

MAO CE TUNG

IZABRANA DELA

I

VOJNA BIBLIOTEKA
KLASICI

KNJIGA DEVETA

UREĐUJE ODBOR

Odgovorni urednik

pešadiski pukovnik

Milisav Perišić

VOJNOIZDAVAČKI ZAVOD JNA

»VOJNO DELO«

BEOGRAD

1957

MAO CE TUNG

IZABRANA DELA

I

NASLOV DELA U ORIGINALU:

毛澤東選集

第一卷

МАО ЦЗЭ-ДУН

ИЗБРАННЫЕ ПРОИЗВЕДЕНИЯ

Sa ruskog prevela

Danica Jakšić

Redigovali prema originalu

Pavle Jakšić, general-pukovnik i **Svetozar Matić,** prof.

Москва Издательство иностранной литературы
1952

毛澤东

SADRŽAJ

Strana

PERIOD DRUGOG GRAĐANSKOG REVOLUCIONARNOG RATA

Strana

Strana

PERIOD RATA PROTIV JAPANSKIH ZAVOJEVAČA

Strana

Strana

Strana

NAPOMENE REDAKCIJE

IZABRANA DELA Mao Ce Tunga izašla su na kineskom jeziku u 4 knjige. Mi ih objavljujemo u prevodu sa ruskog jezika u 2 knjige u seriji **klasika.**

Pri spremanju teksta za štampu transkripcija kineskih i ostalih istočnoaziskih geografskih naziva i imena ličnosti zadavala nam je posebne teškoće. Poznato je da se mnogi nazivi i imena različito izgovaraju u južnom i severnom kineskom dijalektu, pa su i kod nas preko ruske i zapadne literature različito primljeni, što je otežavalo naša nastojanja da pitanje njihove transkripcije rešimo naučno i dosledno. Posebno je trebalo imati u vidu da mnogi nazivi, kao Mandžurija, Port Artur, itd., potiču iz doba koloniziranja Dalekog Istoka i da danas ustupaju mesto novim nacionalnim imenima. Da bi se čitalac lakše snašao sa pravim kineskim nazivima, Redakcija je u tekstu, gde je to bilo potrebno, pored novih, stavila u zagrade i stare nazive, a sem toga, uz saradnju stručnjaka, sastavila je i poseban Alfabetar geografskih naziva i imena koji će biti otštampan na kraju svake knjige sa transkripcijom na srpskohrvatskom, ruskom i engleskom jeziku.

Uz dela se izdaje posebna karta N. R. Kine koja zahvata Kinu, Japan, Filipine, granične delove SSSR-a, Indije i Indonezije, što će takođe olakšati proučavanje Mao Ce Tungovih dela.

U istom cilju su, pored objašnjenja kineske i sovjetske redakcije, koja su otštampana na kraju svakog poglavlja, data na kraju svake knjige i izvesna dopunska objašnjenja pojedinih istoriskih događaja, ličnosti i geografskih naziva.

PREDGOVOR NAŠEM IZDANJU

Stolećima je trajalo kolonijalno porobljavanje i eksploatacija aziskih i afričkih naroda. Istorija njihovog otpora ropskom ugnjetavanju i eksploataciji svih vrsta, koje su im nametali evropski »civilizatori«, još uvek je nedovoljno poznata ljudskom društvu. Ta krvava i surova borba daje i današnjem dobu izvanredno obeležje, jer uslovljava da se na geografskim kartama javljaju mnoge nove i nezavisne države, i da, nekad moćne imperijalne metropole, domen svoje vlasti svedu samo na nacionalne okvire. Neravnomeran razvitak društva uslovio je neobičnu pojavu koja se manifestovala u činjenici da su dve velike zemlje, u kojima živi polovina ljudskog roda, dve kolevke drevnih kultura i civilizacija — Kina i Indija — postale polukolonije i kolonije vladajućih klasa zemalja sa daleko manjim brojem stanovnika od njih. Literatura u kojoj se opisuju istoriski događaji vezani za kolonijalno-imperijalističke aspiracije metropola i oslobodilačke tendencije naroda Azije i Afrike, razumljivo, nosi obeležje pogleda kolonizatora i imperijalista, i nenaučno prilazi istoriskim zbivanjima. Međutim, najnovije pobede ugnjetenih naroda — među koje u prvom redu dolazi velika pobeda Kineske revolucije — počinju otvarati tamnička vrata porobljenim ljudima i skidati teški veo sa političke i kulturne istorije Dalekog Istoka, što dovodi do pojave novih, naučnih i literarnih dela koja govore o veličini i stvaralaštvu naroda koje je buržoaska nauka pretstavljala kao bezvredne, nemoćne i dostojne samo kolonijalnog jarma.

Među takve naučne radove svakako spadaju *Izabrana dela* Mao Ce Tunga, u kojima su u vidu autorovih referata i članaka izložene politička i vojna strategija i taktika Kineske revolucije. U njima se govori o Kini, zemlji po prostranstvu približno ravnoj Evropi, na kojoj živi oko 1/4 stanovništva Zemljine kugle; govori se o grandioznim revolucionarnim gibanjima stotina miliona seljaka i desetina miliona radnika, o njihovim privremenim porazima i te-

škoćama, o njihovim iskustvima i pobedama na tlu drevne Kine, koje su na istorisku pozornicu dovele veliku novu progresivnu državu — Narodnu Republiku Kinu.

Rukovodilac te revolucionarne borbe u poslednje tri decenije i organizator pobeda Kineske revolucije bila je Komunistička partija Kine. Ona je uspela da ujedini seljačko-agrarnu i antifeudalnu revoluciju sa antikolonijalnom borbom u jedinstven revolucionaran nacionalno-oslobodilački pokret uperen protiv svake eksploatacije, socijalne i nacionalne. Specifična situacija Kine zahtevala je i uslovljavala mnoge specifičnosti u političkoj i vojnoj strategiji i taktici Revolucije, kao i u formama organizacije. U tim specifičnim uslovima probijala se KPK vodeći za sobom revolucionarne snage ka pobedi, pri čemu je izvanrednu ulogu igrao Mao Ce Tung, koji je i u praksi i u teoriji ispoljio svoje izvanredne tvoračke sposobnosti. Shvatajući suštinu marksizma-lenjinizma kao rukovodstvo za akciju i putokaz pri rešavanju komplikovanih problema kineske revolucionarne borbe, Mao Ce Tung je dugo vremena vodio upornu borbu u Partiji protiv dogmatičara i avanturista, protiv levih i desnih skretanja, pripremajući Partiju za izvršenje pretstojećih zadataka.

Mao Ce Tung je rođen 26 decembra 1893 u Šaošanu, u provinciji Hunanu, u seljačkoj porodici. Još u ranoj mladosti osetio je tri velika zla kineskog života: surovu radnu eksploataciju, stegu porodičnog autoriteta i krutost školskog sistema. Svemu tome se mladi Mao energično suprotstavljao, što je uslovilo da se od rane mladosti uključi u revolucionarnu borbu kineskog naroda. Za vreme Revolucije 1911 godine učestvovao je kao borac u odredu grada Čangše. Od 1911—1918 godine započinjao je razne škole, počev od škole za pravljenje sapuna, posle čega je jedno vreme studirao pravo, pohađao komercijalnu školu i dr. Pošto mu se režim školovanja nigde nije svideo, radio je neko vreme privatno u jednoj hunanskoj biblioteci. Tu je marljivo učio od jutra do mraka, upoznavajući se sa delima Darvina, Stjuarta Mila, Adama Smita, Rusoa, Monteskjea i dr., kao i sa geografijom, istorijom, grčkom mitologijom itd. Pod pritiskom porodice ipak je na kraju, 1918 godine, završio pedagošku školu. U školi je naročitu pažnju posvećivao

društvenim naukama i fiskulturi. Po završetku škole odlazi u Peking, revolucionarni centar onog vremena, gde se odaje izučavanju marksizma-lenjinizma koji počinje usvajati i rukovoditi se njime u svom praktičnom i naučnom radu, izučavajući istovremeno i ostalu naprednu literaturu i istoriju. Ubrzo zatim organizuje revolucionarnu omladinu i rukovodi kružocima za izučavanje marksizma. Ovi kružoci, koje su organizovali Mao Ce Tung, Li Ta Čao i drugi, bili su osnova iz koje se docnije razvila KPK.

Već na I osnivačkom kongresu KPK, 1921 godine, Mao je zastupao marksističko-lenjinističku liniju, boreći se sa svima onima koji su je iskrivljavali. Posle Kongresa postao je sekretar partiskog komiteta u Hunanu. Godine 1922 i 1923 rukovodio je mnogim štrajkovima koji su imali značaj za celu Kinu.

Jula 1923 učestvovao je u radu III kongresa, na kome je bio izabran za člana CK KPK. Na ovom Kongresu on se zalagao za liniju saradnje sa Kuomintangom, u ono vreme revolucionarnom partijom na čijem je čelu bio Sun Jat Sen, i za stvaranje ujedinjenog revolucionarnog fronta, KPK i Kuomintanga.

Kada je obrazovan Ujedinjeni revolucionarni front i počeo Prvi građanski revolucionarni rat (1924—1927), Mao Ce Tung je u ime CK rukovodio mnogobrojnim akcijama i odgovornim poslovima. U zimu 1924 godine organizovao je seljački pokret u Hunanu; 1925 godine rukovodio je partiskim kursevima i bio urednik nedeljnog političkog lista »Čenči Čou bao«; u vreme »Severnog pohoda«, 1926 godine, bio je u Šangaju na čelu Komisije CK za selo, a zatim je u Hunanu bio izabran za pretsednika Svekineskog seljačkog saveza. U ovo vreme vodio je naročito oštru borbu s desnim kuomintangovcima i pretstavnicima desne frakcije u Partiji na čelu sa Čen Tu Siuom, a i protiv levih skretanja čiji je pretstavnik bio Vang Čing Vej. U svojim radovima »O klasama u kineskom društvu« i »Referat o ispitivanju seljačkog pokreta u provinciji Hunanu« Mao Ce Tung je pokazao mogućnost povezivanja borbe radničke klase sa borbom kineskog seljaštva, angažovanog u agrarnoj revoluciji, i neophodnost da se revolucija u Kini odvija pod rukovodstvom proletarijata, čime je suzbio uticaj i levih i desnih skretanja u Partiji. Značaj tih radova je u tome što je u njima data pozitivna ocena uloge seljaštva u Kineskoj revoluciji i ukazano na neophodnost da se u selima organizuju oružane snage i vlast seljaštva; što su posebno istaknuti siromašni seljaci kao najrevolucionarnije snage među se-

ljaštvom, i što se široko propagiraju revolucionarne ideje o neophodnosti da se mobilišu i za borbu organizuju široke narodne mase.

Posle privremenog poraza Kineske demokratske revolucije 1927 godine, CK KPK je održao vanredno savetovanje, na kome je učestvovao i Mao Ce Tung. Na tom savetovanju donesena je odluka da se produži revolucionarna oružana borba protiv feudalizma i imperijalizma, kao i borba za uništenje vlasti Kuomintanga koji se iz partiskog bloka proletarijata, seljaštva i buržoazije transformirao u kontrarevolucionarnu reakcionarnu partiju, oslonjenu na spoljne imperijalističke snage. Tada je iz rukovodstva Partije uklonjen Čen Tu Siu sa svojim pristalicama zbog popuštanja pred reakcionarnim snagama.

Dok je rukovodstvo Partije, na čelu sa Li Li Sanom, forsiralo opšti ustanak i sovjetizaciju oslobođenih rejona, Mao Ce Tung je rukovodio borbom radnika i seljaka u »Ustanku jesenje žetve« u provincijama Kjangsiju i Hunanu, započetom 1927 godine, i stvorio revolucionarnu bazu na Čingkangšanu. Tu su se, 1928 godine, sjedinili odredi Mao Ce Tunga i Ču Dea i stvorili prve jedinice kineske Crvene armije u kojoj je Mao Ce Tung postao politkomesar. Ove su jedinice oslobodile velike rejone u provincijama Kjangsiju i Fukienu, koji su postali glavna uporišta revolucionarne baze Drugog građanskog revolucionarnog rata (1927—1936). U ovim oblastima je bila organizovana sovjetska vlast na čelu sa radničko-seljačkom vladom pograničnog rejona Hunan — Kjangsi.

Mao Ce Tung je u svojim radovima: »Zašto u Kini može postojati crvena vlast«, »Borba na Čingkangšanu«, »O iskorenjivanju pogrešnih pogleda u Partiji« i »Iz iskre može da bukne požar« ukazivao da je potrebno za duži period preneti težište revolucionarnog rada iz gradova, u kojima je centar kontrarevolucionarnih snaga, na sela, u kojima žive seljaci, spremni za borbu protiv zemljoposednika i ostale reakcije.

Mao Ce Tung u tim radovima ističe pet elemenata koji, su, po njegovoj oceni, omogućavali uspešnu revolucionarnu borbu i uspostavljanje crvene vlasti u Kini u to vreme: 1) uticaj Prvog građanskog revolucionarnog rata koji se sačuvao u velikom delu Kine, 2) narastanje revolucionarnog pokreta, 3) postojanje kineske Crvene armije koja podržava crvenu vlast, 4) postojanje KP koja rukovodi celokupnom revolucionarnom borbom i 5) protivrečnosti između imperijalističke politike eksploatacije i podele Kine na interesne

sfere i poljoprivredne ekonomike Kine, što dovodi do cepanja u taboru reakcije. Dokazujući da je nužno široko razvijati vojna dejstva kineske Crvene armije, sprovoditi agrarnu revoluciju i stvarati revolucionarnu vlast, on je razradio generalnu liniju razvitka revolucije u periodu Drugog građanskog revolucionarnog rata.

U vremenu od 1930—1933 godine Crvena armija Kine i narod oslobođenih rejona odbili su, pod rukovodstvom Mao Ce Tunga, četiri Čang Kaj Šekova »pohoda«. Kada je Čang Kaj Šek otpočeo svoj »Peti pohod« 1933 godine, na čelu KP su bili pretstavnici levog skretanja — Li Li San i Vang Ming koji su, pogrešnom političkom i vojnom taktikom, doveli oružane snage Revolucije u težak položaj, Crvena armija je bila prisiljena da krene iz Južne Kine na sever, da izvrši u toku 1934—36 godine Veliki severozapadni pohod (»Veliki marš«),* i time izbegne posledice pogrešne politike i posedne rejone najpogodnije za otpor japanskim zavojevačima.

Nova situacija Kine, izazvana japanskom agresijom, iziskivala je i novu ocenu političke situacije i novu liniju borbe. U duhu odluke VII kongresa Kominterne da se stvaraju »narodni frontovi«, Mao Ce Tung je u svom radu »O taktici borbe protiv japanskog imperijalizma« razradio političku liniju jedinstvenog fronta borbe protiv japanskog imperijalizma, a u članku »Strategiska pitanja revolucionarnog rata u Kini« liniju oružane borbe, i time znatno doprineo razbijanju uticaja levih skretanja koja su u to vreme još uvek bila jasno raširena u Partiji.

Na inicijativu KPK i Mao Ce Tunga došlo je ponovo do saradnje sa Kuomintangom, stvoren je Narodnooslobodilački front koji je vodio uspešnu borbu s japanskim zavojevačima pod parolom »Narodna Republika« umesto ranije »Republika radnika i seljaka«. Razlika ovog novog narodnog fronta od onoga iz perioda 1924—1927 bila je, po rečima Mao Ce Tunga, u tome što su se sada u frontu pojavile snažna KP i snažna Crvena armija.

Mao Ce Tung je 1936 godine napisao svoj rad »Strategiska pitanja revolucionarnog rata u Kini« u kome uopštava iskustvo rata od 1927—1936 godine i razjašnjava karakteristike revolucionarnog rata u Kini. Ovaj rad daje analizu zakona Kineske revolucije i zakonitosti rata tako da pretstavlja političko i filozofsko delo

*) Detaljnije vidi u objašnjenjima na kraju knjige.

koje Kinezi svrstavaju među najbolje radove o oslobodilačko-revolucionarnim ratovima.

Na Svekineskoj partiskoj konferenciji 1937 godine Mao Ce Tung je podneo referat »O zadacima Partije u periodu antijapanskog rata«. Te iste godine napisao je članke »O praksi« i »O protivrečnostima« koji su bili upereni protiv dogmatizma i vulgarnog empirizma.

Za vreme rata protiv Japana Mao Ce Tung je budno pratio da se ne umanji rukovodeća uloga radničke klase i KPK u okviru jedinstvenog fronta koji je okupljao oko sebe sve snage voljne da doprinesu porazu Japana. U 1937 i 1938 godini napisao je svoje radove: »Pitanja strategije partizanskog rata protiv japanskih zavojevača«, »O dugotrajnom ratu«, »Pitanje nezavisnosti i samostalnosti u jedinstvenom frontu« i »Rat i pitanje strategije«. U ovim radovima nalazimo osnovne ideje političke i vojne strategije i taktike revolucionarnog rata u Kini, kojima je predviđano da će rat biti dugotrajan i da Kina može izvojevati pobedu samo ako se orijentiše na narodni rat.

U svojim radovima Mao Ce Tung je predviđao tri elementa revolucionarnih oružanih snaga: regularne armije, koje su izvodile velike operativno-strategiske maršmanevre, partizanske odrede i korpuse samoodbrane, jedinice organizovane »na bazi nenapuštanja proizvodnje« u kojima su bili obuhvaćeni svi omladinci, žene, pa čak i starci. On se zalaže za tesnu saradnju i borbeno sadejstvo regularnih trupa i partizanskih odreda čije taktičke principe formuliše u 16 reči: »neprijatelj nastupa — mi otstupamo, neprijatelj stoji — mi uznemiravamo, neprijatelj iznuren — mi udaramo, neprijatelj otstupa — mi gonimo«.

Mada Mao Ce Tung smatra da se revolucionarni rat mora orijentisati pretežno na ofanzivne operacije, on pokazuje da je defanziva u određenim uslovima nužna i korisna. Polazeći od postavke da »vreme radi za nas«, on razrađuje teoriju dugotrajnog rata u kome treba munjevito izvoditi operacije: »Mi smo protiv dugotrajnih operacija i strategije brzih odluka, a imamo poverenje u strategiju dugotrajnog rata i operacije brzih odluka. Mi smo protiv krutih frontova i pozicionog rata, a imamo poverenje u nestabilne frontove i manevarski rat«.

Mao Ce Tung obraća naročitu pažnju na izučavanje neprijatelja i pronalaženje njegovih slabih mesta. »Upoznajte do detalja

svog neprijatelja, upoznajte njegove slabe tačke i njegova preimućstva«. »Naša je strategija: jedan naš na deset njihovih; naša je taktika: deset naših na jednog njihovog«. Ističući operacije za uništenje, Mao Ce Tung piše: »Uništenje jednog neprijateljskog puka dejstvuje mnogo efikasnije no pobeda i potiskivanje deset pukova«.

Mao Ce Tung je učio rukovodioce revolucionarne armije Kine da se u borbenim dejstvima služe naučnim metodom, da dubokom analizom elemenata situacije dolaze do zaključaka i odluka i da odbacuju avanturizam. »Nijedna akcija se ne sme preduzeti sve dotle dok nisu obezbeđeni uslovi za uspeh: detaljne pripreme, dobar položaj, povoljan odnos snaga, neprijatelj zamoren, oslabljen ili je učinio grešku... Nama su potrebni umni generali«.

Uopšte uzev, Mao Ce Tung je kroz razradu i primenu marksizma-lenjinizma na kineske uslove dao doprinos i teoriji ratne veštine. Poznato je da su neki dogmatičari, posle 1927 godine, uporno nastojali da težište revolucionarnog partiskog rada i borbe zadrže u gradovima sa ciljem podizanja opšteg ustanka sve dok Partija nije zbog toga pretrpela ozbiljne gubitke, kao i da su Crvenoj armiji nametali koncepciju isključivo frontalnog rata i napada na velike gradove. Suprotno ovim koncepcijama, Mao Ce Tung je, na bazi iskustva stečenog posle 1927 godine, razradio strategiju i taktiku blokiranja gradova revolucionarnim snagama prikupljenim i organizovanim van njih umesto uobičajenog shvatanja da gradovi rukovode selima. On je takođe razradio teoriju partizanskog rata i teoriju manevarskog rata za kinesku Narodnooslobodilačku vojsku i situaciju kad je brojno i tehničko preimućstvo bilo na strani protivnika.

Mao Ce Tung je 1940 godine u svom članku »O novoj demokratiji« izneo teze da se Kineska revolucija može uspešno razvijati i pobediti, i da se može izgraditi Nova Kina pod rukovodstvom diktature saveza svih antiimperijalističkih i antifeudalnih snaga na čelu sa proletarijatom. U ovom članku Mao Ce Tung govori o dvema etapama Kineske revolucije — novodemokratskoj i socijalističkoj, pri čemu nova demokratija treba da pretstavlja i stvara perspektivu socijalizma i prelaz od kapitalizma ka socijalizmu. »... Zemljom će upravljati, po kineskoj formuli, potpuno prilagođenoj Kini, diktatura revolucionarnih partija, ujedinjenih u borbi protiv feudalizma i stranog imperijalizma pod rukovodstvom Komunističke partije«. — »Naša polazna tačka je da služimo kineskom narodu

predano i svim našim bićem i da se nikad ne odvojimo od naroda. . . trebalo bi da svaki drug shvati da mi, sve dotle dok računamo s narodom, verujući čvrsto u beskrajnu stvaralačku moć naroda, možemo savladati sve poteškoće, ma kako one bile ozbiljne, i da nas nijedan neprijatelj neće oboriti, nego će biti oboren od nas«.*)

Pišući u to vreme o delovanju KPK u periodima Prvog i Drugog građanskog revolucionarnog rata i Narodnooslobodilačkog rata protiv Japana, Mao Ce Tung govori o trima etapama istorije kineske Komunističke partije. Prvu etapu on naziva mladošću Partije i karakteriše je nedostatkom iskustva u partiskim redovima pri rešavanju nekih bitnih pitanja, kao što su: jedinstveni front, oružana borba i unutarpartiski rad, što je po njegovom mišljenju bilo uslovljeno nedovoljnim poznavanjem teorije marksizma-lenjinizma i toka istoriskog razvitka Kine. Sve ovo uslovilo je hegemoniju buržoazije, poraz buržoasko-demokratske revolucije (1924—27 godine) i tešku situaciju za KPK. Drugu etapu naziva etapom revolucionarnog agrarnog rata. Ona se karakteriše sve uspešnijom primenom teorije marksizma-lenjinizma od strane KPK u izvođenju Revolucije. Partija, oslanjajući se na radničku klasu i seljaštvo, izgrađuje svoje oružane snage i organe narodne vlasti i tako se uči vođenju rata i upravljanju državom. Treća etapa se karakteriše jedinstvenim antijapanskim frontom u kome je KPK postala velika svekineska partija, koja je za sobom povela široke narodne mase u borbu protiv imperijalizma i unutrašnje reakcije i pokazala se sposobnom da vodi rat širokih razmera i protiv Japanaca i protiv Čang Kaj Šeka i da organizuje vlast na prostranim područjima.

U 1940 godini dolazi do rascepa u redovima Kuomintanga. Projapanski elementi na čelu sa Vang Čing Vejom prelaze na stranu Japanaca i obrazuju u Nankingu marionetsku projapansku vladu, dok grupa Čang Kaj Šeka prekida borbu protiv Japanaca i preduzima napad na jedinice 8 armije koje su držale front prema Japancima.

Rat na Tihom Okeanu sa SAD, započet prepadom na Perl Harbor 6 decembra 1941, otežao je politički i vojni položaj Japana, no u početku se to malo osećalo u Kini. Grupišući gro svojih snaga

*) Kineske oružane snage pod rukovodstvom KPK brojale su u 1939 godini oko 500.000 ljudi i vezivale za sebe skoro polovinu svih japanskih vojnih efektiva u Kini. Broj članova Partije bio je dostigao 800.000, a stanovnika na teritoriji pod kontrolom kineske Crvene armije i partizanskih odreda skoro 100 miliona.

u Severnoj Kini, Japanci su preduzeli, pod parolom »sve pali, sve pljačkaj i sve ubijaj«, svoju »generalnu ofanzivu« protiv snaga kineske Narodnooslobodilačke vojske, naročito onih koje su držale oslobođene teritorije Kine u pozadini japanskog fronta. Uprkos velikih gubitaka, japanske snage su postigle samo delimične uspehe.

Glavni uspeh Japanaca bio je u tome što su postigli da se veliki deo kuomintanške vojske preda i stavi pod japansku komandu u borbi protiv kineske Narodnooslobodilačke vojske, dok su Čang Kaj Šekovi generali, u sporazumu s njim, takođe prelazili na stranu Japanaca u nameri da se bore protiv Narodnooslobodilačke vojske. Međutim, Japanci su u 1944 godini preduzeli napad na Kuomintanški front i zauzeli prugu Peking — Kanton i gradove Čangšu, Kuejling i dr.

Kada je 9 avgusta 1945 Sovjetska armija prešla u napad na Kvantunšku japansku armiju u Severoistočnoj Kini (Mandžuriji), 8 i Nova 4 kineska armija prešle su u opštu ofanzivu i tako započele treći strategiski period rata protiv Japana — period ofanzive kineske vojske i uništenja japanske vojske, kako je to Mao Ce Tung bio ranije predvideo u svojim tezama o dugotrajnom ratu. 8 i Nova 4 armija oslobodile su od Japanaca skoro svu Severnu i deo Centralne Kine.

14 avgusta 1945 kapitulirao je Japan, čime je bio završen period Narodnooslobodilačkog rata Kine protiv japanskih zavojevača (1937—1945) u kome su se pored savezništva u borbi protiv Japanaca odigrali i oružani sukobi između Kuomintanga i KPK. Taj period bio je period jačanja KPK i oslobodilačke vojske Kine*).

Poraz Japana uslovio je u Kini novu situaciju u kojoj je u prvi plan izbijala želja naroda za potpunom nacionalnom nezavisnošću i novim socijalnim odnosima. To mu je obećavao Narodnooslobodilački pokret na čelu sa KPK, koji je pod svojom kontrolom imao već dobar deo Kine i veoma snažne političke i oružane organizacije u rejonima pod kontrolom Kuomintanga. Međutim, u zemlji je postojao i Kuomintang, koji je držao vlast nad većim delom

*) Dok je KPK 1937 godine brojala 40.000 članova, sada je u njenim redovima bilo milion i 210 hiljada članova. 8 i Nova 4 armija narasle su od 1937—1945 godine od 90.000 na 910.000 ljudi, a partizanski odredi i narodna teritorijalna vojska na 2,200.000 ljudi. U vremenu od 1937—1945 godine Narodnooslobodilačka vojska Kine izvela je mnogobrojne bojeve i operacije i nanela japanskoj i marionetskoj vojsci velike gubitke (960.000 ubijenih i ranjenih i 280.000 zarobljenika, ne računajući 100.000 koji su se dobrovoljno predali).

kineske teritorije sa pretenzijama da je proširi i na područja pod vlašću komunista.

Na inicijativu KPK i pod uticajem saveznika u antihitlerovskoj koaliciji SSSR-a, SAD i Engleske počeli su 28 avgusta 1945 pregovori između Kuomintanga i KPK u cilju mirnog rešenja spornih pitanja i ujedinjenja Kine. Na čelu delegacije KPK bio je Mao Ce Tung.

Pregovori su trajali više od mesec dana. Glavne teze KPK na pregovorima bile su: učvršćenje unutarnjeg jedinstva, demokratizacija zemlje, poboljšanje životnih uslova naroda, stvaranje nezavisne i slobodne Kine; saradnja sa SSSR-om, SAD i Engleskom i svim miroljubivim narodima. Sporazum je postignut o uspostavljanju mira i sazivanju Političko-konsultativnog saveta od pretstavnika svih partija. U međuvremenu vojska Čang Kaj Šeka je napala jedinice Narodnooslobodilačke vojske čime je otpočeo Treći građanski rat (1945—1949).

Mao Ce Tung je razradio planove političkih i vojnih dejstava za ovaj rat u kojima je podvlačio da nije cilj držanje gradova i teritorije nego okupljanje naroda i napad grupisanim oružanim snagama na neprijatelja i okružavanje i uništavanje njegove oružane sile.

U prvom periodu rata, do 1947 godine, Čang Kaj Šekove snage su bile ofanzivne, dok je Narodnooslobodilačka vojska Kine defanzivnim dejstvima u strategiskim razmerama, a ofanzivnim u taktičko-operativnim, uz napuštanje izvesne teritorije, iscrpljivala snage napadača i sistematski uništavala protivnika. Sredinom 1947 godine Narodnooslobodilačka vojska je prešla u ofanzivu i do jeseni 1948 oslobodila Severoistočnu Kinu, razbivši milionsku Čang Kaj Šekovu armiju, posle čega je Narodnooslobodilačka vojska, koja je stalno rasla, postigla brojnu nadmoćnost tako da je 1949 godine Čang Kaj Šekova vojska imala samo 1,5 milion ljudi prema 4 miliona Narodnooslobodilačke vojske. Čang Kaj Šekovu vojsku su počele napuštati mnoge jedinice na čelu sa oficirima, prelazeći na stranu Narodnooslobodilačke vojske. Tako je Narodnooslobodilačka vojska od jula 1946 do juna 1950 razbila Čang Kaj Šekovu vojsku od 8,000.000 vojnika i zaplenila preko 54.000 topova, 300.000 mitraljeza, 1.000 tenkova, 20.000 vozila i mnogo ostalog ratnog materijala.

Kroz čitavo vreme dugotrajnih političkih i oružanih bitaka, Mao Ce Tung, pored praktične delatnosti na raznim odgovornim partiskim i političkim dužnostima, publikuje mnogobrojne naučne radove.

U člancima »Reorganizujmo naš vaspitni rad«, »Za pravilan stil u radu Partije« i »Protiv šablonskih shema u Partiji«, autor se zalaže za kritiku i samokritiku, za usvajanje ideja dijalektičkog materijalizma i za odbacivanje sitnoburžoaske ideologije, subjektivizma i sektaških tendencija. Mao Ce Tung je stalno vodio oštru i dugotrajnu borbu protiv šablonista, što se vidno manifestuje u njegovim delima. On ih je slikovito pretstavljao kao ljude »koji zatvaraju oči da bi uhvatili vrapca« i kao »slepce koji pokušavaju da uhvate ribu«. Nasuprot dogmatizma, on na mnogo mesta i u raznim formama preporučuje: 1) »sistematsko izučavanje ekonomskih, finansiskih, političkih i kulturnih prilika kod našeg neprijatelja, kod naših prijatelja i kod nas«, 2) »izučavanje kineske istorije poslednjih stoleća«, 3) »praktično izučavanje aktuelnih problema kineske revolucije« — kako bi »strela marksizma bila odapeta u cilj Kineske revolucije«.

U aprilu 1945 godine održan je VII kongres KPK u Jenanu. Na njemu je Mao Ce Tung podneo referat »O koalicionoj vladi« u kome je razradio liniju dalje revolucionarne borbe kineskog naroda.

Razmatrajući stil u radu KPK, on je podvukao nužnost povezivanja teorije i prakse, veze s narodnim masama i samokritike, a ovakav stil je omogućavao: stvaralačku primenu marksizma-lenjinizma na osobene kineske uslove i savlađivanje tendencija dogmatizma, s jedne, i empirizma, s druge strane; okupljanjem naroda i stvaranjem masovne narodne armije i narodne vlasti i negovanjem samokritike bilo je moguće izvlačiti pouke iz grešaka i neuspeha.

U decembru 1947 godine CK KPK održao je savetovanje u Šensiju. Tada je Mao Ce Tung podneo referat »Savremena situacija i naši zadaci«, u kome je izneo da je nastupio prelomni momenat u revolucionarnoj borbi kineskog naroda, koji pretstavlja istovremeno »prelomni momenat u razvitku stoletnog imperijalističkog gospodstva u Kini koje se sada primiče svome kraju«.

Nova situacija je nalagala da se konkretnije odredi karakter Kineske Narodne Republike. Odgovor na ovo pitanje Mao Ce Tung je dao u svojim radovima »O demokratskoj diktaturi naroda« i

»Opštem programu« objavljenom sredinom 1949 godine. On tu piše da je Narodna Republika Kina po svom karakteru »demokratska diktatura naroda«, zasnovana na savezu radnika i seljaka, kojom rukovodi radnička klasa.

Pobede na frontu i političkom polju omogućile su da se u septembru 1949 sastane u Pekingu narodni Političko-konstultativni savet, sastavljen od 662 pretstavnika raznih slojeva kineskog društva, koji je 1 oktobra 1949 objavio odluku o stvaranju NR Kine kao jedinstvene države na čelu sa jedinstvenom vladom, proglasio privremeni ustav i izabrao Mao Ce Tunga za prvog pretsednika Centralne vlade Kine, čime je obeležena definitivna pobeda Revolucije u Kini.

Tako je KPK, posle dugotrajne i uporne borbe, dovela kineski narod do konačne pobede nad snagama imperijalizma i unutrašnje reakcije. Politička i vojna strategija i taktika Kineske revolucije sadržana je u delima Mao Ce Tunga koja su odraz primene ideje marksizma-lenjinizma na konkretne uslove u Kini.

*

Naš čitalac će u *Izabranim delima* Mao Ce Tunga naći mnogo sličnosti sa našom revolucionarnom i oslobodilačkom borbom. No, čitalac će lako uočiti i krupne razlike, uslovljene mnogobrojnim subjektivnim i objektivnim faktorima.

Tretiranje raznih problema iz Kineske revolucije od strane istaknutog teoretičara — marksiste Mao Ce Tunga svakako će privući pažnju svih onih koji se bave društvenom i vojnom delatnošću, i doprineće, nadamo se, učvršćenju veza između naših naroda i naroda Kine, kome istorija, kao ni nama, nije bila baš mnogo blagonaklona i koji je, kao i mi, osvajao svoju slobodu u krvavoj i dugotrajnoj borbi.

General-pukovnik,
Pavle Jakšić

NAPOMENA RUSKOM IZDANJU

Ovo izdanje je prevod zbornika Izabranih dela druga Mao Ce Tunga u četiri toma, koji se izdaje na kineskom jeziku u Pekingu.

Glavni podaci o izdanju koje izlazi u Pekingu navedeni su u predgovoru Komisije CK KPK za izdavanje Izabranih dela druga Mao Ce Tunga.

PREDGOVOR KINESKOM IZDANJU

U ovaj zbornik Izabranih dela druga Mao Ce Tunga ušli su njegovi najvažniji radovi koji se odnose na različite periode Kineske revolucije. Razna izdanja »Izabranih dela Mao Ce Tunga« koja su pre nekoliko godina izašla u mnogim mestima, autor nije pregledao. U izlaganju materijala nije bilo potrebne doslednosti, u tekstu se nailazilo na greške redakciskog karaktera. Izvesni važni radovi nisu bili uključeni u ta izdanja.

Radovi koji su ušli u ovaj zbornik raspoređeni su hronološkim redom, u skladu sa pet perioda istorije Komunističke partije Kine. Ovde su uneti, koliko je to bilo moguće, i oni važniji radovi kojih nije bilo u ranijim izdanjima.

Sve radove u ovom zborniku pregledao je autor i uneo u njih izvesne ispravke stilskog karaktera, a u pojedine radove — dopune i ispravke u sadržini.

U daljem tekstu navode se izvesni podaci o ovom izdanju.

1. — Ovaj zbornik nije potpun. Reakcionarna kuomintanška klika uništavala je dokumenta Kineske revolucije; mnogi dokumenti revolucije u toku dugog rata izgubili su se, i ni do danas još nisu pronađena sva dela druga Mao Ce Tunga; ovo se naročito odnosi na veliki broj pisama i telegrama koje je on napisao (oni sačinjavaju znatan deo radova druga Mao Ce Tunga).

2. — Izvesni radovi, ranije poznati, kao, naprimer, »O ispitivanju stanja na selu«, prema autorovoj želji, nisu ušli u ovaj zbornik, a iz rada »Ekonomska i finansiska pitanja«, isto tako prema autorovoj želji, u ovaj zbornik ulazi samo prva glava (»O osnovnim rezultatima izvršenog rada«).

3. — Uz radove koji su ušli u zbornik date su napomene. Jedne od njih su objašnjenja uz teme radova i date su kao napomene uz naslov rada; druge, političkog i redakciskog karaktera, nalaze se na kraju svakog rada.*)

---

*) Navedeni red u rasporedu napomena sačuvan je i u ruskom izdanju. Pored toga, u ovom tomu postoje i napomene redakcije ruskog izdanja koje objašnjavaju izvesne reči i izraze nepoznate sovjetskom čitaocu; ove napomene date su pod tekstom. Uz ovo izdanje data je i tabela kineskih novčanih jedinica i jedinica za meru, koja se nalazi na kraju 1-og toma. — Prim. red. u ruskom izdanju.

4. — Ovaj zbornik izlazi u dva izdanja, jedno u jednom tomu i drugo u četiri toma. U jednotomnom izdanju sakupljeni su radovi koji se odnose na svih pet perioda. U četvorotomnom izdanju ovi radovi su ovako raspoređeni: u prvom tomu sakupljeni su radovi koji se odnose na period Prvog i Drugog građanskog revolucionarnog rata; u drugi i treći tom ulaze radovi napisani u periodu Antijapanskog rata, a u četvrti tom — radovi koji se odnose na period Trećeg građanskog revolucionarnog rata i dela napisana posle stvaranja Kineske Narodne Republike.

Komisija Centralnog komiteta
Komunističke partije Kine
za izdavanje Izabranih dela
Mao Ce Tunga

25 avgusta 1951 godine

PERIOD PRVOG GRAĐANSKOG REVOLUCIONARNOG RATA

O KLASAMA KINESKOG DRUŠTVA

(Marta 1926 godine)

Ovaj članak druga Mao Ce Tunga bio je uperen protiv dvaju skretanja koja su postojala tada u Partiji. Pristalice prvog skretanja, čiji je pretstavnik bio Čen Tu Siu, htele su da sarađuju samo sa Kuomintangom, a zaboravljale su seljaštvo. To je bio desni oportunizam. Pristalice drugog skretanja, čiji je pretstavnik bio Čang Kuo Tao, poklanjale su pažnju samo radničkom pokretu, ali su i one zaboravljale seljaštvo. To je bio levi oportunizam. Pristalice oba ova oportunistička pravca osećale su nedovoljnost snaga koje su se borile na strani revolucije, ali nisu znale gde da traže potrebne snage, gde da nađu masovnog saveznika. Drug Mao Ce Tung je ukazao na to da je najmasovniji i najverniji saveznik kineskog proletarijata — seljaštvo, i na taj način rešio najvažnije pitanje Kineske revolucije — pitanje saveznika. Drug Mao Ce Tung je takođe predvideo da će u redovima nacionalne buržoazije, koja je u tom periodu pretstavljala kolebljivu klasu, u trenutku poleta revolucije doći do rascepa, i da će njeno desno krilo otići u imperijalistički tabor. Događaji iz 1927 godine potvrdili su ovo.

Ko su naši neprijatelji, a ko naši prijatelji? Eto, to je pitanje od prvorazrednog značaja za revoluciju. Osnovni uzrok što su kineski revolucionarni ratovi u prošlosti imali beznačajne rezultate bio je neumešnost revolucionara da okupe oko sebe prave prijatelje, kako bi naneli udar pravim neprijateljima. Revolucionarna partija je rukovodilac masa, i nema slučaja u istoriji da revolucija koju je revolucionarna partija povela pogrešnim putem nije pretrpela poraz. Da bismo bili sigurni da revoluciju nećemo povesti pogrešnim putem i da ćemo sigurno uspeti, treba da radimo na okupljanju naših pravih prijatelja da bismo naneli udar našim pravim neprijateljima. Da bismo, međutim, mogli da razlikujemo prave

prijatelje od pravih neprijatelja, treba proučiti, u opštim crtama, ekonomski položaj klasa koje sačinjavaju kinesko društvo i njihov odnos prema revoluciji.

Šta karakteriše pojedine klase kineskog društva?

Klasa zemljoposednika i kompradorska) buržoazija*

U ekonomski zaostaloj, polukolonijalnoj Kini, zemljoposednici i kompradorska buržoazija su, u punom smislu te reči, vazali međunarodne buržoazije. Postojanje i razvitak tih klasa podređeni su interesima imperijalizma. Te klase su oličenje najzaostalijih i najreakcionarnijih proizvodnih odnosa, i one koče razvitak proizvodnih snaga u Kini. Njihovi interesi su potpuno nespojivi sa ciljevima Kineske revolucije. Ovo naročito vredi za krupne zemljoposednike i krupne kompradore, koji se uvek nalaze na strani imperijalizma i pretstavljaju krajnje kontrarevolucionarnu snagu. Njihovi politički pretstavnici su nacionalisti[1]) i desni kuomintangovci.

Srednja buržoazija

Srednja buržoazija je pravi pretstavnik kapitalističkih proizvodnih odnosa u Kini. Njen odnos prema Kineskoj revoluciji je protivrečan. Bolno osećajući na sebi teške udarce stranog kapitala i ugnjetavanje militarista, ona je zainteresovana za revoluciju i sa simpatijom se odnosi prema revolucionarnom pokretu uperenom protiv imperijalizma i militarista. Ali, čim nacionalni proletarijat počne smelo i odlučno učestvovati u revoluciji, čim međunarodni proletarijat počne spolja pružati revoluciji aktivnu podršku, čim srednja buržoazija počne osećati da je ostvarenje njenog zavetnog sna — uzdizanje na položaj krupne buržoazije — ugroženo, nju počnu razdirati sumnje u revoluciju. Srednja buržoazija je takozvana nacionalna buržoazija. Njena politička platforma jeste stvaranje države u kojoj treba da vlada samo jedna klasa, i to nacionalna buržoazija.

. Neko ko je sebe nazivao »pravovernim sledbenikom« Taj Či Taoa[2]) izjavio je u pekinškom listu »Čenbao«[3]): »Podigni levu ruku da srušiš imperijalizam, a desnu da srušiš Komunističku partiju«. Ove reči jasno izražavaju protivrečnu poziciju nacionalne buržoazije i strah koji ona oseća. Ta klasa istupa protiv tumačenja kuomintanškog principa o narodnom blagostanju sa gledišta učenja o klasnoj borbi, protiv ostvarenja kuomintanške politike saveza sa Ru-

---

*) *Komprador* (šp. comprador) — domaći trgovac, posrednik između stranog kapitala i domaćeg tržišta. — Prim. prev.

[1]) Napomene su date na kraju svakog poglavlja. — Prim. red.

sijom i primanja u Kuomintang komunista[4]) i levih elemenata. Ali težnja te klase za stvaranjem države u kojoj bi vladala nacionalna buržoazija potpuno je neostvarljiva, zato što savremenu međunarodnu situaciju u svetu karakteriše borba na život i smrt koja se vodi između dve gigantske snage: revolucije i kontrarevolucije. Te dve gigantske snage razvile su dve zastave: jednu — revolucionarnu, crvenu zastavu, visoko je uzdigla III internacionala, koja poziva sve ugnjetene klase u svetu da se ujedine pod njenom zastavom; drugu — kontrarevolucionarnu, belu zastavu, uzdigla je Liga nacija, koja poziva sve kontrarevolucionarne snage u svetu da se ujedine pod njenom zastavom. U srednjim slojevima će vrlo brzo i neizbežno doći do rascepa. Jedni će poći ulevo — ka revoluciji, a drugi udesno — ka kontrarevoluciji. Mogućnost zauzimanja »samostalnog« položaja za njih je isključena. Zbog toga koncepcija kineske srednje buržoazije o »samostalnoj« revoluciji, u kojoj bi toj klasi pripala glavna uloga, pretstavlja potpunu iluziju.

Sitna buržoazija

Sitnoj buržoaziji pripadaju kategorije kao što su: seljaci-sopstvenici[5]), vlasnici zanatskih preduzeća, niži slojevi inteligencije — đaci, studenti, nastavnici srednjih škola, učitelji, sitni činovnici, niži računski službenici, sitni advokati i sitni trgovci. Kako u pogledu broja, tako i u pogledu svoje klasne prirode sitna buržoazija zaslužuje da joj se posveti ozbiljna pažnja. I seljaci-sopstvenici i vlasnici zanatskih preduzeća vode ekonomiju koja se odlikuje proizvodnjom u malim razmerama. Mada se različiti slojevi sitne buržoazije nalaze u jednakom ekonomskom položaju, karakterističnom za sitnu buržoaziju, ipak se oni dele na tri grupe.

Prvu grupu sačinjavaju ljudi koji imaju nekakvo imanje ili, drugim rečima, kojima posle zadovoljenja sopstvenih potreba svake godine ostaju izvesni viškovi prihoda od njihovog fizičkog ili umnog rada. Kod tih je ljudi težnja za bogaćenjem vrlo velika, i oni se najusrdnije klanjaju njegovom »visokoprevashodstvu« Čao Gun Minu[6]). Ne sanjajući o velikom bogatstvu, oni ipak teže da se uzdignu na položaj srednje buržoazije. Posmatrajući imućne gazde koji uživaju poštovanje, često pucaju od zavisti. Ti ljudi su kukavice: boje se vlasti, ali se pribojavaju i revolucije. Kako su po svom ekonomskom položaju vrlo bliski srednjoj buržoaziji, skloni su da veruju u njenu propagandu, a prema revoluciji se odnose sa nepoverenjem. Ova grupa obuhvata neznatan deo sitne buržoazije i pretstavlja njeno desno krilo.

Drugu grupu sačinjavaju ljudi kojima njihov ekonomski položaj pruža mogućnost da uglavnom zadovoljavaju svoje potrebe. Ovi ljudi se znatno razlikuju od onih iz prve grupe. I oni sanjaju o bogatstvu, ali im Čao Gun Min to nikako ne dopušta, a u poslednje

vreme su ih znatno pojačano ugnjetavanje i eksploatacija imperijalizma, militarista, zemljoposednika i krupne kompradorske buržoazije primorali da osete kako su stara vremena već prohujala. Oni uviđaju da u današnje vreme, iako rade koliko i ranije, gotovo nisu u stanju čak ni svoj opstanak da obezbede. Zato sad moraju da produžavaju svoj radni dan, da rade od jutra do sutra i da udvostručavaju svoje napore. I tako počinju da grde: strance nazivaju »prekomorskim đavolima«, militariste — »glavnim pljačkašima«, a tuhaoe i lešene*) »gulikožama«. Što se tiče antiimperijalističkog i antimilitarističkog pokreta, oni sumnjaju u njegov konačan uspeh (kao, vele, suviše je velika snaga stranaca i militarista) i više vole da zauzmu neutralan stav nego da rizikuju učestvujući u pokretu; međutim, oni nikako ne istupaju protiv revolucije. Ta grupa je vrlo mnogobrojna; ona obuhvata, otprilike, polovinu celokupne sitne buržoazije.

Trećoj grupi pripadaju ljudi čiji se životni uslovi iz dana u dan pogoršavaju. Većina od njih bili su nekad, uglavnom, materijalno obezbeđeni, ali su sve teže sastavljali kraj s krajem, i sada postepeno propadaju. Na kraju godine, pri svođenju bilansa svoga rada u gazdinstvu, svakiput sa užasom uzvikuju: »Ah, opet gubitak!« I dok su oni ranije još nekako i živeli, a zatim svake godine padali sve niže i niže, zapetljavali se u dugove i najzad počeli samo da životare, sada ih, kako se to kaže, i od »same pomisli na budućnost obliva hladan znoj«. Ti ljudi vrlo mnogo moralno pate, jer su kod njih žive uspomene na bolje dane, koji nikako ne liče na sadašnjicu. Njihova uloga u revolucionarnom pokretu nije beznačajna zato što ih ima prilično mnogo. To je levo krilo sitne buržoazije.

U mirno vreme tri navedene grupe sitne buržoazije odnose se prema revoluciji različito, ali kada nastupi rat, tojest period poleta revolucije, i kad je već zora pobede na vidiku, tada u revoluciji uzimaju učešća ne samo levi elementi sitne buržoazije, već i oni njeni slojevi koji zauzimaju srednju poziciju; štaviše i desni elementi, zahvaćeni talasom revolucionarnih istupanja proletarijata i levih elemenata sitne buržoazije, takođe bivaju primorani da se približe revoluciji. Iskustvo pokreta 30 maja 1925 godine[7]) i isku-

---

*) Tuhaoi i lešeni, u čiji su sastav ulazili zemljoposednici — despoti i seoski kulaci, bili su najsuroviji eksploatatori i ugnjetači kineskog seljaštva. Služili su se metodama najgrubljeg nasilja i iscrpljivanja.

Eksploatišući seljake — arendatore i poluarendatore — na svojim lično stečenim i nasleđenim dobrima, tesno vezani sa reakcionarnom mesnom vlašću, tuhaoi i lešeni su faktički gospodarili i vedrili i oblačili u starom kineskom selu.

»Militaristi, birokrati, tuhaoi i lešeni, kao politički pretstavnici zemljoposedničke klase, bili su najsvirepiji zemljoposednici« — piše Mao Ce Tung u svom radu »Kako da se odredi klasna pripadnost na selu«.

Tuhao, na kineskom jeziku doslovno znači lokalni despot (tu — lokalni, hao — despot), a *lešen* zao činovnik (le — zao, rđav, šen — činovnik). Prim. prev.

stvo seljačkog pokreta u raznim mestima dokazuje pravilnost ovoga tvrđenja.

Poluproletarijat. — U poluproletarijat mi ubrajamo: 1) ogromnu većinu seljaka — poluarendatora[8]); 2) siromašne seljake; 3) sitne zanatlije; 4) trgovačke pomoćnike[9]); 5) ulične prodavce. Ogromna većina seljaka — poluarendatora zajedno sa siromašnim seljacima pretstavlja po broju veliku masu. I kada se govori o seljačkom pitanju, onda se, uglavnom, misli na pitanje ovih slojeva. Gazdinstvo seljaka — poluarendatora, siromašnih seljaka i sitnih zanatlija okarakterisano je još manjim razmerama proizvodnje. Iako i ogromna većina seljaka — poluarendatora, isto kao i siromašni seljaci, pretstavlja poluproletarijat, po svom ekonomskom položaju te dve kategorije, zajedno uzete, sa svoje strane, dele se na višu, srednju i nižu grupu. Seljaci — poluarendatori žive teže od seljaka — sopstvenika, pošto žita imaju dovoljno, otprilike, samo za pola godine, i da bi nabavili ostatak, oni su prinuđeni da uzmu pod zakup tuđu zemlju, ili da povremeno prodaju svoju radnu snagu ili, najzad, da se bave sitnom trgovinom. Krajem proleća i početkom leta, kada je staro žito na izmaku, a novo je još zeleno, oni su primorani da uzimaju novac pod zelenaški interes i da kupuju hranu po visokim cenama. Tom delu seljaštva, prirodno, teže je nego seljacima — sopstvenicima, koji ni od koga ne zavise; ali, ipak su poluarendatori bolje obezbeđeni od siromašnih seljaka. Pošto siromašni seljaci nemaju svoje zemlje, oni obrađuju tuđu, dobijajući za svoj rad svega pola, pa čak i manje od polovine prinosa sa te zemlje. Iako i seljaci — poluarendatori dobijaju samo polovinu ili manje od polovine žetve sa zemlje koju su uzeli pod arendu, oni, ipak, sa svoje zemlje dobijaju svu žetvu. Zbog toga su seljaci — poluarendatori revolucionarniji od seljaka — sopstvenika, a manje revolucionarni od siromašnih seljaka.

Siromašni seljaci su napoličari i izloženi su ekploataciji od strane zemljoposednika. Po svom ekonomskom položaju siromašni seljaci se mogu podeliti na dve grupe. Prva grupa raspolaže relativno dovoljnim poljoprivrednim inventarom i izvesnim novčanim sredstvima. Ti seljaci dobijaju deo žetve, koji ponekad dostiže polovinu celokupnih plodova njihovog rada. Ono što im nedostaje dopunjavaju sejanjem različitih drugostepenih kultura, ribolovom, gajenjem živine i svinja ili povremenom prodajom svoje radne snage, i na taj način kako-tako održavaju svoj opstanak. Živeći u teškim materijalnim uslovima, oni samo misle kako bi se provukli do nove žetve. Žive teže od seljaka — poluarendatora, ali ipak lakše od druge grupe siromašnih seljaka. Revolucionarniji su od seljaka — poluarendatora, a manje revolucionarni od siromašnih seljaka koji ulaze u drugu grupu. Što se tiče siromašnih seljaka iz druge grupe, oni nemaju ni dovoljan poljoprivredni inventar, ni novčanih sredstava, nemaju dovoljno gnojiva, žetve su im oskudne, i kad još isplate gazdama napolicu, njima ne ostaje skoro

ništa. Zbog toga oni još češće moraju prodavati svoju radnu snagu. U gladnim godinama i u teškim mesecima oni izmole od rođaka i prijatelja nekoliko merica žita u zajam da bi se makar još koji dan provukli; dugovi im rastu i pretvaraju se u nepodnošljiv teret. Ova grupa seljaka pretstavlja najugnjeteniji deo seljaštva; ona je veoma podložna revolucionarnoj propagandi.

U poluproletarijat ubrajamo i sitne zanatlije, jer su i oni, iako imaju primitivna sredstva za proizvodnju i smatraju se pretstavnicima' »slobodnih« profesija, često primorani da prodaju svoju radnu snagu; njihov ekonomski položaj približno odgovara položaju siromašnih seljaka. Teški teret rashoda za izdržavanje porodice, raskorak između zarade i minimuma neophodnog za život, stalna nemaština i strah da se ne izgubi posao — sve ih to približava siromašnim seljacima.

Trgovački pomoćnici su najamni radnici u trgovačkim preduzećima i izdržavaju svoje porodice skromnim platama, ali kako cene robi skaču iz godine u godinu, a povišice plata se daju često samo jedanput u nekoliko godina, od tih ljudi se mogu slušati beskrajne žalbe na sudbinu. Njihov položaj se ni u čemu ne razlikuje od položaja siromašnih seljaka i sitnih zanatlija, i oni su vrlo podložni revolucionarnoj propagandi.

Ulični prodavci, bez obzira da li idu po ulicama i kućama ili stoje uz svoje sanduče, imaju ništavan kapital i zarađuju neku crkavicu nedovoljnu za život. Oni se nalaze, otprilike, u istom položaju kao i siromašni seljaci, i u istoj su meri zainteresovani za revoluciju koja bi izmenila postojeći poredak stvari.

Proletarijat. — Industriski proletarijat u Kini broji danas oko dva miliona ljudi. Malobrojnost savremenog industriskog proletarijata posledica je ekonomske zaostalosti zemlje. Ti radnici su zaposleni, uglavnom, u pet grana — u železničkom saobraćaju, u rudarskoj industriji, u prekomorskom saobraćaju, u tekstilnoj i brodogradilišnoj industriji, — a znatan deo njih nalazi se u ropskom odnosu kod stranih preduzimača. Iako je broj industriskog proletarijata mali, on upravo oličava nove proizvodne snage i najprogresivniju klasu savremene Kine, klasu koja je postala rukovodeća snaga revolucionarnog pokreta. Analiza štrajkova koji su se desili u toku poslednje četiri godine, naprimer, štrajkova mornara[10]), železničara[11]), radnika Kajlanskih rudnika i rudnika Cjaocoa[12]), štrajka u Šamenu[13]), kao i velikih štrajkova u Šangaju i Hongkongu[14]), posle događaja od 30 maja 1925 godine, jasno pokazuje kako je velika uloga industriskog proletarijata u Kineskoj revoluciji. Takvu ulogu industriski proletarijat može da ima, prvo, zahvaljujući svojoj koncentraciji; nijedna druga grupa ljudi ne može da se uporedi sa njim po stepenu koncentracije. Drugo, on može da ima takvu ulogu zato što se industriski radnici nalaze u najtežem ekonomskom položaju. Oni su lišeni sredstava za proizvodnju i ostale su im jedino ruke; nikakva nada na obogaćenje ne postoji

kod njih; imperijalisti, militaristi i buržoazija se sa njima najsurovije ophode i zbog toga su oni naročito sposobni za borbu. Snage gradskih kulija takođe zaslužuju da im se posveti ozbiljna pažnja. U toj grupi većinu sačinjavaju lučki nosači i rikši; tu dolaze i čistači kanalizacija i ulični čistači. Ljudi koji pripadaju toj grupi nemaju ničeg drugog osim ruku kojima rade. Po ekonomskom položaju bliski su industriskim radnicima i zaostaju za njima samo po stepenu koncentracije i po svojoj ulozi u proizvodnji.

Savremena kapitalistička poljoprivreda u Kini je još slabo razvijena. U seoski proletarijat spadaju poljoprivredni najamni radnici, koji rade stalno, za mesečnu platu ili na nadnicu. Ti najamnici ne samo da nemaju zemlje niti poljoprivrednog inventara nego ni bilo kakvih novčanih sredstava i mogu da opstanu samo prodajući svoju radnu snagu. Zbog velike dužine radnog dana, bedne zarade, rđavih uslova rada, neobezbeđenosti stalnog posla, oni se nalaze u gorim uslovima od drugih radnika. Ta grupa seoskog stanovništva trpi najtežu nemaštinu, i u seljačkom pokretu zauzima isto tako važan položaj kao i siromašni seljaci.

Osim toga, postoji još jedna dosta brojna grupa deklasiranih elemenata. To su seljaci koji su izgubili zemlju i zanatliski radnici lišeni mogućnosti da nađu posao. Oni spadaju među najnezbrinutije elemente društva.

Svud se nalaze njihove tajne organizacije. Društva: »Trijada« (»Sanhehuej«) u provincijama Fukienu i Kuantungu, »Društvo braće« (»Gelaohuej«) u provincijama Hunanu, Hupeju, Kuejčou i Sečuanu, »Društvo velikih mačeva« (»Dadaohuej«) u provincijama Anhueju, Honanu i Šantungu, »Društvo morala« (»Cajlihuej«) u provinciji Čili i trima istočnim provincijama, »Plavi klan«*) (»Cinban«) u Šangaju i drugim mestima[15]), bile su organizacije uzajamne pomoći u političkoj i ekonomskoj borbi. Organizacija te grupe ljudi pretstavlja jedan od teških problema koji se postavlja pred Kinu. Ti ljudi su sposobni za najtežu borbu, ali pate od sklonosti ka rušilačkim akcijama; ako se pravilno rukovodi njima, mogu postati revolucionarna snaga.

Iz svega napred rečenog vidi se da svi militaristi, birokrati, kompradori i krupni zemljoposednici, koji su u tajnom dogovoru sa imperijalistima, kao i reakcionarni deo inteligencije koji od njih zavisi, pretstavljaju naše neprijatelje. Industriski proletarijat je rukovodeća snaga naše Revolucije. Ceo poluproletarijat i sitna buržoazija jesu naši najbliži prijatelji. Desno krilo kolebljive

*) *Klan* (clann) — rodovska opština. Grupa saplemenika na čijem se čelu nalazi starešina plemena. (Pretežno kod Škotlanđana.) — Prim. prev.

srednje buržoazije može da bude naš neprijatelj, a njeno levo krilo — naš prijatelj. Ali, mi moramo uvek da budemo na oprezi i da srednjoj buržoaziji ne damo prilike da dezorganizuje naš front.

NAPOMENE

1. — Reč je o šačici podlih fašističkih politikanata koji su organizovali Savez nacionalističke omladine Kine, kasnije nazvan Mladokineska partija. Dobijajući finansisku pomoć od različitih reakcionarnih grupa koje su se nalazile na vlasti, a i od imperijalista, nacionalisti su se specijalizirali za kontrarevolucionarne istupe protiv Komunističke partije Kine i protiv Sovjetskog Saveza.

2. — Taj Či Tao — jedan od starih članova Kuomintanga — zajedno sa Čang Kaj Šekom bavio se špekulacijom na berzi. Posle smrti Sun Jat Sena 1925 godine vodio je hajku protiv Komunističke partije Kine i na taj način moralno pripremao Čang Kaj Šekov kontrarevolucionarni prevrat 1927 godine. Dugo vremena bio je verni Čang Kaj Šekov sluga, njegov pomagač u kontrarevolucionarnoj delatnosti. U februaru 1949 godine, videvši neizbežni slom vladavine Čang Kaj Šeka i potpunu bezizlaznost svoga položaja, završio je život samoubistvom.

3. — »Čenbao« — organ takozvane »Istraživačke grupe«, jedne od političkih grupa koje su podržavale vladavinu bejanskih (severnih) militarista. Izlazio je u Pekingu.

4. — 1923 godine Sun Jat Sen, u saradnji sa Komunističkom partijom Kine, doneo je odluku o reorganizaciji Kuomintanga, o saradnji Kuomintanga sa Komunističkom partijom i primanju komunista u Kuomintang, a januara 1924 godine, na I-om kongresu Kuomintanga, sazvanom u Kantonu, on je formulisao tri osnovna politička načela: savez sa Rusijom, savez sa Komunističkom partijom, podrška seljaka i radnika. U radu toga kongresa uzeli su učešća i drug Mao Ce Tung i drugovi Li Tao Čao, Lin Po Ču i Ču Čin Paj. Njihovo učešće u radu kongresa odigralo je važnu ulogu u tom smislu što je pomoglo Kuomintangu da, u tom periodu, stane na revolucionaran put. Tada su oni bili izabrani za članove ili kandidate za članove CIK-a Kuomintanga.

5. — Drug Mao Ce Tung ovde misli na seljaštvo koje se bavi poljoprivrednom proizvodnjom na vlastitoj zemlji.

6. — Čao Gun Min — bog bogatstva u kineskoj narodnoj mitologiji.

7. — Ovde se misli na antiimperijalistički pokret u celoj zemlji, koji je buknuo u znak protesta protiv divljačkog razračunavanja engleske policije sa kineskim stanovništvom u Šangaju 30 maja 1925 godine. U maju 1925 štrajkačka borba se razvila i proširila na niz japanskih tekstilnih fabrika u Cingtaou i Šangaju, uzela ogromne razmere i bila ugušena od strane japanskih imperijalista i njihovih trabanata — bejanskih militarista. Posledica razračunavanja poslodavaca sa radnicima japanskih tekstilnih fabrika u Šangaju bila je ta da je 15 maja ubijen radnik Ku Čeng Hung i ranjeno više od 10 radnika. 28 maja, po naređenju reakcionarnih vlasti, ubijeno je 8 radnika u Cingtaou. 30-og maja je više od dve hiljade šangajskih studenata povelo, na teritoriji stranih koncesija, agitaciju za pomoć štrajkačima i za vraćanje koncesija Kini. Odmah zatim, pred zgradom Uprave engleske policije Setlmenta*)

*) *Setlment* (settlement — eng.) — deo grada ili oblasti u Kini gde žive stranci, uživa posebne privilegije (strana uprava, policija i dr.). — Prim. prev.

okupilo se oko 10 hiljada stanovnika Šangaja. Demonstranti su što je moguće glasnije uzvikivali parole: »Dole imperijalizam!«, »Ujedini se, kineski narode!« i tome slično. Engleska policija otvorila je paljbu, te je mnogo studenata ubijeno i ranjeno. Ti događaji postali su poznati pod imenom »krvavi događaji 30 maja«. Ovo zversko razračunavanje izazvalo je gnev čitavog kineskog naroda. Širom zemlje prošao je talas demonstracija, štrajkova radnika, studenata i trgovaca pretvarajući se u najširi antiimperijalistički pokret.

8. — Drug Mao Ce Tung ovde misli na seljake koji su zbog nemanja sopstvene zemlje primorani da uzimaju tuđu zemlju u napolicu.

9. — Trgovački pomoćnici u Kini dele se na kategorije koje se ne nalaze u jednakom položaju. Drug Mao Ce Tung misli ovde na većinu trgovačkih pomoćnika; što se tiče ostalih — trgovačkih pomoćnika niže kategorije — oni se nalaze u istom materijalnom položaju kao i proleteri.

10. — Misli se na štrajk mornara u Hongkongu i štrajk transportnih radnika na reci Jangceu početkom 1922 godine. Štrajk hongkonških mornara trajao je 8 nedelja; posle njihove žestoke i krvave borbe engleske imperijalističke vlasti u Hongkongu bile su primorane da zadovolje zahteve štrajkača za povećanje nadnica, uspostavljanje sindikata, oslobođenje zatvorenih radnika i davanje pomoći nastradalim radnicima i porodicama poginulih. Odmah zatim su mornari i lučki radnici na reci Jangcekjangu počeli štrajk koji je trajao dve nedelje i koji se takođe završio pobedom štrajkača.

11. — Komunistička partija Kine posle svog osnivanja 1921 godine razvila je ogranizovani rad među železničkim radnicima. 1922—1923 godine na glavnim železničkim prugama počela je borba štrajkovima kojom je rukovodila Komunistička partija. Najpoznatiji je generalni štrajk radnika železničke pruge Peking — Hankou, koji je počeo 4 februara 1923 u znaku borbe za slobodu organizovanja Ujedinjenih sindikata. 7 februara sluge engleskog imperijalizma — bejanski militaristi Vu Pej Pu i Sjao Jao Nan surovo su ugušili štrajk, što je u istoriji Kine poznato kao »krvavi događaj 7 februara«.

12. — Kajlanski ugljeni rudnici — opšti naziv za rudnike uglja u Kajpingu i Luančouu u provinciji Hopeju, koji obrazuju veliki rudarski ugljeni bazen u kome je zaposleno više od 50 hiljada radnika. Posle zauzimanja Kajpinških rudnika od strane engleskih imperijalista za vreme Bokserskog ustanka 1900 godine kineski preduzimači stvorili su Luančoušku kompaniju rudnika uglja. Kasnije je bila stvorena opšta uprava rudnika u Kajpingu i Luančouu, i na taj način su i jedni i drugi rudnici postali potpuna svojina engleskih imperijalista. Štrajk rudara tih rudnika bio je u oktobru 1922 godine.

Rudnici uglja Cjaocoa — poznati ugljeni rudarski bazen, koji je ranije pripadao provinciji Honanu, a danas pripada zapadnom delu provincije Pinjuana. Štrajk u Cjaocou vodio se od 1 jula do 9 avgusta 1925 godine.

13. — Šamen (Šamin) — bivša koncesija engleskih imperijalista u Kantonu. Jula 1924 godine engleski imperijalisti, koji su gospodarili u Šamenu, uveli su novu policisku naredbu, prema kojoj su kineski građani iz Šamena bili dužni da pri ulasku i izlasku sa koncesije pokazuju legitimaciju sa fotografijom. Ovaj propis nije važio za strance. 15 jula šamenski radnici objavili su štrajk, protestujući protiv ovakve diskriminacije. Posle ovoga engleski imperijalisti su bili primorani da ukinu tu naredbu.

14. — Posle šangajskih događaja od 30 maja 1925 godine, u Šangaju je 1 juna buknuo generalni štrajk, a 19 juna počeo je generalni štrajk u Hongkongu. U šangajskom štrajku učestvovalo je više od 200 hiljada ljudi, a u hongkonškom 250 hiljada. Generalni štrajk u Hongkongu imao je podršku čitavog kineskog naroda i trajao je godinu i četiri meseca. To je bio najduži štrajk u istoriji svetskog radničkog pokreta.

15. — Društvo »Trijada« (»Sanhehuej«), »Društvo braće« (»Gelaohuej«), »Društvo velikih mačeva« (»Dadaohuej«), »Društvo morala« (»Cajlihuej«),

»Plavi klan« (»Cinban«) jesu primitivne tajne organizacije raširene u masi stanovništva. Te organizacije su se sastojale, uglavnom, od propalih seljaka, nezaposlenih zanatlija, lumpenproletera. U feudalizmu su često za sve te elemente ujedinjujuća načela bile religiozne predrasude. U tim društvima, koja su nosila razna imena, postojala je stroga hijerarhija; neka od tih društava imala su oružje. Članovi su težili da pomoću takvih društava obezbede uzajamnu pomoć u različitim slučajevima u životu, a u određenim momentima koristili su ta društva za organizaciju borbe protiv ugnjetača — birokrata i zemljoposednika. Jasno je, ipak, da učešće u takvim organizacijama, primitivnim po svom karakteru, nije moglo doneti seljacima i zanatlijama izlaz iz njihovog teškog položaja. Često su zemljoposednici i drugi reakcionarni elementi bez muke uvodili svoju kontrolu nad takvim primitivnim organizacijama i iskorišćavali ih za svoje sebične ciljeve. Osim toga, kod tih društava postojala je sklonost ka slepom rušenju, usled čega su se neka od njih pretvorila u reakcionarnu snagu. 1927 godine, izvršujući svoj kontrarevolucionarni prevrat, Čang Kaj Šek je iskoristio te primitivne organizacije kao oruđe za razbijanje jedinstva radnog naroda i podrivanje revolucije. Otkako je počeo snažan porast snaga savremenog industriskog proletarijata, seljaštvo je, vođeno od radničke klase, postepeno stvorilo svoje potpuno nove organizacije, i postojanje sličnih primitivnih i zaostalih organizacija izgubilo je smisao.

* * *

REFERAT O ISPITIVANJU SELJAČKOG POKRETA U PROVINCIJI HUNAN

(Marta 1927 godine)

Ovaj članak druga Mao Ce Tunga je odgovor na one prekore i napade na revolucionarnu borbu seljaštva, koji su se širili u samoj Partiji i izvan nje.

Da bi pobio te prekore i napade, drug Mao Ce Tung je posetio provinciju Hunan, ispitivao trideset i dva dana situaciju na terenu i napisao ovaj referat. U to vreme desni oportunisti u redovima Partije, na čelu sa Čen Tu Siuom, nisu hteli da prihvate gledište druga Mao Ce Tunga i uporno su ostajali pri svom pogrešnom mišljenju. Njihova pogreška sastojala se uglavnom u tome što se oni, zastrašeni talasom kuomintanške reakcije, nisu usuđivali da pomognu seljaštvo u njegovoj velikoj revolucionarnoj borbi, i to ni u jednoj akciji, ni ranijoj ni docnijoj. Da bi ugodili Kuomintangu, više su voleli da odgurnu svoga glavnog saveznika — seljaštvo, te su na taj način doveli radničku klasu i Komunističku partiju u položaj izolacije. Što se uleto 1927 godine Kuomintang rešio na izdaju, na podizanje kampanje za »čistku« u Partiji, na ulazak u antinarodni rat, desilo se, pre svega, zato što je mogao da iskoristi upravo to slabo mesto Komunističke partije.

OZBILJNOST SELJAČKOG PITANJA

Za vreme nedavnog puta po provinciji Hunanu[1]), na terenu sam ispitao situaciju u pet okruga — Sjangtanu, Sjangsjanu, Hengšanu, Lilingu i Čangši. U toku 32 dana — od 4 januara do 5 februara zaključno — ja sam u selima i okružnim mestima sazivao na razgovor seljake sa velikim životnim iskustvom i aktiviste seljačkog pokreta, i pažljivo sam slušao njihova saopštavanja; to mi je omogućilo da sakupim dosta materijala. Mnogo štošta u seljačkom

pokretu pokazalo se ovde kao potpuno suprotno onome što sam imao prilike da slušam od šenši*) u Hankou i Čangši. Video sam i čuo mnogo čudnih stvari, takvih kakve ranije nisam imao prilike ni da vidim ni da čujem. Mislim da se na slične pojave može naići u vrlo mnogo mesta.

Preko je potrebno da što pre prekinemo svakojaka rasuđivanja uperena protiv seljačkog pokreta, što je mogućno pre da ispravimo sve pogrešne mere revolucionarnih vlasti u odnosu na taj pokret. Samo se na taj način može pomoći daljem razvoju revolucije, pošto u ovom trenutku napredovanje seljačkog pokreta dobija najveći značaj. Neće proći mnogo vremena — a u svim provincijama Centralne, Južne i Severne Kine podići će se stotine miliona seljaka; oni će biti nagli i neodoljivi kao uragan i nikakva sila ih neće zadržati; raskinuće sve okove koji ih sputavaju, stremeći ka svome oslobođenju; iskopaće grob svima mogućim imperijalistima, militaristima, činovnicima — pljačkašima i podmitljivcima, tuhaoima i lešenima. Oni će proveriti sve revolucionarne partije i grupe, sve revolucionare, s tim da bi ih prihvatili ili odbacili.

Da li treba stati pred njih i voditi ih? Da li treba stati iza njih i, mašući rukama, kritikovati ih? Ili im stati na put i boriti se protiv njih?

Svaki Kinez je slobodan da izabere jedan od ta tri puta, ali će razvoj događaja primorati svakoga da ubrza sa izborom.

ORGANIZUJU SE

Razvitak seljačkog pokreta u provinciji Hunanu, ako je reč o njenim centralnim i južnim okruzima, gde se pokret već razvio, može se uglavnom podeliti na dve etape. Prva, koja je trajala od januara do septembra prošle godine, bila je etapa organizovanja. Ova etapa se deli na ilegalan period — od januara do juna — i na period javne delatnosti — od jula do septembra — kada je revolucionarna armija proterala generala Čao Heng Tia[2]). U to vreme seljački savezi su brojali svega 300—400 hiljada članova, a masa koja se nalazila pod njihovim neposrednim rukovodstvom brojala je svega nešto više od milion ljudi. Borba na selu još nije bila po-

*) Šenši — naročit stalež, nastao u feudalnoj Kini. Šenši (doslovno »ljudi koji su nosili činovnički pojas«), »ugledni ljudi« — onaj deo seoskih bogataša koji su, imajući zemlju, često imali i »učena« zvanja, dobijena na naročitim državnim ispitima, a kako su zauzimali činovničke dužnosti pretstavljali su vladajući sloj u starom kineskom selu.

Stalež šenši nije bio jednorodan; sastojao se od najsurovijih eksploatatora seljaštva — lešena (doslovno »rđavi šenši«; v. napomenu na str. 10 — tuhaoi i lešeni), srednjih zemljoposednika i bogataša, okupljenih oko lešena i okružnih vlasti, sitnih ili osiromašenih posednika i stare kineske inteligencije. Ranije je bilo uobičajeno da se termin »šenši« prevodi engleskom rečju »džentri« (gentry).

čela, i zato seljački savezi nisu još bili izloženi kritici od strane različitih slojeva društva. Pošto su članovi seljačkih saveza pomagali armiji koja je učestvovala u Severnom pohodu, radeći kao vodiči, izviđači i nosači, to su se pokatkad i oficiri armije izražavali povoljno o njima.

Period od oktobra prošle godine do januara ove godine pretstavlja drugu etapu u razvitku revolucionarnog pokreta — etapu revolucionarnog delovanja. Broj članova seljačkih saveza brzo je narastao na 2 miliona, a broj kojim su savezi neposredno rukovodili — na 10 miliona ljudi. Kako se pri stupanju u seljačke saveze, u većini slučajeva, registrovao samo jedan čovek iz porodice, to je, pored 2 miliona članova saveza, opšta masa obuhvaćena savezima brojala oko 10 miliona ljudi. U savezima je bila organizovana skoro polovina seljaka provincije Hunana; a u okruzima Sjangtanu, Sjangsjangu, Likjangu, Čangši, Lilingu, Ningsjangu, Pingkjangu, Sjangjinu, Hengšanu, Hengjangu, Lejangu, Čenu i Anhuau skoro svi seljaci su ušli u seljačke saveze i nalaze se pod njihovim rukovodstvom. Pošto su bili obuhvaćeni širokom mrežom organizacija, seljaci su odmah počeli da dejstvuju, i eto, za 4 meseca u Hunanu se razvila na selu revolucija neviđena po svojoj širini.

ZBACIVANJE TUHAOA I LEŠENA, PRELAZ CELOKUPNE VLASTI NA SELJAČKE SAVEZE

Udar seljaka usmeren je, pre svega, protiv tuhaoa i lešena, protiv bezdušnih zemljoposednika, a usput pod taj udar padaju i razne patrijarhalne ideologije i patrijarhalni odnosi, činovnici — pljačkaši i podmitljivci u gradu i rđavi običaji na selu. Ovaj udar ima snagu uragana, pred kojim mora sve ili da se ukloni ili da propadne. Rezultat je da se hiljadugodišnje privilegije feudalnih zemljoposednika razbijaju u paramparčad. Njihov raniji prestiž i moć pretvaraju se u prah i pepeo. Svrgavanjem vlasti zemljoposednika, seljački savezi postali su jedini organi vlasti; oni na delu ostvaruju parolu: »Sva vlast seljačkim savezima!« Sad u seljačke saveze dolaze čak i sa takvim sitnicama, kao što je svađa između muža i žene. Nijedna stvar ne rešava se bez pretstavnika seljačkog saveza. Seljački savezi na selu bukvalno imaju svu vlast, kod njih je zaista, kako se to kaže, »rečeno — učinjeno«. I posmatrači mogu samo reći da su savezi dobri, a ništa rđavo ne mogu reći o njima. A tuhaoi, lešeni i bezdušni zemljoposednici sasvim su lišeni prava glasa, niko od njih ne sme ni da pisne. Iz straha od seljačkih saveza najkrupniji tuhaoi i lešeni pobegli su u Šangaj, manje krupni — u Hankou, sitniji — u Čangšu, još sitniji — u okružne centre, a ona sasvim sitna riba te vrste što je ostala na selu predala se na milost i nemi-

lost seljačkim savezima. Sitni lešen moli: »Spreman sam da uplatim deset juana*), samo mi dajte da stupim u savez!«.

»A kome su potrebne tvoje šugave pare!« — odgovaraju mu na to seljaci.

Mnogi srednji i sitni zemljoposednici, kulaci i srednjaci koji su ranije bili protiv seljačkih saveza, sad bi bili srećni da uđu u savez. U raznim mestima često sam imao prilike da se susrećem sa takvim ljudima i oni su mi se obraćali molbom: »Molimo vas kao punomoćnika iz centra provincije, jemčite za nas«.

Pod Manču dinastijom**) u vreme popisa stanovništva sastavljala su se po dva spiska — osnovni i posebni. Pouzdani ljudi unošeni su u osnovni spisak, a banditi i razni sumnjivi elementi — u posebni. I eto, sada, po ugledu na to vreme, seljaci u izvesnim krajevima zastrašuju one koji su ranije istupali protiv seljačkih saveza: »Treba ih uvesti u posebni spisak!«

Oni koji se plaše da se ne nađu u »posebnom spisku«, na sve načine pokušavaju da uđu u seljački savez i umiruju se tek kad ih uvedu u spisak članova saveza. Ali, nije retko da im seljački savezi to oštro odbijaju i oni žive u stalnom strahu; kad ostanu izvan seljačkog saveza, oni se osećaju kao otpadnici i beskućnici; u selima ih zato zovu »šugavci«. Jednom rečju, oni isti seljački savezi koje su mnogi još pre četiri meseca potcenjivali, sada uživaju najveće poštovanje. Svi oni koji su se ranije duboko klanjali pred vlašću šenši, sada se klanjaju pred vlašću seljaka. Nema nikoga ko ne priznaje da je oktobar prošle godine postao granica između dva sveta.

»VRLO RĐAVO« I »VRLO DOBRO«

Seljačke bune na selu narušile su sladak san šenšija. Čim su izveštaji iz sela doprli do grada, gradski šenši su se uplašili. Stigavši u Čangšu, sreo sam se tamo sa raznim ljudima i čuo sam mnoga različita mišljenja. Pretstavnici srednjih i viših društvenih slojeva i desni kuomintangovci svi u jedan glas okarakterisali su stanje ovim rečima: »Vrlo rđavo!« Pod uticajem atmosfere stvorene u gradu pričanjem onih koji su govorili »vrlo rđavo«, čak su se i veoma revolucionarno raspoloženi ljudi, ali zatvorenih očiju zamišljajući stanje na selu, demoralisali i smatrali da se ne može ni osporavati da stvari stoje »rđavo«. Čak i vrlo napredni ljudi nisu umeli ništa više reći osim: »U revoluciji je to neizbežno, iako je rđavo«. Uopšte, niko nije smatrao da se može u potpunosti negirati to »rđavo«.

---

*) *Juan* je osnovna novčana jedinica u Kini (takozvani kineski dolar). — Prim. prev.

**) Manču (mandžurska) dinastija vladala je u Kini od 1644 do 1911 godine.

U suštini, stvar se sastoji u tome što su, kako je već napred rečeno, široke seljačke mase ustale da izvrše svoju istorisku misiju; ustale su demokratske snage sela da zbace feudalne snage. Feudalno-patrijarhalni tuhaoi i lešeni, bezdušni zemljoposednici — oni su osnova apsolutizma koji je živeo vekovima, oni su oslonac imperijalista, militarista i činovnika-pljačkaša i podmitljivaca. Rušenje tih feudalnih snaga jeste pravi cilj nacionalne revolucije. Sun Jat Sen je četrdeset godina svu svoju snagu davao nacionalnoj revoluciji, ali ono što je on želeo, a što nije mogao da izvrši, seljaci su ostvarili za nekoliko meseci. To je besprimerno delo, delo kakvo ranije nije moglo biti izvedeno ni za četrdeset godina, čak ni za hiljade godina. To je vrlo dobro. I u tome nema ničeg »rđavog«, nema uopšte ničeg »vrlo rđavog«.

Očigledno da je »vrlo rđavo« — mišljenje i sud ljudi koji se bore za interese zemljoposednika protiv seljaka koji su digli glavu; očigledno da je to sud zemljoposedničke klase koja pokušava da sačuva stari feudalni poredak i da omete uvođenje novog demokratskog poretka; očigledno da je to kontrarevolucionarni sud i mišljenje. Nijedan drug revolucionar ne treba da ponavlja tu besmislicu. Ako imate utvrđene revolucionarne poglede i ako vam se bar samo jedanput desilo da budete na selu i vidite šta se tamo događa, vi, naravno, treba da osećate neobičnu radost: milionske mase porobljenih seljaka obračunavaju se, eto, sa svojim ljutim neprijateljima — krvopijama. Seljaci rade potpuno ispravno, oni postupaju vrlo dobro! »Vrlo dobro« — to je sud i mišljenje seljaka i drugih pristalica revolucije. Svi drugovi revolucionari treba da shvate da nacionalna revolucija zahteva veliki preokret na selu. Taj preokret nije bio izvršen za vreme Singajske revolucije[3]), i zato je ona pretrpela poraz. Sada se taj preokret dešava, i to je važan faktor, neophodan za uspešno završavanje revolucije. Svi drugovi revolucionari treba da podržavaju taj preokret, u protivnom slučaju naći će se u taboru kontrarevolucije.

PROBLEM TAKOZVANIH »KRAJNOSTI«

Neki govore: »Treba stvarati seljačke saveze; ali sada oni, bogami, idu u krajnost«. Tako misle pristalice »srednje« linije. Šta se događa ustvari? Seljaci po selima doista i postupaju prilično »bezobzirno«. Postavši vrhovna vlast, seljački savezi ne daju zemljoposednicima ni usta da otvore; oni su uništili njihov raniji prestiž, baš kao da su oborili zemljoposednika na zemlju pa ga još pritisli i nogom. Preteći tuhaoima i lešenima unošenjem u »posebni spisak«, seljaci ih novčano kažnjavaju, oporezuju, ne dopuštaju im da upotrebljavaju palankine*). U domove tuhaoa i lešena, koji su protivnici

*) *Palankini* — vrsta zatvorenih nosiljki na Istoku, kojima se obično koriste bogati ljudi. — Prim. prev.

seljačkih saveza, upadaju gomile ljudi: kolju svinje, oduzimaju žito. Ponekad seljaci dolaze u kuće tuhaoa ili lešena i šire se po lepo nameštenim posteljama njihovih kćeri i žena. Često hvataju tuhaoe i lešene, natiču im visoke kape i vodaju ih po selima; seljaci im čine svašta govoreći: »A, sad ćeš videti, lešene, ko smo mi!« Sve se sada okrenulo tumbe. Tako se na selu stvara atmosfera terora. A to i jeste ono što neki nazivaju »krajnostima«, »preterivanjem«, »gadostima«.

Na prvi pogled njihova mišljenja imaju rezona, ali u suštini i ona su pogrešna.

Prvo, seljake su na slične postupke naveli sami tuhaoi, lešeni i bezdušni zemljoposednici. Odlučan otpor seljaci su počeli davati samo zato što su tuhaoi, lešeni i bezdušni zemljoposednici odvajkada, oslanjajući se na snagu, vladali selom i kinjili seljake. Postupci seljaka imaju najodlučniji karakter, a pobune uzimaju najveći mah upravo tamo gde su tuhaoi, lešeni i bezdušni zemljoposednici pokazivali najveću surovost. Seljačko oko se ne vara. Seljaci izvanredno jasno vide ko je rđav, a ko nije, ko je bio naročito surov, a ko — malko mekši, koga treba surovo kazniti, a koga — blaže; retko se dešava da kazna ne odgovara krivici.

Drugo, revolucija — nije gozba, niti poezija, niti slikanje ili vez; ona se ne može odvijati tako otmeno, tako mirno i fino, tako pristojno i učtivo. Revolucija je nasilni akt, to je nepoštedna akcija jedne klase kojom se ruši vlast druge klase. Revolucija na selu jeste zbacivanje feudalno-zemljoposedničke vlasti od strane seljaštva. Bez ulaganja najvećih napora, seljaštvo neće moći da zbaci zemljoposedničku vlast koja se čvrsto korenila vekovima. Samo veliko revolucionarno oduševljenje na selu u stanju je da uskomeša milionske mase seljaka i da izazove te najveće napore. »Krajnosti«, o kojima je napred bilo reči, stvorene su upravo tim naporima seljaka, koje je izazvalo veliko revolucionarno oduševljenje na selu. U drugom periodu seljačkog pokreta (periodu revolucionarnih akcija) one su preko potrebne. U tom periodu neophodno je uspostaviti neograničenu vlast seljaka, ne dopuštati pakosne napade na seljačke saveze, u potpunosti zbaciti vlast šenši, a same šenše oboriti na zemlju i čak ih pritisnuti nogom. U drugom periodu sve »krajnosti« imaju revolucionarni značaj. Prosto rečeno, u svakom selu preko je potreban kratkotrajan period terora. U protivnom slučaju biće potpuno nemoguće ugušiti delatnost kontrarevolucionarnih elemenata na selu, zbaciti vlast šenši. Ako hoćeš da ispraviš, treba da saviješ; ako ne saviješ — nećeš ispraviti[4]).

Mada se rasuđivanja onih koji kritikuju »krajnosti« po izgledu razlikuju od rasuđivanja prve grupe, u suštini oni polaze sa jednog istog gledišta: to je ista zemljoposednička teorija koja stoji na straži interesa privilegisanih klasa. Sa tom teorijom, koja sprečava uspon seljačkog pokreta i u krajnjoj liniji podriva revoluciju, mi treba da povedemo odlučnu borbu.

TAKOZVANI »POKRET ODRPANACA«

Desni kuomintangovci jednako govore: »Seljački pokret je pokret odrpanaca, pokret besposličara«. Slične priče prilično su raširene u Čangši. U selima sam imao prilike da slušam od šenši: »Seljački savezi mogu se stvarati, ali ljudi koji sada rade u njima nisu dobri; ljude treba smeniti!« Između ovog mišljenja i napada desnih kuomintangovaca nema nikakve razlike, i jedno i drugo svodi se na to da se seljački pokret, kažu, može organizovati (pošto je to već počelo, niko se ne usuđuje da kaže da ga ne treba organizovati), ali da ne valjaju ljudi koji su sada na čelu seljačkog pokreta. Sa naročitom mržnjom govore šenši o aktivistima nižih seljačkih saveza, nazivajući ih sve »odrpancima«. Dakle, svi oni koje su šenši ranije prezirali, koje su nogom gurali u blato, kojima nije bilo mesta u društvu, koji nisu imali prava nijednu reč da prozbore, sad su odjednom digli glave — i ne samo što su digli glave, nego su i uzeli vlast u svoje ruke. U opštinskim seljačkim savezima (to je najniža karika) oni su gospodari situacije. U njihovim rukama savezi su se pretvorili u strahovitu snagu. Oni su pružili svoje od rada ogrubele ruke na glave šenši. Oni vezuju konopcima lešene, natiču im visoke kape i vodaju ih po opštini (u Sjangtanu i Sjangsjanu to se zove »vodati po selima«, a u Lilingu — »vodati po međama«). Glasne, neumoljive optužbe koje iznose seljaci svakodnevno dolaze do ušiju šenši. Seljaci raspolažu i komanduju svima. Pre su oni bili niži od svih, a sada su postali viši od svih. Zato se i govori da se sve okrenulo tumbe.

REVOLUCIONARNA AVANGARDA

Iz suprotnih pogleda na neku pojavu ili čoveka proističu i odgovarajuće suprotne ocene o njima. Kao primer za to mogu da posluže takve ocene kao »vrlo rđavo« i »vrlo dobro«, »odrpanci« i »revolucionarna avangarda«.

Napred je već bilo reči o tome da su seljaci izvršili revolucionarno delo koje se mnogo godina nije moglo ostvariti, da su seljaci izveli važan posao u sprovođenju nacionalne revolucije. Ali, da li je sve seljaštvo uzimalo učešća u tom velikom revolucionarnom delu, u tom važnom revolucionarnom poslu? Ne. Seljaci se dele na kulake, srednjake i sirotinju. Razlikujući se jedna od druge po svom položaju, te tri grupe se na razne načine drže i prema revoluciji. U prvom periodu kulaci, kad su čuli da je armija Severnog pohoda, tobože, pretrpela potpuni poraz u Kjangsiju, da je Čang Kaj Šek, tobože, ranjen u nogu[5]) i da je odleteo natrag u provinciju Kuangtung[6]), da je Vu Pej Pu[7]), tobože, ponovo zauzeo grad Jočou, došli su do zaključka da se seljački savezi, nesumnjivo, neće dugo održati i da od tri narodna principa[8]) takođe ništa neće biti, jer

nečeg sličnog nikad nije ni bilo. I kad su aktivisti seljačkih saveza (u većini svojoj takozvani »odrpanci«) dolazili sa spiskom članova saveza u dvorište kod kulaka i govorili mu: »Pozivamo vas da stupite u seljački savez«, — šta im je na to odgovarao kulak? »Seljački savez? Ja ovde živim ne od juče, tolike godine obrađujem zemlju, nikakve seljačke saveze nikad nisam video i, eto, živim. Ja bih i vama savetovao da ne gubite vreme oko toga«. Tako su odgovarali kulaci, raspoloženi pomirljivije. A kulaci, neprijateljski raspoloženi, govorili su: »Ta kakav seljački savez? Savez onih kojima će skidati glave! Ne upropašćujte ljude!«

Ali čudna stvar — seljački savezi su ipak proživeli još mnogo meseci i čak se usuđuju da ustanu protiv šenši. One mesne šenše koje nisu htele predati lule za pušenje opijuma, seljački savezi hapse i vodaju po selima da ih izlože potsmehu; u okružnim centrima najbogatije šenše su čak i pogubili, kao, naprimer, šenše Jan Jung Čiu u Sjangtanu i Jan Či Cea u Ningsjanu. U svakoj je opštini do desetak hiljada seljaka sa zastavama, obramicama i motikama organizovano išlo, kao neprekidna i bučna bujica, na masovne demonstracije o godišnjici Oktobarske revolucije, učestvovalo u antiengleskim mitinzima i svečanostima povodom uspeha Severnog pohoda. Tek tada su se kulaci uznemirili. Na svečanostima povodom uspeha Severnog pohoda oni su saznali da je i Kjukjang zauzet, da Čang Kaj Šek nije ranjen, i da je Vu Pej Pu na kraju krajeva razbijen. Štaviše, oni su videli jasno ispisane na crvenoj i zelenoj hartiji parole: »Vansuj*) tri narodna principa!«, »Vansuj seljački savezi!«, »Vansuj seljaci!« itd. Tad su se kulaci strašno uznemirili: »Vansuj seljaci? Sad su i ovi postali vansuj?«

I, eto, seljački savezi su se osetili gospodarima situacije. Aktivisti seljačkih saveza počeli su govoriti kulacima: »Mi ćemo vas uneti u poseban spisak« ili: »Još mesec dana pa ćete za ulazak u savez plaćati i po 10 juana!« Tek tada su kulaci počeli polako da stupaju u seljačke saveze[9]), neki od njih davali su kao upisninu po pola juana, pa čak i 1 juan (tada kada se zahtevalo samo 100 vena**), drugi su tražili dozvolu za stupanje u savez preko svojih poznanika. Ima mnogo i tvrdoglavih kulaka koji ni do danas nisu stupili u savez. Većina kulaka koji stupaju u seljačke saveze plaši se mobilizacije za armiju i zbog toga šalje iz svojih porodica 60—70-togodišnje starce da se upisuju u savez. Kad uđu u savez, kulaci ne pokazuju želju da učestvuju u radu saveza, i uvek se drže pasivno.

A srednjaci? Oni su neodlučni, jer smatraju da im revolucija neće doneti naročitu korist. U loncu oni uvek imaju pirinča, niko

---

*) *»Vansuj«* doslovno znači »10 hiljada godina«. Upotrebljava se kao uzvik »živeo«, »ura!«. Ova se reč ranije upotrebljavala kao obraćanje caru, slično ruskom »vaše veličanstvo«; otud igra reči: »seljaci vansuj?«, to jest »i seljaci su sada postali carevi?«

**) *Ven* — sitna bakarna moneta. U juanu je bilo oko 2800 vena. — Prim. prev.

im ne lupa noću na vrata zbog duga. Oni takođe razmišljaju o tome da li je ranije bilo nečeg sličnog, i nasamo, mršteći se, pogađaju: »Hoće li se zaista održati taj seljački savez? Hoće li biti vajde od ta tri narodna principa?« — »Sumnjivo!« — zaključuju oni. Smatrajući da sve zavisi od volje neba, oni misle: »Stvaraju se seljački savezi... ali, ko zna je li to po volji nebu?« U početku, kad su aktivisti seljačkih saveza dolazili sa spiskovima kod srednjaka i govorili: »Pozivamo vas da stupite u seljački savez«, ovi su odgovarali: »Nemojte se žuriti!« Počeli su da stupaju u seljačke saveze tek docnije, kad su se savezi već pretvorili u veliku snagu. U savezima oni se drže bolje od kulaka, ali zasada nisu mnogo aktivni i još uvek zaziru. Preko je potrebno da se seljački savezi bore za pridobijanje srednjaka i da pojačaju među njima agitaciju.

Glavnu snagu u toj surovoj i istrajnoj borbi što se vodi na selu uvek pretstavlja sirotinja. I u toku ilegalnog perioda i u periodu otvorene delatnosti ona je vodila aktivnu borbu. Ona, radije od svih, ide za Partijom. Ona je — smrtni neprijatelj tuhaoa i lešena i bez ikakvog kolebanja juriša na njihov tabor. Ona govori kulacima: »Mi smo već odavno stupili u seljačke saveze, zašto vi još odugovlačite?« A ovi potsmešljivo odgovaraju: »Dabogme, vi morate stupati u seljački savez! Ta vi nad glavom nemate — ni komadić crepa, a pod nogama nemate zemlje ni toliko da iglu zabodete!« I zaista, sirotinja nema šta da izgubi. Mnogi od njih doista nemaju nad glavom ni komadić crepa, a pod nogama ni toliko zemlje da iglu zabodu. Zašto onda da ne stupaju u seljačke saveze?

Po podacima ispitivanja situacije na terenu u okrugu Čangši sirotinja sačinjava 70% seoskog stanovništva, srednjaci — 20%, zemljoposednici i kulaci — 10%. Sirotinja koja sačinjava 70% deli se na dve grupe — puku sirotinju[10]) i sirotinju[11]). Puka sirotinja, koju sačinjava 20% seoskog stanovništva, jesu ljudi koji nemaju nikakvog zanimanja, tojest nemaju ni zemlje, ni para, ni bilo kakvih sredstava za izdržavanje i prinuđeni su da stupaju u vojsku, da odlaze na pečalbu, ili da prose. U sirotinju koja sačinjava 50% seoskog stanovništva spadaju zanatliski radnici, seljaci — arendatori (izuzimajući imućne arendatore) i seljaci — poluarendatori; njima je rad siguran samo delimično; drugim rečima, oni imaju malo zemlje i mala sredstva, ali im plodovi njihovog rada nisu dovoljni za ishranu: oni provode čitavu godinu u teškim brigama. Ogromna masa sirotinje, koja sačinjava 70% seoskog stanovništva, pretstavlja osnovno jezgro seljačkih saveza, avangardu u borbi za svrgavanje feudalnih snaga i slavnog pionira u velikom revolucionarnom delu koje je tolike godine bilo nesvršeno. Bez sirotinje (»odrpanaca«, kako ih nazivaju šenši) revolucija na selu nikad ne bi mogla dobiti maha kao sad, bez njih se ne mogu zbaciti tuhaoi i lešeni niti izvršiti demokratska revolucija. Kao najrevolucionarniji elemenat, sirotinja je zauzela rukovodeće mesto u seljačkim savezima. U prvom i drugom periodu skoro sva mesta pretsednika i

članova uprave nižih seljačkih saveza zauzimala je sirotinja (u okrugu Hengšanu među aktivistima opštinskih seljačkih saveza 50% sačinjavaju puki siromasi, 40% — sirotinja i 10% siromašna inteligencija). Ta rukovodeća uloga sirotinje u seljačkim savezima nužna je. Bez seoske sirotinje ne bi bilo ni revolucije. Ne priznavati sirotinju, znači ne priznavati revoluciju, udarati po sirotinji, znači udarati po revoluciji.

Opšti revolucionarni kurs, koji vodi sirotinja, uvek je bio pravilan. Ona je podrila prestiž tuhaoa i lešena, oborila na zemlju velike i male tuhaoe i lešene i pritisla ih nogom. Čitav niz njenih takozvanih »krajnosti« u periodu revolucionarnih akcija bio je, u suštini, upravo revolucionarna nužnost. Okružne vlasti, partiski komiteti[12]) i seljački savezi u izvesnim okruzima provincije Hunana već su počinili mnogo grešaka; neki su otišli toliko daleko da su na molbu zemljoposednika slali vojnike da hapse aktiviste nižih seljačkih saveza. U okruzima Hengšanu i Sjangsjangu bačeni su u tamnice mnogi pretsednici i članovi uprave opštinskih seljačkih saveza. To je već izvanredno ozbiljna greška; ona ide na ruku reakcionarima. Da se uvidi da je to greška, treba samo pogledati kako su se oduševili oni obesni zemljoposednici iz tih mesta i kako se zgušnjava atmosfera reakcije kada hapse pretsednika ili člana uprave seljačkog saveza. Mi se moramo boriti protiv kontrarevolucionarnog komentarisanja i pričanja o »pokretu odrpanaca«, o »pokretu besposličara« i naročito paziti da se ne prave neke pogrešne akcije koje bi išle na ruku tuhaoima i lešenima u njihovoj borbi protiv seoske sirotinje.

Istina je, među ljudima iz seoske sirotinje, koji su bili na rukovodećim položajima u seljačkim savezima, bilo je ljudi sa nedostacima, ali sad se većina popravila. Oni se i sami energično bore protiv kocke i likvidiraju banditizam. Porast moći seljačkih saveza doveo je u izvesnim mestima do likvidacije kocke i iskorenjenja banditizma. Ima mesta gde se već, kako se to kaže, »na putu ne dira u izgubljeno, a noću se ne zaključavaju vrata«. Po podacima ispitivanja stanja u okrugu Hengšanu, tamo su 85% siromašnih seljaka, koji zauzimaju rukovodeće položaje u seljačkim savezima, postali veoma pozitivni ljudi, sposobni i energični rukovodioci, a samo 15% njih nisu se još potpuno oslobodili od izvesnih rđavih navika. Ove poslednje treba ubrojati u kategoriju malobrojnih nezdravih elemenata, ali je sasvim nedopustivo ponavljati ono što govore tuhaoi i lešeni i sve odreda nazivati »odrpancima«. Da se reši pitanje tih »malobrojnih nezdravih elemenata« ima samo jedan način: pod parolom učvršćivanja discipline u seljačkim savezima organizovati masovni rad, vaspitavati takve ljude, zavesti disciplinu u seljačkim savezima, ali nipošto ne slati po sopstvenom nahođenju vojnike da hapse te ljude, ne obarati autoritet seoske sirotinje, ne navraćati vodu na vodenicu tuhaoa i lešena. Na ovo treba obratiti osobitu pažnju.

ČETRNAEST KRUPNIH TEKOVINA

Ljudi koji osuđuju seljačke saveze govore da su ti savezi učinili mnogo zla. Napred sam već izložio da seljaci, kad udaraju po tuhaoima i lešenima, stvaraju pravo revolucionarno delo, i tu nema ničeg što zaslužuje osudu. Seljaci su vrlo mnogo učinili i, ako hoćemo da odgovorimo onima koji ih osuđuju, treba detaljno da razmotrimo čitavo njihovo delovanje i da vidimo kuda to delovanje vodi. Ja ću sumirati rezultate delatnosti seljaka u različitim oblastima za poslednjih nekoliko meseci; pod rukovodstvom seljačkih saveza seljaci su postigli 14 sledećih krupnih tekovina.

1. — Organizovanje seljaka u seljačke saveze

To je prva krupna tekovina seljaka. Na prvom mestu u tom pogledu nalaze se okruzi Sjangtan, Sjangsjang, Hengšan, gde su skoro svi seljaci organizovani i gde, po svoj prilici, nema takvih »zabačenih mesta« u kojima se seljaci još nisu podigli. Drugo mesto zauzimaju okruzi Bao Jijang i Huajung, gde je većina seljaka organizovana, ali ima i mali broj neorganizovanih. Na trećem mestu nalaze se okruzi Čenpu i Lingling, gde je organizovana manjina seljaka, a većina, zasad, još nije organizovana. Četvrto mesto zauzima rejon u zapadnom delu provincije Hunana, koji se nalazi pod vlašću Juan Cu Minga,[13]) gde agitacija seljačkih saveza još nije prodrla i gde seljaštvo u mnogim okruzima uopšte još nije organizovano. Uopšte uzev, po organizovanosti ispred svih nalaze se okruzi centralnog dela provincije Hunana sa centrom u Čangši, potom dolaze okruzi južnog dela Hunana; u zapadnom delu organizovanje tek počinje.

Po podacima provinciskog seljačkog saveza za novembar prošle godine od 75 okruga provincije Hunana u 37 okruga organizovani su seljački savezi, čiji opšti broj članova iznosi 1,367.727 ljudi. Od njih je oko milion stupilo u saveze u oktobru i novembru prošle godine, u periodu naglog porasta moći seljačkih saveza, dok je do septembra broj organizovanih seljaka iznosio svega 300—400 hiljada. U decembru i januaru zapažen je snažan porast seljačkog pokreta, i pred kraj januara broj članova seljačkih saveza popeo se, najmanje, na 2 miliona. Pošto se u većini slučajeva pri stupanju u savez iz svake seljačke porodice registruje samo jedan čovek, to kod prosečne porodice od 5 ljudi, masa obuhvaćena savezima, broji oko 10 miliona ljudi. Upravo taj zadivljujući, sve brži porast seljačkih saveza uzrok je tome što su se tuhaoi i lešeni, činovnici-pljačkaši i podmitljivci našli izolovani, a začuđena javnost uvidela je da kao smena starom dolazi novi svet, da je na selu otpočela velika revolucija. To je prva krupna tekovina seljaka pod rukovodstvom seljačkih saveza.

2. — *Politički udar po zemljoposednicima*

Stvorivši svoje organizacije, seljaci svoje prve akcije usmeravaju na podrivanje političkog prestiža klase zemljoposednika, a naročito tuhaoa i lešena, tojest na obaranje vlasti zemljoposednika zasnovane na njihovom društvenom položaju na selu, i na uvođenje vlasti seljaka. To je najozbiljniji i najvažniji oblik borbe, koji zauzima glavno mesto u drugom periodu, tojest u periodu revolucionarnih akcija. Bez pobede u toj borbi nemogućna je i pobeda u ekonomskoj borbi — borbi za smanjivanje zakupnine i interesa na dugove, za zemlju, za druga sredstva za proizvodnju itd. Nema nikakve sumnje da je u mnogim delovima provincije Hunana, naprimer, u okruzima Sjangsjangu, Hengšanu i Sjangtanu, uvedena apsolutna vlast seljaka, a da je zemljoposednička vlast potpuno zbačena. Ali u okrugu Lilingu i nekim drugim okruzima ima još mesta (naprimer, u zapadnim i južnim rejonima okruga Lilinga) gde vlast zemljoposednika, mada, naizgled, priznaje vlast seljaka, u stvarnosti joj se potajno suprotstavlja zato što politička borba tamo nije dovoljno zaoštrena. Ne može se reći da su seljaci u tim mestima već dobili političku pobedu; ovde političku borbu treba voditi s udvostručenom energijom sve dotle dok seljaci konačno ne zbace zemljoposedničku vlast.

Metodi, pomoću kojih seljaci nanose zemljoposednicima političke udare, uglavnom se svode na sledeće:

R e v i z i j e. — Upravljajući lokalnim društvenim sredstvima, tuhaoi i lešeni su ih veoma često krišom pljačkali i to vešto prikrivali pomoću knjigovodstva. Seljaci sada sprovode reviziju i tako se svete mnogim tuhaoima i lešenima. U mnogim mestima stvorene su revizione komisije specijalno za pozivanje na odgovornost tuhaoa i lešena. Ako tuhaoi i lešeni samo ugledaju takvu komisiju, odmah ih hvata groznica. Kampanja za reviziju uzela je veliki mah u svim okruzima gde se proširio seljački pokret; njen smisao ne sastoji se toliko u naplaćivanju suma koje nedostaju, koliko u iznošenju na javnost prestupa tuhaoa i lešena, da bi im se na taj način oduzeo politički i društveni uticaj.

G l o b e. — Revizijama su bile otkrivene zloupotrebe, zversko ophođenje sa seljacima u prošlosti, podrivačka delatnost protiv seljačkih saveza u sadašnjosti, kršenje propisa o zabrani hazardnih igara i naredbe o predaji lula za pušenje opijuma. Krivcima za ove prestupe seljaci objavljuju svoju presudu: tog i tog tuhaoa kazniti novčano sa toliko i toliko, tog i tog lešena — sa toliko i toliko. Kažnjava se sumama od nekoliko desetina do nekoliko hiljada juana. Razume se, tuhaoi i lešeni koje su kaznili seljaci konačno su diskreditovani na selu.

N o v č a n o   o p o r e z i v a n j e. — Na gramzive i svirepe zemljoposednike primenjuje se novčano oporezivanje; novac sakupljen na taj način ide na pružanje pomoći siromašnima, na orga-

nizovanje zadruga, seljačkih kreditnih kasa i na druge potrebe. Novčano oporezivanje je takođe kaznena mera svoje vrste, samo nešto blaža od globe. Nije mali broj zemljoposednika koji, da bi izbegli neprijatnosti, dobrovoljno uplaćuju novac u seljačke saveze.

»Saslušanja«. — Što se tiče lica koja nisu tako ozbiljno skrivila u podrivanju seljačkih saveza rečju ili delom, seljaci u grupama upadaju u njihove kuće, saslušavaju ih i to ne čine u suviše strogoj formi. Rezultat toga je da većina tih lica piše »pokajanje« u kome daje obavezu da će prekinuti sve istupe protiv seljačkih saveza i delatnost uperenu na podrivanje njihovog autoriteta.

»Demonstracije snage«. — Prilično često se u domovima tuhaoa i lešena, koji ispoljavaju neprijateljski stav prema seljačkim savezima, organizuju masovne demonstracije snage. Seljaci se u organizovanom redu javljaju tim ljudima i zahtevaju da budu ugošćeni. U takvim slučajevima ne prođe bez klanja svinja i pretresanja rezervi. Skoro je bilo: u selu Macjaheu okruga Sjangtana gomila od 15 hiljada ljudi obračunala se na taj način sa 6 lešena. Za četiri dana kod njih je bilo poklano više od 130 svinja. Slične demonstracije u većini slučajeva završavaju se još i globom.

»Vodanje u visokim kapama od hartije«. — Ova mera svuda se primenjuje vrlo često. Na tuhaoa i lešena stavljaju visoku kapu od hartije s natpisom: taj i taj tuhao ili taj i taj lešen — i vodaju ga na konopcu u pratnji velike gomile naroda. Da privuku pažnju na takvu povorku, udaraju u gongove i nose zastave. Tuhaoi i lešeni se više od svega plaše slične kazne. Onaj na koga su makar jednom stavili takvu kapu, konačno gubi svako poštovanje, prestaju da ga smatraju čovekom. Zato bogataši više vole da plate novčanu kaznu nego da ponesu kapu od hartije. Ali kada im seljaci to odbiju, oni su, hteli ne hteli, primorani da stave tu kapu na glavu. Vrlo oštroumno je postupio jedan opštinski seljački savez: nekog lešena su zadržali i izjavili da će mu danas staviti kapu od hartije na glavu. Lešen je prebledeo od straha. Zatim su odlučili da mu se ne stavi kapa toga dana, pretpostavljajući da će, ako mu se odmah stavi kapa, postati neosetljiv, a onda će prestati i da se boji kazne, i da je zato bolje pustiti ga kući i odložiti kaznu. Ne znajući kad će mu upravo staviti kapu, ovaj lešen nije mogao nikako naći mira ni pokoja.

Zatvaranje u okružne zatvore. — Ova mera kažnjavanja još je teža nego kapa od hartije. Uhapšene tuhaoe i lešene upućuju u zatvore pri okružnim upravama i obavezuju okružnog načelnika da ih stavi pod stražu i kazni. Sada sa bacanjem u tamnicu stvar stoji drugačije nego u prošlosti; nekad su šenši slali seljake u tamnicu, a sada seljaci šalju šenše.

Progonstvo. — Seljaci nisu skloni da proteruju tuhaoe i lešene koji su izvršili teške prestupe, već više vole da ih uhapse ili pogube. Plašeći se zatvora ili smrtne kazne, takvi tuhaoi i lešeni

spasavaju se bekstvom. Iz okruga gde se razvio seljački pokret skoro svi krupni tuhaoi i lešeni su pobegli, što je ravno progonstvu. Najkrupniji tuhaoi i lešeni pobegli su u Šangaj, sitniji — u Hankou, još sitniji — u Čangšu, a oni najsitniji — u okružne centre. Od svih tih tuhaoa i lešena najsigurniji su oni koji su pobegli u Šangaj. U Hankouu, naprimer, bila su uhapšena i vraćena u svoj kraj tri lešena koja su pobegla iz okruga Huajunga. Onima koji su pobegli u Čangšu još je teže: oni sve vreme žive u opasnosti da će biti uhvaćeni od studenata iz svojih okruga koji uče u Čangši. Kada sam bio u Čangši, svojim očima sam video kako su uhvatili dva lešena. U okružnim centrima sakrili su se najsitniji tuhaoi i lešeni. Sasvim ih je lako otkriti, jer tamo ima mnogo seljačkih očiju i ušiju. O tome da seljaci ne trpe da tuhaoi i lešeni ostanu na selu svedoče i žalbe finansiskih organa provincije Hunana na teškoće koje oni osećaju pri sakupljanju finansiskih sredstava zbog toga što su seljaci proterali bogataše iz sela.

S t r e l j a n j e. — Ovu meru primenjuju seljaci zajedno s ostalim stanovništvom samo prema vrlo krupnim tuhaoima i lešenima. Tako su, naprimer, pod pritiskom seljaka i ostalih slojeva stanovništva, vlasti streljale: Jang Čih Cea (okrug Ningsjang); Čou Cija Kana (okrug Jojang); Fu Tao Nana i Sun Po Šua (okrug Huajung). U okrugu Sjangtanu okružni načelnik je, pod pritiskom seljaka i drugih slojeva stanovništva, izdao seljacima zatvorenog Jan Jung Ciua, i ovi su ga sami streljali. U okrugu Ningsjangu seljaci su sami ubili Lju Čaoa. Peng Čih Fan (okrug Liling), Cou Tjen Ču, Cao Jun (okrug Jijang) sada očekuju presudu »specijalnog suda za dela tuhaoa i lešena«. Streljanje jednog takvog krupnog lešena ili tuhaoa uznemiruje čitav okrug i pomaže iskorenjivanju feudalnog gada. U svakom okrugu može se nabrojati nekoliko takvih tuhaoa i lešena, a ponegde i po nekoliko desetina. Treba u svakom okrugu streljati makar nekoliko tuhaoa i lešena od onih najsurovijih i najgorih. Samo to pretstavlja efikasno sredstvo za ugušivanje reakcije. Kad je sila bila na strani tuhaoa i lešena, oni su mogli ubijati seljake a da ne trepnu okom. U opštini Sinkangu (okrug Čangša) načelnik mintuana*) Ho Maj Čuan komandovao je odredima mintuana deset godina. Od njegove ruke poginulo je oko hiljadu siromašnih seljaka — a ubijali su ih pod zgodnim izgovorom »istrebljivanja bandita«. Načelnici mintuana u opštini Jintjenu u mom rodnom okrugu Sjangtanu — Tang Čun Jen i Lo Šu Lin — za 14 godina, od 1913 godine, ubili su više od 50 ljudi i još četvoricu živih zakopali. Prvo su bila ubijena dva prosjaka koji nisu bili ništa krivi. Tang Čun Jen je rekao: »Sa ova dva odrpanca otvaramo račun!« Tako su se dva čoveka rastala sa životom. Ako su tuhaoi i lešeni

*) *Mintuani* su oružani odredi koji su se izdržavali od sredstava zemljoposednika i koje su oni koristili za odbranu svojih interesa i ugušivanje seljačkog pokreta.

u prošlosti pokazivali takvu surovost, ako su oni na selu sprovodili beli teror, kako se onda mogu osuđivati seljaci zato što su oni sada streljali nekoliko tuhaoa i lešena i što sprovode u vrlo malim razmerama teror u cilju ugušivanja kontrarevolucije?

3. — *Ekonomski udar po zemljoposednicima*

Zabrana izvoza pirinča i velikog podizanja cena pirinču, zabrana nagomilavanja i sakrivanja pirinča u cilju špekulacije. — To je krupna tekovina seljaka Hunana u toku ekonomske borbe poslednjih meseci. Počev od oktobra prošle godine sirotinja ne dopušta zemljoposednicima i kulacima da izvoze pirinač, ona zabranjuje da mu se podiže cena i da se sakriva u cilju špekulacije. Sirotinja je time u potpunosti postigla cilj: iznošenje pirinča iz sela sasvim je prestalo, cene su se znatno snizile, sakrivanju pirinča došao je kraj.

Zabrana povećavanja zakupnine i kaucije na zemlju i agitacija za njihovo snižavanje. — U julu i avgustu prošle godine, kada su seljački savezi još bili slabi, zemljoposednici su, služeći se starim metodom surove eksploatacije, jedan za drugim opominjali arendatore na to da će oni neizostavno povisiti zakupninu i kauciju na zemlju. Ali, počev od oktobra, kada je uticaj seljačkih saveza znatno porastao i kada su seljaci počeli jednoglasno istupati protiv povećanja zakupnine i kaucije, zemljoposednici ne smeju više ni da prozbore o tome. Posle novembra, kada su seljaci postali jači od zemljoposednika, oni su pošli još dalje i počeli su agitaciju za sniženje zakupnine i kaucije. Seljaci govore: »Kolika šteta što prošle jeseni, kada se plaćala zakupnina, seljački savezi još nisu bili tako jaki, jer bi ona već tada bila snižena«. Sada oni vode široku agitaciju za sniženje zakupnine koja treba da se uplati ujesen ove godine; zemljoposednici, sa svoje strane, pokušavaju da saznadu kako će se sprovoditi snižavanje zakupnine. Što se tiče smanjenja kaucije na zemlju, ono se u okrugu Hengšanu i nekim drugim okruzima danas već sprovodi.

Zabrana oduzimanja arendatoru zemlje koju je on uzeo pod zakup. — U julu i avgustu prošle godine zemljoposednici su često oduzimali zemlju od jednih arendatora i davali je drugima. Posle oktobra niko od njih ne sme tako da postupa. Sada o oduzimanju zemlje i ustupanju drugim arendatorima ne može biti ni govora; teškoće se pojavljuju samo u slučajevima kada zemljoposednik otkazuje arendatoru zato što hoće da obrađuje zemlju sam. U nekim mestima seljaci zabranjuju zemljoposedniku da oduzme zemlju od arendatora, čak i ako zemljoposednik namerava da je obrađuje sam. U drugim mestima seljaci dozvoljavaju to ako zemljoposednik stvarno sam obrađuje svoju zemlju, ali tada se po-

javljuje opasnost besposlice među arendatorima. Ovo pitanje zasada još nema jedinstvenog rešenja.

Smanjenje interesa na dugove. — U okrugu Anhuau interes na dugove već je svuda snižen, a snižavanje se sprovodi i u drugim okruzima. Ali tamo gde su seljački savezi veoma jaki, zemljoposednici, bojeći se »nacionalizacije imovine«, sasvim odbijaju da pozajmljuju seljacima, i u selima skoro nema slučajeva davanja pozajmica. Danas snižavanje interesa na dugove vredi samo za stare dugove. I ne samo da je na njih snižen interes, nego se zajmodavcima zabranjuje da prisiljavaju dužnike na vraćanje duga. Siromah govori: »Ništa, ništa, mnogo si godina čekao, pričekaćeš i do iduće godine«.

4. — Zbacivanje feudalne vlasti tuhaoa i lešena — likvidacija starih rejonskih i opštinskih organa vlasti

Stari organi vlasti u rejonu (»tu«) i opštini (»tuan«)[14]), naročito u rejonu — administrativnoj jedinici, koja po veličini dolazi iza okruga, — skoro sasvim su se nalazili u rukama tuhaoa i lešena. Pod upravom rejonskih organa vlasti bilo je od 10 do 50—60 hiljada stanovnika. Rejoni su imali svoje oružane snage — mintuan, imali su pravo da samostalno razrezuju porez, naprimer, porez na zemlju[15]) itd., imali su svoje sopstveno pravosuđe: oni su mogli, naprimer, po svom nahođenju da hapse seljake, da ih bacaju u zatvor, saslušavaju i kažnjavaju. Lešeni, koji su sedeli u tim organima vlasti, bili su bukvalno carevi na selu. Seljaci su manje računali sa pretsednikom republike, ducjunima[16]) i okružnim načelnicima nego sa ovim mesnim vladarima; samo su oni bili prava »vlast«, od koje su seljaci uvek zazirali i bili na oprezi. Sada, posle ustanka na selu, svuda je došao kraj moći zemljoposednika; naravno, uklonjeni su i svi administrativni organi na selu koji su se nalazili u rukama tuhaoa i lešena. Načelnici rejona i opština posakrivali su se i ne usuđuju se da pomole nos; ljude koji im se obraćaju po bilo kojoj lokalnoj stvari, takvi načelnici šalju u seljački savez, govoreći: »To nije moja stvar«.

Kad se u razgovorima zapodene reč o tim načelnicima, seljaci sa gnevom govore: »Ah ti prirepci? Njima je već odzvonilo!«

Taj izraz — »njima je već odzvonilo« — tačnije od svega karakteriše položaj starih administrativnih organa u onim seoskim krajevima kroz koje je prošao revolucionarni talas.

5. — Likvidacija zemljoposedničkih oružanih snaga i stvaranje seljačkih oružanih snaga

Zemljoposedničke oružane snage u centralnom delu provincije Hunana relativno su malobrojne, u zapadnom i južnom delu

ima ih više; računajući prosečno po 600 pušaka na okrug, u 75 okruga nakupiće se 45 hiljada; ali će verovatno biti i više. U centralnom i južnom delu provincije Hunana, tojest u rejonima sa razvijenim seljačkim pokretom, kao, naprimer, u okruzima Ningsjangu, Pingkjangu, Ljujangu, Čangši, Lilingu, Sjangtanu, Sjangsjangu, Anhuau, Hengšanu, Hengjangu, seljaštvo je ustalo s takvom ogromnom snagom da zemljoposednici nisu bili u stanju da ga savladaju, a zemljoposednički oružani odredi u većini su prešli na stranu seljačkih saveza i stali u odbranu njihovih interesa. Jedan manji deo zemljoposedničkih odreda drži se neutralno, ali je blizu kapitulacija pred seljacima, naprimer, u okrugu Paokingu i dr. Drugi, mali deo tih odreda zauzima prema seljačkim savezima neprijateljski stav (okruzi Ičang, Linvu, Kjaoho), ali u ovo vreme trpi osetne udarce od strane seljaka i, po svoj prilici, u najkraćem vremenu biće uništen. Oružane snage, iščupane iz ruku reakcionarnih zemljoposednika, biće reorganizovane u stalne odrede kućne narodne milicije[17]), koji će se nalaziti pod rukovodstvom novih organa samouprave na selu — seoskih organa uprave, koji ostvaruju vlast seljaštva. Privlačenje starih oružanih snaga na stranu seljaka pretstavlja jednu stranu rada na stvaranju seljačkih oružanih snaga.

Drugu novu stranu toga rada pretstavlja organizacija »sobjaoduja« — kopljima naoružanih odreda pri seljačkim savezima. Koplje, »sobjao«, je dugačka motka na čijem je kraju pričvršćen nož sa dve oštrice. Samo u okrugu Sjangsjangu ima 100 hiljada takvih kopalja. U drugim okruzima (Sjangtanu, Hengšanu, Lilingu, Čangši) njihov broj varira od 30—40 do 70—80 hiljada na okrug. U svim okruzima, koje je obuhvatio seljački pokret, broj odreda »sobjaoduja« brzo raste. Seljački odredi naoružani kopljima pretvoriće se u nestalne odrede kućne narodne milicije. Ti ogromni odredi, naoružani kopljima, jači su od napred pomenutih starih oružanih odreda; i ta nova snaga koja se rađa zadaje već strah i trepet svima tuhaoima i lešenima. Revolucionarne vlasti provincije Hunana treba na pogodan način da prošire taj oblik organizacije oružanih snaga na više od 20 miliona stanovnika svih 75 okruga; svaki mladić i svaki odrastao seljak treba da ima koplje. Ne treba ograničavati brojnost odreda iz bojazni da to može nekoga da uplaši. Treba biti isuviše velika kukavica pa se uplašiti kad se ugledaju takvi odredi. Njih se boje samo tuhaoi i lešeni; revolucionari nemaju zašto da ih se boje.

6. — Obaranje vlasti gospodina okružnog načelnika i njegovih slugu

Okružna administracija može se očistiti samo pod uslovom ako se podignu sami seljaci. To je već pokazao primer okruga Hajfenga u provinciji Kuangtungu, a još očiglednije pokazuje današnji primer Hunana. U okruzima gde su vlast uzurpirali tuhaoi i lešeni,

svako ko postane okružni načelnik skoro uvek se pokaže kao pljačkaš i podmitljivac; u okruzima gde su se seljaci već digli, bilo ko da je načelnik, radi pošteno. U nekoliko okruga, gde sam boravio, okružni načelnici uvek traže savet za sva pitanja pre svega od seljačkih saveza. U onim okruzima gde je seljački pokret naročito snažan, reč seljačkog saveza ima upravo čarobnu moć. Ako savez ujutru zahteva da se uhapsi tuhao ili lešen, okružni načelnik se ne usuđuje da to odgodi do podne; ako savez zahteva hapšenje u podne, načelnik se ne usuđuje da ga odgodi do večeri.

U početnom stadijumu uvođenja vlasti seljaka na selu okružni načelnici su bili u dogovoru sa tuhaoima i lešenima i zajedno su istupali protiv seljaka. Kad se vlast seljaka po snazi izjednačila sa zemljoposedničkom, okružni načelnici su zauzeli neodređen stav: poneku odluku seljačkih saveza prihvatali su, a poneku odbacivali. To što sam napred govorio o čarobnoj moći reči seljačkog saveza odnosi se već na period kad je zemljoposednička vlast bila sasvim oborena i zamenjena vlašću seljaka. Sad je situacija sa organima vlasti u okruzima Sjangsjangu, Sjangtanu, Lilingu i Hengšanu ovakva:

1) Sve stvari rešavaju se na sastancima i konferencijama okružnog načelnika sa pretstavnicima revolucionarnih masovnih organizacija. Ovi sastanci koje saziva okružni načelnik drže se u okružnoj upravi. U nekim okruzima oni se nazivaju »zajednički sastanci društvenih i administrativnih organa«, u drugim — »konferencije o okružnim problemima«. Na tim sastancima i konferencijama, pored okružnog načelnika, prisustvuju pretstavnici raznih društvenih organizacija — okružnog seljačkog saveza, okružnog veća sindikata, okružnog saveza trgovaca, okružnog saveza žena, okružnog saveza učitelja i prosvetnih radnika, okružnog saveza učenika i okružnog komiteta Kuomintanga[18]). U toku tih savetovanja pretstavnici masovnih društvenih organizacija, izražavajući svoje mišljenje, vrše pritisak na okružnog načelnika i ovaj se stalno potčinjava njihovoj volji. Na taj način, nema sumnje, u provinciji Hunanu kod okružnih organa vlasti može se ostvariti demokratski sistem upravljanja kolegijalnog tipa. I po formi i po suštini današnji okružni organi vlasti su već znatno demokratizovani. Takvo stanje stvoreno je za poslednja dvatri meseca, tojest pošto je seljaštvo, koje se diglo svuda po selima, zbacilo vlast tuhaoa i lešena. Čim su opazili da gube oslonac i da se neće održati na položajima ako ne nađu nov oslonac, okružni načelnici su počeli da se ulaguju masovnim organizacijama, i tako se i stvorila gore opisana situacija.

2) Došlo je do toga da sudije nemaju posla. Sudski sistem u provinciji Hunanu organizovan je tako da pravosuđe još uvek, uzgredno, pored drugih dužnosti, vodi okružni načelnik, kome sudija samo pomaže da vodi sudske poslove. Okružni načelnici i njihovi pomoćnici zarađivali su zloupotrebama pri sakupljanju poreza i dažbina, raznim mahinacijama pri pozivanju stanovništva na oba-

veze prema armiji, kao i prevarama i ucenjivanjem pri ispitivanju građanskih i krivičnih stvari. Ovo poslednje bilo je za njih najstalniji i najsigurniji izvor zarade. Poslednjih meseci, padom tuhaoa i lešena, nestali su i profesionalni posrednici za sudske stvari. A pošto se svi poslovi seljaka — i veliki i mali — rešavaju u seljačkim savezima, došlo je do toga da sudije okružne uprave bukvalno nemaju posla. Sudija okruga Sjangsjanga rekao mi je: »Kad nije bilo seljačkih saveza u kancelariju okružnog načelnika dolazilo je prosečno do 60 građanskih i krivičnih predmeta za jedan dan, a otkako su došli savezi — svega 4—5«. Okružni načelnici i njihovi pomoćnici moraju da se mire s tim da im više ništa ne pada u kesu.

3) Svi stražari, policajci i služitelji okružnih uprava pritajili su se i ne usuđuju se više da idu po selima i da se bave ucenama. Ranije su se stanovnici sela bojali građana, a sada se gradski stanovnici boje seljaka; naročito ih se boji odvratna banda policajaca, stražara i služitelja dobro hranjenih od opštinskih vlasti. Oni se boje da idu po selima, a ako i odu tamo, ne usuđuju se više da se bave ucenama: drhte od straha kad vide seljačka koplja.

7. — *Rušenje rodovske vlasti — vlasti hrama predaka i starešina roda; rušenje vlasti religije — vlasti duha — čuvara grada i mesnih duhova; rušenje vlasti muža*

Muškarci se u Kini obično nalaze pod vlašću tri sile, koje pretstavljaju čitave hijerarhiske sisteme, a to su: 1) državni sistem — opštedržavni, provinciski, okružni i opštinski organi vlasti (politička vlast); 2) rodovski sistem — opšterodovski hram predaka, hram predaka rodovskog ogranka, glava porodice (rodovska vlast); 3) religiozni sistem, koji sačinjavaju: a) podzemne snage: vrhovni gospodar pakla, duhovi čuvari gradova i mesni duhovi i b) nebeske sile: bogovi i sveci, od vrhovnog gospodara neba do svemogućih duhova. Svi oni zajedno sačinjavaju sistem nezemaljskih sila (vlast religije). Žena se, pored svega toga, nalazi još i pod vlašću muškarca (vlast muža). Ova četiri oblika vlasti — politička, rodovska, vlast religije i vlast muža — jesu izraz feudalno-patrijarhalne ideologije i poretka i pretstavljaju najstrašnije okove koji sputavaju kineski narod, a naročito seljaštvo.

Napred smo već videli kako seljaci svrgavaju na selu vlast zemljoposednika. Zemljoposednička vlast je ona osnova na kojoj se drže sve nabrojane sile. Svrgavanjem vlasti zemljoposednika popušta i rodovska vlast, i vlast religije i vlast muža. Tamo, gde je uticaj seljačkih saveza jak, starešine roda i naredbodavci nad sredstvima hrama predaka ne smeju više da ugnjetavaju mlađe članove roda i da pljačkaju sredstva hrama predaka. Najgori od njih već su zbačeni zajedno sa tuhaoom i lešenom. Oni se više ne usuđuju da

primenjuju surove telesne i smrtne kazne koje su postojale ranije: da tuku ljude, da ih dave i žive sahranjuju. Odbačen je i stari običaj po kome žene i siromasi nisu imali prava da učestvuju u trpezama rodovskog hrama. U mestu Pajkuou, u okrugu Hengšanu, žene su u gomili ušle u hram, slobodno i ne libeći se zauzele mesta za trpezom, a poštovanim rodovskim starešinama nije ništa drugo ostalo nego da im dadu potpunu slobodu. U drugom mestu, u znak protesta protiv te zabrane, sirotinja je u gomili provalila u hram i napravila tamo takvu gozbu, da su se tuhaoi i lešeni — sva velika gospoda u dugim haljinama — razbežali od straha.

Razvitkom seljačkog pokreta vlast religije svuda popušta. U vrlo mnogo mesta seljački savezi zauzimaju hramove i koriste ih kao prostorije saveza. Mesni seljački savezi svuda nastoje da oduzmu imovinu hrama za organizovanje seljačkih škola i pokrivanje rashoda seljačkih saveza, nazivajući ta sredstva »prihodima od sujeverja«. U okrugu Lilingu prilično se jako razvio pokret koji zahteva zabranu sujevernih obreda i uništavanje likova božanstava; u severnim rejonima ovoga okruga seljaci zabranjuju da se od kuće do kuće nose likovi božanstava i da se tom prilikom sakupljaju prilozi. U rejonu Lukouu u hramu mestanceta Fupohilu zbog nedostatka mesta za prostorije rejonskog komiteta Kuomintanga bili su svi likovi božanstava natrpani na gomilu u ugao hrama i to nije izazvalo nikakve prigovore seljaka. Posle toga se broj ljudi koji su održavali obrede prilikom smrti rođaka (klanjanje duhovima, molitve, ispraćaj duše) znatno smanjio. Inicijator u toj stvari bio je pretsednik seljačkog saveza Sun Sjao Šan, koga je sada mesno sveštenstvo strašno omrzlo. U 3-em severnom rejonu seljaci i učitelji osnovne škole mestanceta Lunfengua iscepali su za gorivo drvene figure božanstava. U Južnom rejonu u hramu Tunkfuu učenici su zajedno sa seljacima spalili više od trideset drvenih statua. Samo dve male figure »poštovanog Pao Čenga«*) ostale su cele — njih je zgrabio starac — seljak. »Ne vređajte bogove« — rekao je on. U mestima gde su seljaci uzeli vlast, samo starci i žene veruju; omladina i muškarci srednjih godina prestali su verovati. A kako se seljački savezi nalaze baš u rukama omladine i odraslih muškaraca, to oni i rade svuda da se likvidira moć religije i sujeverja.

Što se tiče vlasti muža, ona je uvek u sirotinjskim porodicama bila slabija, pošto su žene u takvim porodicama zbog ekonomskog položaja sirotinje prinuđene da uzimaju više učešća u radu nego žene imućnijih klasa i zato one češće dobijaju pravo glasa — čak i odlučujuće — u svojoj porodici. Poslednjih godina u vezi sa sve većim propadanjem poljoprivrede popustila je i sama osnova potčinjenosti žene muškarcu. U poslednje vreme, pojavom današnjeg seljačkog pokreta, žene su u mnogim mestima stvorile saveze se-

*) Pao Čeng — sudija koji je živeo u XI veku i koji se proslavio svojim nepodmitljivim poštenjem; smatrao se kao bog pravde.

ljanki; došlo je i za njih vreme da dignu glavu, i vlast muža iz dana u dan slabi. Jednom rečju, jačanjem vlasti seljaka pokolebali su se svi feudalno-patrijarhalni principi i navike. Ali sada su osnovni napori seljaka usmereni na uništenje političke vlasti zemljoposednika. Tamo gde je taj zadatak već rešen, seljaci su počeli napad i na rodovski sistem, i na religiju, i na postojeće odnose između muškarca i žene u porodici; ali se njihova borba zasada nalazi još u početnom stadijumu, jer se ta tri zla mogu ukloniti tek posle potpune pobede seljaka u ekonomskoj borbi. Zato mi sada treba da uputimo seljake na odlučnu političku borbu za konačno obaranje zemljoposedničke vlasti. Naporedo s tim treba odmah početi ekonomsku borbu, da bi se korenito rešilo pitanje zemlje kao i drugi ekonomski problemi sirotinje.

Što se tiče rodovskog sistema, religioznog sujeverja i nepravilnih odnosa između muškarca i žene u porodici, oni će sami po sebi nestati pobedom u političkoj i ekonomskoj borbi. Ako počnemo rušiti sve to suviše uporno, grubo, ni na šta se ne osvrćući, onda će tuhaoi i lešeni sigurno iskoristiti takvu akciju za podrivanje seljačkog pokreta, i vodeći kontrarevolucionarnu agitaciju, povikaće da »seljački savezi ne poštuju pretke«, da se »seljački savezi potsmevaju bogovima i uništavaju religiju«, da »seljački savezi hoće da žene budu zajedničke«. Kao jasan primer za ovo mogu da posluže nedavni događaji kad su zemljoposednici iskoristili seljake u borbi protiv uništavanja likova božanstava u okrugu Sjangsjangu u provinciji Hunanu i u okrugu Jangsinu u provinciji Hupeju. Te su kipove podigli sami seljaci, a doći će vreme kad će ih oni svojim rukama pobacati, — prevremeno mešanje sa strane ničemu ne vodi. U svojoj agitaciji u vezi s ovim pitanjem komunisti treba da se drže ove linije: »Zategnuti luk, ali ne puštati strelu«[19]). Sami seljaci treba da izbace figure božanstava i da sruše hramove vernih udovica koje idu za mužem u grob, i slavoluke podignute u čast čednih i smernih žena, a gurati seljake u taj posao — nije pravilno.

Meni se takođe dešavalo da agitujem u selu protiv sujeverja. Ja sam govorio:

»Verujući u horoskope,*) ljudi se nadaju boljoj sudbini; verujući u geomantiju**), ljudi se nadaju sreći koju će im doneti grobovi predaka. Ove godine seljaci su za nekoliko meseci oborili vlast tuhaoa, i lešena i činovnika-pljačkaša i podmitljivaca. Zar su poslednjih nekoliko meseci sve tuhaoe, lešene i prodane činovnike odjednom izneverili sudbina i grobovi njihovih predaka i iznenada prestali da im donose sreću, kad ih je dotle sudbina štitila, a grobovi

*) Horoskopija — proricanje sudbine po položaju zvezda u času rođenja čoveka. — Prim. prev.

**) Geomantija — sistem sujevernih pretstava o uticaju okoline i strana sveta na život i sudbinu čoveka. Za usluge geomantima su se u Kini obraćali pri izboru mesta za grob, za zidanje kuće itd.

im donosili sreću? O vašim seljačkim savezima tuhaoi i lešeni govore ovako: »Divna stvar! Sad je svet postao svet članova odbora. Zamisli: kud god hoćeš da pljuneš — naiđeš na člana odbora«. I doista, u gradu, na selu, u sindikatu, u seljačkom savezu, u Kuomintangu, u Komunističkoj partiji — svuda su članovi izvršnih odbora. Zaista, svet je postao svet članova odbora. A zar su sve to doneli sudbina i grobovi predaka? Čudnovato! Sudbina je odjednom počela da štiti seoske golje, a grobovi predaka isto tako su odjednom počeli da im donose sreću. Bogovi — pa neka, možete ih poštovati, ali zar su se tuhaoi i lešeni mogli zbaciti bez seljačkih saveza, samo sa bogom ratničke hrabrosti i boginjom milosrđa? Jadni su to bogovi i jadne su to boginje. Vi ste im odavali poštu stotinama godina, a oni nisu zbog vas zbacili nijednog tuhaoa, nijednog lešena! Sad vi hoćete da sprovedete sniženje zakupnine, ali molim vas kažite mi kako se spremate da to postignete — verom u bogove ili verom u seljačke saveze?«

Ove reči primorale su seljake da se smeju.

8. — *Širenje političke agitacije*

Zar bi bilo moguće, makar otvorili i deset hiljada političkih škola, u tako kratkom roku politički prosvetiti sve muškarce i žene, i malo i veliko, u najudaljenijim selima, u najzabačenijim krajevima, kao što su to sada učinili seljački savezi? Mislim, ne. Političke parole: »Dole imperijalizam!«, »Dole militaristi!«, »Dole činovnici-pljačkaši i podmitljivci«, »Dole tuhaoi i lešeni!« zaista lete bez krila; kroz bezbrojne mase seoske omladine, odraslih, staraca, dece i žena, usađuju se u njihovu svest, a potom im dolaze i na usta. Ako vidite grupu dece da se igraju i jedan od njih iskolačenih očiju, udarajući nogama i mašući rukama ljutito napada drugog, sigurno ćete čuti prodoran uzvik: »Dole imperijalizam!«

Jedanput su u rejonu Sjangtana deca, koja su čuvala krave, počela da se igraju rata. Jedan od njih pretstavljao je Tang Šeng Čiha, drugi — Jeh Kaj Hsina[20]). I jedan od njih pretrpeo je poraz, a drugi je počeo da ga goni. Gonjen je bio Tang Šeng Čih, a gonilac — Jeh Kaj Hsin. Pesmu »Dole imperijalističke države!« pevaju kao što je poznato, skoro sva gradska deca, pa čak i vrlo mnogo dece na selu.

Na selu ima seljaka koji znaju napamet zaveštanje Sun Jat Sena. Oni i kad treba i kad ne treba primenjuju u svakodnevnom životu razne izraze iz zaveštanja, kao: »sloboda«, »ravnopravnost«, »tri narodna principa«, »neravnopravni ugovori«. Jednom se neki čovek, po izgledu šenša, susreo na stazi sa seljakom i praveći se važan nije hteo da mu se skloni s puta. Seljak je ljutito rekao: »Ti, tuhao, lešen! Jesi li čuo za tri narodna principa?« Vozeći povrće na prodaju u grad Čangšu baštovani iz okoline uvek su trpeli uvrede

od policije. A sada su oni našli sredstvo za zaštitu: to sredstvo su tri narodna principa. Kad policajci stanu tući i psovati baštovane, ovi odmah puste u promet radi svoje odbrane tri narodna principa, i policajci nemaju šta da odgovore. U okrugu Sjangtanu jedan rejonski seljački savez nije se složio zbog nečega sa opštinskim seljačkim savezom i tada je pretsednik poslednjeg rekao: »Mi smo protiv neravnopravnih ugovora koje nam nameće rejonski seljački savez!«

Širenje političke agitacije u selima je isključivo zasluga Komunističke partije i seljačkih saveza. Svakom poznate i pristupačne proste plakate, crteži, kao i držanje govora, imaju na seljake isto takvo vaspitno dejstvo kao i da uče političku školu. Po izjavama drugova koji rade na selu, široka politička agitacija vodila se u toku tri masovne kampanje — protivengleskih demonstracija, praznovanja dana Oktobarske revolucije i svečanosti povodom uspeha Severnog pohoda. U tim kampanjama je politička agitacija, koja se vodila svuda gde postoje seljački savezi, pokretala čitava sela i dala velike rezultate. U budućnosti treba obratiti pažnju na korišćenje svakog povoda da se proste parole, o kojima sam napred govorio, ispunjavaju sve više i više konkretnom sadržinom, da se učine jasnijim i pristupačnijim.

9. — Zabrane koje stavljaju seljaci

Čim su seljački savezi, pod rukovodstvom Komunističke partije, učvrstili svoju vlast na selu, seljaci su počeli stavljati zabrane i ograničenja na sve što oni ne odobravaju. Najstrože se zabranjuju kartanje i druge hazardne igre, kao i pušenje opijuma.

K a r t a n j e. U mestima gde su seljački savezi stekli veliku moć potpuno je zabranjeno igranje karata, macjana i domina. U 14-om rejonu okruga Sjangsjanga jedan rejonski seljački savez spalio je dve korpe kockica za macjan.

U selima se više ne karta, a ko prekrši ovu zabranu kažnjava se odmah i bez ikakvih obzira.

D r u g e h a z a r d n e i g r e. Bivši strasni kockari sada sami zabranjuju hazardne igre; tamo gde je vlast seljačkih saveza jaka, sve hazardne igre, kao i kartanje, sasvim su iskorenjene.

P u š e n j e o p i j u m a. Ovo je najstrože zabranjeno. Kad su seljački savezi izdali naredbu o predaji lula za pušenje opijuma, niko se nije usudio da ne posluša. U okrugu Lilingu bio je uhapšen jedan lešen zato što nije predao lulu i za kaznu su ga vodali po selima.

Kampanja koju su sprovodili seljaci za »razoružavanje« pušača opijuma po odlučnosti svojoj nije zaostajala za kampanjom armije Severnog pohoda za razoružavanje vojske Vu Pej Pua i Sun Čuan Fana[21]). »Vansuj« (tako iz potsmeha lešeni zovu seljake) su

»razoružali« u porodicama oficira revolucionarne armije mnoge uvažene starine, nepopravljive pušače opijuma koji se čitavog života nisu razdvajali od lule. »Vansuj« zabranjuju ne samo da se seje mak i puši opijum, nego i da se prevozi. U okruzima Paokingu, Sjangsjangu, Jusjanu, Lilingu u provinciji Hunanu zadržano je i spaljeno dosta opijuma, koji je prevožen iz provincije Kuejčoua u provinciju Kjangsi. Ovo nije u skladu s interesima finansiskih organa vlade. Ovo se završilo tako da je provinciski seljački savez, uzimajući u obzir potrebu da se armija Severnog pohoda obezbedi hranom, izdao nižim seljačkim savezima naređenje da »privremeno odlože sprovođenje zabrane prevoza opijuma«. Ali su seljaci ovim bili jako nezadovoljni.

Pored navedenih, ima još mnogo drugih zabrana i ograničenja. Navešćemo samo neke od njih.

»H u a g u« — nepristojne pozorišne pretstave. One su zabranjene u mnogim mestima.

P a l a n k i n i. U mnogim mestima zabeleženi su slučajevi napada na palankine; to naročito vredi za okrug Sjangsjang. Seljaci duboko mrze ljude koji se koriste palankinima, i uvek su spremni da ih premlate, ali seljački savezi zabranjuju to. Aktivisti seljačkih saveza objašnjavaju seljacima: »Kad napadate palankine, vi samo pomažete bogatašima da sačuvaju novac, a nosačima oduzimate posao. Kome štetite, ako ne samima sebi«? Seljaci su to vrlo dobro shvatili i izmislili su drugi način kažnjavanja bogataša: znatno su povisili platu nosačima palankina.

S p r a v l j a n j e r a k i j e i t a f i j e*). Seljaci su svuda zabranili da se od pirinča peče rakija i da se kuva tafija; to je izazvalo beskrajne žalbe preduzeća za pečenje rakije i za spravljanje tafije. A u mestancetu Futjenpu (okrug Hengšan) nije bilo zabranjeno peći rakiju, ali je za nju bila utvrđena tako niska cena, da su proizvođači rakije, nemajući koristi, bili prinuđeni da prekinu rad.

S v i n j o g o j s t v o. Broj svinja na domaćinstvo ograničen je, pošto je za njihovo hranjenje potrebno trošiti žito.

Ž i v i n a r s t v o. U okrugu Sjangsjangu zabranjeno je gajiti kokoške i patke, ali to je izazvalo protivljenje žena. U Jangstangu (okrug Hengšan) dopušteno je da se drže samo po tri kokoške na domaćinstvo, a u Futjanpu — pet. U mnogim mestima potpuno je zabranjeno gajiti patke, pošto je od njih još više štete nego od kokošiju: one ne samo da pojedu žito, nego i uništavaju pirinač koji tek što je iznikao.

G o z b e. Bogate gozbe svuda su zabranjene. U mestancetu Šaošanu (okrug Sjangtan) odredili su da se gostima daju samo jela spravljena od živinskog mesa, ribe i svinjetine. Zabranjeno je sprav-

*) Vrsta šećerne rakije koja se dobija iz melase. — Prim. prev.

ljanje jela od bambusovih mladica morskog kupusa i »južnih« rezanaca*). U okrugu Hengšanu ručak ne sme da sadrži više od 8 jela. U 3-em istočnom rejonu okruga Lilinga dopušta se da se na sto iznosi samo 5 jela; u 2-om severnom rejonu — 3 jela od mesa i 3 od povrća; u 3-em zapadnom rejonu zabranjeno je praviti gozbe na Novu godinu. U okrugu Sjangsjangu zabranjeno je davati gostima rezance sa jajima, iako to nikako nije suviše raskošno posluženje. Kad su u 2-om rejonu okruga Sjangsjanga na jednoj svadbi tim jelom služili, gomila seljaka provalila je u kuću narušioca zabrane i napravila od toga jela običnu meću za stoku. U Kjamou (okrug Sjangsjang) uzdržavaju se od finih jela, a za prinošenje žrtve precima upotrebljavaju samo voće.

T e g l e ć a s t o k a. Bivo ili krava su čitavo blago za seljaka. Izreka »Ko ubije kravu i sam će kasnije postati krava«, postala je bukvalno religiozna zapovest, i zbog toga se tegleća stoka ne može klati. Dok seljaci nisu došli na vlast, oni su mogli da dejstvuju samo religioznim argumentima i nisu mogli zabraniti klanje tegleće stoke. Kad su seljački savezi ojačali, uzeli su pod svoju kontrolu i stoku za rad, zabranjujući njeno klanje i u gradu. U gradu Sjangtanu, gde se govedina ranije prodavala u 6 radnji, sada je 5 zatvoreno, a u onoj jednoj što je ostala prodaje se meso priklanih mršavih ili za rad neupotrebljivih bivola i krava. U čitavom okrugu Hengšanu klanje tegleće stoke kategorički je zabranjeno. Kad je krava jednoga seljaka slomila nogu, taj seljak se nije usudio da je zakolje dok nije dobio dozvolu seljačkog saveza. Kad je u gradu Čučouu trgovačko udruženje, ne misleći na posledice, zaklalo kravu, seljaci su došli u grad i zahtevali da se krivci kazne; trgovačko udruženje je moralo platiti novčanu kaznu, izviniti se i prirediti vatromet sa pucaljkama**).

S k i t n j a. U okrugu Lilingu zabranjeno je ići po kućama i slaviti praznik proleća, slaviti mesne duhove, pevati pesme uz pratnju kastanjeta proseći milostinju. U raznim okruzima ovi oblici

---

*) *Bambusove mladice.* Na jugu Kine, gde bambusa ima u izobilju, seku se mladi bambusovi izdanci i izvoze u svežem stanju ili konzervirani u ostale provincije Kine. Jelo spravljeno od bambusovih mladica je veoma omiljeno u Kini. — Prim. prev.

Morski kupus, raste u moru, uz obalu. Ima duguljasto sabljasto lišće, tamnozelene boje. Upotrebljava se u svežem i u sušenom stanju. — Prim. prev.

Južna rezanca spravljaju se od pirinčanog brašna u provincijama Kuejčou i Sečuanu.

S obzirom da svega ovoga u provinciji Hunanu nije bilo, nego se moralo posredstvom trgovaca uvoziti, zabrana spravljanja ovih jela pretstavljala je čisto ekonomsku meru da bi se sprečila eksploatacija seljaka od strane trgovaca. — Prim prev.

**) U Kini je od davnina običaj da se, o narodnim praznicima, religioznim ceremonijama i povodom izvesnih događaja društvenog značaja, pale pucaljke napunjene barutom.

prosjačenja ili su zabranjeni ili su iščezli sami od sebe, pošto se niko više njima ne bavi. Ranije je bilo i takozvanih »prosjaka-ucenjivača« ili »skitnica«, koji su pravili svakojake nerede i ispade, ali sada i oni moraju da slušaju seljačke saveze. U Šaošanu (okrug Sjangtan) postoji hram boga kiše, u kome su se odavno sakupljale skitnice koje nisu priznavale nikakvu vlast, ali otkako su stvoreni seljački savezi, svi su se oni nekud sakrili. U istom rejonu je seljački savez opštine Huti zadržao tri skitnice i primorao ih da vuku zemlju i peku cigle.

Zabranjeni su isto tako i nepotrebni izdaci za vreme novogodišnjih poseta.

Pored toga, u raznim mestima stavljene su mnoge sitne zabrane, naprimer: u okrugu Lilingu zabranjeno je organizovati procesije i paliti kandila u čast duhova, davati poznanicima skupe darove i posluživati ih poslasticama, spaljivati papirna odela na dan pomena predaka i za Novu godinu lepiti na vrata slike svetaca koji štite dom od zlih duhova. U mestu Kušiu u okrugu Sjangsjangu zabranjeno je pušenje nargila (kaljana)*); u 2-om rejonu istog okruga zabranjeno je paliti pucaljke i pucati iz trometnih raketa: za prvo se plaća kazna od 1 juana i 2 cjaoa,**) a za drugo 2 juana i 4 cjaoa. U 7-om i 20-om rejonu zabranjene su tradicionalne skupe daće, a u 18-om rejonu zabranjeno je posluživanje na sahrani. Sve se to naziva seljačkim zabranama, a njih je tako mnogo, da ih je nemoguće nabrojati.

Ovim zabranama ide se na to da se postignu dva važna cilja: 1) borba protiv štetnih društvenih navika — kao što su igranje karata i druge hazardne igre, pušenje opijuma — koje su se pojavile u uslovima gnusne političke vladavine zemljoposednika i koje nestaju padom zemljoposedničke vlasti; 2) odbrana od eksploatacije koju vrše gradski trgovci.

Takva odbrana izvodi se, naprimer, zabranom da se priređuju gozbe, da se kupuju skupi proizvodi i poslastice itd. U uslovima skupoće industriske robe i niskih cena poljoprivrednih proizvoda seljaci se lišavaju svega i njih nemilostivo eksploatišu trgovci; u samoodbrani seljaci su prinuđeni da sebe ograničavaju u svemu. Što se tiče već pomenute zabrane izvoza pirinča, do nje je došlo zato što siromašni seljaci nemaju dovoljno svoga pirinča i primorani su da ga kupuju na pijaci i zato ne dopuštaju dizanje cena hrani. Sve je to izazvano osiromašenjem seljaka i suprotnostima između grada i sela, ali to nikako ne znači da seljaci bojkotuju industrisku robu ili odbijaju da trguju sa gradom iz privrženosti teoriji o »izuzetnosti kulture Istoka«[22]). Da bi zaštitili svoje ekonomske

---

*) Nargile (pers. kaljân) — istočnjački pribor za pušenje kod koga se dim od duvana naročitom gumenom cevi propušta kroz vodu i hladi. — Prim. prev.

**) Cjao ili mao — novčana jedinica jednaka 0,1 juana. — Prim. prev.

interese, potrebno je da seljaci osnivaju potrošačke zadruge radi organizovanja kolektivnog kupovanja robe. Isto tako seljačkim savezima je potrebna pomoć za osnivanje kreditnih *(pozajmnih)* zadruga. Tada seljaci, naravno, neće morati da pribegavaju zabrani izvoženja pirinča radi ograničavanja cena namirnicama, niti će morati da se radi zaštite svojih ekonomskih interesa bore protiv prodiranja izvesne industriske robe u selo.

10. — Likvidacija banditizma

Ja mislim da od Jua i Tanga, Ven Vana i Vu Vana*) pa sve do imperatora mandžurske dinastije i pretsednika Kineske republike u Kini nije postojao nijedan vladar koji bi imao tako veliku snagu kakvu pokazuju sada seljački savezi u likvidaciji banditizma. Tamo, gde su jaki seljački savezi, banditima nema ni traga ni glasa. Zanimljivo je da u mnogim mestima nema ni sitnih lopova koji se bave krađom povrća iz bašta. Ponegde sitnih lopova još ima, ali banditizam je likvidiran u svim okruzima u kojima sam imao prilike da boravim, — čak i tamo gde je ranije bilo vrlo mnogo bandita. Ovo se objašnjava sledećim uzrocima:

1) Banditi nemaju više gde da se sakrivaju, jer svuda ima članova seljačkih saveza; »dugačka koplja« i »kratke tojage« na stotine se skupljaju na prvi poziv.

2) Sa razvitkom seljačkog pokreta cene pirinču su se osetno smanjile: uproleće prošle godine 1 dan**) pirinča (nečišćenog) koštao je 6 juana, a uzimu — svega 2 juana; stanje u pogledu ishrane stanovništva postalo je znatno lakše.

3) Članovi tajnih društava[23]) ušli su u seljačke saveze i tamo otvoreno i zakonskim putevima pokazuju svoju odvažnost i izražavaju nezadovoljstvo koje se nakupilo kod njih; na taj način nema više potrebe za postojanjem tajnih organizacija »planina, hramova, tamjana i voda«[24]). Seljaci su već dovoljno iskalili svoj gnev na tuhaoima i lešenima koji su ih ugnjetavali, namećući im velike prireze i globe i koljući im svinje i ovce.

4) Kad se vrbovalo za armiju, mnoge »usijane glave« stupile su u vojnike.

Zbog svega toga je pojavom seljačkog pokreta banditizam potpuno iščezao. Ovu stranu delatnosti seljačkih saveza odobravaju čak i šenše i bogataši. Oni govore: »Seljački savezi? Ruku na srce, i od njih ima nekakve vajde«.

---

*) Ju i Tang — legendarni vladari Kine u III i II veku pre naše ere. Ven Van se u kineskoj istoriskoj književnosti uzima kao vladar kneževine Čou, a njegov sin Vu Van — osvajač države In i prvi vladar čouske dinastije (1122—1255 godine pre n.e.).

**) Dan = 59,68 kg. Isto tako = 103,54 l. — Prim. prev.

Zabranom hazardnih igara i pušenja opijuma, a tako isto i likvidacijom banditizma, seljački savezi su osvojili sveopštu simpatiju.

11. — *Ukidanje velikih poreza i prireza*

Sve dok je zemlja još neujedinjena, dok još nisu srušene snage imperijalizma i militarista, nemoguće je osloboditi seljake od teškog bremena državnih poreza ili, drugim rečima, od bremena vojnih rashoda za revolucionarnu armiju. Ali jačanjem seljačkog pokreta i padom vlasti tuhaoa i lešena, teški porezi, — kao što je, naprimer, porez na zemlju, — kojima su seljaci oporezivani dok se seoska uprava nalazila u rukama tuhaoa i lešena, likvidirani su ili su, u najmanju ruku, sniženi. To takođe treba smatrati jednom od zasluga seljačkih saveza.

12. — *Pokret za kulturu*

U Kini je kultura odvajkada bila svojina zemljoposednika; za seljake je ona bila nedostupna. Ali sva ta zemljoposednička kultura za svoje postojanje duguje seljacima, pošto je sve ono od čega je sazdana stvoreno krvlju i znojem seljaka. Oko 90 procenata stanovništva Kine još nije steklo kulturu, nije dobilo nikakvo obrazovanje. Ogromnu većinu tih ljudi sačinjavaju seljaci.

Padom zemljoposedničke vlasti na selu počeo je pokret seljaka za kulturu. Pogledajte sa kakvim entuzijazmom seljaci, koji su uvek mrzeli škole, otvaraju sada večernje škole. Ranije seljaci nikako nisu mogli da se priviknu na »inostrane škole«. Još dok sam ja učio i dolazio u zavičaj, imao sam prilike da opazim nezadovoljstvo seljaka »inostranim školama«, ali tada sam ja svirao u jedne gajde sa svim »inostranim« đacima i »inostranim« nastavnicima, pa sam i ja branio te škole; meni je izgledalo da seljaci nisu sasvim u pravu. Tek 1925 godine, posle pola godine provedene na selu i pošto sam već bio komunista i imao marksistički pogled na svet, shvatio sam da sam grešio i da su seljaci bili u pravu. Udžbenici koji su upotrebljavani u seoskim osnovnim školama bili su izrađeni u potpunosti na gradskoj tematici i nisu odgovarali potrebama sela. Učitelji osnovnih škola ponašali su se prema seljacima vrlo rđavo; oni ne samo da nisu pomagali seljacima, nego su, naprotiv, svojim držanjem dizali seljake protiv sebe. Zbog toga su seljaci više voleli privatne škole staroga tipa (oni su te škole nazivali »kineskim«) nego državne škole (koje su nazivali »inostranim«), a privatne učitelje su više voleli od učitelja državnih osnovnih škola.

Sada seljaci svuda osnivaju svoje večernje škole, nazivajući ih seljačkim školama. U nekim mestima su takve škole već otvorene, a u drugim se priprema njihovo otvaranje. Prosečno na svaku op-

štinu dolazi po jedna škola. Seljaci ih osnivaju sa velikim entuzijazmom, i tek na te škole oni gledaju kao na zaista svoje. Sredstva za izdržavanje večernjih škola uzimaju se iz »prihoda od sujeverja«, iz sredstava hramova predaka i iz slobodnih prihoda od društvene zemlje i drugih imanja. Okružna odeljenja za prosvetu računala su da ta sredstva ulože na državne, tojest na »inostrane škole«, koje nisu odgovarale potrebama seljaka; seljaci su, opet, želeli da ih iskoriste za seljačke škole. Zbog toga neslaganja sredstva su dodeljivana i jednima i drugima, a u nekim mestima su u potpunosti predavana seljacima. Sa razvitkom seljačkog pokreta brzo se digao kulturni nivo seljaka. Nije daleko vreme kada će se svuda u provincijama pojaviti desetine hiljada seoskih škola. To sad nije brbljanje inteligenata i takozvanih »prosvetnih radnika« o »sveopštoj nastavi«, koja je, ma koliko oni pričali, ostajala prazna reč.

13. — Zadružni pokret

Seljaci osećaju najveću potrebu za organizovanjem zadruga, naročito potrošačkih, prodajnih i kreditnih. Kad seljak kupuje robu, njega eksploatiše trgovac, kad prodaje proizvode svoga gazdinstva, njega davi isti taj trgovac, a kad uzima u zajam pirinač ili novac, nemilosrdno ga eksploatiše zelenaš. Zbog toga je za seljaka životno pitanje kako će rešiti problem kupovine, prodaje i kredita. Uzimu prošle godine, kada su, zbog vojnih operacija na reci Jangceu, trgovačke veze bile prekinute i u provinciji Hunanu poskupela so, seljaci su organizovali mnoge zadruge da bi zadovoljili svoje potrebe u soli.

U vezi sa tim što zemljoposednici odbijaju zajmove seljacima, u mnogim mestima čine se pokušaji da se organizuju pozajmne kase. Glavnu teškoću sada pretstavlja nedostatak razrađenog statuta uobičajenog za takve organizacije. Organizacije osnovane u izvesnim mestima na inicijativu samih seljaka često ne odgovaraju principima zadrugarstva i zbog toga aktivisti seljačkog pokreta sve ovo vreme uporno zahtevaju da se donese statut. Zadružni pokret, ako se njime rukovodi kako treba, može se jačanjem seljačkih saveza razviti svuda.

14. — Opravka puteva i nasipa

Ovi radovi pretstavljaju takođe zaslugu seljačkih saveza. Do pojave seljačkih saveza putevi su u selima bili jako zapušteni. Oni se nisu mogli opravljati bez sredstava, a bogataši nisu davali novac, te su putevi bili osuđeni na propadanje. Ako se negde i vršila izvesna opravka, to se radilo na bazi dobročinstva: od ljudi koji su želeli da »učine dobročinstvo koje će im se uračunati na onom

svetu« prikupljane su pare i za te pare prosecani uski i rđavi putevi. Seljački savezi, kad su ojačali, izdali su naredbu da svaki zemljoposednik, čije se imanje nalazi pored puta, mora da opravi svoju deonicu puta, i još se, prema lokalnim potrebama, u svakom slučaju određivala širina puta — tri čia*), pet čia, sedam čia ili jedan čang**). Kad je naredba izdata, ko će se usuditi da joj se ne povinuje? Uskoro se pojavilo mnogo dobrih puteva. To već nije dobročinstvo, nego prinuda, ali tom malom prinudom postignuto je nešto što zaista nije nimalo rđavo.

Isto tako su stvari stajale i sa nasipima; bezdušni zemljoposednik je samo mislio kako bi što više ogulio arendatora, i nije hteo da potroši ništa za opravku nasipa, tako da su zagrađene vode bile izložene isušivanju, a arendatori osuđeni na smrt od gladi. On je gledao samo da pokupi zakupninu. Ali, pojavili su se seljački savezi i počeli su, bez ustezanja, da izdaju naredbe koje su primoravale zemljoposednike da vrše opravku nasipa. Ako zemljoposednik odbija, seljački savez mu mirno odgovara: »Dobro! Kad nećete sami da opravite, onda dajte pirinač, po jedan tou***) za svaki radni dan jednog čoveka!« Ali, pošto se to zemljoposedniku ne isplati, on žuri da opravi nasip sâm. Tako su mnogi, ranije zapušteni nasipi dovedeni u ispravno stanje.

To su 14 tekovina koje su postigli seljaci pod rukovodstvom seljačkih saveza. Razmislite sami, čitaoče, ima li makar u jednoj od njih nešto rđavo po svome duhu, po revolucionarnom značaju? Ja mislim da će se negativno odnositi prema njima samo tuhaoi i lešeni! Vrlo čudno izgleda saopštenje iz Nančanga,[25]) koje glasi da gospoda Čang Kaj Šek i Čang Čing Čjang[26]) pokazuju veliko nezadovoljstvo prema akcijama seljaka iz provincije Hunana, a lider desnih u provinciji Hunanu Lju Jo Čih[27]) i njegova kompanija, solidarno s njima, izjavljuju: »Pa to je prava boljševizacija!« A ja mislim ovako: zar se može govoriti o nacionalnoj revoluciji ako nema nimalo boljševizacije? Ne potsećaju li svakodnevni verbalni pozivi na »buđenje narodnih masa« i samrtni strah od toga kad se te mase zaista podignu na poznatu istoriju o ljubavi E Guna prema zmajevima[28])?

NAPOMENE

1. — Provincija Hunan je u tom periodu bila glavno ognjište seljačkog pokreta u zemlji.

2. — Čao Hen Ti bio je agent bejanske klike militarista i upravljao je provincijom Hunanom. 1926 godine njegova vlast je bila oborena zahvaljujući dejstvima armije Severnog pohoda.

---

*) Či = 32 cm. — Prim prev.

**) Čang = 10 čia = 3,2 m. — Prim. prev.

***) Tou = 10,35 l. — Prim. prev.

3. — Singajska revolucija, tojest revolucija 1911 godine, dovela je do zbacivanja despotske Manču (Mandžurske) dinastije. 10 oktobra 1911 godine deo Nove armije, koja se nalazila pod uticajem buržoaskih i sitnoburžoaskih revolucionarnih organizacija, digao je ustanak u gradu Vučangu. Ustanak se proširio iz jedne provincije u drugu i ubrzo je mandžurska dinastija Manču pala. 1 januara 1912 godine, u gradu Nankingu, bila je stvorena Privremena vlada Kineske Republike; za privremenog pretsednika Republike bio je izabran Sun Jat Sen. Revolucija 1911 godine postigla je pobedu zahvaljujući savezu buržoazije sa seljaštvom, radnicima i gradskom sitnom buržoazijom. Ali, usled toga što, po svom karakteru, sporazumaški blok, koji se nalazio na čelu revolucije, nije dao seljacima ništa stvarno, i što je popustio pod pritiskom imperijalizma i feudalnih snaga, vlast se našla u rukama bejanskog militariste Juan Ših Kaja, i revolucija je, na kraju krajeva, pretrpela poraz.

4. — Poslovica »Ispravljajući, saviti...« znači da ljudi u ispravljanju grešaka idu suviše daleko; ranije se ova poslovica često koristila da se ljudima vežu i ruke i noge, dozvoljavajući im samo da ispravljaju stare društvene norme, a nikako da ih lome. Akcije u granicama ispravljanja starih normi nazivale su se pravilne, »prave«, a akcije koje su sasvim lomile stare norme nazivale su se »presavijanje«. To je teorija reformista, oportunista u revolucionarnim redovima. Drug Mao Ce Tung ovde osuđuje reformističke teorije slične vrste. »Da bi se ispravilo, treba saviti; ako ne saviješ — nećeš ispraviti« ima u ovom tekstu sledeće značenje: da se završi sa starim, feudalnim poretkom, treba primeniti metode revolucionarne akcije masa, a ne reformističke metode ispravljanja.

5. — Uzimu 1926 godine i uproleće 1927 godine, kad je armija Severnog pohoda došla do bazena reke Jangcea, kontrarevolucionarni lik Čang Kaj Šeka nije još bio dovoljno otkriven i seljačke mase su ga još uvek smatrale za revolucionara; zemljoposednici i kulaci su bili sa njim nezadovoljni i širili su glasove da armija Severnog pohoda, tobož, trpi poraze, a da je Čang Kaj Šek ranjen u nogu.

Kao kontrarevolucionar Čang Kaj Šek je bio potpuno demaskiran tek kad se, izvršivši 12 aprila 1927 godine kontrarevolucionarni prevrat u Šangaju i drugim mestima, stao obračunavati sa radnicima, gušiti seljački pokret i proganjati Komunističku partiju. Od toga trenutka su zemljoposednici i kulaci počeli pružati pomoć Čang Kaj Šeku.

6. — Provincija Kuangtung je bila prva baza Revolucije u periodu Prvog građanskog revolucionarnog rata.

7. — Vu Pej Pu je jedan od poznatih pretstavnika bejanske klike militarista. Kao i Cao Kun, koji je 1923 godine potkupljivanjem i mitom postigao da bude izabran za pretsednika, Vu Pej Pu je pripadao čiliskoj kliki bejanskih militarista; on je isticao Cao Kuna kao lidera te klike. Savremenici su ih nazivali jednim imenom »Cao Vu«. Pošto je 1920 godine porazio Tuan Či Juija, koji je pripadao anhuejskoj kliki militarista, Vu Pej Pu je zauzeo rukovodeći položaj u vladi bejanskih militarista, radeći kao agent anglo-američkog imperijalizma. 7 februara 1923 godine on se divljački obračunao sa radnicima železničke pruge Peking — Hankou, koji su štrajkovali. 1924 godine pretrpeo je poraz u Čili — mukdenskom međusobnom ratu protiv Čang Co Lina i izgubio je vlast u Pekingu. Ali, 1926 godine je, pod pritiskom japanskih i engleskih imperijalista, stupio u savez sa Čang Co Linom, što mu je omogućilo da se ponovo pojavi na pozornici. Vu Pej Pu je bio prvi neprijatelj koga je porazila armija Severnog pohoda posle izlaska iz provincije Kuangtunga 1926 godine.

8. — Tri narodna principa jesu osnovni principi programa koji je istakao Sun Jat Sen za Kinesku buržoasko-demokratsku revoluciju: nacionalizam, vlast naroda i narodno blagostanje. 1924 godine u »Manifestu I svekineskog kongresa Kuomintanga«, Sun Jat Sen je dao novo tumačenje tih principa, objasnivši da je nacionalizam — borba protiv imperijalizma. Takođe je izjavio

da je neophodno aktivno podržati pokret radnika i seljaka. Na taj način, tri ranija narodna principa pretvorila su se u nova tri narodna principa, koji su izražavali tri osnovna politička načela: savez sa Rusijom, savez sa Komunističkom partijom i podršku seljaka i radnika. Ta tri nova narodna principa, koji su izražavali tri osnovna politička načela, postala su politička osnova saradnje Komunističke partije Kine sa Kuomintangom u periodu Prvog građanskog revolucionarnog rata. Podrobno o tome vidi »O novoj demokratiji«, glava 10.

9. — Nije trebalo puštati kulake u seljačke saveze. U periodu 1927 godine seljačke mase još nisu to znale.

10. — U kategoriju »puke sirotinje«, o kojoj govori drug Mao Ce Tung, ulaze nadničari (seoski proletarijat) i deklasirani elementi sa sela.

11. — Ovde se misli na seoski poluproletarijat.

12. — Reč je o okružnim komitetima Kuomintanga u ono vreme.

13. — Juan Cu Min — kuejčouski militarista, koji je gospodario u to vreme u zapadnom delu provincije Hunana.

14. — »Tu« i »tuan« u provinciji Hunanu označavaju i odgovaraju »rejonu« i »opštini«. Stari administrativni organi u »tuu« i »tuanu« bili su oruđe zemljoposednika, koji su ih koristili za učvršćenje svoje vlasti nad seljacima.

Upravljači »tua« i »tuana« nazivali su se »glava tua« (»ducun«) i »glava tuana« (»tuancun«).

15. — Reč je o tome što se organi vlasti, koji su se nalazili u rukama tuhaoa i lešena, surovo eksploatišući seljake nisu zaustavljali na ubiranju određenih poreza na zemlju, nego su dopunskom zemljarinom oporezivali svaki mu*) zemlje.

16. — »Ducunima« su se nazivale vojne starešine koje je postavila vladajuća klika bejanskih militarista u svakoj provinciji. Ducun je imao potpunu vojnu i političku vlast u provinciji i stvarno je bio diktator provincije. Radeći u dogovoru s imperijalistima, ducuni su u svojim posedima održavali vojno-feudalni poredak.

17. — Stalni odredi kućne narodne milicije su jedna od mnogobrojnih seoskih oružanih organizacija toga vremena. Reč »kućna« označava da je skoro svaka kuća morala učestvovati u narodnoj miliciji. Posle poraza Revolucije 1927 godine kućna narodna milicija je u mnogim mestima pala u ruke zemljoposednika i pretvorila se u kontrarevolucionarne oružane organizacije.

18. — U mnogim mestima okružni komiteti Kuomintanga radili su u to vreme pod rukovodstvom Vuhanskog CIK Kuomintanga; mnogi od njih pretstavljali su organizacije koje su sprovodile u život tri osnovna politička načela Sun Jat Sena: savez sa Rusijom, savez sa Komunističkom partijom i podršku seljaka i radnika, i bili su organi revolucionarnog bloka komunista, levih kuomintangovaca i drugih revolucionarnih elemenata.

19. — Ova izreka pripada Min Ciu (kineski filozof IV veka pre n.e.). Njen opšti smisao sastoji se u ovome: iskusan lovac, učeći druge, ne pušta strelu iz luka nego samo zateže tetivu, mada izgleda kao da tek što je nije pustio. Ovaj citat autor koristi da pokaže komunistima da su oni dužni najpre da probude političku svest seljaka pa onda treba da čekaju dok seljaci sami, dobrovoljno i na sopstvenu inicijativu, ne odbace religiozno sujeverje i druge štetne običaje i predrasude, a ne da to postižu putem naredaba i direktiva. Komunisti ne smeju ovde da zamene seljake.

20. — Tang Šeng Čih, general, u vreme Severnog pohoda borio se na strani revolucionara; E Kaj Sin, general iz klike bejanskih militarista, borio se protiv Revolucije.

21. — Sun Čuan Fan, militarista koji je u to vreme upravljao u pet provincija Jugoistočne Kine, dželat koji je ugušio ustanak šangajskih radnika.

*) Mu = 0,06 hektara. — Prim. prev.

Osnovne njegove snage uništila je, uzimu 1926 godine, armija Severnog pohoda u rejonu Nančang — Kjukjan (provincija Kjangsi).

22. — Teorija o »izuzetnosti kulture Istoka« jeste reakcionarna teorija, čije pristalice uporno teže da sačuvaju zaostali sistem poljoprivredne proizvodnje i feudalne kulture Istoka i protive se korišćenju tekovina savremene nauke.

23. — Vidi napomenu 15 uz članak »O klasama kineskog društva«.

24. — »Šan« (planina), »tan« (hram), »sjan« (tamjan) i »šuj« (voda), — reči koje su figurirale u imenima nekih sekta, koje su ulazile u razna tajna društva.

25. — Grad Nančang zauzela je armija Severnog pohoda novembra 1926 godine. U Nančangu je Čang Kaj Šek, iskoristivši povoljan momenat, osnovao svoj Glavni štab. Sakupivši desne kuomintangovce i neke politikante iz bejanske klike militarista, on je zajedno sa njima stupio u dogovor s imperijalistima i pripremao u Nančangu kontrarevolucionarnu zaveru protiv, tada revolucionarnog, Vuhana. Na kraju krajeva, Čang Kaj Šek je 12 aprila 1927 godine izvršio u Šangaju kontrarevolucionarni prevrat, praćen talasom represalija, i na taj način izdao Revoluciju.

26. — Čang Čing Čjang, jedan od vođa desnih kuomintangovaca i glavni savetnik Čang Kaj Šeka.

27. — Lju Jo Čih, lider društva »Coše«, glavne antikomunističke organizacije u to vreme u provinciji Hunanu.

28. — U knjizi Lju Sjanga »Sin Su«, napisanoj u eposi hanske dinastije, ima priča o E Gunu, koji je voleo zmajeve:

»E Gun je voleo zmajeve: njegovo oružje, alati i rezbarije u kući, sve je bilo načinjeno u obliku zmajeva. To je saznao jedan pravi zmaj, spustio se sa nebesa i provirio kroz prozor E Guna, a rep je proturio kroz vrata. Opazivši zmaja, E Gun je ostavio sve i stao bežati van sebe od straha, ne videći ništa. I tako, dakle, E Gun uopšte nije voleo zmajeve, nego je voleo samo ono što je ličilo na zmaja«.

Drug Mao Ce Tung upoređuje ovde sa E Gunom čangkajšekovce koji su brbljali o revoluciji, a ustvari su se bojali revolucije, bili protiv nje.

* * *

PERIOD DRUGOG GRAĐANSKOG REVOLUCIONARNOG RATA

ZAŠTO U KINI MOŽE DA POSTOJI CRVENA VLAST?

(5 oktobra 1928 godine)

Iz rezolucije Druge partiske konferencije Hunansko-kjangsiskog pograničnog rejona koju je napisao drug Mao Ce Tung. Naslov te rezolucije glasio je: »Politička pitanja i zadaci partiskih organizacija Pograničnog rejona«.

1. — POLITIČKA SITUACIJA U ZEMLJI

Sadašnja vladavina novih, kuomintanških militarista jeste, kao i ranije, vladavina kompradorske buržoazije u gradu, i tuhaoa i lešena na selu; u spoljnoj politici to znači kapitulaciju pred imperijalizmom, u unutrašnjoj — zamenu starih militarista novima i dalje jačanje ekonomske eksploatacije i političkog ugnjetavanja radnika i seljaka. Kompradori, tuhaoi i lešeni su, kad je revolucija bila na polovini puta, prigrabili voćstvo buržoasko-demokratskom revolucijom, koja je počela u provinciji Kuangtungu, i smesta je okrenuli na put kontrarevolucije; a radnici i seljaci, čitav narod Kine, pa čak i buržoazija,[1]) trpe kao i ranije ugnjetavanje kontrarevolucionarnog režima, ne postigavši ni u najmanjoj meri političko i ekonomsko oslobođenje od ropstva.

Pre zauzeća Pekinga i Tjencina, između četiri klike novih, kuomintanških militarista — Čang Kaj Šeka, kuangsijaca, Feng Ju Sjanga i Jen Si Šana[2]) — postojao je privremeni savez protiv Čang Co Lina[3]). Posle zauzimanja Pekinga i Tjencina njihov savez se odmah raspao, i između te četiri klike počela je ogorčena borba, a sprema se čak i rat između Čang Kaj Šekove i kuangsiske klike. Suprotnosti i borba između raznih klika militarista u Kini jesu odraz suprotnosti i borbe raznih imperijalističkih država. Zbog toga, sve dok Kina, usled borbi između imperijalista raznih zemalja, bude bila pocepana, mogućnost dogovora između militarističkih klika potpuno je isključena, a svi kompromisi između njih imaće samo privremeni karakter. Privremeni kompromis, koji je sada postignut, bremenit je novim i još većim ratom.

Za Kinu je nasušna potreba jedna buržoasko-demokratska revolucija, a ona se može ostvariti samo pod rukovodstvom proletarijata. Pošto proletarijat nije pokazao dosta odlučnosti u ostvarivanju svje hegemonije, rukovodstvo u revoluciji, koja se proširila 1926—1927 godine iz provincije Kuangtunga na bazen reke Jangcea, prigrabili su kompradori, tuhaoi i lešeni, i kontrarevolucija je smenila revoluciju. Buržoasko-demokratska revolucija je pretrpela privremeni poraz. Ovaj poraz naneo je ozbiljan udarac kineskom proletarijatu i seljaštvu; udarac je bio nanesen i kineskoj buržoaziji (ali ne kompradorima, tuhaoima i lešenima). Ipak, poslednjih meseci se u Južnoj i Severnoj Kini šire organizovani štrajkovi radnika po gradovima i ustanci seljaka po selima pod rukovodstvom Komunističke partije. Među vojnicima militarističkih armija u izgledu su ozbiljni nemiri zbog gladi. Istovremeno, buržoazija, inspirisana od grupe Vang Čing Veja i Čeng Kung Poa, sprema u primorskim rejonima i bazenu reke Jangcea širok pokret za reformu.[4]) Razvitak toga pokreta pretstavlja novu pojavu.

Prema uputstvima Kominterne i Centralnog komiteta Komunističke partije Kine, ciljevi demokratske revolucije u Kini jesu: zbacivanje vladavine imperijalizma i njegovog oruđa — militarista, završetak nacionalne revolucije i sprovođenje agrarne revolucije koja će likvidirati feudalnu eksploataciju seljaštva od strane tuhaoa i lešena. U praksi se takav revolucionarni pokret počeo širiti iz dana u dan posle krvavih događaja u maju 1928 godine u Cinanu[5]).

2. — UZROCI NASTAJANJA I POSTOJANJA CRVENE VLASTI[6]) U KINI

Trajno postojanje u zemlji jednog ili nekoliko manjih rejona crvene vlasti, okruženih sa svih strana teritorijom pod belom vlašću, pretstavlja pojavu neviđenu u svetskoj istoriji. Da bi se ta neobična pojava mogla javiti, potrebni su naročiti uzroci, i samo u tim odgovarajućim uslovima ona može postojati i dalje se razvijati.

1. Ona ne može da se javi ni u jednoj imperijalističkoj državi, a isto tako ni u jednoj kolonijalnoj zemlji[7]) koja se nalazi pod direktnom vlašću neke imperijalističke države. Ona može da se pojavi samo u takvoj zemlji kao što je ekonomski zaostala, polukolonijalna Kina, koja se nalazi pod indirektnom vlašću imperijalizma, pošto se slična, neobična pojava može pojaviti samo kao saputnik druge neobične pojave — rata između različitih grupa pretstavnika bele vlasti. Jedna od specifičnosti polukolonijalne Kine jesu ratovi između različitih klika novih i starih militarista, podržavanih od strane imperijalista, kao i kompradora, tuhaoa i lešena, ratovi koji traju neprekidno od prve godine postojanja republike*). Na sličnu pojavu nećemo naići ne samo ni u jednoj imperijalističkoj državi sveta, nego čak ni u jednoj koloniji koja se nalazi pod neposrednom vlašću impe-

*) 1912 godine.

rijalizma; ona se nalazi samo u takvoj zemlji kao što je Kina, koja je pod indirektnom vlašću imperijalizma. Ova pojava ima dva uzroka: prvo, podeljenost zemlje na zatvorene rejone s poljoprivrednom ekonomikom (kapitalističku ekonomiku, jedinstvenu za čitavu zemlju, mi nemamo) i, drugo, imperijalistička politika cepanja i eksploatacije Kine putem njene podele na uticajne sfere. Dugotrajan razdor i ratovi u taboru bele vlasti stvorili su uslove za nastajanje i postojanje jednog ili nekoliko manjih crvenih rejona, kojima rukovodi Komunistička partija, iako su okruženi sa svih strana teritorijom pod belom vlašću. Oteti rejon*) na granici provincije Hunana i Kjangsija jeste jedan od mnogih takvih rejona. Kod nekih drugova, u teškim i opasnim trenucima, često se pojavljuje sumnja u mogućnost postojanja takve crvene vlasti, i oni klonu duhom. To se dešava zato što oni nisu umeli da nađu pravilno objašnjenje uzroka nastajanja i postojanja te crvene vlasti. Dovoljno je uvideti da nesuglasice i ratovi u taboru belih u Kini imaju stalan karakter, i tada mogućnost nastajanja, postojanja i neprestanog razvitka crvene vlasti neće izazivati nikakvu sumnju.

2. Crvena vlast u Kini javlja se i može duže da se održi, u prvom redu, ne u onim rejonima koji na sebi nisu osetili uticaj demokratske revolucije, naprimer, u provincijama Sečuanu, Kuejčouu, Junanu ili u provincijama Severa, nego tamo gde je 1926—1927 godine, u toku buržoasko-demokratske revolucije, postojao snažan polet širokih masa radnika, seljaka i vojnika, naprimer, u provincijama Hunanu, Kuangtungu, Hupeju, Kjangsiju i dr. U mnogim rejonima tih provincija postojala je, u svoje vreme, široka mreža sindikalnih organizacija i seljačkih saveza, bila je široko razvijena politička i ekonomska borba radnika i seljaka protiv zemljoposednika, tuhaoa, lešena i buržoazije[8]). Zbog toga se u Kantonu mogla stvoriti i tri dana trajati narodna vlast, a u okruzima Hajfengu i Lufengu, provincije Kuangtunga, u istočnim i južnim rejonima provincije Hunana, na granici provincija Hunana i Kjangsija, u okrugu Huanganu provincije Hupeja postojale su revolucionarne baze koje su stvorili seljaci. Što se tiče Crvene armije, ona se izdvojila iz nacionalno-revolucionarne armije, koja je politički bila vaspitana u demokratskom duhu i nalazila se pod uticajem radničkih i seljačkih masa. Vojske, kao što su armija Jen Si Šana i Čang Co Lina, koje uopšte nisu bile politički vaspitane u demokratskom duhu niti su osetile na sebi uticaj radničko-seljačkih masa, danas nikako ne mogu dati ljude kakvi su potrebni za formiranje jedinica Crvene armije.

3. Pitanje da li se može vlast narodnih masa u manjim rejonima dugo održati, rešava se prema tome da li se revolucionarna situacija razvija u celoj zemlji. Ako se revolucionarna situacija razvija u čitavoj zemlji, mogućnost dužeg opstanka manjih crvenih rejona je van sumnje; štaviše, oni će, neminovno, postati jedna od

*) Vidi napomenu 10 uz članak »Iz iskre može da bukne požar«.

mnogih snaga koje će obezbediti osvajanje vlasti u čitavoj zemlji. Ako se revolucionarna situacija ne razvija u čitavoj zemlji, nego, naprotiv, nastupi relativno duži period zastoja, tada opstanak manjih crvenih rejona za izvestan duži period vremena postaje nemoguć. Danas se, usled toga što i dalje traju razdor i ratovi u taboru kompradora, tuhaoa i lešena, kao i u taboru međunarodne buržoazije, revolucionarna situacija u Kini i dalje razvija. Zato je mogućnost dužeg postojanja manjih crvenih rejona van sumnje; štaviše, oni će se širiti, postepeno približavajući dan našeg osvajanja vlasti u čitavoj zemlji.

4. Neophodan uslov za održavanje crvene vlasti jeste postojanje dovoljno snažne regularne Crvene armije. Samo sa mesnim odredima Crvene garde,[9]) bez regularne Crvene armije, mogu se savladati jedino zemljoposednički mali odredi, ali ne i regularna bela vojska. Zbog toga se, čak i ako postoje aktivne radničko-seljačke mase, ali bez dovoljno snažnih regularnih oružanih snaga, nikako ne mogu stvoriti revolucionarne baze, a tim pre se ne može obezbediti njihovo trajnije održavanje i neprekidan razvitak. Zbog toga je ideja o stvaranju i učvršćivanju pojedinih revolucionarnih baza oružanim snagama radnika i seljaka vrlo važna, i ta ideja treba da obuzme sve komuniste, a isto tako i radničke i seljačke mase na teritoriji revolucionarnih baza.

5. Mogućnost trajnijeg održavanja i razvitka crvene vlasti zavisi, pored napred navedenih uslova, još od jednog važnog uslova: potrebno je da organizacija Komunističke partije bude snažna, a njena politika — pravilna.

3. — STVARANJE REVOLUCIONARNE BAZE NA GRANICI PROVINCIJA HUNANA I KJANGSIJA I AVGUSTOVSKI PORAZ

Razdor i ratovi među militaristima doveli su do slabljenja bele vlasti. Usled toga se pojavila mogućnost stvaranja crvene vlasti u manjim rejonima u za to povoljnom momentu. Ali, u ratovima između militarista dolazi i do prekida. Svakiput kad u jednoj ili u nekoliko provincija nastupi privremena stabilizacija bele vlasti, onda se vladajuće klase te provincije ili tih provincija redovno ujedinjuju i sve svoje snage bacaju na uništenje crvene vlasti. I tamo gde još ne postoje svi potrebni uslovi za stvaranje i učvršćenje crvene vlasti, pojavljuje se opasnost da je neprijatelji obore. Upravo zbog toga su crvenu vlast, stvorenu u povoljnim trenucima do aprila ove godine, u mestima kao što su: Kanton, Hajfeng i Lufeng, granica provincija Hunana i Kjangsija, južni deo Hunana, okruzi Liling i Huangan, uništile snage bele vlasti. Stvaranje revolucionarne baze na granici provincija Hunana i Kjangsija, posle aprila, dogodilo se u vreme privremene stabilizacije vlasti vladajućih klasa na jugu; »kaznene ekspedicije«, slate iz provincija Hunana i Kjangsija,

po pravilu su brojale ne manje od 8—9 pukova, a ponekad i do 18 pukova. Ali naše oružane snage, koje nisu imale ni 4 puka, borile su se sa protivnikom četiri meseca, iz dana u dan proširujući teritoriju revolucionarne baze, produbljujući agrarnu revoluciju, šireći organizaciju vlasti narodnih masa, povećavajući brojnost Crvene armije i Crvene garde. Sve je to bio rezultat pravilne politike partiskih organizacija (mesnih i armiskih) u Hunan-kjangsiskom pograničnom rejonu. Politika Posebnog komiteta*) Partije i Armiskog komiteta Partije sastojala se tada u ovome: odlučna borba sa neprijateljima; stvaranje organa vlasti u centralnom delu planinskog grebena Losjaošana[10]); borba protiv širenja panike; produbljavanje agrarne revolucije na teritoriji revolucionarne baze; pružanje pomoći od strane armiskih partiskih organizacija mesnim partiskim organizacijama u njihovom razvoju; potpomaganje razvitka mesnih oružanih snaga od strane regularne vojske; koncentracija jedinica Crvene armije radi nanošenja, u povoljnom momentu, udara protivniku koji napada; borba protiv rasturanja vojske da je protivnik ne bi počesno razbio; primena taktike napredovanja u vidu talasa radi proširivanja uporišne baze; borba protiv taktike proboja, itd. Samo pravilnost tih taktičkih načela u vezi sa reljefom zemljišta povoljnim za borbu i otsustvom potpunog jedinstva u protivničkoj vojsci, koja je napadala iz provincije Hunana i Kjangsija, obezbedila nam je za četiri meseca — od aprila do jula — niz vojničkih pobeda. Mada su snage protivnika bile nekoliko puta veće nego naše, on ne samo što nije bio u stanju da uništi revolucionarnu bazu, nego nije mogao ni da omete njen dalji razvoj, i uticaj te baze na provincije Hunan i Kjangsi rastao je iz dana u dan. Jedini uzrok avgustovskog poraza sastojao se u tome što je jedan deo drugova, ne shvatajući da je u to vreme nastupila privremena stabilizacija u taboru vladajućih klasa, primenjivao strategiju koju treba primenjivati u periodu političkog rascepa među vladajućim klasama, i što je preduzeo proboj dekoncentrisanim snagama; to je dovelo do poraza i u Pograničnom rejonu i na jugu provincije Hunana. Pretstavnik partiskog Komiteta Hunanske provincije, drug Tu Siu Čing, ne udubljujući se u postojeću situaciju i ignorišući odluku zajedničke konferencije Posebnog komiteta, Armiskog komiteta i Junsinskog okružnog partiskog komiteta, nije hteo ništa da sluša, nego je bukvalno sprovodio direktive komiteta Hunanske provincije i poveo se za raspoloženjem 29-og puka Crvene armije koji je išao za tim da izbegne borbu i da se vrati u rodni kraj. To je bila vrlo teška pogreška. Opasno stanje stvoreno posle poraza bilo je

---

*) Posebni rejoni — naziv za crvene rejone kada su u njima delimično uspostavili svoju vlast beli. Komiteti u njima nazvani su »posebni komiteti«.

Tako su nazvani i svi sovjetski rejoni posle sporazuma KP Kine i Kuomintanga 1937 godine o zajedničkoj borbi protiv japanskih agresora, kada je u njima bila obustavljena konfiskacija veleposedničke zemlje i dato pravo glasa svima građanima, uključujući i veleposednike. — Prim. prev.

popravljeno samo zahvaljujući merama koje su Posebni i Armiski komitet preduzeli posle septembra radi ispravljanja učinjene greške.

4. — ZNAČAJ HUNAN-KJANGSISKE REVOLUCIONARNE BAZE ZA PROVINCIJE HUNAN, HUPEJ I KJANGSI

Stvaranje i učvršćivanje revolucionarne baze oružanom snagom radnika i seljaka Hunan-kjangsiskog pograničnog rejona, sa centrom u Ningkangu, nema značaja samo za nekoliko pograničnih okruga. Ova činjenica ima ogroman značaj i za širenje ustanka radnika i seljaka u provincijama Hunanu, Hupeju i Kjangsiju u cilju osvajanja vlasti u te tri provincije. Potrebno je proširiti uticaj agrarne revolucije i narodne vlasti Pograničnog rejona na severne rejone provincija Hunana i Kjangsija, pa čak i na provinciju Hupej, neprekidno povećavati brojnost Crvene armije i podizati joj kvalitet u toku borbe, tako da bi ona mogla da izvrši postavljeni joj zadatak u pretstojećem opštem ustanku u tri pomenute provincije; povećavati broj i podizati kvalitet mesnih oružanih snaga u okruzima — Crvenu gardu i ustaničke odrede radnika i seljaka, tako da se oni danas mogu boriti sa zemljoposedničkim odredima i manjim vojnim jedinicama, a u budućnosti — čuvati vlast u Pograničnom rejonu; postepeno slabiti zavisnost mesnih kadrova od pomoći radnika Crvene armije, tako da ti kadrovi mogu raditi i potpuno samostalno voditi poslove u Pograničnom rejonu, a kasnije popunjavati kadrove Crvene armije i izdvajati radnike za nove teritorije revolucionarne baze. To su najvažniji zadaci partiske organizacije Pograničnog rejona u razvijanju ustanka u provincijama Hunanu, Hupeju i Kjangsiju.

5. — EKONOMSKO PITANJE

Nedostatak najneophodnijih stvari i novca i u armiji i kod stanovništva postao je najozbiljniji problem u uslovima potpune okruženosti belim snagama. Stalna velika nestašica i znatno poskupljenje u Pograničnom rejonu crvene vlasti, i to najneophodnijih predmeta, naprimer, soli, tkanina i lekova, usled pojačane neprijateljske blokade za poslednju godinu dana, doveli su do toga da je neobezbeđenost života radničkih i seljačkih masa i sitne buržoazije[11]), a takođe i boraca Crvene armije, ponekad dolazila do krajnjih granica. Crvena armija vodi borbu i primorana je da istovremeno nabavlja sebi hranu. Nedostaju čak sredstva da se borcima svakodnevno da po 5 fina*) na obrok kao dodatak pirinču; hrane nema dovoljno; u armiji ima mnogo bolesnih; naročito se muče ranjeni borci po bolnicama. Dok ne osvojimo vlast u čitavoj zemlji,

*) Fin — novčana jedinica jednaka 0,01 juana. — Prim. prev.

te su teškoće, razume se, neizbežne, ali je preko potrebno težiti, prema mogućnostima, da se one savlađuju i da se poboljšavaju životni uslovi, a naročito da se poboljšava, koliko je moguće, snabdevanje Crvene armije. Ako partiska organizacija Pograničnog rejona ne nađe potrebno rešenje ekonomskog problema, i ako period stabilizacije neprijateljskih snaga potraje relativno dugo, onda će učvršćivanje toga rejona naići na veoma velike teškoće. Svaki komunista mora kako treba usretsrediti svoju pažnju na pravilno rešenje tog ekonomskog pitanja.

6. — PITANJE VOJNIH BAZA

Pred partiskom organizacijom Pograničnog rejona nalazi se još jedan zadatak — učvršćivanje vojnih baza u rejonima Ucinu[12]) i Kjulungu. Planinski rejon Ucin, na granici okruga Jungsina, Linga, Ningkanga i Suičuana, kao i planinski rejon Kjulung na granici okruga Jungsina, Čalinga i Ljenhuaa, imaju izvanredan reljef, naročito Ucin, gde je zemljište teško prohodno i gde je pored toga već osigurana podrška narodnih masa. Oni nisu samo važne vojne baze u današnje vreme, kad je reč o Pograničnom rejonu, nego će ostati važne vojne baze i ubuduće, kada se bude razvio ustanak u tri provincije — Hunanu, Hupeju i Kjangsiju. Za učvršćivanje tih baza treba: 1) izgraditi jaka odbranbena utvrđenja; 2) pripremiti dovoljnu količinu hrane; 3) osnovati dobru bolnicu za Crvenu armiju.

Partiska organizacija Pograničnog rejona mora da uloži sve napore da taj zadatak kako treba izvrši.

NAPOMENE

1. — Drug Mao Ce Tung ovde misli na nacionalnu buržoaziju. Razliku između nacionalne buržoazije i krupne kompradorske buržoazije drug Mao Ce Tung je detaljno objasnio u svojim člancima: »O taktici borbe protiv japanskog imperijalizma« (decembar 1935 godine) i »Kineska revolucija i Komunistička partija Kine« (decembar 1939 godine).

2. — Klike: Čang Kaj Šekova, kuangsiska (na čelu sa militaristima Li Cung Jenom i Baj Čun Siom), Feng Ju Sjangova i šansiskog militariste Jen Si Šana, vodile su zajednički rat protiv Čang Co Lina i juna 1928 godine zauzele Peking i Tjencin.

3. — Čang Co Lin, vođa fintjanske (mukdenske) klike militarista, bio je poslušno oruđe u rukama japanskih imperijalista. Posle poraza Vu Pej Pua u drugom ratu između fintjanskih i čiliskih militarista (1924 godine), Čang Co Lin je postao najjači militarista Severne Kine. 1926 godine on je u savezu sa Vu Pej Puom zauzeo Peking. Juna 1928 godine bio je primoran da napusti Peking i uputio se natrag, na severoistok, ali su ga na putu ubili japanski imperijalisti, koji su digli u vazduh njegov voz.

4. — Posle okupacije grada Cinana, 3 maja 1928 godine, od strane japanskih zavojevača, kada je Čang Kaj Šek otvoreno i bezočno stupio u sporazum sa Japancima, jedan deo nacionalne buržoazije koji je, u svoje vreme, podržavao kontrarevolucionarni prevrat 1927 godine, počeo je postepeno zva-

nično voditi opoziciju Čang Kaj Šekovoj vlasti, misleći pritom samo na svoje sebične interese. U toj kompaniji radila je kontrarevolucionarna grupa političkih špekulanata Vang Čing Veja, Čen Kung Poa i njima sličnih, i stvorila u Kuomintangu kliku »reorganizatora«.

5. — 1928 godine Čang Kaj Šek je uz podršku anglo-američkih imperijalista izbio u Severnu Kinu radi napada na Čang Co Lina. Pokušavajući da spreči anglo-američki uticaj na Severnu Kinu, japanski imperijalisti su oružanom snagom zauzeli glavni grad provincije Šantunga, grad Cinan, i presekli su železničku prugu Tjencin — Pukou. 3 maja japanski okupatori su organizovali u Cinanu veliki pokolj, u kome je poginulo mnogo kineskih građana. Ovaj pokolj dobio je naziv »krvavi događaji u Cinanu«.

6. — Po svojoj organizacionoj formi crvena vlast u Kini bila je bliska sovjetskoj vlasti. Sovjete, tojest skupštine delegata, kao oblik političke vlasti prvi put je stvorila radnička klasa Rusije za vreme Revolucije 1905 godine. Na osnovu marksističke teorije Lenjin i Staljin su došli do zaključka da sovjetska republika pretstavlja najbolji društveni oblik političke organizacije u periodu prelaza iz kapitalizma u socijalizam. 1917 godine je, kao rezultat Oktobarske socijalističke revolucije u Rusiji, pod rukovodstvom boljševičke partije Lenjina — Staljina bila prvi put u svetu stvorena diktatura proletarijata, Sovjetska socijalistička republika. Otkako je Kineska revolucija doživela poraz 1927 godine, kada su se u raznim mestima dizali revolucionarni ustanci narodnih masa pod rukovodstvom Komunističke partije Kine na čelu sa drugom Mao Ce Tungom, politička vlast narodnih masa dobila je oblik skupštine delegata. Ali u datoj etapi revolucije u Kini ta vlast po svom karakteru pretstavlja demokratsku diktaturu naroda koji ostvaruje antiimperijalističku i antifeudalnu, novodemokratsku revoluciju pod rukovodstvom proletarijata; u tome je njena razlika od vlasti u SSSR-u, koja po svom karakteru pretstavlja diktaturu proletarijata.

7. — Za vreme Drugog svetskog rata mnoge kolonijalne zemlje Dalekog Istoka, koje su se ranije nalazile pod vlašću engleskog, američkog, francuskog i holandskog imperijalizma, okupirali su japanski imperijalisti. Radnici, seljaci, gradska sitna buržoazija i jedan deo nacionalne buržoazije tih zemalja, pod rukovodstvom komunističkih partija, koristeći se suprotnostima između engleskog, američkog, francuskog i holandskog imperijalizma s jedne strane, i japanskog imperijalizma — s druge strane, organizovali su širok i jedinstven front borbe protiv fašističke agresije, stvorili su antijapanske baze i poveli uporan antijapanski partizanski rat. To je bio početak promene političke situacije koja je postojala do Drugog svetskog rata. Po završetku Drugog svetskog rata japanski imperijalisti su bili isterani iz tih kolonija, ali američki, engleski, francuski i holandski imperijalisti pokušavaju da održe tamo svoju raniju kolonijalnu vladavinu. Samo, narodi kolonija već su stvorili u toku antijapanskog rata dovoljno velike oružane snage i ne žele više da žive na stari način. Pored toga, zbog učvršćenja moći Sovjetskog Saveza i zbog pada ili slabljenja u ratu svih imperijalističkih država, osim SAD, a takođe i usled pobede Kineske revolucije, koja je dovela do proboja imperijalističkog fronta u Kini, čitav svetski imperijalistički sistem ozbiljno se poljuljao. Na taj način narodi kolonijalnih zemalja Istoka, bar neki od njih, mogli su, skoro isto kao što je to bilo i u Kini, da drže u toku dužeg perioda revolucionarne baze različite veličine i revolucionarnu vlast, da uporno vode dugotrajni revolucionarni rat, da okružuju gradove ustaničkim selima i da postepeno prelaze na osvajanje gradova i postizavanje potpune pobede u svojim zemljama. U vezi s tom novom situacijom pretrpela je izmenu ocena koju je drug Mao Ce Tung dao 1928 godine o mogućnosti pojave revolucionarne vlasti u kolonijama koje se nalaze pod neposrednom vladavinom imperijalista.

8. — Misli se na kontraudare koje su 1927 godine narodne mase pod rukovodstvom Komunističke partije nanele na raznim mestima kontrarevolucionarnim snagama u prvom periodu posle izdaje Čang Kaj Šeka, a za njim

i Vang Čing Veja. 11 decembra 1927 godine radnici i revolucionarni vojnici digli su ustanak u Kantonu, uveli narodnu vlast i poveli ogorčenu borbu sa kontrarevolucionarnom vojskom koja se koristila neposrednom podrškom imperijalista. Ali, zbog suviše velike nejednakosti snaga, taj narodni ustanak pretrpeo je poraz. Još u periodu od 1923—1925 godine seljaci okruga Hajfenga i Lufenga, u primorskom pojasu istočnog dela provincije Kuangtunga, poveli su, pod rukovodstvom komuniste druga Peng Paja, snažan pokret, koji je pružio Kantonskoj nacionalno-revolucionarnoj armiji veoma značajnu pomoć za vreme njena dva pohoda protiv kontrarevolucionarne klike Čen Čjung Minga. Posle Čang Kaj Šekovog kontrarevolucionarnog prevrata, 12 aprila 1927 godine, seljaci tih rejona tri puta su se dizali — aprila, septembra i oktobra — i stvorili su u okruzima Hajfengu i Lufengu revolucionarnu vlast, koja se održala do aprila 1928 godine. Seljaci iz istočnog dela provincije Hunana, koji su se digli septembra 1927 godine, zauzeli su rejon okruga Ljujanga, Pingkjanga, Lilinga i Čučoua. Istovremeno su nekoliko desetina hiljada seljaka podigli oružani ustanak u okruzima Sjankanu, Mačengu i Huananu, u severoistočnom delu provincije Hupeja, i držali su u svojim rukama okružni centar Huanan više od 30 dana. U južnom delu provincije Hunana seljaci okruga Ičanga, Čenčoua, Lejanga, Jungsina i Cehinga, koji su se digli na ustanak, zaveli su januara 1928 godine revolucionarnu vlast koja se održala tri meseca.

9. — Crvena garda — oružane narodne snage na teritoriji revolucionarnih baza. Crveni gardisti služili su ne napuštajući svoj rad u domaćinstvu.

10. — Losjaošan je veliki planinski greben na granici provincija Kjangsija i Hunana; centralni njegov deo su planine Čingkangšan.

11. — Pod sitnom buržoazijom, o kojoj govori drug Mao Ce Tung, podrazumevaju se, pored seljaštva, još i zanatlije, sitni trgovci, lica slobodnih profesija i pretstavnici inteligencije poreklom iz sitne buržoazije. U Kini pretstavnici tih srednjih društvenih slojeva žive, uglavnom, po gradovima, ali se priličan broj njih može naći i po selima. Vidi članak »O klasama kineskog društva«.

12. — Pod planinskim rejonom Ucin — Čingkangšan podrazumeva se rejon Dacin — Sjaocin — Šancin — Čuncin — Sjacin, koji se prostire između četiri okruga: Jungsina, Ningkanga i Suičuana u zapadnom delu provincije Kjangsija i Linga u istočnom delu provincije Hunana.

* * *

BORBA NA ČINGKANGŠANU

(25 novembra 1928 godine)

Referat koji je drug Mao Ce Tung, podneo Centralnom komitetu Komunističke partije Kine.

STVARANJE REVOLUCIONARNE BAZE NA GRANICI PROVINCIJA HUNANA I KJANGSIJA I AVGUSTOVSKI PORAZ

Trajno održavanje u zemlji jednog ili nekoliko manjih rejona crvene vlasti, okruženih sa svih strana rejonima bele vlasti, postoji u savremenom svetu samo u Kini. Jedan od uzroka tome, kako se nama čini, sastoji se u neprekidnom razdoru i ratovima u taboru kompradora, tuhaoa i lešena. Sve dok razdor i ratovi budu trajali, u tom taboru mogu se održavati i razvijati revolucionarne baze stvorene pomoću oružanih snaga radnika i seljaka. Osim toga, za postojanje i razvitak tih baza potrebne su još: 1) aktivne narodne mase; 2) čvrsta partiska organizacija; 3) dovoljno jaka Crvena armija; 4) zemljište pogodno za izvođenje vojnih dejstava; 5) dovoljno ekonomskih izvora za snabdevanje.

Strategiska orijentacija revolucionarnih baza prema vladajućim klasama u rejonima koji okružuju te baze ne treba da bude ista u periodu privremene stabilizacije vlasti vladajućih klasa i u periodu rascepa među njima.

U vreme rascepa među vladajućim klasama, naprimer, u ratu između Li Cung Jena i Tan Šen Čija u provincijama Hupeju i Hunanu[1]), ratu između Čang Fa Kueja i Li Či Šena u provinciji Kuantungu[2]), mi možemo u svojoj strategiji da se orijentišemo na brže napredovanje; širenje teritorije revolucionarnih baza angažovanjem oružanih snaga može da se sprovodi u relativno krupnim razmerama. Ali i u to vreme mi treba da obratimo pažnju na stvaranje čvrste baze u Centralnom rejonu da bismo potpuno spremni dočekali beli teror. U vreme relativne stabilizacije vlasti vladajućih klasa, kao što je to bilo, naprimer, u južnim provincijama posle aprila ove godine, mi u svojoj strategiji treba da se orijentišemo na postupno napredovanje. U ratnim dejstvima u to vreme treba se, više od svega, čuvati rasturanja snaga i dejstava po svaku cenu. U oblasti

rada na terenu (podela zemlje, stvaranje organa vlasti, širenje partiskih organizacija i formiranje mesnih oružanih snaga) najveću opasnost pretstavlja rasturanje snaga i zapostavljanje zadatka stvaranja čvrste baze u Centralnom crvenom rejonu.

Porazi koje su pretrpeli pojedini manji rejoni crvene vlasti bili su ili uslovljeni otsustvom povoljnih objektivnih uslova ili su bili posledica subjektivnih taktičkih grešaka. Taktika je bila pogrešna zbog toga što mi nismo jasno shvatili razliku između dva perioda — perioda privremene stabilizacije vlasti vladajućih klasa i perioda rascepa u njihovoj sredini. Izvesni drugovi su i u vreme privremene stabilizacije vlasti vladajućih klasa bili za dekoncentraciju snaga, za munjevito napredovanje, pa čak i za organizaciju odbrane velikih rejona samo snagama Crvene garde, kao da im uopšte nije bilo poznato da je protivnik, pored zemljoposedničkih malih odreda, bio koncentrisao za napad i regularne vojne jedinice. U oblasti rada na terenu drugovi su potpuno zanemarivali zadatak stvaranja čvrste baze u Centralnom rejonu i, ne vodeći računa o subjektivnim mogućnostima, radili su samo na beskrajnom proširivanju teritorije. Oni su prišivali naziv »Konzervativaca« svima onima koji su predlagali da se u vojnim dejstvima sprovodi linija postupnog razvoja operacija, a u radu na terenu da se koncentrišu snage za stvaranje čvrste baze u Centralnom rejonu da bismo se sačuvali od mogućnog poraza. Ti pogrešni pogledi bili su osnovni uzrok poraza pretrpljenog u avgustu ove godine u Pograničnom rejonu Hunan — Kjangsi i istovremenog poraza 4-tog korpusa Crvene armije u južnom delu provincije Hunana.

Rad u Pograničnom rejonu Hunan — Kjangsi počeo je u oktobru prošle godine. U to vreme u okruzima uopšte nije ostala nijedna partiska organizacija, a od mesnih oružanih snaga samo su odredi Juan Ven Caja i Vang Coa, raspoređeni u blizini Čingkangšana, imali po 60 pušaka, i to starih; u četiri okruga — Jungsinu, Ljenhuau, Čalingu i Lingsjanu — tuhaoi i lešeni su oduzeli seljačkim odredima samoodbrane sve njihovo oružje; revolucionarno raspoloženje narodnih masa bilo je ugušeno. Ali već februara ove godine u okruzima Ningkangu, Jungsinu, Čalingu i Suičuanu bili su stvoreni okružni partiski komiteti, u Lingsjanu — komitet Posebnog rejona, a u Ljenhuau su pristupili stvaranju partiske organizacije i bila je uspostavljena veza s okružnim komitetom Partije u Vananu. U svim okruzima, izuzev Lingsjana, organizovani su mali mesni oružani odredi. U okruzima Ningkangu, Čalingu, Suičuanu i Jungsinu, naročito u dva poslednja, često su preduzimane prilično uspešne partizanske oružane akcije, koje su bile postavile sebi za cilj da zbace tuhaoe i lešene i da podignu mase. U to vreme agrarna revolucija nije još imala dovoljno širok zamah. Organi vlasti zvali su se »vlade radnika, seljaka i vojnika«. U armiji su bili organizovani vojnički komiteti[3]). Kada su vojne jedinice dejstvovale dekoncentrisano, za rukovođenje njima stvarali su se pohodni ratni ko-

miteti. Viši rukovodeći partiski organ u tom periodu bio je Frontovski komitet (sekretar komiteta bio je Mao Ce Tung), postavljen od partiskog komiteta Hunanske provincije za vreme »Ustanka jesenje žetve«. Početkom marta taj Frontovski komitet, na zahtev Posebnog komiteta Partije južnog dela Hunana, bio je reorganizovan u diviziski komitet (sekretar komiteta postao je Ho Ting Jing) — partiski organ koji je rukovodio samo armiskim partiskim organizacijama i nije imao prava da se meša u poslove mesnih partiskih organizacija. Istovremeno, na zahtev Južnohunanskog posebnog komiteta Partije, vojne jedinice, koje su se nalazile pod komandom Mao Ce Tunga, bile su prebačene u južni deo Hunana, usled čega je Pogranični rejon bio zauzet i više od mesec dana ostao u rukama neprijatelja. Krajem marta naša vojska je u južnom delu Hunana pretrpela poraz, a u aprilu su jedinice Ču Dea i Mao Ce Tunga, kao i seljački odredi Južnog Hunana, prešle u okrug Ningkang i pristupile ponovnom stvaranju i učvršćivanju revolucionarne uporišne baze na granici provincija Hunana i Kjangsija.

Stvaranje revolucionarne baze na granici provincija Hunana i Kjangsija posle aprila dogodilo se u periodu privremene stabilizacije vlasti vladajućih klasa na jugu; »kaznene ekspedicije« reakcionarske vojske, slate iz provincija Hunana i Kjangsija, nisu brojale manje od 8—9 pukova, a ponekad i do 18 pukova. Ali naše oružane snage, koje nisu imale ni 4 puka, borile su se sa protivnikom četiri meseca, iz dana u dan proširujući teritoriju revolucionarne baze, produbljujući agrarnu revoluciju, šireći organizaciju vlasti narodnih masa, povećavajući brojnost Crvene armije i Crvene garde; sve je to bio rezultat pravilne politike partiskih organizacija (mesnih i armiskih) u Hunan-kjangsiskom pograničnom rejonu. Politika Posebnog komiteta Partije Pograničnog rejona (sekretar Mao Ce Tung) i Armiskog komiteta Partije (sekretar Čen Ji) sastojala se tada u ovome: odlučna borba sa neprijateljima; stvaranje organa vlasti u centralnom delu planinskog grebena Losjaošana; borba protiv paničarstva; produbljivanje agrarne revolucije na teritoriji revolucionarne baze; pružanje pomoći armiskih partiskih organizacija mesnim partiskim organizacijama u njihovom razvoju; potpomaganje razvitka mesnih oružanih snaga od strane regularne vojske; primenjivanje odbranbene taktike prema provinciji Hunanu, gde je vlast vladajućih klasa relativno jaka, i ofanzivne taktike prema provinciji Kjangsiju, gde je njihova vlast slabija; na svaki način osvajanje rejona Jungsina, i učvršćenje uporišne baze u Jungsinu angažovanjem narodnih masa; pripremanje uslova za dugotrajnu borbu; koncentracija jedinica Crvene armije za nanošenje, u pogodnom momentu, udara protivniku koji napada; borba protiv dekoncentracije snaga da nas protivnik ne bi počesno razbio; primenjivanje taktike napredovanja u vidu talasa radi širenja uporišne baze; borba protiv taktike proboja. Samo pravilnost tih taktičkih načela u vezi sa reljefom zemljišta Pograničnog rejona povoljnog za borbu i ot-

sustvo potpunog jedinstva u protivničkoj vojsci, koja je napadala iz provincija Hunana i Kjangsija, obezbedili su nam za četiri meseca — od aprila do jula — niz vojničkih pobeda i širenje revolucionarne uporišne baze snagama narodnih masa.

Iako su snage protivnika bile nekoliko puta jače od naših, on ne samo što nije bio u stanju da uništi tu revolucionarnu bazu, nego nije bio u stanju ni da omete njen dalji razvoj, i uticaj te baze na provincije Hunan i Kjangsi rastao je iz dana u dan. Jedini uzrok avgustovskog poraza sastojao se u tome što je jedan deo drugova, ne shvatajući da je u to vreme nastupila privremena stabilizacija u taboru vladajućih klasa, primenjivao strategiju koju treba primenjivati u periodu političkog rascepa među vladajućim klasama, pa je preduzeo nastupanje dekoncentrisanim snagama radi proboja u južni deo Hunana; to je dovelo do poraza kako u Pograničnom rejonu, tako i na jugu provincije Hunana. Pretstavnik partiskog komiteta Hunanske provincije Tu Siu Čing i sekretar posebnog komiteta Partije Pograničnog rejona Jang Kaj Ming, koga je komitet Hunanske provincije postavio na taj položaj, iskoristili su momenat kad su se Mao Ce Tung, Van Hsi Hsien i ostali drugovi, koji su energično branili drugo gledište, nalazili daleko, u Jungsinu. Ne udubljujući se u datu situaciju i ignorišući odluku zajedničke konferencije posebnog komiteta, armiskog komiteta i Jungsinskog okružnog komiteta Partije (koji se nije slagao sa mišljenjem Komiteta Hunanske provincije), Tu Siu Čing i Jang Kaj Ming nisu hteli ništa da slušaju, nego su bukvalno sprovodili direktive Komiteta Hunanske provincije o odlasku u južni deo Hunana. Oni su se poveli za raspoloženjem 29 puka Crvene armije (sastavljenog od seljaka okruga Ičanga), koji je hteo da se izvuče iz borbe i da se vrati u rodni kraj; to je dovelo do poraza i u Pograničnom rejonu i u južnom delu Hunana.

Još ranije, oko 10 jula, 8 korpus hunanske neprijateljske vojske pod komandom Vu Šana upao je u okrug Ningkang, a zatim je krenuo u okrug Jungsin, ali pošto nije umeo da zapodene borbu (u to vreme naša se vojska kretala zaobilaznim putevima i mimoišla se sa neprijateljem) i plašeći se stanovništva našega rejona, žurno je otstupio preko Ljenhua u Čaling. Za to vreme glavne snage Crvene armije, koje su napadale iz Ningkanga na okruge Lingsjan i Čaling, promenile su u Lingsjanu svoj plan i uputile se u južni deo Hunana, a pet pukova 3 korpusa kjangsiske neprijateljske vojske pod komandom generala Vang Čuna i Čin Han Tinga, kao i šest pukova 6 korpusa pod komandom generala Hu Ven Toua, zajednički su otpočeli napad na Jungsin. Mi smo u to vreme u Jungsinu imali samo jedan puk, koji je, uz podršku širokih masa i koristeći partizanske metode nanošenja udara sa svih strana, tokom 25 dana vezivao i držao u okolini okružnog grada Jungsina, u rejonu poluprečnika 30 lija, 11 neprijateljskih pukova. Tek posle ogorčenog pritiska neprijatelja pali su, prvo Jungsin, a zatim Ljenhua i Ningkang. U to vreme u kjangsiskoj neprijateljskoj vojsci iznenada su buknuli

unutrašnji nemiri, 6 korpus Hu Ven Toua hitno je otišao i kod Čanghua zapodenuo borbu sa 3 korpusom Vang Čuna. Pet kjangsiskih pukova koji su bili ostali takođe su hitno otstupili u grad Jungsin. Da naše glavne snage nisu bile ranije bačene iz Kjangsija u južni deo Hunana, mi smo mogli razbiti toga neprijatelja, proširiti teritoriju uporišne baze toliko da bi u nju ušli okruzi Kjan, Anfu i Pingsjan, i sjediniti tu teritoriju sa okruzima Pingkjangom i Ljujangom. Ali naše glavne snage nisu više bile tu, jedini puk koji nam je ostao bio je iznuren do krajnje mere, i zbog toga je bilo odlučeno da se jedan deo vojske ostavi zajedno s odredima Juan Ven Caja i Vang Coa radi odbrane Čingkangšana, a da se ja sa svojim jedinicama uputim u okrug Kuejtung, da se nađem sa našim glavnim snagama i da ih vratim natrag. U to vreme naše glavne snage već su otstupale iz južnog dela Hunana u Kuejtung i 23 avgusta mi smo se spojili sa njima u Kuejtungu.

Već sredinom jula, kad su glavne snage Crvene armije taman stigle u Ling, sve ljudstvo 29 puka, koji je bio politički kolebljiv, počelo je zahtevati da se vrati kući, u Južni Hunan, ali, želeći da se uputi na jug Kjangsija, isto tako nije htelo da se vraća u Jungsin. Tu Siu Čing potpirivao je opasno raspoloženje 29 puka, a armiski komitet Partije nije umeo to da spreči, i glavne snage Crvene armije su 17 jula izašle iz Linga u pravcu Čenčoua. 24 jula one su kod Čenčoua stupile u borbu sa neprijateljskom vojskom Fan Ših Šenga. Ova borba je počela uspešno, a završila se porazom naših glavnih snaga koje su se zatim izvukle iz borbe. Odmah iza toga, 29 puk se samovoljno uputio u svoj zavičaj, u Ičang, usled čega je jedan njegov deo uništila banda Ku Feng Čanga kod Lečana, a drugi deo raštrkao se po okruzima Čenčoua i Ičanga, i njegova dalja sudbina nije poznata; toga dana u stroj se vratilo ne više od sto ljudi. Na sreću, 28 puk, koji je sačinjavao naše glavne snage, nije imao velike gubitke, i 18 avgusta naša vojska zauzela je Kuejtung. 23 avgusta glavne snage spojile su se sa jedinicama koje su stigle iz Čingkangšana i bilo je odlučeno da se ponovo vrate preko Čungjija i Šangjua u Čingkangšan. Po dolasku u Čungji, komandant bataljona Juan Čung Čuan izdao nas je i odveo sa sobom jednu četu i artiljerisku bateriju; mi smo stigli i vratili obe jedinice, no pritom je poginuo komandant puka Vang Erh Čo. 30 avgusta jedinice hunanske i kjangsiske neprijateljske vojske, iskoristivši to što naša vojska još nije bila stigla da se vrati, napale su Čingkangšan. Naše snage, manje od jednog bataljona, iskoristivši teško prohodan teren, pružile su im otpor i razbile neprijatelja, odbranivši na taj način bazu.

Avgustovski poraz izazvali su ovi uzroci: 1) gubitak borbene sposobnosti komandanata i boraca jedne naše jedinice zbog kolebljivosti i težnje da se vrate kući; nedovoljna aktivnost komandanata i boraca druge jedinice, koji nisu hteli da idu u južni deo Hunana; 2) iznurenost naših boraca od dugog marša po najvećoj

vrućini; 3) izolacija naše vojske izazvana time što je preduzela brzo napredovanje na stotine lija od Linga i izgubila vezu sa Pograničnim rejonom; 4) pretvaranje napada u potpunu ratnu avanturu, pošto se narodne mase u južnom delu Hunana nisu bile podigle; 5) neobaveštenost o stanju kod neprijatelja; 6) neshvatanje značaja operacija od strane komandanata i boraca zato što je pripremni rad sproveden rđavo.

SADAŠNJI POLOŽAJ REVOLUCIONARNE UPORIŠNE BAZE

Od aprila ove godine crveni rejon postepeno se širio. Pošto smo 23 juna u boju kod Lungjuankoua (na granici okruga Jungsina i Ningkanga) četvrti put razbili kjangsisku neprijateljsku vojsku, za naš Pogranični rejon nastupio je period najvećeg procvata; u to vreme u njega su ulazila u potpunosti tri okruga — Ningkang, Jungsin i Ljenhua, manji delovi okruga Kjana i Anfua, a takođe i severni deo okruga Suičuana i jugoistočni deo okruga Linga; veći deo zemlje bio je već podeljen i vršena je podela preostale zemlje; svuda su bili stvoreni rejonski i opštinski organi vlasti; u okruzima Ningkangu, Jungsinu, Ljenhuau i Suičuanu postojali su okružni organi vlasti i bila je obrazovana vlada Pograničnog rejona; svuda po selima bili su organizovani ustanički odredi radnika i seljaka, a u rejonima i okruzima — odredi Crvene garde. Jula je počeo napad kjangsiske neprijateljske vojske, a avgusta su hunanska i kjangsiska vojska ujedinjenim snagama napadale Čingkangšan. Okružne gradove i ravničarske predele svih okruga Pograničnog rejona neprijatelj je bio sasvim zauzeo. Odredi »čuvara mira« i zemljoposednički odredi, saradnici neprijatelja, vršili su neobuzdana i svirepa nedela; po gradovima i selima zavladao je beli teror. Većina partiskih organizacija i vlasti bila je razbijena. Kulaci i slični elementi, koji su se bili prilepili uz Partiju, sad su jedan za drugim prelazili na stranu neprijatelja. Hunanska neprijateljska vojska počela se povlačiti prema Lingu tek posle Čingkangšanske borbe 30 avgusta, ali je kjangsiska vojska kao i ranije držala okružne gradove i veći deo sela. Ali neprijatelju nije pošlo za rukom da zauzme planinske rejone, i u našim rukama ostali su zapadni i severni rejoni okruga Ningkanga, rejon Tjenlung na severu, rejon Sjaosicjan na zapadu i rejon Vanjanšan na jugu okruga Jungsina, rejon Šangsi u okrugu Ljenhuau, rejon Čingkangšan u okrugu Suičuanu, rejoni Cinšigan i Dajuan u okrugu Lingu. U julu i avgustu jedan puk Crvene armije u sadejstvu sa mesnim odredima Crvene garde desetinu puta se sukobljavao sa neprijateljem i na kraju se povukao u planinski rejon, izgubivši samo 30 pušaka.

Kad su se naše jedinice vraćale u Čingkangšan preko okruga Cungjija i Šangjua, 7 samostalna divizija Lju Ših Jia, koja se nalazila u južnom delu Kjangsija, gonila nas je do Suičuana. 13 sep-

tembra naša vojska, pošto je razbila Lju Ših Jia i zaplenila nekoliko stotina pušaka, zauzela je Suičuan i 26 septembra vratila se u Čingkangšan. 1 oktobra, pobedivši u borbi kod Ningkanga brigadu Čou Hun Juana iz divizije Sjung Ših Huja, mi smo povratili čitav okrug Ningkang. Tada je iz jedinice Jen Čung Jua, koja je ulazila u sastav hunanske neprijateljske vojske i nalazila se u okrugu Kuejtungu, na našu stranu prešlo 126 ljudi i od njih je bio formiran bataljon sa posebnim zadatkom, kome je za komandanta bio postavljen Pi Čan Jun. 9 novembra naša vojska je kod Ningkanga i Lungjuankoua razbila jedan puk iz brigade Čou Hun Juana. Sledećeg dana mi smo zauzeli Jungsin, a zatim smo ponovo otstupili u Ningkang. Danas naš rejon pretstavlja kompaktnu teritoriju koja se proteže kao uski pojas sa juga na sever, od južnih padina Čingkangšana u okrugu Suičuanu do granice okruga Ljenhua na severu, uključujući čitav okrug Ningkang i delove okruga Suičuana, Linga i Jungsina. Osim toga, u našim rukama je rejon Šangsi okruga Ljenhua, rejoni Tjenlung i Vanjanšan okruga Jungsina, iako ovi poslednji nisu dovoljno čvrsto vezani sa glavnom teritorijom. Neprijatelj pokušava da uništi našu bazu oružanim napadom i ekonomskom blokadom, a mi se pripremamo da razbijemo njegovu ofanzivu.

VOJNA PITANJA

Borba Pograničnog rejona dobila je čisto vojne oblike, te su Partija i mase morale da se vojnički organizuju. Pitanje kako da se odbije neprijatelj, kako da se ratuje, postalo je osnovno pitanje našeg svakodnevnog života. Stvaranje i održavanje revolucionarne baze zahteva postojanje oružane snage. Gde nema oružanih snaga, ili ih nema dovoljno, ili gde se u borbi sa neprijateljem primenjuje pogrešna taktika, tamo neprijatelj odmah zauzima teritoriju. Ova borba zaoštrava se iz dana u dan sve više, i pred nama se pojavljuju izvanredno složena i ozbiljna pitanja.

Crvena armija Pograničnog rejona formirala se: 1) od starih jedinica Jeh Tinga i Ho Lunga, koje su došle iz Čaočoua i Svatoua[4]); 2) od bivšeg puka za obezbeđenje nacionalne vlade u Vučangu[5]); 3) od seljaka okruga Pingkjanga i Ljujanga[6]); 4) od seljaka iz južnog dela Hunana[7]) i radnika iz Šuikoušaua[8]); 5) od zarobljenih vojnika iz jedinica generala Su Ke Sjanga, Tang Šeng Čiha, Baj Čun Sia, Šu Pej Teha, Vu Šanga, Sjung Ših Huja; 6) od seljaka iz raznih oblasti Pograničnog rejona. Ali, posle nešto više od godinu dana borbe, od starih jedinica Jeh Tinga i Ho Lunga, puka za obezbeđenje i seljačkih odreda iz okruga Pingkjanga i Ljujanga ostala je svega trećina prvobitnog broja. Gubici u poginulima i ranjenima kod seljaka, koji su došli u Armiju iz Južnog Hunana, takođe su bili veliki. Stoga, iako prve četiri kategorije još uvek čine glavninu 4-og korpusa Crvene armije, ipak one po broju mnogo zaostaju iza

poslednje dve kategorije. U ove dve kategorije većinu čine zarobljeni neprijateljski vojnici; da nema te popune, pitanje ljudstva postavilo bi se kod nas vrlo oštro. Ali, i pored toga, kod nas postoji nesklad između povećanja broja ljudi i povećanja količine pušaka: pušaka se gubi relativno malo, a u ljudstvu se trpe veliki gubici — u ranjenima, poginulima, bolesnima i dezerterima. Mi se nadamo da će partiski komitet Hunanske provincije ispuniti svoje obećanje i da će nam uputiti radnike iz Anjuana[9]).

Crvena armija sastavljena je delom od radnika i seljaka, delom od deklasiranih elemenata. Suviše veliki broj deklasiranih elemenata u sastavu Crvene armije, razume se, negativna je pojava. Ali ti ljudi umeju da se tuku, i u uslovima svakodnevnih borbi i velikih gubitaka u poginulima i ranjenima nimalo neće biti rđavo ako nam bude polazilo za rukom da se i na taj način popunjavamo. Jedini izlaz iz takve situacije jeste jačanje političko-vaspitnog rada.

Većina vojnika došla nam je iz najamničkih armija, ali stupanjem u Crvenu armiju oni se odmah preporađaju. Pre svega, ukidanje sistema najamnine u Crvenoj armiji rađa kod vojnika svest da oni ne ratuju za druge, nego za sebe, za narod. U Crvenoj armiji do danas nema urednog davanja plate; izdaje se samo obrok pirinča, novac za kuvani obrok i neznatne sume za sitne rashode. Sve starešine i borci Crvene armije iz Pograničnog rejona dobijaju komad zemlje; izvesnih teškoća ima samo sa dodeljivanjem zemlje ljudima iz dalekih rejona.

Zahvaljujući radu na političkom vaspitavanju, borci Crvene armije postali su klasno svesni, shvataju potrebu podele zemlje, stvaranja organa vlasti, naoružavanja radnika i seljaka; oni znaju da se bore za same sebe, za radnike i seljake; i zato, bez obzira na teške uslove borbe, oni ne gunđaju. U četama, bataljonima i pukovima postoje vojnički komiteti, koji zastupaju interese boraca i sprovode politički rad u svojim jedinicama i među mesnim stanovništvom.

Ustanovu partiskih komesara[10]), kako je pokazalo iskustvo, ne treba ukidati, naročito u četama, jer se partiska ćelija stvara baš u četi i partiski komesar igra ovde vrlo važnu ulogu. On mora da usmerava političko-vaspitni rad vojničkog komiteta, da rukovodi radom među mesnim stanovništvom i istovremeno da bude na dužnosti sekretara partiske ćelije. Kao što je iskustvo pokazalo, tamo gde je bolji četni partiski komesar, tamo je i četa zdravija. Komandir čete teško bi izlazio na kraj sa tim velikim političkim zadacima. Pošto su gubici u mlađem komandnom sastavu vrlo veliki, često se moraju i neki bivši neprijateljski vojnici, nedavno zarobljeni, postavljati za komandire vodova i četa; neki vojnici, zarobljeni februara i marta ove godine, već su postali komandanti bataljona. Na prvi pogled može izgledati da bismo mogli, kad se već zovemo Crvena armija, i bez komesara. Ali to je najgrublja greška. U 28 puku, kad se nalazio na južnom delu Hunana, bila je ukinuta usta-

nova partiskih komesara, ali su je posle opet vratili. Promeniti naziv komesara u instruktore — značilo bi dati povoda da ih mešaju sa kuomintanškim instruktorima, koje tako mrze zarobljeni vojnici. Osim toga, promenom naziva ne menja se suština sistema. Zato smo odlučili da im ne menjamo ime. Uzimajući u obzir da su gubici u poginulima i ranjenima među partiskim komesarima vrlo veliki, mi smo formirali kurseve za pripremu komesara. Ali, pored toga, mi očekujemo od Centralnog komiteta i od partiskih komiteta obeju provincija da nam upute najmanje po 30 drugova koji bi se mogli postaviti za partiske komesare.

Običan vojnik može da ratuje tek pošto je pola godine ili godinu dana učio, a naš vojnik, tek što je juče ušao u stroj, danas već mora u borbu — bukvalno bez ikakve pripreme. Ratnom tehnikom naši vojnici vrlo slabo vladaju, i u borbi ih spasava samo hrabrost. Duži odmor između borbi nemoguć je za organizovanje obuke; ostaje jedino mogućnost da se pronalaze načini kako da se izbegnu neke borbe te da se tako otkine vreme za obuku, ali hoće li to uspeti, zasada je teško reći. Za pripremu mlađih starešina sada je formiran nastavni odred od 150 ljudi; nameravamo da na taj način sprovodimo obuku i dalje. Očekujemo od Centralnog komiteta i od partiskih komiteta obeju provincija da nam upute što je moguće veći broj komandnog sastava — komandira vodova, četa i komandanata viših jedinica.

Partiski komitet Hunanske provincije traži da obratimo pažnju na materijalne uslove života vojnika, da nivo njihovog života bude makar malo viši od nivoa života običnih radnika i seljaka. Međutim, sada se može videti obrnuta slika: povrh obroka pirinča na svakog čoveka dolazi svega 5 fina na dan za topli obrok, pa je čak i tu normu teško održati. Samo za taj dodatak mesto toplog obroka nama je potrebno više od 10 hiljada juana mesečno, a mi ih dobijamo isključivo isterujući ih od tuhaoa[11]). Što se tiče snabdevanja čitave vojske od pet hiljada vojnika zimskim odelom, vate imamo, ali nam nedostaje platna. Iako je nastupila hladnoća, mnogi borci još uvek idu u letnjem odelu, oblačeći čitavu jednu uniformu preko druge. Dobro je što smo navikli na teškoće i što, usto, svi trpe istu nemaštinu: svako, od komandanta korpusa do kuvara, kao dodatak uz obrok pirinča, dobija po 5 fina za topli obrok; ako se za sitne rashode izdaje po 20 fina, onda svi dobijaju po 20, ako 40 — onda svi dobijaju po 40[12]). Zbog toga borci ni protiv koga ne gunđaju.

Posle svake borbe ima ranjenih. Zbog nedovoljne ishrane, hladnoće i iz drugih razloga mnogo se starešina i boraca razboljeva. Bolnica Crvene armije smeštena je u planini, tamo se leči sistemom kineske i evropske medicine, ali nema dovoljno lekara ni lekova. Sad se u bolnici na lečenju nalazi više od 800 ljudi. Partiski komitet Hunanske provincije obećao nam je pomoć u lekovima, ali ih do danas nije poslao. Mi opet molimo Centralni komitet i partiske ko-

mitete iz obe provincije da nam pošalju nekoliko lekara koji poznaju evropsku medicinu i izvesnu količinu joda u tabletama.

Bez obzira na oskudna materijalna sredstva i stalne borbe, mi se kao i ranije čvrsto držimo, a to je rezultat ne samo uloge partiskog rukovodstva nego i demokratskih principa koji su ostvareni u Armiji. Starešine ne tuku borce; borci i starešine snabdevaju se podjednako; vojnici se koriste slobodom zbora i reči; ukinute su nepotrebne ceremonije; ekonomija se vodi svima pred očima. Borci sami upravljaju svojom ishranom i dovijaju se kako će od 5 fina koji se svakodnevno izdaju za topli obrok uštedeti malo novaca za sitne rashode; ta takozvana »ekonomija hrane« iznosi oko 60—70 vena dnevno na čoveka. Sve se to borcima mnogo sviđa, naročito novajlijama — zarobljenicima koji osećaju da su kuomintanška vojska i naša vojska dva različita sveta. Iako znaju da su materijalni uslovi u Crvenoj armiji teži nego u beloj, oni vide da su ovde duhovno oslobođeni. Uticaj demokratskih principa doveo je dotle da se vojnik, koji do juče, boreći se na strani neprijatelja, nije bio hrabar, danas junački bori u redovima Crvene armije. Crvena armija slična je kovačnici u kojoj se zarobljeni vojnici odmah prekaljuju. U Kini demokratija nije potrebna samo narodu, ona je potrebna i Armiji. Demokratski režim u Armiji biće glavno oruđe u razbijanju feudalne najamničke vojske[13]).

Sada u partiskoj organizaciji postoje četiri karike — četne ćelije, bataljonski komiteti, pukovski komiteti i korpusni komitet. U četi se stvara ćelija, a u odeljenju — partiska grupa. Jedan od osnovnih uzroka tome što Crvena armija, boreći se u najtežim uslovima, ostaje nepobediva jeste princip organizacije ćelije u četi. Pre dve godine naše organizacije u kuomintanškoj armiji uopšte nisu obuhvatale svojim uticajem vojničku masu; čak i u jedinicama Jeh Tinga[14]) ćelija je postojala samo u puku; zbog toga i nismo mogli da izdržimo ozbiljnu probu. Sada odnos članova Partije i vanpartijaca u Crvenoj armiji iznosi približno 1 : 3, tojest na četiri čoveka prosečno je jedan član Partije. Nedavno je doneta odluka da se poveća broj članova Partije u operativnim jedinicama, tako da u njima bude koliko komunista toliko i vanpartijaca[15]). Sad nam nedostaju dobri sekretari četnih ćelija, i mi molimo Centralni komitet da nam uputi za taj rad što više ljudi iz redova aktivista za koje je opasno da ostanu tamo gde sada rade. Skoro svi radnici koji su nam došli iz južnog dela Hunana vode partiski rad u Armiji. Ali se u Južnom Hunanu avgusta meseca jedan deo naših ljudi razišao i sad nemamo koga da odvojimo.

Naše mesne oružane snage dele se na odrede Crvene garde i radničko-seljačke ustaničke odrede. Ustanički odredi naoružani su kopljima i lovačkim puškama. Opština pretstavlja organizacisku jedinicu; u svakoj opštini postoji jedan odred, čija veličina zavisi od veličine opštine. Zadatak tih odreda je gušenje kontrarevolucije, zaštita opštinskih organa vlasti, a kada se pojavi neprijatelj — pomoć

jedinicama Crvene armije i odredima Crvene garde u borbi. Ustanički odredi bili su stvoreni prvo u Jungsinu, ispočetka kao ilegalna, a posle uzimanja vlasti u čitavom okrugu — kao legalna organizacija. Ovaj sistem proširen je sada na sve okruge Pograničnog rejona, a raniji nazivi odreda ostali su nepromenjeni. Odredi Crvene garde naoružani su, uglavnom, puškama petometkama, ali ima i devetometki, a i jednometki. Broj pušaka po okruzima je sledeći: okrug Ningkang — 140, Jungsin — 220, Ljenhua — 43, Čaling — 50, Ling — 90, Suičuan — 130, Vanan — 10; ukupno 683. Veći deo pušaka dobijen je od Crvene armije, manji otet od neprijatelja. Odredi Crvene garde u svim okruzima velikim delom stalno vode borbe sa odredima »čuvara mira« i družinama koje su stvorili tuhaoi i lešeni, i borbena sposobnost Crvene garde raste iz dana u dan.

Do »prevrata 21 maja«[16]) u svim okruzima postojali su odredi seljačke samoodbrane. Oni su imali pušaka: Ju — 300, Čaling — 300, Ling — 60, Suičuan — 50, Jungsin — 80, Ljenhua — 60, Ningkang — 60 (odredi Juan Ven Caja), Čingkangšan — 60 (odredi Vang Coa); ukupno — 970. Posle »prevrata 21 maja« samo su odredi Juan Ven Caja i Vang Coa sačuvali svoje oružje, a ostalo je još 6 pušaka u okrugu Suičuan i jedna u okrugu Ljenhua, dok su sve ostalo oružje oteli tuhaoi i lešeni. Činjenica da su se odredi seljačke samoodbrane pokazali nemoćni da sačuvaju svoje oružje, rezultat je oportunističke linije. Sada odredi Crvene garde u okruzima još uvek osećaju veliku oskudicu u oružju; pušaka imaju mnogo manje nego tuhaoi i lešeni; zbog toga Crvena armija mora, kao i ranije, da pruža pomoć Crvenoj gardi u oružju. Crvena armija mora u najvećoj mogućoj meri pomagati stanovništvu da se naoružava, ali to ne sme smanjivati njenu vlastitu borbenu sposobnost.

Prema uredbi koju smo doneli, svaki bataljon Crvene armije sastoji se iz štaba bataljona i četiri čete, sa po 75 pušaka u četi, a puk iz tri bataljona, čete sa posebnim zadatkom, mitraljeske čete, minobacačke čete i štaba puka i ima 1.075 pušaka. Puške, zaplenjene u borbi, po mogućnosti se daju za naoružanje mesnih odreda. Komandiri Crvene garde postavljaju se iz redova ljudi koje su okruzi poslali u Nastavni odred za obuku Crvene armije, i koji su tako prošli kroz obuku. Postepeno treba smanjivati postavljanje ljudi Crvene armije rodom iz udaljenih oblasti na položaje rukovodilaca mesnih odreda. Šu Pej Teh, sa svoje strane, naoružava svoje odrede »čuvara mira« i zemljoposedničke kućne družine; po svojoj brojnosti i borbenoj sposobnosti oružani odredi tuhaoa i lešena u svim okruzima Pograničnog rejona pretstavljaju prilično jaku snagu, te tim pre povećanje naših mesnih crvenih oružanih snaga ne dozvoljava ni najmanje odlaganje.

Princip Crvene armije jeste koncentracija snaga, a princip Crvene garde — dekoncentracija. U sadašnjem periodu privremene stabilizacije reakcionarne vlasti, kad je protivnik u stanju da skupi

i baci protiv Crvene armije znatne oružane snage, dekoncentracija snaga Crvene armije nije korisna. Naše iskustvo pokazuje da smo pri dekoncentraciji snaga skoro uvek trpeli poraz, dok smo pri koncentraciji snaga protiv neprijatelja, koji je raspolagao manjim, jednakim ili ne mnogo većim snagama od naših, obično postizavali pobede. Rejon koji nam, po uputstvu Centralnog komiteta, pretstoji da obuhvatimo dejstvima partizanskih odreda, prostire se na nekoliko hiljada lija*), i za nas je suviše velik; mislimo da je takva direktiva Centralnog komiteta posledica precenjivanja naših snaga. Za odrede Crvene garde, međutim, korisnije je da dekoncentrišu svoje snage, i sada oni u svim okruzima primenjuju metod izvođenja operacija dekoncentrisanim snagama.

Kao najefikasnije forme naše propagande u vojsci neprijatelja pokazali su se oslobođenje zarobljenika i lečenje ranjenih neprijateljskih vojnika. Među zarobljenim neprijateljskim vojnicima, komandantima bataljona, komandirima četa i vodova mi odmah sprovodimo agitaciju i delimo ih na dve grupe: u jednu grupu odvajamo one koji žele da ostanu, u drugu — one koji žele da idu; poslednje otpuštamo snabdevši ih novcem za put. To odmah pobija lažnu neprijateljsku propagandu koja tvrdi da tobože »komunistički banditi ubijaju sve bez razlike«. Eto zbog čega organ Jang Čih Šenga — časopis »9-ta divizija«, govoreći o našim metodama, sa žalošću primećuje: »Kakva podmuklost!« Borci Crvene armije okružavaju zarobljenike negom i toplo ih ispraćaju, a zarobljeni vojnici, odlazeći, na »ispraćaju nove braće« u svojim izjavama izražavaju nam svoju toplu zahvalnost.

Lečenje ranjenih neprijateljskih vojnika takođe je veoma efikasna mera. Pametniji neprijatelji, kao Li Ven Pin, u poslednje vreme počeli su nam podražavati: oni više ne ubijaju zarobljenike i počeli su lečiti ranjenike koji su pali u ropstvo. Štaviše, u poslednjim borbama dešava se da se naši ljudi vraćaju natrag donoseći sa sobom oružje; takvi slučajevi zabeleženi su već dva puta.

Osim toga, u velikoj meri primenjujemo očigledna sredstva propagande — plakate itd. Čim dođemo u bilo kakvo naseljeno mesto, njegovi zidovi pokrivaju se našim parolama. Ali nemamo ljudi koji znaju da crtaju i molimo Centralni komitet i partiske komitete u obe provincije da nam upute nekoliko umetnika.

Vojne baze. Prvu bazu pretstavljaju planine Čingkangšana, koje se prostiru na granici četiri okruga — Ningkanga, Linga, Suičuana i Jungsina. Na severnim padinama tih planina nalazi se selo Maopin u okrugu Ningkangu, na južnim padinama — selo Huangao okruga Suičuana; rastojanje između ta dva mesta iznosi 90 lija. Na istočnim padinama nalazi se selo Nušan okruga Jungsina, na zapadnim — selo Šuikou okruga Linga; rastojanje između poslednja dva mesta iznosi 80 lija. Obim baze ima 550 lija počev od Nušana

*) Li = 576 m. — Prim. prev.

preko Lingjuankoua (okrug Jungsin), Sinčenga, Maopina, Talunga (okrug Ningkang), Šihtua, Šuikoua, Sjacuna (okrug Ling), Jingpanjua, Tajkjapua, Tafena, Tuicečiena, Huangaoa, Vutoukjanga, Česoa (okrug Suičuan) pa do Nušana. U planinama, u krajevima Dacinu, Sjaocinu, Šancinu, Čuncinu, Sjacinu, Cepingu, Sjačuangu, Singčouu, Caopingu, Pajnihuu, Lofuu postoje navodnjena polja i sela u močvarama; tu su se nekad sakrivali razbojnici i razbijene vojske; sada je ta oblast postala naša baza. Ali tu ima manje od 2.000 stanovnika, a žito se sakuplja manje od 10 hiljada dana; zato snabdevanje armije hranom potpuno zavisi od liferacija iz okruga Ningkanga, Jungsina i Suičuana. Na mestima važnim u vojnom pogledu, u planinama, podignuta su utvrđenja. Tamo se nalaze naše armiske bolnice, krojačke radionice, skladišta oružja i pozadine pukova. Sad se vrši prebacivanje hrane u planine iz okruga Ningkanga. Ako samo snabdevanje bude dobro organizovano, neprijatelj se neće ovamo probiti. Drugu bazu pretstavljaju planine Kjulungšana na granici okruga Ningkanga, Jungsina, Ljenhua i Čalinga. Po svome značaju ova baza zaostaje za čingkangšanskom, ali ona pretstavlja najdublju pozadinsku bazu mesnih oružanih snaga iz navedena četiri okruga, i tamo su takođe izgrađena utvrđenja. Za crvene uporišne baze, okružene sa svih strana teritorijama bele vlasti, korišćenje teškopristupačnih planinskih predela pretstavlja nasušnu potrebu.

AGRARNO PITANJE

Imovinski odnosi u Pograničnom rejonu. — Otprilike više od 60% čitave zemlje nalazi se u rukama zemljoposednika, a manje od 40% — u rukama seljaka. U provinciji Kjangsiju najveća je koncentracija zemljišnih poseda u okrugu Suičuanu, gde zemljoposednicima pripada oko 80% zemlje. Za njim dolazi okrug Jungsin, gde je u rukama zemljoposednika koncentrisano približno 70% zemlje. U okruzima Vananu, Ningkangu i Ljenhuau ima nešto više seljaka — sopstvenika, ali ipak i tamo zemljoposednicima pripada veći deo zemlje — oko 60%, a seljacima samo 40%. U okruzima Čalingu i Lingu u provinciji Hunanu u rukama zemljoposednika nalazi se oko 70% zemlje.

O srednjim slojevima. — Kad tako stoje stvari sa zemljom, velika većina stanovništva može da pomogne konfiskaciju i podelu čitave zemlje[17]). Ali, seosko se stanovnišvo, uglavnom, deli na tri klasne kategorije, naime: klasu krupnih i srednjih zemljoposednika, srednji sloj sitnih zemljoposednika i kulaka i klasu srednjaka i sirotinje. Interesi kulaka često se poklapaju sa interesima sitnih zemljoposednika. Zemlja koja pripada kulacima čini mali deo čitave zemlje, ali zajedno sa zemljom sitnih zemljoposednika ima je prilično mnogo. Verovatno da slično stoje stvari i u čitavoj zemlji. U Pograničnom rejonu sprovodi se politika potpune konfiskacije i korenite raspodele zemlje, zato tamo pod udar dolaze kako tuhaoi

i lešeni tako i srednji slojevi. Takva je naša politika; ali praktična njena primena nailazi na ozbiljne prepreke od strane srednjih slojeva. U početnom periodu revolucije srednji slojevi naizgled kapituliraju pred sirotinjom, ali ustvari oni koriste svoj raniji društveni položaj i rodbinske veze da bi zaplašili sirotinju i odugovlačili sa podelom zemlje. Kad se više ne može odugovlačiti, sitni zemljoposednici i kulaci ili kriju pravu veličinu svojih imanja ili ostavljaju sebi bolju zemlju a predaju slabiju. U tom periodu sirotinja, nalazeći se pod uticajem vekovnog ugnjetavanja i nemajući vere u pobedu revolucije, često se daje nagovoriti od srednjih slojeva i ne odlučuje se da aktivno istupi. Aktivna istupanja protiv srednjih slojeva na selu počinju tek sa plimom revolucije, posle uzimanja vlasti u jednom, pa čak i u nekoliko okruga, posle više poraza reakcionarne vojske i više puta pokazane snage Crvene armije. Naprimer, u južnom delu okruga Jungsina, gde je srednji sloj najmnogobrojniji, odugovlačenje sa podelom zemlje, kao i sakrivanje veličine zemljišnih poseda, najviše se proširilo. Stvarna podela zemlje tamo je počela tek pošto je Crvena armija 23 juna postigla veliku pobedu kod Lungjuankoua, a rejonski organi vlasti kaznili nekoliko ljudi koji su odugovlačili sa podelom zemlje. Ali u svim okruzima jako su rašireni feudalno-rodovski odnosi; često se dešava da čitavo selo, pa čak i nekoliko sela, ima isto prezime, i proces konačnog razgraničenja klasnih snaga i oslobođenja od rodovskih odnosa ne može se završiti u kratkom roku.

Izdaja srednjih slojeva u uslovima belog terora. — U periodu plime revolucije srednji slojevi padaju pod udar i kada nastupi beli teror odmah prelaze na stranu neprijatelja. U okruzima Jungsinu i Ningkangu sitni zemljoposednici i kulaci upravo su služili kao pratioci reakcionarne vojske koja je palila kuće revolucionarno nastrojenih seljaka. Po naređenju reakcionara sitni zemljoposednici i kulaci su i sami palili kuće i hvatali ljude pokazujući tada neobičnu hrabrost.

Kada se Crvena armija vraćala u Ningkang, Sinčeng, Kučeng, Lunghih, nekoliko hiljada seljaka, poverovavši agitaciji reakcionara, koji su govorili da će ih »Komunistička partija pobiti«, pobegli su zajedno sa reakcionarima u Jungsin. I tek kad smo mi razvili propagandu, objašnjavajući da mi ne ubijamo seljake koji su pobegli neprijatelju i da pozdravljamo njihov povratak radi sakupljanja žetve, jedan deo seljaka postepeno se vratio.

U periodu oseke revolucije u čitavoj zemlji najveću teškoću u revolucionarnim bazama pretstavlja nemogućnost da se zadrže u rukama srednji slojevi. Glavni uzrok njihovog prelaska na stranu neprijatelja pretstavljalju preteški udari koje revolucija nanosi tim slojevima. Ali u periodu plime revolucije, u čitavoj zemlji seoska sirotinja, osetivši se dovoljno čvrstom, počinje smeliju akciju, a srednji slojevi se iz straha ne odlučuju na neprijateljska dela. Kada se rat između Li Cung Jena i Tang Šeng Čiha preneo u Hunan,

sitni zemljoposednici okruga Čalinga obratili su se seljacima sa ponudom za mir, a poneko je za Novu godinu poklonio seljacima i svinjetinu (mada je u to vreme Crvena armija već otišla iz Čalinga u Suičuan). Ali po svršetku rata između Li Cung Jena i Tang Šeng Čiha sve se to prekinulo. Sada, kada se u zemlji podiže talas kontrarevolucije, srednji slojevi, koji su osećali na sebi udarce revolucije, skoro svi su se u belim rejonima priključili tuhaoima i lešenima, a seoska sirotinja našla se izolovana. To je zaista vrlo ozbiljno pitanje.[18])

Izdaja srednjih slojeva pod uticajem materijalne bede. — Crveni i beli rejoni koji se međusobno bore nalik su na dve neprijateljske države. Usled vrlo jake blokade koju sprovodi neprijatelj i našeg nepravilnog prilaženja sitnoj buržoaziji, trgovina između tih rejona skoro je sasvim prekinuta: nedostaju najnužnije stvari — so, tekstil, lekovi, i one su poskupele; postalo je nemoguće izvoziti drvo, čaj, maslo i druge proizvode seoske privrede; priliv novca u selo prestao je, — i sve to utiče na stanovništvo u celini. Sirotinja još može i da izdrži takve teškoće, ali srednji slojevi ne mogu i kapituliraju pred tuhaoima i lešenima. Ako se u taboru tuhaoa, lešena i militarista prekinu razdor i ratovi, ako se revolucionarna situacija ne bude razvijala u čitavoj zemlji, onda će manje crvene uporišne baze revolucije pasti pod najjači ekonomski pritisak, i doći će u pitanje mogućnost njihovog daljeg postojanja. Takav ekonomski pritisak ne samo da neće moći da izdrže srednji slojevi, nego nije isključena mogućnost da će doći čas kada to neće moći izdržati ni radnici ni sirotinja, pa čak ni Crvena armija. U okruzima Jungsinu i Ningkangu nije bilo soli, potpuno je nestalo tekstila i lekova, a o ostalom i da se ne govori. Sada već ima soli u prodaji, ali je ona jako skupa; tekstila i lekova nema kao i ranije. Drvo, čaj i maslo, koji se najviše proizvode u zapadnom delu okruga Ningkanga i Jungsina i u severnom delu okruga Suičuana (svi ti okruzi sada ulaze u teritoriju revolucionarne baze), kao i ranije ne mogu se izvoziti[19]).

Kriterijum koji se primenjivao pri raspodeli zemlje. — Pri raspodeli zemlje za jedinicu se uzima opština, a u planinskim rejonima, gde je malo obradive zemlje, kao, naprimer, u rejonu Sjaokjangu okruga Jungsina, za jedinicu se uzimaju 3—4 opštine; istina, takvih slučajeva ima vrlo malo. Zemlja se deli podjednako svima stanovnicima svakog sela — muškarcima, ženama, starima i mladima. Sada smo, prema uputstvu Centralnog komiteta, prihvatili kriterijum sposobnosti za rad: sposobnima za rad daje se dvaput više zemlje nego nesposobnima za rad[20]).

Pitanje o ustupcima seljacima-sopstvenicima. — Ovo pitanje se još nije podrobno raspravljalo. Kulaci, koji su seljaci-sopstvenici, postavljaju zahtev da se kao kriterijum pri raspodeli zemlje uzmu proizvodne mogućnosti, tojest da se više zemlje daje onom ko ima više radne snage i kapitala (poljoprivrednog inventara i dr.). Kulaci

osećaju da je podela zemlje na ravne delove ili prema broju sposobnih za rad podjednako nepovoljna za njih. Oni smatraju da, kad marljivo rade i imaju kapital, mogu imati i veće prinose. Zato su oni protiv podjednake raspodele zemlje svima, u kojoj se njihova velika vrednoća i veći kapital ne uzimaju u obzir. U tom se pitanju mi kao i ranije pridržavamo linije koju nam je dao Centralni komitet. Ali o ovom pitanju još uvek treba diskutovati, a o rezultatima diskusije naknadno ćemo referisati, kada budemo napravili određene zaključke.

Porez na zemlju. — Porez na zemlju koji se ubira u okrugu Ningkangu iznosi 20% žetve, što prebacuje za 5% normu predviđenu uputstvom Centralnog komiteta. Unositi izmene sada, kada je već sabiranje poreza u toku, bilo bi necelishodno; norma će biti snižena iduće godine. Osim toga, u onim delovima okruga Suičuana, Linga, Jungsina, koji ulaze u teritoriju revolucionarne baze, zemljište je potpuno brdovito, seljaci žive u krajnjoj bedi, i od njih ne treba ubirati porez. Sredstva, potrebna za pokrivanje rashoda vlade i Crvene garde, isterujemo od tuhaoa u belim rejonima. Što se pak tiče snabdevanja Crvene armije, to se zasada pirinač može uzimati iz prihoda od poreza na zemlju u okrugu Ningkangu, a novac — sav uzimati od tuhaoa. U oktobru, za vreme partizanskog naleta u okrug Suičuan, mi smo na taj način dobili više od 10 hiljada juana. Za izvesno vreme će biti toga novca, a dalje ćemo videti.

PITANJE ORGANA VLASTI

Okružni, rejonski i opštinski organi narodne vlasti stvoreni su svuda, ali njihovi nazivi ne odgovaraju njihovoj suštini. U mnogim mestima skupštine radničkih, seljačkih i vojničkih delegata ne postoje. Opštinski, rejonski pa čak i okružni izvršni odbori biraju se na naročitim masovnim mitinzima. Na sličnim masovnim mitinzima, sazivanim bez pripreme, nemoguća je diskusija o problemima, i oni ne mogu biti sredstvo političkog vaspitavanja masa. Pored toga, na takvim mitinzima lako mogu uzeti maha inteligencija ili elementi koji su se prilepili uz revoluciju. U nekim mestima na skupštine delegata gleda se kao na privremene organe, čija se osnovna funkcija sastoji u biranju izvršnih odbora; posle izbora sva vlast se koncentriše u odbore i na skupštine se zaboravlja. Ne može se reći da mi uopšte nemamo takvih skupština radničkih, seljačkih i vojničkih delegata čija suština odgovara njihovom nazivu; njih ima, ali vrlo malo. To dolazi upravo zbog nedovoljne propagande novog sistema upravljanja i nedovoljnog odgovarajućeg vaspitnog rada. Rđave tradicije feudalne epohe sa njenim diktatorskim metodama duboko su se ukorenile u svest narodnih masa, pa čak i članova Partije, i ne mogu da se iživе odmah; rešavajući razna

pitanja ljudi gledaju da se što manje opterete; nije im po volji demokratski sistem u kome se »vazdan oteže«.

Sistem demokratskog centralizma ukoreniće se u masovnim organizacijama svuda i kako treba tek kada pokaže svoju vrednost u praksi revolucionarne borbe i kada mase shvate da će on bolje od svega mobilisati narodne snage i više nego išta pomagati njihovu borbu. Mi sada razrađujemo detaljna organizaciska pravila o radu skupština delegata svih stepena (u skladu sa opštim direktivama Centralnog komiteta) i postepeno ispravljamo greške iz prošlosti. U Crvenoj armiji skupštine vojničkih delegata svih stepena sada se takođe pretvaraju u organe koji redovno rade; mi ispravljamo raniju grešku koja se sastojala u tome što su kod nas postojali samo vojnički komiteti, a nije bilo skupština vojničkih delegata.

Pod nazivom »vlada radnika, seljaka i vojnika«, koji je sada postao toliko poznat u narodu, podrazumeva se odbor, zato što ljudi još ne znaju o vlasti skupštine delegata, i smatraju da pravu vlast pretstavljaju samo odbori. Izvršni odbori, koji se ne oslanjaju na skupštinu delegata, često rešavaju pitanja odvojeno od masa, pokazuju neodlučnost i sporazumaštvo u pitanjima konfiskacije i raspodele zemlje. U takvim izvršnim odborima postoji rasipništvo i podmićivanje; plašeći se belih, oni izbegavaju borbu sa njima ili u toj borbi pokazuju neodlučnost. Pa i plenumi izvršnih odbora sastaju se vrlo retko, a sve stvari rešava biro odbora. U rejonskim i opštinskim odborima čak se i biro retko sastaje — poslovima upravljaju lično pretsednik, sekretar, načelnik finansiskog odeljenja i komandant odreda Crvene garde (ili ustaničkog odreda); ta četiri čoveka su stalni aktivisti odbora. Na taj način, princip demokratskog centralizma nije uobičajen čak ni u radu upravnih organa.

U početku se sitni zemljoposednici i kulaci na svaki način trude da prodru u izvršne odbore, naročito opštinske. Stavljajući crvene trake i pretvarajući se da su oduševljeni, oni se na prevaru uvlače u izvršne odbore i uzimaju sve u svoje ruke, pretvarajući članove odbora koji pretstavljaju sirotinju u obične statiste. I takvi se ljudi mogu ukloniti iz odbora samo ako im se u toku borbe zdere s lica lažna maska i podigne protivu njih sirotinja. Mada se slične pojave ne dešavaju svuda, ipak su one otkrivene u mnogim mestima.

Partija uživa u masama ogroman autoritet, ali autoritet upravnih organa nije na potrebnoj visini. To dolazi otuda što partiski organi, težeći da uproste svoj rad, mnoga pitanja rešavaju sami, mimo organa vlasti. Takvi slučajevi su vrlo česti. Komunistički aktivi u organima vlasti ne postoje još svuda, a tamo gde ih ima, ne iskorišćuju se dovoljno. U budućnosti Partija treba da ostvaruje i taj zadatak: da rukovodi organima vlasti; planovi i mere Partije, pored propagande, treba da se sprovode u život kroz upravne organe. Potrebno je izbegavati rđavu praksu Kuomintanga koji neposredno diktira svoje naredbe upravnim organima.

STANJE U PARTISKIM ORGANIZACIJAMA

Tok borbe s oportunizmom. — Do »prevrata 21 maja« 1927 godine i posle njega može se reći da su okružne partiske organizacije Pograničnog rejona bile potpuno u rukama oportunista. U trenutku nastupanja kontrarevolucije samo se u retkim slučajevima vodila sa njom odlučna borba. Oktobra prošle godine, kad je Crvena armija (1 puk 1 divizije 1 korpusa Radničko-seljačke revolucionarne armije) stigla u okruge Pograničnog rejona, tamo su bili ostali samo pojedini članovi Partije koji su se sakrivali od proganjanja, a partiske organizacije neprijatelj je bio potpuno razbio. Od novembra prošle pa do aprila ove godine obnavljale su se partiske organizacije, a posle maja počeo je njihov brzi razvoj. Za poslednju godinu dana u Partiji su se pojave oportunizma svuda opažale kao i ranije: neki članovi Partije nisu pokazivali odvažnost u borbi i kad se neprijatelj približavao povlačili su se daleko u planine, što se nazivalo »zauzeti busiju«; drugi su se u svojoj težnji za aktivnom delatnošću srozavali na put pučizma. Sve su to pojave sitnoburžoaske ideologije. U procesu dugog prekaljivanja u borbi i partiskog vaspitavanja, sličnih pojava biva postepeno sve manje. Tih znakova sitnoburžoaske ideologije ima i u Crvenoj armiji. Pri napadu neprijatelja predlagalo se da se ide ili na krajnji rizik ili da se spasava bekstvom. I često je i jedno i drugo mišljenje jedno isto lice iznosilo u diskusiji o pitanjima vođenja borbenih operacija. Tek u toku duge unutarpartiske borbe i sticanja pouka iz objektivnih činjenica — kad je, naprimer, krajnji rizik dovodio do velikih gubitaka, a bekstvo do poraza — stanje se postepeno popravljalo.

Lokalne tendencije. — Ekonomika Pograničnog rejona ima agrarni karakter, a u izvesnim mestima nalazi se još u patrijarhalnom stadijumu »stupe i tučka« (u planinskim rejonima za mlevenje pirinča uglavnom upotrebljavaju stupu i tučak, a samo u ravnicama postoje ručni žrvnjevi). U društvenom životu svuda vlada rodovska organizacija, u kojoj ljudi sa istim prezimenom čine posebnu celinu. Često se susreće da u seoskim partiskim organizacijama, organizovanim na teritorijalnom principu, svi članovi ćelije imaju isto prezime, i sastanak ćelije ustvari je rodovski skup. U tim uslovima je zaista teško stvarati »borbenu boljševičku partiju«! Ljudi ne shvataju sasvim jasno da za Komunističku partiju ne postoje državne i provinciske granice; oni nemaju jasnu pretstavu ni o tome da za nju ne postoje ni okružne, ni rejonske ni opštinske granice. Pocepanost između okruga, uslovljena lokalnim težnjama, veoma je jaka; ona postoji i između rejona, pa čak i između opština jednog istog okruga. Pouke i razjašnjenja usmereni protiv tih raspoloženja u najboljem slučaju postižu beznačajne rezultate; uglavnom, tu nam objektivno pomaže pritisak belih snaga koje ne računaju ni sa kakvim granicama. Naprimer, »ujedinjene kaznene ekspedicije« kontrarevolucionarnih snaga dveju provincija čvrsto sjedinjuju naše

ljude u borbi protiv njih, i samo se na taj način postepeno gube lokalističke težnje. Zahvaljujući čitavom nizu sličnih lekcija lokalistička raspoloženja se počinju iživljavati.

Pitanje starosedelaca i doseljenika. — U okruzima Pograničnog rejona postoji još i jedno posebno pitanje: to je — pitanje antagonizma između starosedelaca i doseljenika. Između starosedelaca i doseljenika iz drugih provincija, koji su se doselili ovamo sa severa pre nekoliko stotina godina, postoji dubok jaz i veliko neprijateljstvo, koje ima istoriske korene i koje se s vremena na vreme pretvara u ogorčenu borbu. Takvih doseljenika, koji su se raselili od granice provincije Fukiena i Kuangtunga duž granice provincije Hunana i Kjangsija sve do južnog dela provincije Hupeja, ima nekoliko miliona. Doseljenici, koji su se naselili po planinama, bili su potiskivani od strane starosedelaca, nastanjenih po ravnicama, i odavno nisu imali nikakva politička prava. Nacionalnu revoluciju u prošloj i pretprošloj godini radosno su primili doseljenici, koji su smatrali da nastupaju bolji dani. Ali revolucija je doživela poraz, i doseljenici, kao i ranije, trpe ugnjetavanje od strane starosedelaca.

U našem rejonu — u okruzima Ningkangu, Suičuanu, Lingu i Čalingu — svuda se sukobljavamo sa pitanjem o odnosima između starosedelaca i doseljenika, a naročito se oštro to pitanje postavlja u okrugu Ningkangu. Pretprošle i prošle godine jedan deo revolucionarno nastrojenih starosedelaca iz okruga Ningkanga, ujedinivši se sa doseljenicima, pod rukovodstvom Komunističke partije zbacio je vlast tuhaoa i lešena, koji su pripadali starosedeocima, i uzeo u svoje ruke čitav okrug. Juna prošle godine vlada Šu Pej Teha u provinciji Kjangsiju istupila je protiv revolucije, a septembra su tuhaoi i lešeni poveli vojsku Šu Pej Teha u »kazneni pohod« na Ningkang i ponovo su izazvali borbu između starosedelaca i doseljenika. Takav razdor između starosedelaca i doseljenika u suštini ne bi trebalo da postoji u redovima eksploatisanih masa radnika i seljaka, a još manje bi smeo da se oseti u odnosima u samoj Komunističkoj partiji. Ali, ustvari, taj razdor, kao ostatak prošlosti, još postoji. Naprimer, u avgustu, kada smo pretrpeli poraz u Pograničnom rejonu, a starosedeoci tuhaoi i lešeni doveli reakcionarnu vojsku u Ningkang i proneli vest da će tobože doseljenici pobiti starosedeoce, znatan broj seljaka starosedelaca prešao je na stranu neprijatelja, stavio bele trake i poveo belu vojsku da pali kuće i da vrši raciju po planinama. Kad je Crvena armija u oktobru-novembru razbila bele, seljaci starosedeoci bežali su zajedno sa reakcionarima, i onda su već seljaci doseljenici uzeli imanje begunaca. Takvo stanje stvari odražavalo se i na život partiskih organizacija, i to je često dovodilo do besmislene borbe. Naš metod rada svodi se na sledeće: mi, s jedne strane, vodimo propagandu, objašnjavajući da mi ne ubijamo seljake koji su pobegli neprijatelju, i da će prebegli seljak, ako se vrati, dobiti zemlju isto kao i drugi; na taj način mi pomažemo prebeglim seljacima da se izbave uticaja tuhaoa i lešena i da se mirno vrate

svojim kućama. S druge strane, okružne vlasti primorale su seljake doseljenike da vrate ranijim vlasnicima njihova imanja i objavile da seljake starosedeoce vlast uzima pod svoju zaštitu. U partiskim organizacijama pojačavamo vaspitni rad, radeći na sve moguće načine na zbližavanju članova Partije koji pripadaju obema grupama.

Izdaja elemenata koji su se prikačili uz revoluciju iz političke špekulacije. — U periodu plime revolucije (jun) mnogi elementi koji su se prikačili uz revoluciju, koristeći se širokim primanjem u Partiju, prodrli su u naše redove: broj članova Partije u Pograničnom rejonu brzo je prešao 10 hiljada. U rukovodstvima ćelija i rejonskih komiteta preovladali su novi članovi Partije i zato nije bilo moguće uspešno organizovati rad na političkom vaspitavanju. Kad je nastupio beli teror, tuđi elementi koji su se uvukli u Partiju napustili su nas i počeli su da izdaju naše drugove reakcionarima, što je dovelo do provale velikog broja partiskih organizacija u belim rejonima.

Posle septembra energično smo se latili čišćenja Partije i počeli strogo da regulišemo njen sastav. U okruzima Jungsinu i Ningkangu partiske organizacije su bile potpuno raspuštene i sproveden je ponovan upis. Broj članova Partije mnogo se smanjio, ali je zato borbena spremnost partiskih organizacija porasla. Ranije su sve partiske organizacije bile legalne, ali posle septembra počeli smo stvarati ilegalnu organizaciju koja bi mogla raditi čak i posle dolaska reakcionarnih snaga. Istovremeno se na sve moguće načine staramo da prodremo u bele rejone i da radimo tako u samom taboru neprijatelja. Ali još nemamo čvrste pozicije u obližnjim gradovima, prvo, zato što je u gradovima neprijatelj relativno jak i, drugo, zato što je, u svoje vreme, naša vojska pri zauzimanju tih gradova suviše oštetila interese buržoazije, zbog čega član Partije tamo teško može da se učvrsti. Sad ispravljamo te greške i na sve načine radimo na tome da stvorimo svoje organizacije u gradovima, ali zasada nismo mnogo postigli.

Rukovodeći partiski organi. — Biroi ćelija promenili su ime, i sad su komiteti. Iznad ćelije nalazi se rejonski komitet, a iznad rejonskog komiteta — okružni. U posebnim okolnostima se kao srednja karika između rejonskog i okružnog komiteta stvaraju komiteti posebnih rejona; takvi su, naprimer, komiteti posebnih rejona koji obuhvataju, jedan severni, a drugi jugoistočni deo okruga Jungsina. U Pograničnom rejonu ima svega pet okružnih komiteta — u Ningkangu, Jungsinu, Ljenhuau, Suičuanu i Lingu. Postojao je ranije okružni komitet i u Čalingu, ali pošto nije umeo pravilno da organizuje rad, veći deo organizacija stvorenih prošle zime i ovoga proleća razbili su beli, i za poslednjih pola godine rad komiteta ograničio se samo na planinske rejone koji se prostiru u blizini okruga Ningkanga i Jungsina; eto zato je okružni komitet u Čalingu bio pretvoren u komitet posebnog rejona. U okruge Ju i Anjuan dolazi se preko Čalinga. Što se tiče Vananskog okružnog

komiteta, sa kojim smo januara ove godine održali zajedničku konferenciju u Suičuanu, njega su pola godine bili otsekli od nas beli, i mi smo uspeli da se povežemo sa njime samo jedanput, septembra, za vreme partizanskih akcija jedinica Crvene armije kod Vanana. Zajedno sa našim jedinicama odande je u Čingkangšan otišlo 80 revolucionarno raspoloženih seljaka, i od njih je sada obrazovan Vananski odred Crvene garde. U okrugu Anfuu nema partiskih organizacija. Okrug Kjan prostire se uz okrug Jungsin, ali, i pored toga, partiski Komitet okruga Kjana povezao se sa nama samo dva puta i nije pružio nikakvu pomoć. To je vrlo čudnovato. U rejonu Šatjen okruga Kuejtunga podela zemlje vršena je dva puta — marta i avgusta — i stvorene su partiske organizacije koje su podređene Južnohunanskom posebnom komitetu sa centrom u Šihertungu (rejon Lungki). Okružni komiteti su podređeni Posebnom komitetu pograničnog rejona Hunan-Kjangsi. 20-og maja u selu Maopinu (okrug Ningkang) bila je održana prva partiska konferencija Pograničnog rejona, koja je izabrala Posebni komitet prvog saziva od 23 člana, na čelu sa Mao Ce Tungom kao sekretarom. U julu je Komitet Hunanske provincije poslao Jang Kaj Minga, kome je bila poverena dužnost sekretara. Septembra se Jang Kaj Ming razboleo, i dužnost sekretara poverena je Tan Čen Linu. U avgustu, kada su se glavne snage Crvene armije uputile u južni deo Hunana, a beli počeli da vrše jak pritisak na Pogranični rejon, mi smo održali vanredno savetovanje u Jungsinu. A kad se Crvena armija u oktobru vratila u Ningkang, u Maopinu je bila sazvana 2-ga partiska konferencija Pograničnog rejona. Na toj konferenciji, koja je bila otvorena 14 oktobra i trajala tri dana, bila je doneta rezolucija »Politička pitanja i zadaci partiskih organizacija Pograničnog rejona« i druge neke odluke. Na konferenciji je bio izabran Posebni komitet drugog saziva od 19 članova. U njega su ušli: Tan Čen Lin, Ču De, Čen Ji, Lung Čao Čing, Ču Čang Čjeh, Lju Tjen Čjen, Juan Pan Ču, Tan Su Cung, Tan Ping, Li Čueh Fej, Sung Ji Jo, Juan Ven Caj, Vang Co Nung, Čen Čeng Jen, Mao Ce Tung, Van Si Sien, Vang Co, Jang Kaj Ming i Ho Ting Jing. U biro je bilo izabrano pet ljudi na čelu sa sekretarom Tan Čen Linom (radnik) i zamenikom sekretara Čen Čeng Jenom (intelektualac). 14 novembra bila je sazvana 6-ta svearmiska partiska konferencija koja je izabrala Armiski komitet od 23 člana i biro od 5 članova na čelu sa sekretarom Ču Deom. Posebni komitet i Armiski komitet podređeni su Frontovskom komitetu. U Frontovski komitet, ponovo formiran 6 novembra, ušli su, prema direktivi Centralnog komiteta Partije, Mao Ce Tung, Ču De, sekretar mesnog komiteta Partije (Tan Čen Lin), jedan drug iz redova radnika (Sung Cjao Šeng) i jedan drug pretstavnik seljaka (Mao Ke Ven) — svega pet ljudi; za sekretara je bio izabran Mao Ce Tung. U Frontovskom komitetu privremeno su obrazovani: Sekretarijat, Propagandno odeljenje, Organizaciono odeljenje, Komisija za sindikalni pokret i Vojna komisija. Frontovski komitet rukovodi me-

snim partiskim organizacijama. Potreba za posebnim partiskim komitetom nije otpala, pošto je Frontovski komitet ponekad primoran da se premešta zajedno sa vojskom.

Mi smo svesni da je pitanje o rukovodećoj ulozi proleterske ideologije neobično važno. Partiske organizacije u okruzima Pograničnog rejona skoro su sasvim sastavljene od seljaka, i bez proleterskog idejnog rukovodstva mogu poći pogrešnim putem. Potrebno je pokloniti maksimalnu pažnju sindikalnom pokretu u okružnim gradovima i u većim naseljenim mestima; osim toga, treba povećati procenat pretstavnika radnika u organima vlasti. Treba, isto tako, povećati ulogu radnika i siromašnih seljaka u svim rukovodećim partiskim organima.

O KARAKTERU REVOLUCIJE

Mi se potpuno slažemo sa odlukom Komunističke internacionale o kineskom pitanju. Danas Kina zaista još uvek preživljava etapu buržoasko-demokratske revolucije. Program dosledne demokratske revolucije u Kini predviđa: u oblasti spoljne politike — zbacivanje vladavine imperijalista i potpuno nacionalno oslobođenje; u oblasti unutrašnje politike — likvidaciju kompradorske buržoazije u gradu, dovršavanje agrarne revolucije i uništenje feudalnih odnosa na selu i zbacivanje vlade militarista. Samo se preko takve demokratske revolucije može stvoriti prava osnova za prelaz u socijalizam. Ratujući u raznim rejonima za poslednjih godinu dana, mi smo duboko osetili slabljenje revolucionarnog talasa u celoj zemlji. S jedne strane, u nekoliko manjih rejona postoji crvena vlast, a s druge — čitav narod, u celini posmatrano, ne uživa još obična demokratska prava; radnici, seljaci i demokratski krugovi buržoazije nemaju slobodu reči i zbora, a pripadnost Komunističkoj partiji smatra se za najteži prestup. Kud god Crvena armija dođe, nailazi na hladan prijem masa, i tek posle sprovođenja agitacije stanovništvo postepeno postaje ljubaznije. Sa kojom se god neprijateljskom jedinicom susretnemo, mi smo primorani da se uporno tučemo sa njome; zasad nije bilo slučajeva prelaska na našu stranu ili pobuna u neprijateljskoj vojsci. Tako stoji stvar čak i sa 6 neprijateljskim korpusom, bez obzira na to što je on za vreme »prevrata 21 maja« prikupio najviše »buntovnika«. Mi vrlo duboko osećamo svoju usamljenost i očekujemo sa najvećim nestrpljenjem kada će joj doći kraj. Put koji vodi snažnom usponu revolucije u čitavoj zemlji obavezno prolazi kroz etapu širenja političke i ekonomske borbe za demokratiju sa uvlačenjem u tu borbu gradske sitne buržoazije.

Što se tiče politike prema sitnoj buržoaziji, mi smo je do februara ove godine vodili relativno pravilno. U martu je u Ningkang stigao pretstavnik Južnohunanskog posebnog komiteta Partije, koji

nas je kritikovao što smo, tobože, suviše skrenuli udesno, što suviše malo palimo i ubijamo, i ne sprovodimo takozvanu politiku »pretvaranja sitnih buržuja u proletere, s tim da ih posle primoramo da se približe revoluciji«. Zbog toga je rukovodstvo Frontovskog komiteta bilo smenjeno i naša politika kruto izmenjena. U aprilu, kada je cela Armija stigla u Pogranični rejon, mi, kao i ranije, nismo palili ni ubijali mnogo, ali smo sa izvanrednom surovošću sprovodili konfiskaciju imanja srednjih trgovaca po gradovima i novčano oporezivanje sitnih zemljoposednika i kulaka po selima. Parola Južnohunanskog posebnog komiteta Partije »sva preduzeća — radnicima« isto je tako bila široko primenjena. Ta levičarska politika udara po sitnoj buržoaziji gurnula je veći njen deo u tabor tuhaoa i lešena. Taj deo sitne buržoazije stavio je bele trake i poveo borbu protiv nas. U poslednje vreme, u vezi sa postepenim menjanjem politike, stanje se donekle popravilo. Naročito su dobri rezultati postignuti u okrugu Suičuanu, gde se trgovci u okružnom gradu i opštinskim centrima ne plaše nas i ne kriju se, a neki govore sa pohvalom o Crvenoj armiji. U mestancima Caolinu i Šanfinu (gde se pijaca održava svakog trećeg dana) na pijaci se sakuplja do 20 hiljada ljudi — cifra nečuvena. Ova činjenica svedoči da je naša politika krenula pravilnim putem. Porezi i nameti koje su tuhaoi i lešeni uzimali od stanovništva bili su vrlo teški; na 70-om liju puta između Huangaoa i Caolina suičuanski »odred umiritelja«[21]) pet puta je naplaćivao prirez na celokupnu poljoprivrednu proizvodnju. Mi smo uništili taj »odred umiritelja«, ukinuli taj prirez i samim tim zadobili podršku svih seljaka, srednjih i sitnih trgovaca.

U vezi s tim što nam Centralni komitet predlaže da objavimo politički program koji vodi računa i o interesima sitne buržoazije, mi, sa svoje strane, molimo Centralni komitet da izradi za rukovodstva na terenu opšti politički program demokratske revolucije, koji bi vodio računa o interesima radnika, agrarnoj revoluciji i nacionalnom oslobođenju.

Specifična crta revolucije koja se odvija u Kini, zemlji u kojoj preovlađuje poljoprivredna ekonomika, jeste širenje ustanka oružanim snagama. Mi predlažemo da se Centralni komitet energično pozabavi vojnim pitanjima.

O REVOLUCIONARNOJ BAZI

Planinski lanac Losjaošan prolazi kroz severni deo provincije Kuangtunga, duž granice provincija Hunana i Kjangsija i dopire do samog južnog dela provincije Hupeja. Mi smo obišli čitav taj planinski lanac i, ako se uporede razni njegovi delovi, onda se može reći da je srednji njegov deo sa centrom u Ningkangu najpogodniji za stvaranje naše vojne baze. U severnom delu toga lanca uslovi zemljišta su manje pogodni za napad i odbranu, nego u centralnom

delu; osim toga, severni deo se nalazi suviše blizu velikih političkih centara i bilo bi veoma riskantno smestiti veći deo naših vojnih snaga u rejone okruga Ljujanga, Lilinga, Pingsjanga i Tungkua, sem ako se ima u planu brzo zauzimanje gradova Čangše ili Vuhana. U južnom delu ovoga planinskog lanca zemljište je pogodnije za nas nego u severnom delu, ali je masovna baza ovde slabija nego u centralnom delu; ovde su ograničenije mogućnosti da se vrši politički uticaj na provincije Hunan i Kjangsi nego u centralnom delu, gde svaka naša akcija može da ima uticaja na severne rejone obeju provincija. Preimućstva centralnog dela lanca Losjaošana su sledeća: 1) oslonac u narodnim masama sa kojima smo radili više od godinu dana; 2) relativno jake partiske organizacije; 3) mesne oružane snage koje imaju bogato borbeno iskustvo, — na čije je stvaranje utrošeno više od godinu dana, — to je najdragocenije što imamo; zajedno sa 4 korpusom Crvene armije one čine takvu snagu koju nijedan neprijatelj neće moći uništiti; 4) divna vojna baza — Čingkangšan — i baze mesnih oružanih snaga u svim okruzima; 5) mogućnost da se vrši uticaj na dve provincije, upravo na njihove severne rejone; u poređenju sa južnim delom Hunana ili južnim delom Kjangsija, odakle se može uticati samo na jednu provinciju, i to samo na njen južni deo i na zabačene rejone, rejon centralnog dela planinskog lanca Losjaošana ima neuporedivo veći politički značaj. Nedostatak toga rejona jesu izvanredne ekonomske teškoće, naročito u pogledu novca; to je posledica dugotrajne borbe za stvaranje i učvršćivanje revolucionarne baze na tom mestu, kao i koncentracije velikih neprijateljskih snaga oko baze.

U toku nekoliko nedelja u junu i julu partiski komitet Hunanske provincije tri puta je menjao svoje planove dejstava u našem rejonu. Prvi put, kad nam je došao Juan Te Šeng, on je odobrio plan stvaranja vlasti u centralnom delu planine Losjaošana. Drugi put su došli Tu Siu Čing i Jang Kaj Ming i predložili da Crvena armija bez oklevanja krene u južni deo Hunana, a da za zaštitu Pograničnog rejona ostavi samo 200 bajoneta i odrede Crvene garde, izjavljujući da je to »apsolutno pravilan kurs«. Treći put, svega posle 10 dana, opet je stigao Juan Te Šeng; ovog puta u pismu, u kome su nas obasuli grdnjama, predlagano nam je da krenemo Crvenu armiju u istočni deo Hunana, i opet se tvrdilo da je to »apsolutno pravilan kurs« i predlagalo da se dejstvuje »bez oklevanja«. Dobijajući takve kategoričke naredbe, mi smo se stvarno našli u teškom položaju: ne povinovati se — znači prekršiti direktivu, povinovati se — znači nasigurno pretrpeti poraz. Po prijemu drugoga pisma bila je sazvana zajednička konferencija Armiskog komiteta, Posebnog komiteta i Jungsinskog okružnog komiteta Partije. Ova konferencija ocenila je marš u južni deo Hunana kao opasan i odlučila da ne ispuni direktivu provinciskog komiteta.

Posle nekoliko dana Tu Siu Čing i Jang Kaj Ming, uporno sprovodeći gledište provinciskog komiteta i koristeći se raspolože-

njem boraca 29-tog puka, koji su želeli da idu u svoja sela, uvukli su Crvenu armiju u napad na Čengčou; to je dovelo do gubitaka u teritoriji Pograničnog rejona i do poraza Crvene armije. Crvena armija je izgubila oko polovinu svoga brojnog stanja; u Pograničnom rejonu bilo je popaljeno bezbroj kuća i pobijeno mnogo ljudi; neprijatelj je zauzimao okrug za okrugom, i mi ni dosada nismo mogli da ih sve povratimo.

Što se tiče marša u istočni deo Hunana, to, dokle god u vladajućim krugovima tuhaoa i lešena u provincijama Hunanu, Hupeju i Kjangsiju ne dođe do rascepa, tamo isto tako ni u kom slučaju ne treba slati glavne snage Crvene armije. Da nije bilo julskog marša na jug Hunana, mi bismo uspeli ne samo da izbegnemo avgustovski poraz u Pograničnom rejonu, nego i da iskoristimo sukob između kuomintanškog 6-tog korpusa i vojske Vang Čuna kod Čangše u provinciji Kjangsiju, pa da razbijemo jedinice neprijatelja u Jungsinu i zauzmemo okruge Kjan i Anfu; a to bi dalo mogućnosti našim prednjim delovima da priđu Pingsjangu i uspostave vezu sa 5-tim korpusom Crvene armije, koji je dejstvovao na severnom delu planine. Ali, čak i u tom slučaju trebalo bi čuvati Ningkang kao osnovnu bazu, a u istočni deo Hunana slati samo partizanske jedinice. Pošto sukob u taboru tuhaoa i lešena nije počeo, a znatne neprijateljske snage još se nalaze u okruzima Pingsjangu, Čalingu i Juu na granici provincija Hunana i Kjangsija, to bi prebacivanje naših glavnih snaga na sever sigurno iskoristio neprijatelj. Centralni komitet nas poziva da razmislimo o prebacivanju u istočni ili južni deo Hunana, ali je sprovođenje toga plana u život izvanredno opasno. Istina, varijantu sa Istočnim Hunanom nismo pokušali da izvedemo, ali se zato iskustvo sa varijantom Južnog Hunana pokazalo veoma ubedljivo. Treba uvek da se sećamo toga gorkog iskustva.

Danas još nije došlo do rascepa u taboru tuhaoa i lešena, a neprijateljska vojska, koja je okružila Pogranični rejon i preduzima protiv nas »kaznene« operacije, još uvek ima više od 10 pukova. Ali, ako nama pođe za rukom da i ubuduće pronalazimo gotov novac (hrana i odeća već ne pretstavljaju za nas veliki problem), onda ćemo, oslanjajući se na bazu u Pograničnom rejonu, umeti da izađemo na kraj s ovim, pa čak i većim snagama neprijatelja. Odlazak Crvene armije može u Pograničnom rejonu odmah da dovede do ponavljanja avgustovskog poraza. Iako odredi Crvene garde ne bi bili potpuno uništeni, ipak bi partiske i masovne organizacije bile bez milosti razbijene i, osim izvesnih planinskih delova revolucionarne baze, mi bismo morali svuda da pređemo u ilegalnost, kao što je to bilo u avgustu i septembru. Ako, pak, Crvena armija ne ode, onda će biti mogućno, oslanjajući se na osnove koje smo već postavili, postepeno proširivati teritoriju našeg rejona u svima pravcima, i perspektive su u tom smislu vrlo ohrabrujuće.

Što se tiče Crvene armije, njen razvoj je moguć samo ako ona bude vodila dugotrajnu borbu sa neprijateljem u rejonu koji okru-

žava Čingkangšan, gde postoji masovna baza, tojest u okruzima Ningkangu, Jungsinu, Lingu i Suičuanu, koristeći u toj borbi okolnost da se interesi hunanske i kjangsiske grupe neprijatelja razilaze, da je neprijatelj primoran da se obezbeđuje od napada sa svih strana i da nema mogućnosti da koncentriše svoje snage. Primenjujući pravilnu taktiku, tojest ili se ne upuštati u borbu, ili dejstvovati nasigurno i obavezno zarobljavati i uzimati trofeje, mi ćemo biti u stanju da postepeno povećamo snage Crvene armije. Uzimajući u obzir ono iskustvo koje su narodne mase Pograničnog rejona stekle u periodu od aprila do jula, nema sumnje da bi se naše snage u avgustu znatno povećale da nisu glavne jedinice Crvene armije bile otišle u južni deo Hunana. Bez obzira na tu grešku, Crvena armija je uspela da se opet vrati u Pogranični rejon, koji je pogodan za nas sa gledišta geografskih uslova i raspoloženja masa; na taj način, naše perspektive nisu već tako loše. Samo ako se tvrdo odluči na borbu i sakupi hrabrost za dugotrajne borbe na mestu kao što je Pogranični rejon, Crvena armija će moći da pojača svoje naoružanje i da vaspita dobre borce.

Ima već godina dana kako se nad Pograničnim rejonom vije crvena zastava; ona izaziva mržnju kod tuhaoa i lešena provincije Hunana, Hupeja i Kjangsija i čitave zemlje; ali ona postaje i nada radnika, seljaka i vojnika u okolnim provincijama. Pošto militaristi daju veliki značaj »kaznenim pohodima« na Pogranični rejon i pošto neke njihove izjave, kao naprimer: »Bandite godinama kažnjavamo, na to milione bacamo« (Lu Ti Ping) i »Oni imaju mnogo boraca i dobro su naoružani« (Vang Čun) — postepeno privlače na nas pažnju vojnika i onih mlađih oficira neprijateljske vojske koji su izgubili perspektivu; to će broj onih koji nam se dobrovoljno predaju rasti iz dana u dan, i to će postati još jedan izvor za popunjavanje Crvene armije. Nepobedivost crvene zastave Pograničnog rejona svedoči ne samo o snazi Komunističke partije, nego i o bankrotstvu vladajućih klasa, a to ima ogromnog uticaja na političku situaciju u čitavoj zemlji. Zato smo mi uvek smatrali i smatramo da je linija stvaranja vlasti u centralnom delu planinskog lanca Losjaošana i dalje širenje te vlasti sasvim potrebna i potpuno pravilna linija.

NAPOMENE

1. — Ovaj rat vodio se oktobra 1927 godine.

2. — Ovaj rat vodio se novembra-decembra 1927 godine.

3. — Sistem skupština vojničkih delegata i vojničkih komiteta u Crvenoj armiji bio je kasnije ukinut. Od 1947 godine ponovo je uveden sistem konferencija vojnih obveznika i vojničkih komiteta na čelu sa komandnim kadrom.

4. — Ovde se misli na vojske drugova Jeh Tinga i Ho Lunga, koje su digle ustanak u Nančangu 1 avgusta 1927 godine (vidi napomenu 14). Posle poraza tih vojski pri napadu na Čaočou i Svatou, jedan njihov deo pod ko-

mandom drugova Ču Dea, Lin Pjaoa i Čen Jia otstupio je iz Kuangtunga preko Kjangsija u južni deo Hunana radi vođenja partizanskog rata. Aprila 1928 godine te jedinice stigle su u Čingkangšan i spojile se sa jedinicama druga Mao Ce Tunga.

5. — Komandni kadar zaštitnog puka Nacionalne vlade u Vučangu u vreme revolucije, 1927 godine, većim delom se sastojao od komunista. Kad su Van Čing Vej i drugi izdali revoluciju, ovaj zaštitni puk je 3 avgusta 1927 godine napustio Vučang u nameri da se spoji sa jedinicama koje su podigle ustanak u Nančangu. Doznavši na pola puta da su ustaničke nančanške jedinice krenule na jug, ovaj puk se uputio u okrug Sjušju, gde se spojio sa seljačkim odredima iz okruga Pingkjanga i Ljutanga.

6. — Uproleće 1927 godine u rejonu okruga Pingkjanga i Ljutanga provincije Hunana bili su formirani prilično jaki seljački oružani odredi. 21 maja 1927 godine Su Ke Sjang podigao je kontrarevolucionarnu bunu u Čangši (»prevrat 21 maja«) i obračunao se sa revolucionarnim masama. 31 maja seljački odredi rejona u okruzima Pingkjangu i Ljutangu krenuli su u pravcu Čangše, pripremajući se da pruže otpor kontrarevolucionarima, ali je njihovo kretanje zaustavio oportunista Čen Tu Siu i oni su se vratili natrag. Od delova seljačkih odreda uskoro je bio formiran poseban puk koji je izvodio partizanska dejstva. Posle Nančanškog ustanka 1 avgusta 1927 godine ti seljački odredi spojili su se u rejonu okruga Sjušjua, Tungkua, Pingkjanga i Ljutanga sa bivšim zaštitnim pukom Nacionalne vlade u Vučangu i zajedno s oružanim snagama pingkjanških rudara podigli »Ustanak jesenje žetve«. Oktobra su ti ustanički odredi pod komandom druga Mao Ce Tunga stigli u Čingkangšan.

7. — Početkom 1928 godine, u vreme kada je drug Ču De rukovodio revolucionarnim partizanskim dejstvima na jugu Hunana, u okruzima Ičangu, Čengčouu, Lejangu, Jungsinu i Cehingu, gde se već bio raširio seljački pokret, formirani su seljački odredi. Kasnije su ti seljački odredi pod komandom druga Ču Dea stigli u Čingkangšan i spojili se sa jedinicama druga Mao Ce Tunga.

8. — Šuikoušan — planinski rejon u okrugu Čangningu provincije Hunana; u tom rejonu nalaze se važna nalazišta olovnih ruda. Rudari Šuikoušana su još 1922 godine pod rukovodstvom Komunističke partije organizovali sindikat i više godina vodili borbu sa kontrarevolucijom. Posle »Ustanka jesenje žetve« 1927 godine mnogi rudari stupili su u Crvenu armiju.

9. — Anjuanski ugljeni rudnici koji se nalaze u okrugu Pingsjangu provincije Kjangsija pripadaju Hanjehpinškom metalurgiskom kombinatu. U to vreme u Anjuanu radilo je 12 hiljada rudara. Hunanski provinciski komitet Komunističke partije Kine slao je od 1921 godine svoje pretstavnike u Anjuan da rade sa rudarima i stvorio je tamo partisku i sindikalnu organizaciju.

10. — Od 1929 godine partiski komesari u Crvenoj armiji počeli su da se zovu politički komesari, a od 1931 godine politički komesari četa zovu se politički instruktori (politruk).

11. — Metod »isterivanja« od tuhaoa novca za izdržavanje vojske putem razrezivanja novčanih kazni mogao je da dâ samo privremeno i delimično rešenje pitanja. Kad se Armija povećala i teritorija proširila, postalo je i potrebno i mogućno primenjivanje metoda ubiranja poreza za dobijanje sredstava za izdržavanje Armije.

12. — Takav red postojao je u Crvenoj armiji vrlo dugo i bio je tada neophodan; kasnije su uvedene izvesne razlike u vezi sa položajem koji se zauzima.

13. — Drug Mao Ce Tung ovde naročito podvlači potrebu izvesnog demokratskog načina života u revolucionarnoj vojsci, pošto u početnom periodu stvaranja Crvene armije bez upornog usađivanja demokratskih principa nije bilo moguće pokrenuti na revolucionarnu aktivnost seljake koji ponovo stupaju u redove Armije i zarobljene vojnike bele armije; nije bilo moguće iskoreniti rđave militarističke navike donete u naš komandni kadar iz reakcio-

narnih vojski. Razume se, demokratski način života u vojsci bio je prihvatljiv samo u okvirima koje je dopuštala vojna disciplina, i trebalo je da bude usmeren na učvršćenje, a ne na slabljenje discipline; zbog toga je, potstičući potreban demokratizam u vojsci, trebalo istovremeno voditi borbu protiv narušavanja discipline koje je bilo posledica težnje ka ultrademokratizmu. Te pojave pretstavljale su ozbiljnu opasnost za Crvenu armiju u početnom periodu. Vidi rad »O iskorenjivanju pogrešnih pogleda u Partiji«, u kome je pokazana borba druga Mao Ce Tunga protiv ultrademokratizma u Armiji.

14. — Jedinice druga Jeh Tinga, koje su u vreme Severnog pohoda 1926 godine činile zaseban puk, čije su jezgro sačinjavali komunisti, proslavile su se u borbama za vreme Severnog pohoda. Posle zauzeća Vučanga od strane revolucionarne vojske puk je bio preformiran u 24 diviziju, a posle Nančanškog ustanka — u 11 korpus.

15. — Stvarno se pokazalo da je dovoljno imati u Crvenoj armiji partisku grupu koja sačinjava približno trećinu opšte brojnosti Armije; kasnije je u Crvenoj armiji i Narodnooslobodilačkoj vojsci i bio postignut približno takav odnos.

16. — 21 maja 1927 godine hunanski kuomintanški kontrarevolucionarni generali Su Ke Sjang, Ho Čjen i drugi, radeći po naređenju Čang Kaj Šeka i Vang Čing Veja, izvršili su u gradu Čangši napad na hunansko provincisko Veće sindikata, na provinciski komitet seljačkog saveza i na sve revolucionarne organizacije, razračunavajući se sa komunistima i revolucionarnim masama radnika i seljaka. Ti događaji, poznati pod imenom »prevrata 21 maja«, poslužili su kao signal za otvoreno ujedinjavanje kuomintanških kontrarevolucionara u Vuhanu, na čelu sa Vang Čing Vejem, i kontrarevolucionarima u Nankingu na čelu sa Čang Kaj Šekom.

17. — Misli se na jednu odredbu agrarnog zakona uvedenog u pograničnom rejonu Hunan — Kjangsi godine 1928. Drug Mao Ce Tung je docnije ukazivao na to da je tendencija za konfiskaciju sve, a ne samo zemljoposedničke zemlje bila pogrešna, a do te pogreške je došlo zbog toga što se u tom periodu nije imalo iskustva u borbi za zemlju. U aprilu 1929 godine u agrarnom zakonu, donetom u okrugu Singkuou, formulacija »konfiskacija sve zemlje« bila je zamenjena formulacijom »konfiskacija društvene i zemljoposedničke zemlje«.

18. — Uzimajući u obzir od kolikog je značaja privući na stranu Partije srednje slojeve sela u tom periodu revolucije, drug Mao Ce Tung je ubrzo ispravio pogrešnu politiku koja je nanosila srednjim slojevima suviše teške udarce. Stanovište druga Mao Ce Tunga u odnosu na srednje slojeve vidi se, pored ovoga članka, i iz njegovih teza na 6 partiskoj konferenciji Crvene armije, koja se sastala novembra 1928 godine, u kojima su se mogla čitati i ovakva mesta: »zabrana bezrazložnog paljenja i ubijanja«, »zaštita interesa srednjih i sitnih trgovaca« itd.; iz njegovog govora 4 korpusu Crvene armije, januara 1929 godine, u kome se, između ostalog, govorilo: »Neka se gradski trgovci bave svojim poslom, i ako budu poslušni, mi ih nećemo dirati«; iz zakona o zemlji donetog u okrugu Singkuou, aprila 1929 godine (vidi napomenu 17), itd.

19. — U skladu sa razvijanjem revolucionarnog rata i širenjem revolucionarnih uporišnih baza, a isto tako i kao posledica politike pomagania razvitka industrije i trgovine od strane revolucionarne vlade, opisano stanje moglo se izmeniti; ono je kasnije i bilo izmenjeno. Ovde je glavno — odlučno potpomaganje razvoja nacionalne industrije i trgovine i borba protiv levičarskih tendencija.

20. — Metod podele zemlje po principu radne sposobnosti pogrešan je. Faktički, na teritoriji crvenih rejona već se dugo vremena primenjuje princip ravnomerne raspodele zemlje prema broju članova porodice.

21. — »Odredi umiritelja« su lokalne kontrarevolucionarne snage.

O ISKORENJIVANJU POGREŠNIH POGLEDA U PARTIJI

(Decembra 1929 godine)

Ovaj članak je rezolucija 9-te partiske konferencije 4 korpusa kineske Crvene armije koju je pripremio drug Mao Ce Tung. Narodna armija Kine je u svojoj izgradnji prošla težak put. Crvena armija Kine (u vreme antijapanskog rata — 8 armija i Nova 4 armija, a danas Narodnooslobodilačka armija) rodila se za vreme Nančanškog ustanka 1 avgusta 1927 godine. Otada pa do decembra 1929 godine prošlo je više od dve godine. U tom periodu partiske organizacije Crvene armije, vodeći borbu protiv raznih pogrešnih pogleda, naučile su mnogo i stekle prilično bogato iskustvo. Rezolucija koju je pripremio drug Mao Ce Tung rezimira to iskustvo. Ova rezolucija je celokupan rad na izgradnji Crvene armije postavila na marksističko-lenjinističku osnovu i očistila Crvenu armiju od svakog uticaja starih armija. Ona je bila sprovedena u život ne samo u 4 korpusu, već postepeno i u drugim višim jedinicama Crvene armije, što je uslovilo da se cela kineska Crvena armija pretvori u pravu narodnu armiju. Za proteklih 20 i nešto više godina partiski i politički rad u jedinicama Narodne armije Kine stalno se razvijao, i u njega je uneto mnogo novoga. Danas se on izvodi na sasvim drugi način, ali, ipak, osnovna njegova linija ostaje ona koja je bila određena ovom rezolucijom.

U partiskoj organizaciji 4 korpusa Crvene armije ima raznih neproleterskih pogleda. To mnogo smeta sprovođenju pravilne linije Partije. Ako se ti pogledi potpuno ne iskorene, zadaci koje velika revolucionarna borba u Kini stavlja pred 4 korpus Crvene armije nesumnjivo će prevazići njegove snage. Uzrok pojavljivanja pogrešnih pogleda u partiskoj organizaciji 4 korpusa jeste, razume se, činjenica da se ta partiska organizacija sastoji, uglavnom, od seljaka i raznih sitnoburžoaskih elemenata; ali okolnost da ru-

kovodeći partiski organi nisu vodili jednodušnu i nepomirljivu borbu protiv tih nepravilnih pogleda, da su nedovoljno vaspitavali članove Partije u duhu pravilne linije Partije, takođe je dosta doprinela postojanju i širenju nepravilnih pogleda. Partiska konferencija u duhu septembarskog pisma Centralnog komiteta, uočavajući pojave raznih neproleterskih pogleda u partiskoj organizaciji 4 korpusa, ukazuje na njihove uzroke i metode kojim se oni mogu iskoreniti, i poziva drugove u borbu za potpunu likvidaciju tih pogrešnih pogleda.

O MILITARISTIČKOJ PSIHOLOGIJI

Kod jednog dela drugova u Crvenoj armiji neobično je raširena militaristička psihologija. Ona se manifestuje u sledećem:

1. — Suprotstavlja se rat politici i ne priznaje se da je rat samo jedno od oruđa za izvršenje političkih zadataka. Štaviše, neki uporno tvrde da »kad ratne operacije teku povoljno, onda, razume se, i u politici ide dobro; kada pak ratne operacije idu rđavo, onda i u politici stvari stoje rđavo«. Time se još jasnije podvlači misao o vodećoj ulozi rata u odnosu na politiku.

2. — Tvrdi se da su tobože zadaci Crvene armije slični zadacima bele armije i da se sastoje samo u ratovanju; ne shvata se da kineska Crvena armija pretstavlja oružanu organizaciju koja izvršava političke zadatke revolucije. Pogotovo danas Crvena armija ni u kom slučaju ne može samo da ratuje; pored borbene aktivnosti u cilju uništenja oružanih snaga protivnika, pred nju su postavljeni i važni zadaci u oblasti propagande u masama, organizovanja masa, naoružanja masa, pomoći masama u stvaranju revolucionarne vlasti, pa čak i u stvaranju organizacija Komunističke partije. Rat koji vodi Crvena armija nije samo rat radi rata, nego rat radi propagande u masama, da se mase organizuju, da se naoružaju i da im se pruži pomoć u stvaranju revolucionarne vlasti; odbacivanje tih ciljeva — propagande u masama, organizovanja i naoružavanja masa i stvaranja revolucionarne vlasti — oduzelo bi smisao i samom ratu i samom postojanju Crvene armije.

3. — Zato se i u oblasti organizacije politički organi u Crvenoj armiji potčinjavaju vojnim organima, i ističe se parola »proširenje vojne vlasti i na vanarmisku delatnost«. Dalji razvitak sličnih ideja sadrži veliku opasnost udaljavanja od masa, uvođenja kontrole vojske nad organima vlasti, izmicanje ispod proleterskog rukovodstva i, u krajnjoj liniji, vodi na onaj militaristički put kojim ide kuomintanška armija.

4. — U oblasti agitaciono-propagandnog rada — ignoriše se značaj agitprop-brigada. U oblasti organizovanja masa — potcenjuje se organizacija vojničkih komiteta u vojsci i mesnih radničkih i se-

ljačkih masovnih organizacija, usled čega se sužava agitaciono-propagandni i organizacioni rad.

5. — Uobraženost u slučaju pobede, potištenost u slučaju neuspeha.

6. — Uskogrudo se gleda, tojest vodi se briga u svakoj situaciji samo o 4 korpusu; ne shvata se da je jedan od najvažnijih zadataka Crvene armije naoružavanje masa na terenu. To je grupašenje, samo u većim razmerama.

7. — Činjenica je da izvesni drugovi, zatvorivši se samo u uske okvire 4 korpusa, smatraju kao da osim 4 korpusa uopšte ne postoje druge revolucionarne snage. Otud neobično jaka tendencija da se čuvaju snage i izbegavaju borbena dejstva. To su — ostaci oportunizma.

8. — Ne uzimaju se u obzir subjektivni i objektivni uslovi, podaje se revolucionarnoj maniji, sa masama se ne radi istrajno, taktično i brižljivo, sanja se samo o velikim delima, zanosi se iluzijama. To su — ostaci pučizma.[1])

Uzroci pojavljivanja militarističke psihologije:

1. — Nizak politički nivo. Otuda dolazi do nerazumevanja uloge političkog rukovodstva u vojsci, do neshvatanja korenite razlike između Crvene armije i bele armije.

2. — Najamnički duh. Zbog toga što je u Crvenu armiju stupio veliki broj zarobljenika, zarobljenih u nizu borbi, koji su sa sobom doneli duboko ukorenjena najamnička shvatanja, u nižim redovima stvorena je osnova za pojavljivanje militarističke psihologije.

3. — Iz ova dva uzroka proističe treći: preterana vera u vojne snage i nepoverenje u snage narodnih masa.

4. — Otsustvo stalnog praćenja rada na vojnom sektoru i aktivne analize toga rada u Partiji isto tako je bilo uzrok pojavljivanja militarističke psihologije kod jednog dela drugova.

Metodi iskorenjivanja:

1. — Vaspitnim radom podići politički nivo članova Partije, uništiti idejne izvore militarističke psihologije, objašnjavati korenitu razliku između Crvene armije i bele armije. Potrebno je istovremeno likvidirati ostatke oportunizma i pučizma i okončati sa uskogrudim shvatanjima u 4 korpusu.

2. — Pojačati rad na političkom vaspitavanju komandnog i boračkog sastava, a naročito bivših zarobljenika koji se nalaze u redovima Crvene armije. Uporedo s tim učiniti sve što je moguće da mesni organi vlasti odabiraju pretstavnike radnika i seljaka koji imaju borbeno iskustvo i da ih upućuju u redove Crvene armije, što će već samo od sebe organizaciski oslabiti uzroke militarističke psihologije pa će ih najzad potpuno i uništiti.

3. — Razviti kritiku partiskih organizacija Crvene armije od strane mesnih partiskih organizacija i kritiku Crvene armije od strane organa narodne vlasti, da bi se na taj način uticalo na partiske organizacije Crvene armije i na njene starešine i borce.

4. — Partija treba budno da prati rad na vojnom sektoru i da ga aktivno analizira. Svaku odluku koju partiska organizacija donese posle takve analize treba sprovoditi u život kroz mase.

5. — Razraditi osnovne postavke o Crvenoj armiji i u njima jasno odrediti zadatke Crvene armije, odnose između vojnih i političkih organa, odnose Crvene armije i stanovništva, kompetenciju vojničkih komiteta, a isto tako njihov odnos prema vojnim i političkim organima.

O ULTRADEMOKRATIZMU

Posle dobijenog uputstva Centralnog komiteta bilo je znatno manje pojava ultrademokratizma u 4 korpusu Crvene armije. Tako su se, naprimer, počele lakše sprovoditi u život odluke Partije, više se ne ističu pogrešni zahtevi da se u Crvenoj armiji sprovede takozvani »sistem demokratskog centralizma odozdo naviše«, »da se prvo stvari prodiskutuju dole, a tek posle toga da se odluke donose gore« itd. Ali je, ustvari, to slabljenje ultrademokratizma samo privremeno i spoljašnje, a nikako ne i iskorenjivanje sličnih shvatanja. To znači da se koreni ultrademokratizma nalaze još duboko u svesti mnogih drugova. Dokaz za ovo može se naći, naprimer, u tome što se nerado izvršavaju odluke Partije.

Metodi iskorenjivanja:

I. — Treba pokazati teoretsku neosnovanost ultrademokratizma i likvidirati u korenu slične poglede. Pre svega treba objašnjavati da ultrademokratizam nosi u sebi opasnost podrivanja, pa čak i potpunog razbijanja partiskih organizacija, opasnost slabljenja, čak i potpunog uništenja borbene sposobnosti Partije, što bi Partiju lišilo mogućnosti da izvršava borbene zadatke, i što bi, prema tome, dovelo revoluciju do poraza. Dalje, treba objašnjavati da ultrademokratizam vuče korene iz sitnoburžoaske razlabavljenosti. Prodrevši u Partiju, ta sitnoburžoaska razlabavljenost pothranjuje ultrademokratske poglede u oblasti politike i organizacije. Ti pogledi su potpuno nespojivi sa borbenim zadacima proletarijata.

II. — U organizaciskom smislu — strogo sprovoditi principe demokratskog načina života pri centralizovanom rukovođenju. Putevi za sprovođenje toga su ovi:

1. — Rukovodeći organi Partije moraju u svom radu sprovoditi pravilnu liniju, moraju naći pravilno rešenje svakog pitanja, i na taj način postati pravi rukovodeći centri.

2. — Viši organi moraju imati jasnu pretstavu o stanju kod nižih organa i o životu masa, što će stvoriti objektivnu osnovu za pravilno rukovođenje.

3. — Nijedan partiski organ ne sme da donosi nepromišljene odluke. A kad je odluka doneta, ona se mora čvrsto sprovoditi u život.

4. — O svim važnim odlukama viših partiskih organa treba brzo obaveštavati niže organe i mase članova Partije šaljući pretstavnike koji će podnositi referate na konferencijama aktiva, ili na opštim sastancima ćelija, ili na sastancima komunista u odredima koji su u pokretu (prema situaciji).

5. — Niži partiski organi i svi članovi Partije dužni su da brižljivo prouče uputstva viših organa, da potpuno shvate smisao tih uputstava i da određuju metode za njihovo sprovođenje.

O POGLEDIMA KOJI IDU URASKORAK SA ORGANIZACISKIM PRINCIPIMA PARTIJE

Pogledi koji postoje u partiskoj organizaciji 4 korpusa i koji idu uraskorak sa organizaciskim principima Partije pokazuju se u ovome:

A. — Nepokoravanje manjine većini.

Naprimer, kad se predlog manjine odbacuje, tada njene pristalice neće pošteno da ispunjavaju odluku partiske organizacije.

Metodi iskorenjivanja:

1. — Na sastancima se truditi da svi učesnici sastanka imaju punu mogućnost da iznesu svoje mišljenje. Objašnjavati sva sporna pitanja i ne dopuštati pomirljivost i površnost. Ako pitanje nije rešeno, treba ga prodiskutovati ponovo (ako to neće smetati radu) da bi se došlo do jasnog rešenja.

2. — Jedna od osnova partiske discipline jeste pokoravanje manjine većini. Manjina, ako je njeno stanovište odbačeno, dužna je da podržava odluku koju je donela većina. U slučaju potrebe pitanje može biti ponovo postavljeno na sledećem sastanku, ali se ne mogu dopustiti nikakvi postupci koji bi išli uraskorak sa donetom odlukom.

B. — Kritizerstvo.

1. — Unutarpartiska kritika je oružje koje služi učvršćenju partiske organizacije i povećanju borbene sposobnosti Partije. Ali kritika u partiskim organizacijama Crvene armije u izvesnim slučajevima dobija drugačiji karakter, tojest pretvara se u lične napade. To upropašćuje ne samo pojedince, nego i partiske organizacije. To je pojava sitnoburžoaskog individualizma. Da se to iskoreni, treba se boriti da članovi Partije shvate da se cilj kritike sastoji u učvršćenju borbene sposobnosti Partije za postizavanje pobede u klasnoj borbi, i da ne dopuštaju da se kritika koristi kao oruđe za lični napad.

2. — Mnogi članovi Partije bave se kritikom ne u Partiji, nego van nje. To dolazi otuda što svi članovi Partije nisu shvatili značaj partiske organizacije (sastanaka itd.) i pretpostavljaju da nema razlike između kritike u organizaciji i kritike izvan nje.

Metodi iskorenjivanja: treba vaspitavati članove Partije tako da shvate ulogu partiske organizacije i da shvate da se partiski komiteti ili pojedini drugovi kritikuju na partiskim sastancima.

O TENDENCIJAMA ZA APSOLUTNOM JEDNAKOŠĆU

Jedno vreme su se tendencije za apsolutnom jednakošću bile veoma raširile u Crvenoj armiji. Tako, naprimer, kad se izdaje novac ranjenim borcima za njihove lične troškove, neki ljudi zahtevaju da se ne pravi razlika između lakših i težih ranjenika i da se svima daje podjednako. Ako komandant jaše, onda oni ne uzimaju u obzir da je to potrebno radi posla, nego to tretiraju kao pojavu nejednakosti. Pri raspodeli hrane zahtevaju potpunu jednakost, ne vodeći računa da izvesnim ljudima koji se nalaze u posebnim uslovima treba davati nešto više. Pri prenošenju pirinča zahtevaju da svi podjednako nose, ne vodeći računa o tome ko nosi, odrastao ili dete, jak ili slab. Pri razmeštaju jedinice zahtevaju da se svima dodeljuju jednaka mesta, i ako se štab malo bolje smesti, počinju da gunđaju. U službi zahtevaju jednake zadatke za sve, a oni kojima u deo padne više, ne žele to da izvrše. Dešava se čak da ranjenici, ako na dvojicu dolaze samo jedna nosila, više vole da nikoga ne odnesu, nego da odnesu jednog od njih. Sve to svedoči da su tendencije za apsolutnom jednakošću među starešinama i borcima Crvene armije još uvek veoma jake.

Koreni tendencije za apsolutnom jednakošću, kao i koreni ultrademokratizma u politici, nalaze se u primitivnom, sitnoseljačkom gazdinstvu, a razlika između tih pojava sastoji se samo u tome što se jedna pojava opaža u oblasti političkog života, a druga — u oblasti materijalnog života.

Metodi iskorenjivanja: treba objašnjavati da apsolutna jednakost pretstavlja samo seljačku sitnosopstveničku iluziju, i da ne samo u periodu kad kapitalizam još nije uništen, nego čak ni u socijalizmu, kad se podela materijalnih dobara vrši po principu »od svakoga prema sposobnostima — svakome prema radu« i u skladu sa zahtevima posla, ne može biti reči o takozvanoj potpunoj jednakosti. Materijalna dobra moraju se raspoređivati među ljudstvom Crvene armije uglavnom podjednako (naprimer, jednakost u snabdevanju starešina i boraca), zato što tako zahteva sadašnja ratna situacija. Ali treba se boriti protiv besmislenih zahteva jednakosti, zato što ona nije izazvana potrebama borbe, nego, naprotiv, smeta borbi.

O SUBJEKTIVIZMU

Izvesni članovi Partije jako su zaraženi subjektivizmom. To im mnogo smeta da pravilno procenjuju političku situaciju i da

rukovode radom. Subjektivističke ocene političke situacije i subjektivizam u rukovođenju radom neizbežno vode ili oportunizmu ili pučizmu. Lična kritika u Partiji, neosnovano brbljanje i uzajamno podmetanje često dovode do neprincipijelnih svađa i raspada partiskih organizacija.

Dodirujući se pitanja o unutarpartiskoj kritici, treba navesti još jednu okolnost: ona se sastoji u tome da izvesni drugovi u svojoj kritici ne obraćaju pažnju na glavne, nego samo na beznačajne stvari. Oni ne shvataju da je glavni zadatak kritike ukazivanje na političke i organizaciske greške ljudi. Što se tiče ličnih nedostataka, ako oni nisu vezani za političke i organizaciske greške, ne treba ih kritikovati suviše strogo da ne bi drugovi izgubili pouzdanje u radu. Osim toga, ako se samo dozvoli da se takva kritika razvije, pažnja partiske organizacije usretsrediće se isključivo na sitne nedostatke, ljudi će se pretvoriti u pedante koji čeprkaju po sitnicama, zaboravljajući na političke zadatke Partije; to je vrlo opasno.

Metodi iskorenjivanja: glavno je vaspitavati članove Partije tako da se njihovi pogledi i unutarpartiski život usmere političkim i naučnim pravcem. Za to treba: 1) vaspitavati članove Partije tako da oni nauče primenjivati marksističko-lenjinistički metod analize političke situacije i ocene klasnih snaga i da odbace subjektivističku analizu i ocenu; 2) obraćati pažnju članova Partije na potrebu ispitivanja i izučavanja socijalno-ekonomskih uslova, na osnovu kojih se moraju određivati taktika borbe i metodi rada; primorati drugove da shvate da odbijanje izučavanja realne stvarnosti neizbežno gura u blato fantazerstva i avanturizma; 3) razvijajući kritiku u Partiji treba se čuvati kategoričkih subjektivističkih sudova i vulgarizovanja kritike; istupanja treba da budu zasnovana na činjenicama, a kritika — usmerena političkom cilju.

O INDIVIDUALIZMU

Individualističke tendencije u partiskim organizacijama Crvene armije manifestuju se u ovome:

1. — Osvetoljubivost. Član Partije, koga je u partiskoj organizaciji kritikovao njegov drug — borac, traži priliku izvan partiske organizacije da mu se osveti; tuča i grdnje jesu jedno od sredstava osvete. Neki traže mogućnosti za osvetu i u partiskoj organizaciji: »Ti si me kritikovao na tom i tom sastanku — na sledećem ću ja takođe naći povoda da bih se za tebe zakačio i osvetio ti se«. Takva osvetoljubivost rađa se samo iz individualističkih pogleda. Ona ne priznaje ni klasne interese, ni interese Partije. Ona nije uperena protiv neprijateljskih klasa, već protiv drugova u našim redovima. Ona, kao otrov, razjeda organizaciju i smanjuje njenu borbenu sposobnost.

2. — Grupašenje. To je briga o interesima samo svoje male grupe, zanemarivanje opštih interesa. Iako spolja izgleda da se to ne čini zbog interesa pojedine ličnosti, ustvari to je taj isti krajnji individualizam. Grupašenje deluje isto toliko destruktivno i isto tako unosi razdor u organizaciju kao i individualizam. Dugo vremena je zaraza grupašenja bila vrlo raširena u Crvenoj armiji; posle kritike stanje se sada donekle poboljšalo, ali ostaci grupašenja još postoje, i da bi se ono suzbilo, potrebni su dalji napori.

3. — Najamnička psihologija. Izvesni ljudi ne shvataju da su Partija i Crvena armija oruđa za ostvarivanje revolucionarnih zadataka i da svako od njih pretstavlja česticu u tim kolektivima, ne shvataju da su oni sami pozvani da ostvaruju revoluciju i da snose odgovornost pred revolucijom, a ne samo, kako se to njima čini, pred svojim starešinama. Sličan pasivni, najamnički odnos prema revoluciji isto tako pretstavlja pojavu individualizma. Ta psihologija objašnjava činjenicu da mi još nemamo dovoljno aktivnih radnika koji bez pogovora daju sve svoje snage revoluciji. Ako ne likvidiramo najamničku psihologiju, neće nam se povećavati redovi aktivista, i teški zadaci revolucije svaliće se na leđa nekolicine, što će uticati vrlo nepovoljno na našu borbu.

4. — Težnja za uživanjima. U Crvenoj armiji nije mali broj ljudi kod kojih se individualizam ispoljava u težnji za uživanjima. Oni bi uvek hteli da se vojska upućuje u velike gradove. Oni tamo teže ne zbog rada, već zbog uživanja. Oni najmanje vole da rade u crvenim rejonima, gde su uslovi za život teški.

5. — Pasivnost i izvlačenje od posla. Neki ljudi, ako im samo nešto nije po volji, postaju pasivni i neće da rade. Uzrok tome uglavnom leži u nedovoljnom vaspitnom radu, ali ponekad takve se stvari događaju i zbog nepravilnog stava rukovodilaca pri rešavanju raznih pitanja, pri raspoređivanju rada i primenjivanju disciplinskih mera.

6. — Težnja da se izvuče iz armije. Iz dana u dan raste broj slučajeva da pripadnici Crvene armije mole da se otpuste iz armije i da se prebace na civilni sektor rada. To se ne dešava uvek samo iz ličnih razloga, nego isto tako i zbog toga što su: a) materijalni uslovi života u Crvenoj armiji veoma teški; b) ljudi umorni od dugotrajne borbe; c) neki rukovodioci nepravilno prilaze rešavanju raznih pitanja, rasporedu rada ili primenjivanju disciplinskih mera.

Metodi iskorenjivanja: pre svega, treba pojačati vaspitni rad da bi se idejno savladao individualizam. Zatim, potrebno je boriti se da se sva pitanja reše kako treba, da se pravilno rasporedi rad i pravilno primenjuju disciplinske mere. Pored toga, treba preduzimati mere za poboljšanje materijalnih uslova života u Crvenoj armiji, koristiti svaku mogućnost da se vojska odmori i ljudi dovedu sebe u red, da se na taj način poboljšavaju njihovi materijalni uslovi

za život. Analizirajući socijalne korene individualizma, treba naglasiti da je on odraz sitnoburžoaske i buržoaske ideologije u Partiji. To je neophodno objašnjavati u našem vaspitnom radu.

O DUHU SAMOVOLJE I RASPUŠTENOSTI

Zbog prisustva velikog broja deklasiranih elemenata u redovima Crvene armije, a i zato što postoji ogromna masa takvih elemenata u samoj zemlji, naročito u južnim provincijama, u Crvenoj armiji pojavila su se politička raspoloženja koja su izraz samovolje i raspuštenosti. Ova se raspoloženja manifestuju: 1) u težnji da se naš politički uticaj ne širi putem upornog rada na stvaranju revolucionarnih baza i uspostavljanju vlasti narodnih masa, nego isključivo metodima letećih partizanskih akcija; 2) u težnji da se brojni sastav Crvene armije povećava ne povećanjem brojnosti mesnih odreda Crvene garde i mesnih jedinica Crvene armije, na osnovu čega mogu rasti i glavne snage Crvene armije, nego putem vrbovanja koga stigneš, pa makar »s koca i konopca«; 3) u odbijanju da se strpljivo vodi teška borba zajedno sa masama i u težnji da se što pre dočepa velikog grada da bi se tamo lumpovalo do mile volje. Sve te pojave samovolje i raspuštenosti jako sprečavaju izvršenje velikih zadataka koji se postavljaju pred Crvenu armiju, i zato je iskorenjivanje takvih tendencija jedan od glavnih zadataka ideološke borbe u partiskim organizacijama. Potrebno je shvatiti da je i postojanje takvih družina hajduka i samovoljaca, kao za vreme Huang Čaoa[2]) i Li Čuanga[3]), nedopustivo u današnjoj situaciji.

Metodi iskorenjivanja:

1. — Likvidirati samovolju i raspuštenost putem jačanja vaspitnog rada i kritike pogrešnih pogleda.

2. — Kod osnovnog sastava jedinica Crvene armije i novih zarobljenika pojačati vaspitni rad, usmeren na savladavanje skitničkog duha.

3. — Uvoditi u redove Crvene armije aktiviste iz redova radnika i seljaka, koji imaju borbeno iskustvo, i na taj način menjati sastav Crvene armije.

4. — Formirati nove jedinice Crvene armije od radnika i seljaka boraca.

O OSTACIMA PUČIZMA

U partiskim organizacijama Crvene armije već je vođena borba protiv pučizma, ali još uvek ne dovoljno. Zbog toga u Crvenoj armiji još ima ostataka pučističkog raspoloženja. Oni se vide: 1) u akcijama nasumce, bez uzimanja u obzir subjektivnih i objektivnih uslova; 2) u nepotpunom i neodlučnom sprovođenju naše politike

u gradovima; 3) u slabljenju vojničke discipline, naročito posle ratnih neuspeha; 4) u paljenju kuća, što još uvek praktikuju izvesne jedinice; 5) u praksi streljanja dezertera i telesnog kažnjavanja, što isto tako pretstavlja neku vrstu pojave pučizma. Socijalni koreni pučizma leže u kombinaciji dveju ideologija, lumpenproleterske i sitnoburžoaske.

Metodi iskorenjivanja:

1. — Likvidirati pučizam sredstvima idejne borbe.

2. — Iživeti pučistički rad uvođenjem potrebnih pravila i sprovođenjem odgovarajućih političkih mera.

NAPOMENE

1. — Posle poraza Revolucije 1927 godine, u Komunističkoj partiji Kine izvesno vreme ispoljavale su se levičarske pučističke tendencije. Pristalice pučizma smatrale su da je Kineska revolucija, po svom karakteru, »permanentna revolucija«, i da se ona nalazi u stanju »neprekidnog uspona«. Zbog toga su oni odbacivali organizovano otstupanje i pokušavali putem nepravilnih metoda čistog administriranja, oslanjajući se samo na mali broj članova Partije i na podršku neznatnog dela stanovništva, da dignu u zemlji čitav niz lokalnih ustanaka, koji nisu imali ni najmanje izgleda na uspeh. Krajem 1927 godine pučistički pokušaji te vrste jako su se umnožili, ali početkom 1928 godine postepeno su prestali. Ipak, slična raspoloženja postoje još uvek kod pojedinih članova Partije. Pučizam je, ustvari, isto što i avanturizam.

2. — Huang Čao, rodom iz okruga Caočoua u provinciji Šantungu, — vođa seljačkog ustanka koji se digao pri kraju vladavine Tanške dinastije. 875 godine, tojest druge godine vladavine cara Si Cuna, Huang Čao je, sakupivši uz sebe narod, pomagao ustanak koji je podigao njegov zemljak Van Sjan Či. Posle pogibije Van Sjan Čija, Huang Čao je združio ostatke njegovih odreda sa svojim snagama i proglasio se za »velikog vojskovođu koji juriša i na nebo«. Huang Čao je sa svojim ustaničkim snagama izveo dva pohoda izvan granica provincije Šantunga. U prvom pohodu prešao je iz provincije Šantunga u Honan, odatle u provincije Anhuej i Hupej, a zatim se vratio u Šantung. U drugom pohodu izišao je iz provincije Šantunga preko Honana u Kjangsi. Prošavši zatim kroz istočni deo provincije Čekjanga, ušao je u provinciju Fukien i Kuangtung, a odatle je preko Kuangsija i Hunana prešao u provinciju Hupej i ponovo se okrenuo na istok u provincije Anhuej i Čekjang. Posle toga, prešavši preko reke Hvajhoa, prodro je u provinciju Honan, zauzeo grad Lojan, borbom osvojio prolaz Tunguan i, najzad, osvojio grad Čangan. Posle zauzimanja Čangana, Huang Čao je objavio stvaranje carstva Či i proglasio sebe za cara. Zatim, usled razdora u zemlji (njegov vojskovođa Ču Ven predao se tanškom caru) i nastupanja vojske Li Ke Juna, vođe plemêna Šato, Huang Čao je izgubio Čangan, prešao u provinciju Honan i odatle se vratio u Šantung. Naposletku je Huang Čao doživeo poraz i završio život samoubistvom. Rat, koji je Huang Čao vodio deset godina, ušao je u istoriju Kine kao jedan od najpoznatijih seljačkih ratova. Zvanični letopisi, čiji su autori pripadali vladajućim klasama, o Huang Čaou govore da su u to vreme »svi ljudi koji su patili od teških nameta, išli rado njemu«. Ali Huang Čao se ograničavao samo na »leteće« operacije i nije stvarao manje ili više čvrste uporišne baze. Zato su njegovi ustanici bili prozvani »samovoljci i hajduci«.

3. — Li Čuang ili Li Cu Čeng, rodom iz okruga Mičeha u provinciji Šensi, vođa seljačkog ustanka koji se digao krajem vladavine Minske dina-

stije. 1628 godine, tojest u prvoj godini vladavine cara Si Cuna, preko severnog dela provincije Šensija prošao je talas seljačkih ustanaka. Li Cu Čeng pridružio se odredu ustanika pod voćstvom Kao Jing Sjanga, koji je iz provincije Šensi prešao u Honan, a potom u Anhuej i odatle se ponovo vratio u Šensi. 1636 godine Kao Jing Sjang je umro i Li Cu Čeng je proglašen za kneza pod imenom Čuanga. Glavna parola kojom se Li Cu Čeng obraćao narodnim masama bila je: »Ko je za Čuanga, taj neće plaćati dažbine«.

Li Cu Čeng je u svojoj vojsci zaveo surovu disciplinu. On je proglasio: »Ako neko ubije muškarca, ja ću ga smatrati kao ubicu mog oca. Ako neko siluje ženu, ja ću ga smatrati kao da je silovao moju majku«. Zato je Li Cu Čeng imao mnogo pristalica i njegovi odredi su postali glavna snaga seljačkog pokreta u to vreme. Ali ni on nije stvarao manje ili više čvrste baze i prelazio je iz mesta u mesto. Posle svog proglašenja za kneza, Li Cu Čeng se uputio sa svojom vojskom u provinciju Sečuan, odatle u južni deo provincije Šensi, a zatim je prošao provinciju Hupej i ušao u Honan. Ubrzo je zauzeo grad Sjanjan u provinciji Hupej, a zatim, prošavši kroz Honan, ponovo se vratio u Šensi, gde je zauzeo grad Sijan. 1644 godine prošao je kroz provinciju Šansi i osvojio Peking, ali je ubrzo bio razbijen od ujedinjenih snaga minškog vojskovođe Vu San Kueja i Mandžuraca koje je Vu San Kuej pozvao u pomoć.

* * *

IZ ISKRE MOŽE DA BUKNE POŽAR

(5 januara 1930 godine)

Pismo koje je drug Mao Ce Tung napisao kritikujući izvesna pesimistička raspoloženja kojih je bilo tada u Partiji.

Neki naši drugovi komunisti ne ocenjuju još sasvim pravilno današnju situaciju i ne shvataju sasvim pravilno liniju našeg rada koja iz te situacije proističe. Oni veruju da će neminovno nastupiti plima revolucije, ali ne veruju da ona može doći brzo. Zato oni ne odobravaju plan osvajanja provincije Kjangsija i pristaju samo na leteće partizanske akcije u tri rejona na granici provincija Fukiena, Kuantunga i Kjangsija. Pored toga, oni nisu duboko ubeđeni u potrebu stvaranja crvene vlasti u partizanskim rejonima. Zbog toga oni nisu duboko ubeđeni ni u potrebu da se ubrza plima revolucije u čitavoj zemlji učvršćivanjem crvene vlasti i proširivanjem njene teritorije. Očevidno, oni smatraju da je, u periodu kada je plima revolucije još daleko, uzaludno zalagati se na izvanredno teškom poslu oko stvaranja vlasti; oni smatraju da treba prvo proširiti naš politički uticaj, koristeći se za taj cilj lakšim sredstvom — letećim partizanskim akcijama; a kad, vele oni, posao na zadobijanju masa u okviru čitave zemlje bude završen, potpuno ili do izvesne mere, onda treba organizovati u čitavoj Kini oružani ustanak i baciti na terazije snagu Crvene armije, što će i dovesti do velike revolucije koja će obuhvatiti čitavu zemlju.

Ta njihova teorija po kojoj treba prethodno zadobiti mase u čitavoj zemlji (tojest u svim njenim i najzabačenijim mestima), a tek posle toga uvoditi novu vlast, ne odgovara stvarnim uslovima u kojima se razvija Kineska revolucija. Izvor te teorije, pre svega, jeste neshvatanje da je Kina — polukolonijalna zemlja oko koje vodi međusobnu borbu više imperijalističkih država. Međutim, treba samo shvatiti da je Kina polukolonijalna zemlja oko koje se međusobno bore mnoge imperijalističke države, i tada će sve postati jasno: 1) postaće jasno zašto od svih zemalja sveta samo u Kini postoji takva neobična pojava kao što su dugotrajni unutrašnji sukobi u taboru vladajućih klasa; zbog čega se ti unutrašnji sukobi iz dana

u dan šire i zaoštravaju; zbog čega nikome u Kini nije polazilo i ne polazi za rukom da uspostavi jedinstvenu vlast; 2) postaće jasna ozbiljnost seljačkog pitanja, pa će se onda moći razumeti zašto ustanci na selu uzimaju takav zamah kao što je to sada kad su obuhvatili čitavu zemlju; 3) postaće jasna pravilnost parole radničko-seljačke demokratske vlasti; 4) postaće razumljiva i druga neobična pojava do koje je došlo u vezi sa dugotrajnim unutrašnjim sukobima u taboru vladajućih klasa, ta neobična pojava koje nema ni u jednoj zemlji na svetu osim u Kini, — naime, postojanje i razvoj Crvene armije i partizanskih odreda, i u vezi s time postojanje i razvoj manjih crvenih rejona, izraslih u okruženju od snaga bele vlasti (slične neobične pojave nigde nema, osim u Kini); 5) postaće isto tako jasno da stvaranje i razvoj Crvene armije, partizanskih odreda i crvenih rejona pretstavlja u polukolonijalnoj Kini višu formu borbe seljaštva pod rukovodstvom proletarijata, neizbežan rezultat razvitka seljačke borbe u polukolonijalnoj zemlji i, nesumnjivo, najvažniji faktor koji ubrzava nastupanje plime revolucije u čitavoj zemlji; 6) najzad, postaće jasno da politika izvođenja isključivo letećih partizanskih akcija ne može da reši zadatak ubrzavanja revolucionarne plime u čitavoj zemlji i da je, van svake sumnje, pravilna politika Ču De — Mao Ce Tunga, politika Fang Čih Mina[1]), koja predviđa osnivanje baza, plansko stvaranje organa vlasti, produbljivanje agrarne revolucije, razvijanje oružanih snaga naroda putem organizovanja opštinskih, rejonskih i okružnih odreda Crvene garde i stvaranje regularne Crvene armije iz lokalnih jedinica, nepokolebljivo širenje rejona crvene vlasti u vidu talasa itd. Samo se na taj način može uliti revolucionarno raspoloženim masama čitave zemlje ista onakva vera kakvu Sovjetski Savez uliva čitavom svetu. Samo se na taj način mogu vladajuće klase dovesti pred ogromne teškoće, uzdrmati tle pod njihovim nogama i ubrzati njihov unutrašnji rascep. I samo se na taj način može na delu stvoriti Crvena armija, koja će se pretvoriti u najmoćnije oruđe buduće velike revolucije. Jednom rečju, samo se na taj način može ubrzati nastupanje revolucionarne plime.

Drugovi koji pate od ultrarevolucionarnosti čine grešku: oni precenjuju subjektivne snage revolucije[2]) i potcenjuju snage kontrarevolucije. Takva procena uglavnom je posledica subjektivnog shvatanja i besumnje može odvesti na put pučizma. S druge strane, bilo bi isto tako nepravilno umanjivati u proceni subjektivne snage revolucije i preuveličavati snage kontrarevolucije, pošto bi i takva nepravilna ocena takođe neizbežno dovela do negativnih rezultata, iako druge vrste. Zato u proceni političke situacije u Kini treba uzimati u obzir ove osnovne momente:

1. — Ako su danas subjektivne snage Kineske revolucije slabe, slaba je, s druge strane, i čitava organizacija reakcionarnih vladajućih klasa (vlast, oružane snage, partija itd.), zasnovana na zaostalom i labilnom socijalno-ekonomskom sistemu Kine. Upravo time

se i objašnjava sledeća situacija: iako su danas subjektivne snage revolucije u zemljama Zapadne Evrope možda i moćnije od subjektivnih snaga Kineske revolucije, ipak, zato što u tim zemljama snage reakcionarnih vladajućih klasa mnogo puta prevazilaze snage reakcionarnih vladajućih klasa Kine, u Zapadnoj Evropi revolucija ne može sada da izbije. Iako su subjektivne snage Kineske revolucije danas slabe, ipak, s obzirom da su i snage kontrarevolucije takođe relativno slabe, plima revolucije u Kini, nema sumnje, nastupiće brže nego u Zapadnoj Evropi.

2. — Posle poraza Revolucije 1927 godine subjektivne snage revolucije zaista su mnogo oslabile. Neznatan broj preostalih snaga, ako se o njima sudi samo po izvesnim spoljnim manifestacijama, razume se, može da izazove kod drugova (koji prilaze pitanju upravo tako) pesimistička raspoloženja, ali ako se polazi od suštine, onda će stvar izgledati sasvim drugačije. Ovde se u potpunosti može primeniti stara kineska izreka: »Iz iskre može da bukne požar«. To znači, iako sada snage revolucije nisu velike, one će se izvanredno brzo razvijati. U kineskim uslovima taj razvoj ne samo da je moguć, nego je i neizbežan; ovo je u celini potvrđeno iskustvom pokreta 30 maja 1925 godine i velikom revolucijom koja je za njim usledila. Svakom pitanju treba prilaziti sa gledišta njegove suštine, a spoljne pojave razmatrati samo kao putokaze koji upućuju onom pragu koji treba prekoračiti da se uđe u suštinu pitanja. To je jedini siguran naučni metod u analizi pojava.

3. — Ova postavka ostaje tačna i za procenu snaga kontrarevolucije: treba razmatrati njihovu suštinu, a nikako samo spoljne pojave. Kada smo mi tek počeli stvarati revolucionarnu bazu na granici provincija Hunana i Kjangsija, izvesni drugovi, koji su ozbiljno poverovali u pogrešnu ocenu koju je dao tadašnji partiski komitet Hunanske provincije, nisu računali klasnog neprijatelja ni u šta; i do danas se još kod nas s osmehom sećaju izraza »stoprocentno su popustili« i »potpuna panika«, u kojima je partiski komitet Hunanske provincije u to vreme (maj-jun 1928 godine) bio tako izdašan ocenjujući snagu guvernera provincije Hunana Lu Ti Pinga[3]). U politici slične ocene neizbežno vode u pučizam. Ali, još u periodu između novembra 1928 godine i februara 1929 godine, kad se neprijatelj u svojoj trećoj »kaznenoj ekspediciji«[4]) približavao Čingkangšanu (a rat između Čang Kaj Šeka i kuangsiske klike još nije izbio[5]), izvesni naši drugovi izražavali su sumnju: »Da li ćemo još dugo moći držati crvenu zastavu?« Doista, u to vreme borba između Engleske, SAD i Japana u Kini bila je uzela već potpuno otvorenu formu, a približavao se i rat između Čang Kaj Šeka, kuangsiske klike i Feng Ju Sjanga. U suštini, to je bio početak oseke kontrarevolucije i nove plime revolucije. Štaviše, pesimistička raspoloženja postojala su tada ne samo u Crvenoj armiji i u mesnim partiskim organizacijama, nego čak i u Centralnom komitetu Komunističke partije Kine, koji je u to vreme bio doveden u zabludu spoljašnjom stranom

događaja i u čijim se izjavama bila osetila pesimistička nota. Potvrda ovoga je februarsko pismo Centralnog komiteta[6]), koje je sadržavalo pesimističku ocenu tadašnje situacije u Partiji.

4. — Sadašnja objektivna situacija još uvek lako može dovesti u zabludu drugove koji vide samo spoljnu stranu pojava a ne prodiru u njihovu suštinu. Ovo se naročito odnosi na naše ljude koji rade u Crvenoj armiji: ako neka jedinica pretrpi neuspeh u borbi, ili se nađe u okruženju ili bude progonjena od jakog neprijatelja, ti drugovi počinju često nesvesno da uopštavaju specifičnu lokalnu situaciju stvorenu za kratko vreme i preuveličavaju njen značaj, kao da stanje u celoj zemlji i u čitavom svetu ne obećava ništa dobro, i kao da je perspektiva pobede Revolucije otišla vrlo daleko i izgubila se u magli. Takva površna ocena koja uzima u obzir samo spoljnu stranu pojava i koja ignoriše njihovu suštinu, dolazi otuda što ti drugovi nisu podvrgli naučnoj analizi suštinu situacije u celini. Međutim, da se reši pitanje hoće li u Kini uskoro nastupiti period plime revolucije ima samo jedan način: treba brižljivo proučiti situaciju i ispitati da li zaista rastu razne suprotnosti koje dovode do plime revolucije. Ukoliko na međunarodnoj pozornici rastu suprotnosti između raznih imperijalističkih država, između imperijalističkih država i kolonija, između imperijalista i proletarijata njihovih zemalja, utoliko se nužnost vođenja borbe oko Kine postavlja za imperijaliste sve oštrije. A čim se borba imperijalista oko Kine zaoštrava, u samoj Kini rastu suprotnosti između imperijalizma i Kine u celini, kao i suprotnosti između pojedinih imperijalističkih država, i to stvara međusobne unutrašnje ratove između različitih grupa vladajućih reakcionarnih snaga u Kini, koji se šire i zaoštravaju iz dana u dan, što izaziva dalje zaoštravanje suprotnosti između njih. Zaoštravanje suprotnosti između raznih grupa vladajućih reakcionarnih snaga, koje se izražava u međusobnim ratovima militarista, dovodi do porasta poreskog nameta. To, opet, pogoduje daljem razvijanju i rašćenju protivrečnosti između širokih masa poreskih obveznika i reakcionarnih vladajućih krugova.

Protivrečnosti između imperijalizma i kineske nacionalne industrije dovode do toga da kineska nacionalna industrija ne može da dobije ustupke od strane imperijalizma; usled toga produbljuju se protivrečnosti između kineske buržoazije i kineske radničke klase, pošto kineski kapitalisti traže izlaz u nemilosrdnoj eksploataciji radnika, a kineski radnici ustaju protiv toga. Prodiranje robe iz imperijalističkih zemalja, pljačkaška delatnost kineskog trgovačkog kapitala, porast poreza itd., prati dalje produbljavanje protivrečnosti između zemljoposedničke klase i seljaštva, tojest jačanje eksploatacije seljaštva putem povećanja zakupnine i zelenaškog interesa na zajam, a to još više povećava mržnju seljaka prema zemljoposednicima. Navala inostrane robe na tržište, iscrpljivanje kupovne moći širokih masa radnika i seljaka i povećanje poreza sve više upropašćuju trgovce koji trguju domaćom robom i sitne samo-

stalne proizvođače. Beskrajno povećavanje armije, koje vrši reakcionarna vlada u uslovima nedostatka hrane i novca, i usled toga učestali međusobni ratovi osuđuju vojničke mase na stalna teška lišavanja. Povećanje poreza, povećanje zakupnine i interesa na zajam od strane zemljoposednika, kao i ratne nevolje koje se iz dana u dan povećavaju, dovodi u čitavoj zemlji do gladi i banditizma, i zbog svega toga široke mase seljaštva i gradske sirotinje dolaze u bezizlazan položaj. Nemanje sredstava za izdržavanje škola preti mnogim učenicima da ostanu bez obrazovanja, a zaostalost proizvodnje lišava mnoge ljude, koji su stekli obrazovanje, nade da dobiju posao.

Kad se uvide sve navedene protivrečnosti, može se razumeti koliko su haotične prilike, koliko je uznemiravajuća situacija u kojoj se nalazi Kina; i to dozvoljava da se shvati da je plima revolucije, uperene protiv imperijalizma, militarista i zemljoposednika, neizbežna i da ona mora uskoro nastupiti. Čitava Kina puna je zapaljivog materijala koji mora ubrzo da se zapali. »Iz iskre može da bukne požar« — ta izreka može tačno da okarakteriše današnju situaciju. Dovoljno je da se pogleda na štrajkove radnika koji se u mnogim mestima šire, na ustanke seljaka, vojničke pobune i studentske demonstracije, pa da se razume da od »iskre« do »požara«, besumnje, nije više daleko.

Osnovne misli koje su napred izložene nalazile su se već u pismu Frontovskog komiteta upućenom Centralnom komitetu 5 aprila prošle godine. U tom pismu je bilo rečeno:

»U svom pismu (od 9 februara) Centralni komitet je dao isuviše pesimističku ocenu objektivne situacije i stanja subjektivnih snaga. Treća »kaznena ekspedicija« Kuomintanga na Čingkangšan bila je izraz najvišeg uspona kontrarevolucije. Ali to je bila granica posle koje počinje postepena oseka kontrarevolucije i postepena plima revolucije. Istina, borbene i organizaciske snage Partije oslabile su, kako to primećuje Centralni komitet, ali, ipak, u uslovima postepene oseke kontrarevolucije njihovo obnavljanje, naravno, ići će vrlo brzo i pasivnost partiskih kadrova može biti ubrzo likvidirana. Mase će, besumnje, poći za nama. Metod krvavih obračuna ne označava ništa drugo nego »navođenje vode na našu vodenicu«; reformizam takođe ne može više da privuče mase. Iluzije masa u odnosu na Kuomintang, besumnje, vrlo brzo se gube. U uslovima koji se stvaraju nijedna partija neće biti u stanju da meri snage sa Komunističkom partijom u borbi za mase. Politička i organizaciska linija, koju je VI kongres Partije[8]) odredio, pravilna je: u sadašnjoj etapi revolucija je demokratska, a ne socijalistička; u datom momentu zadatak Partije (trebalo bi dodati: »u velikim gradovima«) sastoji se u borbi za mase, a ne u brzom organizovanju ustanka. Ali revolucija će se razvijati vrlo brzo i u propagandi i pripremi oružanog ustanka mi moramo da zauzmemo aktivan stav. U današnjoj situaciji potpunog haosa masama se može rukovoditi samo pomoću

borbenih parola, aktivnih dejstava, zauzimajući aktivan stav. Obnavljanje borbenih snaga Partije mogućno je isključivo pod uslovom takvog aktivnog stava... Jedini ključ za pobedu revolucije jeste rukovodstvo proletarijata. Stvaranje proleterske osnove Partije, organizovanje ćelija u proizvodnji u gradskim centrima — to je sada najvažniji od svih organizaciskih zadataka Partije; ali u isto vreme širenje borbe na selu, stvaranje crvene vlasti u manjim rejonima, formiranje Crvene armije i širenje njenih redova jesu glavni uslovi koji potpomažu borbu u gradovima i koji ubrzavaju plimu revolucije. Zato odricanje od borbe u gradovima pretstavlja grešku; ali mi bismo smatrali za grešku i strah od širenja seljačkog pokreta iz bojazni (ako takva bojazan postoji kod članova Partije) da brzo širenje pokreta seljaštva ne potopi snagu radničke klase i da se ne odrazi nepovoljno na revoluciju; u toku revolucije, u uslovima polukolonijalne Kine, mogućno je samo da borba seljaka doživi poraz zbog otsustva radničkog rukovodstva, a nemoguće je da sve šira borba seljaštva potopi snagu radničke klase i da se nepovoljno odrazi na samu revoluciju«.

O pitanju taktike koje treba da se pridržava Crvena armija, mi smo dali u tom pismu sledeći odgovor:

»Centralni komitet predlaže: ne davati neprijatelju krupne mete; podeliti vojsku na sitnije delove; rasturiti je po selima. Ču De i Mao Ce Tung treba da napuste vojsku. Sve se to nama predlaže u cilju očuvanja Crvene armije i mobilizacije masa. Takvo postavljanje pitanja nema ni najmanje veze sa stvarnošću. Još od zime 1927 godine mi smo određivali i mnogo puta na praksi sprovodili deljenje četa i bataljona na odvojene delove radi samostalnih dejstava, rasturali ih po selima, primenjivali partizansku taktiku za mobilizaciju masa radi toga da ne bismo davali neprijatelju krupne mete, — ali redovno smo doživljavali poraz. To se objašnjava sledećim uzrocima: 1) za razliku od lokalnih odreda Crvene garde, glavne snage Crvene armije se u većini ne sastoje od mesnih stanovnika; 2) rasturanjem jedinica slabi se rukovođenje njima, one gube sposobnost da nalaze izlaz iz nepovoljnih situacija i trpe poraze; 3) neprijatelj nas može bez teškoća počesno razbijati; 4) što je situacija nepovoljnija, to je potrebnije da vojska bude koncentrisana, da rukovodioci čvrsto stoje na svojim borbenim mestima, — samo se tako može postići unutrašnje zbijanje redova i savladati neprijatelj. Dekoncentracija snaga radi partizanskih akcija mogućna je samo u povoljnoj situaciji u kojoj rukovodioci nisu tako vezani kao u nepovoljnoj situaciji, kada ne smeju napuštati vojsku ni za jedan trenutak«.

Izložene misli imaju sledeći nedostatak: svi izneseni dokazi o nemogućnosti dekoncentracije vojske imaju negativan karakter, a to je potpuno nedovoljno. Evo pozitivnog dokaza u korist koncentracije oružanih snaga: uništavati krupnije snage neprijatelja i zauzimati gradove moguće je samo prikupljenim snagama. Tek kad se

unište krupnije snage neprijatelja i zauzmu gradovi, mogu se podići široke mase naroda i stvoriti organi vlasti na teritoriji koja obuhvata nekoliko okruga. Samo se na taj način može uticati na mišljenje i osećanje čitavog naroda (to se i zove proširiti politički uticaj) i postići praktični rezultati u smislu ubrzanja revolucionarne plime. Rezultat politike koncentracije oružanih snaga jeste, naprimer, naše organizovanje vlasti u rejonu na granici provincija Hunana i Kjangsija 1928 godine ili u zapadnom delu provincije Fukiena 1929 godine[9]). To su opšti principi. Ali, ima li slučajeva kad je potrebno dekoncentrisati vojsku? Da, ima. U onom delu pisma Frontovskog komiteta Centralnom komitetu, gde se govori o taktici partizanske borbe Crvene armije, nalazi se ukazivanje na to kako je dopuštena dekoncentracija vojske na malom rastojanju od baza.

»Taktika, koju smo mi izgradili u borbi za poslednje tri godine, zaista se razlikuje od taktike svih vremena i svih naroda. Pri primenjivanju naše taktike borba masa svakog dana uzima sve veći mah, i najjači protivnik ne može da nas savlada. Naša taktika je taktika partizanske borbe. U osnovi ona se svodi na sledeće: »dekoncentrisati vojsku da bi se podizale mase i koncentrisati vojsku da bi se obračunavalo sa neprijateljem«; »neprijatelj napada — mi se povlačimo, neprijatelj se zaustavio — mi ga uznemiravamo, neprijatelj se zamorio — mi ga tučemo, neprijatelj otstupa — mi ga gonimo«; »pri stvaranju stabilnih baza u otetom rejonu[10]) primenjivati taktiku napredovanja u vidu talasa; u slučaju gonjenja od strane jakog neprijatelja ići u krugu, ne odlazeći daleko od baze«; »u najkraćem vremenu, primenjujući najbolje metode, podići najšire mase«. Ova taktika slična je ribarskoj mreži, koja se može u potrebnom momentu baciti i bačena raširiti i u potrebnom momentu opet skupiti: baciti — radi zadobijanja masa, skupiti — radi borbe sa neprijateljem. U toku poslednje tri godine mi smo stalno primenjivali upravo takvu taktiku«.

Ovde »baciti mrežu« znači rasturiti vojsku na malom rastojanju od baze. Tako, naprimer, kad smo prvi put zauzeli grad Jungsin u pograničnom rejonu Hunan — Kjangsi, 29 i 31 puk bio je rasturen u predelu okruga Jungsina; kad smo zauzeli Jungsin treći put, 28 puk bio je upućen ka granici okruga Anfua, 29 puk — prema Ljenhuau, 31 puk — ka granici okruga Kjana. Kao primer može se navesti isto tako rasturanje vojske po okruzima južnog dela provincije Kjangsija u aprilu-maju prošle godine ili jula po okruzima zapadnog dela provincije Fukiena. Što se tiče dekoncentrisanja vojske na velikom rastojanju od baze, ono je mogućno samo pod dva uslova: kad je situacija dosta povoljna i kad postoje relativno čvrsti rukovodeći organi. Cilj dekoncentrisanja vojske sastoji se u tome da se što uspešnije zadobiju mase, da se produbi agrarna revolucija i da se stvaraju organi vlasti, da se proširuju redovi Crvene armije i lokalnih oružanih snaga. Ako se ti ciljevi ne mogu postići ili ako dekoncentrisanje vojske ima za posledicu

poraz i slabljenje Crvene armije (kao što se to desilo, naprimer, avgusta 1928 godine, kad je deo vojske pograničnog rejona Hunan — Kjangsi bio upućen da udari na grad Čenčou), onda je bolje nikako i ne pribegavati dekoncentrisanju. Ako postoje napred navedena dva uslova, onda bez ikakve sumnje treba sprovoditi dekoncentrisanje vojske, pošto je u tom slučaju ono korisnije od koncentrisanja.

Februarsko pismo Centralnog komiteta po svom duhu bilo je nepravilno; ono je negativno uticalo na neke drugove iz partiske organizacije 4 korpusa. Osim toga, Centralni komitet je u to vreme u jednoj od svojih okružnica govorio da rat između Čang Kaj Šeka i kuangsiske grupe možda i neće izbiti. Ali ostale ocene Centralnog komiteta i njegova uputstva bili su, uglavnom, pravilni. U nameri da ispravi pogrešnu ocenu situacije koju je učinio u navedenoj okružnici, Centralni komitet je razaslao drugu okružnicu koja je sadržala ispravke u odnosu na prvu. I mada pismo upućeno Crvenoj armiji nije bilo ispravljeno, u kasnijim uputstvima Centralnog komiteta nije više bilo pesimističnih nota, a njegovo gledište o pitanju dejstva Crvene armije počelo se poklapati sa našim. Ipak, negativni uticaj koji je pismo Centralnog komiteta imalo na izvesne drugove nije izglađen. Zato mislim da još i danas postoji potreba da se ovo pitanje objasni.

Aprila 1929 godine Frontovski komitet poslao je Centralnom komitetu plan zauzimanja, u toku jedne godine, provincije Kjangsija. Kasnije je o tome bila doneta odluka u Jutuu. Argumenti koji su bili tada izneseni izloženi su u sledećem pismu upućenom Centralnom komitetu:

»Vojske Čang Kaj Šekove i kuangsiske klike približavaju se jedna drugoj u rejonu Kjukjanga; velike borbe mogu otpočeti svakog momenta. Obnavljanje borbe narodnih masa zajedno sa porastom protivrečnosti u vladajućem reakcionarnom taboru pokazuje da uskoro treba da nastupi plima revolucije. Određujući svoje planove u toj situaciji, mi polazimo od toga da su u dvema južnim provincijama — Kuangtungu i Hunanu — oružane snage kompradora i zemljoposednika vrlo velike, i da su još, usled pučističkih grešaka koje je učinila Partija u provinciji Hunanu, njeni kadrovi razbijeni i da je ona skoro potpuno izgubila svoju masovnu bazu. Druga situacija se stvorila u provincijama Fukienu, Kjangsiju i Čekjangu. Prvo, oružane snage neprijatelja u te tri provincije najslabije su. U provinciji Čekjangu nalaze se samo malobrojni lokalni garnizoni vojske Čjang Po Čenga[11]). Mada u provinciji Fukienu ima 5 viših taktičkih jedinica koje imaju 14 pukova, ipak je brigada Kuo Feng Minga[12]) već razbijena; jedinice Čen Kuo Huja i Lu Sing Panga[13]) sastavljene su od bandita, i njihova borbena sposobnost je vrlo mala; dve brigade mornaričke pešadije koje se nalaze na obali nikad nisu učestvovale u borbama i njihova borbena sposobnost sigurno nije velika; relativno je sposobna samo vojska Čang Čena[14]),

ali po podacima Fukienskog provinciskog komiteta Partije i kod Čang Čena samo dva puka imaju relativno visoku borbenu sposobnost. Osim toga, u provinciji Fukienu danas vlada potpuni haos, nema jedinstva. U provinciji Kjangsiju vojske Šu Pej Teha[15]) i Sjung Ših Jua[16]) broje samo 16 pukova. Njihove snage su veće od vojnih snaga u provincijama Fukienu i Čekjangu, ali znatno zaostaju za snagama koje se nalaze u provinciji Hunanu. Drugo, pučističkih grešaka u te tri provincije, relativno, nije bilo mnogo. Ne govoreći o provinciji Čekjangu, u kojoj nam situacija nije sasvim jasna, ukazujemo na to da su partiske organizacije i njihova masovna baza u provincijama Kjangsiju i Fukienu unekoliko jače nego u provinciji Hunanu. Što se tiče provincije Kjangsija, u njenom severnom delu — u okruzima Tejanu, Sjušjuu i Tungkuu — postoji izvesna masovna baza. U zapadnom delu te provincije — u okruzima Ningkangu, Jungsinu, Ljenhuau i Suičuanu — snage Partije i odreda Crvene garde drže se kao i ranije; u južnom delu provincije Kjangsija perspektive su za nas još bolje: snage 2 i 4 puka Crvene armije u okruzima Kjanu, Jungsinu i Singkuou rastu iz dana u dan; Fang Čih Minove jedinice Crvene armije uopšte nisu uništene. Na taj način, stvaraju se preduslovi za okruženje Nančanga.

Iznosimo sledeći predlog Centralnom komitetu: za vreme dugog rata između kuomintanških militarista mi ćemo otpočeti borbu sa Čang Kaj Šekom i kuangsiskom klikom za zauzimanje provincije Kjangsija i zapadnih delova provincije Fukiena i Čekjanga, povećaćemo brojnost jedinica Crvene armije u te tri provincije, stvorićemo ovde revolucionarnu bazu i učvrstićemo je snagama stanovništva. Rok za ispunjenje toga plana je — jedna godina«.

U napred izloženom planu za zauzimanje provincije Kjangsija nepravilno je postavljanje godine dana kao roka za ispunjenje toga plana. Što se pak tiče mogućnosti zauzimanja provincije Kjangsija, mi smo tu mogućnost uslovljavali, pored situacije u samoj provinciji, još i brzim nastupanjem revolucionarne plime u čitavoj zemlji; da nije postojalo ubeđenje da period plime revolucije treba ubrzo da nastupi, nikako se ne bi moglo doći do zaključka da je moguće zauzeti provinciju Kjangsi u toku jedne godine. Slaba strana našeg predloga sastoji se u tome što nije trebalo određivati jednogodišnji rok — to je moralo dati rečima »uskoro treba«, u rečenici: »uskoro treba da nastupi plima revolucije«, izvesnu nijansu nestrpljivosti.

Što se tiče subjektivnih i objektivnih uslova u provinciji Kjangsiju, oni zaslužuju ozbiljnu pažnju. Pored subjektivnih uslova, o kojima se govori u pismu upućenom Centralnom komitetu, ovde postoje objektivni uslovi od kojih se sada mogu navesti sledeća tri: 1) privreda u provinciji Kjangsiju uglavnom je feudalna, uticaj trgovačkog kapitala ovde je relativno slab, a zemljoposedničke oružane snage u Kjangsiju slabije su nego u bilo kojoj drugoj južnoj provinciji; 2) provincija Kjangsi nema svoju lokalnu vojsku i uvek

su je branile vojske iz drugih provincija; a vojske iz drugih provincija, prebačene radi »pohoda protiv komunista«, »pohoda protiv bandita«, nisu upoznate sa mesnim uslovima i ni izbliza nisu zainteresovane u tim operacijama kao vojska koja dejstvuje u svojim provincijama, — one često ne pokazuju naročiti entuzijazam; 3) uticaj imperijalizma ovde je slabiji nego u provinciji Kuangtungu, koja se nalazi u susedstvu Hongkonga i u kojoj se skoro čitav život nalazi pod engleskom kontrolom.

Uzimajući u obzir te tri okolnosti, možemo objasniti zašto seljački ustanci u provinciji Kjangsiju imaju širi karakter nego u bilo kojoj drugoj provinciji, i zašto su jedinice Crvene armije i partizanska vojska ovde brojnije nego ma gde.

Mnoge drugove uznemirava pitanje kako zapravo treba razumeti reči »uskoro treba« u formulaciji »uskoro treba da nastupi plima revolucije«. Marksisti nisu proroci: kad je reč o budućem razvitku i promenama, oni mogu i moraju da pokazuju samo opšti pravac, ali ne mogu i ne treba mehanički da određuju čas i dan. Ali moja formulacija: »u Kini uskoro treba da nastupi plima revolucije« nikako nije prazna fraza kao formulacije izvesnih drugih ljudi: »postoji mogućnost nastupanja revolucionarne plime«, koja uopšte ne izražava težnju akciji i koja plimu revolucije pretstavlja kao nešto varljivo i nedostižno.

Plima revolucije nalik je na brod koji plovi i čiji se vrhovi jarbola već naziru na dalekom horizontu; nalik je na sunčevu kuglu čiji se blistavi zraci već probijaju obasjavajući tamu na istoku, već se vide sa vrha visoke planine; nalik je na dete koje se već javlja u materinoj utrobi i uskoro će se pojaviti na svet.

NAPOMENE

1. — Drug Fang Čih Min, rodom iz okruga Jijanga provincije Kjangsija, član je Centralnog komiteta Komunističke partije Kine 6 saziva, osnivač crvenog rejona u severoistočnom delu provincije Kjangsija i tvorac 10 korpusa Crvene armije. 1934 godine poveo je avangardne delove Crvene armije na sever Kine u borbu sa japanskim zavojevačima. Januara 1935 godine bio je zarobljen u borbi sa kontrarevolucionarnom kuomintanškom vojskom. Jula te iste godine herojski je poginuo — pogubili su ga kuomintangovci u Nančangu.

2. — Pod »subjektivnim snagama revolucije« drug Mao Ce Tung u ovom slučaju podrazumeva organizovane snage revolucije.

3. — Lu Ti Ping, kuomintanški militarista; 1928 godine bio je guverner provincije Hunana.

4. — Misli se na treći po redu napad kuomintanških militarista provincija Hunana i Kjangsija na Čingkangšan, bazu Crvene armije, krajem 1928 i početkom 1929 godine.

5. — Misli se na rat koji se vodio marta-aprila 1929 godine između kuomintanških militarista, nankinške klike Čang Kaj Šeka i kuangsiske klike Li Cung Jena i Baj Čun Sija.

6. — Februarsko pismo CK je pismo Centralnog komiteta Komunističke partije Kine od 9 februara 1929 godine Frontovskom komitetu Partije. Odlomci

iz pisma upućenog Centralnom komitetu od strane Frontovskog komiteta 5 aprila 1929 godine, citirani u ovom članku, u glavnim crtama saopštavaju sadržaj navedenog pisma Centralnog komiteta, najviše o pitanjima ocene tadašnje situacije i taktike dejstava Crvene armije. Mišljenje Centralnog komiteta, izloženo u tome pismu, bilo je nepravilno, i zato je u pismu Frontovskog komiteta Centralnom komitetu bilo izneseno drugo gledište.

7. — Misli se na krvave metode koje su primenjivale kontrarevolucionarne vlasti radi ugušivanja revolucionarnih snaga naroda.

8. — Misli se na VI svekineski kongres Komunističke partije Kine, održan jula 1928 godine. Kongres je ukazao na to da posle poraza Revolucije 1927 godine, Kineska revolucija ostaje kao i ranije po svome karakteru antiimperijalistička i antifeudalna buržoasko-demokratska revolucija, i ukazao je na neizbežnost nastupanja nove plime revolucije; ali, s obzirom da ta nova plima revolucije nije još nastupila, generalnu liniju Partije u to vreme pretstavlja borba za mase. VI kongres okončao je sa desnooportunističkim kapitulantstvom Čen Tu Siua, koje je postojalo 1927 godine, i podvrgao je kritici levičarski pučizam koji se ispoljavao u Partiji krajem 1927 i početkom 1928 godine posle poraza Revolucije 1927 godine. Vidi treći deo »Rezolucije o izvesnim pitanjima istorije naše Partije«, priložen uz treći tom*) ovog izdanja.

9. — 1929 godine Crvena armija krenula je u pohod iz Čingkangšana na provinciju Fukien, gde je stvorila novu revolucionarnu bazu i uvela narodno-revolucionarnu vlast u okruzima Lungjenu, Jungtingu i Šanganu u zapadnom delu Fukiena.

10. — Pod »otetim rejonima« misli se na relativno stabilne revolucionarne baze koje je stvorila Crvena armija.

11. — Čjang Po Čeng, tadašnji komandant kuomintanške vojske »odbrane mira« u provinciji Čekjangu.

12. — Misli se na brigadu kuomintanške vojske koja se nalazila u provinciji Fukienu.

13. — Poznati banditi u provinciji Fukienu, čiji su odredi bili preformirani u kuomintanške jedinice.

14. — Čang Čen, komandant divizije kuomintanške vojske.

15. — Šu Pej Teh, kuomintanški militarista, tadašnji guverner provincije Kjangsija.

16. — Sjung Ših Ju, u to vreme komandant divizije kuomintanške vojske koja se nalazila u provinciji Kjangsiju.

* * *

*) Druga knjiga našeg izdanja. — Prim. red.

MI MORAMO OBRATITI PAŽNJU NA PRIVREDU

(20 avgusta 1933 godine)

Govor druga Mao Ce Tunga o pitanjima privredne izgradnje, održan avgusta 1933 na savetovanju pretstavnika 17 okruga južnog dela provincije Kjangsija.

Burni razvitak revolucionarnog rata zahteva od nas mobilizaciju masa za neodložno širenje akcije na privrednom frontu i sprovođenje mnogih neophodnih a mogućnih mera u oblasti privredne izgradnje. Zašto? Celokupan naš rad danas treba da bude usmeren na zadobijanje pobede u revolucionarnom ratu i, pre svega, konačne pobede u borbi za razbijanje petog »pohoda« neprijatelja[1]), na stvaranje materijalnih uslova koji obezbeđuju izdržavanje i snabdevanje Crvene armije, na poboljšavanje životnih uslova narodnih masa, da bi se time još više potstakla njihova aktivnost u revolucionarnom ratu; na organizovanje širokih narodnih masa za borbu na privrednom frontu, na njihovo vaspitavanje koje bi uticalo da nam u ratu priteknu u pomoć nove narodne snage; na to da na bazi privredne izgradnje učvrstimo savez radnika i seljaka, da učvrstimo demokratsku diktaturu radnika i seljaka i pojačamo rukovodstvo proletarijata. Radi svega ovoga potrebno je raditi u oblasti privredne izgradnje. Potrebno je da to bude jasno svakome ko radi za stvar revolucije.

Ranije su neki drugovi smatrali da oni i ovako jedva svršavaju zadatke koje im postavlja revolucionarni rat, a gde će oni onda, kažu, naći još vremena za privrednu izgradnju? Zato su oni svakoga ko je govorio o privrednoj izgradnji pogrdno nazivali »desničarem«. Oni su smatrali da je u situaciji revolucionarnog rata nemoguća privredna izgradnja, da će tek posle konačne pobede u tom ratu, tek u mirnodopskim uslovima, biti mogućno baviti se privrednom izgradnjom. Drugovi, ta su shvatanja nepravilna. Oni, koji misle ovako, ne shvataju da, ako se mi ne budemo bavili privrednom izgradnjom, nećemo moći da stvorimo materijalne uslove za vođenje revolucionarnog rata, i da snage naroda u toku dugog rata mogu tada da presuše. Ustvari, neprijatelj sprovodi ekonomsku blokadu, špeku-

lanti i reakcionari podrivaju naše finansije i trgovinu, spoljna trgovina u našim crvenim rejonima nailazi na najveće prepreke. Zar neće sve te teškoće nepovoljno uticati na revolucionarni rat, ako ih ne savladamo? So je jako skupa, a ponekad se uopšte ne može ni dobiti. Ujesen i uzimu pirinač je jevtin, a uproleće i uleto strašno je skup. Sve se to odmah odražava na životnim uslovima radnika i seljaka i ne dozvoljava da se oni poboljšaju. Zar to ne nanosi štetu savezu radnika i seljaka čija snaga pretstavlja jednu od osnovnih linija naše politike? Zar na razvoj naše Crvene armije i na mobilizaciju masa za učešće u revolucionarnom ratu neće nepovoljno uticati ta činjenica, što će mase radnika i seljaka biti nezadovoljne uslovima svoga života?

Zato je potpuno pogrešno mišljenje da se, tobože, u prilikama revolucionarnog rata ne treba baviti privrednom izgradnjom. Ljudi koji zastupaju ovo mišljenje u isti mah često tvrde da sve treba da bude podređeno ratu; ali oni ne shvataju da odricanje od privredne izgradnje nikako neće značiti »potčinjavanje svega ratu«, već, naprotiv, slabljenje naših ratnih napora. Samo šireći rad na privrednom frontu i razvijajući ekonomiku crvenih rejona možemo postići stvaranje neophodne materijalne baze za revolucionarni rat, možemo postići uspešno širenje naših ofanzivnih borbenih dejstava i nanošenje jakih udara neprijatelju u njegovim »pohodima«; samo se tako mogu naći snage za povećavanje Crvene armije i može razviti naš front na nekoliko hiljada lija, postići da naša Crvena armija može, u povoljnim uslovima, bez drugih briga voditi borbe za Nančang i Kjukjang, da se naša Crvena armija više ne brine o pronalaženju hrane za sebe, nego da usretsredi svu svoju pažnju na borbu sa neprijateljem; samo se tako može postići da široke narodne mase budu, manje ili više, zadovoljne uslovima svoga života i da s još većim poletom stupaju u Crvenu armiju ili da izvršavaju zadatke revolucije. Samo takvo postavljanje stvari može se nazvati »potčinjavanje svega ratu«.

Danas mnogi revolucionarni radnici na terenu ne shvataju koliko je važna privredna izgradnja u revolucionarnom ratu, a mnogi lokalni organi vlasti još nisu ozbiljno analizirali ovo pitanje. Otseci za narodnu privredu na terenu još su organizaciski slabi. Ponegde nema čak ni načelnika otseka, ili se u te otseke šalju ljudi nedovoljno sposobni za rad, — samo da se popuni mesto. Razvitak zadrugarstva nalazi se još u početnom stadijumu, a rad na regulisanju snabdevanja hranom započeo je tek u nekim mestima. Propaganda zadataka privredne izgradnje u širokim masama (a to je veoma važan zadatak) još nije uzela maha na terenu, još nije probuđen duh borbe za privrednu izgradnju. Sve je to posledica potcenjivanja značaja privredne izgradnje.

Kad izvedemo analizu svih ovih pitanja na ovom savetovanju i objasnimo ih na terenu posle povratka kući, mi moramo stvoriti atmosferu poleta, s tim da se svi radnici upravnih ustanova i široke

mase radnika i seljaka ispune željom da učestvuju u privrednoj izgradnji. Potrebno je da svi shvate značaj privredne izgradnje za revolucionarni rat, da energično rade na upisivanju obveznica zajma privredne izgradnje, da šire zadružni pokret, da grade svuda magacine za žito i stvaraju rezerve u žitu za slučaj elementarnih nesreća. Svaki okrug mora da osnuje otsek za snabdevanje prehranbenim artiklima, a u oblastima koje imaju posebno važan značaj, i u pijačnim mestima[2]) — odeljenja za snabdevanje prehranbenim artiklima. S jedne strane, treba na teritoriji crvenih rejona obezbediti da prehranbeni artikli stižu iz krajeva gde ih ima u viškovima u one krajeve gde ih nema dovoljno, i ne dozvoliti da u jednom mestu ima hrane u izobilju, a da se u drugom ne može dobiti, ili da su u jednom mestu cene proizvoda preterano niske, a u drugom preterano visoke. S druge strane, treba obezbediti da se ona vrsta prehranbenih artikala kojih imamo u izobilju planski izvozi (ali ne bez ograničenja), bez posredstva špekulanata koji time žele da steknu kapital, tako da možemo uvoziti potrebnu robu iz belih rejona. Mi moramo energično da razvijamo poljoprivredu i domaću zanatsku proizvodnju, da proizvodimo više poljoprivrednih alata i kreča, da povećamo prinos žetve u sledećoj godini i da postignemo raniji nivo proizvodnje volframove rude, drvnog materijala, komfora, hartije, duvana, običnih tkanina, zejtina od metvice i drugih vrsta lokalne proizvodnje, kao i pripremanje pečurki i gajenje lokalnih kultura, i svu tu robu u velikim količinama izvoziti u bele rejone.

Ako je reč o obimu naše spoljne trgovine, treba reći da osnovnu stavku u našem izvozu čine prehranbeni artikli. Mi svake godine izvozimo oko tri miliona dana pirinča; to znači da svaki čovek od tri miliona našeg stanovništva daje na izvoz, prosečno, u najmanju ruku, po jedan dan pirinča za godinu u zamenu za uvezene predmete široke potrošnje. Ko se bavi tom trgovinom? Isključivo trgovci koji istupaju u svojstvu posrednika i bez milosti pljačkaju narod. U prošloj godini su seljaci iz okruga Vanana i Tajhoa prodavali trgovcima pirinač po 1/2 juana za dan, a trgovci su odmah preprodavali tu robu u Kančouu po 4 juana za dan, dobijajući na tom poslu 700% zarade. Ili i ovaj primer: naših tri miliona stanovnika svake godine troše soli približno za 9 miliona juana i tkanina za sumu od 6 miliona juana. Ranije su se uvozom tih tkanina i soli, u iznosu od 15 miliona juana, razume se, bavili trgovci, a mi se u to uopšte nismo mešali. Baveći se tim posredničkim poslovima, trgovci su nečuveno pljačkali stanovništvo. Tako, naprimer, kad kupe so u Meju po ceni 7 cina*) za 1 juan, trgovci dovoze tu istu so u naš rejon i prodaju je po ceni 3/4 cina za 1 juan. Zar to nije gadna i strašna pljačka? Sad se mi moramo prihvatiti toga posla, i ubuduće ćemo se mi sami, svakako, njime baviti, a naša Uprava za spoljnu trgovinu treba time temeljno da se pozabavi.

---

*) Cin = 596,8 gr. — Prim. prev.

Kako će se iskoristiti zajam privredne izgradnje, raspisan na sumu od 3 miliona juana? Mi planiramo da ga iskoristimo na sledeći način: 1 milion juana odvojiti za potrebe rata koji vodi Crvena armija, a 2 miliona odrediti za potrebe zadrugarstva, Uprave za ishranu i Uprave za spoljnu trgovinu. Od njih će manji deo otići na unapređenje proizvodnje, a veći deo na unapređenje spoljne trgovine. Naš cilj nije samo unapređenje proizvodnje, nego i to da se izvezena roba prodaje po povoljnim cenama, a roba koja se uvozi iz belih rejona — so i tkanine — da se kupuje po niskim cenama i da se daje narodnim masama. Na taj način mi ćemo probiti blokadu neprijatelja i učinićemo kraj pljačkanju stanovništva od strane trgovaca. Mi treba da se borimo za neprekidni razvoj narodne privrede i da stvorimo pravu materijalnu bazu revolucionarnog rata i privredne izgradnje, znatno poboljšavajući uslove života masa i povećavajući naše novčane prihode.

To je veliki zadatak, to je ozbiljan sukob sa klasnim neprijateljem. Da li je taj zadatak ostvarljiv u prilikama surovog rata? Ja smatram da je ostvarljiv. Ta ne govorimo mi o izgradnji železničke pruge do Lungjena ili asfaltiranog puta do Kančoua. Mi ne govorimo o uvođenju potpunog monopola na trgovinu prehranbenim artiklima, ne zahtevamo da se trgovina solju i tkaninama s obrtom od 15 miliona juana potpuno nalazi u rukama vlade i da se trgovci sasvim isključe iz nje. Ne govorimo o tome i ne pokušavamo to da sprovedemo. To o čemu govorimo i što sprovodimo, to je unapređivanje poljoprivrede i domaćeg zanatstva, izvoz prehranbenih artikala i volframove rude, uvoz soli i tkanina; mi pristupamo poslu počinjući zasada sa investicijama od 2 miliona juana i akciskim udelima stanovništva. Zar to ne treba raditi, zar se to ne može raditi, zar se to neće moći uraditi? Mi smo pristupili tom poslu i već smo postigli izvesne uspehe. Sadašnja jesenja žetva je za 20—25 procenata veća od prošlogodišnje, što premašuje 20-procentno povećanje prinosa koji smo planirali. U oblasti domaćeg zanatstva obnavlja se proizvodnja poljoprivrednog inventara i kreča; počinje se obnavljati proizvodnja volframove rude. Oživela je i proizvodnja duvana, hartije, drvne mase. U oblasti snabdevanja prehranbenim artiklima ove godine su postignuti veliki uspesi. Delimično je počeo i uvoz soli. Ovi uspesi stvaraju osnovu za našu čvrstu veru u to da je mogućno dalje kretanje napred. Zar nije očigledna greška onih koji tvrde da je, tobože, privredna izgradnja mogućna tek posle završetka rata i da je, tobože, ona danas nemogućna?

Isto tako je razumljivo da u današnjoj etapi treba celokupnu privrednu izgradnju podrediti osnovnom zadatku: vođenju revolucionarnog rata. Danas je glavni zadatak — revolucionarni rat, a privredna izgradnja treba da mu bude stavljena u službu, da se vodi u ime rata, da mu se potčinjava. U istoj meri pogrešna su shvatanja onih koji smatraju da je privredna izgradnja danas naš

glavni zadatak i zanemaruju revolucionarni rat, baveći se privrednom izgradnjom odvojeno od revolucionarnog rata. Tek posle završetka građanskog rata može se i treba reći da glavni zadatak pretstavlja privredna izgradnja. Bilo bi nerazborito pokušavati da se u toku građanskog rata sprovodi takva mirnodopska privredna izgradnja koja će postati potrebna tek u budućnosti, a ne sada, koja će biti moguća tek u budućoj, a ne u sadašnjoj situaciji. Danas je potreban samo onaj rad koji rat neodložno zahteva. Sav taj rad treba da služi ratu, a ne da bude mirnodopsko zanimanje, odvojeno od rata. Ako izvesni drugovi smatraju da treba privrednu izgradnju voditi bez ikakve veze sa ratom, njihovu pogrešku treba odmah ispraviti.

Ne može se postići brzo širenje akcije na privrednom frontu ako se ne primenjuju pravilni oblici rukovođenja i pravilni metodi rada. To je takođe važno pitanje koje mi moramo rešavati na ovom našem sastanku. Jer, kada se drugovi vrate na teren, moraće ne samo da odmah pristupe velikom poslu, nego i da rukovode mnogim radnicima sa kojima će ga zajedno i sprovoditi. Ovo naročito vredi za drugove koji rade u opštinskim i gradskim ustanovama, a isto tako i u zadrugarstvu, Upravi za ishranu, Upravi za trgovinu i u Otseku za snabdevanje. Oni su aktivisti koji neposredno mobilišu mase za organizovanje zadruga, regulisanje snabdevanja prehranbenim artiklima i regulisanje transporta, oni upravljaju uvozom i izvozom. Ako oni ne nađu pravilne oblike rukovođenja, pravilne i efikasne metode rada, onda će to odmah uticati na rezultate rada i dovešće do toga da naš rad neće imati podršku širokih masa i u toku ove jeseni i zime, a isto tako i sledećeg proleća i leta, mi nećemo moći u potpunosti da ispunimo plan Centralne vlade u oblasti privredne izgradnje. S tim u vezi ja želim da ukažem drugovima na sledeće momente:

1. — Potrebno je mobilisati narodne mase preko društvenih organizacija. Pre svega, prezidijumi izvršnih odbora svih stepena i drugovi koji rade u otsecima za narodnu privredu i finansije moraju sistematski stavljati na dnevni red, analizirati, kontrolisati i proveravati sav rad na upisivanju zajma, unapređenju zadrugarstva, regulisanju snabdevanja prehranbenim artiklima, unapređenju proizvodnje i trgovine. Dalje, potrebno je mobilisati masovne organizacije, pre svega sindikate i saveze seoske sirotinje. Potrebno je da sindikati mobilišu mase svojih članova za rad na privrednom frontu. Savezi seoske sirotinje pretstavljaju moćno oružje u mobilizaciji masa za unapređenje zadrugarstva i realizovanje zajma; rejonski i opštinski organi vlasti moraju energično da rukovode njima. Dalje, na konferencijama i sastancima koji se sazivaju po selima ili kućama treba propagirati privrednu izgradnju, podrobno objašnjavajući vezu između revolucionarnog rata i privredne izgradnje, objašnjavajući kako da se poboljšaju životni uslovi masa, kako da se povećaju naše borbene snage. Pozivajte ljude da uzimaju obveznice

zajma, da razvijaju zadrugarstvo, da poboljšavaju snabdevanje prehranbenim artiklima, da učvršćuju finansije, proširuju trgovinu; pozivajte ih da se bore za ostvarivanje tih parola, podižite oduševljenje narodnih masa. Ako se ne mobilišu mase preko društvenih organizacija i ako se sa njima ne radi, tojest ako prezidijumi izvršnih odbora svih stepena i otseci narodne privrede i finansija ne stave u centar svoje pažnje rad na privrednoj izgradnji, i ako ga ne budu podvrgavali analizi i proveravanju, ako ne budu obraćali pažnju na mobilizaciju masovnih organizacija i održavanje propagandnih konferencija, mi onda nećemo moći da postignemo svoj cilj.

2. — Metodi mobilizacije masa ne smeju biti birokratski. Birokratski metodi rukovođenja su nedopustivi u bilo kom revolucionarnom radu; oni ne vrede ni za privrednu izgradnju. Takvu gadost kao što je birokratizam treba izbaciti napolje, ona nikome nije potrebna. Naši drugovi treba da vole masovne oblike rada, tojest oblike koji se dopadaju svakom radniku i seljaku. Jedna od manifestacija birokratizma jeste nemaran odnos prema radu, kad je čovek ravnodušan prema svemu, kad radi kako bilo, da se održi samo forma. Mi moramo voditi ozbiljnu borbu protiv tih pojava. Druga manifestacija birokratizma jeste golo administriranje. Spolja gledano ovakav radnik ne pokazuje lenjost u radu, i ima se utisak kao da taj čovek radi marljivo. Uspešno razvijati zadrugarstvo metodima golog administriranja faktički je nemoguće. Ako bi se čak ono za izvesno vreme formalno i razvijalo, takav razvoj ne može biti trajan; na kraju krajeva mase će izgubiti poverenje u njega, i usled toga će se zaustaviti njegov razvitak. Upisivanje zajma administrativnim putem — putem proizvoljnog raspoređivanja na osnovu sopstvenih cifara i računa, ne uzimajući u obzir da li je ta mera razumljiva masama, mogu li ljudi da pristanu na izvesnu sumu ili ne — može samo dovesti do nezadovoljstva masa, zbog čega će biti nemoguće realizovati zajam kao što bi trebalo. Golo administriranje apsolutno ne vodi ničemu. Nama je potrebna uporna agitacija, potrebno je mase ubeđivati. Mi moramo da razvijamo zadrugarstvo, da popularišemo zajam i da sprovodimo sav rad na mobilizaciji ekonomskih izvora za snabdevanje, vodeći računa o konkretnim uslovima i o konkretnom raspoloženju masa.

3. — Za unapređivanje privredne izgradnje potrebni su mnogobrojni rukovodeći kadrovi. Nije reč o desetinama ili o stotinama, nego o hiljadama i desetinama hiljada ljudi, koji treba da se organizuju, nauče i upute na front privredne izgradnje. Oni će postati komandanti na privrednom frontu, a široke mase naroda biće njihovi borci. Ljudi često kukaju zbog nedostatka kadrova. Ali zar mi zaista nemamo kadrova, drugovi? Iz mase je dobijen ogroman broj radnika prekaljenih u borbi za zemlju, u ekonomskoj borbi i u revolucionarnom ratu, i onda kako se može govoriti da nema kadrova? Treba se samo odreći pogrešnih nazora, i kadrovi će se odmah naći.

4. — Privredna izgradnja se ne može odvajati ne samo od glavnog, ratnog zadatka, nego ni od drugih zadataka. Samo temeljitijim sprovođenjem kampanje za proveravanje raspodele zemlje[3]) može se do kraja iskoreniti feudalno i polufeudalno zemljoposedništvo, podići proizvodna aktivnost seljaka i postići brzo uključivanje širokih krugova seljaka u privrednu izgradnju. Samo odlučnim sprovođenjem u život zakona o radu može se postići poboljšanje životnih uslova radničkih masa, njihovo aktivno i brzo uključivanje u privrednu izgradnju i jačanje njihove rukovodeće uloge u odnosu na seljaštvo. Samo pravilnim rukovođenjem u izbornoj kampanji i »kampanji za razobličavanje«[4]), koja se sprovodi istovremeno sa kampanjom za proveravanje raspodele zemlje, mogu se izlečiti naši upravni organi i može se stvoriti našoj Vladi mogućnost da još efikasnije rukovodi revolucionarnim ratom, da rukovodi svim granama proizvodnje, da rukovodi privrednom izgradnjom.

Podizanje političkog i kulturnog nivoa narodnih masa putem sprovođenja kulturno-vaspitnog rada isto tako ima ogroman značaj za razvitak narodne privrede. A tim pre ne treba naglašavati da rad na širenju redova Crvene armije ne treba zanemarivati ni za trenutak. Svima je jasno da ako Crvena armija ne bude pobeđivala, ekonomska blokada će se još više pojačati. Sa svoje strane, razvitak narodne privrede i poboljšanje životnih uslova masa, nesumnjivo, mogu mnogo pomoći u radu na umnožavanju redova Crvene armije, a to će dovesti do toga da će široke mase naroda sa oduševljenjem poći na front. Jednom rečju, ako postignemo da se svi navedeni uslovi ostvare, uključujući tu i nov, jako važan uslov — privrednu izgradnju, i ako primoramo sve te faktore da služe revolucionarnom ratu, onda će pobeda u revolucionarnom ratu, besumnje, pripasti nama.

NAPOMENE

1. — U periodu od 1930 do 1934 godine vojska Čang Kaj Šeka preduzimala je pet velikih ofanziva, pod imenom »pohoda«, na Centralni crveni rejon, čiji je centar bio grad Džujkin u provinciji Kjangsiju. Peti »pohod« počeo je oktobra 1933 godine, ali aktivnu pripremu njegovu sproveo je Čang Kaj Šek još uleto 1933 godine.

2. — Mesta u seoskim rejonima, u provinciji Kjangsiju, gde se periodično održavaju pijace.

3. — Kampanja za proveravanje raspodele zemlje vršena je posle podele zemlje na teritoriji crvenih rejona; njen zadatak se sastojao u proveravanju pravilnosti raspodele zemlje.

4. — Misli se na kampanju sprovođenu demokratskim metodima protiv rđavih postupaka pojedinih organa demokratske vlasti koje su prijavljivali široki krugovi stanovništva.

* * *

KAKO ODREDITI KLASNU PRIPADNOST NA SELU

(Oktobra 1933 godine)

Ovaj dokumenat, koji je napisao drug Mao Ce Tung oktobra 1933 godine u cilju likvidacije štetnih krajnosti počinjenih prilikom sprovođenja zemljišne reforme, i u cilju pravilnog rešenja agrarnog pitanja, primio je Centralni komitet radničko-seljačke demokratske Vlade kao uputstvo za određivanje klasne pripadnosti na selu.

1. — ZEMLJOPOSEDNICI

Zemljoposednikom se naziva onaj ko ima zemlju, sam ne radi ili se bavi samo onim poslom koji za njega pretstavlja sporedan izvor prihoda i živi od eksploatacije seljaka. Zemljoposednici eksploatišu seljake, uglavnom, uzimajući zakupninu na zemlju. Pored toga, zemljoposednici imaju takođe i dopunske prihode — ili od zelenaštva, ili od eksploatacije najamnih radnika, ili od svojih industriskih ili trgovačkih preduzeća. Ali glavni oblik zemljoposedničke eksploatacije jeste eksploatacija seljaka ubiranjem zakupnine na zemlju. Upravljanje društvenom zemljom i sakupljanje zakupnine na školsku zemlju, takođe, pretstavlja jedan od oblika eksploatacije ubiranjem zakupnine na zemlju[1]).

Zemljoposednici koji su bankrotirali pa ipak ne rade nego žive baveći se prevarama i ucenjivanjima, ili žive na račun rođaka i prijatelja (a uslovi života su im bolji nego kod običnih srednjaka), opet se ubrajaju u zemljoposednike.

Militaristi, birokrati, tuhaoi i lešeni, kao politički pretstavnici klase zemljoposednika, najgori su od svih zemljoposednika. Manje uticajni tuhaoi i lešeni često se nalaze i među kulacima.

Lica koja pomažu zemljoposednicima u sakupljanju zakupnine na zemlju i u upravljanju imanjem, i čiji je osnovni izvor sredstava za život *eksploatacija seljaka od strane zemljoposednika,* i kod kojih su uslovi života bolji nego kod običnih srednjaka, treba izjednačavati sa zemljoposednicima.

Lica kod kojih glavni izvor sredstava za život pretstavlja lihvarstvo i kod kojih su uslovi života bolji nego kod običnih srednjaka, nazivaju se lihvarima (zelenašima) i njih treba izjednačavati sa zemljoposednicima.

2. — KULACI

Kulaci, po pravilu, poseduju zemlju, ali neki od njih poseduju samo jedan deo zemlje koju obrađuju, a ostali deo uzimaju pod zakup; neki uopšte i nemaju svoje zemlje i uzimaju pod zakup svu zemlju koju obrađuju. Kulaci, obično, poseduju u izobilju inventar i obrtni kapital, sami rade, ali jedan deo svoga dohotka, često veći deo, uvek dobijaju od eksploatacije. Kulačka eksploatacija je, uglavnom, eksploatacija najamne radne snage (nadničara). Pored toga, kulaci ili daju pod zakup jedan deo zemlje, i dobijaju zakupninu na tu zemlju, ili daju novac pod interes, ili su vlasnici industriskih ili trgovačkih preduzeća. Oni, većim delom, upravljaju društvenom zemljom. U kulake treba ubrajati i one koji, imajući relativno veliki komad najbolje zemlje, rade sami na zemlji i ne pribegavaju uzimanju u najam radne snage, ali eksploatišu seljake ubirajući zakupninu na zemlju, zelenaštvom ili koristeći se drugim oblicima eksploatacije. Kulačka eksploatacija ima stalan karakter, i kod mnogih kulaka prihod od nje pretstavlja osnovni deo celokupnih njihovih prihoda.

3. — SREDNJACI

Srednjaci najčešće imaju sopstvenu zemlju. Neki srednjaci poseduju samo jedan deo zemlje koju obrađuju, a ostatak uzimaju pod zakup; neki uopšte nemaju svoje zemlje i svu zemlju koju obrađuju uzimaju pod zakup. Srednjaci su u izvesnoj meri osigurani sopstvenim inventarom. Izvor sredstava za život srednjacima pretstavlja isključivo, ili uglavnom, njihov sopstveni rad. Srednjaci, po pravilu, ne eksploatišu tuđ rad; mnogi od njih delimično su i sami podvrgnuti eksploataciji, plaćajući zakupninu na zemlju uzetu pod zakup i interes na dug. Ali, srednjaci, po pravilu, ne prodaju svoju radnu snagu. Izvestan deo srednjaka (imućni srednjaci) u malim razmerama eksploatišu tuđ rad, ali ta eksploatacija nema stalan karakter i ne pretstavlja za njih glavni izvor prihoda.

4. — SIROMAŠNI SELJACI

Neki siromašni seljaci poseduju jedan deo zemlje koju obrađuju, ali nemaju dovoljnu količinu inventara; drugi uopšte nemaju zemlje, a imaju samo inventar, i to u nedovoljnoj količini. Po pra-

vilu, siromašni seljaci su prinuđeni da uzimaju pod zakup zemlju za obrađivanje i da se izlažu eksploataciji, isplaćujući zakupninu na zemlju i interes na zajam i delimično prodajući svoju radnu snagu.

Dok srednjaci, po pravilu, ne moraju prodavati svoju radnu snagu, siromašni seljaci su, po pravilu, prinuđeni da delimično prodaju svoju radnu snagu — to je glavni kriterijum za određivanje razlike između srednjaka i siromašnih seljaka.

5. — RADNICI

Radnici (tu su uračunati i nadničari), po pravilu, uopšte nemaju ni zemlje, ni inventara; samo neki od njih imaju sasvim mali deo zemlje i inventar. Radnici žive isključivo ili uglavnom na račun prodaje svoje radne snage.

NAPOMENE

1. — U kineskom selu bilo je mnogo društvene zemlje. Ona se delila na različite kategorije:

a) zemlja od koje su prihodi išli za administrativne potrebe, kao, naprimer, zemlja koja je pripadala izvesnim rejonskim ili opštinskim organima vlasti;

b) rodovska zemlja, kao, naprimer, zemlja koja je pripadala rodovskim hramovima;

c) zemlja od koje su prihodi išli na religiozne ciljeve, naprimer, zemlja koja je pripadala budističkim, taoskim, katoličkim i muslimanskim hramovima;

d) zemlja od koje su prihodi išli za potrebe društvene uzajamne pomoći, naprimer, zemlja koja je pripadala opštinskim ambarima, ili za druge društvene potrebe, naprimer, zemlja koja je išla u fond za opravku puteva i mostova;

e) zemlja od koje su prihodi išli za potrebe prosvete, naprimer, školska zemlja.

U ogromnoj većini slučajeva tom zemljom raspolagali su zemljoposednici i kulaci, a seljaci su mogli učestvovati samo jednim malim delom u upravljanju tom zemljom.

* * *

NAŠA EKONOMSKA POLITIKA

(23 januara 1934 godine)

Referat druga Mao Ce Tunga na II svekineskom kongresu radničkih i seljačkih delegata, održanom januara 1934 godine u gradu Džujkinu u provinciji Kjangsiju.

Samo bezočni kuomintanški militaristi, koji su u oblastima gde vladaju doveli narod do prosjačkog štapa, a privredu do iscrpljenja, samo su oni sposobni da iz dana u dan šire klevete kako, tobože, u crvenim rejonima vlada potpuni haos. Imperijalisti i Kuomintang postavljaju sebi za cilj uništenje crvenih rejona, onemogućavanje razvoja privredne izgradnje u tim rejonima, rušenje blagostanja milionskih masa radnika i seljaka koji su se oslobodili. Zbog toga oni ne samo da su organizovali oružane snage za izvođenje ratnih »pohoda«, nego i vode politiku surove ekonomske blokade. Ali mi, nalazeći se na čelu širokih narodnih masa i Crvene armije, ne samo što smo razbili niz »pohoda« neprijatelja, nego i činimo sve što je mogućno i potrebno za privrednu izgradnju, da bismo razbili podmukle planove neprijatelja koji je naumio da nas uguši ekonomskom blokadom; i u tom smislu mi nepokolebljivo idemo iz uspeha u uspeh.

Principi naše ekonomske politike su sledeći: činiti sve što je moguće i potrebno u oblasti privredne izgradnje; mobilisati ekonomske izvore za snabdevanje fronta i istovremeno za najveće moguće poboljšanje životnih uslova narodnih masa; učvršćivati ekonomske veze između radnika i seljaka; obezbeđivati rukovodstvo proletarijata nad seljaštvom; boriti se da državni sektor narodne privrede zauzme rukovodeće mesto u odnosu na privatni sektor i stvarati preduslove za prelaz, u budućnosti, u socijalizam.

Centralni zadaci naše privredne izgradnje jesu: razvitak poljoprivredne proizvodnje, razvitak industriske proizvodnje, razvitak spoljne trgovine i razvitak zadrugarstva.

Poljoprivreda u crvenim rejonima danas se, nesumnjivo, nalazi u porastu. U 1933 godini je poljoprivredna proizvodnja u oblasti južnog dela provincije Kjangsija i zapadnog dela provincije

Fukiena porasla za 15% u poređenju sa 1932 godinom, a u pograničnom rejonu Fukien — Čekjang — Kjangsu — za 20%. Dobra žetva bila je u pograničnom rejonu Sečuan — Šensi. U toku prvih godinu-dve dana posle stvaranja crvenih rejona često se opažalo izvesno opadanje poljoprivredne proizvodnje[1]). Ali posle podele zemlje, kada su prava seljaka na zemlju bila jasno određena, i kada smo počeli da potstičemo razvoj proizvodnje, radni elan seljačkih masa povećao se i proizvodnja se počela ponovo obnavljati. Danas je u izvesnim rejonima nivo poljoprivredne proizvodnje iz vremena pre revolucije ne samo dostignut, nego čak i premašen. U izvesnim *mestima nije samo obnovljeno obrađivanje zemlje zapuštene za* vreme revolucionarne borbe, nego su osvojene i nove površine. U mnogim mestima, u cilju planskog korišćenja radne snage na selu, organizovana su udruženja za uzajamnu pomoć u radu i brigade za obrađivanje zemlje[2]); za savlađivanje teškoća, izazvanih nedostatkom tegleće stoke, stvorena su udruženja za pružanje pomoći u tom smislu. U isti mah u proizvodnju su se uključile široke mase žena.

Za vreme kuomintanške vladavine takvo stanje bilo je sasvim nemogućno. Tada je zemlja pripadala zemljoposednicima, i seljaci nisu hteli, a nisu ni mogli, svojim snagama da povećavaju plodnost zemljišta. Tek kada smo podelili zemlju seljacima i počeli da potstičemo njihovu proizvodnu delatnost, seljačke mase su dobile radni elan i tako su u oblasti poljoprivredne proizvodnje postale mogućne velike pobede. Ovde treba istaći da u sadašnjim uslovima razvoj poljoprivredne proizvodnje pretstavlja najpreči zadatak naše privredne izgradnje; on treba da reši ne samo najvažniji problem, problem ishrane, nego i problem sirovina za proizvodnju najneophodnijih stvari: odela, šećera, hartije i dr., tojest da reši zadatak snabdevanja pamukom, konopljom, šećernom trskom, bambusom itd. Važni zadaci u oblasti poljoprivrede jesu, isto tako, pošumljavanje i povećavanje broja stoke. U uslovima ekonomike, zasnovane na sitnoj poljoprivrednoj proizvodnji, ne samo da je mogućna, nego je i neophodna razrada odgovarajućih proizvodnih planova za najvažnije grane poljoprivredne produkcije, a potrebna je i mobilizacija seljaka u borbi za izvršenje tih planova. Ubuduće moramo još veću pažnju da poklonimo tom zadatku i da uložimo još više snaga za njegovo izvršenje.

Što se tiče teškoća u stvaranju potrebnih uslova za poljoprivrednu proizvodnju, naprimer, obezbeđenja radne snage, tegleće stoke, veštačkog đubriva, semena, navodnjavanja, tu moramo energično voditi seljake u borbi za savlađivanje tih teškoća. Najglavniji naši zadaci u oblasti poljoprivredne proizvodnje jesu plansko korišćenje radne snage i uvlačenje žena u poljoprivrednu proizvodnju. Organizovanje udruženja za uzajamnu pomoć u radu i brigada za obrađivanje zemlje, mobilizacija čitavog seoskog stanovništva i rukovođenje njime u najvažnijim sezonama poljskih radova — u vreme

prolećne i jesenje setve — to su nužne mere za rešenje problema radne snage. Veliki broj seljaka (oko 25%) oskudeva u teglećoj stoci, što takođe pretstavlja veoma ozbiljan problem. Preko je potrebno da obratimo pažnju na stvaranje udruženja za pružanje pomoći u teglećoj stoci i da sprovedemo među seljacima koji nemaju tegleće stoke kampanju za davanje stoke u zajednicu radi uzajamnog pomaganja. Najveću pažnju treba obratiti navodnjavanju, koje je od životnog značaja za poljoprivredu. Danas se još ne može, naravno, pokretati pitanje stvaranja državnih i kolektivnih imanja, ali je za brže unapređenje poljoprivrede preko potrebno organizovati svuda mala ogledna dobra i agrotehničke kurseve, a isto tako i poljoprivredne izložbe.

Blokada koju sprovodi neprijatelj stvara teškoće u izvozu naše robe. S tim u vezi mnoge grane zanatske proizvodnje u crvenim rejonima postepeno se gube, a naročito takve kao proizvodnja duvana i hartije. Ali te teškoće s izvozom nisu potpuno nesavladljive. Potrebe širokih masa stanovništva stvaraju kod nas naše sopstveno prostrano tržište. Mi moramo planski da obnavljamo i razvijamo zanatsku proizvodnju i neke grane industrije, pre svega za zadovoljavanje svojih sopstvenih potreba, a zatim i za izvoz. U toku poslednje dve godine, a naročito od prve polovine 1933 godine, mnoge grane zanatske proizvodnje i pojedine grane industriske proizvodnje već su počele da se obnavljaju, zato što smo obratili pažnju na njih, a i zbog postepenog porasta broja proizvođačkih zadruga. Reč je, uglavnom, o proizvodnji duvana, hartije, kamfora, poljoprivrednog inventara i veštačkog đubriva (kreča i dr.) i o dobijanju volframove rude. U današnjoj situaciji ne može se potcenjivati ni sopstvena proizvodnja tkanina, lekova i šećera. U pograničnom rejonu Fukien — Čekjang — Kjangsi ranije se nikad nije proizvodila roba kao što je: hartija, tkanine i šećer. Danas njihova proizvodnja raste i taj porast daje potpuno zadovoljavajuće rezultate. U vezi sa nedostatkom kuhinjske soli, tamo je organizovana proizvodnja soli od šalitre.

Industriska proizvodnja treba da se planira na odgovarajući način. Potpuno i tačno planiranje na bazi raštrkane zanatske proizvodnje, razume se, nemogućno je. Ali, više ili manje tačno planiranje preko je potrebno za izvesne najvažnije grane proizvodnje, a pre svega za one grane koje se nalaze u državnom i zadružnom sektoru. Svako državno i zadružno preduzeće od samog početka svoga rada mora da uzme u obzir izvore za sirovine i robno tržište kako u neprijateljskim, tako i u našim rejonima.

Danas je iznad svega potrebno da planski regulišemo trgovinu stanovništva sa belim rejonima, a država treba da uzme neposredno u svoje ruke trgovinu izvesnom neophodnom robom, naprimer, uvoz soli i tkanina, izvoz prehranbenih artikala i volframove rude, kao i regulisanje trgovine prehranbenim artiklima na unutrašnjem tržištu. U pograničnom rejonu Fukien — Čekjang — Kjangsi ovaj

posao počeo je nešto ranije, a u Centralnom rejonu — uproleće 1933 godine. Stvaranjem Uprave za spoljnu trgovinu i drugih organa postignuti su u tom pravcu prvi uspesi.

Danas se naša narodna privreda sastoji iz tri sektora — državnog, zadružnog i privatnog.

U državnom sektoru nalaze se samo ona privredna preduzeća sa kojima je mogućno i potrebno državno upravljanje. Sektor državne industrije i trgovine već je počeo rasti i pred njim se otvaraju ogromne perspektive.

Mi ne samo da ne sprečavamo privrednu delatnost privatnog sektora, nego je i potstičemo i unapređujemo, samo ako privatnici ne narušavaju zakone koje je donela Vlada. Razvitak privatne proizvodnje potreban je sada u interesu države i naroda. Danas privatna proizvodnja ima bezuslovno apsolutnu prevagu i nesumnjivo će je imati još za duži period vremena. Privatnu proizvodnju u crvenim rejonima pretstavljaju danas sitna preduzeća.

Zadružni sektor razvija se vrlo brzo. Po statističkim podacima, u 17 okruga provincije Kjangsija i Fukiena u septembru 1933 godine bilo je različitih zadruga svega 1.423 sa akcionarskim kapitalom koji je premašio 300 hiljada juana. Najveći razvitak dostigle su potrošačke i prehranbene zadruge, a za njima slede proizvođačke zadruge. Kreditne zadruge tek što su otpočele sa radom. U procesu zajedničke delatnosti zadruge i državna preduzeća vremenom će postati ogromna ekonomska snaga, postepeno će nadjačati privatnu proizvodnju i počeće, u odnosu na nju, da igraju rukovodeću ulogu. Zato, potstičući razvitak privatne proizvodnje potrebno je istovremeno na sve moguće načine razvijati državna preduzeća i znatno proširivati zadružna preduzeća.

U cilju razvitka državnih preduzeća i pomoći zadružnim preduzećima mi smo raspisali, uz podršku narodnih masa, zajam privredne izgradnje u iznosu od 3 miliona juana. Jedini mogućan izvor sredstava za finansiranje privredne izgradnje danas pretstavlja prikupljanje sredstava od stanovništva.

Povećanje naših prihoda putem razvitka narodne privrede jeste osnovni kurs naše finansiske politike, koji je već dao očigledne rezultate u pograničnom rejonu Fukien — Čekjang — Kjangsi i počeo donositi plodove i u Centralnom rejonu. Odlučno sprovođenje toga kursa jeste zadatak naših finansiskih organa i naših ekonomista. S tim u vezi potrebno je obratiti dvostruku pažnju na to da Državna banka, puštajući u promet novčanice, polazi u prvom redu od potreba razvitka narodne privrede, a čisto finansiskim potrebama da daje drugostepeno mesto.

Pri trošenju sredstava osnovna orijentacija treba da bude— štednja. Potrebno je da svi pojedinci u upravnim organima shvate da su korupcija i rasipništvo — najveći zločin. Dosadašnja borba protiv korupcije i rasipništva imala je izvesnih rezultata, i u tom pravcu treba i dalje raditi. Štedeti svaku paru za potrebe rata i

revolucije, za našu privrednu izgradnju — to je princip našeg knjigovodstva.

Naši metodi korišćenja državnog dohotka treba da se iz osnova razlikuju od kuomintanških metoda.

U trenutku kad je Kina nasilno gurnuta u najtežu ekonomsku bedu, kada stotine miliona ljudi pate od gladi i zime, naša narodna vlada, prezirući mnogobrojne teškoće, prihvatila se, svojski, privredne izgradnje u ime revolucionarnog rata, u interesu nacije. Potpuno je jasno da samo naša pobeda nad imperijalizmom i Kuomintangom, samo naš planski i organizovani rad na privrednoj izgradnji mogu spasti čitav naš narod od neviđene bede.

NAPOMENE

1. — U toku prvih godinu-dve dana posle stvaranja crvenih rejona često se zapažalo izvesno opadanje poljoprivredne proizvodnje; ovo se dešavalo uglavnom zato što u vreme podele zemlje nisu bila jasno određena prava seljaka na zemlju i što novi ekonomski poredak još nije krenuo svojim normalnim tokom; to je stvaralo kod seljaka nesigurnost i vremenom je dovodilo do smanjenja njihove aktivnosti u proizvodnji.

2. — Udruženja za pružanje uzajamne pomoći u radu i brigade za obrađivanje zemlje jesu organizacije za uzajamnu pomoć u radu, koje su stvarali seljaci u crvenim rejonima u uslovima individualne proizvodnje radi podizanja proizvodne delatnosti seljaka putem planskog korišćenja radne snage. Učešće u tim organizacijama za uzajamnu pomoć u radu bilo je dobrovoljno i zasnivalo se na zajedničkoj koristi; obračun za uloženi rad vrši se prema broju radnih dana, i onaj ko je radio manje, doplaćivao je onome ko je radio više. Udruženja za pružanje uzajamne pomoći u radu, pored pomoći svojim članovima, pomagala su i porodicama onih koji su služili u Crvenoj armiji, siročadi i starcima (lica koja su pružala pomoć u radu siročadi i starcima dobijala su od ovih samo hranu, ali nisu od njih primala novčanu nagradu). Pošto su organizacije za pružanje uzajamne pomoći u radu počele igrati važnu ulogu u proizvodnji, a metodi koji su primenjivani osvedočili se kao celishodni, te su organizacije počele uživati veliku podršku stanovništva.

* * *

VIŠE BRIGE ZA ŽIVOT NARODA, VIŠE PAŽNJE METODIMA RADA

(27 januara 1934 godine)

Iz završne reči druga Mao Ce Tunga na II svekineskom kongresu radničkih i seljačkih delegata, održanom januara 1934 godine u gradu Džujkinu u provinciji Kjangsiju.

Postoje dva pitanja na koja drugovi u svojim diskusijama nisu obratili dovoljno pažnje. Na tim pitanjima ja i želim da se posebno zadržim.

Prvo je pitanje kako žive narodne mase.

Sada je naš osnovni zadatak — mobilisati široke mase naroda da uzmu učešća u revolucionarnom ratu, uništiti imperijalizam i Kuomintang u revolucionarnom ratu, proširiti Revoluciju na čitavu zemlju, proterati imperijaliste iz Kine. Ko ovaj osnovni zadatak potcenjuje, taj je rđav revolucionarni radnik. Ako naši drugovi dobro shvate taj osnovni zadatak i uvide da Revoluciju treba po svaku cenu proširiti na čitavu zemlju, onda nećemo ni najmanje zanemariti osnovne interese širokih narodnih masa, kao ni uslove njihovog života, niti ćemo i najmanje potcenjivati te interese i uslove. Revolucionarni rat je rat narodnih masa, on se može voditi samo ako se mobilišu narodne mase, samo ako se oslonimo na narodne mase.

Da li možemo da pobedimo neprijatelja ako se ograničimo samo na mobilizaciju naroda za rat, a ne budemo se bavili nikakvim drugim poslom? Naravno, ne. Ako hoćemo da pobedimo, moramo da učinimo još vrlo mnogo. Mi treba da rukovodimo seljaštvom u borbi za zemlju i da delimo zemlju seljacima; da podižemo radni elan seljaka i potstičemo poljoprivrednu proizvodnju; da štitimo interese radnika; da stvaramo zadruge; da razvijamo spoljnu trgovinu; da rešavamo pitanja zbrinjavanja narodnih masa odelom, hranom, stanovima, najprečim potrebama, da rešavamo pitanja zdravstvene zaštite, pitanja braka. Kraće rečeno, sva pitanja svakodnevnog života narodnih masa treba da budu predmet naše najveće pažnje. Ako tim pitanjima budemo posvećivali pažnju, rešavali

ih i zadovoljavali potrebe narodnih masa, mi ćemo postati pravi organizatori života naroda, i on će se masovno okupiti oko nas i predano će nas potpomagati. Drugovi, da li ćemo tada moći pokrenuti narodne mase da učestvuju u revolucionarnom ratu? Moći ćemo, sigurno ćemo moći.

Naši radnici ponekad su postupali ovako: bavili su se samo povećavanjem brojnosti Crvene armije, povećavanjem transportnih odreda, ubiranjem poreza na zemlju, upisivanjem zajma. A šta je sa drugim stvarima? Drugim stvarima se nisu bavili, niti su o njima vodili brigu; štaviše, oni se uopšte ni o čemu nisu brinuli. Tako, naprimer, u Tingčouu, gradski Izvršni komitet jedno vreme bavio se samo vrbovanjem ljudi za Crvenu armiju i mobilizacijom za transportne odrede, a uopšte se nije interesovao za pitanja života narodnih masa. Međutim, stanovništvo Tingčoua nije imalo ogreva, nije moglo nabaviti soli, koju su kapitalisti sakrivali, jedan deo stanovništva nije imao stanova, u gradu nije bilo dovoljno pirinča, cena mu je bila visoka. To su bila osnovna životna pitanja stanovništva grada Tingčoua, koje je očekivalo našu pomoć u njihovom rešavanju. Ali gradski Izvršni komitet Tingčoua čak nije ni postavio te probleme. Posle ponovnih izbora za skupštine radničkih i seljačkih delegata u Tingčouu više od sto delegata prestalo je dolaziti na sednice, pošto se na njima diskutovalo samo o pitanjima povećanja brojnosti Crvene armije i mobilizacije za transportne odrede, a ni najmanje pažnje se nije obraćalo na uslove života naroda; zato se sednice nisu mogle više sazivati. Zato su tamo i bili postignuti tako beznačajni rezultati rada na povećanju brojnosti Crvene armije i mobilizaciji za transportne odrede. To je slika stanja u jednom mestu.

Drugovi, vi ste verovatno pročitali brošuru koja vam je podeljena o dvema uzornim opštinama. To je sasvim drugačija slika. Koliko su ljudi dale Crvenoj armiji opština Čankang[1]) u provinciji Kjangsiju i opština Cajki[2]) u provinciji Fukienu. U opštini Čankangu od celokupne omladine i odraslih muškaraca i žena 80% stupilo je u redove Crvene armije, a u opštini Cajki u redove Crvene armije stupilo je 88%. Veliki uspesi postignuti su i u upisivanju zajma: u opštini Čankangu na 1.500 stanovnika upisan je zajam u iznosu 4.500 juana. Vrlo dobri rezultati postignuti su tamo i u drugim oblastima rada. Čime se može objasniti takvo stanje? Pokazaću to na nekoliko primera. Kad je jednom siromahu u opštini Čankangu izgoreo jedan deo kuće, opštinski Izvršni komitet prikupio je među stanovništvom sredstva za pomoć nastradalom. Kad su tri stanovnika ostala bez sredstava za život, Izvršni komitet zajedno sa Udruženjem uzajamne pomoći smesta je sakupio pirinač i pomogao im. Uleto prošle godine da ublaži posledice slabe žetve Izvršni komitet kupio je pirinač u okrugu Kunglueu[3]), koji se nalazi nešto više od 200 lija od Čankanga, i pružio je pomoć stanovništvu. Slično i vrlo uspešno radilo se i u opštini Cajki. To su zaista pri-

merni organi vlasti. Njihovi metodi upravljanja iz osnova se razlikuju od birokratskih metoda gradskog Izvršnog komiteta u Tingčouu. Mi se moramo učiti od drugova iz opština Čankanga i Cajke, a moramo se boriti protiv takvog birokratskog upravljanja kao što je u Tingčouu!

Ja najozbiljnije skrećem pažnju Kongresa na potrebu da se duboko ulazi u bitna pitanja života narodnih masa, počev od pitanja o zemlji i radu, pa zaključno sa pitanjima snabdevanja najneophodnijim stvarima. Eto, žene hoće da se nauče da oru i kopaju. Ko će ih tome naučiti? Deca hoće da uče. Da li su otvorene za njih škole? Most što se nalazi u blizini tako je uzan, da se sa njega može pasti. Nije li vreme da se on popravi? Ljudi boluju od raznih bolesti. Kako da se izleče? Sva ta životna pitanja treba uvek da se nalaze na dnevnom redu. O njima treba diskutovati, donositi odluke, sprovoditi te odluke u život i kontrolisati njihovo izvršenje. Potrebno je da široke narodne mase shvate da mi pretstavljamo njihove interese, da sa njima živimo zajedničkim životom.

Potrebno je da narodne mase, na osnovu toga, shvate još krupnije zadatke koje mi postavljamo, zadatke revolucionarnog rata, da potpomognu revoluciju, da je šire po celoj zemlji, i da se, sledeći naše političke pozive, bore do kraja za pobedu revolucije. Stanovništvo opštine Čankanga govori: »Komunisti su divni ljudi, oni se za sve brinu o nama«. Neka je svaka čast primernim radnicima opštine Čankanga! Oni su zadobili iskrenu ljubav naroda, i njihov poziv na mobilizaciju za učešće u ratu ima podršku širokih narodnih masa. Hoćete da izvojujete podršku masa? Hoćete da mase sve svoje snage ulože u front? Za to je potrebno biti zajedno s masama, podizati aktivnost masa, razumevati potrebe masa, svim svojim srcem i svim mislima svojim služiti interesima masa, rešavati pitanja koja su u vezi sa radom i uslovima života masa: pitanja soli, pirinča, stanova, odela, brige o majci i detetu, — drugim rečima, sva pitanja života narodnog. Ako budemo tako radili, široke narodne mase će nas neizostavno potpomoći i revolucija će za njih postati životno pitanje, revolucija će za njih postati zastava najveće slave. Ako Kuomintang pokuša da napadne crvene rejone, široke narodne mase, ne štedeći život, ustaće u odlučan boj. U to nema nikakve sumnje. I doista, zar mi nismo razbili prvi, drugi, treći i četvrti »pohod« neprijatelja?

Danas Kuomintang vodi taktiku podizanja blokhauza*), ubrzano podiže svoje »kornjače«, uzdajući se u njih kao u nerazorivi zid. Ali, je li taj zid, drugovi, tako nerazoriv? Ni najmanje. Pogledajte sami. Zar nisu toliko vekova stajali čvrsto feudalni bedemi i dvorci feudalnih imperatora? Ali podigle su se narodne mase i oni su jedan za drugim pali. Ruski car je bio jedan od najjačih

*) *Blokhauz* (nem. Blockhaus) poljsko utvrđenje sa puškarnicama. — Prim. prev.

vladara na svetu, ali zar je taj car mogao ostati kad su proletarijat i seljaštvo digli revoluciju? Nije mogao ostati. A nerazorivi zid? Srušio se. Šta stvarno pretstavlja nerazoriv zid, drugovi? Narod, milionske mase naroda koje svim srcem, svom mišlju potpomažu Revoluciju. To je istinski nerazoriv zid, koji se nikad ne može razrušiti i koji nikakva snaga ne može oboriti. Kontrarevolucija nas neće slomiti, nego ćemo mi nju slomiti. Sa čvrsto zbijenim milionskim masama naroda oko revolucionarne vlade, šireći naš revolucionarni rat, moći ćemo potpuno da uništimo kontrarevoluciju, moći ćemo da oslobodimo celu Kinu.

Drugo pitanje je pitanje o metodima rada.

Mi smo rukovodioci i organizatori revolucionarnog rata i u isti mah smo rukovodioci i organizatori života masa. Organizovanje revolucionarnog rata i poboljšanje životnih uslova masa, to su naša dva velika zadatka. I ovde se pred nas najozbiljnije postavlja pitanje metoda našeg rada. Mi treba ne samo da postavljamo zadatke, nego i da rešavamo pitanje kojim metodima izvršavati te zadatke. Dat nam je, recimo, zadatak: prebaciti se preko reke, ali ako nemamo mosta ili čamca, nećemo to moći učiniti. Ako se ne reši pitanje mosta ili čamca, svi će razgovori o prebacivanju na drugu obalu ostati prazne reči. Ako se ne reši pitanje metoda, izvršenje zadatka svešće se na brbljanje. Ako se ne obrati pažnja na to kako rukovoditi radom na povećavanju brojnosti Crvene armije, i ako se ne izrade potrebni metodi za to povećavanje, onda makar i hiljadu puta to ponavljali, do uspeha ne možemo doći. Ako u bilo kom drugom radu — u kontroli nad raspodelom zemlje, u privrednoj izgradnji, u kulturno-prosvetnom radu, u radu u pograničnim i novim rejonima — budemo samo postavljali zadatke, a ne obratimo pažnju na metode kojima se izvršavaju ti zadaci, ako se ne budemo borili protiv birokratskih metoda rada i ne budemo primenjivali efikasne, konkretne metode, ako ne odbacimo metod golog administriranja i ako ne budemo primenjivali metod strpljivog ubeđivanja, onda nećemo biti u stanju da izvršimo nijedan zadatak.

U okrugu Singkuou naši drugovi su pokazali odličan rad i time su zaslužili časno zvanje primernih aktivista. Dobro i konstruktivno su radili i drugovi u severoistočnom delu provincije Kjangsija, i oni zaslužuju da ih istaknemo kao primerne aktiviste. Takvi drugovi kao što su pretstavnici okruga Singkuoa i severoistočnog dela provincije Kjangsija spojili su život masa sa revolucionarnim ratom i istovremeno rešili pitanje metoda i pitanje zadataka revolucionarnog rada. Oni ozbiljno rade, promišljeno rešavaju pitanja, savesno ispunjavaju svoj dug Revoluciji; oni su izvanredni organizatori i rukovodioci revolucionarnog rata i u isto vreme izvanredni organizatori i rukovodioci života masa. I u mnogim drugim mestima, naprimer, u izvesnim rejonima okruga Šangana, Čangtinga i Jungtinga u provinciji Fukienu, u Sikjangu i drugim rejonima na jugu provincije Kjangsija, u izvesnim rejonima okruga

Čalinga, Jungsina i Kjana, u pograničnom rejonu Hunan — Kjangsi, u izvesnim rejonima okruga Jangsina u pograničnom rejonu Hunan — Hupej — Kjangsi, kao i u rejonima i opštinama više okruga provincije Kjangsija i u okrugu Džujkinu, koji je neposredno podređen centru, drugovi isto tako pokazuju primeran rad i u istoj meri zaslužuju našu pohvalu.

Besumnje, u svima delovima teritorije kojom upravljamo ima veliki broj aktivista, dobrih trudbenika koji su izrasli iz masa. Ti drugovi imaju zadatak da pomognu tamo gde je rad postavljen slabo, da pomognu neiskusnim drugovima da organizuju svoj rad. Mi smo se suočili sa velikim revolucionarnim ratom, mi moramo slomiti neprijateljski »pohod« preduzet u ogromnim razmerama, mi moramo proširiti revoluciju na čitavu zemlju. I na svim radnicima revolucije leži najveća odgovornost. Posle ovog Kongresa mi smo dužni da preduzmemo efikasne mere za poboljšanje našeg rada, napredni rejoni treba da idu i dalje napred, a zaostali da pristignu napredne. Treba stvoriti hiljade takvih opština kao što je Čankang, desetine takvih okruga kao što je Singkuo. To su naši čvrsti položaji. Zauzevši te položaje mi ćemo sa njih krenuti na razbijanje »pohoda« neprijatelja, na zbacivanje vladavine imperijalizma i Kuomintanga u čitavoj Kini.

NAPOMENE

1. — Čankang, opština u okrugu Singkuou provincije Kjangsija.

2. — Cajki, opština u okrugu Šanganu provincije Fukiena.

3. — Kunglue, jedan od okruga formiranih u crvenom rejonu provincije Kjangsija sa centrom u Tungkuu (u jugoistočnom delu okruga Cijana). Oktobra 1931 godine tamo je poginuo komandant 3 korpusa Crvene armije drug Huan Kung Lue. U znak sećanja na njega obrazovan je okrug nazvan njegovim imenom.

4. — Jula 1933 godine na vojnom savetovanju u planinama Lušan (provincija Kjan) Čang Kaj Šek je doneo odluku da u petom »pohodu« primeni novu vojnu taktiku — taktiku podizanja blokhauza oko crvenog rejona. Prema dobijenim podacima, krajem januara 1934 godine u provinciji Kjangsiju bilo je izgrađeno 2.900 blokhauza. Tu čangkajšekovsku taktiku podizanja blokhauza primenjivali su kasnije i japanski zavojevači u borbi protiv 8 armije i Nove 4 armije u Kini. Strategija narodnog rata, koju je razradio drug Mao Ce Tung, dokazuje da je potpuno mogućno izaći na kraj sa taktikom podizanja blokhauza, koju primenjuju kontrarevolucionarne snage, i pobediti je, što je u celini potvrdio tok događaja.

* * *

O TAKTICI BORBE PROTIV JAPANSKOG IMPERIJALIZMA

(27 decembra 1935 godine)

Ovo je referat druga Mao Ce Tunga na savetovanju partiskog aktiva u mestu Vajapaou na severu provincije Šensija. Drug Mao Ce Tung ga je sastavio posle sastanka Politbiroa Centralnog komiteta Komunističke partije Kine u Vajapaou decembra 1935 godine. Na tom sastanku Politbiroa, izuzetno važnom sastanku rukovodećeg centra Partije, bilo je kritikovano pogrešno shvatanje koje je postojalo u Partiji po kome je, tobože, kineska nacionalna buržoazija nesposobna da u savezu sa radnicima i seljacima vodi borbu protiv japanskog imperijalizma, i bila je prihvaćena taktika jedinstvenog nacionalnog fronta. U svom referatu drug Mao Ce Tung je na osnovu odluke Centralnog komiteta iscrpno objasnio mogućnost i značaj stvaranja novog jedinstvenog fronta sa nacionalnom buržoazijom u uslovima otpora Kine Japanu. On je podvukao odlučujuću, rukovodeću ulogu Komunističke partije i Crvene armije u tom jedinstvenom frontu, ukazao na dugotrajni karakter Kineske revolucije, osudio usko sektaštvo i preteranu žurbu u revolucionarnom radu, koja je ranije dugo postojala u Partiji i koja je bila glavni uzrok ozbiljnim neuspesima Partije i Crvene armije u Drugom građanskom revolucionarnom ratu. U isti mah drug Mao Ce Tung je pozvao Partiju da izvuče istorisku pouku iz događaja od 1927 godine, kada je desni oportunizam Čen Tu Siua doveo revoluciju do poraza. Dalje, ukazao je da će Čang Kaj Šek nesumnjivo raditi na tome da podrije snage revolucije; ovo je u novoj situaciji obezbedilo našoj Partiji jasnu orijentaciju za budućnost i sačuvalo revolucionarne snage od mogućih gubitaka zbog beskrajnih prevara i mnogobrojnih oružanih napada kojima je pribegavao Čang Kaj Šek. Prošireno savetovanje Politbiroa Centralnog komiteta Komunističke partije Kine, održano januara 1935 godine u Cunji u provinciji Kuejčouu, smenilo je ranije »levo« — oportunističko rukovodstvo Partije i obrazovalo

novo rukovodstvo na čelu sa drugom Mao Ce Tungom. Ali, ovo se savetovanje održavalo za vreme Velikog pohoda Crvene armije i zato su se na njemu mogle doneti odluke samo o najaktuelnijim vojnim i organizaciskim pitanjima, u vezi sa Sekretarijatom Centralnog komiteta Partije i Centralnim revolucionarnim vojnim savetom. Tek kada je Crvena armija stigla u severni deo provincije Šensija, Centralni komitet Komunističke partije Kine dobio je mogućnost da podrobno razjasni sva pitanja političke taktike. Baš ta pitanja političke taktike drug Mao Ce Tung je i podvrgao svestranoj analizi u ovom referatu.

KARAKTERISTIKE SADAŠNJE POLITIČKE SITUACIJE

Drugovi,

U političkoj situaciji dogodile su se sada velike promene. U skladu sa tom izmenjenom situacijom naša Partija je i odredila svoje zadatke.

Šta karakteriše sadašnju situaciju?

Osnovna karakteristika sadašnje situacije sastoji se u tome da japanski imperijalizam teži da pretvori Kinu u svoju koloniju.

Poznato je da je Kina skoro stolećima pretstavljala polukolonijalnu zemlju, koja se nalazila pod zajedničkom vlašću više imperijalističkih država. Zahvaljujući borbi kineskog naroda protiv imperijalizma i međusobnoj borbi imperijalističkih država, Kina je ipak sačuvala polunezavisan položaj. Prvi svetski rat dao je mogućnost japanskom imperijalizmu da za izvesno vreme utvrdi apsolutnu vlast nad Kinom; ali, iako je tadašnji vođa izdajnika otadžbine Juan Ših Kaj[1]) prihvatio 21 zahtev[2]), koji su Kinu prisilili na sramnu kapitulaciju, borba kineskog naroda protiv japanskog imperijalizma i intervencije drugih imperijalističkih zemalja dovele su do toga da su pomenuti zahtevi izgubili svoju snagu. 1922 godine, na Vašingtonskoj konferenciji koju su sazvale Sjedinjene Države, devet država[3]) je potpisalo pakt kojim je u Kini vraćeno ranije stanje: ona se ponovo našla pod zajedničkom vladavinom nekoliko imperijalističkih država. Ali nije prošlo mnogo vremena i stanje se opet izmenilo. »Događaji 18 septembra 1931 godine«[4]) označili su početak etape pretvaranja Kine u japansku koloniju. Kako je sfera japanske agresije bila privremeno ograničena na četiri severoistočne provincije[5]), izgledalo je da japanski imperijalisti možda dalje neće ni krenuti. Sad sasvim drugačije stoje stvari: japanski imperijalisti već su pokazali da nameravaju da prodru duboko u Kinu i da osvoje

čitavu zemlju. Japanski imperijalizam sada teži da čitavu Kinu pretvori iz polukolonije u kojoj nekoliko imperijalističkih država imaju svaka svoj deo, u koloniju kojom bi Japan isključivo vladao. Nedavni događaji u istočnom delu provincije Hopej[6]) i diplomatski pregovori[7]) pokazali su tu težnju i doveli u opasnost i sam opstanak kineskog naroda. Te okolnosti postavile su svima klasama i svima političkim grupama Kine pitanje: »Šta da se radi?« Pružati otpor? Kapitulirati? Ili, možda, lutati između jednog i drugog?

Pogledajmo kako na to pitanje odgovaraju različite klase Kine.

Radnici i seljaci Kine zahtevaju otpor. Revolucija od 1924—1927 godine, agrarna revolucija, koja je počela 1927 godine i koja traje sve do danas, i talas antijapanskog pokreta koji se digao odmah za »događajima 18 septembra 1931 godine«, govore da radnička klasa i seljaštvo Kine pretstavljaju najnekolebljiviju snagu Kineske revolucije.

Sitna buržoazija je takođe za otpor. Školska omladina i gradska sitna buržoazija već su stvorile širok antijapanski pokret! Ti slojevi sitne buržoazije ranije su učestvovali u revoluciji 1924—1927 godine. Zbog svog ekonomskog položaja, tojest kao sitni proizvođači, oni su, kao i seljaci, nepomirljivi neprijatelji imperijalizma. Oni su mnogo stradali od imperijalizma i kineske kontrarevolucije: ova dva zla su mnogima od njih donela besposlicu i delimičnu ili potpunu propast. Sada, kad su se lice u lice sukobili sa neposrednom opasnošću da budu pretvoreni u kolonijalne robove, oni nemaju drugog izlaza osim otpora.

A kako rešava to pitanje nacionalna buržoazija, kompradorska buržoazija i klasa zemljoposednika, kako ga rešava Kuomintang?

Krupni tuhaoi, krupni lešeni, krupni militaristi, krupni činovnici i krupni kompradori već odavno su ga rešili u svoju korist. Oni su ranije govorili, a govore i sada: revolucija (svejedno kakva revolucija) uvek je gora od imperijalizma. Oni su se okupili u tabor izdajnika otadžbine. Pred njih se ne postavlja pitanje biti ili ne biti kolonijalni rob; oni su sami sebe već postavili izvan nacije. Njihovi interesi nedeljivi su od interesa imperijalista. Njihov vođa je Čang Kaj Šek[8]). Njihov tabor izdajnika otadžbine zakleti je neprijatelj kineskog naroda. Kad ne bi bilo te bande izdajnika, japanski imperijalizam ne bi se nikad smeo tako obezobraziti. To su sluge imperijalizma.

Sa nacionalnom buržoazijom pitanje je složeno. Ova klasa učestvovala je u revoluciji 1924—1927 godine, a onda uplašena od požara revolucije, prešla je u tabor neprijatelja naroda, tojest na stranu klike Čang Kaj Šeka. Pitanje se postavlja ovako: ima li mogućnosti da se u današnjim uslovima izmeni stav nacionalne buržoazije? Mi smatramo da ima mogućnosti. A ima je zato što nacionalna buržoazija nije isto što i klasa zemljoposednika i kompradorska buržoazija, među njima ima razlike. Nacionalnoj buržoaziji svojstven je feudalni karakter u manjoj meri nego klasi zemljoposednika, i

kompradorski karakter — u manjoj meri nego kompradorskoj buržoaziji. Jednu grupu nacionalne buržoazije čine ljudi koji su relativno tesno povezani sa inostranim kapitalom i zemljoposedništvom u Kini. To je desno krilo nacionalne buržoazije, i mi zasada nećemo razmatrati mogućnost izmene stava toga krila. Reč je o drugim grupama nacionalne buržoazije, o onim grupama koje nemaju veze sa inostranim kapitalom i zemljoposedništvom, ili su s njima povezane relativno slabo. Smatramo da u novoj situaciji, kad se nad našu zemlju nadnela opasnost pretvaranja u koloniju, u stavu tih grupa nacionalne buržoazije može doći do promena. Karakteristična crta tih promena biće kolebanje. S jedne strane, nacionalnoj buržoaziji ne godi imperijalizam, ali, s druge strane, ona se boji doslednog sprovođenja revolucije i koleba se između jednog i drugog. Eto zašto je nacionalna buržoazija uzela učešća u Revoluciji u periodu 1924—1927 godine i prešla na Čang Kaj Šekovu stranu krajem toga perioda.

Čime se odlikuje sadašnji period od 1927 godine, kada je Čang Kaj Šek izdao revoluciju? U to vreme Kina je još bila polukolonija, a sad je na putu da se pretvori u koloniju. Da li je nacionalna buržoazija dobila štogod za tih devet godina otkako je napustila svoga saveznika, radničku klasu, i sklopila prijateljstvo sa zemljoposednicima i kompradorima? Ništa, osim delimičnog ili potpunog propadanja nacionalne industrije i trgovine. Zbog svega toga mi smatramo da su u sadašnjim uslovima promene u stavu nacionalne buržoazije sasvim moguće. Do koje mere se može izmeniti njen stav? Opšta karakteristična crta tih promena biće kolebanje nacionalne buržoazije. Ali na izvesnoj etapi borbe jedan njen deo (levo krilo) može uzeti učešća u borbi, drugi njen deo može preći sa kolebljivog stava na neutralan.

Čije klasne interese pretstavlja 19 armija na čelu sa Caj Ting Kajem[9]) i ostalima? Ona pretstavlja interese nacionalne buržoazije, vrhova sitne buržoazije, kulaka i sitnog zemljoposednika na selu. Svi su se ti cajtingkajevci ogorčeno borili protiv Crvene armije; ali su kasnije sklopili savez sa Crvenom armijom u cilju pružanja otpora Japanu i borbe protiv Čang Kaj Šeka. U Kjangsiju borili su se protiv Crvene armije; došavši u Šangaj, oni su pružili otpor japanskom imperijalizmu; kad su stigli do provincije Fukiena, sklopili su sporazum sa Crvenom armijom i otvorili vatru na Čang Kaj Šeka. Ma šta uradili cajtingkajevci ubuduće, ma koliko želela fukienska narodna Vlada, držeći se starih metoda, da ne diže narod na borbu, ali sama ta činjenica što su oni otvorili vatru zajedno sa Crvenom armijom na japanski imperijalizam i na Čang Kaj Šeka mora se priznati kao akt koristan za revoluciju. To je bio znak rascepa u taboru Kuomintanga. Ako je situacija stvorena posle »događaja 18 septembra« dovela do toga da se od Kuomintanga otcepi ta grupa, zašto onda ne bi sadašnja situacija mogla izazvati rascep u Kuomintangu? Nemaju pravo članovi naše Partije koji tvrde da je zemljoposedničko-buržoaski tabor u celini jedinstven i čvrst, i

da nikakve okolnosti ne mogu izazvati promene u njemu. Ti ljudi ne samo što ne shvataju svu ozbiljnost sadašnje situacije, nego su zaboravili i istoriju.

Dopustite mi da se još malo dodirnem istorije. 1926 i 1927 godine, kad je revolucionarna vojska napadala a zatim zauzela Vuhan (Hankou) i probila se u provinciju Honan, Tang Šeng Čih i Feng Ju Sjang[10]) prišli su revoluciji. Kasnije, već 1933 godine, Feng Ju Sjang je u provinciji Čaharu ponovo sarađivao sa Komunističkom partijom i tamo formirao Ujedinjenu antijapansku armiju.

Evo još jednog lepog primera: 26 armija[11]) je digla ustanak u Ningtuu decembra 1931 godine i prešla na stranu Crvene armije, a ranije je ona zajedno sa 19 armijom napadala Crvenu armiju u provinciji Kjangsiju! Rukovodioci ustanka u Ningtuu, Čao Po Šengu i Tung Čen Tang — postali su kasnije nepokolebljivi revolucionari.

Antijapanski rad Ma Čan Šana[12]) u tri istočne provincije takođe je značio raspec u taboru vladajućih krugova.

Svi ti primeri govore o tome da je, u uslovima kad Kinu sa svih strana ugrožavaju japanske bombe, kad je borba promenila svoje uobičajene oblike i odjednom uzela veliki mah, rascep u taboru naših neprijatelja sasvim mogućan.

Sada, drugovi, dopustite mi da priđem tom pitanju sa drugog stanovišta.

Šta ćemo, ako neko, pozivajući se na političku i ekonomsku slabost kineske nacionalne buržoazije, ustane protiv našeg gledišta i počne tvrditi da, bez obzira na novu situaciju u kojoj se nalazi kineska nacionalna buržoazija, ona ipak neće moći da promeni svoj stav? Da li će to tvrđenje biti tačno? Smatram da ni to tvrđenje neće biti tačno. Ako nacionalna buržoazija nije u stanju da promeni svoj stav zbog svoje slabosti, onda zašto ga je izmenila 1924—1927 godine, kad se ona ne samo pokolebala nego je uzela direktnog učešća u revoluciji? Zar je slabost nacionalne buržoazije njena nova mana, koja se tek kasnije pojavila, a ne stara mana, koja je njoj organski svojstvena otkad ona postoji. Kako to: danas je slaba, a zar ranije nije bila slaba? Jedna od osnovnih političkih i ekonomskih karakteristika polukolonijalnih zemalja baš i jeste slabost nacionalne buržoazije. Upravo zato imperijalisti i smeju da je zapostavljaju, a to opet, sa svoje strane, izaziva kod nje prirodnu mržnju prema imperijalizmu. Naravno, mi ne samo da ne odričemo, nego, naprotiv, u potpunosti priznajemo da iz toga razloga imperijalisti, zemljoposednici i kompradorska buržoazija bez teškoće pridobijaju za sebe nacionalnu buržoaziju, koristeći kao mamac privremene ustupke, a to, opet, uslovljava njenu nedoslednost prema revoluciji. Ali nikako se ne može tvrditi da u sadašnjoj situaciji između nacionalne buržoazije, s jedne strane, i zemljoposednika i kompradorske buržoazije, s druge, nema nikakve razlike.

Zato mi podvlačimo da u momentima zaoštrene nacionalne krize u kuomintanškom taboru mora doći do rascepa. Ti rascepi došli

su do izraza u kolebljivosti nacionalne buržoazije, oni su dolazili do izraza i u postupcima antijapanskih političara Feng Ju Sjanga, Caj Ting Kaja, Ma Čan Šana, oko kojih se u svoje vreme podigla velika galama. Ta pojava je u osnovi nepovoljna za kontrarevoluciju, a povoljna za revoluciju. Neravnomernost u političkom i ekonomskom razvitku Kine i time uslovljena neravnomernost u razvoju revolucije povećavaju mogućnost rascepa te vrste.

Drugovi! Ja sam osvetlio jednu stranu pitanja, lice medalje. Dopustite mi da osvetlim i naličje, a ono pokazuje da u redovima nacionalne buržoazije ima majstora za obmanjivanje narodnih masa. Zašto? Zato što u njenoj sredini, pored ljudi koji zaista podržavaju stvar narodne revolucije, ima mnogo takvih koji samo za izvesno vreme zauzimaju revolucionaran ili polurevolucionaran stav. To im i daje mogućnost da obmanjuju narodne mase, kojima nije lako da otkriju nedoslednost i neiskrenost takvih ljudi. Ova okolnost još više obavezuje komuniste da kritikuju svoje saveznike, da razobličavaju pseudorevolucionare, da se bore za hegemoniju. Ako bismo odricali mogućnost kolebanja kod nacionalne buržoazije i njenog učešća u revoluciji u periodu ozbiljnih potresa, samim tim bismo odbacili ili, u najmanju ruku, suzili zadatak borbe naše Partije za hegemoniju. Jer, kada bi nacionalna buržoazija bila potpuno slična zemljoposednicima i kompradorima i imala isti zverski oblik kao i nacionalni izdajnici, onda bi se zadatak borbe za hegemoniju sasvim mogao odbaciti ili, u najmanju ruku, suziti.

Ako hoćemo da damo potpunu karakteristiku držanja kineskih zemljoposednika i buržoazije za vreme ozbiljnih potresa, treba ukazati na još jednu okolnost, naime na to da čak i u samom zemljoposedničko-kompradorskom taboru nema potpunog jedinstva. To je posledica polukolonijalnog položaja zemlje, tojest položaja koji se karakteriše time što se više imperijalističkih država međusobno bore oko Kine. U trenutku kad je oštrica borbe usmerena protiv japanskog imperijalizma, prirepci Amerikanaca, pa čak i Engleza, mogu, prema tome kakvo će naređenje dobiti od svojih gazda, da krenu u tajnu, pa čak i javnu borbu protiv japanskih imperijalista i njihovih saradnika. Ranije je bilo vrlo mnogo slučajeva takvog psećeg klanja, i ja se neću na njima zaustavljati. Danas još samo napominjem da je kuomintanški politikant Hu Han Min[13]), koga je Čang Kaj Šek u svoje vreme strpao u tamnicu, tu skoro potpisao dokumenat koji smo mi predložili — »Program otpora Japanu i spasa otadžbine«[14]) koji se sastoji od 6 tačaka. Militaristi kuangtunško-kuangsiske grupe[15]), na koje se oslanja Hu Han Min, takođe su ustali protiv Čang Kaj Šeka, istupajući pod lažnim parolama: »vraćanje izgubljene teritorije« i »pružanje otpora Japanu i likvidacija banditizma[16]) — podjednako su važni zadaci« (parola Čang Kaj Šeka: »Prvo, likvidacija bandita, a zatim pružanje otpora Japanu«). Možda će vam to izgledati malo čudnovato? Nema tu ničeg čudnovatog. To nije ništa drugo nego klanje između velikih pasa i malih kerića, između

sitih i gladnih pasa, klanje koje njih same zabavlja, to je samo izvesna slabost, protivrečnost svoje vrste, koja im golica nerve. Ali to klanje, ta slabost, ta protivrečnost, sve to ide u prilog revolucionarnom narodu. Nijedan slučaj takvog klanja, nijednu takvu slabost, nijednu takvu protivrečnost u neprijateljskom taboru mi ne smemo propustiti — moramo se koristiti njima u borbi protiv našeg današnjeg glavnog neprijatelja.

Svodeći ovo razmatranje pitanja o klasnim odnosima u zemlji, možemo reći da su se, u vezi sa korenitom izmenom situacije, koja se izrazila u prodiranju japanskih imperijalista duboko u Kinu, promenili i odnosi između raznih klasa u zemlji, da su porasle snage u taboru nacionalne revolucije, a smanjile se snage u taboru nacionalne kontrarevolucije.

Pređimo na situaciju u taboru kineske nacionalne revolucije.

Pre svega, o Crvenoj armiji. Drugovi, vi znate da već oko godinu i po dana tri glavne združene operativne jedinice Crvene armije Kine vrše opšte prebaziranje. Od avgusta prošle godine 6 armiska grupa pod komandom druga Žen Pi Šiha[17]) i drugih, počela je prebacivanje u rejon gde je bila razmeštena vojska druga Ho Lunga[18]). Zatim je u oktobru bilo počelo prebaziranje naše armije[19]), a u martu ove godine počelo je prebaziranje i jedinice Crvene armije Sečuan — šensiskog pograničnog rejona[20]). Te tri združene operativne jedinice Crvene armije napustile su svoje ranije položaje i prebacuju se u nove rejone. Usled toga opšteg prebaziranja raniji rejoni u kojima je bila razmeštena Crvena armija pretvorili su se u rejone partizanskih dejstava, a sama Crvena armija je u toku prebaziranja znatno oslabila. Ako se čitava situacija razmatra sa toga stanovišta, onda se dolazi do zaključka da je neprijatelj postigao privremenu i delimičnu pobedu, a da smo mi pretrpeli privremen i delimičan poraz. Da li je tačno to tvrđenje? Ja smatram da jeste, jer je to — činjenica. Ipak, poneko (naprimer, Čang Kuo Tao[21]) tvrdi da je Crvena armija Centralnog rejona[22]) pretrpela poraz. Da li je to tačno? Nije tačno, jer to ne odgovara činjenicama. Razmatrajući bilo koje pitanje, marksisti moraju umeti videti ne samo jedan deo njegov, nego i pitanje u celini. Žaba je gledajući iz bunara, govorila da je »nebo veliko kao bunar«. To nije tačno, pošto se iz bunara ne vidi celo nebo. Ali kad bi ona rekla da je »jedan deo neba velik kao bunar«, ona bi imala pravo, jer bi to odgovaralo činjenicama. Mi kažemo da je Crvena armija u jednom smislu (u smislu očuvanja svojih ranijih položaja) pretrpela poraz, a u drugom smislu (u smislu izvođenja Velikog pohoda) postigla je pobedu. Neprijatelj je, opet, u jednom smislu (u smislu osvajanja naših ranijih položaja) postigao pobedu, a u drugom smislu (u smislu postizavanja cilja njegovih »kaznenih pohoda« i »gonjenja«) pretrpeo je poraz. Samo takvo postavljanje pitanja biće tačno, zato što smo mi ipak izvršili Veliki pohod.

Kada se već povela reč o Velikom pohodu, postavićemo pitanje: kakav značaj ima Veliki pohod? Odgovorićemo: Veliki pohod bio je pohod neviđen u istoriji, on je bio glasnik, agitator, on je bio sejač. Da li zna istorija od samog postanka sveta, od prvih careva pa do naših vremena za pohod sličan našem Velikom pohodu? U toku dvanaest meseci, svakodnevno vrebani i bombardovani od desetine aviona, probijajući se iz okruženja, razbijajući neprijateljske prednje odrede i povlačeći se gonjeni od milionske armije, savlađujući bezbrojne teškoće i prepreke, mi smo ipak išli napred; mi smo svojim nogama prešli više od dvadeset hiljada lija, prošli kroz jedanaest provincija. Recite, je li bilo u istoriji sličnih pohoda? Ne, nikada. Veliki pohod bio je glasnik koji je svečano objavio čitavom svetu da Crvenu armiju čine heroji, junaci, da imperijalisti i njihov sluga Čang Kaj Šek sa čitavom svojom bandom nisu nizašta. Pohod je svečano objavio propast svih pokušaja imperijalista i Čang Kaj Šeka da okruže naše snage ili da im prepreče put. Veliki pohod bio je isto tako i agitator koji je jasno pokazao skoro dvestomilionskom stanovništvu iz jedanaest provincija da je samo put kojim ide Crvena armija put ka njihovom oslobođenju. Da nije bilo tog pohoda, kako bi široke narodne mase mogle tako brzo saznati da na svetu postoji takva velika istina koja je ovaploćena u Crvenoj armiji? Pohod je bio i sejač koji je posejao u jedanaest provincija mnoštvo semena koje će nicati, listati, cvetati, zametati se i jednoga dana dati žetvu. Jednom rečju, Veliki pohod završio se našom pobedom i porazom neprijatelja. Ko je doveo pohod do pobede? Komunistička partija. Bez Komunističke partije taj se pohod ne bi mogao ni zamisliti. Komunistička partija Kine, njeni rukovodeći organi, njeni kadrovi, njeni članovi ne boje se nikakvih teškoća i lišavanja. Ko sumnja u našu sposobnost da budemo na čelu revolucionarnog rata, taj će se naći u oportunističkom blatu.

Završetkom Pohoda stvorena je nova situacija. U bici pod Čihlom jedinice Crvene armije Centralnog rejona u bratskom jedinstvu sa jedinicama Crvene armije severozapadnog rejona razbile su »kazneni pohod« izdajnika Čang Kaj Šeka protiv pograničnog rejona Šensi-Kansu[23]). Ta pobeda je svečano postavila kamen temeljac velikom delu koga se prihvatio Centralni komitet Komunističke partije, — stvaranju svekineskog štaba revolucije na Severozapadu.

Tako stoji stvar sa glavnim snagama Crvene armije. A kakvo je stanje partizanskog rata u južnim provincijama? Partizanski pokret na jugu pretrpeo je nekoliko neuspeha, ali on nipošto nije i uništen. U mnogim mestima on se ponovo podiže, raste, razvija se[24]).

U oblastima pod kuomintanškom vlašću radnici već vode borbu i izvan svojih preduzeća, od ekonomske borbe oni prelaze na političku. U radničkim masama bujno se razvija duh herojske borbe protiv japanskog imperijalizma i nacionalnih izdajnika, i eksplozija, očigledno, nije daleko.

Borba seljaštva se ne prekida. Pod pritiskom tuđinske najezde, unutarnjih nereda i elementarnih nepogoda, seljaci su poveli veliku borbu u obliku partizanskog rata, narodnih ustanaka, buna zbog gladi itd. Antijapanski partizanski rat na Severoistoku i u istočnom delu provincije Hopeja[25]) jeste odgovor na napad japanskog imperijalizma.

Veliki mah uzima i studentski pokret i, nesumnjivo, da će se on u budućnosti još više razviti. Ali studentski pokret moći će dobiti stalniji i trajniji karakter, moći će savladati sve prepreke postavljene u proklamaciji o ratnom stanju, koju su objavili narodni izdajnici u politici podrivačke delatnosti i masovnih ubistava koju sprovode policajci, tajni agenti, špijuni, fašisti po školama, tek onda kada se bude spojio s borbom radnika, seljaka i vojnika.

O mogućnosti kolebanja nacionalne buržoazije, kulaka i sitnih zemljoposednika, pa čak i o njihovom učešću u antijapanskoj borbi, ja sam već govorio ranije.

Nacionalne manjine, naročito Mongoli u Unutrašnjoj Mongoliji, kad su se našle pred direktnom opasnošću porobljavanja od strane japanskog imperijalizma, dižu se u borbu. U perspektivi njihova borba treba da se spoji sa borbom naroda u Severnoj Kini i dejstvima Crvene armije na Severozapadu.

Sve to svedoči o tome da se pojedini delovi fronta revolucije počinju slivati u jedan opštenacionalni front i da razvitak revolucije, koji je ranije imao neravnomeran karakter, postepeno postaje donekle ravnomeran. Nalazimo se uoči velikih promena. Zadatak Partije sastoji se u tome da se objedini delatnost Crvene armije sa delatnošću radnika, seljaka, inteligencije, sitne buržoazije i nacionalne buržoazije čitave Kine, i da se tako stvori jedinstveni revolucionarni nacionalni front.

JEDINSTVENI NACIONALNI FRONT

Pošto smo razmotrili stanje u taboru kontrarevolucije i taboru revolucije, sada možemo lako sagledati taktičke zadatke Partije.

U čemu se sastoji osnovni taktički zadatak Partije? On se ne sastoji ni u čem drugom do u stvaranju širokog jedinstvenog revolucionarnog nacionalnog fronta.

Pošto se izmenila situacija u kojoj se razvija revolucija, potrebno je prema tome izmeniti i taktiku revolucije i metode rukovođenja njome. Zadatak japanskog imperijalizma i nacionalnih izdajnika koji trguju svojom otadžbinom sastoji se u pretvaranju Kine u koloniju, a naš zadatak je pretvaranje Kine u nezavisnu, slobodnu državu, koja će očuvati svoj teritorijalni integritet.

Izvojevati Kini nezavisnost i slobodu — veliki je zadatak. Zato treba voditi rat protiv snaga stranog imperijalizma i unutrašnje kontrarevolucije. Japanski imperijalizam je potpuno spreman

da ide u nasilje. Kontrarevolucionarne snage tuhaoa i lešena i kompradorske buržoazije u zemlji zasada su jače od revolucionarnih snaga naroda. Poraz snaga japanskog imperijalizma i kineske kontrarevolucije neće se postići brzo, moramo biti spremni na dugotrajnu borbu. Uspeh se ne može postići malim snagama, moramo skupiti jake snage. Kontrarevolucionarne snage u Kini, a i u čitavom svetu, u poređenju s ranijim, postale su slabije, a revolucionarne snage u Kini i u čitavom svetu ojačale su. To je tačna ocena, ali to je samo jedna strana pitanja. Pored toga, mi moramo da primetimo da su kontrarevolucionarne snage u Kini, a i u čitavom svetu, zasad još jače od revolucionarnih snaga. To je takođe tačna ocena, i to je druga strana pitanja. Neravnomernost političkog i ekonomskog razvitka Kine uzrok je neravnomernosti razvitka revolucije. Pobedonosni hod revolucije uvek najpre počinje, najbrže se razvija i najpre se uspešno završava tamo gde je kontrarevolucija relativno slaba; a tamo gde kontrarevolucija ima veliku snagu, revolucija ili nije još otpočela ili se razvija vrlo sporo. U ovoj situaciji se Kineska revolucija nalazila dugo vremena i u prošlosti.

Moguće je da će se u budućnosti, u izvesnim etapama opšta revolucionarna situacija pozitivno razvijati, ali će neravnomernost *u razvitku revolucije još potrajati. Da neravnomeran razvitak revolucije* pređe uglavnom u ravnomeran, biće potrebno još mnogo vremena, još mnogo napora, biće potrebna pravilna taktička linija Partije. Ako se revolucionarni rat kojim je rukovodila Komunistička partija Sovjetskog Saveza, završio za tri godine, za revolucionarni rat kojim rukovodi Komunistička partija Kine, već dosad je utrošeno mnogo vremena, a da se konačno i potpuno likvidiraju snage unutarnje i spoljne kontrarevolucije, moramo biti spremni da se borimo i dalje, dokle god to bude potrebno; preterana žurba, koja se s vremena na vreme pokazivala u prošlosti, ne vodi ničemu. Potrebno je još dati pravilnu revolucionarnu taktiku; ako se sve vreme tapka skoro u mestu, kao što je to bio slučaj ranije, velika dela se tada neće stvoriti. To, naravno, ne znači da se u Kini može raditi mirno, ne žuriti se; stvari se moraju voditi brzo i smelo: opasnost od porobljavanja ne dopušta nam da odugovlačimo ni za trenutak. Otsada će tempo razvitka revolucije takođe znatno porasti u poređenju sa prošlošću, jer su i Kina i čitav svet dospeli u nov period ratova i revolucija. Bez obzira na to, revolucionarni rat u Kini ipak će biti dugotrajan; taj njegov dugotrajni karakter uslovljen je snagom imperijalizma i neravnomernim razvitkom revolucije.

Kažemo da se sadašnji momenat karakteriše time što se pojavio novi polet nacionalne revolucije, tako da se Kina opet nalazi uoči velike revolucije u čitavoj zemlji, i da je to karakteristika sadašnje revolucionarne situacije. To je činjenica — činjenica koja pokazuje jednu stranu stvari. Ali mi u isti mah govorimo da imperijalizam još uvek pretstavlja ozbiljnu snagu, da neravnomernost razvitka revolucionarnih snaga pretstavlja ozbiljan nedostatak, da je za nano-

šenje poraza neprijatelju potrebno pripremati se za dugotrajan rat. To je druga karakteristika savremene revolucionarne situacije. To je takođe činjenica — činjenica koja pokazuje drugu stranu stvari. Te dve karakteristike, te dve činjenice pojavljuju se pred nama zajedno, učeći nas i zahtevajući od nas da promenimo taktiku u skladu sa situacijom, da reorganizujemo naše redove za borbu. Sadašnja situacija zahteva da odlučno odbacimo sektaštvo, da pređemo na organizovanje širokog jedinstvenog fronta i da ne padnemo u avanturizam. Dok ne nastupi momenat odlučujuće bitke, dok ne bude bilo snaga za odlučujuću bitku, dotle ne treba ludo hrliti u odlučujuću bitku.

Ovde nećemo govoriti o vezi sektaštva i avanturizma, nećemo govoriti ni o onoj opasnosti koju avanturizam može pretstavljati u budućnosti, kad nastupe krupni događaji. O tome neće biti kasno da se i posle progovori. Zaustavimo se ovde na tome da su taktika jedinstvenog fronta i taktika sektaške učaurenosti — dve različite taktike, direktno suprotne jedna drugoj.

Jedna taktika zahteva: pozvati narod i sakupiti moćnu narodnu vojsku, okružiti i uništiti neprijatelja.

A druga zahteva: sam se baciti u ogorčeni neravni boj sa moćnim neprijateljem.

Jedna taktika kaže: ako potcenimo tezu da je akcija japanskog imperijalizma, usmerena na pretvaranje Kine u koloniju, sposobna da izazove promene u taboru Kineske revolucije i u taboru kontrarevolucije, onda nećemo moći u dovoljnoj meri oceniti mogućnost organizovanja širokog jedinstvenog revolucionarno-nacionalnog fronta. Ako ne procenimo dobro jake i slabe strane japanske kontrarevolucije, kineske kontrarevolucije i kineske revolucije, onda nećemo moći u dovoljnoj meri sagledati nužnost organizovanja širokog jedinstvenog revolucionarno-nacionalnog fronta; nećemo umeti preduzeti odlučne mere da likvidiramo sektaštvo; nećemo se umeti koristiti oružjem kao što je jedinstveni front da organizujemo i okupimo milionske narodne mase i sve moguće saveznike revolucije i krenemo u napad protiv glavnog neprijatelja, japanskog imperijalizma i njegovih prirepaka, kineskih narodnih izdajnika; nećemo se umeti koristiti oružjem naše taktike, niti pogoditi glavnu metu koja se pred nama nalazi, nego ćemo rasuti našu vatru tako da naši meci neće pogoditi glavnog neprijatelja nego će pogoditi neprijatelja koji je u drugom planu ili čak i naše saveznike. To znači ne znati odrediti neprijatelja i to znači uzaludno rasipati municiju. Na taj način se ne može neprijatelj dovesti u pritešnjen, izolovan položaj. Na taj način je nemoguće iz neprijateljskog tabora, sa neprijateljskih položaja privući na svoju stranu one koji se nalaze u tom taboru protiv svoje volje, one koji su juče bili neprijatelji, a danas mogu postati saveznici. Na taj način mi bismo faktički pomogli neprijatelju, a revoluciju bismo doveli u stanje stagnacije,

izolovali je, suzili njene okvire, doveli je do opadanja i čak je gurnuli na put poraza.

A druga taktika kaže: sva je ta kritika neosnovana. Snage revolucije moraju biti tako čiste da od njih ništa ne može biti čistije, a put revolucije mora biti tako prav da od njega ne može biti ništa pravije. Tačno je samo ono što piše u kanonima. Nacionalna bužoazija je u potpunosti i na vjeki vjekov kontrarevolucionarna. Ni najmanjih ustupaka kulaku. Sa žutim sindikatima — samo borba, i to na život i smrt. Kada vi stežete ruku Caj Ting Kaju ne zaboravite da ga istog časa i nagrdite nazvavši ga kontrarevolucionarom. Ima li te mačke koja neće slanine, ima li toga militariste koji nije kontrarevolucionar? Inteligenciju drži revolucionarnost samo tri dana, i zato je opasno privlačiti inteligenciju. Odavde izlazi zaključak: sektaška učaurenost jedini je lek od svih bolesti, a jedinstveni front je oportunistička taktika.

Drugovi, pa gde je onda istina, u jedinstvenom frontu ili u sektaškoj učaurenosti? Na čijoj je strani, na kraju krajeva, marksizam-lenjinizam? Ja sasvim odlučno odgovaram: na strani jedinstvenog fronta, protiv sektaške učaurenosti. Čak i mala deca često pravilno rasuđuju, ali im se ne može poveriti upravljanje velikim državnim poslovima, zato što ona još ne mogu da sude o državnim poslovima. Marksizam-lenjinizam se bori protiv dečjih bolesti u redovima revolucionara. A taktika koje se čvrsto pridržavaju pristalice sektaške učaurenosti, to je čitav skup dečjih bolesti. Put revolucije, kao i put razvitka svih pojava na svetu, krivudav je, a ne prav. Front revolucije i front kontrarevolucije mogu podlegati promenama, kao što i sve pojave na svetu podležu promenama. Dve glavne činjenice poslužile su kao polazna tačka pri izradi nove taktike od strane Partije — taktike širokog jedinstvenog fronta: prvo, što japanski imperijalizam teži da pretvori čitavu Kinu u svoju koloniju, i drugo, što u taboru Kineske revolucije ima još veoma slabih mesta. Organizovati milionske narodne mase, pokrenuti ogromnu revolucionarnu armiju, — eto šta je danas potrebno za napad revolucije na kontrarevoluciju. Samo takva snaga je sposobna da porazi japanski imperijalizam i kineske nacionalne izdajnike; to je očigledna istina. I zato samo taktika jedinstvenog fronta jeste marksističko-lenjinistička taktika. A taktika sektaške učaurenosti jeste taktika samoizolacije. Sektaštvo »plaši ribu, i ona beži u dubinu, plaši ptice i one odleću u šumu«, ona tera na stranu neprijatelja one milionske mase, onu ogromnu armiju o kojoj je napred govoreno, a to izaziva samo oduševljeno odobravanje neprijatelja. U suštini stvari, sektaštvo, kao pokorni rob, služi japanskom imperijalizmu i nacionalnim izdajnicima. Takvu »čistu« i »pravu liniju« o kojoj govore sektaši, marksizam-lenjinizam osuđuje, a japanski imperijalizam potstiče. Mi odlučno odbacujemo sektaštvo; nama je potreban jedinstveni revolucionarni nacionalni front, koji će naneti smrtni udarac japanskom imperijalizmu i nacionalnim izdajnicima.

NARODNA REPUBLIKA[26])

Ako je naša ranija Vlada bila Vlada bloka radnika, seljaka i gradske sitne buržoazije, onda sada moramo da je reorganizujemo tako da se, osim radnika, seljaka i gradske sitne buržoazije, u nju uključe i svi oni elementi iz drugih klasa koji žele da uzmu učešća u nacionalnoj revoluciji.

Danas je osnovni zadatak te Vlade da pruži otpor pokušaju japanskog imperijalizma da proguta Kinu. Okviri te Vlade, u smislu njenog sastava, biće postavljeni vrlo široko; može se dopustiti da u njoj učestvuju ne samo ljudi zainteresovani jedino za nacionalnu revoluciju a nezainteresovani za agrarnu revoluciju, nego čak, ako oni to budu hteli, i ljudi povezani sa evropskim i američkim imperijalizmom koji su nesposobni da se bore s njim, ali su zato sposobni da se bore protiv japanskog imperijalizma i njegovih prirepaka. I zato i program takve Vlade, u principu, treba da odgovara osnovnom zadatku — zadatku borbe protiv japanskog imperijalizma i njegovih prirepaka. Na toj se osnovi, na odgovarajući način, i vrši preorijentacija naše ranije politike.

Sada je prva odlika revolucionarnog tabora postojanje prekaljene Komunističke partije, postojanje prekaljene Crvene armije. To je izvanredno važno. Da mi nemamo sada prekaljenu Komunističku partiju i Crvenu armiju, iskrsle bi ogromne teškoće. Zašto? Zato što je izdajnika u Kini mnogo i što su oni jaki; oni će se neizostavno i na sve moguće načine dovijati da podriju jedinstveni front, da pretnjama i obećanjima, lukavim manevrima isprovocirаju rascep; oni će pribeći oružju da bi pojedinačno razbili slabe u poređenju sa njima snage koje žele da raskinu sa izdajnicima i da se ujedine s nama u borbi protivu Japana. To će se neminovno desiti ako u protivjapanskoj vladi i protivjapanskoj armiji ne bude bilo takvih značajnih snaga kao što su Komunistička partija i Crvena armija. Glavni uzrok poraza revolucije 1927 godine sastojao se u tome što se zbog postojanja oportunističke linije u Komunističkoj partiji nisu ulagali napori za širenje redova revolucije (tojest, radničko-seljačkog pokreta i armije kojima rukovodi Komunistička partija) nego su se sve nade polagale u privremenog saveznika, u Kuomintang. Zato se i desilo da su po naređenju imperijalista njihovi prirepci — tuhaoi, lešeni i kompradorska buržoazija, — koristeći se svima sredstvima, privukli na svoju stranu prvo Čang Kaj Šeka, a zatim i Vang Čing Veja, i Revolucija je pretrpela poraz. U to vreme jedinstveni revolucionarni front nije imao osnovno jezgro, nije imao jake revolucionarne oružane snage, i kada je došlo svuda do izdaje, Komunistička partija je bila primorana da se bori sama. Ona nije mogla da se održi pred taktikom imperijalista i kineske kontrarevolucije, koji su počesno razbijali snage revolucije. Mada su u to vreme već postojale vojske Ho Lunga i Jeh Tinga, one još nisu pretstavljale politički jaku armiju, a sem toga i Partija

nije umela da njima rukovodi; na kraju one su pretrpele poraz. To je krvava lekcija; ona pokazuje kako revolucija doživljava poraz kad nema osnovnog jezgra.

Sada se u tom pogledu stanje izmenilo: sada postoji i snažna Komunistička partija i snažna Crvena armija, postoje i uporišne baze Crvene armije. Sada Komunistička partija i Crvena armija istupaju kao inicijatori jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta, a u budućnosti će one neizostavno postati snažno jezgro antijapanske Vlade i antijapanske armije. To će osuditi na propast podrivačku politiku japanskih imperijalista i Čang Kaj Šeka uperenu protiv jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta. Besumnje, japanski imperijalisti i Čang Kaj Šek će pribegavati raznim pretnjama i obećanjima, svim mogućim lukavstvima, tako da ćemo morati biti oprezni u najvećoj mogućoj meri.

Naravno, ne možemo računati na to da će široki redovi jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta svuda pokazivati istu izdržljivost kao Komunistička partija i Crvena armija. Može se dogoditi da će u procesu delatnosti jedinstvenog antijapanskog fronta izvesni nepouzdani elementi, pod uticajem neprijatelja, napuštati ovaj front. Ali odlaženje takvih ljudi za nas nije strašno. Pod uticajem neprijatelja izvesni rđavi ljudi će otići, a pod našim uticajem drugi, dobri — prići će. Samo neka žive i rastu Komunistička partija i Crvena armija, a onda će, van svake sumnje, živeti i rasti i jedinstveni antijapanski nacionalni front. To je rukovodeća uloga Komunističke partije i Crvene armije u jedinstvenom nacionalnom frontu. Sada komunisti već nisu deca, oni znaju kako da se drže i kako da se ponašaju prema saveznicima. Japanski imperijalisti i Čang Kaj Šek mogu se koristiti lukavim sredstvima u borbi protiv revolucionarnog tabora, ali i komunisti se mogu koristiti veštim postupcima prema kontrarevolucionarnom taboru. Japanski imperijalisti i Čang Kaj Šek mogu privući na svoju stranu rđave elemente iz naših redova, ali i mi ćemo, razume se, moći da privučemo na svoju stranu »rđave« (a za nas dobre) elemente iz njihovih redova. Ako budemo mogli privući iz neprijateljskih redova što više ljudi, tada će se oni proorediti, a naši redovi će se proširiti. Uopšte uzev, sad se borba vodi između dve osnovne snage, a sve snage koje stoje na sredini moraće prići ili jednoj ili drugoj strani. To je neminovna logika stvari. Pritom, politika japanskih imperijalista i Čang Kaj Šeka, usmerena na porobljavanje i prodaju Kine, mora gurnuti na našu stranu velike snage. One će se ili neposredno pripojiti redovima Komunističke partije Kine i Crvene armije ili će s njima stvoriti ujedinjeni front. Potrebno je samo da naša taktika ne bude taktika sektaške učaurenosti, pa će se taj cilj postići.

Šta izaziva potrebu da se radničko-seljačka republika pretvori u narodnu republiku?

Naša Vlada ne pretstavlja samo radnike i seljake, nego čitavu naciju. Taj značaj je i ranije davan paroli radničko-seljačke demo-

kratske republike, jer radnici i seljaci čine 80—90% čitave nacije. Program od 10 tačaka[27]), koji je izradio VI svekineski kongres naše Partije, izražava interese ne samo radnika i seljaka, nego čitave nacije. Ipak, današnja situacija zahteva od nas da promenimo tu parolu, i da je zamenimo parolom narodne republike. To je potrebno zato što je japanska agresija izmenila odnose između klasa u zemlji i što je stvorena mogućnost za učešće u antijapanskoj borbi ne samo sitne buržoazije, već i nacionalne buržoazije.

Razume se, narodna republika neće pretstavljati interese neprijateljskih klasa. Naprotiv, ona direktno ustaje protiv prirepaka imperijalizma — tuhaoa, lešena i kompradorske buržoazije — i te elemente ne uključuje u redove naroda. Ovde se može postaviti analogija sa Čangkajšekovom »nacionalnom Vladom Kineske Republike«, koja pretstavlja samo najkrupnije bogataše, ali nipošto ne pretstavlja i prosti narod, niti uključuje prosti narod u sastav »nacije«. 80—90% stanovništva Kine čine radnici i seljaci, i zato narodna republika treba, u prvom redu, da pretstavlja interese radnika i seljaka. Ali, narodna republika zbaciće imperijalističku tiraniju i na taj način će doneti Kini slobodu i nezavisnost, zbaciće ugnjetavanje zemljoposednika, i na taj način će izbaviti Kinu iz polufeudalnog poretka; a to ne odgovara samo interesima radnika i seljaka, nego i ostalog dela naroda. Iz zbira interesa radnika i seljaka i ostalog dela naroda nastaju interesi kineske nacije. Mada kompradorska buržoazija i zemljoposednici takođe žive na kineskoj zemlji, ipak oni ne vode računa o interesima nacije, njihovi interesi sukobljavaju se sa interesima većine. Mi se razilazimo samo sa tom šačicom, samo sa njom dolazimo u sukob, i zato imamo prava da kažemo da mi pretstavljamo celu naciju.

Interesi radničke klase sukobljavaju se takođe i sa interesima nacionalne buržoazije. Ne može se uspešno razvijati nacionalna revolucija a da se avangardi nacionalne revolucije ne dadu politička i ekonomska prava, da se radničkoj klasi ne da mogućnost da svoje snage usmeri na borbu protiv imperijalizma i njegovih prirepaka, nacionalnih izdajnika. Ali ako se nacionalna buržoazija približi jedinstvenom frontu borbe protiv imperijalizma, onda će se kod radničke klase i nacionalne buržoazije pojaviti zajednica interesa. Narodna republika u periodu buržoasko-demokratske revolucije nipošto ne ukida privatnu svojinu koja nema imperijalistički ili feudalni karakter, nipošto ne konfiskuje industriska i trgovačka preduzeća nacionalne buržoazije, nego, naprotiv, potstiče razvitak takvih preduzeća. Mi ćemo uzeti u zaštitu svakog pretstavnika kineske nacionalne buržoazije pod uslovom da on ne pomaže imperijaliste i kineske nacionalne izdajnike. U etapi demokratske revolucije borba između rada i kapitala ima svoje granice. Radničko zakonodavstvo narodne republike štiti interese radnika, ali ono nije upereno protiv bogaćenja nacionalne buržoazije, nije upereno protiv razvitka nacionalne industrije i trgovine, jer takav razvitak nije u interesu

imperijalizma ali je u interesu kineskog naroda. Odavde proističe da narodna republika pretstavlja interese svih slojeva naroda koji ulaze u sastav antiimperijalističkih, antifeudalnih snaga. Jezgro Vlade narodne republike jesu pretstavnici radnika i seljaka, ali osim njih je i pretstavnicima drugih antiimperijalističkih i antifeudalnih klasa dopušteno da učestvuju u njoj.

Nije li opasno dopuštati tim ljudima da učestvuju u Vladi narodne republike? Ne, nije opasno. Radnici i seljaci sačinjavaju osnovnu masu stanovništva te republike. Pravo glasa i učešća u Vladi narodne republike i pravo da biraju i da budu birani, dato gradskoj sitnoj buržoaziji, inteligenciji i drugim elementima koji podržavaju program borbe sa imperijalizmom i feudalizmom, ne može biti u suprotnosti sa interesima osnovne mase stanovništva, *radnika i seljaka. Važan deo našeg programa treba da bude zaštita* interesa osnovne mase, radnika i seljaka. U Vladi narodne republike nalazi se radničko-seljačka većina, koja pretstavlja osnovnu masu stanovništva zemlje, i rukovodstvo i rad Komunističke partije u toj Vladi učiniće učešće tih ljudi bezopasnim. Kineska revolucija u današnjoj etapi razvitka još uvek pretstavlja buržoasko-demokratsku revoluciju, a ne proletersko-socijalističku revoluciju. To je potpuno jasno. Samo trockistički kontrarevolucionari[28]) mogu brbljati takve besmislice, da je, tobože, buržoasko-demokratska revolucija u Kini već završena i da, tobož, dalji razvoj revolucije može značiti samo socijalističku revoluciju. Revolucija 1924—1927 godine bila je buržoasko-demokratska revolucija, ali ona nije bila završena, pretrpela je poraz. Agrarna revolucija, koja pod našim rukovodstvom traje od 1927 godine do danas, takođe je buržoasko-demokratska revolucija, jer se zadatak te revolucije sastoji u borbi protiv imperijalizma i feudalizma, a ne protiv kapitalizma. Taj karakter će revolucija imati još prilično dugo.

Pokretačke snage revolucije, kao i ranije, ostaju uglavnom radnici, seljaci i gradska sitna buržoazija, kojima se danas može dodati još i nacionalna buržoazija.

Prelaz naše revolucije u socijalističku jeste stvar budućnosti. U budućnosti će demokratska revolucija neizbežno prerasti u socijalističku revoluciju. Kad će se dogoditi taj prelaz — zavisiće od toga koliko će sazreti uslovi za to, a za to će možda biti potrebno dosta vremena. Dotle dok za taj prelaz nema svih potrebnih političkih i ekonomskih uslova, sve dotle dok taj prelaz ne bude donosio koristi, nego štete ogromnoj većini našeg naroda, ne treba pričati o njemu. Sumnjati u ovo, nadati se da se prelaz može dogoditi u najskorije vreme, i na taj način izjednačavati se sa izvesnim drugovima koji su u svoje vreme govorili da će dan prvih uspeha demokratske revolucije u najvažnijim provincijama zemlje biti dan početka prerastanja demokratske revolucije u socijalističku — bilo bi nepravilno. Ti drugovi su tako mislili zato što nisu shvatili šta Kina pretstavlja u političkom i ekonomskom pogledu, nisu shvatili

da će završavanje demokratske revolucije u Kini u političkom i ekonomskom smislu biti znatno teža stvar nego u Rusiji, i da će zahtevati više vremena i više napora.

MEĐUNARODNA POMOĆ

I, najzad, hoću da kažem nekoliko reči o uzajamnoj vezi između Kineske revolucije i svetske revolucije.

Otkako se pojavilo čudovište imperijalizma, sve se u svetu u takvoj meri splelo, da je i pored najbolje volje nemoguće odvojiti jedno od drugog. Kineski narod pun je rešenosti da do kraja vodi borbu na život i smrt sa svojim neprijateljima, on je pun odlučnosti da sopstvenim snagama postigne svoj preporod i da ponovo prene, on je sposoban da stane u jedan red kao ravnopravan s narodima čitavog sveta. Ali to ne znači da nama nije potrebna međunarodna pomoć. Ne, u naše vreme svakoj zemlji, svakom narodu koji vodi revolucionarnu borbu potrebna je međunarodna pomoć. Stari filozof je rekao: »U vreme Čuncjua nije bilo pravednih ratova«.[29]) A sada, kod imperijalista, tim pre ne može biti pravednih ratova; pravedne ratove mogu voditi samo ugnjetene nacije i ugnjetene klase. Svi ratovi na svetu u kojima se narod diže protiv svojih ugnjetača, jesu pravedni ratovi. Februarska revolucija i Oktobarska revolucija u Rusiji bile su pravedni ratovi. Narodne revolucije u nizu evropskih zemalja posle Prvog svetskog rata bile su pravedni ratovi. U Kini borba naroda za vreme Opijumskog rata,[30]) Tajpinskog rata,[31]) Bokserskog ustanka,[32]) vojne operacije u periodu Revolucije 1911 godine,[33]) Severni pohod 1926—1927 godine, revolucionarni agrarni rat, koji traje od 1927 godine pa do danas, i sadašnji rat, koji ima za cilj da pruži otpor Japanu i da kazni nacionalne izdajnike, — sve su to pravedni ratovi.

U sadašnjoj situaciji jačanja antijapanske borbe u čitavoj Kini i jačanja antifašističkog pokreta u čitavom svetu pravedni ratovi zahvatiće čitavu Kinu i čitav svet. Svi pravedni ratovi pomažu se uzajamno, sve nepravedne ratove treba pretvarati u pravedne. Tako uči lenjinizam.[34]) Nama je u antijapanskom ratu potrebna pomoć drugih naroda, a pre svega pomoć naroda Sovjetskog Saveza, i oni će nas, naravno, pomoći, jer nas s njima vezuju krvni interesi. Jedno vreme snage Kineske revolucije Čang Kaj Šek je razdvojio od međunarodnih revolucionarnih snaga, i u tom smislu mi smo bili izolovani. Sada se stanje izmenilo, i izmenilo se povoljno za nas. I ubuduće će se ono povoljno za nas menjati. Mi više nećemo biti izolovani. To je jedan od neophodnih uslova za izvojevanje pobede u antijapanskom ratu i za trijumf Kineske revolucije.

NAPOMENE

1. — Juan Ših Kaj, vođa bejanske militarističke klike za vreme poslednjih godina vladavine dinastije Manču. Kad je revolucija 1911 godine zbacila dinastiju Manču, Juan Ših Kaj je, oslanjajući se na oružane snage kontrarevolucije i na podršku imperijalizma, a isto tako iskoristivši sporazumaštvo buržoazije, koja se tada nalazila na čelu revolucije, zauzeo mesto pretsednika i stvorio prvu vladu bejanske klike militarista, koji su pretstavljali interese krupnih zemljoposednika i krupne kompradorske buržoazije. Želeći da postane car, on je 1915 godine, da bi sebi obezbedio pomoć japanskog imperijalizma, prihvatio 21 zahtev Japana; ti zahtevi su bili sračunati na uvođenje apsolutne vlasti Japana u Kini. Decembra te iste godine u provinciji Junanu izbio je ustanak protiv proglašenja Juan Ših Kaja za cara. Taj ustanak naišao je na veliki odziv u čitavoj zemlji. Juan Ših Kaj je umro juna 1916 godine u Pekingu.

2. — 18 januara 1915 godine japanski imperijalisti podneli su kineskoj Vladi Juan Ših Kaja 21 zahtev, a 7 maja podneli su ultimatum, zahtevajući odgovor na te zahteve u roku od 48 časova. Zahtevi Japana delili su se na pet grupa. Prve četiri grupe sadržavale su, pojedinačno, zahteve da se na Japan prenesu prava koja je Nemačka otela u provinciji Šantungu, da se Japanu dadu nova prava u Šantungu, da se Japanu dâ u Južnoj Mandžuriji i Istočnoj Mongoliji pravo na zakupljivanje i dobijanje zemlje, pravo na boravak japanskih podanika, pravo na vođenje industriske i trgovačke delatnosti, isključivo pravo na izgradnju železničkih pruga i preradu ruda, kao i zahtev o predaji Hanjehpinškog metalurgiskog kombinata u zajedničko vlasništvo Kine i Japana, i da Kina primi obavezu da neće ustupiti nekoj trećoj državi luke, zalive i ostrva duž kineske obale. Peta grupa sadržavala je zahteve da se Japanu ustupe široka politička, finansiska, policiska i vojna prava, koja bi značila uvođenje japanske vlasti u Kini, i zahtev da se Japanu da pravo na izgradnju železničkih magistrala između provincija Hupej, Kjangsija i Kuangtunga. Izuzev pete grupe, o kojoj je Juan Ših Kaj izjavio da će se o njoj »postići saglasnost kasnije«, sve te zahteve on je prihvatio. Ali, jednoglasni protest kineskog naroda protiv tih zahteva doveo je do toga da oni nisu bili realizovani.

3. — Novembra 1921 godine Vlada SAD sazvala je u Vašingtonu konferenciju devet država, na kojoj su bile, osim Sjedinjenih Država, Kina, Engleska, Francuska, Italija, Belgija, Holandija, Portugalija i Japan. Na toj konferenciji vodila se borba između SAD i Japana oko vlasti na Dalekom Istoku. 6 februara 1922 godine, na osnovu principa predloženih od strane SAD o »jednakim mogućnostima« i o »otvorenim vratima« u Kini za sve zemlje, bio je zaključen pakt devet država. Cilj ovoga pakta devet država sastojao se u tome da se stvori takva situacija u kojoj bi se mogla obezbediti zajednička vlast imperijalističkih država u Kini, a u suštini da se pripreme uslovi za monopolističko osvajanje Kine od strane američkog imperijalizma i samim tim da se razbiju planovi Japana, koji je išao za tim da uspostavi svoju apsolutnu vlast u Kini.

4. — 18 septembra 1931 godine japanska vojska, koja se nalazila u severoistočnim provincijama Kine (takozvana Kvantunška armija), zauzela je Mukden. Kineska vojska (Severoistočna armija), koja se nalazila u Mukdenu i u drugim severoistočnim oblastima, poslušavši naredbu Čang Kaj Šeka da »nipošto ne pruža otpor«, povukla se u rejon koji se nalazio južnije od Šangajguana, čime je Japancima data mogućnost da brzo okupiraju provincije Ljaoning, Kirin i Hajlunkjang. U kineskom narodu taj agresivni akt japanskih zavojevača poznat je kao »događaji 18 septembra«.

5. — Pod nazivom »četiri severoistočne provincije« misli se na provincije Ljaoning, Kirin, Hajlunkjang i Džehol; njima odgovaraju današnjih šest provincija severoistočne administrativne pokrajine: Antung, Ljaoning, Ki-

rin, Sungkjang, Hajlunkjang, Džehol i veći deo autonomne oblasti Unutrašnje Mongolije. Posle »događaja 18 septembra« armija japanskih zavojevača prvo je zauzela provincije Ljaoning, Kirin i Hajlunkjang, a 1933 godine okupirala je i Džehol.

6. — 25 novembra 1935 godine, po naređenju Japanaca, nacionalni izdajnik, kuomintangovac Jin Džu Keng osnovao je marionetsku Vladu za 22 okruga u istočnom delu provincije Hopej, koja je nosila naziv »Istočnohopejska antikomunistička autonomna vlada«. To se i naziva događajima u istočnom delu provincije Hopeja.

7. — Pod diplomatskim pregovorima misli se na pregovore između Čang Kaj Šekove i japanske vlade o takozvana »tri principa Hirota«. »Tri principa Hirota« istakao je tadašnji japanski ministar spoljnih poslova Hirota, i oni su se nazivali »tri principa odnosa sa Kinom«. Oni su se sastojali u ovome: 1) Kina prekida svaki antijapanski pokret, 2) uspostavlja se ekonomska saradnja Kine, Japana i »Mančou Go«-a i 3) Kina i Japan će zajednički voditi borbu protiv komunizma. 21 januara 1936 godine Hirota je izjavio u japanskom Parlamentu da je »kineska vlada već prihvatila tri principa koje joj je predložila Imperija«.

8. — Ovaj referat napisao je drug Mao Ce Tung u doba kad je Čang Kaj Šek nastavljao sa svojim mahinacijama, prodajući severoistočne provincije, kada je vodio pregovore o prodaji Severne Kine i produžavao aktivne vojne operacije protiv Crvene armije. Zato je za Komunističku partiju Kine bila preka potreba da razobliči Čang Kaj Šeka, da pokaže pravi lik tog nacionalnog izdajnika; iz tih razloga Komunistička partija Kine, predlažući u to vreme da se organizuje jedinstveni antijapanski nacionalni front, još nije u njega uključivala Čang Kaj Šeka. Ali drug Mao Ce Tung već u tom referatu govori o rascepu do koga može doći u taboru kineskih zemljoposednika i kompradorske buržoazije usled protivrečnosti između raznih imperijalističkih država. Kasnije, zbog toga što je nastupanje japanskog imperijalizma u Severnoj Kini ozbiljno zadiralo u interese anglo-američkih imperijalista, Komunistička partija Kine došla je do zaključka da čangkajšekovska klika, tesno vezana sa anglo-američkim imperijalizmom, može po naređenju svojih gazda izmeniti odnos prema Japanu. Zato je Komunistička partija prešla na politiku pritiska na Čang Kaj Šeka, da ga tako gurne na put otpora prema Japanu. Maja 1936 godine Crvena armija vratila se iz provincije Šansija na sever Šensija i neposredno se obratila kuomintanškoj Vladi u Nankingu sa zahtevom da se prekine građanski rat radi zajedničke borbe protiv Japana. Avgusta te iste godine Centralni komitet Komunističke partije Kine ponovo je uputio CIK-u Kuomintanga pismo u kome je tražio da se organizuje jedinstveni front obeju partija radi zajedničkog otpora Japanu i da se odrede pretstavnici obeju strana za pregovore. Ali, Čang Kaj Šek je i ovoga puta odbacio predloge Komunističke partije. Tek decembra 1936 godine, kad su Čang Kaj Šeka uhapsili u Sijanu kuomintanški oficiri koji su bili za ujedinjenje s komunistima radi borbe protiv Japana, on je bio primoran da primi zahtev Komunističke partije Kine o prekidu građanskog rata i o pripremama za pružanje otpora japanskom imperijalizmu.

9. — U to vreme Caj Ting Kaj je bio komandant jednog korpusa 19 kuomintanške armije i zamenik komandanta te iste armije. On se zajedno sa Čen Ming Šuom i Čjang Kuang Najem nalazio na čelu 19 armije. U početku je 19 armija vodila operacije protiv Crvene armije u Kjangsiju, a posle »događaja 18 septembra« prebačena je bila u Šangaj. Oduševljenje za antijapanski pokret, koje je u to vreme obuhvatilo Šangaj, a i čitavu zemlju, imalo je ogromnog uticaja na raspoloženje 19 armije. Noću 28 januara 1932 godine, kad su Japanci izvršili pomorski desant na Šangaj, 19 armija zajedno sa stanovništvom grada pružila je otpor Japancima. Ali zbog izdajničke politike Čang Kaj Šeka i Vang Čing Veja te borbe završile su se neuspehom. Odmah zatim Čang Kaj Šek je prebacio 19 armiju u Fukien da nastavi borbu protiv Crvene

armije. U to vreme komanda 19 armije počela je postepeno uviđati da rat protiv Crvene armije ne pretstavlja izlaz iz situacije. Novembra 1933 godine komanda 19 armije zajedno sa grupom kuomintanških rukovodilaca na čelu sa Li Či Šenom zvanično je objavila raskid sa Čang Kaj Šekom. Oni su formirali u provinciji Fukienu »Narodno-revolucionarnu vladu Kineske Republike« i sklopili sa Crvenom armijom sporazum o zajedničkom pružanju otpora japanskom imperijalizmu i sporazum o borbi protiv Čang Kaj Šeka. Pod udarcima oružanih snaga Čang Kaj Šeka, 19 armija i fukienska narodna Vlada pretrpele su poraz. Posle toga Caj Ting Kaj i drugi postepeno su prešli na pozicije saradnje sa Komunističkom partijom Kine.

10. — Septembra 1926 godine, kad je revolucionarna armija Severnog pohoda došla do Vuhana, Feng Ju Sjang je sa svojom armijom, koja se nalazila u provinciji (Suijuanu, objavio raskid sa bejanskom klikom militarista i prišao revoluciji. Početkom 1927 godine vojska Feng Ju Sjanga napustila je provinciju Šensi i otpočela, zajedno sa armijom Severnog pohoda, napad na provinciju Honan. Posle izdaje Čang Kaj Šeka i Vang Čing Veja, 1927 godine, Feng Ju Sjang je takođe uzimao učešća u borbi protiv komunista, ali su se njegovi interesi ustvari sukobljavali sa interesima Čang Kaj Šekove klike. Posle »događaja 18 septembra« Feng Ju Sjang se izjasnio za pružanje otpora japanskim zavojevačima, pa je maja 1933 godine počeo sarađivati s Komunističkom partijom Kine organizovavši u Kalganu Ujedinjenu narodnu antijapansku armiju. U avgustu je, pod dvostrukim udarcima Čang Kaj Šekove vojske i armije japanskih zavojevača, ovaj antijapanski ustanak pretrpeo poraz. Poslednjih godina svog života Feng Ju Sjang je i dalje stajao na pozicijama saradnje sa Komunističkom partijom Kine.

11. — Kuomintanšku 26 armiju Čang Kaj Šek je uputio u provinciju Kjangsi da napadne Crvenu armiju. Decembra 1931 godine, kao odgovor na poziv Komunističke partije Kine za pružanje otpora japanskom imperijalizmu, više od 10 hiljada ljudi iz te armije, pod rukovodstvom drugova Čao Po Šenga, Tung Čen Tanga i drugih, podiglo je ustanak u gradu Ningtuu u provinciji Kjangsiju i prešlo na stranu Crvene armije.

12. — Ma Čan Šan je bio general kuomintanške Severoistočne armije. Jedinice kojima je on komandovao nalazile su se u provinciji Hajlunkjangu. Posle »događaja 18 septembra«, kad su japanski agresori krenuli iz provincije Ljaoninga u Hajlunkjang, ove jedinice pružile su im otpor.

13. — Hu Han Min, poznati kuomintanški politikant, u svoje vreme bio je protivnik politike saradnje sa Komunističkom partijom Kine, koju je otpočeo Sun Jat Sen. 1927 godine je bio jedan od učesnika kontrarevolucionarnog prevrata organizovanog od strane Čang Kaj Šeka 12 aprila. Kasnije, posle borbe koja se vodila između njega i Čang Kaj Šeka oko vlasti, Čang Kaj Šek ga je bacio u zatvor. Posle »događaja 18 septembra« bio je oslobođen i prešao je iz Nankinga u Kanton, gde mu je pošlo za rukom da za duže vreme suprotstavi kuangtung-kuangsiske militariste nankinškoj Vladi Čang Kaj Šeka.

14. — »Program otpora Japanu i spasa otadžbine«, koji se sastojao iz šest tačaka ili, drugačije, »Osnovni program rata kineskog naroda protiv japanskog imperijalizma«, istakla je Komunistička partija Kine 1934 godine i objavila ga sa potpisima Sung Čing Line i dr. Ovaj program se sastojao iz sledećih tačaka: 1) opšta mobilizacija kopnenih, pomorskih i vazduhoplovnih snaga za rat protiv Japana; 2) mobilizacija čitavog naroda; 3) opšte naoružanje naroda; 4) konfiskacija imovine japanskih imperijalista u Kini i imovine nacionalnih izdajnika radi pokrivanja rashoda za vođenje antijapanskog rata; 5) stvaranje svekineskog nacionalnog komiteta za oružanu samoodbranu koji biraju pretstavnici radnika, seljaka, vojnika, inteligencije i trgovaca; 6) savez sa svima neprijateljima japanskog imperijalizma i stvaranje prijateljskih odnosa sa svima zemljama koje se drže prijateljske neutralnosti.

15. — Misli se na kuangtunškog militaristu Čen Či Tanga i kuangsiske militariste Li Cung Jena, Baj Čun Sija i druge.

16. — Čangkajšekovska banda nazivala je revolucionarni narod »banditima«, a svoje vojne operacije protiv revolucionarnog naroda i masovne obračune — »likvidacijom banditizma«.

17. — Drug Žen Pi Ših, jedan od najstarijih članova Komunističke partije Kine, veliki organizator. Počev od V svekineskog kongresa partije 1927 godine bio je biran na svima kongresima za člana Centralnog komiteta. Na Četvrtom plenumu Centralnog komiteta VI saziva 1931 godine bio je izabran za člana Politbiroa. 1933 godine bio je na dužnosti sekretara Komiteta Partije pograničnog rejona Hunan — Kjangsi i pretsednika Vojnopolitičkog saveta. Posle spajanja 6 armiske grupe sa 2 armiskom grupom bio je postavljen za političkog komesara 2 fronta, formiranog iz tih dveju armiskih grupa. U početku antijapanskog rata bio je načelnik Glavne političke uprave 8-me armije. Od 1940 godine radio je u Sekretarijatu Centralnog komiteta Komunističke partije Kine. Na Prvom plenumu Centralnog komiteta VII saziva, 1945 godine, bio je izabran za člana Politbiroa i za jednog od sekretara CK. Umro je u Pekingu 27 oktobra 1950 godine.

18. — 6 armiska grupa radničko-seljačke Crvene armije Kine u početku se nalazila u uporišnoj bazi u pograničnom rejonu Hunan — Kjangsi. Avgusta 1934 godine po naređenju Centralnog komiteta Komunističke partije Kine ona je probila obruč i počela prebacivanje na nove položaje, a oktobra iste godine spojila se u istočnom delu provincije Kuejčoua sa 2 armiskom grupom Crvene armije pod komandom druga Ho Lunga. Od tih dveju armiskih grupa bio je stvoren 2 front Crvene armije, koji je osnovao revolucionarnu uporišnu bazu na granici provincije Hunana, Hupeja, Sečuana i Kuejčoua.

19. — Oktobra 1934 godine 1, 3 i 5 armiska grupa radničko-seljačke Crvene armije Kine (1-vi front Crvene armije), napustivši Čangting i Ninghua (zapadni deo provincije Fukiena), Džujkin i Jutu (južni deo provincije Kjangsija), počele su opšte strategisko prebaziranje. Crvena armija je prošla kroz jedanaest provincija: Fukien, Kjangsi, Kuangtung, Hunan, Kuangsi, Kuejčou, Sečuan, Junan, Sikang, Kansu i Šensi, uspela da pređe preko visokih planinskih grebena pokrivenih večitim snegom i prošla močvarne predele u koje skoro nikad nije stupila čovečija noga. Podnoseći lišavanja i nevolje, mnogo puta probijajući neprijateljske obruče, razbijajući prednje neprijateljske odrede i povlačeći se gonjena od neprijatelja, armija je u marševskom poretku prešla 25 hiljada lija (14.400 km) i oktobra 1935 godine uspešno stigla u revolucionarnu uporišnu bazu na severu provincije Šensija.

20. — Crvena armija pograničnog rejona Sečuan — Šensi jeste 4 front radničko-seljačke Crvene armije Kine. Marta 1935 godine 4 front je napustio uporišnu bazu u pograničnom rejonu Sečuan — Šensi i počeo prebaziranje u rejon na granici provincije Sečuana i Sikanga. U junu iste godine u rejonu Maogunu u zapadnom delu provincije Sečuana on se spojio sa 1-vim frontom Crvene armije, a posle toga su oba fronta krenula u dve kolone na sever. U septembru su izbili u rejon Maoergaj nedaleko od Sunpana. Čang Kuo Tao, koji se u to vreme nalazio na 4 frontu, suprotno naređenju Centralnog komiteta Komunističke partije Kine, svojevoljno je poveo levu kolonu na jug i na taj način pocepao Crvenu armiju. Juna 1936 godine 2 front Crvene armije, probivši blokadu u pograničnom rejonu Hunan — Hupej — Sečuan — Kuejčou i prošavši kroz provincije Hunan, Kuejčou i Junan, spojio se sa vojskom 4 fronta u mestu Ganci (Kance) u provinciji Sikangu. Tada su se drugovi iz jedinica 4 fronta, verni direktivi Centralnog komiteta, protiv volje Čang Kuo Taoa ponovo vratili na sever zajedno sa vojskom 2 fronta. Novembra iste godine cela vojska 2 fronta i jedan deo vojske 4 fronta stigli su na sever provincije Šensija, gde su se uspešno spojili sa vojskom 1-og fronta Crvene armije.

21. — Čang Kuo Tao je izdajnik Kineske revolucije. U mladosti se prikačio uz Revoluciju i stupio u Komunističku partiju Kine. Kao član Partije

on je napravio beskrajno mnogo grešaka i najtežih prestupa u Partiji. Najveći prestup Čang Kuo Tao je učinio 1935 godine kad se izjasnio protiv pohoda Crvene armije na sever, stao na pozicije defetizma i likvidatorstva i insistirao na otstupanju Crvene armije u oblasti gde žive nacionalne manjine, između provincije Sečuana i Tibeta. U isti mah vodio je otvorenu izdajničku delatnost protiv Partije i Centralnog komiteta, formirao je svoj »CK«, podrivajući jedinstvo Partije i Crvene armije, zbog čega su 4 frontu Crvene armije bili naneti teški gubici. Borci jedinica 4 fronta i široke mase vojnih i političkih radnika tih jedinica, zahvaljujući strpljivom vaspitnom radu koji su vodili drug Mao Ce Tung i Centralni komitet Partije, brzo su se vratili pod sigurno rukovodstvo Centralnog komiteta i odigrali slavnu ulogu u narednoj borbi. Sam, pak, Čang Kuo Tao ostao je nepopravljiv do kraja. Uproleće 1938 godine on je pobegao iz pograničnog rejona Šensi — Kansu — Ningsija i postao agent kuomintanške kontraobaveštajne službe.

22. — Misli se na Crvenu armiju stvorenu u rejonu provincija Kjangsija i Fukiena, koja se nalazila pod neposrednim rukovodstvom Centralnog komiteta Komunističke partije Kine, tojest na 1-vi front Crvene armije.

23. — Jula 1935 godine kuomintanška vojska počela je treći »kazneni pohod« protiv uporišne baze revolucije na granici provincija Šensija i Kansua. U početku je 26 korpus Crvene armije na istočnom frontu, u severnom delu provincije Šensija, razbio dve brigade neprijateljske vojske i saterao protivnika na istočnu obalu reke Huanghoa. Septembra iste godine 25 korpus Crvene armije, koji je prvobitno bio raspoređen u uporišnoj bazi Hupej — Honan — Anhuej, prošavši kroz južni deo provincije Šensija i istočni deo provincije Kansua, izbio je na sever provincije Šensija, gde se spojio s jedinicama Crvene armije iz severnog dela provincije Šensija. Tako je bila formirana 15 armiska grupa Crvene armije. 15 armiska grupa je u bici u rejonu Laošanu okruga Gancjuan, uništila veći deo 110 neprijateljske divizije; komandant divizije poginuo je. Ubrzo su u borbama u rejonu Jujlincjaoa okruga Gancjuan bila razbijena četiri bataljona 107 neprijateljske divizije. Tada je neprijatelj pristupio organizovanju novog napada. Pod komandom Tung Jin Pina (komandant korpusa Severoistočne armije) pet neprijateljskih divizija počelo je nastupanje u dve kolone. Na istoku se jedna divizija kretala u severnom pravcu putem Ločuan — Fusjan, a na zapadu su četiri divizije, napustivši mesta Cinjan i Hešuj (provincija Kansu), krenule duž reke Huluhe u pravcu Fusjana (u severnom delu Šensija). Oktobra iste godine u severni deo provincije Šensija stigla je Crvena armija Centralnog rejona. U novembru je ta armija, zajedno sa 15 armiskom grupom, u borbi kod Čihloa (jugozapadno od Fusjana) uništila 109 diviziju protivnika i goneći je razbila u Hejšujsiju jedan puk 106 divizije. Tako je bio konačno razbijen treći »kazneni pohod« neprijatelja protiv uporišne baze Šensi — Kansu.

24. — Kad su 1934—1935 godine, za vreme prebaziranja, glavne snage Crvene armije napustile svoje položaje na jugu Kine, one su tamo ostavile partizanske odrede. Ti odredi su uporno vodili partizanski rat u četrnaest rejona na teritoriji osam provincija. Reč je o sledećim rejonima: rejon u južnom delu provincije Čekjanga, rejon na severu provincije Fukiena, rejon u istočnom delu provincije Fukiena, rejon na jugu provincije Fukiena, rejon na zapadu provincije Fukiena, rejon na severoistoku provincije Kjangsija, rejon na granici provincija Fukiena i Kjangsija, rejon na granici provincija Kuangtunga i Kjangsija, rejon na jugu provincije Hunana, rejon na granici provincija Hunana i Kjangsija, rejon na granici provincija Hunana, Hupeja i Kjangsija, rejon na granici provincija Hupeja, Honana i Anhueja, rejon Tungpej na jugu provincije Honana i rejon na ostrvu Hajnanu (provincija Kuangtung).

25. — Kad su 1931 godine japanski imperijalisti nasilno upali u severoistočne provincije Kine, Komunistička partija Kine pozvala je narod na oružani otpor, organizovala antijapanske partizanske odrede i Severoistočnu na-

rodno-revolucionarnu armiju i pomagala je raznim antijapanskim dobrovoljačkim jedinicama. Posle 1934 godine sve su antijapanske jedinice na severoistoku okupljene pod rukovodstvom Komunističke partije Kine u Ujedinjenu severoistočnu antijapansku armiju pod opštom komandom proslavljenog Jang Čing Jua, člana Komunističke partije. Ova armija je dugo vremena istrajno vodila na severoistoku partizanski rat protiv japanskog imperijalizma. Pod antijapanskim partizanskim ratom u istočnom delu provincije Hopeja misli se na seljački antijapanski ustanak koji je buknuo u istočnom delu te provincije maja 1935 godine.

26. — Vlast toga tipa o kojoj ovde govori drug Mao Ce Tung, — narodna republika — bila je stvorena i odgovarajuća politička načela u potpunosti ostvarena u vreme antijapanskog rata u narodnim oslobođenim rejonima koji su se nalazili pod rukovodstvom Komunističke partije Kine. Zato je Komunistička partija bila u stanju da se stavi na čelo naroda u pozadini neprijatelja i da ga povede u pobedonosnu borbu protiv japanskih zavojevača. U toku Trećeg građanskog revolucionarnog rata, koji je buknuo posle kapitulacije Japana, narodni oslobođeni rejoni postepeno su se proširivali na čitavu Kinu, i na taj način postala je jedinstvena Kineska Narodna Republika. Ideja druga Mao Ce Tunga o narodnoj republici ostvarena je u okviru čitave Kine.

27. — Jula 1928 godine VI svekineski kongres Komunističke partije Kine prihvatio je program koji se sastojao od sledećih deset tačaka: 1) zbacivanje vladavine imperijalizma; 2) konfiskacija preduzeća i banaka koje pripadaju stranom kapitalu; 3) ujedinjenje Kine i priznavanje prava na nacionalno samoopredeljenje; 4) zbacivanje militarističke kuomintanške Vlade; 5) uvođenje vlasti skupština radničkih, seljačkih i vojničkih delegata; 6) uvođenje osmočasovnog radnog dana, povećanje plata, pružanje pomoći nezaposlenima, socijalno osiguranje itd.; 7) konfiskacija sve veleposedničke zemlje, predaja obradive zemlje seljacima; 8) poboljšanje životnih uslova vojnika, davanje zemlje i obezbeđenje posla vojnicima; 9) ukidanje teških poreza i nameta i uvođenje jedinstvenog progresivnog poreza; 10) savez sa svetskim proletarijatom i SSSR-om.

28. — Trockisti — prvobitno antilenjinistička grupa u ruskom radničkom pokretu, koja se kasnije pretvorila u raspuštenu kontrarevolucionarnu bandu. Drug Staljin je u svom referatu na plenumu CK SKP(b) 1937 godine dao sledeću karakteristiku evolucije te izdajničke grupe: »Trockizam je ranije, pre 7—8 godina, bio jedna od političkih struja u radničkoj klasi, istina, antilenjinistička i zato duboko pogrešna, ali ipak politička struja... Današnji trockizam nije politička struja u radničkoj klasi, nego besprincipijelna i bezidejna banda štetočina, diverzanata, agenata, špijuna, ubica, banda zakletih neprijatelja radničke klase, koji rade po nalogu obaveštjanih organa stranih država« (J.V. Staljin: »O nedostacima u partiskom radu i merama za likvidaciju trockističkih i drugih dvoličnih varalica«. Referat i zaključna reč na Plenumu CK SKP(b) 3—5 marta 1937 g. M., 1937 g., str. 33, 39. — *Prim. red.).* Posle poraza Kineske revolucije 1927 godine u Kini se takođe pojavila neznatna grupica trockista, koja je, sjedinivši se sa Čen Tu Siuom i drugim renegatima, formirala 1929 godine kontrarevolucionarnu grupu koja je širila kontrarevolucionarnu propagandu da je, tobože, Kuomintang već izveo buržoasko-demokratsku revoluciju itd., itd. Ova grupa sasvim se pretvorila u prljavo oruđe imperijalizma i Kuomintanga u njihovoj borbi protiv naroda. Kineski trockisti su otvoreno počeli da rade u organima kuomintanške obaveštajne službe. Posle »događaja 18 septembra« oni su izvršili naređenje bandita Trockog da ne »ometaju Japansku imperiju u okupaciji Kine« i počeli su sarađivati sa japanskim organima obaveštajne službe, dobijati subvencije od japanskih zavojevača i baviti se svakojakim poslovima za račun japanskih agresora.

29. — Ovo je izreka filozofa Min Cia. U Kini su, u vreme Čuncjua (722—481 godine pre n.e.), mnogobrojni feudalni kneževi neprekidno vodili međusobnu borbu oko vlasti, i tako je i postala ova izreka Min Cia.

30. — 1840—1842 godine, u znak odgovora na borbu kineskog naroda protiv trgovine opijumom, Engleska je pod izgovorom zaštite trgovine slala svoju vojsku sa zadatkom da nasilno upada u Kinu. Kineska armija, pod komandom Lin Ce Hsua, jedno vreme pružala je otpor Englezima. Stanovništvo Kantona je stihiski organizovalo »odrede za ukroćavanje Engleza« koji su takođe nanosili engleskim agresorima snažne udarce.

31. — Rat tajpina, koji je počeo sredinom XIX veka, jeste seljački revolucionarni rat protiv feudalne vladavine i nacionalnog ugnjetavanja od strane Mančū (mandžurske) dinastije. Januara 1851 godine rukovodioci te revolucije Hung Sin Čuan, Jang Sju Čing i drugi podigli su ustanak u selu Čintjenu (okrug Kuejping, provincija Kuangsi) i proglasili stvaranje »nebeske države tajpina«. 1852 godine tajpinci su izašli iz Kuangsija, prošli preko provincije Hunana, Hupeja, Kjangsija, Anhueja i 1853 godine zauzeli Nanking. Iz Nankinga se jedan deo tajpina uputio na sever i u borbi došao neposredno u blizinu Tjencina. Ali, u osvojenim rejonima tajpini nisu stvorili čvrste uporišne baze. Posle osnivanja prestonice u Nankingu, rukovodstvo tajpina počinilo je mnogo političkih i vojnih grešaka, i zato tajpini nisu mogli da se suprotstave napadu ujedinjenih snaga kontrarevolucionarne armije mandžurske vlade i anglo-američko-francuskih agresora. 1864 godine ustanak je pretrpeo poraz.

32. — Bokserski ustanak, koji je buknuo 1900 godine na severu Kine, jeste širok stihiski pokret seljaka i zanatlija koji su, ujedinjeni u mistično tajno društvo, vodili oružanu borbu protiv imperijalista. Ujedinjene oružane snage osam imperijalističkih država, zauzevši Peking i Tjencin, bez milosti su ugušile taj pokret.

33. — Vidi napomenu 3 uz »Referat o ispitivanju seljačkog pokreta u provinciji Hunanu«.

34. — Vidi: V. I. Lenjin, »Vojni program proleterske revolucije« (Dela, t. 23 — *Prim. red.*) i »Istorija SKP(b) — Kratki kurs«, gl. VI, odeljak 3.

* * *

STRATEGISKA PITANJA REVOLUCIONARNOG RATA U KINI

(Decembra 1936 godine)

Ovaj rad napisao je drug Mao Ce Tung u cilju uopštavanja iskustva Drugog građanskog revolucionarnog rata, u vreme kada je o tom pitanju držao kurs u Akademiji Crvene armije u Severnom Šensiju. Kako sam autor objašnjava, on je stigao da napiše samo pet glava svoga dela, a kako su ga sijanski događaji odvojili od toga posla, njemu nije pošlo za rukom da izloži pitanja strategiskog nastupanja, političkog rada i druga. Ovaj rad sumira rezultate velike borbe koja se vodila u Partiji između dve linije o vojnim problemima za vreme Drugog građanskog revolucionarnog rata, i izražava stanovište pristalica jedne od tih dveju linija. Na savetovanju u Cunjiju, januara 1935 godine, Centralni komitet Komunističke partije Kine završio je taj spor, potvrdio pravilnost linije druga Mao Ce Tunga i odbacio suprotne poglede kao pogrešne. Oktobra 1935 godine Centralni komitet Partije preselio se u severni deo provincije Šensija i, ubrzo posle toga, decembra iste godine, drug Mao Ce Tung je istupio sa referatom »O taktici borbe protiv japanskog imperijalizma«, u kome je dao iscrpan odgovor na pitanje političke linije Partije u Drugom građanskom revolucionarnom ratu. 1936 godine drug Mao Ce Tung je napisao ovaj rad u kome je dao iscrpnu analizu strategiskih pitanja revolucionarnog rata u Kini.

GLAVA I

KAKO DA SE PROUČAVA NAUKA O RATU

1. — Zakoni rata podležu razvitku

Zakone rata mora proučavati i temeljno ih poznavati svaki vojni rukovodilac.

Zakone revolucionarnog rata mora proučavati i temeljno ih poznavati svaki rukovodilac revolucionarnog rata.

Zakone revolucionarnog rata u Kini mora proučavati i temeljno ih poznavati svaki rukovodilac revolucionarnog rata u Kini.

Mi sada vodimo rat; naš rat je revolucionaran rat, on se vodi u Kini, tojest u zemlji polukolonijalnoj i polufeudalnoj. Mi zato moramo ne samo da proučavamo zakone rata uopšte, već i specifične zakone revolucionarnog rata, i još više — specifične zakone revolucionarnog rata u Kini.

Svakom je jasno da nama, ma kakvim se poslom bavili, neće biti razumljive zakonitosti toga posla, mi nećemo znati kako da mu pristupimo i nećemo biti u stanju da ga izvršimo ako ne razumemo njegove uslove, karakter i veze sa drugim pojavama.

Ratovi su počeli sa nastajanjem privatne svojine i klasa, i oni pretstavljaju viši oblik borbe — oblik kome se pribegava da bi se rešile protivrečnosti među klasama, nacijama, državama, političkim blokovima na određenom stepenu razvitka tih protivrečnosti. Ne razumevati uslove rata, njegov karakter i njegovu vezu sa drugim pojavama — znači isto što i ne poznavati zakone rata, ne znati kako da se vodi rat, a to znači: ne moći pobediti.

Revolucionarni ratovi, tojest revolucionarni klasni ratovi i revolucionarni nacionalni ratovi, pored uslova i osobina kojima se odlikuju svi ratovi uopšte, imaju svoje posebne uslove i svoje posebne osobine, i zato se oni, pored opštih zakona rata, potčinjavaju i nizu posebnih zakona. Ako se ne shvate ti posebni uslovi i te posebne osobine tih ratova, ako se ne poznaju njihovi posebni zakoni, nemoguće je rukovoditi revolucionarnim ratom, nemoguće je pobediti u revolucionarnom ratu.

Revolucionarni rat u Kini — bio to građanski ili nacionalni rat — vodi se pod naročitim okolnostima u kojima se nalazi Kina, a u poređenju sa ratovima i revolucionarnim ratovima uopšte on se odvija u specifičnim uslovima i ima svoj specifični karakter. Stoga, pored opštih zakona rata i zakona revolucionarnog rata uopšte, on ima još i mnoge svoje specifične zakone, i ako te zakone dobro ne upoznamo, nećemo moći pobediti u revolucionarnom ratu u Kini.

Zato moramo proučiti opšte zakone rata, moramo proučiti opšte zakone revolucionarnog rata, i najzad, moramo proučiti zakone revolucionarnog rata u Kini.

Postoji jedno pogrešno mišljenje, koje smo mi već odavno odbacili, prema kome treba proučavati samo opšte zakone rata, tojest, govoreći konkretno, treba dejstvovati samo u saglasnosti sa onim vojnim pravilima koje propisuju kineska reakcionarna vlada ili reakcionarne vojne škole. Pristalice toga mišljenja ne shvataju da takva pravila izlažu samo opšte zakone rata, koji su usto u potpunosti prepisani iz stranih udžbenika. Ako ih mi počnemo upotrebljavati bukvalno, ne unoseći nikakve promene ni u oblik ni u sadržinu, to će biti isto što i »podešavati stopala prema cipelama«, a to će dovesti do poraza. Motivišući svoje stanovište, ti ljudi postavljaju pitanje: zbog čega je potrebno, kažu, da se mi odričemo onoga što

je u prošlosti dobijeno po cenu krvi? Oni ne shvataju da mi, naravno, treba da cenimo iskustvo stečeno u prošlosti po cenu krvi, ali da treba da cenimo i iskustvo koje smo mi platili sopstvenom krvlju.

Postoji i drugo pogrešno mišljenje, koje smo takođe odavno odbacili, prema kome treba proučavati samo iskustvo revolucionarnog rata u Rusiji, tojest, govoreći konkretno, treba dejstvovati samo u saglasnosti sa zakonima rata koji su nastali u toku građanskog rata u Rusiji i koji su tamo objavljeni kao pravila. Pristalice ovoga mišljenja ne shvataju da su zakoni rata u SSSR-u i vojni udžbenici SSSR-a izraz specifičnosti građanskog rata Sovjetskog Saveza i Crvene armije SSSR-a. Ako se mi počnemo njima koristiti bukvalno, ne unoseći u njih nikakve izmene, to će opet biti isto što i »podešavati stopala prema cipelama«, i opet će nas dovesti do poraza. Motivišući svoje gledište ti ljudi kažu: SSSR je vodio revolucionarni rat — mi takođe vodimo revolucionarni rat; SSSR je pobedio — onda zbog čega mi treba još da nešto biramo ili nešto da odbacujemo? Ti ljudi ne shvataju da mi, razume se, treba naročito da cenimo vojno iskustvo SSSR-a, jer je to iskustvo revolucionarnog rata najnovijeg vremena, stečeno pod rukovodstvom Lenjina i Staljina, ali da treba da cenimo i iskustvo revolucionarnog rata u Kini, pošto revolucija u Kini i kineska Crvena armija imaju mnogo svog, specifičnog.

Postoji još jedno pogrešno mišljenje, koje smo takođe odavno odbacili, prema kome je važnije od svega iskustvo Severnog pohoda 1926—1927 godine, i mi treba da proučavamo to iskustvo tojest, govoreći konkretno, treba da podražavamo munjevite nalete i operacije oko zauzimanja velikih gradova koji su izvođeni za vreme Severnog pohoda. Pristalice toga mišljenja ne shvataju da treba proučavati iskustvo Severnog pohoda, ali da se ono ne može mehanički kopirati, pošto ni uslovi pod kojima se sada vodi rat nisu isti. Iz iskustva Severnog pohoda mi smo dužni da koristimo samo ono što može da se primeni na sadašnju situaciju, i u saglasnosti sa sadašnjom situacijom da izgrađujemo nešto svoje.

Na taj način, razlike u situaciji u kojoj se vodi rat donose i razliku u zakonima vođenja rata, a ovi se menjaju prema vremenu, mestu i karakteru rata.

Ako je reč o takvom uslovu kao što je vreme, vidimo da se s vremenom menjaju rat i zakoni vođenja rata. Svaka istoriska etapa ima svoje osobenosti, pa, prema tome, i zakoni rata imaju svoje osobenosti za svaku etapu. Oni se ne mogu mehanički prenositi iz jedne etape u drugu.

Ako je reč o karakteru rata, vidimo da i revolucionarni kao i kontrarevolucionarni rat imaju svoje osobenosti, i zbog toga imaju svoje osobenosti i zakoni rata, koji se, takođe, ne mogu mehanički prenositi sa jednog rata sa određenim karakterom na rat s drugim karakterom.

Ako je reč o takvom činiocu kao što je mesto gde se vodi rat, onda svaka zemlja, svaka nacija, a naročito velika zemlja i velika nacija, imaju svoje specifičnosti i zbog toga svoje specifičnosti imaju i zakoni vođenja rata, koji se isto tako ne mogu mehanički prenositi iz jedne zemlje u drugu.

Proučavajući zakone vođenja rata u različitim istoriskim etapama, u ratovima različitim po svom karakteru, u ratovima koji su se vodili u različitim zemljama ili koje su vodile različite nacije, treba da uočimo te razlike, treba da razumemo njihov razvitak. Mi treba da se borimo protiv mehaničkog prilaženja pitanjima vođenja rata.

Ne samo to. Da uzmemo za primer komandanta: on se ispočetka uči da komanduje nižom jedinicom, a zatim već može da komanduje i višom. To znači da je on izrastao, razvio se. Komandovati u određenim uslovima nekog mesta i komandovati u uslovima nekog drugog mesta drugačijeg karaktera nije jedno isto. Ispočetka se komandant uči da ratuje pod uslovima nekog njemu poznatog kraja, a zatim i pod drugim različitim uslovima. To je opet korak napred u razvitku komandanta. Zbog razvitka tehnike, taktike i strategije, kako kod neprijatelja tako i kod nas, uslovi vođenja rata u različitim etapama jednog istog rata takođe su različiti. Ako je komandant bio sposoban da komanduje u jednostavnijoj etapi i ako se pokazao sposoban da komanduje i u složenijoj etapi, to onda znači da je on stekao još više znanja, da se još više razvio. Ostati na jednom mestu komandujući nekom vojnom jedinicom, pod jednim istim mesnim uslovima, pod uslovima jedne etape rata — znači ne ići napred, ne razvijati se. Ima ljudi jakih samo u jednom, bilo kom pravcu, ljudi uskih vidika, koji se ne mogu razvijati; oni, naravno, mogu u revoluciji odigrati izvesnu ulogu na određenom mestu i u određeno vreme, ali veliku ulogu ne mogu imati. Nama su, pak, potrebni vojni rukovodioci velikog zamaha.

Svi zakoni vođenja rata podležu razvitku, idući za razvitkom istorije, idući za razvitkom samoga rata. Ništa nije nepromenljivo.

2. — *Cilj rata jeste uništenje ratova*

Razvitak ljudskog društva u krajnjoj liniji, i to u bliskoj budućnosti, dovešće do uništenja ratova — toga čudovišnog uzajamnog istrebljivanja čovečanstva. Ali za uništenje rata postoji samo jedno sredstvo: ono se sastoji u tome da se borimo ratom protiv rata: revolucionarnim ratom protiv kontrarevolucionarnog rata, revolucionarnim nacionalnim ratom protiv kontrarevolucionarnog nacionalnog rata, revolucionarnim klasnim ratom protiv kontrarevolucionarnog klasnog rata. Svi ratovi u istoriji dele se samo na dve kategorije — na pravedne i nepravedne. Mi smo za pravedne ratove, protiv nepravednih ratova. Svi kontrarevolucionarni ratovi su nepravedni, svi revolucionarni ratovi su pravedni. Epohu ratova u istoriji

čovečanstva završićemo mi svojim rukama, i rat koji vodimo, pretstavlja, nesumnjivo, deo poslednjeg rata. Ali rat koji nam pretstoji biće, nesumnjivo, u isti mah deo najvećeg i najsurovijeg rata. Nad nama se nadnela opasnost najvećeg i najsurovijeg nepravednog kontrarevolucionarnog rata, i veći deo čovečanstva biće uništen ako mi ne razvijemo zastavu pravednog rata. Zastava pravednog rata čovečanstva jeste zastava spasenja čovečanstva; zastava pravednog rata u Kini jeste zastava spasenja Kine. Rat koji će voditi ogromna većina čovečanstva i ogromna većina kineskog naroda, van svake sumnje, biće pravedan rat, delo najveće časti, sredstvo za spas celog čovečanstva od propasti, za spas Kine; on će biti most preko koga će čovečanstvo preći u novu istorisku epohu. Kada ljudsko društvo, u toku svoga razvitka, dođe do uništenja klasa, do uništenja države, tada neće biti nikakvih ratova — ni kontrarevolucionarnih, ni revolucionarnih, ni nepravednih, ni pravednih. To će biti epoha večnog mira za čovečanstvo. Proučavajući zakone revolucionarnog rata mi težimo da uništimo sve ratove. U tome je razlika između komunista i pretstavnika svih eksploatatorskih klasa.

3. — *Strategija proučava zakone vođenja rata kao jedne celine*

Svaki rat pretstavlja jednu celinu. Takva celina, u slučaju rata, može da bude ceo svet, može da bude jedna zemlja, može da bude jedan partizanski rejon ili važan, samostalni operaciski pravac. U svima slučajevima kada je neophodno uzimati u obzir sve strane i sve etape rata radi se o ratu kao jednoj celini.

Izučavanje zakona vođenja rata kao celine zadatak je strategije. Izučavanje zakona rukovođenja vojnim dejstvima, koja imaju parcijalni karakter, jeste zadatak operativne veštine i taktike.

Zašto je komandantima za operativno i taktičko rukovođenje takođe potrebno, u izvesnoj meri, razumevanje zakona strategije? Zato što se pravilnije dejstvuje i u delovima onda kad se razume celina, jer je deo podređen celini. Gledište prema kome se strategiska pobeda postiže samo taktičkim pobedama pogrešno je, jer ono ne uzima u obzir da ishod rata zavisi uglavnom, i pre svega, od toga da li su pravilno procenjeni svi uslovi i sve etape rata. Ako se u procenjivanju svih uslova i svih etapa rata dese ozbiljni propusti i greške, rat će neminovno biti izgubljen. Kada se kaže da se »zbog jednog neobazrivog poteza može izgubiti cela partija«, onda se misli na potez koji je po svom karakteru vezan za celinu, koji ima odlučujući značaj za celinu, a ne o potezu koji ima karakter delimičnog i nema odlučujućeg značaja za celinu. Tako stoje stvari u šahu, a tako je i u ratu.

Ali celina ne može da postoji nezavisno, odvojeno od delova. Ona je sastavljena od delova koji je obrazuju. Dešava se da gubitak jednog dela ili delimičan poraz nema ozbiljnih posledica za

celinu zato što ti delovi nisu imali odlučujućeg značaja. Ako u ratu niz taktičkih ili operativnih poraza ili neuspeha često ne dovode do pogoršanja ratne situacije u celini, to je upravo zato što ti porazi nisu imali odlučujući značaj. Ali ako bude izgubljena većina bitaka koje zajedno čine celinu rata ili jedna-dve bitke koje imaju odlučujući značaj, doći će odmah do preokreta u čitavom toku rata — upravo zato što su većina bitaka ili jedna-dve bitke, o kojima je reč, bile odlučujuće. U istoriji ratova dešavalo se da je jedan poraz posle čitavog niza pobeda upropastio sve ranije uspehe; s druge strane, dešavalo se da je, posle čitavog niza poraza, jedna pobeda stvarala potpuno novu situaciju. To znači da su »niz pobeda« i »niz poraza«, o kojima je reč, bili pojedinačni slučajevi, koji za celinu nisu imali odlučujući značaj, a da su »jedan poraz« ili »jedna pobeda« bili odlučujući činioci. Sve to, zajedno uzeto, svedoči koliko je važno uzimati u obzir celokupnost uslova vođenja rata, na šta, pre svega, i treba da koncentriše svoju pažnju strategiski rukovodilac. Glavno je, dakle, da se na osnovu procene situacije prostudiraju pitanja grupisanja taktičkih i združenih jedinica, veza između operacija, veza između različitih etapa ratnih dejstava, veza između celokupne delatnosti na svojoj i celokupne delatnosti na protivničkoj strani. To je najvažniji momenat. Ako se to ispusti iz vida i izgubi se u drugostepenim pitanjima, onda je poraz neizbežan.

Kada govorimo o vezi između celine i pojedinačnog, to se ne odnosi samo na vezu između strategije i operativne veštine, već i na vezu između operativne veštine i taktike. Kao praktični primer za ovo može da posluži veza između dejstava divizije i dejstava puka ili bataljona, veza između dejstava čete i dejstava voda ili odeljenja. Svaki komandant, na bilo kojoj dužnosti, treba svoju osnovnu pažnju da koncentriše na ona pitanja ili dejstva koja igraju najvažniju ulogu i imaju odlučujući značaj za čitavu situaciju u sferi njegove delatnosti, a nipošto na druga pitanja ili dejstva.

Kad se određuje šta je važno ili šta ima odlučujući značaj ne može se polaziti samo od opšte ili apstraktne situacije; to treba da se određuje na osnovu konkretne situacije. U vojnim dejstvima pri izboru pravca i mesta udara potrebno je polaziti od situacije kod protivnika, karaktera mesnih uslova i situacije u kojoj se nalaze, u datom trenutku, sopstvene snage. U krajevima koji su bogati hranom treba voditi računa da borci ne jedu preko mere, a u krajevima gde nema dovoljno hrane treba paziti da ne gladuju. U belim rejonima otkrivanje čak i najbeznačajnijih tajnih izveštaja može dovesti do toga da sledeći boj bude izgubljen, a u crvenim rejonima to otkrivanje često nema odlučujući značaj. U nekim bitkama viši komandanti treba da učestvuju lično, u drugim bitkama to nije neophodno. U vojnim školama najveći značaj ima izbor načelnika škole, izbor nastavnog kadra, razrada plana obuke; na masovnom mitingu opet glavnu pažnju treba usmeriti na obezbeđenje posete, izbaci-

vanje pravilnih parola itd., itd. Ukratko, opšti princip sastoji se u tome da pažnja bude usretsređena na glavne faktore od kojih zavisi celina.

Izučiti osnovne zakone rukovođenja ratom u celini mogućno je samo brižljivim razmišljanjem, jer ono što se odnosi na ukupnost svih uslova ne može se okom videti i može se jedino postići na pomenuti način. Bez brižljivog razmišljanja ništa se tu ne može razumeti. Ali celina se sastoji od pojedinačnog, i onaj ko ima iskustva u pojedinačnom, ko vlada operativnim i taktičkim iskustvom, biće u stanju da razume i te složenije činioce ako samo bude hteo da ih brižljivo prouči. Neposredno posmatranje ne može da nam pokaže vezu između takvih strategiskih činilaca, kao što su: dejstva neprijatelja i naša dejstva, pojedine operacije i pojedine etape borbenih dejstava; ne može da nam pokaže niz pojedinačnih slučajeva važnih (koji imaju odlučujući značaj) za celinu, specifičnosti opšte situacije, uzajamnu zavisnost između fronta i pozadine; ne može da pokaže razliku i vezu između takvih činilaca, kao što su: gubici i popunjavanje vojske, borba i predah između borbi, koncentracija i rasturanje snaga, napad i odbrana, nastupanje i otstupanje, maskiranje i demonstracija, pravac glavnog udara i pravci pomoćnih udara, pravac napada i pravci dejstava za vezivanje neprijatelja, centralizacija rukovođenja i decentralizacija rukovođenja, dugotrajni rat i munjeviti rat, poziciski rat i manevarski rat, svoje snage i snage susedâ, jedni rodovi vojske i drugi rodovi vojske, viši rukovodioci i niži rukovodioci, komandni sastav i borački sastav, obučeni vojnici i regruti, kadrovi višeg komandnog sastava i kadrovi nižeg komandnog sastava, stari kadrovi i novi kadrovi, crveni rejoni i beli rejoni, stari crveni rejoni i novi crveni rejoni, centralni rejoni i pogranični rejoni, toplo vreme i hladno vreme, pobeda i poraz, krupne vojne združene jedinice i sitne vojne jedinice, regularna armija i partizanski odredi, uništenje neprijatelja i osvajanje masa, povećavanje Crvene armije i učvršćivanje Crvene armije, vojni rad i politički rad, prošli zadaci i sadašnji zadaci, sadašnji zadaci i budući zadaci, zadaci u jednim uslovima i zadaci u drugim uslovima, stabilan front i nestabilan front, građanski rat i nacionalni rat, jedna istoriska etapa i druga istoriska etapa itd., itd. Ali, ako se samo dobro razmislimo i udubimo u stvar, onda se sve može objasniti, sve shvatiti, sve naučiti. To znači znati rešavati sva važna pitanja rata i ratnih dejstava, podižući ih na veliku principijelnu visinu. Radi toga i treba proučavati strategiju.

4. — Glavno je da čovek ume učiti

Zašto smo stvorili Crvenu armiju? Da s njome pobedimo neprijatelja. Zašto treba proučavati zakone rata? Da upotrebimo te zakone u ratu.

Učenje nije laka stvar, a primena znanja u praksi još je teža. Kad se govori o vojnim znanjima u učionici, u knjigama, onda kod

mnogih sve to ide bez greške, ali kad počne rat, onda tek jedni pobeđuju, a drugi doživljavaju poraze. Ovu istinu potvrđuju i istorija ratova i naše ratno iskustvo.

Onda gde je ključ za rešenje pitanja?

U životu ne možemo zahtevati da vojskovođe budu uvek nepobedive; takvih vojskovođa je bilo vrlo malo u čitavoj istoriji čovečanstva. Nama su potrebne smele i vešte vojskovođe koje bi u toku rata, uglavnom, pobeđivale, vojskovođe koje imaju mudrosti i hrabrosti. Da neko postane takav vojskovođa treba da savlada jedan metod. Taj metod je neophodno potreban i u učenju i u praktičnom radu.

Kakav je to metod? On se sastoji u tome da se duboko i svestrano prouči situacija i kod neprijatelja i kod sebe, da se pronađe i uoči unutrašnji smisao dejstava neprijatelja i da se, prema tome, odrede i sopstvena dejstva.

U vojnim udžbenicima mnogih zemalja daju se uputstva o potrebi elastičnog primenjivanja pravilskih odredaba u različitim situacijama i propisuju se mere koje treba preduzeti u slučaju da se bitka izgubi. Prvo uputstvo upozorava komandanta na subjektivne greške do kojih može doći zbog slepog ispunjavanja pravilskih odredaba. Drugo uputstvo govori o tome kako treba postupati kad je komandant napravio subjektivnu grešku ili kad u objektivnim okolnostima dođe do nepredviđenih i neizbežnih promena.

Kako dolazi do subjektivnih grešaka? Dolazi na taj način što priprema rata ili bitke i rukovođenje njima nisu odgovarali uslovima datog vremena i mesta; što nisu odgovarali jedno drugom, nisu se podudarali, nisu se složili subjektivno rukovođenje i uslovi objektivne stvarnosti ili, kako se drukčije može reći, zato što nije bila rešena protivrečnost između subjektivnog i objektivnog. Izbeći takav položaj, teško je u svakom poslu, ali su neki ljudi pogodniji za određeni posao, a drugi su manje pogodni. U svakom poslu traži se da ljudi budu što je moguće više pogodni za njegovo izvršenje; u vojničkom poslu se zahteva da komandant izvojuje relativno što više pobeda ili, drugim rečima, da izgubi relativno što manje bitaka. Glavno je ovde to da se kako treba uskladi subjektivno sa objektivnim.

Navešćemo primer iz oblasti taktike. Pretpostavimo da je bio izabran pravac napada na položaj jednog neprijateljskog krila; da se pokazalo da je upravo to slabo mesto neprijatelja i da je zbog toga napad krunisan uspehom. Eto to je saglasnost objektivnog i subjektivnog ili saglasnost između podataka izviđanja, procene i odluke komandanta, s jedne strane, i realne situacije kod neprijatelja i njegovog borbenog duha, s druge strane. Ali, ako je pravac napada bio upravljen na drugo krilo ili na centar, i borci naleteli na bajonete i bili odbijeni — onda je to nesklad između subjektivnog i objektivnog. Ako se srećno izabere momenat napada, a rezerve blagovremeno uvedu u borbu, i ako se sve mere preduzete u borbi

i sva borbena dejstva razviju povoljno za nas, a nepovoljno za neprijatelja — onda je između subjektivnog (komandovanje) i objektivnog (borbena situacija) bila potpuna saglasnost. Slučajevi takvog potpunog slaganja u ratu, ili u boju, dešavaju se sasvim retko. To dolazi otuda što u ratu i boju sa obe strane dejstvuju živi, naoružani ljudi organizovani u kolektive, koji čuvaju sve u tajnosti jedan od drugog. Ovde stvar stoji sasvim drukčije nego kod mrtvih predmeta ili kod stvari u običnom životu. No, ipak, osnova za pobedu stvara se time što se postiže saglasnost sa situacijom, tojest bar u glavnim linijama, u onim elementima koji imaju odlučujući značaj.

Dobro grupisanje vojske za borbu rezultat je pravilne odluke komandanta; pravilna odluka rezultat je pravilne procene situacije, a pravilna procena situacije zasniva se na neophodnom i svestranom izviđanju i marljivom proučavanju i uopštavanju svih podataka koje mu je dalo izviđanje. Komandant iskorišćava sva moguća i potrebna sredstva izviđanja za dobijanje podataka o neprijatelju, proučava podatke koje je dobio izviđanjem, odbacujući ljusku i odabirajući zrna, odbacujući netačno i čuvajući istinito, prelazeći od pojedinačnog na opšte, od spoljnjeg na unutarnje; zatim, komandant upoređuje te podatke sa situacijom kod sebe, odmerava odnos snaga obeju strana i njihovu uzajamnu vezu, i tada vrši procenu, donosi odluku i sastavlja plan. To je čitav proces upoznavanja, usmeren na proučavanje situacije od strane vojnog starešine, sve dotle dok ne pristupi sastavljanju strategiskog, operativnog ili taktičkog plana. Površne vojne starešine to ne rade. One stvaraju svoje planove na bazi onoga što žele, a takvi planovi su iluzorni, ne odgovaraju stvarnosti. Lakomislene vojne starešine koje se oslanjaju samo na svoj entuzijazam, neizbežno se hvataju na udicu neprijatelja, obmanjuju se površnim i nepotpunim podacima o njegovom položaju, prihvataju neodgovorne i nedalekovide predloge svojih potčinjenih i zbog svega toga neizbežno dolaze u škripac — upravo zato što ne znaju, ili ne žele da znaju, da svaki plan za borbena dejstva treba da se zasniva na podacima dobijenim preko potrebnog izviđanja, na marljivom izučavanju situacije kod sebe i neprijatelja, kao i na uzajamnoj zavisnosti među njima.

Proces upoznavanja situacije odvija se ne samo pre sastavljanja plana borbenih dejstava, nego i posle njegovog sastavljanja. Od samog početka realizovanja plana pa do potpunog završetka boja odvija se nov proces upoznavanja situacije, naime proces sprovođenja plana u život. Tada je potrebno da se ponovo proveri koliko odgovara stvarnoj situaciji sve ono što je bilo urađeno u toku prvog procesa. Ako plan ne odgovara situaciji ili joj ne odgovara u potpunosti, treba na osnovu novih podataka dati novu ocenu situacije, doneti novu odluku, već utvrđeni plan preraditi da bi ga doveli u sklad s novom situacijom. Delimična promena plana dešava se skoro

u svakoj bici; ima slučajeva i potpune izmene plana. Lakomisleni ljudi zanemaruju potrebu da menjaju planove ili ne žele da ih menjaju, ludo naleću i zbog toga moraju da razbiju glavu o zid.

Ranije je bilo reči o strategiskim dejstvima i o dejstvima operativnih ili taktičkih razmera. Iskusan komandant, ako se savesno usavršava, poznaje u potpunosti sve karakteristične osobine svoje jedinice (komandni sastav, borce, oružje, materijalno obezbeđenje itd. i ukupnost svih tih faktora), poznaje u potpunosti karakteristične osobine neprijateljskih jedinica (opet to isto: komandni sastav, borce, oružje, materijalno obezbeđenje itd. i ukupnost svih tih faktora), shvata i ostale uslove koji utiču na tok ratnih dejstava, — uslove političke, ekonomske, geografske, klimatske itd. Takvi komandanti, rukovodeći ratom ili ratnim dejstvima, biće, do izvesne mere, osigurani od neuspeha i moći će da pobeđuju. To se postiže proučavajući, u toku dugog trajanja rata, situaciju kod sebe i neprijatelja, otkrivajući zakonitosti vojnih dejstava i rešavajući protivrečnosti između subjektivnog i objektivnog. Ovaj proces upoznavanja neobično je važan; bez takvog iskustva, skupljenog u toku dugog vremena, teško je razumeti zakone rata u celini i upoznati ih. Ne može niko postati istinski sposoban komandant veće združene jedinice odmah čim stupi na ratno popriste ili kad zna ratovati samo na papiru: za to je potrebno učiti u toku samoga rata.

Svi zakoni o vođenju rata ili vojne teorije, koji imaju principijelan karakter, pretstavljaju uopšteno iskustvo iz prošlih ratova, do koga su došli naši prethodnici ili savremenici. Te lekcije krvlju plaćene koje su nam dali prošli ratovi, treba ozbiljno proučavati. To je jedan zadatak. Ali to nije sve, ima još jedan zadatak koji se sastoji u tome da se takvi zaključci provere na sopstvenom iskustvu, da se iz njih uzme sve što je korisno, da se odbaci nekorisno i dopuni svojim, onim što imamo samo mi. Eto, taj drugi zadatak je izvanredno važan; ako ga ne rešimo, nećemo moći da rukovodimo ratom.

Učiti iz knjiga je jedna vrsta učenja; praktično primenjivati naučeno jeste druga vrsta učenja, i to još važnija vrsta učenja. Učiti ratovati u toku rata — to je naš glavni metod. Ljudi koji nemaju mogućnosti da stupe u vojne škole, takođe mogu da se uče ratovati — da uče u ratu. Revolucionarni rat je stvar čitavog naroda; u tome ratu čovek često ratuje ne kad se naučio ratovati, nego prvo ratuje, a tek posle uči. Ratovati — znači učiti se. Između »običnog čoveka« i vojnika postoji izvesna distanca, ali među njima nema nikakvog kineskog zida, i ta se distanca može brzo savladati. Svojim rukama ostvarivati revoluciju, voditi rat — eto to je način kojim se savladava ta distanca. Kada govorimo da nije lako učiti i primenjivati znanje u praksi, mislimo na to da nije lako temeljno naučiti i besprekorno primenjivati ono što je naučeno. Kada govorimo da se od »običnog čoveka« može brzo stvoriti vojnik, mislimo da ulaženje u taj posao nije teško. A da se učenje uskladi sa pri-

menom naučenog u praksi, potrebno je setiti se stare kineske poslovice: »Na svetu nema teških stvari — potrebni su samo vredni ljudi«. Nije teško pristupiti tom poslu i moguće je usavršavati se — potrebna je samo vrednoća, potrebno je samo umeti učiti.

Zakoni rata, kao i zakoni svih ostalih pojava, pretstavljaju odraz objektivne stvarnosti u našoj svesti. Osim naše svesti sve ostalo pripada oblasti objektivne stvarnosti. Zbog toga su objekat našeg učenja, našeg saznanja dve strane — mi i neprijatelj, i obe te strane treba da budu objekat izučavanja. Subjekat koji izučava jeste samo naš mozak (razum). Ima ljudi koji su sposobni da dobro upoznaju sebe, a nesposobni su da upoznaju protivnika; drugi su sposobni da upoznaju protivnika, ali su nesposobni da upoznaju sebe. Ni jedni ni drugi nisu u stanju da izađu na kraj sa izučavanjem i praktičnom primenom zakona vođenja rata. Veliki vojni teoretičar stare Kine Sun Cu Vu[1]) pisao je u svojoj knjizi: »Upoznaj neprijatelja i upoznaj sebe, pa ćeš biti nepobediv«.*) Ova izreka se odnosi na obe etape — i na učenje i na praktičnu primenu znanja; ona ima u vidu i upoznavanje zakona razvitka objektivne stvarnosti i određivanje — na osnovu tih zakona — sopstvenih dejstava, usmerenih na to da se savlada neprijatelj. Tu izreku mi ne treba da zaboravljamo.

Rat je viša forma borbe među nacijama, državama, klasama, političkim blokovima; sve zakone rata koriste zaraćene nacije, države, klase i politički blokovi radi izvojevanja pobede. Nesumnjivo, ishod rata, u suštini, određuju vojni, politički, ekonomski, prirodni uslovi u kojima se nalaze zaraćene strane. Ipak, to nije sve. Ishod rata zavisi takođe i od subjektivne veštine rukovodilaca. Vojni starešina ne sme pokušavati da izvojuje pobedu u ratu prekoračujući okvire koje su mu odredili materijalni uslovi, ali on može i mora izvojevati pobedu u okvirima tih uslova. Mada je polje delatnosti vojnog starešine ograničeno objektivnim materijalnim uslovima, ipak on može na tom polju da stvori mnogo živopisnih, veličanstvenih, živih pretstava. Zbog toga su na datoj objektivnoj materijalnoj bazi, tojest u datim vojnim, političkim, ekonomskim i prirodnim uslovima, rukovodioci naše Crvene armije dužni da razviju našu snagu i, postavivši se na čelo armije, da obore naše nacionalne i klasne neprijatelje, da izmene lik ovoga ružnog sveta. Za ovo nam je potrebna, neophodno potrebna, subjektivna veština upravljanja. Mi nećemo dozvoliti nijednom komandantu Crvene armije da postane luda junačina koja će slepo juriti čas tamo čas ovamo; mi treba da radimo na tome da svaki komandant Crvene armije postane heroj, odvažan i mudar, da ne bude samo bezgranično hrabar, već da bude sposoban da upravlja čitavim tokom rata u svima njegovim promenama, u svom njegovom razvoju. Komandant ne sme da se utopi

* Sun Cu Vu, *Veština ratovanja*, izd. »Vojnog dela«, 1952. (Slična izreka na str. 47.) — Prim. red.

u okeanu rata; on mora da pliva vešto i sigurno i da stigne do obala pobede. Ovladati zakonima rukovođenja ratom — znači naučiti plivati u okeanu rata.

Takav je naš metod.

GLAVA II

KOMUNISTIČKA PARTIJA KINE I REVOLUCIONARNI RAT U KINI

Revolucionarni rat u Kini, počet 1924 godine, prošao je već kroz dve etape — etapu 1924—1927 godine i etapu 1927—1936 godine; sad počinje etapa antijapanskog nacionalno-revolucionarnog rata. Kroz sve te tri etape revolucionarni rat vodi se pod rukovodstvom kineskog proletarijata i njegove partije — Komunističke partije Kine. Glavni naši neprijatelji u revolucionarnom ratu u Kini jesu imperijalizam i feudalne snage. Kineska buržoazija može, u određenim istoriskim momentima, učestvovati u revolucionarnom ratu, ali zbog svoje sebičnosti i otsustva političke i ekonomske samostalnosti ona ne želi i ne može da rukovodi revolucionarnim ratom u Kini i ne može da izvede Kinu na put potpune pobede. Mase seljaštva i gradske sitne buržoazije Kine žele da aktivno učestvuju u revolucionarnom ratu i zainteresovane su da se on završi potpunom pobedom. One čine glavnu snagu revolucionarnog rata; ali, pošto osobine, svojstvene njima kao sitnim proizvođačima, ograničavaju njihov politički vidik (a jednom delu ljudi lišenim mogućnosti da dobiju rada, svojstvene su anarhističke ideje), oni ne mogu da postanu pravi rukovodioci u ratu. Zbog svega toga, u doba kad je proletarijat već stupio na političku pozornicu, odgovornost za rukovođenje revolucionarnim ratom u Kini mora pasti na pleća Komunističke partije Kine. U takvom času svaki revolucionarni rat, ako njime ne bude rukovodio proletarijat i komunistička partija ili ako se on izmakne ispod njihovog rukovodstva, neizbežno se mora svršiti porazom. Zbog toga što su od svih društvenih slojeva polukolonijalne Kine, od svih njenih političkih organizacija samo proletarijat i Komunistička partija slobodni od egoizma i uskosti duha, što oni imaju najširi politički vidik i najviše organizovanosti a i sposobni su da najiskrenije prihvate iskustvo naprednog svetskog proletarijata i njegovih političkih partija i da koriste to iskustvo za svoju stvar, — zbog svega toga samo su proletarijat i Komunistička partija sposobni da povedu za sobom seljaštvo, gradsku sitnu buržoaziju i buržoaziju, sposobni da savladaju duhovnu uskost seljaštva i sitne buržoazije, anarhičnost nezaposlenih masa, a takođe i kolebanje i nedoslednost buržoazije (naravno, ako Komunistička partija ne bude grešila u svojoj politici), i da izvedu revoluciju i rat na put pobede.

Revolucionarni rat 1924—1927 godine uglavnom se vodio u uslovima političkog uticaja međunarodnog proletarijata i kineskog

proletarijata i njegove partije na kinesku nacionalnu buržoaziju i njenu partiju, u uslovima njihove političke saradnje. Ali, u kritičnom momentu revolucije i rata, pre svega zbog izdajstva krupne buržoazije, a i zbog toga što su se oportunisti u redovima revolucionara dobrovoljno odrekli hegemonije u revoluciji, ovaj revolucionarni rat je doživeo poraz.

Revolucionarni agrarni rat, koji je počeo 1927 godine i koji traje i danas, vodi se u novoj situaciji. Neprijatelj u tom ratu nije samo imperijalizam, nego i blok krupne buržoazije i krupnih zemljoposednika. Nacionalna buržoazija vezala se za krupnu buržoaziju. Tim ratom rukovodi samo Komunistička partija, koja je već postala apsolutni gospodar u revolucionarnom ratu. Ova nepodeljena vlast Komunističke partije jeste najvažniji uslov što se revolucionarni rat vodi istrajno i vodiće se do kraja. Ne može se ni zamisliti da bi bez takvog nepodeljenog rukovodstva Komunističke partije revolucionarni rat mogao biti tako uporan.

Komunistička partija Kine stala je odvažno i odlučno na čelo revolucionarnog rata u Kini. U toku dugih petnaest godina[2]) ona se pokazala u očima naroda kao njegov prijatelj, svakodnevno istupajući u zaštitu njegovih interesa, nalazeći se u prvim redovima revolucionarnog rata za ukidanje kmetstva i za slobodu naroda.

U teškoj borbi koja je stala krvi i života stotine hiljada odvažnih članova partije i nekoliko desetina hiljada smelih rukovodećih partiskih radnika, Komunistička partija Kine odigrala je veliku ulogu vaspitača milionskih masa naroda. Ti veliki istoriski uspesi Komunističke partije Kine u revolucionarnoj borbi doveli su dotle da danas, u kritičnom momentu, kada je nacionalni neprijatelj nasilno upao u zemlju, Kina već ima jemstvo spasenja od propasti — pojavio se politički rukovodilac koji uživa poverenje ogromne većine naroda, koga je sam narod u toku dugog vremena ispitao i zato ga sam izabrao. Sada narod sluša glas Komunističke partije više nego bilo koje druge političke partije. Bez te teške petnaestogodišnje borbe Komunističke partije Kine nemogućno bi bilo spasenje od nove opasnosti nacionalnog porobljavanja koje nam preti.

U toku revolucionarnog rata Komunistička partija Kine, osim dve greške — desnog oportunizma Čen Tu Siua[3]) i »levog« oportunizma Li Li Sana[4]) — dopustila je još dve greške. Prva je »levi« oportunizam 1931—1934 godine[5]), koji je doveo do toga da je revolucionarnom agrarnom ratu bila naneta izvanredno velika šteta. Zbog toga peti »pohod« Kuomintanga nije bio odbijen, što je dovelo do gubitka uporišnih baza*) i slabljenja Crvene armije. Te »leve« oportunističke greške bile su ispravljene na proširenom savetovanju Politbiroa Centralnog komiteta, koji je održan u Cunji januara 1935

*) Uporišna baza označava pojam lokalne državice, termin sličan našem »oslobođena teritorija«. — Prim. red. P.J.

godine. Druga greška je desni oportunizam Čang Kuo Taoa[6]) 1935—1936 godine. Ta greška je dovela do podrivanja discipline u Partiji i Crvenoj armiji. Zbog toga je jedan deo osnovnih snaga Crvene armije pretrpeo teške gubitke. Ali, zahvaljujući pravilnom rukovođenju Centralnog komiteta, svesti članova Partije u redovima Crvene armije i njenih rukovodilaca i boraca, ta greška je na kraju takođe bila ispravljena. Sve navedene greške, prirodno, nanele su štetu našoj Partiji, našoj revoluciji i ratu, ali smo ih mi ipak na kraju krajeva savladali, i savladavši ih, naša Partija i naša Crvena armija postale su još prekaljenije, još jače.

Komunistička partija Kine rukovodila je i rukovodi i dalje velikim, slavnim, pobedonosnim revolucionarnim ratom, koji ne znači samo jemstvo za oslobođenje Kine, nego ima i međunarodni revolucionarni značaj. Pogledi revolucionarnih naroda celoga sveta uprti su u nas. U novoj etapi nacionalno-revolucionarnog rata protiv japanskih zavojevača mi ćemo dovesti Kinesku revoluciju do završetka i izvršićemo veliki uticaj na revolucionarni pokret na Istoku i u čitavom svetu. U toku prošlog revolucionarnog rata pokazalo se da nam je potrebna ne samo pravilna marksistička politička linija, već i pravilna marksistička vojna linija. Za petnaest godina su revolucija i rat kod nas već stvorili takvu političku i vojnu liniju. Mi verujemo da će se ubuduće, u novoj etapi rata, u novim okolnostima, ta linija dalje razvijati, dopuniti novom sadržinom, obogatiti i dovesti nas do cilja — do pobede nad nacionalnim neprijateljem. Istorija nas uči da se pravilna politička i vojna linija ne stvara i ne izgrađuje proizvoljno ni mirno; ona se stvara i izgrađuje u borbi — u borbi protiv »levog« oportunizma, s jedne, i desnog oportunizma, s druge strane. Bez borbe protiv tih štetnih skretanja koja podrivaju revoluciju i revolucionarni rat, bez potpune pobede nad njima, nemoguće je izgraditi pravilnu liniju, nemoguće je pobediti u revolucionarnom ratu. Upravo zbog toga ja stalno u ovoj brošuri potsećam na pogrešne poglede.

GLAVA III

OSOBENOSTI REVOLUCIONARNOG RATA U KINI

1. — Važnost toga pitanja

Ljudi koji ne priznaju, ne razumeju ili ne žele da razumeju da revolucionarni rat u Kini ima svoje osobenosti, posmatraju rat Crvene armije protiv kuomintanške vojske kao nešto istovetno sa običnim ratom, ili sa građanskim ratom u Rusiji. Iskustvo građanskog rata, kojim su rukovodili Lenjin i Staljin, ima svetski značaj To iskustvo i njegovo teorisko objašnjenje koje su dali Lenjin i Staljin služe kao kompas za sve komunističke partije, računajući

tu i Komunističku partiju Kine. Ali to nikako ne znači da mi treba mehanički da primenjujemo to iskustvo u našim uslovima. Kineski revolucionarni rat po mnogo čemu ima svoje osobenosti, kojima se razlikuje od Građanskog rata u Sovjetskom Savezu. Ne uzimati u obzir te osobenosti ili ih negirati, razume se, bilo bi pogrešno. Desetogodišnja istorija našeg rata u potpunosti potvrđuje ovu postavku.

Naš protivnik je takođe pravio slične greške. On nije shvatao da u ratu sa Crvenom armijom treba primenjivati drugu strategiju i drugu taktiku, različite od strategije i taktike koje je primenjivao u drugim ratnim operacijama. Oslanjajući se na svoju nadmoćnost u svima oblastima, on nas je potcenjivao i uporno se držao svojih starih metoda vođenja rata. Takva je situacija bila 1933 godine — za vreme četvrtog »pohoda« i pre njega. Zbog toga je naš neprijatelj pretrpeo niz poraza.

Prvi je u kuomintanškoj armiji istakao novo gledište na to pitanje reakcionarni general Lin Vej Juan, za njim je pošao Taj Jo i, najzad, njihovo gledište je prihvatio i Čang Kaj Šek. Tako je došlo do osnivanja kurseva za usavršavanje Čang Kaj Šekovog oficirskog kadra u planinama Lušan[7]) i novih reakcionarnih vojnih principa[8]), koji su se primenjivali u petom »pohodu«.

Ali u trenutku kada je neprijatelj izmenio svoje vojne principe da bi ih prilagodio uslovima operacija protiv Crvene armije, u našim redovima našli su se ljudi koji su se okrenuli prema prošlosti. Oni su uporno tražili da se vratimo na opšte principe vođenja rata, odbijali su da razumeju bilo koju specifičnost situacije, odbacivali su iskustvo koje je Crvena armija platila svojom krvlju, potcenjivali su snage imperijalizma i Kuomintanga, potcenjivali su snage kuomintanške armije i svesno su ignorisali nove reakcionarne principe neprijatelja.

Zbog toga su bile izgubljene sve revolucionarne baze, osim Pograničnog rejona Šensi — Kansu, brojno stanje Crvene armije palo je od 300.000 na nekoliko desetina hiljada, broj članova Komunističke partije snizio se od 300.000 na nekoliko desetina hiljada, a partiske organizacije u kuomintanškim rejonima bile su skoro sasvim razbijene. Jednom rečju, nastala je teška istoriska odmazda.

Ti ljudi su sebe nazivali marksistima-lenjinistima, a ustvari oni u marksizmu-lenjinizmu nisu ništa razumeli. Lenjin je govorio da se suština marksizma, njegova živa duša sastoji u konkretnoj analizi konkretne situacije[9]). Eto, to su baš zaboravili ti naši drugovi.

Iz toga sleduje da se neće moći rukovoditi tim ratom ako se ne shvate osobenosti revolucionarnog rata u Kini, i da se revolucionarni rat u Kini neće moći povesti putem pobede.

2. — U čemu su te osobenosti revolucionarnog rata u Kini?

Dakle, u čemu su te posebne odlike, specifičnosti revolucionarnog rata u Kini?

Mislim da ima četiri takve glavne specifičnosti.

Prva specifičnost se sastoji u tome što je Kina velika, polukolonijalna zemlja, koja se u političkom i ekonomskom pogledu razvija neravnomerno i koja je preživela revoluciju 1924—1927 godine.

Ova specifičnost nam pokazuje da revolucionarni rat u Kini može da napreduje i da se svrši pobedom. Uzimu 1927 godine i uproleće 1928 godine, uskoro posle početka partizanskog rata u Kini, neki drugovi u planini Čingkangšanu u Pograničnom rejonu Hunan — Kjangsi postavljali su pitanje: »Hoćemo li moći još dugo da držimo crvenu zastavu?« Još tada smo mi ukazivali na tu specifičnost (1-va partiska konferencija Pograničnog rejona Hunan — Kjangsi.[10]) Ako ne odgovorimo na to osnovno pitanje, na pitanje mogu li kineske revolucionarne baze i kineska Crvena armija da postoje i da napreduju, mi nećemo napraviti ni koraka napred. VI kongres Komunističke partije Kine 1928 godine još jednom je odgovorio na to pitanje. Od toga momenta kineski revolucionarni pokret dobio je pravilnu teorisku osnovu.

Razmotrimo podrobnije to pitanje.

Kina se u političkom i ekonomskom pogledu razvija neravnomerno: u njoj uporedo sa slabom kapitalističkom ekonomikom postoji i duboko ukorenjena polufeudalna ekonomika; uporedo sa malim brojem savremenih industriskih i trgovačkih centara postoji ogroman broj sela koja su zaostala u svom razvitku; uporedo postoje nekoliko miliona industriskih radnika i nekoliko stotina miliona seljaka i zanatlija koji žive pod pritiskom staroga poretka; uporedo sa krupnim militaristima, koji drže u rukama centralnu vladu, postoje i sitni militaristi, koji drže u rukama razne provincije; uporedo postoje dve kategorije reakcionarne vojske — takozvana armija centralne vlade, potčinjena Čang Kaj Šeku, i mnoštvo takozvanih »šarenih« armija, potčinjenih militaristima pojedinih provincija; uporedo sa malim brojem železničkih, automobilskih i vodenih puteva svuda postoje puteljci, staze kojima može da prođe samo pešak, i staze kojima čak i pešak mučno može da prođe.

Kina je zemlja polukolonijalna. Otsustvo jedinstva među imperijalistima dovodi do otsustva jedinstva i među vladajućim grupama u Kini. Polukolonijalna zemlja u kojoj vlada nekoliko država, nije isto što i kolonija gde vlada jedna država.

Kina je velika zemlja. »Ako je na istoku noć, na zapadu je dan, smrkne li se na jugu — ostaje sever«, — nemamo razloga da se bojimo da se ne možemo raširiti.

Kina je prošla kroz veliku revoluciju, koja je pripremila teren za stvaranje Crvene armije, pripremila rukovodioca Crvene armije — Komunističku partiju, pripremila narodne mase koje su već jedanput učestvovale u revoluciji.

Eto zbog čega govorimo da je Kina velika, polukolonijalna zemlja koja je usto prošla kroz revoluciju i koja se u političkom i

ekonomskom pogledu razvijala neravnomerno. U tome je prva specifičnost revolucionarnog rata u Kini. Ta specifičnost u glavnim potezima određuje ne samo našu političku strategiju i taktiku, već i našu vojnu strategiju i taktiku.

Druga specifičnost revolucionarnog rata u Kini sastoji se u tome što je naš neprijatelj jak.

U kakvom se položaju nalazi neprijatelj Crvene armije, tojest Kuomintang? Kuomintang je partija koja je prigrabila političku vlast i u izvesnoj meri je učvrstila. Ona ima podršku svih glavnih država kontrarevolucionarnog tabora. Ona je reorganizovala svoju vojsku tako da se ta vojska razlikuje od svih vojski koje su ikad postojale u istoriji Kine, i u opštim crtama ona je slična vojskama savremenih država u svetu. Po svom naoružanju i drugom materijalnom obezbeđenju ta vojska u znatnoj meri prevazilazi kinesku Crvenu armiju, a po broju prevazilazi kinesku vojsku bilo koje istoriske epohe i stajaću vojsku bilo koje države u svetu; Crvena armija se uopšte ne može meriti sa njom. Kuomintang je prigrabio u svoje ruke sve ključne pozicije i komandna mesta u politici, ekonomici, u oblasti saobraćaja i veza i u kulturi Kine, i njegova vlast ima opštedržavni karakter.

Eto kakvog moćnog neprijatelja ima pred sobom kineska Crvena armija. To je druga specifičnost revolucionarnog rata u Kini. Iz ove specifičnosti proističe to da se operacije kineske Crvene armije moraju razlikovati u mnogo čemu od ratova uopšte, od Građanskog rata u SSSR-u i od Severnog pohoda.

Treća specifičnost revolucionarnog rata u Kini jeste u tome što je kineska Crvena armija slaba.

Crvena armija se rodila iz partizanskih odreda, posle poraza prve velike revolucije u Kini. Ona dejstvuje ne samo u periodu reakcije u Kini, nego i u periodu relativne političke i ekonomske stabilizacije u reakcionarnim kapitalističkim državama sveta.

Naša vlast je rasparčana i izolovana u planinskim predelima i zabačenim krajevima i ne dobija nikakvu pomoć spolja. Po svom ekonomskom i kulturnom razvitku revolucionarne baze stoje na nižem stepenu od rejona koji su pod vlašću Kuomintanga. Na teritoriji revolucionarnih baza postoje samo sela i mali gradovi. Baze su u početku bile teritorijalno vrlo male, a i kasnije nisu mnogo porasle. Osim toga, njihove teritorije su nestabilne i Crvena armija nema istinski jakih baza.

Crvena armija je brojno mala, rđavo naoružana i nalazi se u izvanredno teškom položaju u pogledu snabdevanja hranom, vojničkom odećom i obućom i drugim materijalnim sredstvima.

Ova specifičnost pretstavlja oštar kontrast sa prethodnom. Strategija i taktika Crvene armije ponikle su na osnovu tog oštrog kontrasta.

Četvrta specifičnost revolucionarnog rata u Kini jeste rukovodstvo komunističke partije i agrarna revolucija.

Ova specifičnost upravo nastaje iz prve specifičnosti. Ona uslovljava položaj obeju strana.

S jedne strane, bez obzira na to što Kina i ceo kapitalistički svet preživljavaju period reakcije, revolucionarni rat u Kini može dovesti do pobede zato što se vodi pod rukovodstvom Komunističke partije Kine i što ima podršku seljaštva. Revolucionarne baze, bez obzira na neznatne razmere njihovih teritorija, pretstavljaju veliku političku snagu i snažno se odupiru kuomintanškoj vlasti, koja obuhvata prostrane oblasti; u vojnom pogledu to stvara ogromne teškoće kuomintanškoj vojsci pri njenom nastupanju, pošto seljaci pružaju pomoć nama. Crvena armija, i pored svoje malobrojnosti, odlikuje se izvanrednom borbenom sposobnošću, jer je njen lični sastav, kojim rukovodi Komunistička partija, došao k nama u toku agrarne revolucije i bori se za svoje sopstvene interese, a pored toga među rukovodiocima i borcima postoji političko jedinstvo.

S druge strane, Kuomintang se nalazi upravo u suprotnom položaju. Kuomintang istupa protiv agrarne revolucije i zato nema podršku seljaštva. Iako je njegova armija vrlo velika, on ne može da prinudi vojničku masu i mnogobrojne niže starešine, poreklom iz sredine sitnih proizvođača, da svesno daju svoj život za Kuomintang. Između oficira i vojnika postoji političko neslaganje, i to smanjuje borbenu sposobnost kuomintanške armije.

3. — *Tako se stvara naša strategija i taktika*

Velika polukolonijalna zemlja koja je preživela veliku revoluciju i koja se u političkom i ekonomskom pogledu razvija neravnomerno, moćan neprijatelj, slaba Crvena armija, agrarna revolucija — to su glavne osobenosti revolucionarnog rata u Kini. Te osobenosti određuju i rukovodeću liniju i mnoge strategiske i taktičke principe vođenja revolucionarnog rata u Kini. Prva i četvrta osobenost daju mogućnost Crvenoj armiji Kine da napreduje i da pobedi svoje neprijatelje, a druga i treća — uslovljavaju nemogućnost da se Crvena armija razvija vrlo brzo i da vrlo brzo pobedi svoje neprijatelje; drugim rečima, one određuju dugotrajan karakter rata, i to, ako se rat bude vodio pogrešno, moguć je čak i poraz.

To su dve strane revolucionarnog rata u Kini. Obe te strane postoje jedna uz drugu, tojest uporedo sa povoljnim uslovima postoje i teškoće. To je osnovni zakon revolucionarnog rata u Kini, čiju je pravilnost dokazala istorija desetogodišnjeg rata, i iz koga potiču mnogi drugi zakoni. Ko neće da uoči ove osnovne zakone, taj nije u stanju da rukovodi revolucionarnim ratom u Kini, nije u stanju da dovede Crvenu armiju do pobede.

Potpuno je jasno da treba pravilno rešiti sledeća principijelna pitanja: pravilno određivanje strategiskog kursa, borba protiv avanturizma u napadu, protiv težnje da se u odbrani sačuva teritorija

po svaku cenu; borba protiv težnje za bekstvom pri prebaziranju*); potreba borbe protiv partizanštine u Crvenoj armiji uporedo sa priznavanjem njenog partizanskog karaktera; borba protiv težnje da se vode dugotrajna dejstva operativnih razmera i kratkotrajna dejstva strategiskih razmera, sa odobravanjem težnje da se vode kratkotrajna dejstva operativnih razmera i dugotrajna dejstva strategiskih razmera; borba protiv stabilnih linija fronta i poziciskog rata, a za priznavanje nestabilnih linija fronta i manevarskog rata; borba protiv vojnih dejstava koja imaju za cilj da nanesu poraz neprijatelju, a za priznavanje vojnih dejstava za uništenje; borba protiv ideje dveju strategiskih »pesnica«, a za priznavanje ideje jedne »pesnice«; borba protiv sistema duboke pozadine, a za priznavanje sistema plitke pozadine; borba protiv apsolutne centralizacije komandovanja, a za priznavanje relativne centralizacije komandovanja; borba protiv militarističke psihologije i tendencija razbojničke samovolje[11]), a za priznavanje uloge Crvene armije kao propagatora i organizatora Kineske revolucije; borba protiv tendencije banditizma[12]), a za priznavanje stroge političke discipline; borba protiv militarističkih tendencija, a za priznavanje demokratije u armiji u izvesnim oblastima i vojne discipline zasnovane na autoritetu; borba protiv nepravilne, sektaške politike u pitanju kadrova, a za priznavanje pravilne politike u tom pitanju; borba protiv politike samoizolacije, a za priznavanje da je neophodno privući na svoju stranu sve moguće saveznike i, najzad, borba protiv toga da Crvena armija ostane na staroj etapi svoga razvitka već za to da pređe na novu etapu. Mi ćemo malo dalje, analizirajući pitanja strategije, detaljno razmotriti sve te probleme u svetlosti iskustva desetogodišnjeg krvavog revolucionarnog rata u Kini.

GLAVA IV

»POHODI« I KONTRAPOHODI KAO OSNOVNI OBLICI GRAĐANSKOG RATA U KINI

Za poslednjih 10 godina, od prvog dana partizanskog rata, svaki pojedini crveni partizanski odred i odred Crvene armije, svaka revolucionarna baza stalno se nalaze opkoljeni od neprijatelja, koji neprestano preduzima protiv njih »pohode«. Neprijatelj smatra Crvenu armiju kao kakvu divlju zver, koju on gleda kako da uhvati. Neprijatelj neprekidno ide u stopu za Crvenom armijom i pokušava da je opkoli. U toku 10 godina njegove su akcije uvek dobijale taj oblik. Ako građanski rat ne bude prešao u nacio-

*) Pod prebaziranjem u partizanskom ratu autor ne podrazumeva premeštanje samo pozadinskih baza operativne vojske, nego premeštanje svih elemenata lokalne države, tojest operativne vojske, organa vlasti i pozadinskih ustanova iz jednog kraja u drugi. — Prim. red. P.J.

nalni, taj oblik će se primenjivati sve dok neprijatelj ne postane slaba strana, a Crvena armija — jača.

Crvena armija u svojim akcijama koristila je formu kontrapohoda. Kada je reč o našim pobedama, uglavnom se imaju u vidu pobede u tim kontrapohodima. Upravo u tome su se i sastojale naše strategiske i operativne pobede. Borba protiv svakog »pohoda« značila je borbu koja se često sastojala od mnogih, a ponekad je to bilo i nekoliko desetina krupnih i manjih bojeva. Sve dok svaki takav pohod nije bio, uglavnom, razbijen, nije se mogao čak ni čitav niz pobeda u pojedinim bojevima smatrati kao strategiska pobeda ili kao pobeda u čitavoj borbi. Celokupna desetogodišnja istorija rata koji je vodila Crvena armija pretstavlja istoriju borbe protiv »pohoda«.

Neprijatelj u svojim »pohodima« i Crvena armija u svojim kontrapohodima upotrebljavali su oba oblika bitke — i napad i odbranu. U tom smislu ovde nema nikakve razlike od onoga što se događalo u ratovima svih vremena i svih naroda. Ali specifičnost Građanskog rata u Kini sastoji se u smenjivanju ta dva oblika bitke u toku dugotrajnog perioda. U svakom pohodu neprijatelj se odlučivao za napad, a Crvena armija za odbranu. U tome se sastojala prva etapa borbe. Zatim je neprijatelj prelazio u odbranu, a Crvena armija u napad. U tome se sastojala druga etapa borbe. Svaki »pohod« se sastojao od dve navedene etape, i to se ponavljalo mnogo puta u toku dugotrajnog perioda.

Kad govorimo o dugotrajnom smenjivanju, mislimo na smenjivanje oblika rata i bitke. To je činjenica u koju se svako može uveriti na prvi pogled. »Pohodi« i kontrapohodi pretstavljaju to smenjivanje oblika rata. Neprijatelj napada našu odbranu, mi suprotstavljamo odbranu njegovom napadu — to je prva etapa; neprijatelj se brani od našeg napada, a mi prelazimo u napad nasuprot njegovoj odbrani — to je druga etapa. Takvo je bilo smenjivanje oblika bitke u svakom pohodu.

Što se pak tiče same sadržine rata i bitaka, tu nije bilo toga jednostavnog smenjivanja; svaki slučaj je imao nešto svoje. To je takođe činjenica u koju se može svako uveriti na prvi pogled. Ovde se vidi sledeće pravilo: sa svakim novim »pohodom« i kontrapohodom rasle su razmere operacija, situacija je postajala složenija, borbe su postajale ogorčenije.

Ali se ne može reći da nije bilo uspona i padova. Posle petog »pohoda« — pošto je Crvena armija jako oslabila, njene južne baze bile su potpuno izgubljene, ona je prešla na severozapad i tada već nije imala tako važan položaj kao na jugu zemlje, odakle je mogla ugrožavati svoga neprijatelja u građanskom ratu; razmere »pohoda« unekoliko su se smanjile, situacija je postala jednostavnija i borbe nisu više bile tako ogorčene.

Šta je to poraz Crvene armije? Govoreći u strategiskom smislu, porazom se može nazvati samo potpuni neuspeh kontrapohoda, pa

čak i za takav neuspeh možemo reći da je samo delimičan i privremen poraz, pošto se kao potpun poraz u građanskom ratu može smatrati samo potpuno uništenje Crvene armije. Ali to se nije desilo. Gubitak krupnih, uporišnih baza i prebaziranje Crvene armije jeste samo privremeni i delimični poraz, a ne potpuni poraz za uvek, mada je taj delimičan poraz doveo do brojnog smanjivanja Partije i Crvene armije, a takođe i teritorije baza za 90%. Takvo prebaziranje nazivamo produženjem odbrane, a gonjenje od strane neprijatelja nazivamo produženjem njegovog napada. To znači da u borbi protiv »pohoda« nismo bili u stanju da pređemo iz odbrane u napad, već, naprotiv, da je našu odbranu probio neprijatelj i da se ona pretvorila u otstupanje, a neprijateljski napad prešao u gonjenje. Ali, kad je Crvena armija došla u novi rejon — naprimer, kada smo prešli iz Kjangsija i drugih rejona u Šensi, — »pohodi« opet počinju. Zato mi kažemo da je strategisko otstupanje Crvene armije (Veliki pohod[13]) bilo produženje njene strategiske odbrane, a da je strategisko gonjenje od strane neprijatelja bilo produženje njegovog strategiskog nastupanja.

Građanski rat u Kini, kao i bilo koji drugi rat u prošlosti, ili savremeni rat u Kini ili u drugim zemljama, poznaje samo dve osnovne forme borbe — napad i odbranu. Specifičnost građanskog rata u Kini sastoji se u dugotrajnom smenjivanju »pohoda« i kontrapohoda, u dugotrajnom smenjivanju dveju formi borbe — napada i odbrane, a osim toga taj rat sadrži još jedan elemenat, a to je grandiozno strategisko prebaziranje na daljini većoj od 12 hiljada kilometara (Veliki pohod).

Slično stoje stvari i sa porazom neprijatelja. Njegov strategiski poraz sastoji se u tome što mi razbijamo njegov »pohod« i naša odbrana prelazi u napad, a neprijatelj u odbranu i prinuđen je da ponovo prikuplja snage i organizuje novi »pohod«. Neprijatelj nije morao da pribegava strategiskom prebaziranju na rastojanju preko 12 hiljada kilometara, kao što smo mi morali. To se objašnjava time što on gospodari u čitavoj zemlji, time što je on mnogo jači od nas. Ipak, povremeno su se dešavale i takve situacije. U izvesnim slučajevima neprijatelj se probijao i odlazio iz belih uporišnih punktova opkoljenih od Crvene armije unutar nekih revolucionarnih baza, otstupao je u bele rejone, i bio je primoran da ponovo organizuje napad. To se dešavalo.

Ako građanski rat potraje i pobede Crvene armije dobiju veće razmere, takve pojave mogu učestati. Ipak, neprijatelj ne može postići iste rezultate kao Crvena armija, jer on nema podršku naroda, kod njega nema jedinstva među oficirima i vojnicima, i ako se on bude ugledao na Crvenu armiju u pogledu prebaziranja na velika rastojanja, on će, naravno, biti uništen.

1930 godine, u periodu lilisanovske linije, drug Li Li San nije razumeo dugotrajni karakter građanskog rata u Kini, i zbog toga nije uočio da se on razvija po zakonu dugotrajnog smenjivanja »po-

hoda« i njihovih uništenja (do tog vremena već su se završila tri »pohoda« na pogranični rejon Hunan — Kjangsi, dva »pohoda« u Fukienu i dr.). Zbog toga je on naredio, tada još mladoj Crvenoj armiji, da ide na Vuhan, naredio da se digne oružani ustanak u celoj zemlji, pokušavajući da postigne brzu pobedu revolucije u čitavoj Kini, i na taj način napravio »levo« — oportunističku grešku.

»Levi« oportunisti 1931—1934 godine isto tako nisu verovali u zakon smenjivanja »pohoda«. U revolucionarnoj bazi na granici provincija Hupeja, Honana, Anhueja pojavila se bila takozvana teorija o »pomoćnoj vojsci«;[14]) mesni rukovodeći drugovi tvrdili su da posle sloma trećeg »pohoda« Kuomintang pretstavlja samo »pomoćnu vojsku« i da je za novi napad na Crvenu armiju potrebno učešće imperijalista u svojstvu glavne vojne snage. Strategiska linija zasnovana na takvoj proceni situacije sastojala se u tome da se Crvena armija usmeri na zauzimanje Vuhana. U principu to je bila ista ona linija na osnovu koje su izvesni drugovi u Kjangsiju pozivali Crvenu armiju u pohod na Nančang i govorili protiv napora za ujedinjenje revolucionarnih baza u jednu celinu, protiv taktike da se neprijatelj namami u dubinu teritorije; oni su smatrali da zauzimanje glavnog grada provincije i većih gradova donosi sigurnu pobedu u čitavoj provinciji, a borbu protiv petog »pohoda« smatrali su kao »odlučujući sukob između revolucionarnih i kolonijalnih puteva razvitka Kine« itd., itd. Ovaj »levi« oportunizam postavio je osnovu pogrešnoj liniji koja se vodila u toku borbe protiv četvrtog »pohoda« u pograničnom rejonu Hupej — Honan — Anhuej i petog »pohoda« u centralnom rejonu provincije Kjangsija. Taj oportunizam doveo je Crvenu armiju u bespomoćan položaj pred velikim »pohodom« neprijatelja i naneo je Kineskoj revoluciji ogroman gubitak.

Isto tako bila je potpuno netačna teorija, neposredno vezana sa »levo« — oportunističkim negiranjem smenjivanja pohoda, koja je tvrdila da Crvena armija ne treba ni u kom slučaju da pribegava odbrani.

Revolucije i revolucionarni ratovi su ofanzivni — to je, naravno, tačno. Revolucije i revolucionarni ratovi idu od rađanja ka rašćenju, od malog ka velikom, od nemanja vlasti ka zauzimanju vlasti, od nemanja Crvene armije ka stvaranju Crvene armije, od nemanja revolucionarnih baza ka stvaranju revolucionarnih baza. Tu treba jednako biti u ofanzivi, ne sme se tapkati u mestu. Treba se boriti protiv tapkanja u mestu.

Revolucije i revolucionarni ratovi su ofanzivni, ali su njima svojstvene isto tako odbrana i povlačenje. Samo ova postavka je potpuno tačna. Odbrana koja obezbeđuje napad, povlačenje koje stvara uslove za sledeći pokret napred, bočni manevar koji obezbeđuje frontalno napredovanje, obilaženje da bi se moglo ići pravo — neizbežni su u procesu razvitka mnogih pojava, a tim pre u vojnom delu.

Ali, prva od dve napred navedene tvrdnje, tačna u oblasti politike, postaje netačna kad se prenese u vojnu oblast. Pa čak i u oblasti politike ona je tačna samo u određenim uslovima (u poletu revolucije), ali kada se prenese u druge uslove (oseka revolucije, naprimer, njeno otstupanje u Rusiji od 1906—1907 godine[15]), u Kini 1927 godine i delimično otstupanje u Rusiji 1918 godine, za vreme zaključenja Brestlitovskog ugovora o miru[16]), takođe postaje netačna. Samo drugo tvrđenje je potpuno tačno. Gledište »levih« oportunista 1931—1934 godine, koji su mehanički mislili i govorili protiv upotrebe odbrane u ratu, bilo je obična detinjarija.

Kada će se svršiti smenjivanje »pohoda«? Po mom mišljenju, ako se građanski rat otegne, to će se desiti onda kada u odnosu snaga između nas i neprijatelja nastupi koreniti prelom. Čim Crvena armija postane snažnija od svog neprijatelja to smenjivanje će prestati. Tada ćemo mi organizovati pohode na neprijatelja, a on će pokušavati da organizuje »kontrapohode«. Ali ni politički, ni vojni uslovi neće mu dati da dođe u takav položaj u kakvom je bila Crvena armija u svojim kontrapohodima. Tada će takvoj formi, kao što je smenjivanje »pohoda«, doći kraj — ako ne potpuno, a ono u suštini. To se može tvrditi sa sigurnošću.

GLAVA V

STRATEGISKA ODBRANA

U ovoj glavi hoću da se zadržim na sledećim pitanjima: 1) aktivna i pasivna odbrana; 2) priprema kontrapohoda; 3) strategisko otstupanje; 4) protivofanziva; 5) početak protivofanzive; 6) koncentracija snaga; 7) sposobnost za manevre u vojnim dejstvima; 8) munjevitost u vojnim dejstvima i 9) dejstva za uništenje.

1. — Aktivna i pasivna odbrana

Zašto počinjemo sa odbranom? Posle poraza prvog jedinstvenog nacionalnog fronta 1924—1927 godine u Kini se revolucija pretvorila u ogorčeni, bespoštedni klasni rat. Naš protivnik vlada u celoj zemlji, a mi imamo samo male oružane snage; zbog toga smo mi morali od samog početka da vodimo borbu protiv »pohoda za okruženje« koji je neprijatelj preduzimao. Mogućnost našeg nastupanja neposredno zavisi od uništenja tih »pohoda«, i sav naš budući razvitak u potpunosti zavisi od toga da li ćemo znati da ih razbijemo. Proces uništenja »pohoda« često ide krivudavim putem, ne ide ni najmanje glatko. Nama se postavlja, kao najvažnije i najozbiljnije pitanje kako da sačuvamo svoje snage, da sačekamo povoljan momenat pa da uništimo neprijatelja. Zbog toga su pitanja strategiske odbrane postala najsloženija i najvažnija u operacijama Crvene armije.

Za ovih 10 godina rata kod nas su se često pojavljivale dve greške u pitanjima strategiske odbrane: prva — potcenjivanje neprijatelja i druga — strah od njega.

Zbog potcenjivanja neprijatelja mnogi partizanski odredi su pretrpeli poraz, a Crvena armija nije bila u stanju da razbije mnoge »pohode« neprijatelja.

Još u doba stvaranja partizanskih odreda, njihovi rukovodioci su često nepravilno procenjivali situaciju kod sebe i kod neprijatelja; videli su samo prolazne, povoljne uslove koji su nastali kao rezultat pobede u iznenadnom oružanom ustanku na nekom određenom mestu ili blagodareći tome što su se njihovi odredi stvarali posle pobuna u beloj armiji; ali oni nisu videli i nepovoljne uslove, i zbog toga su često potcenjivali snagu neprijatelja. Osim toga, oni nisu videli i svoje slabosti (nemanje iskustva i malobrojnost). To da je neprijatelj jak, a mi slabi, bila je objektivna stvarnost, ali ljudi nisu hteli da o tom razmisle; oni su umeli da neprestano govore samo o nastupanju, ne priznajući odbranu i povlačenje; oni su moralno sebe lišavali jednog takvog oružja kao što je odbrana, i na taj način vodili svoje akcije pogrešnim putem. Zbog toga su mnogi partizanski odredi pretrpeli poraz.

Kao primer kako Crvena armija, zbog tih uzroka, nije bila u stanju da razbije »pohode« neprijatelja, može da posluži poraz Crvene armije 1928 godine u rejonu Hajfeng — Lufeng[17]) provincije Kuangtunga, a takođe i gubljenje inicijative kod Crvene armije u pograničnom rejonu Hupej — Honan — Anhuej u borbi protiv četvrtog »pohoda« 1932 godine, što je bilo rezultat teorije o »pomoćnoj vojsci«.

A primera neuspeha izazvanih strahom od neprijatelja ima dosta.

Nasuprot onima koji su potcenjivali neprijatelja, bilo je ljudi koji su ga precenjivali, a svoju snagu potcenjivali. Zato su se oni odlučivali za otstupanje, koje se moglo izbeći, i na taj način moralno lišavali sebe odbrane kao oružja. To je dovodilo ili partizanske odrede do poraza, ili Crvenu armiju do gubljenja nekih bitaka ili, najzad, do gubljenja revolucionarnih baza.

Najjasniji primer gubljenja revolucionarnih baza bilo je gubljenje centralne uporišne baze u Kjangsiju, koju smo napustili za vreme petog »pohoda«. Ovde su greške došle zbog desničarskog skretanja. Rukovodioci su se bojali neprijatelja kao vatre, branili su se uvek i na svakom mestu i nisu mogli da se odluče da preduzmu nastupanje pogodno za nas od samog početka, sa udarom na pozadinu neprijatelja, nisu umeli da se odluče da smelo uvuku neprijatelja u dubinu svoje teritorije, pa da se onda bace na njega i unište ga. Rezultat je bio gubljenje cele baze, što je nagnalo Crvenu armiju da izvrši pohod od preko dvanaest hiljada kilometara. Ali takvim greškama često je prethodilo levičarsko potcenjivanje neprijateljskih snaga. Vojni avanturizam, koji je došao do izražaja u na-

padu na centralne gradove 1932 godine, bio je glavni uzrok što se kasnije, u periodu petog »pohoda«, sprovodila linija pasivne odbrane.

Drastičan primer straha od neprijatelja jeste linija otstupanja Čang Kuo Taoa. Poraz vojske zapadnog pravca 4-og fronta Crvene armije, zapadno od Hoanghoa[18]), obeležio je konačno bankrotstvo te linije.

Aktivna odbrana se može drugačije nazvati: ofanzivna odbrana ili odbrana koja odlučuje o ishodu borbe. Pasivna odbrana se može drugačije nazvati: odbrana koja se izvodi isključivo pomoću odbrane ili odbrana i ništa drugo nego samo odbrana. Faktički, pasivna odbrana je lažna odbrana. Prava odbrana biće samo aktivna odbrana koja se vodi sa ciljem da se pređe u protivofanzivu i ofanzivu. Koliko je meni poznato, nijedna valjana vojna knjiga, nijedan koliko-toliko pametan vojni stručnjak ni u prošlosti, ni danas, ni u Kini, ni u drugim zemljama nikada nisu govorili u prilog pasivne odbrane, bilo to u strategiji, bilo u taktici. Samo najveći glupak ili ludak može prikazivati pasivnu odbranu kao sredstvo protiv svih nevolja. Pa ipak su se našli ljudi koji su je upotrebili u praksi. To je bila greška u vođenju rata, pojava konzervativizma u vojnom delu, protiv koga mi treba da se odlučno borimo.

Među vojnim stručnjacima onih imperijalističkih zemalja koje su se relativno kasno pojavile na svetskoj pozornici i koje se razvijaju naročito brzo, tojest Nemačke i Japana, vodi se velika agitacija za strategisko nastupanje a protiv strategiske odbrane. Ova ideja je potpuno neprikladna za revolucionarni rat u Kini. Vojni stručnjaci tih imperijalističkih zemalja, Nemačke i Japana, dokazuju da ozbiljan nedostatak odbrane jeste nemogućnost da se u svojoj zemlji podigne borbeni duh, da odbrana, naprotiv, uliva nepoverenje u ljudske duše. U ovom slučaju oni misle na one države u kojima postoje oštre klasne suprotnosti, gde su za rat zainteresovani samo reakcionarni, vladajući slojevi ili čak samo reakcionarna klika koja se nalazi na vlasti. Kod nas je situacija potpuno drukčija. Pod parolama odbrane revolucionarnih baza, odbrane Kine, mi možemo da okupimo najšire narodne mase, koje će sve kao jedan čovek poći u boj, pošto smo mi izloženi ugnjetavanju i agresiji. U periodu građanskog rata Crvena armija Sovjetskog Saveza je takođe pribegavala odbrani i pobedila je svoje neprijatelje. U momentu kada su imperijalističke države organizovale nastupanje belogardejaca, Sovjetska Rusija je ratovala pod parolom odbrane Sovjeta, pa je čak u periodu priprema za Oktobarski ustanak mobilizacija revolucionarnih vojnih snaga bila sprovedena pod parolom odbrane prestonice. U svakom pravednom ratu odbrana ne samo što parališe politički tuđe elemente, nego je i sposobna da mobiliše zaostale slojeve naroda da uzmu učešća u ratu.

Marks je govorio: kad jednom oružani ustanak počne, ne treba ni za trenutak prekidati napad[19]). To znači da mase, koje su se iznenada podigle i iznenadile neprijatelja, ne treba da dadu mo-

gućnost reakcionarnim vladajućim snagama da sačuvaju vlast ili da je povrate, već treba da iskoriste momenat i da uništavaju reakcionarne vladajuće snage u zemlji, ne dozvoljavajući im da dođu sebi. Ne sme se uspavljivati na izvojevanim pobedama, potcenjivati neprijatelj, slabiti napad na njega, kao što se ne treba neodlučno zaustavljati i propuštati povoljne prilike za njegovo uništenje, inače će revolucija biti osuđena na poraz. To je tačno. Ali to ne znači da revolucionari ne treba da pribegavaju odbrani kada su strane već došle u oružani sukob i kad neprijatelj ima preimućstvo i vrši pritisak. Tako može misliti samo pravi idiot.

Dosad je naš rat u celini bio napad na Kuomintang, ali on se vodio u formi uništavanja kuomintanških »pohoda«.

U pogledu oblika vođenja rata mi smo smenjivali odbranu i napad. Može se reći da kod nas napad dolazi posle odbrane, i može se reći da joj on i prethodi, zato što prekretnica ovde jeste razbijanje »pohoda«. Pre razbijanja »pohoda« — odbrana, a čim je »pohod« razbijen — počinje napad. To su samo dve etape jedne iste operacije, a »pohodi« neprijatelja slede neposredno jedan za drugim. Od ove dve etape, etapa odbrane je složenija i važnija od etape napada. Ova etapa sadrži mnoge preduslove za razbijanje »pohoda«. Osnovni princip ovde je priznavanje aktivne a odbacivanje pasivne odbrane.

Što se pak tiče građanskog rata u celini, treba znati da strategiska odbrana, načelno, neće više biti potrebna kad snage Crvene armije budu nadmoćnije od neprijateljskih snaga. Ofanziva će tada postati osnovna naša linija. Ova promena biće uslovljena opštom promenom u odnosima snaga. Tada će se odbrana sačuvati samo delimično.

2. — *Priprema kontrapohoda*

Bez potpune potrebne pripreme za odbijanje »pohoda«, koji neprijatelj izvodi po planu, mi bismo neizbežno bili stavljeni u položaj pasivne strane; kad se borba prima iznenada, bez pripreme, tada ne može biti vere u pobedu. Zbog toga je, istovremeno sa pripremom neprijateljskog »pohoda«, preko potrebno da i mi vršimo pripremu za kontrapohod. Suprotna mišljenja, koja se čuju u našim redovima, naivna su i smešna.

Ovde iskrsava jedno teško pitanje oko koga lako izbijaju sporovi: kad treba završiti ofanzivu i preći u etapu pripreme kontrapohoda? To se pitanje javlja u vezi s tim što se u periodu kad uspešno nastupamo, a neprijatelj se brani, priprema njegovih »pohoda« sprovodi tajno i nama je teško da odredimo kad će on početi novu ofanzivu. Ako mi počnemo sa pripremama za kontrapohod pre vremena, samim tim ćemo neizbežno izgubiti neka preimućstva koja nam pruža ofanziva; ponekad to može imati nepovoljnog uticaja na Crvenu armiju i na stanovništvo, pošto se osnovne mere u pe-

riodu pripreme za kontrapohod sastoje u pripremi za otstupanje i u političkoj mobilizaciji u cilju pripreme otstupanja. Ponekad, ako se sa pripremom počne pre vremena, ona se može pretvoriti u iščekivanje neprijatelja; a ako se on i posle dugog iščekivanja ne pojavi, mi moramo obnoviti svoju ofanzivu. Tu se ponekad dešava da se početak naše nove ofanzive upravo poklopi sa početkom ofanzive neprijatelja, i na taj način mi dovodimo sebe u težak položaj. Eto, zato izbor vremena za početak pripreme dobija veliki značaj. Da se pravilno odredi to vreme, treba uzeti u obzir situaciju kod sebe, situaciju kod neprijatelja i njihovu međusobnu vezu. Da bi se razumela situacija kod neprijatelja, treba prikupljati podatke o njegovom političkom, vojnom i finansiskom stanju i o raspoloženju javnosti u njegovim oblastima. Pri analizi tog materijala potrebno je pravilno procenjivati snage neprijatelja u celini, ne preuveličavajući razmere njegovih ranijih poraza. Ali nikako ne treba potcenjivati ni protivrečnosti u taboru neprijatelja, njegove finansiske teškoće, uticaj ranijih poraza itd. Što se tiče sopstvenih snaga, ne treba precenjivati razmere ranijih pobeda, ali u istoj meri ne treba ni potcenjivati značaj tih pobeda.

Ali, uopšte uzev, kad je reč o izboru vremena za početak pripreme, preuranjeni početak biće manje zlo od zakašnjenja, pošto će gubici u prvom slučaju biti manji nego u drugom. Raniji početak je povoljniji zato što onom ko se priprema ne preti opasnost i on je sigurno obezbeđen od poraza.

Osnovni sadržaj etape pripreme čine: priprema za povlačenje Crvene armije, politička mobilizacija, popunjavanje ličnog sastava armije, pripremne mere u oblasti finansiskog i materijalnog snabdevanja, mere protiv politički tuđih elemenata itd.

Priprema za povlačenje Crvene armije znači da armija ne treba da se mnogo angažuje u nastupanju na pravcima nepodesnim za eventualno povlačenje, ne treba da se ukopava u napadu, ne treba da se suviše iscrpljuje. To su osnovni, nužni zahtevi koji se postavljaju pred glavne snage Crvene armije uoči velike ofanzive neprijatelja. Crvena armija treba svoju pažnju u to vreme da koncentriše, uglavnom, na planove za pripremu osnovice (placdarma), na prikupljanje materijalnih sredstava, popunu i obučavanje svojih snaga.

U borbi sa »pohodima« neprijatelja prvostepeni značaj ima politička mobilizacija. To znači da treba jasno, smelo i ništa ne krijući reći ličnom sastavu Crvene armije i stanovništvu baza o neizbežnosti bliske ofanzive neprijatelja, o tome kakve će ozbiljne gubitke naneti narodu ta ofanziva, a istovremeno i o slabostima neprijatelja, o preimućstvima Crvene armije, o našoj težnji da pobedimo po bilo koju cenu, o liniji našeg rada itd.; treba pozvati Crvenu armiju i čitavo stanovništvo u borbu protiv »pohoda« i za zaštitu baza. Izuzev pitanja koja pretstavljaju vojnu tajnu, politička mobilizacija treba da se odvija otvoreno i da postavi sebi za cilj

da obuhvati sve one koji mogu da štite interese revolucije. Važan zadatak pretstavlja tu i ubeđivanje naših kadrova.

Pri popunjavanju ličnog sastava armije treba imati u vidu dva momenta: s jedne strane, uzimati u obzir visinu političke svesti stanovništva i njegov broj, a s druge strane, stanje Crvene armije u datom trenutku i veličinu mogućnih gubitaka u ličnom sastavu Crvene armije u toku čitavog perioda borbe protiv »pohoda«.

Nema razloga dokazivati da pitanja materijalnog snabdevanja imaju veliki značaj u borbi protiv »pohoda«. Treba računati s tim da se »pohod« može otegnuti. Treba predvideti minimum neophodan za zadovoljenje materijalnih potreba, pre svega Crvene armije, a zatim i celokupnog stanovništva revolucionarne baze za sve vreme borbe protiv »pohoda«.

Prema politički tuđim elementima treba preduzimati mere predostrožnosti. Ali ne treba dopuštati pogreške u ovoj oblasti zbog preterane bojazni od izdaje sa njihove strane. Veleposednicima, trgovcima i kulacima treba prilaziti svakome na svoj način. Osnovni je zadatak razjasniti im našu politiku, neutralizovati ih i organizovati mase da motre na njih. Samo prema najneznatnijem broju najopasnijih elemenata mogu se primenjivati oštre mere, kao što je zatvor itd.

Veličina pobede, kao posledica kontrapohoda, u znatnoj meri je određena time kako će se rešiti zadaci koji se nalaze pred nama, u etapi njegove pripreme. Labavost za vreme pripreme, izazvana potcenjivanjem neprijatelja, kao i zabuna, izazvana strahom od njegove ofanzive, podjednako su štetne, i treba voditi odlučnu borbu s njima. Mi treba da spojimo entuzijazam sa spokojstvom, naporan rad — sa organizacijom.

3. — *Strategisko otstupanje*

Strategisko otstupanje je planska strategiska mera kojoj pribegava slabija vojska pred ofanzivom nadmoćnijih neprijateljskih snaga, vodeći računa o tome da se napadač ne može odmah uništiti, i idući za tim da sačuva svoju živu silu i da sačeka pogodan momenat za nanošenje poraza neprijatelju. Ali pristalice ratnog avanturizma odlučno istupaju protiv takve mere i uporno dokazuju da »se treba braniti od neprijatelja izvan granica svoje države«.

Kome nije poznato da kada se dvojica boksuju, pametan često uzmiče, ludi se rezbesni i od samog početka ne štedi svoju snagu. Svršava se time što onaj koji je uzmicao često pobeđuje.

U romanu »Šujhučuan«[20]), atleta Hung u domu Čaj Čina baca se sa ratobornim kricima na Lin Čunga, a ovaj u početku uzmiče, a zatim kada Hung pogreši, obara ga jednim udarcem noge.

U doba Čuncju izbije rat između kneževina Lu i Či[21]). Čuan Gun, vladar kneževine Lu, hoće da stupi u boj ne sačekavši da se vojska Či zamori, ali ga Cao Knej odvrati. Oni odluče da pribegnu

taktici »neprijatelj se zamorio — mi udaramo« i razbiju armiju Či. U istoriji kineske vojne veštine ovo je postalo klasičan obrazac pobede slabog nad jakim. Evo kako to opisuje istoričar Co Čin Ming[22]):

»Proleće je. Vojska Či pošla je u rat na nas. Knez se spremao u rat. Cao Kuej zamoli da bude primljen. Caoov zemljak reče mu: »Stvar je velikaša da misle o tome. Zašto se ti mešaš?« Cao Kuej reče: »Velikaši su nesposobni, ne umeju da prave dalekosežne planove«. Iziđe pred kneza i zapita: »Sa čim ćeš ti ratovati, kneže?« Knez reče: »Odelo i jelo nisam smeo sam da uživam, uvek sam ih delio sa drugima«. Cao Kuej odgovori: »Malim dobročinstvima nećeš sve obdariti, narod neće poći za tobom, kneže!« Knez reče: »Prinoseći na žrtvu bogovima čiste životinje, i jaspis i svilu, nisam smeo da ih obmanjujem; uvek sam postupao časno«. Cao Kuej odgovori: »Malim poštenjem nećeš zadobiti poverenje, bogovi neće dati blagoslov«. Knez reče: »U malim i velikim sporovima, ako čak i nisam mogao da shvatim suštinu — uvek sam sudio pravedno«. Cao Kuej odgovori: »To je časno ispunjavanje duga. Sa tim se može ići u rat! Kad, gospodaru, pođeš u boj, dopusti da te pratim!« Knez se pope s njim na kola i poče bitka kod Čangšuoa. Knez je hteo da udari u doboše za juriš. Cao Kuej reče: »Još ne!« Tri puta su doboši Či pozivali na juriš, a Cao Kuej tada reče: »Sada može!« Vojska Či nije izdržala i knez htede da ih goni. Cao Kuej reče: »Još ne!« Zagleda se u tragove njihovih točkova, pope se na bok kola, pogleda za njima i reče: »Sada može!« Tada poče gonjenje vojske Či. Posle pobede knez zapita Cao Kueja zašto je onako radio. Cao Kuej odgovori: »Rat je hrabrost. Prvi doboši dižu hrabrost, sa drugima — ona se smanjuje, sa trećima nestaje. Neprijatelj je izgubio hrabrost, a mi smo bili puni hrabrosti i zato smo pobedili. Kada se ratuje s velikom kneževinom, teško je saznati njenu snagu. Bojao sam se zamke. Zagledao sam se u tragove njihovih točkova — bili su zamršeni; pogledao sam na njihove zastave — bile su pale. Onda smo ih počeli goniti.«

U ovom slučaju situacija je bila takva da se slaba kneževina opirala snažnoj. U navedenom tekstu se govori o političkoj pripremi za rat — zadobijanju poverenja narodnog; govori se o položaju povoljnom za prelaz u protivofanzivu, — Čangšuo; govori se o momentu povoljnom za početak protivofanzive »neprijatelj je izgubio hrabrost, a mi smo bili puni hrabrosti«; govori se o momentu početka gonjenja — »tragovi njihovih točkova bili su zamršeni; njihove zastave pale.« Iako je u ovoj priči reč o maloj bici, ipak su u njoj dati principi strategiske odbrane. U vojnoj istoriji Kine ima izvanredno mnogo primera kada se pobeđivalo zahvaljujući primeni tih principa: bitka između Liu Bana i Hana kod Čengkaoa[24]), bitka između vojski Van Sin Mana i Liu Hana Sjua kod Kunjanga[25]), bitka između Juan Šoa i Cao Caoa kod Kuantua[26]), bitka između carstava Vu i Vej kod planine Čipija,[27]) bitka između carstava Vu i Siu kod Jilinga[28]), bitka između država Cin i Čin na reci Fej-

šuj[29]), itd. U svima tim znamenitim bitkama, u uslovima velike nesrazmere snaga, slabiji je u početku otstupao, a zatim je preuzimao inicijativu i pobeđivao.

Naš rat je počeo ujesen 1927 godine. U to vreme mi nismo imali nikakvog iskustva. Ustanci u Nančangu[30]) i Kantonu[31]) pretrpeli su poraz. Crvena armija, koja je dejstvovala na granici provincija Hunana, Hupeja i Kjangsija, takođe je pretrpela niz poraza za vreme »Ustanka jesenje žetve«[32]) i prešla u rejon Čingkangšana na granici provincija Hunana i Kjangsija. U maju iduće godine jedinice, koje su se sačuvale posle poraza nančanškog ustanka, prošavši kroz južni deo Hunana, takođe su stigle u Čingkangšan. Počevši još od maja 1928 godine stvarani su prosti, osnovni principi partizanskog rata koji su odgovarali situaciji u to doba. Oni su izraženi u sledećoj formuli od šesnaest reči: »Neprijatelj nastupa — mi otstupamo, neprijatelj stoji — mi uznemiravamo, neprijatelj iznuren — mi udaramo, neprijatelj otstupa — mi gonimo«. Do pojave lilisanovske linije te principe priznavao je Centralni komitet. Zatim su se naši principi vođenja rata dalje razvijali. U vreme kada smo na teritoriji baze u Kjangsiju počeli svoj prvi kontrapohod, bio je iznesen i uspešno primenjen princip »uvlačenja neprijatelja duboko u svoju teritoriju«. U vreme kad je treći »pohod« bio razbijen, Crvena armija je već potpuno izradila svoje principe vođenja rata. To je bila nova etapa u razvitku njenih principa rata; sadržajno ti principi su bili znatno obogaćeni, a u mnogome su izmenili i oblik i, što je glavno, oni su već prešli okvire ranije primitivnosti. Ali osnovni principi su, kao i ranije, bili izraženi u onih šesnaest reči u kojima su bila formulisana najvažnija pravila izvođenja kontrapohoda, uključujući obe njihove etape — kako strategisku odbranu, tako i ofanzivu. U etapi strategiske odbrane oni su takođe obuhvatali obe njene faze — strategisko otstupanje i protivofanzivu. Sve ono što se docnije desilo bilo je samo dalji razvitak ovih principa.

Ali, počev od januara 1932 godine, pošto je svima partiskim organizacijama poslata rezolucija koja je sadržala ozbiljne principijelne greške i koja je zahtevala da »posle uništenja trećeg »pohoda« treba izvojevati pobedu prvo u jednoj ili u nekoliko provincija«, — »levi« oportunisti su počeli borbu protiv pravilnih principa. Na kraju krajeva ti pravilni principi bili su odbačeni, i njih je zamenila čitava serija njima suprotnih takozvanih »novih principa« ili »principa regularnosti«. Od toga vremena stari principi nisu već mogli da se smatraju za pravilne, postali su »partizanština«, koju je trebalo odbaciti. Atmosfera borbe protiv »partizanštine« vladala je čitave tri godine. U prvoj etapi te borbe vladao je ratni avanturizam, u drugoj etapi on je prešao u težnju da se očuva teritorija po svaku cenu i, najzad, u trećoj etapi se pretvorio u težnju za bežanjem. Tek je na proširenom savetovanju Politbiroa Centralnog komiteta Partije, koji se sastao januara 1935 godine u Cunji, u provinciji Kuejčouu, bilo konstatovano bankrotstvo te po-

grešne linije i ponovo priznata pravilnost ranije linije. Ali po kako se skupu cenu došlo do toga!

Drugovi koji su se najogorčenije borili protiv »partizanštine« govorili su: uvlačiti neprijatelja duboko u svoju teritoriju nepravilno je — mi na taj način napuštamo velike teritorije. Istina, mi smo tako pobeđivali u prošlosti, ali sada je situacija potpuno drugačija. Osim toga, zar nije bolje pobediti neprijatelja ne napuštajući teritorije? Zar nije bolje pobediti neprijatelja u njegovim rejonima ili na granici naših i neprijateljskih rejona? U starim principima nema, kažu, nikakve »regularnosti« — to su metodi dejstava partizanskih odreda. Mi sad imamo državu, naša Crvena armija postala je regularna vojska. Naš rat sa Čang Kaj Šekom jeste rat između dve države, između dve velike vojske. Istoriju ne treba ponavljati, treba u potpunosti odbaciti »partizanštinu«. Novi principi su »potpuno marksistički«, a stari su se rodili u partizanskim odredima, u planinama, a u planinama nema marksizma itd., itd. Dakle, novi principi bili su potpuno suprotni starima po svom karakteru: »jedan protiv deset, deset protiv stotine, dejstvovati smelo i odlučno, pobedu završiti gonjenjem«, »nanositi udare na čitavom frontu«, »zauzimati centralne gradove«, »tući protivnika obema pesnicama«. Što se tiče odbijanja neprijateljskih napada, novi principi su glasili: »odbrana izvan granica svoje države«, »pobeđuje onaj koji ima inicijativu«, »ne dopustiti neprijatelju da barata po našoj kući«, »ne gubiti ni pedalj zemlje«, »deliti vojsku na šest pravaca«, »odlučna borba između revolucionarnog i kolonijalnog puta razvitka«, »kratki iznenadni udari, rovovski rat, rat iznuravanja«, »dugotrajan rat«, koncepcija duboke pozadine, potpuna centralizacija komandovanja — a sve se to završilo, kao što je poznato, veličanstvenim prelazom u novi stan. Ko nije priznavao te nove principe, sa njim su vodili spor, prišivali mu da je »oportunista« itd., itd.

Besumnje, sva ta teorija i praksa bile su, u celini pogrešne. To je bio subjektivizam, to je bio izraz sitnoburžoaske ultrarevolucionarnosti, revolucionarne manije u trenucima povoljne situacije. A kada je stanje postalo teško, sve je to dovelo — prema tome kako je tekla situacija — u početku do taktike bezumnog rizikovanja, zatim do težnje da se očuva teritorija po svaku cenu i, najzad, do težnje za bežanjem. To je teorija i praksa ljudi lakomislenih i laika, koja nije ni omirisala marksizam, koja je antimarksistička.

Ovde je reč samo o strategiskom otstupanju. U Kjangsiju se to nazivalo »uvlačenje neprijatelja duboko na svoju teritoriju«, u Sečuanu — »skraćivanje linije fronta«. Svi vojni teoretičari i praktičari u prošlosti takođe su priznavali da je to put kojim neizostavno mora ići slabija vojska u ratu protiv moćnog neprijatelja u početnoj etapi vojnih dejstava. Strani vojni stručnjaci govorili su ovako: »U strategiskoj odbrani, po pravilu, neophodno je ispočetka izbegavati odlučujući sukob u nepovoljnim uslovima, a tražiti ga tek

kada dođe do povoljne situacije«. To je potpuno tačno, i mi tome nemamo šta da dodamo.

Cilj strategiskog otstupanja je da se očuva živa sila vojske i da se pripremi protivofanziva. Otstupanje je zato i neophodno, jer ako se ne otstupi ispred moćnijeg neprijatelja koji nastupa, neizbežno će doći u opasnost i sam opstanak vojske. Pa ipak, u prošlosti su mnogi odlučno ustajali protiv otstupanja, smatrajući ga »oportunističkom linijom odbrane uskih vidika«. Naša istorija je već pokazala da su ti prigovori bili potpuno neosnovani.

U pripremi protivofanzive preko je potrebno izabrati i stvoriti niz uslova povoljnih za sebe, a nepovoljnih za neprijatelja, da bi se postigla promena u odnosu snaga; posle toga može se preći u protivofanzivu.

Kao što pokazuje naše dosadašnje iskustvo, u protivofanzivu se, načelno, može preći tada kada su u toku otstupanja obezbeđena bar dva ili i više sledećih uslova povoljnih za nas, a nepovoljnih za neprijatelja:

1) aktivna pomoč stanovništva Crvenoj armiji;
2) povoljni položaji za izvođenje vojnih dejstava;
3) potpuna koncentracija glavnih snaga Crvene armije;
4) otkrivanje slabih mesta neprijatelja;
5) fizička i moralna iznurenost neprijatelja;
6) propusti neprijatelja.

Uslov aktivne pomoći stanovništva Crvenoj armiji je najvažniji. Taj uslov postoji na teritoriji baza. Kad postoji ovaj uslov, lako je stvoriti ili otkriti četvrti, peti i šesti uslov. Zato, kada neprijatelj preduzima veliku ofanzivu protiv Crvene armije, ona uvek otstupa iz belih rejona na teritoriju baza, jer joj stanovništvo baza najaktivnije pomaže u borbi protiv bele armije. U samim bazama postoji razlika između centralnih i pograničnih rejona; što se tiče čuvanja tajni, izviđanja, transporta, učešća u ratu, više se može pouzdati u stanovništvo centralnih nego u stanovništvo pograničnih rejona. Zato je, u određivanju krajnje tačke otstupanja u Kjangsiju, za vreme borbi protiv prvog, drugog i trećeg »pohoda«, izbor uvek padao na oblasti gde su stvari u pogledu prvog uslova stajale dobro ili relativno dobro. Blagodareći ovom svojstvu naših baza, metodi ratnih dejstava Crvene armije ovde se u znatnoj meri menjaju u poređenju sa metodima izvođenja ratnih dejstava uopšte. To je i bio osnovni uzrok što je neprijatelj kasnije bio prinuđen da se preorijentiše na »rat blokhauza«.

Okolnost da vojska koja otstupa može za sebe da izabere povoljne položaje, da nametne svoju volju vojsci koja nastupa, jeste jedno od preimućstava dejstava po unutrašnjim operaciskim pravcima. Slabija armija koja želi da pobedi jačeg neprijatelja mora voditi računa o jednom takvom uslovu kao što je izbor položaja. Ali samo taj jedan uslov nije dovoljan, potrebno je da se on udruži sa drugim uslovima. Najvažniji je odnos stanovništva. Zatim treba

pronaći neprijateljsku jedinicu koja se može lakše tući. Naprimer, neprijatelj je iznuren, ili je napravio grešku, ili je neka njegova jedinica, koja se probija u određenom pravcu, relativno manje sposobna za borbu. Ako ovi uslovi ne postoje, onda treba napuštati čak i povoljne položaje i produžavati otstupanje da se obezbede željeni uslovi.

I u belim rejonima ima povoljnih položaja, ali tamo nema onog glavnog povoljnog uslova, a to je pomoć stanovništva. Ako ni drugi uslovi nisu još stvoreni ili se nisu ispoljili, onda Crvena armija mora otstupati u svoje baze. To isto, uglavnom, vredi i za razliku između pograničnih i centralnih oblasti revolucionarnih baza.

Po pravilu, treba koncentrisati sve udarne snage, izuzev mesnih odreda i snaga za vezivanje neprijatelja. Ali, kada Crvena armija napada neprijatelja, koji je prešao u strategisku odbranu, ona obično vrši dekoncentraciju svojih snaga. Kada, pak, neprijatelj preduzima veliku ofanzivu, Crvena armija počinje takozvano »koncentrično otstupanje«. Krajnja tačka takvog otstupanja najčešće se bira tako da bude u centru baze, a ponekad na njenoj prednjoj ili pozadinskoj granici, što zavisi od situacije. Takvo »koncentrično otstupanje« pruža mogućnost da se celokupne snage Crvene armije u potpunosti koncentrišu.

Još jedan neophodan uslov u borbi slabije vojske protiv jakog neprijatelja sastoji se u tome da se neprijatelj tuče, birajući njegove slabe jedinice. Ali, u početku ofanzive neprijatelja nama je često nepoznato koje su jedinice njegove vojske, koja se probija iz raznih pravaca, najjače, koje su slabije od njih, koje sasvim slabe, koje manje slabe. Da se to dozna, potrebno je izviđanje za koje je često potrebno dosta vremena. To je još jedan razlog u prilog tome da je strategisko otstupanje neophodno potrebno.

Ako je neprijatelj koji nastupa mnogo jači od naše Armije po broju i snazi, onda se odnos snaga može izmeniti samo na jedan način: sačekati dok on ne zađe duboko na teritoriju naših baza i ne okusi potpuno sve nevolje koje postoje za njega u tim rejonima. U vezi s tim je načelnik štaba jedne od Čang Kaj Šekovih brigada izjavio za vreme trećeg »pohoda«: »Debele su namučili tako da su omršavili, a mršave doveli na ivicu groba«, a komandant kuomintanške vojske zapadnog pravca Čen Ming Šu rekao je: »Nacionalna vojska uvek je kao u nekoj pomrčini, a za Crvenu armiju svuda je svetlo«. Eto, u takvim uslovima, čak i ako je neprijatelj snažan, njegove snage se naglo smanjuju, vojska se iscrpljuje, njen moral pada i mnoga njegova slaba mesta postaju očigledna. A Crvena armija, iako je slaba, za razliku od neprijatelja, sakuplja snage i nalazi se u odličnom stanju. U takvim uslovima često se stvara izvesna ravnoteža snaga ili se apsolutna nadmoćnost neprijatelja pretvara u relativnu nadmoćnost, a naša apsolutna slabost — u relativnu slabost; dešava se čak da neprijatelj postaje slabiji od nas, a mi postajemo nadmoćniji. U borbama protiv trećeg »pohoda« u

Kjangsiju; Crvena armija je otstupala do krajnje granice (koncentrisala se na pozadinskoj granici baze), ali drugačije ona ne bi mogla da pobedi neprijatelja, zato što ju je vojska, koja je protiv nje nastupala, brojno prevazilazila više od 10 puta. Sun Cu je govorio: »Izbegavaj bitku kad se neprijatelj munjevito probija napred, napadaj ga kad se on, oslabljen, vraća nazad«; kada je ovo govorio, mislio je na moralno i fizičko iscrpljivanje neprijatelja u cilju uništenja njegove nadmoćnosti.

Poslednje preimućstvo, koje dobijamo otstupanjem, sastoji se u tome što otkrivamo pogreške neprijatelja ili ga primoravamo da pravi pogreške. Treba shvatiti da neprijateljsko komandovanje, ma koliko ono bilo umešno, ne može biti potpuno nepogrešivo u toku manje ili više dugotrajnog perioda. Uvek postoje mogućnosti da se koristimo greškama neprijatelja; neprijatelj može da pogreši isto tako kao što mi ponekad grešimo i pružamo mu mogućnost da se koristi našom greškom. Možemo i namerno da navedemo neprijatelja na pogrešku, na onaj način što ga je Sun Cu nazivao »stvaranje obmane« (stvoriti obmanu na istoku, a udar naneti na zapadu, tojest primeniti takvozvani lažni manevar). Imajući ovo u vidu, ne treba određivati krajnju tačku otstupanja u nekom određenom rejonu. Ponekad, kad otstupimo do određene tačke, mi još ne vidimo pogrešku neprijatelja kojom bismo se mogli koristiti, pa smo primorani da još otstupamo, očekujući da nam se ukaže takva mogućnost.

Takvi su, u opštim crtama, povoljni uslovi koje nam pruža otstupanje. Ali, to uopšte ne znači da treba čekati dok se svi, gore navedeni, uslovi ne stvore, pa da se tek tada pređe u protivofanzivu. Istovremeno postojanje svih tih uslova je nemogućno, ono čak nije ni potrebno. Ali armija, koja po snazi znatno zaostaje za neprijateljem i koja dejstvuje po unutrašnjim operaciskim pravcima, mora ići za tim da obezbedi bar neke od potrebnih uslova u zavisnosti od stanja neprijateljskih snaga u datom momentu. Osporavati ovo bilo bi nepravilno.

U određivanju krajnje tačke otstupanja važno je oceniti opštu situaciju. Nepravilno bi bilo određivati krajnju tačku otstupanja samo prema tome da li je mesna, posebna situacija povoljna za naš prelaz u protivofanzivu, a ne računati s tim da situacija, u celini, čini da je naš prelaz u protivofanzivu u tom momentu nepogodan. Jer, kad se počinje protivofanziva, treba uzimati u obzir i promene u situaciji koje se docnije mogu desiti, a naše opšte protivofanzive uvek počinju posebnim ofanzivama. Ponekad treba birati krajnju tačku otstupanja na prednjoj granici baze, kao što je bilo, naprimer, za vreme drugog i četvrtog kontrapohoda u Kjangsiju, ili trećeg kontranapada u Šensi — Kansu; ponekad je treba birati u centralnom delu baze, kao što je bilo za vreme prvog kontrapohoda u Kjangsi. Ponekad — na pozadinskoj granici baze kao, naprimer, za vreme trećeg kontrapohoda u Kjangsi. To se određuje saobra-

žavanjem posebne i opšte situacije. Za vreme borbi protiv petog »pohoda« u Kjangsi, naša armija uopšte nije priznavala otstupanje, pošto ona nije vodila računa ni o posebnoj, ni o opštoj situaciji, što je bila najveća glupost. Situaciju čini čitav niz uslova. Pri razmatranju veze između posebne i opšte situacije treba proceniti da li uslovi, koji čine kako posebnu tako i opštu situaciju kod obeju strana, pomažu u bilo kojoj meri naš prelaz u protivofanzivu u datom trenutku.

Krajnje tačke otstupanja na teritoriji baza dele se, uglavnom, na tri kategorije: tačke u prednjem delu, u centralnom delu i na pozadinskoj granici baze. Ali, da li to znači da mi u potpunosti odbacujemo izvođenje vojnih operacija u belim rejonima? Ne, ne znači. Mi odbacujemo izvođenje vojnih operacija u belim rejonima samo u borbi protiv velikih »pohoda« neprijatelja. Samo u uslovima velike nejednakosti snaga mi, rukovodeći se principom čuvanja žive sile armije i očekivanja mogućnosti za uništenje neprijatelja, nastojimo da otstupimo u baze, da uvučemo neprijatelja duboko u našu teritoriju, jer se samo na taj način mogu stvoriti ili ispoljiti uslovi koji pogoduju našoj protivofanzivi. Ako situacija nije jako ozbiljna ili je, naprotiv, toliko ozbiljna da Crvenoj armiji ne daje mogućnost da pređe u protivofanzivu čak ni na teritoriji baze ili ne pogoduje prelazu u protivofanzivu, pa treba obnoviti nastupanje da bi se došlo do preokreta u situaciji, onda treba smatrati mogućnim izbor krajnje tačke otstupanja i na teritoriji belih rejona. Potrebno je da se ovo prizna, bar teoretski, mada je kod nas, u prošlosti, bilo vrlo malo takvih slučajeva.

Krajnje tačke otstupanja u belim rejonima takođe se mogu podeliti na tri kategorije: prvo, ispred baze, drugo, na boku baze i, treće, pozadi baze. Krajnja tačka otstupanja ispred baze mogla je da bude izabrana, naprimer, za vreme prvog kontrapohoda u Kjangsi. Da tada nije bilo u Crvenoj armiji unutarnjih nesuglasica, i da u mesnim partiskim organizacijama nije bilo rascepa, to jest da nisu postojala dva tako teška problema, kao lilisanovska linija i »Savez ej-bi«[33]), može se pretpostaviti da bi protivofanzivu počele snage koncentrisane u rejonu Kjang — Nanfeng — Čangša, pošto grupacija neprijatelja, koja se probila u to vreme između reka Han i Fu[34]), nije po snazi suviše nadmašivala Crvenu armiju (100 hiljada protiv 40 hiljada). Mada su ovde, što se tiče podrške stanovništva, uslovi bili gori nego na teritoriji baza, ipak smo mi ovde imali povoljne položaje; osim toga, bilo je moguće koristiti to što se neprijatelj probijao u odvojenim kolonama, pa pojedinačno uništavati te kolone. Izbor krajnje tačke otstupanja na boku baze bio je moguć, naprimer, za vreme trećeg kontrapohoda u Kjangsi. Da u to vreme nije ofanziva neprijatelja dobila takav širok zamah i da je brojnost one grupacije neprijatelja, koja se kretala iz rejona Kjening — Ličuan — Tajning, na granici provincija Kjangsija i Fukiena, dopuštala našoj armiji da joj nanese udar, onda se može pretpo-

staviti da bi Crvena armija, pošto je bila koncentrisana u belom rejonu — u zapadnom delu provincije Fukiena, — razbila, pre svega, baš tu grupaciju i onda ne bi morala praviti ogromno zaobilaženje da bi izašla prema Džujkinu i pošla prema Singkuou. Mogla se izabrati krajnja tačka otstupanja u pozadini baze za vreme tog istog trećeg kontrapohoda u Kjangsi. Da se, naprimer, glavne snage neprijatelja nisu kretale na zapad, već na jug, moguće je da bismo bili prisiljeni da otstupimo do rejona Huejčang — Sunua — Anjuan (na beloj teritoriji) i da namamimo neprijatelja još dalje na jug, posle čega bi Crvena armija udarila s juga na sever u dubinu baze. U tom trenutku snage neprijatelja na severu u uporišnoj bazi, zacelo nisu bile velike. Ali sve što je gore izloženo, samo su hipoteze koje nisu proverene u praksi i mogu se posmatrati jedino kao izuzetni slučajevi, a ne kao opšte pravilo. Kad neprijatelj preduzima veliki »pohod«, onda za nas vredi opšte pravilo; uvlačiti ga u dubinu i otstupati u baze radi izvođenja vojnih dejstava, pošto nam taj metod pruža najsigurniju garanciju da ćemo uništiti neprijateljske snage koje nastupaju.

Ljudi koji tvrde da se od neprijatelja treba »braniti pred kapijama svoje države«, kritikovali su strategisko otstupanje, motivišući to time da naše otstupanje vodi gubljenju teritorije, nanosi štetu stanovništvu (što se zvalo »razbijanje posuđa u rođenoj kući«) i ima nepovoljne odjeke u spoljnjem svetu. U borbama protiv petog »pohoda« počeli su govoriti da se sa svakim našim korakom nazad utvrđenja neprijatelja pomiču napred, da se svakim danom teritorija naših baza smanjuje i da se ona više neće moći povratiti. Ako je, kažu, u prošlosti uvlačenje neprijatelja duboko u svoju teritoriju bilo korisno, sad, u petom »pohodu«, kad neprijatelj vodi »rat blokhauza«, ono je nekorisno, i protiv toga »pohoda« može se boriti samo metodom dekoncentrisane odbrane i kratkih iznenadnih udara.

Vrlo je lako odgovoriti na sva ova tvrđenja; na njih je već odgovorila naša istorija. Što se tiče gubitka teritorije, obično se dešava tako da se ona može očuvati samo ako se izgubi. To je ono što se kaže: »ako hoćeš da uzmeš, a ti prvo daj«. Ako se mi lišavamo teritorije, a pobeđujemo neprijatelja, a zatim vraćamo teritoriju, pa je čak i proširujemo — to je korisna operacija. U trgovačkim poslovima kupac ne može da dobije robu dok ne potroši novac; prodavac ne može da dobije novac dok se ne liši robe. Gubici revolucije su rušenje, a dobitak — izgrađivanje novoga života. Na san i odmor se troši vreme, ali se zato time stiče energija za rad za sledeći dan. Ako se kakav glupak, koji to ne razume, odrekne sna, on će sledećeg dana sasvim malaksati. To je već štetna operacija! Štetnost petog »pohoda« za nas se upravo sastojala u ovome. Zbog toga što nismo hteli da damo jedan deo teritorije — izgubili smo je svu. Etiopija je takođe izgubila svu svoju državnu teritoriju zbog toga

što ju je suviše neelastično branila, mada poraz Etiopije nije ni blizu bio uslovljen samo time.

Isto tako stoje stvari i sa nanošenjem gubitaka stanovništvu. Ne dopustiti »razbijanje posuđa« za izvesno vreme i to samo na jednom delu teritorije — znači dopustiti »razbijanje posuđa« za dugo vreme i to na čitavoj teritoriji. Strah da se ne izazove rđav politički odjek za kratko vreme, moraćemo platiti time što će taj rđav odjek trajati duže vremena. Da su se posle Oktobarske revolucije ruski boljševici složili sa gledištem »levih komunista« i odbacili ugovor o miru sa Nemačkom, sovjetska vlast, koja tek što se bila rodila, mogla je propasti[35]).

Ovi prividni revolucionarni levičarski pogledi potiču iz »arhirevolucionarnosti« svojstvene sitnoburžoaskoj inteligenciji i iz konzervativnosti seljaka kao sitnih proizvođača. Pri rešavanju koga bilo pitanja, oni vide stvar samo delimično, niti su u stanju da obuhvate celinu stvari, ne žele da usklade današnje interese sa interesima sutrašnjice, niti hoće da povežu posebne interese sa interesima celine. Kad se uhvate za nešto posebno, privremeno, nipošto ga ne puštaju iz ruku. Istina, sve te pojedinosti koje su u određenoj konkretnoj situaciji važne za celinu i za čitav određeni period, a naročito ono posebno, ono prolazno što ima odlučujući značaj, ne treba ispuštati iz ruku, inače ćemo se pretvoriti u pristalice stihije i nemešanja u razvoj događaja. Baš zato otstupanje treba da ima svoju krajnju tačku; ali ni u kom slučaju mi ne možemo posmatrati stvari usko, kao sitni proizvođači, već treba da se učimo boljševičkoj mudrosti. Kada očima ne vidimo kako valja, treba uzeti u pomoć durbin i mikroskop. Marksistički metod — to su vam durbin i mikroskop u politici i ratu.

Naravno, strategisko otstupanje ima i svojih teškoća. Izabrati vreme za početak otstupanja, izabrati krajnju tačku otstupanja, raditi na političkom proučavanju kadrova i stanovništva u cilju da ih ubedimo u potrebu otstupanja — sve su to teški zadaci, ali zadaci koji se moraju rešavati.

Pitanje o vremenu početka otstupanja ima vrlo veliki značaj. Da za vreme prvog kontrapohoda u Kjangsi nije bilo tako srećno izabrano vreme za početak otstupanja, to jest da je ono počelo kasnije, to bi, u najmanju ruku, uticalo na veličinu naše pobede. Razume se da i prevremeni i zakasneli početak otstupanja nanose štetu. Ali, uopšte uzev, zakašnjenje nanosi ozbiljniju štetu nego prevremeni početak. Blagovremeno otstupanje pruža vam mogućnost da u potpunosti preuzmete inicijativu u svoje ruke, a to, sa svoje strane, u ogromnoj meri olakšava sređivanje svojih redova i prelaz u protivofanzivu sa svežim snagama, pošto se dođe do krajnje tačke otstupanja. U operacijama za razbijanje prvog, drugog i četvrtog »pohoda« u Kjangsi, mi smo vrlo lako i bez teškoća izašli na kraj sa neprijateljem. I tek za vreme trećeg »pohoda«, kad uopšte nismo očekivali da će neprijatelj, posle teškog poraza u dru-

gom »pohodu«, uspeti da tako brzo organizuje novi (mi smo završili drugi kontrapohod 29 maja 1931 godine, a već 1 jula Čang Kaj Šek je počeo treći »pohod«), Crvena armija je morala na brzinu da se koncentriše, krećući se zaobilaznim putevima, zbog čega su borci bili sasvim izmoreni. Vreme za početak otstupanja određuje se, polazeći od opšte situacije i kod nas i kod neprijatelja, na osnovu prikupljenih najnužnijih informacija, isto onako kao što se radi sa izborom vremena za početak priprema, o čemu smo govorili ranije.

Dok naši kadrovi i stanovništvo ne budu imali iskustva, dok autoritet vojnog rukovodstva ne bude dostigao tu visinu da pravo odlučivanja u pitanju strategiskog otstupanja može da se poveri najmalobrojnijoj grupi lica ili čak jednom čoveku, — ogromnu teškoću pri strategiskom otstupanju pretstavljaće i samo ubeđivanje naših kadrova i stanovništva u potrebu otstupanja. Zato što naši kadrovi nisu još imali iskustva, što nisu verovali u strategisko otstupanje, mi smo u tom pitanju imali ogromnih teškoća u početnim etapama prvog i četvrtog kontrapohoda i u toku čitavog petog »pohoda«. U periodu prvog kontrapohoda naši kadrovi su se, pod uticajem lilisanovske linije, uporno držali mišljenja da ne treba otstupati nego nastupati — sve dok ih, naposletku, nismo uspeli ubediti u suprotno. U periodu četvrtog kontrapohoda naši kadrovi su, pod uticajem ratnog avanturizma, bili protiv pripreme strategiskog otstupanja. U borbama protiv petog »pohoda« naši rukovodeći kadrovi su se u početku držali još ratno-avanturističkih ideja i govorili protiv uvlačenja neprijatelja duboko u našu teritoriju, a kasnije su se pretvorili u pristalice očuvanja teritorije po svaku cenu. Pristalice linije Čang Kuo Tao nisu verovale da je u rejonima naseljenim Tibećanima i narodnostima koje ispovedaju islam[36]) nemoguće stvoriti naše baze. Oni su se u to uverili tek kada su sami udarili glavom o zid. To je takođe konkretan primer. Iskustvo je potrebno kadrovima; poraz je zaista mati uspeha. Ali, uporedo s tim, treba se vredno učiti i na iskustvu drugih. Ako za svaki slučaj čekaš da se uveriš iz vlastitog iskustva, a dotle tvrdoglavo odbijaš da priznaš činjenice tuđeg iskustva, doći ćeš do stoprocentno uskog empirizma. Mi smo zbog toga u ovom ratu doživeli mnogo štete.

Nemanje iskustva kod stanovništva i time uslovljeno nepoverenje u potrebu strategiskog otstupanja najjasnije su se pokazali u borbama protiv prvog »pohoda« u Kjangsi. Mesne partiske organizacije i narodne mase u okruzima Kjan, Singkuo i Jungfeng jednodušno su bile protiv otstupanja Crvene armije. Ali kad su stekli iskustva u borbama protiv prvog »pohoda«, taj problem u sledećim »pohodima« nije se više nikako postavljao. Kod svih se pojavila vera u to da su gubitak baze i nevolje stanovništva stvar privremena, da je Crvena armija sposobna da razbije »pohode«. Ali vera naroda je u vrlo velikoj meri povezana sa verom naših kadrova, i zbog toga je glavni i prvostepeni zadatak ubeđivanje kadrova.

Strategisko otstupanje u celini je određeno za prelaz u protivofanzivu; strategisko otstupanje je samo prva etapa strategiske odbrane. Najvažnije pitanje cele strategije sastoji se u tome hoće li se postići pobeda u sledećoj etapi — etapi protivofanzive.

4. — *Protivofanziva*

Kao što smo već kazali ranije, slomiti ofanzivu neprijatelja koji ima apsolutnu nadmoćnost snaga može se samo u tom slučaju ako je situacija, stvorena u etapi strategiskog otstupanja, pretrpela promene od početka ofanzive neprijatelja i postala povoljna za nas, a nepovoljna za neprijatelja. Tu situaciju stvaraju različiti uslovi.

Pa ipak, postojanje uslova i situacija povoljnih za nas, a nepovoljnih za neprijatelja, još ne donosi poraz neprijatelju. U takvim uslovima i takvoj situaciji samo je postavljena mogućnost pobede ili poraza, ali oni sami po sebi ne čine pobedu ili poraz, i ni za jednu od zaraćenih vojski ni pobeda ni poraz još nisu postali stvarnost. Da se mogućnost pobede ili poraza pretvori u stvarnost, potrebna je odlučujuća bitka. Samo takva bitka može rešiti pitanje koja će od dve vojske pobediti. Eto u čemu se sastoji sav zadatak protivofanzive. Protivofanziva je dugotrajan proces, to je najživopisnija, najživlja etapa odbrane i njena poslednja etapa. Pod aktivnom odbranom uglavnom se podrazumeva upravo takva protivofanziva koja ima odlučujući karakter.

Uslovi i situacije se ne javljaju i ne stvaraju samo u etapi strategiskog otstupanja. Oni se stvaraju i razvijaju i u etapi protivofanzive. U ovoj etapi uslovi i situacija nisu po svom obliku i karakteru istovetni sa onima iz prethodne etape.

Ono što je po svom obliku i karakteru istovetno prvoj etapi — kao, naprimer, dalje iscrpljivanje neprijatelja i njegovi gubici u živoj sili, — jeste samo produženje prethodne etape.

Ali neizbežno se javljaju i potpuno novi uslovi i situacija. Naprimer, armija neprijatelja pretrpela je jedan ili više poraza; u tom se slučaju uslovi povoljni za nas a nepovoljni za neprijatelja već ne ograničavaju na iznurenost neprijatelja i t. sl., nego se tome dodaje i jedan novi uslov, poraz koji je neprijatelj pretrpeo. I situacija se menja: pokreti armije neprijatelja odvijaju se bez reda, njegova dejstva postaju nepromišljena, a odnos između snaga dveju vojski postaje drugačiji.

Pretpostavimo da jedan ili više poraza nije pretrpeo neprijatelj nego naša Armija; tada se uslovi i situacija menjaju u obrnutom smeru, tojest uslova nepovoljnih po neprijatelja sve je manje, a nepovoljni uslovi za nas počinju da se pokazuju, pa čak i da se povećavaju. To je potpuno nova pojava, različita od onoga što je ranije bilo.

Poraz koje bilo strane odmah i neposredno primorava onoga ko je pretrpeo poraz da preduzme nove napore, usmerene na to da

pokuša likvidirati opasno stanje, da se izvuče iz tih novih uslova i situacije, nepovoljnih za sebe, a povoljnih za neprijatelja, i da ponovo stvori uslove i situaciju povoljne za sebe, a nepovoljne za neprijatelja, na taj način što će na njega izvršiti pritisak.

Nasuprot tome, napori koje preduzme pobednička strana biće usmereni na to da se na sve moguće načine poveća svoj uspeh, da se neprijatelju nanese još veći gubitak, da se na svaki način povećaju uslovi i situacija povoljni za pobednika i da se ne dozvoli neprijatelju da ostvari pokušaj da se izvuče iz opasnog položaja u kome je.

Na taj način, ma o kojoj strani da govorimo, borba u etapi odlučujuće bitke je najogorčenija, najsloženija, najviše ispunjena promenama, najmučnija i najteža u toku čitavog rata ili operacije, a u pogledu rukovođenja ova etapa je najodgovornija.

U etapi protivofanzive iskrsava mnogo pitanja. Ova su glavna: početak protivofanzive, koncentracija snaga, manevarska sposobnost u vojnim dejstvima, munjevitost vojnih dejstava, dejstva za uništenje.

Pri rešavanju ovih pitanja, i u protivofanzivi, i u ofanzivi, primenjuju se, uglavnom, jedni isti principi. U tom smislu može se reći da je protivofanziva — ofanziva.

Ipak, protivofanziva nije sasvim isto što i ofanziva. Principi protivofanzive primenjuju se kada neprijatelj nastupa, a principi ofanzive — kada se on brani. U tom smislu postoji izvesna razlika između njih.

Mada ja u potpunosti objašnjavam niz pitanja iz vođenja vojnih dejstava u odeljku o protivofanzivi kod strategiske odbrane, a u glavi o ofanzivi, da bi se izbeglo ponavljanje, dodirnuću samo neka druga pitanja, ipak, uzimajući u obzir napred rečeno, pri praktičnoj primeni protivofanzive i ofanzive ne treba ispuštati iz vida ni njihove sličnosti ni razlike među njima.

5. — *Početak protivofanzive*

Pitanje o početku protivofanzive jeste pitanje o takozvanim »prvim bitkama« ili »uvodnim bitkama«.

Mnogi buržoaski vojni stručnjaci smatraju da u strategiskoj odbrani i ofanzivi »prvoj bici« treba oprezno prilaziti. Ovo naročito vredi za odbranu. I ranije smo ovo pitanje ozbiljno uzimali. Operacije protiv petog »pohoda« u Kjangsi pružile su nam bogato iskustvo, koje neće biti nekorisno proučiti.

U prvom »pohodu« neprijatelj brojne jačine oko 100 hiljada ljudi nastupao je u osam kolona sa linije Kjan — Kjening u južnom pravcu prema bazi Crvene armije. Crvena armija brojne jačine oko 40 hiljada ljudi bila je koncentrisana u rejonu Huangpej — Sjaopu, okruga Ningtua u provinciji Kjangsiju.

Situacija je bila ovakva: 1) armija, koja je izvodila »pohod«, sastojala se od svega 100 hiljada ljudi, koji osim toga nisu pripadali ličnoj vojsci Čang Kaj Šeka; zbog toga opšta situacija nije bila naročito teška; 2) na suprotnoj, zapadnoj obali reke Hana, u gradu Kjanu, nalazila se divizija Lo Lina; 3) tri neprijateljske divizije — Kung Ping Fana, Čang Hu Cana i Tan Tao Juana — zauzele su rejon Futien — Fungku — Lunkang — Juantou, jugoistočno od Kjana i severozapadno od Kjana i Ningtua. Glavne snage divizije Čang Hu Cana nalazile su se u Lunkangu, a glavne snage Tan Tao Juana — u Juantou. Stanovništvo rejona Futien — Fungku, koje je privremeno poverovalo u provokatorske izmišljotine »Saveza ej-bi«, nije imalo poverenja u Crvenu armiju pa se čak odnosilo i negativno prema njoj. Ovaj rejon nije bio pogodan za izvođenje vojnih dejstava; 4) neprijateljska divizija Lju Ho Tinga nalazila se daleko, u Kjeningu — na beloj teritoriji u provinciji Fukienu, i nije bilo razloga očekivati da će ona krenuti u Kjangsi; 5) dve neprijateljske divizije — Mao Ping Vena i Su Ke Sjanga — prešle su u rejon Toupej — Lokou — Tungšao, između Kjana i Ningtua. Toupej se nalazio na beloj teritoriji, Lokou — u partizanskom rejonu, a u Tungšaou je dejstvovao »Savez ej-bi«, te je tamo bilo teško održati naša dejstva u tajnosti. Bilo bi opasno baciti snage sa zadatkom da razbiju divizije Mao Ping Vena i Su Ke Sjanga, a zatim ih vratiti na zapad, pošto su se tri divizije (Čang Hu Cana, Tan Tao Juana i Kung Ping Fana) raspoređene na zapadu mogle koncentrisati pa ne bi bilo lako savladati ih; takav plan nije mogao da dâ konačno rešenje zadatka; 6) divizije Čang Hu Cana i Tan Tao Juana, pretstavljale su glavne snage neprijatelja; one su pripadale ličnoj *vojsci glavnog komandanta »pohoda«, gubernatora provincije Kjang*sija, Lu Ti Pinga, dok je rukovođenje operacijama na frontu bilo povereno Čang Hu Canu. Uništenje tih dveju divizija značilo bi da je »pohod«, uglavnom, razbijen. U tim divizijama bilo je približno po 14 hiljada ljudi, a pored toga je divizija Čang Hu Cana bila raspoređena na dva mesta. Ako bismo naneli udar jednoj od tih divizija, imali bismo apsolutnu nadmoćnost snaga; 7) rejon Lunkang — Juantou, u kome su bile raspoređene osnovne snage divizije Čang Hu Cana i Tan Tao Juana, nalazio se nedaleko od mesta koncentracije naše vojske. Pored toga, uslovi u tom rejonu u smislu podrške od strane stanovništva nama su pogodovali, i zbog toga se moglo prići neprijatelju tajno; 8) povoljnih položaja za nas bilo je kod Lunkanga, ali ih nije bilo u Juantouu. U slučaju da je neprijatelj počeo da napada na nas u pravcu Sjaopua, mi bismo i ovde imali povoljne položaje; 9) na lunkangskom pravcu mi smo mogli da koncentrišemo najveće snage. Osim toga, u Singkuou, koji jedva da se nalazio nekoliko desetina lija jugozapadno od Lunkanga, mi smo imali još jednu odvojenu diviziju koja je brojala više od hiljadu ljudi, i koja je isto tako mogla obilaznim manevrom da zađe u pozadinu neprijatelja; 10) kad bismo izvršili proboj na centru i

stvorili brešu u neprijateljskim položajima, naša bi vojska presekla sve istočne i zapadne kolone neprijatelja na dve grupe, međusobno mnogo udaljene. Uzimajući u obzir sve izložene planove i kombinacije, mi smo se odlučili da ovde bijemo prvu bitku. U toj bici bile su uništene dve brigade glavnih snaga Čang Hu Cana i štab njegove divizije. Devet hiljada ljudi, uključujući tu i samog komandanta divizije, bilo je zarobljeno — niko nije pobegao. Posle te naše pobede u prvoj bici divizija Tan Tao Juana dala se u panično bekstvo u pravcu Tungšaoa, a divizija Su Ke Sjanga — ka Toupeju. Goneći diviziju Tan Tao Juana, naša vojska ju je upola uništila. Za pet dana (od 27 decembra 1930 godine do 1 januara 1931 godine) odigrale su se dve bitke, posle čega su sve neprijateljske snage, bojeći se poraza, hitno evakuisale rejon Futien — Fungku — Toupej. Tako se završio prvi »pohod«.

Za vreme drugog »pohoda« situacija je bila sledeća: 1) neprijateljska vojska brojala je 200 hiljada ljudi, Ho Jing Čin je bio glavni komandant, a štab mu je bio u Nančangu; 2) u ovom »pohodu«, kao i u prvom, učestvovale su samo združene jedinice, koje nisu ulazile u sastav lične Čang Kaj Šekove vojske. Među njima bile su jake ili relativno jake 19 armija Caj Ting Kaja, 26 armija Sun Lien Čunga i 8 armija Ču Šao Ljanga; ostale su bile slabije; 3) »Savez ej-bi« bio je već likvidiran, i sve stanovništvo baze pružalo je podršku Crvenoj armiji; 4) 5 armija Vang Čin Jua, tek prebačena sa severa, dejstvovala je oprezno. Približno se to isto može reći i za divizije Kuo Hua Cunga i Ho Meng Lina, koje su se nalazile na levom krilu Vang Čin Jua; 5) počinjući operaciju od Futiena i odbacujući neprijatelja na istok, mi bismo mogli da proširimo bazu na račun rejona Kjening — Ličuang — Tajning, koji se nalazio na granici provincija Fukiena i Kjangsija, i da na taj način učvrstimo svoju materijalnu bazu u cilju razbijanja sledećeg »pohoda«; pri nanošenju udara sa istoka na zapad reka Han, po završetku operacije, ograničila bi nam mogućnosti da proširimo bazu; vratiti se na istok, posle razbijanja neprijatelja, značilo bi iscrpsti vojsku i izgubiti vreme; 6) brojnost naše armije, u poređenju sa ranijom, u operaciji za razbijanje prvog »pohoda«, unekoliko se smanjila (nešto više od 30 hiljada), ali je zato vojska dobila zaslužen četvoromesečni odmor. Uzimajući u obzir sve navedene kombinacije, bilo je odlučeno da se prva bitka bije sa jedinicama Vang Čin Jua i Kung Ping Fana, koje su bile raspoređene u rejonu Futiena (svega 11 pukova). Posle pobede u tom boju, mi smo naneli udar jedinicama Kuo Hua Cunga, Sun Lien Čunga, Ču Šao Lijanga i Lju Ho Tinga. Za 15 dana (od 16 do 30 maja 1931 godine) bilo je pređeno 700 lija, izvedeno pet bitaka, zaplenjeno više od 20 hiljada pušaka; razbijanje toga »pohoda« odigralo se kako se samo poželeti moglo. Za vreme operacije protiv Vang Čin Jua mi smo se nalazili između jedinica Caj Ting Kaja i Kuo Hua Cunga, nešto više od 40 lija od prvog i jedva nešto više od 10 lija od drugog. Neki su govorili da idemo u sigurnu

pogibiju, da ćemo pasti u klopku, a mi smo se ipak probili. To se, uglavnom, objašnjavalo time što je operacija tekla na teritoriji baze, kao i otsustvom jedinstva među jedinicama neprijatelja. Posle razbijanja divizije Kuo Hua Cunga divizija Ho Meng Lina je noću otstupila u Jungfeng i na taj način izbegla poraz.

Situacija za vreme trećeg »pohoda« bila je ovakva: 1) na čelu »pohoda«, u svojstvu glavnog komandanta, nalazio se lično Čang Kaj Šek; osim njega bilo je još tri komandanta kolona; centralnom kolonom komandovao je Ho Jing Čin, koji se zajedno sa Čang Kaj Šekom nalazio u Nančangu; desnom kolonom komandovao je Čen Ming Šu, koji se nalazio u Kjanu, levom Ču Šao Ljang, koji se nalazio u Nanfengu; 2) broj neprijateljske vojske u tom »pohodu« dostizao je 300 hiljada ljudi. Glavne snage sačinjavalo je pet divizija iz sastava lične vojske Čang Kaj Šeka; njima su komandovali Čen Čeng, Lo Čo Jing, Čao Kuan Tao, Vej Li Huang i Čjang Ting Ven; u svakoj od tih divizija bilo je po 9 pukova; ukupno, one su brojale oko 100 hiljada ljudi; osim toga, u »pohodu« su uzele učešća 3 divizije — Čjang Kuang Naja, Caj Ting Kaja i Han Te Čina, — ukupno 40 hiljada ljudi, i vojska kojom je komandovao Sun Lien Čung, koja je brojala 20 hiljada ljudi; sve one nisu pripadale ličnoj vojsci Čang Kaj Šeka i zaostajale su iza nje po borbenoj sposobnosti; 3) strategiski plan »pohoda« sastojao se u ostvarenju »neprekidnog i munjevitog prodiranja u dubinu« u cilju nabacivanja Crvene armije na reku Han i njenog uništenja; ovo se jako razlikuje od strategije »metodičnog nastupanja uporedo sa utvrđivanjem«, koja je primenjivana u drugom »pohodu«; 4) između završetka drugog »pohoda« i početka trećeg prošao je samo jedan mesec; Crvena armija još nije bila stigla da se odmori i popuni posle teških bojeva (ona je imala samo oko 30 hiljada ljudi). Tek što je Crvena armija uspela da pređe zaobilaznim putevima rastojanje od 1.000 lija, da se vrati u uporišnu bazu u južnom delu provincije Kjangsija i da se koncentriše u okrugu Singkuo, u zapadnom delu ove baze, a neprijatelj je već vršio pritisak na nju sa nekoliko pravaca. U takvoj situaciji naš prvobitni plan sastojao se u tome da se iz Singkuoa preko Vanana probijemo ka Futienu, zatim da se okrenemo na istok, napadnemo i razorimo pozadinske komunikacije neprijatelja i na taj način pretvorimo njegovo probijanje u dubinu baze u Južnom Kjangsiju u potpuno besmislen poduhvat. To je trebalo da pretstavlja prvu etapu operacije. Ako bi neprijatelj krenuo nazad, na sever, njegova vojska bi bila već mnogo iscrpljena i tada bismo mogli počesno tući njegove jedinice. To bi pretstavljalo drugu etapu operacije.

Osnovna zamisao našeg plana sastojala se u tome da se izbegavaju susreti sa glavnim snagama neprijatelja i da se nanose udari po njegovim slabim mestima. Ali, kada su naše jedinice počele probijanje prema Futienu, neprijatelj ih je otkrio, i tamo su ubrzano došle divizije Čen Čenga i Lo Čo Jinga. Mi smo bili primorani da izmenimo svoj plan i da se vratimo u Kaohsing, zapadno od Singkuoa.

U tom momentu nama je bilo preostalo samo to jedno mesto i njegova okolina od nekoliko desetina kvadratnih lija, gde smo mogli da se koncentrišemo. Tamo smo proveli jedan dan, posle čega je pala odluka da se probijamo na istok u pravcu Ljentang (u istočnom delu okruga Singkuo) — Ljangcun (u južnom delu okruga Jungfeng) — Huangpej (u severnom delu okruga Ningtu). Prve noći prošli smo kroz koridor širok 40 lija između divizije Cjan Din Vena i jedinica Čjang Kuang Naja, Caj Ting Kaja i Han Te Čina i izašli prema Ljentangu. Sledećeg dana došli smo u sukob sa delovima za obezbeđenje vojske Šanguan Jun Sjanga (Šanguan Jun Sjang je komandovao svojom divizijom i divizijom Ho Meng Lina), trećeg dana smo naneli udar diviziji Šanguan Jun Sjanga (to je bila prva bitka), četvrtog dana — diviziji Ho Meng Lina (druga bitka), a zatim smo, posle trodnevnog pokreta, izašli prema Huangpeju i naneli udar diviziji Mao Ping Vena (treća bitka). Sve tri bitke bile su krunisane pobedom i mi smo bili zaplenili više od 10 hiljada pušaka. U to vreme glavne snage neprijatelja, koje su se probijale u zapadnom i južnom pravcu, razvivši se na istoku, usretsredile su svu svoju pažnju na Huangpej, krećući se tamo forsiranim maršem da bi nam nametnule borbu. Stežući obruč oko nas, približavali su se našoj armiji. Tada smo se izvukli kroz prolaz širok 20 lija u planinskom predelu između vojski Čjang Kuang Naja, Caj Ting Kaja i Han Te Čina, s jedne strane, i Čen Čenga i Lo Čo Jinga — s druge strane i, vrativši se ponovno s istoka na zapad, koncentrisali se u okrugu Singkuo. Pre nego što je neprijatelj uspeo to da otkrije i da se ponovo vrati na zapad, prošlo je pola meseca i mi smo već bili uspeli da se odmorimo. Neprijatelj je bio iscrpen, demoralisan i, pošto nije imao boljeg izlaza iz situacije, odlučio je da otstupi. Koristeći se njegovim otstupanjem, naneli smo udar jedinicama Čjang Kuang Naja, Caj Ting Kaja, Cjang Ting Vena i Han Te Čina, uništivši jednu brigadu Cjang Ting Vena i diviziju Han Te Čina. Bilo nam je teško da savladamo divizije Čjang Kuang Naja i Čaj Ting Kaja, pa smo smatrali da je bolje da ih pustimo da odu.

Situacija za vreme četvrtog »pohoda« bila je ovakva: neprijatelj se u tri kolone kretao prema Kjanu. Glavne njegove snage nalazile su se u istočnoj koloni. Dve divizije zapadne kolone pojavile su se pred nama, napadajući na rejon naše koncentracije. Zbog toga smo mogli u početku da udarimo na zapadnu kolonu neprijatelja u južnom delu okruga Jihuang Ven i da odjednom uništimo dve divizije Li Minga i Šen Ših Čia. Neprijatelj je uklonio dve divizije sa istočnog pravca, prebacio ih na centralni i produžio napredovanje. Mi smo uspeli da uništimo još jednu diviziju u južnom delu okruga Jihuang Ven. U te dve bitke zaplenili smo više od 10 hiljada pušaka i pohod je, uglavnom, bio razbijen.

U petom »pohodu« neprijatelj je u svom napredovanju primenio novu strategiju, čija je osnovna zamisao bila »rat blokhauza«, i najpre je zauzeo Ličuan. Mi smo, pokušavajući da vratimo Ličuan i

da se branimo izvan granica baze, udarili na Sjaoših, koji se nalazi severno od Ličuana, tojest na utvrđene neprijateljske položaje, koji su se još nalazili u belim rejonima. Ne postigavši ovde uspeh, napali smo na Cekičjao, koji se nalazi severoistočno od Ličuana, tojest opet na utvrđene položaje koji su se nalazili u belim rejonima, i opet nismo postigli uspeh. Zatim smo počeli da se vrtimo između glavnih snaga neprijatelja i njegovih utvrđenja, težeći da zapodenemo borbu, i u potpunosti smo izgubili inicijativu. U toku čitave godine, koliko je trajao peti kontrapohod, mi nismo pokazali ni najmanje inicijative i, najzad, bili smo primorani da napustimo bazu u Kjangsiju.

Iskustvo u vođenju rata, koje je naša armija stekla u toku pet kontrapohoda, pokazuje da za Crvenu armiju, kad se nalazi u odbrani i teži da uništi moćnu armiju neprijatelja, ima izvanredan značaj ona prva borba kojom se otpočinje protivofanziva. Ishod prve borbe ima veliki uticaj na čitavu situaciju u celini, i taj uticaj se pokazuje upravo do poslednje borbe. Iz toga se mogu izvući sledeći zaključci.

Pre svega, prva borba mora se pošto-poto dobiti. Treba stupati u borbu samo ako smo potpuno sigurni da osnovni uslovi, tojest situacija kod neprijatelja, karakter zemljišta, stanovništvo, pomažu nama, a ne pomažu neprijatelju. U protivnom slučaju bolje je otstupiti, oprezno dejstvovati i čekati priliku. Takva će se prilika uvek ukazati i nema se zašto žuriti i uletati u borbu. Za vreme prvog kontrapohoda mislilo se u početku da se napadne vojska Tan Tao Juana, ali kako neprijatelj nije napuštao dominantne položaje u Juantou, naša armija im je dvaput prilazila i dvaput se strpljivo vraćala; posle nekoliko dana našla se tu divizija Čang Huj Cana, kojoj je bilo lako naneti udar. U drugom kontrapohodu naša armija se približila Tungku i da bi postigla da se Vang Čin Ju odvoji od svojih utvrđenih položaja u Futienu, reskirala je čak da otkrije svoje prisustvo, odbacila sve predloge diktirane nestrpljivošću da se odmah napadne neprijatelj; čekala 25 dana uz samog neprijatelja i na kraju krajeva postigla što joj je bilo potrebno. U teškoj situaciji u trećem kontrapohodu, kad smo se vratili u bazu, prevalivši put od 1.000 lija, i kad je neprijatelj otkrio naš plan da hoćemo da mu zađemo u pozadinu, mi smo se u redu izmakli, promenili naš plan, probili se kroz koridor između neprijateljskih snaga i na kraju krajeva u rejonu Ljentanga uspešno vodili prvu borbu. Za vreme četvrtog kontrapohoda, kada se napad na Nanfeng završio neuspehom, mi smo bez oklevanja otstupili i na kraju krajeva izašli na desno krilo neprijatelja, koncentrisali se u rejonu Tungšaou i zapodenuli u južnom delu okruga Jihuang Ven veliku borbu koja nam je donela pobedu. Samo u petom kontrapohodu nije uopšte bio uzet u obzir veliki značaj prve borbe. Izgubivši glavu samo zbog gubitka grada Ličuana i težeći da uspostavi prvobitno stanje, naša vojska krenula je na sever — pravo na neprijatelja — i, umesto da se kao prva borba tretira borba u susretu kod Sunkoua, u kojoj smo mi pobedili (bila je uništena ne-

prijateljska divizija), i da se uzmu u obzir one promene koje je bilo nužno uneti u nju, mi smo lakomisleno preduzeli napad na Sjaoših, čiji je uspeh bio sumnjiv. Inicijativa je na prvom koraku bila izgubljena. Šta može da bude gluplje i gore od takvih metoda vođenja rata?

Drugo, plan prve borbe treba da bude organski prolog u planu čitavog pohoda. Bez dobrog plana za čitav pohod ne može se postići realan uspeh u prvoj borbi. To znači da čak ako je u prvoj borbi i postignuta pobeda, a ta borba ne igra u planu čitavog pohoda korisnu ulogu, nego, naprotiv, nanosi štetu, tada takvu borbu treba smatrati kao neuspeh, bez obzira na postignutu pobedu (naprimer, borba kod Sunkoua za vreme petog kontrapohoda). Zbog toga, pre nego što se otpočne prva borba, treba u opštim crtama smisliti kako ćemo voditi drugu, treću, četvrtu itd. — sve do poslednje borbe, kakve će promene nastati u opštoj situaciji kod neprijatelja posle svake naše naredne pobede, kakve će promene nastati u slučaju naših neuspeha. Preko je potrebno da se brižljivo i ozbiljno pokuša predvideti sve to, polazeći od opšte situacije kod obeju strana, mada se stvarni tok događaja ne mora tačno poklapati sa našim očekivanjima ili se čak može i znatno razlikovati od njih. Ako nemamo plan čitave šahovske partije, ne možemo napraviti dobar potez.

Treće, treba smišljati kako da se dejstvuje u sledećoj strategiskoj etapi. Uzimati u obzir samo protivofanzivu, a ne i šta će se preduzimati posle pobede u protivofanzivi, ili u slučaju ako ona, preko očekivanja, pretrpi neuspeh, — to znači ne ispuniti dužnost strategiskog rukovodioca. U toku jedne strategiske etape strategisko rukovodstvo je dužno unapred računati sa mnogim narednim etapama ili, u najmanju ruku, sa sledećom etapom. Mada je teško predvideti promene koje će nastupiti, jer što dalje idemo u predviđanju, perspektiva postaje nejasnija, ipak je moguće praviti opšte proračune, a gledati daleko napred — obavezno je. Metod rukovođenja u kome rukovodilac obuhvata pogledom samo ono što se odnosi na dati korak, štetan je kako u politici, tako i u ratu. Kad se učini bilo kakav korak, moraju se uzeti u obzir konkretne promene koje su se desile i na osnovu njih ispravljati i razvijati svoje strategiske i operativne planove. Inače, može se pasti u avanturizam. S druge strane, apsolutno je potreban plan koji obuhvata celu strategisku etapu, pa čak i nekoliko strategiskih etapa, proučen u celini i proračunat na duži period. Bez takvog plana može se pogrešiti, biti neaktivan, tapkati u mestu i faktički ići ususret strategiskim planovima neprijatelja, osuđujući sebe na pasivnost. Ne treba zaboravljati da neprijateljska vrhovna komanda ima izvestan strategiski vidokrug. Mi ćemo biti u stanju da postižemo strategiske pobede tek onda kada postanemo za glavu viši od stratega neprijatelja. Strategisko rukovođenje pristalica linije »levog« oportunizma i pristalica linije Čang Kuo Taoa u periodu petog »pohoda« neprijatelja pokazalo se kao pogrešno, i to uglavnom zato što ovaj

uslov nije bio ispunjen. Na taj način, potrebno je ranije, već u etapi otstupanja, misliti na etapu protivofanzive, u etapi protivofanzive — misliti na etapu ofanzive, a isto tako u etapi ofanzive — misliti na etapu otstupanja. Ne raditi tako, ograničavati se samo na trenutne kombinacije, to znači ići pravo u poraz.

Dobiti prvu bitku, misliti pritom o planu čitave kampanje, misliti o sledećoj strategiskoj etapi — eto to su tri principa, koje ne treba zaboravljati na početku protivofanzive, tojest za vreme prve bitke.

6. — Koncentracija snaga

Na prvi pogled izgleda da je koncentracija snaga laka stvar, ali, ustvari, nije tako. Svakom je jasno da je najbolje pobeđivati većim brojem manji. Ali kod mnogih ne dolazi do toga; oni, naprotiv, često rasparčavaju svoje snage. To se događa zato što kod rukovodilaca nije dovoljno razvijeno strategisko mišljenje, što se oni gube u složenoj situaciji i zbog toga dospevaju pod njenu vlast, gube inicijativu i dolaze u situaciju da samo krpe i sitničare.

Čak i u najsloženijoj, najozbiljnijoj i najtežoj situaciji vojni rukovodilac mora, pre svega, da samostalno i aktivno organizuje i iskoristi svoje snage. Uvek se može desiti da nas neprijatelj primora na pasivnost. U takvim slučajevima glavno je — brzo povratiti inicijativu. Ako nisi u stanju da povratiš inicijativu, neizbežno će doći do poraza.

Inicijativa nije apstraktan, već konkretan, materijalan pojam. Najglavnije je sačuvati i koncentrisati što je moguće veće aktivne snage.

Ustvari, inicijativa se u odbrani može lako izgubiti. To je sasvim različito od ofanzivnih dejstava u kojima se ona može u potpunosti razviti. Ali, u odbrani je moguće pasivnu formu ispuniti aktivnom sadržinom, preći od pasivnosti po formi ka inicijativi i po formi i po sadržini. Planom potpuno predviđeno strategisko otstupanje po formi pretstavlja prinudu, ali po sadržini ono postavlja sebi za cilj očuvanje žive sile vojske, očekivanje momenta za razbijanje neprijatelja, uvlačenje neprijatelja duboko u teritoriju, pripremu za protivofanzivu. Samo takva dejstva, kao što su odbijanje da se otstupi i lakomisleno stupanje u borbu (kao, naprimer, borba kod Sjaošiha), praktično pretstavljaju gubljenje inicijative, mada spolja izgledaju kao borba za inicijativu. U strategiskoj protivofanzivi, međutim, inicijativa se već ne ispoljava samo u sadržini, nego i u samoj formi, koja znači prekid sa pasivnošću etape otstupanja. Za neprijatelja naša protivofanziva pretstavlja volju naše vojske da ga liši inicijative i da ga osudi na pasivnost.

Neophodni uslovi za postizavanje toga cilja jesu: koncentracija snaga, manevarska sposobnost i munjevitost u borbenim dej-

stvima, dejstva za uništenje; tu se koncentracija snaga javlja kao prva i najvažnija stvar.

Koncentracija snaga potrebna je zato da se izmeni situacija kod obeju strana.

Prvo, ona treba da dovede do toga da dve protivničke strane promene uloge nastupanja i povlačenja. Dotle je neprijatelj nastupao, a mi smo se povlačili; sada mi pokušavamo da pređemo u nastupanje, a da se neprijatelj povlači. Kada koncentrisane snage bacimo u boj i pobedimo, onda je taj cilj već postignut u datom boju, što istovremeno ima uticaja i na čitav tok pohoda.

Drugo, koncentracija snaga treba da dovede do uzajamne izmene uloga ofanzive i odbrane. U odbrani otstupanje sve do njegove krajnje tačke pripada, uglavnom, pasivnoj etapi, tojest etapi odbrane; protivofanziva pripada aktivnoj etapi, tojest etapi ofanzive. Mada strategiska odbrana u celini još ne gubi svoj odbranbeni karakter, ipak protivofanziva, u poređenju sa otstupanjem, već znači veliku razliku ne samo po formi, nego i po sadržini. Protivofanziva je prelaz iz strategiske odbrane u ofanzivu; ona po svom karakteru pretstavlja uvod u ofanzivu. Tome cilju i služi koncentracija snaga.

Treće, koncentracija snaga treba da dovede do izmene uloga u dejstvima po unutrašnjim i spoljašnjim pravcima. Vojska koja se bori po unutrašnjim strategiskim pravcima, a naročito Crvena armija Kine, u uslovima »pohoda« koji se protivu nje preduzimaju, susreće se sa čitavim nizom nepovoljnih faktora. Ali u operacijama i u pojedinim bitkama mi možemo i bezuslovno treba da izmenimo to stanje: treba taj veliki »pohod« neprijateljske vojske, upravljen protivu nas, da pretvaramo u mnoštvo pojedinih, sitnih pohoda naše armije protiv neprijateljske vojske; sasređeni udar strategiskih razmera, koji nam iz različitih pravaca nanosi neprijateljska vojska, treba da pretvaramo u sasređene udare operativnih i taktičkih razmera, koje naša armija iz različitih pravaca nanosi neprijatelju; treba nadmoćnost neprijateljske vojske nad nama u strategiskom smislu da pretvaramo u našu nadmoćnost nad neprijateljem u operativnom i taktičkom smislu; da neprijatelja snažnijeg od nas u strategiskom smislu pretvaramo u slabijeg u operativnom i taktičkom smislu, a ujedno da kompenziramo slabost naše armije u strategiskom smislu preimućstvima u operativnom i taktičkom smislu. To se zove vođenje borbenih dejstava po spoljašnjim pravcima — kada se nalazimo na unutrašnjim; to se zove pohod u »pohodu«, blokada u blokadi, ofanziva u odbrani, nadmoćnost naših snaga pred nadmoćnošću snaga neprijatelja, snaga u slabosti, povoljni uslovi u nepovoljnim, inicijativa u pasivnosti. Zadobijanje pobede u strategiskoj odbrani uglavnom zavisi od tog sredstva, od koncentracije snaga.

U istoriji borbenih dejstava kineske Crvene armije ovaj problem se često pretvarao u predmet ozbiljnih diskusija. U bici kod Kjana 4 oktobra 1930 godine stupanje u borbu i napad bili su početi

pre potpune koncentracije snaga. Na sreću, neprijatelj (divizija Teng Jinga) je sam pobegao, i napadom stvarno nije bio postignut nikakav cilj.

Početkom 1932 godine bila je istaknuta parola takozvanih »udara na čitavom frontu«, koja je zahtevala da se nanose udari iz baze na sve strane — na istok i na zapad, na jug i na sever. Ovaj zahtev nije siguran ne samo za strategisku odbranu, nego čak ni za ofanzivu. Sve dok se korenito nije izmenio odnos neprijateljskih i naših snaga, sve dotle su kod nas uporedo postojali odbrana i napad, dejstva za vezivanje snaga neprijatelja i udar, i to kako u strategiji tako i u taktici; što se, pak, tiče takozvanih »udara na čitavom frontu«, oni se u životu sreću sasvim retko. Parola »udara na čitavom frontu« bila je izraz koncepcije ravnomernog rasporeda snaga, koja nam je došla zajedno sa ratnim avanturizmom.

Pristalice koncepcije ravnomernog rasporeda snaga istakle su 1933 godine i ovakvu formulu: »tući neprijatelja obema pesnicama«. U nameri da se jednovremeno postigne pobeda na dva strategiska pravca, glavne snage Crvene armije bile su podeljene na dva dela. Posledica ovoga bilo je iscrpljivanje jedne »pesnice« u bitkama, dok je druga bila neaktivna; štaviše, bila je propuštena realna mogućnost za jednu veliku pobedu. Po mom mišljenju, ako imaš posla sa moćnim neprijateljem, nezavisno od toga koliko imaš vojske, za jedan određeni vremenski period treba da postoji samo jedan glavni pravac za njihovo angažovanje, a ne dva. Ja nemam ništa protiv dva, pa čak i više od dva operaciska pravca, ali u svakom datom momentu treba da postoji samo jedan glavni pravac. Borbeni uspesi kineske Crvene armije, — koji su odjeknuli širom čitavog sveta, — Armije koja se pojavila na frontovima građanskog rata kao mala sila, ali koja je mnogo puta potukla svog moćnog neprijatelja, u veoma velikoj meri su postignuti primenom principa koncentracije snaga. U to se može uveriti na primeru bilo koje naše krupne pobede. »Jedan protiv deset, deset protiv sto« — ova formula u strategiji odnosi se na rat u celini, na uzajamni odnos naših snaga i snaga neprijatelja u celini. U tom smislu stvari kod nas upravo stoje tako. Ali ta formula nema vrednosti ni u operativnoj veštini, ni u taktici, i ovde se njome nikako ne možemo poslužiti. I u protivofanzivi i u ofanzivi mi uvek koncentrišemo velike snage za udar na jednu od jedinica neprijatelja. Neuspesi u svima našim dejstvima, — naprimer, operacija protiv Tan Tao Juana u rejonu Tungšaou, okruga Ningtu u provinciji Kjangsiju, januara 1931 godine, operacija protiv 19 armije u rejonu Kaohsingu, okruga Singkuo u provinciji Kjangsiju, avgusta 1931 godine, operacija protiv Čen Či Tanga u rejonu Šujkousjuju, okruga Namjung u provinciji Kuangtungu, jula 1932 godine, operacija protiv Čen Čenga u rejonu Tuancunu, okruga Ličuan u provinciji Kjangsiju, marta 1934 godine, — desili su se zato što nismo koncentrisali svoje snage. Takve operacije kao kod Šujkousjuja i kod Tuancuna uopšte su uvek smatrane kao po-

bede, i to kao krupne (u prvoj je bilo razbijeno 20 pukova Čen Či Tanga, u drugoj — 12 pukova Čen Čenga), ali mi se nikad nismo radovali takvim pobedama, a u izvesnom smislu one se čak mogu nazvati našim porazima. S naše tačke gledišta, značaj pobeda takve vrste nije velik, pošto one ne donose trofeje ili daju trofeje koji ne premašuju naše gubitke. Naša strategija se sastoji u tome da se jedan bije protiv deset, naša taktika — u tome da se deset biju protiv jednog. To je jedan od osnovnih zakona koji nam obezbeđuju pobedu nad neprijateljem.

Koncepcija ravnomernog rasporeda snaga dostigla je svoju kulminacionu tačku za vreme petog kontrapohoda 1934 godine. Smatralo se da se »podelom vojske na šest pravaca«, »otporom na čitavoj liniji fronta« može pobediti neprijatelj; a posledica toga bila je da je neprijatelj pobedio, i to zato što su se naši ljudi bojali da izgube teritoriju. Kad se glavne snage koncentrišu na jednom pravcu, a na drugim pravcima ostaju samo snage za vezivanje neprijatelja, prirodno je i neizbežno da tu dolazi do teritorijalnih gubitaka. Ali to su privremeni i delimični gubici po cenu kojih se postiže pobeda na pravcu udara. Kad se na pravcu udara postigne pobeda, tada se može povratiti ono što je izgubljeno na pravcima dejstava za vezivanje neprijatelja. Za vreme prvog, drugog, trećeg i četvrtog »pohoda« mi smo pretrpeli teritorijalne gubitke, naročito za vreme trećeg »pohoda«, kada je baza Crvene armije u Kjangsiju bila skoro potpuno izgubljena. Ali, na kraju, mi ne samo da smo povratili, nego smo čak i proširili svoju teritoriju.

Zbog potcenjivanja snage narodnih masa na teritoriji baza često se javlja neosnovani strah da će Crvena armija otići u krajeve daleko od ovih baza. Tako je bilo 1932 godine, kada je Crvena armija udarila iz provincije Kjangsija na Čangčou u provinciji Fukienu, 1933 godine za vreme napada Crvene armije na Fukien, posle pobede u četvrtom kontrapohodu. U prvom slučaju naši ljudi su se plašili da će neprijatelj zauzeti celu bazu, u drugom plašili su se da će biti zauzet jedan deo baze, i, protiveći se koncentraciji oružanih snaga, hteli su da razdele vojsku radi odbrane baze. Ali rezultati su pokazali neosnovanost tih bojazni. Prvo, s tačke gledišta neprijatelja, uvlačiti se u baze riskantno je; drugo, glavnu opasnost za njega pretstavlja Crvena armija, koja je počela borbu u belim rejonima. Zbog toga se pažnja neprijateljske armije uvek koncentriše na glavne snage Crvene armije ma gde se one nalazile. Vrlo retko se događa da neprijatelj previdi glavne snage Crvene armije u svojoj pozadini, pa da se ustremljuje na naše baze. Čak i kad je Crvena armija u odbrani, pažnja neprijatelja koncentrisana je na nju. Smanjivanje teritorije baza ulazi u opšti plan neprijatelja, ali kada koncentrisane snage Crvene armije uništavaju jednu od njegovih grupacija, komanda neprijateljske vojske primorana je da još više koncentriše svoju pažnju i svoje vojne snage na dejstva protiv Crvene

armije. I zato se planovi neprijatelja, sračunati na smanjivanje teritorije baza, mogu pokvariti.

Neistinito je i tvrđenje da tobož za vreme petog »pohoda«, u kom su se primenjivali principi »rata blokhauza«, nije bilo moguće ratovati koncentrisanim snagama i da je bilo moguće primenjivati samo dekoncentrisanu odbranu i kratke udare. Neprijateljski »fortifikaciski« način vođenja rata naglim pokretima od tri do pet lija i skokovima od osam do deset lija bio je uslovljen isključivo otporom koji je baš Crvena armija pružala na svima linijama. Da se naša Armija, dejstvujući po unutrašnjim pravcima, odrekla taktike otpora na svima linijama, a zatim u datom pogodnom trenutku udarila na unutrašnje pravce neprijatelja, nesumnjivo bi se stvorila drugačija situacija. Princip koncentracije snaga upravo i jeste oruđe pobede nad koncepcijom »rata blokhauza«.

Princip koncentracije vojnih snaga, na kome mi insistiramo, nikako ne zahteva negiranje narodnog partizanskog rata. Kao što je već odavno dokazano, lilisanovska linija, koja je odbacivala »mali« partizanski rat i zahtevala da »sve do poslednje puške bude koncentrisano u rukama Crvene armije«, bila je pogrešna. Sa tačke gledišta revolucionarnog rata u celini, narodni partizanski rat, s jedne strane, i glavne snage Crvene armije, s druge, jesu kao ono dve ruke jednog čoveka. Koristiti samo glavne snage Crvene armije, a ne širiti narodni partizanski rat — znači ratovati jednom rukom. Stanovništvo revolucionarnih baza, koje aktivno pomaže Crvenu armiju, jeste u samoj stvari, naročito sa gledišta vođenja rata, naoružan narod. Uglavnom zbog toga neprijatelj i smatra da je opasno da ulazi u baze.

Takođe treba raspoređivati jedinice Crvene armije na drugostepene operaciske pravce; nikako ne treba koncentrisati sve na glavni pravac. Koncentracija snaga, na kojoj mi insistiramo, zasnovana je na nužnosti da se obezbedi naša apsolutna ili relativna nadmoćnost na bojnom polju. Protiv moćnog neprijatelja ili na važnim delovima fronta treba ratovati imajući apsolutnu nadmoćnost snaga. Naprimer, 30 decembra 1930 godine u prvoj bici prvog kontrapohoda protiv 9 hiljada Čang Hu Canovih vojnika bilo je koncentrisano 40 hiljada naših boraca. Za dejstva protiv slabog neprijatelja ili na manje važnim delovima fronta dovoljno je imati i relativnu nadmoćnost snaga. Naprimer, 29 maja 1931 godine u poslednjoj bici drugog kontrapohoda Crvena armija, napadajući na Kjening, imala je samo nešto više od 10 hiljada boraca protiv 7 hiljada ljudi divizije Lju Ho Tinga.

To takođe ne znači da je neophodno imati nadmoćnost snaga u svima slučajevima; u određenim uslovima može se izaći na bojno polje i pri relativnoj ili apsolutnoj nadmoćnosti snaga neprijatelja. Za prvi slučaj, kada neprijatelj ima relativnu nadmoćnost snaga, uzećemo ovakav primer: u nekom rejonu nalazi se samo mali odred Crvene armije (ovde nije reč o slučajevima kada se raspolaže sna-

gama, ali kad one nisu koncentrisane); ako su nam, pri nastupanju nadmoćnijih neprijateljskih snaga, odnos stanovništva, reljef zemljišta i atmosferske prilike vrlo povoljne, Crvena armija, pošto je pomoću partizanskih odreda ili sitnih vojnih jedinica, prikovala neprijatelja u centru i na jednom krilu, i pošto je koncentrisala sve svoje snage, nanosi iznenadni udar na nekom sektoru drugog krila neprijatelja. To je, naravno, takođe potrebno i može doneti pobedu. Kada iznenada napadamo bilo koji deo jednog krila, onda, kao i kod ranije razmotrenih slučajeva, dejstvujemo na osnovu principa brojne nadmoćnosti, pobede većeg broja nad manjim. Za drugi slučaj (apsolutna nadmoćnost neprijateljskih snaga) može da posluži kao primer iznenadni napad partizanskog odreda na veliki odred bele vojske. Partizani napadaju samo mali deo neprijateljskih snaga, primenjujući isto tako gore formulisan princip.

Postavci, da koncentracija velike vojske za borbu na jednom placdarmu stvara teškoće u vezi sa korišćenjem reljefa zemljišta, putevima, snabdevanjem, rasporedom itd., treba takođe prilaziti različito, prema okolnostima. Te teškoće nemaju istu snagu za Crvenu armiju i za belu armiju, pošto je Crvena armija sposobna da podnese veće teškoće od bele.

Malim brojem mi pobeđujemo veliki broj — tako kažemo snagama koje vladaju čitavom Kinom. Međutim, velikim brojem pobeđujemo mali — tako kažemo odelitoj jedinici neprijatelja sa kojom se sukobljavamo na bojnom polju. Sad to već nije tajna, neprijatelj uglavnom poznaje naš karakter. Ali on ne može da spreči našu pobedu ili da izbegne gubitke koje mu nanosimo, pošto ne zna kada i gde ćemo ga tući na ovaj način. To mi držimo u tajnosti. Borbena dejstva Crvene armije, uglavnom, imaju formu iznenadnih udara.

7. — *Manevarska sposobnost u vojnim dejstvima*

Manevarski rat ili poziciski rat? Na ovo pitanje odgovaramo: manevarski. U uslovima kada nemamo ni velike snage ni izvore za snabdevanje ratnim materijalom, kada na jednu bazu imamo samo jednu vojnu grupaciju Crvene armije, koju svakiput prebacujemo tamo gde je potrebno tući se, poziciski rat je za nas, u osnovi, nepodesan. Metodi poziciskog rata, po pravilu, ne mogu se kod nas primeniti, i to ne samo u odbrani, nego ni u napadu.

Jedna od najizrazitijih specifičnosti borbenih dejstava Crvene armije, specifičnosti koja dolazi otuda što je neprijatelj tehnički snažan, a Crvena armija slaba, jeste otsustvo stabilne linije fronta.

Liniju fronta Crvene armije određuju njeni operaciski pravci. Otsustvo stabilnih operaciskih pravaca lišava stabilnosti i samu liniju fronta. Mada opšti pravac u svakom datom periodu vremena ostaje nepromenjen, pojedini odvojeni pravci, koji čine celinu, stalno se menjaju: kad se pokaže da je vojska koja dejstvuje na jednom

od pravaca angažovana u bezuspešnim borbama, ona onda treba da se prebaci na drugi pravac. Ako se pokaže, posle izvesnog vremena, da je i vojska koja dejstvuje na opštem pravcu, angažovana u bezuspešnim borbama, tada treba promeniti i taj opšti pravac.

U građanskom revolucionarnom ratu linija fronta ne može da bude stabilna; takva situacija postojala je štaviše i u istoriji SSSR-a. Položaj armije SSSR-a razlikovao se u tom smislu od položaja naše armije samo u tome, što tamo ta nestabilnost nije nikad dostizala takav stepen kao kod nas. Ni u jednom ratu ne mogu da postoje potpuno stabilne linije fronta; to sprečavaju izmene uslovljene pobedama i porazima, nastupanjima i otstupanjima. Ali u običnim ratovima često se sreću relativno stabilne linije fronta. Izuzetaka ima samo u onim vojskama koje u borbi imaju krajnje nepovoljan odnos snaga, kao što je kod kineske Crvene armije u datoj etapi.

Nestabilnost linije fronta dovodi i do nestabilnosti teritorije baza, koje se neprekidno povećavaju i smanjuju, sužavaju i proširuju. Isto tako, nisu retki slučajevi da se pojedine baze čas pojavljuju, čas iščezavaju. Ovakva promenljivost teritorija u potpunosti je uslovljena promenama u toku vojnih dejstava.

Promenljivost toka vojnih dejstava i promenljivost teritorija daju promenljiv karakter i čitavom stvaralačkom radu u bazama. U takvom stanju stvari teško je stvoriti plan toga rada za koliko-toliko duži rok. Često menjanje planova postalo je za nas najsvakidašnjija pojava.

Za nas je vrlo korisno da uvidimo tu činjenicu. Određujući na osnovu nje svoje naredne zadatke, ne treba da se zanosimo iluzijama o ratu koji bi bio samo ofanzivan rat, rat bez otstupanja, ne treba da se plašimo privremenih promena u teritoriji i promena u našoj vojnoj pozadini, ne treba počinjati konkretne planove za duge periode. Naše planove i akciju treba podešavati prema situaciji; treba da budemo spremni za dug boravak u mestu ili za pokret, i treba da držimo pri ruci svoj ratni ranac. Samo po cenu napora koje podnosimo u svom sadašnjem životu stalnoga kretanja moći ćemo da postignemo u budućnosti ređe kretanje, a zatim i potpunu stabilnost.

U strategiskom kursu na takozvani »regularni rat«, koji je vladao za vreme petog kontrapohoda, negirana je potreba takvog kretanja, vodila se borba protiv takozvane »partizanštine«. Drugovi koji su istupali protiv kretanja ponašali su se kao upravljači velike države. A rezultat je bio: preduzimanje potpuno neuobičajenog pokreta, Velikog pohoda na 25 hiljada lija.

Naša radničko-seljačka demokratska republika pretstavlja državu, ali danas ona još nije država u punom smislu te reči. Sve dok smo još u periodu strategiske odbrane u građanskom ratu, naša vlast je vrlo daleko od toga da dobije konačni državni oblik. Naša armija brojno i u tehnici znatno zaostaje za neprijateljem, naša teritorija je još vrlo mala. Neprijatelj jednako misli na to kako da nas uništi. Određujući svoju politiku u tim uslovima, mi, po pravilu, ne

treba da se frontalno borimo protiv »partizanštine«, već pošteno da priznamo partizanski karakter Crvene armije. Nemamo se čega stideti. Naprotiv, partizanski karakter je naša specifičnost, naša snaga, oruđe naše pobede nad neprijateljem. Mi treba da se pripremamo da odbacimo partizanski karakter armije, ali danas još ne možemo to da učinimo. U budućnosti će, nesumnjivo, partizanski karakter armije postati nešto ružno, nešto što treba odbaciti, ali danas je on od takve vrednosti da ga moramo dobro čuvati.

»Ako postoji mogućnost da se pobedi — tucimo se, ako je nema — povlačimo se« — to je popularno objašnjenje suštine našeg sadašnjeg manevarskog rata. U svetu nema tih vojnih stručnjaka koji bi smatrali da se treba samo tući, a koji ne bi priznavali nužnost povlačenja, doduše ne tako velikog povlačenja kao što je naše. Nama, obično, marševi uzimaju više vremena nego borbena dejstva. Ako mi prosečno za mesec dana imamo jednu veću borbu, to je već dobro. Ali mi i kad se »povlačimo«, činimo to uvek samo zato da bismo se tukli. Svi naši strategiski i operativni planovi zasnivaju se na težnji da se tučemo. Ali u mnogo slučajeva nije pogodno tući se: prvo, ako je neprijatelj nadmoćan, nije celishodno tući se; drugo, ako snage neprijatelja i nisu velike, ali se u blizini nalaze druge njegove jedinice, i tada ponekad nije celishodno tući se; treće, uopšte govoreći, nije celishodno tući se sa bilo kojom neprijateljskom grupacijom ako ona nije izolovana ili ako zauzima vrlo čvrste položaje; četvrto, ako smo se već upleli u »tuču«, a ne možemo da pobedimo, ne treba je produžavati. U svima navedenim slučajevima treba da budemo spremni da se povučemo. Takva povlačenja su dozvoljena i nužna. To što mi uviđamo da se treba povlačiti, zasniva se najviše na tome što znamo da je neophodno tući se. Upravo u tome se i sastoji osnovna specifičnost manevarskog rata koji vodi Crvena armija.

Naš rat je u osnovi manevarski, ali to ne znači da on odbacuje metode poziciskog rata kad su one neophodne i moguće. Treba priznati da je nužno primenjivati metode poziciskog rata u periodu strategiske odbrane pri upornoj zaštiti izvesnih uporišta na pravcima dejstava za vezivanje snaga neprijateljskih, a u periodu ofanzive u napadu na izolovanog neprijatelja. Mi već imamo prilično iskustva u korišćenju metoda poziciskog rata radi postizavanja pobede: takvim metodima mi smo uzeli veliki broj gradova, utvrđenja, bunkera, probijali prilično jaka poljska utvrđenja neprijatelja. Ubuduće treba povećati naše napore u tom pravcu i likvidirati našu slabost u tom smislu. Mi treba bezuslovno da zastupamo napad na utvrđene položaje neprijatelja i za otsudnu odbranu u slučajevima kada to situacija zahteva i dopušta. Mi smo samo protiv toga da se danas pređe sasvim na metode frontalnog rata ili da se oni po svojim pravima izjednačavaju sa metodima manevarskog rata; to bi bilo nedopustivo.

Da li su ostali potpuno nepromenjeni: partizanski karakter dejstava Crvene armije, otsustvo stabilnih linija fronta, promenlji-

vost teritorije baza, promenljiv karakter planova konstruktivne delatnosti u bazama u toku svih deset godina rata?

Ne, događale su se promene. Između čingkangšanskog perioda i početka prvog kontrapohoda bila je prva etapa, u kojoj su se partizanski karakter dejstava Crvene armije i promenljivost teritorije ispoljavali vrlo jasno. To je bilo detinjstvo u životu Crvene armije, a baze su tad još bile partizanski rejoni. Period između prvog i trećeg kontrapohoda pretstavljao je drugu etapu, u kojoj su partizanski karakter dejstava i promenljivost teritorije znatno oslabili, a u Crvenoj armiji bili stvoreni frontovi i već postojale baze sa nekoliko miliona stanovnika. Period između trećeg i petog kontrapohoda jeste treća etapa: partizanski karakter dejstava i promenljivost teritorije još su se više smanjili, a bila je stvorena centralna vlada i Revolucionarni vojni savet. Veliki pohod je četvrta etapa: u ovoj etapi je, usled greške koja se sastojala u odricanju delimičnog partizanskog karaktera dejstava Crvene armije i u težnji da se teritorija baze nimalo ne menja, došlo do toga da se udvostruči partizanski karakter dejstava i da se udvostruči promenljivost teritorije baza. Danas smo u petoj etapi: zbog toga što peti »pohod« nije bio razbijen, kao i zbog te velike »pokretljivosti«, Crvena armija i baze znatno su se smanjile. Ipak, mi smo se već dobro učvrstili na severozapadu; učvršćena je i proširena baza u pograničnom rejonu Šensi — Kansu — Ningsija; tri fronta glavnih snaga Crvene armije već se nalaze pod jednom komandom, čega ranije nije bilo.

Sa stanovišta naše strategije može se reći da je period od Čingkangšana do četvrtog kontrapohoda bio prva etapa, peti kontrapohod — druga etapa, a period od početka Velikog pohoda do danas — treća etapa. Za vreme petog kontrapohoda bila je napuštena pravilna strategiska linija; sada opet s pravom odbacujemo tu pogrešnu liniju sprovođenu za vreme petog kontrapohoda, i vraćamo se na raniju, pravilnu liniju. Ali mi ne odbacujemo sve što je postojalo za vreme petog kontrapohoda i ne vraćamo sve što je postojalo pre njega. Vraćamo samo najbolje od onoga ranijeg, i odbacujemo samo ono što je bilo pogrešno u petom kontrapohodu.

»Partizanština« ima dve strane.

Jedna strana se sastoji u otsustvu regularnosti, tojest u otsustvu centralizacije, u otsustvu jedinstva, u nedovoljno strogoj disciplini, u uprošćenim metodima rada itd. Sve je to Crvena armija donela iz detinjskog doba svoga života, a ponešto je bilo u to vreme skoro neophodno. Ali na višim stepenima razvitka Crvene armije treba se postepeno i svesno oslobađati od toga, raditi da Crvena armija postane centralizovanija, jedinstvenija, disciplinovanija, uvoditi u njoj savršenije metode rada, tojest pridavati joj regularniji karakter. U oblasti operativnog rukovođenja takođe treba postepeno i svesno slabiti partizanski karakter armije nepotreban na višem stepenu razvitka. Ne ići napred u tom smislu, uporno se držati već

pređene etape nedopušteno je, nekorisno i štetno pri izvođenju vojnih dejstava velikih razmera.

Druga strana »partizanštine« sastoji se u težnji za manevarskim metodima ratovanja, tojest pokretnim partizanskim metodima, koji su sada, još uvek, neophodni za izvođenje vojnih dejstava kako strategiskih, tako i operativnih razmera, u promenljivosti teritorije baza, koju još ne možemo da sprečimo; u elastičnosti planova za konstruktivan rad u bazama; u odricanju od preuranjene težnje za izgradnjom Crvene armije na bazi potpune regularnosti. Odbacivati istoriska fakta u ovom pitanju, protiviti se čuvanju onoga što je korisno, neobazrivo hteti izlaziti iz savremene etape, slepo juriti za onim što je još nedostižno, što danas još nema realnog smisla, za takvozvanom »novom etapom«, — sve je to u istoj meri nedopušteno, štetno i nekorisno za izvođenje vojnih dejstava u današnje vreme.

Mi se sada nalazimo uoči nove etape u razvitku tehnike i organizacije Crvene armije i moramo se pripremati za prelaz u tu novu etapu. Ne pripremati se za ovo bilo bi pogrešno, i nepovoljno bi uticalo na dalje vođenje rata. U budućnosti, kad se tehnički i organizaciski uslovi u Crvenoj armiji izmene i Crvena armija stupi u novu etapu svoje izgradnje, kad se operaciski pravci i linija fronta Crvene armije relativno stabilizuju i poraste uloga metoda poziciskog rata, — tada će se pokretljivi karakter rata i promenljivost teritorije i planova izgradnje jako smanjiti i, naposletku, biće potpuno likvidirani. Tada nas neće moći ometati sve što nas sad ometa, naprimer, brojna nadmoćnost neprijatelja ili utvrđeni položaji koje on brani.

Sad se mi borimo, s jedne strane, protiv pogrešnih metoda primenjivanih u periodu vlade »levog« oportunizma, a, s druge strane, protiv vraćanja mnogih osobina neregularnosti koje su bile svojstvene Crvenoj armiji u detinjsko doba njenog života, a koje sada već nisu potrebne. Ali mi odlučno hoćemo da obnovimo one mnogobrojne dragocene principe izgradnje armije, strategiske i taktičke principe čija je primena Crvenoj armiji uvek donosila pobede. Mi moramo da uopštimo sve ono što je u prošlosti bilo dragoceno, i da to pretvorimo u sistematizovanu, još razvijeniju i obogaćeniju vojnu liniju, da pobeđujemo neprijatelja danas i da se pripremimo za stupanje u novu etapu u budućnosti.

Oblast manevarskog rata obuhvata vrlo mnogo pitanja. Ovde spadaju, naprimer: izviđanje, procena situacije, donošenje odluke, grupisanje vojske za borbu, rukovođenje borbom, maskiranje, koncentrisanje snaga, marš, razvijanje, juriš, gonjenje, iznenadni udar, juriš na položaje, odbrana položaja, borba u susretu, otstupanje, noćna borba, borba u posebnim uslovima, izbegavanje sukoba sa jakim neprijateljem i udar na slabog, opsada gradova i uništavanje poslatih im pojačanja, lažni napad, protivavionska odbrana, boravljenje između nekoliko neprijateljskih grupacija, borba u cilju pro-

bijanja iz okruženja, serija borbi, izvođenje borbenih dejstava u uslovima nemanja pozadine, potreba odmora i prikupljanja snaga itd., itd. U istoriji Crvene armije mnogobrojne specifičnosti karakteristične su za sve te vidove dejstava i treba da budu sistematski izložene, uopštene i sumirane u jednom kursu operativne veštine. Ovde ih ja neću dodirivati.

8. — *Munjevitost u vojnim dejstvima*

»Rat za iscrpljenje« u strategiji i munjevitost u dejstvima operativnih i taktičkih razmera jesu dve strane jedne iste stvari, dva paralelna principa iste vrednosti u vođenju građanskog rata; isti ti principi mogu se primeniti i u ratu protiv imperijalizma.

Dugotrajan karakter rata uslovljen je time što su reakcionarne snage moćne, a revolucionarne snage rastu postepeno. Ovde plahovitost može da nanese štetu, ovde bi bilo pogrešno proglašavati »munjevitost«. To što mi već deset godina vodimo revolucionarni rat možda drugim državama izgleda čudnovato, ali za nas je to tek »uvod u temu«, »ekspozicija teme« i »osnovne postavke dela« u klasičnom »osmočlanom delu«[37]), iza kojih dolazi još mnogo zanimljivih glava. Pod uticajem svih unutrašnjih i spoljnih uslova razvitak može docnije, nesumnjivo, da ide znatno brže nego što je išao u prošlosti. Pošto su se u međunarodnoj i unutrašnjoj situaciji već dogodile promene, a u budućnosti pretstoje još veće promene, može se reći da smo već poodmakli od onog vremena kada je razvitak išao polako i mi se usamljeno borili. Ali, ne može se računati sa tim da ćemo već sutra postići uspeh. »Prvo da slomimo neprijatelja, pa ćemo onda sesti i jesti« — takve namere su same po sebi pohvalne, ali na takvim namerama se ne mogu zasnivati konkretni planovi dejstava. Pošto reakcionarne snage u Kini imaju podršku mnogih imperijalističkih država, sve dok Kineska revolucija ne bude sakupila snage sposobne da probiju glavne položaje unutrašnjih i spoljašnjih neprijatelja, sve dok ne bude snagama međunarodne revolucije uništen i vezan veći deo snaga međunarodne reakcije, naš revolucionarni rat će, kao i dosad, biti dugotrajan. Zato jedan od osnovnih principa našeg strategiskog rukovođenja jeste strategiska orijentacija na dugotrajan rat.

Princip koji se primenjuje u dejstvima operativnih i taktičkih razmera, upravo je suprotan: ne odugovlačenje, nego brzina. Borba za što brža dejstva operativnog i taktičkog značaja podjednako je svojstvena svim narodima svih vremena. U vođenju rata ljudi su uvek i svuda išli za tim da rat bude što kraći; suvišno odugovlačenje rata uvek se smatralo kao nekorisno. Samo se u Kini mora imati najveće strpljenje u ratu, mora se pribegavati dugotrajnom ratu. Za vreme vlasti lilisanovske linije neki su se smejali našoj »taktici pesničanja« (tojest taktici zauzimanja velikog grada tek posle čitavog niza napada na nj), smejali se tome kako ćemo mi vi-

deti pobedu tek kao sasvim sedi. To je bio izraz ultrarevolucionarnosti, koja je, kako se to već davno pokazalo, neosnovana. Ali, ako se te kritičke primedbe upute ne na strategiju, nego na operativno i taktičko rukovođenje, one će postati neobično istinite.

Stvar je u tome da, prvo, Crvena armija nema izvora za snabdevanje ratnim materijalom, a naročito naoružanjem i municijom; drugo, beli imaju mnogo armija, a Crvena armija je jedna jedina, — da bi razbila naredni »pohod«, ona treba da bude spremna na munjevito sprovođenje čitavog niza operacija; treće, mada se bele armije kreću napred u kolonama, u većini slučajeva rastojanja između napadnih kolona relativno nisu velika, i, ako mi, kad napadamo jednu od njih, ne završimo borbu vrlo brzo, onda će joj stići ostale u pomoć. Zbog svega toga mi moramo dejstvovati neobično brzo. Za nas je obična stvar završiti borbu za nekoliko sati ili za dan-dva. A samo kad idemo za tim da »okružimo grad i uništimo pojačanja«, kada se naš cilj ne sastoji u tome da se uništi okruženi neprijatelj, već u tome da se unište poslata mu pojačanja, mi vodimo relativno duge operacije protiv okruženog neprijatelja, ali protiv pojačanja poslatih neprijatelju, kao i ranije, ispoljavamo munjevitost u dejstvima. U upornoj odbrani uporišta na pravcima dejstava za vezivanje neprijateljskih snaga u etapi strategiske odbrane, u udarima na izolovanog neprijatelja koji ne dobija pomoć, u etapi ofanzive, i u uništavanju uporišta belih na teritoriji revolucionarnih baza, mi takođe često uzimamo kurs na dugotrajne operacije ili borbe. Ali te dugotrajne operacije samo pomažu, a niukoliko ne ometaju munjevita dejstva glavnih snaga Crvene armije.

Da se obezbedi brzina operacije nije potrebna samo subjektivna želja; za to je potreban još čitav niz konkretnih uslova, od kojih su glavni: dobro se pripremiti, ne propustiti pogodan momenat, koncentrisati nadmoćne snage, iskoristiti taktiku okružavanja i obilaženja, izabrati dobar položaj, tući neprijatelja na maršu ili u trenutku kad se zaustavio ali još nije uspeo da učvrsti položaj. Ako se ne stvore ti uslovi, nemoguće je postići brzu pobedu u operaciji ili boju.

Razbijanje »pohoda« je krupna operacija, i u njoj se primenjuje princip brzine, a ne odugovlačenja, pošto uslovi baza — njihove rezerve u ljudstvu, materijalni izvori i vojne snage — ne dozvoljavaju dugotrajna dejstva.

Ali, pridržavajući se, uglavnom, principa munjevitosti, treba se boriti protiv nepotrebne žurbe; preko je potrebno da se viši vojni i politički rukovodeći organi revolucionarne baze, uzimajući u obzir gore navedene uslove te baze i situaciju kod neprijatelja, ne plaše pritiska neprijatelja, da se ne demorališu pred teškoćama koje se još mogu podnositi, da ne očajavaju zbog ponekog neuspeha, da imaju potrebno strpljenje i izdržljivost. U Kjangsiju je za razbijanje prvog »pohoda« — od prvih borbi do kraja — bila potrebna samo jedna nedelja, za razbijanje drugog »pohoda« — pola meseca, za

razbijanje trećeg »pohoda« — bilo je već potrebno tri meseca, četvrtog — tri nedelje, a borba protiv petog »pohoda« otegla se čitavu godinu. A kad i pored toga peti »pohod« nije bio razbijen, i kad smo mi bili primorani da se probijamo iz obruča, ispoljila se nepotrebna žurba. U tadašnjoj situaciji bilo je moguće održati se još dva-tri meseca i to vreme iskoristiti da se našoj vojsci da mogućnost da se odmori i sredi. Da je to bilo učinjeno i da je posle proboja iz obruča rukovođenje bilo pametnije, situacija bi se docnije sasvim drugačije razvijala.

Bez obzira na ovo, princip težnje za maksimalnim skraćivanjem roka operacije, o kome govorimo, ostaje na snazi. U našim operativnim i taktičkim planovima treba, naravno, na sve moguće načine težiti koncentraciji snaga, manevrovanju u dejstvima itd., u nameri da se uništi živa sila neprijatelja dejstvom po unutrašnjim pravcima, tojest na teritoriji baze, i da se »pohod« brzo razbije; ali, uporedo sa ovim, u slučajevima kada je već jasno da se »pohod« ne može razbiti dejstvom po unutrašnjim pravcima, glavne snage Crvene armije treba bacati na proboj obruča i izaći na naše spoljašnje pravce, tojest na unutrašnje pravce neprijatelja, pa da se tamo dođe do rešenja. Danas, kad je koncepcija »rata blokhauza« dobila tako široku primenu, ovo će postati običan način vođenja ratnih dejstava. Dva meseca posle početka borbi protiv petog »pohoda«, kad su se odigrali događaji u provinciji Fukienu*), nesumnjivo je trebalo da se glavne snage Crvene armije probiju u rejon provincije Kjangsu — Čekjang — Anhuej — Kjangsi, sa centrom u provinciji Čekjangu, da razviju aktivna dejstva između Hongčoua, Sučoua, Nankinga, Vuhua, Nančanga i Fučoua, da pređu iz strategiske odbrane u ofanzivu, da ugroze glavne teritorije neprijatelja i da traže borbu na širokim neutvrđenim prostorijama neprijatelja. Na taj način mogao se prinuditi neprijatelj, koji je napadao rejone u južnom delu Kjangsija i zapadnom delu Fukiena, da se vrati radi zaštite svojih osnovnih teritorija, a samim tim slomila bi se njegova ofanziva usmerena protiv baze u Kjangsiju, i istovremeno bi se olakšao položaj narodne vlade u Fukienu. Na taj način se, nesumnjivo, mogla pružiti ozbiljna pomoć toj vladi.

Zato što ovaj plan nije bio primenjen, peti »pohod« nije razbijen, a narodna Vlada u Fukienu je pala. Posle čitave godine borbi povući se u Čekjang bilo je već teško. Ali, bilo je još moguće preći u ofanzivu u drugom pravcu, tojest napadati glavnim snagama na provinciju Hunan (ali ne kroz Hunan na Kuejčou, već na centralni deo Hunana), odvući neprijatelja iz Kjangsija u Hunan i tamo ga uništiti. Ovaj plan je bio takođe odbačen, nade na razbijanje petog »pohoda« konačno su propale, i ostao je jedini put — Veliki pohod.

*) Vidi napomenu 9 uz članak »O taktici borbe protiv japanskog imperijalizma«.

9. — *Dejstva za uništenje*

»Rat za iscrpljenje« danas Crvenoj armiji ne odgovara. Kad se u bogatstvu takmiči ne Lun Van*) sa Lun Vanom, nego puki siromah sa Lun Vanom, to, naravno, izgleda prilično smešno. Za Crvenu armiju, koja skoro sve dobija od neprijatelja, dejstva za uništenje ostaju njen osnovni kurs. Samo putem uništavanja žive sile neprijatelja moguće je razbijati njegove »pohode« i proširivati revolucionarne baze. Nanošenje gubitaka neprijatelju primenjuje se samo kao sredstvo za njegovo uništenje, u protivnom slučaju ono je besmisleno. Naneseći neprijatelju gubitke u živoj sili, mi iscrpljujemo i sami sebe; ali, ako uništavamo neprijatelja, tada nam to donosi trofeje. Na taj način mi ne samo da nadoknađujemo gubitke koje smo pretrpeli, nego i jačamo svoju armiju. U ratu protiv moćnog neprijatelja borbena dejstva koja imaju za cilj da mu nanesu poraz ne mogu korenito da reše ishod rata, a borbe za uništenje brzo pokazuju najjači pritisak na svakog neprijatelja. U tuči je bolje otseći svom protivniku jedan prst nego raniti mu svih deset; u ratu je bolje uništiti jednu diviziju neprijatelja nego poraziti deset.

U prvom, drugom, trećem i četvrtom »pohodu« mi smo vodili »rat za uništenje« i sve te pohode smo razbili, iako smo uništavali samo jedan deo neprijateljske vojske koja je bila u ofanzivi. U borbi protiv petog »pohoda« sprovođena je suprotna linija, i time smo stvarno pomogli neprijatelju da postigne svoj cilj.

Dejstva za uništenje, s jedne strane, koncentracija nadmoćnih snaga i taktika okružavanja i zaobilaženja — s druge strane, čine jednu celinu; prvo bez drugog je nemogućno. Neizostavni uslovi dejstava za uništenje jesu: podrška od strane stanovništva, povoljni položaji, neprijatelj koga je lako tući, iznenađenje itd.

Ima smisla samo naneti neprijatelju poraz, ima smisla čak dozvoliti mu i da pobegne, ali samo u slučajevima kada u datom boju ili u čitavoj operaciji glavne snage Crvene armije uništavaju jedan deo neprijateljskih snaga; u protivnom slučaju to je besmisleno. A šta ovde ima smisla a šta nema, određuje se odnosom gubitaka i dobitaka.

Kad stvaramo svoju vojnu industriju treba da radimo tako da to ne dovede do povećanja zavisnosti Crvene armije od te industrije. Naša se osnovna linija sastoji u tome da se oslanjamo na vojnu industriju imperijalista i našeg neprijatelja u građanskom ratu. Mi imamo pravo na arsenale Londona i Hanjanga**), s tim da nam neprijatelj služi kao transportna brigada. To je istina, a ne paradoks.

*) Lun Van — lice iz kineske mitologije, vladar mora i okeana, vlasnik neizmernog blaga.

**) Hanjang — grad u provinciji Hupeju, u kome se nalazio jedan od najvećih arsenala u Kini.

NAPOMENE

1. — Sun Cu ili Sun Vu — slavni vojni teoretičar; živeo je u V veku pre n.e. Autor dela »Sun Cu«, koje se sastoji od 13 glava. Ovaj citat je uzet iz treće glave toga dela.

2. — U vreme kada je pisan ovaj rad (jesen 1936 godine) navršilo se 15 godina od dana osnivanja Komunističke partije Kine (jula 1921 godine).

3. — Čen Tu Siu bio je u svoje vreme profesor na Pekinškom univerzitetu. Postao je poznat kao urednik časopisa »Nova omladina« (»Sincinjan«). Čen Tu Siu je učestvovao u osnivanju Komunističke partije Kine i blagodareći svojoj popularnosti stečenoj u periodu »Pokreta 4 maja«, i zbog neiskusnosti Partije u prvim danima njenog postojanja, postao je njen generalni sekretar. U poslednjem periodu Revolucije 1924—1927 godine desno skretanje u partiji, čiji je nosilac bio Čen Tu Siu, pretvorilo se u kapitulantsku liniju. U to vreme »kapitulanti... su se sami odrekli rukovodstva seljačkim masama, gradskom sitnom i srednjom buržoazijom i, što je naročito važno, rukovodstva oružanim snagama, zbog čega je Revolucija pretrpela poraz« (Mao Ce Tung: »Savremena situacija i naši zadaci«). Posle poraza Revolucije 1927 godine Čen Tu Siu i grupica drugih kapitulanata pali su u pesimizam i izgubili svaku veru u dalje perspektive Revolucije. Pretvorili su se u likvidatore, prihvatili reakcionarnu platformu trockista i, stupivši s njima u blok, stvorili su antipartisku grupicu, zbog čega je novembra 1929 godine Čen Tu Siu bio isključen iz partije. Umro je 1942 godine. O desnom oportunizmu Čen Tu Siua vidi i primedbe uz naslove članaka: »O klasama kineskog društva« i »Referat o ispitivanju seljačkog pokreta u provinciji Hunanu«, a takođe i uvodni članak u prvom broju časopisa »Komunist« (»Gunčandanžen«).

4. — »Levi« oportunizam Li Li Sana jeste »levo« — oportunistička linija (obično nazivana »lilisanovska linija«), koju je sprovodio drug Li Li San, koji se u to vreme nalazio na čelu Centralnog komiteta Partije, vladala je u Partiji približno 4 meseca, počev od juna 1930 godine. Njene osnovne crte sastojale su se u sledećem: uprkos zaključcima VI kongresa Partije, lilisanovci su odricali da je za revoluciju potrebno pripremati mase i da se revolucija razvija neravnomerno. Shvatanje druga Mao Ce Tunga, koji je ukazivao na to da u uslovima dugotrajne borbe glavnu pažnju treba poklanjati stvaranju uporišnih baza na selu, da bi se njima okružio grad i, oslanjajući se na te baze, pomagati širenje revolucije u čitavoj zemlji, — pristalice te linije proglasile su za »potpuno pogrešno«, smatrajući da ono izražava »seljačku uskost i konzervatizam«, i tražili su da izvrše pripremu za ustanak bez odlaganja u čitavoj zemlji. Sledeći tu pogrešnu liniju, drug Li Li San je stvorio avanturistički plan da se bez odlaganja organizuju oružani ustanci u svima velikim gradovima Kine. Pored toga, pristalice lilisanovske linije su, odričući neravnomernost razvitka svetske revolucije, smatrali da će revolucionarna eksplozija u čitavoj Kini izazvati i revolucionarnu eksploziju u čitavom svetu i da Kineska revolucija može da pobedi samo pod uslovom revolucionarne eksplozije u čitavom svetu. Osim toga, nisu priznavali dugotrajan karakter kineske buržoasko-demokratske revolucije i tvrdili su da će pobeda revolucije u jednoj ili nekoliko provincija biti početak prerastanja revolucije u socijalističku; s tim u vezi oni su izradili niz levičarskih avanturističkih planova, koji nisu odgovarali tadašnjim potrebama. Drug Mao Ce Tung se borio protiv ove pogrešne linije; njeno ispravljanje zahtevale su takođe široke mase partiskih radnika i članova Partije. Septembra 1930 godine, na Trećem plenumu Centralnog komiteta 6-og saziva, drug Li Li San je priznao greške, koje su mu bile predočene, pa je skinut sa rukovodećeg položaja u Centralnom komitetu Partije. S obzirom na to da je drug Li Li San u toku dugog perioda uspeo da uvidi nepravilnosti svojih pogleda, VII kongres Komunističke partije Kine ponovo ga je izabrao za člana Centralnog komiteta.

5. — Centralni komitet Komunističke partije Kine (6-og saziva) na svom Trećem plenumu, septembra 1930 godine, i u svom daljem radu posle Plenuma, preduzeo je niz konkretnih mera da se učini kraj lilisanovskoj liniji. Ali mnogi drugovi koji nisu imali iskustva u praktičnoj revolucionarnoj borbi, na čelu sa drugovima Čen Šao Juem (Van Minom) i Čin Pang Sjenom (Po Ku), počeli su posle Trećeg plenuma da se protive Centralnom komitetu u sprovođenju ovih mera. U brošuri objavljenoj u to vreme: »Dve linije«, ili »Borba za dalju boljševizaciju Komunističke partije Kine«, ovi drugovi su uporno tvrdili da u datoj etapi glavnu opasnost za Partiju ne pretstavlja »levi« oportunizam, već takozvani »desni« oportunizam, i, »kritikujući« lilisanovsku liniju kao »desnu«, starali su se da na taj način stvore sebi politički kapital. Oni su istakli nov politički program koji je u novim oblicima ponovo vraćao, produžavao i razvijao lilisanovsku liniju i druge ideje »levog« skretanja i političke težnje, suprotstavljajući sve to pravilnoj liniji druga Mao Ce Tunga. Svoj članak »Strategiska pitanja revolucionarnog rata u Kini« drug Mao Ce Tung posvećuje, uglavnom, kritici grešaka koje su pristalice te nove linije »levog« oportunizma dopustile u vojnim pitanjima.

Linija novog »levog« skretanja vladala je u Partiji u periodu od Četvrtog plenuma Centralnog komiteta 6-og saziva, koji je održan januara 1931 godine, do savetovanja Politbiroa Centralnog komiteta u Cunjiju u provinciji Kuejčouu januara 1935 godine. Na ovom savetovanju je odbačena pogrešna linija starog rukovodstva i formirano je novo rukovodstvo na čelu sa drugom Mao Ce Tungom. Pogrešna »leva« linija vladala je u Partiji vrlo dugo (4 godine) i nanela Partiji i Revoluciji naročito veliku štetu. Štetne posledice sprovođenja te linije dovele su dotle da je oko 90% članova Komunističke partije Kine, kineske Crvene armije, a takođe i teritorije uporišnih baza Crvene armije, bilo izgubljeno, a desetine miliona ljudi, u revolucionarnim bazama bilo izloženo surovom obračunu od strane kuomintangovaca. Sve je to ukočilo progresivni tok revolucije. Ogromna većina drugova koji su počinili te greške »levog« skretanja, uvidela je na osnovu ličnog iskustva u toku dužeg vremena svoje pogreške, ispravila ih i dosta uradila na korist Partije i naroda. Ti su se drugovi, sa čitavom masom članova Partije, na bazi opštih političkih pogleda, okupili pod rukovodstvom druga Mao Ce Tunga. »Odluka o nekim pitanjima istorije naše Partije«, doneta 5 aprila 1945 godine na Sedmom plenumu Centralnog komiteta 6-og saziva, daje svestranu ocenu grešaka te linije.

6. — Vidi napomenu 20 i 21 uz članak »O taktici borbe protiv japanskog imperijalizma«.

7. — Kursevi za usavršavanje oficirskog sastava koje je organizovao Čang Kaj Šek juna 1933 godine u planinama Lušana (okrug Kjukjang u provinciji Kjangsiju) u cilju pripreme vojnih kadrova za borbu protiv komunista. Kroz te kurseve prolazili su oficiri Čang Kaj Šekove vojske. Vojnu i političku nastavu u fašističkom duhu sprovodili su nemački, italijanski i američki instruktori.

8. — Pod novim vojnim principima petog »pohoda« uglavnom se podrazumeva orijentacija na »rat blokhauza«, koju su sprovodile Čang Kaj Šekove bande i koja predviđa stvaranje utvrđenja po meri kretanja vojske napred.

9. — Vidi: V.I. Lenjin, »Komunizam« (Dela, t. 31, str. 143, — *Prim. red.*).

10. — Prva partiska konferencija pograničnog rejona Hunan — Kjangsi bila je sazvana 20 maja 1928 godine u Maopinu (okrug Ningkang).

11. — Vidi napomenu 2 i 3 uz članak »O iskorenjivanju pogrešnih pogleda u Partiji«.

12. — Nosioci ovih tendencija nisu imali pred sobom jasne političke ciljeve i upustili su se u nedisciplinovana, neorganizovana dejstva, pljačkanja itd.

13. — Reč je o pohodu iz provincije Kjangsija na sever provincije Šensija, koji je izvršila Crvena armija, savladavši rastojanje od 25 hiljada lija. Vidi napomenu 19 uz članak »O taktici borbe protiv japanskog imperijalizma«.

14. — Pomoćna vojska nije glavna snaga armije, nego deo armije koji izvršava zadatke na krilima.

15. — Reč je o postepenom prelazu ruske revolucije od plime na oseku koja je nastupila posle poraza decembarskog ustanka 1905 godine. Vidi: »Istoriju SKP(b) — Kratki kurs«, gl. III, odeljak 5 i 6.

16. — Mirovni ugovor sklopljen između Sovjetske Rusije i Nemačke marta 1918 godine. To je bilo privremeno povlačenje preduzeto u uslovima očigledne nadmoćnosti snaga neprijatelja revolucije, koje je imalo cilj da spreči napad nemačkog imperijalizma na tek osnovanu Sovjetsku republiku, koja još nije imala svoju armiju. Potpisivanje Brestlitovskog ugovora dalo je mogućnosti Sovjetskoj republici da dobije u vremenu i da tako učvrsti proletersku vlast, organizuje privredu i stvori Crvenu armiju; omogućilo je da proletarijat sačuva za sebe rukovodstvo nad seljaštvom, da prikupi snage i uništi 1918—1920 godine belogardejce i engleske, američke, francuske, japanske, poljske i ostale intervencioniste.

17. — 30 oktobra 1927 godine seljaci iz okruga Hajfenga i Lufenga u provinciji Kuangtungu podigli su, pod rukovodstvom Komunističke partije Kine, treći po redu ustanak, zauzeli gradove Hajfeng i Lufeng i rejone koji su im pripadali, organizovali Crvenu armiju i uspostavili radničko-seljačku demokratsku vlast. Zbog potcenjivanja neprijateljskih snaga ustanak je pretrpeo poraz.

18. — Ujesen 1936 godine vojske 2 i 4 fronta Crvene armije su se sjedinile i, izašavši iz severoistočnog dela provincije Sikanga, počele pohod na sever. U tom periodu Čang Kuo Tao je uporno produžavao borbu protiv Partije i neprestano sprovodio liniju otstupanja i likvidatorstva. Oktobra te iste godine, kad je vojska 2 i 4 fronta već stupila u provinciju Kansu, po naređenju Čang Kuo Taoa od avangardnih delova 4 fronta bila je obrazovana takozvana Armija zapadnog pravca, koja je brojala nešto više od dvadeset hiljada ljudi, za pokret na zapad preko reke Huanghoa u provinciju Činghaj. Ova armija je decembra 1936 godine pretrpela težak poraz, a marta 1937 godine bila je konačno razbijena.

19. — Vidi: K. Marks i F. Engels, »Revolucija i kontrarevolucija u Nemačkoj« (Dela, t. VI. *Prim. red.).*

20. — »Šujhučuan« — poznati kineski roman koji priča o seljačkom ratu. Za autora toga romana smatra se Ših Naj An, koji je živeo u XIV veku n.e. Lin Čung i Čaj Čin, junaci toga romana. Hung, učitelj mačevanja i rvanja u kući Čaj Čina.

21. — Lu i Či — dve federalne kneževine u doba Čuncju (722—481 godine pre n.e.). Velika kneževina Či nalazila se u centralnom delu današnje provincije Šantunga, a kneževina Lu, manja po prostranstvu — u južnom delu te iste provincije. Čuan Gun bio je knez Lua od 693—662 godine pre n.e.

22. — Co Čiu Ming — autor »Cočuana«, poznatog letopisa iz epohe dinastije Čou. Citat naveden ovde uzet je iz ovog letopisa (»10-ta godina vladavine Čuan Guna«).

23. — »To je časno ispunjavanje duga. Sa tim se može ići u rat!« — ovim rečima Cao Kuej hoće da kaže da kad vladar pravedno rešava sporove, onda može zadobiti podršku naroda i, naravno, može ratovati. »Knez se spremao da udari u doboš« i »tri puta su udarali doboši Či na juriš« — ovde »udarati u doboš« znači izvršiti juriš.

24. — Čengkao, stari grad koji se nalazio u severozapadnom delu današnjeg okruga Čengkao u provinciji Honanu. U stara vremena bio je važna strategiska tačka. Tamo se 203 godine pre n.e. odigrala bitka između hanskog kneza Čua i čuskog kneza Hana. Han je zauzeo Junjan i Čengkao i skoro sasvim potukao vojsku Čua. Ali, docnije je Ču iskoristio povoljan momenat, kad se čuska vojska prebacivala preko reke Čija, naneo joj poražavajući udar i povratio grad Čengkao.

25. — Kunjang, stari grad koji se nalazio u severnom delu današnjeg okruga Je u provinciji Honanu. Ovde je Han (imperator Guan U Di, osnivač istočne hanske dinastije) 23 godine n.e. potukao vojsku Sina. U ovoj bici nejednakost snaga je bila izvanredno velika: Han je imao svega 8—9 hiljada ljudi, a Sin — više od 400 hiljada. Iskoristivši neopreznost Sinovih vojnih starešina, Van Sjuna i Van Ia, izazvanu potcenjivanjem protivničkih snaga, Han je bacio protiv njih 3 hiljade svoje izabrane vojske koje su uništile osnovno jezgro Sinove vojske; iskorišćavajući taj uspeh Han je prešao u napad i do nogu potukao Sina.

26. — Kuantu se nalazio u severoistočnom delu današnjeg okruga Čungmou u provinciji Honanu. Ovde se 200 godine n.e. vodila bitka između vojski Cao Caoa i Juan Šaoa. Juan Šao je imao vojsku od 100 hiljada vojnika. Cao Cao je imao malo vojske, a rezerve namirnica bile su mu se iscrple. Ali je on iskoristio očevidnu neopreznost Juan Šaoa, izazvanu potcenjivanjem protivničkih snaga, izvršio iznenadni napad i zapalio komoru Juan Šaoa. Kad je vojsku obuzela panika, Cao Cao je napao i potukao glavne snage Juan Šaoa.

27. — Na čelu vojske carstva Vu bio je Sun Čuan, na čelu vojske carstva Vej — Cao Cao. Čipi je planina na južnoj obali reke Jangcekjanga, u severoistočnom delu današnjeg okruga Cjajuj u provinciji Hupeju. Ovde je 208 godine n.e. Cao Cao sa 500 hiljada vojske, za koju je on pričao da broji 800 hiljada vojnika, pošao protiv Sun Čuana; ovaj je u savezu sa drugim protivnikom Cao Caoa — Lin Pejem — bacio u borbu 30 hiljada vojnika; on je iskoristio epidemiju u vojsci Cao Caoa i njihovo neznanje da se bore na vodi, spalio lađe Cao Caoa i potukao njegovu armiju.

28. — Iling se nalazi u istočnom delu današnjeg okruga Ičang u provinciji Hupeju. Ovde je 222 godine n.e. Lu Sun, vojskovođa carstva Vu, naneo žestok poraz vojsci carstva Siu, kojom je komandovao Lin Pej. Ispočetka je Lin Pej u svima bitkama pobeđivao i zauzeo Iling, ušavši 500—600 lija duboko u teritoriju carstva Vu. Posle toga je Lu Sun 7—8 meseci izbegavao borbu. Sačekavši trenutak kad je vojska Lin Peja, »iscrpena do krajnjih granica, klonula i izgubila veru u spas«, Lu Sun je iskoristio vetar, zapalio logor Lin Peja i potukao njegovu vojsku.

29. — 383 godine n.e. vojska države Istočni Čin pod komandom Se Sjuana nanela je težak poraz kod reke Fejšuja (u današnjoj provinciji Anhueju) vojsci Fu Čjena, vladara države Cin. Ovaj je imao pod svojom komandom više od 600 hiljada pešadije, 270 hiljada konjice i ličnu gardu od 300 hiljada konjanika. Vojska Se Sjuana (zajedno sa brodovima) brojala je samo 80 hiljada ljudi. Reka Fejšuj je delila dve armije. Se Sjuan je iskoristio oholost i samopouzdanje neprijatelja i obratio se Fu Čjenu sa molbom da mu ustupi jedan mali placdarm na obali, gde se nalazila cinska vojska, da bi njegova vojska mogla da se prebaci i da dade odlučujuću bitku. Fu Čjen je pristao i naredio svojoj vojsci da se povuče. Ali, čim je njegova vojska počela da se povlači, nije bilo više moguće zaustaviti je. Iskoristivši ovo, vojska Se Sjuana se prebacila preko reke i potukla vojsku Fu Čjena.

30. — 1 avgusta 1927 godine radi borbe protiv kontrarevolucionarnih snaga Čang Kaj Šeka i Vang Čing Veja, radi produžavanja Revolucije 1924 — 1927 godine, Komunistička partija Kine stavila se na čelo poznatog ustanka u Nančangu, glavnom gradu provincije Kjangsija. U tom ustanku uzele su učešća vojne jedinice koje su brojale više od 30 hiljada ljudi. Ustankom su rukovodili drugovi Ču En Laj, Ču De, Ho Lung, Jeh Ting i drugi; 5 avgusta 1927 godine ustanička vojska je, prema ranije utvrđenom planu, napustila Nančang i krenula prema provinciji Kuangtungu. Ali su kod Čaočoua i Svatoua doživeli poraz. Jedan deo, pod komandom drugova Ču Dea, Čen Jia, Lin Pjaoa i drugih, probio se kasnije u Čingkangšan, gde se spojio sa 1-vom divizijom 1-vog korpusa Radničko-seljačke revolucionarne armije kojom je komandovao drug Mao Ce Tung.

31. — Vidi napomenu 8 uz članak »Zašto može u Kini da postoji crvena vlast?«

32. — Septembra 1927 godine naoružani odredi stanovništva rejona koji se nalazio na granici provincija Hunana i Kjangsija, tojest okruga Sjušju, Pingsjang, Pingkjang i Ljujan, pod rukovodstvom druga Mao Ce Tunga podigli su poznati »Ustanak jesenje žetve« i obrazovali 1-vu diviziju 1-vog korpusa Radničko-seljačke revolucionarne armije. Drug Mao Ce Tung ih je doveo u Čingkangšan, gde je stvorio revolucionarnu bazu — pogranični rejon Hunan — Kjangsi.

33. — »Savez ej-bi« — kontrarevolucionarna, špijunska kuomintanška organizacija, koja je radila ilegalno u crvenim rejonima. »Ej-bi« — naziv engleskih slova A i B kojim počinju reči »Anti-boljševik« (»antiboljševički«).

34. — Tojest u centralnom delu provincije Kjangsija između reka Hana i Fua.

35. — Vidi članke V. I. Lenjina: »Prilog istoriji pitanja o nesrećnom svetu« (Dela, t. 26. — *Prim. red.*), »Čudnovato i čudovišno« (Dela, t. 27. — *Prim. red.*), »Ozbiljna lekcija i ozbiljna odgovornost« (Dela, t. 27. — *Prim. red.*) i »Referat o ratu i miru 7 marta« (Dela, t. 27 — *Prim. red.*), kao i »Istorija SKP(b) — Kratki kurs«, gl. VII, odeljak 7.

36. — Reč je o Tibećanima, koji žive u rejonu provincije Sikangua, i o narodnostima koje ispovedaju muslimansku veru i koji žive u provincijama Kansu, Činghaju i Sinkjangu.

37. — Naročita vrsta sastava koje su morali pisati oni koji su polagali carske ispite u feudalnoj Kini XV—XIX veka. Svaki takav sastav trebalo je da sadrži osam odeljaka: »Uvod u temu«, »Ekspozicija teme«, »Osnovne postavke«, »Prelaz na izlaganje«, »Početak izlaganja«, »Sredina izlaganja«, »Kraj izlaganja« i »Zaključak«.

»Uvod u temu« sastojao se iz dve rečenice, koje su otkrivale osnovnu sadržinu teme. »Ekspozicija teme« bila je izložena u tri do četiri rečenice koje su razvijale sadržaj »Uvoda u temu« i koje su objašnjavale temu. U odeljku »Osnovne postavke« u glavnim crtama se izlagala sadržina sastava. Odeljak »Prelaz na izlaganje« povezivao je prve odeljke sa izlaganjem same teme. Tek četiri poslednja odeljka su pretstavljala izlaganje kao takvo, gde je »sredina« izlaganja bila osnova čitavog sastava. Svaki od poslednja četiri odeljka je sadržavao tezu i antitezu, što ukupno daje osam članova. Zbog toga se čitavo delo nazivalo »osmočlano« ili »osmotezno«. Drug Mao Ce Tung se ovde poziva na proces postupnog izlaganja sadržine u osmočlanom delu zato da bi slikovito prikazao razvitak različitih etapa revolucije. Ali drug Mao Ce Tung obično pribegava terminu »osmočlano delo« uglavnom kao ironičnoj metafori, podrazumevajući pod njim — dogmatizam.

* * *

IZJAVA POVODOM ČANG KAJ ŠEKOVE IZJAVE

(28 decembra 1936 godine)

Prihvativši zahteve koje su mu u Sijanu postavili generali Čang Suh Ljang i Jang Hu Čeng i stanovništvo Severozapadne Kine da se organizuje otpor japanskoj agresiji, Čang Kaj Šek je najpre naredio svojoj vojsci angažovanoj u građanskom ratu da napusti provincije Šensi i Kansu; to je bio prvi korak na putu promene pogrešne politike koju je Čang Kaj Šek vodio u toku poslednjih 10 godina[1]). Samim tim bio je nanet udar japanskim imperijalistima i kineskim »umiriteljima«[2]), koji su bili organizovali zaveru u cilju da izazovu građanski rat i unesu razdor u narod, i koji su bili pokušali da iskoriste sijanske događaje da ubiju Čang Kaj Šeka. Razočaranje japanskih imperijalista i kineskih »umiritelja« očigledno je. Razumevanje situacije koje je pokazao Čang Kaj Šek može se smatrati kao znak da je Kuomintang spreman da se odrekne pogrešne politike koju je vodio u toku poslednjih 10 godina.

26 decembra Čang Kaj Šek je objavio u Lojanu veoma nejasnu i protivrečnu izjavu, nazvanu »Pouka Čang Suh Ljangu i Jang Hu Čengu«, koja pretstavlja zanimljiv politički dokumenat iz istorije Kine. Ako Čang Kaj Šek stvarno želi da izvuče ozbiljnu pouku iz ovih događaja, da usmeri svoje napore na obnavljanje Kuomintanga i da prekine svoju tradicionalnu rđavu politiku sporazuma sa spoljnim neprijateljem, politiku građanskog rata i ugnjetavanja naroda, ako želi da pretvori Kuomintang u partiju koja ne bi išla protiv volje naroda, onda bi trebalo da objavi malo prikladniji dokumenat koji bi sadržao osudu ranije politike i planove za budućnost, i koji bi, na taj način, pokazao iskrenost njegovih namera. Izjava od 26 decembra ne može zadovoljiti široke narodne mase Kine.

U izjavi Čang Kaj Šeka ima jedno mesto koje zaslužuje odobravanje; radi se o sledećim rečima: »Reč treba da bude iskrena, akcija treba da bude odlučna«*). Ove reči treba shvatiti tako da je Čang Kaj Šek, iako nije pismeno potvrdio da prima uslove koje su mu postavili Čang Suh Ljang i Jang Hu Čeng, spreman da prihvati zahteve koji odgovaraju interesima države i nacije, i da se on neće

*) Izreka Konfučija.

odreći date reči u Sijanu, iako ona i nije bila potvrđena njegovim potpisom. Videćemo hoće li Čang Kaj Šek održati reč, hoće li ispuniti obećanje kad njegova vojska bude napustila provincije Šensi i Kansu. Uslovi su bili sledeći: 1) reorganizovati Kuomintang i nacionalnu Vladu, otstraniti projapanske elemente i dovesti na njihovo mesto pristalice pružanja otpora Japanu; 2) osloboditi rukovodioce patriotskog pokreta u Šangaju[3]), osloboditi sve političke zatvorenike, garantovati narodu građanske slobode; 3) prestati sa politikom »kaznenih pohoda protiv komunista« i, ujedinivši se sa Crvenom armijom, organizovati otpor protiv japanskih zavojevača; 4) sazvati radi spasa otadžbine konferenciju pretstavnika svih partija i grupa, svih slojeva stanovništva, svih oružanih snaga, koja treba da dâ opštu liniju borbe protiv japanskih zavojevača i spasavanja zemlje; 5) organizovati saradnju sa državama koje simpatišu borbu Kine protiv Japana; 6) odrediti druge konkretne mere za spasavanje zemlje. Za ostvarenje tih uslova potrebno je, pre svega, ostati veran datoj reči i pokazati izvesnu odlučnost. Sada ostaje da se vidi šta će raditi Čang Kaj Šek.

U izjavi se, između ostalog, govori da su sijanski događaji bili rezultat spletaka »reakcionara«. Nažalost, Čang Kaj Šek nije objasnio na koga on misli kad govori o »reakcionarima«. Mi uopšte ne znamo kakav smisao ima ova reč u Čang Kaj Šekovom rečniku. U samoj stvari, sijanske događaje izazvali su sledeći faktori: 1) rastuće negodovanje protiv japanskih imperijalista u vojsci Čang Suh Ljanga i Jang Hu Čenga i u revolucionarno raspoloženim masama stanovništva Severozapadne Kine; 2) rastuće negodovanje protiv japanskih zavojevača u čitavom kineskom narodu; 3) porast snaga levog krila Kuomintanga; 4) zahtevi da se pruži otpor japanskim zavojevačima i da se spase otadžbina, postavljeni od grupa sa realnom snagom u raznim provincijama; 5) držanje Komunističke partije koja se izjašnjavala za stvaranje jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta; 6) jačanje fronta mira u čitavom svetu. To su nepobitne činjenice. I kad Čang Kaj Šek govori o »reakcionarima«, onda on ne misli ni na kog drugog nego na pretstavnike baš tih snaga; stvar je samo u tome što je uobičajeno da se oni koje Čang Kaj Šek naziva »reakcionarima« nazivaju revolucionarima. U Sijanu je Čang Kaj Šeg govorio da će se protiv Japana boriti ozbiljno; treba očekivati da se on, kad se izvukao iz Sijana, neće baciti u novi napad na revolucionarne snage, jer bi gaženje zadate reči značilo za Čang Kaj Šeka i njegove pristalice — politički krah, a na njegovom sadašnjem političkom putu učvršćuje se suparnička grupa takozvanih »umiritelja«, ona ista grupa koja je htela da likvidira Čang Kaj Šeka za vreme sijanskih događaja. Imajući sve to u vidu, mi bismo savetovali Čang Kaj Šeku da zameni u svom političkom rečniku reč »reakcionar« rečju »revolucionar«. Tada će stvari dobiti svoje prave nazive. Tako će, verovatno, biti i tačnije.

Čang Kaj Šek treba da upamti da je on netaknut mogao da napusti Sijan ne samo blagodareći generalima Čang Suh Ljangu i Jang Hu Čengu, glavnim faktorima sijanskih događaja; ozbiljan udeo u toj stvari imalo je i posredovanje Komunističke partije. Komunistička partija insistirala je na mirnom rešenju sijanskih događaja i ulagala velike napore da se postigne taj cilj; radeći tako, ona se rukovodila isključivo životnim interesima nacije. Širenje građanskog rata i dugo zadržavanje Čang Kaj Šeka u zatvoru kod generala Čang Suh Ljanga i Jang Hu Čenga dovelo bi do toga da bi dalji razvoj događaja išao na ruku samo japanskim imperijalistima i kineskim »umiriteljima«. U nastaloj situaciji Komunistička partija je stalno i odlučno izobličavala ružne spletke japanskih imperijalista i Vang Čing Veja[4]), Ho Jing Čina[5]) i drugih kineskih »umiritelja«, odlučno zahtevajući mirno rešenje sukoba. Može se reći da se gledište Komunističke partije u tom pitanju složilo sa gledištem generala Čang Suh Ljana i Jang Hu Čenga i nekih pretstavnika Kuomintanga, naprimer, Sung Ci Vena[6]). To je gledište i čitavog naroda, jer njemu je sadašnji građanski rat mrzak.

Čang Kaj Šek je platio svoju slobodu time što je prihvatio sijanske uslove. Sada je stvar samo u tome hoće li Čang Kaj Šek ispuniti svoja obećanja bez ikakvih ograda, hoće li biti njegova »reč iskrena« i »akcija odlučna«, hoće li on isplatiti datu menicu u gotovom, tojest hoće li izvršiti potpuno sve zahteve koje je prihvatio, čije je izvršenje neophodno za spas zemlje. Kineski narod neće više dopustiti Čang Kaj Šeku da izvrdava sa isplatom menice, neće mu učiniti nikakav popust. Ako u pružanju otpora japanskim zavojevačima Čang Kaj Šek misli da tapka u mestu, da oteže sa ispunjavanjem datih obećanja, revolucionarni talas narodnog nezadovoljstva zbrisaće ga. »Čovek koji je izgubio poverenje, beskoristan je«*). Čang Kaj Šek i njegove pristalice treba da ozbiljno razmisle o tome.

Ako Čang Kaj Šek bude u stanju da opere blato kojim se uprljao Kuomintang vodeći poslednjih 10 godina reakcionarnu politiku, ako bude u stanju da se konačno odrekne rđave politike sprege sa spoljnim neprijateljem, politike građanskog rata i ugnjetavanja naroda, ako bude u stanju da odmah stupi u jedinstveni front svih partija i grupa koje jednodušno hoće pružanje otpora Japanu, ako on zaista preduzme vojne i političke mere za spas zemlje, tada će ga Komunistička partija, po sebi se razume, pomagati. Još 25 avgusta u pismu Kuomintangu[7]) Komunistička partija je obećala tu pomoć Čang Kaj Šeku i Kuomintangu. Za 15 godina kineski narod se uverio da je kod Komunističke partije »reč iskrena« i »akcija odlučna«. Rečima i delima Komunističke partije Kine narod više veruje nego rečima i delima bilo koje druge partije u zemlji.

*) Izreka Konfučija.

NAPOMENE

1. — Pod uticajem Crvene armije Kine i antijapanskog pokreta narodnih masa kuomintanška Severoistočna armija pod komandom Čang Suh Ljanga i 17 kuomintanška armija pod komandom Jang Hu Čenga podržavale su inicijativu Komunističke partije Kine za stvaranje jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta i postavile Čang Kaj Šeku zahtev da sklopi savez s Komunističkom partijom radi organizovanja otpora protiv japanske agresije. Čang Kaj Šek je odbio taj zahtev. Štaviše, on je u drskosti otišao tako daleko da se počeo aktivno pripremati na »kaznene pohode protiv komunista« i krvavo se obračunao sa antijapanski raspoloženom omladinom u gradu Sijanu. Tada su Čang Suh Ljang i Jang Hu Čeng zajednički uhapsili Čang Kaj Šeka. Ti događaji, koji su se odigrali 12 decembra 1936 godine, poznati su pod imenom »sijanskih događaja«. Čang Kaj Šek je bio primoran da prihvati zahtev i da sklopi savez sa Komunističkom partijom radi organizovanja otpora protiv japanskih zavojevača. Posle toga bio je oslobođen i vratio se u Nanking.

2. — Misli se na projapansku grupu u nankinškoj kuomintanškoj Vladi, koja se borila sa Čang Kaj Šekom oko vlasti. Na čelu te grupe nalazili su se Vang Čing Vej i Ho Jing Čin; za vreme sijanskih događaja oni su zahtevali »umirivanje« Čang Suh Ljanga i Jang Hu Čenga. Koristeći se sijanskim događajima hteli su da povedu građanski rat velikih razmera, da na taj način pomognu napad japanskih zavojevača, a oni da otmu vlast od Čang Kaj Šeka.

3. — Reč je o sedam rukovodilaca patriotskog antijapanskog pokreta u Šangaju — Šen Čun Juu, Čang Naj Čiju, Cou Tao Fenu, Li Kung Puu, Ša Čjen Liu, Ših Ljang i Vang Cao Šihu. Njih je Čang Kaj Šek uhapsio novembra 1936 godine, a oslobođeni su tek jula 1937 godine.

4. — Vang Čing Vej bio je u to vreme lider projapanske grupe u Kuomintangu. Počev od 1931 godine on je stalno vodio politiku sporazumaštva s japanskim imperijalističkim agresorima. Decembra 1938 godine napustio je Čungking, otvoreno prešao na stranu japanskih zavojevača i osnovao marionetsku Vladu u Nankingu.

5. — Ho Jing Čin, kuomintanški militarista, lider druge projapanske grupe u Kuomintangu. Za vreme sijanskih događaja Ho Jing Čin je, hoteći da raspali međusobni rat, ubrzano pripremao napad kuomintanške vojske duž lunhajske železničke pruge na provinciju Šensi. Ho Jing Čin je pravio i planove za bombardovanje grada Sijana, da ubije Čang Kaj Šeka i zauzme njegovo mesto.

6. — Sung Ci Ven, pretstavnik proameričke grupe. Uzimajući u obzir imperijalističke suprotnosti između Japana i Sjedinjenih Država Amerike, koje su se u to doba borile oko prevlasti na Dalekom Istoku, on je, radeći za interese SAD, takođe istupao za mirno rešenje sijanskih događaja.

7. — U ovom pismu je bila podvrgnuta oštroj i opravdanoj kritici reakcionarna politika Kuomintanga, a delimično i odluke Drugog plenuma CIK Kuomintanga; pored toga, u pismu je naglašeno da je politika Komunističke partije Kine usmerena na stvaranje jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta i da je Komunistička partija spremna da obnovi saradnju sa Kuomintangom. Evo glavnog dela toga pisma:

»U saopštenju Drugog plenuma CIK vaše partije pominje se »centralizacija i jedinstvo«; govoriti tako, znači postavljati stvari na glavu. Trebalo bi da znate da su građanski rat i otsustvo jedinstva u toku poslednjih 10 godina isključivo izazvani po državu ubitačnom politikom vaše partije i vaše Vlade, koje se u svemu oslanjaju na imperijaliste, a naročito politikom neprotivljenja japanskim zavojevačima, koju vi dosledno sprovodite posle »događaja 18 septembra«. Vaša partija i Vlada istakle su parolu: »Pre nego što se počne borba sa spoljnim neprijateljem, treba zavesti red u zemlji«; pod tom parolom vi već mnogo godina vodite građanski rat, sprovodite neprekidne pohode

protiv Crvene armije, svim snagama gušite patriotski i demokratski pokret kineskog naroda. Dosad vas uopšte nije uznemiravala sudbina Severoistoka i Severa naše zemlje i, zaboravivši da je japanski imperijalizam najljući neprijatelj Kine, vi ste sve svoje napore usmerili protiv Crvene armije i na međusobnu borbu u vašoj partiji; vi ste sve svoje snage angažovali u cilju da prepričite put Crvenoj armiji, koja je spremna da se bori s japanskim zavojevačima; vi dezorganizujete njenu pozadinu; vi ignorišete zahtev naroda da se organizuje otpor japanskim zavojevačima; lišavate stanovništvo zemlje građanskih sloboda. Voleti otadžbinu postalo je prestup: tamnice u čitavoj zemlji prepune su potpuno nevinih ljudi; izdaja otadžbine se nagrađuje; nacionalni izdajnici već sad uživaju u svom trijumfu. Hteti centralizaciju i jedinstvo, vodeći sadašnju rđavu politiku, isto je što i »tražiti ribu na drvetu«; postići ćete sasvim suprotan rezultat. Mi vam izjavljujemo, gospodo, da, ako vi iz osnova ne izmenite pogrešan kurs vaše politike, ako ne upravite svoju mržnju na japanski imperijalizam, umesto na svoje sunarodnike, kao što je to bilo dosada, vi nećete moći, ma kako se trudili, da održite čak ni svoje današnje pozicije. A razgovori o centralizaciji i jedinstvu ili o takozvanoj »savremenoj državi« tim pre su savršeno neosnovani. Kineskom narodu su potrebni takva centralizacija i takvo jedinstvo koji bi pomogli stvar otpora japanskim zavojevačima i spasenja otadžbine, a ne takva centralizacija i takvo jedinstvo koji služe samo zato da se puzi pred spoljnim neprijateljem i da se upropašćuje narod.

Danas narod vatreno želi obrazovanje vlade koja bi zaista bila sposobna da spase otadžbinu i narod; on traži stvaranje istinske demokratske republike. Narod traži obrazovanje takve republikanske demokratske vlade koja bi branila njegove interese. Ta vlada mora biti, prvo, sposobna da se suprotstavi spoljnoj najezdi, drugo, da dâ narodu demokratska prava i, treće, da razvije narodnu privredu i tako olakša narodu patnje, pa čak im učini i kraj. Takve moraju biti glavne tačke njenog programa. Ako se već govori o »savremenoj državi«, onda upravo takav mora da bude njen program, upravo takav program potreban je u ovom trenutku kolonijalnoj i polukolonijalnoj Kini. Narod se sada s voljom i tvrdom rešenošću bori da postigne taj cilj. Politika vaše partije i Vlade upravo je suprotna željama naroda: vodeći takvu politiku vi nikada nećete zadobiti njegovo poverenje. Kineska Komunistička partija i Crvena armija Kine svečano izjavljuju: mi smo za stvaranje svekineske jedinstvene demokratske republike, mi smo za sazivanje parlamenta koji bi bio izabran na osnovu opšteg biračkog prava, mi smo za sazivanje svekineske konferencije pretstavnika čitavog naroda i svih antijapanskih oružanih snaga, koja bi bila posvećena pitanjima borbe protiv japanskih zavojevača, za spas otadžbine; mi smo za stvaranje svekineske jedinstvene vlade nacionalne odbrane. Mi izjavljujemo: kada u Kini bude stvorena jedinstvena demokratska republika, tada će crveni rejoni ući u nju kao njen sastavni deo, pretstavnici stanovništva crvenih rejona učestvovaće u svekineskom parlamentu, u crvenim rejonima biće uveden isti takav demokratski režim kakav bude uveden na teritoriji cele Kine.

Mi smatramo da ni Savet nacionalne odbrane, čije je stvaranje predviđeno odlukama Drugog plenuma CIK vaše partije, ni Nacionalna skupština, koju sada saziva vaša Partija i vaša Vlada, ne mogu da izvrše zadatak centralizacije i ujedinjenja zemlje radi organizovanja otpora japanskim zavojevačima i radi spasavanja otadžbine. Sudeći po uredbi o Savetu nacionalne odbrane, donetoj na Drugom plenumu CIK vaše partije, Savet će se sastojati samo od grupice činovnika koji zauzimaju rukovodeća mesta u vašoj partiji i vašoj Vladi i biti samo savetodavno telo pri vašoj Vladi. Potpuno je jasno da takav Savet ne može raditi uspešno i da nikako neće moći zadobiti poverenje naroda. Sudeći po »Projektu ustava Kineske republike« i »Organizacionom statutu i uredbi za izbore delegata u Nacionalnu skupštinu«, koje je donela vaša Vlada, Nacionalna skupština koju nameravate sazvati tako

isto neće moći uspešno raditi niti zadobiti poverenje naroda, pošto će poslovima u toj Nacionalnoj skupštini upravljati samo grupica činovnika vaše partije i vaše Vlade, i ona će postati samo dodatak u vašem administrativnom aparatu, njegova fasada. Takav Savet nacionalne odbrane i takva Nacionalna skupština nemaju ničeg zajedničkog sa onim što traži naša partija: konferenciju pretstavnika celog naroda posvećenu pitanjima otpora japanskim zavojevačima i spasavanju otadžbine (drugim rečima, istinski Savet nacionalne odbrane), Kinesku demokratsku republiku i njen parlamenat.

Mi smatramo da u Savet nacionalne odbrane, koji ima da radi na organizovanju otpora japanskim zavojevačima i na spasavanju otadžbine, treba privući pretstavnike svih partija i grupa, svih slojeva stanovništva i svih oružanih snaga, da se stvori organ vlasti stvarno sposoban da reši velike zadatke organizovanja otpora japanskim zavojevačima i spasavanja otadžbine; upravo takav Savet nacionalne odbrane i treba da obrazuje jedinstvenu svekinesku Vladu nacionalne odbrane. A Nacionalna skupština treba sa svoje strane da postane parlamenat, vrhovni organ vlasti Kineske demokratske republike, izabran od strane čitavog naroda na osnovu opšteg biračkog prava. Samo takav Savet nacionalne odbrane i takav svekineski parlamenat naići će na odobravanje i podršku naroda, i moći će da računaju na učešće naroda u njima, samo će oni moći stvoriti čvrstu, stabilnu osnovu za veliku stvar spasa otadžbine i naroda. U protivnom slučaju, nikakvim lepim rečima ne može se pomoći stvari niti zadobiti poverenje naroda. Kao najbolji dokaz za to može da posluži činjenica da su se sve konferencije koje je sazivala vaša partija i vaša Vlada uvek završavale neuspehom.

U saopštenju Drugog plenuma CIK vaše partije kaže se:

»Opasno i teško vreme nije za nas nastupilo neočekivano, i mi ni u kom slučaju ne skidamo sa sebe odgovornost pred teškim iskušenjima koja preživljava država... Za stvar spasenja države naša partija mora da dâ sve svoje snage i misli da bi do kraja izvršila svoj dug.«

Zaista, vaša partija, s obzirom da je vladajuća partija na većem delu teritorije Kine, mora snositi političku odgovornost za sve ono što je učinjeno. Kuomintang ne može da izbegne odgovornost, pošto je u vašoj Vladi ostvarena diktatura jedne partije, diktatura Kuomintanga.

Uprkos volji čitavoga naroda, uprkos interesima čitave nacije, vaša partija, naročito posle »događaja 18 septembra«, sprovodi iz osnova pogrešnu politiku, usled čega je bila izgubljena skoro polovina teritorije Kine, i vama nikako neće poći za rukom da prebacite odgovornost za to na koga bilo drugog. Zajedno s čitavim kineskim narodom mi smatramo da, s obzirom da je polovina teritorije Kine izgubljena krivicom vaše partije, odgovornost za ponovno vraćanje suvereniteta Kine na tu teritoriju neizbežno pada na vas.

Pored toga, u vašoj partiji ima mnogo poštenih ljudi koji uviđaju da se nad otadžbinom nadvila smrtna opasnost i da se ne može ići protiv volje naroda. Danas se u držanju tih ljudi vidi preokret: oni su počeli izražavati nezadovoljstvo i jed prema onim elementima u Kuomintangu čija delatnost preti partiji i državi katastrofom. Komunistička partija Kine odnosi se sa simpatijama prema tom preokretu i toplo pozdravlja patriotski nastrojene i poštene članove Kuomintanga, koji su u nacionalnoj krizi pokazali svest i odlučnu spremnost za požrtvovanu borbu i volju za obnovu.

Mi znamo da će se u CIK i provinciskim komitetima vaše partije, u Centralnoj vladi i u provinciskim vladama, u krugovima prosvetnih i naučnih radnika, umetnika, među novinarima, kod radnih ljudi, u ženskom pokretu, među pretstavnicima religije, među sanitetskim radnicima i u policiji, u raznim masovnim organizacijama, a tim pre u širokim vojničkim masama, naći mnogo starih i novih članova Kuomintanga i rukovodilaca svih rangova, koji su zaista svesni i patriotski raspoloženi ljudi. Njihov broj raste iz dana u dan, i to je veoma dobro.

Komunistička partija Kine uvek je spremna da sarađuje s tim članovima Kuomintanga, spremna da pođe na stvaranje čvrstog jedinstvenog opštenacionalnog fronta borbe protiv glavnog neprijatelja kineske nacije — japanskog imperijalizma. Mi se nadamo da će ti članovi Kuomintanga moći u najskorijoj budućnosti postati vodeća snaga u Kuomintangu, uzeti prevagu nad onima koji, izgubivši savest i poštenje, rade suprotno interesima nacije, koji su se stvarno pretvorili u agente japanskog imperijalizma, u nacionalne izdajnike; uzeti prevagu nad onima koji sramote ime Sun Jat Sena; mi se nadamo da će svesni i patriotski raspoloženi članovi Kuomintanga oživeti revolucionarni duh tri narodna principa Sun Jat Sena i njegova tri osnovna politička načela — savez sa Rusijom, savez s Komunističkom partijom i podrška radnika i seljaka; mi se nadamo da će oni uložiti svu svoju snagu i sve svoje misli da do kraja sprovedu u život tri revolucionarna narodna principa i tri osnovna politička načela, i da će do kraja sprovesti u život revolucionarne zavete Sun Jat Sena. Mi se nadamo da će pošteni ljudi u Kuomintangu, zajedno sa patriotski nastrojenim rukovodiocima svih partija i političkih grupa, svih slojeva stanovništva, zajedno sa svim patriotima Kine odlučno preuzeti odgovornost za nastavljanje revolucionarnog dela Sun Jat Sena, da će se odlučno boriti da se isteraju japanski imperijalisti i da se spase Kina od propasti, da će se boriti za demokratska prava čitavog naroda, za razvitak narodne privrede Kine, da se izbave najšire narodne mase od patnji, da se stvori Kineska demokratska republika, da se stvori demokratski parlamenat i demokratska vlada.

Komunistička partija Kine obraća se svima članovima Kuomintanga izjavljujući:

Ako vi zaista budete radili u tom duhu, mi ćemo vas odlučno podržati, mi smo spremni da se ujedinimo sa vama u čvrst revolucionarni jedinstveni front, takav kakav je bio veliki jedinstveni front borbe protiv nacionalne i feudalne tiranije — front naših dveju partija — u periodu velike Kineske revolucije 1924—1927 godine, jer je danas to jedini pravi put na kome će se spasti otadžbina od propasti«.

* * *

ZADACI KOMUNISTIČKE PARTIJE KINE U PERIODU ANTIJAPANSKOG RATA

(3 maja 1937 godine)

Referat koji je drug Mao Ce Tung održao na Svekineskoj konferenciji Komunističke partije Kine u Jenanu maja 1937 godine

SAVREMENA ETAPA RAZVITKA SPOLJNIH I UNUTRAŠNJIH SUPROTNOSTI U KINI

1. — S obzirom na to da su suprotnosti između Kine i Japana zauzele glavno, a unutrašnje suprotnosti drugostepeno, sporedno mesto, došlo je do promena u međunarodnim odnosima i u odnosima između klasa u zemlji; te promene označile su početak nove etape razvitka savremene situacije.

2. — Kinu već odavno razdiru dve osnovne oštre suprotnosti — suprotnosti između imperijalizma i Kine i suprotnosti između feudalnog uređenja i interesa širokih narodnih masa. 1927 godine buržoazija je, preko Kuomintanga, izdala revoluciju i prodala nacionalne interese imperijalizmu, zbog čega se pojavio oštar antagonizam između radničko-seljačke vlasti i kuomintanške vlasti, i Komunistička partija Kine bila je prinuđena da sama uzme na sebe zadatke sprovođenja nacionalne i demokratske revolucije.

3. — Situacija nastala posle »događaja 18 septembra 1931 godine«, a naročito posle događaja 1935 godine[1]) u Severnoj Kini, dovela je do sledećih promena u napred navedenim suprotnostima:

a) Iz suprotnosti između imperijalističkih zemalja, s jedne strane, i Kine, s druge strane, jasno su se izdvojile i naročito zaoštrile suprotnosti između japanskog imperijalizma i Kine. Japanski imperijalizam počeo je sprovoditi politiku potpunog porobljavanja Kine. Zato su suprotnosti između nekih drugih imperijalističkih država i Kine došle u drugi plan, a produbile su se suprotnosti između svih tih imperijalističkih država i imperijalističkog Japana. Zato se pred Komunističkom partijom Kine i kineskim narodom pojavio zadatak stvaranja veze između jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta u Kini i fronta mira u čitavom svetu. To znači da Kina treba da se ujedini ne samo s vernim i najboljim prijateljem

kineskog naroda, Sovjetskim Savezom, nego treba, prema mogućnostima, da isto tako stvori odnose, koji će imati za cilj zajedničku borbu protiv japanskog imperijalizma, sa onim imperijalističkim državama koje danas žele da očuvaju mir i koje istupaju protiv novog agresivnog rata. Naš jedinstveni front treba da postavi sebi za cilj pružanje otpora Japanu, a ne istovremenu borbu protiv svih imperijalističkih država.

b) Zaoštravanje suprotnosti između Kine i Japana dovelo je do izmene odnosa između različitih klasa u našoj zemlji; za buržoaziju i militariste pojavilo se čak i pitanje njihovog opstanka; u njihovoj sredini i u njihovim partijama postepeno je počeo proces ponovnog razmatranja političkih pozicija. S tim u vezi pred Komunističkom partijom Kine i pred kineskim narodom postavio se zadatak organizovanja jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta. Naš jedinstveni front obuhvata i buržoaziju i sve one koji su spremni da brane svoju otadžbinu; to je jedinstveni front čitave zemlje protiv spoljnog neprijatelja. Izvršiti zadatak stvaranja takvog fronta ne samo da je potrebno, nego je i mogućno.

c) Zaoštravanje suprotnosti između Kine i Japana dovelo je do promene u položaju narodnih masa čitave zemlje (proletarijata, seljaštva i gradske sitne buržoazije) i do promene položaja i politike Komunističke partije. Borba naroda za spasavanje otadžbine dobila je još veći zamah. Komunistička partija prešla je od politike, vođene posle »događaja 18 septembra«, usmerene na zaključenje antijapanskog sporazuma pod tri uslova (prekinuti napade na revolucionarne baze, dati slobodu narodu, naoružati narod) sa onim delom kuomintangovaca koji žele da sarađuju sa nama u davanju otpora Japanu, na politiku stvaranja jedinstvenog antijapanskog fronta čitave nacije. Kao rezultat toga naša Partija je preduzela niz koraka, kao što su: avgustovska deklaracija 1935 godine[2]), decembarska odluka[3]), odbacivanje parole »Dole Čang Kaj Šek!« maja 1936 godine[4]), avgustovsko pismo Kuomintangu[5]), septembarska odluka o demokratskoj republici[6]), odlučan kurs na mirno regulisanje sijanskih događaja decembra te iste godine, telegram Trećem plenumu CIK Kuomintanga februara 1937 godine[7]) itd.

d) Takve pojave kao što je zauzimanje teritorije od strane militarista i rat među njima, što je pretstavljalo posledicu imperijalističke politike borbe za uticajne sfere i polukolonijalne ekonomike Kine, takođe su pretrpele promene zbog suprotnosti između Kine i Japana. Japanski imperijalisti potstiču slična osvajanja i međusobne ratove da bi sebi olakšali put ka obezbeđenju apsolutne vlasti u Kini. Neke druge imperijalističke države, polazeći od svojih sopstvenih interesa, privremeno podržavaju ujedinjavanje Kine i uvođenje reda u njoj. Komunistička partija Kine i kineski narod naprežu sve svoje snage u borbi protiv međusobnih ratova i cepanja zemlje, u borbi za unutrašnji mir i jedinstvo.

e) Razvitak spoljnih suprotnosti, suprotnosti između Kine i Japana, doveo je do smanjenja zategnutosti između klasa i političkih grupa u zemlji, do toga da su te suprotnosti zauzele drugostepeno, sporedno mesto. Ali klasne suprotnosti i suprotnosti između političkih grupa u zemlji ostaju i dalje: one se nisu smanjile niti iščezle. To isto se može reći i za suprotnosti između Kine i imperijalističkih država (osim Japana). Upravo zato se pred Komunističku partiju i narod Kine postavlja sledeći zadatak: na odgovarajući način regulisati te suprotnosti, kako unutrašnje tako i spoljne, u skladu sa opštim zadacima okupljanja čitave zemlje u cilju pružanja otpora Japanu, a to je sada mogućno i neophodno. Upravo time je i određen politički kurs Komunističke partije Kine, koja traži mir i jedinstvo u zemlji, demokratsku upravu, poboljšanje uslova života naroda i pregovaranje sa stranim državama koje istupaju protiv Japana.

4. — Prva etapa novog perioda Kineske revolucije, koja je počela 9 decembra 1935 godine[8]), završila se pred Treći plenum CIK Kuomintanga, održan februara 1937 godine. Najznačajniji događaji u toj etapi bili su sledeći: pokret studenata, kulturnih i javnih radnika za spasavanje otadžbine, ulazak Crvene armije u severozapadne oblasti zemlje, propagandni i organizacioni rad Komunističke partije na stvaranju jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta, antijapanski štrajkovi u Šangaju i Cingtaou[9]), tendencija Engleske ka sprovođenju nešto čvršće politike u odnosu na Japan[10]), događaji u provincijama Kuangtungu i Kuangsiju[11]), rat sa japanskim zavojevačima u provinciji Suijuanu i narodni pokret za pružanje pomoći suijuanskom frontu[12]), relativno čvrsta pozicija Nankinga u japansko-kineskim pregovorima[13]), sijanski događaji i, najzad, Treći plenum CIK Kuomintanga[14]) održan u Nankingu. Svi ti događaji razvijaju se oko osnovne suprotnosti — antagonizma između Kine i Japana, svi oni imaju direktne veze sa jednim istim zahtevom od istoriskog značaja, — zahtevom stvaranja antijapanskog nacionalnog fronta. Glavni zadatak revolucije na toj etapi jeste: postići mir u zemlji, prekinuti unutrašnje oružane sukobe radi zbijanja redova i zajedničkog pružanja otpora Japanu. Na ovoj etapi Komunistička partija je istakla parolu: »Prekinuti građanski rat, pružiti jednodušan otpor Japanu!« Ova parola je uglavnom ostvarena, i na taj način stvoren je prvi potreban uslov za stvarno obrazovanje jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta.

5. — Treći plenum CIK Kuomintanga, zato što u Kuomintangu ima projapanskih elemenata, nije napravio jasan i potpun zaokret u politici Kuomintanga niti je dao konkretno rešenje problema. Ali pod pritiskom naroda i pod uticajem onih pomeranja koja su se dogodila u Kuomintangu, Kuomintang je bio primoran da počne zaokret od pogrešne politike vođene u toku ranijih 10 godina, od politike građanskog rata, diktature i neprotivljenja Japanu na politiku unutrašnjeg mira, demokratije i otpora Japanu. On se počeo

privoljevati politici stvaranja jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta; prvi korak u tom pravcu opažen je na Trećem plenumu CIK Kuomintanga. Otsada treba raditi na tome da u politici Kuomintanga dođe do konačnog zaokreta. Za postizavanje tog cilja mi i čitav kineski narod treba što šire da razvijamo antijapanski i demokratski pokret, još dalje da pođemo u kritici, buđenju i potsticanju Kuomintanga, da ujedinjavamo pristalice mira, demokratije i otpora Japanu koji postoje u redovima Kuomintanga, da potstičemo kolebljive i neodlučne na aktivan rad i da gonimo projapanski raspoložene elemente.

6. — Sadašnja etapa jeste druga etapa novog perioda. I prva i druga etapa pretstavljaju prelaz na etapu opšte oružane borbe protiv japanskih zavojevača. Ako je zadatak prve etape, uglavnom, bila borba za mir u zemlji, onda je zadatak druge etape, uglavnom, borba za demokratiju. Treba shvatiti da je stvaranje istinski čvrstog jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta, razume se, nemogućno bez mira u zemlji, njegovo stvaranje je nemogućno i bez demokratije u zemlji. Zato borba za demokratiju u ovoj etapi razvitka jeste glavna karika u opštem nizu zadataka revolucije. Ako ne shvatimo sav značaj zadatka demokratije i ako oslabimo borbu za demokratiju, mi nećemo moći da postignemo stvaranje zaista čvrstog jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta.

BORBA ZA DEMOKRATIJU I SLOBODU

7. — Japanski imperijalisti se danas ubrzano pripremaju za agresiju protiv glavnih oblasti Kine.

U dogovoru sa Hitlerom i Musolinijem, koji ubrzano pripremaju razbojnički rat na Zapadu, japanski imperijalisti na Istoku, potpuno u skladu sa svojim određenim planovima, sve svoje snage naprežu da pripreme niz preduslova koji bi im omogućili da jednim udarcem završe sa Kinom: u svojoj zemlji — vojnih, političkih, ekonomskih i ideoloških preduslova, a na međunarodnoj areni — diplomatskih; u Kini, pak, oni podržavaju i stvaraju projapanske snage. Propaganda takozvane »kinesko-japanske saradnje« i izvesna umerenost u diplomatskim akcijama Japana diktirane su taktičkim razlozima u sprovođenju njegove agresivne politike uoči rata.

Približava se trenutak kad će Kina morati da rešava pitanje svog opstanka; za rat protiv zavojevača, za spas Kine od propasti treba se pripremati najbržim tempom. Mi smo upravo za takvu pripremu, mi smo protiv teorije beskrajnog pripremanja, protiv pogubnog i za otadžbinu praznog traćenja vremena građanskih i vojnih činovnika, što u samoj stvari pomaže neprijatelju i čemu smesta treba učiniti kraj.

8. — Odbranbene mere u političkoj, vojnoj i ekonomskoj oblasti i u oblasti prosvete neophodan su uslov za pripremu antija-

panskog rata za spas otadžbine, i u sprovođenju tih mera nije dopušteno ni najmanje odugovlačenje. U političkoj oblasti je dobijanje demokratske slobode upravo onaj glavni uslov koji će nam osigurati pobedu u ratu sa japanskim zavojevačima. Za antijapanski rat potreban je unutrašnji mir i jedinstvo čitave zemlje; ali ako ne budemo imali demokratske slobode, nećemo moći da učvrstimo već zadobiveni unutrašnji mir i unutrašnje jedinstvo. Za antijapanski rat potrebna je mobilizacija naroda, ali bez demokratskih sloboda ne treba ni misliti na sprovođenje te mobilizacije. Bez pravog unutrašnjeg mira i jedinstva, bez mobilizacije snaga čitavog naroda antijapanski rat može se isto tako žalosno završiti kao što se završio rat u Etiopiji. Etiopija je pretrpela poraz uglavnom zato što je tamo vladalo feudalno uređenje; zato ona nije mogla da učvrsti unutrašnje jedinstvo i da podigne narod na aktivnu borbu. U Kini je nemoguće da se stvori zaista čvrst jedinstveni antijapanski nacionalni front i da se izvrše zadaci koji se nalaze pred njim ako se ne uspostavi u zemlji demokratija.

9. — Kina mora smesta pristupiti demokratskim reformama u sledeća dva pravca.

Prvo, u oblasti političkog uređenja: zameniti režim reakcionarne diktature jedne partije — Kuomintanga, diktature jedne klase, demokratskim sistemom zasnovanim na saradnji svih partija i svih klasa. U toj stvari treba početi sa odbacivanjem antidemokratskih metoda u sprovođenju izbora za nacionalnu skupštinu i njeno sazivanje, sa sprovođenjem demokratskih izbora i obezbeđenjem slobode rada nacionalne skupštine, a zatim izraditi pravi demokratski ustav, sazvati pravi demokratski parlamenat, izabrati pravu demokratsku vladu i sprovoditi pravu demokratsku politiku. Samo se tako i može stvarno učvrstiti mir u zemlji, učiniti kraj oružanim sukobima, učvrstiti unutrašnje jedinstvo da bi se čitava zemlja jednodušno i sa oduševljenjem digla na spoljnog neprijatelja. Može se dogoditi i da napad japanskih imperijalista počne pre nego što mi završimo sa reformama i zato moramo te reforme da ostvarimo što je moguće brže i da pripremimo sve uslove da ih završimo u toku rata, te da bismo mogli u bilo koji čas pružiti otpor japanskom nastupanju i osigurati konačnu pobedu u ratu. Čitav kineski narod, svi patrioti iz raznih partija i grupa moraju napustiti ravnodušan stav prema pitanjima nacionalne skupštine i ustava, čega je bilo ranije, i koncentrisati sve svoje snage u pokret za Nacionalnu skupštinu i Ustav, pokret koji ima konkretan karakter i odbranbeni značaj; oni moraju oštro kritikovati Kuomintang, koji se nalazi na vlasti, opominjati ga i potsticati da se odrekne diktature jedne partije, diktature jedne klase i da ispunjava volju naroda. U toku nekoliko narednih meseci treba u čitavoj zemlji razviti širok demokratski pokret, čiji najbliži cilj treba da bude potpuna demokratizacija Nacionalne skupštine i Ustava.

Drugo, narodu treba osigurati slobodu reči, zbora i udruživanja. Bez tih sloboda neće se moći ostvariti demokratski preobražaj političkog uređenja, neće se moći mobilisati narod za antijapanski rat, niti postići pobeda u borbi za odbranu otadžbine i povratak izgubljenih teritorija. U toku narednih meseci svenarodni demokratski pokret treba da postigne izvršenje izvesnih minimalnih zahteva u toj oblasti, naime: oslobođenje političkih zatvorenika, ukidanje zabrane političkih partija itd. Demokratski preobražaj političkog uređenja, obezbeđenje građanskih sloboda narodu jeste važan deo programa jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta i, ujedno, neophodan uslov za stvaranje zaista čvrstog jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta.

10. — Naši neprijatelji — japanski imperijalisti, kineski izdajnici, projapanski elementi, trockisti — ulažu sve svoje snage da onemoguće svaki naš poduhvat preduzet radi mirnog ujedinjavanja, radi uvođenja demokratskih sloboda i radi otpora japanskim zavojevačima. Ranije, kad smo se mi svim svojim snagama borili za mir i jedinstvo, oni su na sve moguće načine provocirali građanski rat i rascep u zemlji. I danas, i u najbližoj budućnosti, kad se mi borimo i kada se budemo borili za demokratske slobode, oni će, besumnje, produžiti svoju razornu delatnost: glavni njihov cilj sastoji se u tome da ometu izvršenje zadataka antijapanskog otadžbinskog rata i da do kraja ostvare svoje agresivne planove o porobljavanju Kine. U daljoj borbi za dobijanje demokratskih sloboda, pored energične propagande i agitacije među nekim zaostalim našim građanima i tvrdoglavim kuomintangovcima i kritike njima upućene, mi moramo do kraja razobličavati intrige japanskih imperijalista i njihovih vernih pasa — projapanskih elemenata i trockista koji pomažu japansku agresiju u Kini, i voditi protiv njih beskompromisnu borbu.

11. — U cilju uspostavljanja unutrašnjeg mira i demokratije, u cilju vođenja antijapanskog rata, u cilju stvaranja antijapanskog jedinstvenog nacionalnog fronta, Komunistička partija Kine u telegramu Trećem plenumu CIK Kuomintanga dala je četiri sledeće obaveze: a) promeniti naziv Vlade revolucionarne baze u provincijama Šensiju, Kansuu i Ningsiji, kojom rukovodi Komunistička partija Kine, u Vladu Posebnog rejona Kineske Republike, a Crvenu armiju nazvati Nacionalno-revolucionarnom armijom, i staviti ih pod rukovodstvo Centralne vlade i Vojnog komiteta u Nankingu; b) na teritoriji Posebnog rejona uvesti postupno demokratski režim; c) odreći se politike nasilnog zbacivanja vlasti Kuomintanga; d) prekinuti konfiskaciju veleposedničke zemlje. Te obaveze bile su potrebne i razumljive. Samo se tako i moglo postupiti u vezi sa izmenjenim odnosom spoljnih i unutrašnjih suprotnosti, u vezi sa potrebom da se izmeni stanje, u kome dve političke vlasti u zemlji stoje jedna nasuprot drugoj, i da se na taj način zbiju redovi radi zajedničke borbe sa neprijateljem. To su ustupci radi ostvarenja

određenog principa i u određenim uslovima, ustupci učinjeni zato da se za uzvrat dobiju mir i demokratija u zemlji, koji su potrebni čitavom narodu za rat protiv Japana. Ali ti ustupci imaju svoju granicu: Komunistička partija i dalje upravlja Posebnim rejonom i Crvenom armijom, a u odnosu na Kuomintang čuva svoju nezavisnost i slobodu kritike. To su granice tih ustupaka i nije dopušteno prelaziti te granice. Ustupke čine obe partije: Kuomintang se odriče politike građanskog rata, diktature i pomirljivog stava prema neprijatelju; Komunistička partija se odriče suprotstavljanja svoje političke vlasti vlasti Kuomintanga. Po cenu naših ustupaka mi postižemo ustupke od strane Kuomintanga i obnavljanje saradnje u borbi za spas otadžbine od neprijateljske najezde.

Nazivati ovo kapitulacijom Komunističke partije bilo bi a-kjuizam[15]) i pakosna kleveta.

12. — Slaže li se Komunistička partija sa tri narodna principa[16])? Mi kažemo: da, slaže se! Tri narodna principa otkako su obnarodovana, pretrpela su niz istoriskih promena. Tri revoluciona narodna principa Sun Jat Sena osvojili su poverenje naroda zahvaljujući tome što ih je Sun Jat Sen nepokolebljivo sprovodio u život u saradnji sa Komunističkom partijom, i postali su pobedonosna zastava Revolucije 1924—1927 godine. Ali rad na unutrašnjem podrivanju Komunističke partije, koji je 1927 godine počeo Kuomintang (takozvano »čišćenje partije«[17] i rat protiv komunista) i prelaz na politiku upravo suprotnu trima narodnim principima, doveli su revoluciju do poraza i naciju u smrtnu opasnost; zbog toga je narod izgubio poverenje u ova tri narodna principa. Danas, kad je nastupila najteža nacionalna kriza, Kuomintang ne može više da upravlja onako kako je to ranije činio, i u vezi s tim čitav kineski narod i patriotski elementi Kuomintanga uporno zahtevaju da dve partije obnove saradnju. Stoga preporod pravog duha tri narodna principa, obnavljanje saradnje između dve partije na bazi tih principa (u spoljnoj politici — nacionalizam, tojest borba za nezavisnost i oslobođenje, a u unutrašnjoj — vlast naroda, tojest uvođenje demokratije i građanskih sloboda, i narodno blagostanje, tojest obezbeđenje sreće i blagostanja u narodu), kao i vođenje naroda u borbu za nepokolebljivo ostvarenje ta tri principa u potpunosti odgovaraju istoriskim zahtevima Kineske revolucije, i ovo mora biti potpuno jasno svakom komunisti.

Komunisti se nikako ne odriču svojih socijalističkih i komunističkih ideala; kad prođu kroz etapu buržoasko-demokratske revolucije, oni će doći do socijalističke i komunističke etape. Komunistička partija Kine ima svoj politički i ekonomski program. Njen program-maksimum jeste socijalizam i komunizam, a to nije isto što su i tri narodna principa. Njen program za period demokratske revolucije takođe ide dalje od programa svih drugih partija Kine, ali on, u osnovi, ne protivreči programu tri narodna principa koje je istakao I kongres Kuomintanga. Zato mi ne samo da se ne odri-

ćemo od tri narodna principa, nego hoćemo da ih čvrsto i odlučno sprovodimo u život, zahtevamo da Kuomintang zajedno s nama sprovodi te principe u život, i pozivamo čitav kineski narod da ih ostvaruje. Smatramo da se i Komunistička partija i Kuomintang i čitav kineski narod moraju jednodušno podići u borbu za tri velika cilja: za nacionalnu nezavisnost, za vlast naroda i demokratske slobode, za sreću naroda.

13. — Da li je bio pogrešan naš raniji poziv za stvaranje radničko-seljačke demokratske republike? Ne, nije bio pogrešan, pošto je buržoazija, a naročito krupna, napustila revoluciju i, prešavši na stranu imperijalista i feudalnih snaga, pretvorila se u neprijatelja naroda; kao pokretačke snage revolucije ostali su samo: proletarijat, seljaštvo i gradska sitna buržoazija; kao revolucionarna partija ostala je samo Komunistička partija, i misija organizatora revolucije pala je u deo jedino revolucionarnoj partiji u Kini — našoj, Komunističkoj partiji. Samo je Komunistička partija i dalje visoko držala zastavu revolucije, čuvala revolucionarne tradicije, isticala parolu demokratske republike radnika i seljaka i mnogo godina vodila tešku borbu za ostvarenje te parole. Parola demokratske republike radnika i seljaka nije suprotna zadacima buržoasko-demokratske revolucije, nego, naprotiv, označava čvrsto sprovođenje upravo tih zadataka. U politici koju mi sprovodimo u toku te borbe nema ničega što ne bi odgovaralo tim zadacima. U svojoj politici, koja je čak uključivala i konfiskaciju veleposedničke zemlje i uvođenje osmočasovnog radnog dana, mi nikako nismo izlazili iz okvira sistema kapitalističke privatne svojine niti smo ostvarivali socijalizam.

Kakav će biti klasni sastav novodemokratske republike? Proletarijat, seljaštvo, gradska sitna buržoazija, buržoazija i svi oni koji su za nacionalnu i demokratsku revoluciju. Takva republika pretstavljaće savez svih tih klasa u nacionalnoj i demokratskoj revoluciji. Specifičnost toga saveza sastoji se u tome što u njega sada ulazi buržoazija; pošto se u sadašnjoj situaciji ponovo javila mogućnost njenog učešća u pružanju otpora Japanu, partija proletarijata ne treba da odbacuje učešće buržoazije; naprotiv, ona treba da je privlači i da obnovi savez sa njom radi zajedničke borbe u interesu razvitka Kineske revolucije. Da se učini kraj oružanim sukobima u zemlji, Komunistička partija je spremna da prekine politiku nasilne konfiskacije veleposedničke zemlje i spremna je da zakonodavnim putem i drugim odgovarajućim merama reši agrarno pitanje u procesu izgradnje nove demokratske republike. Ali, pre svega, treba rešiti pitanje kome pripada kineska zemlja — Japancima ili Kinezima. Pošto će se pitanje zemlje, koje pokreću seljaci, rešavati polazeći od naših opštih zadataka odbrane Kine, to će prelaz od metoda nasilne konfiskacije na nove metode koji odgovaraju situaciji postati preko potreban.

Parola radničko-seljačke demokratske republike bila je ranije pravilno istaknuta i pravilno danas odbačena.

14. — U cilju stvaranja jedinstvenog nacionalnog fronta radi okupljanja za borbu sa neprijateljem treba pravilno rešiti izvesne suprotnosti u zemlji, polazeći od potrebe da se pomaže učvršćenje i širenje, a ne slabljenje i sužavanje jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta. Na etapi demokratske revolucije ne treba izbegavati suprotnosti i borbu između klasa, partija i grupa, kao i političkih blokova u zemlji, ali je mogućno i treba prekinuti svaku borbu koja ometa okupljanje snaga za otpor Japanu (građanski rat, neprijateljstvo između partija, podela zemlje na izdvojene rejone, feudalno političko i ekonomsko ugnjetavanje, s jedne strane, a s druge, politika ustanaka i preteranih ekonomskih zahteva koji ne pomažu okupljanju naroda za otpor Japanu itd.), a očuvati one oblike borbe koji povoljno utiču na okupljanje naroda radi pružanja otpora Japanu (sloboda kritike, zahtev za samostalnošću partije, zahtev da se poboljšaju politički i ekonomski uslovi života naroda itd.).

15. — U skladu sa opštim zadacima borbe za jedinstveni antijapanski nacionalni front i jedinstvenu demokratsku republiku pred Crvenom armijom i antijapanskim uporišnim bazama iskrsavaju sledeći zadaci: a) postići da Crvena armija odgovara uslovima antijapanskog rata, a za to je potrebno smesta reorganizovati Crvenu armiju u Nacionalno-revolucionarnu armiju, još više podići njen vojni, politički i kulturni nivo da bi se od nje mogle stvoriti krupne vojne jedinice koje će poslužiti kao primer u antijapanskom ratu; b) uključiti uporišne baze u sastav republike kao celine, uvesti u njima demokratsko uređenje koje će odgovarati novim uslovima, reorganizovati odrede za društvenu bezbednost, likvidirati nacionalne izdajnike i dezorganizatore, te baze pretvoriti u rejone koji bi poslužili kao primer u borbi sa japanskim zavojevačima i u izgradnji demokratskog uređenja; c) u potrebnoj meri privredno podizati te rejone, poboljšavati životne uslove stanovništva; d) podizati rejone na odgovarajući kulturni nivo.

NAŠA ODGOVORNOST U RUKOVOĐENJU

16. — Kineska buržoazija, sposobna da u određenim istoriskim okolnostima uzme učešća u borbi protiv imperijalizma i feudalnog poretka, pod drugim istoriskim okolnostima, zbog svoje ekonomske i političke slabosti, može se pokolebati i poći u izdaju. Ovu zakonitu pojavu potvrdile su činjenice iz kineske istorije. Zbog toga se zadaci antiimperijalističke i antifeudalne buržoasko-demokratske revolucije u Kini mogu izvršiti samo u tom slučaju ako se na čelu, kako je to određeno istoriskim razvojem, bude nalazio proletarijat, a ne buržoazija. Sem toga, samo ako proletarijat pokaže

potrebnu čvrstinu i doslednost u sprovođenju demokratske revolucije, biće moguće savladati nepostojanost i nedoslednost svojstvenu buržoaziji i ne dopustiti da se revolucija završi porazom. Da li treba raditi tako da proletarijat pođe za buržoazijom ili tako da buržoazija pođe za proletarijatom? Od toga ko će od njih rukovoditi Kineskom revolucijom zavisi njen ishod. Iskustvo 1924—1927 godine pokazalo je kako se uspešno razvijala revolucija kad je buržoazija išla za političkim rukovodstvom proletarijata, i kakav je poraz pretrpela revolucija kad se proletarijat (za ovo snosi odgovornost Komunistička partija) u političkom smislu počeo vući na repu buržoazije.[18]) Ne treba dopustiti da se istorija ponovi.

U današnjoj situaciji bez političkog rukovodstva proletarijata i njegove partije ne može biti stvoren jedinstveni antijapanski nacionalni front, ne mogu biti rešeni zadaci uspostavljanja unutrašnjeg mira, demokratije i otpora agresoru, neće se moći braniti otadžbina, neće se moći uspešno završiti stvaranje jedinstvene demokratske republike. Danas je kineska buržoazija, koju pretstavlja Kuomintang, još vrlo pasivna i konzervativna; to se vidi iz toga kako se ona teško odlučuje za stvaranje jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta, čiji je inicijator Komunistička partija. Ova okolnost donosi proletarijatu i njegovoj partiji još veću odgovornost u političkom rukovodstvu. Uzeti na sebe ulogu glavnog štaba u ratu protiv japanskih zavojevača, za spas otadžbine, to je sveta dužnost Komunističke partije, koje se ona ne sme i ne može odreći.

17. — Kako ostvaruje proletarijat preko svoje partije političko rukovodstvo nad svim revolucionarnim klasama u zemlji?

Prvo, u skladu sa istoriskim razvitkom određena je osnovna politička linija, a za njeno sprovođenje na svakoj etapi razvitka i u vezi sa svakim važnim događajem određuju se konkretne akcione parole. Tako, naprimer, mi smo dali osnovne parole »jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta« i »jedinstvene demokratske republike«, a kao dopunu njima — parole: »prekidanje građanskog rata«, »uvođenje demokratije«, »otpor agresoru«, i te parole postale su konkretni cilj jednodušne akcije čitavog naroda. Bez takvog konkretnog cilja ne može biti ni govora o političkom rukovodstvu.

Drugo, kada se, idući za tim konkretnim ciljem, čitava zemlja digne, proletarijat, a naročito njegova avangarda — Komunistička partija, mora pokazati beskrajnu aktivnost i predanost, biti primer u borbi za ostvarivanje toga konkretnog cilja. U borbi za rešenje svih zadataka jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta i demokratske republike komunisti moraju pokazati maksimum dalekovidosti, najveću samopožrtvovanost, čvrstinu i sposobnost snalaženja u situaciji, moraju se oslanjati na većinu naroda i zadobijati podršku narodnih masa.

Treće, ne gubeći iz vida postavljeni politički cilj, treba uspostavljati odgovarajuće odnose sa saveznicima, razvijati i učvršćivati savez sa njima.

Četvrto, treba raditi na tome da se prošire redovi Komunističke partije, da se učvrsti njeno ideološko jedinstvo i stroga disciplina. Političko rukovodstvo Komunističke partije nad čitavim narodom ostvaruje se ako se ispunjavaju svi navedeni uslovi. Ti uslovi su osnova koja nam osigurava političko rukovodstvo, oni su jemstvo da će se revolucija pobedonosno završiti i da ona neće postati žrtva nepostojanosti naših saveznika.

18. — Pošto se postigne mir u zemlji i ostvari saradnja između dve partije, oblici borbe, oblici organizacije i metodi rada primenjivani ranije, dok su postojale dve antagonističke vlasti, moraju se izmeniti. Te promene, pre svega, treba da se sastoje u prelasku od oružanih oblika borbe na mirne, od ilegalnih na legalne. Takav zaokret nije lako ostvariti, treba ponovo učiti. Pripremanje naših kadrova na jedan nov način postaje jedan od naših glavnih zadataka.

19. — Vrlo mnogo drugova postavlja pitanje o karakteru demokratske republike i perspektivama njenog razvitka. Na to odgovaramo ovako: po svom klasnom karakteru ona pretstavlja savez svih revolucionarnih klasa, a u budućnosti ona može krenuti ka socijalizmu. Naša demokratska republika stvara se u procesu izvršavanja zadataka nacionalnog antijapanskog rata, stvara se pod rukovodstvom proletarijata, stvara se u novoj međunarodnoj situaciji (pobeda socijalizma u Sovjetskom Savezu, predvečerje novog perioda u razvitku svetske revolucije). Stoga, iako ona zbog socijalnih i ekonomskih uslova ostaje država buržoasko-demokratska po svom karakteru, zbog konkretnih političkih uslova ona mora postati država zasnovana na savezu radnika, seljaka, sitne buržoazije i buržoazije, — u tome i jeste razlika između nje i obične buržoaske republike. Iz tog razloga, mada će ona u perspektivi poći kapitalističkim putem, ipak istovremeno postoji i mogućnost njenog prelaska na put socijalizma, i partija proletarijata svom snagom se mora boriti za taj drugi put.

20. — Neophodan uslov za izvršenje zadataka koji se nalaze pred Partijom jeste borba protiv uskosti i sektaštva, avanturizma i prirepaštva. U radu naše Partije sa masama odavno postoje tendencije ka uskom rezervisanom stavu, nadutom sektaštvu i avanturizmu. Te štetne tendencije smetaju Partiji da stvori jedinstveni antijapanski nacionalni front i da pridobije većinu naroda. Preko je potrebno osloboditi se njih u svakoj konkretnoj oblasti našeg rada. Naš zahtev sastoji se u tome da se oslanjamo na većinu i da radimo uzimajući u obzir situaciju u celini. Mi ne možemo dopustiti da se ponovo pojavi prirepaštvo Čen Tu Siua, koji je bio odraz buržoaskog reformizma u redovima proletarijata. Udaljavati se od principijelnih pozicija Partije, prikrivati njen politički lik, prinositi interese radnika i seljaka na žrtvu buržoaskom reformizmu, znači neizostavno dovesti revoluciju do poraza. Naš zahtev sastoji se u sprovođenju čvrste revolucionarne politike, u postizavanju potpune pobede buržoasko-demokratske revolucije. Za savlađivanje svih

pomenutih štetnih tendencija preko je potrebno podići u našoj Partiji nivo marksističko-lenjinističke teoriske izgrađenosti, jer samo marksističko-lenjinistička teorija jeste kompas koji pokazuje Kineskoj revoluciji put ka pobedi.

NAPOMENE

1. — Događaji 1935 godine u Severnoj Kini: to je niz događaja u vezi sa okupacijom Severne Kine od strane japanskih zavojevača i sramnim gubitkom suverenih prava Severne Kine, sramnim za kuomintanšku Vladu na čelu sa Čang Kaj Šekom. Maja 1935 godine japanski zavojevači podneli su kuomintanškoj Vladi zahtev: prepustiti im pravo da oni uvedu svoju vlast u Severnoj Kini. Juna meseca kuomintanška Vlada izašla je u susret ovom zahtevu i zaključila sa Japancima takozvani »sporazum Ho Jing Čin — Umecu«, tojest sporazum koji su potpisali pretstavnik kuomintanške vlade u Severnoj Kini, Ho Jing Čin, i vrhovni komandant japanske okupacione vojske u Severnoj Kini, Iosiciro Umecu. Tim sporazumom Kina je izgubila veliki deo svojih suverenih prava u provincijama Hopeju i Čaharu. Oktobra iste godine, po nagovoru japanskih zavojevača, nacionalni izdajnici podigli su bunu u okrugu Sjangho (provincija Hopej) i uspeli da zauzmu okružno mesto. Novembra 1935 godine izdajnici otadžbine su po naređenju japanskih okupatora organizovali takozvani »pokret za autonomiju pet provincija Severne Kine, i postavili su u istočnom delu provincije Hopeja marionetsku »antikomunističku autonomnu Vladu«. Po naređenju kuomintanške vlade Sung Če Juan i neki drugi obrazovali su takozvani »Hopej — čaharski politički savet« radi toga da zadovolje zahtev japanskih zavojevača o »uvođenju vlasti posebne vrste u Severnoj Kini«.

2. — Misli se na Deklaraciju Komunističke partije Kine, objavljenu 1 avgusta 1935 godine. U sledećem tekstu navodi se glavni deo te deklaracije:

»Danas, kad se nadnela opasnost porobljavanja naše otadžbine i propasti čitave nacije, Komunistička partija Kine još jednom se obraća svima sunarodnicima sa sledećim pozivom:

Sve političke partije i grupe, bez obzira na njihova ranija i sadašnja politička ubeđenja i interese, svi građani bilo kom sloju stanovništva da pripadaju, sa različitim pogledima i različitim interesima, sve vojne jedinice, svejedno da li su se one ranije međusobno tukle ili to danas čine, — svi moraju da potpuno shvate i osete »da se braća u kući međusobno svađaju, a protiv spoljnog neprijatelja udružuju«, tojest moraju pre svega prekinuti građanski rat da tako mobilišu sve snage zemlje (ljudske rezerve, materijalne i finansiske izvore za snabdevanje i oružane snage) u borbu za svetu stvar otpora Japanu i spasa otadžbine. Komunistička partija ponovo najozbiljnije izjavljuje da će Crvena armija, ako kuomintanška vojska prekine samo napad na Crvenu armiju, ako bilo koja njena jedinica stupi u antijapanski rat, ne samo smesta prekinuti neprijateljsku delatnost, nego će biti spremna da rame uz rame, složnim i zajedničkim naporima spasava otadžbinu, bez obzira na to da li je ranije bilo ili sada ima među njima neprijateljstva ili mržnje, i nezavisno od toga ima li bilo kakvog neslaganja između te vojne jedinice i Crvene armije u pitanjima unutrašnje politike.

... Komunistička partija je spremna da uzme na sebe inicijativu obrazovanja takve Vlade nacionalne odbrane. Komunistička partija izjavljuje spremnost da odmah stupi u pregovore o pitanju obrazovanja vlade nacionalne odbrane sa svima političkim partijama, grupama i organizacijama (sindikatima, seljačkim savezima, studentskim savezima, trgovačkim udruženjima, prosvetnim društvima, novinarskim udruženjima, učiteljskim udruženjima,

udruženjima zemljaka po velikim gradovima, Čiguntanom*), Društvom za nacionalnu oružanu odbranu, antijapanskim savezima, društvima za spas otadžbine itd., itd.), sa poznatim naučnicima, političkim radnicima i svima lokalnim vojnim i administrativnim organima koji žele da uzmu učešća u pružanju otpora Japanu i spasavanju otadžbine. Vlada nacionalne odbrane, koja će biti obrazovana posle tih pregovora, treba da postane privremeni rukovodeći organ koji će sebi postaviti za cilj da spase otadžbinu od propasti. Takva Vlada nacionalne odbrane moraće da preduzme mere za obrazovanje pravog pretstavničkog organa koji će izražavati volju svih građana (to će biti pretstavnici koje su po demokratskim načelima izabrali radnici, seljaci, vojnici, državni službenici, trgovci, inteligencija, sve partije, grupe i organizacije koje žele da pruže otpor Japanu i da spasu otadžbinu, kao i kineski emigranti u inostranstvu i sve nacionalnosti koje naseljavaju Kinu), da što stvarnije razmotri sva pitanja u vezi sa borbom protiv Japana, za spas otadžbine. Komunistička partija će u celini i potpuno podržati sazivanje takvog opštenarodnog pretstavničkog tela i bez pogovora će izvršavati sve njegove odluke.

... U ujedinjenu antijapansku armiju treba da uđu sve vojne jedinice koje su izjavile svoju spremnost da pruže otpor Japanu. Pod rukovodstvom Vlade nacionalne odbrane biće formirana jedna komanda nad ujedinjenom antijapanskom armijom. Kako će biti obrazovana ta komanda, da li od pretstavnika koje su izabrali starešine i vojnici antijapanskih vojnih jedinica, ili na neki drugi način, — to će se odrediti prema volji pretstavnika svih grupa i čitavog naroda. Crvena armija će bezuslovno prva stupiti u tu ujedinjenu armiju da izvrši svetu dužnost u borbi protiv japanskih zavojevača, za spas otadžbine. Da bi Vlada nacionalne odbrane, mogla valjano izvršiti svoj veliki zadatak odbrane zemlje, i da bi ujedinjena antijapanska armija mogla valjano izvršiti svoj zadatak u borbi protiv Japana, Komunistička partija poziva sve građane da žrtvuju sve što imaju: ko ima novaca — novac, ko ima oružja — oružje, ko ima rezerve u hrani — hranu, fizički jaki — svoju snagu, stručnjaci — svoje znanje i veštinu, da se tako mobilišu svi građani i da se naoružaju milionske narodne mase svim oružjem koje imamo, kako novim tako i starim«.

3. — Misli se na »Odluku o savremenoj političkoj situaciji i zadacima Partije«, koju je doneo Politbiro Centralnog komiteta Komunističke partije Kine 25 decembra 1935 godine u Vajapaou, u severnom delu provincije Šensija. U zaključcima Politbiroa brižljivo su proanalizirane promene koje su se u to vreme dogodile u spoljnom i unutrašnjem položaju Kine, kao i u međusobnim odnosima klasa u zemlji, i određena je politika Partije. Ovde se navodi jedan deo iz tih zaključaka:

»Današnja situacija pokazuje da je aktivnost japanskih imperijalista, koji sprovode aneksiju Kine, potresla čitavu Kinu i čitav svet. Odnosi među klasama, društvenim slojevima, političkim partijama i oružanim snagama, koje deluju na političkoj pozornici u Kini, ili su se već izmenili, ili se menjaju. Front nacionalne revolucije i front nacionalne kontrarevolucije nalaze se u procesu preobražaja. S tim u vezi taktička linija Partije treba da se sastoji u mobilizaciji, ujedinjavanju i organizovanju revolucionarnih snaga čitave zemlje, čitave nacije za borbu protiv glavnog neprijatelja u ovoj etapi — japanskog imperijalizma i vođe nacionalnih izdajnika — Čang Kaj Šeka. Svi građani, sve grupe, svi oružani odredi i sve klase koje se bore protiv japanskog imperijalizma i izdajnika otadžbine Čang Kaj Šeka, — svi se moraju ujediniti, otpočeti sveti nacionalno-revolucionarni rat, proterati japanske imperijaliste iz Kine, zbaciti vlast slugu japanskog imperijalizma u Kini, postići potpuno nacionalno oslobođenje Kine i odbraniti njenu nezavisnost i teritorijalni integritet. Samo najširi jedinstveni antijapanski nacionalni

*) Jedna od organizacija Kineza u inostranstvu.

front (i u najširim masama i u vrhovima) može pobediti japanske imperijaliste i njihovog slugu — Čang Kaj Šeka.

Jasno je da će razni ljudi, razne organizacije, razne društvene klase i slojevi, razne vojne jedinice učestvovati u antijapanskoj nacionalnoj revoluciji, polazeći svako od svojih pobuda i imajući svako svoju platformu. Jedni to čine radi očuvanja svog ranijeg položaja, drugi se bore za rukovodstvo u tom pokretu, da on ne bi izašao iz okvira dopuštenih sa njihovog gledišta; treći se bore za stvarno i potpuno nacionalno oslobođenje Kine. Upravo zato što svako polazi od svojih sopstvenih pobuda i ima svoju platformu, jedni će se već na početku borbe kolebati i činiti izdajstva, drugi mogu na pola puta postati pasivni ili napustiti bojno polje, treći će se boriti do kraja. Ali naš zadatak ne svodi se samo na okupljanje svih glavnih snaga sposobnih za pružanje otpora Japanu; mi moramo isto tako okupiti oko sebe sve moguće saveznike u borbi protiv Japana. Zadatak se sastoji i u tome da čitav narod dâ sve što ima: ko ima snagu — neka da svoju snagu, ko ima novaca — neka žrtvuje novac, ko ima oružje — neka da oružje, ko ima znanje — neka da znanje; neka ne bude nijednog kineskog patriote koji ne bi uzeo učešća u antijapanskom frontu. To je opšta linija politike Partije u odnosu na sveobuhvatni jedinstveni nacionalni front. Samo na osnovu te linije mi ćemo moći mobilisati sve snage naroda za borbu protiv neprijatelja čitavog našeg naroda — japanskih imperijalista, protiv izdajnika otadžbine, Čang Kaj Šeka.

Radnička klasa i seljaštvo su kao i ranije osnovne pokretačke snage Kineske revolucije, a široke mase sitne buržoazije i revolucionarna inteligencija su najpouzdaniji njihov saveznik u nacionalnoj revoluciji. Čvrst savez radnika, seljaka i sitne buržoazije jeste glavna snaga koja će pobediti japanski imperijalizam i izdajnike otadžbine. Jedan deo nacionalne buržoazije i izvesni militaristi, ma koliko se negativno odnosili prema agrarnoj revoluciji i crvenoj vlasti, ako se budu sa simpatijama odnosili prema borbi protiv japanskog imperijalizma, protiv izdajnika otadžbine, ili budu sačuvali dobronamernu neutralnost, ili, najzad, ako i sami uzmu neposrednog učešća u toj borbi, — koristiće širenju antijapanskog fronta. To će ih odvojiti od tabora kontrarevolucije i povećaće snage revolucije. Za postizavanje navedenog cilja Partija će morati da primeni odgovarajuće metode i oblike za pridobijanje svih tih snaga na stranu antijapanskog fronta. Dalje, čak i u samom taboru zemljoposednika i kompradorske buržoazije nema potpunog jedinstva. Borba između raznih imperijalističkih država u Kini dovela je do pojave suparništva između klika nacionalnih izdajnika koji služe interesima različitih imperijalističkih država. Partija treba da iskoristi suprotnosti i sukobe između tih klika i da učini sve što je moguće da makar jedan deo kontrarevolucionarnih snaga privremeno aktivno ne istupi protiv antijapanskog fronta. Slična politika treba da se vodi i prema svim imperijalističkim državama, izuzev Japana.

Mobilišući, okupljajući i organizujući kineski narod za borbu protiv njegovog zajedničkog neprijatelja, Partija se mora čvrsto i odlučno boriti protiv tendencija kolebanja, sporazumaštva, kapitulacije i izdaje koje se pojavljuju u jedinstvenom antijapanskom frontu. Svako ko podriva pokret kineskog naroda protiv japanskog imperijalizma jeste izdajnik otadžbine i nacionalni izdajnik i njega treba da stigne narodna kazna. Svojim pravilnim i doslednim istupanjima i delovanjem, usmerenim protiv japanskog imperijalizma, protiv izdajnika otadžbine, Komunistička partija mora zadobiti prevlast u antijapanskom frontu. A antijapanski pokret, opet, može postići konačnu pobedu samo pod rukovodstvom Komunističke partije Kine. Treba zadovoljiti zahteve koji su u vezi sa glavnim interesima širokih narodnih masa koje učestvuju u antijapanskom ratu (zahtev seljaka u pogledu zemlje, zahtevi radnika, vojnika, sirotinje i inteligencije za poboljšanje životnih uslova). Samo ako se zadovolje ti zahtevi mogu se mobilisati još šire narodne mase za borbu protiv japanskog imperijalizma, može se antijapanskom

pokretu dati trajniji karakter i osigurati njegova konačna pobeda. Samo na taj način Partija će moći osvojiti prevlast u rukovođenju antijapanskim ratom«.

Vidi i članak »O taktici borbe protiv japanskog imperijalizma«.

4. — 5 maja 1936 godine Komanda kineske Crvene armije uputila je nankinškoj Vladi telegram sa zahtevom da se prekine rat i zaključi mir u ime ujedinjenja za borbu protiv Japana. Ovaj telegram glasio je:

»Vojnom komitetu nankinške nacionalne Vlade, svima pomorskim, kopnenim i vazduhoplovnim oružanim snagama, svima partijama, grupama, organizacijama i redakcijama listova, svima građanima koji ne žele da se nađu u jarmu kolonijalnog ropstva.

Od momenta forsiranja reke Hoanghoa i početka pokreta na istok, avangardne jedinice kineske narodne Crvene armije, formirane odlukom Revolucionarnog vojnog saveta kineske Crvene armije za borbu sa Japancima, svuda su postizavale pobede koje su izazivale snažan odjek u čitavoj zemlji. Ali, kada su jedinice avangardnih snaga zauzele Tatung — pučoušku železničku prugu i počele aktivno da se pripremaju za pohod na provinciju Hopej radi neposrednih operacija protiv japanskih zavojevača, Čang Kaj Šek je uputio u provinciju Šansi oružane snage koje su brojale više od 10 divizija da u sadejstvu sa vojskom Jen Si Šana spreče napredovanje Crvene armije, koja je pošla da se bori protiv Japanaca. Pored toga, on je naredio vojsci Čang Suh Ljanga i Jang Hu Čenga i jedinicama koje su se nalazile u severnom delu provincije Šensija da se probiju u crvene rejone provincija Šensija i Kansua i da dezorganizuju pozadinu naše vojske koja se borila protiv Japana. Da bi otpočele neposredna borbena dejstva protiv Japanaca, antijapanske avangardne jedinice kineske narodne Crvene armije bile su u suštini prisiljene da se koncentrišu i unište vojsku Čang Kaj Šeka koja im je presekla put ka frontu. Ali, Revolucionarni vojni savet Crvene armije, pažljivo proučivši situaciju, došao je do zaključka da će, u momentu kada je otadžbina u opasnosti, oružani sukob vojski obeju strana, bez obzira na njegov ishod, naneti štetu odbranbenoj moći Kine, što će samo ići na ruku japanskim imperijalistima. Osim toga, u Čang Kaj Šekovoj i Jen Si Šanovoj vojsci ima dosta patriota koji žele da se prekine građanski rat i da se ujedinjenim snagama povede borba protiv Japanaca. Izvršenje Čang Kaj Šekove i Jen Si Šanove naredbe da se preseče put Crvenoj armiji, koja ide da se bori protiv Japanaca, ne slaže se sa savešću tih patriota. Uzimajući sve to u obzir, Revolucionarni vojni savet Crvene armije, želeći da sačuva oružane snage sposobne da brane zemlju, da dovede do što bržeg širenja antijapanskog rata i da odlučno sprovede u život naše zahteve o prekidanju građanskog rata i ujedinjavanju snaga za borbu protiv japanskog imperijalizma — zahtevi na kojima mi insistiramo kad god se obraćamo narodu, — kao i da probudi, najzad, svest kod Čang Kaj Šeka i patriotski nastrojenih ratnika njegove armije, povukao je, bez obzira na mnogobrojne pobede koje je Crvena armija postigla u provinciji Šansiju, narodne antijapanske avangardne jedinice na zapadnu obalu reke Hoanghoa. Ovaj akt pokazao je nankinškoj Vladi, svima pomorskim, kopnenim i vazduhoplovnim snagama naše zemlje i čitavom narodu Kine iskrenost naših namera. Radi prekidanja građanskog rata i organizovanja otpora japanskim zavojevačima spremni smo da za mesec dana prekinemo vojne akcije i da se sporazumemo o miru sa svima onim vojskama koje se bore protiv antijapanske Crvene armije. Revolucionarni vojni savet Crvene armije najozbiljnije izjavljuje vama, gospodo članovi nankinške Vlade: u današnjoj zaoštrenoj situaciji, kada otadžbini i narodu preti opasnost propasti, trebalo bi da vi odlučno ponovo razmotrite svoje pozicije i da prožeti duhom stare izreke: »Kod kuće se braća međusobno svađaju, a protiv spoljnog neprijatelja ujedinjuju«, prekinete građanski rat u čitavoj zemlji, a pre svega u provinciji Šensiju, Kansu i Šansiju; obe strane treba da pošalju svoje pretstavnike radi donošenja konkretnih mera za organizovanje otpora Japanu i za spasavanje otadžbine. To će biti ne samo povoljno rešenje za vas, gospodo, nego i sreća za čitavu naciju i državu. Ako vi to ne shvatite, nego budete i

dalje išli pogrešnim putem, ako krenete putem izdaje otadžbine, onda će se vaša vlast, na kraju krajeva, srušiti, čitav narod će vas prezreti i vi ćete biti zbačeni. Kaže se: »Onaj koga prekoreva hiljadu ljudi umreće i bez bolesti«, ali: »Kasapin treba samo da se mane noža, pa će postati pravednik«. Mi bismo hteli da vi o svemu tome dobro razmislite. Revolucionarni vojni savet Crvene armije obraća se svim organizacijama, partijama, grupama i svima građanima koji ne žele da se nađu u jarmu kolonijalnog ropstva sa pozivom da podrže naš odlučan zahtev: prekinuti građanski rat, sporazumeti se o miru, pa da se svi kao jedan okrenemo protiv japanskih zavojevača. Organizujte komitete koji će povesti zajedničku akciju da se prekine građanski rat, šaljite svoje pretstavnike da rade na tome da se prekine vatra između dve strane koje vode građanski rat; svojom akcijom pomažite brzo i potpuno sprovođenje svih ovih predloga i kontrolišite njihovo izvršavanje«.

5. — Vidi napomenu 7 uz članak »Izjava povodom Čang Kaj Šekove izjave«.

6. — U »Odluci o savremenoj političkoj situaciji i zadacima Partije«, donetoj na zasedanju Politbiroa Centralnog komiteta Komunističke partije Kine decembra 1935 godine, i u referatu druga Mao Ce Tunga »O taktici borbe protiv japanskog imperijalizma« bila je istaknuta parola stvaranja narodne republike. Kasnije, polazeći od potreba situacije, Partija je počela sprovoditi takvu politiku koja je primoravala Čang Kaj Šeka da vodi antijapanski rat, a, uzimajući u obzir da je parola stvaranja narodne republike bila neprihvatljiva za Čang Kaj Šekovu kliku, zamenila je, u svom pismu Kuomintangu avgusta 1936 godine, tu parolu parolom stvaranja demokratske republike. Odmah za tim Centralni komitet Partije u svojoj »Odluci o današnjem stanju pokreta za otpor japanskim zavojevačima i spasavanje otadžbine, kao i o demokratskoj republici«, donetoj septembra iste godine, dao je konkretno objašnjenje parole demokratske republike. Mada se te dve parole po svojoj formi razlikuju, u suštini one znače isto.

Ovde se daju dva citata iz odluke Centralnog komiteta Komunističke partije Kine, donete septembra 1936 godine o pitanju demokratske republike: »Centralni komitet smatra da je u sadašnjoj situaciji preka potreba istaći parolu stvaranja demokratske republike, pošto je to najbolji način da se okupe sve antijapanske snage radi obezbeđenja teritorijalnog integriteta Kine i radi blagovremenog uklanjanja sadašnje najveće opasnosti koja preti kineskoj državi i naciji. Osim toga, to je najpodesnija parola za jedinstveni front, pošto je ona rezultat demokratskih zahteva najširih narodnih masa.

Demokratska republika proširiće demokratiju na širu teritoriju nego sistem demokratske diktature radnika i seljaka uveden samo na jednom delu teritorije Kine, i biće mnogo progresivniji sistem upravljanja nego diktatura jedne partije — Kuomintanga, uvedena na većem delu teritorije naše zemlje. Zato će demokratska republika još uspešnije moći da osigura opštu mobilizaciju i konačnu pobedu u antijapanskom ratu. U isti mah demokratska republika će moći ne samo da privuče najšire narodne mase čitave Kine na učešće u političkom životu i da podigne stepen njihove svesti i organizovanosti, nego i da dâ veće mogućnosti slobodnoj delatnosti kineskog proletarijata i njegovog vođe — Komunističke partije Kine, koji se bore za pobedu socijalizma u budućnosti. Zato Komunistička partija Kine izjavljuje da će pružiti aktivnu podršku pokretu za demokratsku republiku. Ona isto tako izjavljuje da će, kada bude stvorena demokratska republika u Kini i kada na osnovu sveopštih izbora bude sazvan parlamenat, crveni rejoni odmah stupiti u tu republiku kao njen sastavni deo. Stanovništvo crvenih rejona izabraće svoje delegate za parlamenat, i u tim rejonima biće uveden isti takav demokratski sistem ... «

»Centralni komitet podvlači da samo ako budemo i dalje širili pokret kineskog naroda protiv japanskog imperijalizma, za spas otadžbine, samo ako budemo jačali jedinstveni antijapanski nacionalni front svih partija,

grupa i slojeva stanovništva i svih oružanih snaga, samo ako budemo povećavali rukovodeću političku ulogu Komunističke partije Kine u jedinstvenom nacionalnom frontu, samo ako budemo na sve moguće načine učvršćivali crvenu vlast i Crvenu armiju i samo ako budemo vodili odlučnu borbu protiv raznih postupaka i akcija koji nanose štetu suverenitetu Kine i njenom nacionalnom prestižu i koji slabe snagu jedinstvenog nacionalnog fronta, samo tako ćemo moći primorati nankinšku Vladu Kuomintanga da pođe u borbu protiv Japana i da stvori preduslove za stvaranje demokratske republike. Stvaranje takve republike nemogućno je bez teške i duge borbe, bez mobilizacije čitavog kineskog naroda i bez prosperiteta revolucije. U toku borbe za demokratsku republiku Komunistička partija Kine mora sve da učini da ta republika, počev od sprovođenja »Programa otpora Japanu i spasa otadžbine«, koji je istakla naša Partija i koji se sastoji od 10 tačaka, dovede do kraja izvršenje osnovnih zadataka buržoasko-demokratske revolucije u Kini«.

7. — Ovaj telegram poslat je 10 februara 1937 godine. Tekst njegov glasi:

»Trećem plenumu CIK Kuomintanga. Čitava zemlja s radošću pozdravlja mirno rešenje sijanskih događaja. Od toga momenta pojavila se realna mogućnost da se ostvari težnja za postizanjem mira, ujedinjenjem i okupljanjem snaga za otpor spoljnom neprijatelju, i to je prava sreća za državu i naciju. U ovom trenutku, kada japanski zavojevači orgijaju, kada čak i opstanak kineskog naroda visi o koncu, naša Partija iz dna duše želi da Treći plenum vaše Partije, na osnovu napred okarakterisane težnje, prihvati dolenavedene tačke kao zadatke državne politike:

1. — Potpuno prekinuti građanski rat, okupiti sve snage zemlje za jednodušan otpor spoljnom neprijatelju.

2. — Zagarantovati slobodu reči, zbora i udruživanja, osloboditi sve političke zatvorenike.

3. — Sazvati konferenciju pretstavnika svih partija, grupa, svih slojeva stanovništva i svih oružanih snaga i na taj način ujediniti sve najbolje snage nacije radi zajedničke borbe za spas otadžbine.

4. — Brzo završiti sve pripreme za vođenje antijapanskog rata.

5. — Poboljšati životne uslove naroda.

Ako Treći plenum CIK vaše Partije odlučno i čvrsto prihvati ove tačke kao zadatke državne politike, onda je naša Partija, za dokaz svojih iskrenih namera da se ujedini u ime borbe protiv spoljnog neprijatelja, spremna da dâ vašem Plenumu sledeće garantije:

1. — Prekinuti u celoj zemlji sprovođenje težnje za oružani ustanak radi zbacivanja nacionalne Vlade.

2. — Promeniti naziv radničko-seljačke demokratske Vlade u Vladu Posebnog rejona Kineske republike, Crvene armije — u nacionalno-revolucionarnu armiju, i staviti ih pod rukovodstvo centralne Vlade i Vojnog komiteta u Nankingu.

3. — Uvesti na čitavoj teritoriji koju kontroliše Vlada Posebnog rejona dosledan demokratski režim zasnovan na opštem izbornom pravu.

4. — Odreći se politike konfiskacije veleposedničke zemlje i odlučno sprovoditi u život opšti program jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta«.

8. — 1935 godina obeležena je kao početak novog porasta patriotskog pokreta kineskog naroda. Pekinški studenti pod rukovodstvom Komunističke partije Kine prvi su organizovali patriotske demonstracije 9 decembra, istakavši parole: »Prekinimo građanski rat i svi, kao jedan, istupimo protiv spoljnog neprijatelja!«, »Dole japanski imperijalizam!« Ovaj pokret probio je brešu u sistemu terora koji je dugo vremena sprovodio savez kuomintanške

Vlade i japanskih zavojevača, i brzo je zadobio podršku čitavog kineskog naroda. On je bio nazvan »pokret 9 decembra«. Od toga trenutka sasvim jasno su se ispoljile nove promene koje su se dogodile u međusobnim odnosima različitih klasa u zemlji. Jedinstveni antijapanski nacionalni front, proglašen od strane Komunističke partije Kine, postao je kurs državne politike, i njega su počeli glasno i jasno zahtevati svi patrioti Kine, a izdajnička politika Čang Kaj Šekove Vlade postala je nepopularna u najvećoj meri.

9. — Novembra i decembra 1936 godine u Šangaju je štrajkovalo više od 45 hiljada radnika iz 26 japanskih i kineskih tekstilnih fabrika. U znak solidarnosti sa šangajskim radnicima, radnici svih japanskih tekstilnih fabrika u Cingtaou takođe su u decembru objavili generalni štrajk. Šangajski radnici su postigli pobedu: od novembra povećana im je plata za 5%. Upravama fabrika zabranjeno je bilo da svojevoljno otpuštaju, kao i da biju i vređaju radnike. Štrajk u Cingtaou ugušile su desantne jedinice japanske ratne mornarice.

10. — Zauzimanje prolaza Šangajguana od strane japanskih okupatora, njihovo prodiranje u Severnu Kinu 1933 godine, a naročito sklapanje »sporazuma Ho Jing Čin — Umecu« 1935 godine, pokazali su da je japanski imperijalizam naneo direktan udarac interesima anglo-američkog imperijalizma u Severnoj i Centralnoj Kini; zato su Engleska i SAD počele menjati svoj stav prema Japanu i uticati u tom pravcu na politiku Čang Kaj Šekove vlade. Za vreme sijanskih događaja 1936 godine Engleska je nastojala da Kina odbaci japanske zahteve koji su kršili interese Engleske u Kini, i čak je dala na znanje da Čang Kaj Šekova vlada, ako bude još u stanju da vlada kineskim narodom, treba da pođe na »izvesne oblike saveza s komunistima«, radi toga da se zada udarac agresivnoj politici Japana.

11. — Juna 1936 godine kuangsiski militaristi Li Cun Jen i Baj Čun Si, kao i kuangtunški militarista Čen Či Tang, pokrivajući se parolom »borbe protiv Japana i spasavanja otadžbine«, zajednički su istupili protiv Čang Kaj Šeka. Avgusta te iste godine Čang Kaj Šek je likvidirao taj incident; njemu je pošlo za rukom da obećanjima i raznim drugim merama razbije tu grupu.

12. — Avgusta 1936 godine japanska i marionetska vojska počele su prodirati u provinciju Suijuan. U novembru iste godine kineska vojska u toj provinciji pružila im je otpor. Čitav kineski narod poveo je kampanju za pomoć suijuanskom frontu.

13. — Posle zaključenja »sporazuma Ho Jing Čin — Umecu« 1935 godine, kuomintanška Vlada u Nankingu, pod uticajem rastućeg antijapanskog pokreta kineskog naroda i pod uticajem relativno čvrste politike anglo-američkih imperijalista prema Japanu, isto tako zauzela je relativno čvrst stav. Za vreme japansko-kineskih pregovora, koji su se vodili od septembra do decembra 1936 godine, kuomintanška Vlada ih je odugovlačila i otezala na sve moguće načine; pregovori nisu doneli nikakve rezultate i bili su prekinuti.

14. — Reč je o plenumu CIK Kuomintanga, održanom u Nankingu 15 februara 1937 godine posle mirnog regulisanja sijanskih događaja.

15. — A Kju je glavna ličnost u poznatom romanu velikog kineskog pisca Lu Suna »Istinita biografija A Kjua«. U ličnosti A Kjua pokazao je Lu Sun čoveka koji sebe zna da umiri pa ma šta da mu se desi u životu, čoveka koji sebe uvek smatra pobednikom, koji uvek smatra da je postigao »moralnu pobedu«.

16. — U ovom slučaju pod tri narodna principa podrazumevaju se principi i program koje je istakao Sun Jat Sen: nacionalizam, vlast naroda i na-

rodno blagostanje, — a ne njegov pogled na svet ili sistem njegovih teoretskih pogleda. Na etapi buržoasko-demokratske revolucije komunisti se slažu sa osnovnim postavkama Sun Jat Senovog programa, i u svoje vreme su išli na saradnju s njim; ali se oni nikako ne slažu sa pogledima na svet ili sistemom teoretskih pogleda buržoazije i sitne buržoazije, čiji je on bio pretstavnik. Pretstavljajući avangardu kineskog proletarijata, komunisti se po svom pogledu na svet ili sistemu teoretskih pogleda, po svojim teoretskim shvatanjima u oblasti nacionalnog i ostalih pitanja, korenito razlikuju od Sun Jat Sena. Vidi članak druga Mao Ce Tunga »O novoj demokratiji«.

17. — Kuomintang se, posle reorganizacije, koju je izveo Sun Jat Sen 1924 godine, pretvorio u revolucionarni blok svih klasa. U tom periodu komunisti su individualno stupali u Kuomintang. Kad je Kuomintang 1927 godine izdao revoluciju, po celoj Kini je počelo obračunavanje sa komunistima, a i s onim mnogobrojnim levim kuomintangovcima koji su bili istinske pristalice triju osnovnih političkih načela Sun Jat Sena. Ovo obračunavanje Kuomintang je nazivao »kampanjom za čišćenje Partije«. Od toga vremena Kuomintang se pretvorio u kontrarevolucionarnu partiju krupnih zemljoposednika i krupne buržoazije.

18. — Misli se na stanje stvoreno u prvoj polovini 1927 godine krivicom oportunističkog rukovođenja Centralnog komiteta Komunističke partije Kine.

* * *

BORBA ZA UVLAČENJE MILIONSKIH MASA U JEDINSTVENI ANTIJAPANSKI NACIONALNI FRONT

(7 maja 1937 godine)

Završna reč druga Mao Ce Tunga na Svekineskoj konferenciji Komunističke partije Kine maja 1937 godine.

Drugovi! U višednevnoj diskusiji posle moga referata o zadacima Komunističke partije Kine u periodu antijapanskog rata, svi su se sa referatom složili, a samo su pojedini drugovi imali izvesne prigovore. Njihovi prigovori imaju prilično ozbiljan karakter, i zato ću se ja u svojoj završnoj reči prvo osvrnuti na njihova izlaganja, a zatim ću preći na ostala pitanja.

PITANJE MIRA

Naša Partija bori se za mir u zemlji već blizu dve godine. Posle Trećeg plenuma CIK Kuomintanga počeli smo govoriti da je taj mir već postignut, da je etapa »usvajanja mira« već prošla, da se sada postavlja nov zadatak — »učvrstiti mir«. I još kažemo da je ova parola povezana sa parolom »osvajanje demokratije«, tojest, da je potrebno učvrstiti mir putem osvajanja demokratije. Izvesni drugovi tvrde da je to naše mišljenje neosnovano. Zaključci iz njihovih izlaganja sigurno će se pokazati ili suprotni našem zaključku, ili će imati polovičan karakter. Oni govore: »Japan je otstupio[1]), kolebanje u Nankingu pojačava se, spoljne suprotnosti slabe, a suprotnosti u zemlji rastu«. Ako se polazi od takve ocene, onda, naravno, ne može biti ni reči o takozvanoj novoj etapi i novim zadacima: pre bi trebalo govoriti o vraćanju na staru, pređenu etapu ili čak o još težoj situaciji. Ali ja mislim da je ta ocena netačna.

Kad govorimo da je mir postignut, to nikako ne znači da je mir učvršćen; naprotiv, mi govorimo da on nije stabilan. Stvaranje unutrašnjeg mira i učvršćenje toga mira — različite su stvari. U istoriji su mogućni privremeni regresi; put ka učvršćenju mira može da bude i krivudav. Uzroci tome su prisustvo japanskog imperijalizma i nacionalnih izdajnika, tojest projapanskih elemenata. Ali

ipak je unutrašnji mir posle sijanskih događaja postao činjenica. Takva situacija uslovljena je nizom okolnosti (osnovna orijentacija Japana na rat; zalaganje Sovjetskog Saveza, kao i Engleske, SAD i Francuske za mir; pritisak kineskog naroda; nastojanja Komunističke partije da se mirno regulišu sijanski događaji i njena politika usmerena na to da se prekine suprotstavljanje jedne vlasti drugoj; raslojavanje u redovima buržoazije i u redovima Kuomintanga itd.), i Čang Kaj Šek nije u stanju da svojim autoritetom stvori ili naruši unutrašnji mir. Da se naruši unutrašnji mir, trebalo bi objaviti rat mnogim snagama koje su za mir, a još bi se morao i sklopiti sporazum s japanskim imperijalizmom i projapanskim krugovima u Kini. Potpuno je očigledno da japanski imperijalizam i projapanski krugovi još uvek pokušavaju da produže građanski rat u Kini, i upravo zbog toga mir ni do danas nije učvršćen. Kod ovakvog stanja stvari naš zaključak je sledeći: ne vraćati se starim parolama: »Prekinuti građanski rat« ili »zavesti unutrašnji mir«, — nego učiniti još jedan korak napred, ističući novu parolu: »Zavesti demokratiju«. Samo se na taj način može učvrstiti unutrašnji mir, samo se na taj način može početi sa otporom Japanu. Zašto mi ističemo trostruku parolu: »Učvrstiti unutrašnji mir«, »Zavesti demokratiju« i »Početi sa otporom Japanu«? To činimo zato da točak revolucije pokrenemo dalje, — situacija nam već dopušta da učinimo nov korak napred. Ako se poriče da smo u novoj etapi i pred novim zadacima, ako se poriče zaokret koji se primećuje u politici Kuomintanga, onda to logično vodi ka negiranju uspeha onih snaga koje su za poslednjih godinu i po dana vodile borbu za mir u zemlji. Onda to znači da smo mi tapkali u mestu i da nismo učinili ni koraka napred.

Zašto ti drugovi daju takvu pogrešnu ocenu situacije? Zato što oni pri razmatranju današnje situacije ne polaze od onoga što je bitno u njoj, nego od mnogih činjenica i pojava koje imaju sasvim poseban i prolazan karakter (diplomatija Satoa, sudski proces u Sučouu[2]), ugušivanje štrajkova, prebacivanje Severoistočne armije na istok[3]), odlazak Jang Hu Čenga u inostranstvo[4]) itd.), a sve to stvara u njihovim očima mračnu sliku. Mi kažemo da je u politici Kuomintanga već počeo zaokret, ali, pored toga, mi podvlačimo i to da je Kuomintang daleko od toga da izvrši potpuni zaokret. Nemoguće je pretpostaviti da se reakcionarna politika koju je Kuomintang vodio deset godina može radikalno izmeniti bez novih i još većih napora i naših i čitavog naroda. Nije mali broj ljudi koji se smatraju kao »levičari«, koji su obično grdili Kuomintang i koji su za vreme sijanskih događaja bili za likvidiranje Čang Kaj Šeka i »probijanje kroz Tunguanski prolaz«[5]), a sada, kada se odmah po uvođenju mira dešavaju izvesni događaji, kao naprimer sudski proces u Sučouu, oni iznenađenim glasom pitaju: »Zašto Čang Kaj Šek opet tako radi?« Ti ljudi treba da shvate da ni komunisti ni Čang Kaj Šek nisu sveci, nisu neke izdvojene ličnosti, nego su čestice svojih partija, svojih klasa. Komunistička partija je sposobna da

dosledno vodi napred stvar revolucije, ali ona nije u stanju da za jedan dan potpuno likvidira sve zlo u zemlji. U politici Čang Kaj Šeka i Kuomintanga počeo je zaokret, ali bez još većih napora čitavog naroda, oni, razume se, neće moći potpuno da speru sa sebe sve blato koje se nakupilo za deset godina. Mi govorimo da zemlja ide ka unutrašnjem miru i demokratiji i da se sprema na otpor agresoru, ali nikako ne tvrdimo da se mogu bez ulaganja velikih napora do kraja uništiti stara zla: građanski rat, diktatura i neprotivljenje neprijatelju. Staro zlo, talog i blato, izvesne krivine u razvitku revolucije i mogućna nazadovanja, sve se to može savladati samo borbom i naporima, i to dugom borbom i dugim naporima.

Kažu da je »njihova jedina želja da nas se otarase«. To je tačno. Kuomintangovci su uvek pokušavali i pokušavaju da nas se otarase. Ja potpuno priznajem tačnost te ocene. Samo onaj ko spava može da to ne vidi. Ali pitanje je i to: jesu li se izmenili metodi pomoću kojih oni hoće da nas se otarase. Smatram da su se izmenili. Od politike rata i masovnih ubistava oni su prešli na politiku reformi i obmanjivanja, od »čvrste« politike — na »mekšu« politiku, od vojne taktike na političku. Čime se objašnjavaju te promene? Pred opasnošću od japanskog imperijalizma buržoazija i Kuomintang primorani su da traže privremenog saveznika u proletarijatu, isto tako kao što i mi tražimo saveznika u buržoaziji. Od te postavke treba polaziti pri razmatranju ovog pitanja. Ako je na međunarodnoj pozornici francuska vlada prešla od neprijateljstva prema SSSR-u na savez sa njim[6]), ona je to učinila iz istih tih motiva. U oblasti unutrašnje politike i kod nas namesto vojnih zadataka dolaze politički zadaci. Ali nama nisu potrebne intrige i prevare. Naš cilj sastoji se u tome da ujedinimo sve elemente buržoazije i Kuomintanga koji se sa simpatijama odnose prema antijapanskom ratu, i zajedničkim naporima da savladamo japanski imperijalizam.

PITANJE DEMOKRATIJE

Neki govore: »pogrešno je podvlačiti značaj demokratije; treba podvlačiti samo značaj otpora japanskoj agresiji, jer bez neposrednog otpora japanskoj agresiji ne može biti ni pokreta za demokratiju; većina ne traži demokratiju, nego samo otpor japanskoj agresiji; bilo bi dobro ponoviti 9 decembar«.*)

Dopustite pre svega da upitam može li se tvrditi da je na pređenoj etapi (od događaja 9 decembra 1935 godine do Trećeg plenuma CIK Kuomintanga februara 1937 godine) većina zahtevala samo otpor japanskim zavojevačima, a da nije tražila i unutrašnji mir? Zar je sa naše strane bila pogreška to što smo dotle podvlačili

*) Vidi napomenu 8 uz članak »Zadaci Komunističke partije Kine u periodu antijapanskog rata«.

značaj mira u zemlji? Zar ne može biti pokreta za unutrašnji mir i bez neposrednih akcija za otpor japanskim zavojevačima? (Poznato vam je da su se i sijanski događaji i Treći plenum CIK Kuomintanga odigrali posle okončanja oružanog otpora japanskoj vojsci u provinciji Suijuanu; pa i sad nema ni vojnih dejstava u Suijuanu, niti događaja od 9 decembra.) Kome nije poznato da je za otpor Japanu potreban unutrašnji mir, da bez takvog mira nema otpora i da je taj mir uslov za pružanje otpora japanskim zavojevačima? U prošloj etapi (počev od događaja 9 decembra pa do Trećeg plenuma CIK Kuomintanga) sve akcije posredno ili neposredno vezane sa otporom japanskim zavojevačima, vrtele su se oko borbe za unutrašnji mir. Pitanje unutrašnjeg mira bilo je centralno pitanje u prošloj etapi, najbitniji elemenat antijapanskog pokreta u prošloj etapi.

U novoj etapi najbitniji od svih zadataka u vezi s otporom japanskim zavojevačima postaje uspostavljanje demokratije. Biti za demokratiju znači biti za pružanje otpora Japanu. Otpor japanskim zavojevačima i demokratija uslovljavaju se uzajamno isto tako kao što se uzajamno uslovljavaju otpor japanskim zavojevačima i unutrašnji mir ili demokratija i unutrašnji mir. Demokratija je garancija otpora japanskim zavojevačima, a otpor japanskim zavojevačima može stvoriti povoljne uslove za razvitak pokreta za demokratiju.

Mi se nadamo da će i u novoj etapi važno mesto, besumnje, zauzeti direktna ili indirektna borba protiv japanske agresije; to će poslužiti kao potstrek za širenje antijapanskog rata i mnogo će pomoći i pokretu za demokratiju. Ali glavni revolucionarni zadatak koji nam postavlja istorija jeste uspostavljanje demokratije. I zar mi grešimo ako uvek i stalno podvlačimo značaj demokratije? Ne, ja smatram da ne grešimo.

»Japan uzmiče, Engleska i Japan idu na to da stvore ravnotežu snaga, kolebanje Nankinga raste« — te neopravdane bojazni izazvalo je nerazumevanje zakona istoriskog razvitka. Ako bi u Japanu izbila revolucija i on se stvarno povukao iz Kine, to bi samo pomoglo Kineskoj revoluciji, a odgovaralo bi našim željama. To bi bio početak raspadanja međunarodnog fronta agresije. Za čim bi se onda imalo žaliti? Ali zasada stvari još ne stoje tako. Diplomatija Satoa usmerena je na pripremanje velikog rata, i mi se nalazimo pred tim ratom. Kolebanje u politici Engleske neće doneti nikakve rezultate; tako mora biti zbog razilaženja interesa Engleske i Japana. Ako se Nanking bude dugo kolebao, postaće mrzak čitavom narodu, a to bi bilo protiv interesa samog Nankinga. Privremeno otstupanje je pojava koja ne može izmeniti opštu istorisku zakonitost. Zato se ne može odricati postojanje nove etape, i zato se moraju postaviti zadaci borbe za demokratiju. Pored toga, parola uvođenja demokratije umesna je u svakoj situaciji. Kao što je svakom jasno, de-

mokratija je upravo ono čega je malo kineskom narodu, a ne nešto čega imamo isuviše, tim pre što nas, kako je pokazala stvarnost, postavljanje pitanja postojanja nove etape i isticanje potrebe borbe za demokratiju približavaju oružanom otporu Japanu. Život je otišao napred, i nema razloga gurati nas natrag.

Neki se pitaju: »Zašto podvlačiti značaj Nacionalne skupštine?«*) Pa zato što će Nacionalna skupština moći da utiče na sve oblasti života u zemlji, što će ona biti most od reakcionarne diktature ka demokratiji, što će ona imati značaja za nacionalnu odbranu, što će ona biti zakonita. Zahtevi da se oslobodi istočni deo provincije Hopeja i severni deo provincije Čahara, zahtevi da se vodi borba protiv krijumčarenja, protiv ekonomske saradnje s neprijateljem i dr. — kako su ih postavili naši drugovi — potpuno su opravdani; ali oni nimalo nisu u suprotnosti sa zadacima borbe za demokratiju i Nacionalnu skupštinu. I jedni i drugi se uzajamno dopunjuju, ali glavno je ipak Nacionalna skupština i davanje građanskih sloboda.

Svakodnevna borba protiv japanskih zavojevača i borba za poboljšanje životnih uslova naroda treba da se usklade sa pokretom za demokratiju. To je potpuno tačno, niti ko to može osporavati. Ali u današnjoj etapi centralni i osnovni zadatak jeste izvojevati demokratiju i slobodu.

PITANJE O PERSPEKTIVAMA REVOLUCIJE

Neki drugovi pokrenuli su pitanje o perspektivama revolucije. Ja mogu na to odgovoriti kratko: ako jedna knjiga ima dva dela, onda se drugi deo može napisati tek pošto se završi prvi. Odlučno rukovođenje demokratskom revolucijom jeste uslov za pobedu socijalizma. Mi se borimo za socijalizam, i to je razilka između nas i bilo kog sledbenika tri revolucionarna narodna principa. Današnji napori treba da budu usmereni ka budućem velikom cilju; ispuštati iz vida taj veliki cilj znači prestati biti komunista. Ali i oslabiti napore usmerene na izvršenje tekućih zadataka isto tako znači prestati biti komunista.

Mi smo pristalice teorije razvoja revolucije[7]), mi smo za razvoj demokratske revolucije u socijalističku. Demokratska revolucija će proći nekoliko etapa razvitka pod parolom demokratske republike. Prelaz od nadmoćnosti buržoazije do nadmoćnosti proletarijata biće dug proces borbe, borbe za hegemoniju. Tempo toga procesa zavisiće od angažovanja Komunističke partije na podizanju

---

* Ovde nije reč o kuomintanškoj Nacionalnoj skupštini, nego o pravoj nacionalnoj skupštini koja treba da pretstavlja čitav narod i čije je obrazovanje tražila Komunistička partija. Vidi napomenu 7 uz »Izjavu povodom Čang Kaj Šekove izjave«.

svesti i organizovanosti proletarijata, na podizanju svesti i organizovanosti seljaštva i gradske sitne buržoazije.

Pouzdan saveznik proletarijata jeste seljaštvo, a posle njega gradska sitna buržoazija. Buržoazija je naš suparnik u borbi za hegemoniju.

Da bismo savladali kolebanje i nedoslednost buržoazije, mi se moramo oslanjati na snage narodnih masa i voditi pravilnu politiku; inače će buržoazija nadvladati proletarijat.

Mi želimo razvoj bez prolivanja krvi i moramo se uporno boriti za to; rezultat će zavisiti od snage narodnih masa. Mi smo pristalice teorije razvoja revolucije, mi nismo pristalice trockističke teorije »permanentne revolucije«[8]). Mi smo za to da, prošavši kroz sve nužne etape razvitka demokratske republike, dođemo u socijalizam. Mi smo protiv toga da budemo repovi buržoazije, ali i protiv avanturizma i prevelike žurbe.

Odbijati saradnju sa buržoazijom zbog toga što njeno učešće u revoluciji ima privremen karakter, ili okvalifikovati politiku koalicije sa pristalicama otpora Japanu u redovima buržoazije (u polukolonijalnoj zemlji) kao kapitulantstvo jeste trockistička teza sa kojom se mi ne možemo složiti. Danas je koalicija s pristalicama otpora Japanu u redovima buržoazije neophodan most na putu ka socijalizmu.

PITANJE KADROVA

Za rukovođenje velikom revolucijom potrebna je velika partija i mnogo dobrih kadrova. Ostvariti veliku, u istoriji neviđenu revoluciju u Kini sa njenih 450 miliona stanovnika nemoguće je ako njome bude rukovodio zatvoreni krug ljudi ili ako Partija bude imala samo uske, nesposobne, kratkovide rukovodioce i partiske radnike. Komunistička partija Kine već odavno pretstavlja veliku političku partiju. Ona je pretrpela gubitke u periodu reakcije, ali i pored toga ona ostaje velika politička partija i ima mnogo dobrih rukovodilaca i partiskih radnika, ali ih još uvek nema dovoljno. Naša Partija mora obuhvatiti svojim organizacijama čitavu zemlju, nama je potrebno da planski podižemo hiljade partiskih radnika, nama su potrebne stotine dobrih rukovodilaca za rad sa masama. Nama su potrebni partiski kadrovi i rukovodioci koji su usvojili marksizam-lenjinizam, koji su politički dalekovidi, sposobni za rad i samostalno rešavanje problema, prožeti duhom samopožrtvovanja; partiski kadrovi i rukovodioci koji se neće kolebati u teškoj situaciji i koji će predano raditi za dobro nacije, svoje klase i Partije. Partija, oslanjajući se na te ljude, održava vezu sa članovima Partije i masama i, oslanjajući se na njihovo čvrsto rukovođenje masama, ona će postići svoj cilj: naneti poraz neprijatelju.

Tim ljudima treba da bude stran egoizam i koristoljublje. Njima treba da bude strana težnja za ličnom slavom i karijerom, treba da im bude stran nerad i pasivnost, treba da im bude strano naduveno sektaštvo. Oni moraju biti nesebični, požrtvovani heroji svoje nacije i svoje klase. To su neophodna svojstva i stil rada jednog komuniste, partiskog radnika, partiskog rukovodioca. To su nam zaveštale desetine hiljada palih članova Partije, hiljade partiskih radnika i desetine najboljih rukovodilaca. Mi moramo da steknemo takva svojstva. Apsolutno je potrebno da budemo još bolji, da se podignemo na još viši revolucionarni nivo. Ali i to je nedovoljno: treba postaviti još jedan zadatak — otkrivati u Partiji i zemlji nove mnogobrojne kadrove, nove rukovodioce. Stvar naše revolucije zavisi od kadrova. Kako kaže drug Staljin, »kadrovi rešavaju sve«.[9])

PITANJE DEMOKRATIJE U SAMOJ PARTIJI

Za postizavanje ovih ciljeva neophodna je demokratija u samoj Partiji. Snaga Partije zavisi od toga u kojoj je meri u njoj ostvaren demokratski centralizam, koji treba da podigne aktivnost čitave Partije. U periodu reakcije i građanskog rata centralizam se manifestovao kod nas nešto jače. U novoj etapi centralizam se mora tesno povezati sa demokratijom. Treba, stvarajući demokratiju, razvijati aktivnost čitave Partije, razvijajući aktivnost čitave Partije prekaljivati mnogobrojne rukovodeće kadrove, likvidirati ostatke sektaštva, zbiti redove Partije i učiniti je čvrstom kao čelik.

JEDNODUŠNOST KONFERENCIJE I MONOLITNOST ČITAVE PARTIJE

Posle odgovarajućih objašnjenja na konferenciji su uklonjene razlike u mišljenjima o političkim pitanjima. Ranija razmimoilaženja između linije Centralnog komiteta i linije izvesnih drugova koji su bili za otstupanje, isto tako su uređena[10]). To pokazuje da su redovi naše Partije već zbijeni vrlo čvrsto. Naša monolitnost jeste glavni osnov današnje nacionalne i demokratske revolucije, jer se samo preko monolitnosti Komunističke partije može postići okupljanje čitave klase i čitave nacije; samo se sa monolitnošću čitave klase i čitave nacije može savladati neprijatelj i izvršiti zadaci nacionalne i demokratske revolucije.

BORBA ZA UVLAČENJE MILIONSKIH MASA U JEDINSTVENI ANTIJAPANSKI NACIONALNI FRONT

Naša pravilna politička linija i tesna povezanost usmerene su ka jednom cilju, borbi za uvlačenje milionskih narodnih masa u

jedinstveni antijapanski nacionalni front. Široke mase proletarijata, seljaštva i gradske sitne buržoazije očekuju od nas agitacioni, propagandni i organizacioni rad. Sklapanje saveza između nas i pristalica otpora Japanu u redovima buržoazije isto tako zahteva od nas dalji rad. Da politika Partije postane politika narodnih masa, od nas se traže dugotrajan, uporan, istrajan i povećan napor, strpljivost i spremnost za rad koji zahteva mnogo napora. Bez toga je uspeh nemoguć. Organizovanje jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta, njegovo učvršćenje i rešavanje zadataka koji se nalaze pred nama, stvaranje demokratske republike u Kini ne mogu se ni zamisliti bez takve borbe za mase. Ako nam, posle naših uloženih napora, pođe za rukom da pridobijemo milionske mase i da se stavimo na njihovo čelo, onda ćemo moći brzo izvršiti sve zadatke naše revolucije. Naši napori će sigurno dovesti do uništenja japanskog imperijalizma i do našeg potpunog nacionalnog i socijalnog oslobođenja.

NAPOMENE

1. — Posle sijanskih događaja japanski imperijalisti su privremeno zauzeli prividno umeren stav, računajući da time gurnu kuomintanške upravljače protiv unutrašnjeg mira, koji se u to vreme već bio počeo stvarati u Kini, i protiv jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta, koji se postepeno formirao. Marionetska autonomna vlada Unutrašnje Mongolije, po nagovoru japanskih zavojevača, dvaput je (u decembru 1936 godine i u februaru 1937 godine) istupala, obraćajući se telegramima čitavoj zemlji, i izjavljivala da ona podržava kuomintanšku Vladu u Nankingu. Ministar spoljnih poslova Japana Sato, želeći da pridobije na svoju stranu Čang Kaj Šeka, licemerno je izjavio da će Japan izmeniti svoj stav prema Kini i da će pomagati njeno ujedinjenje i obnovu. S druge strane, Japanci su uputili u Kinu takozvanu »misiju za ispitivanje ekonomskog stanja« koju je predvodio finansiski magnat Kodama Kjonzi, sa ciljem da tobože pomogne Kini u njenim naporima »da završi organizaciju savremene države«. Pod takozvanom »diplomatijom Satoa« i »povlačenjem Japana«, kako su zamišljali politiku Japana izvesni ljudi zbunjeni lažnim manevrima japanskih imperijalista, podrazumevaju se sve te mahinacije japanskih zavojevača.

2. — Novembra 1936 godine kuomintanška Vlada uhapsila je sedam lidera antijapanskog patriotskog pokreta u Šangaju (Šen Čun Jua i druge). Aprila 1937 godine kuomintanški javni tužilac podigao je u Višem provinciskom sudu u gradu Sučouu »tužbu« protiv Šen Čun Jua i drugih. Prema već uobičajenoj praksi, reakcionarni kuomintanški upravljači optužili su ih za »napad na bezbednost Republike«, kao što su obično optuživali sve učesnike patriotskog pokreta.

3. — Pre sijanskih događaja Severoistočna armija, koja se nalazila na granici provincija Šensija i Kansua, bila je u neposrednoj blizini Crvene armije, dislocirane u severnom delu Šensija, i zato je osetila na sebi veliki njen uticaj. Posledica toga bili su sijanski događaji. Marta 1937 godine reakcionarna kuomintanška klika, želeći da raskine veze stvorene između Crvene armije i Severoistočne armije, i da to iskoristi za unošenje razdora u redove Severoistočne armije, kategorički je naredila Severoistočnoj armiji da se prebaci u provincije Honan i Anhuej.

4. — Jang Hu Čeng, vojni lider na Severozapadu; zajedno sa Čang Suh Ljangom bio je inicijator sijanskih događaja. Zbog toga su se njihova imena uvek stavljala jedno pored drugog i nazivali su ih »Čang Jan«.

Posle oslobođenja Čang Kaj Šeka, njega je otpratio u Nanking Čang Suh Ljang. U Nankingu je Čang Suh Ljang bio uhapšen. Jang Hu Čeng je aprila 1937 godine po naređenju reakcionarne kuomintanške klike bio smenjen sa svoga položaja i bio primoran da ode u inostranstvo. Posle otpočinjanja antijapanskog rata u Kini vratio se u otadžbinu u nameri da uzme učešća u borbi protiv Japana, ali je bio i on uhapšen od strane Čang Kaj Šeka i bačen u zatvor na duže vreme. Septembra 1949 godine, kad se Narodnooslobodilačka armija približavala Čungkingu, Jang Hu Čenga su ubili kuomintangovci u koncentracionom logoru.

5. — Tunguanski prolaz, važna strategiska tačka na granici provincija Šensija, Honana i Šansija. U vreme sijanskih događaja oružane snage Kuomintanga uglavnom su se nalazile istočno od Tunguanskog prolaza. U to vreme izvesni ljudi koji su sebe nazivali »levima« (među njima bio je i Čang Kuo Tao) insistirali su na potrebi »probijanja kroz Tunguanski prolaz«, tojest bili su za preduzimanje napada na kuomintanšku vojsku. To je bilo sasvim suprotno kursu Centralnog komiteta Komunističke partije Kine za mirno rešavanje sijanskih događaja.

6. — Posle Oktobarske revolucije u Rusiji francuski imperijalizam je dugo vodio neprijateljsku politiku prema Sovjetskom Savezu. Ubrzo posle Oktobarske revolucije (1918—1920 godine) francuska Vlada je uzela aktivnog učešća u oružanoj intervenciji 14 zemalja protiv Sovjetske Rusije. Pretrpevši poraz u toj intervenciji, ona je i dalje vodila reakcionarnu politiku izolovanja Sovjetskog Saveza. Tek maja 1935 godine, zato što je spoljna politika mira Sovjetskog Saveza izvršila uticaj na francuski narod, a i zato što je Francuskoj zapretila opasnost od fašističke Nemačke, Francuska je sklopila sa Sovjetskim Savezom »pakt o uzajamnoj pomoći«. Ali se kasnije reakcionarna Vlada Francuske nije časno ponela prema tom paktu.

7. — Vidi: K. Marks i F. Engels, »Manifest Komunističke partije«, gl. IV; V. I. Lenjin, »Dve taktike socijal-demokratije u demokratskoj revoluciji«, odeljak 12 i 13 (Dela, tom 9. — *Prim. red.*); »Istorija SKP (b). Kratki kurs«, gl. III, odeljak 3.

8. — Vidi: J. V. Staljin, »Osnovi lenjinizma«, odeljak 3 (Dela, tom 6. — *Prim. red.*); »Oktobarska revolucija i taktika ruskih komunista«, odeljak 2 (Dela, tom 6. — *Prim. red.*); »Pitanja lenjinizma«, odeljak 3 (Dela, tom 8. — *Prim. red.*).

9. — Vidi: J. V. Staljin, »Govor u Kremlju na završetku školovanja slušalaca Akademije Crvene armije«. U ovom govoru drug Staljin je rekao: »...od svih velikih vrednosti, koje postoje u svetu, najveća i najviše odlučujuća vrednost jesu ljudi, kadrovi. Treba shvatiti da u današnjim uslovima »kadrovi rešavaju sve«. (»Pitanja lenjinizma«, izd. 11, str. 491. — *Prim. red.*)

10. — Misli se na razmimoilaženja između linije Centralnog komiteta Komunističke partije Kine i linije koju je sprovodio 1935—1936 godine Čang Kuo Tao težeći ka otstupanju (vidi napomenu 21 uz članak »O taktici borbe protiv japanskog imperijalizma«). Drug Mao Ce Tung, govoreći ovde da su razmimoilaženja izglađena, mislio je na spajanje jedinica 4 fronta Crvene armije sa jedinicama Crvene armije Centralnog rejona. Što se tiče docnijeg otvorenog izdajstva Čang Kuo Taoa, koji se srozao i otišao u tabor kontrarevolucije, to se ne odnosi više na pitanja linije rukovođenja, nego na izdajničku delatnost samoga Čang Kuo Taoa.

* * *

O PRAKSI

O VEZI SAZNANJA I PRAKSE — VEZI SAZNANJA I AKCIJE

(Jula 1937 godine)

U našoj Partiji postojala je grupa drugova — sledbenika dogmatizma, koji su dugo vremena odbacivali iskustvo Kineske revolucije, negirali istinu da »marksizam nije dogma, već rukovodstvo za akciju«, i samo su plašili ljude rečima i frazama povađenim iz tekstova marksističkih dela. Postojala je i druga grupa drugova — sledbenika empirizma, koji dugo vremena, hvatajući se samo za svoje lično, ograničeno iskustvo, nisu shvatali važnost teorije za revolucionarnu praksu, nisu videli položaj revolucije u celini. Mada su oni marljivo radili, ipak se taj rad vodio nasumce. Pogrešni pogledi tih dveju grupa drugova, naročito dogmatski pogledi, naneli su u periodu 1931—1934 godine ogromne štete Kineskoj revoluciji. Pritom su dogmatičari, zaodenuti u marksističko ruho, doveli u zabludu vrlo mnogo naših drugova.

Članak druga Mao Ce Tunga »O praksi« napisan je u nameri da se sa pozicije marksističke teorije saznanja razotkriju subjektivističke greške pristalica dogmatizma i empirizma, naročito dogmatizma u našoj Partiji. Težište ovoga članka usmereno je na razobličavanje dogmatizma — tog oblika subjektivizma koji prezire praksu; zato rad i nosi naziv »O praksi«. Poglede, koje drug Mao Ce Tung razvija u ovom članku, izložio je on u svoje vreme u predavanju održanom na Antijapanskom univerzitetu u Jenanu.

Domarksovski materijalizam razmatrao je pitanja saznanja odvojeno od društvene prirode ljudi, odvojeno od istoriskog razvitka čovečanstva i zato nije mogao da shvati zavisnost saznanja od društvene prakse, tojest zavisnost saznanja od proizvodnje i klasne borbe.

Marksisti, pre svega, smatraju da proizvodna delatnost ljudi jeste njihova najglavnija praktična delatnost, i da ona određuje

svaku drugu vrstu delatnosti. U svome saznanju ljudi uglavnom zavise od materijalne proizvodne delatnosti, u čijem procesu oni postepeno shvataju prirodne pojave, svojstva prirode, prirodne zakone i odnos čoveka prema prirodi; pored toga, kroz proizvodnu delatnost oni takođe postepeno, u različitoj meri, saznaju određene odnose među ljudima. Sva ta znanja ne mogu se postići odvojeno od proizvodne delatnosti. U besklasnom društvu svaki pojedinac, kao član datog društva, sarađujući sa ostalim članovima društva i stupajući s njima u određene proizvodne odnose, bavi se proizvodnom delatnošću usmerenom na rešavanje pitanja materijalnog života ljudi. U raznim klasnim društvima članovi tih društava, koji pripadaju različitim klasama, stupajući, u raznim oblicima, u određene proizvodne odnose, bave se isto tako proizvodnom delatnošću usmerenom na rešavanje pitanja materijalnog života ljudi. To je osnovni izvor razvitka ljudskog saznanja.

Društveni rad ljudi ne ograničava se samo i jedino na proizvodnu delatnost, nego ima još mnogo drugih oblika: klasna borba, politički život, delatnost u oblasti nauke i umetnosti; jednom rečju, čovek kao društveno biće uzima učešća u svim oblastima praktičnog života društva. Zbog toga čovek u svom saznanju dolazi, u različitoj meri, do razumevanja različitih odnosa među ljudima ne samo u procesu materijalnog života, nego i u procesu političkog i kulturnog života (tesno povezanim sa materijalnim životom). Naročito dubok uticaj na razvitak ljudskog saznanja imaju različiti oblici klasne borbe. U klasnom društvu svaki čovek zauzima određen klasni položaj, i nema ideologije koja ne bi na sebi nosila klasni pečat.

Marksisti smatraju da se proizvodna delatnost ljudskog društva razvija korak po korak, od nižeg ka višem, zbog toga se ljudsko znanje, kako u odnosu na prirodu, tako i u odnosu na društvo, takođe razvija korak po korak, od nižeg ka višem, tojest od prostog ka složenom, od jednostranog ka višestranom. U toku veoma dugog istoriskog perioda ljudi su mogli samo jednostrano da shvataju istoriju društva; to se događalo, s jedne strane, zato što su eksploatatorske klase tendenciozno tumačile i stalno izopačavale istoriju društva, a s druge strane, zato što su uske razmere proizvodnje ograničavale vidokrug ljudi. Tek kad se, zajedno sa pojavljivanjem gigantskih proizvodnih snaga, — krupne industrije — pojavio savremeni proletarijat, ljudi su bili u stanju da svestrano i istoriski shvate proces istoriskog razvitka društva i da pretvore svoje znanje o društvu u nauku. Ta nauka i jeste marksizam.

Marksisti smatraju da samo društvena praksa ljudi može da bude kriterijum istinitosti ljudskog znanja o spoljnom svetu. Jer, faktički, samo ako u procesu društvenog rada (u procesu materijalne proizvodnje, klasne borbe, naučnih eksperimenata) postignu željene rezultate, ljudi dobijaju potvrdu o istinitosti svojih znanja. Ako ljudi žele da imaju uspeha u radu, tojest ako žele da postignu određene rezultate, onda neizostavno moraju svoje pojmove dovesti

u sklad sa zakonima objektivnog spoljnog sveta; u protivnom, oni će doživeti neuspeh u životu. Pretrpevši neuspeh, ljudi izvlače pouke iz tog neuspeha, menjaju svoje pojmove i dovode ih u sklad sa zakonima spoljnog sveta, i tek tada mogu neuspeh da pretvore u pobedu; upravo tu istinu kazuju one poslovice: »Neuspeh je mati uspeha« i »Svaki neuspeh čini nas pametnijim«.

Teorija saznanja dijalektičkog materijalizma stavlja praksu na prvo mesto, smatrajući da se ljudsko saznanje ni u najmanjoj meri ne može odvajati od prakse, odbacujući sve pogrešne teorije koje negiraju važnost prakse i koje odvajaju saznanje od prakse. Lenjin je kazao: »*Praksa je iznad (teoretskog) saznanja,* jer ona nema samo vrednost sveobuhvatnosti, nego i neposredne stvarnosti«.[1])

Marksistička filozofija — dijalektički materijalizam — ima dve veoma izražene specifičnosti: prva specifičnost je njen klasni karakter, otvoreno priznanje da dijalektički materijalizam služi proletarijatu; druga specifičnost je njen praktični karakter, naglašavanje zavisnosti teorije od prakse, naglašavanje da osnova teorije jeste praksa, i da teorija, sa svoje strane, služi praksi. Istinitost znanja ili teorije ne određuje se subjektivnom ocenom, već rezultatima objektivne društvene prakse. Kriterijum istine može biti samo društvena praksa. Stanovište prakse je prvo i glavno stanovište teorije saznanja dijalektičkog materijalizma.[2])

Ali, na koji način se iz prakse javlja ljudsko saznanje i kako ono, sa svoje strane, služi praksi? Da bi se to razumelo dovoljno je upoznati se sa procesom razvitka saznanja.

Stvar je u tome da ljudi, u procesu praktične delatnosti, vide ispočetka samo spoljnu stranu različitih stvari, pojava ispoljenih u tom procesu, vide pojedine strane stvari, pojava, vide spoljnu vezu između pojedinih pojava. Naprimer, ljudi koji su došli odnekud u Jenan radi ispitivanja situacije, prvih dan-dva vide u Jenanu zemljište, ulice, kuće, susreću se s mnogim ljudima, prisustvuju prijemima, večerama i mitinzima, slušaju razna predavanja, čitaju razne dokumente; sve su to spoljne strane pojava, pojedine strane pojava i spoljna veza između tih pojava. Ovaj deo procesa saznanja — osećaji i pretstave — naziva se čulni momenat saznanja. Te različite pojave, koje su videla gospoda koja ispituju situaciju u Jenanu, delujući na njihova čula, izazvale su kod njih određene osećaje, u njihovoj svesti pojavio se niz pretstava i stvorila se približna, spoljna veza između tih pretstava — to je prvi momenat saznanja. Na tom stepenu saznanja ljudi još ne mogu da izgrade jasne pojmove i ne mogu da naprave logične zaključke.

Produžavanje društvene prakse dovodi do mnogostrukog ponavljanja pojava koje izazivaju kod ljudi osećaje i pretstave. I tada u ljudskoj svesti dolazi do skoka u procesu saznanja: stvaraju se pojmovi. Pojam već više ne odražava spoljnu stranu stvari, pojava, niti pojedine njihove strane, niti njihovu spoljnu vezu; on obuhvata suštinu pojave, pojavu u celini, unutrašnju vezu pojava. Između

pojma i osećaja postoji ne samo kvantitativna nego i kvalitativna razlika. Dalji razvitak u tom pravcu, primenjivanje metoda sudova i zaključaka, može dovesti do logičnih zaključaka. Kada se u »Povesti o tri carstva«*) kaže: »Samo što se namrštiš, a u glavi se stvara plan«, ili kada mi u običnom govoru kažemo: »Dopustite mi da razmislim«, — to znači da čovek misaono operiše pojmovima zato da donosi sudove i da pravi zaključke. To je drugi momenat saznanja.

Gospoda iz grupe koja su došla da ispituju situaciju kod nas, sakupivši različit materijal i »razmislivši« o njemu, mogla bi da donesu ovakav sud: »Politika jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta koju vodi Komunistička partija jeste dosledna, iskrena i poštena«. Ako su i gospoda isto tako poštene pristalice jedinstva radi nacionalnog spasenja, onda, donevši takav logičan sud, mogu poći i dalje i napraviti sledeći zaključak: »Jedinstveni antijapanski nacionalni front može se sa uspehom obrazovati«. U opštem procesu ljudskog saznanja neke pojave ovaj momenat, racionalni momenat saznanja — pojmovi, sudovi i logični zaključci — jeste još važniji momenat.

Pravi zadatak saznanja sastoji se u tome da se od osećaja podigne do mišljenja, do postepenog shvatanja unutrašnjih protivrečnosti objektivno postojećih stvari, pojava, do shvatanja njihove zakonitosti, do shvatanja unutrašnje veze između različitih procesa, tojest da se dođe do logičnog saznanja. Ponavljamo: logično saznanje razlikuje se od čulnog saznanja time što čulno saznanje obuhvata pojedine strane stvari, pojava, njihove spoljne strane, spoljnu vezu pojava, a logično saznanje pravi ogroman korak napred, obuhvatajući pojavu u celini, njenu suštinu i unutrašnju vezu pojava, podiže se dotle da otkriva unutrašnje protivrečnosti sveta koji nas okružuje i samim tim može da objasni razvitak sveta koji nas okružuje u svoj njegovoj sveobuhvatnosti, s njegovim sveopštim unutrašnjim vezama.

Sličnu dijalektičko-materijalističku teoriju procesa razvitka saznanja, zasnovanu na praksi i kretanju od prostog ka složenom, pre marksizma nije niko dosledno razradio. Marksistički materijalizam prvi je pravilno rešio to pitanje, materijalistički i dijalektički ukazao na kretanje saznanja po liniji njegovog sve većeg produbljavanja, ukazao na progresivno kretanje saznanja ljudi kao društvenih bića, u njihovoj složenoj i stalno ponavljanoj praksi proizvodnje i klasne borbe, kretanje od čulnog saznanja ka logičnom. Lenjin je kazao: »Apstrakcija *materije, zakona* prirode, apstrakcija vrednosti itd., jednom rečju *sve* naučne (pravilne, ozbiljne, ne besmislene) apstrakcije odražavaju prirodu dublje, tačnije, *potpunije*«.[3]) Marksizam-lenjinizam smatra da se specifične crte dvaju momenata procesa saznanja sastoje u tome što na nižem stepenu saznanje istupa

*) »Povest o tri carstva« (»Sango jani«) — u Kini popularni istoriski roman o periodu borbi tri carstva — Vej, Vu i Siu u III veku n. e.

kao čulno saznanje, a na višem stepenu — kao logično saznanje, ali oba ta momenta pretstavljaju stepene jedinstvenog procesa saznanja. Čulno i racionalno razlikuju se po svom karakteru, ali nisu međusobno odvojeni, nego ih praksa sjedinjuje.

Naša praksa svedoči da mi čulno percipirane stvari, pojave, ne možemo odmah shvatiti, i da se samo shvaćene pojave mogu osetiti još dublje. Osećaj može rešiti samo pitanje spoljne strane pojava, pitanje suštine rešava se samo teoretskim mišljenjem. Rešenje tih pitanja se ni u najmanjoj meri ne može odvojiti od prakse. Čovek ne može da sazna nijednu pojavu bez dodira sa njom, tojest ako se njegov sopstveni život (praksa) ne dešava u uslovima te pojave. Ranije se nije mogla saznati zakonitost kapitalističkog društva kad se čovek nalazio u feudalnom društvu, jer tada se još nije pojavio kapitalizam i nije bilo odgovarajuće prakse. Marksizam se mogao pojaviti samo kao proizvod kapitalističkog društva. Marks nije mogao u doba domonopolističkog kapitalizma da unapred konkretno sazna izvesne specifične zakonitosti epohe imperijalizma, pošto se imperijalizam kao poslednji stadijum kapitalizma još nije bio pojavio i još nije bilo odgovarajuće prakse; tek su Lenjin i Staljin mogli uzeti taj zadatak na sebe.

Marks, Engels, Lenjin i Staljin bili su u stanju da stvore svoju teoriju ne samo zahvaljujući svojoj genijalnosti, nego, uglavnom, i zato što su oni lično uzimali učešća u tadašnjoj klasnoj borbi i naučnim eksperimentima; bez toga uslova nikakva genijalnost ne bi mogla dovesti do uspeha. Izreka »Sjucaj*), ne prekoračujući prag svoje kuće, može da zna sve stvari pod ovim nebeskim svodom« — bila je prazna reč u staro vreme kad je tehnika bila nerazvijena, ali u našem veku razvijene tehnike ona je mogućna, mada pravo znanje, lično stečeno iskustvo imaju samo ljudi povezani sa životom pod »ovim nebeskim svodom«; ti ljudi u svom radu stiču »znanje«, koje preko pismenosti i tehnike dolazi do »sjucaja« i pruža mu mogućnost da indirektno sazna »o svima poslovima pod ovim nebeskim svodom«.

Za neposredno saznanje neke pojave ili pojava neophodno je lično učešće u praktičnoj borbi koja ima za cilj da izmeni stvarnost, da izmeni neku pojavu ili pojave, jer samo lično učešće u takvoj praktičnoj borbi dopušta nam da se dodirnemo spoljne strane neke pojave ili pojava i samo lično učešće u takvoj praktičnoj borbi dopušta nam da otkrijemo suštinu neke pojave ili pojava i da ih razumemo. Takav je put saznanja kojim u stvarnosti ide svaki čovek; stvar je samo u tome što neki namerno izopačavaju istinu i tvrde suprotno.

U veoma smešnoj ulozi nalaze se takozvane »sveznalice«, koje nakupe nesistematsko delimično znanje pa dižu sebe na položaj »prve ličnosti pod ovim nebeskim svodom«, što samo svedoči o nji-

*) *Sjucaj*, čovek koji je imao prvi naučni stepen u staroj Kini.

hovoj preteranoj uobraženosti. Znanje je nauka, i tu je neumesno ma i najmanje licemerstvo ili naduvenost; tu se odlučno traži baš obrnuto: poštenje i skromnost. Ako hoćeš da stekneš znanje, onda učestvuj u praksi koja menja stvarnost. Ako hoćeš da osetiš ukus kruške, onda je moraš izmeniti: sažvakati je. Ako hoćeš da saznaš strukturu i svojstva atoma, onda moraš da vršiš fizičke i hemiske eksperimente, da izmeniš stanje atoma. Ako hoćeš da upoznaš teoriju i metode revolucije, onda moraš da uzmeš učešća u revoluciji. Svako istinsko znanje proizilazi iz neposrednog iskustva. Ali čovek ne može neposredno ispitati sve na svetu i, stvarno, veći deo našeg znanja jeste proizvod posrednog iskustva, to su znanja koja smo nasledili iz ranijih vekova i znanja koja su stekli ljudi na nekim drugim mestima. Ta znanja su proizvod neposrednog iskustva ljudi koji su ranije živeli ili su proizvod tuđeg neposrednog iskustva. Ako je za vreme neposrednog iskustva naših predaka ili savremenika to znanje odgovaralo onom uslovu o kome je govorio Lenjin, tojest, ako je ono bilo rezultat naučne apstrakcije i bilo naučni odraz objektivno postojećih pojava, onda je to znanje sigurno; u protivnom slučaju, ono nije sigurno. Zbog toga je ljudsko znanje sastavljeno od dva dela — podataka neposrednog iskustva i podataka posrednog iskustva. Pored toga, ono što je za mene posredno iskustvo, za druge je neposredno iskustvo. Prema tome, ako se misli na znanja u celini, onda se nijedno znanje ne može odvojiti od neposrednog iskustva.

Izvor svih znanja nalazi se u osećajima dobijenim preko čovekovih čula iz objektivno postojećeg spoljnog sveta; onaj ko negira osećaje čula, negira neposredno iskustvo, negira lično učešće u praksi koja menja stvarnost, taj nije materijalista. Eto zašto su smešne »sveznalice«. Kinezi imaju staru poslovicu: »Ako se ne uvučeš u legalo tigra, nećeš uhvatiti tigrića«. Ova poslovica je tačna za ljudsku praksu i u istoj meri je tačna i za teoriju saznanja. Saznanje odvojeno od prakse ne može se ni zamisliti.

Da objasnimo dijalektičko-materijalističko kretanje saznanja (koje se javlja na bazi delovanja usmerenog na menjanje stvarnosti) — kretanje saznanja po liniji postepenog produbljavanja — navešćemo još ove konkretne primere.

U početnom periodu svoje aktivnosti — periodu rušenja mašina i stihiske borbe — proletarijat se u saznavanju kapitalističkog društva nalazio tek na stepenu čulnog saznanja i saznavao je samo pojedine strane i spoljnu vezu različitih pojava kapitalizma. U to vreme proletarijat je pretstavljao takozvanu »klasu po sebi«. Ali kad je nastupio drugi period aktivnosti proletarijata, period svesne i organizovane ekonomske i političke borbe, kada su raznovrsno iskustvo stečeno u praksi, iskustvo stečeno u toku dugotrajne borbe, naučno uopštili Marks i Engels, i kada se rodila marksistička teorija koja je iskorišćena za prosvećivanje proletarijata, koja je, na taj način, naučila proletarijat da shvati suštinu kapitalističkog dru-

štva, da shvati odnose eksploatacije koji se pojavljuju između društvenih klasa, da shvati istoriske zadatke proletarijata, — tada je proletarijat postao »klasa za sebe«.

Isti put je prošao i kineski narod u saznavanju imperijalizma. Prvi stepen bio je stepen površnog čulnog saznanja, stepen borbe protiv stranaca uopšte za vreme Tajpinskog, Bokserskog i drugih pokreta. Tek drugi stepen bio je stepen racionalnog saznanja, kad je kineski narod shvatio razne unutrašnje i spoljne suprotnosti imperijalizma, kad je shvatio suštinu ugnjetavanja i eksploatacije širokih narodnih masa Kine od strane imperijalizma udruženog sa kineskom kompradorskom buržoazijom i feudalno-zemljoposedničkom klasom; to saznanje počelo je tek u periodu »Pokreta 4 maja« 1919 godine.

Osvrnimo se sada na rat. Ako bi ratom rukovodili ljudi bez ratnog iskustva, oni u početnom stadijumu ne bi mogli da shvate suštinske zakone rukovođenja tim konkretnim ratom (naprimer, našim revolucionarnim agrarnim ratom u toku prošlih 10 godina). U početnom stadijumu oni bi stekli iskustvo samo na bazi ličnog učešća u mnogim bitkama, od kojih bi se znatan broj za njih završio porazom. Ali to iskustvo (iskustvo pobede, a naročito poraza) dalo bi im ipak mogućnost da shvate momente unutrašnje prirode koji prožimaju čitav rat u celini, tojest zakonitosti tog konkretnog rata, da shvate strategiju i taktiku, i samim tim dalo bi im mogućnost da samouverenije rukovode ratom. Ako bi se u to vreme rukovodstvo u ratu poverilo čoveku koji nema iskustva, onda bi on, sa svoje strane, bio u stanju da shvati stvarnu zakonitost rata tek pošto pretrpi nekoliko poraza (tojest pošto stekne iskustvo).

Često imamo prilike da čujemo kako neki drugovi, ne odlučujući se da se prihvate nekog posla, izjavljuju da oni taj posao nisu u stanju da izvrše. A zašto oni misle da neće moći da ga izvrše? Zato što nemaju jasnu pretstavu o karakteru i uslovima toga posla, ili zato što se sa sličnim poslom nikad nisu susretali ili su se retko susretali; zato o njihovom poznavanju zakonitosti tog posla ne može biti ni govora. A posle toga kada detaljno prouče stanje i uslove rada, oni se počinju osećati samouverenijim i pristaju da prime taj posao. Ako takvi ljudi provedu na tom poslu izvesno vreme, oni će u njemu steći iskustvo, i ako se, pored toga, budu i marljivo udubljivali u stvarno stanje, a ne budu posmatrali stvari subjektivno, jednostrano i površno, onda će i oni sami moći da dođu do zaključka o tome kako treba raditi i počeće raditi mnogo sigurnije. Neizbežan krah doživeće samo oni ljudi koji gledaju na stvari subjektivno, jednostrano i površno, koji se, došavši na novu dužnost, ne interesuju za stanje, ne udubljuju se u stvari u celini (u ranije i sadašnje stanje toga posla) i ne ušavši u suštinu stvari (karaktera datog posla i njegove unutrašnje veze sa drugim poslovima), odmah počinju samouvereno da zapovedaju i izdaju naredbe.

Prema tome, prvi korak u procesu saznanja jeste prvi dodir sa pojavama spoljnog sveta — stepen osećaja. Drugi korak jeste uopštavanje podataka dobijenih putem osećaja, njihovo poređenje i prerađivanje — stepen pojmova, sudova i logičnih zaključaka. Samo pri postojanju veoma bogatih (a ne odvojenih i nepotpunih) podataka, dobijenih putem osećaja, i samo u tom slučaju kad oni odgovaraju stvarnosti (tojest ako oni nisu rezultat obmane čula), moguće je na osnovu tih podataka izgraditi pravilne pojmove i teoriju.

Ovde postoje dva važna momenta, koje je potrebno naročito podvući. O prvom je ranije bilo reči, ali se ovde može još jednom ponoviti, — to je pitanje zavisnosti racionalnog saznanja od čulnog. Onaj ko smatra da racionalno saznanje ne proizilazi iz čulnog saznanja, taj je idealista. U istoriji filozofije postojao je takozvani racionalizam, koji je priznavao samo postojanje razuma, a negirao postojanje iskustva, i smatrao da je pouzdan samo razum, a da je iskustvo dobijeno putem čulnog opažaja nepouzdano; pogreška tog pravca sastoji se u tome što on okreće činjenice naglavu. Pouzdanost podataka racionalnog saznanja upravo je obezbeđena time što su njihov izvor podaci čulnog opažaja; u protivnom slučaju ti podaci racionalnog saznanja postali bi reka bez izvora, drvo bez korena, bili bi nešto nepouzdano što se samo subjektivno javlja. Sa gledišta postupnosti u procesu saznanja, čulno iskustvo pretstavlja nešto prvobitno, i mi podvlačimo značaj društvene prakse u procesu saznanja, jer samo društvena praksa čoveka može da izazove javljanje saznanja kod njega, da mu da čulno iskustvo iz objektivno postojećeg spoljnog sveta. Ako je čovek zatvorio oči, zapušio uši i potpuno se ogradio od objektivno postojećeg spoljnog sveta, onda za njega ne može biti ni reči o saznanju. Saznanje počinje od iskustva — to i jeste materijalizam teorije saznanja.

Drugi momenat je potreba produbljavanja saznanja, potreba prelaska sa stepena čulnog saznanja na stepen racionalnog saznanja — to i jeste dijalektika teorije saznanja[4]). Smatrati da se saznanje može zaustaviti na nižem stepenu, stepenu čulnog saznanja, smatrati da je pouzdano samo čulno saznanje, a racionalno saznanje da je nepouzdano, značilo bi ponavljati u istoriji poznate greške empirizma. Pogreške te teorije sastoje se u neshvatanju, bez obzira što podaci čulnog opažaja, nesumnjivo, pretstavljaju odraz nekih realnosti objektivno postojećeg spoljnog sveta (ovde neću dodirivati idealistički empirizam, koji svodi iskustvo na takozvano samoposmatranje), da su ti podaci ipak jednostrani i površni, a da je takav odraz nepotpun, i da ne odražava suštinu stvari. Za potpuni odraz suštine stvari, odraz unutrašnjih zakonitosti, potrebno je stvoriti sistem pojmova i teoretskih postavki, podvrgnuvši bogate podatke čulnog opažaja preradi putem mišljenja, koja se sastoji u odbacivanju ljuske i odabiranju zrna, uklanjanju lažnog i čuvanju isti-

nitog, u prelaženju sa jedne strane pojava na drugu, sa spoljnog na unutrašnje — potreban je skok od čulnog saznanja ka racionalnom saznanju.

Od te prerade naše znanje neće postati manje potpuno, manje pouzdano. Naprotiv, sve ono što se pojavilo u procesu saznanja na bazi prakse i podvrglo naučnoj preradi, kako kaže Lenjin, dublje, tačnije i potpunije odražava objektivni svet. Upravo to ne shvataju uskogrudi praktičari; oni se klanjaju iskustvu i ignorišu teoriju, zato ne mogu da obuhvate objektivni proces u celini, njima nedostaje jasna orijentacija, oni nemaju širokih perspektiva, oni se opijaju svojim slučajnim uspesima i površnim pretstavama. Kad bi ti ljudi rukovodili revolucijom, oni bi je doveli u ćor-sokak.

Racionalno saznanje zavisi od čulnog saznanja, a čulno saznanje se mora razvijati u racionalno saznanje. Takva je teorija saznanja dijalektičkog materijalizma. Racionalizam i empirizam u filozofiji ne shvataju istoriski ili dijalektički karakter saznanja, i mada svaki od tih pravaca sadrži jednu stranu istine (reč je o materijalističkom, a ne idealističkom racionalizmu i empirizmu), ipak, ako se oni posmatraju sa stanovišta teorije saznanja u celini, pokazaće se da su i jedan i drugi pogrešni. Dijalektičko-materijalističko kretanje saznanja od čulnog ka racionalnom vrši se i u procesu saznanja malog (naprimer, saznanje o kakvom predmetu ili kakvom poslu) i u procesu saznanja velikog (naprimer, saznanje, razumevanje nekog društva, neke revolucije).

Ali kretanje saznanja na ovom se ne završava. Kad bi se dijalektičko-materijalističko kretanje saznanja zaustavilo samo na racionalnom saznanju, onda bi se obuhvatila tek polovina problema, štaviše, sa gledišta marksističke filozofije ne bi bila obuhvaćena čak ni važnija polovina problema. Marksistička filozofija smatra da se glavno ne sastoji u tome da se, pošto se shvate zakonitosti objektivnog sveta, može objasniti svet, nego u tome da se poznavanje objektivnih zakonitosti iskoristi za aktivni preobražaj sveta. Marksizam priznaje važnost teorije, i to je došlo do potpunog izražaja u sledećoj Lenjinovoj postavci: »Bez revolucionarne teorije ne može biti ni revolucionarne prakse«[5]). Ali marksizam pridaje ozbiljan značaj teoriji upravo zato, i samo zato, što ona može da usmerava praktičnu delatnost. Ako se, našavši pravilnu teoriju, ograničavamo samo na prazne razgovore o njoj, ako je ne upotrebimo i ne primenimo u praksi, onda od te teorije, ma kako ona bila dobra, neće biti nikakve koristi.

Saznanje počinje od prakse; stekavši kroz praksu teoretsko znanje, potrebno je opet vratiti se na praksu. Aktivna uloga saznanja ne izražava se samo u aktivnom prelasku sa čulnog saznanja na racionalno saznanje, nego, što je još važnije, u uzdizanju od racionalnog saznanja do revolucionarne prakse. Saznanje koje je ovladalo zakonitostima sveta, treba da se opet usmeri na praksu za preobražaj sveta, da se primeni u praksi proizvodnje, u praksi revolucio-

narne klasne borbe i nacionalno-oslobodilačke borbe, kao i u praksi naučnih eksperimenata. To je proces proveravanja teorije i razvitka teorije, produženje jedinstvenog procesa saznanja.

Pitanje da li teoretska postavka odgovara objektivnoj istini ne rešava se u potpunosti i ne može biti u potpunosti rešeno u kretanju saznanja od čulnog saznanja ka racionalnom saznanju, o kome smo mi napred govorili. Za potpuno rešenje tog pitanja treba se ponovo vratiti od racionalnog saznanja na društvenu praksu, primeniti teoriju u praksi i ispitati može li ona dovesti do određenog cilja. Mnoge prirodno-naučne teorije bile su priznate kao tačne ne samo zato što su te teorije stvorili naučnici prirodnjaci, nego i zato što su one bile potvrđene u daljoj naučnoj primeni. Isto tako je marksizam-lenjinizam priznat kao tačan ne samo zato što su tu teoriju naučno razradili Marks, Engels, Lenjin i Staljin, nego i zato što je nju kasnije potvrdila praksa revolucionarne klasne borbe i nacionalno-oslobodilačke borbe. Dijalektički materijalizam jeste sveopšta istina zato što se, kako pokazuje njegovo proveravanje na praksi društva u celini, na praksi pojedinih klasa i pojedinaca sve neizostavno potčinjava njegovim objektivnim zakonima koje je otkrio marksizam. Istorija ljudskog saznanja pokazuje da je tačnost mnogih teorija bila nedovoljno potpuna i da je posle proveravanja na praksi njihova nepotpunost bila uklonjena. Mnoge teorije su bile pogrešne, ali posle proveravanja na praksi njihove greške bile su ispravljene. Eto zašto je praksa kriterijum istinitosti. »Stanovište života, prakse treba da bude prvo i glavno stanovište teorije saznanja«[6]). Izvanredno je o tome rečeno kod Staljina: »... teorija postaje bespredmetna ako se ne povezuje sa revolucionarnom praksom, isto tako kao što i praksa postaje slepa ako sebi ne osvetljava put revolucionarnom teorijom«[7]).

Da li se time završava kretanje saznanja? Mi odgovaramo: završava se i u isto vreme ne završava se. Ljudi, kao društvena bića uključeni u praksu menjanja određenog objektivnog procesa na određenom stepenu njegovog razvitka (bilo menjanje nekog procesa koji se dešava u prirodi, bilo menjanje nekog društvenog procesa), pod uticajem odraza objektivnog procesa i svoje subjektivne aktivnosti, dobijaju mogućnost da pređu od čulnog saznanja na racionalno i da stvaraju ideje, teorije, planove ili projekte, koji uglavnom odgovaraju zakonima tog objektivnog procesa; a ako se u kasnijem primenjivanju tih ideja, teorija, planova ili projekata u toku menjanja tog istog objektivnog procesa uspe postići određeni cilj, tojest ako se u toku toga procesa ranije razrađene ideje, teorije, planovi i projekti uspeju pretvoriti u stvarnost ili se u opštim crtama postigne njihovo ostvarenje, tada se kretanje saznanja toga konkretnog procesa može smatrati kao završeno. Naprimer, u procesu menjanja prirode — ostvarenje plana neke gradnje, potvrda neke naučne hipoteze, stvaranje neke mašine, sakupljanje žetve neke poljoprivredne kulture, ili u procesu menjanja društva —

uspeh nekog štrajka, pobeda u nekom ratu, izvršenje nekog plana u oblasti prosvete — sve se to smatra postizavanjem određenog cilja. Ali, uopšte uzev, i u menjanju prirode i u menjanju društva retko se dešava da se prvobitne ideje, teorije, planovi i projekti koje su ljudi stvorili, sprovedu u život bez najmanjih izmena. To se događa zato što su ljudi koji menjaju stvarnost često sputani mnogobrojnim ograničenjima; oni su često vezani ne samo naučnim i tehničkim uslovima, nego i razvitkom samog objektivnog procesa i stepenom njegovog manifestovanja (razne strane i suština objektivnog procesa još nisu sasvim otkrivene). U takvoj situaciji, usled pojavljivanja u praksi nepredviđenih okolnosti, često se dešava da se ideje, teorije, planovi i projekti podvrgavaju delimičnim izmenama, a dešava se da se menjaju i potpuno. To znači da ima slučajeva kada prvobitno stvorene ideje, teorije, planovi i projekti delimično ili potpuno ne odgovaraju realnoj stvarnosti, da su delimično ili potpuno pogrešni. U mnogo slučajeva se tek posle mnogih neuspeha otstrani zabluda, postigne sklad sa zakonitošću objektivnog procesa i na taj način subjektivno pretvori u objektivno, tojest u praksi se postignu željeni rezultati. U svakom slučaju, kad nastupi taj momenat, može se kretanje ljudskog saznanja o određenom objektivnom procesu na određenom stepenu njegovog razvitka smatrati završenim.

Ali, ako se posmatra proces u njegovom razvitku, onda se kretanje ljudskog saznanja na tome ne završava. Svaki se proces, bez obzira da li se on dešava u prirodi ili u društvu, usled unutrašnjih suprotnosti i borbe kreće napred i razvija. I proces ljudskog saznanja isto tako mora, sledeći mu, ići napred i razvijati se. Ako je reč o društvenom pokretu, onda pravi revolucionarni rukovodioci moraju znati ne samo da ispravljaju greške u svojim idejama, teorijama, planovima i projektima, onako kako je ranije bilo reči, nego i da, pri prelasku jednog određenog objektivnog procesa sa jednog stepena razvitka na drugi, i sami i zajedno sa svima učesnicima revolucije, idu u svom subjektivnom saznanju za tim prelazom, tojest da rade na tome da novi revolucionarni zadaci i novi planovi rada odgovaraju novoj situaciji. U revolucionarnom periodu situacija se menja vrlo brzo, i ako saznanje revolucionara ne bude stizalo te izmene, oni neće biti u stanju da dovedu revoluciju do pobede.

Ali često se događa da ideje zaostaju za stvarnošću; to se dešava zato što je ljudsko saznanje podvrgnuto ograničenjima zbog mnogih društvenih uslova. Mi se borimo protiv konzervativaca u našim revolucionarnim redovima, jer njihove ideje ne idu ukorak sa objektivnom situacijom koja se stalno menja, što se u istoriji pokazivalo u vidu desnog oportunizma. Ti ljudi ne vide da je borba suprotnosti već pokrenula objektivan proces napred, a da njihovo saznanje još uvek stoji na ranijem stepenu. Ova osobina je svojstvena idejama svih konzervativaca. Njihove ideje su izvan dru-

štvenog zbivanja, oni se ne mogu staviti na čelo pokreta društva i odigrati ulogu njegovog vođe; oni su sposobni samo da se vuku na repu njegovom, da gunđaju zato što on ide suviše brzo napred i da pokušavaju da ga povuku nazad, da okrenu točak istorije natrag.

Mi se borimo i protiv »levoga« frazerstva. Ideje njegovih pretstavnika jure napred, preskačući određene stepene razvitka objektivnog procesa; jedni od nosilaca tih ideja uzimaju iluzije za istinu, drugi nasilno pokušavaju da danas ostvare ideale koji će biti ostvarljivi tek u budućnosti; njihove ideje, izvan savremene delatnosti većine ljudi, izvan savremenog zbivanja, u praktičnom radu ispoljavaju se u avanturizmu. Za idealizam i mehanički materijalizam, oportunizam i avanturizam karakterističan je nesklad između subjektivnog i objektivnog, odvojenost saznanja od prakse. Marksističko-lenjinistička teorija saznanja, čija je karakteristična crta priznanje prakse kao kriterijuma istinitosti, mora voditi odlučnu borbu protiv tih pogrešnih pogleda. Marksisti znaju da je u apsolutnom sveopštem procesu razvitka vasione razvitak pojedinih konkretnih procesa relativan. Zato iz beskonačnog toka apsolutne istine ljudsko saznanje pojedinih konkretnih procesa na određenim etapama njihovog razvitka crpe samo relativne istine. Iz zbira beskonačnih relativnih istina stvara se apsolutna istina[8]).

Razvitak objektivnog procesa ispunjen je protivrečnostima i borbom. Razvitak ljudskog saznanja isto tako je ispunjen protivrečnostima i borbom. Svako dijalektičko kretanje u objektivnom svetu može pre ili posle da nađe svoj odraz u ljudskom saznanju. Proces nastajanja, razvitka i nestajanja u društvenom zbivanju beskonačan je, a isto tako beskonačan je i proces nastajanja, razvitka i nestajanja u ljudskom saznanju. Pošto delatnost, zasnovana na određenim idejama, teorijama, planovima i projektima i usmerena na promenu objektivne stvarnosti, ide stalno napred, i ljudsko saznanje objektivne stvarnosti isto tako postaje sve dublje i dublje. Proces menjanja objektivno postojećeg realnog sveta večan je i nema granica, a isto je tako večno i nema granica ljudsko saznanje istine u procesu prakse. Marksizam-lenjinizam nipošto ne određuje kraj otkrivanju istine, nego, naprotiv, neprekidno otkriva puteve saznanja istine u procesu prakse. Naš zaključak je: mi smo za konkretno istorisko jedinstvo subjektivnog i objektivnog, teorije i prakse, znanja i akcije; mi smo protiv svih — »levih« i desnih — pogrešnih pogleda, odvojenih od konkretne istorije. U današnjoj eposi društvenog razvitka odgovornost za pravilno saznanje i preobražaj sveta istorija je svalila na pleća proletarijata i njegove Partije. Kako u Kini tako i u čitavom svetu proces delatnosti na preobražaju sveta, proces čiji je tok predviđen na osnovu naučnog saznanja, došao je sada do istoriskog momenta od ogromne važnosti, momenta neviđenog u čitavoj istoriji čovečanstva, kada dolazi do potpunog nestajanja tame i u Kini i u čitavom svetu i do pretvaranja ovoga sveta u dosad neviđeni svetli svet.

Borba proletarijata i revolucionarnih narodnih masa za preobražaj sveta uključuje i ostvarivanje sledećih zadataka: preobražaj objektivnog sveta, kao i preobražaj svoga subjektivnog sveta — preobražaj svojih spoznajnih sposobnosti, preobražaj odnosa subjektivnog sveta prema objektivnom. Na jednom delu zemljine kugle — u Sovjetskom Savezu — ljudi već ostvaruju te preobražaje i danas ubrzavaju ovaj proces preobražaja. Kineski narod i narodi čitavog sveta danas takođe prolaze ili će u budućnosti proći kroz proces tih preobražaja.

Kad je reč o objektivnom svetu koji treba preobraziti, u njega se uključuju i svi protivnici preobražaja; oni moraju prvo da prođu kroz etapu preobražaja zasnovanog na prinudi, posle čega će moći da stupe u etapu prevaspitavanja, zasnovanog na svesnosti. Doba kada čitavo čovečanstvo bude došlo dotle da svesno preobražava sebe i svet, to će i biti doba komunizma u čitavom svetu.

Kroz praksu otkrivati istine i kroz praksu potvrđivati istine i razvijati istine. Od čulnog saznanja aktivno prelaziti na racionalno saznanje i, dalje, od racionalnog saznanja na aktivno rukovođenje revolucionarnom praksom, na preobražaj subjektivnog i objektivnog sveta. Praksa — saznanje, opet praksa — i opet saznanje, — ovaj oblik u svom cikličkom ponavljanju nema kraja, a sadržaj ciklusa prakse i saznanja svaki put se diže na viši stepen. Takva je u celini teorija saznanja dijalektičkog materijalizma, takav je pogled dijalektičkog materijalizma na jedinstvo znanja i akcije.

NAPOMENE

1. — V. I. Lenjin, »Pregled Hegelove knjige »Nauka logike«« (Filozofske sveske, M., 1947, str. 185. — *Prim. red.*).

2. — Vidi: K. Marks i F. Engels, »Jedanaest teza o Fojerbahu« (Dela, t. IV. str. 589. — *Prim. red.*); V. I. Lenjin, »Materijalizam i empiriokriticizam« (Dela, t. 14, str. 130. — *Prim. red.*).

3. — V. I. Lenjin, »Pregled Hegelove knjige »Nauka logike«« (Filozofske sveske, M., 1947, str. 146. — *Prim. red.*).

4. — V. I. Lenjin kaže: »Da bi se razumelo, treba empiriski pristupiti razumevanju, izučavanju, od empirije se podići do opšteg«. V. I. Lenjin, »Pregled Hegelove knjige »Nauka logike«« (Filozofske sveske, M., 1947, str. 178. — *Prim. red.*).

5. — V. I. Lenjin, »Šta da se radi?« (Dela, t. 5, str. 341. — *Prim. red.*).

6. — V. I. Lenjin, »Materijalizam i empiriokriticizam« (Dela, t. 14, str. 130. — *Prim. red.*).

7. — J. V. Staljin, »Pitanja lenjinizma« (izd. 11, str. 14. — *Prim. red.*).

8. — Vidi: V. I. Lenjin, »Materijalizam i empiriokriticizam« (Dela, t. 14, str. 122. — *Prim. red.*).

* * *

O PROTIVREČNOSTIMA

(Avgusta 1937 godine)

Ovaj filozofski rad napisao je drug Mao Ce Tung odmah posle rada »O praksi« i u istom cilju, tojest radi otstranjivanja ozbiljnih grešaka dogmatske prirode, koje su postojale tada u Partiji; o ovoj temi on je održao predavanje na Antijapanskom vojno-političkom univerzitetu u Jenanu. Unoseći ovaj članak u Izabrana dela, autor je izvršio izvesne dopune, skraćivanja i ispravke.

Zakon protivrečnosti, svojstvene stvarima, pojavama, ili zakon jedinstva suprotnosti, jeste osnovni zakon materijalističke dijalektike. Lenjin kaže: »U pravom smislu reči dijalektika i jeste izučavanje protivrečnosti *u samoj suštini predmeta*...«[1]). Ovaj zakon Lenjin često naziva suštinom dijalektike ili jezgrom dijalektike.[2]) Zato, izučavajući ovaj zakon, moramo dodirnuti mnoge probleme, moramo dodirnuti mnoga filozofska pitanja. Ako se u tim pitanjima snađemo, onda ćemo shvatiti same osnove materijalističke dijalektike. To su sledeća pitanja: dva pogleda na svet, univerzalnost (sveopštost) protivrečnosti, specifičnost protivrečnosti, glavna protivrečnost i glavna strana protivrečnosti, identitet i borba suprotnosti, mesto antagonizma u nizu protivrečnosti.

Kritika idealizma Deborinove škole, koju su poslednjih godina razvili sovjetski filozofi, izazvala je kod nas ogromno interesovanje. Deborinov idealizam imao je vrlo štetan uticaj na izvesne članove Komunističke partije Kine, i treba reći da su dogmatski pogledi u našoj Partiji vezani za metodologiju te škole. Zbog toga glavni cilj našeg rada na izučavanju filozofije danas treba da bude iskorenjivanje dogmatskih pogleda.

1. — DVA POGLEDA NA SVET

U istoriji ljudskog saznanja odvajkada postoje dve koncepcije zakona razvitka sveta: jedna — metafizička, druga — dijalek-

tička; one čine dva, uzajamno suprotna, pogleda na svet. Lenjin kaže: »Dve osnovne (ili dve mogućne? ili dve u istoriji poznate?) koncepcije razvitka (evolucije) jesu: razvitak kao umanjivanje i povećavanje, kao ponavljanje, i razvitak kao jedinstvo suprotnosti (razdvajanje jedinstvenog na suprotnosti koje se uzajamno isključuju i njihov međusobni odnos)«[3]). Lenjin govori ovde upravo o ta dva različita pogleda na svet.

Kako u Kini, tako i u Evropi metafizički način mišljenja je u toku veoma dugog istoriskog perioda bio svojstven idealističkom pogledu na svet i vladao je umovima. U Evropi je i materijalizam u početnom periodu postojanja kapitalizma takođe bio metafizički.

Zbog toga što je čitav niz evropskih država u svom socijalno-ekonomskom razvitku stupio u fazu visokorazvijenog kapitalizma, što su proizvodne snage, klasna borba i nauka dostigle u istoriji neviđen nivo razvitka, a industriski proletarijat postao najveća pokretačka snaga istorije, — pojavio se marksistički dijalektičko-materijalistički pogled na svet. Tada se u taboru buržoazije, pored otvorenog, sasvim neprikrivenog reakcionarnog idealizma, pojavio vulgarni evolucionizam, koji je istupio protiv materijalističke dijalektike.

Metafizika, ili vulgarni evolucionizam, posmatra sve stvari u svetu kao izolovane, kao da se nalaze u stanju mirovanja, posmatra ih jednostrano. Sve stvari i pojave u svetu, njihove oblike i kategorije posmatraju pristalice takvog pogleda na svet kao večno izolovane jedne od drugih i večno nepromenljive. Ako i priznaju promene, onda ih priznaju samo kao kvantitativno povećavanje ili umanjivanje i kao mehaničko pomeranje. Pritom, uzroci takvog povećavanja ili umanjivanja i pomeranja ne leže u samim stvarima i pojavama nego izvan njih, tojest u uticaju spoljnih sila. Metafizičari smatraju da različite stvari i pojave u svetu i njihova svojstva ostaju nepromenljivi od početka svoga postojanja; kasnije njihove izmene su, po njima, samo kvantitativno povećavanje ili umanjivanje. Metafizičari smatraju da jedna stvar može beskonačno da ponovo stvara samu sebe, ali da se ne može pretvoriti u drugu, različitu stvar. Po mišljenju metafizičara, kapitalistička eksploatacija, kapitalistička konkurencija, individualistička psihologija kapitalističkog društva — sve se to može otkriti i naći i u starom robovlasničkom društvu, štaviše, čak i u prvobitnoj zajednici, i sve će to postojati večno i neizmenljivo. Govoreći o uzrocima razvitka društva, metafizičari ga objašnjavaju spoljašnjim uslovima, koji postoje van društva: geografskom sredinom, klimom itd. Oni jednostavno pokušavaju da nađu uzroke razvitka izvan samih stvari i pojava, negirajući onu postavku materijalističke dijalektike koja kaže da razvitak izazivaju unutrašnje protivrečnosti, svojstvene samim stvarima i pojavama. Zato oni nisu u stanju da objasne kvalitativnu raznovrsnost predmeta i pojava i prelazak jednog kvaliteta u drugi. U Evropi je ovaj način mišljenja u XVII i XVIII veku našao svoj

izraz u mehaničkom materijalizmu, a krajem XIX i početkom XX veka — u vulgarnom evolucionizmu. U Kini je metafizički način mišljenja, izražen u rečima »nebo je nepromenljivo, nepromenljiv je i tao«[4]), dugo vremena branila skroz trula vladajuća feudalna klasa. Mehanički materijalizam i vulgarni evolucionizam, koji su uvezeni iz Evrope u poslednjem stoleću, branila je buržoazija.

Suprotno metafizičkom pogledu na svet, dijalektičko-materijalistički pogled na svet zahteva da se, pri proučavanju razvitka stvari i pojava, polazi od njihovog unutrašnjeg sadržaja, od one veze u kojoj se nalazi jedna stvar sa drugom, tojest da se posmatra razvitak stvari i pojava kao njihovo unutrašnje, neophodno samokretanje, i to tako da je svaka stvar (pojava) u svom kretanju povezana sa drugim stvarima ili pojavama koje je okružuju, i da uzajamno utiču jedna na drugu. Osnovni uzrok razvitka stvari nalazi se ne izvan stvari nego u njima, u unutrašnjoj protivrečnosti svojstvenoj samim stvarima. Svakoj stvari i pojavi svojstvena je unutrašnja protivrečnost. One i izazivaju kretanje i razvitak stvari. Unutrašnje protivrečnosti svojstvene stvarima i pojavama jesu osnovni uzrok njihovog razvitka, a uzajamna veza i uzajamni uticaj jedne stvari ili pojave na druge stvari ili pojave pretstavljaju uzroke druge vrste. Na taj način, materijalistička dijalektika odlučno je odbacila metafizičku teoriju spoljašnjeg uzroka ili spoljašnjeg potsticaja, koju su istakle pristalice mehaničkog materijalizma i vulgarnog evolucionizma. Potpuno je jasno da su čisto spoljašnji uzroci sposobni da izazovu samo mehaničko kretanje stvari, tojest da menjaju obim i količinu, ali se pomoću njih ne može objasniti zbog čega je stvarima i pojavama svojstvena beskonačna kvalitativna raznovrsnost i prelaženje jednog kvaliteta u drugi. U stvarnosti se čak i mehaničko kretanje, izazvano spoljašnjim potsticajem, takođe sprovodi kroz unutrašnje protivrečnosti stvari. U biljnom i životinjskom svetu obično rašćenje i kvantitativni razvitak takođe su izazvani uglavnom unutrašnjim protivrečnostima. Isto tako je i razvitak društva uslovljen uglavnom ne spoljašnjim nego unutrašnjim uzrocima.

Mnoge države koje se nalaze u skoro istim geografskim i klimatskim uslovima, veoma se razlikuju jedna od druge po stepenu svoga razvitka i razvijaju se sasvim neravnomerno. Čak i u jednoj istoj državi, koja nije pretrpela nikakve geografske i klimatske promene, dešavaju se ogromne socijalne promene. Imperijalistička Rusija pretvorila se u socijalistički Sovjetski Savez, a izolovani feudalni Japan postao je imperijalistički Japan, mada se geografija i klima tih zemalja nisu izmenile. U Kini, gde je dugo vremena vladalo feudalno uređenje, za poslednjih sto godina dogodile su se ogromne promene, i sada se dešavaju promene u pravcu stvaranja iz feudalnog ropstva spasene, slobodne, nove Kine, a međutim geografija i klima Kine uopšte se nisu izmenile. Istina, geografija i klima čitave Zemljine kugle i njenih pojedinih delova takođe se menjaju, ali u poređenju sa društvenim promenama te su promene

sasvim ništavne: za prve, jedinica za vreme u kome se dešavaju primetne promene jesu desetine i stotine hiljada godina, a za druge — hiljade godina, vekovi, desetine godina, pa čak i nekoliko godina ili meseci (u doba revolucije). Sa gledišta materijalističke dijalektike promene u prirodi uslovljene su, uglavnom, razvitkom njenih unutrašnjih protivrečnosti, a promene u društvu uslovljene su, uglavnom, razvitkom protivrečnosti u društvu, tojest protivrečnosti između proizvodnih snaga i proizvodnih odnosa, protivrečnosti između klasa, protivrečnosti između novog i starog. Razvitak tih protivrečnosti kreće društvo napred, dovodi do smene starog društva novim.

Da li materijalistička dijalektika isključuje spoljašnje uzroke? Ne, ne isključuje. Materijalistička dijalektika smatra da su spoljašnji uzroci uslov promene, a unutrašnji uzroci — osnova promene, i da spoljašnji uzroci deluju kroz unutrašnje. Jaje se, kad dobije odgovarajuću količinu toplote, pretvara u pile, ali toplota ne može pretvoriti kamen u pile, zato što im je osnova različita. Uticaj jednih naroda na druge postoji stalno. U eposi kapitalizma, a naročito u eposi imperijalizma i proleterskih revolucija, uzajamni politički, ekonomski i kulturni uticaj različitih država ogroman je. Oktobarska socijalistička revolucija otvorila je novu eru ne samo u istoriji Rusije, nego i u istoriji čitavoga sveta. Ona je uticala na unutrašnje promene u raznim zemljama i u istoj meri, a s naročitom snagom uticala na unutrašnje promene u Kini. Ali te promene i u drugim zemljama, kao i u Kini, odigrale su se kroz unutrašnje zakonitosti samih tih zemalja i Kine. U bici između dve armije pobeda i poraz određuju se unutrašnjim uzrocima. Pobeda je rezultat moći armije ili pravilnog komandovanja njom; poraz je uslovljen slabošću armije ili greškama u komandovanju; spoljašnji uzroci deluju kroz unutrašnje. Poraz koji je buržoazija nanela proletarijatu Kine 1927 godine bio je uslovljen postojanjem oportunizma u samom kineskom proletarijatu (u Komunističkoj partiji Kine). Kad smo prekinuli sa oportunizmom, Kineska revolucija je ponova krenula napred. Zatim je Kineska revolucija opet ozbiljno nastradala pod udarcima neprijatelja, sada već zbog pojave avanturističkih tendencija u našoj Partiji. Kada smo prekinuli s avanturizmom, naša stvar je opet krenula napred. Prema tome, da se Revolucija dovede do pobede, Partija se mora oslanjati na pravilnost svoje političke linije i čvrstinu svoje organizacije.

Dijalektički pogled na svet ponikao je u Kini i u Evropi još u Starom veku. Ali dijalektika Starog veka imala je stihiski, primitivni karakter: zbog socijalnih i istoriskih uslova onoga vremena ona još nije mogla dobiti potpun oblik. Zbog toga ona nije mogla svestrano objasniti svet, i kasnije ju je smenila metafizika. Poznati nemački filozof Hegel, koji je živeo krajem XVIII i početkom XIX veka, dao je dijalektici veoma važan doprinos, ali je njegova dijalektika bila idealistička. Tek pošto su veliki radnici proleterskog

pokreta Marks i Engels uopštili pozitivne rezultate koje je čovečanstvo postiglo u toku razvitka saznanja, delimično kritički usvojili racionalne elemente Hegelove dijalektike i stvorili veliku teoriju dijalektičkog i istoriskog materijalizma, u istoriji ljudskog saznanja došlo je do velike revolucije. Kasnije su tu teoriju razvili Lenjin i Staljin. Čim je ta teorija prodrla u Kinu, odmah je izazvala velike izmene u duhovima.

Dijalektički pogled na svet uči, pre svega, ljude da znalački izučavaju i analiziraju kretanje protivrečnosti u različitim stvarima i pojavama i da na osnovu te analize određuju metode za rešavanje protivrečnosti. Zbog toga je konkretno razumevanje zakona protivrečnosti, svojstvene stvarima, za nas izvanredno važno.

2. — UNIVERZALNOST PROTIVREČNOSTI

U cilju podesnijeg izlaganja prvo ću se zaustaviti na univerzalnosti protivrečnosti, a zatim na njenoj specifičnosti. Stvar je u tome da je, posle otkrivanja dijalektičko-materijalističkog pogleda na svet od strane velikih osnivača marksizma, Marksa i Engelsa, i njihovih sledbenika, Lenjina i Staljina, materijalistička dijalektika bila primenjena sa najvećim uspehom u mnogim oblastima istraživanja istorije čovečanstva i istorije prirode, u mnogim oblastima reforme društva i preobražaja prirode (naprimer u SSSR). Univerzalnost protivrečnosti već su mnogi priznali, i zato ne treba mnogo govoriti da bi se ovo pitanje objasnilo; što se tiče pitanja o specifičnosti protivrečnosti, treba reći da se mnogi drugovi, a naročito dogmatičari, još ne snalaze u njemu. Oni ne shvataju da u protivrečnostima opšte postoji u posebnom. Oni isto tako ne shvataju kako veliki značaj za naše rukovođenje revolucionarnom praksom ima izučavanje onoga što pretstavlja specifičnost u protivrečnostima, svojstvenim konkretnim stvarima i pojavama našeg vremena. Zato pitanje o specifičnom u protivrečnostima zahteva ozbiljno proučavanje, i njegovom posmatranju treba dati dovoljno mesta. Eto zašto ćemo mi, ispitujući zakon protivrečnosti, svojstvene stvarima, pojavama, prvo proučiti pitanje o univerzalnosti protivrečnosti, zatim podrobno analizirati pitanje o specifičnostima protivrečnosti, a onda se ponovo vratiti na pitanje o univerzalnosti.

Pitanje o univerzalnom i apsolutnom karakteru protivrečnosti ima dve strane: prvo, protivrečnosti postoje u procesu razvitka svih stvari i pojava, drugo, u procesu razvitka svake stvari i svake pojave kretanje protivrečnosti postoji od početka pa do kraja.

Engels kaže: »Kretanje i jeste protivrečnost . . .«[5]). Lenjinova definicija zakona jedinstva suprotnosti glasi da je on ». . . priznavanje (otkrivanje) protivrečnih, *uzajamno isključujućih*, suprot-

nih tendencija u *svima* pojavama i procesima prirode *(računajući tu* i duh i društvo)«[6]).

Jesu li tačne te postavke? Da, tačne su. Uzajamna zavisnost i borba suprotnosti, svojstvenih svakoj pojavi, određuju život svih stvari i pojava, pokreću razvitak svih stvari i pojava. Nema stvari koja ne sadrži protivrečnost. Kad ne bi bilo protivrečnosti, ne bi bilo ni razvitka vasione.

Protivrečnost jeste osnova prostih oblika kretanja (naprimer, mehaničkog kretanja), a tim pre osnova složenih oblika kretanja.

Engels je na sledeći način objasnio univerzalnost protivrečnosti: »Ako već prosto mehaničko pomeranje sadrži u sebi protivrečnost, tim pre je sadrže viši oblici kretanja materije, a naročito organski život i njegov razvitak. ... život se, pre svega, sastoji upravo u tome što je živo biće u svakom datom momentu ono samo, a istovremeno i nešto drugo. Prema tome, život je isto tako protivrečnost koja postoji u samim stvarima i procesima, koja neprekidno samu sebe rađa i razrešava, i čim se ta protivrečnost prekine, prekida se i život, nastupa smrt. Isto tako videli smo da i u sferi mišljenja ne možemo izbeći protivrečnosti i da se, naprimer, protivrečnost između unutra neograničene ljudske sposobnosti saznanja i njenog stvarnog realizovanja samo u pojedinim, spolja ograničenim i u saznanju ograničenim ljudima, — ta protivrečnost razrešava u beskonačnom (bar praktično za nas) nizu budućih pokolenja, razrešava se u beskonačnom progresivnom kretanju. ... jedan od glavnih osnova više matematike jeste protivrečnost... Ali već i niža matematika kipti od protivrečnosti«[7]).

I Lenjin je na taj isti način objašnjavao univerzalnost protivrečnosti:

»U matematici + i —. Diferencijal i integral.
U mehanici akcija i reakcija.
U fizici pozitivan i negativan elektricitet.
U hemiji spajanje atoma i razlaganje na atome.
U društvenoj nauci klasna borba«[8]).

U ratu napad i odbrana, napredovanje i povlačenje, pobeda i poraz — sve su to uzajamno-protivrečne pojave. Bez jedne strane ne postoji ni druga. Borba i uzajamna veza tih dveju strana obrazuju jedinstvenu celinu rata, pokreću razvitak rata, rešavaju ishod rata.

Svako razilaženje u ljudskim pojmovima treba posmatrati kao odraz objektivnih protivrečnosti. Objektivne protivrečnosti, odražavajući se u subjektivnom mišljenju, obrazuju protivrečno kretanje pojmova, kreću razvitak čovečije misli, neprestano rešavaju pitanja koja se pojavljuju u ljudskom mišljenju.

Suprotstavljanje i borba različitih pogleda u Partiji javljaju se stalno: to se u Partiji odražavaju klasne protivrečnosti i protivrečnosti između novog i starog koje postoje u samom društvu. Ako

u Partiji nema protivrečnosti ni borbe mišljenja, u toku koje se protivrečnosti razrešavaju, život u Partiji prestaje.

Na taj način, utvrdili smo da svuda, u svima procesima, postoje protivrečnosti — kako u prostim tako i u složenim oblicima kretanja, kako u objektivnom svetu, tako i u ljudskom saznanju. Ali postoji li protivrečnost u početnom stadijumu svakog procesa? Je li proces razvitka svake stvari i pojave protivrečan od početka do kraja?

Kao što se vidi iz članaka u kojima sovjetski filozofi kritikuju Deborinovu školu, ova škola zastupa gledište da se protivrečnost ne pojavljuje u samom početku procesa, nego tek na određenom stadijumu njegova razvitka. Prema tome, dotle se razvitak procesa dešava pod uticajem spoljašnjih, a ne unutrašnjih uzroka. Tako je Deborin pao u metafizičku teoriju spoljašnjeg potsticanja, u mehanicizam. Posmatrajući konkretne probleme sa toga stanovišta, deborinci su dolazili do zaključka da između kulaka i seljačkih masa u sovjetskim uslovima postoji samo razlika, ali ne i protivrečnosti, i potpuno su se slagali sa Buharinovim gledištem. Posmatrajući Francusku revoluciju, oni su smatrali da su pre revolucije u trećem staležu, koji se sastojao od radnika, seljaka i buržoazije, takođe bile samo razlike, ali da nije bilo protivrečnosti. Ovaj pogled Deborinove škole je antimarksistički. Deborinci nisu shvatili da se u svakoj razlici već nalazi protivrečnost, da razlika i jeste protivrečnost. Već u prvo vreme stvaranja buržoazije i proletarijata pojavila se protivrečnost između rada i kapitala; ona se samo nije bila zaoštrila. Između radnika i seljaka čak i u socijalnim uslovima Sovjetskog Saveza postoji razlika. Razlika između njih jeste protivrečnost; ali ona ne može da se zaoštri niti da postane antagonizam, ne može dobiti oblik klasne borbe, nije jednaka protivrečnosti između rada i kapitala; radnici i seljaci su u toku socijalističke izgradnje stvorili čvrst savez, i navedena protivrečnost u procesu razvitka od socijalizma ka komunizmu postepeno se razrešava. Ovde se može govoriti samo o razlikama u karakteru protivrečnosti, a ne o postojanju ili nepostojanju protivrečnosti. Protivrečnost je univerzalna, apsolutna, postoji u svima procesima razvitka stvari i pojava i prožima sve procese od početka do kraja.

Čime je obeleženo nastajanje novoga procesa? Staro jedinstvo i suprotnosti koje ga obrazuju ustupaju mesto novom jedinstvu i novim suprotnostima koje ga obrazuju, i tada nastaje nov proces, koji dolazi na smenu starom. Stari proces se završava, novi proces nastaje. Novi proces, koji sadrži nove protivrečnosti, počinje istoriju razvitka svojih protivrečnosti.

Lenjin ukazuje da je Marks u »Kapitalu« dao obrazac analize kretanja protivrečnosti koje prolaze kroz čitav proces razvitka stvari, pojave od početka do kraja. Ovo je metod koji treba primenjivati pri izučavanju procesa razvitka svake pojave. I sam Lenjin je pra-

vilno primenjivao taj metod, koji se kao crvena nit provlačio kroz sve njegove radove.

»Kod Marksa u »Kapitalu« prvo se analizira najprostiji, najobičniji, najosnovniji, najočigledniji, najsvakidašnjiji, svakog trenutka viđeni *odnos* buržoaskog (zasnovanog) na robnoj proizvodnji) društva: razmena robe. Analiza otkriva u toj najprostijoj pojavi (u toj »ćelijici« buržoaskog društva) *sve* protivrečnosti (respective* klicu *svih* protivrečnosti) savremenog društva. Dalje izlaganje pokazuje nam razvitak (*i* porast *i* kretanje) tih protivrečnosti i toga društva, u Σ njegovih pojedinih delova, od njegovog početka do njegovog kraja«.

Odmah zatim Lenjin kaže: »Takav treba da bude metod izlaganja (respective izučavanja) dijalektike uopšte . . .«[9])

Kineski komunisti treba da ovladaju ovim metodom; tek tada će oni biti u stanju pravilno da analiziraju istoriju i savremeni položaj Kineske revolucije i da odrede njene perspektive.

3. — SPECIFIČNOST PROTIVREČNOSTI

Kao što smo već govorili ranije, univerzalni i apsolutni karakter protivrečnosti sastoji se u tome što protivrečnosti postoje u procesu razvitka svih pojava i što one prožimaju proces razvitka svake pojave od početka do kraja.

Sada ćemo se zaustaviti na specifičnom i relativnom u protivrečnostima.

Ovo pitanje treba razmotriti sa nekoliko aspekata.

Pre svega, protivrečnosti svih različitih oblika kretanja materije imaju specifični karakter. Ljudsko saznanje materije jeste saznanje oblika kretanja materije, pošto u svetu ništa ne postoji osim materije koja se kreće, i to tako da kretanje materije uvek dobija određene oblike. Kod svakog pojedinog oblika kretanja potrebno je imati u vidu ono opšte, zajedničko sa različitim drugim oblicima kretanja. Ali još je važnije — i to služi kao osnova našeg poznavanja stvari — uzimati u obzir ono specifično, što je svojstveno svakom obliku kretanja, tojest uzimati u obzir kvalitativne razlike od drugih oblika kretanja. Samo se na taj način može razlikovati jedna pojava od druge. Svaki oblik kretanja sadrži svoje specifične protivrečnosti, koje obrazuju specifičnu suštinu pojave, kojom se ona razlikuje od drugih pojava. U tome se sastoji unutrašnji uzrok ili osnova beskonačne raznovrsnosti stvari i pojava koje postoje u svetu. U prirodi postoji mnoštvo oblika kretanja: mehaničko kretanje, zvuk, svetlost, toplota, elektricitet, analiza, sinteza itd. Svi ti oblici kretanja materije postoje u uzajamnoj zavisnosti, ali se po

* Reč *respective* koju Lenjin upotrebljava znači *odnosno*. — Prim. red.

svojoj suštini razlikuju jedan od drugog. Specifična suština svakog oblika kretanja materije određuje se samo njemu svojstvenim specifičnim protivrečnostima. Ova postavka ne vredi samo za prirodu: ona u istoj meri vredi i za društvene i ideološke pojave. Svaki društveni oblik, svaki oblik saznanja sadrži svoje specifične protivrečnosti i ima svoju specifičnu suštinu.

Razgraničenje sfera u nauci zasniva se upravo na specifičnim protivrečnostima koje postoje u objektima naučnog ispitivanja. Upravo, ispitivanje određenih protivrečnosti svojstvenih samo određenoj sferi pojava čine predmet neke nauke. Naprimer, plus i minus u matematici, akcija i reakcija u mehanici, negativni i pozitivni elektricitet u fizici, analiza i sinteza u hemiji, proizvodne snage i proizvodni odnosi, klase i borba klasa u društvenim naukama, napad i odbrana u vojnoj nauci, idealizam i materijalizam, metafizika i dijalektika u filozofiji itd. — sve to sačinjava predmete ispitivanja raznih nauka, upravo zbog postojanja specifičnih protivrečnosti i specifične suštine. Naravno, bez poznavanja univerzalnog u protivrečnosti ne mogu se otkriti opšti uzroci ili opšte osnove kretanja, razvitka pojava. Ali ni bez ispitivanja onoga što je specifično u protivrečnostima ne može se odrediti specifična suština kojom se razlikuje jedna pojava od druge, ne mogu se otkriti specifični uzroci ili specifične osnove kretanja, razvitka pojava, ne mogu se razlikovati pojave, ne mogu se razgraničiti oblasti naučnog ispitivanja.

Ako se posmatra linija razvitka ljudskog saznanja, vidi se da se ono uvek postepeno širi od saznavanja pojedinačnog i specifičnog do saznavanja opšteg. Ljudi pre svega saznaju specifičnu suštinu mnogih različitih pojava, a tek posle toga mogu prelaziti na uopštavanje, na poznavanje opšte suštine pojava. Tek kad se upozna određena opšta suština, kad se tim opštim znanjem rukovodi u daljem ispitivanju raznih konkretnih stvari, koje još nisu ispitane ili nisu dovoljno duboko ispitane, i kad se nađe njihova specifična suština, može se dopuniti, obogatiti i razviti znanje o određenoj opštoj suštini, ne dopuštajući da se to poznavanje opšte suštine pretvori u nešto skamenjeno i mrtvo. To su dve etape procesa saznanja: prva — od specifičnog ka opštem, druga — od opšteg ka specifičnom. Razvitak ljudskog saznanja uvek pretstavlja kretanje po spirali, u kojoj svaki ciklus diže saznanje na viši stupanj, neprekidno ga produbljava (ako se samo strogo čuva naučni metod). Greška naših dogmatičara u ovom pitanju sastoji se u tome što oni, s jedne strane, ne shvataju da, tek pošto se ispita specifično u protivrečnostima i sazna specifična suština pojedinih stvari, može se potpuno saznati opšte u protivrečnosti, u punoj meri saznati opšta suština stvari; a s druge strane, u tome što oni ne shvataju da, kad saznamo opštu suštinu stvari, treba da produžimo ispitivanje konkretnih stvari koje nismo dovoljno duboko izučili ili onih stvari koje su se tek pojavile. Naši dogmatičari su nehatni, površni, oni odbacuju svaki brižljiv, ispitivački rad konkretnih stvari, posmatraju opšte istine kao nešto

što je s neba palo, pretvaraju ih u nešto nedostižno, u čisto apstraktne formule, potpuno odriču i na glavu postavljaju normalan tok ljudskog saznavanja istine. Oni isto tako ne shvataju uzajamnu vezu između dve etape saznanja: od specifičnog ka opštem i od opšteg ka specifičnom. Oni uopšte ne shvataju marksističku teoriju saznanja.

Treba ispitivati ne samo specifične protivrečnosti svakog većeg sistema oblika kretanja materije i suštinu uslovljenu tim protivrečnostima, nego i specifične protivrečnosti svakog od tih oblika kretanja materije na svakoj pojedinoj etapi dugog puta njenog razvitka i suštinu svakog od tih oblika. Svi oblici kretanja u svakom stvarnom, a ne zamišljenom procesu razvitka kvalitativno su različiti, i u našem istraživačkom radu treba obraćati naročitu pažnju na taj momenat, pa od toga treba i počinjati.

Kvalitativno različite protivrečnosti mogu se razrešiti samo kvalitativno različitim metodama. Naprimer, protivrečnost između proletarijata i buržoazije razrešava se metodom socijalističke revolucije. Protivrečnost između narodnih masa i feudalnog uređenja razrešava se metodom demokratske revolucije. Protivrečnost između kolonija i imperijalizma razrešava se metodom nacionalno-revolucionarnog rata. Protivrečnost između radničke klase i seljaštva u socijalističkom društvu razrešava se metodom kolektivizacije i mehanizacije poljoprivrede. Protivrečnosti u Komunističkoj partiji razrešavaju se metodom kritike i samokritike. Protivrečnosti između društva i prirode razrešavaju se metodom razvitka proizvodnih snaga. Proces se menja, stari proces i stare protivrečnosti se likvidiraju, rađa se nov proces i nove protivrečnosti i u skladu sa tim menjaju se i metode razrešavanja protivrečnosti. Protivrečnosti, razrešene Februarskom i Oktobarskom revolucijom u Rusiji, isto onako kao i metode primenjene u obe te revolucije radi razrešavanja protivrečnosti, iz osnova su se razlikovale. Razrešavanje različitih protivrečnosti različitim metodama — to je princip koga se marksisti-lenjinisti moraju strogo pridržavati. Dogmatičari se ne drže toga principa, oni ne shvataju razlike u uslovima u kojima se zbivaju razne revolucije, pa, prema tome, ne shvataju da se različite protivrečnosti moraju razrešavati različitim metodama; oni svuda podmeću šablonsku shemu za koju smatraju da ne podleže promenama; a to može revoluciju samo dovesti do neuspeha ili može potpuno pokvariti stvar koja se dosada dobro razvijala.

Da se otkriju specifične crte protivrečnosti u procesu razvitka neke pojave u njihovoj ukupnosti i uzajamnoj vezi, tojest da se otkrije suština procesa razvitka pojave, potrebno je otkriti specifične crte svih strana protivrečnosti koje se nalaze u tom procesu, u protivnom slučaju neće se moći otkriti suština procesa; i na to treba obratiti najveću pažnju u našem istraživačkom radu.

U procesu razvitka svake značajnije pojave postoji čitav niz protivrečnosti, naprimer, u procesu kineske buržoasko-demokratske

revolucije postoji protivrečnost između različitih ugnjetenih klasa u kineskom društvu i imperijalizma, protivrečnost između narodnih masa i feudalnog uređenja, protivrečnost između proletarijata i buržoazije, protivrečnost između seljaštva i gradske sitne buržoazije, s jedne, i buržoazije, s druge strane, protivrečnosti između raznih reakcionarnih vladajućih klika itd. — ovde je stanje izvanredno složeno. Ne samo da sve te protivrečnosti imaju svoj specifični karakter i da se one ne mogu strpati sve u jednu vreću, nego i obe strane svake protivrečnosti imaju opet svoje osobenosti, i njima takođe ne treba prilaziti na isti način. Mi, kineski revolucionari, moramo shvatiti specifičnost protivrečnosti ne samo u njihovoj ukupnosti, tojest u njihovoj uzajamnoj vezi, nego moramo i ispitati sve pojedine strane protivrečnosti, jer se samo tako može shvatiti njihova ukupnost. Shvatiti obe strane protivrečnosti znači shvatiti poseban položaj u kome se nalazi svaka strana, shvatiti u kojim konkretnim oblicima one stupaju u odnose uzajamne uslovljenosti i suprotnosti, kakvi su konkretni metodi borbe koje primenjuje svaka strana u njihovoj uzajamnoj vezi i suprotnosti, a takođe i posle prekida uzajamne veze. Izučavanje tih pitanja je vrlo važno Upravo na to je Lenjin mislio kada je govorio da suština, duša marksizma jeste konkretna analiza konkretne situacije[10]). Naši dogmatičari ne slušaju Lenjinove pouke, oni nikad ne opterećuju svoj mozak konkretnom analizom neke pojave, a njihovi članci i govori uvek su prazno, bespredmetno ponavljanje šablonskih shema i stvaraju u našoj Partiji veoma rđav stil rada.

Pri analizi bilo kog pitanja nedopustive su subjektivnost, jednostranost i površnost. Subjektivnost znači ne umeti pitanju prići objektivno, tojest prići materijalistički, o čemu sam ja već govorio u članku »O praksi«. Jednostranost se izražava u neveštini da se pitanja posmatraju svestrano, u razumevanju samo jedne suprotnosti: naprimer, kada ljudi razumeju samo Kinu, ali ne razumeju Japan, razumeju samo Komunističku partiju, ali ne razumeju Kuomintang, razumeju samo proletarijat, ali ne razumeju buržoaziju, razumeju samo seljaštvo, ali ne razumeju zemljoposednike, snalaze se samo u povoljnoj situaciji, ali se ne snalaze u teškoj situaciji, razumeju samo prošlost, ali ne razumeju budućnost, razumeju samo pojedinačno, ali ne razumeju celinu, razumeju samo nedostatke, ali ne razumeju tekovine, razumeju samo tužioca, ali ne razumeju optuženoga, razumeju samo ilegalni revolucionarni rad, ali ne razumeju legalni revolucionarni rad itd. — jednom rečju, ne razumeju osobenosti raznih strana protivrečnosti. To i znači prilaziti pitanju jednostrano ili od posebnog ne videti celinu, od drveta ne videti šumu. Pri takvom shvatanju nemoguće je naći metod za rešenje protivrečnosti, nemoguće je ostvariti revolucionarne zadatke, nemoguće je izvršiti zadate poslove, nemoguće je pravilno razvijati borbu mišljenja u Partiji. Sun Cu Vu[11]), rešavajući pitanja rata, govorio je: »Upoznaj protivnika i upoznaj sebe, pa ćeš biti nepobediv«;

On je govorio o dvema zaraćenim stranama. Vej Čeng, koji je živeo u tanško doba, govorio je: »Kada saslušaš svakoga, saznaćeš istinu; kada poveruješ jednome — ništa nećeš znati«[12]); on je takođe shvatao mane jednostranog prilaženja. Ali naši drugovi često prilaze pitanjima jednostrano i zato često dolaze u škripac. Junak romana »Šujhučuan«[13]), Sung Čjang, tri puta je jurišao na naselje Ču, ali zbog nepoznavanja situacije i površnog metoda dejstava dva puta je pretrpeo poraz. Kada je izmenio metod dejstava, počev od izviđanja i izučavanja situacije, snašao se u sistemu lavirinata, pokvario savez između naselja Lijačuan, Huajačuan i Čuauan, organizovao zasedu u neprijateljskom taboru i primenio metod sličan metodu upotrebe trojanskog konja, o kome priča jedno strano predanje, — njegov treći juriš bio je krunisan uspehom. U romanu »Šujhučuan« dat je čitav niz primera primenjivanja materijalističke dijalektike, među kojima je trostruki juriš na Ču jedan od najboljih. Lenjin kaže: »Da bi se zaista poznavao jedan predmet, potrebno je obuhvatiti, izučiti sve njegove strane, sve veze i »posredna izražavanja«. Mi to nikad nećemo moći dostići potpuno, ali zahtev za svestranošću sačuvaće nas od grešaka i učmalosti«[14]). Mi treba da pamtimo njegove reči.

Površnost se sastoji u tome što ljudi ne uzimaju u obzir ni osobenosti protivrečnosti u celini, ni osobenosti njenih različitih strana, što negiraju potrebu dubokog poniranja u suštinu stvari i brižljivog proučavanja osobenosti protivrečnosti, što posmatraju tek izdaleka, zapažaju samo približno opšte crte protivrečnosti i odmah pokušavaju da je reše (odgovaraju na pitanja, rešavaju sporove, rade, rukovode ratnim operacijama). Takvo prilaženje stvarima uvek povlači za sobom žalosne posledice.

Uzrok grešaka naših drugova koji pate od dogmatizma i empirizma sastoji se u njihovom subjektivnom, jednostranom i površnom prilaženju stvarima. Jednostranost i površnost opet su subjektivizam. Pošto su sve objektivno postojeće stvari u stvarnosti uzajamno povezane i imaju svoje unutrašnje zakonitosti, i pošto ljudi, umesto da to pravilno odraze, posmatraju pojave jednostrano ili površno, ne saznaju njihovu uzajamnu vezu i unutrašnje zakonitosti, to je i način shvatanja tih ljudi subjektivistički.

Mi moramo da izučavamo ne samo osobenosti kretanja protivrečnosti u opštem procesu razvitka pojava — u njihovoj uzajamnoj vezi i sa uzimanjem u obzir stanja svake strane, jer različitim etapama toga procesa razvitka svojstvene su različite osobenosti, koje se takođe ne smeju ispuštati iz vida.

Osnovna protivrečnost u procesu razvitka pojave i suština procesa uslovljena tom osnovnom protivrečnošću ne gube se sve do momenta završetka procesa, ali stanje u različitim etapama dugog procesa razvitka pojave često biva različito. To se događa zato što se, iako se karakter osnovne protivrečnosti u procesu razvitka pojave i suština toga procesa ne menjaju, ipak se u različitim etapama dugog

procesa razvitka osnovna protivrečnost sve više zaoštrava. Pritom se iz čitavog niza krupnih i sitnih protivrečnosti, uslovljenih osnovnom protivrečnošću ili protivrečnošću pod njenim uticajem, jedne zaoštravaju, druge privremeno ili delimično razrešavaju ili ublažavaju, a treće se ponovo javljaju. Upravo zato se u procesu i javljaju različite etape. Ko ne obraća pažnju na etape procesa razvitka pojava, taj nije u stanju da na odgovarajući način razreši protivrečnosti svojstvene toj pojavi.

Naprimer, kad se kapitalizam epohe slobodne konkurencije pretvorio u imperijalizam, priroda dveju antagonističkih klasa, proletarijata i buržoazije, kao i buržoaska suština datog društva nikako se nisu izmenile, ali su se protivrečnosti između te dve klase zaoštrile, pojavile su se protivrečnosti između monopolističkog i nemonopolističkog kapitala, zaoštrile su se protivrečnosti između metropola i kolonija, a naročito su se oštro ispoljile protivrečnosti između kapitalističkih zemalja, tojest protivrečnosti izazvane neravnomernim razvitkom različitih zemalja. Tako se pojavio posebni stadijum kapitalizma, stadijum imperijalizma. Lenjinizam je postao marksizam epohe imperijalizma i proleterske revolucije upravo zato što su Lenjin i Staljin dali pravilno objašnjenje tih protivrečnosti i razradili pravilnu teoriju i taktiku proleterske revolucije koja je pozvana da ih razreši.

Ako se uzme za primer proces buržoasko-demokratske revolucije u Kini, počev od Revolucije 1911 godine, videće se da i ovde postoji nekoliko specifičnih etapa. Posebno, onaj period revolucije, kad se na čelu nje nalazila buržoazija, i onaj period, kad se na čelu revolucije nalazio proletarijat, pretstavljaju dve potpuno različite istoriske etape. Rukovodstvo proletarijata je iz osnova izmenilo lik revolucije, dovelo do pregrupisavanja klasnih snaga, do širokog razvijanja seljačke revolucije, dalo je revoluciji uperenoj protiv imperijalizma i feudalizma dosledan karakter, stvorilo je mogućnost razvijanja demokratske revolucije u socijalističku itd. Sve je to bilo nemoguće u onom periodu revolucije kada je njom rukovodila buržoazija. Iako se karakter glavne protivrečnosti čitavog procesa, tojest karakter toga procesa kao antiimperijalističke i antifeudalne demokratske revolucije (druga strana te protivrečnosti jeste polukolonijalni i polufeudalni karakter zemlje), ni u koliko nije izmenio, ipak su u toku dugog perioda došli krupni događaji, naprimer, poraz Revolucije 1911 godine i dolazak na vlast severnih militarista, stvaranje prvog jedinstvenog nacionalnog fronta i Revolucija 1924—1927 godine, rascep jedinstvenog fronta i prelazak buržoazije u tabor kontrarevolucije, međusobni ratovi novih militarista, revolucionarni agrarni rat, stvaranje drugog jedinstvenog nacionalnog fronta i rat protiv japanskih zavojevača. Drugim rečima, u toku nešto više od dvadeset godina pređeno je nekoliko etapa razvitka koje karakteriše to što su se jedne protivrečnosti zaoštravale (naprimer, revolucionarni agrarni rat i upad Japana u četiri severoistočne

provincije Kine), druge protivrečnosti se delimično i privremeno razrešavale (naprimer, likvidacija severnih militarista, naša konfiskacija zemljoposedničke zemlje), a treće su se ponovo pojavljivale (naprimer, borba između novih militarista, zauzimanje od strane zemljoposednika njihove ranije zemlje posle našeg gubitka revolucionarnih baza u Južnoj Kini) itd.

Izučavajući specifični karakter protivrečnosti na različitim etapama procesa razvitka pojave, treba ih posmatrati ne samo u njihovoj uzajamnoj vezi i ukupnosti, nego im prilaziti uzimajući u obzir svaku stranu protivrečnosti u svakoj etapi razvitka.

Uzmimo, naprimer, Kuomintang i Komunističku partiju: dok je Kuomintang (jedna strana) u periodu prvog jedinstvenog fronta ostvarivao tri osnovna politička načela Sun Jat Sena: savez sa Sovjetskom Rusijom, savez sa Komunističkom partijom i podrška radnicima i seljacima, — dotle je on bio revolucionaran, sposoban za život i oličavao savez različitih klasa u demokratskoj revoluciji. Posle 1927 godine Kuomintang se pretvorio upravo u svoju suprotnost, u reakcionarni blok zemljoposednika i krupne buržoazije. Posle sijanskih događaja, decembra 1936 godine, u Kuomintangu je ponovo počeo zaokret u pravcu prekidanja građanskog rata, u pravcu saveza sa Komunističkom partijom radi zajedničke borbe protiv japanskog imperijalizma. To su osobenosti Kuomintanga u tri etape. Pojava tih osobenosti bila je, naravno, izazvana nizom uzroka. Što se pak tiče Komunističke partije Kine (druga strana), u periodu prvog jedinstvenog fronta ona je bila još mlada, i mada se junački stavila na čelo Revolucije 1924—1927 godine, ipak je pokazala nezrelost u shvatanju karaktera, zadataka i metoda revolucije. Baš zato je čentusjuizam, koji se pojavio u poslednjem periodu te revolucije, mogao da odigra svoju ulogu pa je doveo revoluciju do poraza. Posle 1927 godine Komunistička partija se junački stavila na čelo revolucionarnog agrarnog rata, stvorila revolucionarnu armiju i revolucionarne baze, ali je dozvolila da dođe do grešaka avanturističkog karaktera, usled čega su armiji i bazama bili naneti veoma ozbiljni gubici. Posle 1935 godine Komunistička partija je prebolela te greške, stavila se na čelo novog jedinstvenog antijapanskog fronta, čija velika borba danas uzima maha. U ovoj etapi Komunistička partija pretstavlja već partiju koja je prošla kroz iskušenja dveju revolucija i koja već ima bogato iskustvo. To su osobenosti Komunističke partije Kine u tri etape. Pojava tih osobenosti takođe je bila izazvana mnogim uzrocima. Ako se ne prouče te osobenosti, ne mogu se shvatiti osobenosti odnosa između Kuomintanga i Komunističke partije u različitim etapama razvitka: stvaranje jedinstvenog fronta, rascep jedinstvenog fronta i ponovno stvaranje jedinstvenog fronta.

Da se izuče sve osobenosti obeju partija, potrebno je prići tom pitanju još dublje: izučiti klasnu bazu obeju partija i one protivrečnosti koje su se na toj osnovi pojavljivale u raznim periodima između svake od tih partija i drugih strana. Naprimer, u Kuomintangu je

u periodu prvog saveza sa Komunističkom partijom postojala, s jedne strane, protivrečnost sa stranim imperijalistima, zbog čega je on istupao protiv imperijalizma, a s druge strane, protivrečnost s narodnim masama u zemlji: na rečima je on obećavao trudbenicima mnoga dobra, ali im je ustvari dao vrlo malo ili im nije dao bukvalno ništa. U periodu rata Kuomintanga protiv komunista on se u savezu sa imperijalizmom i feudalizmom borio protiv narodnih masa, likvidirao jednim potezom pera sva prava koja su postigle narodne mase u revoluciji, zaoštrivši samim tim protivrečnost između narodnih masa i sebe. Sada, u periodu borbe protiv japanskih zavojevača, s obzirom na protivrečnosti koje postoje između Kuomintanga i japanskog imperijalizma, Kuomintang je, s jedne strane, zainteresovan za savez sa Komunističkom partijom, ali, s druge strane, nikako ne smanjuje svoju borbu i represalije protiv Komunističke partije i kineskog naroda. Komunistička partija je stalno išla i ide sa narodnim masama u borbi protiv imperijalizma i feudalizma. Ali u današnjem periodu borbe protiv japanskih zavojevača, zbog toga što se Kuomintang izjasnio za otpor zavojevačima, Komunistička partija počela je sprovoditi umerenu politiku u odnosu na Kuomintang i feudalne snage u zemlji. Zbog svih tih okolnosti između dve partije čas se sklapa savez, čas se zapodeva borba, pa se čak i za vreme saveza stvara složena situacija, kada istovremeno postoji i savez i borba. Bez izučavanja osobenosti tih suprotnih strana mi nećemo moći da shvatimo ne samo odnose svake od tih dveju partija s drugim stranama, nego ni odnose između samih tih partija.

Odavde proističe da pri izučavanju osobenosti svih protivrečnosti — protivrečnosti u raznim oblicima kretanja materije, protivrečnosti u oblicima kretanja pri različitim procesima razvitka, raznih strana protivrečnosti u ovim ili onim procesima razvitka, protivrečnosti u procesima razvitka u raznim etapama tih procesa, a i različitih strana protivrečnosti u raznim etapama razvitka — pri izučavanju svih tih osobenosti protivrečnosti nije dopuštena subjektivna proizvoljnost; tu je potrebna konkretna analiza. Bez konkretne analize nemoguće je upoznati bilo koje osobenosti protivrečnosti. Treba uvek da su nam na umu Lenjinove reči: konkretna analiza konkretne situacije.

U oblasti takve konkretne analize Marks i Engels su nam prvi dali izvanredne obrasce.

Kada su Marks i Engels primenili zakon protivrečnosti, koji je svojstven pojavama, na izučavanje društveno-istoriskog procesa, oni su zapazili protivrečnost između proizvodnih snaga i proizvodnih odnosa, protivrečnost između klase eksploatatora i klase eksploatisanih, kao i iz tih protivrečnosti stvorene protivrečnosti između ekonomske baze i političke, ideološke i druge nadgradnje. Oni su uočili da će te protivrečnosti neminovno izazvati u različitim klasnim društvima po svom karakteru različite socijalne revolucije.

Kad je Marks primenio taj zakon na izučavanje ekonomske strukture kapitalističkog društva, video je da osnovna protivrečnost toga društva jeste protivrečnost između društvenog karaktera proizvodnje i privatne svojine. Ova protivrečnost se pokazuje u protivrečnosti između organizovanog karaktera proizvodnje u pojedinim preduzećima i neorganizovanog karaktera proizvodnje u društvu kao celini. U klasnom smislu, ova protivrečnost se pokazuje u protivrečnosti između klase kapitalista i klase proletera.

Zbog ogromne raznovrsnosti pojava i beskonačnosti razvitka može se ono što se u jednom slučaju javlja kao opšte pretvoriti u drugom određenom slučaju u posebno. I, obrnuto, ono što se u jednom određenom slučaju javlja kao posebno, može se u drugom određenom slučaju pretvoriti u opšte. Protivrečnost između društvenog karaktera proizvodnje i privatne svojine nad sredstvima proizvodnje, koja je svojstvena kapitalističkom uređenju, jeste opšta za sve zemlje gde postoji i razvija se kapitalizam. Za kapitalizam ova protivrečnost ima opšti karakter. Ali ta protivrečnost, svojstvena kapitalizmu, pretstavlja pojavu svojstvenu određenoj istoriskoj etapi u razvitku klasnog društva uopšte, a sa gledišta protivrečnosti između proizvodnih snaga i proizvodnih odnosa u klasnom društvu uopšte, ova protivrečnost je specifična. Ali, kad je otkrio specifični karakter svih protivrečnosti kapitalističkog društva, Marks je samim tim još dublje, još potpunije, još svestranije otkrio opšti karakter protivrečnosti između proizvodnih snaga i proizvodnih odnosa u klasnom društvu uopšte.

Zbog toga što je posebno vezano sa opštim, zbog toga što je svakoj pojavi u biti svojstveno ne samo ono što se u protivrečnosti javlja kao posebno, nego i ono što se u njoj javlja kao opšte, opšte postoji u posebnom. Zbog toga je potrebno pri izučavanju određene pojave otkriti obe te strane i njihovu uzajamnu vezu, otkriti ono posebno i ono opšte, što je u biti svojstveno datoj pojavi, i uzajamnu vezu između njih, otkriti uzajamnu vezu date pojave sa mnogim drugim pojavama izvan nje. Staljin u svom poznatom delu »Osnovi lenjinizma«, objašnjavajući istoriske korene lenjinizma, analizira međunarodnu situaciju u kojoj je ponikao lenjinizam, analizira protivrečnosti kapitalizma koje su u imperijalizmu dostigle svoju kulminaciju, pokazuje kako su te protivrečnosti dovele do toga da je proleterska revolucija postala pitanje neposredne potrebe i prakse i da su stvoreni povoljni uslovi za direktni juriš na kapitalizam; i ne samo to, on analizira i uzroke zbog kojih je Rusija postala izvor i ognjište lenjinizma, zašto je carska Rusija bila tada čvorna tačka svih protivrečnosti imperijalizma i zašto je baš ruski proletarijat mogao da postane avangarda međunarodnog revolucionarnog proletarijata.

Na taj način, Staljin je, analizirajući ono opšte što postoji u protivrečnostima svojstvenim imperijalizmu, pokazao da lenjinizam pretstavlja marksizam epohe imperijalizma i proleterske revolucije;

analizirajući ono specifično u tim opštim protivrečnostima, što je bilo svojstveno imperijalizmu carske Rusije, on je objasnio zbog čega je baš Rusija postala otadžbina teorije i taktike proleterske revolucije, a to specifično sadržalo je u sebi i ono što je u tim protivrečnostima bilo opšte. Ova Staljinova analiza je za nas obrazac saznanja specifičnog i opšteg u protivrečnostima i uzajamne veze između jednog i drugog.

Marks i Engels, a isto tako i Lenjin i Staljin, govoreći o primeni dijalektike na izučavanje objektivnih pojava, uvek su ukazivali na nedopuštenost ma kakve subjektivne proizvoljnosti, na potrebu da se, polazeći od konkretnih uslova svojstvenih kretanju objektivne stvarnosti, raspoznaju u tim pojavama konkretne protivrečnosti, da se izučava konkretno stanje raznih strana jedne protivrečnosti i konkretna uzajamna veza suprotnosti. Naši dogmatičari stalno trpe neuspehe upravo zato što pojavama ne prilaze na takav način. Mi moramo izvući pouku iz toga kraha dogmatičara i ovladati naučnim metodom, jer drugi metod analize ne postoji.

Odnos između opšteg i specifičnog u protivrečnosti jeste odnos između opšteg i pojedinačnog. Opšte se sastoji u postojanju protivrečnosti u svima procesima, u tome što protivrečnosti prožimaju svaki proces od početka do kraja: protivrečno je i kretanje, i stvar, i proces, i mišljenje. Negirati protivrečnost u pojavama znači negirati sve. To je opšti zakon istinit za sve, ne isključujući tu ni vreme ni zemlje. Zato protivrečnost jeste opšta, apsolutna. Ali to opšte postoji kroz pojedinačno, i bez pojedinačnog ne može biti ni opšteg. Da li može postojati opšte ako se isključi sve pojedinačno? Pojedinačno se javlja zato što svaka protivrečnost ima sebi svojstvene osobenosti. Sve pojedinačno uslovljeno je, privremeno je i zato je relativno.

Ova postavka o opštem i pojedinačnom, apsolutnom i relativnom, jeste kvintesencija pitanja o protivrečnostima svojstvenim pojavama; nerazumevanje ove postavke isto je što i odricanje od dijalektike.

4. — GLAVNA PROTIVREČNOST I GLAVNA STRANA PROTIVREČNOSTI

U pitanju o specifičnosti protivrečnosti ima još dva momenta koje treba posebno razmotriti, to su: glavna protivrečnost i glavna strana protivrečnosti.

U svakom složenom procesu razvitka pojava ima čitav niz protivrečnosti, među kojima uvek postoji glavna protivrečnost; njeno postojanje i razvitak određuju postojanje i razvitak ostalih protivrečnosti i utiču na njih.

Naprimer, u kapitalističkom društvu dve suprotne snage — proletarijat i buržoazija — čine glavnu protivrečnost. Ostale protivrečnosti, naprimer, protivrečnost između ostataka klase feudalaca

i buržoazije, protivrečnost između seljaka — sitnih sopstvenika — i buržoazije, protivrečnost između proletarijata i seljaka — sitnih sopstvenika, protivrečnost između nemonopolističke i monopolističke buržoazije, protivrečnost između buržoaske demokratije i fašizma, protivrečnosti između kapitalističkih zemalja, protivrečnosti između imperijalizma i kolonija i druge protivrečnosti — sve njih određuje ta glavna protivrečnost i one se nalaze pod njenim uticajem.

U polukolonijalnim zemljama, naprimer u Kini, odnos između glavne protivrečnosti i ostalih protivrečnosti daje vrlo složenu sliku.

U slučaju agresivnog rata imperijalista protiv jedne takve zemlje mogu se razne klase te zemlje, izuzev šačice nacionalnih izdajnika, privremeno složiti radi vođenja nacionalnog rata protiv imperijalizma. U tom slučaju protivrečnost između imperijalizma i te zemlje postaje glavna protivrečnost, a sve protivrečnosti između različitih klasa u toj zemlji (uključujući tu i glavnu protivrečnost između feudalnog uređenja i narodnih masa) privremeno se povlače u pozadinu i zauzimaju podređeno mesto. Takva situacija bila je karakteristična za Opijumski rat 1840 godine u Kini, za Kinesko-japanski rat 1894 godine, za rat koji su vodili »bokseri« 1900 godine, a karakteristična je i za današnji Kinesko-japanski rat.

Ali u drugoj situaciji protivrečnosti menjaju svoja mesta. Kada imperijalizam ne pribegava oružanom ugnjetavanju nego upotrebljava umerenije oblike ugnjetavanja: pritisak u političkoj, ekonomskoj, kulturnoj i drugim oblastima; vladajuća klasa polukolonijalne zemlje može kapitulirati pred imperijalizmom, i onda oni stvaraju savez radi zajedničkog ugnjetavanja narodnih masa. U tom slučaju narodne mase često pribegavaju građanskom ratu kao obliku borbe protiv bloka imperijalista i klase feudalaca, a imperijalizam, ne pribegavajući neposrednim akcijama, ugnjetavajući narod, koristi često indirektne puteve radi podrške reakcionarnih snaga polukolonijalne zemlje. U tim slučajevima jako se zaoštravaju unutrašnje protivrečnosti. Takva situacija bila je karakteristična za revolucionarni rat 1911 godine, za revolucionarni rat 1924—1927 godine, za desetogodišnji revolucionarni agrarni rat posle 1927 godine u Kini. Slično stanje može se zapaziti i za vreme međusobnih ratova između raznih reakcionarnih vladajućih klika u polukolonijama, naprimer, za vreme ratova između militarista u Kini.

A kad revolucionarni rat u zemlji uzme takve razmere da počinje ugrožavati i opstanak imperijalizma i njegove agenture, unutrašnje reakcije, imperijalizam, pokušavajući da sačuva svoju vlast, često pribegava, pored navedenih sredstava, i drugim sredstvima: to je ili unošenje razdora u tabor revolucije, ili neposredno nasilno upadanje stranih oružanih snaga u cilju pružanja pomoći reakciji. U takvim slučajevima između stranog imperijalizma i unutrašnje reakcije u zemlji, koji su se potpuno otvoreno grupisali na jednom polu, i narodnih masa, koje se nalaze na drugom polu, javlja se glavna protivrečnost, koja određuje razvitak ili utiče na razvitak

ostalih protivrečnosti. Primer takve oružane intervencije jeste pomoć raznih kapitalističkih zemalja reakcionarima Rusije posle Oktobarske revolucije. Kao primer rascepa revolucionarnog fronta može da posluži izdajstvo Čang Kaj Šeka 1927 godine.

U svakom slučaju, van svake sumnje je da u svakoj etapi u razvitku procesa imamo samo jednu glavnu protivrečnost, koja igra glavnu ulogu.

Odavde proizilazi da u svakom procesu, ako u njemu ima mnogo protivrečnosti, uvek postoji jedna glavna protivrečnost, koja ima glavnu, odlučujuću ulogu, a ostale zauzimaju drugostepeno i podređeno mesto. Prema tome, pri izučavanju svakog procesa, ako se radi o složenom procesu koji sadrži više od dve protivrečnosti, treba težiti da se pronađe glavna protivrečnost. Kada se odredi ta glavna protivrečnost, onda je lako rešavati sve probleme. To je metod koji nam je Marks pokazao pri svom izučavanju kapitalističkog društva. Taj isti metod pokazuju nam Lenjin i Staljin u analizi imperijalizma i opšte krize kapitalizma, u analizi ekonomike Sovjetskog Saveza. Hiljade i hiljade teoretičara i praktičara ne shvataju ovaj metod; zato lutaju kao po mraku, ne mogu da nađu osnovnu kariku, i zato ne mogu da nađu ni metod za rešenje protivrečnosti.

Napred je već bilo reči o tome da ne treba prilaziti na isti način svima protivrečnostima koje postoje u jednom procesu, da je potrebno odrediti u njima glavnu protivrečnost i drugostepene protivrečnosti, i da je najvažnije naći glavnu. Ali može li se prilaziti jednako obema stranama u različitim protivrečnostima, bilo da se radi o glavnoj, bilo o drugostepenoj protivrečnosti? Ne, podjednako se ne može prilaziti. Strane svake protivrečnosti razvijaju se neravnomerno. Ponekad izgleda da među njima postoji ravnoteža, ali to je samo privremeno i relativno stanje; osnovno stanje je neravnomeran razvitak. Od dve strane protivrečnosti jedna je sigurno glavna, a druga drugostepena. Glavna je ona koja igra u protivrečnosti glavnu ulogu. Karakter stvari i pojava uglavnom je određen glavnom stranom protivrečnosti, koja zauzima dominantan položaj.

Ali takav položaj dveju strana protivrečnosti nije neizmenljiv: glavna i sporedna strana protivrečnosti pretvaraju se jedna u drugu, i u skladu sa tim menja se i karakter pojave. Ako u određenom procesu ili u određenoj etapi razvitka protivrečnosti njegovu glavnu stranu pretstavlja A, a sporednu — B, to se u drugoj etapi razvitka ili u drugom procesu razvitka položaj strana uzajamno menja — menja se u zavisnosti od stepena promene u odnosu snaga obeju antagonističkih strana protivrečnosti koje se bore u procesu razvitka pojave.

Često govorimo da »novo dolazi da smeni staro«. Smena staroga novim jeste opšti i neminovni zakon vasione. Prelaz jedne pojave u drugu putem skoka koji se događa u različitim oblicima u skladu s karakterom same pojave i uslovima u kojima se ona nalazi,

— to upravo i jeste proces smenjivanja staroga novim. U svakoj pojavi postoji protivrečnost između novog i starog koja rađa raznovrsnu i složenu borbu. Zbog te borbe novo raste i postaje glavno — odlučujuće; staro se smanjuje i odumire; a čim novo postigne prevagu nad starim, stara pojava s njenim kvalitetom pretvara se u novu pojavu sa njoj svojstvenim novim kvalitetom. Odavde proizilazi da je kvalitet stvari ili pojava uglavnom određen glavnom stranom protivrečnosti koja zauzima dominantan položaj. Kad glavna strana protivrečnosti, koja zauzima dominantan položaj, trpi promenu, onda se u skladu sa tim menja i kvalitet pojave.

Kapitalizam, koji je u starom, feudalnom društvu zauzimao podređen položaj, pretvara se u kapitalističkom društvu u vladajuću silu; u skladu sa tim menja se i karakter društva, ono se iz feudalnog pretvara u kapitalističko. A feudalizam se u novom, kapitalističkom društvu pretvara iz nekad vladajuće sile u podređenu i zatim postepeno propada. Tako se dogodilo, naprimer, u Engleskoj i Francuskoj. S razvitkom proizvodnih snaga buržoazija se iz nove klase, koja je igrala progresivnu ulogu, pretvara u staru klasu, koja igra reakcionarnu ulogu, i na kraju krajeva nju zbacuje proletarijat i ona se pretvara u eksproprisanu i vlasti lišenu klasu. I ta klasa će vremenom propasti. Proletarijat, koji po broju mnogo nadmaša buržoaziju, koji raste istovremeno sa buržoazijom, ali koji se nalazi pod njenom vlašću, pretstavlja novu snagu; zauzimajući u početnom periodu položaj zavisan od buržoazije, on postepeno raste, jača i pretvara se u nezavisnu klasu, klasu koja igra vodeću ulogu u istoriji, klasu koja će na kraju zauzeti vlast i postati vladajuća. Tada se i karakter društva menja: ono se pretvara iz starog, kapitalističkog u novo, socijalističko. To je put kojim je Sovjetski Savez već prošao i kojim će neminovno poći i sve ostale zemlje.

Što se tiče Kine, u protivrečnom procesu njenog pretvaranja u polukoloniju glavno mesto zauzima imperijalizam. Imperijalizam ugnjetava kineski narod, a Kina se od nezavisne zemlje pretvorila u polukoloniju. Ali stanje će se neminovno izmeniti: u uslovima borbe će one snage koje su izrasle u kineskom narodu pod rukovodstvom proletarijata neminovno pretvoriti Kinu od polukolonije u nezavisnu državu, a imperijalizam će biti zbačen. Stara Kina će se neminovno pretvoriti u novu Kinu.

Pretvaranje stare Kine u novu uključuje i promenu u položaju starih, feudalnih snaga i novih, narodnih snaga. Stara, feudalna zemljoposednička klasa biće zbačena i pretvoriće se od vladajuće u podređenu i takođe će postepeno propasti. A narod će se pod rukovodstvom proletarijata pretvoriti od podređenog u vladajući. Time će se karakter kineskog društva izmeniti, tojest staro, polukolonijalno, polufeudalno društvo pretvoriće se u novo, demokratsko.

Slični preobražaji dešavali su se i u prošlosti. Mandžurska dinastija, koja je vladala u Kini skoro 300 godina, bila je zbačena za vreme Revolucije 1911 godine, i revolucionarni »Tunminhuej«, pod

rukovodstvom Sun Jat Sena, izvojevao je pobedu. U revolucionarnom ratu 1924—1927 godine ujedinjene revolucionarne snage Kuomintanga i Komunističke partije na jugu Kine pretvorile su se od slabih u jake snage i postigle pobedu u Severnom pohodu, a nekada strašni severni militaristi bili su zbačeni. 1927 godine narodne snage, rukovođene Komunističkom partijom, pod udarcima kuomintanške reakcije, jako su se smanjile, ali, kad su očistile svoje redove od oportunizma, one su opet postepeno izrasle i očvrsle. Na teritoriji revolucionarnih baza kojima je rukovodila Komunistička partija seljaci su se od povlašćenih pretvorili u gospodare, a zemljoposednici su pretrpeli obrnut preobražaj. Tako se u svetu stalno događa smena starog novim, stalno se vrši likvidacija starog i stvaranje novog, propadanje starog i rađanje novog ili odumiranje starog i razvitak novog.

Ponekad u revolucionarnoj borbi teškoće imaju prevagu nad povoljnim uslovima; u tom slučaju teškoće pretstavljaju glavnu stranu protivrečnosti, a povoljni uslovi — drugostepenu. Ali naporima revolucionara postepeno se savlađuju teškoće, stvara nova, povoljnija situacija, i tada nepovoljna situacija ustupa mesto povoljnoj. Tako je bilo posle poraza revolucije u Kini 1927 godine, tako se desilo i Crvenoj armiji Kine za vreme Velikog pohoda. I u današnjem kinesko-japanskom ratu Kina se opet nalazi u teškom položaju, ali mi možemo to izmeniti, postići korenitu promenu u položaju kineske i japanske strane. U obrnutim uslovima povoljna situacija se može pretvoriti u nepovoljnu ako revolucionari dopuste da dođe do grešaka. Pobeda postignuta u Revoluciji 1924—1927 godine pretvorila se u poraz. 1934 godine bile su potpuno izgubljene revolucionarne baze, stvorene u nizu provincija Južne Kine posle 1927 godine.

Isto tako stoji stvar sa protivrečnošću u kretanju od neznanja ka znanju pri ovladavanju naukom. U samom početku, kada tek pristupamo izučavanju marksizma, postoji protivrečnost između našeg neznanja ili ograničenog znanja marksizma i znanja marksizma. Ali, ako se marljivo radi, može se postići da se neznanje pretvori u znanje, oskudno znanje u duboko poznavanje, slabost u primeni marksizma u njegovu slobodnu primenu.

Neki smatraju da ima protivrečnosti za koje ova postavka uopšte ne vredi; naprimer, ako su u protivrečnosti između proizvodnih snaga i proizvodnih odnosa glavna strana proizvodne snage, u protivrečnosti između teorije i prakse glavna strana — praksa, u protivrečnosti između ekonomske baze i nadgradnje glavna strana — ekonomska baza, onda se položaj strana, tobože, uzajamno ne menja. Ovo shvatanje svojstveno je mehaničkom, a ne dijalektičkom materijalizmu. Naravno, proizvodne snage, praksa i ekonomska baza uopšte imaju glavnu, odlučujuću ulogu, i ko ovo ne priznaje nije materijalista. Ali treba isto tako reći da u određenim uslovima i proizvodni odnosi i teorija i nadgradnja, sa svoje strane, imaju

glavnu, odlučujuću ulogu. Kad se bez menjanja proizvodnih odnosa proizvodne snage ne mogu dalje razvijati, menjanje proizvodnih odnosa počinje igrati glavnu, odlučujuću ulogu. Kada, po rečima Lenjina, »bez revolucionarne teorije ne može biti ni revolucionarne prakse«[15]), tada stvaranje i širenje revolucionarne teorije počinje igrati glavnu, odlučujuću ulogu. Kad je potrebno izvršiti neki zadatak (svejedno kakav), a za to nema određenog pravca, metoda, plana ili uputstva, tada izrada pravca, metoda, plana ili uputstva postaje glavna, odlučujuća. Kada politička, kulturna ili bilo koja druga nadgradnja ometa razvitak ekonomske baze, tada politički, kulturni preobražaj postaje glavni, odlučujući. Da li su te postavke pogrešne u odnosu na materijalizam? Ne, nisu. Zato što mi priznajemo da u opštem toku istoriskog razvitka materijalno određuje duhovno, društveno biće određuje društvenu svest, ali u isti mah priznajemo, i moramo priznavati, i obrnuti uticaj duhovnog na materijalno, obrnuti uticaj društvene svesti na društveno biće, obrnuti uticaj nadgradnje na ekonomsku bazu. Time mi ne grešimo prema materijalizmu, nego, odbacujući mehanički materijalizam, branimo dijalektički materijalizam.

Izučavati pitanje o specifičnosti protivrečnosti, a odreći se proučavanja dva važna problema kao što su glavna i sporedne protivrečnosti u određenom procesu i glavna i sporedna strana u protivrečnosti, odreći se, dakle, proučavanja razlika koje postoje u protivrečnostima, — značilo bi pasti u apstrakciju i ne moći konkretno shvatiti šta biva sa protivrečnostima, a to bi značilo ne moći naći pravilan metod za rešavanje protivrečnosti. Razlike koje postoje u protivrečnostima, njihove posebne crte objašnjavaju se neravnomernošću razvitka dveju strana protivrečnosti. U svetu se ništa ne razvija apsolutno ravnomerno, i mi se moramo boriti protiv teorije ravnomernosti, ili teorije ravnoteže. Pored toga, u neravnomernosti razvitka dveju strana protivrečnosti i u promenama, kojima podležu glavna i sporedna strana protivrečnosti u procesu razvitka, upravo se i vidi snaga novoga koja dolazi da smeni staro. Izučavanje različitih stanja neravnomernosti u razvitku protivrečnosti, izučavanje glavne i sporednih protivrečnosti, glavne i sporedne strane u protivrečnosti jeste jedan od važnih metoda pravilnog određivanja političke i vojne strategije i taktike revolucionarne partije i treba da bude predmet žive pažnje svih komunista.

5. — IDENTITET I BORBA SUPROTNOSTI

Pošto smo objasnili pitanje univerzalnosti i specifičnosti protivrečnosti, treba da pređemo na izučavanje pitanja o identitetu i borbi suprotnosti.

Identitet, jedinstvo, poklapanje, uzajamno prožimanje, uzajamno dopunjavanje, uzajamna zavisnost (ili uzajamna uslovljenost),

uzajamna veza ili uzajamni uticaj — sve su to različiti termini za jedan isti pojam koji se svodi na dve postavke:

1) svaka od dve strane neke protivrečnosti u procesu razvitka pojave pretpostavlja postojanje druge, sebi suprotne strane, tako da obe strane koegzistiraju u jednom;

2) svaka od dve suprotne strane pretvara se, u određenim uslovima, u svoju suprotnost.

To se i naziva identitet.

Lenjin kaže: »*Dijalektika* je nauka o tome kako *suprotnosti* mogu da budu i kako bivaju (kako postaju) *identične*, — u kojim uslovima one bivaju identične, pretvarajući se jedna u drugu, — zašto um čovečiji ne treba da uzima te suprotnosti kao mrtve, ukočene, nego kao žive, uslovne, pokretne, suprotnosti koje se pretvaraju jedna u drugu«[16]).

U čemu je smisao tih Lenjinovih reči?

Suprotnosti se u svima procesima uvek uzajamno isključuju, sukobljavaju, suprotstavljaju. I u procesu razvitka svih pojava u svetu i u ljudskom mišljenju postoje slične protivrečne strane; ovde nema izuzetaka. U prostom procesu ima samo dve suprotnosti, a u složenom ima ih više. Te se suprotnosti, sa svoje strane, međusobno sukobljavaju. Takva je priroda svih pojava objektivnog sveta i ljudskog mišljenja, tako dolazi do njihovog kretanja.

Znači da su suprotnosti sasvim identične, da uopšte nisu jedinstvene; zašto onda govorimo o njihovom identitetu ili jedinstvu?

Stvar je u tome što suprotne strane ne mogu postojati izolovano jedna od druge. Ako nema jedne od dveju suprotnih, protivrečnih strana, onda nema uslova ni za postojanje druge strane. Razmislite: može li postojati odvojeno neka od suprotnih pojava ili po značenju suprotnih pojmova koji se javljaju u ljudskoj svesti? Bez života nema smrti; bez smrti nema života. Bez vrha nema dna, bez dna nema vrha. Bez nesreće nema sreće; bez sreće nema nesreće. Bez lakog nema teškog; bez teškog nema lakog. Bez zemljoposednika nema arendatora; bez arendatora nema zemljoposednika. Bez buržoazije nema proletarijata; bez proletarijata nema buržoazije. Bez imperijalističkog nacionalnog ugnjetavanja nema kolonija ni polukolonija; bez kolonija i polukolonija nema imperijalističkog nacionalnog ugnjetavanja. Tako stoji stvar sa svima suprotnostima. U određenim uslovima one se, s jedne strane, sukobljavaju, a s druge, uzajamno su povezane, uzajamno se prožimaju, dopunjuju, uzajamno su zavisne. To i jeste identitet. Svima protivrečnim stranama, u određenim uslovima, svojstven je ne-identitet, i zato se one i nazivaju suprotnostima. No, uporedo s tim, među njima postoji i identitet, i zato su one uzajamno povezane. Upravo na to se odnose Lenjinove reči da dijalektika izučava »kako *suprotnosti* mogu da budu i kako bivaju (kako postaju) *identične* . . .« Kako mogu da budu? Na taj način što je njihovo postojanje uzajamno uslovljeno. To je prvo značenje pojma »identitet«.

Ali je li dovoljno reći da je postojanje obeju strana protivrečnosti uzajamno uslovljeno, da među njima postoji identitet i da zato one koegzistiraju u jednom? Ne, nije dovoljno. Stvar se ne svršava time što su obe strane protivrečnosti uzajamno uslovljene: još je važnija okolnost da se suprotnosti pretvaraju jedna u drugu. To znači da se svaka od dveju suprotnih strana svojstvenih jednoj pojavi u određenim uslovima pretvara u svoju suprotnost, prelazi u onaj položaj koji zauzima njoj suprotna strana. To je drugo značenje pojma »identitet suprotnosti«.

Zašto i ovde postoji identitet? Vidite: kroz revoluciju se proletarijat od ugnjetene klase pretvara u vladajuću, a buržoazija koja je dotle bila na vlasti pretvara se u ugnjetenu klasu, prelazi u položaj koji je zauzimao njen antipod. U Sovjetskom Savezu to se već dogodilo, tako će biti i u čitavom svetu. Postavlja se pitanje: kako bi se mogle događati takve promene, kad među tim suprotnostima ne bi bilo, u određenim uslovima, veze i identiteta?

Koumintang, koji je u određenoj etapi nove istorije Kine odigrao izvesnu pozitivnu ulogu, prešao je posle 1927 godine, usled njemu svojstvene klasne prirode i obećanja imperijalizma (to su uslovi), na put kontrarevolucije, a zbog zaoštravanja kinesko-japanskih protivrečnosti i politike jedinstvenog fronta, koju je sprovodila Komunistička partija (to su uslovi), bio je primoran da se izjasni za pružanje otpora Japanu. Između suprotnosti, koje se pretvaraju jedna u drugu, postoji određen identitet.

U tome se sastoji i sastojaće se proces agrarne revolucije koju mi sprovodimo: klasa zemljoposednika, koja poseduje zemlju, pretvara se u klasu koja je lišena zemlje, a seljaci koji nisu imali zemlje postaju sitni sopstvenici koji su dobili zemlju. Postojanje i nepostojanje, dobijanje i lišavanje u određenim uslovima uzajamno su povezani, među njima postoji identitet. U uslovima socijalizma privatna svojina seljaka, sa svoje strane, pretvoriće se u društvenu svojinu u socijalističkoj poljoprivredi; to se već dogodilo u Sovjetskom Savezu, a dogodiće se i u čitavom svetu. Između privatne i društvene svojine postoji most koji vodi od jedne obale na drugu; u filozofiji to se naziva identitet, uzajamno pretvaranje, uzajamno prožimanje.

Učvršćenje diktature proletarijata ili diktature naroda jeste pripremanje uslova za likvidaciju te diktature i prelaz na viši stupanj kad će država kao takva nestati. Stvaranje i razvitak komunističke partije jeste pripremanje uslova za nestajanje komunističke partije i svih političkih partija uopšte. Stvaranje revolucionarne armije kojom rukovodi komunistička partija i vođenje revolucionarnog rata jeste pripremanje uslova za to da se jednom zanavek okonča sa ratom. To je čitav niz suprotnosti koje u isti mah uslovljavaju jedna drugu.

Poznato je da su rat i mir pojave koje prelaze jedna u drugu. Mir dolazi namesto rata; naprimer, Prvi svetski rat pretvorio se u

posleratni mir; građanski rat u Kini sad je prekinut i u zemlji vlada mir. Rat dolazi namesto mira; naprimer, saradnja Kuomintanga i Komunističke partije pretvorila se 1927 godine u rat; moguće je da se i sadašnji mir, u međunarodnim odnosima, pretvori u drugi svetski rat. Zašto se to događa? Zato što su u klasnom društvu takve protivrečne pojave, kao rat i mir, u određenim uslovima uzajamno povezane.

Sve suprotnosti se nalaze u uzajamnoj vezi, i one ne samo da u određenim uslovima koegzistiraju u jednom, nego se u drugim određenim uslovima pretvaraju jedna u drugu, — to je značenje pojma »identitet suprotnosti« u punom njegovom opsegu. Upravo o tome i govori Lenjin: »... kako *suprotnosti* mogu da budu i kako bivaju (kako postaju) *identične,* u kojim uslovima one postaju identične, pretvarajući se jedna u drugu...«

»... zašto um čovečiji ne treba da uzima te suprotnosti kao mrtve, ukočene, nego kao žive, uslovne, pokretne suprotnosti koje se pretvaraju jedna u drugu?« Zato što su u stvarnosti takve objektivno postojeće stvari i pojave. Jedinstvo ili identitet suprotnih strana objektivno postojeće pojave nikad nije mrtvo, nepokretno, nego živo, uslovno, pokretno, privremeno, relativno; sve suprotnosti, u određenim uslovima, prelaze jedna u drugu; i odraz toga stanja u ljudskom mišljenju čini marksistički dijalektičko-materijalistički pogled na svet. Samo reakcionarne vladajuće klase, koje su ranije postojale i sada postoje, kao i metafizika koja je u njihovoj službi, posmatraju suprotnosti ne kao žive, uslovne, pokretne, suprotnosti koje se pretvaraju jedna u drugu, nego kao mrtve i ukočene, propagirajući svuda to pogrešno gledanje i dovodeći u zabludu narodne mase u cilju produžavanja svoje vlasti. Zadatak komunista sastoji se u razobličavanju pogrešnih ideja reakcionara i metafizičara, u propagiranju dijalektike svojstvene pojavama, u pomaganju prelaska jedne pojave u drugu, novu, u ime postizavanja revolucionarnih ciljeva.

Kad kažemo da, u određenim uslovima, postoji jedinstvo suprotnosti, mi tada mislimo da su te suprotnosti realne, konkretne, i da je prelazak jedne u drugu takođe realan i konkretan. Ako se razmotre razna pretvaranja u mitovima, naprimer, u mitu o poteri Kua Fua za suncem iz knjige »Šan Haj Cin«[17]), u mitu o tome kako je junak Ji pogodio strelom devet sunaca u knjizi »Huaj Nan Cu«[18]), o 72 pretvaranja Sun Vu Kunga iz knjige »Si Ju Ci«[19]) i o pretvaranju duhova i lisica u čoveka iz knjige »Liao Čaj či i«[20]) itd., — vidi se da su uzajamna pretvaranja protivrečnosti u tim mitovima naivna, fantastična pretvaranja, plod subjektivne mašte čovečje, da su ona izazvana pretvaranjima mnogobrojnih i raznovrsnih realnih suprotnosti, — ovo nikako nisu realne promene koje su se dogodile s konkretnim suprotnostima. Marks je kazao: »Svaka mitologija savlađuje, potčinjava i stvara prirodne sile u mašti i uz pomoć ma-

šte; ona nestaje, prema tome, sa stvarnom vlašću nad tim prirodnim silama«[21]). Mada te priče o bezbrojnim pretvaranjima, koje se nalaze u mitovima (i u bajkama), mogu ljudima da pruže zadovoljstvo, pošto opisuju ljudsku pobedu nad prirodom, a najbolje od njih imaju »večnu lepotu« (Marks), ipak mitovi nisu stvarani na osnovu određenih konkretnih situacija koje su se pojavljivale iz jedinstva i borbe suprotnosti, i zato oni nisu naučni odraz stvarnosti. To znači da dve strane, koje u mitovima ili bajkama sačinjavaju suprotnosti, nisu imale realnog jedinstva, ta njihova jedinstva su samo zamišljena. Marksistička dijalektika, pak, naučno odražava jedinstva u realnim pretvaranjima.

Zašto se jaje može pretvoriti u pile, a kamen se ne može pretvoriti u pile? Zašto između rata i mira postoji uzajamna veza, a između rata i kamena takve veze nema? Zašto se od čoveka može roditi samo čovek, a ne nešto drugo? Ovde se ne radi ni o čemu drugom nego o tome da je jedinstvo suprotnosti mogućno samo u određenim, neophodnim uslovima. Bez određenih, neophodnih uslova, ne može biti nikakvog jedinstva.

Zašto je Februarska buržoasko-demokratska revolucija 1917 godine u Rusiji neposredno prerasla u Oktobarsku proletersku socijalističku revoluciju, a Francuska buržoaska revolucija nije neposredno prerasla u socijalističku, a Pariska Komuna 1871 godine doživela na kraju poraz? Zašto Mongolija i Srednja Azija, s njihovim nomadskim uređenjem, prelaze direktno u socijalizam? Zašto Kineska revolucija može mimoići kapitalistički put i neposredno preći u socijalizam, a da ne krene starim istoriskim putem zapadnih zemalja, da ne prođe kroz etapu buržoaske diktature? Sve se to objašnjava baš konkretnim uslovima svakog određenog perioda. Ako su u procesu razvitka pojave već sazreli određeni, neophodni uslovi, onda se pojavljuju i određene suprotnosti, i te suprotnosti (dve ili više) uzajamno su uslovljene i prelaze jedna u drugu. Drugačije bi sve to bilo nemoguće.

Tako stoji stvar sa pitanjem o identitetu. Šta je to borba? Kakav je odnos između identiteta i borbe?

Lenjin kaže: »Jedinstvo (poklapanje, identitet i jednakost akcije) suprotnosti je uslovno, privremeno, prelazno, relativno. Borba suprotnosti koje se uzajamno isključuju apsolutna je, kao što je apsolutan razvitak, kretanje«[22]).

O čemu ovde govori Lenjin?

O tome da svi procesi imaju početak i kraj, da se svi oni pretvaraju u svoje suprotnosti. Postojanost svih procesa relativna je, dok je promenljivost, izražena u prelasku jednog procesa u drugi, apsolutna.

Svakoj pojavi u njenom kretanju svojstvena su dva stanja: stanje relativnog mira i stanje apsolutne promenljivosti. Ta dva

stanja izaziva uzajamna borba dvaju suprotnih načela koja sadrži sama pojava. Kad se pojava u svom kretanju nađe u prvom stanju, ona doživljava samo kvantitativne, a ne kvalitativne promene, i to se ispoljava u prividnom miru. Kada se pak pojava u svome kretanju nađe u drugom stanju, onda u njoj, zato što su za vreme njenog nalaženja u prvom stanju kvantitativne promene već dostigle izvesnu najvišu tačku, dolazi do razlaganja jedinstvenog, pojavljuje se kvalitativna promena, i to se ispoljava u očevidnim promenama. Jedinstvo, okupljanje, savez, harmonija, istrajnost, ravnoteža, zastoj, mir, postojanost, ravnomernost, kondenzacija, teža itd. koje posmatramo u svakodnevnom životu — sve su to manifestacije stvari koje se nalaze u stanju kvantitativnih promena, dok razlaganje jedinstvenog i narušavanje stanja okupljanja, saveza, harmonije, istrajnosti, ravnoteže, zastoja, mira, postojanosti, ravnomernosti, kondenzacije, teže i prelaz u njihovo suprotno stanje pretstavljaju manifestacije stvari koje se nalaze u stanju kvalitativnih promena, promena koje se događaju pri prelasku jednog procesa u drugi. Stvari, pojave stalno prelaze iz prvog stanja u drugo, pri čemu borba suprotnosti postoji u oba stanja, a do razrešenja suprotnosti dolazi u drugom stanju. Eto zbog čega je jedinstvo suprotnosti uslovno, privremeno, relativno, a borba suprotnosti koje se uzajamno isključuju apsolutna.

Napred smo govorili da između suprotnosti postoji identitet, i da zbog toga one mogu koegzistirati u jednom i pretvarati se jedna u drugu; sva je stvar u uslovima, tojest u određenim uslovima suprotnosti se mogu sjediniti i pretvarati jedna u drugu; bez tih određenih uslova nemogućno bi bilo obrazovanje suprotnosti, nemogućno njihovo koegzistiranje i nemogućno pretvaranje jedne u drugu. Do jedinstva suprotnosti dolazi samo u određenim uslovima, i zbog toga je jedinstvo uslovno, relativno. Pored toga, mi kažemo i da borba suprotnosti ispunjava čitav proces od početka do kraja i dovodi do prelaska jednog procesa u drugi; borba suprotnosti postoji svuda bez izuzetaka, i zbog toga je ona bezuslovna i apsolutna.

Sjedinjavanje uslovnog i relativnog jedinstva sa bezuslovnom i apsolutnom borbom stvara protivrečno kretanje svih pojava.

Mi, Kinezi, često kažemo: »Suprotni su, a jedan drugog rađaju«[23]). To znači da među suprotnostima postoji jedinstvo. U ovim rečima nalazi se dijalektika, one se ne slažu sa metafizikom. »Suprotni« označava da se suprotnosti uzajamno isključuju ili sukobljavaju; »jedan drugog rađaju« znači da su u određenim uslovima suprotnosti uzajamno povezane i da stupaju u jedinstvo. Pritom, u samom jedinstvu vodi se borba, a bez borbe nema ni jedinstva.

U jedinstvu je borba, u specifičnom — univerzalno, u pojedinačnom — opšte; govoreći Lenjinovim rečima »... u relativnom *jeste* apsolutno«[24]).

6. — MESTO ANTAGONIZMA U NIZU PROTIVREČNOSTI

Pri razmatranju problema borbe suprotnosti postavlja se pitanje šta je to antagonizam? Na ovo pitanje odgovaramo: antagonizam je jedan od oblika borbe suprotnosti, a ne njen opšti oblik.

Istorija čovečanstva zna za antagonizam klasa, koji pretstavlja specifičnu pojavu borbe suprotnosti. Ako je reč o protivrečnosti između klase eksploatatora i klase eksploatisanih, treba reći da i u robovlasničkom, i u feudalnom, i u kapitalističkom društvu obe te uzajamno suprotne klase u toku vrlo dugog vremena koegzistiraju u jednom istom društvu. One se međusobno bore; ali tek onda kad razvitak protivrečnosti između njih dostigne određen stadijum, ta borba dobija oblik otvorenog antagonizma, koji se u procesu svog razvitka pretvara u revoluciju. Slično se dešava u klasnom društvu sa prelaskom mira u rat.

U bombi — pre njene eksplozije — suprotnosti zbog određenih uslova privremeno se nalaze zajedno u jednom. I tek kad dođu novi uslovi (paljenje) dolazi do eksplozije. Slično stanje postoji i u svim onim prirodnim pojavama kod kojih se rešenje stare protivrečnosti i rađanje nove događa u obliku otvorenog sukoba. Razumeti ovu postavku izvanredno je važno. Ona nam pomaže da shvatimo da su u klasnom društvu revolucije i revolucionarni ratovi neizbežni, da je bez njih nemoguće učiniti skok u razvitku društva, nemoguće zbaciti reakcionarnu vladajuću klasu pa da narod uzme vlast u svoje ruke. Komunisti moraju razobličavati lažnu propagandu reakcionara koji kažu da socijalna revolucija nije potrebna niti mogućna; komunisti se moraju čvrsto držati marksističko-lenjinističke teorije socijalne revolucije, pomažući narodu da shvati da je socijalna revolucija ne samo preko potrebna, nego i potpuno mogućna; istorija čitavog čovečanstva i pobeda postignuta u Sovjetskom Savezu potvrđuju ovu naučnu istinu.

Ali mi moramo konkretno da izučavamo različite manifestacije borbe suprotnosti, ne dopuštajući neumesno primenjivanje navedene formule na sve pojave. Protivrečnosti i borba su univerzalne, apsolutne, ali metodi rešenja protivrečnosti, tojest oblici borbe, različiti su zbog različitog karaktera protivrečnosti; jedne protivrečnosti imaju karakter otvorenog antagonizma, druge — nemaju. U skladu sa konkretnim razvitkom pojava neke prvobitne neantagonističke protivrečnosti razvijaju se u antagonističke, a neke prvobitno antagonističke protivrečnosti razvijaju se u neantagonističke.

U uslovima klasnog društva protivrečnosti između pravilnih i pogrešnih pogleda u redovima Komunističke partije, o čemu je napred bilo reči, jesu odraz klasnih protivrečnosti društva u Partiji. U prvom periodu ili u pojedinim pitanjima te protivrečnosti se ne ispoljavaju uvek odmah kao antagonističke. Ali s razvitkom klasne borbe te protivrečnosti mogu se razviti u antagonističke. Istorija SKP (b) pokazala je da se protivrečnosti između pravilnih pogleda

Lenjina i Staljina i pogrešnih pogleda Trockog, Buharina i drugih u početku nisu ispoljile u antagonističkoj formi, ali su se docnije razvile u antagonističke. Sličnih situacija bilo je i u istoriji Komunističke partije Kine. Protivrečnosti između pravilnih pogleda mnogih drugova u našoj Partiji i pogrešnih pogleda Čen Tu Siua, Čang Kuo Taoa i drugih u početku se takođe nisu ispoljile u antagonističkoj formi, ali su se docnije razvile u antagonističke. Danas se protivrečnosti između pravilnih i pogrešnih pogleda u našoj Partiji ne ispoljavaju u antagonističkoj formi, i ako drugovi koji su pogrešili budu mogli te greške ispraviti, onda se te protivrečnosti neće razviti u antagonističke. Zato Partija mora, s jedne strane, voditi oštru borbu protiv pogrešnih pogleda, ali s druge strane, mora da dâ drugovima koji su grešili punu mogućnost da svoje pogreške shvate. U takvoj situaciji suviše oštra borba, razume se, očevidno nije celishodna. Ali ako lica koja su učinila greške budu te greške i dalje branila i produbljavala, onda se te protivrečnosti mogu razviti u antagonističke.

Ekonomske protivrečnosti između grada i sela u kapitalističkom društvu (gde grad, koji je u vlasti buržoazije, nemilosrdno pljačka selo) i u oblastima pod kuomintanškom vlašću (gde grad, koji je u vlasti stranog imperijalizma i krupne kompradorske buržoazije Kine, divljački pljačka selo) sasvim su antagonističke. Ali u zemlji socijalizma i u našim revolucionarnim bazama te antagonističke protivrečnosti postale su neantagonističke, i one će nestati u komunističkom društvu.

Lenjin kaže: »Antagonizam i protivrečnost uopšte nisu jedno isto. Prvo će nestati, a drugo će ostati i u socijalizmu«.[25]) To znači da je antagonizam samo jedan od oblika borbe suprotnosti, a ne njen opšti oblik; i zbog toga taj termin ne treba primenjivati svuda bez razmišljanja.

7. — ZAKLJUČAK

Sad možemo napraviti kratak opšti zaključak. Zakon protivrečnosti svojstvenih stvarima, pojavama, ili zakon jedinstva suprotnosti, jeste osnovni zakon prirode i društva, pa prema tome i osnovni zakon mišljenja. On je direktno suprotan metafizičkom pogledu na svet. Njegovo otkriće izazvalo je veliku revoluciju u istoriji saznanja. Sa gledišta dijalektičkog materijalizma protivrečnosti postoje u svima procesima koji se događaju u objektivnim pojavama i subjektivnom mišljenju, protivrečnosti ispunjavaju svaki proces od početka do kraja, — u tome se sastoji univerzalnost i apsolutnost protivrečnosti. Protivrečne pojave i svaka strana jedne protivrečnosti imaju svoje osobenosti — u tome se sastoji specifičnost i relativnost protivrečnosti. Suprotnostima je, u određenim uslovima, svojstven identitet, zbog čega je mogućno njihovo koegzistiranje u jednom, kao i njihovo pretvaranje u svoju suprotnost. U tome se takođe sa-

stoji specifičnost i relativnost protivrečnosti. Ali borba suprotnosti je neprekidna, ona traje i za vreme koegzistiranja suprotnosti, a i za vreme njihovog pretvaranja jedne u drugu, a naročito se jasno ispoljava za vreme pretvaranja jedne suprotnosti u drugu, — i u tome se opet sastoji univerzalnost i apsolutnost protivrečnosti. Kad izučavamo specifičnost i relativnost protivrečnosti, treba voditi računa o razlici između glavne i sporednih protivrečnosti, između glavne i sporedne strane protivrečnosti. Kad izučavamo opšti karakter protivrečnosti i borbu suprotnosti, treba voditi računa o razlici između raznovrsnih oblika borbe suprotnosti, u protivnom slučaju greške će biti neizbežne.

Ako posle izučavanja shvatimo kako treba napred izložene osnovne postavke, onda ćemo moći oboriti dogmatske poglede koji idu uraskorak s osnovnim principima marksizma-lenjinizma i koji nanose štetu našoj revolucionarnoj stvari; moći ćemo da pomognemo drugovima koji imaju iskustva da to svoje iskustvo unesu u sistem, da ga podignu na principijelnu visinu te da izbegnu ponavljanje grešaka empirizma. To je kratak zaključak koji proizilazi iz našeg posmatranja zakona protivrečnosti.

NAPOMENE

1. — V. I. Lenjin, Izvodi iz Hegelove knjige »Predavanja iz istorije filozofije«, t. 1, Eleatska škola (Filozofske sveske, M., 1947, str. 237. — *Prim. red.*).

2. — Vidi V. I. Lenjin, »Prilog pitanju o dijalektici«: »Razdvajanje jedinstvenog i saznanje njegovih protivrečnih delova (vidi citat iz Filona o Heraklitu u početku III dela (»O saznanju«) Lasalovog Heraklita) jeste *suština* (jedna od »suština«, jedna od osnovnih, ako ne osnovna, osobenosti ili crta) dijalektike« (Filozofske sveske, M., 1947, str. 327. — *Prim. red.*). Vidi takođe V. I. Lenjin, Izvodi iz Hegelove knjige »Nauka logike«: »Dijalektika se ukratko može definisati kao učenje o jedinstvu suprotnosti. Time će biti obuhvaćena srž dijalektike, ali to zahteva objašnjenje i razvijanje« (Filozofske sveske, M., 1947, str. 194. — *Prim. red.*).

3. — V. I. Lenjin, »Prilog pitanju o dijalektici« (Filozofske sveske, M., 1947, str. 327—328. — *Prim. red.*).

4. — U eposi Han poznati pretstavnik konfučijanske škole Tung Čung Šu (179—104 godine pre n.e.) rekao je imperatoru Vuu: »Tao je — od neba. Nebo je nepromenljivo i tao je nepromenljiv«. Reč »tao« su mnogo upotrebljavali stari kineski filozofi. Njeno značenje je »put«, »princip«, a takođe i »zakon«, »zakonitost«.

5. — F. Engels, »Anti-Diring«, Odeljak prvi, Filozofija, XII. Dijalektika. Kvantitet i kvalitet (M., 1951, str. 113. — *Prim. red.*).

6. — V. I . Lenjin, »Prilog pitanju o dijalektici« (Filozofske sveske, M., 1947, str. 327. — *Prim. red.*).

7. — F. Engels, »Anti-Diring«, Odeljak prvi, Filozofija, XII. Dijalektika. Kvantitet i kvalitet (M., 1951, str. 114. — *Prim. red.*).

8. — V. I. Lenjin, »Prilog pitanju o dijalektici« (Filozofske sveske, M., 1947, str. 327. — *Prim. red.*).

9. — V. I. Lenjin, »Prilog pitanju o dijalektici« (Filozofske sveske, M., 1947, str. 328. — *Prim. red.).*

10. — Vidi V. I. Lenjin, »Komunizam«. U ovom je članku V. I. Lenjin, kritikujući Belu Kuna, člana Komunističke partije Mađarske, koji je kasnije razobličen kao izdajnik stvari radničke klase, pisao da Bela Kun zaobilazi »ono u čemu je bit, u čemu je živa duša marksizma: konkretnu analizu konkretne situacije« (Dela, t. 31, str. 143. — *Prim. red.*).

11. — Sun Cu (ili Sun Cu Vu) (njega su takođe zvali i Sun U Ci) — čuveni kineski vojskovođa i vojni teoretičar iz V veka pre n.e., autor spisa »Sun Cu«, koji se sastojao od 13 glava. Ovaj citat uzet je iz treće glave knjige »Sun Cu« — »Priprema napada«.

12. — Vej Čeng (580—643 godine n.e.) — političar i istoričar, živeo u prvom periodu epohe Tang. Ovaj citat uzet je iz 192-og toma letopisa »Cu Čih Tung Čjen«.

13. — »Šujhučuan« — najveće književno delo XIV veka, napisano pred kraj vladavine dinastije Juana, u početku vladavine dinastije Minga. Obično se za autora toga romana smatra Ših Naj An. U njemu je opisan seljački rat za vreme poslednjih godina vladavine Severne dinastije Sunga. Sung Čjang je glavni junak romana. Naselje Ču nalazilo se blizu Lianšanboa, baze seljačkog rata. Vlasnik ovoga naselja bio je krupni zemljoposednik i despot Ču Čao Fin.

14. — V. I. Lenjin, »Još jednom o sindikatima, o sadašnjoj situaciji i o greškama Trockog i Buharina« (Dela, t. 32, str. 72. — *Prim. red.).*

15. — V. I. Lenjin, »Šta da se radi?« (Dela, t. 5, str. 341. — *Prim. red.).*

16. — V. I. Lenjin, Izvodi iz Hegelove knjige »Nauka logike« (Filozofske sveske, M., 1947, str. 83. — *Prim. red.).*

17. — »Šan Haj Cin« — delo napisano u eposi Čango (V—III vek pre n. e.). Kua Fu — božansko biće opisano u knjizi »Šan Haj Cin«. U njoj se kaže: »Kua Fu je pojurio za suncem. U putu je osetio žeđ i pio je vodu na dvema rekama Hoanhou i Vejhou. Vode u tim rekama nije bilo dovoljno, i on je potrčao na sever da se tamo napije u Velikom Moru. Ali, ne stigavši dotle, umre na pola puta od žeđi. Štap koji je on ostavio pretvorio se u šumu« (odeljak »Haj vaj bej cin«).

18. — Ji — junak drevnog kineskog predanja. U poznatom mitu o tome kako je junak Ji gađao u sunca govori se o njegovom dobrom gađanju strelom. U knjizi »Huaj Nan Cu«, koju je napisao Lju An (pretstavnik aristokratije epohe Han — II vek pre n. e.), kaže se: »Za vreme Jaoa istovremeno je izlazilo deset sunaca, bila je izgorela sva trava, propale sve biljke i narod nije imao šta da jede. Brzonoge divlje zveri sa zmajevskim glavama, koje su proždirale ljude, čudovišta s velikim zubima, čudovišta koja su izazivala požare i poplave, ptice — uragani, koje su rušile domove, divlji veprovi čudovišno veliki, ogromne otrovne zmije pričinjavali su nesreću narodu. Jao je naredio da Ji obori strelom deset sunaca na nebu i čudovišta na zemlji... Sav narod je likovao«.

Pisac Van Ji epohe Istočni Han (II vek n. e.) u svojim napomenama uz stihove starog pesnika Cjuj Juana »Tjanven« isto tako piše: »Za vreme Jaoa istovremeno je izlazilo deset sunaca i izgorele su sve biljke. Jao je naredio Jiu da ustreli deset sunaca. On je oborio devet... a jedno sunce je ostalo«.

19. — »Si ju ci« — fantastični roman, napisan u XVI veku n. e. Glavni junak romana Sun Vu Kung je majmun čarobnjak. On je znao da se na 72 načina pretvara i mogao je po svojoj želji da se pretvori u životinju, pticu, ribu, bubu, travu, drvo, razne predmete, čoveka i dr.

20. — »Liao Čaj či i« — zbornik bajki koje je sastavio Pu Sung Ling u doba dinastije Čina (XVII vek) na osnovu narodnog predanja koje je on sakupio. U zborniku ima 431 priča, većim delom o čudesima koja stvaraju tajanstveni isposnici i lukave lisice.

21. — K. Marks, »Prilog kritici političke ekonomije« (M., 1949, str. 225. — *Prim. red.).*

22. — V. I. Lenjin, »Prilog pitanju o dijalektici« (Filozofske sveske, M., 1947, str. 328. — *Prim. red.).*

23. — Ova fraza prvi put se nalazi u letopisu »Cjan han šu« (tom XXX, odeljak »I ven či«), koji je sastavio poznati kineski istoričar iz I veka n. e. Pan Ku. Kasnije je stekla veliku popularnost. U tekstu Pan Kua rečeno je ovo: »Od deset filozofskih škola samo devet zaslužuju pažnju. Sve su se one pojavile u periodu kada je vlast zakonskog vladara počela opadati i kada su se mesni upravljači počeli boriti između sebe i svaki od njih upravljati kako je hteo. U tim prilikama pojavile su se jedna za drugom mnogobrojne škole, i svaka od njih, ističući svoje sopstvene teze, veličala je ono što je ona smatrala za pravilno. Svaka je uporno propovedala svoje učenje, boreći se da ga usvoji neki od mesnih upravljača. Njihovi pogledi su se, bez obzira na razlike, slično vatri i vodi, uzajamno poništavali i uzajamno rađali. Milosrđe i osećanje dužnosti, poštovanje i prijateljstvo — suprotni su, ali jedan drugog rađaju«.

24. — V. I. Lenjin, »Prilog pitanju o dijalektici« (Filozofske sveske, M., 1947, str. 328. — *Prim. red.).*

25. — V. I. Lenjin, Primedbe na knjigu N. I. Buharina: »Ekonomika prelaznog perioda« (Lenjinov zbornik XI, izd. 2-go, M. — L., 1931, 357. — *Prim. red.).*

* * *

PERIOD RATA
PROTIV JAPANSKIH ZAVOJEVAČA

POLITIČKA LINIJA, PRAKTIČNE MERE I PERSPEKTIVE BORBE PROTIV NASTUPANJA JAPANA

(23 jula 1937 godine)

7 jula 1937 godine japanski imperijalisti, u nameri da oružanom snagom osvoje čitavu Kinu, provocirali su incident u Lukoučjaou. Kineski narod je jednodušno zahtevao pružanje otpora Japanu. Čang Kaj Šek je dugo oklevao i tek posle deset dana od početka događaja dao je u Lušanu intervju u kome je objavio početak rata protiv zavojevača. On se na to odlučio zato što je čitav narod vršio pritisak na njega, a i zato što je akcija japanskih zavojevača ozbiljno ugrožavala interese engleskih i američkih imperijalista u Kini i interese krupnih zemljoposednika i krupne buržoazije, čiji je on bio direktni pretstavnik. Ali je Čang Kaj Šekova Vlada u isti mah kao i ranije produžavala pregovore sa japanskim banditima, pa čak i odobrila mere za takozvano »mirno regulisanje«, a o tim merama su se zavojevači dogovorili s lokalnim vlastima. Tek kad su 13 avgusta japanski banditi otpočeli veliku ofanzivu na Šangaj i kada Čang Kaj Šek nije više bio u stanju da sačuva svoju vlast na jugoistoku Kine, on je bio prinuđen da krene putem pružanja otpora zavojevačima. Ali i posle toga, upravo sve do 1944 godine, Čang Kaj Šek nije prekidao sa pokušajima da se tajno sporazume s Japancima o miru.

U toku čitavog rata Čang Kaj Šek je, odrekavši se potpuno svoje izjave u lušanskom intervjuu o tome da će »kad počne rat, čitava zemlja — s kraja na kraj, čitav narod — i malo i veliko, svako, ma ko to bio, biti dužan da vodi rat protiv agresora, da brani svoj zavičaj« — stalno istupao protiv opšteg narodnog rata, za koji je bila potrebna mobilizacija svih snaga naroda, i vodio reakcionarnu politiku pasivnog otpora Japanu i aktivne borbe protiv komunista i naroda. Baš tu borbu između linije Komunističke partije Kine i linije Čang Kaj Šeka u periodu rata iznosi drug Mao Ce Tung u ovom članku, govoreći o dve linije, dva sistema praktičnih mera i o dve perspektive.

1. — DVE LINIJE

Odmah sutradan posle događaja u Lukoučjaou[1]), 8 jula, Centralni komitet Komunističke partije Kine obratio se čitavoj zemlji s deklaracijom koja je pozivala u rat protiv japanskih zavojevača. U toj deklaraciji bilo je rečeno:

»Građani! Pejping i Tjencin su u opasnosti! Severna Kina je u opasnosti! U opasnosti je i nacionalni opstanak kineskog naroda! Mi imamo samo jedan izlaz: rat čitave nacije protiv japanskih zavojevača. Mi zahtevamo da se napadačkoj japanskoj armiji odmah pruži odlučan otpor, zahtevamo da odmah počne priprema te da možemo spremni dočekati nove krupne događaje. Čitava zemlja odozgo do dole treba da odbaci pomisao na mogućnost da se nekako u miru uredi život sa japanskim banditima. Građani! Mi treba da slavimo i pomažemo junačku borbu jedinica Feng Čih Ana. Mi treba da slavimo i pomažemo deklaraciju vlasti Severne Kine, koja je izrazila spremnost da živi ili umre zajedno s otadžbinom. Mi zahtevamo da general Sung Če Juan odmah bez oklevanja pripremi za borbu čitav 29 korpus[2]) i da ga pošalje na front radi pružanja otpora zavojevačima. Mi zahtevamo da Centralna vlada u Nankingu pruži realnu pomoć 29 korpusu; da odmah dâ slobodu patriotskom pokretu narodnih masa u čitavoj zemlji i da pomogne da dođe do izražaja volja naroda za borbu protiv neprijatelja; da Vlada bez odlaganja pripremi za borbu sve kopnene, pomorske i vazduhoplovne snage Kine radi pružanja otpora neprijatelju; da odmah očisti zemlju od skrivenih kolaboracionista i izdajnika otadžbine, kao i od japanskih špijuna, i da na taj način osigura pozadinu. Mi pozivamo čitav narod da svim svojim snagama pomaže sveti odbranbeni rat protiv japanskih zavojevača. Naše parole su ove: »Odbranimo s oružjem u ruci Pejping i Tjencin i čitavu Severnu Kinu! Branićemo rodnu grudu do poslednje kapi krvi! Kineski narode, Vlado i Armijo! Zbijmo redove i podignimo nerazoriv Veliki zid jedinstvenog narodnog fronta radi pružanja otpora agresiji japanskih bandita! Neka Kuomintang i Komunistička partija u tesnoj saradnji dadu otpor novom napadu japanskih bandita! Isterajmo japanske bandite iz Kine!«

Tako stoji stvar sa političkom linijom.

17 jula je g. Čang Kaj Šek dao intervju u Lušanu.*) Ovaj intervju, u kome je bila objavljena linija pripreme za otpor japanskim zavojevačima, bila je, posle mnogo godina, prva pravilna deklaracija Kuomintanga o pitanjima spoljne politike. Zbog toga smo je mi i svi građani dočekali radosno.

U tom intervjuu bila su istaknuta četiri uslova za regulisanje incidenta u Lukoučjaou:

---

* Banja u okrugu Kjukjangu u provinciji Kjangsiju; u to doba — letnja rezidencija Čang Kaj Šeka.

»1. — Nikakva nagodba ne sme povrediti suverenitet Kine niti okrnjiti integritet njene teritorije.

2. — Ne može se dopustiti nikakvo nezakonito menjanje administrativnog uređenja provincija Hopeja i Čahara.

3. — Ne može se dopustiti otpuštanje po čijem bilo naređenju lokalnih činovnika koje je postavila Centralna vlada.

4. — Ne mogu se dopustiti nikakva ograničenja rejona u kome je sada raspoređen 29 korpus«.

U zaključnom delu intervjua kaže se:

»Vlada je postavila potpuno određenu i jasnu liniju i zauzela odlučan stav prema incidentu u Lukoučjaou. Mi znamo da u situaciji koja će se stvoriti posle stupanja čitave zemlje u rat nama ostaje samo da se žrtvujemo dokraja, i neka niko ne pokušava da ostane postrani. Kad počne rat, onda će čitava zemlja — s kraja na kraj, čitav narod — i malo i veliko, svako, ma ko to bio, biti dužan da vodi rat protiv agresora, da brani svoj zavičaj«.

Tako stoji stvar s političkom linijom.

To su političke deklaracije od istoriskog značaja Kuomintanga i Komunističke partije povodom događaja u Lukoučjaou. Obema deklaracijama zajednički je zahtev da se odlučno vodi rat protiv japanskih zavojevača i da se bori protiv sporazumaštva i ustupaka.

To je prva linija objavljena kao odgovor na napad Japana, — linija koja je pravilna.

Ali, mogućno je da će se poći i drugom linijom. U toku poslednjih meseci nacionalni izdajnici i projapanski elementi u Pejping-tjencinskom rejonu veoma su se aktivizirali i pokušavaju da vrše pritisak na lokalne vlasti u Pejpingu i Tjencinu sa ciljem da ih prinude da izađu u susret japanskim zahtevima; oni podrivaju liniju odlučnog vođenja rata protiv japanskih zavojevača i insistiraju na sporazumevanju i ustupcima. To je vrlo opasna pojava.

Ova linija sporazumaštva i ustupaka iz osnova protivreči liniji odlučnog vođenja rata protiv japanskih zavojevača. Ako se brzo ne učini kraj politici sporazumaštva i ustupaka, onda će ona dovesti dotle da će Pejping, Tjencin i čitava Severna Kina u celini pasti u ruke neprijatelju i da će se čitav narod naći u najvećoj opasnosti. Svako se mora odnositi prema ovome s najvećom ozbiljnošću.

Oficiri i vojnici, ratnici-patrioti 29 korpusa okupite se, borite se protiv sporazumaštva i ustupaka, odlučno se borite protiv japanskih zavojevača!

Patrioti Pejpinga, Tjencina i čitave Severne Kine, okupite se, borite se protiv sporazumaštva i ustupaka, izjašnjavajte se za odlučno vođenje rata protiv japanskih zavojevača!

Građani, patrioti čitave Kine, okupite se, borite se protiv sporazumaštva i ustupaka, izjašnjavajte se za odlučno vođenje rata protiv japanskih zavojevača!

Gospodine Čang Kaj Šeku i svi patriotski raspoloženi članovi Kuomintanga, nadamo se da ćete se čvrsto držati političke linije koju ste objavili, da ćete ispuniti svoja obećanja, da ćete se boriti protiv sporazumaštva i ustupaka, da ćete odlučno voditi rat protiv japanskih zavojevača i da ćete delom odgovoriti na vređanja neprijatelja.

Armije čitave Kine, Crvena armijo! Podržavajte deklaraciju gospodina Čang Kaj Šeka, borite se protiv sporazumaštva i ustupaka, odlučno se borite protiv japanskih zavojevača!

Svi komunisti, kao jedan su spremni da, časno sprovodeći u život svoju deklaraciju, i pored toga odlučno podržavajući deklaraciju gospodina Čang Kaj Šeka, zajedno s članovima Kuomintanga i svima građanima, štite rodnu grudu do poslednje kapi krvi, da se bore protiv svih kolebanja, lutanja, sporazumaštva i ustupaka i da odlučno vode rat protiv japanskih zavojevača.

2. — DVA SISTEMA PRAKTIČNIH MERA

Pošavši linijom odlučnog vođenja rata protiv japanskih zavojevača, potrebno je sprovesti čitav sistem praktičnih mera, i tek tada će se moći postići cilj.

Kakve su to mere? Evo najvažnijih:

1. — Opšta mobilizacija svih oružanih snaga zemlje. Potrebno je pripremiti za borbu našu stalnu vojsku, koja broji nešto više od 2 miliona ljudi, sve kopnene, pomorske i vazduhoplovne snage, uključujući tu i vojsku Centralne vlade, lokalne vojske i Crvenu armiju; bez odlaganja uputiti glavne snage vojske na front radi odbrane otadžbine, a ostaviti jedan deo njen u pozadini radi održavanja reda; predati komandu na pojedinim frontovima vojnim starešinama koje su odane nacionalnim interesima; sazvati Savet nacionalne odbrane da se odredi strategiska linija i da se obezbedi jedinstvo volje u borbenim dejstvima; reorganizovati politički rad u vojsci tako da se postigne jedinstvo između starešina i boraca i između vojske i naroda; urediti da jedan deo strategiskih zadataka prime na sebe partizanske snage, i to tako da partizanske akcije koordiniraju sa dejstvima regularne vojske; očistiti vojsku od nacionalnih izdajnika; mobilisati rezerve u odgovarajućem broju, obučiti ih i pripremiti za odlazak na front; pojačati koliko je moguće snabdevanje vojske ratnim materijalom i hranom.

U skladu s opštom linijom odlučnog vođenja rata protiv japanskih zavojevača potrebno je razraditi planove za izvršenje navedenih ratnih zadataka. U Kini ima mnogo vojske, ali ako se ne sprovedu ti planovi, nemoguće je pobediti neprijatelja. Ako se usklade odgovarajući politički i materijalni uslovi, našim oružanim snagama neće biti ravnih u Istočnoj Aziji.

2. — Opšta mobilizacija naroda. Treba dati slobodu patriotskom pokretu, osloboditi političke zatvorenike, ukinuti »Vanredni zakon o kaznama za dela prestupa protiv Republike«[3]) i »Uredbu o cenzuri štampe«[4]), legalizovane postojeće patriotske organizacije, proširiti mrežu patriotskih organizacija u raznim slojevima stanovništva: radnika, seljaka, trudbenika, inteligencije; naoružati narodne mase u cilju samoodbrane i radi pomaganja vojsci u njenim borbenim operacijama. Kraće rečeno, treba narodu dati da slobodno izražava svoja patriotska osećanja. Narod i vojska će ujedinjenim snagama naneti smrtni udarac japanskom imperijalizmu. Voditi nacionalni rat, a ne oslanjati se na široke narodne mase, — znači sigurno se naći u situaciji u kojoj se ne može postići pobeda. Neka nam žalosni udes Etiopije[5]) posluži kao opomena. Onaj ko iskreno želi da odlučno vodi rat protiv japanskih zavojevača, ne može zanemarivati potrebu opšte mobilizacije naroda.

3. — Reorganizacija sistema državne uprave. Da bi se postiglo jedinstvo između organa vlasti i narodnih masa, potrebno je: da u upravljanju državnim poslovima uzmu učešća razne partije i grupe, a i pretstavnici naroda koji uživaju autoritet, potrebno je očistiti organe vlasti od prikrivenih projapanskih elemenata i nacionalnih izdajnika. Borba protiv japanskih zavojevača je velika stvar, mali broj ljudi neće moći s njom izaći na kraj; latiti se posla koji ne odgovara tvojoj snazi, — znači upropastiti stvar. Vlada, ako je ona prava Vlada nacionalne odbrane, mora se oslanjati na narodne mase i sprovoditi princip demokratskog centralizma. Ona mora biti demokratska i u isti mah i centralistička. Najjače Vlade su upravo takve Vlade. Nacionalna skupština treba da bude pravi pretstavnik naroda, treba da postane najviši organ vlasti; ona treba da daje pravac državnoj politici i da određuje političku liniju i planove borbe protiv japanskih zavojevača, za spas otadžbine.

4. — Spoljna politika podređena zadacima borbe protiv japanskih zavojevača. Japanskim imperijalistima ne treba ostavljati nikakve koristi i olakšice; naprotiv, treba konfiskovati imovinu koja im pripada, anulirati naše dugove Japanu, likvidirati japansku agenturu, isterati japanske špijune. Potrebno je odmh sklopiti vojno-politički savez sa SSSR-om, stupiti u tesnu vezu s njim, kao sa najpouzdanijom, najmoćnijom državom, državom koja je najviše sposobna da pruži pomoć Kini u ratu protiv japanskih zavojevača. Potrebno je zadobiti simpatije Engleske, SAD-a i Francuske za našu borbu i dobiti pomoć od njih pod uslovima koji obezbeđuju čuvanje suverenih prava Kine na njenu teritoriju. U borbi za pobedu nad japanskim zavojevačima mi se moramo, uglavnom, oslanjati na sopstvene snage, ali mi nećemo moći ni bez pomoći sa strane: vodeći politiku samoizolacije mi ćemo ići naruku neprijatelju.

5. — Objaviti program koji će sadržavati mere za poboljšanje života naroda i smesta pristupiti njegovom ostvarivanju. Treba po-

činjati od minimalnih mera, naprimer, ukidanja teških poreza i prireza, smanjivanja zakupnine na zemlje, ograničenja lihvarstva, poboljšanja materijalnih uslova života radnika, poboljšanja životnih uslova vojnika i mlađeg komandnog sastava, poboljšanja životnih uslova sitnih činovnika, pomoći postradalima od elementarnih nepogoda. Sve te nove mere dovešće do podizanja kupovne moći stanovnika, do procvata trgovine, do oživljavanja novčane razmene; one nipošto ne mogu, uprkos uveravanju nekih, da podriju državne finansije. Te nove mere obezbediće neograničen porast snaga otpora japanskim zavojevačima i učvrstiće položaj vlade.

6. — Prosveta podređena zadacima nacionalne odbrane. Potrebno je iz osnova izmeniti raniji pravac i čitav sistem narodnog obrazovanja i odbaciti sve što nije aktuelno i celishodno; štampa, izdavačka delatnost, bioskop, pozorište, književnost i umetnost, sve treba da bude podređeno interesima nacionalne odbrane; zabraniti nacionalnim izdajnicima da vode propagandu.

7. — Finansiska i ekonomska politika podređena zadacima borbe protiv japanskih zavojevača. Finansisku politiku treba zasnivati na principu »ko ima para — daje pare«, i na principu konfiskacije imovine japanskih imperijalista i nacionalnih izdajnika, a ekonomsku politiku — na principu bojkota japanske robe i najvećeg mogućnog potsticanja prometa domaće robe, sve radi borbe protiv japanskih zavojevača. Iscrpljenost državne blagajne je posledica rđavog vođenja poslova. Ako se bude vodila nova politika koja odgovara interesima naroda, onda će mogućnost osiromašenja državne kase otpasti. U zemlji sa tako velikom teritorijom i mnogobrojnim stanovništvom priče o bezizlaznom ekonomskom i finansiskom stanju prava su besmislica.

8. — Okupiti čitav kineski narod, Vladu i vojsku i podići nerazoriv Veliki zid jedinstvenog nacionalnog fronta. Sprovođenje u život linije koja zahteva rat protiv japanskih zavojevača i sprovođenje navedenih mera zasniva se na takvom ujedinjenom frontu. Glavna osnova jeste tesna saradnja između Kuomintanga i Komunističke partije. Vlada, vojska, partije, grupe i čitav naš narod treba da se okupe na bazi takve saradnje obeju partija. Parolu »Iskreno se udružiti i zajedničkim naporima spasti otadžbinu« ne treba samo govoriti kao lepu reč, nego i na delu sprovoditi tako da bude milina pogledati. Ako je već ujedinjenje, onda neka bude pravo ujedinjenje. Ovde ne sme biti mesta uzajamnim prevarama i sumnjama. Stvarima treba prilaziti široko, ne gubiti se u sitnicama. Sitničarenje, intrigiranje, birokratizam, akjuizam*) ne vode ničemu. Oni ne mogu da posluže čak ni protiv neprijatelja, a primenjivati ih protiv svojih sugrađana prosto je smešno. U svakoj stvari postoji glavno i sporedno, a sporedno treba da bude podređeno glavnom.

* Vidi napomenu 15 uz članak: »Zadaci Komunističke partije Kine u periodu antijapanskog rata« u 1-om tomu ovoga dela.

Građani naše zemlje treba da razmisle polazeći od glavnog i tek će im tada biti lako da daju svojim mislima i delima potreban pravac. Ko sada ne pokaže makar malo iskrenosti u našem okupljanju, taj mora, kad ostane sam sa svojom savešću, ruku na srce, da oseti stid, čak ako se od njega i ne okrenu ljudi s mržnjom.

Ovaj sistem mera usmerenih na sprovođenje linije odlučnog vođenja rata protiv japanskih zavojevača, možemo nazvati osam programskih tačaka.

Sprovođenje linije odlučnog vođenja rata treba da ide sa sprovođenjem u život navedenih mera, drugačije se pobeda u ratu neće moći ni zamisliti, niti će japanskoj agresiji u Kini doći kraj, niti će Kina ikad išta moći učiniti Japanu i na kraju krajeva neizbežno će je postići sudbina Etiopije.

Ljudi koji iskreno podržavaju liniju odlučnog vođenja rata protiv japanskih zavojevača moraju sprovoditi u život ovaj sistem mera. Da bi se proverilo, da li neko iskreno podržava odlučno vođenje rata, treba saznati da li je taj čovek spreman da prihvati i sprovodi u život ovaj sistem mera.

Ali ima još jedan drugi sistem mera koji je u celini suprotan ovom izloženom.

Ne opšta mobilizacija svih oružanih snaga, nego odricanje od nje i odvođenje vojske u pozadinu.

Ne davanje narodu slobode, nego ugnjetavanje naroda.

Ne Vlada nacionalne odbrane, stvorena na principu demokratskog centralizma, nego despotska vlada birokrata, kompradora, tuhaoa, lešena i zemljoposednika.

Ne spoljna politika podređena zadacima borbe protiv japanskih zavojevača, nego politika koketiranja s Japanom.

Ne poboljšanje života naroda, nego kao i ranije ceđenje svih sokova iz naroda, tako da on stenje u mukama i da nema snage za borbu protiv agresora.

Ne narodno obrazovanje podređeno zadacima nacionalne odbrane, nego obrazovanje koje vaspitava kolonijalne robove.

Ne finansiska i ekonomska politika podređena zadacima borbe protiv japanskih zavojevača, nego ona stara, nepromenjena ili čak još ubitačnija finansiska i ekonomska politika, koja je korisna ne za otadžbinu, nego za neprijatelja.

Ne stvaranje Velikog zida jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta, nego rušenje njegovo ili lažno dvolično blebetanje o ujedinjenju«.

Praktične mere proizlaze iz političke linije. Kad se sprovodi linija neprotivljenja, onda i sve praktične mere odražavaju to neprotivljenje. U pogledu ovoga mi imamo već pouke za poslednjih šest godina. Ako se, pak, usvoji linija odlučnog vođenja rata protiv

japanskih zavojevača, onda se mora sprovoditi u život čitav sistem mera koje odgovaraju toj liniji, mora se sprovoditi u život osam programskih teza napred navedenih.

3. — DVE PERSPEKTIVE

Kakve su perspektive? Ovo pitanje uznemirava sve.

Ako sprovodimo u život prvu liniju i prvi sistem mera, onda će se pred nama sigurno pojaviti perspektiva proterivanja japanskih imperijalista i rađanja srećne, slobodne Kine. Sumnja li u to kogod? Ja smatram—ne.

Ako se budu sprovodili u život druga linija i drugi sistem mera, onda nam sigurno preti perspektiva okupacije Kine od strane japanskih imperijalista i pretvaranje kineskog naroda u robove, koje očekuje sudbina tegleće stoke. Sumnja li u to kogod? Ja smatram, opet — ne.

4. — ZAKLJUČCI

Treba po svaku cenu sprovesti u život prvu liniju i prvi sistem mera, osvojiti prvu perspektivu.

Treba se po svaku cenu boriti protiv druge linije, boriti se protiv drugog sistema mera, na vreme otkloniti drugu perspektivu.

Svi članovi Koumintanga i Komunističke partije koji volite svoju otadžbinu! Zbijte svoje redove da biste odlučno sproveli u život prvu liniju, prvi sistem mera, da biste osvojili prvu perspektivu, da biste se odlučno borili protiv druge linije, protiv drugog sistema mera, da biste na vreme otklonili drugu perspektivu!

Građani — patrioti, patriotske armije, patriotske partije i grupe čitave zemlje! Okupite se da odlučno sprovedete u život prvu liniju i prvi sistem mera, da osvojite prvu perspektivu, da se odlučno borite protiv druge linije, da se borite protiv drugog sistema mera, da se na vreme otkloni druga perspektiva!

Živeo nacionalno-revolucionarni rat!

Živelo nacionalno oslobođenje Kine!

NAPOMENE

1. — Lukoučjao se nalazi nešto više od 10 kilometara jugozapadno od Pekinga. 7 jula 1937 godine vojska japanskih agresora napala je na kineski garnizon koji se nalazio u tom rejonu. Pod uticajem silnog oduševljenja koje je vladalo tada u zemlji kod čitavog kineskog naroda, koji je zahtevao pru-

žanje otpora Japanu, kineski garnizon je pružio otpor agresorima. Tada je počeo herojski osmogodišnji rat kineskog naroda protiv japanskih zavojevača.

2. — 29 korpus je ulazio u sastav Severozapadne kuomintanške armije, kojom je prvobitno komandovao Feng Ju Sjang; u to vreme ova se armija nalazila u rejonu provincija Hopeja i Čahara. Sung Če Juan je bio komandant 29 korpusa, a Feng Čih An — komandant jedne njegove divizije.

3. — 31 januara 1931 godine kuomintanška Vlada izdala je takozvani »Vanredni zakon o kaznama za dela prestupa protiv Republike«. Optužba za »prestupe protiv Republike« služila je kao izgovor za proganjanje i ubijanje patriota i revolucionara. Ovaj zakon je predviđao krajnje surove represalije.

4. — »Uredbu o cenzuri štampe« (»Opšti program mera za cenzuru štampe«) uvela je kuomintanška Vlada avgusta 1934 godine da bi tako ugušila glas naroda. »Uredba« je predviđala da se »rukopisi određeni za štampu moraju podnositi na pregled«. To je značilo da je svaku stvar spremljenu za objavljivanje u novinama u rejonima kuomintanške vlasti trebalo pre štampanja slati na cenzuru kuomintanškom cenzoru. Cenzor je mogao po ličnom nahođenju da kasapi i zadrži rukopis.

5. — Vidi čl. 8 u članku »Zadaci Komunističke partije Kine u periodu antijapanskog rata« u 1-vom tomu ovoga dela.

* * *

ZA MOBILIZACIJU SVIH SNAGA RADI IZVOJEVANJA POBEDE U RATU PROTIV JAPANSKIH ZAVOJEVAČA

(25 avgusta 1937 godine)

Teze za propagandiste i agitatore, koje je napisao drug Mao Ce Tung avgusta 1937 godine za centralne partiske organe koji su se bavili propagandom i agitacijom. Ove teze primio je Politbiro Centralnog komiteta KPK na svom proširenom savetovanju, održanom u Točuanu, na severu provincije Šensija.

I

Događaji 7 jula u Lukoučjaou bili su početak velike ofanzive japanskog imperijalizma u dubinu Kine. Otpor koji je pružila kineska vojska u Lukoučjaou značio je početak rata protiv japanskih zavojevača u opštedržavnim razmerama. Zbog toga što zavojevači i dalje neprestano nastupaju, što se čitav kineski narod podigao na odlučnu borbu, što i nacionalna buržoazija naginje otporu japanskim zavojevačima, što Komunistička partija Kine uporno ističe i sprovodi u život politiku jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta, a tu politiku podržava čitava zemlja, — zbog svega toga vladajući krugovi Kine počeli su posle događaja u Lukoučjaou da prelaze sa politike pasivnog stava prema Japanu, koju su vodili od događaja »18 septembra«, na politiku vođenja rata protiv japanskih zavojevača, a Kineska revolucija krenula je u svom razvitku od etape započete »pokretom 9 decembra«*), etape prekidanja građanskog rata i pripreme za rat protiv japanskih zavojevača, na etapu stvarnog vođenja rata. Zaokret u politici Kuomintanga, zapažen posle sijanskih događaja i Trećeg plenuma CIK Kuomintanga, kao i intervju koji je dao g. Čang Kaj Šek 17 jula u Lušanu o pitanju otpora Japanu, i niz mera koje je on preduzeo u oblasti nacionalne odbrane, — sve to zaslužuje odobravanje. Cela vojska na frontu — kopnena vojska, avijacija, lokalne vojne

---

* Vidi napomenu 8 uz članak »Zadaci Komunističke partije Kine u periodu antijapanskog rata« u 1-om tomu ovoga dela.

jedinice — počela je davati odlučan otpor neprijatelju, pokazujući pritom hrabrost svojstvenu kineskom narodu. Komunistička partija Kine od sveg srca šalje svoj nacionalno-revolucionarni pozdrav svim patriotskim armijama i svima građanima Kine.

II

Ali, uporedo sa tim, kuomintanško rukovodstvo, produžavajući i posle događaja u Lukoučjaou pogrešnu politiku koju je vodilo od »događaja 18 septembra«, opet ide na kompromise i ustupke[1]), guši aktivnost patriotskih armija i ugušuje patriotski pokret naroda za spasenje otadžbine. Nema nikakve sumnje da će japanski imperijalisti posle zauzimanja Pejpinga i Tjencina, oslanjajući se na svoje naoružane horde, nadahnjujući se moralnom podrškom nemačkog i italijanskog imperijalizma, koristeći kolebanje britanskog imperijalizma i odvojenost Kuomintanga od širokih trudbeničkih masa, produžiti svoj raniji kurs razvijanja velike ofanzive, da će pristupiti sprovođenju svojih određenih operativnih planova — 2-og i 3-eg po redu; da će preduzeti žestok napad na čitavu Severnu Kinu i na druge oblasti zemlje. Plamen rata već je obuhvatio provinciju Čahar, Šangaj i neka druga mesta. Da bi se spasla otadžbina od propasti, pružio otpor napadu drskih agresora, da bi se odbranila Severna Kina i primorske oblasti zemlje, da bi se oslobodili Pejping, Tjencin i Severoistok, čitav narod Kine, a i kuomintanško rukovodstvo, treba da shvati pouku koja proističe iz gubitka Severoistoka, Pejpinga i Tjencina, da izvuče pouku iz žalosne sudbine Etiopije, koja je izgubila svoju nacionalnu nezavisnot, da shvati istoriju pobedonosne borbe SSSR-a protiv stranih neprijatelja[2]), da prihvati iskustvo Španije, koja uspešno brani Madrid[3]); treba tesno zbiti redove i boriti se dokraja da se otadžbina odbrani.

Od danas zadatak se sastoji u tome da se mobilišu sve snage radi izvojevanja pobede u ratu protiv japanskih zavojevača. Ovde će odlučujući značaj imati potpuni i koreniti preokret u politici Kuomintanga. Sadašnji prelom u politici Kuomintanga u pitanju rata protiv japanskih zavojevača zaslužuje odobravanje; Komunistička partija Kine i čitav kineski narod očekivali su ga mnogo godina. Mi pozdravljamo taj prelom. Ali u politici Kuomintanga u vezi sa pitanjima mobilizacije masa i sprovođenjem političkih reformi ne vidi se još nikakav zaokret. Kuomintang, u suštini, kao i ranije, ne želi da dâ slobodu narodnom pokretu protiv japanskih zavojevača, ne želi, kao ni pre, da izvrši reorganizaciju upravnog aparata na bazi novih principa, ne sprovodi, kao ni pre, kurs na poboljšanje životnih uslova naroda, a u svojim odnosima s Komunističkom partijom još nije uspostavio iskrenu saradnju. Ako se Kuomintang, u jednom toliko kritičnom momentu, kada se nad zemljom i narodom nadnela opasnost propasti, i dalje bude

tvrdoglavo držao svoje ranije politike i ako se ne bude hteo brzo odreći nje, onda će to naneti ogromnu štetu stvari vođenja rata. Izvesni kuomintangovci govore: kad pobedimo u ratu, vele, onda ćemo i početi s političkim reformama. Oni smatraju da se pobeda nad japanskim zavojevačima može postići ako rat bude vodila samo Vlada. To nije tačno. Ako rat bude vodila samo Vlada, onda će u takvom ratu biti mogućni samo pojedini uspesi, ali se neće moći postići potpuna pobeda nad japanskim banditima. Konačna pobeda nad japanskim banditima može se postići samo u opštem nacionalnom ratu. A da takav opšti nacionalni rat postane činjenica, potreban je potpun i korenit preokret u politici Kuomintanga, potrebno je da čitava zemlja, odozgo do dole, opštim naporima do kraja sprovodi program otpora Japanu, tojest program spasenja otadžbine, koji je prožet duhom tri revolucionarna narodna principa i tri osnovna politička načela koje je sam Sun Jat Sen istakao u vreme kada je prvi put bila uspostavljena saradnja između Kuomintanga i Komunističke partije.

III

Komunistička partija Kine, rukovodeći se najiskrenijim namerama, predlaže Kuomintangu, čitavom kineskom narodu, svim partijama, svim grupama, svim društvenim slojevima, svim armijama naše zemlje, program spasenja otadžbine koji sadrži 10 tačaka, program potpune pobede nad japanskim zavojevačima. Komunistička partija Kine čvrsto je uverena da će nam samo potpuno, iskreno i odlučno sprovođenje toga programa dati mogućnost da odbranimo otadžbinu i da pobedimo japanske zavojevače. U protivnom slučaju, odgovornost će pasti na one koji se tvrdoglavo drže staroga i koji će svojom pasivnošću upropastiti celu stvar. Kada zemlja bude porobljena, biće kasno kajati se.

Navodimo program spasenja otadžbine, koji sadrži 10 tačaka:

1. — Poraziti japanski imperijalizam:

Prekinuti diplomatske odnose s Japanom, proterati japanske činovnike, pohapsiti japanske špijune, konfiskovati japansku imovinu u Kini, otkazati naše dugove Japanu, anulirati sporazume zaključene s Japanom, oduzeti sve japanske koncesije.

Tući se do poslednje kapi krvi, braneći Severnu Kinu i primorske oblasti zemlje.

Tući se do poslednje kapi krvi za oslobođenje Pejpinga, Tjencina i Severoistoka.

Isterati japanske imperijaliste iz Kine.

Boriti se protiv svakog kolebanja i sporazumaštva.

2. — Opšta vojna mobilizacija zemlje:

Mobilisati sve kopnene, pomorske i vazduhoplovne snage zemlje, razviti rat protiv japanskih agresora do opštedržavnih

razmera. Boriti se protiv orijentacije na pasivna, čisto odbranbena dejstva. Prihvatiti orijentaciju na aktivna, slobodna, inicijativna borbena dejstva.

Osnovati stalni Savet nacionalne odbrane koji će analizirati i praviti planove za nacionalnu odbranu i davati smernice za izvođenje ratnih operacija.

Naoružati narod, početi partizanski rat protiv japanskih zavojevača u sadejstvu s operacijama regularne armije.

Reorganizovati politički rad u vojsci tako da se obezbedi jedinstvo komandnog sastava sa boračkim.

Sjediniti vojsku i narod, razvijati aktivnost Armije.

Pružiti pomoć Ujedinjenoj severoistočnoj antijapanskoj armiji, dezorganizovati pozadinu neprijatelja.

Stvoriti jednake uslove za snabdevanje u čitavoj vojsci koja ratuje protiv japanskih zavojevača.

Stvoriti u zemlji vojne okruge, mobilisati čitav narod za učešće u ratu, s tim da se postepeno prelazi od sistema najamničke vojske na sistem obavezne službe u vojsci.

3. — Opšta mobilizacija naroda:

Čitavom narodu, izuzev nacionalnih izdajnika, dati slobodu govora, štampe, zbora i udruživanja radi borbe protiv japanskih zavojevača, za spas otadžbine, slobodu pružanja oružanog otpora neprijatelju.

Ukinuti sve stare zakone i naređenja, koji sputavaju patriotski pokret naroda, izdati nove revolucionarne zakone i uredbe.

Osloboditi sve političke zatvorenike — patriote i revolucionare, ukinuti zabranu partiskog rada.

Čitav kineski narod treba da se mobiliše i naoruža radi učešća u ratu protiv japanskih zavojevača; ko ima snage — neka da svoju snagu, ko ima novaca — neka da novac, ko ima oružje — neka da oružje, ko ima znanja — neka da znanje.

Sprovodeći principe nacionalnog samoopredeljenja i autonomije, mobilisati mongolske, muslimanske i druge nacionalne manjine radi zajedničke borbe protiv japanskih zavojevača.

4. — Reorganizovati sistem državne uprave:

Sazvati Nacionalnu skupštinu koja treba da se sastoji od pravih pretstavnika naroda, koja će doneti pravi demokratski ustav, odrediti liniju borbe protiv japanskih zavojevača, za spas otadžbine, i koja će izabrati Vladu nacionalne odbrane.

U Vladu nacionalne odbrane treba da uđu revolucionarni elementi iz svih partija, grupa i narodnih organizacija, a da se iz nje isteraju projapanski elementi.

Vlada nacionalne odbrane treba da bude izgrađena na principu demokratskog centralizma: ona treba da bude demokratska i u isti mah centralistička.

Vlada nacionalne odbrane treba da sprovodi revolucionarnu politiku borbe protiv japanskih agresora a za spasenje otadžbine.

Uvesti lokalnu samoupravu, iskoreniti krađu državne imovine i podmićivanje, stvoriti nekorumpirani državni aparat.

5. — Spoljna politika podređena zadacima borbe protiv japanskih zavojevača:

Sklopiti saveze protiv agresije na bazi koja štiti suverena prava Kine na njenu teritoriju kao i sporazume o uzajamnoj vojnoj pomoći u borbi protiv japanskih zavojevača sa svima državama koje istupaju protiv agresivne politike Japana.

Pomagati međunarodni front mira, boriti se protiv nemačko-japansko-italijanskog fronta agresije.

Ujediniti se sa radničko-seljačkim masama Koreje i Japana za borbu protiv japanskog imperijalizma.

6. — Finansiska i ekonomska politika u ratno vreme:

Osnova finansiske politike treba da bude princip: »ko ima para — daje pare«; imovina nacionalnih izdajnika konfiskuje se i ide na pokrivanje rashoda za vođenje rata protiv japanskih zavojevača. Ekonomska politika treba da bude usmerena na sređivanje i širenje ratne proizvodnje, razvijanje poljoprivrede, obezbeđenje sopstvenim snagama snabdevanja zemlje u ratno doba potrebnim proizvodima; na najšire potsticanje prođe domaće robe, poboljšanje kvaliteta lokalne proizvodnje, na potpunu zabranu prodavanja japanske robe, na zauzdavanje špekulanata, na borbu protiv špekulantskih mahinacija.

7. — Poboljšanje životnih uslova naroda:

Popraviti materijalno stanje radnika, službenika, prosvetnih radnika i vojnika — učesnika u borbi protiv agresora.

Davati olakšice porodicama vojnika-učesnika u borbi protiv agresora.

Ukinuti teške poreze i prireze.

Smanjiti zakupninu na zemlju i interes na dugove.

Pružati materijalnu pomoć nezaposlenima.

Regulisati snabdevanje hranom.

Pružati pomoć postradalima od elementarnih nepogoda.

8. — Narodno obrazovanje podređeno zadacima borbe protiv japanskih zavojevača:

Ukinuti stari sistem obrazovanja i stare nastavne programe i zavesti nov sistem i nove programe koji imaju za cilj vaspitavanje u duhu borbe protiv agresora i u duhu spasavanja otadžbine.

9. — Obezbeđenje pozadine čišćenjem zemlje od nacionalnih izdajnika, izdajnika otadžbine i projapanskih elemenata.

10. — Okupljanje čitave nacije u ime borbe protiv japanskih zavojevača:

Na bazi saradnje Kuomintanga i Komunističke partije stvoriti jedinstven antijapanski nacionalni front, koji će ujediniti sve partije i grupe, sve društvene slojeve i sve armije u našoj zemlji i staviti se na čelo rata; iskreno se udružiti i opštim naporima spasti otadžbinu.

IV

Preko je potrebno odreći se orijentacije na to da rat protiv japanskih zavojevača vodi samo Vlada i sprovoditi orijentaciju na opšti nacionalni rat. Vlada mora da se zbliži s narodom i da u potpunosti oživi revolucionarni duh Sun Jat Sena, da sprovede u život izloženi program i da se bori za potpunu pobedu u ratu. Komunistička partija Kine i narodne mase i oružane snage kojima ona rukovodi, pune su rešenosti da na bazi navedenog programa stanu u prve redove u borbi protiv japanskih zavojevača i da i poslednju kap krvi dadu braneći otadžbinu. Komunistička partija Kine je spremna da, dosledno se držeći kursa koji je odredila, stane na liniju fronta zajedno s Kuomintangom i drugim partijama i grupama u zemlji, i da zajedno, ruku pod ruku, stvori nerazoriv Veliki zid jedinstvenog nacionalnog fronta za pobedu nad mrskim japanskim banditima radi borbe za nezavisnu, slobodnu, srećnu novu Kinu. U ime postizanja toga cilja treba se odlučno boriti protiv kapitulantsko-sporazumaške teorije nacionalnih izdajnika i istovremeno protiv defetizma, čiji propovednici tvrde da je nemoguće postići pobedu nad japanskim zavojevačima. Komunistička partija Kine je čvrsto uverena da će, ako se sprovedu svih deset tačaka iz navedenog programa, pobeda nad japanskim zavojevačima biti izvojevana. Neka samo 450 miliona naših građana jednodušno ulože svoje napore, i tada će konačna pobeda pripasti kineskom narodu!

Dole japanski imperijalizam!
Živeo nacionalno-revolucionarni rat!
Živela nezavisna, slobodna, srećna nova Kina!

NAPOMENE

1. — Vidi belešku uz naslov članka »Politička linija, praktične mere i perspektive borbe protiv napada Japana« u ovom tomu.

2. — Vidi: »Istorija SKP(b), Kratki kurs«, gl. VIII.

3. — 1936 godine nemački i italijanski fašisti su preko španskog fašiste, militariste Franka, otpočeli agresivni rat protiv Španije. Španski narod se pod rukovodstvom Vlade Narodnog fronta digao u herojsku borbu, braneći demokratiju od agresije. Taj rat je dostigao kulminaciju za vreme odbrane prestonice Španije, Madrida. Uporna odbrana Madrida počela je oktobra 1936 godine i trajala je 2 godine i 5 meseci. Zahvaljujući pomoći koju su agresorima pružile Engleska, Francuska i druge imperijalističke zemlje svojom licemernom politikom »nemešanja«, kao i zbog rascepa u Narodnom frontu, Madrid je pao marta 1939 godine.

* * *

PROTIV LIBERALIZMA

(7 septembra 1937 godine)

Mi smo za aktivnu ideološku borbu, pošto je ona oružje pomoću koga se postiže zbijanje redova u Partiji i u drugim revolucionarnim organizacijama i koje obezbeđuje njihovu borbenu sposobnost. Svaki komunista, svaki revolucionar treba da se koristi tim oružjem.

Liberalizam, međutim, odbacuje ideološku borbu i stoji na pozicijama besprincipijelnog mira. To stvara mlitav, malograđanski stil rada koji dovodi pojedine partiske ćelije i pojedine članove Partije i druge revolucionarne organizacije do političkog mrtvila.

Liberalizam se ispoljava u različitim oblicima:

1. — Potpuno ti je jasno da čovek radi nepravilno, ali samo zato što ti je poznanik, zemljak, školski drug ili prisni prijatelj, drag čovek, stari kolega ili potčinjeni, ti s njim ne vodiš principijelnu borbu, nego mu dopuštaš da radi i dalje u tom pravcu, samo da bi sačuvao mir i prijateljstvo; ili ga malo i izgrdiš, ali pitanje ne rešiš do kraja samo da bi sve bilo lepo i u redu. To nanosi štetu i čitavom kolektivu i toj ličnosti.

2. — Dopuštaš sebi neodgovornu kritiku iza leđa, ali ne postavljaš smelo pitanje pred organizacijom; ne govoriš u lice, nego pričaš iza leđa; na konferencijama ćutiš, a posle konferencije brbljaš. U tvojoj svesti umesto principa kolektivnosti vlada liberalna raspuštenost.

3. — Ako se stvar ne tiče tebe lično, ti se trudiš da se što više od nje držiš postrani; iako dobro znaš da ljudi nemaju pravo, smatraš da je bolje govoriti što manje: mudar se, kažu, čuva od zla, samo da ne bi i sam pogrešio.

4. — Ne slušaš direktive i svoje lično mišljenje stavljaš iznad svega; hoćeš da se organizacija brine o tebi, ali ne želiš da priznaš disciplinu organizacije.

5. — Ne vodiš borbu protiv pogrešnih shvatanja, ne osporavaš ih u interesu solidarnosti, u interesu progresa i organizacije rada, nego se baviš ličnim napadima, svađama, ličnim obračunavanjem, gledaš da se osvetiš.

6. — Slušaš pogrešna rasuđivanja, ali se ne upuštaš u diskusiju; štaviše, čuješ i kontrarevolucionarne razgovore pa ih ne saop-

štavaš, nego se prema njima držiš ravnodušno, kao da se ništa nije ni dogodilo.

7. — Ne baviš se propagandom i agitacijom u masama, ne istupaš, ne upoznaješ se sa situacijom, ne interesuješ se, ne tiču te se nasušni interesi građana, prema svemu si ravnodušan. Zaboravljaš da si član Komunističke partije i spuštaš se na nivo običnog građanina.

8. — Vidiš postupke koji štete interesima masa, ali ih ne ometaš, ne ubeđuješ, ne prekidaš, ne objašnjavaš, nego ih podnosiš, gledaš na njih kroz prste.

9. — Prema radu se odnosiš neozbiljno, radiš bez određenog plana, bez određenog pravca, murdariš, sve zbrda-zdola, prošao je dan — i hvala bogu.

10. — Smatrajući sebe za zaslužnog revolucionara, ti se razmećeš svojim stažom, ali krupnije zadatke ne umeš da izvršiš, a male nećeš da primiš, radiš aljkavo, kako bilo, prema učenju si ravnodušan.

11. — Kad pogrešiš i kad to već uvidiš, još uvek nećeš da to ispraviš i samim tim pokazuješ liberalizam i prema samom sebi.

Moglo bi se još navesti mnogo primera, ali su glavni ovih jedanaest koje smo naveli.

Sve su to pojave liberalizma.

Liberalizam je u krugu revolucionara krajnje štetan; to je rđa koja nagriza i razbija jedinstvo, koja izaziva slabljenje solidarnosti, pasivnost prema radu i idejnu zbrku. Liberalizam dovodi do toga da se u redovima revolucionara gube čvrsta organizacija i disciplina, gubi se mogućnost da se dosledno i do kraja sprovodi politička linija, a partiska organizacija odvaja se od masa kojima rukovodi. To je vrlo štetna tendencija.

Izvori liberalizma kriju se u koristoljubivoj, egoističnoj prirodi sitne buržoazije, koja svoje lične interese stavlja ispred svega, a interese revolucije stavlja na drugo mesto. Tako se i rađa liberalizam u ideologiji, politici i u organizaciskim pitanjima.

Liberali razmatraju postavke marksizma kao apstraktne dogme. Oni su za marksizam, ali ne žele da ga sprovode u život, ili pak ne žele da ga u potpunosti sprovode u život; oni se ne spremaju da zamene svoj liberalizam marksizmom. Oni imaju u rezerv i marksizam i liberalizam: na rečima su marksisti, a na delu — liberali. Za druge—marksizam, a za sebe—liberalizam. U njihovom prtljagu ima i jednog i drugog, svakom svoje. Tako su podešeni mozgovi kod izvesnih ljudi.

Liberalizam je jedna od manifestacija oportunizma; on je iz osnova suprotan marksizmu. Liberalizam je pasivnost; on objek-

tivno pomaže neprijatelju. Zato će naši neprijatelji uživati ako se u našoj sredini očuva liberalizam. Takva je priroda liberalizma, i njemu nema mesta u redovima revolucionara.

Prožeti aktivnim duhom marksizma, mi moramo savladati liberalizam i njegovu pasivnost. Komunista mora biti iskren, predan i aktivan, interesi revolucije moraju mu biti draži od života, on mora svoje lične interese podrediti interesima revolucije; uvek i svuda on mora braniti istinite principe, neumorno se boriti protiv svih nepravilnih pogleda i postupaka i samim tim jačati kolektivnost u životu Partije i vezu Partije s masama; on se mora brinuti o interesima Partije i masa više nego o interesima pojedinaca, brinuti se više o drugima nego o sebi. Samo takav čovek dostojan je da se nazove komunistom.

Svi odani, iskreni, aktivni, čvrsti komunisti treba da se okupe radi borbe protiv liberalističkih tendencija jednog dela članova Partije i da postignu da ti ljudi pođu pravilnim putem. To je jedan od zadataka naše borbe na ideološkom frontu.

* * *

NEODLOŽNI ZADACI NASTALI POSLE USPOSTAVLJANJA SARADNJE IZMEĐU KUOMINTANGA I KOMUNISTIČKE PARTIJE

(29 septembra 1937 godine)

Još 1933 godine Komunistička partija Kine objavila je deklaraciju u kojoj je izrazila spremnost da sa svima jedinicama kuomintanške vojske zaključi sporazum o zajedničkoj borbi protiv japanskih zavojevača na bazi tri uslova: prekidanje napada na Crvenu armiju, davanje sloboda narodnim masama i naoružavanje narodnih masa. To je bilo učinjeno zato što je, posle događaja od 18 septembra 1931 godine, najvažniji zadatak kineskog naroda postao borba protiv napada japanskog imperijalizma na Kinu. Ali nama nije pošlo za rukom da postignemo postavljeni cilj.

Avgusta 1935 godine Komunistička partija Kine i kineska Crvena armija obratile su se svim partijama i grupama i svim građanima s pozivom da se stvori Ujedinjena antijapanska armija i Vlada nacionalne odbrane radi zajedničke borbe protiv japanskog imperijalizma[1]). Decembra te godine, Komunistička partija Kine donela je, u zajednici sa nacionalnom buržoazijom, odluku o stvaranju jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta[2]). Zatim je, maja 1936 godine, komanda Crvene armije objavila telegram u kome je zahtevala od nankinške Vlade prekidanje građanskog rata radi zajedničke borbe protiv japanskih zavojevača[3]). Avgusta 1936 godine Centralni komitet Komunističke partije Kine uputio je pismo CIK-u Kuomintanga, u kome je zahtevao od Kuomintanga prekidanje građanskog rata i stvaranje jedinstvenog fronta dveju partija radi zajedničke borbe protiv japanskog imperijalizma[4]). Septembra 1936 godine Komunistička partija je donela odluku u kojoj je istakla parolu stvaranja jedinstvene demokratske republike u Kini[5]). Komunistička partija se nije ograničila na deklaracije, telegrame, pisma i odluke; ona je mnogo puta vodila pregovore s Kuomintangom preko specijalno odašiljanih svojih pretstavnika; ali i to je bilo bez rezultata. Tek posle sijanskih događaja krajem 1936 godine opunomoćeni pretstavnik Komunističke partije Kine uspeo je da u pregovorima sa rukovodstvom Kuomintanga postigne saglasnost u najvažnijem tadašnjem političkom pitanju — o prekidanju građanskog rata između obe partije — i da postigne mirno rešenje sijanskog konflikta. To je bio veliki događaj u istoriji Kine, i tada

su stvoreni neophodni preduslovi za obnavljanje saradnje između dve partije.

10 februara ove godine, uoči Trećeg plenuma CIK-a Kuomintanga, Centralni komitet Komunističke partije Kine uputio je, radi konkretnog otpočinjanja saradnje između dve partije, telegram Plenumu, u kome je široko izložio svoje predloge[6]). U tom telegramu Komunistička partija je zahtevala da Kuomintang dâ sledećih pet obaveza: da prekine građanski rat, da uvede demokratske slobode, da sazove Nacionalnu skupštinu, da brže završi sa pripremama za rat protiv japanskih zavojevača, da poboljša životne uslove naroda. Komunistička partija je sa svoje strane davala Kuomintangu sledeće četiri obaveze: da prekine sa suprotstavljanjem jedne vlasti drugoj, da promeni naziv Crvene armije, da uvede u revolucionarnim uporišnim bazama demokratski režim na novim principima, da prekine sa konfiskacijom zemljoposedničke zemlje. To je takođe pretstavljalo važan politički korak, jer bi se inače uspostavljanje saradnje između dve partije besumnje oteglo, a to bi jako naškodilo brzom završavanju priprema za rat protiv japanskih zavojevača.

Posle toga u pregovorima je bilo postignuto izvesno zbližavanje gledišta obeju partija. U svim pitanjima, kao što su, naprimer, izrada opšteg političkog programa obeju partija, ukidanje zabrane delovanja masovnih pokreta, oslobođenje političkih zatvorenika, promena imena Crvene armije itd., Komunistička partija je dala nove, konkretnije predloge. Iako objavljivanje opšteg programa, ukidanje zabrane delovanja masovnih pokreta, priznavanje novog režima na teritoriji revolucionarnih uporišnih baza ni do danas nisu još ostvareni, naredba o promeni imena Crvene armije u 8-u nacionalno-revolucionarnu armiju (u skladu sa numerisanjem vojnih združenih jedinica koje se bore na frontu, ona se naziva i 18 armiska grupa) već je objavljena, približno mesec dana posle pada Pejpinga i Tjencina. Deklaracija Centralnog komiteta Komunističke partije Kine o uspostavljanju saradnje između dve partije, predata Kuomintangu još 15 jula, i tekst Čang Kaj Šekovog govora o legalizaciji Komunističke partije, koji je prema dogovoru trebalo da se objavi odmah posle deklaracije, takođe su već objavljeni, iako s velikim zakašnjenjem (što mora da izazove žaljenje); njih je objavila kuomintanška telegrafska agencija »Čunjanše«*) 22 i 23 septembra, u trenutku zategnute situacije na frontu. Komunistička partija u svojoj deklaraciji i Čang Kaj Šek u svom govoru objavili su uspostavljanje saradnje dve partije i samim tim postavili nužnu osnovu za veliku stvar zajedničke borbe dveju partija u ime spasa otadžbine. Deklaracija Komunističke partije poslužiće ne samo kao osnova za zbliženje dveju partija, nego će postati i glavna osnova velikog okupljanja čitavog naroda. Čang Kaj Šek je u svom govoru

*) »Central news« (Centralne novosti). — *Prim. prev.*

priznao legalan položaj Komunističke partije u zemlji i ukazao na potrebu okupljanja radi spasenja otadžbine. To je vrlo dobro. Ali on se još uvek nije odrekao oholosti svojstvene Kuomintangu, i nije pokazao potrebnu samokritičnost, i zbog toga ne možemo biti zadovoljni. Ali, bilo kako bilo, jedinstveni front dveju partija već je proglašen. To otvara novu eru u istoriji Kineske revolucije, to će imati ogroman, vrlo dubok uticaj na razvoj Kineske revolucije i odigraće odlučujuću ulogu pri uništavanju japanskog imperijalizma.

Počev od 1924 godine u Kineskoj revoluciji odlučujuću ulogu igraju odnosi između Kuomintanga i Komunističke partije. Na bazi saradnje dveju partija, koje su se rukovodile određenim programom, razvila se revolucija 1924—1927 godine. Za neke dve-tri godine to je dovelo do ogromnih uspeha u revoluciji, kojoj je Sun Jat Sen posvetio četrdeset godina svoga života, ali koju on nije mogao završiti. Ti uspesi došli su do izražaja u stvaranju revolucionarne baze u provinciji Kuangtungu i pobedi Severnog pohoda. To je bio rezultat stvaranja jedinstvenog fronta dveju partija. Ali izvesni ljudi pokazali su se nesposobni da se čvrsto pridržavaju revolucionarnih principa, i baš kad se revolucija približavala kraju, pocepali su jedinstveni front dveju partija, što je dovelo revoluciju do poraza i dalo mogućnosti spoljnom neprijatelju da izvrši svoju agresiju. To je bio rezultat rascepa jedinstvenog fronta dveju partija.

Jedinstveni front koji su sada ponovo stvorile dve partije označava početak novog perioda Kineske revolucije. I bez obzira na to što poneko još uvek ne shvata istoriske zadatke i velike perspektive tog jedinstvenog fronta, i što još uvek misli da njegovo stvaranje pretstavlja samo prinudnu i privremenu meru, preduzetu samo radi spoljnog efekta, zahvaljujući upravo tom jedinstvenom frontu, točak istorije pokrenuće Kinesku revoluciju napred u potpuno novu etapu. Hoće li moći Kina da izađe iz sadašnje duboke i ozbiljne nacionalne i socijalne krize, zavisiće od toga kako će se razvijati taj jedinstveni front. Novi dokazi za ovu tezu već se vide.

Prvi dokaz sastoji se u ovome: čim je Komunistička partija Kine prviput predložila politiku jedinstvenog fronta, tu je politiku odmah podržao čitav narod. To pokazuje u šta narod polaže svoje nade.

Drugi dokaz sastoji se u tome što je mirno rešenje sijanskog konflikta i prekidanje rata između dve partije odmah izazvalo u zemlji nečuveno zbližavanje svih partija, svih grupa, svih društvenih slojeva i svih armija, iako to zbližavanje još uvek nije takvo kakvo zahteva rat protiv japanskih zavojevača, naročito ako se uzme u obzir da pitanje zbližavanja Vlade i naroda ni do danas uglavnom nije rešeno.

Treći i najjasniji dokaz sastoji se u tome što je rat protiv japanskih zavojevača započet u opštedržavnim razmerama. Mi ne možemo da budemo zadovoljni današnjim razvojem rata, jer, bez

obzira na njegov opštedržavni karakter, u njemu uzimaju učešće samo Vlada i vojska. Mi smo već davno govorili da će, ako se bude ratovalo na ovaj način, biti nemoguće pobediti japanski imperijalizam. Ali, ipak je rat protiv stranih agresora u opštedržavnim razmerama (takav kakav mi nismo videli za poslednjih sto godina) već otpočeo. Bez zavođenja unutrašnjeg mira, bez saradnje dveju partija to bi bilo nemoguće. Ako je japanskim banditima uspelo da onda kada je jedinstveni front dveju partija bio pocepan, lako, bez ijednog metka, zauzmu četiri severoistočne provincije*), danas, kad je ponovo stvoren jedinstveni front dveju partija, oni neće moći da osvajaju kinesku zemlju drugačije nego po cenu krvavih borbi.

Četvrti dokaz jeste odjek u inostranstvu. Radničko-seljačke mase i komunističke partije čitavog sveta podržavaju politiku jedinstvenog antijapanskog fronta koju je istakla Komunistička partija Kine. Posle uspostavljanja saradnje između Kuomintanga i Komunističke partije narodi čitavog sveta, a naročito Sovjetski Savez, počeće još aktivnije da pomažu Kinu. Kina i SSSR već su sklopili ugovor o nenapadanju[7]), i može se očekivati da će se odnosi između dve zemlje i dalje učvršćivati.

Polazeći od svih pomenutih dokaza, možemo tvrditi da će razvitak jedinstvenog fronta otkriti pred Kinom put ka svetlijoj i velikoj budućnosti, tojest put ka porazu japanskog imperijalizma i stvaranju jedinstvene demokratske republike u Kini.

Ali jedinstveni front neće moći da ispuni taj veliki zadatak ako ostane onde gde je danas. Jedinstveni front dveju partija treba i dalje razvijati, pošto sada stvoreni jedinstveni front još nije snažan i čvrst.

Da li se jedinstveni antijapanski nacionalni front ograničava na dve partije — Kuomintang i Komunističku partiju? Ne, on pretstavlja jedinstveni front čitave nacije; dve partije su samo deo tog jedinstvenog fronta.

Jedinstveni antijapanski nacionalni front jeste jedinstveni front svih partija, svih grupa, svih društvenih slojeva i svih armija, jedinstveni front svih patriota u zemlji — radnika, seljaka, vojnika, inteligencije i svih trudbenika. Jedinstveni front stvarno zasada još nije izašao iz okvira dveju partija, još se nisu podigle, niti pokrenule i organizovale, niti su se naoružale široke mase radnika, seljaka, vojnika, gradske sitne buržoazije i mnogi drugi patrioti. To je najozbiljniji problem danas, najozbiljniji zato što se ta činjenica odražava i na situaciji na frontu, ne dajući nam da postižemo pobede. Sada se već ne može, a i nema se zašto sakrivati da je na čitavom frontu od Severne Kine do provincija Kjangsua i Čekjanga došlo do ozbiljne krize. Sada je pitanje u tome kako da se savlada ta kriza. Jedini put da se to savlada jeste ostvariti Sun Jat Senov zavet »podići narodne mase«. Ovaj njegov predsmrtni zavet govori

*) Provincije Ljaoning, Kirin, Hajlunkjang i Džehol.

da je Sun Jat Sen na osnovu četrdesetogodišnjeg iskustva došao do dubokog ubeđenja da se ciljevi revolucije mogu postići samo tim putem. Iz kog razloga onda ljudi tako uporno odbijaju da ispune ovaj zavet? Iz koga se razloga ljudi u jednom takvom teškom, kritičnom momentu, kad se postavlja pitanje života ili smrti otadžbine, još uvek ne rešavaju da ispune ovaj zavet? Svakom je jasno da se politika diktature i represalija ne slaže s principom izraženim u rečima »podići narodne mase«. Ako rat protiv japanskih zavojevača budu vodile samo Vlada i vojska, onda će biti potpuno nemoguće postići pobedu nad japanskim imperijalizmom. Mi smo na to još u maju ove godine na sav glas upozoravali vladajuću partiju Kuomintang, govoreći da će nas, ako se narod ne podigne na borbu protiv japanskih zavojevača, postići sudbina Etiopije. To su govorili ne samo komunisti, nego i mnogi drugi napredni građani u raznim krajevima naše zemlje, kao i mnogi dalekovidi članovi Kuomintanga. Ali politika diktature se nije izmenila. Posledica toga je da je Vlada odvojena od naroda, i da je vojska odvojena od naroda, da su u vojsci starešine odvojene od boraca. Ako se jedinstveni front ne ojača time što će se u njega uvesti narodne mase, onda će se kriza na frontu neizbežno zaoštravati, a ne ublažavati.

Današnji jedinstveni antijapanski front ni dosad još nema zvanično objavljen politički program priznat od strane obe partije, koji bi zamenio kuomintanšku politiku diktature. Kuomintang još i danas primenjuje prema narodnim masama one iste uobičajene metode koje je primenjivao tokom poslednjih deset godina. Ni u čemu se — počev od upravnog aparata, poretka u vojsci i politike prema narodnim masama pa do finansija, ekonomike i narodnog obrazovanja — nisu dogodile nikakve bitne promene, nego se primenjuju one iste metode koje su postojale tokom poslednjih deset godina. Međutim, u zemlji su se dogodile promene, i to veoma značajne: prekidanje građanskog rata i početak pružanja jednodušnog otpora japanskim zavojevačima. Prekinut je građanski rat između dve partije, počeo je rat u opštedržavnim razmerama protiv agresora. To je najkrupnija promena u političkoj situaciji u Kini, koja je počela od sijanskih događaja. Ali oni stari, uobičajeni metodi ni do danas nisu izmenjeni. I tako dolazi do nesklada između onoga što se izmenilo i onoga što je ostalo neizmenjeno. Stari metodi bili su podesni samo za sprovođenje sporazumaške politike van zemlje i za gušenje revolucije u zemlji. Danas se ti uobičajeni metodi primenjuju i kao protivdejstvo napadu japanskog imperijalizma, i zbog toga se oni na svakom koraku pokazuju kao rđavi i otkrivaju sve svoje slabe strane. Ako nećemo uopšte da ratujemo, onda se nema šta ni govoriti, ali ako se već latimo oružja — a mi smo već počeli borbu i sukobili se s ozbiljnom krizom na frontu, — onda je čak teško i zamisliti opasnosti koje nam prete ako nećemo da radimo na nov način. Za borbu protiv japanskih zavojevača potreban je snažan jedinstven front, i, prema tome, potrebno je mobilisati i

uvesti u jedinstveni front čitav narod. Za borbu protiv japanskih zavojevača potreban je čvrst jedinstveni front, i, prema tome, potreban je i opšti program. Opšti program pretstavljaće za jedinstveni front rukovodstvo za akciju, a u isti mah i čvrstu vezu koja će strogo utvrditi pravila delatnosti svih partija, grupa, društvenih slojeva, vojske, svih organizacija i svih ljudi koji ulaze u jedinstveni front, i tek tada može biti reči o čvrstoj solidarnosti. Mi smo protiv starih veza, zato što one nisu podesne za nacionalno-revolucionaran rat. Mi pozdravljamo stvaranje novih veza namesto starih, naime, objavljivanje opšteg programa i uvođenje revolucionarnog poretka. To je preko potrebno, i samo to odgovara zahtevima rata protiv japanskih zavojevača.

Šta je to opšti program? To su tri narodna principa Sun Jat Sena i »Program otpora Japanu i spasa otadžbine« od 10 tačaka, koji je istakla Komunistička partija 25 avgusta[8]).

U svojoj deklaraciji o uspostavljanju saradnje između Kuomintanga i Komunističke partije, Komunistička partija Kine je izjavila: »Tri narodna principa Sun Jat Sena potrebna su za savremenu Kinu, i naša Partija je spremna da vodi borbu za njihovo potpuno ostvarenje«. Nekima izgleda čudno što je Komunistička partija spremna da ostvaruje tri narodna principa Kuomintanga. Kao primer može da posluži Ču Čing Laj iz Šangaja[9]), koji je izrazio sumnju povodom ovoga na stranicama jednog šangajskog časopisa. Ti ljudi smatraju da su komunizam i tri narodna principa Sun Jat Sena—nespojivi. To je formalističko prilaženje pitanju. Komunizam će biti ostvaren u daljoj etapi razvitka revolucije. U današnjoj etapi kineski komunisti nemaju tu iluziju da će komunizam odmah ostvariti, nego hoće da sprovedu u život, kako to određuje hod istoriskog razvoja, principe nacionalne revolucije i principe demokratske revolucije. To su upravo i bili osnovni motivi koji su pobudili Komunističku partiju da iziđe sa predlogom za stvaranje jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta i jedinstvene demokratske republike. Što se pak tiče tri narodna principa, još pre deset godina, u doba postojanja prvog jedinstvenog fronta dveju partija, Komunistička partija i Kuomintang su na Prvom kongresu Kuomintanga zajednički odlučili da ih sprovode u život, i u periodu 1924—1927 godine tri narodna principa ostvarivao je na ogromnom delu naše zemlje svaki dobar komunista i svaki dobar član Kuomintanga. Na nesreću, 1927 godine jedinstveni front bio je pocepan, i otada je počeo period desetogodišnje borbe Kuomintanga protiv sprovođenja u život tri narodna principa. Međutim, celokupna politika koju je sprovodila Komunistička partija u toku tih deset godina odgovarala je kao i ranije u potpunosti revolucionarnom duhu tri narodna principa i tri osnovna politička načela Sun Jat Sena. Nije bilo nijednog dana da se komunisti nisu borili protiv imperijalizma, i to je istinski dosledno sprovođenje principa nacionalizma; isto tako i demokratska diktatura radnika i seljaka nije ništa drugo nego do-

sledno sprovođenje principa vlasti naroda; a agrarna revolucija jeste dosledno sprovođenje principa narodnog blagostanja. Zašto onda Komunistička partija Kine izjavljuje da se odriče demokratske diktature radnika i seljaka i da prekida sa konfiskacijom zemljoposedničke zemlje? Kao što smo to već odavno objašnjavali, ona to nikako ne čini zato što takav režim i takve mere uopšte nisu potrebne, nego zato što je oružana agresija japanskog imperijalizma izazvala promene u odnosu između klasa u zemlji, i što je ujedinjenje čitave nacije, svih društvenih slojeva, za borbu protiv japanskog imperijalizma postalo preko potrebno i mogućno. Ne samo u Kini, nego i u čitavom svetu pojavila se potreba i mogućnost stvaranja jedinstvenog antifašističkog fronta radi zajedničke borbe protiv fašizma.

Zbog toga smo mi za stvaranje jedinstvenog nacionalnog demokratskog fronta u Kini. Upravo na toj bazi smo mi i predložili da se demokratska diktatura radnika i seljaka zameni demokratskom republikom saveza svih slojeva naroda. Sprovođenje agrarne revolucije pod parolom »svakom oraču — svoja njiva« i jeste ona politika koju je u svoje vreme predložio Sun Jat Sen. I što mi danas prekidamo sprovođenje te politike, to činimo zato da okupimo još veći broj ljudi za borbu protiv japanskog imperijalizma, a ne zato što nema potrebe da se u Kini rešava agrarno pitanje. Mi smo se sasvim nedvosmisleno izjasnili o pitanju objektivnih uzroka izmene naše politike i ukazali na to da je ona uslovljena potrebama datog momenta. Baš zbog toga što se Komunistička partija Kine, oslanjajući se na principe marksizma, dosledno pridržavala opšteg programa prvog jedinstvenog fronta Kuomintanga i Komunističke partije, tojest tri revolucionarna narodna principa, i što je razvila taj program dalje, — baš zbog toga je ona mogla u kritičnom momentu velike opasnosti za našu naciju, kada je moćni neprijatelj napao naše granice, u pravo vreme da predloži politiku jedinstvenog nacionalnog demokratskog fronta — jedinu politiku koja je mogla spasti zemlju od porobljavanja, — i da neumorno sprovodi tu politiku u život. Sada nije pitanje u tome da li Komunistička partija veruje ili ne veruje u tri revolucionarna narodna principa, da li ih sprovodi u život ili ne, nego, naprotiv, u tome da li u tri revolucionarna narodna principa veruje ili ne Kuomintang, da li ih u život on sprovodi ili ne sprovodi. Sad se zadatak sastoji u tome da se oživi revolucionarni duh narodnih principa Sun Jat Sena u čitavoj zemlji, i da se, pošto se na osnovu njih izradi određeni program i politička linija, pristupi sprovođenju tih principa svesrdno, bez zadnjih misli, svojski, a ne formalno, brzo i bez odlaganja. Komunistička partija Kine istinski gaji tu nadu i danju i noću. Zbog toga je Komunistička partija posle događaja u Lukoučjaou predložila program otpora Japanu i spasa otadžbine koji se sastoji od 10 tačaka. Ovaj program je u skladu i sa marksizmom i sa zaista revolucionarnim Sun Jat Senovim narodnim principima. To je pro-

gram Kineske revolucije u ovoj etapi, tojest minimalni program za etapu nacionalno-revolucionarnog rata protiv japanskih zavojevača. Samo pod uslovom sprovođenja ovog programa moguće je spasti Kinu. Ko i ubuduće bude radio suprotno tom programu, toga će istorija kazniti.

Sprovođenje u život ovog programa u opštedržavnim razmerama nemogućno je bez saglasnosti Kuomintanga, pošto Kuomintang još i sada pretstavlja najveću, a i vladajuću partiju u Kini. Mi verujemo da će doći čas kad će se najdalekovidniji članovi Kuomintanga složiti s našim programom, jer ako se oni ne slože, onda će tri narodna principa ostati prazna reč, a revolucionarni duh Sun Jat Sena neće oživeti, niti će biti moguće postići pobedu nad japanskim imperijalizmom, a kineski narod neće izbeći sudbinu kolonijalnih robova. Pravi, dalekovidi članovi Kuomintanga, besumnje, ne žele to, a i čitav naš narod ni u kom slučaju neće skrštenih ruku čekati da ga, do poslednjeg čoveka, pretvore u kolonijalne robove; osim toga, g. Čang Kaj Šek je u svom govoru od 23 septembra rekao: »Ja smatram da smo mi za revoluciju ne iz ličnih razloga i sebičnih pobuda nego u ime ostvarenja tri narodna principa. U ovom teškom vremenu, kada se rešava pitanje opstanka zemlje, mi još manje smemo da pominjemo staro, nego treba, zajedno s čitavim narodom, da radimo na obnovi i da na sve moguće načine idemo ka jedinstvu da bismo odbranili život i opstanak države«. To je sasvim pravilno. Danas je neodložan zadatak ostvarenje tri narodna principa, odbacivanje egoističnih pobuda pojedinaca i manjih grupa, odbacivanje starih, uobičajenih metoda, neodložno sprovođenje revolucionarnog programa koji odgovara trima narodnim principima, potpuna obnova u zajednici s narodom. Eto, to je danas jedini put. Ako se stvari i dalje odlažu, može se dogoditi da ćemo se kajati, ali će biti kasno.

Ali za ostvarenje tri narodna principa i programa od 10 tačaka potreban je odgovarajući instrumenat. S tim u vezi pojavljuje se pitanje o reorganizaciji Vlade i vojske. Današnja Vlada još uvek pretstavlja Vladu jednopartiske diktature Kuomintanga, a ne Vladu jedinstvenog nacionalnog demokratskog fronta. Sprovođenje u život tri narodna principa i programa od 10 tačaka nemoguće je bez Vlade jedinstvenog nacionalnog demokratskog fronta. U kuomintanškoj vojsci još uvek vlada stari poredak. Postići pobedu nad japanskim imperijalizmom s vojskom u kojoj postoji takav poredak, nemoguće je. Vojska je danas zauzeta izvršavanjem svoga zadatka, a to je rat protiv japanskih zavojevača. Mi se s najvećim poštovanjem odnosimo prema svoj toj vojsci, a naročito prema vojsci koja se bori na frontu. Ali poredak koji postoji u kuomintanškoj vojsci nepodesan je za postizavanje konačne pobede nad japanskim banditima, nepodesan za uspešno sprovođenje tri narodna principa i revolucionarnog programa; treba izmeniti taj poredak, što je već pokazalo tromesečno iskustvo rata protiv japanskih zavojevača. U osnovi

najnužnijih promena treba da budu principi jedinstva oficira i vojnika i jedinstva vojske i naroda. Današnji poredak u kuomintanškoj vojsci iz osnova protivreči tim principima. Široke mase vojnika i oficira pokazuju odanost i hrabrost. Ali ih stari poredak sputava i ne daje im mogućnosti da prošire svoju aktivnost, i zbog toga se mora što je moguće pre pristupiti reorganizovanju staroga poretka. To ne znači da treba prekinuti vojna dejstva i obnoviti ih tek pošto poredak u vojsci bude reorganizovan. Današnji poredak se može izmeniti i u toku samoga rata. Centralni zadatak sastoji se u tome da se izmeni politički duh vojske i da se reorganizuje politički rad u njoj. Kao obrazac u tom smislu može poslužiti nacionalno-revolucionarna armija u vreme Severnog pohoda. To je bila armija u kojoj je, uglavnom, bilo postignuto jedinstvo oficira i vojnika, vojske i naroda. Izvanredno je potrebno oživeti u vojsci duh iz onog vremena. Kina se mora učiti na primeru rata u Španiji. Španska republikanska vojska stvarana je u izvanredno teškoj situaciji. Uslovi u Kini su bolji nego u Španiji, ali nama nedostaje snažan i čvrst jedinstveni front, nedostaje odgovarajuća vlada za taj jedinstveni front koja bi bila sposobna da do kraja sprovede revolucionarni program, nedostaje nam velika armija s novim poretkom. Kina mora popuniti sve te praznine.

Crvena armija rukovođena Komunističkom partijom Kine može danas da igra ulogu samo avangarde u ratu protiv japanskih zavojevača, ona još nije u stanju da igra odlučujuću ulogu u ratu koji se vodi u razmerama čitave zemlje. Ali izvesna njena politička, vojna i organizaciska preimućstva zaslužuju da ih uzmu kao obrazac sve prijateljske vojske u zemlji. Ni ova vojska nije u početku bila ovakva kakva je danas; u svoje vreme i u njoj je bilo mnogo rada na reorganizovanju; glavno se sastojalo u tome što je u njoj bio iskorenjen feudalni poredak i sprovedeni principi jedinstva oficira i vojnika, vojske i naroda. Ovo iskustvo može poslužiti kao pouka za sve prijateljske vojske u zemlji.

Drugovi u borbi protiv japanskih zavojevača, članovi vladajuće partije — Kuomintanga, danas mi zajedno s vama snosimo odgovornost za spasavanje otadžbine od porobljavanja. Vi ste već zajedno s nama stvorili jedinstveni antijapanski front, i to je vrlo dobro. Vi vodite rat protiv japanskih zavojevača, to je takođe vrlo dobro. Ali mi ne odobravamo to što vi u svemu ostalom vodite staru politiku. Mi moramo proširivati jedinstveni front i činiti ga snažnijim, uvoditi u njega narodne mase. Potrebno je jačati ga, a zato treba da sprovodimo opšti program, potrebno je odlučiti da se izmeni politički režim u zemlji i poredak koji postoji u vojsci. Zemlji je preko potrebna nova Vlada. Samo ako postoji takva Vlada, moći će se ostvariti revolucionarni program i pristupiti reorganizovanju vojske u okviru čitave zemlje. Ovaj naš predlog je zahtev današnjice. U vašoj partiji takođe ima mnogo ljudi koji osećaju da je već vreme da se sprovedu ti zahtevi. U svoje vreme se Sun Jat

Sen odlučio za promenu političkog režima u zemlji i poretka u vojsci, i samim tim bila je postavljena osnova Revoluciji 1924—1927 godine. Danas odgovornost za sličnu reorganizaciju pada na vas. Zacelo da članovi Kuomintanga koji iskreno vole otadžbinu neće smatrati naš predlog kao nešto nepotrebno. Mi smo ubeđeni da ovaj predlog odgovara objektivnim potrebama.

Danas se za našu naciju rešava pitanje: biti ili ne biti. Neka se još više zbliže Kuomintang i Komunistička partija! Građani koji nećete da postanete kolonijalni robovi, ujedinite se još više na bazi saveza Kuomintanga i Komunističke partije! Izvršiti sve potrebne reforme kako bi se savladale sve teškoće, to je danas neodložni zadatak Kineske revolucije. Kad rešimo taj zadatak, mi ćemo besumnje, moći naneti poraz japanskom imperijalizmu. Potrebno je samo da uložimo napore, i pred nama će se otkriti svetlija budućnost.

NAPOMENE

1. — Vidi napomenu 2 uz članak »Zadaci Komunističke partije Kine u periodu antijapanskog rata« u 1-vom tomu ovoga dela.

2. — Vidi napomenu 3 uz isti članak.

3. — Vidi napomenu 4 uz isti članak.

4. — Vidi napomenu 7 uz članak »Izjava povodom Čang Kaj Šekove izjave« u 1-vom tomu ovoga dela.

5. — Vidi napomenu 6 uz članak »Zadaci Komunističke partije Kine u periodu antijapanskog rata« u 1-vom tomu ovog dela.

6. — Vidi napomenu 7 uz isti članak.

7. — Kinesko-sovjetski ugovor o nenapadanju bio je sklopljen 21 avgusta 1937 godine.

8. — Vidi članak »Za mobilizaciju svih snaga radi izvojevanja pobede u ratu protiv japanskih zavojevača« u 1-om tomu.

9. — Ču Čing Laj, jedan od lidera »Nacionalno-socijalističke partije« (manje grupe koju su organizovali reakcionarni zemljoposednici, birokrati i krupna buržoazija); kasnije je postao član izdajničke vangčingvejovske Vlade.

* * *

RAZGOVOR S ENGLESKIM DOPISNIKOM DŽEMSOM BERTRAMOM

(25 oktobra 1937 godine)

KOMUNISTIČKA PARTIJA KINE I RAT PROTIV JAPANSKIH ZAVOJEVAČA

Pitanje Dž. Bertrama: Kako je konkretno izražavala svoj stav Komunistička partija Kine pre i posle početka Kinesko-japanskog rata?

Odgovor Mao Ce Tunga: Pre početka ovog rata Komunistička partija Kine je mnogo puta upozoravala kineski narod da je rat s Japanom neizbežan, da su sve priče japanskih imperijalista o takozvanom »mirnom rešenju«, sve lepe reči japanskih diplomata samo paravan koji treba da prikrije pripremu Japana za rat. Mi smo uporno ponavljali da se nacionalno-oslobodilački rat može pobedonosno voditi samo pod uslovom jačanja jedinstvenog fronta i vođenja revolucionarne politike. Posebno važan deo revolucionarne politike jesu demokratske reforme u cilju mobilizacije narodnih masa zemlje za učešće u antijapanskom frontu, koje obavezno treba da sprovede kineska Vlada. Mi smo uporno ukazivali i na zabludu onih koji su verovali u japanske »garantije mira« i smatrali da je moguće izbeći rat, i na greške onih koji su mislili da se može pružiti otpor japanskim banditima i bez mobilizacije narodnih masa. Početak rata i čitav njegov tok pokazali su pravilnost tih naših pogleda. Sutradan posle događaja u Lukoučjaou Komunistička partija je objavila deklaraciju u kojoj je pozvala sve partije, sve grupe i sve društvene slojeve da pruže jednodušan otpor agresiji japanskih bandita i da učvrste jedinstveni nacionalni front. Ubrzo za tim smo objavili »Program otpora Japanu i spasa otadžbine« od 10 tačaka; u njemu je formulisana politika koju treba da vodi kineska vlada za vreme rata protiv japanskih zavojevača. U trenutku uspostavljanja saradnje između Kuomintanga i Komunističke partije mi smo objavili još jednu važnu deklaraciju. Sve to potvrđuje da mi uporno i nepokolebljivo sprovodimo liniju jačanja jedinstvenog fronta, liniju revolucionarne politike u cilju vođenja rata protiv japanskih zavojevača. Danas je naša glavna parola: »Opšti rat cele nacije protiv japanskih zavojevača«.

SITUACIJA I POUKE U RATU PROTIV JAPANSKIH ZAVOJEVAČA

Pitanje: Kako danas ocenjujete rezultate rata?

Odgovor: Treba navesti dva osnovna rezultata. S jedne strane, zauzimanje naših gradova od strane japanskih imperijalista, okupiranje teritorije, silovanje žena, pljačka, paljenje i masovna ubistva stavili su čitav kineski narod oči u oči s neposrednom opasnošću porobljavanja. S druge strane, kineski narod je u ogromnoj većini jasno shvatio da se ne može spasti bez daljeg okupljanja i bez širenja svenarodnog rata protiv agresora. Istovremeno rat je kod svih miroljubivih država sveta počeo buditi svest o neophodnosti borbe protiv japanskih pretnji. To su današnji rezultati rata.

Pitanje: Kakvi su, po Vašem mišljenju, ciljevi Japana? U kojoj je meri on već ostvario te ciljeve?

Odgovor: Japan računa, u prvom redu, da zauzme Severnu Kinu i Šangaj, a zatim ostale oblasti Kine. Što se tiče stepena u kome su ostvarili svoje planove japanski agresori, treba reći da su, zbog toga što u ratu koji vodi Kina dosada učestvuju samo Vlada i vojska, japanski banditi za kratko vreme već zauzeli provincije Hopej, Čahar i Suijuan i doveli u opasnost provinciju Šansi. Iz tog opasnog položaja moguće je izići samo tako ako rat jednodušno vode i narodne mase i vlada.

Pitanje: Da li Vi smatrate da je Kina ipak postigla izvesne uspehe u ratu protiv japanskih zavojevača? Ako je reč o poukama iz rata, u čemu se one sastoje?

Odgovor: Na ovo pitanje želeo bih da odgovorim malo podrobnije. Pre svega, treba reći da su postignuti uspesi, i to ogromni uspesi. Oni se sastoje u ovome:

1. — Otkako je imperijalizam prodro u Kinu nije bilo ovakvog rata kao što je današnji rat protiv japanskih zavojevača. To je zaista svekineski rat: u njemu učestvuje čitava kineska zemlja. Po svom karakteru to je revolucionaran rat.

2. — Zahvaljujući ratu, Kina je iz stanja pocepanosti i razjedinjenosti došla u stanje relativnog jedinstva. U osnovi tog jedinstva leži saradnja Kuomintanga i Komunističke partije.

3. — Ovaj rat doneo je kineskom narodu simpatije međunarodnog javnog mnenja. Namesto ranijeg potcenjivanja Kine u inostranstvu, izazvanog time što Kina nije pružala otpor neprijatelju, sada je došlo poštovanje, pošto Kina pruža otpor agresoru.

4. — Japanske zavojevače rat staje skupo. Oni, kako to izveštavaju, svakodnevno troše na njega 20 miliona jena. Što se tiče njihovih gubitaka u živoj sili, može se sa sigurnošću reći, iako za to nemamo zasad brojnih podataka, da su i tu gubici vrlo veliki. Ako su ranije japanski agresori zauzeli četiri severoistočne provincije skoro bez ikakvih napora, takoreći da ni prstom nisu makli, sada im neće poći za rukom da zauzmu ni pedalj kineske zemlje bez krvavih borbi. Japanski zavojevači hteli su da zadovolje svoje ve-

like apetite na račun Kine. Ali će se, zbog dugog otpora Kine, japanski imperijalizam sam naći na putu propasti. S tog gledišta Kina vodi nacionalno-oslobodilački rat, ne samo radi sopstvenog spasa; ona pored toga vrši i veliku dužnost kao učesnik svetskog antifašističkog fronta. Revolucionarni karakter rata protiv japanskih zavojevača manifestuje se i u tome.

5. — Mi smo izvukli pouke iz rata. Njih smo platili zemljom i krvlju svojom.

Što se tiče tih pouka, treba istaći njihov vrlo veliki značaj. Za nekoliko meseci rata u Kini su se otkrila mnoga slaba mesta. To se pokazalo, pre svega, u političkoj oblasti. Iako je ovaj rat postao svekineski, jer u njemu učestvuje čitava kineska zemlja, ipak on, po sastavu snaga koje ga vode, nije svekineski rat. Vlada, kao i ranije, svojim ograničenjima sprečava široke narodne mase da se podignu i da uzmu učešća u ratu i zbog toga rat još ni do danas nije postao rat narodnih masa. Rat protiv agresije i japanskog imperijalizma bez učešća narodnih masa u njemu nikako se ne može završiti pobedom. Izvesni ljudi govore: »Rat već sada ima opšti karakter«. To je tačno samo u toliko što u ratu učestvuje čitava kineska zemlja. Po sastavu snaga koje učestvuju u ratu, rat je još uvek jednostran, jer još uvek pretstavlja samo rat Vlade i vojske, a ne rat naroda. To je i bio glavni uzrok tome što smo mi u toku nekoliko meseci izgubili veliku teritoriju i uzrok mnogih vojnih neuspeha. Na taj način, iako je današnji rat protiv japanskih zavojevača revolucionarni rat, ipak on nije još dobio sasvim revolucionarni karakter, upravo zbog toga što on još uvek nije postao rat masa. Ovde opet dolazimo na pitanje jedinstva: iako su partije i grupe u zemlji danas zbliženije nego što su bile ranije, još uvek nije ni izbliza postignut potreban stepen jedinstva. Ogromna većina političkih zatvorenika nije ni do danas oslobođena; još nije u potpunosti ukinuta zabrana partiskog delovanja; odnosi između Vlade i naroda, vojske i naroda, oficira i vojnika kao i pre ne valjaju ništa; među njima postoji nesloga, a ne jedinstvo. A to je najosnovnije pitanje. Ako to pitanje ne bude rešeno, ne može biti ni reči o pobedi u ratu.

Važan uzrok gubitaka u živoj sili i teritoriji jesu, pored pomenutog, i greške vojnog karaktera. Dosad je u većini bitaka kineska vojska prepuštala inicijativu neprijatelju i vodila operacije koje se vojničkim jezikom nazivaju »čista odbrana«. Ako se tako ratuje, biće nemoguće postići pobedu. Da se postigne pobeda, treba sprovoditi političku i vojnu liniju koja se jako razlikuje od ove koja se danas sprovodi. To su pouke koje smo mi izvukli.

Pitanje: U tom slučaju, koje političke i vojne uslove Vi smatrate kao neophodne?

Odgovor: U oblasti politike neophodno je, prvo, reorganizovati današnju Vladu u Vladu jedinstvenog fronta uz učešće pretstavnika naroda. Ta Vlada treba da bude demokratska i u isti mah centralistička. Ona mora sprovoditi revolucionarnu politiku nužnu

za čitavu zemlju. Drugo, potrebno je dati narodu slobodu reči, štampe, zbora, udruživanja, slobodu pružanja oružanog otpora neprijatelju, s tim da rat postane opštenarodni rat. Treće, treba poboljšati životne uslove naroda ukidanjem teških poreza i prireza, sniženjem zakupnine na zemlju i interesa na zajam, poboljšanjem materijalnog obezbeđenja radnika, mlađeg komandnog sastava vojske i vojnika, davanjem olakšica porodicama vojnika koji se bore protiv japanskih zavojevača, pružanjem pomoći stanovništvu postradalom od elementarnih nepogoda, izbeglicama itd. Finansiska politika Vlade treba da se zasniva na principu pravilnog raspoređivanja tereta, tojest na principu: »ko ima para daje pare«. Četvrto, treba aktivizirati spoljnu politiku. Peto, reorganizovati politiku u oblasti kulture i prosvete. Šesto, nemilosrdno goniti nacionalne izdajnike. Ovo je sada dobilo izuzetno veliki značaj. Nacionalni izdajnici su prešli svaku meru: na frontu pomažu neprijatelju, u pozadini se bave dezorganizacijom. Ima čak slučajeva da izdajnici uzimaju na sebe antijapansku masku, optužuju patriote za izdaju otadžbine i hapse ih. Ugušiti nacionalne izdajnike onako kako treba, biće mogućno samo u tom slučaju ako se narod podigne i počne sarađivati s Vladom.

U oblasti vojnih pitanja isto tako treba sprovesti potpunu reorganizaciju i, pre svega, u strategiji i taktici prekinuti sa čistom odbranom i preći na aktivne udare po neprijatelju; stari poredak u vojsci zameniti novim; prinudno regrutovanje zameniti agitacijom u masama za dobrovoljno stupanje u operativnu vojsku; razjedinjenu komandu zameniti jedinstvenom komandom; učiniti kraj nedisciplini u vojsci, koja je odvaja od naroda, i uvesti svesnu disciplinu, koja ne dopušta ni najmanju povredu interesa stanovništva; umesto da vojne operacije izvodi samo regularna armija, raditi na tome da se razvije širok narodni partizanski rat, koji bi sadejstvovao sa operacijama regularne armije itd., itd.

Sve pomenute političke i vojne uslove mi smo istakli u programu od 10 tačaka, koji smo objavili. Ova orijentacija u potpunosti odgovara duhu tri narodna principa, tri osnovna politička načela Sun Jat Sena i njegovom zavetu. Rat će se završiti pobedom samo u tom slučaju ako sve to bude sprovedeno u život.

Pitanje: Šta čini Komunistička partija za ostvarenje tog programa?

Odgovor: Naš rad usmeren je na to da stalno objašnjavamo sadašnje stanje i da se u savezu s Koumintangom i svim ostalim patriotskim partijama i grupama borimo za širenje i jačanje jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta, za mobilizaciju svih snaga radi izvojevanja pobede u ratu protiv japanskih zavojevača. Sada su okviri jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta još prilično uski. Taj front treba proširiti, drugim rečima, treba ispuniti zavet Sun Jat Sena koji je tražio da se »podignu narodne mase«, tojest da se mobilišu široke narodne mase, da uzmu učešća u jedinstve-

nom frontu. A za jačanje jedinstvenog nacionalnog fronta treba ostvariti zajednički program koji bi usmeravao delatnost svih partija i grupa u jednom određenom pravcu.

Mi se slažemo s tim da prihvatimo tri revolucionarna narodna principa Sun Jat Sena, njegova tri osnovna politička načela i njegov zavet kao zajednički program jedinstvenog fronta svih partija, grupa i svih društvenih slojeva. Ali, taj program ni do danas još nisu primile sve partije i grupe, i, što je glavno, ni Kuomintang nije još ni do danas primio ni objavio takav celovit program. Sada Kuomintang, ušavši u rat protiv japanskih zavojevača, već sprovodi delimično princip nacionalizma koji je proglasio Sun Jat Sen. Ali princip vlasti naroda još se ne sprovodi, princip narodnog blagostanja takođe se ne sprovodi. To je i dovelo do sadašnje ozbiljne krize u razvoju nacionalno-oslobodilačkog rata. U ovoj napregnutoj ratnoj situaciji vreme je da Kuomintang ostvari do kraja tri narodna principa Sun Jat Sena. Ako se bude i dalje otezalo sa njihovim sprovođenjem u život, posle će biti kasno kajati se. Dužnost Komunističke partije je da jasno, glasno i stalno objašnjava i sugerira Kuomintangu i čitavom narodu potrebu potpunog, doslednog i opšteg — u razmerama čitave zemlje — sprovođenja u život tri istinski revolucionarna narodna principa, tri osnovna politička načela i Sun Jat Senovog zaveta, da bi se proširio i učvrstio jedinstveni antijapanski nacionalni front.

8-MA ARMIJA U RATU PROTIV JAPANSKIH ZAVOJEVAČA

Pitanje: Recite, molim Vas, nešto o 8 armiji. Ona kod mnogih ljudi izaziva veliko interesovanje. Recite nešto, naprimer, o njenoj strategiji, taktici, političkom radu u njoj itd.

Odgovor: Zaista, otkako je kineska Crvena armija bila reorganizovana u 8 armiju i otišla na front, mnogi su se počeli interesovati za njen rad. Sada ću Vam u opštim crtama reći nešto o njoj.

Pre svega dodirnuću pitanja ratne situacije. Centar borbenih dejstava 8 armije, na strategiskom planu, jeste provincija Šansi. Kao što Vam je poznato, 8 armija postigla je mnogo pobeda, naprimer, u bici kod prevoja Pingsinga, pri zauzimanju Cingpinga, Pinglua, Ningvua, pri oslobođenju gradova Lajuana, Kuanglinga i pri zauzimanju prevoja Cečinga; ona je presekla tri najvažnije komunikaciske linije japanske vojske — između Tatunga i prevoja Jenmena, Jujsjana i prevoja Pingsinga, Suoa i Ningvua; ona je napadala na japansku pozadinu južno od prevoja Jenmena i dva puta odbranila prevoje Pingsing i Jenmen; poslednjih dana ona je oslobodila gradove Čujang i Tang. Japanska vojska koja je ušla u Šansi sada se nalazi u strategiskom okruženju 8 armije i ostale kineske vojske. Mi možemo sa sigurnošću reći da će japanska vojska u Severnoj Kini otsada nailaziti na najžešći otpor. Ako japanska

vojska namisli da gospodari u provinciji Šansiju, ona će neminovno naići na teškoće kakve dosad nije imala prilike da oseti.

Sad ću preći na pitanja strategije i taktike. Mi dejstvujemo tako kako dosad nije dejstvovala nijedna kineska vojska — uglavnom na krilima i bokovima i u pozadini neprijatelja. Ovaj način ratovanja potpuno se razlikuje od pasivne frontalne odbrane. Mi nismo protiv korišćenja jednog dela snaga u frontalnim borbama, — to je preko potrebno. Ali glavne snage treba iskoristiti na krilima i bokovima neprijatelja, primenjivati okruženja, obuhvate i obilaske i samostalno, na sopstvenu inicijativu, napadati neprijatelja. Samo takva dejstva dopuštaju da se sačuvaju sopstvene snage i da se unište snage neprijatelja. Dalje, jedan deo naših snaga koristi se za dejstva u pozadini neprijatelja. Ta dejstva su naročito efikasna, pošto ona dezorganizuju komunikacije neprijatelja i njegova uporišta. Ali i vojska koja vodi frontalne borbe isto tako ne treba da pribegava pasivnoj odbrani, ona treba uglavnom da primenjuje metod protivudara. Jedan od najvažnijih uzroka vojnih neuspeha poslednjih meseci bile su pogrešne metode izvođenja operacija. Metodi izvođenja operacija koje sada primenjuje 8 armija mi nazivamo samostalnim, nezavisnim partizanskim dejstvima i manevarskim dejstvima regularne vojske. Po svojim osnovnim principima to su oni isti metodi koje smo primenjivali za vreme prošlog građanskog rata u Kini, samo što ovde ima i izvesnih razlika. Govoreći o sadašnjoj etapi rata treba reći da su slučajevi koncentrisanog korišćenja vojske sada relativno retki, i da se dejstva dekoncentrisanim snagama praktikuju znatno češće. To se radi zato da bi se imala mogućnost nanošenja iznenadnih udara po krilima, bokovima i pozadini neprijatelja na velikom prostoru.

Što se tiče čitave kineske vojske, zbog njene velike brojnosti potrebno je izdvojiti jedan deo njenih snaga za obezbeđenje frontalne odbrane, a drugi za vođenje partizanskog rata dekoncentrisanim snagama; glavne njene snage, po pravilu, treba da dejstvuju prikupljeno, nanoseći udare po krilima i bokovima neprijatelja. Prva zapovest vojne veštine jeste čuvanje sopstvenih snaga i uništenje neprijateljskih snaga. Da se postigne taj cilj treba voditi samostalan, nezavisan partizanski rat i razvijati manevarska dejstva regularne vojske, izbegavajući pasivne šablonske metode vođenja rata. Ako glavnina vojske bude vodila manevarski rat, a 8 armija joj bude pomagala svojim partizanskim dejstvima, onda će garantija pobede, besumnje, biti u našim rukama.

Prelazim na pitanje političkog rada. 8 armija ima još jednu izuzetno važnu i jasno izraženu specijalnost — njen politički rad. Politički rad u 8 armiji zasniva se na tri osnovna principa: 1. — Princip jedinstva starešina i boraca. To znači ukidanje feudalnog poretka u Armiji, zabrana batina i psovanja, uvođenje svesne discipline: stvaranje takvog načina života u kome bi starešine i borci delili dobro i zlo. Sve to čini Armiju monolitnom. 2. — Prin-

cip jedinstva Armije i naroda. To znači da disciplina u Armiji ne dopušta ni najmanju povredu interesa stanovništva. Armija vodi propagandu u narodnim masama, organizuje ih i naoružava ih, olakšava njihove ekonomske teškoće, uništava izdajnike otadžbine i kolaboracioniste koji nanose štetu stvari Armije i naroda. Sve to stvara jedinstvo Armije i naroda i svuda izaziva ljubav naroda prema Armiji. 3. — Princip unošenja nesloge i demoralizacije neprijateljske vojske i velikodušnog ophođenja s ratnim zarobljenicima. Naša pobeda će biti osigurana ne samo borbenim dejstvima naše Armije nego i raspadanjem neprijateljske vojske. Iako se sada rezultati tog metoda — metoda dezorganizacije neprijateljske vojske i velikodušnog ophođenja s ratnim zarobljenicima — još vidljivo ne primećuju, ipak će on docnije, besumnje, uroditi plodom. Pored sveg ostalog, 8 armija, dejstvujući na bazi drugog principa, popunjava svoje redove ne prinudnim regrutovanjem stanovništva, nego agitacijom za dobrovoljno stupanje u operativnu vojsku. Ovo je znatno efikasnije od prinude.

Kina je sada već izgubila provincije Hopej, Čahar, Suijuan i jedan deo provincije Šansija, ali mi nikako nismo klonuli duhom, nego odlučno pozivamo čitavu našu Armiju da se bori do poslednje kapi krvi u sadejstvu s drugim kineskim armijama da bi odbranila provinciju Šansi i povratila izgubljene teritorije. 8 armija će dejstvovati zajedno s ostalom kineskom vojskom, odlučno pružajući otpor japanskim zavojevačima u provinciji Šansiju, i to će odigrati ogromnu ulogu u toku rata uopšte i vojnih operacija u Severnoj Kini posebno.

Pitanje: Mogu li se, po Vašem mišljenju, ti principi, koji pretstavljaju preimućstva 8 armije, primenjivati i u ostaloj kineskoj vojsci?

Odgovor: Naravno, mogu se u potpunosti primenjivati. U svoje vreme je kuomintanška armija bila po svom duhu uglavnom ista kao i današnja 8 armija. To je bilo 1924—1927 godine. U to vreme su Komunistička partija Kine i Kuomintang zajedničkim naporima stvorili armiju novoga tipa. Raspolažući u početku samo sa dva puka, mi smo uspeli da oko njih okupimo veliki broj vojnih jedinica i da postignemo prvu pobedu nad Čen Čjung Mingom. Zatim smo proširili te pukove u korpus, i pod našim uticajem našlo se još više vojske. Tek tada je i postao moguć Severni pohod. U Armiji je u to vreme zavladala nova atmosfera: između starešina i boraca, između Armije i naroda bilo je uglavnom postignuto jedinstvo; vojska je bila prožeta herojskim, ofanzivnim, revolucionarnim duhom. U Armiji je bila zavedena ustanova komesara i politodela, za koje istorija Kine dotada nije znala. Zahvaljujući baš tome Armija je dobila potpuno novi lik. Posle 1927 godine taj novi poredak nasledila je i razvila Crvena armija — sada 8 armija. U vreme Revolucije 1924—1927 godine pojavila se Armija, prožeta novim duhom, i njen način vođenja rata, prirodno, odgovarao je njenom politič-

kom liku: to više nisu bila pasivna, šablonska, nego inicijativna, aktivna, borbena dejstva, prožeta ofanzivnim duhom, i blagodareći tome bila je postignuta pobeda u Severnom pohodu. Na današnjim bojnim poljima protiv japanskih zavojevača potrebna je upravo takva armija. Nikako nije obavezno da ona ima nekoliko miliona ljudi; da se postigne pobeda nad japanskim imperijalizmom, dovoljno je imati čvrsto jezgro od nekoliko stotina hiljada boraca. Mi se s dubokim poštovanjem odnosimo prema onim herojskim žrtvama koje su podnele armije naše zemlje u ratu protiv japanskih zavojevača. Ali te teške žrtve obavezuju nas da izvedemo i određene zaključke.

Pitanje: Ne čini li se Vama da će Vaša politika velikodušnog ophođenja sa zarobljenicima pri disciplini koja postoji u japanskoj vojsci teško doneti pozitivne rezultate? Eto, naprimer, ljude koje ste vi otpustili iz zarobljeništva, oni po povratku ubijaju: japanskoj vojsci, u celini, smisao vaše politike ostaje potpuno nepoznat.

Odgovor: To nije tačno. Što veći broj zarobljenika koje smo mi otpustili budu ubijali Japanci, to će simpatije japanskih vojnika prema kineskoj vojsci biti dublje. Od vojničkih masa te činjenice ne mogu se sakriti. Mi odlučno sprovodimo svoju politiku. Eto, naprimer, japanska vojska sad već otvoreno izjavljuje da će protiv 8 armije upotrebljavati bojne otrove, ali mi, čak ni u tom slučaju, nećemo izmeniti našu politiku velikodušnog ophođenja prema zarobljenicima. Mi ćemo se kao i ranije velikodušno ponašati prema zarobljenim japanskim vojnicima i nekim mlađim oficirima koje su nasilno primorali da ratuju, nećemo ih vređati ni psovati, nego ćemo im objašnjavati zajedničke interese naših naroda i otpuštati ih. Onima koji ne budu hteli da se vrate biće data mogućnost da služe u 8 armiji. A ako se docnije na bojištima protiv japanskih zavojevača bude pojavila internacionalna brigada, onda će zarobljenici moći da stupaju u nju i da se s oružjem u ruci bore protiv japanskog imperijalizma.

KAPITULANTSTVO U RATU PROTIV JAPANSKIH ZAVOJEVAČA

Pitanje: Koliko mi je poznato, Japanci vode i dalje rat, a u isti mah šire u Šangaju glasove o miru. Kakvi su, na kraju krajeva, ciljevi Japana?

Odgovor: Pošto je postigao određene rezultate u ostvarivanju svojih zamisli, japanski imperijalizam ponovo pokušava da pričanjem o miru stvori paravan iza koga bi postigao tri cilja. Ovo su ti ciljevi: 1) da utvrdi već osvojene položaje da bi ih iskoristio kao strategiski placdarm za drugu etapu ofanzive; 2) da pocepa antijapanski front u Kini; 3) da razruši međunarodni front za pomoć Kini. Glasovi koji se sada šire o miru znače samo to da je Japan

već počeo da pravi taj paravan. Opasnost je samo u tome što u Kini još uvek ima kolebljivih elemenata koji se već spremaju da se uhvate na neprijateljsku udicu, a i kolaboracionisti i izdajnici otadžbine trče oko tih kolebljivaca, šire raznorazne glasove i pokušavaju da primoraju Kinu da kapitulira pred japanskim zavojevačima.

Pitanje: Do čega može, po Vašem mišljenju, da dovede ta opasna situacija?

Odgovor: Mogućna su samo dva izlaza: ili će kineski narod savladati kapitulantstvo ili će ono pobediti i tada će u Kini nastati metež i antijapanski front biće pocepan.

Pitanje: Koji je od ta dva izlaza verovatniji?

Odgovor: Čitav kineski narod je za rat do kraja protiv japanskih zavojevača. Pa čak ako i izvestan deo vladajućih krugova Kine pođe stvarno putem kapitulacije, ipak će se ostali deo tih krugova, koji je odlučno za rat, neizostavno izjasniti protiv kapitulanata i zajedno s narodom i dalje voditi rat. Takva kapitulacija bila bi, naravno, nesreća za antijapanski front u Kini. Ali, ja verujem, kapitulantima neće poći za rukom da zadobiju podršku narodnih masa, narodne mase savladaće kapitulantstvo i rat će se odlučno voditi sve dok se ne postigne pobeda.

Pitanje: Recite, molim Vas, kako se može savladiti kapitulantstvo?

Odgovor: U usmenim i pismenim izjavama treba ukazivati na opasnost od kapitulantstva, a u praktičnom radu organizovati narodne mase da one likvidiraju spletke kapitulanata. Izvori kapitulantstva kriju se u defetizmu, tojest u pesimizmu. Pesimisti smatraju da posle poraza koje je pretrpela Kina na frontovima, ona nema više snage da se suprotstavi japanskim agresorima. Oni ne shvataju da je poraz mati uspeha i da su iz iskustva u porazima izvučene pouke koje će postati osnova buduće pobede. Pesimisti vide samo poraze na frontovima, a neće da vide uspehe u ratu, štaviše ne žele da vide da se u tim našim porazima nalaze već elementi pobede, a da se u pobedama neprijatelja nalaze elementi njegovog poraza. Mi treba da stvaramo narodnim masama perspektivu naše konačne pobede, da ih ubedimo da su porazi i teškoće prolaznog karaktera, i da će, u uslovima uporne borbe, konačna pobeda, besumnje, pripasti nama. Kad izgube oslonac u masama, kapitulanti neće moći da ostvare svoje mahinacije, i antijapanski front će ojačati.

DEMOKRATSKI REŽIM I RAT PROTIV JAPANSKIH ZAVOJEVAČA

Pitanje: U čemu je smisao zahteva za uspostavljanje demokratije, koji je istakla Komunistička partija u svom predloženom programu. Zar su demokratija i »Vlada ratnog doba« spojive?

Odgovor: Potpuno su spojive. Komunistička partija je još avgusta 1936 godine istakla parolu stvaranja demokratske republike. Politička i organizaciona sadržina te parole svodi se na tri sledeće postavke: 1) Ne država i Vlada jedne klase, nego država i Vlada koalicije svih klasa koje su za otpor japanskim zavojevačima; takva država i takva Vlada u kojima nema mesta kolaboracionistima i izdajnicima otadžbine. U tu koaliciju obavezno treba da uđu radnici, treba da uđu i seljaci i drugi slojevi sitne buržoazije. 2) Ta Vlada treba da bude organizovana na principu demokratskog centralizma. Ona treba da bude demokratska i u isti mah centralistička, tojest da spoji u sebi u određenom obliku dva naizgled protivrečna principa — demokratiju i centralizam. 3) Vlada daje narodu sve potrebne političke slobode, a pre svega slobodu organizovanja, obučavanja i naoružavanja odreda za samoodbranu. Kao što se vidi iz ove tri postavke, demokratija i takozvana »Vlada ratnog doba« potpuno su spojive. To je upravo ono državno uređenje i onaj sistem upravljanja koji povoljno utiču na vođenje rata protiv japanskih zavojevača.

Pitanje: Ipak, ima li unutrašnje protivrečnosti u samom izrazu »demokratski centralizam«?

Odgovor: Ne treba gledati samo na reči, nego treba ulaziti u suštinu stvari. Između demokratije i centralizma nikako ne postoji nepremostiva provalija, a Kini je potrebno i jedno i drugo. S jedne strane, Vlada kakvu mi zahtevamo treba da bude takva Vlada koja će zaista moći da izražava volju naroda. Ta vlada neizostavno treba da uživa podršku i zaštitu širokih narodnih masa čitave Kine, a narod treba da ima mogućnost da slobodno daje podršku Vladi; njemu takođe treba da budu date sve mogućnosti da utiče na politiku Vlade. To je suština demokratskog sistema. S druge strane, potrebna je centralizacija administrativne vlasti. Čim politiku koju traži narod prihvate organi koji izražavaju volju naroda, i sprovođenje te politike bude povereno Vladi izabranoj od samog naroda, onda će nju ta Vlada odmah sprovoditi u život. Ako se samo pri sprovođenju te politike ne bude narušavala prihvaćena linija, koja izražava volju naroda, onda će se ta politika, besumnje, sprovoditi uspešno i bez prepreka. To je suština sistema centralizma. Samo u sistemu demokratskog centralizma Vlada može da ima zaista veliku moć. Vlada nacionalne odbrane u periodu rata protiv japanskih zavojevača neizostavno treba da prihvati takav sistem demokratskog centralizma.

Pitanje: A to, izgleda, ne odgovara režimu ratnih kabineta?

Odgovor: Da, to ne odgovara režimu nekih u istoriji poznatih ratnih kabineta.

Pitanje: A zar je bilo slučajeva da su odgovarali?

Odgovor: Da, bilo je i takvih slučajeva. Političke režime u vreme rata, uglavnom, možemo podeliti na dve kategorije: režime demokratskog centralizma i režime apsolutističkog centralizma. Režim je određen karakterom rata. Svi ratovi u istoriji mogu se podeliti, po svom karakteru, na dve kategorije: pravedne ratove i

nepravedne ratove. Naprimer, rat koji se vodio u Evropi pre nešto više od dvadeset godina, bio je, po svom karakteru, nepravedan rat, imperijalistički. U to vreme su vlade svih imperijalističkih država primoravale narode da se bore za interese imperijalizma, a protiv interesa naroda. U tim uslovima su i bile potrebne vlade tipa kabineta Lojda Džordža u Engleskoj. Lojd Džordž je ugnjetavao engleski narod, nije mu dopuštao da se izjasni protiv imperijalističkog rata, nije dopuštao postojanje nikakvih organizacija niti sazivanje zborova, koji bi izrazili antiratno raspoloženje naroda, a parlamenat, mada je i dalje postojao, bio je parlamenat koji je potvrđivao ratne budžete po naređenju odozgo, i on je takođe bio organ imperijalističke klike. U tom ratu Vlada i narod nisu bili jedinstveni, i, kao posledica toga, javila se apsolutistička centralistička Vlada, kojoj je bio potreban samo centralizam, a demokratija joj je bila tuđa.

Ali u istoriji je bilo i revolucionarnih ratova, naprimer, revolucionarni ratovi u Francuskoj, revolucionarni ratovi u Rusiji, današnji revolucionarni rat u Španiji. U ratovima te vrste Vlada ne strahuje da joj narod neće pružiti podršku, zato što i sam narod želi takav rat; Vlada se oslanja na dobrovoljnu podršku naroda, i zato Vlada ne samo da ne treba da se boji naroda, nego, naprotiv, ona treba da diže narod i da ga potstiče da izražava svoje mišljenje, da bi on tako uzeo aktivnog učešća u ratu. Nacionalnooslobodilački rat Kine nailazi na potpuno odobravanje naroda; osim toga, bez učešća naroda u ratu pobeda se neće moći postići. Zbog toga demokratski centralizam postaje preka potreba. Uspeh u Severnom pohodu 1926—1927 godine u Kini isto tako je postignut zahvaljujući sprovođenju principa demokratskog centralizma. Prema tome očevidno je da će Vladi, ukoliko ciljevi rata neposredno izražavaju interese naroda i ukoliko je Vlada demokratičnija, lakše biti da vodi rat. Takva Vlada nema razloga da se boji da će narod poći protiv rata; naprotiv, nju treba samo da uznemirava pasivnost naroda i njegov ravnodušan odnos prema ratu. Karakter rata određuje i odnose između Vlade i naroda — to je zakon istorije.

Pitanje: Na koji se način, onda, vi pripremate da uvedete novi politički režim?

Odgovor: Ključ za to nalazi se u saradnji između Kuomintanga i Komunističke partije.

Pitanje: Zašto?

Odgovor: U toku poslednjih petnaest godina odlučujući faktor političke situacije u Kini bili su odnosi između Kuomintanga i Komunističke partije. Saradnja tih dveju partija u periodu 1924—1927 godine osigurala je uspeh prve revolucije. Raskid između te dve partije 1927 godine doneo je zemlji nesreće koje su trajale čitavih deset godina. Ali, odgovornost za taj raskid ne snosimo mi. Mi smo bili prinuđeni da stanemo na put otpora kuomintanškom ugnjetavanju. Mi smo zadržali u svojim rukama slavnu zastavu oslobođenja Kine. Sad je nastupila treća etapa, kada je za pružanje

otpora japanskim zavojevačima, za spas otadžbine neophodno da obe partije zajednički sarađuju na bazi određenog programa. Može se smatrati da smo svojim neumornim naporima već postigli ostvarenje takve saradnje, i sada je stvar samo u tome da obe strane odobre jedan zajednički program i da počnu raditi na bazi tog programa. Najvažniji deo tog programa jeste uspostavljanje novog političkog režima.

Pitanje: Na koji se način, putem saradnje dveju partija, može doći do uspostavljanja novog režima?

Odgovor: Mi sada podnosimo predlog o reorganizaciji državnog aparata i o izmeni poretka u Armiji. Da se izađe iz današnje vanredne situacije, predlažemo da se sazove privremena Nacionalna skupština. Izbori za tu skupštinu treba da se održe uglavnom u skladu s predlozima Sun Jat Sena datim 1924 godine, tojest u nju treba da uđu, u određenim srazmerama, pretstavnici svih onih partija i grupa, armija, masovnih organizacija i organizacija trudbenika koje su za rat protiv japanskih zavojevača. Ova skupština treba da postane najviši organ vlasti u zemlji. Njena funkcija biće određivanje politike koju treba sprovoditi radi spasenja otadžbine, donošenje osnovnih ustavnih zakona i biranje Vlade. Mi smatramo da je u toku rata protiv japanskih zavojevača već nastupio onaj kritični, prelomni momenat, kada samo neodložno sazivanje Nacionalne skupštine koja ima potpunu vlast i koja je sposobna da izražava volju naroda, može u potpunosti da izmeni politički lik zemlje i da je izvede iz sadašnje krize. Mi sada izmenjujemo mišljenje s Kuomintangom povodom tog predloga i nadamo se da ćemo dobiti njegovu saglasnost.

Pitanje: Zar Nacionalna vlada nije poništila odluku o sazivanju Nacionalne skupštine?

Odgovor: Ovo poništenje je pravilna mera. Zabranjeno je sazivanje Nacionalne skupštine koju je Kuomintang ranije pripremao. Ta Nacionalna skupština, kako je to Kuomintang predviđao, nije trebalo da ima nikakvu vlast, a izbori za nju održavali bi se sasvim suprotno volji naroda. Ni mi, a ni ostali društveni krugovi, ne slažemo se sa sazivanjem takve Nacionalne skupštine. Privremena Nacionalna skupština koju mi predlažemo iz osnova se razlikuje od one skupštine čija je odluka o sazivanju sada poništena. Kada privremena Nacionalna skupština počne rad, cela zemlja će se preobraziti i stvoriće se svi potrebni preduslovi za reorganizaciju državnog aparata, reorganizaciju Armije i mobilizaciju naroda. Doista, od toga zavisi kada će nastupiti preokret u ratu protiv japanskih zavojevača.

* * *

SITUACIJA STVORENA U RATU PROTIV JAPANSKIH ZAVOJEVAČA POSLE PADA ŠANGAJA I TAIJUANA I ZADACI KOJI IZ NJE PROISTIČU

(12 novembra 1937 godine)

Teze referata koji je podneo drug Mao Ce Tung na konferenciji partiskog aktiva u Jenanu novembra 1937 godine. Desno-oportunistički elementi u Partiji odmah su poveli borbu protiv linije izložene u tim tezama, i tek na Šestom plenumu Centralnog komiteta 6-tog saziva, oktobra 1938 godine, to desno skretanje bilo je, uglavnom, savladano.

DANAŠNJA SITUACIJA — PERIOD PRELAZA OD JEDNOSTRANOG RATA NA OPŠTI RAT PROTIV JAPANSKIH ZAVOJEVAČA

1. — Mi smo za svaki rat protiv najezde japanskog imperijalizma, pa čak i ako bi bio jednostran, pošto on pretstavlja korak napred u poređenju s neprotivljenjem neprijatelju, pošto on ima revolucionaran karakter, pošto se on vodi za odbranu otadžbine.

2. — Ali mi smo još odavno ukazivali (na konferenciji partiskog aktiva u Jenanu aprila ove godine, na Svekineskoj partiskoj konferenciji u maju mesecu i u odlukama Politbiroa Centralnog komiteta avgusta ove godine[1]) na to da će jednostran rat protiv japanskih zavojevača, tojest rat koji vodi vlada samo svojim snagama, ne uvodeći u njega narodne mase, neizbežno dovesti do poraza, pošto on nije pravi, nacionalno-revolucionarni rat, pošto on nije rat narodnih masa.

3. — Mi smo za pravi nacionalno-revolucionarni rat čiji je uslov opšta mobilizacija naroda, drugim rečima, za opšti rat protiv japanskih zavojevača, jer samo takav rat može da bude rat narodnih masa i samo u takvom ratu ćemo moći odbraniti otadžbinu.

4. — Iako je jednostran rat protiv japanskih zavojevača, koji zastupa Kuomintang, takođe nacionalni rat i po svojoj prirodi takođe revolucionarni rat, ipak je njegova revolucionarnost veoma ograničena. Voditi jednostran rat znači neizbežno ići u poraz; u takvom ratu potpuno je nemoguće odbraniti otadžbinu.

5. — U tome se i sastoji principijelno razilaženje između gledišta Komunističke partije i današnjeg gledišta Kuomintanga u pitanju rata protiv japanskih zavojevača. Ako komunisti budu zaboravili principijelan karakter tog razilaženja, oni neće moći pravilno da rukovode ratom, neće biti u stanju da savladaju kuomintansku jednostranost i srozaće se na besprincipijelnu poziciju, spustivši Komunističku partiju na nivo Kuomintanga. Samim tim oni će se ogrešiti o zadatke svetog nacionalno-revolucionarnog rata i odbrane otadžbine.

6. — U pravom nacionalno-revolucionarnom ratu, tojest u opštem ratu protiv japanskih zavojevača, treba sprovoditi u život »Program otpora Japanu i spasa otadžbine« od 10 tačaka, koji je predložila Komunistička partija, i treba imati takvu vladu i takvu vojsku koje bi u potpunosti sprovodile taj program u život.

7. — Situacija stvorena posle pada Šangaja i Taijuana je sledeća:

a) ratne operacije vođene u Severnoj Kini snagama regularne armije na čelu s Kuomintangom već su završene, a partizanski rat kojim rukovodi Komunistička partija dobio je glavni značaj. U rejonu provincija Kjangsua i Čekjanga već je probijen front kuomintanške vojske, i japanski zavojevači napadaju Nanking i idu u dubinu bazena reke Jangcea. Postalo je očigledno da će biti nemoguće dugo se održati s kuomintanškim jednostranim ratom protiv japanskih zavojevača;

b) pomoć Kini, o kojoj, idući za svojim imperijalističkim interesima, govore vlade Engleske, SAD i Francuske, još uvek ostaje samo na izražavanju simpatije rečima, ali one ne pružaju nikakvu realnu pomoć;

c) nemački i italijanski fašisti svim svojim snagama pomažu japanski imperijalizam;

d) Kuomintang još uvek ne želi da unese principijelne izmene u svoju jednopartisku politiku diktature jedne partije i diktata prema narodu, na osnovu koje on i vodi svoj jednostrani rat protiv japanskih zavojevača.

To je jedna strana situacije.

S druge strane, došle su do izražaja sledeće pojave:

a) politički uticaj Komunističke partije i 8 armije dobija izvanredno širok i brz zamah. Slava njihova kao spasilaca nacije širi se po čitavoj zemlji. Komunistička partija i 8 armija čvrsto su rešene da uporno vode partizanski rat u Severnoj Kini i da na taj način brane čitavu zemlju i vežu ofanzivu japanskih zavojevača za Centralnu i Severozapadnu Kinu;

b) pokret narodnih masa razvio se nešto više;

c) nacionalna buržoazija ide ulevo;

d) u Kuomintangu rastu snage koje su za izmenu postojećeg stanja;

e) širi se pokret među narodima sveta protiv Japana, a za pomoć Kini;

f) SSSR se sprema da pruži realnu pomoć Kini.

To je druga strana stanja.

8. — Na taj način, mi se danas nalazimo u periodu prelaza od jednostranog na opšti rat protiv japanskih zavojevača. Prvi se ne može više voditi, a drugi još nije otpočeo. To je jako kritičan, srednji, prelazni period.

9. — U ovom prelaznom periodu razvitak jednostranog rata u Kini može krenuti jednim od tri pravca.

Prvi pravac je odbacivanje jednostranog rata i njegovo zamenjivanje opštim ratom. To zahteva ogromna većina naroda, ali Kuomintang se još uvek ne rešava na to.

Drugi pravac je odbacivanje rata protiv japanskih zavojevača uopšte i njegovo zamenjivanje kapitulacijom. To zahtevaju japanski banditi, nacionalni izdajnici i projapanski elementi, ali to nailazi na otpor ogromne većine kineskog naroda.

Treći pravac je rat protiv japanskih zavojevača i uporedo s tim spremnost za kapitulaciju. Do toga može doći ako japanski banditi, kineski nacionalni izdajnici i projapanski elementi, ne mogući da postignu da razvoj događaja krene drugim pravcem, počnu zbog toga sprovoditi svoje podmukle planove cepanja antijapanskog fronta u Kini. Danas oni aktivno pripremaju takav razvoj događaja. Ova opasnost je veoma realna.

10. — Sudeći po situaciji stvorenoj danas, i u zemlji, i na međunarodnoj pozornici, preovlađuju faktori koji ne dopuštaju kapitulantima da preuzmu vodeću ulogu. To su sledeći faktori: kurs Japana na potpuno porobljavanje Kine, što prisiljava Kinu da ratuje; postojanje Komunističke partije i 8 armije; zahtevi kineskog naroda; zahtevi većine članova Kuomintanga; strahovanje Engleske, SAD i Francuske da će kapitulacija Kuomintanga naneti štete njihovim interesima; postojanje Sovjetskog Saveza i njegova politika pomoći Kini; velike nade kineskog naroda u Sovjetski Savez (a te nade nisu uzaludne) itd. Ako se svi ti momenti pravilno iskoriste, onda ćemo mi uspeti ne samo da savladamo faktore koji stimuliraju kapitulaciju i rascep, nego i faktore koji zadržavaju zemlju u stadijumu jednostranog rata.

11. — Na taj način, postoji mogućnost prelaska od jednostranog na opšti rat. Boriti se za realizovanje te mogućnosti jeste opšti i glavni zadatak koji se postavlja pred sve članove Komunističke partije Kine, pred sve napredne elemente Kuomintanga, pred čitav kineski narod.

12. — Danas je u nacionalno-revolucionarnom ratu Kine protiv japanskih zavojevača nastupila ozbiljna kriza. Ova kriza može potrajati duže, ali se može i savladati relativno brzo. Odlučujući faktori ovde jesu: u Kini — saradnja između Kuomintanga i Komunističke

partije, zaokret u politici Kuomintanga na bazi te saradnje, snaga radničko-seljačkih masa; izvan Kine — pomoć Sovjetskog Saveza.

13. — Politička i organizaciona reorganizacija Kuomintanga neophodna je, a mogućnost za takvu reorganizaciju postoji.[2]) Ta mogućnost uslovljena je uglavnom pritiskom koji Japan vrši na Kinu, politikom jedinstvenog fronta, koju sprovodi Komunistička partija, zahtevima kineskog naroda, porastom snaga u Kuomintangu koje su za reorganizaciju svoje partije. Naš zadatak je — postići da Kuomintang izvrši tu reorganizaciju, koja treba da posluži kao osnova za reorganizaciju vlade i vojske. Za tu reorganizaciju je, besumnje, potrebna saglasnost CIK-a Kuomintanga; mi samo dajemo predlog za takvu reorganizaciju.

14. — O reorganizaciji vlade. Mi smo predložili sazivanje privremene Nacionalne skupštine, što je takođe potrebno i mogućno. I za tu reorganizaciju će biti, besumnje, potrebna saglasnost Kuomintanga.

15. — Reorganizacija vojske znači stvaranje nove vojske i preformiranje stare. Ako se za pola godine — godinu dana uspe stvoriti vojska od 250—300 hiljada ljudi, prožeta novim političkim duhom, onda će na bojnim poljima rata protiv japanskih zavojevača nesumnjivo doći do preokreta. Ta nova vojska imaće uticaja na sve stare vojske i ona će ih sliti u jednu celinu. To je osnova koja će osigurati u vojnom pogledu prelaz u protivofanzivu u ratu protiv japanskih zavojevača. Za tu reorganizaciju isto tako biće potrebna saglasnost Kuomintanga. Kao obrazac takve reorganizacije treba da posluži 8 armija. Brojni sastav same 8 armije treba da bude povećan.

II

NEOPHODNO JE BORITI SE PROTIV KAPITULANTSTVA KAKO U PARTIJI TAKO I U ZEMLJI

U Partiji — boriti se protiv klasnog kapitulantstva

16. — Kapitulantska linija Čen Tu Siua dovela je 1927 godine Revoluciju do poraza. Nijedan komunista ne sme da zaboravi ovu krvavu lekciju istorije.

17. — Pre događaja u Lukoučjaou glavnu opasnost u Partiji za našu liniju jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta pretstavljao je »levi« oportunizam, tojest sektaška učaurenost. To se objašnjavalo uglavnom time što Kuomintang tada još nije pružao otpor japanskim zavojevačima.

18. — Posle događaja u Lukoučjaou glavnu opasnost u Partiji nije više pretstavljala »leva« sektaška učaurenost nego desni opor-

tunizam, tojest kapitulantstvo. To se objašnjavalo uglavnom time što je Kuomintang bio već počeo pružati otpor japanskim zavojevačima.

19. — Još aprila na konferenciji partiskog aktiva u Jenanu, maja meseca na Svekineskoj partiskoj konferenciji, a naročito avgusta na savetovanju Politbiroa Centralnog komiteta (Ločuansko savetovanje) mi smo postavili pitanja: hoće li u jedinstvenom frontu proletarijat voditi buržoaziju ili buržoazija proletarijat? Hoće li Kuomintang povesti Komunističku partiju za sobom ili će Komunistička partija povesti Kuomintang? Sa gledišta konkretnih tekućih političkih zadataka ovo pitanje znači: da li podići Kuomintang do našeg »Programa otpora Japanu i spasa otadžbine«, od 10 tačaka, do opšteg rata protiv japanskih zavojevača, na kome insistira Komunistička partija, ili Komunističku partiju spustiti dotle da prizna kuomintanšku zemljoposedničko-buržoasku diktaturu i jednostran rat.

20. — Zašto je potrebno postavljati u tako oštrom obliku ta pitanja? Za to postoje sledeći razlozi.

S jedne strane, sporazumaška priroda kineske buržoazije, nadmoćnost realnih snaga Kuomintanga, klevetnički i uvredljivi ispadi protiv Komunističke partije u deklaraciji i rezolucijama Trećeg plenuma CIK-a Kuomintanga i očajničko zapomaganje za takozvanim »prekidanjem klasne borbe«; potajne nade Kuomintanga u »kapitulaciju Komunističke partije« i najšira propaganda na tu temu; pokušaji Čang Kaj Šeka da uvede svoju kontrolu nad Komunističkom partijom; politika Kuomintanga usmerena na ograničenje i slabljenje Crvene armije; politika Kuomintanga usmerena na ograničenje demokratskih baza otpora japanskim zavojevačima; podmukli plan (predložen jula meseca na partiskim kursevima Kuomintanga u Lušanu[3]) za »smanjivanje snaga Komunističke partije u ratu protiv japanskih zavojevača za dve petine«; pokušaji Kuomintanga da sablazni rukovodeće radnike Komunističke partije izgledima na laku karijeru i zaradu, na dokolicu i veseo život; politički kukavičluk izvesnih radikalnih elemenata sitne buržoazije (naprimer, Čang Naj Či[4]) itd.

S druge strane, uzroci su sledeći: zaostajanje jednog dela članova Komunističke partije u oblasti teoretske spreme; otsustvo kod mnogih komunista iskustva stečenog za vreme saradnje dveju partija u periodu Severnog pohoda; postojanje znatnog broja sitnoburžoaskih elemenata u našoj Partiji; opiranje jednog dela članova Partije koji ne žele više da žive teškim ratnim životom kao dosad; postojanje tendencija besprincipijelnog prilagođavanja Kuomintangu u jedinstvenom frontu; pojavljivanje novih militarističkih tendencija u 8 armiji; postavljanje pitanja učešća Komunističke partije u organima kuomintanške vlasti; pojavljivanje tendencija prilagođavanja Kuomintangu u demokratskim bazama otpora japanskim zavojevačima itd.

Zbog svih navedenih ozbiljnih okolnosti dvojake vrste treba jasno i glasno postaviti pitanje o tome ko će koga voditi, treba se odlučno boriti protiv kapitulantstva.

21. — U toku poslednjih meseci, naročito od početka rata protiv japanskih zavojevača, Centralni komitet Komunističke partije i sve njene organizacije vodile su celishodnu i odlučnu borbu protiv već ispoljenog kapitulantstva i preduzimale su potrebne mere za sprečavanje kapitulantstva u budućnosti, i ta borba nije bila bez rezultata:

o pitanju učešća komunista u organima vlasti Centralni komitet je razaslao projekat odluke[5]);

u 8 armiji počela je borba protiv novih militarističkih tendencija. Te tendencije došle su do izražaja u tome što posle preformiranja Crvene armije izvesni ljudi ne žele da se bezuslovno potčinjavaju rukovodstvu Komunističke partije, što jure za ličnom slavom, smatraju za čast da dobiju neku funkciju od Kuomintanga (tojest da prave karijeru) itd. Iako su koreni tih novih militarističkih tendencija (spuštanje Komunističke partije na nivo Kuomintanga) i njihove posledice (odvajanje od masa) isti kao i kod starih militarističkih tendencija izraženih u raznim postupcima, kao: šamaranje, psovanje, narušavanje discipline itd., ipak, s obzirom da su se nove militarističke tendencije pojavile u vreme postojanja jedinstvenog fronta Kuomintanga i Komunističke partije, one postaju naročito opasne i zato zahtevaju posebnu pažnju, zahtevaju odlučnu borbu protiv njih. Sada smo ponovo uveli ustanovu političkih komesara, koja je bila ukinuta zbog mešanja Kuomintanga i ponovo uveli naziv političkih odeljenja, čiji je naziv ranije bio izmenjen u odeljenja političke obuke, opet zbog mešanja Kuomintanga; istaknut je i čvrsto se sprovodi u život novi strategiski princip samostalnog, nezavisnog vođenja partizanskog rata u planinskim predelima, koji uglavnom obezbeđuje 8 armiji uspehe i u vojnim operacijama i u njenom ostalom radu; odbacili smo zahtev Kuomintanga da pošalje svoje članove na komandne položaje u 8 armiji i odbranili smo princip nedeljivog rukovodstva Komunističke partije u 8 armiji. U revolucionarnim bazama otpora japanskim zavojevačima takođe je istaknut princip »nezavisnosti i samostalnosti u jedinstvenom frontu«, likvidirano je skretanje u »parlamentarizam«[6]) (naravno, nije uopšte reč o parlamentarizmu II internacionale; takvog parlamentarizma nema u Komunističkoj partiji Kine); vodi se uporna borba s banditima, neprijateljskim špijunima i raznim subverzivnim elementima;

u Sijanu je uklonjena besprincipijelnost u odnosima s Kuomintangom (prilagođavanje) i ponovo je razvijen masovni pokret;

približno to isto je urađeno u istočnom delu provincije Kansua;

u Šangaju je osuđena koncepcija Čang Naj Čija — »manje poziva, a više predloga« — i počela je likvidacija prilagođavanja u patriotskom pokretu za spasenje otadžbine;

u partizanskim rejonima na Jugu (ti rejoni su deo naših tekovina, postignutih u desetogodišnjim krvavim borbama sa Kuomintangom i oni su strategiske uporišne baze nacionalno-revolucionarnog rata protiv japanskih zavojevača u južnim provincijama; oni su ta snaga koju je Kuomintang pokušavao čak i posle sijanskih događaja da uništi pomoću svojih »pohoda«, a posle događaja u Lukoučjaou da ih oslabi, želeći da »namami vuka iz planine«) mi smo svoju pažnju usretsredili na to: 1) da ne dopustimo da se partizanske snage skupe na jednom mestu (za ljubav kuomintanškog zahteva za likvidaciju tih uporišnih baza), sem u određenim uslovima; 2) da ne puštamo u njih ljude koje je Kuomintang postavio; 3) da upozoravamo na mogućnost ponavljanja katastrofe koja je zadesila Ho Minga, tojest da upozoravamo na opasnost da padnu u obruč i budu razoružani od strane kuomintanške vojske;[7])

na stranicama nedeljnog časopisa »Cefan čoukan«[8]) stalno je oštro kritikovano kapitulantstvo.

22. — Da se rat protiv japanskih zavojevača može istrajno voditi i da se postigne konačna pobeda, da se jednostrani rat pretvori u opšti, treba se čvrsto držati linije jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta, proširivati i jačati jedinstveni front. Ne mogu se dopustiti nikakva istupanja usmerena na cepanje jedinstvenog fronta Kuomintanga i Komunističke partije. Treba kao i ranije preduzimati mere predostrožnosti protiv »leve« sektaške učaurenosti. U isti mah je ipak potrebno, u čitavom radu u jedinstvenom frontu, stalno sprovoditi princip nezavisnosti i samostalnosti naše Partije. Naš jedinstveni front s Kuomintangom i sa svim ostalim grupama zasniva se na ostvarivanju određenog programa; bez te osnove ne može postojati nikakav jedinstveni front, saradnja bi se pretvorila u besprincipijelan rad i bila bi jedna od manifestacija kapitulantstva. I zbog toga objašnjavanje, sprovođenje i čvrsto čuvanje principa »nezavisnosti i samostalnosti u jedinstvenom frontu« jeste glavna karika za osiguranje pobede u nacionalno-revolucionarnom ratu protiv japanskih zavojevača.

23. — U ime kakvih ciljeva mi tako radimo? S jedne strane, mi sebi postavljamo cilj da očuvamo već osvojene položaje. To su naše strategiske polazne tačke; ako one budu izgubljene, onda nemamo šta ni da govorimo. Ali glavni naš cilj ipak se sastoji u nečem drugom; u proširivanju naših položaja, u ostvarivanju aktivnog zadatka — mobilisati milionske mase za učešće u jedinstvenom antijapanskom nacionalnom frontu radi nanošenja poraza japanskom imperijalizmu. Čuvanje položaja čvrsto je povezano s njihovim proširivanjem. Poslednjih meseci još veće mase levog krila sitne buržoazije okupile su se pod našim uticajem; u taboru Kuomintanga rastu snage koje su za reorganizaciju svoje partije, jača borba narodnih masa u provinciji Šansiju, u mnogim mestima pojavile su se partiske organizacije.

24. — Ali treba jasno shvatiti da su naše partiske organizacije za sada, u zemlji, u celini još uvek slabe, vrlo su slabe i masovne organizacije; osnovna masa radnika i seljaka još nije organizovana. Sve je to posledica, s jedne strane, kuomintanške politike represalija i ugnjetavanja, a s druge strane, posledica toga što mi sami još nismo radili u tom pravcu ili nismo radili dovoljno. To je glavna slabost naše Partije u današnjem nacionalno-revolucionarnom ratu protiv japanskih zavojevača. Ako se ta slabost ne savlada, biće nemoguće postići pobedu nad japanskim imperijalizmom. Da se taj cilj postigne preko je potrebno sprovoditi princip čuvanja »nezavisnosti i samostalnosti u jedinstvom frontu«, preko je potrebno savladati kapitulantstvo, drugim rečima, liniju prilagođavanja.

U zemlji — boriti se protiv nacionalnog kapitulantstva

25. — Napred smo govorili o klasnom kapitulantstvu. Takvo kapitulantstvo vodi proletarijat na put prilagođavanja buržoaskom reformizmu i buržoaskoj nedoslednosti. Ako se ne savlada to skretanje, ne može se pobedonosno voditi nacionalno-revolucinarni rat protiv japanskih zavojevača, ne može se jednostrani rat pretvoriti u opšti rat, ne može se odbraniti otadžbina.

Ali ima još jedan vid kapitulantstva, naime nacionalno kapitulantstvo. Ono vodi Kinu na put prilagođavanja interesima japanskog imperijalizma, preti da pretvori Kinu u koloniju japanskog imperijalizma, da pretvori čitav kineski narod u kolonijalne robove. To se skretanje danas pojavilo u redovima desnog krila jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta.

26. — Levo krilo jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta čine narodne mase kojima rukovodi Komunistička partija: proletarijat, seljaštvo i mase gradske sitne buržoazije. Naš zadatak je svim silama širiti i jačati to krilo. Izvršenje tog zadatka jeste osnovni uslov za reorganizaciju Kuomintanga, za reorganizaciju vlade, Armije, osnovni uslov za stvaranje jedinstvene demokratske republike, osnovni uslov za pretvaranje jednostranog rata u opšti rat, osnovni uslov za nanošenje poraza japanskom imperijalizmu.

27. — Centar u jedinstvenom antijapanskom nacionalnom frontu zauzimaju nacionalna buržoazija i vrhovi sitne buržoazije. Jedan deo buržoazije, čiji su glasnogovornici veliki šangajski listovi, pošao je ulevo;[9]) jedan deo društva »Fu Hsing« počinje se kolebati; jedan deo saveza »Si Si« takođe se koleba.[10]) Armije koje učestvuju u ratu protiv japanskih zavojevača dobile su dobru lekciju, i neke od njih već su počele ili se pripremaju za reorganizaciju. Naš zadatak je boriti se da dođe do skretanja ulevo i zaokreta u stavu centra.

28. — Desno krilo jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta čine krupni zemljoposednici i krupna buržoazija. To je glavno ognjište nacionalnog kapitulantstva. Oni se plaše da će rat naneti

štete njihovoj svojini, boje se i toga da će se podići narodne mase; kapitulantstvo je u njihovoj sredini neizbežno. Mnogi od tih ljudi već su postali nacionalni izdajnici, drugi su postali japanofili, treći su spremni da to postanu, četvrti se kolebaju, a samo pojedinci iz posebnih razloga pokazuju se čvrsti. Neki od njih privremeno učestvuju u jedinstvenom nacionalnom frontu zato što moraju, i oni to čine teška srca. Uopšte uzev, njihovo napuštanje jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta stvar je bliske budućnosti. Danas mnogi najopakiji elementi iz redova krupnih zemljoposednika i krupne buržoazije provociraju cepanje jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta. Oni su fabrikanti laži i kleveta; klevetnički glasovi slični saopštenjima o »komunističkim nemirima«, o »otstupanju 8 armije« sve će se češće širiti. Naš zadatak je — odlučno se boriti protiv nacionalnog kapitulantstva i u toj borbi širiti i jačati levo krilo jedinstvenog fronta i boriti se da dođe do skretanja ulevo i zaokreta u stavu centra.

Veza između klasnog i nacionalnog kapitulantstva

29. — U nacionalno-revolucionarnom ratu protiv japanskih zavojevača klasno kapitulantstvo stvarno pretstavlja rezervu nacionalnog kapitulantstva, najštetnije skretanje, koje pomaže desnom taboru i koje gura Kinu na poraz u ratu. Da se izvojuje oslobođenje kineske nacije i njenih radnih masa, da se borba protiv nacionalnog kapitulantstva može voditi odlučno i energično, treba se boriti protiv klasnog kapitulantstva u redovima Komunističke partije i proletarijata, treba povesti tu borbu u svim oblastima našeg rada.

NAPOMENE

1. — Misli se na »Odluku o sadašnjem položaju i zadacima Partije«, donetu na savetovanju Politbiroa Centralnog komiteta Komunističke partije Kine u Ločuanu, na severu provincije Šensija, 25 avgusta 1937 godine. Potpuni tekst ove odluke glasi:

»1. — Provokacija u Lukoučjaou i zauzimanje Pejpinga i Tjencina samo su početak velike ofanzive japanskih bandita u dubinu Kine. Japanski banditi su već otpočeli u svojoj zemlji opštu vojnu mobilizaciju. Njihove propagandističke tvrdnje da se oni, tobože, »odriču od dalje ekspanzije« služe samo kao paravan koji treba da prikrije njihovu ofanzivu.

2. — Nankinška vlada pod pritiskom ofanzive japanskih agresora i narodnog gnjeva izazvanog time počinje pokazivati rešenost da pruži otpor. Organizacija odbrane u čitavoj zemlji i stvarni otpor neprijatelju u pojedinim mestima već je počeo. Veliki rat između Kine i Japana je neizbežan. Otpor pružen 7 jula u Lukoučjaou bio je početak rata protiv japanskih zavojevača u razmerama čitave Kine.

3. — Politička situacija u Kini stupila je od danas u novu etapu, etapu rata protiv japanskih zavojevača. Etapa pripreme za rat već je prošla. Cen-

tralni zadatak u ovoj etapi sastoji se u tome da se mobilišu sve snage za izvojevanje pobede u tom ratu. U prethodnoj etapi pošto Kuomintang nije imao volje za to i zbog nedovoljne mobilizacije narodnih masa zadatak uvođenja demokratije nije bio izvršen i, prema tome, treba da bude izvršen tek u toku borbe za pobedu u ratu protiv japanskih zavojevača.

4. — U današnjoj, novoj etapi, razilaženja i sporovi s Kuomintangom i drugim antijapanski raspoloženim grupama nisu više u vezi s pitanjem: da li je potrebno ili ne voditi rat protiv japanskih zavojevača, nego: na koji način postići pobedu u tom ratu.

5. — Ključ za pobedu u ratu protiv japanskih zavojevača danas jeste razvijanje već započetog rata u sveopšti, opštenacionalni rat. Samo u takvom sveopštem, opštenacionalnom ratu mi ćemo moći postići konačnu pobedu. Program otpora Japanu i spasenja otadžbine, koji se sastoji od 10 tačaka i koji naša Partija danas predlaže, jeste onaj konkretan put koji će nas dovesti do konačne pobede.

6. — U tome kako se danas vodi rat skriva se najveća opasnost. Ona dolazi pre svega otuda što Kuomintang još uvek ne želi da podigne čitav narod na učešće u ratu. Naprotiv, Kuomintang gleda na rat protiv japanskih zavojevača samo kao na stvar vlade, na svakom koraku pokazuje strah od narodnog pokreta za učešće u ratu i ograničava taj pokret, sprečava jedinstvo vlade i Armije s narodnim masama, odbija da dâ narodu demokratska prava, potrebna za pružanje otpora agresorima i spasenje otadžbine, ne sprovodi doslednu reorganizaciju sistema državne uprave, reorganizaciju nužnu da bi sadašnja vlada postala svekineska vlada nacionalne odbrane. Ako se tako bude vodio rat, onda se mogu postići samo delimični uspesi, ali nikako ne i konačna pobeda nad japanskim zavojevačima. Naprotiv, u takvom načinu vođenja rata nalazi se mogućnost teškog poraza.

7. — Zbog ozbiljnih nedostataka koji postoje danas u vođenju rata protiv japanskih zavojevača, u daljem toku rata mogu se dogoditi mnogi ratni neuspesi, otstupanja, rascepi, izdajstva u zemlji, privremeni i delimični sporazumi s neprijateljem. Zbog toga treba računati da će taj rat biti težak i dugotrajan. Ali mi smo uvereni da će, zahvaljujući naporima naše Partije i čitavog naroda, već započeti rat protiv japanskih zavojevača trajati i širiti se uklanjajući sve prepreke sa svog puta. Mi moramo savladati sve teškoće i odlučno se boriti za sprovođenje programa naše Partije od 10 tačaka, koji je usmeren na izvojevanje pobede u tom ratu. Mi se moramo odlučno boriti protiv svih pogrešnih tendencija koje idu uraskorak s tim programom, i u isti mah protiv defetizma, prožetog pesimizmom i očajanjem.

8. — Članovi Komunističke partije i narodne mase i oružane snage kojima ona rukovodi moraju najaktivnije da stupe u prve redove borbe, treba da postanu jezgro svih snaga nacije u ratu, treba da na sve moguće načine šire masovni pokret protiv japanskih zavojevača. Oni ne smeju gubiti ni minuta, i ne smeju propustiti nijednu priliku za propagandu u masama, za organizovanje masa, za naoružavanje masa. Ako mi budemo umeli da istinski organizujemo milionske mase i da ih uvedemo u jedinstveni nacionalni front, pobeda u ratu protiv japanskih zavojevača, besumnje pripašće nama.«

2. — U početku rata Kuomintang i Čang Kaj Šek, pod snažnim pritiskom naroda, davali su mnoga obećanja o raznim reformama, ali su kasnije verolomno kršili jedno obećanje za drugim. »Mogućnost« sprovođenja reformi od strane Kuomintanga, u koju se u to vreme nadao kineski narod, nije postala stvarnost; dogodilo se ono o čemu je kasnije pisao drug Mao Ce Tung u svom članku »O koalicionoj vladi«: »U to doba čitav naš narod, mi, komunisti i druge demokratske partije i grupe polagali smo velike nade u kuomintanšku vladu, smatrajući da će ona, u uslovima nacionalne krize i velikog oduševljenja naroda, ostvariti demokratske reforme i sprovesti u život tri revolucionarna narodna principa Sun Jat Sena. Ali se te nade nisu ispunile«.

3. — Lušanski kursevi, kursevi za viši i srednji rukovodeći kadar partiskih i upravnih organa Kuomintanga, koje je organizovao Čang Kaj Šek u Lušanu, u provinciji Kjangsiju za obuku osnovnih kadrova njegovog reakcionarnog režima.

4. — Čang Naj Či je u to vreme istakao parolu: »manje poziva, a više predloga«. U suštini, u uslovima kuomintanškog ugnjetavanja naroda ograničavati se na podnošenje predloga Kuomintangu nije imalo smisla, bilo je potrebno neposredno pozivati narodne mase na borbu protiv Kuomintanga. Bez toga bi bilo nemoguće čvrsto se držati u ratu protiv japanskih zavojevača i pružati otpor reakcionarnim merama Kuomintanga. Zbog toga je gledište Čang Naj Čija bilo pogrešno. Kasnije je on postepeno shvatio tu grešku.

5. — Misli se na »Projekat odluke Centralnog komiteta Komunističke partije Kine o pitanju učešća Komunističke partije u organima vlasti« od 25 septembra 1937 godine. Potpun tekst ovog dokumenta glasi:

»1) Situacija, stvorena sada u ratu protiv japanskih zavojevača, imperativno zahteva stvaranje opštenacionalne vlade jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta u interesu rukovođenja nacionalno-revolucionarnim ratom protiv japanskih zavojevača i izvojevanja pobede nad japanskim imperijalizmom. Komunisti su spremni da uđu u takvu vladu, tojest da neposredno i zvanično zauzmu u toj vladi administrativne položaje i da igraju u njoj aktivnu ulogu. Ali, takve vlade zasada još nema. Današnja vlada je vlada jednopartiske diktature Kuomintanga.

2) Komunistička partija Kine moći će učestvovati u vladi tek kada se vlada jednopartiske diktature Kuomintanga pretvori u opštenacionalnu vladu jedinstvenog fronta, tojest kad ona: a) prihvati osnovne teze »Programa otpora Japanu i spasa otadžbine« koji je predložila naša Partija i kad na osnovu njih objavi vladin program; b) kad u svom praktičnom radu počne pokazivati iskrenu želju i ulagati napore za sprovođenje tog programa, i kad postigne u tom pravcu određene rezultate; c) kad dopusti legalno postojanje organizacija Komunističke partije i kad zagarantuje Komunističkoj partiji slobodu mobilisanja narodnih masa, slobodu njihovog organizovanja i vaspitavanja.

3) Dok Centralni komitet Partije ne donese odluku o svom učešću u centralnoj vladi, članovi Komunističke partije, nikako ne treba, po pravilu, da ulaze u lokalne organe vlasti, niti da učestvuju u radu raznih saveta i komiteta za administrativna pitanja koji su potčinjeni izvršnim organima vlade, kako u centru, tako i u drugim mestima. Takvim učešćem u radu upravnih organa samo bi se izgubio politički lik komunista, produžila bi se diktatorska vladavina Kuomintanga i nanela šteta stvaranju jedinstvene demokratske vlade.

4) Ali u mesnim organima vlasti onih rejona koji se nalaze u posebnim uslovima, naprimer, rejona gde se vode vojne operacije, usled toga što ranija vlast ne može više da upravlja na stari način i, gde uglavnom pristaje da se sprovedu u život predlozi Komunističke partije, a gde je Komunistička partija već dobila pravo na legalan rad, kao i zbog sadašnjeg kritičnog stanja, u kome je učešće Komunističke partije u radu organa vlasti postalo potrebno kako sa stanovišta narodnih masa, tako i sa stanovišta samih tih organa, — komunisti mogu učestvovati u radu organa vlasti. A u rejonima koji su osvojili japanski banditi Komunistička partija tim pre treba otvoreno da istupa kao organizator vlasti jedinstvenog antijapanskog fronta.

5) Dok Komunistička partija ne uđe zvanično u vladu, njeno učešće u raznim pretstavničkim organima, kao što je, naprimer, svekineska Nacionalna skupština, gde će se diskutovati o demokratskom ustavu i liniji borbe za spasenje otadžbine, u principu je dopušteno. Zato se Komunistička partija mora energično boriti za biranje svojih članova u Nacionalnu skupštinu, da tako iskoristi tribinu te Skupštine za propagiranje platforme Komunističke partije i samim tim mobiliše narod, okupi ga oko naše Partije i ubrza stvaranje jedinstvene demokratske vlade.

6) Centralni komitet i mesni komiteti Komunističke partije mogu, na bazi određenog, zajednički izrađenog programa i na bazi potpune ravnopravnosti s centralnim i mesnim komitetima Kuomintanga, stvarati organizacije jedinstvenog fronta, naprimer, razne zajedničke komitete, takve kao što su: Savezna liga borbe za nacionalnu revoluciju, komiteti masovnog pokreta, komiteti za mobilizaciju u rejonima na frontu itd.

Komunistička partija treba putem takvih zajedničkih akcija s Kuomintangom da postiže saradnju dveju partija, Kuomintanga i Komunističke partije.

7) Posle promene naziva Crvene armije u Nacionalno-revolucionarnu armiju, a organa crvene vlasti u organe vlasti Posebnog rejona, njihovi pretstavnici, koristeći svoj postignuti legalni položaj, mogu stupati u sve vojne i masovne organizacije koje služe delu pružanja otpora japanskim zavojevačima i spasenja otadžbine.

8) U jedinicama bivše Crvene armije i u svima partizanskim odredima pošto-poto treba nastojati da apsolutno rukovodstvo ostane u rukama Komunističke partije. U ovom pitanju nije dopušteno za komuniste nikakvo kolebanje principijelnog karaktera«.

6. — Misli se na poglede nekih članova Partije koji su tada predlagali da se izmeni režim u revolucionarnim uporišnim bazama: vlast skupštine narodnih pretstavnika — u parlamentarno uređenje po ugledu na kapitalističke države.

7. — Posle odlaska Crvene armije Centralnog rejona na sever, oktobra 1934 godine, partizanske jedinice Crvene armije, koje su ostale u 14 rejona iz 8 provincija (Kjangsija, Fukiena, Kuangtunga, Hunana, Hopeja, Honana, Čekjanga, Anhueja), uporno su i dalje vodile, pod izvanredno teškim okolnostima, partizanski rat. Kada je buknuo rat protiv japanskih zavojevača, te su jedinice, stupivši u pregovore s Kuomintangom prema direktivi Centralnog komiteta Komunističke partije Kine, prekinule građanski rat, preformirale se, slile se u jednu armiju (Novu 4 armiju, koja se kasnije hrabro borila protiv japanskih zavojevača u rejonima južno i severno od reke Jangcea) i uputile se na front da bi se borile protiv agresora. Ali Čang Kaj Šek je namislio da iskoristi pregovore pa da uništi te partizanske odrede. Pogranični rejon provincija Fukiena i Kuangtunga bio je u to vreme jedan od 14 partizanskih rejona, a drug Ho Ming — jedan od rukovodilaca partizanskih odreda koji su operisali u tom rejonu. Drug Ho Ming nije bio budan prema tim podmuklim planovima Čang Kaj Šeka; i zato su partizani, više od hiljadu njih koji su se nalazili pod njegovom komandom, kada su se koncentrisali na jednom mestu, bili okruženi i razoružani od kuomintangovaca.

8. — Nedeljni časopis »Cefan čoukan«,* organ Centralnog komiteta Komunističke partije Kine, počeo je izlaziti 1937 godine u Jenanu. 1941 godine je izlaženje ovoga nedeljnog časopisa prekinuto, jer su počele izlaziti novine »Cefan ži bao.«**

9. — Ovde se misli na onaj deo nacionalne buržoazije čije su interese u to vreme izražavale novine Šen bao i dr.

10. — Društvo »Fu Hsing« (»Preporod«) i savez »Si Si« — fašističke organizacije u Kuomintangu, na čelu sa Čang Kaj Šekom i Čen Li Fuom, koje su pretstavljale interese oligarhije, krupnih zemljoposednika i krupne buržoazije. Ali u tim organizacijama postojao je takođe znatan broj pretstavnika sitne buržoazije, koji su ušli u njih ili silom ili na prevaru. Pod pomenutim delom članova društva »Fu Hsing« uglavnom se podrazumeva deo srednjih i nižih oficira kuomintanške armije u to vreme. Pod delom članova saveza »Si Si« isto tako podrazumeva se uglavnom onaj deo članova tog saveza koji nije zauzimao u njemu rukovodeće položaje.

---

* »Nedeljno oslobođenje«. — Prim. red.

** »Dnevno oslobođenje«. — Prim. red.

SAOPŠTENJE VLADE POGRANIČNOG REJONA ŠENSI — KANSU — NINGSIJA I KOMANDE POZADINE 8 ARMIJE

(15 maja 1938 godine)

Ovo saopštenje Vlade Pograničnog rejona Šensi — Kansu — Ningsija i Komande pozadine 8 armije napisao je drug Mao Ce Tung u cilju protivakcije neprijateljskoj delatnosti Čang Kaj Šekove klike. U to vreme, ubrzo posle uspostavljanja saradnje između Kuomintanga i Komunističke partije, Čang Kaj Šekova klika bila je razvila delatnost usmerenu na slabljenje revolucionarnih snaga kojima je rukovodila Komunistička partija. Neprijateljska delatnost na teritoriji Pograničnog rejona Šensi — Kansu — Ningsija bila je sastavni deo tog podmuklog plana. Drug Mao Ce Tung je smatrao da je u ime odbrane interesa revolucije potrebno zauzeti odlučan stav u ovom pitanju. Napisavši ovo Saopštenje, drug Mao Ce Tung je naneo udarac oportunističkom stavu jednog dela članova Partije prema intrigama Čang Kaj Šekove klike u jedinstvenom antijapanskom frontu.

Od događaja u Lukoučjaou svi naši građani — patrioti odlučno se bore protiv japanskih zavojevača. Na frontu starešine i borci prolivaju krv, žrtvuju svoje živote. Sve partije i grupe u zemlji iskreno se okupljaju. Svi slojevi stanovništva ujedinjuju svoje napore da otadžbinu spasu od porobljavanja. To otkriva pred kineskim narodom široki, svetli put, to je sigurna garantija pobede nad japanskim zavojevačima. Svaki građanin naše zemlje treba da korača tim putem. Pod rukovodstvom Vlade vojska i stanovništvo našeg Pograničnog rejona Šensi — Kansu — Ningsija[1]) sve svoje snage daju za spas otadžbine. Velika i divna su dela njihova, teška i surova borba koju oni vode bez protesta, ne znajući za umor. Čitav narod kroz tolike hiljade usta slavi njihove podvige. Vlada našeg Pograničnog rejona i Komanda pozadine 8 armije treba samo da podižu narodne mase čitavog Pograničnog rejona na dalje

napore u ime uspešnog okončanja dela: ne sme se dopustiti da makar i jedan čovek ne izvrši svoju dužnost, da makar i jedna akcija ne posluži spasu otadžbine.

Ali u poslednje vreme utvrđeno je da na teritoriji Pograničnog rejona još uvek ima ljudi koji sebi dopuštaju da ne vode računa o opštem stanju u zemlji, i na razne načine primoravaju seljake da vraćaju zemlju i zgrade dobijene posle rasporele[2]), ili primoravaju dužnike da vraćaju već anulirane dugove, ili primoravaju stanovništvo da izmeni demokratski režim koji je već uveden u Pograničnom rejonu, ili rasturaju već stvorene vojne, privredne, kulturne i masovne organizacije. Štaviše, oni se bave špijunažom, povezuju se i s razbojničkim bandama, nagovaraju vojsku na pobune, vrše topografska snimanja, tajno sakupljaju informacije i otvoreno vrše agitaciju protiv Vlade Pograničnog rejona. Takav rad očevidno narušava osnovni princip solidarnosti u ime pružanja otpora japanskih zavojevačima, on ide nasuprot volji čitavog stanovništva Pograničnog rejona, pretstavlja pokušaj da se izazovu unutrašnji razdori, da se podrije jedinstveni front, nanese šteta interesima naroda, oslabi autoritet Vlade Pograničnog rejona i udvostruče teškoće u mobilizaciji snaga za rat protiv japanskih zavojevača.

I sve se to dešava zato što se šačica krajnjih reakcionara, za koje ne postoje ni interesi nacije, ni interesi države, obezobrazila čineći svakojaka nedela. Ne samo to, nego još neke od njih koriste čak i japanski banditi i oni maskiraju svoj zaverenički rad prikrivajući se iza raznih firmi. Poslednjih meseci od stanovništva raznih okruga neprekidno dolaze mnogobrojne pretstavke s molbom da se prekine ta subverzivna delatnost. Vladini organi i Komanda pozadine bukvalno su pretrpani ovakvim pretstavkama.

Radi ojačanja snaga otpora japanskim zavojevačima, učvršćivanja pozadine i odbrane interesa stanovništva, Vlada Pograničnog rejona i Komanda pozadine 8 armije primorane su da preduzmu mere radi prekidanja takvog rada. U vezi sa napred navedenim daje se svima na znanje:

1. — Vlada i Komanda pozadine, braneći narodne tekovine, zabranjuju da se vrši ponovna deoba već izdeljene zemlje i zgrada i da se vraćaju na snagu poništeni dugovi na teritoriji koja je u trenutku zavođenja unutrašnjeg mira u zemlji ulazila u sastav Pograničnog rejona.

2. — Vlada i Komanda pozadine uzimaju pod svoju zaštitu delatnost svih vojnih, političkih, privrednih, kulturnih i drugih masovnih organizacija, stvorenih pre zavođenja unutrašnjeg mira u zemlji, a zatim reorganizovanih i razvijanih na osnovu principa jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta, i potpomagaće njihov razvoj i prekinuće svaki zaverenički, subverzivni rad uperen protiv njih.

3. — Vlada i Komanda pozadine, odlučno sprovodeći u život principe »Programa otpora Japanu i izgradnje države«, spremne su da pomognu svaki poduhvat koji odgovara interesima rata i spasa otadžbine i dočekaće rado sve, bez razlike, pretstavnike svih društvenih slojeva koji žele da nam pruže iskrenu pomoć. Ali da bi se sprečilo prodiranje prikrivenih elemenata i prekinule provokacije i špijunaža, zabranjuje se svaki rad — bez obzira na vrstu posla — svim, bez izuzetka, licima koja dolaze iz nekih drugih mesta radi boravka u Pograničnom rejonu bez odobrenja Vlade ili Komande izdatog u obliku odgovarajućeg dokumenta.

4. — U današnjim teškim trenucima rata protiv japanskih zavojevača poziva se stanovništvo da izveštava o svim onim elementima u Pograničnom rejonu koji se bave zavereničkom, subverzivnom delatnošću ili zlonamernim stvaranjem nereda, vrbovanjem agenata, podbadanjem i vojnom špijunažom. One za koje postoje sigurni dokazi krivice dopušteno je uhapsiti. Krivce kažnjavati bez ikakve milosti odmah pošto istraga utvrdi težinu krivice.

Svim vojnim licima i civilnom stanovništvu Pograničnog rejona, bez izuzetka, naređuje se da prihvate napred navedene četiri tačke i da se po njima u potpunosti vladaju. Ako se neprijateljski elementi usude i ubuduće da se bave zavereničkom i dezorganizatorskom delatnošću, onda će od strane Vlade Pograničnog rejona i Komande pozadine 8 armije uslediti najstrože mere i nikakvi izgovori o nepoznavanju ovoga Saopštenja neće se uzimati u obzir.

NAPOMENE

1. — Pogranični rejon Šensi — Kansu — Ningsija prvobitno je pretstavljao revolucionarnu uporišnu bazu, koja se postepeno obrazovala posle 1931 godine u toku revolucionarnog partizanskog rata na severu provincije Šensija. Pošto je Crvena armija Centralnog rejona, izvršivši Veliki pohod, stigla u Severni Šensi, ovaj rejon postao je glavna uporišna baza revolucije i boravište Centralnog komiteta Komunističke partije Kine. Kad je 1937 godine bio stvoren jedinstveni antijapanski nacionalni front, rejon je promenio naziv u Pogranični rejon Šensi — Kansu — Ningsija. U njegov sastav ulazilo je 23 okruga na granici provincija Šensi — Kansu — Ningsija.

2. — Na većem delu teritorije Pograničnog rejona Šensi — Kansu — Ningsija bila je u to vreme sprovedena konfiskacija zemljoposedničke zemlje i njena podela među seljake, a takođe i ukidanje dugova seljaka. Posle 1936 godine Komunistička partija Kine je, u interesu stvaranja širokog jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta, zamenila u čitavoj zemlji politiku konfiskacije zemljoposedničke zemlje politikom sniženja zakupnine i interesa na zajam, ali je odlučno branila sve ono što su seljaci još ranije zadobili u revolucionarnoj agrarnoj reformi.

* * *

PITANJA STRATEGIJE PARTIZANKSOG RATA PROTIV JAPANSKIH ZAVOJEVAČA

(Maja 1938 godine)

U početnom periodu rata protiv japanskih zavojevača, u Partiji i izvan nje, bilo je mnogo ljudi koji su potcenjivali važnu strategisku ulogu partizanskog rata i koji su sve svoje nade polagali samo u dejstva regularne vojske, u prvom redu — u dejstva kuomintanške vojske.

Drug Mao Ce Tung osudio je ovo gledište i u ovom članku odredio pravilan put za razvijanje partizanskog rata protiv japanskih zavojevača. Zbog toga su u toku toga rata, 8-ma i Nova 4-ta armija, koje su 1937 godine imale jedva nešto više od 40 hiljada ljudi, stvorile mnogobrojne revolucionarne uporišne baze, odigrale ogromnu ulogu u ratu protiv japanskih zavojevača i u vreme kapitulacije Japana 1945 godine razvile se u moćnu milionsku armiju. Sve to dovelo je do toga da se Čang Kaj Šek u tome ratu nije usudio ni da kapitulira pred Japanom, niti da otpočne građanski rat širom cele zemlje; kad ga je 1946 godine otpočeo, Narodnooslobodilačka vojska, formirana od 8-me i Nove 4-te armije, bila je već toliko snažna da je mogla odolevati Čang Kaj Šeku.

GLAVA I

ZAŠTO POSTAVLJAMO PITANJE STRATEGIJE U PARTIZANSKOM RATU

U ratu protiv japanskih zavojevača dejstva regularne vojske igraće glavnu ulogu, a partizanski rat — pomoćnu. Mi smo već došli do pravilnog rešenja toga pitanja. Prema tome, izgleda da se u partizanskom ratu mogu postavljati samo pitanja taktike. Zašto onda postavljamo i pitanja strategije?

Kad bi Kina bila mala zemlja u kojoj bi partizanska dejstva igrala samo izvesnu pomoćnu ulogu u neposrednom odnosu na operacije one regularne vojske u čijoj blizini partizani razvijaju svoja dejstva, onda bi, naravno, u partizanskom ratu bilo samo taktičkih

pitanja, a pitanja strategije ne bi se ni postavljala. S druge strane, kada bi Kina bila moćna država, kao Sovjetski Savez, iz koje bi neprijatelj u slučaju upada u nju mogao da bude isteran vrlo brzo ili ako i ne bi bio isteran brzo, ali, svakako, ne bi okupirao veliku teritoriju, — i u tom slučaju partizanska dejstva bi igrala samo pomoćnu ulogu u odnosu na operacije regularne vojske, i tada bi se, naravno, u partizanskom ratu postavljala samo pitanja taktike, a nikako strategije.

Pitanja strategije u partizanskom ratu jesu posledica sledećih okolnosti: Kina nije ni mala država ni takva država kao što je Sovjetski Savez; Kina je velika, ali slaba država. Tu veliku, ali slabu državu napala je druga država — manja, ali jaka; pored toga, ta velika, ali slaba država doživljava sada epohu progresa u svojoj istoriji. U tome je cela stvar. Te okolnosti pomogle su neprijatelju da osvoji veoma veliku teritoriju, i rat je dobio dugotrajan karakter. Teritorija koju je neprijatelj zauzeo u našoj ogromnoj zemlji vrlo je velika; ali naš neprijatelj je jedna mala država kojoj nedostaje žive sile i mnoge oblasti na teritoriji koju je on osvojio ostaju slobodne od okupatora. Zato će partizanski rat protiv japanskih zavojevača pretstavljati, u osnovi svojoj, u odnosu na operacije regularne vojske, ne pomoćna dejstva po unutrašnjim pravcima, već samostalna borbena dejstva po spoljašnjim pravcima. Pored toga, zato što Kina doživljava epohu progresa, tojest zato što Kina ima jaku vojsku i široke narodne mase kojima rukovodi Komunistička partija, zato partizanski rat protiv japanskih zavojevača neće biti malih, već velikih razmera. Odatle i potiče ceo niz problema, kao što su strategiska odbrana, ofanziva itd. Dugotrajan, a zbog toga i surov karakter rata dovodi do toga da se u partizanskom ratu treba baviti mnogim, za takav rat neobičnim problemima kao što su pitanja o uporišnim bazama, o pretvaranju partizanskog rata u manevarski rat regularne vojske itd. I tako vidimo da partizanski rat protiv japanskih zavojevača u Kini izlazi iz okvira taktike i ulazi u strategiju, i da pitanja partizanskog rata treba sad razmatrati i sa stanovišta strategije.

Naročitu pažnju zaslužuje okolnost da taj opšti i dugotrajni partizanski rat pretstavlja nešto potpuno novo u istoriji ratova koje je čovečanstvo vodilo; ova okolnost je neraskidivo povezana sa epohom koju preživljavamo — tridesetim i četrdesetim godinama XX veka, neraskidivo vezana sa postojanjem Komunističke partije i Crvene armije. U tome je suština problema. Naš neprijatelj još uvek, verovatno, sanja slatke snove: on vidi sebe u ulozi Mongola koji su bili porobili Kinu u vreme dinastije Sung*), ili Mandžuraca

*) Dinastija Sung vladala je u Kini od 960 do 1279 godine i pala je kada su Mongoli pokorili Kinu.

iz vremena dinastije Ming*), u ulozi Engleza koji su bili porobili Severnu Ameriku i Indiju, u ulozi zavojevača iz latinskih zemalja Evrope koji su bili osvojili Srednju i Južnu Ameriku itd. Ti snovi su neostvarljivi u savremenoj Kini zato što su se u njoj pojavili mnogi činioci kojih nije bilo u vreme pomenutih istoriskih događaja. Jedan od tih činilaca jeste i ovakav partizanski rat, koji pretstavlja nešto potpuno novo. Ako je naš neprijatelj to izgubio iz vida, on će to skupo platiti.

Zbog svega izloženog, partizanska dejstva treba razmatrati i sa stanovišta strategije, mada u ratu protiv japanskih zavojevača ona, u celini, i igraju pomoćnu ulogu.

Zbog čega onda ne primenjivati u partizanskim dejstvima opšte strategiske postavke rata protiv japanskih zavojevača?

Pitanja strategije partizanskog rata protiv japanskih zavojevača u suštini tesno su vezana sa strategiskim pitanjima čitavog rata u celini,— i mnoge stvari su ovde zajedničke.

Ali, s druge strane, partizanski rat se razlikuje od rata koji vodi regularna vojska, on ima svoje specifičnosti; zbog toga i strategija partizanskog rata ima mnoge specifične osobine. Nikako ne treba prosto prenositi opšte strategiske postavke rata protiv japanskih zavojevača na partizanski rat, koji ima svoje specifičnosti.

GLAVA II

OSNOVNI PRINCIP RATA — ČUVANJE SVOJIH I UNIŠTAVANJE NEPRIJATELJSKIH SNAGA

Pre nego što se bude konkretno povela reč o pitanjima strategije partizanskog rata, treba se zaustaviti na izvesnim osnovnim pitanjima rata uopšte.

Svi rukovodeći principi ratnih dejstava proizilaze iz jednog osnovnog principa: na sve moguće načine čuvati svoje i uništavati neprijateljske snage. U revolucionarnom ratu ovaj princip je neposredno vezan sa osnovnim političkim principom rata. Naprimer, osnovni politički princip rata Kine protiv japanskih zavojevača, tojest politički cilj tog rata, jeste isterivanje japanskih imperijalista i izgradnja nezavisne, slobodne i srećne nove Kine. U ratnom planu to znači: odbraniti otadžbinu oružanom snagom i isterati japanske bandite. Za postizavanje tog cilja vojska, u svojim dejstvima, treba da teži, s jedne strane, da na sve moguće načine sačuva svoje snage, a s druge, da na sve moguće načine uništava neprijateljske snage.

Zbog čega se onda ljudi u ratu biju do herojskog samopožrtvovanja? U svakom ratu pobeda se mora platiti žrtvama, a ponekad i ogromnim žrtvama. Ne protivreči li to principu čuvanja svojih snaga? Nimalo ne protivreči. To su suprotnosti, ali one jedna drugu

*) Dinastija Ming je vladala u Kini od 1368 do 1643 godine kada su Mandžurci pokorili Kinu.

uslovljavaju, pošto su žrtve potrebne ne samo za uništavanje neprijateljskih snaga, nego i za čuvanje svojih; to delimično i privremeno otstupanje od principa čuvanja svojih snaga (njihovo žrtvovanje, drugim rečima — plaćanje pobede) potrebno je upravo radi očuvanja svih snaga zauvek.

Iz pomenutog osnovnog principa proističe čitav niz principa izvođenja ratnih dejstava, polazeći od pešadiskih borbenih pravila (zaklanjaj se i dejstvuj vatrom: prvo, radi čuvanja svojih snaga, drugo, radi uništenja neprijateljskih snaga) pa završavajući sa zakonima strategije. Svi oni su prožeti duhom tog osnovnog principa. Svi principi borbene obuke i zakoni taktike, operativne veštine i strategije imaju da obezbede ostvarivanje tog osnovnog principa. Princip čuvanja svojih i uništavanja neprijateljskih snaga pretstavlja osnovu čitavog vojnog dela.

GLAVA III

ŠEST KONKRETNIH PITANJA STRATEGIJE PARTIZANSKOG RATA PROTIV JAPANSKIH ZAVOJEVAČA

Pređimo na razmatranje postavki ili principa kojima se treba rukovoditi u partizanskom ratu protiv japanskih zavojevača da bi se sačuvale svoje snage i uništile snage neprijatelja. Partizanski odredi u ratu protiv japanskih zavojevača (pa i u svakom drugom revolucionarnom ratu), uopšte govoreći, stvaraju se iz »ničega« i postaju nešto, i od maloga postaju veliko; zbog toga princip čuvanja svojih snaga treba dopuniti principom umnožavanja svojih snaga. Prema tome, pitanje se postavlja ovako: na šta se orijentisati ili kojim principima se treba rukovoditi da se postigne cilj — čuvanje i umnožavanje svojih i uništavanje neprijateljskih snaga? Osnovni zadatak sastoji se ovde u rešenju šest sledećih pitanja:

1) inicijativno, elastično i plansko izvođenje ofanzivnih dejstava u odbranbenom ratu, munjevitih dejstava u dugotrajnom ratu, bitaka i bojeva na spoljnim operaciskim pravcima u ratu na unutrašnjim pravcima;

2) sadejstvo sa operacijama regularne vojske;

3) stvaranje uporišnih baza;

4) strategiska odbrana i ofanziva;

5) razvitak partizanskog rata u pravcu manevarskih dejstava regularne vojske;

6) pravilni odnosi u komandovanju.

Ovih šest postavki pretstavljaju strategiski program čitavog partizanskog rata protiv japanskih zavojevača, one nam pokazuju jedino mogući put ka ostvarenju principa čuvanja i umnožavanja svojih snaga, uništavanja i isterivanja neprijateljskih snaga, put ka dobijanju konačne pobede u zajedničkim dejstvima sa regularnom vojskom.

GLAVA IV

INICIJATIVNO, ELASTIČNO I PLANSKO IZVOĐENJE OFANZIVNIH DEJSTAVA U ODBRANBENOM RATU, MUNJEVITIH DEJSTAVA U DUGOTRAJNOM RATU, BITAKA I BOJEVA PO SPOLJAŠNJIM PRAVCIMA U RATU NA UNUTRAŠNJIM PRAVCIMA

Ovo pitanje može se, dalje, razdeliti na sledeća četiri: 1) veza između odbranbenog rata i ofanzivnih dejstava, između dugotrajnog rata i munjevitih dejstava, između rata na unutrašnjim pravcima i dejstava po spoljašnjim operaciskim pravcima; 2) zadržavanje inicijative u svima dejstvima; 3) elastično korišćenje snaga; 4) plansko izvođenje svih dejstava.

Počnimo sa prvim pitanjem.

Pošto je Japan snažna država i usto zemlja agresor, a mi slaba država i usto zemlja koja se brani, naš rat protiv japanskih zavojevača, u strategiskom smislu, dobio je, u celini svojoj, oblik odbranbenog i dugotrajnog rata. Ako je reč o pravcima na kojima se razvijaju operacije, neprijatelj dejstvuje po spoljašnjim, a mi po unutrašnjim pravcima. To je jedna strana ove postavke. Ali ima i druga, potpuno suprotna strana. Iako je neprijateljska armija snažna (u izvesnom smislu, u smislu kvaliteta njenog naoružanja i obučenosti ljudstva), ona brojno nije velika; iako je naša armija slaba (opet samo u izvesnom smislu, u smislu kvaliteta njenog naoružanja i obučenosti ljudstva), ona je brojno vrlo velika; treba uzeti u obzir još i to da je neprijatelj tuđinac, koji je nasilno upao u našu zemlju, dok mi pružamo otpor tuđinskoj najezdi u našoj sopstvenoj zemlji. Sve to uslovljava sledeću strategisku liniju: držeći se strategije odbranbenog rata, moguće je i treba preduzimati ofanzivne bitke i bojeve; držeći se strategije dugotrajnog rata, munjevito dejstvovati u bitkama i bojevima; nalazeći se na unutrašnjim strategiskim pravcima, izvoditi borbena dejstva operativnih i taktičkih razmera po spoljašnjim pravcima. U tome se i sastoji strategiska linija koju treba sprovoditi u čitavom ratu protiv japanskih zavojevača. Ovo se podjednako odnosi na borbena dejstva regularne vojske, kao i na partizanska dejstva. Jedino čime se izdvaja partizanski rat jeste stepen i oblik ostvarivanja date linije. U partizanskom ratu ofanzivna dejstva, u osnovi, imaju oblik iznenadnih napada. Istina, i u dejstvima regularne vojske moguće je i treba pribegavati iznenadnim napadima, ali će stepen njihove neočekivanosti za neprijatelja biti manji. U partizanskom ratu munjevitost u dejstvima treba da bude vrlo velika. Obruči u koje partizani stežu neprijatelja u toku bitaka i bojeva po spoljašnjim pravcima, treba da budu vrlo mali. Ovim se i odlikuju dejstva partizana od dejstava regularne vojske.

Odavde proističe da partizanski odredi, kad izvode borbena dejstva, treba u najvećoj mogućnoj meri da koncentrišu svoje snage, da dejstvuju prikriveno i munjevito, da udaraju iznenada na nepri-

jatelja, da brzo završavaju borbu; zatim, da na sve moguće načine izbegavaju pasivnu odbranu i otezanje borbe; naročito se treba uzdržavati od rasparčavanja snaga u borbenim operacijama. Naravno, u partizanskom ratu mora se pribegavati ne samo strategiskoj, već i taktičkoj odbrani; dejstva za vezivanje neprijatelja i za borbeno obezbeđenje, organizacija odbrane u tesnacima, u teško prohodnim predelima, na rekama i u naseljenim mestima u cilju iscrpljivanja i zamaranja neprijatelja, dejstva jedinica koje štite povlačenje itd. — sve su to elementi taktičke odbrane u partizanskom ratu. Ali osnovna orijentacija u partizanskom ratu treba da bude orijentacija na napad, koji treba da se izvodi mnogo munjevitije nego napad regularne vojske. Napad partizana treba da bude još i iznenadan; kod partizana, još više nego kod regularne vojske, ne sme se dopustiti otkrivanje akcije drekom i razmeštanjem. Mada se i u partizanskom ratu dešava da se borba otegne nekoliko dana, kao, naprimer, pri napadu na izolovanog malobrojnog neprijatelja koji ne dobija pomoć spolja, ali pravilo je da partizani u većoj meri od regularne vojske treba brzo da završavaju borbu. To mora biti zato što je neprijatelj jak, a mi slabi. Partizanski rat se uopšte vodi dekoncentrisanim snagama, što partizanskim dejstvima daje opšti karakter, karakter rata u čitavoj zemlji. Osim toga, partizani imaju još mnogo zadataka, naprimer, dezorganizacija neprijatelja, vezivanje neprijatelja, diverzije i rad među stanovništvom, a za izvršenje tih zadataka takođe treba pribegavati dekoncentraciji snaga. Ali kad izvršavaju zadatke za uništenje neprijateljskih snaga, a naročito kad se angažuju da razbiju ofanzivu neprijatelja, partizanski odredi i združene jedinice treba ipak da koncentrišu svoje glavne snage. »Koncentrisanim velikim snagama tući male jedinice neprijatelja« — ostaje uvek jedan od principa borbenih dejstava na polju partizanskog rata.

Odavde proističe i to da je, sa stanovišta celokupnog rata protiv japanskih zavojevača, postići cilj strategiske odbrane i izvojevati konačnu pobedu nad japanskim imperijalistima moguće tek posle mnogih ofanzivnih bitaka i bojeva, koje će voditi i regularna vojska i partizanski odredi, tojest posle mnogih zadobivenih pobeda u ofanzivnim bitkama i bojevima. Tek kad se budu izvodile mnoge brze bitke i bojevi, tojest kad se munjevitim dejstvima postigne uspeh u mnogim ofanzivnim bitkama i bojevima, moći ćemo postići naš strategiski cilj: pretvoriti rat protiv japanskih zavojevača u dugotrajan i, s jedne strane, dobiti u vremenu za ojačanje snaga koje vode rat, a s druge — doprineti izmeni međunarodne situacije i dezorganizacije u protivničkom taboru, a kad se sve to ostvari, preći u protivofanzivu i isterati japanske zavojevače iz Kine. I tek posle mnogih datih borbi za uništenje, koncentrišući nadmoćne snage u svakoj toj borbi i bijući bitke i bojeve po spoljašnjim pravcima dejstva i u periodu strategiske odbrane i u periodu protivofanzive, okružujući neprijatelja i uništavajući ga, a kad

je nemoguće okružiti ga potpuno, onda okružiti samo jedan deo njegovih snaga, kad je nemoguće potpuno uništiti sve njegove okružene snage, onda uništiti jedan deo tih snaga, kad je nemoguće masovno zarobljavanje njegove okružene vojske, onda joj nanositi maksimalne gubitke u poginulim i ranjenim, — tek posle svega toga bićemo u stanju da izmenimo odnos snaga između neprijatelja i nas i da konačno razbijemo strategiski obruč, tojest da neprijatelju ubijemo volju da vodi rat na spoljašnjim pravcima. Najzad, dovodeći u sklad svoje težnje sa težnjama međunarodnih snaga i sa revolucionarnom borbom japanskog naroda, zajednički se baciti na japanski imperijalizam i onda odjednom završiti sa njim.

Sve ćemo to postići, uglavnom, naporima regularne vojske, dok će dejstva partizanskih odreda odigrati manje važnu ulogu. Ali dejstva regularne vojske i dejstva partizanskih odreda imaju zajedničku osobinu: sabiranje mnoštva sitnih pobeda koje ukupno donose veliku pobedu. U tom smislu upravo i govorimo o najvećem strategiskom značaju partizanskih dejstava u toku čitavog rata protiv japanskih zavojevača u celini.

Pređimo sada na pitanja inicijative, elastičnosti i planskog rada u partizanskom ratu.

Šta je to inicijativa u partizanskom ratu?

U svakom ratu obe zaraćene strane na sve moguće načine rade na tome da preuzmu inicijativu na bojištu, na datom sektoru fronta kao i na čitavom strategiskom frontu, pošto inicijativa označava za vojsku slobodu dejstava. Vojska koja izgubi inicijativu osuđena je na pasivnost, lišena je slobode dejstava i nalazi se pred opasnošću sloma ili uništenja. Istina, u strategiskoj odbrani i u dejstvima po unutrašnjim pravcima nešto je teže preuzeti inicijativu nego u ofanzivnim dejstvima po spoljašnjim pravcima. Ali japanski imperijalizam ima dva značajna slaba mesta: prvo, on pati od nedovoljnog broja žive sile i, drugo, on vodi rat na tuđem zemljištu. Pored toga, potcenjivanje snaga Kine i suprotnosti u taboru japanskih militarista doveli su do toga da je japanska komanda napravila čitav niz grešaka, naprimer: sporo je pojačavala snage, nije obezbedila strategisko sadejstvo, ponekad na određenom pravcu nije koncentrisala snage za glavni udar, propustila je povoljne momente u nizu operacija, nije umela da uništi vojsku koju je okružila itd. Sve to zajedno može se uzeti kao treće slabo mesto neprijatelja. Na taj način, oskudica žive sile kod neprijatelja (osim toga, njegova zemlja nije velika, stanovništvo je malobrojno, izvori za snabdevanje nisu dovoljni, japanska država je feudalno-imperijalistička itd.), vođenje rata na tuđem zemljištu (imperijalističkog rata, sa njemu svojstvenim varvarskim karakterom itd.) i nesnalažljivost japanske komande — sve to čini da japanski militaristi iz dana u dan sve više gube inicijativu, bez obzira na koristi koje im pruža ta okolnost što oni vode ofanzivni rat i što ga vode na spoljašnjim pravcima. Japan sad još neće, a i ne može da završi

rat, njegova ofanziva još traje, ali će se japanska ofanziva, kad dođe do izvesne granice, neizbežno prekinuti. Navedena slaba mesta sama po sebi dovešće neprijatelja neminovno do toga. On nema te snage da proguta celu Kinu. Doći će dan kad će Japan potpuno izgubiti inicijativu. Već sada počinju da se pokazuju znaci ovoga. Kina se u početnom periodu rata nalazila u znatnoj meri u pasivnom stanju, ali danas, pošto je stekla iskustvo i počela prelaziti na novi kurs, kurs na manevarski rat, tojest na munjevita, ofanzivna dejstva operativnih i taktičkih razmera i na dejstva po spoljašnjim pravcima, a takođe i posle prihvatanja orijentacije da razvije partizanski rat u čitavoj zemlji, Kina postepeno preuzima inicijativu.

U partizanskom ratu problem inicijative ima naročito veliki značaj. Partizanski odredi, u velikoj većini slučajeva, dejstvuju u teškoj situaciji, bez pozadine, vodeći borbu sa nadmoćnijim neprijateljem, bez dovoljno iskustva (ako je reč o novoorganizovanim partizanskim odredima), pošto su međusobno razdvojeni itd.

I pored toga, u partizanskom ratu može se inicijativa uzeti u svoje ruke. Osnovnu mogućnost za to daju tri navedene slabosti neprijatelja. Koristeći se nedostatkom žive sile kod neprijatelja (sa gledišta rata uzetog u celini), partizani mogu smelo svojim dejstvima da obuhvate velike oblasti; koristeći se time što neprijatelj ratuje u tuđoj zemlji, a pritom sprovodi izvanredno varvarsku politiku, partizani mogu smelo osvajati podršku milionskih masa; koristeći se nesnalažljivošću neprijateljske komande, partizani mogu smelo dati maha svojoj dovitljivosti. Regularna vojska, naravno, takođe treba da koristi sve te slabosti neprijatelja i da ih pretvara u oruđe svoje pobede, ali za partizanske odrede to je preko potrebno. Nedostaci samih partizanskih odreda mogu se postepeno savladati u toku borbe. Pored toga, ponekad, sami ti nedostaci mogu poslužiti kao povod za preuzimanje inicijative. Tako, zahvaljujući baš svojoj malobrojnosti, partizanski odredi mogu dejstvovati u pozadini neprijatelja, pojavljujući se i iščezavajući na mađioničarski način i lišavajući neprijatelja mogućnosti da bilo šta s njima učini. Tako široka sloboda akcije ne može se ni zamisliti kod glomazne regularne vojske.

Kada neprijatelj izvodi koncentričan napad, krećući se u nekoliko pravaca, za partizanske odrede je teško da održe inicijativu i lako je mogu izgubiti. Ako se u takvom slučaju nepravilno proceni situacija i donese pogrešna odluka, može se lako doći u stanje pasivnosti i u nemogućnost da se probije obruč. Tako isto stoji stvar i kad se neprijatelj brani, a mi napadamo. Prema tome, inicijativu može imati onaj ko pravilno procenjuje situaciju (kod sebe i kod neprijatelja) i ko donosi pravilne vojne i političke odluke. Pesimističkom procenom koja ne odgovara stvarnoj situaciji i pasivnim odlukama koje su plod takve procene, mi, nesumnjivo, sami sebe lišavamo inicijative i osuđujemo se na pasivnost. Isto tako, preterano optimistička procena, koja ne odgovara stvarnoj situa-

ciji, i avanturističke odluke (neopravdano rizikovanje), koje potiču iz takve procene, dovode do gubljenja inicijative i, u krajnjoj liniji, dovode do istog svršetka kao i pesimizam. Nema te genijalne ličnosti koja bi od prirode imala privilegiju na inicijativu; inicijativa je samo plod pažljivog proučavanja i pravilne procene stvarne situacije, pravilnih vojnih i političkih odluka mudrog rukovodioca. Na taj način, inicijativa se nikad ne nalazi gotova, za nju se treba svesno boriti.

Ako se već desi da se, zbog grešaka u proceni i u odlukama ili stoga što neprijatelj vrši neodoljiv pritisak, nađemo u stanju pasivnosti, onda će se zadatak sastojati u tome da gledamo kako ćemo izaći iz tog stanja. Kako će se izaći, zavisi od date situacije. U mnogo slučajeva treba se »povlačiti«. Znati povlačiti se pretstavlja jednu od karakterističnih crta partizana. Povlačenje pretstavlja osnovni način da se izbegne stanje pasivnosti i povrati inicijativa. Ali to nije jedini način. Vrlo često se događa da za vreme najjačeg pritiska neprijatelja i u krajnje teškom položaju za nas nastupa momenat od koga situacija počinje bivati nepovoljna za neprijatelja a povoljna za nas. Često se dešava da se povoljna situacija i preuzimanje inicijative stvaraju iz napora usmerenih na to da se »odupremo još neko vreme«.

Prelazimo sad na elastičnost.

Elastičnost je konkretno ispoljavanje inicijative. U partizanskom ratu elastično korišćenje snaga još je potrebnije nego u dejstvima regularne vojske.

Potrebno je da rukovodioci partizanskog rata shvate da elastično korišćenje snaga pretstavlja glavno sredstvo da se izmeni odnos snaga između nas i neprijatelja i inicijativa uzme u svoje ruke. Specifičnosti partizanskog rata zahtevaju da se snage koriste elastično, prema postavljenim zadacima, a takođe i prema položaju neprijatelja, karakteru zemljišta, raspoloženju stanovništva datog kraja i drugim uslovima. Glavni oblici korišćenja snaga jesu dekoncentracija, koncentracija i premeštanje tih snaga. Rukovodioci partizanskog rata postupaju sa partizanskim odredima isto kao i ribar sa svojom mrežom; ribar čas razapinje, čas skuplja svoju mrežu. Kad je razapinje, on mora dobro da poznaje dubinu vode, brzinu toka, da zna ima li pod vodom kakvih prepreka. Kad partizanski odredi dejstvuju dekoncentrisano, potrebno je budno paziti da ne pretrpe gubitke zbog nejasne situacije i pogrešnih dejstava. Kad ribar skuplja mrežu treba da joj krajeve drži čvrsto u rukama. Isto tako, pri dekoncentrisanom korišćenju partizanskih odreda treba obezbeđivati vezu sa njima i držati u svojim rukama jezgro u potrebnom broju. Kad se lovi riba, treba često menjati mesto; partizanski odredi takođe treba da se često premeštaju. Dekoncentracija, koncentracija, premeštanje — to su tri oblika elastičnog korišćenja snaga u partizanskom ratu.

Uopšte uzev, dekoncentracija snaga u partizanskom ratu ili, kako se to kaže, »razbijanje celine na delove«, uglavnom se primenjuje u sledećim slučajevima: 1) kad neprijatelj prelazi u odbranu i privremeno je nemoguće dejstvovati koncentrisanim snagama, a mi hoćemo da ugrozimo neprijatelja na širokom frontu; 2) kad u oblastima gde neprijateljske snage nisu velike hoćemo da ga dezorganizujemo na čitavoj teritoriji i da vršimo diverzije; 3) kad nema mogućnosti da se probije koncentrični napad neprijatelja, a treba odvući njegovu pažnju, da bi se mogla lakše odvojiti od njega; 4) kad to zahteva karakter zemljišta ili teškoće snabdevanja; 5) kad treba organizovati rad sa stanovništvom u velikim oblastima.

Ali, kakva god bila situacija, kad se dekoncentrišu snage, potrebno je imati u vidu sledeće: 1) ne treba raspoređivati snage potpuno ravnomerno, već je potrebno uvek držati njihov relativno veći deo u kraju pogodnom za manevrovanje, s tim da se, s jedne strane, može reagovati na nepredviđene događaje, a s druge strane, da se može iskoristiti taj deo snaga za izvršenje glavnog zadatka koji se nalazi pred dekoncentrisanim snagama; 2) treba postaviti jasan zadatak svakom pojedinom odredu, odrediti mu rejon dejstava, trajanje operacije, zborno mesto, načine održavanja veze itd.

Koncentrisano korišćenje snaga, ili, kako se to kaže, »skupljanje delova u celinu«, najčešće se upotrebljava da se unište snage neprijatelja kad nas napada. Ovaj metod se može ponekad primenjivati i u slučajevima kad se neprijatelj brani, da se unište izvesne njegove jedinice koje se ne kreću. Koncentrisanje snaga uopšte ne znači potpunu koncentraciju. Glavne snage se koriste koncentrisano na izvesnom važnom pravcu; što se tiče ostalih pravaca, tamo se ostavlja ili se šalje deo snaga da se neprijatelj veže, dezorganizuje, da se izvrše diverzije ili da se organizuje rad sa stanovništvom.

Elastična dekoncentracija i koncentracija snaga s obzirom na situaciju pretstavljaju glavni metod vođenja partizanskog rata; ali potrebno je takođe znati i elastično premeštati snage (menjati njihov položaj). Čim neprijatelj oseti da partizani pretstavljaju za njega ozbiljnu opasnost, on odmah upućuje vojsku da ih uništi i počinje ih napadati. Tada partizani treba da ocene situaciju, i ako mogu da vode borbu, onda da je vode baš na tom mestu, a ako je to nemoguće, onda, ne gubeći vreme, da brzo pređu na drugi pravac. Ponekad treba radi počesnog razbijanja neprijatelja, pošto se on uništi na jednom mestu, smesta prelaziti na novi pravac da se i tamo uništi; dešava se i to da je situacija na datom mestu nepovoljna za borbu, — tada se treba brzo odvojiti od neprijatelja i preći na drugi pravac radi vođenja borbe. Ako na datom mestu neprijatelj raspolaže naročito velikim snagama, onda partizani ne treba da se tu dugo zadržavaju, već treba, slično brzoj vodi ili lakom vetru, da menjaju mesto. Po pravilu, promena mesta treba da bude tajna i brza: treba stalno pribegavati različitim lukavstvima

da se neprijatelj prevari, uvlačiti ga u klopke i dezorijentisati, naprimer, vršiti demonstracije, pojavljivati se čas ovde, čas onde, čas tući neprijatelja, čas bežati od njega, dejstvovati noću itd.

Elastičnost pri dekoncentraciji, koncentraciji i premeštanju snaga jeste stvarna manifestacija i dokaz inicijative u partizanskom ratu. Mlitavost, vezanost i nesnalažljivost uvek dovode do gubljenja inicijative i nepotrebnih gubitaka. Odlika mudrog komandanta nije u tome da on samo shvata važnost elastičnog korišćenja snaga, već to da on zna i da blagovremeno dekoncentriše, koncentriše i premešta snage, prema konkretnoj situaciji. Veština da se dobro proceni situacija i srećno izabere momenat za dejstvo ne postiže se lako. Ovo mogu savladati samo oni ljudi kojima je svojstvena objektivnost u izučavanju, marljivost u ispitivanju i poniranje u suštinu stvari. Da se elastičnost ne bi pretvorila u lakomislenu brzinu, potrebno je dobro se snalaziti u situaciji.

I, najzad, o planskom radu.

Da bi se u partizanskom ratu pobeđivalo, neophodno je planski raditi. Dejstvovati nasumce, značilo bi samo igrati se partizanskog rata ili ga profanisati. Uvek treba blagovremeno i sa najvećom mogućom brižljivošću razrađivati planove dejstava kako za celu partizansku oblast, tako i za pojedine partizanske odrede i združene jedinice. To je taj pripremni rad koji treba da prethodi svima dejstvima. Ulaženje u situaciju, postavljanje zadataka, raspored snaga, priprema za borbu i političko vaspitavanje, dovođenje oružja u red, osiguranje snabdevanja i pomoći od strane stanovništva itd. — sve to treba da bude rad rukovodioca, koji je dužan da brižljivo prouči kako će se to sve ostvarivati, a ostvareno kontrolisati. Bez toga nisu mogući ni inicijativa i elastičnost, ni napad. Istina, u borbenim dejstvima regularne vojske ima više planskog rada. Uslovi partizanskog rata ne dopuštaju planski rad velikih razmera. Pokušavati da se u partizanskom ratu suviše strogo planski radi bilo bi pogrešno; ali u oblastima gde to dopuštaju objektivni uslovi ipak je potreban što je moguće brižljiviji planski rad. Treba imati u vidu da borba s neprijateljem nije šala.

Sve što je rečeno služi kao objašnjenje prve postavke u strategiji partizanskog rata: inicijativno, elastično i plansko vođenje ofanzivnih dejstava u odbranbenom ratu, munjevitih dejstava u dugotrajnom ratu, bitaka i bojeva na spoljašnjim pravcima u ratu na unutrašnjim pravcima. Ovo je osnovna postavka strategije partizanskog rata. Ako ovaj zadatak bude rešen, onda će pobedonosno vođenje partizanskog rata, ako je reč o njegovom vojnom rukovođenju, biti u ogromnoj meri obezbeđeno.

Napred se govorilo o mnogo čemu, ali sve što je rečeno spada u jedan isti problem: ofanzivna dejstva operativnih i taktičkih razmera. Potpuno uzeti inicijativu u svoje ruke moguće je samo ako se pobedi u napadu. Sva ofanzivna dejstva treba preduzimati po sopstvenoj inicijativi, a ne kad si primoran da napadaš. Elastično

korišćenje snaga izvodi se sa glavnim ciljem: vođenje ofanzivnih dejstava; potreba planskog rada takođe je uslovljena, uglavnom, voljom da se pobedi u napadu. Taktička odbrana gubi svaki smisao ako posredno ili neposredno ne dovodi do napada. Brzina karakteriše tempo napada, a spoljašnji pravci dejstva određuju položaj napadača prema neprijatelju. Napad je jedino sredstvo da se unište neprijateljske snage i osnovno sredstvo da se sačuvaju svoje snage. Pasivna odbrana i otstupanje igraju tek privremenu i beznačajnu ulogu u čuvanju svojih snaga, a nikako ne mogu biti sredstvo za uništenje neprijateljskih snaga.

Pomenuti zakon, ustvari, odnosi se i na dejstva regularne vojske, i na partizanski rat, samo što se u prvom i drugom slučaju ispoljava u različitom stepenu. Ali u vođenju partizanskog rata veoma je važno i potrebno ne ispuštati iz vida ovu razliku. Baš ta razlika čini da se metodi vođenja partizanskog rata razlikuju od metoda vođenja rata regularne vojske. Ignorisanje ove razlike dovešće do toga da će biti nemoguće voditi partizanski rat sa uspehom.

GLAVA V

SADEJSTVO SA OPERACIJAMA REGULARNE VOJSKE

Drugo pitanje u strategiji partizanskog rata jeste pitanje sadejstva partizanskog rata i operacija regularne vojske. Ovde će biti osvetljena u različitim aspektima, na osnovu konkretnih dejstava partizana, veza između borbenih dejstava partizana i dejstava regularne vojske. Vrlo je važno shvatiti tu vezu radi toga da neprijatelja što efikasnije tučemo.

Postoje tri vida sadejstva partizanskog rata i operacija regularne vojske: strategisko, operativno i taktičko.

Ulogu, koju u celini svojoj partizanska dejstva igraju u pozadini neprijatelja u smislu njegovog slabljenja, vezivanja njegovih snaga i ometanja njegovog transporta, moralnog oduševljenja koje ona izazivaju kod regularne vojske i kod stanovništva čitave zemlje, itd. — sve to skupa uzeto pretstavlja podršku koju partizanska dejstva pružaju regularnoj vojsci u strategiskim razmerama. Uzmimo, naprimer, partizanski rat u Tri istočne provincije*). Dok nije počeo rat između japanskih zavojevača i Kine, naravno, nije moglo biti reči o sadejstvu, ali posle početka rata značaj tog sadejstva odjednom je postao očigledan. Može se smatrati da partizanski odredi koji dejstvuju u tim provincijama, ubijajući jednog neprijateljskog vojnika više, primoravajući neprijatelja da potroši jedan metak više, odvajajući na sebe jednog neprijateljskog vojnika više i ne dajući da se on uputi južno od Velikog zida, samim tim povećavaju, u izvesnoj meri, našu snagu u ratu protiv japanskih zavojevača. U istoj meri je očigledan i demoralizatorski uticaj koji imaju

*) Provincije Ljaoning, Kirin i Hajlungkjang.

dejstva partizana na neprijateljsku vojsku i na njihovu zemlju, i divan uticaj pun oduševljenja koji ona vrše na našu vojsku i na naš narod. Što se tiče partizanskog rata koji se vodi na obe strane železničkih pruga: Pejping — Suijuan, Pejping — Hankou, Tjencin — Pukou, Tatung — Pučou, Čengting — Taijuan i Šangaj — Hangčou, tu je uloga strategiskog sadejstva još očiglednija. Značaj partizanskih dejstava koordiniranih sa dejstvima regularne vojske nije samo u tome što ona igraju određenu ulogu u strategiskoj odbrani danas, kada je neprijatelj u ofanzivi; partizani će, dejstvujući u tesnoj vezi sa regularnom vojskom, ometati dejstva neprijatelja i kad on bude prekinuo ofanzivu i prešao na utvrđivanje okupirane teritorije, a kada regularna vojska pređe u protivofanzivu, partizani će, koordinirajući svoja dejstva s njome, goniti neprijatelja i vraćati izgubljenu teritoriju. Nedopušteno je zanemarivati veliku pomoćnu strategisku ulogu partizanskog ratovanja. Rukovodioci partizanskih odreda i komandanti regularne vojske treba jasno da shvate značaj te uloge.

Dalje, partizansko ratovanje čini znatnu pomoć i u dejstvima operativnih razmera. Naprimer, za vreme bitke kod Sinkoua, severno od Taijuana, partizani su u rejonima severno i južno od prevoja Jenmena razrušili železničku prugu Tatung — Pučou i autoputeve preko prevoja Pingsinga i Jangfanga, što je odigralo vrlo važnu pomoćnu ulogu u toj operaciji.

Još važniju pomoćnu ulogu u operativnim razmerama imala su partizanska dejstva (vođena, uglavnom, snagama regularne vojske), koja su obuhvatila čitavu provinciju Šansi i pružala pomoć jedinicama koje su vodile odbranbene borbe na desnoj obali reke Hoanghoa u provincijama Šensiju i Honanu kad je neprijatelj bio osvojio Fenglingtu. Dalje, kad je neprijatelj počeo napad na južni deo provincije Šantunga, partizani, koji su razvili svoja dejstva u svih pet provincija Severne Kine, opet su uložili velike napore da pruže pomoć operacijama naše regularne vojske u južnom delu provincije Šantunga.

Za izvršenje zadataka operativnog sadejstva svi rukovodioci partizanskih uporišnih baza u pozadini neprijatelja i rukovodioci specijalno odabranih partizanskih združenih jedinica treba što veštije da raspoređuju svoje snage prema uslovima vremena i mesta i da na razne načine aktiviziraju svoja dejstva, napadajući najosetljivija i najslabija mesta neprijatelja, da ga iscrpljuju, vezuju njegove snage, da mu ometaju transport i podižu moral naše vojske koja se bori po unutrašnjim pravcima. Ako partizanski rejoni i partizanski odredi budu dejstvovali svaki za sebe, ne vodeći računa o operativnom sadejstvu sa regularnom vojskom, ako u opštem strategiskom planu budu i odigrali izvesnu pomoćnu ulogu, ali će otsustvo operativnog sadejstva smanjiti značaj partizanskog ratovanja kao pomoćnog strategiskog činioca. Na ovu okolnost treba da obrate veliku pažnju svi rukovodioci partizanskog pokreta. Za ostvarenje

takvog sadejstva preko je potrebno da se sa svima, i većim i manjim, partizanskim odredima i združenim jedinicama uspostavi radioveza.

Najzad, taktičko sadejstvo, tojest sadejstvo na bojnom polju, spada u zadatak svih partizanskih odreda koji dejstvuju u blizini regularnih jedinica koje vode borbu po unutrašnjim pravcima. Ovo se, naravno, tiče samo partizanskih odreda koji dejstvuju u blizini regularne vojske, i onih partizanskih odreda koji su privremeno formirani iz sastava regularne vojske. U tim slučajevima dužni su partizanski odredi da po naređenju komande regularne vojske izvršavaju postavljene im zadatke, koji se obično sastoje u vezivanju jednog dela neprijateljskih snaga, u sprečavanju njegovog transporta, u izviđanju, u vršenju dužnosti vodiča itd. Ako nema naređenja od komande regularne vojske, partizanski odredi su, isto tako, dužni da izvršavaju te iste zadatke po sopstvenoj inicijativi; nikako nije dopušteno sedeti skrštenih ruku ili lutati bez cilja, a ne zadavati udare neprijatelju.

GLAVA VI

STVARANJE UPORIŠNIH BAZA

Treće pitanje strategije partizanskog rata protiv japanskih zavojevača jeste pitanje stvaranja uporišnih baza; potreba njihova i njihov značaj proističu iz dugotrajnog i surovog karaktera rata. Kako će vraćanje izgubljene teritorije otpočeti tek kad se bude preduzela protivofanziva u čitavoj zemlji, dotle će se neprijateljske armije duboko probiti u centralni deo naše zemlje, preseći će je napola, i manja, a možda čak i veća polovina naše zemlje, kad padne neprijatelju u ruke, pretvoriće se u njegovu pozadinu. Mi ćemo morati da povedemo partizanski rat po svoj toj velikoj teritoriji koju je neprijatelj osvojio, da pretvorimo i njegovu pozadinu u bojište, te da neprijatelj bude primoran da neprekidno vodi borbu na čitavoj teritoriji koju je zauzeo. Sve dok ne budemo u stanju da počnemo protivofanzivu, sve dok ne vratimo izgubljenu teritoriju, moraćemo neprekidno i uporno da vodimo partizanski rat u pozadini neprijatelja. Iako se ne može tačno odrediti koliko će vremena dotle proći, izvesno je da će proći prilično mnogo. To znači da će naš rat biti dugotrajan. U isto vreme, težeći da osigura svoje interese na teritoriji koju je okupirao, neprijatelj će sigurno iz dana u dan pojačavati borbu protiv partizana, surovo ugušujući partizanski pokret, naročito kad njegova ofanziva bude prestala. Na taj način, rat neće biti samo dugotrajan nego i vrlo surov, i partizani se neće moći bez uporišnih baza dugo održati u pozadini neprijatelja.

Šta su to uporišne baze u partizanskom ratu? To je strategiski bedem na koji se oslanjaju partizanski odredi izvršavajući svoje strategiske zadatke i postižući svoj cilj: čuvanje i umnožavanje svojih snaga, uništavanje i proterivanje neprijateljskih snaga. Bez takvog

bedema mi nećemo imati oslonca za izvršenje svih strategiskih zadataka i ostvarenje cilja partizanskog rata. Ukratko, vođenje borbenih dejstava bez pozadine pretstavlja karakterističnu crtu partizanskog rata u pozadini neprijatelja, jer su partizani tako otsečeni od opšte pozadine zemlje. Ali se partizanski rat ne može voditi u toku dužeg perioda i razvijati bez uporišnih baza; uporišne baze upravo i jesu ta partizanska pozadina.

U istoriji je bilo mnogo seljačkih ratova koji su se vodili metodima razbojničkih bandi, ali su svi oni bili bezuspešni. U našem veku, veku progresa saobraćajnih sredstava i tehnike, računati na pobedu koristeći se takvim metodima, bilo bi tim pre potpuno neosnovana iluzija. Ali duh tih razbojničkih bandi i danas živi među propalim seljacima, a njihovi pogledi, odražavajući se u svesti rukovodilaca partizanskog rata, dovode do negiranja ili potcenjivanja značaja uporišnih baza. Zbog toga, ako hoćemo da stvaramo uporišne baze, treba, pre svega, iz svesti rukovodilaca partizanskog pokreta iskoreniti taj duh razbojništva i samovolje. Pitanje: da li su potrebne uporišne baze i kako treba ocenjivati njihovu ulogu, drugim rečima, borba između ideje uporišnih baza i duha samovolje može da se pojavi u toku svakog partizanskog rata, a partizanski rat protiv japanskih zavojevača takođe, u izvesnom stepenu, ne može biti izuzetak. Zbog toga će biti neizbežna ideološka borba protiv duha samovolje. Samo radikalno ugušivanje toga duha i isticanje i ostvarivanje kursa na stvaranje uporišnih baza biće od pomoći uspešnom vođenju dugotrajnog partizanskog rata.

Posle objašnjenja potrebe i značaja uporišnih baza, preći ćemo na pitanja koja odatle proističu i koja treba shvatati i rešavati pri stvaranju uporišnih baza. Razmotrićemo sledeća pitanja: vrste uporišnih baza, partizanski rejoni i uporišne baze, uslovi za stvaranje uporišnih baza, učvršćivanje i proširivanje uporišnih baza, vrste okruženja koje primenjujemo mi i neprijatelj.

1. — Vrste uporišnih baza

Uporišne baze partizanskog rata protiv japanskih zavojevača dele se, uglavnom, na sledeće tri kategorije: baze u planinama, baze u ravnicama i baze u krajevima sa gustom mrežom reka i jezera.

Svakom je razumljiva korist stvaranja uporišnih baza u planinskim rejonima. U takve uporišne baze ulaze i baze koje su već stvorene, stvaraju se ili će biti stvorene u planinama Čangpaju[1]), Vutaju[2]), Tajhangu[3]), Taju[4]), Jenu[5]) i Maou[6]). Te baze postaće oslonac koji će više nego išta moći obezbediti dugotrajno vođenje partizanskog rata, postaće značajni bastioni u ratu protiv japanskih zavojevača. Mi treba da širimo partizanski rat u svima planinskim

rejonima koji su se našli u neprijateljskoj pozadini, i da u njima stvaramo uporišne baze.

Ravnice, naravno, u tom pogledu, nisu tako pogodne kao planine, ali to nikako ne znači da se u ravnicama ne može voditi partizanski rat i da se ne mogu stvarati nikakve baze. U ravnicama provincije Hopeja, severnom i severozapadnom delu provincije Šantunga partizanski rat je već uzeo velikog maha, a to dokazuje mogućnost vođenja partizanskog rata u ravnicama. Što se, pak, tiče mogućnosti stvaranja trajnijih baza u takvim krajevima, ona još zasad nije dokazana, ali treba naglasiti da je mogućnost stvaranja privremenih baza ovde već potvrđena, a mogućnost stvaranja baza za male odrede ili baza sezonskog karaktera pretstavlja potpunu realnost, pošto neprijatelj nema dosta žive sile da je rasporedi po čitavoj teritoriji, i pošto on vodi po svojoj surovosti neviđenu politiku. Kina ima prostranu teritoriju i milionsko stanovništvo antijapanski raspoloženo. Sve to stvara objektivne uslove, povoljne za širenje partizanskog rata u ravnicama i za stvaranje privremenih uporišnih baza i, ako pored toga i naše komandovanje bude na potrebnoj visini, onda se, razumljivo, može očekivati kao potpuno mogućno da i u ravnicama dođe do stvaranja trajnijih, makar i nestabilnih baza za male odrede[7]). Više je nego verovatno da će neprijatelj, kad prestane sa ofanzivom i pređe na učvršćenje teritorije koju je zauzeo, preduzeti surov napad na sve baze partizanskog rata, i prirodno je da će partizanske baze u ravnicama prve pasti pod udar. Tada se krupne partizanske združene jedinice neće moći u ravnicama dugo održati i moraće da se, prema situaciji, postepeno povuku u planine. Naprimer, iz ravnica provincije Hopeja otići će u planine Vutaj i Tajhang, a iz ravnica provincije Šantunga u planine Taj i na poluostrvo Kjaotung*). Ali u raznim delovima prostranih ravnica biće ostavljeno još mnogo sitnih partizanskih odreda, razbacanih po raznim okruzima; ti odredi će preći na taktiku letećih borbenih dejstava sa korišćenjem pokretnih baza, koje će se osnivati čas ovde, čas onde. U uslovima nacionalnog rata ova mogućnost nije isključena. Tim pre su moguća partizanska dejstva sezonskog karaktera sa korišćenjem šuma — leti, i leda na rekama — zimi. Danas, kada neprijatelju nije do partizana, preko je potrebno raditi na širokom razvijanju partizanskog rata u ravnicama i na stvaranju privremenih baza u njima, a u budućnosti, kada se neprijatelj počne baviti partizanima (ali teško da će stići na sve strane), biće isto tako potrebno da se povede uporan partizanski rat s malim odredima ili, bar, sa sezonskim partizanskim dejstvima i da se stvaraju nestabilne uporišne baze.

Krajevi sa gustom mrežom reka i jezera imaju, po objektivnim uslovima, veće mogućnosti za vođenje partizanskog rata i stva-

*) Poluostrvo Kjaotung nalazi se u istočnom delu provincije Šantunga. U geografskoj literaturi se obično naziva Šantunško Poluostrvo.

ranje uporišnih baza nego ravnice, i u tom pogledu zaostaju samo za planinskim krajevima. U istoriji je bilo bezbroj slučajeva kada su takozvani »morski pirati« i »rečni razbojnici« vodili čitave bitke. U ono vreme kada se naša vojska nazivala Crvenom armijom, na jezeru Hung vodio se partizanski rat nekoliko godina. Sve to dokazuje mogućnost vođenja partizanskog rata i stvaranja baza u oblastima sa gustom mrežom reka i jezera. Ali partije i grupe koje stoje na pozicijama borbe protiv japanskih zavojevača, kao i antijapanski raspoložene mase, nisu do danas posvećivale dovoljno pažnje ovoj stvari. Mada u takvim rejonima još nema subjektivnih uslova za vođenje partizanskog rata, ipak, nema sumnje da tom zadatku treba posvetiti ozbiljnu pažnju i da se treba prihvatiti posla. Potrebno je dobro organizovati partizanski rat i stvoriti trajne baze na teritoriji okupiranoj od strane neprijatelja, u rejonu jezera Hungce, koje se nalazi severno od reke Jangcea u rejonu jezera Taja, južno od te reke i na ostaloj mreži reka i jezera, kanala, rukavaca i zaliva u bazenu Jangcea i duž morske obale, što će biti jedan od elemenata u vođenju partizanskog rata u čitavoj zemlji. Ispustiti ovo iz vida značilo bi prepustiti neprijatelju mogućnost da se slobodno koristi vodenim komunikacijama, što bi, nesumnjivo, pretstavljalo prazninu u strategiskim planovima rata protiv japanskih zavojevača. Tu prazninu treba blagovremeno ispuniti.

2. — Partizanski rejoni i uporišne baze

U partizanskom ratu koji se vodi u pozadini neprijatelja, partizanski rejoni i uporišne baze međusobno se razlikuju. Teritorije koje je neprijatelj okružio sa svih strana, ali ih nije zauzeo ili ih je ranije zauzimao, pa su oslobođene — naprimer neki okruzi u rejonu planina Vutaja (u pograničnom rejonu Šansi — Čahar — Hopej), kao i neki krajevi u rejonima planina Tajhanga i Taja, — pretstavljaju već gotove uporišne baze; oslanjajući se na njih partizani mogu vrlo lako voditi partizanski rat. Ali u drugim mestima, u blizini ovih baza, stvar stoji drugačije. Naprimer, u istočnim i severnim delovima planine Vutaja, tojest u nekim krajevima zapadnog dela provincije Hopeja i u južnom delu provincije Čahara, kao i u mnogim mestima istočno od grada Paotinga i zapadno od grada Cangčoua, partizanski rat se nalazi još u početnom stadijumu razvitka, partizani još ne mogu da potpuno zauzmu pomenute rejone, i tamo se moramo ograničiti samo na stalne partizanske nalete. Sa dolaskom partizanskih odreda ti rejoni potpadaju pod njihovu vlast, a sa njihovim odlaskom ponovo dolaze pod vlast marionetske vlade. Takvi rejoni još nisu partizanske uporišne baze, nego samo takozvani partizanski rejoni. A kad ti partizanski rejoni prođu kroz nužne etape razvoja partizanskog rata, kada u njima budu uništene ili razbijene značajne neprijateljske snage, srušena vlast marionet-

ske vlade, probuđena aktivnost narodnih masa, kad se tamo stvore masovne organizacije za borbu protiv japanskih zavojevača i narodne oružane snage, kad bude stvorena antijapanska vlast, — tada će se ti partizanski rejoni pretvoriti u uporišne baze. Prisajedinjavanje takvih novih baza ranije postojećim nazivamo širenjem uporišnih baza.

U izvesnim krajevima čitava teritorija obuhvaćena partizanskim dejstvima od samog početka pretstavlja samo partizanski rejon. Kao primer može da posluži istočni deo provincije Hopeja; tamo već odavno postoje organi marionetske vlasti i u isti mah dejstvuju oružane snage tamošnjeg stanovništva koje se diglo na ustanak i pojedini partizanski odredi prebačeni iz planinskog rejona Vutaja. Čitav taj rejon partizanskih dejstava od samog početka pretstavlja samo partizanski, rejon. Na njegovoj teritoriji partizani su ispočetka mogli samo da biraju pogodna mesta za svoju privremenu pozadinu ili, drugim rečima, za privremene uporišne baze. Kada neprijateljske snage na toj teritoriji budu uništene, kad bude široko razvijen rad na mobilizaciji narodnih masa, tada će biti učinjen kraj toj situaciji karakterističnoj za partizanski rejon, i ta teritorija će se pretvoriti u relativno postojanu uporišnu bazu.

Odavde se vidi da je za pretvaranje partizanskog rejona u uporišnu bazu potrebna istrajna borba. Pretvaranje partizanskog rejona u uporišnu bazu zavisi od toga u kom su stepenu uništene neprijateljske snage i mobilisane mase na teritoriji toga rejona.

Mnogi krajevi će se još dugo vremena nalaziti u položaju partizanskih rejona. Mada će neprijatelj svima sredstvima nastojati da ih stavi pod svoju kontrolu, on neće uspeti da uvede u njima čvrstu marionetsku vlast; isto tako, ni nama neće poći za rukom da uvedemo antijapansku vlast, iako ćemo i mi na sve moguće načine voditi tamo partizanski rat. Kao primer mogu da posluže rejoni u blizini železničkih pruga i velikih gradova koje je neprijatelj zauzeo, kao i izvesni ravničarski rejoni.

I, najzad, kad je reč o velikim gradovima, železničkim stanicama i nekim ravničarskim rejonima koje su zauzele znatne neprijateljske snage, tu je položaj drugačiji: partizanski odredi mogu samo da im se približe, ali ne mogu tamo da ulaze. Tamo postoji relativno čvrsta vlast marionetske vlade.

Usled pogrešaka našeg rukovodstva ili zbog jakog pritiska neprijatelja moguć je i obrnut proces: uporišne baze mogu se pretvoriti u partizanske rejone, a partizanski rejoni — u rejone koje je relativno čvrsto okupirao neprijatelj. Takva situacija je moguća, i zbog toga rukovodioci partizanskog rata treba da budu uvek na oprezi.

Na taj način, partizanski rat i čitava naša borba s neprijateljem doveli su dotle da se teritorija okupirana od strane neprijatelja deli na tri vrste rejona: prva vrsta — uporišne baze koje pružaju otpor japanskim zavojevačima, koje se nalaze u rukama naših par-

tizanskih odreda i naših vlasti; druga vrsta — okupirani rejoni koji se nalaze u rukama japanskih imperijalista i marionetskih organa vlasti; treća vrsta — rejoni oko kojih se vodi borba između obe strane, ili takozvani partizanski rejoni. Rukovodioci partizanskog rata moraju na sve moguće načine proširivati teritoriju rejona prve i treće vrste i na sve moguće načine smanjivati teritoriju rejona druge vrste. Takav je strategiski zadatak partizanskog rata.

3. — Uslovi za stvaranje uporišnih baza

Osnovni uslov za stvaranje uporišnih baza jeste prisustvo oružanih snaga na datoj teritoriji koje se bore protiv japanskih zavojevača, i iskorišćavanje tih snaga da se neprijatelj porazi i narodne mase mobilišu. Zato je problem stvaranja uporišnih baza, pre svega, problem oružanih snaga. Rukovodioci partizanskog pokreta moraju da ulože sve napore da se formira jedan, pa i nekoliko partizanskih odreda i da rade da se ti odredi tokom rata postepeno razvijaju u partizanske združene jedinice, a zatim u taktičke i združene jedinice regularne vojske. Organizacija oružanih odreda pretstavlja osnovnu kariku u stvaranju uporišnih baza. Bez tih odreda ili imajući samo slabe odrede od cele stvari ne može biti ništa. To je prvi uslov.

Drugi neizbežan uslov za stvaranje uporišnih baza jeste korišćenje oružanih snaga u zajedničkim dejstvima sa narodnim masama radi uništenja neprijatelja. Svaki rejon koji kontroliše neprijatelj pretstavlja njegovu uporišnu bazu, a ne bazu partizanskog rata. Samo po sebi se razume da je nemoguće pretvoriti uporišnu bazu neprijatelja u uporišnu bazu partizanskog rata, a da se pre toga neprijatelj ne uništi. Pa i u krajevima koji se nalaze pod kontrolom partizana, ako se ne odbije neprijateljski napad, ako se neprijatelj ne uništi, od teritorije pod našom kontrolom stvoriće se teritorija koju kontroliše neprijatelj, a ovde će takođe biti nemoguće stvoriti uporišnu bazu.

Treći neophodan uslov za stvaranje uporišnih baza jeste korišćenje svih snaga, računajući tu i oružane, radi mobilizacije narodnih masa za borbu protiv japanskih zavojevača.U samom toku te borbe treba naoružavati narod, tojest stvarati odrede za samoodbranu i partizanske odrede. U toku te borbe treba stvarati masovne organizacije. Razvijajući političku svest i borbeni duh radnika, seljaka, omladine, žena, dece, trgovaca i ljudi slobodnih profesija, treba ih udruživati u odgovarajuće organizacije za borbu protiv japanskih zavojevača i postepeno proširivati te organizacije. Narodne mase ne mogu da pokažu svoju snagu u borbi protiv zavojevača ako nisu organizovane. U toku samog rata treba iskoreniti sve javne i tajne nacionalne izdajnike, ali to se može uraditi samo oslanjajući se na narodne mase. Naročito je važno u toku samog rata

pokrenuti narodne mase na stvaranje i snaženje mesnih organa antijapanske vlasti. Tamo gde neprijatelj nije uništio ranije organe kineske vlasti, treba ih ponovo organizovati i učvrstiti, oslanjajući se na podršku širokih narodnih masa; tamo gde su oni već uništeni, treba ih ponovo postavljati naporima širokih narodnih masa. Ta vlast treba da sprovodi politiku jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta; ona treba da ujedini sve snage naroda za borbu protiv opšteg i jedinog neprijatelja — japanskog imperijalizma i njegovih prirepaka — reakcionara, nacionalnih izdajnika.

Prave uporišne baze partizanskog rata mogu se stvoriti tek kad se osiguraju tri navedena, osnovna uslova: stvaranje oružanih snaga, razbijanje neprijatelja i mobilizacija narodnih masa.

Osim toga, treba reći koju reč i o geografskim i ekonomskim uslovima. Napred smo se, u odeljku »Vrste uporišnih baza«, već doticali pitanja geografskih uslova i ukazali na tri tipa tih uslova. Ovde će biti reči samo o glavnom zahtevu, naime o tome da teritorija treba da bude velika. Planinski kraj, naravno, daje najbolje uslove za stvaranje trajnih uporišnih baza u situaciji kad su partizani okruženi sa četiri ili tri strane; ali najvažniji uslov je imati prostora za manevrovanje partizanskih odreda, tojest imati što veću teritoriju. Kad se ima taj uslov, tojest prostrana teritorija, može se partizanski rat voditi i održavati čak i u ravnicama, a da i ne govorimo o oblastima sa gustom mrežom reka i jezera. Taj uslov za vođenje partizanskog rata u Kini, u celini, već postoji zbog veličine kineske teritorije i nedostatka žive sile kod neprijatelja. Sa stanovišta mogućnosti vođenja partizanskog rata ovaj uslov ima veliki, čak i prvostepeni značaj. U malim zemljama, naprimer, u Belgiji, gde toga nema, mogućnost vođenja partizanskog rata vrlo je ograničena, a ponekad i potpuno isključena. Kini je ovaj uslov od prirode dat i treba ga samo iskoristiti; ne treba se za njega boriti, on ne pretstavlja problem.

Sa ekonomskim uslovima (ako se govori o ekonomskim uslovima kao takvim) stvar stoji isto kao i sa geografskim. Pošto mi sada ne razmatramo pitanje o stvaranju uporišnih baza u pustinjama, — jer u pustinjama i nema neprijatelja, — već u pozadini neprijatelja i pošto svuda, gde on može da prodre, od davnina žive Kinezi, prirodno je da u tim rejonima postoji i ekonomska baza za ishranu, i, prema tome, kod stvaranja uporišnih baza ne iskrsava pitanje o izboru ekonomskih uslova. Svuda gde žive Kinezi i gde je stigao neprijatelj, nezavisno od ekonomskih uslova, potrebno je na sve moguće načine širiti partizanski rat i stvarati stalne ili privremene uporišne baze.

Ako se pitanje o ekonomskim uslovima razmatra sa političke tačke gledišta, onda će stvar izgledati drugačije: tu ima jedan problem koji zahteva rešenje — problem ekonomske politike. Ova okolnost ima vrlo veliki značaj za stvaranje uporišnih baza. U našoj ekonomskoj politici na teritoriji uporišnih baza partizanskog rata

treba se pridržavati principa jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta, tojest razumno raspoređivati terete rata i čuvati trgovinu. Mesne vlasti i partizani nipošto ne smeju gaziti te principe, inače će njihov rad negativno uticati na stvaranje baza i na vođenje partizanskog rata. Razumno raspoređivanje ratnih tereta znači ostvarivanje parole: »Ko ima para daje pare«. Ali seljaci su takođe dužni da, u određenim granicama, snabdevaju hranom partizanske odrede. Čuvanje trgovine treba da se sastoji u tome da partizanski odredi, strogo čuvajući disciplinu, ne dozvoljavaju sebi samovoljnu konfiskaciju nijednog trgovačkog preduzeća, izuzev onih koja pripadaju neosporno utvrđenim nacionalnim izdajnicima. To je teška stvar, ali je potrebno uporno sprovoditi takvu politiku.

4. — *Učvršćivanje i proširivanje uporišnih baza*

Da bi neprijatelja, koji je nasilno upao u Kinu, sabili u njegove malobrojne uporišne baze, tojest u velike gradove i na osnovne komunikaciske pravce, preko je potrebno širiti na sve moguće načine partizanski rat u svim pravcima oko partizanskih baza, vršiti pritisak na sva uporišta neprijatelja, ugrožavajući mu opstanak i podrivajući borbeni duh njegove vojske, — eto, na taj način se postiže proširivanje uporišnih baza partizanskog rata. To je preko potrebno. Treba se boriti protiv konzervatizma u vođenju partizanskog rata. Nezavisno od toga da li je tom konzervatizmu uzrok samoživa težnja za mirnim životom ili precenjivanje neprijateljskih snaga, on u oba slučaja nanosi štetu stvari rata protiv japanskih zavojevača i negativno će uticati na vođenje partizanskog rata i na život samih uporišnih baza. S druge strane, ne treba zaboravljati na učvršćivanje svojih uporišnih baza; najvažniji zadatak u tom pravcu jeste mobilizacija i organizovanje narodnih masa, a takođe i obučavanje partizanskih odreda i oružanih odreda mesnog stanovništva. Učvršćivanje uporišnih baza jeste nasušna potreba za vođenje dugotrajnog rata, ali je potrebno i za dalje proširivanje baza, pošto se bez njihovog učvršćivanja ne može ni zamisliti njihovo energično proširivanje. Partizanski odredi koji teže samo proširivanju uporišnih baza, zaboravljajući na učvršćivanje, neće biti u stanju da odbiju napad neprijatelja i zato će ne samo izgubiti teritoriju koju su osvojili u toku proširivanja baze, nego će dovesti u opasnost i sâm opstanak baze. Pravilna orijentacija biće: učvršćujući — proširivati, i to je najbolji način da omogućimo uspešno napredovanje u napadu i uspešnu odbranu pri otstupanju. Kad se vodi dugotrajan rat, pitanje učvršćivanja i proširivanja uporišnih baza nalazi se stalno pred svakim partizanskim odredom. Konkretno rešenje tog pitanja zavisiće od situacije. U izvesnoj prilici težište rada treba uputiti na proširivanje baza, tojest na proširivanje teritorije partizanskih rejona i na povećavanje brojnosti partizanskih odreda. U dru-

goj prilici težište rada treba postaviti na učvršćivanje baza, tojest na organizovanje narodnih masa i obučavanje oružanih odreda. Pošto su ti zadaci različitog karaktera, razlikovaće se, prema tome, i vojne mere i metodi rada. Taj problem se može uspešno rešiti samo ako se težište rada prenosi sa jednog zadatka na drugi, prema vremenu i situaciji.

5. — *Vidovi okruženja koje primenjujemo mi i neprijatelj*

Ako se čitav rat protiv japanskih zavojevača razmatra u celini, onda, zato što je neprijatelj u ofanzivi i što dejstvuje po spoljašnjim pravcima, a mi se nalazimo u strategiskoj odbrani i dejstvujemo po unutrašnjim pravcima, očevidno da smo se našli u strategiskom okruženju. To je prvi vid okruženja koji neprijatelj primenjuje u borbi s nama. Dejstvujući protiv neprijatelja koji nas napada sa nekoliko spoljašnjih pravaca, mi se, kad smo nadmoćni u živoj sili, orijentišemo u bitkama i bojevima na ofanzivna dejstva po spoljašnjim pravcima, usled čega neprijateljske jedinice koje napreduju na zasebnim pravcima dolaze u naš obruč. To je prvi vid okruženja koji primenjujemo u borbi s neprijateljem.

Dalje, kad je reč o uporišnim bazama partizanskog rata koje se nalaze u pozadini neprijatelja, onda je svaka takva izolovana baza okružena od strane neprijatelja sa četiri ili sa tri strane. Rejon planine Vutaja, naprimer, spada u prvu grupu, a severozapadni deo provincije Šansija u drugu. To je drugi vid okruženja koji neprijatelj primenjuje u borbi s nama. Ali ako se sve pojedine baze partizanskog rata posmatraju u njihovoj uzajamnoj vezi i svaka uporišna baza posmatra u vezi sa frontom regularne vojske, onda će se doći do toga da mi držimo u okruženju mnoge neprijateljske jedinice. Naprimer, u provinciji Šansiju mi smo već sa tri strane obuhvatili železničku prugu Tatung — Pučou (sa istoka, zapada i juga), okružili sa svih strana grad Taijuan; u provincijama Hopeju i Šantungu takođe imamo mnogo primera sličnog okruženja. To je drugi vid okruženja koje primenjujemo mi u borbi s neprijateljem.

Na taj način, ova dva vida uzajamnog okruženja, dosta su slična igri »vejci«[8]): bitke i bojevi koje neprijatelj vodi protiv nas i mi protiv njega liče na »uzimanje« piona*), a neprijateljska uporišta i naše partizanske uporišne baze potsećaju na »polja« sa table. Onaj ko zna kako je važno za igrača stvaranje praznih »polja«, taj će shvatiti svu važnost strategiske uloge uporišnih baza partizanskog rata u pozadini neprijatelja.

Ako se to pitanje razmatra u svetlosti čitavog rata protiv japanskih zavojevača, u celini onda to znači da su Vrhovna vojna

*) Igra između dva protivnika koja se sastoji u pokretanju piona (šaški) na tabli podeljenoj na 64 ili 100 belih i crnih kvadratnih polja (kao i na šahovskoj tabli), u cilju da se protivniku uzmu pioni. — Prim. prev.

komanda, s jedne strane, i rukovodioci partizanskog rata na terenu, s druge strane, dužni da stave na dnevni red zadatak vođenja partizanskog rata u pozadini neprijatelja i stvaranja uporišnih baza svuda gde je to uopšte moguće, i da, smatrajući taj zadatak kao strategiski, pristupe njegovom izvršavanju. Ako bi nam pošlo za rukom da, dejstvujući na međunarodnoj areni, stvorimo na Tihom Okeanu antijapanski front, u kome bi Kina istupila kao jedna strategiska jedinica, a Sovjetski Savez i, možda, druge države stvorile odgovarajući broj strategiskih jedinica, onda bismo imali prevagu nad neprijateljem sa jednim obručom okruženja: na Tihom Okeanu obrazovala bi se spoljna linija, sa koje bi se mi bacili na fašistički Japan. Naravno, danas se praktično o tome još ne može govoriti, ali takva perspektiva nije isključena.

GLAVA VII

STRATEGISKA ODBRANA I OFANZIVA U PARTIZANSKOM RATU

Četvrto pitanje strategije partizanskog rata jeste pitanje o strategiskoj odbrani i ofanzivi u partizanskom ratu. Suština pitanja sastoji se u sledećem: kako da se praktično ostvaruje orijentacija na vođenje ofanzivnih dejstava — o čemu je bilo reči u glavi IV, — u partizanskom ratu protiv japanskih zavojevača, kako u odbrani, tako i u napadu.

U toku strategiske odbrane i ofanzive (bilo bi pravilnije reći protivofanzive), koja se izvodi u čitavoj zemlji, na teritoriji svake partizanske uporišne baze i oko nje, izvodiće se takođe strategiska odbrana i ofanziva u malim razmerama. U prvom slučaju radi se o takvoj strategiskoj situaciji, koja se stvara kada neprijatelj nastupa, a mi se branimo, i o našem strategiskom kursu za taj period. U drugom slučaju radi se o takvoj strategiskoj situaciji, koja se stvara kada se neprijatelj brani, a mi nastupamo, i, opet, o našem strategiskom kursu za taj period.

1. — *Strategiska odbrana u partizanskom ratu*

Kad partizanski rat jednom otpočne i dobije već izvestan zamah, neprijateljska ofanziva na partizanske uporišne baze biće neizbežna; ona će postati još neizbežnija kada neprijatelj završi ofanzivu protiv čitave naše zemlje i pređe na učvršćivanje zauzete teritorije. Potrebno je shvatiti tu neizbežnost. U protivnom slučaju, ako rukovodioci partizanskog rata budu potpuno nepripremljeni za ozbiljan napad neprijatelja, izgubiće glavu i neprijatelj će razbiti partizanske snage.

U cilju likvidacije partizana i njihovih uporišnih baza neprijatelj će često pribegavati koncentričnoj ofanzivi: u oblast planine Vutaja, naprimer, već su četiri-pet puta bile slate takozvane

»kaznene ekspedicije«, i svakiput je napad planski izvođen iz tri do četiri, a ponekad i šest do sedam pravaca istovremeno. Što se više širi partizanski rat, što veći značaj dobijaju njegove uporišne baze, što veća opasnost preti strategiskim uporištima i važnim komunikacijama neprijatelja, to će on žešće napadati partizane i njihove uporišne baze. Znači, ako neprijatelj intenzivnije napada partizane u jednom kraju, to pokazuje da se u tôm kraju partizanska borba vodi uspešno i da ona tu efikasno pomaže dejstva regularne vojske.

U slučaju da neprijatelj vodi koncentričnu ofanzivu iz nekoliko pravaca, zadatak partizana sastoji se u tome da tu ofanzivu razbiju odgovarajućim kontraoperacijama. Ako neprijatelj nastupa iz nekoliko pravaca, a na svakom tom pravcu nastupa samo po jedna njegova veća ili manja jedinica, bez pojačanja pratećim ešelonima, i koja nema mogućnosti da ostavlja garnizone, gradi utvrđenja i automobilske puteve duž pravca svog nastupanja, tada će biti lako razbiti takvu koncentričnu ofanzivu. Tada neprijatelj napada, dejstvujući po spoljašnjim pravcima, a mi se branimo dejstvujući po unutrašnjim pravcima. Naša vojska treba da se raspoređuje pazeći na to da manjim delom svojih snaga zadržava neprijatelja na nekoliko pravaca, a da glavne snage baci na jedan od njegovih pravaca, pribegavajući u bojevima i bitkama metodu iznenadnih napada (uglavnom iz zasede) i uništavajući neprijatelja na maršu. Čak i jak neprijatelj, ako se izloži čitavom nizu iznenadnih napada, slabi i često se povlači ne stigavši do cilja. U tom momentu partizanski odredi mogu da ga još više oslabe, zadajući mu iznenadne udare i za vreme gonjenja. Kada neprijatelj produžava ofanzivu, a i kad otstupa, on uvek zauzima okružne gradove i veća naseljena mesta na teritoriji uporišnih baza. U takvim slučajevima, okružujući neprijatelja u tim okružnim gradovima i naseljenim mestima, mi treba da ga otsečemo od izvora za snabdevanje hranom i da mu prekinemo komunikacije, a kada neprijatelj ne bude više mogao da se održava i počne se povlačiti, treba iskoristiti momenat i početi sa gonjenjem. Uništivši neprijatelja na jednom pravcu, treba prebacivati snage na drugi pravac i na taj način počesno razbijati neprijatelja koji izvodi koncentričnu ofanzivu.

Velika uporišna baza, kao što je, naprimer, rejon planine Vutaja, koja pretstavlja jedan vojni okrug, deli se na četiri, pet ili više vojnih »podokruga«, i u svakom od njih postoje oružani odredi koji dejstvuju samostalno i koji, primenjujući napred opisane metode izvođenja operacija, često jednovremeno ili u razna vremena, razbijaju neprijateljske jedinice koje nastupaju.

Plan operacija za razbijanje koncentrične ofanzive neprijatelja, po pravilu, predviđa raspoređivanje naših glavnih snaga na unutrašnjim pravcima. Ako raspolažemo potrebnim snagama, treba pomoćne snage (naprimer, okružne i rejonske partizanske odrede, pa čak i specijalno izdvojene jedinice regularne vojske) upotrebiti na

spoljašnjim pravcima da neprijatelju prekidaju komunikacije i vezuju njegova pojačanja. Ako se neprijatelj dugo zadrži na teritoriji naše uporišne baze, tada možemo uraditi obrnuto, tojest, ostavljajući jedan deo snage u uporišnoj bazi, vezati tu neprijatelja, a glavnim snagama napasti rejon odakle je on došao, razviti tamo aktivna borbena dejstva i na taj način primorati neprijatelja da napusti našu uporišnu bazu i da pođe u poteru za našim glavnim snagama, drugim rečima, »okruživši Vej, spasti Čao«[9]).

Za vreme operacija za razbijanje koncentrične neprijateljske ofanzive antijapanski odredi samoodbrane mesnog stanovništva i sve masovne organizacije treba da budu potpuno mobilisane za učešće u borbenim dejstvima, da na sve načine pomažu našoj vojsci i suprotstavljaju se neprijatelju. Pri suprotstavljanju neprijatelju važno je preduzimati ove dve mere: uvoditi opsadno stanje gde to treba i koliko je moguće »pojačavati zidove i čistiti polja«. Prvo (uvođenje opsadnog stanja) je potrebno zato da se uguši rad nacionalnih izdajnika i da se spreči mogućnost da neprijatelj bude obavešten, a drugo — radi sadejstva sa operacijama naše vojske (»pojačavati zidove«) i zato da neprijatelj ne dođe do hrane (»čistiti polja«). Pod »čišćenjem polja« ovde se podrazumeva sakupljanje žetve u što kraćem roku.

Da bi uništio uporišne baze partizanskog rata, neprijatelj pri otstupanju, na putu kojim se povlači, često pali kuće u gradovima i selima koje napušta, ali na taj način on i sebe lišava skloništa i hrane u slučaju nove ofanzive i samom sebi nanosi štetu. To je jasan primer kako jedna ista pojava sadrži dve protivrečne strane.

Rukovodioci partizanskog rata ne treba ni da pomišljaju da napuste svoju uporišnu bazu i da prelaze u drugu dok prethodno ne pokušaju više puta da razbiju koncentričnu ofanzivu neprijatelja i dok se ne uvere da je nemoguće razbiti tu ofanzivu. U takvim slučajevima ne sme se dopustiti da se pokaže pesimističko raspoloženje. Ako se samo rukovodiocu ne dese principijelne greške, onda se u svakom planinskom rejonu uvek može razbiti koncentrična ofanziva neprijatelja i zadržati uporišna baza. U ravnicama, u slučaju velike koncentrične ofanzive neprijatelja, treba, polazeći od konkretne situacije, razmisliti o sledećim merama: kako da se u tom rejonu ostavi što više manjih partizanskih odreda radi dekoncentrisanih dejstava i kako da se krupne partizanske združene jedinice privremeno prebace u planinske rejone, s tim da se posle odlaska glavnih neprijateljskih snaga opet vrate natrag.

Zbog protivrečnosti između prostranstva teritorije Kine i nedostatka žive sile kod neprijatelja, on, po pravilu, ne može da pribegne »ratu blokhauza«, koji je Kuomintang primenjivao za vreme građanskog rata u Kini. Ali treba da računamo s tim da će neprijatelj prema izvesnim partizanskim uporišnim bazama koje su naročito opasne za strategiske tačke važne za neprijatelja, u izvesnoj meri moći da upotrebi i ovaj metod. Mi treba i u tom slučaju da

smo spremni da uporno produžavamo partizanski rat. Kada smo mi, kako to pokazuje iskustvo građanskog rata, čak i u tim uslovima mogli voditi uporan partizanski rat, tim pre ćemo to nesumnjivo ostvariti danas, kada se vodi nacionalno-oslobodilački rat. Čak, ako neprijatelj i uspe da protiv nekih naših uporišnih baza koncentriše snage, koje ne samo po kvalitetu, već i po broju apsolutno premašuju naše, ipak će nacionalne protivrečnosti između neprijatelja i nas ostati nerešene, a greške komande neprijateljske vojske biće neizbežne. Ozbiljan rad u masama i korišćenje elastičnih metoda vođenja rata donose nam pobedu.

2. — *Ofanziva u partizanskom ratu*

Period između sloma jedne i početka druge, nove neprijateljske ofanzive jeste period u kome se neprijatelj nalazi u strategiskoj odbrani, a mi prelazimo u ofanzivu.

Ako nismo sigurni da možemo pobediti neprijatelja, i ako on čvrsto drži svoje odbranbene položaje, tada moramo da se u svojim borbenim dejstvima uzdržavamo od napada na njega i da radimo na planskom uništavanju i proterivanju iz određenih rejona onih manjih neprijateljskih snaga i oružanih jedinica izdajnika s kojima partizanski odredi mogu da izađu na kraj, a isto tako da radimo na širenju teritorije koju smo zauzeli, na mobilizaciji narodnih masa za borbu protiv japanskih zavojevača, na popunjavanju i obučavanju partizanskih odreda i organizovanju novih odreda. Ako se i posle toga, kada ti zadaci budu, u izvesnoj meri, izvršeni, neprijatelj bude još uvek branio, tada možemo opet proširivati rejone koje smo zauzeli, napadati gradove i komunikaciske linije posednute neznatnim neprijateljskim snagama i zauzeti ih za duže ili kraće vreme, već prema situaciji. Sve su to zadaci u ofanzivi, čiji se cilj sastoji u tome da se, koristeći period kad je neprijatelj u odbrani, stvarno povećaju naše oružane snage i snage narodnih masa, da se stvarno smanje neprijateljske snage, i da se pripremimo da razbijemo neprijatelja svojim planskim i energičnim dejstvima kad on bude preduzeo novu ofanzivu.

Odmor i obučavanje vojske su neophodni. Vreme kad se neprijatelj nalazi u odbrani jeste najpovoljnije za takav odmor i obučavanje. Ali to ne znači da možemo ostati bez posla, samo se odmarati i učiti, ne mareći za sve ostalo. Treba nalaziti vremena za odmor i učenje i u toku proširivanja teritorije koju smo zauzeli, uništavanja manjih neprijateljskih grupacija i rada na mobilizaciji narodnih masa. Upravo u to vreme se obično i rešavaju i teški zadaci, kao što su snabdevanje hranom, odećom itd.

U isto vreme partizanski odredi rade naveliko na presecanju neprijateljskih komunikacija, uništavaju njegove transporte i samim tim pružaju neposrednu podršku operacijama regularne vojske.

U tom periodu moral celokupnog stanovništva partizanske baze i partizanskih rejona, svih partizanskih odreda znatno se podiže, a rejoni koje je neprijatelj razorio postepeno se sređuju i oživljavaju. Narodne mase u rejonima zauzetim od strane neprijatelja isto tako doživljavaju izvanredan polet, svuda se pronosi slava partizanskih odreda. Kod neprijatelja i njegovih saučesnika, nacionalnih izdajnika, raste panično raspoloženje, pojačava se raspadanje, ali, s druge strane, raste i njegova mržnja prema partizanima i njihovim uporišnim bazama; on pojačava mere protiv partizana. Zbog toga partizanski rukovodioci ne smeju za vreme ofanzive da suviše dignu glavu i da potcene snagu neprijatelja, niti da zapuste zbijanje svojih redova i učvršćenje uporišnih baza i partizanskih odreda.

Tada treba budno pratiti šta se radi kod neprijatelja, tražiti znake koji pokazuju da li on misli na novu ofanzivu, s tim da se, čim ta ofanziva počne, naša ofanziva može smesta prekinuti na odgovarajući način, da se pređe u strategisku odbranu i u toku te odbrane razbije nova neprijateljska ofanziva.

GLAVA VIII

RAZVIJANJE PARTIZANSKOG RATA U MANEVARSKI RAT REGULARNE VOJSKE

Peto pitanje strategije partizanskog rata protiv japanskih zavojevača jeste pitanje razvijanja partizanskog rata u manevarski rat regularne vojske. Potreba i mogućnost takvog razvitka takođe proističu iz dugotrajnog i surovog karaktera rata. Kad bi Kina mogla brzo pobediti japanske bandite i da vrati izgubljenu teritoriju, kada, dakle, ne bi bilo dugotrajnog i surovog rata, onda ne bi bilo potrebno da se partizanski rat razvije u manevarski rat regularne vojske. Ali stvar stoji baš obrnuto: rat je dugotrajan i surov, i izaći na kraj sa zadacima takvog rata može se samo pod uslovom razvijanja partizanskog rata u manevarski rat regularne vojske. Pošto je rat dugotrajan i surov, on će dovesti dotle da će se partizanski odredi, očeličeni u borbama, postepeno pretvarati u regularne jedinice; zbog toga će se i oblici borbe, koje one primenjuju, postepeno približavati oblicima borbe regularnih jedinica — i na taj način partizanski rat će se pretvoriti u manevarski rat regularne vojske. Rukovodioci partizanskog rata treba jasno da shvate ovu potrebu i mogućnost; oni će samo tako moći da istrajno rade na razvijanju partizanskog rata u manevarski rat regularne vojske i da to planski sprovode u život.

U mnogim rejonima partizanski rat se sada širi zato što se tamo šalju jaki odredi iz sastava regularne vojske. Kao primer mogu da posluže planina Vutaj i drugi rejoni. Iako borbena dejstva u tim rejonima pretstavljaju, uopšte uzev, partizanska dejstva, ipak ona već od samog početka sadrže i elemente manevarskih dejstava regularne vojske. Ukoliko rat bude duže potrajao, ti elementi će

postepeno jačati. U tome se i sastoji preimućstvo današnjeg partizanskog rata protiv japanskih zavojevača, preimućstvo koje je ne samo stimulus njegovog brzog razvoja, već ga ujedno i podiže na viši stepen i stvara znatno povoljnije uslove od onih u kojima dejstvuju partizani u Tri istočne provincije.

Za pretvaranje partizanskih odreda koji danas vode partizanski rat, u regularne jedinice koje će voditi manevarski rat, potrebna su dva uslova: povećanje njihovog broja i kvalitativan porast. Za ispunjavanje prvog uslova, osim uvođenja stanovništva neposredno u odrede, može se koristiti i metod udruživanja malih odreda; drugi uslov zahteva prekaljenost boraca i poboljšan kvalitet njihovog naoružanja u toku rata.

Udružujući male odrede, potrebno je, s jedne strane, preduzimati preventivne mere protiv lokalnih obzira i interesa koji sprečavaju takvo udruživanje, a s druge strane, i protiv »usko vojnog« shvatanja koje uopšte ne uzima u obzir lokalne interese.

Lokalni obziri postoje kod mesnih partizanskih odreda i kod mesnih organa vlasti. Nosioci tih tendencija često, brinući se samo o lokalnim interesima, zaboravljaju na opšte interese i teže da rade odvojeno; na kolektivni rad nisu oni navikli. Rukovodioci osnovnih partizanskih odreda i združenih jedinica treba da ovo imaju na umu i da primenjuju metode postepenog i delimičnog udruživanja, tako da na terenu ostanu dovoljne snage za dalje širenje partizanskih dejstava. Male odrede treba udruživati u velike najpre organizujući saradnju između odreda, a zatim i spajajući ih ujedno, ne narušavajući, ipak, organizacisku strukturu odreda i čuvajući njihove komandne kadrove.

»Usko vojno« shvatanje, suprotno lokalnim obzirima, pretstavlja pogrešno gledište rukovodilaca partizanskih združenih jedinica, koji žele samo da povećavaju svoje jedinice, ne vodeći brigu o pružanju pomoći mesnim oružanim snagama. Oni ne shvataju da pretvaranje partizanskog rata u manevarski rat regularne vojske niukoliko nije ukidanje partizanskog rata kao takvog, da se u širokom vođenju partizanskog rata postepeno stvaraju osnovne snage koje će moći da vode manevarska dejstva, ali da će biti potrebno da oko tih osnovnih snaga, kao i ranije, postoje mnogobrojni partizanski odredi koji će voditi široki partizanski rat. Ti mnogobrojni partizanski odredi stvaraju gust zastor oko regularne vojske, a u isti mah će poslužiti i kao neiscrpan izvor snaga za njihovo dalje napredovanje. Zbog toga, ako neko od rukovodilaca partizanskih združenih jedinica bude pokazivao »usko vojno« shvatanje, ne uzimajući u obzir interese narodnih masa i organa vlasti na terenu, tu grešku treba ispraviti tako da obe strane zadatka — razvijanje regularne vojske i povećavanje broja mesnih oružanih odreda — zauzmu svaka odgovarajuće mesto.

Da bi se obezbedio kvalitativan napredak partizanskih odreda, treba poboljšavati u njima politički rad, njihovu organizaciju,

tehničku opremu, obuku, taktiku, disciplinu, postepeno usvajajući poredak regularne vojske i napuštajući partizanske navike. U oblasti političkog vaspitavanja treba ići za tim da starešine i borci shvate nužnost prelaska partizanskih odreda na viši stepen — pretvaranje odreda u regularnu vojsku, potrebno je oduševljavati svakoga za to i političkim radom osiguravati postizavanje toga cilja. U oblasti organizacije treba postepeno stvarati vojni i politički aparat, potreban za regularne vojne združene jedinice, pripremati odgovarajuće kadrove, usvajati odgovarajuće metode rada, a takođe i stvarati stalne organe za snabdevanje i sanitetsku službu. Što se tiče tehničke opreme, treba vojsku snabdevati kvalitativno najboljim i najraznovrsnijim naoružanjem, pojačati snabdevanje potrebnim sredstvima za vezu. U oblasti borbene obuke i taktike potrebno je podizati partizanske odrede na nivo regularnih vojnih jedinica. U oblasti discipline treba se boriti da svuda zavladaju jedinstvena gledišta, da se zapovesti i naređenja izvršavaju bezuslovno; treba iskorenjivati raspuštenost i samovolju. Za izvršenje svih tih zadataka potrebni su dugotrajni napori, — to nije stvar jednog dana, ali je neophodno raditi baš u tom pravcu. Samo se na taj način može u partizanskoj uporišnoj bazi ostvariti sjedinjavanje glavnih snaga i samo tako se može doći do oblikâ manevarskog rata regularne vojske, koji su efikasniji za uništavanje neprijatelja. Tamo gde dejstvuju odredi i rade rukovodioci uzeti iz regularne vojske, taj cilj može da se postigne relativno lako. To znači da su sve jedinice regularne vojske dužne da pomažu partizanskim odredima u njihovom razvijanju u regularne jedinice.

GLAVA IX

PRAVILNI ODNOSI U KOMANDOVANJU

Poslednje pitanje strategije partizanskog rata protiv japanskih zavojevača jeste pitanje o uspostavljanju pravilnih odnosa u komandovanju. Rešenje tog pitanja pretstavlja jedan od uslova za uspešno vođenje partizanskog rata.

Zato što partizanski odredi pretstavljaju niži oblik organizacije oružanih snaga, a njihovu karakterističnu osobinu daju dekoncentrisana dejstva, partizanski rat ne dopušta jaku centralizaciju komandovanja svojstvenu regularnoj vojsci. Pokušaj da se metodi komandovanja regularne vojske prenesu na partizansko ratovanje neizbežno bi umanjio veliku dinamičnost partizanskih dejstava, i partizansko ratovanje bi izgubilo svoju životnu snagu. Visoki stepen centralizacije u komandovanju nespojiv je sa visokom dinamičnošću partizanskog ratovanja. U vrlo dinamičnom partizanskom ratovanju ne samo da ne treba primenjivati sistem strogo centralizovanog komandovanja, nego je to i nemoguće.

Ali to ne znači da se partizanski rat može uspešno voditi bez ikakve centralizacije komandovanja. U situaciji kad se uporedo sa dejstvima regularne vojske na velikim prostranstvima vode ista takva partizanska dejstva, razumno sadejstvo među njima je neophodno. Eto tu je baš i potrebno jedinstveno komandovanje kojim bi se osiguralo sadejstvo između regularne vojske i partizanskih snaga, drugim rečima, potrebno je jedinstveno strategisko rukovođenje, koje se ostvaruje preko generalštaba i komandanata frontova. Kad u partizanskom rejonu ili u partizanskoj uporišnoj bazi ima mnogo partizanskih odreda i među njima obično i jedna ili nekoliko združenih jedinica koje čine glavne snage (ponekad tu dejstvuje i združena jedinica regularne vojske), i znatan broj većih i manjih partizanskih odreda koji igraju pomoćnu ulogu, i kad se tu nalaze mnogobrojni narodni oružani odredi, koji ne prekidaju vezu sa proizvodnjom, — tada neprijatelj obično koncentriše protiv njih svoje snage trudeći se da uguši partizanski pokret. Zato u takvom partizanskom rejonu ili uporišnoj bazi i iskrsava pitanje o jedinstvenom komandovanju, tojest o centralizaciji komandovanja.

Iz ovoga izlazi da se principi komandovanja u partizanskom ratu sastoje u borbi, s jedne strane, protiv apsolutne centralizacije, a s druge — protiv apsolutne decentralizacije, pa prema tome, u organizaciji centralizovanog strategiskog komandovanja i decentralizovanog operativnog i taktičkog komandovanja.

Centralizovano strategisko komandovanje obuhvata: u opštedržavnim razmerama — planiranje partizanskih ratnih dejstava u celini; na svakom pojedinom frontu — koordinaciju dejstava partizana i regularne vojske i, najzad, u svakom partizanskom rejonu i uporišnoj bazi — jedinstveno rukovođenje svima teritorijalnim oružanim snagama koje vode borbu protiv japanskih zavojevača. Otsustvo harmonije i jedinstva, otsustvo centralizacije nanosi ovde štetu, i zbog toga treba na sve moguće načine ići za tim da dođe do harmonije, jedinstva i centralizacije. U svim opštim pitanjima, tojest u pitanjima koja imaju strategiski značaj, niže instancije su dužne da referišu višim i da se potčinjavaju njihovim direktivama, da se tako obezbedi efikasno sadejstvo. Ali centralizacija komandovanja treba da se time i ograniči. Isto tako bilo bi od štete prelaziti te granice, mešati se u same poslove nižih instancija, naprimer, u samo operativno i taktičko rukovođenje, itd. Rad nižih instancija treba da teče u konkretnoj, posebnoj i promenljivoj situaciji, a ta konkretna situacija ne može da bude poznata višim instancijama, koje su vrlo daleko od nje. Ovo i zahteva decentralizaciju operativnog i taktičkog komandovanja. Ovaj se princip, u opštim crtama, primenjuje i na dejstva regularne vojske, naročito u uslovima nedovoljne obezbeđenosti sredstvima za vezu. Jednom rečju, mi smo za samostalna, nezavisna partizanska dejstva pod jedinstvenim strategiskim komandovanjem.

U partizanskoj uporišnoj bazi stvara se vojni okrug koji se deli na nekoliko vojnih »podokruga«. U svaki vojni »podokrug« ulazi nekoliko srezova, a svaki srez deli se na nekoliko rejona. U takvoj podeli postoji sistem potčinjavanja rejonskih vlasti sreskim, sreskih vlasti — štabu vojnog »podokruga«, štaba »podokruga« — štabu vojnog okruga, a oružane snage, u zavisnosti od njihovog karaktera, potčinjene su različitim instancijama. Odnosi između nabrojanih instancija, prema napred izloženom principu, regulišu se na taj način što opštu liniju određuje viša instancija, a konkretna dejstva preduzimaju se u saglasnosti sa konkretnom situacijom, pri čemu se nižim instancijama daje pravo da dejstvuju nezavisno i samostalno. Kad više instancije imaju bilo kakve primedbe na konkretna dejstva nižih instancija, one mogu i moraju da te primedbe zaodenu u formu instrukcija, a nipošto u formu kategoričkih naredaba. Što je oblast veća, što je situacija složenija, što se više instancije dalje nalaze, tim šire treba da bude pravo mesnog komandovanja na nezavisnost i samostalnost u konkretnim dejstvima, tim je potrebnije da se ova dejstva povezuju sa lokalnim uslovima i da odgovaraju zahtevima mesne situacije. Ovo je potrebno zato da se u nižim instancijama kod terenskih radnika stvori sposobnost za samostalan rad, za snalaženje u složenoj situaciji i u vođenju uspešnih partizanskih dejstava. Ako je reč o bilo kojoj taktičkoj ili združenoj jedinici, koja dejstvuje prikupljeno, onda se uzajamni odnosi u komandovanju u njima uređuju na principu centralizacije, pošto je u ovom slučaju situacija jasna. Ali, ako ta taktička ili združena jedinica prelazi na dekoncentrisana dejstva, onda se primenjuje princip centralizacije komandovanja u opštim pitanjima i decentralizacije za konkretna dejstva, pošto višoj komandi konkretna situacija ne može biti poznata.

Ako se ono što podleže centralizaciji ne centralizuje, to je onda propust od strane starijih i samovolja od strane mlađih. To je nedopustivo u odnosima između koje bilo više i niže instancije, a između vojnih pogotovo. Ako se ono što podleže decentralizaciji ne decentralizuje, to je onda monopolisanje vlasti od strane starijih i otsustvo inicijative kod mlađih. To je takođe nedopustivo u odnosima između bilo koje više i niže instancije, a naročito u odnosima u komandovanju u partizanskom ratu. Samo se na osnovu napred izloženih principa može rešiti pitanje o uspostavljanju pravilnih uzajamnih odnosa u komandovanju.

NAPOMENE

1. — Čangpaj, planinski lanac na severoistočnoj granici Kine. Posle događaja od 18 septembra 1931 godine rejon Čangpaj pretvorio se u uporišnu bazu partizanskih odreda koji su se borili pod rukovodstvom Komunističke partije Kine protiv japanskih zavojevača.

2. — Vutaj, planinski lanac na granici provincija Šansija, Čahara i Hopeja. Oktobra 1937 godine 8 armija, kojom je rukovodila Komunistička

partija Kine, pristupila je stvaranju Šansi-Čahar-Hopejske baze za borbu s japanskim zavojevačima, sa centrom u planinama Vutaja.

3. — Tajhang, planinski lanac na granici provincija Šansija, Hopeja i Pinjuana. Novembra 1937 godine ovaj planinski kraj postao je centar uporišne baze koju je stvorila 8 armija za borbu s japanskim zavojevačima na jugoistočnom delu provincije Šansija.

4. — Planina Taj nalazi se u centralnom delu provincije Šantunga i pretstavlja jedan od glavnih visova planinskog lanca Taijua. Uzimu 1937 godine partizanski odredi, pod rukovodstvom Komunističke partije Kine, pristupili su stvaranju Centralnošantunške uporišne baze, sa centrom u planinskom rejonu Taijuu.

5. — Jen, planinski lanac na granici provincija Hopeja i Džehola. Uleto 1938 godine 8 armija pristupila je ovde stvaranju Istočnohopejske uporišne baze za borbu s japanskim zavojevačima, sa centrom u planinskom rejonu Jenu.

6. — Planina Mao nalazi se u južnom delu provincije Kjangsua. Juna 1938 godine Nova 4 armija, rukovođena Komunističkom partijom Kine, pristupila je, u južnom delu Kjangsua, stvaranju baze otpora japanskim zavojevačima, sa centrom u planinskom rejonu Maou.

7. — Docnije iskustvo rata protiv japanskih zavojevača pokazalo je da je moguće stvarati dugotrajne baze u ravnicama, a u mnogim mestima i stalne uporišne baze. To se uspelo postići blagodareći prostranstvu teritorije i velikoj naseljenosti tih rejona, blagodareći pravilnoj politici Komunističke partije, mobilizaciji naroda na celoj teritoriji, nedostatku snaga kod neprijatelja i nizu drugih uslova. Kasnije, u svojim konkretnim preporukama, drug Mao Ce Tung dao je jasan potvrdan odgovor na ovo pitanje.

8. — »Vejci«, starinska kineska igra. Svaki od dva igrača teži da svojim pionima okruži pione protivnika. Ako je pion jednog igrača okružen pionima drugog igrača, onda se taj pion ili grupa piona »uzima«. Ali sve dok u grupi okruženih piona ostaje slobodno polje, okruženi pioni ne mogu da budu »uzeti« (»pojedeni«), ostaju (»žive«). (Vidi prim. prev. na str. 379).

9. — 353 godine pre n.e. vojska kneževine Vej opsela je prestonicu kneževine Čao — grad Hantan. Vladar kneževine Či naredio je svojim vojskovođama Tjen Čiu i Sun Pinu da idu u pomoć kneževini Čao. Sun Pin, znajući da se odabrana vojska kneževine Vej bori u kneževini Čao i da je kneževina Vej ostala nezaštićena, opseo je prestonicu kneževine Vej. Tada se vojska kneževine Vej vratila natrag da spasava svoju kneževinu; vojska kneževine Či, koristeći se iscrpljenošću protivničke vojske, u boju pod Kuejlingom (u severoistočnom delu današnjeg okruga Hoceja, u provinciji Pinjuanu) nanela joj je veliki poraz, i na taj način opsada prestonice kneževine Čao bila je prekinuta. Od toga doba kineski vojni stručnjaci nazivaju takav poduhvat »okruživši Vej, spasti Čao«.

* * *

O DUGOTRAJNOM RATU

(Maja 1938 godine)

Ovo delo je ustvari ciklus predavanja koja je drug Mao Ce Tung držao na sednicama Društva za izučavanje problema rata protiv japanskih zavojevača, u Jenanu u vremenu od 26 maja do 3 juna 1938 godine.

POSTAVLJANJE PITANJA

1. — Približava se 7 juli, prva godišnjica od početka velikog rata protiv japanskih zavojevača. Eto, već je skoro godina kako se čitava nacija, ujedinivši svoje snage za vođenje toga rata, u sve jačem jedinstvenom frontu, istrajno i herojski bori s neprijateljem. To je rat kakvog nije bilo u istoriji Istoka, i on će zauzeti vidno mesto i u istoriji čitavog čovečanstva. Narodi sveta pažljivo prate tok ovog rata. Noseći na svojim plećima sve teškoće rata, samopožrtvovano se boreći za opstanak svoje nacije, svaki Kinez s nestrpljenjem čeka dan pobede. Ali pitanje je kakav će biti tok toga rata? Da li ćemo moći da pobedimo ili ne? Da li ćemo moći da brzo pobedimo? Mnogi govore o dugotrajnom ratu. Postavlja se pitanje zbog čega će rat biti dugotrajan? Kako da se vodi dugotrajan rat? Mnogi govore o konačnoj pobedi. Ali postavlja se pitanje: zbog čega će konačna pobeda pripasti nama? Kako doći do te konačne pobede? Mnogi još nisu našli odgovore na ova pitanja; štaviše, većina dosad još nije našla ove odgovore. I evo na scenu stupaju pristalice defetističke teorije o neizbežnom porobljavanju Kine i kažu: »Kina će biti porobljena, konačna pobeda neće pripasti Kini«. Izlaze na scenu i neki naši odveć žustri drugovi i izjavljuju: »Kina će moći da pobedi vrlo brzo: neće za to biti potrebni veliki napori«. Jesu li ta mišljenja tačna ili nisu?

Mi smo stalno govorili i govorimo i sad da su ta mišljenja netačna. Ali ono što mi govorimo većina još ne razume. To se delimično objašnjava time što se mi još nedovoljno bavimo agitaciono-propagandnim radom, a delimično i time što objektivni događaji nisu, u toku svoga razvitka, potpuno otkrili pravi svoj karakter, još nisu sasvim jasno otkrili pred nama svoj lik, i zato ljudi još ne mogu da shvate tendencije i perspektive razvitka događaja u celini,

a, prema tome, ne mogu ni da odluče kuda da usmere svoje napore i kako da postupaju. Sad se to može lakše učiniti: desetomesečno ratno iskustvo sasvim je dovoljno da se razbije potpuno neosnovana teorija o neizbežnom porobljavanju Kine, a i da zanos naših odviše žustrih drugova, pristalica teorije o brzoj pobedi, spadne na manju meru.

U takvoj situaciji mnogi zahtevaju teoretsko objašnjenje, tim pre što, s jedne strane, protiv dugotrajnog rata daju protivrazloge i pristalice teorije o neizbežnom porobljavanju Kine, i pristalice teorije o brzoj pobedi, a s druge strane, o dugotrajnom ratu imaju se najmaglovitije pretstave. Dosta je raširena ovakva formulacija: »Od događaja u Lukoučjaou 400 miliona Kineza, kao jedan čovek, naprežu svu svoju snagu, i konačna pobeda će pripasti Kini«. To je, naravno, tačno, ali tu formulaciju potrebno je ispuniti konkretnim sadržajem. Mogućnost vođenja upornog rata protiv japanskih zavojevača i učvršćenja jedinstvenog fronta uslovljena je delovanjem čitavog niza faktora: u Kini, akcijom svih partija i grupa, od Komunističke partije do Kuomintanga, čitavog naroda, od radnika i seljaka do buržoazije, dejstvom svih oružanih snaga od regularne vojske do partizanskih odreda; na međunarodnom planu od zemlje socijalizma pa do svih naroda koji brane pravdu; u neprijateljskoj zemlji, od nekih slojeva stanovništva koji istupaju protiv rata pa do vojnika na frontu raspoloženih protiv rata. Kraće rečeno, sve te snage daju u izvesnoj meri svoj prilog za stvar našeg rata protiv japanskih zavojevača. Svaki pošten čovek treba to da uvidi. Mi, komunisti, idemo istim putem sa drugim nekim partijama i grupama koje su za rat protiv japanskih zavojevača, idemo skupa sa čitavim narodom ka jednom cilju, ka pobedi nad mrskim japanskim banditima, okupljajući sve snage svima mogućim sredstvima. 1 jula ove godine mi ćemo zabeležiti 17-tu godišnjicu od dana osnivanja Komunističke partije Kine. Da bi, u daljem toku rata protiv japanskih zavojevača, svaki komunista mogao sve svoje snage najkorisnije uložiti u rat, potrebno je ozbiljno se pozabaviti izučavanjem dugotrajnog rata. Zbog toga ja posvećujem svoje predavanje izučavanju dugotrajnog rata. Spremao sam se da se dotaknem svih pitanja koja su u vezi sa dugotrajnim ratom, ali neću biti u stanju da to učinim, pošto se u jednom predavanju sve ne može reći.

2. — Čitavo iskustvo od deset meseci rata protiv japanskih zavojevača potvrđuje neistinitost dveju pomenutih teorija koje ćemo u daljim redovima analizirati — kako teorije o neizbežnom porobljavanju Kine, tako i teorije o njenoj brzoj pobedi. Prva od njih rađa tendenciju ka sporazumaštvu, druga — tendenciju potcenjivanja neprijateljskih snaga. Pristalice tih teorija tumače stvari subjektivno, jednostrano, jednom rečju, nenaučno.

3. — Do rata protiv japanskih zavojevača bilo je mnogo defetističkih pričanja. Govorilo se, naprimer, ovako: »Kina je naoru-

žana slabije od neprijatelja, tući se — znači izgubiti rat«; »u slučaju vojnog sukoba nas čeka sudbina Etiopije«. Posle početka rata otvoreno propovedanje teorije o neizbežnom porobljavanju Kine prestalo je, ali se ono nastavlja u skrivenoj formi, i to veoma aktivno. Kao potvrda ovoga može da posluži atmosfera kompromisa koja je čas teža, čas lakša. Pristalice kompromisa pribegavaju ovakvom dokazu: »Produžavati rat — znači neizbežno propasti«[1]). Jedan student piše iz provincije Hunana: »Radeći na selu, susrećem se na svakom koraku sa teškoćama. Ako pojedinačno vodim propagandni rad, treba da razgovaram sa ljudima, koristeći za to svaku priliku. Sabesednici nisu glupi niti neznalice; oni u izvesnoj meri razumeju događaje i pokazuju veliki interes za moja izlaganja. Ali sam morao da se sukobim sa svojom rodbinom, koja stalno ponavlja jedno te isto: »Kina neće pobediti, ona će propasti«. Prosto da se čoveku smuči. Dobro je još što oni ne vode propagandu, inače bi svaki rad bio sasvim besmislen. Seljaci im, naravno, veruju mnogo više nego meni«! Takve pristalice teorije o neizbežnom porobljavanju Kine čine socijalnu bazu sporazumaštva. Sličnih ljudi ima u svima krajevima Kine. Eto zašto se pojave sporazumaštva u jedinstvenom antijapanskom frontu mogu ponavljati u svako vreme, pa će se ponavljati čak i tada kada se rat bude približavao kraju. Čini mi se da ne bilo bez koristi u momentu pada Hsučoua i zategnute situacije u rejonu Vuhana dati dobro lekciju tim pristalicama teorije o neizbežnom porobljavanju Kine.

4. — Za deset meseci rata protiv japanskih zavojevača pojavila su se i shvatanja koja svedoče o bolesti koja se zove preterana žurba. Naprimer, prvih dana rata mnogi su i bez najmanje osnova za to udarili u optimizam. Oni su potcenjivali neprijatelja, pa su čak i pretpostavljali da Japanci neće doći ni do provincije Šansija. Neki su potcenjivali strategisku ulogu partizanskih dejstava u ratu protiv japanskih zavojevača. Oni su dovodili u sumnju postavku o »manevarskim dejstvima regularne vojske kao glavnoj i o partizanskim dejstvima kao pomoćnoj formi vojnih dejstava u razmerama rata u celini i o partizanskim dejstvima kao glavnoj i manevarskim dejstvima regularne vojske kao pomoćnoj formi u pojedinim etapama«. Oni se nisu složili ni sa sledećom strategiskom koncepcijom 8 armije: »Uglavnom voditi partizanski rat, ali se ne odricati ni manevarskih dejstava regularne vojske, ako za to ima povoljnih uslova« i smatrali su ovo »mehanističkim« gledištem[2]). Za vreme borbi u Šangaju neki su govorili: »Samo da se održimo dvatri meseca, a međunarodna situacija će se zacelo izmeniti. Sovjetski Savez će sigurno stupiti u rat i tada će ratu biti kraj«. Ocenjujući perspektive rata protiv japanskih zavojevača, ti ljudi su svoje nade, uglavnom, polagali na stranu pomoć[3]). Posle pobede kod Tajerčuanga[4]) neki su smatrali da bitka kod Hsučoua treba da posluži kao »prolog za odlučujuću bitku« i da raniju orijentaciju na dugotrajni rat treba ponovo razmotriti. Govorili su da će »ta

bitka biti agonija neprijatelja«, i da će, kažu, »ako mi u toj bici pobedimo, japanski militaristi izgubiti moralni oslonac, i neće im ostati ništa drugo nego da čekaju sudnji dan«[5]).

Već prva pobeda kod prevoja Pingsinga zavrtela je ponekom mozak, a sledeća pobeda, kod Tajerčuanga, zavrtela je mozak još većem broju ljudi. S tim u vezi pojavile su se sumnje: da li će neprijatelj poći na Vuhan? Mnogi su na to odgovorili: »Sumnjamo«, drugi su tvrdili: »to nipošto ne može biti«. Međutim, sa odgovorom na to pitanje u vezi su mnogi veliki i važni problemi. Naprimer, na pitanje imamo li dovoljno snaga za otpor japanskim zavojevačima, — može se dati potvrdan odgovor: kad sadašnje naše snage već oduzimaju neprijatelju mogućnosti da produži svoju ofanzivu, zbog čega onda još povećavati te snage? Dalje, na pitanje da li ostaje, kao i ranije, pravilna parola jačanja i proširivanja jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta, — može se dati negativan odgovor: kad je već danas jedinstveni front sposoban da odbaci neprijatelja, zbog čega ga onda treba jačati i proširivati? Na pitanje da li je potrebno još pojačavati našu diplomatsku delatnost i propagandu u inostranstvu, takođe se može čuti negativan odgovor. Može se dati odrečan odgovor i na pitanje da li je potrebno ozbiljno se pozabaviti takvim poslovima kao što su: menjanje uređenja u vojsci, reforma političkog režima, širenje pokreta narodnih masa, strogo potčinjavanje narodnog obrazovanja zadacima nacionalne odbrane, onemogućavanje nacionalnih izdajnika i trockista, razvitak vojne industrije i poboljšanje životnih uslova naroda; isto tako može se negativno odgovoriti i na pitanje: da li su kao i ranije pravilne parole: braniti Vuhan, braniti Kanton, braniti severozapadne krajeve i energično širiti partizanski rat u pozadini neprijatelja? Dešava se čak da su, pri manje ili više povoljnom obrtu ratnih događaja, izvesni ljudi spremni da zaoštravaju nesuglasice između Kuomintanga i Komunističke partije, prebacujući na taj način pažnju sa spoljnih problema na unutrašnje. To se događa skoro svaki put posle veće ili manje pobede ili kad neprijatelj privremeno prekida ofanzivu. Sve to skupa mi nazivamo političkom i vojnom kratkovidošću. Rasuđivanja tih ljudi izgledaju razumna, a ustvari su potpuno neosnovana i pretstavljaju prazno brbljanje, koje samo spolja liči na istinu. Učiniti kraj čitavom tom brbljanju biće u interesu pobedonosnog vođenja rata protiv japanskih zavojevača.

5. — Prema tome, na pitanje hoće li Kina biti porobljena, odgovor treba da glasi: ne, neće biti, konačna pobeda pripašće Kini; a na pitanje: da li će Kina moći brzo pobediti, odgovor treba da bude: ne, neće moći, rat protiv japanskih zavojevača biće dugotrajan.

6. — Osnovne misli u vezi sa ovim pitanjima izneli smo u glavnim crtama još pre dve godine. 16 jula 1936 godine, tojest pet

meseci pre sijanskih događaja i dvanaest meseci pre događaja u Lukoučjaou, u razgovoru s američkim dopisnikom g. Snouom ja sam dao opštu ocenu tadašnje situacije u kinesko-japanskom ratu, i odredio kurs koji obezbeđuje pobedu. Neće biti na odmet navesti neke delove toga razgovora:

»*Pitanje:* Koji su uslovi potrebni da bi Kina mogla da pobedi i uništi snage japanskog imperijalizma?

Odgovor: Potrebna su tri uslova: prvo, stvaranje jedinstvenog antijapanskog fronta u Kini, drugo, stvaranje jedinstvenog međunarodnog antijapanskog fronta, treće, jačanje revolucionarnog pokreta japanskog naroda i naroda u japanskim kolonijama. Za kineski narod glavni, od ta tri uslova, jeste velika stvar ujedinjenja čitavog kineskog naroda.

Pitanje: Koliko će, po Vašem mišljenju, trajati taj rat?

Odgovor: To će zavisiti od snaga jedinstvenog antijapanskog fronta u Kini, a i od mnogih drugih odlučujućih faktora u Kini i Japanu. Drugim rečima, osim sopstvenih snaga Kine, koje igraju glavnu ulogu, veliki značaj imaće međunarodna pomoć Kini, kao i pomoć koju će joj pružiti revolucionarni pokreti u Japanu. Ako se jedinstveni antijapanski front u Kini snažno razvije i ako se bude i dalje uspešno proširivao i jačao, ako vlade i narodi koji budu ubeđeni da japanski imperijalizam ugrožava njihove sopstvene interese, počnu pružati Kini potrebnu pomoć, ako se revolucija u Japanu bude mogla brzo razviti, onda će se rat uskoro završiti i Kina će brzo pobediti. Ako se, pak, ti uslovi ubrzo ne ostvare, onda će rat morati da se otegne, ali će njegovi rezultati biti isti: Japan će pretrpeti poraz, a Kina će pobediti, ali u tom slučaju žrtava će biti više, a mi ćemo morati da podnesemo teške patnje.

Pitanje: Kako će se, po Vašem mišljenju, razvijati taj rat na političkom i vojnom planu?

Odgovor: Kontinentalna politika Japana već je dobila svoj određen pravac. Ljudi koji pretpostavljaju da će za sporazum sa Japanom biti dovoljno odreći se još jednom suverenih prava Kine na neke delove teritorije i da će se tada japanska ofanziva prekinuti, zanose se iluzijama. Nama je dobro poznato da su čak i donji tok reke Jangcea kao i južne luke Kine već uključene u sferu kontinentalne politike japanskog imperijalizma. S druge strane, Japan se sprema da zauzme Filipine, Sijam, Vijetnam, Malajsko Poluostrvo i Indoneziju, da izoluje Kinu od drugih država i uvede svoju monopolističku vlast nad jugozapadnim delom Tihog Okeana. Takva je pomorska politika Japana. U takvim uslovima Kina će se zaista naći u vrlo teškom položaju. Ali ogromna većina Kineza veruje da te teškoće nisu nepremostive. Samo su bogataši u velikim trgovačkim lukama defetisti, zato što se boje da će izgubiti svoje bogatstvo. Mnogi smatraju da će Kina, čim Japanci budu blokirali morsku obalu, izgubiti mogućnost da produži rat. To je besmislica. Da se pobije ovo mišljenje, neće biti na odmet da se setimo samo istorije

rata koji je vodila kineska Crvena armija. U ratu protiv japanskih zavojevača Kina će imati mnogo više preimućstava nego što je imala kineska Crvena armija u periodu građanskog rata.

Kina je ogromna zemlja. Ako Japanu čak i pođe za rukom da zauzme oblasti koje broje 100—200 miliona ljudi, i onda ćemo mi još uvek biti vrlo daleko od poraza: za vođenje rata sa Japanom mi ćemo imati još velike snage, a Japan će morati u toku čitavog rata stalno da vodi odbranbene borbe u svojoj pozadini. Ekonomska razjedinjenost Kine i njen neravnomerni ekonomski razvitak pokazaće se čak kao povoljni faktori za vođenje rata protiv japanskih zavojevača. Naprimer, ako Šangaj bude otsečen od drugih delova zemlje, ovaj gubitak ni izdaleka neće biti tako ozbiljan za Kinu kao što bi za Ameriku bila izolacija Njujorka od drugih rejona SAD. Čak i ako Japanu pođe za rukom da blokira morsku obalu Kine, on neće biti u stanju da blokira njene severozapadne, jugozapadne i zapadne teritorije. Zato je glavni zadatak—okupljanje čitavog kineskog naroda i stvaranje antijapanskog fronta koji bi ujedinio čitavu zemlju. To smo mi još odavno predlagali.

Pitanje: Ako se desi da se rat otegne dugo i Japan ne pretrpi potpun poraz, da li može i u tom slučaju Komunistička partija pristati na mir i priznati japansku vlast na severoistoku zemlje?

Odgovor: Ne, ne može. Komunistička partija Kine, a i čitav kineski narod, neće dopustiti da u rukama Japanaca ostane nijedan pedalj kineske zemlje.

Pitanje: Kakva treba da bude, po Vašem mišljenju, osnovna strategiska linija Kine u tom oslobodilačkom ratu?

Odgovor: Naša strategiska linija treba da se sastoji u korišćenju naših glavnih snaga u operacijama na vrlo širokim i nestabilnim frontovima. Za postizavanje pobede kineska vojska treba da u najvećoj meri vodi manevarski rat na prostranom poprištu vojnih dejstava: da brzo napreduje i da se brzo povlači, da se brzo koncentriše i da se brzo dekoncentriše. To će biti široki manevarski rat, a ne poziciski rat koji se u potpunosti oslanja na odbranbena postrojenja, duboke rovove, visoke bedeme i mnogobrojne odbranbene linije. To nikako ne znači da je potrebno napuštati sva mesta važna u vojnom pogledu. U takvim mestima, samo ako je to pogodno, treba se pripremati za poziciski rat. Ali strategiska linija koja može da dovede do izmene čitave situacije, jeste samo linija koja zahteva manevarski rat. Bez obzira na to što je poziciski rat takođe potreban, on će igrati drugostepenu, pomoćnu ulogu. Zemljište na kome će se voditi ratne operacije toliko je veliko da je potpuno mogućno veoma uspešno voditi manevarski rat. Kada se sukobi sa energičnom borbenom aktivnošću naše vojske, japanska vojska će bezuslovno morati da dejstvuje opreznije. Njena ratna mašina je veoma glomazna, ona dejstvuje vrlo sporo, a njena efikasnost je ograničena. Kada bismo mi koncentrisali svoje snage na uskom delu fronta i pružali otpor neprijatelju, vodeći rat za iscrp-

ljenje, onda bi se naša vojska lišila mogućnosti da se koristi prednostima našeg geografskog položaja i ekonomske organizacije, i mi bismo napravili grešku, sličnu onoj koju je napravila Etiopija. U prvom periodu rata mi treba da izbegavamo sve velike, odlučujuće bitke. Ispočetka treba manevarskim dejstvima postepeno slabiti borbeni duh i borbenu sposobnost neprijateljske vojske.

Uporedo sa korišćenjem regularne vojske za vođenje manevarskog rata treba organizovati mnogobrojne partizanske odrede od seljaka. Antijapanska dobrovoljačka vojska u Tri istočne provincije pretstavlja samo neznatan deo onih potencijalnih snaga seljaštva naše zemlje, koje mogu da budu mobilisane za vođenje rata protiv japanskih zavojevača. Kinesko seljaštvo poseduje ogromne potencijalne snage. Te snage treba samo organizovati i vešto njima rukovoditi, pa će one, ne dajući japanskoj vojsci ni trenutka odmora, iznuriti osvajače i potpuno ih iscrpsti. Potrebno je setiti se da se rat vodi u Kini, a to znači da će se japanska vojska naći potpuno okružena za nju neprijateljskim kineskim stanovništvom. Japanska vojska biće prinuđena da sama dotura potreban vojni materijal i da ga sama čuva, a takođe će biti prinuđena da troši velike oružane snage za obezbeđenje svojih komunikacija i da se stalno obezbeđuje od iznenadnih udara. Osim toga, ona će morati da drži velike snage u Mandžuriji i u samom Japanu.

U toku rata Kina će moći da zarobi znatan broj japanskih vojnika i da osvoji veliku količinu oružja i municije i da ih iskoristi za sopstveno naoružanje. U isti mah Kina će moći da dobije pomoć od stranih država, i zahvaljujući tome tehnička opremljenost kineske vojske postepeno će se poboljšavati. Zato će, u poslednjem periodu rata, Kina moći da pređe na vođenje operacija po metodima frontalnog rata i moći će da napada utvrđene položaje Japanaca na teritoriji koju su zaposeli. Na taj način, kao rezultat dugotrajnog iscrpljivanja Japana u ratu s Kinom, njegova ekonomika će doživeti krah, a duh japanskih vojnika biće slomljen u bezbrojnim iscrpljujućim borbama. Što se tiče Kine, njene potencijalne snage u toku rata protiv japanskih zavojevača sve će više i više izbijati na površinu, i revolucionarne mase će se u neprekidnoj i snažnoj bujici ulivati u redove vojske da se bore za slobodu. Koristeći sve te faktore u skladu sa drugim faktorima, mi ćemo moći da nanesemo jak udar japanskim utvrđenjima i uporišnim bazama na teritoriji koju je zaposeo Japan i da isteramo iz Kine vojsku japanskih agresora«. (Vidi knjigu E. Snoua »Zabeleške o Severozapadnoj Kini«.)

Desetomesečno iskustvo u ratu protiv japanskih zavojevača potvrdilo je da su ova razmatranja bila tačna. Njihova tačnost potvrđivaće se i ubuduće.

7. — Još 25 avgusta 1937 godine, tojest nešto više od mesec dana posle događaja u Lukoučjaou. Centralni komitet Komunističke

partije Kine u svojoj »odluci o sadašnjem položaju i zadacima Partije« jasno je ukazivao:

»Provokacija u Lukoučjaou i zauzimanje Pejpinga i Tjencina pretstavljaju samo početak velike ofanzive japanskih bandita na unutrašnjost Kine. Japanski banditi su u svojoj zemlji već pristupili opštoj vojnoj mobilizaciji. Tvrđenja njihove propagande da se oni tobože »odriču dalje ekspanzije« služe samo kao dimna zavesa koja treba da prikrije njihove pripreme za ofanzivu.

Otpor, pružen 7 jula u Lukoučjaou, bio je početak rata protiv japanskih zavojevača u svekineskim razmerama.

Politička situacija u Kini sad je stupila u novu etapu, etapu rata protiv japanskih zavojevača. Etapa pripreme za rat već je prošla. Centralni zadatak u novoj etapi sastoji se u tome da se mobilišu sve snage za dobijanje pobede u ovom ratu.

Ključ za pobedu u ratu protiv japanskih zavojevača pretstavlja sada pretvaranje već započetog rata u opšti rat čitave nacije. Samo u takvom opštem ratu čitave nacije mi ćemo moći da postignemo konačnu pobedu.

Zbog ozbiljnih nedostataka koji postoje danas u rukovođenju ratom protiv japanskih zavojevača, u daljem toku ovog rata može biti mnogo ratnih neuspeha, otstupanja, cepanja, izdaja u zemlji, privremenih i delimičnih sporazuma sa neprijateljem. Zato treba imati u vidu da će ovaj rat biti težak i dugotrajan. Ali mi smo ubeđeni da će već započeti rat protiv japanskih zavojevača, zahvaljujući naporima naše Partije i čitavog naroda, trajati i razvijati se, uklanjajući sve prepreke sa svoga puta«.

Desetomesečno iskustvo u ratu protiv japanskih zavojevača potvrdilo je da su i ova razmatranja bila tačna. Njihova tačnost će se i ubuduće potvrđivati.

8. — Idealizam i mehanicizam u pitanjima rata — to su gnoseološki koreni svih nabrojanih pogrešnih pogleda. Pristalice pogrešnih pogleda prilaze pitanju subjektivno i jednostrano. Među njima se jedni bave potpuno subjektivnim, neosnovanim pričanjem, a drugi, posmatrajući samo jednu stranu pojave, njeno stanje u jednom momentu, isto tako subjektivno preuveličavaju tu stranu, to privremeno stanje, uzimajući ih za celinu. Ali greške se međusobno razlikuju. Jedne imaju principijelan i sistematski karakter, i takve greške je teško ispraviti. Druge imaju slučajan i privremen karakter i takve greške je lako ispraviti. Ali pošto su i jedno i drugo greške, potrebno je ispravljati ih. Zato, jedino ako se vodi borba protiv idealističkih i mehanističkih tendencija u pitanjima rata, ako se ta pitanja razmatraju objektivno i svestrano, može se doći do pravilnih zaključaka.

NAŠA ARGUMENTACIJA PRI RAZMATRANJU OVOG PITANJA

9. — Zbog čega će rat protiv japanskih zavojevača biti dugotrajan? Zbog čega će konačna pobeda pripasti Kini? Kakvi se argumenti mogu navesti u prilog ovih tvrdnji?

Rat između Kine i Japana nije običan rat, nego je rat na život i smrt, koji se vodi između polukolonijalne, polufeudalne Kine i imperijalističkog Japana 30-tih godina XX veka. Sva naša argumentacija zasniva se na ovom. Ako se svaka od zaraćenih strana uzme posebno, onda se mora konstatovati da one imaju čitav niz uzajamno suprotnih osobenosti.

10. — Japan: prvo, to je snažna imperijalistička država. Njegove vojne snage, ekonomska moć i moć njegove državne mašine važe na Istoku kao prvorazredne; pa i u čitavom svetu Japan pretstavlja jednu od petšest najkrupnijih imperijalističkih država. To su osnovni preduslovi za agresivni rat koji vodi Japan. Neizbežnost tog rata, kao i nemogućnost brze kineske pobede u tom ratu, objašnjavaju se upravo time što Japan pretstavlja imperijalističku državu i time što on poseduje moćne vojne snage, moćnu ekonomiku i moćnu državnu mašinu.

Ali, drugo, imperijalistička priroda socijalno-ekonomske strukture Japana uslovila je imperijalistički karakter rata koji on vodi, rata reakcionarnog i varvarskog. 30-tih godina XX veka japanski imperijalizam, zbog svojih unutrašnjih i spoljnih suprotnosti, ne samo da je bio primoran da povede avanturistički rut, nečuven po svojim razmerama, nego se i našao na granici konačnog kraha. Sa stanovišta toka društvenog razvitka, Japan već ne pretstavlja zemlju koja se nalazi u fazi uspona (rat neće doneti vladajućim klasama Japana prosperitet koji one očekuju; one će postići upravo suprotno: propast japanskog imperijalizma). Iz ovoga i proističe reakcionarni karakter rata koji on vodi. Ovaj reakcionarni karakter rata, udvostručen specifičnošću japanskog imperijalizma, kao vojno-feudalnog imperijalizma, uzrok je izuzetnom varvarstvu s kojim Japan vodi ovaj rat. A sve to skupa do krajnosti će zaoštriti antagonizam među klasama u samom Japanu, antagonizam između japanske i kineske nacije i antagonizam između Japana i velike većine država sveta. Reakcionarni i varvarski karakter rata koji vodi Japan, — eto to je osnovni argumenat koji govori o neizbežnosti poraza Japana u ratu.

Ali to još nije sve.

Treće, iako Japan vodi rat oslanjajući se na svoje prvoklasne vojne snage, ekonomsku moć i državnu mašinu, ipak ta baza, ustvari, nije dovoljna. Mada su vojne snage, ekonomska moć i snaga državne mašine Japana velike, ipak kvantitativno one nisu dovoljne. Japan, relativno, nije velika zemlja. Zbog ograničenih ljudskih, vojnih, finansiskih i materijalnih izvora, Japan neće izdržati dugotrajan rat. Njegovi vlastodršci nameravaju da reše te teškoće putem rata,

ali i ovde će postići upravo suprotno; drugim rečima, oni su započeli rat radi otklanjanja tih teškoća, ali rat će doneti to da će teškoće još više porasti, rat će progutati čak i ono što je Japan imao na početku.

Najzad, četvrto. Iako će Japan moći dobiti pomoć spolja od fašističkih država, on u isti mah neće moći izbeći otpor međunarodnih snaga, a ove će biti jače od snaga koje pružaju pomoć Japanu. Te međunarodne snage postepeno će rasti i na kraju krajeva ne samo da će svesti na nulu pomoć fašističkih država Japanu, nego će početi vršiti pritisak na sam Japan. Ovde deluje zakonitost koja proističe iz same suštine rata što ga vodi Japan: ko je sišao sa puta pravde, taj oduzima sebi pravo na pomoć. Rezimirajući sve rečeno, dolazimo do zaključka da se preimućstvo Japana sastoji u njegovoj vojnoj snazi, a njegove slabe strane — u reakcionarnom i varvarskom karakteru rata koji on vodi, u njegovom nedostatku ljudskih snaga i materijalnih izvora i u njegovoj međunarodnoj izolaciji. Takve su specifičnosti koje karakterišu Japan kao zaraćenu stranu.

11. — Kina: prvo, naša zemlja je polukolonijalna i polufeudalna zemlja. Počev od Opijumskog rata, Tajpinškog rata, reformi u 1898 godini[6]), Revolucije 1911 godine pa sve do Severnog pohoda svi revolucionarni i reformistički pokreti, koji su imali za cilj da izbave Kinu iz položaja polukolonijalne i polufeudalne zemlje, doživljavali su ozbiljne neuspehe, i zato Kina kao i ranije ostaje zemlja polukolonijalna i polufeudalna. Kao i pre, mi pretstavljamo slabu zemlju: naše vojne snage, ekonomska moć i državna mašina očigledno su slabije nego kod neprijatelja. Na taj način, neizbežnost rata i nemogućnost brze kineske pobede uslovljene su i time.

Ali, drugo, oslobodilački pokret koji se neprekidno razvija u Kini u poslednjem stoleću, danas je stekao takva svojstva kakva nije imao ni u jednom ranijem istoriskom periodu. Iako je pod udarcima raznih unutrašnjih i spoljnih antagonističkih snaga oslobodilački pokret doživljavao ozbiljne neuspehe, ti neuspesi su u isti mah prekalili kineski narod. Bez obzira na to što Kina danas zaostaje za Japanom u vojnom, ekonomskom i kulturnom pogledu i u organizaciji civilne uprave, danas su se u Kini pojavile progresivne snage za koje Kina nije znala ni u jednom ranijem istoriskom periodu. Komunistička partija Kine i Armija kojom ona rukovodi upravo i jesu te progresivne snage. Baš zbog te progresivnosti današnji oslobodilački rat koji vodi Kina može postati dugotrajan i biti krunisan konačnom pobedom Kine. Kina je zemlja koja nepokolebljivo ide ka svom prosperitetu, kao sunce koje se rađa, i u tom smislu ona pretstavlja suprotnost japanskom imperijalizmu, koji se nalazi u opadanju. Rat koji vodi Kina progresivan je i zbog te svoje progresivnosti on je pravedan rat. Pošto je taj rat pravedan, on će moći da okupi čitavu zemlju, da osvoji simpatije naroda neprijateljske zemlje i da pobudi većinu zemalja sveta da pruže pomoć Kini.

Treće, Kina je vrlo velika zemlja sa velikom teritorijom, velikim materijalnim izvorima, mnogobrojnim stanovništvom i velikom vojskom; prema tome, ona je u mogućnosti da vodi dugotrajan rat, i u tom smislu ona opet pretstavlja suprotnost Japanu.

Najzad, četvrto, zbog progresivnog, pravednog karaktera rata koji vodi Kina, ona uživa široku međunarodnu podršku. I to pretstavlja suštu suprotnost međunarodnoj izolaciji u kojoj se našao Japan.

Rezimirajući sve ovo, dolazimo do zaključka da slabo mesto Kine jeste njena vojna slabost, a da su njena preimućstva: progresivni, pravedni karakter rata koji ona vodi, veličina njene teritorije i široka međunarodna podrška kojom se Kina koristi. To su osobenosti koje karakterišu Kinu.

12. — Na taj način, mada Japan ima moćne vojne snage, moćnu ekonomiku i moćnu državnu mašinu, ali je rat koji on vodi reakcionaran i varvarski, njegove rezerve u ljudstvu i materijalu nedovoljne su, i njegov međunarodni položaj je nepovoljan. Suprotno tome, iako su vojne snage, ekonomika i državna mašina Kine relativno slabe, Kina se nalazi u eposi progresa, i rat koji ona vodi jeste rat progresivan i pravedan. Pored toga, Kina je velika zemlja, što joj daje mogućnost da vodi dugotrajan rat; zatim, Kinu će pomagati većina zemalja sveta. To su osnovne i uzajamno suprotne osobenosti Kine i Japana kao zaraćenih strana. Ove osobenosti odredile su i određuju pravac politike, vojnu strategiju i taktiku obeju strana, odredile su i određuju dugotrajan karakter rata i unapred određuju konačnu pobedu Kine, a ne Japana. Ovaj rat je kao neko takmičenje između nabrojanih osobenosti. U toku rata one će se menjati svaka prema svojoj suštini, i sve što se bude dogodilo biće posledica tih promena. Ove osobenosti nisu demagoška izmišljotina, one u stvarnosti postoje. One čine zbir osnovnih elemenata koji određuju ishod rata, a ne slučajno nađene i disparatne njegove crte. Njima su prožeti svi krupni i sitni problemi, koji se nalaze i pred jednom i pred drugom stranom, i sve etape rata, i nisu nešto slučajno i sporedno. Zaboravljati te osobenosti pri razmišljanju o kinesko-japanskom ratu, — znači neizbežno padati u grešku; neka čak takve misli ispočetka i izgledaju tačne i neka im ljudi izvesno vreme i veruju, ipak će dalji tok rata, besumnje, dokazati njihovu netačnost. A sada, uzimajući u obzir te osobenosti, pristupimo objašnjenju svih pitanja koja treba da razmotrimo.

POBIJANJE TEORIJE O NEIZBEŽNOM POROBLJAVANJU KINE

13. — Pristalice teorije o neizbežnom porobljavanju Kine, vodeći računa samo o jednoj činjenici — odnosu snaga između nas i neprijatelja, ranije su govorile ovako: »U slučaju oružanog otpora

mi ćemo propasti«; sada opet govore: »Produžavati rat znači propasti«. Ako im mi odgovorimo samo to da protivnik, iako je jak, pretstavlja malu zemlju, a da Kina, iako je slaba, pretstavlja veliku zemlju, onda tim jednim argumentom nećemo urazumiti pristalice te teorije: oni mogu izvući iz istorije primere pokoravanja Kine od strane Mongola za vreme dinastije Sunga, ili od strane Mandžuraca za vreme dinastije Minga, i pomoću tih primera dokazivati mogućnost pokoravanja velike ali slabe države od strane manje ali jake države, i, isto tako, mogućnost pokoravanja napredne države od strane zaostale. Ako im mi primetimo i kažemo da je to stvar daleke prošlosti i da to u ovom slučaju ne može da posluži kao argumenat, onda oni mogu, pozivajući se na pokoravanje Indije od strane Engleske, da dokazuju mogućnost pokoravanja velike, ali slabe i zaostale države od strane manje, ali jake kapitalističke države. Zato treba da se navedu i drugi argumenti, i tek tada se mogu primorati pristalice teorije o neizbežnom porobljavanju Kine da ućute i da se smire, a treba i da se ljudima koji se bave propagandnim radom pruži dosta argumenata za ubeđivanje onih koji nemaju jasne pretstave niti utvrđena gledišta, da se kod njih ojača vera u našu pobedu u ratu.

14. — Kakve argumente treba da navedemo? Ti argumenti su specifičnosti današnje epohe. Konkretni izraz tih specifičnosti jesu: reakcionarnost i međunarodna izolacija Japana, progresivnost Kine i široka međunarodna podrška koja se Kini daje.

15. — Ovaj rat nije običan rat, već rat koji se vodi između Kine i Japana 30-tih godina XX veka. Kada se govori o našem neprijatelju, onda je tu, pre svega, imperijalizam, kome nije ostalo još mnogo da živi. Japan se sada nalazi u opadanju i ne samo da ne liči na Englesku iz vremena pokoravanja Indije, kad je kapitalizam još bio u fazi procvata, nego ne liči čak ni na Japan kakav je bio pre 20 godina, u vreme Prvog svetskog rata. Sadašnji rat otpočeo je uoči grandioznog kraha svetskog imperijalizma, na prvom mestu kraha fašističkih država. Baš zbog toga je neprijatelj i otpočeo avanturistički rat koji u suštini pretstavlja njegovu agoniju. Iz tog razloga će se rat svršiti propašću ne Kine nego vladajuće klike imperijalističkog Japana. To je neizbežnost od koje se nikud ne može umaći. Dalje, Japan je otpočeo rat u vreme kad je izvestan broj država sveta već ušao u rat, a druge stoje na pragu rata. Sve države ili već ratuju ili se pripremaju za rat radi otpora varvarskoj agresiji. Na taj se način interesi Kine prepliću sa interesima većine država i naroda sveta. To su koreni onog otpora koji većina država i naroda sveta daje Japanu i davaće ubuduće još aktivnije.

16. — A u kakvom se položaju nalazi Kina? Današnji period u životu Kine već se ne može upoređivati ni sa jednim ranijim periodom njene istorije. Polukolonijalni položaj i polufeudalno društvo jesu one osobenosti Kine zbog kojih se ona smatra za slabu zemlju. Ali, osim toga, ona u svom istoriskom razvitku preživljava

još i epohu progresa, i to je naš glavni argumenat u prilog mogućnosti njene pobede nad Japanom. Kad govorimo da je rat protiv japanskih zavojevača progresivan, govorimo tada ne o »progresivnosti« uopšte, ne o onoj progresivnosti koja je karakterisala rat Etiopije protiv italijanske agresije, niti o progresivnosti koja je karakterisala Tajpinski rat ili Kinesku revoluciju 1911 godine; mi govorimo o progresivnosti sadašnje Kine. U čemu se sastoji progresivnost sadašnje Kine? Ona se sastoji u tome što Kina već ne pretstavlja u punom smislu reči feudalnu državu, u njoj se već pojavio kapitalizam, pojavila se buržoazija i proletarijat, široke mase naroda su se probudile ili se sada politički bude, pojavila se Komunistička partija, pojavila se politički progresivna vojska, tojest Crvena armija Kine kojom rukovodi Komunistička partija, prikupljene su tradicije i iskustvo nekoliko desetina godina revolucije, a naročito iskustvo poslednjih 17 godina, proteklih od osnivanja Komunističke partije Kine. Na ovom iskustvu se vaspitavao kineski narod, vaspitavale su se političke partije Kine. Danas je upravo to iskustvo postalo osnova za okupljanje narodnih masa radi pružanja otpora japanskim zavojevačima. Ako je tačno da bi u Rusiji bez iskustva 1905 godine bila nemoguća pobeda 1917 godine, onda mi možemo reći da nije bilo iskustva iz poslednjih 17 godina, bila bi nemoguća i buduća pobeda u ratu protiv japanskih zavojevača. Takvi su naši unutrašnji uslovi.

Međunarodna situacija je takva da Kina sada ne vodi rat izolovana, a to se događa prvi put u njenoj istoriji. U prošlosti su i Kina i Indija uvek vodile ratove izolovano. Tek danas se mi susrećemo sa narodnim pokretom nečuvenim po svojoj širini i dubini, koji se pojavio ili se pojavljuje u čitavom svetu, i sa ovom pomoći koju taj pokret pruža Kini. Revolucija 1917 godine u Rusiji takođe je naišla na podršku u čitavom svetu, i ruski radnici i seljaci su pobedili, ali razmere podrške nisu tada bile tako velike i ona po svom karakteru nije bila tako snažna kao ova kojom se danas koristi Kina. Sad se narodni pokret u čitavom svetu razvija neviđenom snagom u širinu i dubinu. Još važniji faktor savremene međunarodne politike, faktor od izvanredne važnosti, jeste postojanje Sovjetskog Saveza, koji će, besumnje, sa ogromnim entuzijazmom pružiti pomoć Kini. Pre dvadeset godina tog faktora uopšte nije bilo. Sve to skupa stvorilo je i stvara neophodne i važne preduslove za konačnu pobedu Kine. Iako još uvek ne dobijamo neposrednu i široku podršku, iako će se ta podrška pokazati tek u budućnosti, ipak, kada se imaju takvi uslovi kao što je progresivnost Kine i veličina njene teritorije, mi ćemo biti u stanju da otegnemo rat, da obezbedimo sebi međunarodnu pomoć i da je dočekamo.

17. — Ako se tome doda da Japan nije velika zemlja, da je njegova teritorija mala, materijalni izvori ograničeni, stanovništvo malobrojno, da njegova vojska nije velika, a da je Kina velika zemlja s velikom teritorijom, bogatim materijalnim izvorima, mno-

gobrojnim stanovništvom i velikom vojskom, onda ćemo pri upoređivanju snaga Japana i Kine videti ne samo to da je Japan — moćna zemlja, a Kina — slaba, već i drugu stranu, koja se sastoji u tome da se maloj zemlji koja je u opadanju i međunarodnoj izolaciji suprotstavlja velika država koja preživljava epohu progresa i koja uživa široku međunarodnu podršku. To je argumenat koji govori u prilog tome da Kina nipošto neće biti porobljena. Prva strana uzajamnog odnosa snaga, koja se sastoji u tome da je Japan moćan, a Kina slaba, dopušta Japanu da do izvesnog vremena i do izvesnih granica orgija po Kini i primorava Kinu da neizbežno prođe ovu tešku etapu puta, i predodređuje da će rat protiv japanskih zavojevača biti dugotrajan, a ne kratkotrajan. Ali druga strana uzajamnog odnosa snaga, koja se sastoji u tome da se maloj zemlji koja se nalazi u opadanju i međunarodnoj izolaciji, suprotstavlja velika država koja preživljava epohu progresa i koja uživa široku međunarodnu podršku, predodređuje opet to da Japan neće moći da beskrajno orgija po Kini i da će na kraju krajeva neizbežno pretrpeti poraz, a da Kina nikad neće biti porobljena i da će neizostavno postići konačnu pobedu.

18. — Zbog čega je Etiopija porobljena? Prvo, ona nije bila samo slaba, već i mala zemlja. Drugo, ona nije bila tako progresivna kao što je Kina. To je bila država koja je prelazila iz starog robovlasničkog sistema na feudalni sistem. U njoj nije bilo ni kapitalizma, ni buržoaskih političkih partija, a tim pre nije bilo komunističke partije. Tamo nije bilo ni takve vojske kao što je u Kini, a još manje je postojala takva vojska kao što je naša 8-ma armija. Treće, ona nije bila u stanju da sačeka međunarodnu pomoć i bila je primorana da sama vodi rat. Četvrto, a to je glavno, u rukovođenju ratom protiv italijanskih zavojevača bile su učinjene greške. Zbog svega toga Etiopija je i bila porobljena. Ali u Etiopiji se još vodi partizanski rat dosta širokih razmera, i ako Etiopljani i dalje budu istrajno vodili taj rat, onda će im to omogućiti da u toku kasnijih promena u međunarodnoj situaciji povrate nezavisnost svoje otadžbine.

19. — Ako pristalice teorije o neizbežnom porobljavanju Kine koriste kao primere poraze kineskog oslobodilačkog pokreta u poslednjem periodu radi toga da dokažu da ćemo mi »u slučaju vojnog otpora propasti« i da »produžavati rat — znači propasti«, onda možemo na to da odgovorimo samo jednom rečenicom: sad je drugo vreme. I sama Kina i situacija u Japanu i međunarodna situacija sad već nisu ono što su ranije bili. Istina, Japan je postao jači nego što je bio ranije dok Kina ostaje kao i ranije polukolonijalna i polufeudalna zemlja i kao i ranije vrlo slaba. To je vrlo ozbiljna okolnost. Vlastodršci Japana još uvek imaju mogućnost da drže svoj narod u potčinjenosti, a i da koriste međunarodne suprotnosti kao oruđe svoje agresije u Kini. Sve je to tačno. Ali u toku dugotrajnog rata neizbežno će se desiti promene u suprotnom pravcu. Danas se

one još nisu dogodile, ali su one u budućnosti neizbežne. A o tome baš pristalice teorije o neizbežnom porobljavanju Kine i neće da povedu računa. A šta je u Kini? Novi ljudi, nova partija, nova vojska i nova politika, politika borbe protiv japanskih zavojevača, koji su se u poslednje vreme pojavili u Kini, već se mnogo razlikuju od onoga što je bilo pre svega desetak godina, i sve to će se neizbežno razvijati i dalje. Mada istorija oslobodilačkog pokreta u Kini zna mnoge neuspehe, koji nisu dali Kini da sakupi još značajnije snage pa da ih upotrebi u sadašnjem ratu protiv japanskih zavojevača (ovo je izvanredno žalosna istoriska lekcija, koju kasnije treba uzeti u obzir da ne dođe do uništavanja sopstvenih revolucionarnih snaga od strane samih Kineza), tim pre je bezuslovno mogućno, ako budemo ulagali energične napore, čak i na današnjoj osnovi postepeno napredovati i povećavati naše snage otpora japanskim zavojevačima. Veliki jedinstveni antijapanski nacionalni front, to je glavni pravac tih napora.

Što se tiče međunarodne podrške, iako mi nju u datom momentu još ne osećamo neposredno i u širokim razmerama, ipak se sadašnja međunarodna situacija korenito razlikuje od pređašnje, i takva, neposredna i široka podrška već sada sazreva. Bezbrojni neuspesi oslobodilačkog pokreta u Kini u poslednjem periodu objašnjavaju se kako objektivnim, tako i subjektivnim uzrocima, ali ni u jednom, ni u drugom smislu ne treba praviti analogiju sa sadašnjim stanjem. Mada i danas ima mnogo nepovoljnih uslova koji rat protiv japanskih zavojevača čine teškim ratom, — kao, naprimer, to da Japan pretstavlja snažnu državu, a Kina — slabu, da neprijatelj tek što počinje osećati teškoće, a da mi još nismo postigli dovoljno visok nivo progresa itd. itd., — mi i pored toga imamo vrlo mnogo povoljnih uslova za pobedu nad neprijateljem. Treba samo da sami uložimo dovoljno napora, pa ćemo moći savladati teškoće i postići pobedu. U istoriji Kine još nije bilo perioda koji se karakterisao uslovima tako povoljnim za nas kao što je današnji. To su argumenti koji govore u prilog tome da u sadašnjem ratu protiv japanskih zavojevača mi, bezuslovno, nećemo doživeti poraze kakve je doživljavao naš oslobodilački pokret u prošlosti.

KOMPROMIS ILI RAT? TRULJENJE ILI PROGRES?

20. — Gore smo pokazali neosnovanost teorije o neizbežnom porobljavanju Kine. Ali mnoge Kineze, prave patriote, a ne pristalice teorije o neizbežnom porobljavanju Kine, duboko zabrinjava današnja situacija, i njih uznemiravaju dve stvari: s jedne strane, oni se plaše kompromisa s Japanom, a s druge, sumnjaju u mogućnost političkog progresa u Kini. Ova dva problema uznemiravaju naše široke krugove, o njima se diskutuje, ali se ipak ne nalaze osnove za njihovo rešenje. Da razmotrimo ta dva problema.

21. — Gore je već bilo reči o tome da kompromisi imaju svoje socijalne korene. Sve dok postoje ti koreni, mi ćemo morati da se borimo protiv kompromisa. Ali linija kompromisa neće imati uspeha. Dokaze za ovo opet treba tražiti u položaju Japana i Kine i u međunarodnoj situaciji.

Osvrnućemo se, prvo, na Japan. Još u početku rata protiv japanskih zavojevača mi smo napominjali da može nastupiti vreme u kome će se atmosfera kompromisa pojačati, naime: da posle okupacije Severne Kine i provincija Kjangsua i Čekjanga neprijatelj može pokušati da privoli Kinu na kapitulaciju. Kasnije je takav pokušaj stvarno i bio preduzet. Ali kritični momenat je ubrzo prošao, — delimično zbog toga što je neprijatelj počeo svuda da sprovodi varvarsku politiku i da otvoreno pljačka. U slučaju kapitulacije Kine sve Kineze bi zadesila sudbina kolonijalnih robova. Ova pljačkaška politika neprijatelja, usmerena na porobljavanje Kine, ima dve strane, materijalnu i duhovnu i obuhvata u istoj meri sve Kineze bez izuzetka, kako narodne mase, tako i vrhove društva, mada se, naravno, u odnosu na poslednje ona sprovodi u nešto pažljivijem obliku. Ali razlika je ovde samo u stepenu, a ne u principu. Uopšte uzev, neprijatelj je preneo u unutrašnju Kinu one oprobane metode koje primenjuje u Tri istočne provincije. U materijalnom smislu ovo se izražava u tome što neprijatelj otima od prostog naroda odelo i hranu, osuđujući široke slojeve stanovništva na glad i zimu. On takođe otima i oruđa za proizvodnju, a time razara i porobljava kinesku nacionalnu industriju. U duhovnom smislu neprijatelj sprovodi politiku nasilnog ugušivanja nacionalne svesti kineskog naroda. Pod zastavom »izlazećeg sunca« Kinez može da bude samo pokoran veran podanik, tegleća stoka; njemu se ne dozvoljava ni najmanja manifestacija kineskog nacionalnog duha. Ovu varvarsku politiku neprijatelj će proširivati još dalje u dubinu zemlje. Neprijatelj ima nezajažljiv apetit i neće da prekine rat. Politika koju je proglasio japanski kabinet 16 januara 1938 godine[7]), odlučno se sprovodi, a mora se i sada sprovoditi. Ovo je izazvalo gnjev svih društvenih slojeva Kine. Sve je to posledica reakcionarnog i varvarskog karaktera rata koji vodi neprijatelj. I pošto se, kao što se kaže, i tako »od nesreće čovek ne može sakriti«, ljudi postaju nepomirljivi neprijatelji japanskih zavojevača. Treba računati s tim da će jednog trenutka neprijatelj ponovo pokušati da privoli Kinu na kapitulaciju, a neke pristalice teorije o neizbežnom porobljavanju Kine opet će postati aktivne i još se mogu i slizati sa određenim elementima u inostranstvu (a takvi će se naći u Engleskoj, u SAD, u Francuskoj, naročito u vladajućim vrhovima Engleske), da zajednički rade svoju prljavu rabotu. Ali opšta situacija je takva da od kapitulacije ništa neće biti. Jedan od uzroka ovome je odlučnost i izuzetno varvarstvo s kojima Japan vodi ovaj rat.

22. — A sad da se osvrnemo na Kinu. U Kini ima tri faktora koji obezbeđuju istrajno vođenje rata protiv japanskih zavojevača. Prvi od njih — Komunistička partija, pouzdana snaga, koja vodi narod u borbu sa zavojevačima. Druga snaga je Kuomintang. S obzirom da je zavisan od Engleske i SAD, on neće kapitulirati sve dotle dok mu Engleska i SAD ne narede da to učini. Treća snaga su ostale partije i grupe, koje u većini istupaju protiv kompromisa i podržavaju rat. U uslovima sloge svih ovih snaga, svaki onaj ko bude hteo sporazum sa neprijateljem naći će se na strani nacionalnih izdajnika i staviće sebe van zakona, a svi oni koji neće da budu izdajnici moraće da se okupe i da uporno vode rat protiv japanskih zavojevača do kraja, a tada sumnjamo da će praktično biti mogućna pobeda kompromisne linije.

23. — Najzad, da se osvrnemo na međunarodnu situaciju. Ceo svet, izuzev saveznika japanskih i izvesnih elemenata u višim krugovima kapitalističkih zemalja, želi ne da Kina stupi na put kompromisa, nego da pruži otpor japanskim zavojevačima. Ova okolnost daje snage našim nadama. Sad se čitav naš narod nada da će međunarodne snage postepeno povećavati svoju pomoć Kini. Te nade nisu uzaludne. U ratu protiv japanskih zavojevača Kini naročito daje snagu postojanje Sovjetskog Saveza. Socijalistička država, Sovjetski Savez, sa njegovom besprimernom snagom, uvek je uz Kinu: i u dobru i u zlu. Potpuno suprotno svim kapitalističkim zemljama, gde vrhovi društva teže samo za profitom, Sovjetski Savez smatra za svoju dužnost da pruža pomoć svim slabim i malim nacijama, da podržava sve revolucionarne ratove. Okolnost što Kina ne vodi ovaj rat osamljena nije rezultat samo međunarodne pomoći uopšte, nego naročito pomoći Sovjetskog Saveza. Geografska blizina Kine i Sovjetskog Saveza udvostručava kritičan položaj Japana i pogoduje Kini u ratu protiv japanskih zavojevača. Geografska blizina Kine i Japana udvostručava teškoće na koje Kina nailazi u ovom ratu. Geografska blizina Kine i Sovjetskog Saveza, naprotiv, stvara povoljne uslove za Kinu u ratu protiv japanskih zavojevača.

24. — Iz svega rečenog sledi zaključak: opasnost od kompromisa postoji, ali ona se može savladati, zbog toga što se politika neprijatelja, ako se u izvesnoj meri čak i promeni, ne može korenito promeniti. Iako u Kini kompromisna linija ima socijalne korene, ipak protivnici kompromisa pretstavljaju ogromnu većinu. Mada u redovima međunarodnih snaga takođe ima izvesnih elemenata koji odobravaju stav onih koji su za kompromis, osnovne snage podržavaju rat Kine protiv japanskih zavojevača. Na taj način, ova tri faktora zajedno pružaju potpunu mogućnost da se savlada opasnost od kompromisa i da se odlučno i do kraja vodi rat protiv japanskih zavojevača.

25. — Da odgovorim sad na drugo pitanje. Reforma političkog režima u zemlji nedeljiva je od istrajnog vođenja rata protiv japanskih zavojevača. Što se uspešnije bude izvodila reforma poli-

tičkog režima, tim će više biti mogućnosti za istrajno vođenje rata, i, obratno, što se upornije bude vodio rat, tim uspešnije će se izvoditi reforma političkog režima. Ali odlučujući značaj imaće ovde istrajno vođenje rata. U različitim oblastima delatnosti Kuomintanga ima mnogo nezdravih pojava. Ove nezdrave pojave, koje su se gomilale tokom mnogih godina, jako uznemiravaju i muče široke krugove patriota. Ali, kako je već pokazalo iskustvo u ratu protiv japanskih zavojevača, za poslednjih deset meseci kineski narod je toliko koraknuo napred, koliko bi to u prošlosti postigao tek za mnoge godine, i zbog toga nema nikakvih osnova za pesimizam. Mada je trulež koja se nakupila u toku godine vrlo jako usporila tempo porasta narodnih snaga koje učestvuju u ratu protiv japanskih zavojevača, sprečavala naše vojne uspehe i dovela do nepotrebnih gubitaka u ratu, ipak opšta situacija, kako u Kini i Japanu, tako i u čitavom svetu, ne dopušta kineskom narodu da tapka u mestu. Pošto ima faktora koji sprečavaju progres, — pojave truljenja, — progres zato teče polako. Sadašnju situaciju i karakterišu ove dve osobenosti: postojanje progresa i lagani tempo tog progresa. Druga od ove dve osobenosti očigledno ne odgovara akutnim zahtevima rata, i ovo muči patriote Kine. Ali mi vodimo revolucionarni rat, a revolucionarni rat je neka vrsta protivotrova; on ne samo da će slomiti pomamni pritisak neprijatelja, već će i naše sopstvene redove očistiti od svakojakog gada. Svaki pravedni, revolucionarni rat jeste velika snaga, on može mnogo štošta da reformiše ili da otkrije put za takvu reformu. Kinesko-japanski rat reformisaće i Kinu i Japan. Potrebno je samo da Kina odlučno vodi rat protiv japanskih zavojevača i da odlučno vodi kurs na jedinstveni front, pa će se stari Japan neminovno pretvoriti u novi Japan, a stara Kina — u novu Kinu. Kako u Kini, tako i u Japanu sve će se izmeniti i u samom toku rata i posle njega. Mi pravilno postupamo kad povezujemo rat protiv japanskih zavojevača sa zadacima izgradnje države. Kad kažemo da će i Japan pretrpeti reforme, mislimo da će agresivni rat koji vode vlastodršci Japana doneti poraz i da to može izazvati narodnu revoluciju u Japanu. Dan pobede japanske narodne revolucije postaće dan preobražaja Japana, a to je tesno povezano s ratom koji vodi Kina. Takvu perspektivu treba imati u vidu.

TEORIJA O NEIZBEŽNOM POROBLJAVANJU KINE POGREŠNA JE, ALI, ISTO TAKO JE POGREŠNA I TEORIJA O BRZOJ POBEDI

26. — Dakle, podvrgli smo uporednoj analizi osnovne i uzajamno protivrečne specifičnosti naše zemlje i neprijatelja, koje se sastoje u tome da je Japan moćna, ali mala zemlja, koja je u opadanju i u međunarodnoj izolaciji, a da je Kina slaba, ali velika država koja preživljava epohu progresa i koja uživa međunarodnu

podršku; podvrgli smo kritici teoriju o neizbežnom porobljavanju Kine. Odgovorili smo na pitanja: zbog čega politika kompromisa ne može lako da računa na uspeh i zbog čega je u Kini mogućan politički progres.

Pristalice teorije o neizbežnom porobljavanju Kine precenile su jednu protivrečnost, upravo to što je neprijatelj jak, a mi slabi. Oni je preuveličavaju, uzimaju je kao argumenat za rešenje pitanja u celini, a ispuštaju iz vida druge protivrečnosti. Oni jednako ponavljaju to da je neprijatelj jak, a mi slabi, i ništa drugo. U ovome se ogleda jednostranost njihovog načina posmatranja. Jednu stranu pitanja preuveličali su kao da je ona sve, i u tome se vidi njihova subjektivnost. Zbog toga, ako se pitanje razmatra svestrano, može se konstatovati da je njihova teorija bez osnove i pogrešna. Onima opet koji nipošto ne usvajaju teoriju o neizbežnom porobljavanju Kine, koji nisu očajni pesimisti nego samo privremeno padaju u pesimističko raspoloženje, zbunjeni prolaznim i odelitim pojavama u oblasti odnosa snaga između nas i neprijatelja i pojavama truljenja u zemlji, — takvim ljudima mi treba da pokažemo da u osnovi njihovih pogleda leži jednostranost i subjektivnost. Ali ti se ljudi mogu dosta lako popraviti: dovoljno je ukazati im na greške, i oni će to shvatiti, pošto su oni patrioti, a njihove greške privremene.

27. — Ali pristalice teorije o brzoj pobedi takođe nemaju pravo. Oni, ili potpuno zaboravljaju to da je neprijatelj jak, a mi slabi, i obraćaju pažnju samo na druge protivrečnosti, ili, odvajajući se od stvarnosti, preuveličavaju preimućstva Kine i pretstavljaju ih u izopačenom obliku; ili, opet, pod utiskom prolaznih i posebnih pojava u oblasti uzajamnih odnosa snaga uzimaju ove posebne pojave kao odnos snaga u celini — kao što se kaže, od drveta ne vide šumu, i od listića pred očima ne vide planinu Taj — i smatraju da su u pravu. Uopšte uzev, oni nemaju smelosti da priznaju da je neprijatelj zaista jak, a mi slabi. Oni to često kriju i samim tim zataškavaju jednu stranu istine. Oni nemaju smelosti ni za to da priznaju ograničeni karakter naših preimućstava, i samim tim zataškavaju još jednu stranu istine. Odavde proizilaze njihove krupne i sitne greške. Tome su opet krive subjektivnost i jednostranost. Kod ovih drugova su dobre namere, oni su takođe patriote, ali, kako se to kaže, planovi su vaši veliki, ali je gledanje vaše nepravilno, i ako bi se radilo po vašim receptima došlo bi se u ćor-sokak. Stvar je u tome što pri nepravilnoj oceni situacije preduzete akcije ne mogu dovesti do određenog cilja. A ako budemo tvrdoglavi, izgubićemo i vojsku i otadžbinu. Zbog toga i teorija o brzoj pobedi ništa ne valja, jer će i ona dovesti do istih rezultata kao i defetizam.

28. — Da li mi poričemo opasnost porobljavanja koja preti Kini? Ne, ne poričemo. Mi vidimo da su pred Kinom dve mogućnosti — oslobođenje ili porobljavanje i da se između tih mogućnosti vodi ogorčena borba. Naš je zadatak — postići oslobođenje Kine i

sprečiti njeno porobljavanje. Mogućnost oslobođenja uglavnom je uslovljena progresom Kine, teškoćama koje podnosi neprijatelj, a takođe i međunarodnom pomoći koju mi dobijamo. Suprotno pristalicama teorije o neizbežnom porobljavanju Kine, mi, rešavajući pitanje objektivno i svestrano, priznajemo istovremeno postojanje dveju mogućnosti: porobljavanja Kine i njenog oslobođenja. Mi podvlačimo da je mogućnost oslobođenja veća, ukazujemo na uslove neophodne za oslobođenje, i ulažemo sve napore za stvaranje tih uslova. Što se tiče pristalica teorije o neizbežnom porobljavanju Kine, oni, rešavajući pitanje na subjektivan i jednostran način, vide samo jednu mogućnost: porobljavanje Kine, i odriču mogućnost njenog oslobođenja. Nije potrebno ni govoriti da oni ne mogu da pokažu uslove potrebne za oslobođenje i da neće ulagati napore za stvaranje tih uslova. Postojanje tendencija za kompromisom i pojave truljenja mi takođe priznajemo, ali mi vidimo još i druge tendencije, druge pojave. Mi još napominjemo da će ove poslednje postepeno nadvladati prve i da se između jednih i drugih vodi ogorčena borba. Mi ukazujemo i na uslove pobede ovih poslednjih tendencija i pojava i ulažemo napore za to da se savladaju tendencije kompromisa i da se iživе pojave truljenja. Eto zato mi, nasuprot pesimistima, ne padamo u očajanje.

29. — Pa i mi bismo želeli brzu pobedu; ko od nas ne bi hteo da japanski gadovi budu već sutra ujutru oterani? Ali mi kažemo da je brza pobeda, ako za nju nema potrebnih uslova, čista fantazija, fikcija, da ona postoji samo u mašti, ali ne i u stvarnosti. Zbog toga, procenjujući objektivno i svestrano čitavu situaciju, kako kod nas, tako i kod neprijatelja, mi ukazujemo na strategiju dugotrajnog rata kao na jedini put do konačne pobede i odbacujemo neosnovanu teoriju o brzoj pobedi. Mi smo za to da se sve snage napregnu da se stvore uslovi potrebni za konačnu pobedu. Što budemo više imali tih uslova i što ranije oni budu stvoreni, to ćemo više garantija imati za pobedu, to će pobeda ranije biti izvojevana. Mi smatramo da se samo tako može skratiti dugo trajanje rata, i odbacujemo teoriju o brzoj pobedi kao jevtino i prazno brbljanje.

ZAŠTO ĆE RAT BITI DUGOTRAJAN?

30. — Sad ćemo preći na razmatranje pitanja o dugotrajnom ratu. Do tačnog odgovora na pitanje zašto će rat biti dugotrajan može se doći samo ako se uzmu u obzir sve osnovne uzajamno suprotne osobenosti Kine i Japana. Naprimer, ako bismo mi uzeli u obzir samo to da je Japan moćna imperijalistička država, a Kina — slaba, polukolonijalna, polufeudalna zemlja, onda bi nam pretila opasnost da odlutamo u teoriju o neizbežnom porobljavanju Kine, pošto samo iz jedne činjenice da se u datom slučaju slab odupire jačem, nikako, ni teoretski, ni praktično, ne proizilazi da će rat biti

dugotrajan. To ne proizilazi ni iz činjenice što je jedna zemlja velika, a druga mala, jedna progresivna, a druga reakcionarna, što jedna uživa široku podršku spolja, a druga je izolovana. U životu se dešava da veliki proguta malog i, obratno, dešava se da mali proguta velikog. Dešava se da progresivnu državu ili progresivnu pojavu, ako je ona još slaba, uništava velika reakcionarna država ili pojava. Veličina pomoći koju zaraćene zemlje dobijaju spolja pretstavlja, istina, važan, ali ipak drugostepeni faktor, čiji se značaj opet određuje osnovnim osobenostima zaraćenih zemalja. Eto zašto se naš zaključak, da će rat protiv japanskih zavojevača biti dugotrajan, zasniva na posmatranju uzajamnog uticaja svih osobenosti koje karakterišu i nas i neprijatelja. U tome što je neprijatelj jak, a mi slabi, nalazi se opasnost našeg porobljavanja. Ali naporedo s tim neprijatelj ima svojih slabih strana, a mi — svojih preimućstava. Našim naporima mogu biti oslabljena preimućstva neprijatelja, a njegove slabe strane — udvostručene. S druge strane, našim naporima mi možemo povećati naša preimućstva i savladati naše slabe strane. Eto zašto mi možemo da postignemo konačnu pobedu i da izbegnemo porobljavanje, i zašto neprijatelj može pretrpeti konačan poraz a ne može izbeći potpuni krah svog imperijalističkog režima.

31. — Ako neprijatelj ima samo jedno preimućstvo, a sve njegove ostale osobenosti pretstavljaju njegove slabe strane, a mi imamo samo jednu slabu stranu, a sve naše ostale osobenosti pripadaju našim preimućstvima, zašto se onda, kao rezultat ovoga, ne postiže ravnoteža snaga i zašto uzajamni odnos snaga još uvek ide u korist neprijatelja? Potpuno je jasno da se ne može tako formalistički prilaziti pitanju. Stvar je u tome što je danas nadmoćnost neprijateljskih snaga još suviše velika. Slabe strane neprijatelja još nisu postale tako velike i ne mogu se odjednom povećati do onog stepena koji je potreban da se njegova snaga svede na nulu. Naša preimućstva zasada se još nisu razvila, a i ne mogu se odjednom razviti do onog stepena koji je potreban da se nadoknadi naša slabost. Eto zbog čega još nije mogla da nastupi ravnoteža snaga, i zbog čega zasad još uvek postoji nejednakost snaga.

32. — Neprijatelj je jak, a mi slabi; nadmoćnost snaga je na strani neprijatelja, a ne na našoj. Zbog naših istrajnih napora, u ratu protiv japanskih zavojevača i u jačanju jedinstvenog fronta ovaj se položaj unekoliko izmenio u našu korist, ali zasada se još nije dogodila korenita promena. Zbog toga će, u jednoj ograničenoj etapi rata, neprijatelj moći da postiže izvesne pobede, a mi ćemo trpeti izvesne poraze. Ali i pobede neprijatelja i naši porazi dešavaće se samo u toj ograničenoj etapi i imaće samo ograničen karakter. Ništa se više neće desiti: neprijatelj neće moći da postigne potpunu pobedu, a mi nećemo pretrpeti potpuni poraz. Čime se to objašnjava? Prvo, time što i prvobitna nadmoćnost neprijateljskih snaga nije imala apsolutni, već relativni karakter. Drugo, time što je, zahva-

ljujući našim istrajnim naporima u ratu protiv japanskih zavojevača i u jačanju jedinstvenog fronta, ta nadmoćnost postala još relativnija. Uzmimo prvobitno stanje: iako je neprijatelj bio jak, drugi, za njega nepovoljni faktori podrivali su njegovu snagu; ali je zasada još nisu podrili do onog stepena koji je potreban da se njegova nadmoćnost svede na nulu. Što se tiče nas, mi, mada smo slabi, drugi, za nas povoljni faktori nadoknađuju našu slabost; ali, oni je zasada još nisu nadoknadili do onog stepena koji je potreban da se promeni uzajamni odnos snaga u našu korist. Na taj način, izlazi da je neprijatelj samo relativno jak, a mi samo relativno slabi, da nas neprijatelj samo relativno prevazilazi po snazi, a mi samo relativno zaostajemo za njim. Ova okolnost, da je neprijatelj jak, a mi slabi, i da je nadmoćnost snaga na njegovoj strani, a ne na našoj, već od samog početka nije imala apsolutan karakter; ovome treba dodati i to da će u toku rata protiv japanskih zavojevača naši istrajni napori u vođenju rata i u jačanju jedinstvenog fronta učiniti ovaj za nas nepovoljan odnos snaga još relativnijim. Prema tome, i pobede neprijatelja i naši porazi događaće se samo na jednoj ograničenoj etapi i imaće samo ograničen karakter, a zato će rat biti dugotrajan.

33. — Ali situacija se i dalje menja. Ako budemo umeli sprovoditi u toku rata pravilnu vojnu i političku liniju, ako ne učinimo principijelne greške i ako budemo ulagali maksimalne napore, onda će se svi faktori povoljni za nas a nepovoljni za neprijatelja, u zavisnosti od trajanja rata, pojačavati, sve više će se menjati prvobitni odnos snaga i nadmoćnost neprijatelja nad nama pretvoriće se u našu nadmoćnost nad neprijateljem. Sa nastupanjem određene etape u uzajamnom odnosu snaga desiće se korenite promene, koje će nam obezbediti nadmoćnost nad neprijateljem, i to će dovesti Japan do poraza, a Kinu do pobede.

34. — U današnje vreme faktor nadmoćnosti snaga još može u izvesnoj meri da bude od koristi neprijatelju; naš rat protiv japanskih zavojevača zasad još nije podrio osnovu moći neprijatelja. Takvi faktori, kao što su nedovoljnost ljudskih i materijalnih izvora kod neprijatelja, zasada još ne mogu da spreče njegovo nastupanje; naprotiv, ovi izvori zasada mu još pružaju mogućnost da do izvesne granice nastavi nastupanje. Faktor koji može da zaoštri antagonizam među klasama u samom Japanu i da pojača otpor kineskog naroda, naime reakcionarni i varvarski karakter rata što ga vodi Japan, tako isto zasad još nije stvorio takvu situaciju koja bi odlučno sprečavala nastupanje neprijatelja. Najzad, faktor međunarodne izolacije Japana takođe se zasada još nalazi u stadijumu formiranja i razvitka, i Japan zasada još nije doveden u stanje potpune izolacije. U nizu zemalja koje izražavaju svoju spremnost da pomognu Kinu, kapitalisti, koji trguju oružjem i strategiskim sirovinama, u otimanju za većom zaradom zasada još snabdevaju Japan velikom količinom ratnog materijala[8]). Njihove vlade[9]) takođe za-

sada još nisu izrazile spremnost da primene zajedno sa Sovjetskim Savezom efikasne sankcije protiv Japana. Sve to i stvara situaciju da naš rat protiv japanskih zavojevača neće moći da se kruniše brzom pobedom, da on može da bude samo dugotrajan. Što se tiče Kine, iako je u vojnom, ekonomskom i kulturnom pogledu i u pogledu organizacije civilne uprave, tojest u onim oblastima u kojima se vidi njena slabost, u toku deset meseci rata protiv japanskih zavojevača postignut izvestan napredak, ipak taj napredak ni izbliza nije došao do onog stepena koji je potreban da se zaustavi nastupanje neprijatelja i da se pripremi naše kontranastupanje. Sem toga, u svim tim oblastima mi smo morali pretrpeti izvesne kvantitativne gubitke. Što se tiče faktora povoljnih za nas, iako oni već igraju pozitivnu ulogu, mi još i sada moramo ulagati ogromne napore da ovi faktori dostignu onaj nivo razvitka koji će obezbediti da se zaustavi nastupanje neprijatelja i pripremi naše kontranastupanje. Danas u zemlji još nisu savladane pojave truljenja, nema brzog progresa, a izvan granica Kine nisu savladane snage koje pružaju pomoć Japanu, sporo raste moć antijapanskih snaga. Sve to opet stvara situaciju da se naš rat ne može krunisati brzom pobedom, da on mora da bude samo dugotrajan.

TRI ETAPE DUGOTRAJNOG RATA

35. — Ako će Kinesko-japanski rat biti dugotrajan i konačna pobeda pripasti Kini, može se sa sigurnošću pretpostaviti da će taj dugotrajni rat, u svom stvarnom razvitku, proći kroz tri etape. Prva etapa biće etapa ofanzive neprijatelja i naše strategiske odbrane, druga etapa — etapa strategiskog utvrđivanja neprijatelja i naše pripreme za protivofanzivu, treća etapa — etapa naše protivofanzive i strategiskog otstupanja neprijatelja. Kakva će se konkretna situacija stvoriti u svakoj od ove tri etape nemoguće je pretskazati, ali, polazeći od sadašnjih uslova, može se ipak ukazati na izvesne osnovne tendencije u razvitku rata. Razvitak objektivne stvarnosti biće neobično bogat događajima i krivudav, i niko od nas nije u stanju da napravi »horoskop« Kinesko-japanskog rata, ali, ipak, za strategisko rukovođenje ratom potrebno je dati osnovne konture tendencija njegovog razvitka. Zbog toga, bez obzira na to što te konture ne mogu potpuno odgovarati stvarnom toku docnijih događaja — tok događaja uneće u njih svoje korekture, — ipak treba skicirati te konture u interesu čvrstog i celishodnog strategiskog rukovođenja dugotrajnim ratom.

36. — Prva etapa rata sada još nije završena. Neprijatelj pokušava da zauzme tri mesta — Kanton, Vuhan i Lančou — i da ih poveže jednom linijom fronta. Da postigne taj cilj, neprijatelj će morati da angažuje, u najmanju ruku, pedeset divizija — oko milion i po vojnika — da izgubi godinu i po do dve godine i da potroši

više od deset milijardi jena. Takvo duboko prodiranje neprijatelja u našu zemlju stvoriće mu izvanredne teškoće, i posledice toga nemoguće je čak ni zamisliti. Što se tiče pokušaja neprijatelja da potpuno zauzme Kanton-hankoušku železničku prugu i Sijan-lančouški autoput, za to bi Japanci morali voditi vrlo rizične operacije i malo je verovatno da će se ta njihova zamisao moći u potpunosti ostvariti. Ali, polazeći u našim ratnim planovima od mogućnosti da neprijatelj okupira tri navedena mesta, a pored toga i još neke rejone, kao i od mogućnosti da ih neprijatelj poveže jednom linijom fronta, mi moramo da se pripremamo za dugotrajan rat, da se ne bismo osetili bespomoćni ako neprijatelj to ostvari. Za nas će osnovna forma borbenih dejstava u prvoj etapi biti manevarska dejstva regularne vojske, a pomoćna — partizanski i poziciski rat.

Iako je, zbog grešaka kuomintanškog vojnog rukovodstva, poziciski rat bio u početku ove etape stavljen na glavno mesto, ipak će on, sa stanovišta čitave etape u celini, igrati pomoćnu ulogu. U ovoj etapi u Kini je već stvoren širok jedinstveni front koji je dostigao nečuvenu monolitnost svojih redova. Iako je neprijatelj pribegavao, a i dalje će pribegavati, podlim i bestidnim sredstvima da prinudi Kinu na kapitulaciju i da na taj način bez velikog utroška snaga ostvari svoje planove brzog završavanja rata i da pokori celu Kinu, ipak dosad nije uspeo, a teško da će i ubuduće moći postići uspeh. U prvoj etapi rata Kina je pretrpela znatne gubitke, ali, uporedo s tim, ona je postigla i znatan progres. Ovaj progres će poslužiti kao glavna osnova za produžavanje rata protiv japanskih zavojevača u njegovoj drugoj etapi. U prvoj etapi Sovjetski Savez već pruža našoj zemlji veliku pomoć. Što se tiče neprijatelja, njegov borbeni duh je već počeo da opada; ofanzivnost japanske kopnene vojske u srednjem stadijumu ove etape već je oslabila u poređenju sa početnim stadijumom; u poslednjem stadijumu ona će postati još slabija. Ima znakova da u finansiskom i ekonomskom pogledu neprijatelj već počinje da se iscrpljuje; u narodnim masama Japana i kod njegovih vojnika počinje se pojavljivati zasićenost ratom; tok rata počinje izazivati neraspoloženje u redovima rukovodeće vojne klike i pesimizam u odnosu na perspektive rata raste.

37. — Druga etapa se može nazvati etapom strategiske ravnoteže. Na kraju prve etape, zbog nedovoljne žive sile kod neprijatelja i zbog našeg upornog otpora, neprijatelj će biti primoran da obeleži određene krajnje tačke svoje ofanzive. Pošto zauzme te tačke, počeće sledeća etapa u kojoj će neprijatelj prekinuti ofanzivu i preći na utvrđivanje teritorije koju je zauzeo. U drugoj etapi neprijatelj će pokušati da učvrsti svoju vlast na zauzetoj teritoriji i pribegavajući takvom sredstvu za obmanu, kao što je organizovanje marionetskih vlada, uzimaće u svoje ruke tu teritoriju i na sve moguće načine pljačkaće kineski narod. Ali tada će se on, oči u oči, sukobiti sa upornim partizanskim ratom. Koristeći se time što će u pozadini neprijatelja ostati rejoni koje on zbog nedostatka snaga

neće moći da zaposedne, partizani će već u prvoj etapi svuda početi partizanski rat i organizovati mnogobrojne uporišne baze, što će stvoriti ozbiljnu opasnost za nastojanja neprijatelja da se učvrsti na teritoriji koju je okupirao. Zbog toga će se i u drugoj etapi kao i ranije voditi razgranata vojna dejstva. Što se tiče oblika u kojima će se voditi rat u ovoj etapi, za nas će glavni značaj imati partizanski rat, a manevarska dejstva regularne vojske igraće pomoćnu ulogu.

Tada će Kina moći držati veliku regularnu armiju, ali će joj biti teško da odjednom pređe u protivofanzivu — delimično zato što će neprijatelj u velikim gradovima i na glavnim komunikacijama koje je zauzeo preći u strategisku odbranu, a delimično zato što kineska armija neće još biti u punoj meri tehnički opremljena. Jedan deo naše regularne vojske nalaziće se u odbrani na frontovima, a velike snage biće prebačene u pozadinu neprijatelja i korišćene tamo relativno dekoncentrisano. Oslanjajući se na rejone u pozadini neprijatelja koje on nije zaposeo, ova će vojska u sadejstvu sa oružanim odredima koje je organizovalo stanovništvo voditi ogorčen partizanski rat širokih razmera na zaposednutoj teritoriji; ona će svim snagama izazivati neprijatelja na manevarska dejstva i uništavati njegove snage, kao što se to sada dešava u provinciji Šansiju. Rat u ovoj etapi biće ogorčen, oblasti u kojima će se izvoditi ratne operacije biće izložene teškom razaranju. Pri veštom i uspešnom vođenju partizanskog rata neprijatelju može ostati približno jedna trećina teritorije koju je okupirao, a oko dve trećine teritorije mi ćemo, kao i ranije, držati u svojim rukama, i ovo će biti ozbiljan poraz neprijatelja, a krupna pobeda Kine. Tada će se sva teritorija koju je neprijatelj okupirao deliti na tri vrste rejona: prvoj vrsti pripadaće uporišne baze neprijatelja, drugoj — uporišne baze partizanskog rata, a trećoj — partizanski rejoni, za čije će osvajanje obe strane voditi borbu.

Trajanje ove etape zavisiće od stepena do kog se izmenio odnos snaga između nas i neprijatelja, a takođe i od promena u međunarodnoj situaciji. Uopšte uzev, mi moramo računati sa time da će druga etapa biti relativno dugotrajna i da nam pretstoji da izdržimo taj težak put. Ova etapa biće za Kinu period teških stradanja; pred našom zemljom će stojati dva vrlo ozbiljna problema: ekonomske teškoće i subverzivna delatnost nacionalnih izdajnika. Neprijatelj će razviti pomamnu aktivnost da podrije jedinstveni front u Kini, a sve organizacije nacionalnih izdajnika na teritoriji zaposednutoj od strane neprijatelja biće udružene i od njih će biti obrazovana takozvana »jedinstvena vlada«. U vezi sa gubitkom velikih gradova i ratnim teškoćama kolebljivi elementi u našoj sredini počeće aktivnu propagandu svojih ideja na liniji kompromisa. Znatno će se pojačati pesimistička raspoloženja. Naš zadatak u ovoj etapi sastojaće se u mobilizaciji narodnih masa čitave zemlje za jednodušno i uporno vođenje rata bez ikakvog kolebanja, za širenje i jačanje jedinstvenog fronta i za savlađivanje svih pesimističkih i sporazumaških tenden-

cija. Mi ćemo morati da pozivamo zemlju u tešku borbu i da sprovodimo novu ratnu politiku da bismo izdržali taj teški put. U drugoj etapi biće potrebno da pozovemo čitavu zemlju na pružanje odlučne podrške vladi jedinstvenog fronta, da se borimo protiv cepanja, da planski povećavamo naše vojno znanje, da reorganizujemo vojsku, da mobilišemo čitav narod i da se pripremamo za protivofanzivu. U ovoj etapi međunarodni položaj će postati još nepovoljniji za Japan, iako nije isključena mogućnost trikova u duhu »realističkog« prilagođavanja Čemberlena u takozvanom »stavljanju pred svršen čin«. Tim pre osnovne međunarodne snage počeće da pružaju značajniju pomoć Kini. Opasnost koja preti od Japana zemljama Južnih mora i Sibira pojačaće se i može čak buknuti nov rat.

Što se tiče neprijatelja, njegovih nekoliko desetina divizija, koje su se zaglibile u Kini, neće biti u stanju da se iščupaju otuda. Širok partizanski rat i narodni antijapanski pokret iscrpšće tu ogromnu japansku vojsku. S jedne strane, neprijatelj će pretrpeti velike gubitke, a s druge strane, njegova vojska izložiće se moralnom raspadanju: u njoj će početi da raste tuga za domovinom, zasićenost ratom, pa čak i antiratna raspoloženja. Mada se ne može reći da pljačkanje Kine neće dati Japanu apsolutno ništa, ipak, zbog nedostatka kapitala i onih teškoća koje će stvoriti Japancima naš partizanski rat, neće im poći za rukom da postignu brze i krupne uspehe u tom pravcu. Druga etapa će biti prelazna, a usto i najteža etapa, ali će ona u isti mah biti i prelomna tačka u čitavom ratu. Pitanje da li će se Kina pretvoriti u nezavisnu državu, ili će postati kolonija, neće se rešavati gubitkom velikih gradova u prvoj etapi, nego time kolike će napore ulagati čitava nacija u drugoj etapi. Ako budemo uporno vodili rat protiv japanskih zavojevača, jačali jedinstveni front i istrajno vodili dugotrajan rat, onda će Kina u drugoj etapi steći snage koje će joj omogućiti da od slabe zaraćene strane postane jaka. U drami nacionalno-oslobodilačkog rata Kine, drami od tri čina, ovo će biti drugi čin, a zatim, naporima čitavog izvođačkog kolektiva moći će se divno odigrati sjajan finale.

38. — Treća etapa je etapa protivofanzive, etapa vraćanja izgubljenih teritorija. Kina će vraćati izgubljene teritorije oslanjajući se, uglavnom, na sopstvene snage, pripremljene u prethodnoj etapi, koje će se razvijati i u trećoj etapi. Ali neće biti dovoljne samo sopstvene snage. Potrebno će biti osloniti se još i na pomoć međunarodnih snaga i na unutrašnje promene u zemlji neprijatelja. Drugačije biće nemogućno pobediti. Zbog toga će porasti značaj propagande u inostranstvu i značaj diplomatske aktivnosti Kine. U ovoj etapi mi se više nećemo nalaziti u strategiskoj odbrani, nego ćemo preći u protivofanzivu, koja će ustvari izgledati kao ofanziva. Rat se neće više voditi na unutrašnjim strategiskim pravcima, nego će postepeno preći na spoljašnje strategiske pravce. On će se završiti tek onda kada budemo došli do reke Jalua. Treća etapa je završna

etapa dugotrajnog rata. Kad govorimo »istrajno voditi rat do kraja« — to znači da treba proći čitavu tu etapu puta. Glavni oblik borbenih dejstava u trećoj etapi za nas će opet biti manevarska dejstva regularne vojske. Ali, i poziciski rat će igrati važnu ulogu. Ako se u prvoj etapi, zbog postojećih uslova, otsudnoj odbrani ne može pridavati veliki značaj, u trećoj etapi, zbog promenjenih uslova i promenjenih ratnih zadataka, napad na utvrđene položaje neprijatelja igraće prilično važnu ulogu. Partizanski rat, za razliku od druge etape, kad je on bio osnovni oblik borbenih dejstava, u ovoj etapi opet će igrati pomoćnu ulogu, i biće u strategiskim razmerama usklađen sa manevarskim i poziciskim ratom regularne vojske.

39. — Na taj način, očigledno je, rat će biti dugotrajan, a prema tome i surov. Neprijatelj nije u stanju da proguta čitavu Kinu, ali može prilično dugo da drži mnoge njene oblasti. Kina nije u stanju da brzo istera Japance, ali veći deo njene teritorije ostaće, kao i ranije, u njenim rukama. Na kraju neprijatelj će pretrpeti poraz, a mi ćemo pobediti, ali za to ćemo morati da pređemo težak put.

40. — U ovom dugom i surovom ratu kineski narod će se dobro prekaliti. Razne političke partije koje učestvuju u ratu takođe će se prekaliti i oprobati. Potrebno je držati se čvrsto politike jedinstvenog fronta. Samo ako se čvrsto držimo politike jedinstvenog fronta, možemo istrajno voditi rat. Samo ako se čvrsto držimo politike jedinstvenog fronta i ako istrajno vodimo rat, moći ćemo da postignemo konačnu pobedu. U tim uslovima mi ćemo moći da savladamo sve teškoće. Prošavši kroz teška ratna iskušenja, mi ćemo izaći na široki put pobede. Takva je prirodna logika rata.

41. — Promene u odnosu snaga između nas i neprijatelja odigravaće se u ove tri etape sledećim redom. U prvoj etapi neprijatelj će biti nadmoćan, a mi ćemo biti u nepovoljnom položaju. Ali treba uzeti u obzir i to da taj naš nepovoljan položaj krajem prve etape može pretrpeti dvojake promene u poređenju sa periodom koji je prethodio ratu protiv japanskih zavojevača. S jedne strane, to će biti promene na gore. Prvobitni nepovoljan položaj Kine može se, u toku prve etape, udvostručiti zbog gubitaka u teritoriji, u stanovništvu, u ekonomskim izvorima, u vojnim snagama i kulturnim vrednostima. Nije isključeno da će ti gubici, krajem prve etape, dostići dosta značajne razmere, naročito u oblasti ekonomike. To će biti iskorišćeno kao argumenat u prilog teorije o neizbežnom porobljavanju Kine i u prilog linije kompromisa. Ali ne treba zaboravljati promene druge vrste, tojest promene na bolje, naime: sticanje iskustva u toku rata, dalje usavršavanje vojske, politički progres, mobilizaciju naroda, razvitak novoga pravca u kulturi, izbijanje partizanskog rata, porast međunarodne pomoći itd. Promene prve vrste (na gore) pretstavljaće, u datoj etapi, gubitak starog kvantiteta i kvaliteta, i to će biti, uglavnom, kvantitativne promene. Promene druge vrste (na bolje) pretstavljaće sticanje novog kvanti-

teta i kvaliteta, i to će biti, uglavnom, kvalitativne promene. Neizbežnost promena druge vrste pretstavlja argumenat koji potvrđuje mogućnost da istrajno vodimo dugotrajan rat i da izvojujemo konačnu pobedu.

42. — Obe vrste promena događaće se u prvoj etapi i kod neprijatelja. U promene prve vrste spadaju promene na gore, koje će se izraziti u gubitku stotina hiljada poginulih i ranjenih, u utrošku oružja i municije, u opadanju borbenog duha vojske, u porastu nezadovoljstva kod stanovništva Japana, u smanjenju obima trgovine, u utrošku više od deset milijardi jena, u osudi Japana od strane međunarodnog javnog mnjenja itd. Promene te vrste takođe služe kao jedan od argumenata koji potvrđuju mogućnost da vodimo dugotrajan rat i da izvojujemo konačnu pobedu. Ali treba uzimati u obzir i drugu vrstu promena kod neprijatelja — promene na bolje: pod njegovom vlašću naći će se veća teritorija, više stanovništva, više materijalnih izvora. Ovo služi kao još jedan argumenat koji potvrđuje da će naš rat protiv japanskih zavojevača biti dugotrajan i da mi nećemo moći da postignemo brzu pobedu; ovo će iskoristiti izvesni elementi kao argumenat u korist teorije o neizbežnom porobljavanju Kine i u korist kompromisa. Ali treba da uzmemo u obzir da će promene na bolje u položaju neprijatelja imati privremen i delimičan karakter. Naš neprijatelj je oličenje imperijalizma, koji je osuđen na propast, i okupacija kineske zemlje od strane neprijatelja biće samo privremena. Nezadrživi razvitak partizanskog rata u Kini svešće zaposednute rejone na jednu stvarno malenu teritoriju. Zatim, neprijateljska okupacija kineske teritorije stvorila je nove i probudila stare suprotnosti između Japana i drugih država. Dalje, sudeći po iskustvu Triju istočnih provincija, Japan će u toku relativno dugog perioda uglavnom samo trošiti novac, a neće dobijati prihode. Sve to skupa još jednom pojačava naše argumente, na osnovu kojih mi pobijamo teoriju o neizbežnom porobljavanju Kine i agitaciju za kompromis, i dokazujemo naše postavke o dugotrajnom ratu i o našoj konačnoj pobedi.

43. — U drugoj etapi navedene promene u položaju neprijatelja trajaće i dalje. Nemogućno je unapred predvideti stvarni tok tih promena, ali, uopšte uzev, položaj Japana će se pogoršavati, a položaj Kine će se popravljati[10]). Naprimer, partizanski rat u Kini gutaće u ogromnim količinama vojne i finansiske izvore Japana; još više će porasti nezadovoljstvo stanovništva Japana, još više će opasti duh njegove vojske, još više će se pojačati međunarodna izolacija Japana. Kina će učiniti još jedan korak napred u organizaciji civilne uprave, vojnog dela, kulture i mobilizacije narodnih masa; sve šire će se razvijati partizanski rat, a ekonomika će takođe postići izvestan dalji razvoj na bazi širokog razvitka sitne industrije i prostranih poljoprivrednih rejona unutrašnje Kine; međunarodna pomoć će postepeno rasti i biće sasvim drugačija nego što je danas. Nije isključeno da će druga etapa trajati prilično dugo. U toku toga

vremena desiće se ogromne promene u odnosu snaga između nas i neprijatelja: snage Kine će postepeno rasti, a snage Japana postepeno će se smanjivati. Kina će se izvući iz svog nepovoljnog položaja, a Japan će izgubiti svoja preimućstva. Ispočetka će doći do ravnoteže snaga, a zatim će Kina i Japan, u pogledu nadmoćnosti snaga, promeniti mesta. Posle toga će Kina u osnovi završiti pripremu za svoju protivofanzivu i stupiće u novu etapu, etapu protivofanzive i isterivanja neprijatelja iz zemlje. Treba ponovo podvući da takozvano pretvaranje nepovoljnog položaja u položaj nadmoćnosti i sprovođenje priprema za protivofanzivu pretpostavljaju porast snaga Kine, porast teškoća Japana i porast međunarodne pomoći Kini. Zahvaljujući zajedničkom dejstvu tih faktora, nadmoćnost snaga preći će na kinesku stranu i njegova priprema za protivofanzivu biće završena.

44. — Zbog neravnomernog političkog i ekonomskog razvitka Kine u početnom stadijumu treće etape protivofanziva se neće razvijati u svim krajevima jednovremeno i jednoobrazno, nego će imati nejedinstven i neravnomeran karakter. Pošto neprijatelj u ovoj etapi neće oslabiti svoje pokušaje da, na sve moguće načine, pocepa jedinstveni front, zadatak unutrašnjeg ujedinjavanja Kine dobiće još veći značaj: nipošto se ne može dopustiti da se, zbog otsustva unutrašnje sloge, naša protivofanziva zaustavi na pola puta. U ovoj etapi međunarodni položaj će postati izvanredno povoljan za Kinu, i Kina mora da se koristi ovim da bi izvojevala svoje konačno oslobođenje i izgradila nezavisnu demokratsku državu, pružajući samim tim pomoć antifašističkom pokretu u čitavom svetu.

45. — Razvoj Kinesko-japanskog rata biće ovakav: za Kinu: nepovoljan položaj — ravnoteža snaga — nadmoćnost; za Japan: nadmoćnost — ravnoteža snaga — nepovoljan položaj. Za Kinu: odbrana — stabilizacija fronta i onda — protivofanziva; za Japan: ofanziva — utvrđivanje i zatim — otstupanje.

Takva je neizbežna tendencija razvitka toga rata.

46. — Na taj način dolazimo do sledećih odgovora na postavljena pitanja: da li će Kina biti porobljena? Odgovor: ne, neće biti, konačna pobeda pripašće Kini. Da li će Kina moći da pobedi brzo? Odgovor: ne, neće moći, rat će biti dugotrajan.

Da li su ti odgovori tačni? Ja smatram da su tačni.

47. — Kad ove zaključke čuju pristalice teorije o neizbežnom porobljavanju Kine i pristalice kompromisa, opet će izići na pozornicu i izjaviti: da bi Kina mogla iz nepovoljnog položaja da pređe u stanje ravnoteže snaga, ona treba da sakupi vojnu i ekonomsku moć jednaku japanskoj; a da bi iz položaja ravnoteže snaga prešla u položaj nadmoćnosti, njoj će biti potrebno da prevaziđe i vojnu i ekonomsku moć Japana; a to je nemogućno, i prema tome i gore izloženi zaključci su netačni.

48. — Tako misle pristalice »teorije bezgranične moći oružja«[11]), teorije koja izražava mehaničko, subjektivno i jednostrano rešavanje problema rata. Mi imamo upravo suprotno gledište i ne vidimo samo oružje, nego i ljude. Oružje pretstavlja važan, ali ne i odlučujući faktor rata. Odlučujući faktor je čovek, a ne stvar. Odnos snaga ne određuje se samo odnosom vojne i ekonomske moći, nego i odnosom ljudskih rezervi i moralnog stanja. Za upravljanje vojnim snagama i ekonomikom potrebni su ljudi. Ako ogromna većina Kineza, Japanaca i stanovništva različitih zemalja sveta postanu pristalice rata protiv japanskih zavojevača, da li će se tada moći govoriti o nadmoćnosti vojne i ekonomske moći koju šačica ljudi u Japanu silom drži u svojim rukama? Ne, to neće biti nadmoćnost. I zar se tada neće pokazati da je nadmoćnost snaga na strani Kine, koja ima relativno manju vojnu i ekonomsku moć? Nema nikakve sumnje da će vojna i ekonomska moć Kine postepeno rasti ako ova bude istrajno vodila rat protiv japanskih zavojevača i ako se bude čvrsto držala politike jedinstvenog fronta. A vojna i ekonomska moć neprijatelja bezuslovno će se promeniti u obrnutom smislu zbog slabljenja Japana u toku dugotrajnog rata i zbog njegovih unutrašnjih i spoljnih suprotnosti. Zar neće u takvoj situaciji nadmoćnost snaga biti na strani Kine? Ali ni to još nije sve. Danas mi još ne možemo slobodno i otvoreno da ubrojimo u svoj aktiv vojnu i ekonomsku moć drugih država, ali zar u budućnosti nećemo moći to da učinimo? Ako protivnik Japana ne bude samo Kina, ako bude došlo takvo vreme da jedna država ili nekoliko država otvoreno upotrebe znatan deo svoje vojne i ekonomske moći da se odbije napad Japana ili da se udari po njemu i otvoreno nam pruže pomoć, zar u takvom slučaju neće nadmoćnost snaga na našoj strani postati još veća? Japan je mala zemlja; rat koji on vodi ima reakcionaran i varvarski karakter; njegova međunarodna izolacija biće sve jača i jača. Kina je velika država; rat koji ona vodi jeste progresivan i pravedan rat; međunarodna pomoć Kini biće sve veća i veća. Zar neće posle dugog uticaja svih tih faktora odnos snaga pretrpeti vidne promene?

49. — Što se tiče pristalica teorije o brzoj pobedi, oni ne shvataju da je rat takmičenje u snazi i da je potpuno nerazumno preduzimati odlučne strategiske bitke i prevremeno pomišljati na to da se počne sa oslobođenjem zemlje sve dok nije došlo do određenih promena u odnosu snaga zaraćenih strana. Pristalice teorije o brzoj pobedi, ako naume da ostvare svoje ideje, neizbežno će lupiti glavom o zid; ili će se zadovoljiti praznim brbljanjem radi sopstvenog zadovoljstva i ne pomišljajući na to da pređu od reči na delo. Na kraju krajeva na sceni će se pojaviti pravi učitelj, tojest činjenice, koje će te brbljivce politi hladnom vodom. Činjenice će pokazati da su ti ljudi samo brbljivci koji žele da prođu jevtino, koji žele da sa što manje snage što više ćare. Takvog brbljanja bilo je i ranije, ima ga i danas, ali zasada još ne tako mnogo.

Kada rat bude ušao u etapu ravnoteže snaga, a zatim u etapu protivofanzive, onda može takvog brbljanja biti i mnogo više. Ali isto tako, ako gubici Kine u prvoj etapi budu relativno veliki i ako druga etapa potraje dugo, još više će pristalica dobiti teorija o neizbežnom porobljavanju Kine i propaganda kompromisa. Zbog toga će biti potrebno da vatru usmerimo pre svega protiv teorije o neizbežnom porobljavanju Kine i protiv propagande za kompromis, a posle već i protiv teorije brbljivaca — glasnika brze pobede.

50. — Dakle, konstatovali smo da će rat biti dugotrajan. Ali niko ne može pretskazati koliko će godina i meseci trajati. To će u potpunosti zavisiti od promena u odnosu snaga između nas i neprijatelja. Oni koji žele da skrate trajanje rata, mogu to učiniti samo na jedan način: da ulože sve napore za povećavanje naših snaga i smanjivanje snaga neprijatelja. Govoreći konkretno, to se može učiniti samo ulaganjem napora za to da se u toku borbenih dejstava dobije što je moguće više bitaka i da se uništi što je moguće više neprijateljske žive sile; ulaganjem napora za širenje partizanskog rata tako da se teritorija koju je okupirao neprijatelj svede na minimalne razmere; ulaganjem napora za jačanje i proširivanje jedinstvenog fronta i okupljanje snaga čitave zemlje, za stvaranje nove armije i razvijanje nove vojne industrije, za ubrzavanje političkog, ekonomskog i kulturnog progresa, za mobilizaciju svih društvenih slojeva — radnika, seljaka, radnih ljudi, inteligencije, za raspored neprijateljskih armija i pridobijanje njihovih vojnika na našu stranu, za vođenje propagande u inostranstvu da bi se izdejstvovala međunarodna pomoć, za osvajanje podrške japanskog naroda i svih ugnjetenih nacija. Samo se na taj način može skratiti trajanje rata. Nikakva lukavstva ne mogu pomoći da se to na drugi neki način postigne.

UZAJAMNO UKLINJAVANJE I INFILTRIRANJE U NEPRIJATELJSKI RASPORED

51. — Mi možemo smelo tvrditi da našem dugotrajnom ratu protiv japanskih zavojevača pretstoji da ispiše jednu divnu i slavnu stranicu u istoriji ratova koje je vodilo čovečanstvo. Uzajamno uklinjavanje i infiltriranje u neprijateljski raspored pretstavljaće vrlo karakterističnu osobenost ovoga rata. Ovo je uslovljeno uzajamno suprotnim osobenostima zaraćenih strana, naime: varvarstvom i nedostatkom žive sile, karakterističnim za neprijatelja, i progresivnošću i veličinom teritorije, karakterističnim za Kinu. Istorija poznaje ratove kojima je bilo svojstveno uzajamno uklinjavanje i infiltriranje u neprijateljski raspored: tako je bilo, naprimer, u Rusiji posle Oktobarske revolucije, u toku trogodišnjeg građanskog rata. Ali specifičnosti takvog uklinjavanja i infiltriranja u Kini biće njihove velike srazmere, vremenske i prostorne; u tom

smislu biće prevaziđeni svi rekordi poznati u istoriji. Uzajamno uklinjavanje i infiltriranje u neprijateljski raspored karakterišu sledeće crte.

52. — *Unutrašnji i spoljašnji pravci dejstva.* U celini rat protiv japanskih zavojevača vodi se na unutrašnjim pravcima, ali ako uzmemo u obzir sadejstvo glavnih snaga armije sa partizanskim odredima, onda glavne snage naše Armije dejstvuju po unutrašnjim pravcima, a partizanski odredi — po spoljašnjim, i zbog toga se stvara svojevrsna slika: neprijatelj upada u klešta. To isto vredi i za sadejstvo između partizanskih rejona. Svaki partizanski rejon, posebno uzet, dejstvuje po unutrašnjim pravcima, a ostali partizanski rejoni u odnosu na njega dejstvuju po spoljašnjim pravcima, što opet stvara mnoštvo klešta u koja upada neprijatelj. U prvoj etapi rata regularna armija, koja vodi operacije po unutrašnjim strategiskim pravcima, povlači se, ali partizanski odredi, koji operišu po spoljašnjim strategiskim pravcima, vode široka ofanzivna dejstva u pozadini neprijatelja; u drugoj etapi ta ofanzivna dejstva vodiće se još energičnije. Zahvaljujući tome, ostvaruje se izvanredno i svojevrsno jedinstvo otstupanja i nastupanja.

53. — *Postojanje i nepostojanje pozadine.* Glavne snage armije, oslanjajući se na osnovnu pozadinu zemlje, vode borbena dejstva na liniji fronta koja prolazi ispred krajnje granice teritorije koju je zauzeo neprijatelj. Partizanski odredi opet vode borbena dejstva odvojeno od osnovne pozadine zemlje na linijama fronta koje prolaze kroz neprijateljsku pozadinu. Ali u svakom partizanskom rejonu ipak postoji i sopstvena manja pozadina na koju se oslanja nestabilna linija fronta. Za razliku od ovoga, partizanski odred koji se šalje iz partizanskog rejona na privremena dejstva u pozadini neprijatelja, raspoređenog u datom rejonu, ne samo da nema pozadinu, nego nema ni liniju fronta. Borbene operacije bez pozadine jesu karakteristična osobenost revolucionarnih ratova koji se vode u novo doba u zemljama sa prostranom teritorijom, progresivno nastrojenim stanovništvom, naprednim političkim partijama i naprednom armijom. Nema razloga bojati se takvih operacija, one su samo od koristi; tu nema mesta kolebanju, njih treba široko popularisati.

54. — *Okruženja i kontraokruženja.* Ako se razmatra rat u celini, onda je, s obzirom na to da je neprijatelj u ofanzivi i da dejstvuje po spoljnim pravcima, a da se mi nalazimo u strategiskoj odbrani i dejstvujemo po unutrašnjim pravcima, očevidno da se mi tada nalazimo u strategiskom okruženju. To je prvi vid okruženja naših snaga od strane neprijatelja. S druge strane, vodeći borbu sa neprijateljem koji nas, dejstvujući po spoljašnjim strategiskim pravcima, napada iz nekoliko pravaca, mi možemo, ako nameravamo da vodimo bitke i bojeve po spoljašnjim pravcima dejstva, brojno nadmoćnijim snagama da okružimo neprijatelja koji nastupa, na jednom ili na nekoliko odvojenih pravaca. To je

prvi vid kontraokruženja neprijatelja od strane naših snaga. Dalje, ako se govori o uporišnim bazama partizanskog rata raspoređenim u pozadini neprijatelja, onda svaku takvu izolovanu bazu okružuje neprijatelj sa četiri ili tri strane. U prve dolazi, naprimer, rejon planine Vutaja, a u poslednje — severozapadni deo provincije Šansija. To je drugi vid okruženja naših snaga od strane neprijatelja. Ali, ako se sve pojedine baze partizanskog rata razmatraju u njihovoj uzajamnoj vezi, i ako se svaka uporišna baza razmatra u njenoj povezanosti sa frontom regularne armije, onda dolazimo do zaključka da mi okružujemo mnoge jedinice neprijatelja. Naprimer, u provinciji Šansiju mi smo već sa tri strane obuhvatili Tatung-pučoušku železničku prugu (sa istoka, zapada i juga), mi smo okružili sa svih strana grad Taijuan; u provincijama Hopeju i Šantungu takođe ima mnogo primera sličnog okruženja. To je već drugi vid kontraokruženja neprijatelja od strane naših snaga. Na taj način, ova dva vida uzajamnog okruženja uglavnom liče na igru »vejci«*); bitke i bojevi koje neprijatelj vodi protiv nas i koje mi vodimo protiv njega nalik su na »uzimanje šaški«, a uporišni punktovi neprijatelja (naprimer, grad Taijuan) i naše partizanske uporišne baze (naprimer, rejon planine Vutaja) potsećaju na »polja« na dasci. Ako zamislimo igru »vejci« u svetskim razmerama, onda ćemo otkriti i treći vid okruženja — mi smo okruženi od neprijatelja i neprijatelj od nas: odnos fronta agresije i fronta mira. Pomoću prvog fronta neprijatelj okružava Kinu, SSSR, Francusku, Čehoslovačku i druge države, a pomoću drugog fronta mi ostvarujemo kontraokruženje Nemačke, Japana i Italije. Ali naše okruženje slično je Budinom dlanu: ono će se pretvoriti u pet planinskih grebena koji gospodare nad vaseljenom i zgaziće savremene sunukune — fašističke agresore — tako da nikad više neće moći da se podignu.[12]) Ako bismo mi mogli, dejstvujući na međunarodnoj pozornici, da stvorimo na Tihom Okeanu antijapanski front, u kome bi Kina istupila u svojstvu jedne strategiske jedinice, i ako bi Sovjetski Savez i, možda, druge države stvorili odgovarajući broj strategiskih jedinica, a narodni pokret u Japanu — još jednu strategisku jedinicu, tada bi se obrazovala velika mreža iz koje fašistički sunukuni nikud ne bi mogli umaći, i tada bi nastupio čas propasti za neprijatelja. U samoj stvari, dan konačnog sloma japanskog imperijalizma nesumnjivo će nastupiti kada ta velika mreža, uglavnom, bude stvorena. To nikako nije šala; takva je neoboriva tendencija razvitka rata.

55. — *Ogromna prostranstva i ostrvca.* Nije isključena mogućnost da će teritorija koju je okupirao neprijatelj pretstavljati veći deo unutrašnje Kine, a neokupirani rejoni — samo manji njen deo. To je jedna strana stvari. Ali u većoj polovini Kine koju je okupirao, neprijatelj može svugde, izuzev Tri istočne provincije, fak-

*) Vidi napomenu 8 uz članak »Pitanja strategije partizanskog rata protiv japanskih zavojevača« u ovom tomu.

tički zaposesti samo velike gradove, glavne komunikacije i izvesne ravničarske rejone, tojest objekte koji imaju prvorazredni značaj, ali koji u isti mah po svojoj površini i stanovništvu sačinjavaju, možda, samo manji deo okupirane teritorije. Partizanski rejoni, naprotiv, širiće se svuda i sačinjavaće veći deo teritorije koju je neprijatelj okupirao. To je druga strana stvari. Ako se, ne ograničavajući se na unutrašnju Kinu, uzmu u obzir mongolski rejoni, Sin Kjang, Cingaj i Tibet, tada će ukupna površina nezaposednute Kine nadmašiti svu teritoriju koju je neprijatelj okupirao, uključujući i Tri istočne provincije. Takva je treća strana stvari. Rejoni koje neprijatelj nije okupirao imaće, naravno, za nas vrlo veliki značaj. Biće potrebno uložiti velike napore da se u njima organizuje ne samo civilna uprava, vojna i ekonomska izgradnja, nego, što je vrlo važno, takođe i rad na kulturnom polju. Neprijatelj je već pretvorio naše ranije kulturne centre u rejone zaostale u kulturnom smislu; mi moramo da pretvaramo rejone ranije zaostale u kulturnom smislu u kulturne centre. U isti mah izvanredno je važno organizovati život u prostranim partizanskim rejonima u neprijateljskoj pozadini, razvijajući ih takođe u svim pravcima i radeći u njima na kulturnom polju. Na kraju, mi možemo reći da će se ogromna seoska prostranstva Kine pretvoriti u napredne, prosvećene krajeve, a rejoni koje je okupirao neprijatelj, a naročito krupni gradovi, privremeno će pretstavljati malena ostrva zaostalosti i mraka.

56. — Na taj način, dugotrajni rat, širokih razmera, protiv japanskih zavojevača postaće rat uzajamnog uklinjavanja i infiltriranja u najširem smislu reči — uzajamnog uklinjavanja i infiltriranja i u oblasti rata, i u oblasti civilne uprave, i u ekonomskim i kulturnim oblastima. Ovaj rat pokazaće retku sliku u istoriji ratova, biće veliko delo kineskog naroda, slavan podvig koji će zadiviti čitav svet. Ovaj rat neće izvršiti uticaj samo na Kinu i Japan, dajući snažan potstrek progresu tih dveju zemalja, nego i na čitav svet, služeći kao stimulus progresa za ugnjetene narode svih zemalja, u prvom redu takvih kao što je Indija. U ovom ratu uzajamnog uklinjavanja i infiltriranja treba svesno da uzmu učešća svi Kinezi. Takve oblike će dobiti rat kineskog naroda za svoje oslobođenje, takvi su specifični oblici oslobodilačkog rata koji vodi ogromna polukolonijalna zemlja tridesetih-četrdesetih godina XX veka.

RAT ZA VEČITI MIR

57. — Dugotrajan karakter rata protiv japanskih zavojevača, koji vodi Kina, nedeljiv je od zadataka borbe za izvojevanje večitog mira za Kinu i za čitav svet. U istoriji još nije bilo perioda u kome bi nas rat tako približavao večitom miru, kao što je to danas. Zbog pojave klasa istorija čovečanstva u toku hiljada godina bila

je puna beskrajnih ratova. Koliko je ratova morao da preživi svaki narod! Ratovi su se vodili i u granicama jedne nacije i između različitih nacija. Sa nastupanjem stadijuma imperijalizma u razvitku kapitalističkog društva ratovi postaju naročito grandiozni i surovi. Prvi svetski rat koji se odigrao pre 20 godina bio je rat neviđen u istoriji, ali to još nije bio poslednji rat. Rat koji je sada počeo približava nas poslednjem ratu, tojest nastupanju večitog mira za čitavo čovečanstvo. Danas je već trećina čovečanstva uvučena u rat. Pogledajte: Italija i Japan, Etiopija i Španija, a zatim i Kina. U ovim zemljama koje već učestvuju u ratu, živi oko 600 miliona ljudi, tojest skoro trećina stanovništva čitavoga sveta. Specifičnost sadašnjeg rata pretstavlja to što on ima neprekidni karakter i približava nas večitom miru.

Postavlja se pitanje: zbog čega on ima neprekidni karakter? Posle rata Italije sa Etiopijom došao je rat Italije sa Španijom, a u taj rat se uplela i Nemačka; zatim je došao rat Japana sa Kinom. Ko je sad na redu? Nesumnjivo, sada će doći rat Hitlera sa velikim državama. Pa »fašizam je rat«[13]). Sadašnji rat će se razviti u svetski rat, prekida neće biti. Čovečanstvo neće izbeći strahote rata. Zbog čega nas ovaj rat približava večitom miru? On se pojavio na bazi razvitka opšte krize svetskog kapitalizma, koja je počela za vreme Prvog svetskog rata. Ova opšta kriza nagoni kapitalističke zemlje da krenu putem novog rata. U prvom redu ona nagoni fašističke zemlje da se upuste u nove vojne avanture. Možemo predvideti da i posle toga rata kapitalizam neće naći spasenje, nego će poći u propast. Taj rat biće grandiozniji i suroviji od rata koji se vodio pre 20 godina. U rat će neizbežno biti uvučeni svi narodi. On će vrlo dugo trajati, čovečanstvu pretstoji da podnese najveće patnje. Ali, zahvaljujući postojanju Sovjetskog Saveza i porastu svesti kod naroda sveta, u toku toga rata nesumnjivo će buknuti veliki revolucionarni ratovi, koji će biti usmereni protiv svih kontrarevolucionarnih ratova i koji će dati tom sveopštem ratu karakter rata za večiti mir. Ako čak posle i nastupi još jedan period ratova, ipak epoha večitog mira u čitavom svetu nije više daleko. Čim čovečanstvo uništi kapitalizam, ono će stupiti u epohu večitog mira i tada mu ratovi više neće biti potrebni. Tada neće biti potrebne vojske, ratni brodovi, ratni avioni i bojni otrovi. Posle toga čovečanstvo neće više nikada videti ratove. Revolucionarni rat, koji je već otpočeo, jeste deo toga rata za večiti mir. Rat između Kine i Japana, čije stanovništvo broji više od 500 miliona ljudi, odigraće važnu ulogu u tom ratu za večiti mir. Oslobođenje kineskog naroda biće izvojevano u tom ratu. Oslobođena, nova Kina budućnosti nedeljiva je od oslobođenog, novog sveta budućnosti. Zbog toga naš rat protiv japanskih zavojevača ima takođe i karakter rata za večiti mir.

58. — Svi ratovi u istoriji dele se na dve vrste: pravedne i nepravedne. Svi progresivni ratovi pretstavljaju pravedne, a svi ratovi koji sprečavaju progres — nepravedne. Mi, komunisti, bo-

rimo se protiv svih nepravednih ratova, koji sprečavaju progres, ali mi nismo protiv progresivnih, pravednih ratova. Mi, komunisti, ne samo da ne istupamo protiv pravednih ratova, nego uzimamo u njima i aktivnog učešća. Ali mi smo protiv nepravednih ratova, kakav je, naprimer, bio Prvi svetski rat. U njemu su obe strane ratovale za imperijalističke interese, i zbog toga su se komunisti čitavog sveta odlučno borili protiv toga rata. Put borbe protiv rata ovakav je: dotle, dok ne bukne rat, treba svim silama raditi da se on spreči, ali kad on već bukne, treba koristiti svaku mogućnost da se pomoću rata borimo protiv rata, tojest da pravednim ratom udarimo protiv nepravednog rata. Rat koji vodi Japan nepravedan je rat koji sprečava progres. Narodi čitavog sveta, računajući tu i japanski narod, treba da se bore i već se bore protiv njega. Što se tiče Kine, u njoj su svi, od narodnih masa do vlade, od Komunističke partije do Kuomintanga, podigli zastavu pravde i vode nacionalno-revolucionarni rat protiv agresije. Naš rat je sveti, pravedni i progresivni rat za mir, ne za mir samo u jednoj zemlji, već za mir u čitavom svetu, ne za kratkotrajni mir, već za večiti mir. Da se postigne taj cilj, treba voditi borbu na život i smrt, biti spreman na svaku žrtvu i uporno se držati do kraja, ne prekidajući borbu sve dok ne bude postignut cilj. Neka žrtve budu velike, i neka bude potrebno mnogo vremena, ali pred nama se jasno ocrtava slika novoga sveta u kome će vladati večiti mir i večita svetlost.

U današnjem ratu vodi nas napred uverenost u to da ćemo izvojevati upravo takvu novu Kinu, takav novi svet u kome će vladati večiti mir i večita svetlost. Fašisti i imperijalisti žele da se rat otegne bez kraja. Što se tiče nas, mi želimo da učinimo kraj ratovima u bliskoj budućnosti. Za ovo su potrebni najveći napori većine čovečanstva. 450 miliona Kineza pretstavljaju četvrtinu čovečanstva. Ako mi svojim jednodušnim naporima razbijemo japanski imperijalizam i izgradimo slobodnu, ravnopravnu novu Kinu, to će, bez sumnje, biti veliki doprinos stvari izvojevanja večitog mira u čitavom svetu. To nije prazan san. Tok socijalno-ekonomskog razvitka u čitavom svetu već nas približava tome; potrebni su samo napori većine čovečanstva, i kroz nekoliko desetina godina naš cilj će, nesumnjivo, biti postignut.

SVESNA DELATNOST U RATU

59. — Sve dosad rečeno objašnjava nam zašto će rat biti dugotrajan i zašto će konačna pobeda biti na strani Kine. Dosad je bilo reči uglavnom o tome, šta *je* predmet našeg razmatranja, a šta *nije*. Sad ćemo preći na pitanje kako *treba* dejstvovati, a kako *ne treba* dejstvovati. Kako da se vodi dugotrajni rat? Kako da se zadobije konačna pobeda? To su pitanja na koja hoćemo u daljim

redovima da odgovorimo. Radi toga osvetlićemo sledeće probleme: svesna delatnost u ratu; rat i politika; politička mobilizacija u ratu protiv japanskih zavojevača; ciljevi rata; ofanzivna dejstva u odbranbenom ratu; munjevita dejstva u dugotrajnom ratu; dejstva po spoljašnjim pravcima u ratu na unutrašnjim pravcima; inicijativa, elastičnost i planiranje; manevarska dejstva regularne vojske, partizanski rat, frontalni rat; rat uništenja i rat iscrpljenja; mogućnost korišćenja grešaka neprijatelja; pitanje odlučujućih bitaka u ratu protiv japanskih zavojevača; narod i Armija kao osnova pobede.

Počnimo s pitanjem o svesnoj delatnosti.

60. — Kad ustajemo protiv subjektivnog prilaženja pitanjima, to znači da se borimo protiv pogleda izvesnih ljudi, koji se ne zasnivaju na objektivnoj stvarnosti i ne odgovaraju joj, već pretstavljaju izmišljotinu ili lažne postavke; jer, ako se postupa u saglasnosti sa tim pogledima, propast je tada neizbežna. Eto zbog čega se treba boriti protiv takvih pogleda. Ali sve stvari svršavaju ljudi; bez učešća ljudi ni dugotrajni rat, ni konačna pobeda sami od sebe neće doći. Potrebno je da ljudi, pre nego što ma šta počnu, izgrade na bazi objektivne stvarnosti određene ideje, postavke i poglede, da sastave planove, odrede liniju, politiku, strategiju, taktiku, i tek onda će moći uspešno da deluju. Ideje, postavke itd. jesu pojave subjektivne prirode, a postupci ili akcije jesu manifestacije subjektivnog u objektivnom. Ideje i akcije pretstavljaju delatnost svojstvenu čoveku. Ovu delatnost mi nazivamo »svesnom delatnošću« i ona pretstavlja karakterističnu crtu za čoveka. Sve ideje bazirane na objektivnoj stvarnosti i koje toj stvarnosti odgovaraju pravilne su, a svi postupci ili akcije bazirani na pravilnim idejama, takođe su pravilni. Upravo takve ideje i akcije, takvu svesnu delatnost treba da razvijamo. Rat protiv japanskih zavojevača ima za cilj isterivanje imperijalista i pretvaranje stare Kine u novu Kinu. Da se postigne taj cilj, neophodno je mobilisati čitav kineski narod i razvijati kod njega svesnu delatnost, usmerenu protiv japanskih zavojevača. Ako se sedi skrštenih ruku, nas tada čeka samo ropstvo; mi nećemo tada videti ni dugotrajni rat, ni konačnu pobedu.

61. — Svesna delatnost pretstavlja karakterističnu crtu čovekovu. Ova crta se naročito jasno ispoljava za vreme rata. Naravno, ishod rata zavisi i od čitavog niza uslova, vezanih i za jednu i za drugu zaraćenu stranu, — uslova vojnih, političkih, ekonomskih, geografskih, kao i od karaktera rata i međunarodne pomoći. Ali ishod rata ne zavisi samo od tih uslova. U ovim uslovima nalazi se samo mogućnost ovakvog ili onakvog ishoda rata. Sami po sebi uslovi ne daju ni pobedu, ni poraz. Za rešenje o ishodu rata potrebni su još i subjektivni napori, tojest rukovođenje ratom i vođenje rata, drugim rečima — svesna delatnost u ratu.

62. — Vojni rukovodilac ne može da postigne pobedu prelazeći okvire koje su postavili objektivni uslovi, ali on može i dužan je, aktivno delujući, da postiže pobedu u okviru tih uslova. Domen delatnosti vojnog rukovodioca ograničen je na ono što dopuštaju objektivni uslovi, ali on u tom domenu može da stvori mnogo živopisnih, veličanstvenih scena. Na datoj objektivnoj materijalnoj bazi naši rukovodioci u ratu protiv japanskih zavojevača moraju da razviju našu moć i, na čelu vojske, moraju srušiti naše nacionalne neprijatelje, da bi preuredili naše društvo i našu zemlju, koja strada od agresije i ugnjetavanja, i da bi izgradili slobodnu, ravnopravnu novu Kinu. Za to nam je preko potrebna subjektivna sposobnost u rukovođenju. Mi smo protiv toga da se komandant, odvojen od objektivnih uslova rata protiv japanskih zavojevača, pretvara u »megdandžiju« koji slepo juri tamo-amo; mi smo za to da svaki komandant u ovom ratu postane odvažan i mudar vojskovođa. Ovakav vojskovođa treba da ima ne samo hrabrost koja izaziva kod neprijatelja strah, već i sposobnost da upravlja čitavim tokom rata u svim njegovim promenama i razvitku. U okeanu rata komandant ne sme da se utopi, on mora plivati vešto i sigurno i izići na obale pobede. Strategija i taktika, kao zakoni rukovođenja ratom, pretstavljaju veštinu plivanja po okeanu rata.

RAT I POLITIKA

63. — »Rat je produženje politike...« To znači da je rat politika; rat kao takav pretstavlja akciju koja ima politički karakter, i počev od najstarijih istoriskih vremena nije bilo rata koji nije imao politički karakter. Rat protiv japanskih zavojevača pretstavlja opštenacionalni revolucionarni rat. Pobeda u tom ratu nedeljiva je od političkog cilja rata, od isterivanja japanskih imperijalista i stvaranja slobodne, ravnopravne nove Kine; ona je nemogućna bez ostvarivanja opšte linije za uporno vođenje rata, za čvrsto sprovođenje politike jedinstvenog fronta; nemogućna je bez mobilizacije čitavog naroda; nemogućna je bez ostvarivanja takvih političkih principa, kao što su: jedinstvo oficira i vojnika, armije i naroda, razbijanje neprijateljske vojske itd.; nemogućna je bez pravilnog sprovođenja politike jedinstvenog fronta; nemogućna je bez mobilizacije na kulturnom polju; nemogućna je bez napora usmerenih na dobijanje međunarodne pomoći i podrške od strane naroda neprijateljske zemlje. Jednom rečju, rat se ne može ni za trenutak odvojiti od politike. Ako se kod vojnih rukovodilaca koji vode rat protiv japanskih zavojevača pojavi potcenjivanje politike, težnja da odvoje rat od politike, da proglase rat za apsolutum, to treba tretirati kao grešku koju treba odmah ispravljati.

64. — Ali rat ima i svoju specifičnost. To znači da rat nije istovetan sa politikom uopšte. »Rat je produženje politike drugim

sredstvima«[14]). Kad politika, pošto dostigne određeni stadijum razvitka, nije više u stanju da se razvija kao dotle, dolazi rat da ukloni prepreke na putu politike. Naprimer, polunezavisan položaj Kine bio je prepreka za razvitak politike japanskog imperijalizma, i, želeći da ukloni tu prepreku, Japan je počeo agresivan rat. A Kina? Imperijalističko ugnjetavanje već je odavno postalo prepreka na putu kineske buržoasko-demokratske revolucije. Zato su se u Kini mnogo puta vodili oslobodilački ratovi, izazvani težnjom da se ukloni ta prepreka. Sad je Japan pribegao ratu da tako potpuno preseče put progresivnom razvitku Kineske revolucije. Zato smo mi primorani da vodimo rat protiv japanskih zavojevača i puni smo odlučnosti da uklonimo tu prepreku sebi s puta. Kad se prepreka ukloni i politički cilj postigne, rat se završava. Sve dok se prepreka potpuno ne ukloni, rat treba produžavati da se stvar dovede do kraja. Ako bi se, naprimer, našli ljudi koji bi pre izvršenja zadataka rata protiv japanskih zavojevača pokušali da naprave sporazum s neprijateljem, iz njihovih pokušaja ipak ne bi ništa izašlo: ako bi čak iz nekih uzroka njima to i pošlo za rukom, — rat bi se ipak ponovo rasplamteo, široke narodne mase ne bi prihvatile takav ishod rata i neizostavno bi ga nastavile sve do potpunog postizanja njegovih političkih ciljeva. Zbog toga se može reći da je politika beskrvni rat, a rat politika u kojoj se lije krv.

65. — U skladu sa specifičnostima rata javlja se čitav sistem specifičnih organizacija stavljenih u službu ratu, čitav sistem specifičnih metoda vođenja rata, specifični proces rata. Takvu organizaciju pretstavlja i vojska i sve što je sa njom u vezi, a takve metode pretstavljaju strategija i taktika, koje služe kao rukovodstvo u ratnim dejstvima; proces rata je specifičan oblik ljudske delatnosti, u kome zaraćene vojske, primenjujući strategiju i taktiku povoljne za sebe, a nepovoljne za neprijatelja, ostvaruju napad ili odbranu. Zbog toga je iskustvo rata specifično iskustvo, i svi njegovi učesnici moraju da se odreknu svojih mirnodopskih navika i da pređu na ratni način života. Samo tako se može postići pobeda.

POLITIČKA MOBILIZACIJA U RATU PROTIV JAPANSKIH ZAVOJEVAČA

66. — Bez široke i duboke političke mobilizacije naroda nemogućno je pobediti u tako velikom nacionalno-revolucionarnom ratu. Ta okolnost da se do početka rata nije sprovodila politička mobilizacija za borbu protiv japanskih zavojevača, bila je veliki propust od strane Kine, i na taj način mi smo odmah izostali jedan korak iza neprijatelja. Pa i sada, posle početka rata, politička mobilizacija se ni izbliza ne sprovodi svuda, a o njenoj dubini da se i ne govori. Ogromna većina stanovništva obaveštena je o ratu artiljeriskom vatrom i neprijateljskim avionskim bombama. To je takođe mobilizacija svoje vrste, samo je onda za nas sprovodi ne-

prijatelj, a ne mi sami. Oni koji žive u udaljenim oblastima i ne čuju artiljerisku kanonadu i sad još žive u nepomućenom spokojstvu. Treba odmah izmeniti ovo stanje, inače u ovom ratu, ratu na život i smrt, nećemo postići pobedu. Ni u kom slučaju ne smemo više zaostajati iza neprijatelja ni za jedan korak; naprotiv, treba svim silama da težimo da nadoknadimo izgubljenu razliku: razviti svim silama političku mobilizaciju da savladamo neprijatelja. Od toga koraka zavisi vrlo mnogo. To što mi u naoružanju i u drugom zaostajemo za neprijateljem, stvar nije od prvostepenog značaja. Ali, politička mobilizacija je zaista korak od prvorazrednog značaja. Ako čitav narod bude mobilisan, neprijatelj će se rđavo provesti, pašće u bezbrojne nevolje; tada će se i stvoriti uslovi za to da popunimo praznine u oblasti našeg naoružanja i dr., stvoriće se preduslovi za savladavanje svih ratnih teškoća. Za pobedu treba uporno voditi rat, čvrsto se držati politike jedinstvenog fronta, uporno sprovoditi kurs na dugotrajni rat. Ali sve to nije mogućno bez mobilizacije naroda. Želeti pobedu a zanemarivati političku mobilizaciju isto je što i »uprezati konja naopačke«; onda, razume se, ne može biti ni govora o pobedi.

67. — Šta je to politička mobilizacija? Pre svega, potrebno je izići pred vojsku i narod otvoreno sa političkim ciljem rata. Svaki vojnik, svaki građanin treba da shvati zašto treba ratovati, kakva je veza između rata i njega lično. Politički cilj rata protiv japanskih zavojevača jeste isterivanje japanskih imperijalista i izgradnja slobodne, ravnopravne nove Kine. Potrebno je objasniti taj cilj čitavoj vojsci i narodu. Samo tako se može izazvati kod njih neodoljiva želja za borbom protiv japanskih zavojevača, a tada će stotine miliona, kao jedan čovek, prineti sve na oltar toga rata. Dalje, samo objašnjavanje cilja rata još nije dovoljno: treba objašnjavati još i mere i politiku koje idu na postizavanje toga cilja. A to znači da je potreban i politički program. Sad je već izrađen »Program otpora Japanu i spasa otadžbine«, koji se sastoji iz 10 tačaka, i »Program otpora Japanu i izgradnje države«. Njih treba popularisati u vojsci i narodu, mobilisati celu vojsku i narod za sprovođenje tih programa u život. Bez jasnog i konkretnog političkog programa nemogućno je mobilisati čitavu vojsku i čitav narod za okončanje rata protiv japanskih zavojevača. Dalje, postavlja se pitanje: kako da se sprovodi mobilizacija? Za sprovođenje mobilizacije treba koristiti govore, letke i pozive, novine, brošure i knjige, pozorište i bioskop, školu, masovne narodne organizacije i aktive. Ono malo što se sada radi u oblastima pod kuomintanškom vlašću, samo je kap vode u moru, a i metodi toga rada ne odgovaraju volji narodnih masa: po svom duhu ti su metodi tuđi narodu. Stanje treba korenito izmeniti. I, najzad, ne treba se zadovoljiti jednom sprovedenom kampanjom. Politička mobilizacija u ratu protiv japanskih zavojevača treba da se vodi neprestano. Naravno, ne treba narodu beskrajno ponavljati napamet naučeni politički program —

takvo nametljivo torokanje niko neće ni slušati. Političku mobilizaciju treba povezivati sa tokom samoga rata, sa životom vojnika i prostog naroda, treba je pretvoriti u stalni rad. To je velika stvar. Od nje u prvom redu zavisi pobeda u ratu.

CILJEVI RATA

68. — Ovde neće biti reči o političkim ciljevima rata, pošto smo o političkom cilju rata protiv japanskih zavojevača već govorili ranije — on se sastoji u isterivanju japanskih imperijalista i u izgradnji slobodne, ravnopravne nove Kine. U ovom odeljku ćemo dodirnuti osnovne ciljeve rata kao »politike u kojoj se lije krv«, rata kao uzajamnog istrebljivanja dveju vojski. Rat ne teži drugim ciljevima, osim »očuvanju svojih snaga i uništenju neprijateljskih snaga« (pod uništenjem snaga neprijatelja podrazumeva se njegovo razoružanje i takozvano »lišavanje neprijatelja mogućnosti da pruža otpor«, a ne njegovo potpuno fizičko istrebljenje). U staro vreme u ratu se koristilo koplje i štit. Koplje je služilo za napad, za uništavanje neprijatelja, a štit — za odbranu, za čuvanje samoga sebe. Sve do danas sva oružja pretstavljaju dalji razvitak ta dva oblika naoružanja. Bombarderi, mitraljezi, dalekometni topovi, bojni otrovi, sve je to dalji razvitak koplja, a skloništa, čelični šlemovi, betonska utvrđenja, gasmaske — dalji razvitak štita. Tenkovi su novo oružje u kome se sjedinjuje i koplje i štit. Napad je glavno sredstvo za uništavanje neprijateljskih snaga, ali treba računati i sa odbranom. Napad se izvodi u cilju neposrednog uništenja neprijateljskih snaga i u isti mah u cilju očuvanja svojih snaga, jer, ako ti ne uništiš neprijatelja, on će uništiti tebe. Odbrana služi neposredno za očuvanje svojih snaga, ali u isti mah ona pretstavlja pomoćno sredstvo za napad ili sredstvo pripreme za prelazak u napad. Otstupanje je vezano za odbranu i ustvari je produženje odbrane, a gonjenje je produženje napada. Važno je naglasiti da uništenje neprijateljskih snaga pretstavlja glavni cilj rata, a očuvanje svojih snaga — sporedni, pošto samo masovno uništenje neprijateljskih snaga može efikasno da obezbedi očuvanje svojih snaga. Odavde proizilazi da napad, kao osnovno sredstvo za uništenje neprijateljskih snaga, igra glavnu ulogu, a odbrana, kao pomoćno sredstvo za uništenje neprijateljskih snaga i kao jedno od sredstava za očuvanje svojih snaga — sporednu. Mada u praksi, u ratu, veći deo vremena pripada odbrani, a manji deo napadu, ipak, ako se razmatra tok rata u celini, onda napad ostaje glavno sredstvo.

69. — Kako da se objasni zbog čega se u ratu agituje za herojsko samopožrtvovanje? Zar to ne protivreči zahtevu »čuvanja svojih snaga«? Ne, ne protivreči. To su suprotnosti, ali one jedna drugu uslovljavaju. Rat je krvava politika koju treba isplatiti, ponekad, po vrlo skupu cenu. Privremeno žrtvovanje jednog dela

snaga (odricanje od čuvanja snaga) ima za cilj očuvanje svih snaga za navek. Kad govorimo da napad, kao sredstvo već određeno uglavnom za uništenje neprijateljskih snaga, istovremeno ispunjava i funkciju čuvanja svojih snaga, mi polazimo upravo od toga. Postavka da odbrana treba istovremeno da sadrži u sebi i napad, a ne samo odbranu u njenom čistom vidu, istinita je iz istih razloga.

70. — Čuvanje svojih i uništenje neprijateljskih snaga, kao cilj rata, pretstavlja samu suštinu rata i služi kao osnova svih borbenih dejstava. Ta osnovna suština rata prožima rat skroz, počinjući od čisto tehničkih radnji pa sve do strategije. Navedeni cilj rata — čuvanje svojih i uništenje neprijateljskih snaga — osnovni je princip rata, i sve postavke i principi borbene obuke, taktike, operativne veštine i strategije potpuno su neodvojive od njega. Pravila pešadiske borbe glase: »zaštićuj sebe i otvaraj vatru«. Šta to znači? Prvo je potrebno za čuvanje svojih snaga, drugo — za uništenje neprijateljskih snaga. Prvo je uslovilo mere samoodbrane, kao što su: iskorišćavanje reljefa i mesnih predmeta, kretanje pretrčavanjem, razmaknuti strojevi, a drugo — raščišćavanje zone vatrenog dejstva, organizaciju sistema vatre itd. U taktici se primenjuju udarne snage, snage za vezivanje neprijatelja i rezerve. Prve su određene za uništenje neprijateljskih snaga, druge — za očuvanje svojih snaga, a treće se koriste i u jednu i u drugu svrhu prema situaciji: ili za podršku udarnim snagama ili za gonjenje neprijatelja, tojest za uništenje neprijateljskih snaga, ili za podršku snaga za vezivanje neprijatelja ili za zaštitu, tojest za očuvanje svojih snaga. Na taj način i principi borbene obuke i zakoni taktike, operativne veštine i strategije, i sve tehničke radnje, taktička, operativna i strategiska dejstva potpuno su neodvojivi od cilja rata. Tom cilju podređen je čitav rat u celini i njim je prožet čitav tok rata od početka do kraja.

71. — Vojni rukovodioci, nezavisno od njihovih položaja i činova, ne mogu da rukovode ratom protiv japanskih zavojevača ako ne uzimaju u obzir osnovne uzajamno suprotne osobine Kine i Japana i ovaj cilj rata. Osnovne, uzajamno suprotne osobine obeju zaraćenih strana ispoljavaju se u dejstvima tokom borbenih operacija i pretvaraju se u uzajamnu borbu za očuvanje svojih i uništenje neprijateljskih snaga. Za nas se zadaci rata sastoje u tome da se pošto-poto postigne velika ili mala pobeda u svakom boju, da se u svakom boju razoruža jedan deo neprijateljskih snaga, da se izbaci iz stroja jedan deo njegove žive sile i tehnike. Množina takvih pojedinačnih uspeha u težnji da se uništi neprijatelj doneće nam veliku strategisku pobedu i onda ćemo postići svoj politički cilj: konačno ćemo isterati neprijatelja iz zemlje, odbranićemo otažbinu i izgradićemo novu Kinu.

OFANZIVNA DEJSTVA U ODBRANBENOM RATU, MUNJEVITA DEJSTVA U DUGOTRAJNOM RATU I DEJSTVA PO SPOLJAŠNJIM PRAVCIMA U RATU NA UNUTRAŠNJIM PRAVCIMA

72. — Razmotrimo sada konkretnu strategisku liniju u ratu protiv japanskih zavojevača. Mi smo već govorili da je naša strategiska linija u ratu protiv japanskih zavojevača linija koja računa sa dugotrajnim ratom, i to je potpuno tačno. Ali to je opšte, a ne konkretno određivanje linije. Kako, pak, konkretno voditi dugotrajan rat? Pozabavimo se razjašnjenjem ovoga pitanja. Naš odgovor je ovakav: u prvoj i drugoj etapi, tojest u etapama kada neprijatelj nastupa, a zatim prelazi na utvrđivanje zauzete teritorije, treba u strategiskoj odbrani voditi ofanzivne bitke i bojeve, sa strategiskim kursom na dugotrajan rat — treba voditi munjevita dejstva operativnih i taktičkih razmera; nalazeći se u strategiskim razmerama na unutrašnjim pravcima, — voditi bitke i bojeve po spoljašnjim pravcima. U trećoj etapi ćemo preći u protivofanzivu.

73. — Zato što Japan pretstavlja moćnu imperijalističku državu, a mi državu slabu, polukolonijalnu i polufeudalnu, Japan izvodi ofanzivu, a mi se nalazimo u strategiskoj odbrani. Japan pokušava da primeni strategiju munjevitog rata, a mi treba svesno da se držimo strategije dugotrajnog rata. Japan koristi svoju, u borbenom smislu veoma snažnu, kopnenu vojsku u sastavu od nekoliko desetina divizija (danas već do 30 divizija), a takođe i jedan deo svoje ratne mornarice za okružavanje i blokadu Kine i sa kopna i sa mora, dok njegova ratna avijacija bombarduje Kinu. U ovom momentu njegova vojska već zauzima široki front od Baotoua do Hangčoua, njegova ratna mornarica došla je do obala provincija Fukiena i Kuangtunga i, na taj način, Japan vodi rat na spoljašnjim pravcima na ogromnom prostranstvu. Mi opet vodimo rat na unutrašnjim pravcima. Sve je to rezultat one specifičnosti koja se ogleda u tome da je neprijatelj jak, a mi slabi. To je jedna strana stanja.

74. — Ali s druge strane imamo potpuno suprotnu sliku. Iako je Japan jak, on nema dovoljno žive sile, a Kina, iako je slaba, ima ogromnu teritoriju, mnogobrojno stanovništvo i veliku vojsku. Odavde proističu dve važne okolnosti. Prvo, neprijatelj će, stupivši sa malobrojnom vojskom u veliku zemlju, moći da zaposedne samo izvestan deo njenih velikih gradova, najvažnijih komunikacija i izvesnih ravničarskih rejona. Prema tome, na teritoriji koju su okupirali Japanci ostaće prostrane oblasti koje oni neće biti u stanju da zaposednu. A to nam daje velike mogućnosti za širenje partizanskog rata. Ako neprijatelj čak i zauzme liniju Kanton — Vuhan — Lančou i rejone koji je dodiruju, njemu će biti teško da zauzme rejone dalje od te linije. I to će dati Kini osnovnu pozadinu i centralnu uporišnu bazu za vođenje dugotrajnog rata i izvojevanje konačne pobede. Drugo, neprijatelj se, napadajući malim snagama a imajući pred sobom mnogobrojnu vojsku, neizbežno nalazi u okruženju. Napadajući nas iz raznih pravaca, neprijatelj

se nalazi na spoljašnjim strategiskim pravcima, a mi na unutrašnjim; neprijatelj izvodi ofanzivu, a mi se nalazimo u strategiskoj odbrani. Može izgledati da je to za nas vrlo nepovoljno. Ali, ustvari, pred nama se otkriva mogućnost da koristimo dva svoja preimućstva — prostranost teritorije i veličinu vojske — i umesto da vodimo frontalni rat, uporno braneći pojedine položaje, primenjujemo elastične metode manevarskog rata; da protiv jedne neprijateljske divizije stavljamo nekoliko naših divizija, a protiv desetine hiljada njegovih boraca nekoliko desetina hiljada naših boraca; da se bacimo na neprijatelja iz nekoliko pravaca na svakom pravcu njegovog nastupanja; da iznenada okružavamo neprijatelja na jednom od pravaca i da ga napadamo dejstvujući po spoljašnjim pravcima. Na taj će način neprijatelj, koji dejstvuje u strategiskim razmerama po spoljašnjim pravcima i koji izvodi ofanzivu, biti prinuđen da dejstvuje u bitkama i bojevima po unutrašnjim pravcima i da prelazi u odbranu. Naša vojska, dejstvujući u strategiskim razmerama po unutrašnjim pravcima i izvodeći strategisku odbranu, dejstvovaće u bitkama i bojevima po spoljašnjim pravcima i nastupaće. Tako će stvari stajati na jednom pravcu napredovanja neprijatelja, tako će one stajati i na svim ostalim. Dve navedene okolnosti proističu iz specifičnosti koja se ogleda u tome što neprijatelj pretstavlja malu zemlju, a mi — veliku.

Dalje, iako je neprijateljska vojska malobrojna, ona je zato jaka (svojom opremom i borbenom obučenošću ličnog sastava), a naša vojska, iako je mnogobrojna, slaba je (takođe samo u smislu opreme i borbene obučenosti ličnog sastava, ali ne i u smislu borbenog duha). Zbog toga moramo u bitkama i bojevima ne samo da tučemo neprijatelja brojnom nadmoćnošću, nanoseći udare sa spoljašnjih pravaca njegovoj vojsci koja se nalazi na unutrašnjim pravcima, nego moramo i da sprovodimo kurs na munjevita dejstva. Zato, po pravilu, neprijatelja treba tući na maršu, a uzdržavati se od udara po njegovim garnizonima i jedinicama koje nisu u pokretu. Potrebno je pravovremeno tajno koncentrisati krupne snage duž puta, kojim treba da prođe neprijatelj, i kada on naiđe u marševskom poretku, iznenadnim naletom okružiti ga i napasti, ne dajući mu mogućnosti da se pribere, i brzo svršavati borbu. Ako udar bude nanet uspešno, neprijatelj će tada biti ili potpuno uništen, ili će biti uništen veći ili manji deo njegovih snaga. Pa čak i ako se borba za nas završi bezuspešno, ipak će neprijatelj pretrpeti velike gubitke u ranjenim i ubijenim. Tako to treba da bude u jednom boju, a tako i u svim ostalim. Mi nećemo tražiti mnogo, ali kad bi nam makar jedanput mesečno pošlo za rukom da dobijemo takvu relativno veliku bitku, kao što je, naprimer, kod prevoja Pingsinga ili kod Tajerčuanga, onda bi to jako podrilo duh neprijatelja, podiglo duh naše vojske i izazvalo povoljne odjeke u čitavom svetu. Dakle, sa strategiskim kursom na dugotrajan rat, mi sprovodimo na bojnom polju kurs na munjevita dejstva, neprijatelj, uzevši stra-

tegiski kurs na kratkotrajan rat, posle mnogobrojnih poraza u bitkama i bojevima biće primoran da pređe na dugotrajan rat.

75. — Kurs u dejstvima operativnih i taktičkih razmera koji smo okarakterisali napred može se izraziti opštom formulacijom: »munjevita ofanzivna dejstva po spoljašnjim pravcima«. On je suprotan našem strategiskom kursu: »dugotrajan odbranbeni rat na unutrašnjim pravcima dejstva«, ali upravo on je i neophodan za ostvarenje ovog strategiskog kursa. Ako bismo se u dejstvima operativnih i taktičkih razmera takođe počeli orijentisati na dugotrajne odbranbene bitke i bojeve na unutrašnjim pravcima dejstva, kao što se radilo, naprimer, u početnom periodu rata protiv japanskih zavojevača, onda to nikako ne bi odgovaralo pomenutim dvema okolnostima, naime: da se maloj zemlji neprijatelja suprotstavlja naša velika zemlja, a da se snažnoj japanskoj vojsci suprotstavlja naša slaba vojska. U tom slučaju mi nikad ne bismo postigli svoj strategiski cilj, ne bismo postigli to da otegnemo rat i neprijatelj bi nas razbio. Eto zbog čega smo čitavo vreme insistirali i insistiramo na organizaciji odgovarajućeg broja krupnih grupacija operativne vojske, koje po svom broju dvaput, triput, pa čak i četiri puta prevazilaze bilo koju borbenu neprijateljsku grupaciju. Te će se grupacije, pridržavajući se napred izloženog kursa, boriti sa neprijateljem na prostranim vojištima. Ovaj kurs nije pogodan samo za dejstva regularne armije, nego i za partizanski rat, i tu je obavezno primenjivati ga. On je primenljiv ne samo za jednu, bilo koju etapu rata, nego i za čitav tok rata. U etapi protivofanzive, kad se stepen naše tehničke opremljenosti bude znatno povisio, pa čak i tada kada potpuno iščezne nadmoćnost neprijateljskih snaga, vodeći i dalje sa nadmoćnijim snagama munjevita ofanzivna dejstva po spoljašnjim pravcima, mi ćemo dobiti još veće mogućnosti nego što smo ih imali u ranijim etapama za masovno zarobljavanje neprijateljskih vojnika i uzimanje trofeja. Pretpostavimo, naprimer, da protiv jedne mehanizovane divizije neprijatelja mi postavimo dve, tri ili četiri svoje divizije, i to mehanizovane divizije; tada ćemo utoliko sigurnije moći da uništimo tu diviziju. Nekoliko snažnih ljudi mogu lako savladati jednog — to je prosta istina.

76. — Ako budemo na bojnim poljima čvrsto sprovodili kurs na munjevita, ofanzivna dejstva po spoljašnjim pravcima, samim tim ćemo izmeniti u svoju korist odnos snaga ne samo na bojnom polju, nego postepeno i u čitavom ratu uzetom u celini. Pošto ćemo na bojnom polju mi napadati, a neprijatelj se braniti; pošto ćemo mi dejstvovati nadmoćnijim snagama po spoljašnjim pravcima, a neprijatelj koji po broju zaostaje iza nas — po unutrašnjim; pošto ćemo mi dejstvovati munjevito, a neprijatelj, iako će pokušavati da odugovlači bitke u očekivanju pojačanja, što više neće biti u njegovoj moći, — to će se neprijatelj pretvoriti od snažnog u slabog i gubiće svoju nadmoćnost, a mi ćemo se, naprotiv, od slabe strane pretvarati u jaku i zadobijati nadmoćnost. Zbog mnogih takvih po-

bedonosnih bitaka doći će do promene i u opštem odnosu snaga. To znači da ćemo mi, kad postignemo mnoge pobede na bojnom polju u munjevitim ofanzivnim dejstvima po spoljašnjim pravcima, postepeno povećati svoje snage i oslabiti neprijatelja, a to mora dovesti do promene u opštem odnosu snaga i preimućstava između nas i neprijatelja. I onda, koristeći uporedo sa tim pobedama i sve ostale uslove u Kini povoljne za nas, promene u unutrašnjem položaju Japana i povoljnu međunarodnu situaciju, moći ćemo da postignemo ravnotežu snaga, a zatim i nadmoćnost nad neprijateljem. Onda će i nastupiti čas naše protivofanzive i isterivanja neprijatelja iz naše zemlje.

77. — Rat pretstavlja takmičenje snaga, ali u toku rata same te snage menjaju se u poređenju sa njihovim prvobitnim stanjem. Odlučujući faktor ovde su već subjektivni napori usmereni na to da se postigne što više pobeda i da se učini što manje grešaka. Objektivni uslovi obezbeđuju mogućnost sličnih promena, ali za realizovanje te mogućnosti potrebni su pravilna linija i subjektivni napori. U toj situaciji odlučujuća uloga pripada subjektivnom faktoru.

INICIJATIVA, ELASTIČNOST I PLANIRANJE

78. — Težište napred izloženog kursa na munjevita ofanzivna dejstva operativnih i taktičkih razmera po spoljašnjim pravcima pretstavlja nastupanje. Pod spoljašnjim pravcima dejstva podrazumeva se položaj napadača u odnosu na neprijatelja, a munjevitost se karakteriše tempom nastupanja. Zbog toga mi i govorimo: »munjevita ofanzivna dejstva po spoljašnjim pravcima«. To je najpravilnija orijentacija za vođenje dugotrajnog rata, drugim rečima, to je orijentacija na manevarski rat. Ali realizovanje ove orijentacije ne da se zamisliti bez postojanja inicijative, elastičnosti i planiranja. Pređimo sada na razmatranje ova tri pitanja.

79. — Ranije smo već govorili o svesnoj delatnosti, pa zašto se onda sad osvrćemo na pitanje inicijative? Kao što je napred pokazano, pod svesnom delatnošću podrazumevaju se svesna dejstva i svesni napori kao karakteristične crte koje odlikuju čoveka i koje se naročito reljefno vide u ratu. Što se tiče inicijative, o kojoj je sada reč, ona znači slobodu dejstava za vojsku, za razliku od stanja kada vojska gubi tu slobodu i nalazi se u stanju pasivnosti. Za vojsku je sloboda dejstava životna potreba. Vojska koja je izgubila tu slobodu nalazi se pred opasnošću sloma ili uništenja. Razoružavanje vojnika rezultat je njegovog gubitka slobode dejstava i prelaza u stanje prinudne pasivnosti. Poraz vojske dolazi iz istog razloga. Zbog toga se obe zaraćene strane energično bore za inicijativu i svom snagom izbegavaju pasivnost. Orijentacija na vođenje munjevitih ofanzivnih dejstava po spoljašnjim pravcima, a isto tako i elastičnost i planiranje koje mi predlažemo, a koji su neophodni ele-

menti za izvođenje takvih ofanzivnih dejstava, može se reći, u potpunosti služe ciljevima preuzimanja inicijative, potrebne da se neprijatelj dovede u stanje pasivnosti i da se postigne očuvanje svojih i uništenje neprijateljskih snaga. Ali inicijativa je nemogućna bez nadmoćnosti snaga (a otsustvo inicijative uslovljeno je otsustvom te nadmoćnosti) i, prema tome, uslovljena je pravilnim (a njeno otsustvo — pogrešnim) rukovođenjem. Pored toga, zadobiti inicijativu i dovesti neprijatelja u stanje pasivnosti takođe je mogućno ako se koristi dezorijentisanost neprijatelja i ako se pribegava iznenadnim dejstvima. U daljim redovima pozabavićemo se analizom tih postavki.

80. — Inicijativa je nemogućna bez nadmoćnosti snaga, isto tako kao što je i pasivnost uslovljena nedostatkom snaga. Nadmoćnost snaga pretstavlja objektivnu osnovu za preuzimanje inicijative, isto tako kao što nedostatak snaga pretstavlja osnovu za njeno gubljenje. Prirodno je da se putem ofanzivnih dejstava strategiskih razmera u ovom ili onom stepenu može preuzeti i razvijati inicijativa u ratu, ali preuzeti inicijativu kroz čitav rat i na svim frontovima, tojest apsolutnu inicijativu, moguće je samo sa apsolutnom nadmoćnošću snaga nad neprijateljem. Zdrav čovek u pesničenju sa teškim bolesnikom imaće apsolutnu inicijativu. Kad u Japanu ne bi bilo toliko nepremostivih suprotnosti, naprimer, kad bi on mogao odjednom da izbaci ogromnu vojsku od nekoliko miliona ljudi, čak i od deset miliona, kad bi njegovi finansiski izvori mnogo puta premašili današnje, kad se japanski imperijalizam ne bi nalazio u neprijateljskim odnosima sa narodnim masama svoje zemlje i sa drugim državama, najzad, kad Japan svojom varvarskom politikom ne bi izazivao ogorčeno suprotstavljanje kineskog naroda, — onda bi on mogao da obezbedi sebi apsolutnu nadmoćnost snaga i apsolutnu inicijativu tokom čitavog rata i na svim frontovima. Ali istorija pokazuje da se takva apsolutna nadmoćnost snaga opaža samo pred kraj rata ili bitke, a da se na njihovom početnom stadijumu susreće retko. Kao primer apsolutne nadmoćnosti i apsolutne inferiornosti snaga pred kraj rata može da posluži uzajamni odnos snaga koji je nastao uoči kapitulacije Nemačke u Prvom svetskom ratu, kad su zemlje Antante postigle apsolutnu nadmoćnost snaga, a u Nemačkoj se otkrila apsolutna inferiornost snaga; zbog toga je Nemačka pretrpela poraz, a zemlje Antante postigle pobedu. Još jedan primer: uoči naše pobede kod Tajerčuanga japanska vojska, koja je u to vreme tamo bila izolovana, posle teških bojeva došla je u položaj apsolutne inferiornosti snaga, dok je naša vojska bila postigla apsolutnu nadmoćnost snaga. Završilo se time što je neprijatelj pretrpeo poraz, a mi postigli pobedu. To je primer apsolutne inferiornosti i apsolutne nadmoćnosti snaga pred kraj bitke.

Takođe se događa da se rat ili bitka završavaju u situaciji relativne nadmoćnosti snaga ili ravnoteže snaga; u tom slučaju rat se završava kompromisom, a bitka — uspostavljanjem operativne

ravnoteže snaga zaraćenih strana. Ali u većini slučajeva ishod rata ili bitke uslovljen je apsolutnom nadmoćnošću ili apsolutnom inferiornošću snaga. Sve se ovo odnosi na period završetka rata ili bitke, a ne na njihov početak. Može se unapred pretskazati da će na završetku Kinesko-japanskog rata Japan pretrpeti poraz zbog apsolutne inferiornosti snaga, a da će Kina pobediti blagodareći apsolutnoj nadmoćnosti snaga. U datom momentu nadmoćnost snaga jedne od zaraćenih strana nije apsolutna, već relativna. Povoljni faktori za Japan, kao što su posedovanje moćne vojske, moćne ekonomike i moćne državne mašine, obezbedili su mu nadmoćnost nad Kinom, koja ima slabu vojsku, slabu ekonomiku i slabu državnu mašinu, i pripremili teren za preuzimanje inicijative od strane Japana. Ali, pošto on nema dovoljno snaga, ekonomskih izvora itd., a i zbog mnogih drugih nepovoljnih faktora, stepen nadmoćnosti Japana smanjio se usled njegovih sopstvenih unutrašnjih suprotnosti. Dalje, nadmoćnost Japana postala je još manja kad se on sukobio i sa drugim faktorima, kao što su prostranstvo teritorije Kine, njeno ogromno stanovništvo, mnogobrojna vojska i uporno suprotstavljanje Japanu u nacionalnom ratu. Na taj način, nadmoćnost Japana pokazala se, uglavnom, kao relativna nadmoćnost, i on je u stanju da razvija i zadržava svoju inicijativu još samo u izvesnim oblastima i u izvesnim granicama: njegova inicijativa tako isto se pokazala relativnom.

Što se tiče Kine, mada se odnos snaga nije formirao u njenu korist, i mada se ona u izvesnoj meri našla u stanju strategiske pasivnosti, ipak ona u isti mah ima prostranu teritoriju, brojnu nadmoćnost vojske i stanovništva, veliku mržnju vojske i naroda prema neprijatelju i njihov borbeni duh. Zajedno sa drugim za Kinu povoljnim faktorima to je dovelo do toga da se stepen slabosti Kine, ako se govori o njenoj vojsci, ekonomici itd., smanjio, i da je njena slabost u strategiskom smislu relativna. Blagodareći tome smanjio se i stepen pasivnosti Kine, i njena strategiska pasivnost takođe se pokazala relativnom. Ali, pošto je svaka pasivnost nepovoljna, treba uložiti sve napore da se izvučemo iz nje. Na vojnom planu za to treba uporno sprovoditi kurs na munjevita ofanzivna dejstva po spoljašnjim pravcima i na širenje partizanskog rata u pozadini neprijatelja. Drugim rečima, treba se putem manevarskih dejstava operativnih razmera, koja izvodi regularna vojska, i putem partizanskog rata boriti za postizanje velike nadmoćnosti snaga i osvajanje inicijative u mnogobrojnim pojedinim bitkama. Eto, na taj način, zadobijanjem nadmoćnosti snaga i inicijative u mnogobrojnim bitkama na pojedinim delovima fronta, bićemo u stanju da postepeno postignemo strategisku nadmoćnost i strategisku inicijativu, i da tako izađemo iz stanja strategiske inferiornosti i pasivnosti. Takva je uzajamna veza između inicijative i pasivnosti, između nadmoćnosti i inferiornosti snaga.

81. — Na osnovu toga postaje razumljiva i veza između inicijative ili pasivnosti, s jedne strane, i rukovođenja — s druge strane. Kao što je već napred bilo rečeno, od naše relativne strategiske inferiornosti i strategiske pasivnosti mi se možemo osloboditi ako veštački obezbeđujemo nadmoćnost snaga na mnogim pojedinim delovima fronta sa ciljem da tamo od neprijatelja preuzmemo inicijativu i nadmoćnost, pretvarajući njegovu nadmoćnost snaga u inferiornost, a inicijativu — u pasivnost. Postigavši mnoštvo takvih pojedinačnih uspeha, mi ćemo postići strategisku nadmoćnost i strategisku inicijativu, a neprijatelj će se naći u stanju strategiske inferiornosti i strategiske pasivnosti. Mogućnost takvog preloma zavisi od pravilnog rukovođenja. Zbog čega? Zbog toga što neprijatelj, isto tako kao i mi, teži da postigne nadmoćnost i inicijativu. U tom smislu rat pretstavlja takmičenje subjektivnih sposobnosti komandovanja obe zaraćene vojske u borbi za stvaranje nadmoćnosti snaga i preuzimanje inicijative, takmičenje koje se izvodi na materijalnoj bazi koju čine vojne snage, finansiska moć i dr. Iz ovog takmičenja jedna strana izlazi kao pobednik, a druga kao pobeđena. Pod istim objektivnim, materijalnim uslovima, pobednik će sigurno biti onaj ko obezbedi pravilno rukovođenje, a pobeđen — onaj ko u svom rukovođenju bude grešio. Mi priznajemo da je mnogo teže snaći se u takvoj situaciji kao što je rat no u bilo kojoj drugoj društvenoj pojavi; u ratu je manje određenosti, tojest više takozvanih »verovatnoća«, ali on ne pretstavlja nešto natprirodno, nego pretstavlja pojavu koju je sam život stvorio i koja podleže određenim zakonima. Eto zbog čega pravilo Sun Cua »Upoznaj neprijatelja i upoznaj sebe i bićeš nepobediv« ostaje naučna istina. Greške u ratu proizlaze iz nepoznavanja neprijatelja i samog sebe; a i specifičnost rata u mnogim slučajevima ne daje mogućnosti da u potpunosti upoznamo neprijatelja i same sebe, a to prouzrokuje nedovoljnu određenost borbene situacije i borbenih dejstava, greške i poraze. Ali, bez obzira na to kakva je borbena situacija i kakva su borbena dejstva, njihove opšte osnovne crte mogu se saznati u potpunosti. U početku pomoću izviđanja i obaveštavanja, a zatim putem razumnih, logičnih sudova i zaključaka komandanti mogu da svedu broj grešaka na minimum i da uglavnom pravilno rukovode. Sprovodeći to »uglavnom pravilno rukovođenje« u našoj vojsci, mi ćemo moći da postižemo više pobeda, da pretvaramo našu inferiornost u nadmoćnost snaga, pasivnost u inicijativu. Takva je veza između inicijative i pasivnosti, s jedne strane, i pravilnog i pogrešnog rukovođenja — s druge strane.

82. — Postavka da je pravilno (ili pogrešno) rukovođenje u stanju da izmeni prvobitni odnos snaga i da pasivnost pretvori u inicijativu (ili obratno) postaje još očiglednija ako se osvrnemo na istoriske primere poraza koje su pretrpele velike i snažne vojske, i primere pobeda koje su dobijale vojske malobrojne i slabe. A takvih primera u istoriji Kine i drugih zemalja ima vrlo mnogo.

Kao primeri iz kineske istorije mogu da posluže: bitka kod grada Čengpua između kneževina Čin i Ču[15]), bitka kod Čengkaoa između kneževina Ču i Han, bitka u kojoj je Han Sin potukao do nogu vojsku kneževine Čao[16]), boj između vojske Van Mana i hanske vojske kod grada Kunjanga, bitka kod prelaza Kuantua između Juan Šaoa i Cao Caoa, boj kod Čipija u ratu između carstava Vu i Vej, boj kod Jilinga u ratu između carstava Vu i Šu, bitka kod reke Fejšuja između Cinske i Činske države itd*). Kao primeri iz istorije drugih zemalja mogu da posluže mnoge Napoleonove bitke[17]) i Građanski rat u SSSR-u posle Oktobarske revolucije. Svi ovi primeri pokazuju kako male vojske mogu pobediti velike, i kako vojske koje po snazi zaostaju za neprijateljem mogu pobediti vojske koje imaju nadmoćnost snaga. U svim navedenim primerima upočetku je polazilo za rukom da se postigne nadmoćnost snaga i preuzme inicijativa na pojedinim delovima fronta. Postigavši jednu pobedu, vojska se bacala na sledeći objekat, uništavala počesno neprijateljske snage i na kraju postizavala nadmoćnost snaga i preuzimala inicijativu u ratu u celini. Neprijatelj koji je upočetku imao nadmoćnije snage i inicijativu, naprotiv, usled subjektivnih grešaka u rukovođenju i unutrašnjih suprotnosti, gubio je čak i vrlo veliku ili relativno veliku nadmoćnost snaga i inicijativu, a njegove vojskovođe postajale su, kako se to kaže, generali bez vojske, vladari bez svoje zemlje.

Odavde proističe da odnos snaga u ratu, besumnje, pretstavlja objektivnu osnovu od koje zavisi i inicijativa i pasivnost, ali, nadmoćnost snaga sama po sebi ni izbliza ne znači inicijativu, niti inferiornost znači pasivnost. Tek u borbi, u takmičenju subjektivnih sposobnosti nastaje stvarna inicijativa ili pasivnost. U toku borbe inferiornost može preći u nadmoćnost snaga, pasivnost — u inicijativu, i obrnuto, prema tome da li je rukovođenje pravilno ili pogrešno. Činjenica da u Kini nijedna vladajuća dinastija nije mogla da izađe na kraj sa revolucionarnim armijama dokazuje da sama nadmoćnost snaga ne daje inicijativu, a još manje rešava konačnu pobedu. Inicijativu i pobedu može slaba strana, koja se nalazi u stanju pasivnosti, da otme iz ruku protivnika, koji ima nadmoćnije snage i inicijativu, ako ta slaba strana, oslanjajući se na realnu situaciju, aktivno iskoristi svoju subjektivnu umešnost u borbi za osvajanje za to potrebnih uslova.

83. — Gubitak nadmoćnosti i inicijative može da bude posledica pogrešnih pretstava o situaciji i neočekivanosti neprijateljskog udara. Zato planski dezorijentisati neprijatelja i nanositi mu iznenadne udare pretstavlja sredstvo, i to vrlo važno, pomoću koga se obezbeđuje nadmoćnost nad neprijateljem i otima inicijativa iz njegovih ruku. Šta treba podrazumevati pod pogrešnim pretstavama kod neprijatelja? Kao primer može da posluži epizoda u kojoj su

*) Vidi napomenu 24, 25, 26, 27, 28, 29 uz članak: »Strategiska pitanja revolucionarnog rata u Kini« u I tomu ovog dela.

trava i žbunje na planini Pakung smatrani za vojnike[18]). Jedan od metoda za dezorijentisanje neprijatelja jesu i takozvana demonstrativna dejstva.

Kada uživamo simpatije narodnih masa u toj meri da je mogućnost prodiranja obaveštenja o nama u neprijateljski tabor isključena, možemo efikasno koristiti različite metode za dezorijentisanje neprijatelja i možemo ga dovesti u težak položaj, u kome će on donositi pogrešne odluke, pogrešno dejstvovati i zbog toga izgubiti svoju nadmoćnost i inicijativu. U izreci »U ratu se ne treba libiti nikakvog lukavstva«, reč je upravo o tome.

Šta je to iznenađenje? To je iskorišćavanje nepripremljenosti kod neprijatelja. Nadmoćnost snaga bez pripremljenosti ne pretstavlja pravu nadmoćnost a znači i otsustvo inicijative. Shvatajući tu istinu, vojska koja po snazi zaostaje za neprijateljem, ali koja je spremna, često može da nanese neprijatelju iznenadne udare i da razbije onoga na čijoj je strani nadmoćnost. Mi govorimo da je bolje tući neprijatelja na maršu zato što ga tada možemo iznenaditi, tojest zateći nepripremljenog. Suština ovih dveju radnji — dezorijentisanja neprijatelja i nanošenja iznenadnih udara — sastoji se u tome što primoravamo neprijatelja da dejstvuje u uslovima neodređenosti, a sebi obezbeđujemo maksimalnu mogućnu određenost i samim tim postižemo nadmoćnost i inicijativu, postižemo pobedu. Neophodan uslov za sve ovo je dobra organizacija narodnih masa. Odavde proizlazi da je izvanredno važno podići čitav narod, podići sve one koji su protiv neprijatelja; naoružati narod tako da se mogu široko primenjivati napadi na neprijatelja i istovremeno, uz pomoć stanovništva onemogućiti prodiranje obaveštenja u neprijateljski tabor; izvršiti obezbeđenje naše vojske tako da neprijatelj ne može da sazna gde i kada se ona sprema da mu nanese udar; svim tim sredstvima stvarati objektivnu osnovu za dezorijentisanje neprijatelja i nanošenje iznenadnih udara. Ranije, u vreme revolucionarnog agrarnog rata, kineska Crvena armija često je dobijala bitke malim snagama zahvaljujući u ogromnoj meri tome što se koristila podrškom organizovanih i naoružanih narodnih masa. Po pravilu, u nacionalnom ratu može se još više računati na podršku širokih narodnih masa nego u revolucionarnom agrarnom ratu. Ali zbog grešaka učinjenih u prošlosti[19]), narodne mase u Kini nisu ujedinjene i mi, bez potrebne pripreme, teško da možemo računati na njihovu pomoć; naprotiv, njih često koristi neprijatelj. Samo odlučna i široka mobilizacija narodnih masa daće neiscrpne i nepresušne izvore za zadovoljenje svih potreba rata. Sigurno će to odigrati ogromnu ulogu i kod primene takvih metoda za izvojevanje pobede nad neprijateljem kao što su dezorijentisanje i nanošenje iznenadnih udara neprijatelju.

Mi nećemo ići za primerom sunškog kneza Hsjanga[20]); nama nije potrebno njegovo budalasto viteštvo. Nama treba da na najsigurniji način zatvorimo neprijatelju oči i uši da on oslepi i ogluvi.

Treba nam da, što je mogućno više, dovodimo njegove komandante u zabunu kako bi oni sasvim izgubili glave, i da to tada iskoristimo za dobijanje pobede. Takva je uzajamna veza između inicijative i nemanja inicijative, s jedne strane, i rukovođenja, s druge strane. Bez dobrog rukovođenja mi nećemo pobediti Japan.

84. — Dakle, Japan u etapi svog nastupanja, uglavnom, drži inicijativu u svojim rukama, zahvaljujući svojoj vojnoj moći i onim subjektivnim greškama koje smo mi činili u prošlosti i koje sada činimo. Ali ta inicijativa već delimično slabi, s jedne strane, zbog mnogih specifičnosti svojstvenih samom neprijatelju i nepovoljnih za njega, i mnogih subjektivnih grešaka (o čemu će kasnije biti reči) koje je on napravio u toku rata, a s druge strane — zbog postojanja mnogih za nas povoljnih faktora. Kao jasan dokaz ovoga može da posluži poraz, nanesen neprijatelju kod Tajerčuanga, i težak položaj u kome se on našao u provinciji Šansiju. Veliki razvoj partizanskog rata u pozadini neprijatelja osudiće njegove garnizone na okupiranoj teritoriji na potpunu pasivnost. Iako neprijatelj sada produžava svoju ofanzivu, u kojoj se inicijativa nalazi u njegovim rukama, s prekidom te ofanzive on će izgubiti i inicijativu. Nedostatak žive sile neće dati neprijatelju da beskrajno nastupa. To je prvi uzrok tome što on docnije neće moći da zadrži inicijativu. Drugi uzrok tome što će on, dostigavši izvesnu granicu, biti primoran da prekine nastupanje i što neće moći da zadrži inicijativu, biće naša ofanzivna dejstva operativnih razmera, partizanski rat u pozadini neprijatelja i mnogo drugih okolnosti. Treći uzrok je postojanje SSSR-a i promene koje su se odigrale u međunarodnoj situaciji. Iz ovoga se vidi da je inicijativa neprijatelja ograničena i da može da bude svedena na nulu. Ako Kina ubuduće bude umela da se, u rukovođenju ratom, čvrsto drži kursa na vođenje ofanzivnih dejstava operativnih i taktičkih razmera regularnim jedinicama, i da brzo širi partizanski rat u pozadini neprijatelja, a na političkom polju — da sprovede široku mobilizaciju narodnih masa, onda će strategiska inicijativa postepeno preći u naše ruke.

85. — Sada ćemo preći na pitanje elastičnosti. Šta je to elastičnost? To je konkretno ispoljavanje inicijative u boju, tojest elastično korišćenje vojske. Elastično korišćenje vojske je osnovni zadatak komandovanja, i to nimalo lak zadatak. Vođenje rata, ako se izuzmu zadaci organizovanja i vaspitavanja vojske, organizovanja i vaspitavanja stanovništva itd., znači upravo korišćenje vojske u boju; pritom sve treba da bude podređeno zadatku izvojevanja pobede. Organizovati vojsku itd., nesumnjivo, teško je, ali upotrebiti je u boju još je teže, naročito u situaciji kad se slab suprotstavlja jakom. Da se izađe na kraj sa tim zadatkom, potrebna je vrlo velika subjektivna umešnost, potrebno je umeti u neredu, nejasnoći i neodređenosti, — a to su specifične crte rata, — naći red, jasnoću i određenost. Samo tako može se pri komandovanju ispoljiti elastičnost.

86. — Osnovni kurs borbenih dejstava na frontu rata protiv japanskih zavojevača jeste vođenje munjevitih ofanzivnih dejstava po spoljašnjim pravcima. Ovaj kurs se sprovodi pomoću različitih taktičkih metoda ili načina, kao što su: dekoncentracija i koncentracija snaga, odvojeno kretanje i prikupljanje za borbu, napad i odbrana, udar i vezivanje neprijateljskih snaga, okružavanje i obilaženje, napredovanje i povlačenje. Lako je razumeti sve te taktičke metode, ali ih nije lako elastično primenjivati i smenjivati. Ovde treba uzeti u obzir tri momenta: vreme, mesto i vojne jedinice. Ako se ne izaberu kao što treba vreme, mesto i vojne jedinice, onda se ne može postići pobeda. Naprimer, ako se u napadu na neprijatelja koji se nalazi na maršu, nanese udar pre vremena, možemo otkriti sebe i samim tim pružiti mogućnost neprijatelju da preduzme mere za odbijanje udara; ako nanesemo udar sa zakašnjenjem, neprijatelj će uspeti da se pribere i stane, i tada ćemo lomiti zube o tvrd orah, kako se to kaže. Ovo se tiče izbora vremena. Dalje, izaberemo mesto za udar, recimo, na levom krilu — nađemo baš slabo mesto neprijatelju i lako postignemo pobedu, a izaberemo, recimo, desno krilo, naiđemo na odlučan otpor, i ne možemo da postignemo pobedu. Tako stoji stvar sa izborom mesta. Najzad, uzmemo za izvršenje bilo kog zadatka jednu vojnu jedinicu i lako dobijemo pobedu, a uzmemo za izvršenje toga istog zadatka drugu jedinicu i teško postignemo pobedu. Tako stoji stvar sa izborom vojnih jedinica. Ali potrebno je ne samo znati primenjivati različite taktičke metode, nego ih i smenjivati: iz napada prelaziti u odbranu, iz odbrane u napad; od napredovanja prelaziti u povlačenje, od povlačenja u napredovanje; jedinice za vezivanje neprijatelja pretvarati u jedinice za udar, a udarne u jedinice za vezivanje neprijatelja, primenjivati čas okruženje, čas obilaženje itd. Vešto smenjivanje tih metoda u skladu sa stanjem u svojoj i u neprijateljskoj vojsci, sa reljefom zemljišta kod sebe i kod neprijatelja, blagovremeno i pravilno smenjivanje tih metoda preko je potrebno da bi rukovođenje bilo elastično. Ovo se odnosi i na taktičko, i na operativno, i na strategisko rukovođenje.

87. — Po izreci starih »tajna veštog primenjivanja — u tvojoj je glavi«. Eto tu »tajnu« i nazivamo elastičnošću. Ona je plod stvaralačke sposobnosti komandanta. Elastičnost nije nepromišljena brzina, takvu brzinu treba odbacivati. Elastičnost je sposobnost razumnog komandanta da donosi blagovremene i pravilne odluke koje odgovaraju objektivnoj situaciji ili, kako se to kaže, s obzirom na vreme i situaciju (u situaciju spada stanje neprijateljske i stanje naše vojske, reljef zemljišta itd.). U tome se i sastoji »tajna veštog primenjivanja«. Oslanjajući se na to, moći ćemo zadobiti više pobeda u munjevitim ofanzivnim dejstvima po spoljašnjim pravcima, izmeniti odnos snaga u svoju korist, istrgnuti inicijativu iz ruku neprijatelja, pritisnuti ga i razbiti, i onda će konačna pobeda pripasti nama.

88. — Sada ćemo preći na planiranje. Usled neodređenosti, karakteristične za rat, ostvarivati planiranje u ratu daleko je teže no u bilo kom drugom poslu. Ali »svaki posao, ako je ranije pripremljen, krunisaće se uspehom, a ako nije pripremljen, propašće«. Bez plana i prethodne pripreme nemoguće je postići pobedu u ratu. U ratu ne postoji apsolutna određenost, ali to ne znači da u njemu nema izvesne relativne određenosti. Svoj položaj mi poznajemo relativno pouzdano, a položaj neprijatelja — sasvim nepouzdano. Ali, ipak, ima znakova po kojima se može nagađati kakav je položaj neprijatelja; postoje konci i ako se za njih uhvatiš, razmrsićeš celo klupče; postoji određena logičnost pojava koja nam daje materijala za razmišljanje. Sve to i stvara izvestan stepen relativne određenosti, koja može da služi kao objektivna osnova za plansko vođenje rata. Razvitak savremene tehnike (telegraf, radio, avion, automobil, železnice, brodovi itd.) povećao je mogućnost planiranja vojnih dejstava. Ali, pošto određenost u ratu ima veoma ograničen i kratkotrajan karakter, planiranje u vojnim dejstvima ne može da bude potpuno i postojano. Planovi se menjaju sa razvojem (tokom, razvitkom) rata, a stepen tih promena zavisi od razmera vojnih dejstava. Taktički planovi, naprimer, planovi napada i odbrane viših i nižih taktičkih jedinica, često se moraju menjati po nekoliko puta na dan. Operativni planovi, tojest planovi dejstava krupnih operativnih združenih jedinica, uglavnom mogu da predvide čitav tok operacije do kraja, ali često se događa da u toku operacije podležu delimičnom, a ponekad čak i potpunom revidiranju. Strategiski plan izrađuje se s obzirom na opšti položaj obeju zaraćenih strana, i zbog toga je stepen njegove postojanosti još veći; ali i on odgovara samo za određenu strategisku etapu, a kad rat pređe u novu etapu, strategiski plan treba da bude izmenjen. Izrada i menjanje taktičkih, operativnih i strategiskih planova od strane svakog komandanta u sferi njegove kompetencije i u saglasnosti sa situacijom pretstavlja važnu kariku u rukovođenju vojnim dejstvima. U tome se i sastoji konkretno ostvarivanje elastičnosti u vojnim dejstvima, tojest praktična »veština primenjivanja«. Svi komandanti koji učestvuju u ratu protiv japanskih zavojevača treba da obrate na ovo naročitu pažnju.

89. — Izvesni ljudi, pozivajući se na promenljivost svojstvenu ratu, potpuno odriču relativnu postojanost vojnih planova i principa. Oni tvrde da su takvi planovi i principi »mehanistički«. Ovo je pogrešno mišljenje. Kao što je napred već rečeno, mi u celini priznajemo da plan ili princip u ratu može da ima samo relativnu postojanost, zbog toga što u borbenoj situaciji postoji samo relativna određenost, a rat teče (ide, razvija se) vrlo brzo. Zbog toga takve planove treba blagovremeno menjati ili ispravljati u skladu sa promenama situacije i tokom rata. Ako ne budemo to radili, pretvorićemo se u šabloniste. Ali ipak se nikako ne može poricati relativna postojanost vojnih planova i principa u toku nekog određenog razmaka vremena. Poricati to — znači poricati sve, poricati sam rat,

poricati čak i samog sebe. Pošto se ratna situacija i vojna dejstva karakterišu relativnom postojanošću, treba stvarati relativno postojane planove i principe uslovljene tom situacijom i dejstvima. Naprimer, zbog toga što u datoj konkretnoj etapi položaj na frontu u Severnoj Kini i dekoncentracija 8 armije radi borbenih dejstava imaju postojan karakter, postaje izvanredno potrebno da se stvori i relativno postojana strategiska linija za 8 armiju: »Uglavnom voditi partizanski rat, ali ne odbacivati ni manevarska dejstva regularne vojske kad za to ima povoljnih uslova«. Operativna linija realnija je za kraći vremenski period od napred pomenute strategiske linije, a taktička linija još realnija za još kraći period vremena. Ali za određeni vremenski period svaka od ovih linija odlikuje se postojanošću. Negiranje ovoga dovodi do toga da vojni rukovodici ne znaju od čega da počnu, i postaju relativisti u vojnom delu, koji nemaju čvrstog ubeđenja i puštaju da ih nose talasi. Niko i ne tvrdi da ova ili ona linija koja se primenjuje u toku određenog vremenskog perioda, takođe ne doživljava promene, jer da nema takvih promena, ne bi se ni dešavale potpune promene linija. Ali te promene linije imaju svojih granica, tojest one se događaju u okviru ostvarivanja date linije u različitim borbenim dejstvima; a tada se ne događaju promene u osnovnoj suštini linije u celini, tojest u njoj se događaju samo kvantitativne, a ne kvalitativne promene. Osnovna suština linije za dati vremenski period ne menja se. Upravo na to smo mislili kada smo govorili o relativnoj postojanosti za određeni vremenski period. Relativna postojanost u granicama posebnih, izdvojenih etapa opšteg toka rata sa njenom apsolutnom promenljivošću — takva je naša pretstava o suštini vojnog plana, principa i linije.

90. — Pošto smo izložili naše misli o strategiskom kursu na vođenje dugotrajnog, odbranbenog rata na unutrašnjim pravcima i o kursu na munjevita ofanzivna dejstva operativnih i taktičkih razmera na spoljašnjim pravcima, kao i o inicijativi, elastičnosti i planiranju, možemo da rezimiramo sve rečeno u nekoliko reči.

Rat protiv japanskih zavojevača treba voditi po određenom planu. Vojni planovi, tojest konkretna primena naše strategije i taktike treba da budu elastični i da se saobražavaju ratnoj situaciji. Treba svuda težiti da se slabost pretvori u nadmoćnost, da se pasivnost pretvori u inicijativu, s tim da se odnos snaga izmeni u našu korist. A sve to skupa treba da bude izraženo na operativnom i taktičkom planu — u munjevitim ofanzivnim dejstvima po spoljašnjim pravcima, a na strategiskom planu — u vođenju dugotrajnog odbranbenog rata na unutrašnjim pravcima.

MANEVARSKA DEJSTVA REGULARNE VOJSKE, PARTIZANSKI RAT, POZICISKI RAT

91. — Osnovni sadržaj našeg rata — munjevita ofanzivna dejstva operativnih i taktičkih razmera po spoljnim pravcima u toku

dugotrajnog odbranbenog rata na unutrašnjim pravcima — konkretno se pretvara u oblik manevarskog rata. Manevarski rat je oblik vođenja munjevitih ofanzivnih dejstava operativnih i taktičkih razmera po spoljašnjim pravcima snagama regularnih operativnih združenih jedinica koje dejstvuju na širokim frontovima i prostranim vojištima. Pored toga, u manevarska dejstva spada i takozvana manevarska odbrana, koja se primenjuje u izvesnim neophodnim slučajevima za olakšavanje ofanzivnih dejstava, takođe i napad na utvrđene položaje neprijatelja i otsudna odbrana, koji igraju pomoćnu ulogu. Karakteristične crte manevarskog rata jesu: upotreba regularnih operativnih združenih jedinica, nadmoćnost snaga u dejstvima operativnih i taktičkih razmera, ofanzivni karakter dejstava i pokretljivost.

92. — Kina ima prostranu teritoriju i mnogobrojnu vojsku, ali njena vojska nije dovoljno tehnički opremljena i obučena. Neprijatelju nedostaje živa sila, ali on ima preimućstvo nad nama u opremljenosti i borbenoj obučenosti vojske. U tim uslovima, nesumnjivo, kao glavni oblik borbenih dejstava treba uzeti manevarska ofanzivna dejstva; druge oblike treba koristiti kao pomoćne, s tim da rat u celini bude manevarski. Treba se boriti protiv tendencija ka bekstvu, čije pristalice priznaju samo otstupanje, a ne priznaju nastupanje, i u isti mah protiv nerazumne hrabrosti, koja priznaje samo nastupanje a ne i otstupanje.

93. — Jednu od specifičnosti manevarskog rata pretstavlja njegova pokretljivost, koja ne samo da dopušta, nego i zahteva od operativne vojske velike marševe i u nastupanju i u povlačenju. Ali to nema ničeg zajedničkog sa bekstvom u stilu Han Fu Čua[21]). Osnovni zahtev rata pretstavlja uništenje neprijateljskih snaga, a drugi — čuvanje svojih snaga. Čuvanje svojih snaga ističe kao cilj uništenje snaga neprijatelja, a uništenje neprijateljskih snaga pretstavlja najefikasniji način za čuvanje svojih snaga. Zbog toga se manevarski rat nikako ne svodi samo na manevar, bekstvo u pozadinu bez ikakvog napredovanja, kako to kažu, pokušavajući da se odbrane, Han Fu Ču i kompanija, jer se slično »manevrovanje« ne slaže sa osnovnim ofanzivnim karakterom manevarskog rata. Kod takvog »manevrovanja« može se »promanevrovati« čitava kineska zemlja, ma koliko bila ona prostrana.

94. — Ali postoji i druga krajnost, koja je za osudu, to je nerazumna hrabrost, koja priznaje samo nastupanje, a otstupanje ne priznaje. Mi smo za takav manevarski rat čiji sadržaj u bitkama i bojevima pretstavlja vođenje munjevitih ofanzivnih dejstava po spoljašnjim pravcima; takav rat obuhvata kao pomoćna sredstva i poziciski rat, i manevarsku odbranu i povlačenje. Bez svega toga nemogućno je voditi manevarski rat u punom smislu te reči. Nerazumna hrabrost može se nazvati vojnom kratkovidošću; izvor njen je najčešće bojazan da će se izgubiti teritorija. Takvi »junaci« ne shvataju da je jedna od specifičnosti manevarskog rata njegova

pokretljivost, koja ne samo da dopušta, nego i zahteva od operativne vojske velike marševe u nastupanju i povlačenju. Kad imamo aktivne ciljeve, kad želimo da dovedemo neprijatelja u položaj nepovoljan za njega a za nas povoljan, često je potrebno da se neprijatelj nalazi u pokretu i da imamo mnogo preimućstava, naprimer: povoljan reljef zemljišta; položaj neprijatelja koji dozvoljava da mu nanesemo udar; nama naklonjeno stanovništvo koje isključuje mogućnost prodiranja vesti u neprijateljski tabor; zamorenost neprijatelja, iznenadnost našeg udara itd. Znači, traži se da neprijatelj napreduje, pa čak i po cenu privremenog gubitka jednog dela naše teritorije; nema razloga žaliti za tim, zato što privremeni i delimični gubitak teritorije pretstavlja cenu za očuvanje i oslobođenje čitave naše zemlje zauvek. Kada postavljamo sebi pasivne ciljeve, — u svim onim slučajevima kad smo u nepovoljnom položaju koji veoma ozbiljno ugrožava očuvanje naših snaga, — opet se treba povlačiti bez kolebanja, da se snage sačuvaju i, u izabranom podesnom trenutku, ponovo nanese udar neprijatelju. Ovu istinu nikako ne mogu da shvate »nerazumni junaci«; kad se nađu u očigledno nepovoljnom položaju, oni se i dalje tuku za svaki grad, za svaki pedalj teritorije, a posle toga ne samo da gube gradove i teritoriju, nego ne mogu da sačuvaju ni svoje sopstvene snage. Mi smo uvek bili za »uvlačenje neprijatelja u dubinu«, upravo zato što u toku strategiske odbrane ovo stvarno pretstavlja najefikasniji način dejstava slabe vojske protiv jake.

95. — Od svih oblika borbenih dejstava u ratu protiv japanskih zavojevača glavni oblik pretstavljaju manevarska dejstva regularne vojske, a sledeća po važnosti su partizanska dejstva. Kad govorimo da su u ratu kao celini manevarska dejstva regularne vojske — glavna, a partizanska — pomoćna, mislimo da sudbinu rata rešava, u osnovi, regularna vojska, a pre svega njena manevarska dejstva, jer u rešavanju sudbine rata partizanski odredi ne mogu da uzmu na sebe glavnu ulogu. Ali sve to ne znači ipak da partizanska dejstva ne igraju važnu strategisku ulogu u ratu protiv japanskih zavojevača. Strategiski značaj partizanskih dejstava u ovom ratu, u celini, samo vrlo malo zaostaje po značaju za manevarskim dejstvima regularne vojske, pošto je bez podrške od strane partizanskih snaga nemoguće savladati neprijatelja. Odavde proističe da se pred nas postavlja strategiski zadatak razvitka partizanskog rata u manevarska dejstva regularne vojske. U toku dugotrajnog i surovog rata partizanska dejstva neće ostati na istoj visini, već će se izdići na nivo manevarskih dejstava regularne vojske. Na taj način, partizanska dejstva igraju dvojaku strategisku ulogu: s jedne strane, ona pomažu da dejstva regularne vojske budu uspešna, a s druge — ona sama sve više dobijaju karakter dejstava regularne vojske. Ako se uzme u obzir da će partizanska dejstva u ratu protiv japanskih zavojevača biti izvanredno široka i izvanredno dugotrajna, onda se njihova strategiska uloga tim pre ne može potcenjivati. Zbog svega

rečenog, u partizanskom ratu u Kini iskrsavaju ne samo taktički, no i svojevrsni specifični strategiski problemi. Toj temi posvećen je moj članak »Pitanja strategije partizanskog rata protiv japanskih zavojevača«.

Ranije smo već govorili, analizirajući tri strategiske etape rata protiv japanskih zavojevača, da od svih oblika borbenih dejstava glavni oblik, u prvoj etapi, pretstavljaju manevarska dejstva regularne vojske, a da partizanski i poziciski rat igraju pomoćnu ulogu; u drugoj etapi partizanski rat postaće glavni oblik, a manevarska dejstva regularne vojske i poziciski rat — pomoćni; u trećoj etapi manevarska dejstva regularne vojske opet će postati glavni oblik, a poziciski i partizanski rat — pomoćni. Ali u trećoj etapi manevarska dejstva neće se više voditi samo snagama prvobitne regularne operativne vojske: jedan deo, čak dosta znatan i važan deo manevarskih operacija uzeće na sebe partizanski odredi, koji će se tada podići na nivo regularne vojske. Razmatranje ove tri etape pokazuje da partizanska dejstva u ratu Kine protiv japanskih zavojevača nikako ne pretstavljaju samo sporedan faktor; naprotiv, ona su pozvana da odigraju u njemu najveću ulogu, još neviđenu u svetskoj vojnoj istoriji. Zbog toga je preko potrebno izdvojiti iz nekoliko miliona regularne vojske, koji sačinjavaju našu Armiju, u najmanju ruku nekoliko stotina hiljada ljudi, rasturiti ih po čitavoj teritoriji okupiranoj od strane neprijatelja, dići u boj oružane odrede mesnog stanovništva i uz njihovu podršku voditi partizanski rat. Vojska odvojena za dati cilj treba svesno da preuzme na sebe taj sveti zadatak. Ona ne sme smatrati da to ponižava njeno dostojanstvo, da ona neće moći odmah da postane nacionalni heroj zbog toga što će imati manje mogućnosti da vodi borbe krupnih razmera. Takvo mišljenje je pogrešno. Partizanski rat ne donosi tako brze uspehe i tako veliku slavu kao rat što ga vodi regularna vojska, ali, kako se to kaže: »konj pokazuje snagu daleko putujući, a čovečije srce — dugo služeći«. U toku duge i surove borbe partizanski rat će pokazati svoju snagu i moć; taj rat je stvar od najvećeg značaja. Pritom, regularna vojska, rasturajući svoje snage, vodiće partizanski rat, a koncentrišući ih, moći će ponovo da vodi manevarski rat. 8 armija tako i dejstvuje. Rukovodeći princip u dejstvima 8 armije ovakav je: »Pretežno voditi partizanski rat, ali ne odbacivati ni manevarska dejstva regularne vojske kad za to ima povoljnih uslova«. Ova orijentacija je potpuno pravilna, a gledište ljudi koji istupaju protiv nje nepravilno je.

96. — Frontalni rat — kako odbranbeni tako i ofanzivni — za Kinu je u sadašnjem stanju njene tehnike uopšte nemoguć. To je takođe izraz naše slabosti. Osim toga, koristeći se širokim prostranstvima Kine neprijatelj će zaobilaziti naše odbranbene objekte. Zbog toga mi nemamo mogućnosti da iskoristimo frontalni rat ne samo kao osnovni, nego i kao koliko-toliko značajniji oblik borbenih dejstava. Ali u prvoj i drugoj etapi rata delimično primenjivanje

poziciskih metoda u okviru manevarskog rata, u svojstvu pomoćnog sredstva u operacijama, potpuno je mogućno i potrebno. Takozvana manevarska odbrana polupoziciskog karaktera, primenjivana u cilju iznuravanja neprijatelja i dobitka u vremenu, metodom otpora pružanog naizmenično na nizu linija, tim pre pretstavlja neizbežan deo manevarskog rata. Kina treba ubrzano da snabdeva svoju vojsku novom tehnikom da bi, u etapi protivofanzive, bila u stanju da uspešno izvršava zadatke pri napadu na utvrđene neprijateljske položaje. Nesumnjivo je da će u etapi protivofanzive značaj frontalnog rata porasti, jer će u tom periodu neprijatelj preći na upornu odbranu svojih položaja, te bez snažnog napada na njih, koordiniranog sa manevarskim dejstvima, mi nećemo biti u stanju da povratimo izgubljenu teritoriju. Ali, bez obzira na to, u trećoj etapi mi ćemo morati da energično težimo tome da manevarska dejstva ostanu glavni oblik rata. Stvar je u tome što je poziciski (rovovski), rat u onom obliku kakav je nastao u Zapadnoj Evropi u početku završne etape Prvog svetskog rata, u znatnoj meri sputavao veštinu rukovođenja i pokretljivost vojske. Ali, kada se vojna dejstva vode u tako velikoj zemlji kao što je Kina, koja će, osim toga, tokom relativno dugog vremena ostati zemlja tehnički zaostala, ipak će morati doći do toga da se »napusti rovovski rat«. Čak i u trećoj etapi, bez obzira na povišenje nivoa tehničke opremljenosti Kine, teško da ćemo moći u tom smislu prevazići neprijatelja. Na taj način, mi ćemo biti prinuđeni da ulažemo napore za maksimalno razvijanje manevarskih dejstava; u protivnom slučaju mi nećemo ugledati konačnu pobedu. Dakle, u ratu Kine protiv japanskih zavojevača, u celini, poziciski rat neće biti osnovni oblik; osnovni oblik biće manevarska dejstva regularne vojske, a važnu ulogu igraće partizanski rat. U ovim oblicima rata veština rukovođenja i pokretljivost vojske mogu da dobiju potpunu širinu, a to će biti sreća u našoj nesreći.

RAT ISCRPLJIVANJA I RAT UNIŠTAVANJA

97. — Kao što smo napred govorili, suština rata, tojest cilj rata kao takvog, sastoji se u čuvanju svojih snaga i uništavanju neprijateljskih snaga. Za postizavanje toga cilja imamo tri oblika vojnih dejstava: manevarska dejstva regularne vojske, poziciski rat i partizanski rat. Stepen efikasnosti ovih oblika pri njihovom korišćenju različit je, zbog čega je uobičajeno da se ratovi dele na takozvane ratove iscrpljivanja i ratove uništavanja.

98. — Možemo, pre svega, reći da je rat protiv japanskih zavojevača rat iscrpljivanja i u isti mah rat uništavanja. Zašto? Faktor snage neprijatelja zasada još deluje, strategiska nadmoćnost i inicijativa, kao i ranije, pripadaju njemu. Prema tome, bez bitaka i bojeva za uništenje nemogućno je brzo i efikasno uništiti faktor snage, oboriti nadmoćnost neprijatelja i preoteti mu inicijativu.

Faktor naše slabosti isto tako i dalje postoji: mi se još nismo oslobodili strategiske inferiornosti i pasivnosti. Ako hoćemo da dobijemo u vremenu, da popravimo unutrašnje i međunarodne uslove i da izmenimo nepovoljnu situaciju u kojoj se sada nalazimo, mi moramo voditi bitke i bojeve za uništenje. Zbog toga dejstva operativnih razmera za uništenje služe kao sredstvo strategiskog iscrpljivanja neprijatelja, i u tom smislu dejstva za uništenje označavaju dejstva za iscrpljenje. Glavno sredstvo koje daje Kini mogućnost da vodi dugotrajan rat jeste iscrpljivanje neprijatelja putem uništavanja njegovih snaga.

99. — Ali uporedo s tim za strategisko iscrpljivanje neprijatelja treba voditi i bitke za iscrpljivanje. Uopšte uzev, manevarska dejstva ostvaruju zadatke uništavanja, poziciski rat je predodređen za iscrpljivanje neprijatelja, a partizanski rat ispunjava istovremeno zadatke iscrpljivanja i zadatke uništavanja. Ova tri oblika vojnih dejstava međusobno se razlikuju. U tom smislu dejstva za uništenje nisu isto što i dejstva za iscrpljenje. Dejstva za iscrpljenje operativnih razmera pretstavljaju pomoćno, ali u isti mah neizbežno sredstvo za vođenje dugotrajnog rata.

100. — Kako sa gledišta teorije, tako i sa gledišta praktičnih potreba, da bi postigla strategiski cilj: ozbiljno iscrpljivanje neprijateljskih snaga, — Kina treba u etapi odbrane da koristi tu osobenost manevarskih dejstava regularne vojske da ona rešavaju, pre svega, zadatak uništenja neprijateljskih snaga, tu osobenost poziciskog rata, koji ima pomoćni značaj, da on rešava, pre svega, zadatak iscrpljivanja neprijatelja, i, najzad, tu osobenost partizanskog rata da on istovremeno rešava zadatke delimičnog uništavanja i delimičnog iscrpljivanja neprijateljskih snaga. U etapi ravnoteže treba i dalje iskorišćavati navedene osobenosti partizanskog rata i manevarskih dejstava regularne vojske za još veće iscrpljivanje neprijatelja. Sve to treba da je usmereno na to da se rat otegne i da se, menjajući postepeno odnos snaga u našu korist, pripreme uslovi za prelaz u protivofanzivu. Za vreme protivofanzive treba i dalje iscrpljivati neprijatelja uništavajući njegove snage, s tim da se konačno isteraju zavojevači.

101. — Ali desetomesečno ratno iskustvo pokazalo je da su se u mnogim bitkama, čak i u većini njih, manevarska dejstva regularne vojske faktički pretvarala u dejstva za iscrpljenje i da se zadaci uništenja neprijatelja, koje treba da izvršava partizanski rat, zasada još u izvesnim rejonima ne izvršavaju u potrebnoj meri. Pozitivna strana situacije sastoji se u tome što smo mi, bilo kako bilo, ipak do izvesnog stepena iscrpli neprijatelja; to ima značaja za vođenje dugotrajnog rata i za postizanje konačne pobede, jer se naša krv ne proliva uzalud. Negativne strane, opet, sastoje se, pre svega, u tome što nismo dovoljno iscrpli neprijatelja. Zatim, u tome što su naši gubici ipak prevazišli naše trofeje. Iako se mora priznati da su za takvo stanje postojali objektivni uzroci — razlika

između nas i neprijatelja u stepenu tehničke opremljenosti i u nivou borbene obučenosti ličnog sastava, — ipak, kako sa gledišta teorije tako i sa gledišta prakse treba stalno preporučivati regularnoj vojsci da uporno vodi rat uništavanja kad za to ima povoljnih uslova. Iako partizanski odredi pri ostvarivanju mnogih konkretnih zadataka, kao što su diverzije i dezorganizacija pozadine, moraju da se ograničavaju na dejstva za iscrpljenje, ipak im treba preporučivati, a i oni sami treba o tom da vode brigu, da u svim onim bitkama i bojevima, u kojima za to ima povoljnih uslova, uništavaju snage neprijatelja, s tim da postignu što je moguće veću iscrpljenost njegovih snaga i što je moguće veće popunjavanje svojih rezervi.

102. — Ono što nazivamo »spoljašnji pravci dejstva«, »munjevitost« i »nastupanje« u izrazu: »kurs na vođenje munjevitih ofanzivnih dejstava po spoljašnjim pravcima«, isto kao i »manevar« u izrazu »manevarski rat«, s gledišta forme boja sastoji se, uglavnom, u primenjivanju taktike okruživanja i obilaženja i zbog toga zahteva koncentraciju nadmoćnih snaga. Prema tome, koncentracija snaga i primenjivanje taktike okruživanja i obilaženja pretstavljaju neophodan uslov za vođenje manevarskog rata, tojest za vođenje munjevitih ofanzivnih dejstava po spoljašnjim pravcima. A sve je to namenjeno uništavanju neprijateljskih snaga.

103. — Snagu japanskoj vojsci ne daje samo njeno naoružanje, nego i obučenost njenog ličnog sastava, njena organizovanost, njena vera u pobedu, jer ona u ranijim ratovima nije znala za poraz, njena fanatička odanost imperatoru i božanstvima, nadmena gordost, potcenjivanje Kineza itd. Sve te crte kod nje stvorilo je samurajsko vaspitanje, koje je sprovodila japanska soldateska mnogo godina, kao i nacionalni običaji Japana. To je glavni uzrok i činjenici da naša vojska nanosi Japancima veće gubitke u poginulim i ranjenim nego u zarobljenicima. U prošlosti mnogi nisu to dovoljno uzimali u obzir. Da se iz osnova poljuljaju ovi temelji japanske vojske, trebaće mnogo vremena. Mi moramo, pre svega, ozbiljno da računamo s tim njenim osobinama i da strpljivo i planski razvijamo u tom smislu raznovrstan rad: politički rad, međunarodnu propagandu, agitaciju u japanskom narodu. U ratu treba primenjivati dejstva za uništenje, koja takođe pretstavljaju jedan od metoda naše delatnosti u tom pravcu. Pesimisti se mogu pozivati na pomenute faktore snaga japanske vojske radi proturanja teorije o neizbežnom porobljavanju Kine, a vojni stručnjaci koji zastupaju liniju pasivnosti mogu na osnovu toga da govore protiv dejstava za uništenje. Što se pak nas tiče, mi, naprotiv, smatramo da se svi ti faktori snage japanske vojske mogu poljuljati, a takav proces je već počeo. Način da se ta snaga poljulja jeste, uglavnom, politički rad s japanskim vojnicima; ne treba se potsmevati njihovoj nadmenoj gordosti, nego ulaziti u njihov položaj i usmeravati tu gordost u prave kanale. Velikodušnim ophođenjem sa zarobljenicima treba pomoći japan-

skim vojnicima da uvide antinarodni, agresivni karakter rata koji vode vlastodršci Japana; s druge strane, treba im pokazati nepokolebljivost duha, samopožrtvovanost i ratničku hrabrost kineske vojske i kineskog naroda, drugim rečima, treba im nanositi poražavajuće udare u bojevima za uništenje.

Kao što pokazuje desetomesečno iskustvo rata, uništenje neprijateljskih snaga moguéno je. Kao dokaz za to služe bitke kod prevoja Pingsinga i Tajerčuanga. Posle toga borbeni duh japanske vojske već se počeo kolebati, vojnici ne shvataju ciljeve rata; našavši se okruženi kineskom vojskom i kinesknm narodom, oni u jurišima pokazuju znatno manje hrabrosti od kineskih vojnika, itd. Svi ti objektivni uslovi koji pogoduju našim dejstvima za uništenje sve više će se razvijati u zavisnosti od toga koliko će trajati rat. Okolnost da naša dejstva za uništenje razbijaju oholost neprijatelja, znači da će ta dejstva, sa svoje strane, poslužiti kao jedan od uslova za skraćivanje trajanja rata i najbrže oslobođenje japanskih vojnika i čitavog japanskog naroda. Mačka se samo sa mačkom druži, a nikad sa mišem.

104. — Osim toga, treba priznati da mi danas zaostajemo za neprijateljem u tehničkoj opremljenosti i u nivou obučenosti ličnog sastava. Zbog toga je nama u mnogim slučajevima, naročito u ravničarskim predelima, teško da ostvarimo maksimalno uništenje žive sile neprijatelja, zarobljavanjem, naprimer, čitave ili većeg dela njegove vojske koja učestvuje u boju. Preterani zahtevi u tom smislu, koje ističu pristalice teorije o brzoj pobedi, takođe su nepravilni. Pravilan zahtev u ratu protiv japanskih zavojevača treba da bude: voditi rat uništenja koliko je god to moguéno. U svim povoljnim prilikama treba stvarati u svakom boju nadmoćnost snaga i primenjivati taktiku okružavanja i obilaženja; ako nema mogućnosti da se neprijatelj potpuno okruži, onda treba okružiti makar jednu njegovu jedinicu; ako nema mogućnosti da se zarobi čitava jedinica, onda treba zarobiti makar jedan deo okruženih snaga; ako nema mogućnosti da se zarobi ni taj deo okruženih snaga, onda treba izbaciti iz stroja što je moguće više vojnika te okružene jedinice. U svima slučajevima kada situacija ne pogoduje dejstvima za uništenje, treba voditi dejstva za iscrpljenje. U dejstvima za uništenje treba primenjivati princip koncentracije snaga, a u dejstvima za iscrpljenje — princip rasturanja snaga. Što se tiče komandovanja operacijama, u dejstvima za uništenje treba primenjivati princip centralizacije komandovanja, a u dejstvima za iscrpljenje — princip decentralizacije. To su osnovne direktive za vođenje borbenih dejstava u ratu protiv japanskih zavojevača.

MOGUĆNOST KORIŠĆENJA GREŠAKA NEPRIJATELJA

105. — Mogućnost za pobedu nad neprijateljem daje nam čak i njegovo sopstveno komandovanje. Nikad, još od Starog veka,

nije bilo vojskovođa koje nisu pravile greške; kod neprijatelja se mogu otkriti greške, a isto tako je i nama samima teško da ih izbegnemo, te, prema tome, postoji mogućnost korišćenja neprijateljevih grešaka.

Sa gledišta strategije i operativne veštine neprijatelj je u toku deset meseci zavojevačkog rata već napravio čitav niz grešaka. Od njih ćemo navesti pet najkrupnijih. Prva se sastoji u tome što neprijatelj polako povećava svoje snage. To je posledica njegovog potcenjivanja snaga Kine, kao i oskudice žive sile kod njega. Neprijatelj se uvek držao prema nama s potcenjivanjem i posle zauzimanja četiri severoistočne provincije, što ga nije stalo velikog truda, okupirao je istočni deo provincije Hopeja i severni deo provincije Čahara. To se može smatrati njegovim strategiskim izviđanjem. Iz toga je on izveo zaključak: Kina je nešto potpuno trošno, kao kakva gomila peska. Na toj osnovi on je došao na misao da ga ništa neće stajati da razbije Kinu, razradio je plan takozvanog »munjevitog« rata, stavio u pokret neznatne snage i pokušao da nas uhvati »na prepad«. Neprijatelj nikako nije očekivao da će za deset meseci rata u Kini biti ostvareno tako veliko okupljanje snaga i da će naš otpor postati tako snažan. On je sasvim zaboravio da je Kina stupila u epohu progresa, da u njoj već postoji napredna partija, napredna vojska i narod koji ide putem progresa. Kad se neprijatelj osetio na muci, on je počeo postepeno pojačavati snage, i povećao je, u nekoliko mahova, broj svojih divizija od desetak na trideset. Ako bude hteo da i dalje napreduje u dubinu Kine, neće to moći da učini bez daljeg povećavanja svojih snaga. Ali, pošto Japan zauzima neprijateljski stav prema Sovjetskom Savezu, i pošto su njegove rezerve u ljudstvu i finansiska baza ograničene, za broj vojske koju Japan može da angažuje postoji granica, kao što postoji i krajnja granica od koje on više neće moći napredovati. Druga greška se sastoji u otsustvu jasno izraženog glavnog udara. Do bitke kod Tajerčuanga neprijateljske snage bile su raspoređene, uglavnom, ravnomerno između Centralne i Severne Kine. Takav ravnomeran raspored bio je i u svakom od ta dva dela Kine. Naprimer, u Severnoj Kini japanske snage bile su ravnomerno raspoređene između tri železničke pruge — Tjencin-pukouške, Pejping-hankouške i Tatung-pučouške; na svakoj od tih pruga izvestan deo žive sile bio je izbačen iz stroja, a jedan deo je bio razmešten po zaposednutoj teritoriji u svojstvu garnizona, tako da za dalje nastupanje Japancima nije ostalo vojnika. Posle poraza kod Tajerčuanga oni su poveli računa o lekciji koju su dobili, pa su koncentrisali svoje glavne snage na hsučouškom pravcu. Na taj način, može se smatrati da je ta pogreška blagovremeno ispravljena. Treća greška sastojala se u tome što nije bilo obezbeđeno strategisko sadejstvo. U svakoj od dveju grupacija, u Centralnoj i Severnoj Kini, uopšte uzev, bilo je izvesnog sadejstva, ali sadejstva između samih tih grupacija uopšte nije bilo: kad su se na južnom

delu Tjencin-pukouške železničke pruge vodile borbe kod Sjaopangpua, na severnom delu te iste pruge Japanci nisu pokazali nikakvu aktivnost; isto tako, kad su se na severnom delu vodile borbe kod Tajerčuanga, Japanci se na južnom delu pruge nisu ni makli. Kad su na oba mesta dobili dobru lekciju, i kad je radi inspekcije stigao vojni ministar Japana, a načelnik japanskog Generalštaba dojurio u Kinu i preuzeo komandu, može se smatrati da su oni za izvesno vreme uspostavili izvestan kontakt. U redovima japanskih zemljoposednika, buržoazije i militarista postoje veoma ozbiljne suprotnosti, koje se sve više zaoštravaju a jedna od konkretnih manifestacija tih suprotnosti jeste otsustvo sadejstva između raznih frontova u Kini. Četvrta greška sastojala se u tome što su bili propušteni povoljni strategiski momenti. To se najjasnije pokazalo u tome što su se Japanci posle zauzimanja Nankinga i Taijuana zaustavili, uglavnom zbog toga što im je nedostajalo žive sile, što nisu imali vojske za strategisko gonjenje. Peta greška je u tome što im je retko polazilo za rukom da unište okruženu vojsku, iako su izveli mnoga okruženja. Do bitke kod Tajerčuanga u operacijama kod Šangaja, Nankinga, Cangčoua, Paotinga, Nankoua, Sinkoua i Linfena bilo je mnogo razbijenih kineskih jedinica, a zarobljenika malo; tu je došla do izražaja nesnalažljivost japanskog komandovanja.

Pet nabrojanih grešaka — sporo povećavanje snaga, otsustvo strategiskog sadejstva, otsustvo jasno izraženog glavnog udara, neiskorišćavanje povoljnih momenata i neznatan broj uništene vojske i pored velikog broja okruženja — svedoče o nesposobnosti japanskog komandovanja u periodu koji je prethodio bici kod Tajerčuanga. Iako su posle bitke kod Tajerčuanga bile unete izvesne korekcije u rukovođenje japanskom vojskom, i pored toga, zbog takvih činilaca, kao što su nedostatak žive sile i unutrašnje suprotnosti Japana, japansko komandovanje će neizbežno i ubuduće praviti greške, pri čemu će, spasavajući situaciju na jednom mestu, doživljavati poraze na drugom. Naprimer, koncentracija snaga u Hsučouu stvorila je veliku brešu na teritoriji Severne Kine koju su Japanci okupirali, a to je nama pružilo mogućnost da nesmetano razvijemo partizanska dejstva.

Sve što je rečeno odnosi se na greške koje je napravio sam neprijatelj, a ne na one koje smo mu mi nametnuli. Ali mi možemo svesno da navodimo neprijatelja na mnoga pogrešna dejstva, tojest, putem razumnih i efikasnih mera i uz podršku organizovanih narodnih masa, da dezorijentišemo neprijatelja i da ga primoramo da dejstvuje onako kako mi hoćemo. Naprimer, mogu se iskoristiti demonstrativna dejstva, o čijim je mogućnostima primene napred bilo reči. Sve to pokazuje da izvesne mogućnosti za pobedu možemo da nađemo čak i u dejstvima komandovanja neprijatelja. Ali mi ne treba da razmatramo tu mogućnost kao važnu osnovu za svoje strategiske planove. Naprotiv, bolje neka naši planovi budu zasno-

vani na pretpostavci da će neprijatelj napraviti minimum grešaka, — tako će biti sigurnije.

Dalje, isto tako kao što možemo da koristimo pogreške neprijatelja, tako i on može da koristi naše pogreške. Zbog toga se zadatak našeg komandovanja sastoji u tome da broj pogrešaka kojima bi mogao da se koristi neprijatelj svede na minimum. Ali grešaka u komandovanju neprijatelja već je bilo; takvih grešaka biće i ubuduće, one se mogu stvarati i našim naporima — i sve se one mogu upotrebiti u našu korist. Rukovodioci rata protiv japanskih zavojevača treba daulože sve napore da iskoriste te greške. U strategiskom i operativnom rukovođenju neprijatelja mnogo štošta je sasvim rđavo, ali u oblasti rukovođenja bojem, tojest u taktičkom rukovođenju borbenim dejstvima viših i nižih taktičkih jedinica, kod njega ima mnogo stvari koje mi treba da naučimo.

PITANJE ODLUČUJUĆIH BITAKA U RATU PROTIV JAPANSKIH ZAVOJEVAČA

106. — Odlučujuće bitke u ratu protiv japanskih zavojevača mogu se podeliti na tri kategorije: prvo, odlučujuće bitke i bojevi čiji je uspeh nesumnjiv, — njih treba voditi neizostavno; drugo, odlučujuće bitke i bojevi čiji je uspeh neizvestan — od njih se treba kloniti, i, najzad, treće, odlučujuće strategiske bitke u kojima se stavlja na kocku sudbina zemlje, — njih treba izbegavati po svaku cenu. I u tom pitanju se takođe vidi razlika između rata protiv japanskih zavojevača i mnogih drugih ratova. U prvoj i drugoj etapi rata, kad je neprijatelj jak, a mi slabi, on ide na to da mi koncentrišemo svoje glavne snage i da mu damo odlučujuću bitku; mi, naprotiv, treba da biramo povoljne uslove za sebe i samo u onim slučajevima kada smo sigurni u uspeh, i kad koncentrišemo nadmoćnije snage, treba da dajemo neprijatelju odlučujuće bitke i bojeve. Kao primer za to mogu da posluže bitke kod prevoja Pingsinga, Tajerčuanga i mnoge druge. U nepovoljnim uslovima, kad je uspeh neizvestan, treba se kloniti odlučujućih bitaka; kao primer za ovo može da posluži taktika kojom smo se rukovodili u bici kod Čandea i u mnogo drugih slučajeva. Odlučujući strategiski sukob u kome bi se sudbina zemlje stavila na kocku treba izbegavati po svaku cenu, kako je to, naprimer, nedavno bilo postignuto evakuacijom Hsučoua. Na taj način mi smo razbili neprijateljski plan sračunat na munjeviti rat, primoravajući ga da vodi sa nama dugotrajan rat. Takav kurs neostvarljiv je u zemlji koja nema veliku teritoriju; njega je teško primeniti i u zemlji koja je politički suviše zaostala. Ali Kina pretstavlja veliku zemlju, koja preživljava epohu progresa, i taj zadatak odgovara njenoj snazi. Ako izbegnemo odlučujuću strategisku bitku, bez obzira na to što ćemo time izgubiti izvestan deo svoje teritorije, onda, kako se to kaže, »ako bude šume,

biće i drva«, — još nam ostaje prostrana teritorija za manevrovanje, i mi ćemo moći da čekamo, ubrzavajući za to vreme progres naše zemlje, porast međunarodne pomoći i nastupanje unutrašnjeg raspadanja u taboru neprijatelja. To je najbolji plan vođenja rata protiv japanskih zavojevača. Žustre pristalice teorije o brzoj pobedi, koje ne mogu da izdrže trnoviti put dugotrajnog rata, žele brzu pobedu, i čim se stanje makar malo izmeni na bolje, oni počinju da vapiju za odlučujućom strategiskom bitkom kao za neophodnom potrebom. Ako bi se slušali njihovi saveti, onda bi bio nanesen težak gubitak stvari rata protiv japanskih zavojevača, dugotrajnom ratu bi došao kraj, mi bismo išli na ruku neprijatelju. Eto, to bi zaista bio najgori plan vođenja rata!

Odricanje od odlučujuće bitke zahteva napuštanje teritorije; u to nema nikakve sumnje. U onim slučajevima kada je to nemogućno izbeći (i samo u takvim slučajevima), treba napuštati teritoriju bez kolebanja. Ako se već stvorila takva situacija, onda se nema razloga žaliti za tom teritorijom. To je pravilna politika »dobitka u vremenu na račun teritorije«. Iz istorije je poznato da je Rusija, otstupivši bez kolebanja u cilju da izbegne odlučujuću bitku, pobedila Napoleona, koji se u to vreme slavio po celom svetu.[22]) Kina danas treba da postupa isto tako.

107. — A da li se treba bojati da će nas kritikovati zbog »neprotivljenja«? Ne, ne treba. Ako se uopšte ne ratuje, i ako se ide na sporazum sa neprijateljem, onda će to biti neprotivljenje, koje ne samo da zaslužuje osudu, nego je i potpuno nedopustivo. A uporno voditi rat protiv japanskih zavojevača, izbegavajući zamke koje neprijatelj postavlja, ne izlažući glavne snage naše vojske udaru koji bi se odrazio na čitav dalji tok rata, jednom rečju, ne dopuštati da zemlja bude porobljena — preko je potrebno. Svaka sumnja u vezi s tim znači očevidnu kratkovidost u pitanjima rata i u krajnjoj liniji sigurno vodi u tabor pristalica teorija o neizbežnom porobljavanju Kine. U svoje vreme mi smo kritikovali nerazumnu hrabrost, koja priznaje samo nastupanje a ne i otstupanje, upravo zato što bismo, ako bi ta »hrabrost« postala opšta pojava, izgubili mogućnost da produžimo rat i u krajnjoj liniji to bi Kinu dovelo u opasnost porobljavanja.

108. — Mi smo za odlučujuća dejstva kada za njih ima povoljnih uslova, — bez obzira da li je reč o pojedinim bojevima ili o više ili manje krupnim bitkama. U takvim slučajevima pasivnost je potpuno nedopustiva. Samo u takvim odlučujućim bitkama se može postići uništenje ili iscrpljenje neprijatelja, i takve bitke treba da traži, ne kolebajući se, svaki učesnik rata protiv japanskih zavojevača. Ovde se zahtevaju znatne pojedinačne žrtve; ali onaj ko smatra da treba izbegavati svaku žrtvu, jeste kukavica, pati od straha pred Japancima, protiv čega se treba odlučno boriti. Streljanje dezertera kao što su Li Fu Jing i Han Fu Ču — pravedna je kazna. Agitovati za hrabro, odvažno i herojsko požrtvovanje u

ratu u uslovima pravilnog planiranja borbenih dejstava preko je potrebno: bez toga nisu mogućni ni dugotrajan rat, ni konačna pobeda. Mi smo već oštro žigosali takozvanu »orijentaciju na bekstvo«, koja priznaje samo otstupanje a ne priznaje nastupanje, i zahtevali smo strogu disciplinu baš zato što se jak neprijatelj može savladati samo odlučujućom bitkom pravilno isplaniranom i u kojoj se herojski bori. Što se tiče »orijentacije na bekstvo«, ona pruža direktnu podršku teoriji o neizbežnom porobljavanju Kine.

109. — Zar nema u tome direktne protivurečnosti kad mi prvo vodimo junački boj, a zatim napuštamo teritoriju? Zar se ne lije uzalud krv u tim junačkim bojevima? Takva pitanja su potpuno besmislena. Zar jedemo uzalud, kada posle toga vršimo defekaciju? Zar ležemo uzalud da spavamo, kada posle toga ustajemo? Zar se može tako postavljati pitanje? Meni se čini da ne može. Govore: kad jedeš, jedi; kad spavaš, spavaj; kad se junački tučeš, onda se tuci, tuci se do reke Jalua. To je subjektivističko formalističko buncanje; u stvarnom životu tako se ne događa. Kome nije jasno da se krvavi bojevi vode radi dobitka u vremenu i pripreme protivofanzive i da mi, i kad smo primorani da napustimo izvestan deo teritorije, dobijamo zato u vremenu, postižemo cilj — uništavamo i iscrpljujemo snage neprijatelja, stičemo iskustvo u vođenju rata, podižemo narodne mase koje još ne učestvuju u borbi, povećavamo svoj značaj na međunarodnoj pozornici. Zar se u tom slučaju uzalud proliva krv? Nikako ne. Teritorija se napušta da se očuva snaga vojske i da se očuva sama teritorija, jer ako se u nepovoljnim uslovima ne napusti jedan deo teritorije nego se nerazumno upustimo u odlučujuću bitku bez ikakvog izgleda na uspeh, onda ćemo zbog toga izgubiti vojsku i čitavu teritoriju, a onda već ne može biti ni govora o vraćanju izgubljene teritorije. Kapitalista za vođenje poslova mora imati kapital, a kad pretrpi potpuno bankrotstvo on prestaje biti kapitalista; kockaru je za igru potreban novac, ali ako stavi na kocku sve, a sreća ga izneveri, onda on nema čime da produži igru. Život teče krivudavo, cik-cak, a nikako ravno i pravo. To vredi i za rat, i samo formalisti ne mogu da shvate tu istinu.

110. — Ja mislim da napred rečeno vredi i za odlučujuću bitku u etapi protivofanzive. Mada će neprijatelj u toj etapi biti slabija strana, a mi ćemo imati nadmoćnost, ipak će princip »voditi odlučujuće bitke kad ima povoljnih uslova i kloniti ih se kad nema tih uslova« ostati na snazi sve do onog trenutka kad budemo došli do reke Jalua. Na taj način moći ćemo uvek da zadržimo inicijativu; treba u potpunosti ignorisati svakojake provokacije neprijatelja i podbadanja sa strane, ne obraćati na njih nikakvu pažnju i ni najmanje se ne povoditi za njima. Odvažnim i pronicljivim vojskovođom može se smatrati samo onaj vojni starešina koji u ratu protiv japanskih zavojevača bude pokazivao sličnu uzdržljivost. Ljudi koji hoće da planu kao barut od jedne iskre, ne mogu da

shvate ovu istinu. U prvoj etapi mi smo bili u izvesnoj meri u stanju strategiske pasivnosti, ali baš zato treba u svim bitkama da preuzmemo inicijativu. I ubuduće u svakoj etapi mi opet moramo uvek držati inicijativu u svojim rukama. Mi smo za dugotrajan rat, za konačnu pobedu i protiv hazardnih kockara, koji nerazumno bacaju sve na kocku.

VOJSKA I NAROD SU OSNOVA POBEDE

111. — Ni pred revolucionarnom Kinom japanski imperijalisti nimalo neće oslabiti svoju agresiju i tiraniju: to je uslovljeno samom suštinom japanskog imperijalizma. Ako Kina ne bude davala otpor, Japan će odjednom, bez ijednog pucnja, olako okupirati celu zemlju. Kao primer može poslužiti gubitak četiri severoistočne provincije. Ako Kina bude davala otpor, Japan će pokušavati da uguši taj otpor i neće prekinuti svoje pokušaje sve dotle dok se ne pokaže da ne može savladati otpor Kine. To je neosporan zakon. Zavojevački apetiti japanskih zemljoposednika i buržoazije vrlo su veliki. Imajući kao cilj nastupanje na jug, na Malajski arhipelag, i na sever, u Sibir, oni su prvo udarili na Kinu, da tako naprave brešu u centru. Svi koji misle da će se Japan zadovoljiti okupacijom Severne Kine i oblasti u provincijama Kjangsuu i Čekjangu i da će posle toga stati, ne shvataju uopšte da imperijalistički Japan, koji je stupio u novu etapu razvitka i koji stoji na ivici propasti, — nije više onaj stari Japan. Kada kažemo da postoji granica za broj vojnika koje Japan može da angažuje u borbi i krajnja granica od koje on dalje ne može napredovati, mislimo, prvo, da Japan, pripremajući se za napad u drugim pravcima i za odbranu od drugih svojih protivnika, sa onim snagama koje ima može da uputi u Kinu samo određen broj vojske i da mora ograničiti svoje napredovanje granicama svojih mogućnosti; drugo, da je Kina dokazala svoje uspehe na putu progresa i svoju sposobnost za istrajan otpor i da je nemoguće zamisliti da bi Japan žestoko napadao, a da Kina ne bi imala potrebne snage za pružanje otpora. Japan neće moći da okupira čitavu Kinu, ali u svim oblastima u koje će neprijatelj biti u stanju da prodre, on neće žaliti napore da uguši otpor Kine, ne prekidajući svoj pritisak sve dok se japanski imperijalizam, zbog unutrašnjih i međunarodnih uslova, ne sukobi neposredno s krizom koja će ga oterati u grob.

Razvitak unutrašnje politike Japana može da pođe samo jednim od ova dva puta: ili će vladajuće klase ubrzo pretrpeti poraz, vlast preći na narod i kao posledica toga rat će se prekinuti — ali te mogućnosti zasada nema, — ili će se zemljoposednici i buržoazija iz dana u dan sve više faširati i nastavljati rat sve do svoje propasti; a to je upravo put kojim danas ide Japan. Trećeg puta nema. Svi koji gaje nadu da će umereni krugovi japanske buržoazije ustati

i prekinuti rat, zanose se praznim iluzijama. Umereni kapitalistički krugovi Japana već su postali robovi japanskih zemljoposednika i finansiskih magnata. Takva je realna politička situacija koja vlada već mnogo godina u Japanu. Posle započetog rata s Kinom, Japan će, ako mu Kina ne nanese u ratu smrtni udarac i ako sačuva dovoljno snage, neizbežno pokušati da počne napad na zemlje južnih mora, ili na Sibir ili čak, možda, u oba ta pravca. Čim u Evropi počne rat, Japan će pristupiti ostvarivanju tih svojih planova, jer su halapljivi apetiti japanskih upravljača neobično porasli. Naravno, postoji i druga mogućnost: pod uticajem snage Sovjetskog Saveza i znatne iscrpljenosti Japana u ratu s Kinom on će biti primoran da se odrekne svog prvobitnog plana napada na Sibir i na tom pravcu zauzeće potpuno odbranbeni položaj. Ali ni takva situacija neće oslabiti napad Japana na Kinu; naprotiv, ona će dovesti do pojačavanja toga napada, pošto će tada Japanu ostati samo jedan put: da proguta slabog. U tom slučaju zadaci odlučnog vođenja rata protiv japanskih zavojevača, zadaci jačanja jedinstvenog nacionalnog fronta i sprovođenja čvrste linije na dugotrajan rat postaće još složeniji, i tada bi ma i najmanje slabljenje naših napora bilo potpuno nedopustivo.

112. — U takvoj situaciji glavni uslov za pobedu Kine nad Japanom jeste okupljanje čitave zemlje i svestrani progres sto puta veći nego što je dosada bio. Kina se nalazi u eposi progresa i već je postigla izvanredno okupljanje naroda, ali stepen toga progresa i okupljanja danas ni izbliza nije zadovoljavajući. Japan je mogao okupirati tako prostranu teritoriju zato što je na strani Japana snaga, a na strani Kine slabost; ta slabost je direktna posledica svakojakih grešaka koje su se činile kroz stotinu godina, a naročito u poslednjih deset godina, i koje zadržavaju progres Kine na njegovom današnjem nivou. Danas ne možemo pobediti tako moćnog neprijatelja kao što je Japan ako ne ulažemo dugotrajne i ozbiljne napore. Vrlo je mnogo zadataka za čije je rešenje potrebno ulagati te napore. Ovde ću dodirnuti samo dva najvažnija: postići napredak u izgradnji vojske i napredak u mobilizaciji naroda.

113. — Obnova vojske nemoguća je bez njene modernizacije, bez poboljšanja njene tehničke opremljenosti. Bez toga se neće moći proterati neprijatelj iza reke Jalua. Pri upotrebi vojske treba primenjivati naprednu, elastičnu strategiju i taktiku, bez čega se takođe ne može pobediti. Ali osnova vojske jeste vojnik. Ako se vojska ne napaja progresivnim političkim duhom, ako se u tom cilju ne vodi progresivan politički rad, ne može se postići pravo jedinstvo oficira i vojnika, ne može se probuditi u njima najveći entuzijazam u borbi protiv japanskih zavojevača, a prema tome sva naša tehnika i taktika ne može se postaviti na takvu osnovu na kojoj će se na najbolji način pokazati njima svojstvena efikasnost. Kad tvrdimo da će japanska vojska, i pored sve tehničke nadmoćnosti, ipak u krajnjoj liniji sigurno pretrpeti poraz, mislimo, osim gubi-

taka koje nanosimo neprijatelju svojim dejstvima za uništenje i iscrpljenje, još i na tu okolnost što će se borbeni duh neprijateljske vojske, na kraju krajeva, pod našim udarcima pokolebati i što se oružje te vojske ne nalazi u sigurnim rukama. A kod nas je situacija obrnuta: oficiri i vojnici imaju zajedničke političke ciljeve u ratu protiv japanskih zavojevača. Na taj način, mi imamo osnovu za politički rad u svim armijama koje se bore protiv japanskih zavojevača. U vojsci treba sprovesti izvesnu demokratizaciju. Pre svega, treba ukinuti feudalni odnos, šamaranje i psovanje, i postići da oficiri i vojnici u svakodnevnom životu jedan s drugim dele dobro i zlo. Na taj način biće postignuto jedinstvo oficira i vojnika. Tada će borbena spremnost vojske ogromno porasti, i mi nećemo morati da strahujemo da u tom dugotrajnom i teškom ratu nećemo izdržati.

114. — Koreni iz kojih izvire snaga u ratu nalaze se duboko u slojevima narodnih masa. Japan se usudio da nam se naruga pre svega zato što mase kineskog naroda nisu organizovane. Treba samo da se oslobodimo tog nedostatka, pa će se japanski zavojevači naći pred licem probuđenog milionskog kineskog naroda u istom položaju, u kome se nalazi divlji bivo kad stoji pred strašnom vatrom: treba samo viknuti na njega, i on će u užasu jurnuti u vatru i izgoreti. Kini je potreban neprekidni priliv ljudi za popunjavanje vojske; treba smesta zabraniti ružnu praksu vrbovanja vojnika pomoću »lova« i »kupovine«,[23]) što postoji u izvesnim mestima, i zameniti je širokom i vatrenom političkom agitacijom; tada će biti lako, ako to ustreba, da se pozovu u vojsku i milioni ljudi. U toku oslobodilačkog rata mi osećamo velike finansiske teškoće, ali treba samo mobilisati narodne mase, pa će i finansije prestati da budu za nas problem. Nemoguće je da država koja ima tako prostranu teritoriju i tako mnogobrojno stanovništvo oskudeva u novcu. Vojska treba da se sjedini s narodom, da narod u njoj vidi svoju vojsku. Takva vojska biće nepobediva, nju neće moći savladati čak ni nekoliko imperijalističkih država sličnih Japanu.

115. — Mnogi misle da se dosad odnosi između oficira i vojnika, između vojske i naroda nisu mogli uskladiti zbog primenjivanja nepravilnih metoda; ja uvek govorim da je ovde stvar u osnovnom stavu (u osnovnoj orijentaciji). A pravilna orijentacija je poštovanje vojnika, poštovanje naroda. Iz te orijentacije proizlaze i odgovarajuća politika, i metodi i forme. Ako se napusti ta orijentacija, onda će i politika, i metodi i forme neizbežno biti pogrešni, i tada nikako neće biti moguće uskladiti odnose između oficira i vojnika, između vojske i naroda. Tri glavna principa političkog rada u vojsci sastoje se u sledećem: prvo, jedinstvo oficira i vojnika, drugo, jedinstvo vojske i naroda i, treće, moralno razbijanje neprijateljske vojske. Za uspešno ostvarivanje tih principa treba polaziti od pravilne orijentacije, naime, od poštovanja vojnika, poštovanja naroda i poštovanja ljudskog dostojanstva kod ratnih zarob-

ljenika koji su položili oružje. Oni koji smatraju da ovde nije stvar u osnovnoj orijentaciji nego u pitanjima čisto tehničke prirode, greše i njih treba ispraviti.

116. — U datom trenutku, kada je odbrana Vuhana i drugih mesta postala tako neodložna stvar, razviti što više ratnu aktivnost vojske i naroda postaje naš najvažniji zadatak. Zadatak odbrane Vuhana i drugih mesta, van svake sumnje, treba postaviti i izvršiti kako valja. Ali, u krajnjoj liniji, pitanje hoće li nam poći za rukom da ih odbranimo ne rešava se subjektivno željom nego konkretnim uslovima; jedan od najvažnijih konkretnih uslova jeste politička mobilizacija čitave vojske i čitavog naroda na požrtvovanu borbu. Bez napora usmerenih na stvaranje svih uslova potrebnih za to, pa čak bez samo i jednog od tih uslova, stvar će se neizbežno završiti isto onako kako se završila kod Nankinga i drugih mesta koja smo izgubili. Gde će biti kineski Madrid? On će biti tamo gde budu stvoreni isti uslovi kao i u Madridu. U prošlosti mi nismo imali nijedan Madrid, a sada smo primorani da ih stvorimo nekoliko. Ali mogućnost za to u potpunosti će zavisiti od uslova. Osnovni uslov je široka politička mobilizacija čitave vojske i čitavog naroda.

117. — U celokupnom radu treba se čvrsto pridržavati generalne linije jačanja jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta, jer samo ta linija obezbeđuje mogućnost upornog vođenja rata protiv japanskih zavojevača i sprovođenje kursa na dugotrajan rat; samo ona daje mogućnost da se svuda postiže korenito poboljšanje odnosa između oficira i vojnika, između vojske i naroda, mogućnost da se potpuno razvije aktivnost vojske i naroda u borbi za odbranu svih još neizgubljenih teritorija i za vraćanje već izgubljenih, i, najzad, mogućnost za izvojevanje konačne pobede.

118. — Politička mobilizacija vojske i naroda — stvar je doista izvanredno važna. Mi se čitavo vreme tako uporno vraćamo na to pitanje zato što je, ako se ono ne reši, zaista nemoguće pobediti. Za pobedu je, bez sumnje, potreban i čitav niz drugih uslova, ali ovo je osnova osnove za pobedu. Jedinstveni antijapanski nacionalni front jeste jedinstveni front čitave vojske i čitavog naroda, a nikako ne jedinstveni front samo partiskih komiteta i članova nekoliko partija i grupa. Osnovni cilj radi koga se stvara jedinstveni antijapanski nacionalni front jeste mobilizacija čitave vojske i čitavog naroda za učešće u tom frontu.

ZAKLJUČAK

119. — Do kojih smo zaključaka došli? Ovo su zaključci: »U kojim će uslovima Kina moći pobediti i uništiti snage japanskog imperijalizma? Neophodna su tri uslova: prvo, stvaranje jedinstvenog antijapanskog fronta u Kini, drugo, stvaranje jedinstvenog međunarodnog antijapanskog fronta, treće, porast revolucionarnog

pokreta japanskog naroda i naroda japanskih kolonija. Za kineski narod glavni od ta tri uslova pretstavlja veliko delo ujedinjenja samog kineskog naroda«.

»Koliko će trajati ovaj rat? To će zavisiti od snaga jedinstvenog antijapanskog fronta u Kini, a i od mnogih drugih odlučujućih faktora u Kini i u Japanu«. »Ako se ti uslovi ne ostvare u skorom vremenu, onda će se rat morati otegnuti, ali će rezultat njegov biti ovakav: Japan će pretrpeti poraz, a Kina će pobediti, samo u tom slučaju žrtava će biti više i mi ćemo morati da prođemo kroz period teških patnji«. »Naša strategiska linija treba da se sastoji u tome da se naše glavne snage koriste u operacijama na vrlo širokim i nestabilnim frontovima«. »Za postizavanje pobede kineska vojska treba da vodi prvenstveno manevarski rat na prostranim vojištima«.

»Uporedo sa korišćenjem obučene vojske za vođenje manevarskog rata treba organizovati mnogobrojne partizanske odrede od seljaka«. »U toku rata ... tehnička opremljenost kineske vojske postepeno će se poboljšavati. Zbog toga će u poslednjem periodu rata Kina moći da pređe na metode frontalnih izvođenja ratnih operacija i da napada utvrđene položaje Japanaca na teritoriji koju su oni okupirali. Na taj način, zbog dugotrajnog iscrpljivanja Japana u ratu sa Kinom, njegova ekonomika doživeće krah, a duh japanskih vojnika biće slomljen u bezbrojnim, iscrpljujućim bojevima. Što se, pak, tiče Kine, u toku rata protiv japanskih zavojevača njene potencijalne snage će sve više i više izbijati na površinu, i revolucionarne mase će se kao neprekidna i snažna reka ulivati u redove vojske, da vode borbu za slobodu. Koristeći se svim tim i drugim činiocima, mi ćemo moći na teritoriji koju su okupirali Japanci da nanesemo ubistveni udar po njihovim utvrđenjima i uporišnim bazama i da isteramo vojsku japanskih agresora iz Kine«. (Iz razgovora sa E. Snouom, jula 1936 godine.)

»Politička situacija u Kini sad je stupila u novu etapu ... Centralni zadatak u novoj etapi sastoji se u tome da se mobilišu sve snage radi izvojevanja pobede u tom ratu«. »Ključ za pobedu u ratu protiv japanskih zavojevača jeste sada razvijanje već započetog rata u sveopšti, opštenacionalni rat. Samo u takvom sveopštem, opštenacionalnom ratu moći ćemo postići konačnu pobedu«. »Zbog ozbiljnih nedostataka u vođenju rata protiv japanskih zavojevača u današnje vreme, u daljem toku rata mogu se desiti mnogi ratni neuspesi, otstupanja, rascepi, izdajstva u zemlji, privremeni i delimični kompromisi s neprijateljem. Zbog toga treba imati na umu da će ovaj rat biti težak i dugotrajan. Ali mi smo ubeđeni da će se već započeti rat protiv japanskih zavojevača, zahvaljujući naporima naše Partije i čitavog naroda, produžiti i razvijati uklanjajući sve prepreke sa svog puta«. (Iz Odluke o sadašnjem stanju i zadacima Partije«, koju je doneo Centralni komitet Komunističke partije Kine, avgusta 1937 godine.)

Takvi su zaključci. Pristalicama teorije o neizbežnom porobljavanju Kine neprijatelj izgleda natprirodno moćan, a Kina im izgleda slabačka kao biljčica. Pristalice teorije o brzoj pobedi, naprotiv, smatraju neprijatelja za slabačku biljčicu, a Kinu za natprirodno moćnu. I jedni i drugi greše. Mi se iz osnova razilazimo i sa jednima i sa drugima: rat protiv japanskih zavojevača biće dugotrajan rat, a konačnu pobedu će dobiti Kina, — to je naš zaključak.

120. — Na ovom ja završavam svoja predavanja. U datom trenutku kad se širi veliki rat protiv japanskih zavojevača, mnogi žele da se uopšti naše postojeće iskustvo kako bi se njima koristili u borbi za izvojevanje potpune pobede. Ja sam ovde samo dodirnuo u najopštijim crtama iskustvo iz proteklih deset meseci; ako hoćete, to se može tretirati kao izvesno uopštavanje. Pitanja koja sam ja dodirnuo zaslužuju opštu pažnju i široku diskusiju. Ja sam dao samo opšti pregled tih pitanja i nadam se da ćete se vi, drugovi, pozabaviti njihovim izučavanjem i pretresanjem i da ćete uneti svoje ispravke i dopune.

NAPOMENE

1. — Teorija o neizbežnom porobljavanju Kine izražavala je poglede Kuomintanga. Kuomintang nije hteo pružati otpor japanskim zavojevačima, a kasnije ga je počeo pružati, ali samo pod pritiskom. Posle događaja u Lukoučjaou, počela je grupa Čang Kaj Šeka teška srca učestvovati u otporu prema Japanu, i tada su nosioci teorije o neizbežnom porobljavanju Kine postali vangčinvejevci, koji su nameravali da kapituliraju pred Japanom, a kasnije su zaista i kapitulirali. Ali teorija o neizbežnom porobljavanju Kine nije bila rasprostranjena samo u Koumintangu; njen uticij se osećao i u izvesnim srednjim slojevima društva, pa čak i u jednom delu zaostalih radnika. To je bilo zbog toga što je kuomintanška vlada bila skroz trula i u ratu je trpela poraz za porazom, a japanska vojska je neprekidno napredovala i prve godine rata došla do Vuhana; sve to stvorilo je kod zaostalog dela stanovništva duboko pesimistička raspoloženja.

2. — Ovi pogledi postojali su u redovima Komunističke partije Kine. U prvoj polovini prve godine rata protiv japanskih zavojevača u Partiji se bila pojavila tendencija potcenjivanja neprijateljskih snaga; ljudi su mislili da Japan neće izdržati nijedan udar. Oni uopšte nisu polazili od toga što su smatrali da su snage vojske i organizovanih narodnih masa kojima rukovodi Komunistička partija vrlo velike; naprotiv, oni su znali da su te snage u to vreme bile vrlo neznatne; oni su polazili od toga da je Kuomintang počeo učestvovati u pružanju otpora japanskim zavojevačima i da je on, kako se to njima činilo, imao velike snage koje zajedno sa snagama Komunističke partije mogu uspešno da razbiju japanske zavojevače. Oni su videli samo jednu stranu stvari: privremeno učešće Kuomintanga u suprotstavljanju zavojevačima, ali su zaboravljali drugu stranu: reakcionarnost i trulost Kuomintanga; otuda je i potekla ovako pogrešna ocena situacije.

3. — Takvo je bilo gledište Čang Kaj Šeka i kompanije. Pošto su bili primorani da vode rat protiv japanskih zavojevača, Čang Kaj Šekov Kuomintang, ne verujući u sopstvenu snagu, a još manje verujući u snagu naroda, sve svoje nade polagao je na brzo dobijanje pomoći spolja.

4. — Tajerčuang se nalazi u južnom delu provincije Šantunga. Marta 1938 godine u rejonu Tajerčuanga odigrala se bitka između kineske vojske i

vojske japanskih agresora. Nasuprot japanskoj vojsci, koja je brojala 70—80 hiljada ljudi, stajala je kineska vojska od 400 hiljada, i zahvaljujući tome Kina je odnela pobedu.

5. — Ovo gledište bilo je izloženo u jednom od uvodnika lista »Ta Kung Pao«, koji je u to vreme bio organ kuomintanške klike »Političkih nauka«. Pristalice toga gledišta polagale su nade na srećan sticaj okolnosti i mislile su da će se sa nekoliko pobeda sličnih pobedi kod Tajerčuanga, japanska vojska moći zaustaviti i samim tim izbeći mobilizacija narodnih snaga za dugotrajan rat; takva mobilizacija ugrožavala bi bezbednost njihove klase. Čitav Kuomintang u to vreme bio je prožet tim raspoloženjem, nadom na srećan sticaj okolnosti.

6. — Misli se na pokret za reformu koji je nastao 1898 godine. Ovaj pokret zastupao je interese jednog dela liberalne buržoazije i prosvećenih zemljoposednika; na čelu njegovom nalazili su se Kang Ju Vej, Ljang Ci Čao, Tan Su Tung i drugi, i njega je podržavao car Kuangsu; ali je pokretu nedostajala masovna baza. Juan Ših Kaj, koji je u to vreme raspolagao vojnim snagama, izdao je tajne planove pristalica reforme carici Ci Si, koja je stajala na čelu reakcionarne klike. Ci Si je ponovo prigrabila vlast, lišila slobode cara Kuangsua i pogubila Tan Su Tunga i još pet lidera pokreta. Tako se tragično završio taj pokret.

7. — 16 januara 1938 godine japanski kabinet je objavio izjavu u kojoj je proglasio kurs porobljavanja Kine oružanom silom; u isti mah japanski kabinet sprovodio je prema kuomintanškoj vladi politiku pritiska i nagovaranja na kapitulaciju, izjavljujući da će, ako kuomintanška vlada bude »kao i ranije izazivala antijapanski rat«, japanska vlada stvoriti i održavati u Kini novu, marionetsku vlast i prestati da smatra kuomintanšku vladu kao stranu u daljim pregovorima.

8. — Misli se, uglavnom, na Sjedinjene Američke Države.

9. — Misli se na vlade imperijalističkih zemalja — Engleske, SAD i Francuske.

10. — Mogućnost da se položaj Kine promeni na bolje u etapi ravnoteže snaga u ratu protiv japanskih zavojevača, koju je ovde predvideo drug Mao Ce Tung, u potpunosti se ostvarila u oslobođenim rejonima koji su se nalazili pod rukovodstvom Komunističke partije Kine. U rejonima pod kuomintanškom vlašću, zato što se vladajuća klika, na čelu sa Čang Kaj Šekom, pasivno držala prema borbi protiv japanskih zavojevača i aktivno borila protiv komunista, protiv naroda, položaj se ne samo nije popravio, nego se, naprotiv, pogoršao. Ali to je izazvalo protest širokih narodnih masa i porast njihove svesti. (Analiza tih činjenica data je u članku druga Mao Ce Tunga »O koalicionoj vladi«.)

11. — Pristalice »teorije bezgranične snage oružja« smatrale su da će Kina, pošto u naoružanju zaostaje za Japanom, u ratu sigurno pretrpeti poraz. Ovo mišljenje delile su sve vođe reakcionarne klike Kuomintanga (uključujući i Čang Kaj Šeka).

12. — Buda (Sakija Muni), osnivač budističke religije. Sun Vu Kung, junak fantastičnog kineskog romana XVI veka »Si Ju Ci« (»Putovanje na zapad«) ustvari je majmun koji je imao sposobnost da, kad se prevrne, pređe 108 hiljada lija; ali kad se Sun Vu Kung našao na Budinom dlanu, onda, ma koliko se prevrtao, nije mogao da ode sa dlana. I ne samo to, nego je Buda okrenuo dlan nadole i poklopio Sun Vu Kunga. Prsti Budini pretvorili su se u pet međusobno povezanih planinskih lanaca koji su pritisli Sun Vu Kunga uz zemlju.

13. — Avgusta 1935 godine na VII kongresu Komunističke internacionale drug Dimitrov je govorio: »... *fašizam je neobuzdani šovinizam i osvajački rat*« (G. Dimitrov, »U borbi za jedinstveni front protiv fašizma i rata«, Part-

izdat. CK SKP(b), 1937, str. 9. — *Prim. red.*). 1937 godine drug Dimitrov je objavio članak pod naslovom: »Fašizam je rat« (»Komunistička internacionala«, № 8, avgust 1937 godine. — *Prim. red.*).

14. — Vidi: V. I. Lenjin, »Socijalizam i rat«, glava I (Dela, t. 21, str. 276. — *Prim. red.*) i »Krah II internacionale«, odeljak 3 (Dela, t. 21, str. 194 — 195. — *Prim red.*).

15. — Čengpu, mesto u sadašnjem okrugu Puu u provinciji Pinjuanu. 632 godine pre n.e. tu se odigrala velika bitka između vojski kneževina Čina i Čua. U početku rata vojska Čua imala je nadmoćnije snage. Vojska Čina otstupila je 90 lija i, napavši na desno i levo krilo, kao na slaba mesta vojske Čua, nanela im je snažne udare, usled kojih je vojska Čua pretrpela težak poraz.

16. — 204 godine pre n.e. hanska vojska, na čelu sa vojskovođom Han Sinom, povela je bitku sa vojskom Čao Sieja u mestu Cingsingu. Vojska Čao Sieja koja je brojala blizu 200 hiljada ljudi, nekoliko puta je brojno prevazišla hansku vojsku. Han Sin je rasporedio svoju vojsku tako da joj je za leđima bila reka, i njegova se vojska tukla hrabro; istovremeno on je poslao vojsku da iznenada napadne slabo čuvanu pozadinu vojske Čao Sieja. Tako je vojska Čao Sieja, pod udarcima sa fronta i iz pozadine, pretrpela težak poraz.

17. — Krajem XVIII i početkom XIX veka Napoleon je vodio ratove sa Engleskom, Pruskom, Austrijom, Rusijom i mnogim drugim državama Evrope. U mnogobrojnim ratovima Napoleonova vojska, koja je po svojoj brojnosti zaostajala iza vojski neprijatelja, ipak je pobeđivala.

18. — 383 godine pre n.e. Fu Čjen, vladar države Cjin, potcenjujući snage vojske države Čina, krenuo je u pohod i napao na Čin. Vojska Čina nanela je poraz prethodnici vojske Čena na reci Ločienu u sadašnjem okrugu Šoujangu u provinciji Anhueju, a zatim je nastavila nastupanje i na kopnu i na vodi. Fu Čjen popeo se na zid grada Šoujanga i pogledao prema neprijatelju. Opazio je da se činska vojska postrojila u punom borbenom poretku. Zatim, kad je pogledao na planinu Pakung, učinilo mu se od trave i žbunja da su vojnici; zaključivši da je pred njim moćan neprijatelj, on se strašno uplašio. (Vidi takođe napomenu 29 uz članak »Strategiska pitanja revolucionarnog rata u Kini« u I knjizi ovog dela.

19. — Reč je o tome što su Čang Kaj Šek, Vang Čing Vej i njihove pristalice izdali 1927 godine prvi jedinstveni nacionalni demokratski front između Kuomintanga i Komunističke partije i što su oni u toku deset godina vodili antinarodni rat, što je kineski narod lišilo mogućnosti da se široko organizuje. Odgovornost za to snosi reakcionarna klika Kuomintanga na čelu sa Čang Kaj Šekom.

20. — Hsiang Kung je bio vladar kneževine Sunga u eposi Čuncju, u VII veku pre n.e. 638 godine pre n.e. kneževina Sung vodila je rat sa moćnom kneževinom Čuom. Vojska kneževine Sunga bila se već postrojila u borbeni poredak kad se vojska Čua još prebacivala preko reke koja je delila protivnike. Jedan od velikaša Hsiang Kunga, znajući da Ču ima mnogo vojske, a Sung malo, predložio je da iskoriste momenat i napadnu vojsku Čua dok još nije završila sa prebacivanjem. Ali Hsiang Kung je odgovorio: »Ne, jer častan čovek ne napada čoveka u momentu kada se ovaj nalazi u teškom položaju«. Kada se vojska kneževine Čua prebacila preko reke, ali se još nije bila postrojila u borbeni poredak, knežev velikaš opet je počeo da mu predlaže da napadnu vojsku Čua. Hsiang Kung je odgovorio: »Ne, jer častan čovek ne napada vojsku koja se nije postrojila za bitku«. Tek kad je sačekao da se vojska Čua potpuno spremi za boj, Hsiang Kung je izdao naređenje za napad. Zbog toga je kneževina Sung pretrpela težak poraz, a sam Hsiang Kung bio je ranjen. (Vidi letopis »Čočuan«, 22 godina vladavine Si Kunga.)

21. — 1937 godine vojska japanskih agresora, zauzevši Pejping i Tjencin, krenula je na jug duž Tjencin-pukouške železničke pruge i počela napad na provinciju Šantung. Kuomintanški militarista Han Fu Čus, koji je mnogo godina vladao u provinciji Šantungu, bez borbe je pobegao u provinciju Honan.

22. — 1812 godine Napoleon je sa vojskom od 500 hiljada ljudi napao Rusiju. Ruska vojska je napustila Moskvu, osudila Napoleonovu vojsku na glad, zimu i svakojaka lišavanja, uništavala pozadinske komunikacije zavojevača i dovela Napoleonovu vojsku u bezizlazan položaj okružene vojske, tako da je Napoleon bio primoran da povede svoju vojsku natrag. Iskoristivši momenat, ruska vojska prešla je u protivofanzivu i samo nešto više od 20 hiljada vojnika od čitave Napoleonove vojske uspelo je da pobegne.

23. — Kuomintang je popunjavao svoju vojsku na sledeći način: na sve strane je slata vojska i policija, koje su hvatale ljude i na silu ih otpremale u vojsku. Ljude uhvaćene na taj način vezivali su konopcima, kao zločince. Oni koji su imali sredstava potkupljivali su kuomintanške činovnike i umesto sebe uzimali u najam regrute.

* * *

MESTO KOMUNISTIČKE PARTIJE KINE U NACIONALNOM RATU

(Oktobra 1938 godine)

Ovo je referat druga Mao Ce Tunga na Šestom plenumu Centralnog komiteta KPK 6-tog saziva. Značaj ovoga Plenuma bio je vrlo veliki: na njemu je bila odobrena i utvrđena linija Politbiroa Centralnog komiteta KPK na čelu sa drugom Mao Ce Tungom. Drug Mao Ce Tung postavio je u svom referatu pitanje mesta Komunističke partije Kine u nacionalnom ratu zato da bi svi članovi Partije jasno shvatili veliki istoriski zadatak koji je pao u deo našoj Partiji, zadatak rukovođenja ratom protiv japanskih zavojevača, i da bi se ozbiljno prihvatili njegovog izvršenja. Plenum je odobrio kurs na odlučno sprovođenje politike jedinstvenog antijapanskog fronta, ukazujući u isti mah na to da pod jedinstvenim frontom podrazumeva i okupljanje u borbu, i da formulacija »sve kroz jedinstveni front« ne odgovara situaciji u Kini. Samim tim Plenum je osudio greške učinjene zbog tendencije »prilagođavanja« u pitanju jedinstvenog fronta. Drug Mao Ce Tung je u svojoj završnoj reči ovoj strani stvari posvetio odeljak pod naslovom: »Pitanje nezavisnosti i samostalnosti u jedinstvenom frontu«. Pored toga, Plenum je podvukao izuzetnu važnost aktivnosti partije na organizovanju oružane borbe naroda protiv japanskih zavojevača, utvrdio da glavni deo rada Partije treba da bude rad u rejonima na frontu i u pozadini neprijatelja i osudio pogrešne poglede onih koji su sve svoje nade u pobedu nad japanskim banditima polagali u kuomintanšku vojsku, a sudbinu naroda prepustili legalnom pokretu koji je postojao u uslovima vladavine kuomintanške reakcije. Ovoj strani stvari drug Mao Ce Tung posvetio je, u svojoj završnoj reči, odeljak pod naslovom: »Rat i pitanja strategije«.

Drugovi! Pred nama je svetla budućnost. Mi moramo postići pobedu nad japanskim imperijalizmom, moramo izgraditi novu Kinu, i mi ćemo to sigurno moći učiniti. Ali da se dođe do svetlije budućnosti potrebno je proći težak put. Komunistička partija i čitav kineski narod, koji se bore za svetliju budućnost Kine, moraju vo-

diti plansku borbu protiv japanskih bandita; oni se mogu pobediti samo u dugotrajnom ratu. Mi smo već mnogo govorili o tom ratu, dodirujući razne strane pitanja; mi smo i uopštili iskustvo stečeno za vreme rata protiv japanskih zavojevača; dali smo i ocenu današnjeg stanja; formulisali smo i neodložne zadatke koji se postavljaju pred čitavu naciju; i objasnili smo zbog čega se treba, da bi se izdržao dugotrajni rat, osloniti na jedinstveni antijapanski nacionalni front, koji treba dugo da postoji; objasnili smo takođe kako se to može postići; i, najzad, analizirali smo međunarodnu situaciju. Pa onda, kakva još pitanja ostaju? Ostaje, drugovi, samo još jedno pitanje; pitanje kakvo mesto zauzima Komunistička partija Kine u nacionalnom ratu, tojest pitanje kako komunisti treba da shvate svoju ulogu, kako da jačaju svoje snage i zbiju svoje redove pa da bi mogli da rukovode tim ratom i da dožive pobedu, a ne poraz.

PATRIOTIZAM I INTERNACIONALIZAM

Može li komunista, kao internacionalista, biti u isti mah i patriota? Mi smatramo ne samo da može, nego i da mora. Istoriski uslovi određuju konkretnu sadržinu patriotizma. Postoji »patriotizam« japanskih agresora i Hitlera, a postoji i naš patriotizam. Komunisti moraju odlučno istupati protiv takozvanog »patriotizma« japanskih agresora i Hitlera. Japanski i nemački komunisti su defetisti u ratovima koje vode njihove zemlje; pomaganje po svaku cenu da se ratovi japanskih agresora i Hitlera završe porazom, odgovara interesima i japanskog i nemačkog naroda; što potpuniji bude taj poraz, to bolje. Upravo tako treba da postupaju komunisti Japana i Nemačke, i upravo tako oni i postupaju, jer su ratovi koje vode japanski agresori i Hitler ubitačni ne samo za ostale narode u svetu, nego i za narode njihovih sopstvenih zemalja. Druga je situacija u Kini. Kina je žrtva agresije. Zato kineski komunisti treba da spoje patriotizam s internacionalizmom. Mi smo internacionalisti i u isti mah smo i patrioti; naša parola je: boriti se za otadžbinu protiv agresora. Za nas je defetizam zločin; boriti se za pobedu u ratu protiv japanskih zavojevača jeste naša prva dužnost, jer samo ako se vodi rat za odbranu otadžbine može se naneti poraz agresoru i postići nacionalno oslobođenje, a samo oslobođenje čitave nacije može dovesti do oslobođenja proletarijata i čitavog radnog naroda. Pobeda Kine, poraz imperijalista koji su napali Kinu, pomoći će i narodima drugih zemalja. Zato je patriotizam u nacionalno-oslobodilačkom ratu ostvarivanje internacionalizma u praksi. Eto zašto svaki komunista treba da pokaže maksimum aktivnosti, da hrabro i odlučno iziđe na bojno polje u nacionalno-oslobodilačkom ratu i da svoje oružje okrene protiv japanskih zavojevača. Eto zašto je naša Partija odmah posle događaja 18 sep-

tembra 1931 godine istakla parolu: odgovoriti na japansku agresiju ratom za nacionalnu samoodbranu. Zatim je naša Partija predložila da se stvori jedinstveni antijapanski nacionalni front, naredila Crvenoj armiji da se reorganizuje u antijapansku nacionalno-revolucionarnu vojsku i da pođe na isturene položaje, poručila svojim članovima da stupe u prve redove u ratu protiv japanskih zavojevača i da brane otadžbinu do poslednje kapi krvi. Sav taj patriotski rad pravilan je, on pretstavlja ostvarivanje internacionalizma u Kini i nimalo ne protivreči internacionalizmu. Samo političke neznalice ili ljudi koji imaju svoje posebne ciljeve mogu brbljati da je naš rad, tobože, nepravilan, da smo se mi, tobože, odrekli internacionalizma.

VODEĆA ULOGA KOMUNISTA U NACIONALNOM RATU

Iz onoga što je napred rečeno izlazi da komunisti treba u nacionalnom ratu da pokazuju veliku aktivnost i da ta aktivnost treba da se ispolji konkretno u svim oblastima; drugim rečima, komunisti u svemu treba da igraju vodeću ulogu i da služe za primer. Mi ovaj rat vodimo u teškoj situaciji. Ova teška situacija stvorena je zbog toga što široke narodne mase još nedovoljno pokazuju nacionalnu svest, što još nisu dovoljno prožete osećanjem svoga nacionalnog ponosa i dostojanstva i verom u svoje sopstvene snage; što mase naroda, u većini, nisu organizovane; što je naša zemlja, u vojnom pogledu, slaba, što ima zaostalu privredu i nema demokratski sistem upravljanja; što u zemlji ima pojava dezorganizacije i pesimističkog raspoloženja; što jedinstveni front nije monolitan, nije čvrst itd.

Zbog toga komunisti treba svesno da uzmu na sebe ozbiljan zadatak: okupiti čitav narod s ciljem da se savladaju razne nezdrave pojave. Ovde izuzetnu važnost ima vodeća uloga i primer komunista. U 8-moj i Novoj 4-toj armiji komunisti treba da pružaju primer junaštva u borbi, primer tačnog izvršavanja naređenja i discipline, primer kako se politički radi, primer solidarnosti i jedinstva. U odnosima prema prijateljskim partijama i armijama komunisti treba odlučno da sprovode kurs okupljanja i jedinstva u ratu protiv japanskih zavojevača, nepokolebljivo da sprovode program jedinstvenog fronta i da na taj način služe kao primer u izvršavanju zadataka koje postavlja rat. Kod njih se reč ne sme razlikovati od dela, oni ne smeju biti oholi ni naduveni, oni moraju časno i iskreno da rešavaju pitanja sa prijateljskim partijama i armijama, da tesno sarađuju sa njima i da na taj način pokazuju primer pravilnih uzajamnih odnosa između raznih partija koje ulaze u jedinstveni front. Komunista koji radi u organima vlasti treba da bude primer poštenja u radu, da ne dopušta protekciju pri izboru ljudi, da radi više od drugih, da bude manje nagrađen

od drugih. Radeći sa narodnim masama, komunista treba da se ponaša ne kao starešina, nego kao prijatelj masa, on treba da bude njihov neumorni učitelj, a ne birokrata-politikant. Komunista ne sme nigde i nikad da stavi na prvo mesto svoje lične interese, nego treba da ih podredi interesima nacije, interesima narodnih masa. Zato koristoljublje, pasivnost, nemar prema radu, korupcija, dezorganizacija, otimanje za ličnom slavom itd. zaslužuju najdublje prezrenje. Poštovanja su dostojni samo požrtvovano služenje interesima društva, aktivnost i marljivost, nesebično izvršavanje svojih obaveza i dobronameran i uporan rad. Komunista mora tesno sarađivati sa svim progresivnim elementima izvan Partije, ulažući sve napore u okupljanje čitavog kineskog naroda za iskorenjivanje raznih nezdravih pojava. Treba shvatiti da komunisti čine samo mali deo naroda i da izvan Partije postoje još široki krugovi progresivnih i aktivnih ljudi, s kojima moramo složno raditi. Potpuno je pogrešno smatrati da si dobar samo ti, a da svi ostali ništa ne valjaju. Prema zaostalim ljudima komunisti se ne smeju držati sa potcenjivanjem ili prezrenjem, nego treba da im se približe, da jačaju veze sa njima, da ih ubeđuju i oduševljavaju za napredak. Na one koji su učinili greške u svom radu, izuzimajući samo ljude nepopravljive, komunista treba da utiče ne tako što će stvar preseći, nego treba da ih ubeđuje, kako bi ti ljudi mogli shvatiti svoje pogreške i popraviti se. U radu komunisti treba da budu primer vrednoće i dalekovidosti, jer samo vrednoća može osigurati izvršenje postavljenog zadatka, a samo dalekovidost nam pomaže da ne gubimo pravac progresa. Zato komunisti treba da daju primer i u učenju: oni moraju svakodnevno učiti mase i svakodnevno se učiti od njih. Samo učeći se kod masa, učeći se na onome što se događa oko vas, učeći se kod prijateljskih partija i prijateljskih armija, i misleći o onome što ste naučili, možete postati vredan i naučiti se da gledate daleko unapred. U dugom ratu i teškim uslovima samo komunisti, zajedno s prijateljskim partijama i vojskama i svima naprednim elementima naroda, potpuno vršeći svoju dužnost — služiti kao avangarda i primer, — mogu mobilisati sve žive snage nacije u borbu za savladavanje teškoća, za pobedu nad neprijateljem i za izgradnju nove Kine.

OKUPITI SVU NACIJU I BORITI SE PROTIV NEPRIJATELJSKE AGENTURE U NJENOJ SREDINI

Da se savladaju teškoće, da se postigne pobeda nad neprijateljem i da se izgradi nova Kina, postoji samo jedan put: jačanje i širenje jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta i mobilizacija svih živih snaga nacije. Ali u redovima našeg jedinstvenog nacionalnog fronta postoji neprijateljska agentura, koja se bavi podrivačkom delatnošću. To su nacionalni izdajnici, trockisti i pro-

japanski elementi. Komunisti moraju uvek biti budni prema tim provokatorima, s činjenicama u rukama razobličavati njihove zločine i upozoravati narod na njih.

Komunisti moraju povećati svoju političku budnost prema neprijateljskoj agenturi u naciji. Komunisti treba da shvate da je širenje i jačanje jedinstvenog nacionalnog fronta nemogućno bez razobličavanja i iskorenjivanja neprijateljske agenture. Bilo bi potpuno pogrešno misliti samo na jednu stranu stvari, a zaboravljati drugu.

ŠIRITI REDOVE PARTIJE I NE DAVATI DA U NJIH PRODRE NEPRIJATELJSKA AGENTURA

Da se savladaju teškoće, postigne pobeda nad neprijateljem i izgradi nova Kina, Komunistička partija treba da proširuje svoje organizacije, treba da otvori vrata širokim masama radnika, seljaka i aktivne omladine, koje su nastrojene zaista revolucionarno, koje veruju u principe Partije, podržavaju politiku Partije, koje su spremne da se potčine partiskoj disciplini i koje vredno rade. To će napraviti od naše Partije veliku masovnu partiju. U ovom pitanju je nedopustiva sektaška učaurenost. Pored toga, preko je potrebno pokazivati budnost, da se ne pusti da u našu Partiju prodre neprijateljska agentura. Obaveštajni organi japanskih imperijalista stalno pokušavaju da podriju našu Partiju, pokušavaju da iskoriste prikrivene izdajnike otadžbine, trockiste, projapanske elemente, posrnule ljude i političke špekulante koji se uvlače u našu Partiju pod maskom aktivista. Mi ne smemo ni za trenutak prestati da budemo budni, ne smemo slabiti mere predostrožnosti protiv takvih ljudi.

Vrata Partije ne treba zatvarati iz bojazni da će u nju prodreti neprijateljska agentura. Smelo širiti redove naše Partije, to je naša orijentacija. Ali, smelo šireći redove Partije, ne treba biti bezbrižan i davati mogućnost neprijateljskoj agenturi i političkim špekulantima da se uvlače u njene redove. Ako se bude mislilo samo na jednu stranu stvari, a zaboravljala se druga, mogu se učiniti greške. »Smelo širiti redove naše Partije, ali ne puštati u nju nijednog nitkova« — samo takva orijentacija je pravilna.

ODLUČNO SPROVODITI POLITIKU JEDINSTVENOG FRONTA I ODLUČNO BRANITI NEZAVISNOST PARTIJE

Samo ako se odlučno sprovodi politika jedinstvenog nacionalnog fronta, mogu se savladati teškoće, pobediti neprijatelj i izgraditi nova Kina. To je izvan svake sumnje. Ali naporedo s tim svaka partija koja ulazi u jedinstveni front treba da sačuva svoju ideološku, političku i organizacisku nezavisnost; to u istoj meri vredi

i za Kuomintang, i za Komunističku partiju i za sve ostale partije. Princip narodne vlasti — jedan od tri narodna principa — znači, ako je reč o partijama, da je među njima dopušten savez, ali u isti mah dopušten i nezavisan život svake od njih. Govoriti samo o jedinstvu, a odricati nezavisnost — znači: odreći se principa narodne vlasti, a to ne može da primi ne samo naša Komunistička partija, nego ni bilo koja druga partija ili grupa. Neosporno je da u jedinstvenom frontu nezavisnost može biti samo relativna, a ne apsolutna; ako se bude tretirala kao apsolutna, onda ona može onemogućiti opšti kurs na ujedinjavanje za borbu protiv spoljnog neprijatelja. Ali se ta relativna nezavisnost nikako ne sme svoditi na nulu; i u ideološkom, i u političkom, i u organizaciskom smislu svaka partija treba da ima relativnu nezavisnost, tojest treba da ima pravo na relativnu slobodu. Ako ko bude tu relativnu slobodu krnjio ili ako se same partije nje odreknu, to može onda podriti opšti kurs na ujedinjavanje za borbu protiv spoljnog neprijatelja. Svaki komunista i svaki član prijateljskih partija mora to shvatiti.

Ista takva veza postoji i između klasne i nacionalne borbe. U ratu protiv japanskih zavojevača sve mora biti podređeno interesima rata. To je apsolutan princip. Zbog toga interesi klasne borbe moraju biti podređeni interesima rata i ne mogu im protivrečiti. Ali, postojanje klasa i klasne borbe je činjenica. Neki ljudi je odriču, odriču postojanje klasne borbe, ali to je nepravilno. Teorije koje pokušavaju da odriču postojanje klasne borbe potpuno su pogrešne. Mi ne odričemo klasnu borbu, nego je regulišemo. Politika uzajamne pomoći i uzajamnih ustupaka koju mi vodimo može se primeniti ne samo u odnosima između partija, nego i u odnosima između klasa. U cilju ujedinjavanja radi borbe protiv japanskih zavojevača treba sprovoditi na odgovarajući način politiku regulisanja odnosa između klasa. S jedne strane, ne može se dopustiti da široke mase trudbenika budu lišene svih političkih prava i sasvim neobezbeđene u materijalnom pogledu, a s druge strane, treba računati i sa interesima imućnijih krugova. Takva će politika odgovarati zahtevu zbijanja redova radi borbe protiv spoljnog neprijatelja. Uzimati u obzir interese samo jedne strane a ne uzimati u obzir interese druge strane znači nanositi štetu stvari borbe protiv japanskih zavojevača.

VODITI RAČUNA O INTERESIMA CELINE, VODITI RAČUNA O VEĆINI, RADITI ZAJEDNO SA SAVEZNICIMA

Rukovodeći narodnim masama u borbi protiv neprijatelja, komunisti moraju voditi računa o interesima celine, voditi računa o većini i raditi zajedno sa saveznicima. Komunisti moraju shvatiti tu istinu da interese pojedinaca treba potčiniti interesima celine. Ako je neki razlog prihvatljiv sa gledišta pojedinca, a sa gledišta

celine nije, onda se mora pojedinac potčiniti celini. I ako je, obrnuto, nekakav razlog neprihvatljiv sa gledišta pojedinca, ali je prihvatljiv sa gledišta celine, onda i u tom slučaju pojedinac treba da se potčini celini. To znači voditi računa o interesima celine.

Komunisti se nikad ne smeju odvajati od većine naroda, ne smeju hrliti napred, ne vodeći računa o stanju kod većine i voditi za sobom samo naprednu manjinu. Treba se brinuti da se stvori tesna veza između naprednih elemenata i širokih narodnih masa. To znači voditi računa o većini.

Svuda gde ima demokratskih partija ili grupa i demokratskih političara spremnih da sarađuju s nama, komunisti treba da se savetuju i rade zajednički s njima. Raditi u svemu samo po svom sopstvenom nahođenju, ne vodeći uopšte računa o saveznicima, bilo bi nepravilno.

Dobar komunista treba da ume voditi računa o interesima celine, da ume voditi računa o većini, da ume raditi zajedno sa saveznicima. U tom pogledu bilo je kod nas ranije bitnih nedostataka i mi se moramo truditi da ih ispravimo.

POLITIKA KADROVA

Komunistička partija Kine je partija koja rukovodi velikom revolucionarnom borbom, radeći u masama velikog milionskog naroda. Bez mnogobrojnih rukovodećih kadrova koji poseduju visoke radne i moralne kvalitete, ona neće moći izvršiti svoj istoriski zadatak. Za 17 godina naša Partija je odgojila mnogo rukovodećih kadrova. U vojnom, političkom, kulturnom, partiskom i masovnom radu mi već imamo svoje kadrove, svoje jezgro. To je ponos naše Partije i ponos čitavog kineskog naroda. Ali još uvek nema dovoljno tog jezgra da se osigura čvrst temelj za veličanstvenu zgradu naše borbe. Zato treba u velikim razmerama odgajivati nove kadrove. Velika borba kineskog naroda već je stvorila, a i dalje stvara, mnogobrojni aktiv. Naša dužnost je da ga organizujemo, gajimo, čuvamo i pametno koristimo. Kad smo odredili političku liniju, odlučujući faktor postaju kadrovi[1]). I zato je plansko odgajanje mnogobrojnih novih kadrova naš borbeni zadatak.

Treba se brinuti ne samo o partiskim kadrovima, nego i o vanpartiskim kadrovima. I izvan Partije ima mnogo sposobnih ljudi, i komunisti ih ne smeju ispuštati iz vida. Bez ikakve naduvenosti, oholosti, vešto raditi s vanpartijcima, iskreno ih pomagati, držati se prema njima toplo, drugarski, usmeravati njihovu aktivnost ka velikoj stvari rata protiv japanskih zavojevača i ka izgradnji države — to je dužnost svakog komuniste.

Treba umeti ceniti ljude. O kvalitetima nekog aktiviste ne treba suditi po jednom periodu njegovog rada, po pojedinim činje-

nicama, nego po njegovoj čitavoj prošlosti, po čitavom njegovom radu uzetom u celini. To je glavni metod u ocenjivanju kadrova.

Treba umeti koristiti kadrove. Obaveze rukovodilaca svode se, uglavnom, na dva zadatka: davati ideje i pravilno koristiti kadrove. Svi planovi, rezolucije, naređenja, uputstva itd. — sve to obuhvata pojam »davati ideje«. Ali da se sprovede neka ideja u život, treba okupiti kadrove i pokrenuti ih, a to obuhvata pojam »koristiti kadrove«. U korišćenju kadrova u istoriji našeg naroda još odavno su postojale dve dijametralno suprotne linije: »postavljati samo po ličnim kvalitetima« i »postavljati samo po protekciji«. Prva linija je linija poštenih ljudi, druga — linija nepoštenih. Kriterijum u kadrovskoj politici za Komunističku partiju treba da bude: sposobnost da se nepokolebljivo sprovodi linija Partije, potčinjavanje partiskoj disciplini, tesna povezanost s masama, sposobnost za samostalan rad, aktivnost u radu i nekoristoljubivost. To i jeste linija »postavljanja samo po ličnim kvalitetima«. Sasvim suprotnu kadrovsku politiku vodio je ranije Čang Kuo Tao, politiku »postavljanja samo po protekciji«. On je oko sebe sakupljao svoje ljude, stvorio svoju grupu — i na kraju krajeva izdao Partiju i prebegao neprijatelju. To je veoma poučna lekcija. Imati na umu istorisku pouku izdaje Čang Kuo Taoa i njemu sličnih i odlučno se držati u kadrovskoj politici pravilnog i pravednog prilaženja ljudima, boriti se protiv nepravilnog i nepravednog prilaženja ljudima i samim tim jačati jedinstvo i zbijati redove Partije — to je obaveza Centralnog komiteta i svih rukovodilaca.

Treba znati čuvati kadrove. Čuvati kadrove znači, prvo, usmeravati njihov rad, drugim rečima, davati im mogućnost da u radu pokažu inicijativu, da se ne boje da uzimaju na sebe odgovornost i, pored toga, blagovremeno im davati uputstva kako bi oni razvijali svoje stvaralačke sposobnosti, rukovodeći se političkom linijom Partije. To znači, drugo, podizati nivo kadrova, drugim rečima, davati im mogućnost da uče, vaspitavati ih, podizati njihovo teoretsko znanje i njihovu umešnost u radu. Treće, proveravati rad kadrova, pomagati im da uopštavaju iskustvo stečeno u radu, da povećavaju broj uspeha i da ispravljaju greške. Ako se jednom čoveku da zadatak, a ne proverava se izvršenje toga zadatka, nego se njega setimo tek pošto je učinjena ozbiljna greška, onda takva praksa ne odgovara zahtevima brižljivog odnosa prema kadrovima. Četvrto, prema aktivistima koji su napravili grešku, po pravilu, treba primenjivati metod ubeđivanja, pomažući im da isprave te greške. Pribegavati oštrim, partiskim merama treba samo prema onima koji su učinili ozbiljne greške i koji ne primaju opomene i uputstva za ispravljanje tih grešaka. I ovde treba biti strpljiv; lakomisleno zalepiti nekome naziv »oportunist« i lakomisleno primenjivati metode »organizovane borbe« bilo bi nepravilno. Peto, sa pažnjom se

odnositi prema potrebama aktivista. Kad se čovek razboli ili ima neke druge teškoće u životu ili u porodici, potrebno je pružiti mu svaku mogućnu pomoć. Tako treba čuvati kadrove.

PARTISKA DISCIPLINA

U vezi sa ozbiljnim narušavanjem partiske discipline Čang Kuo Taoa treba opet potsetiti na osnovne zahteve koje postavlja partiska disciplina: 1) potčinjavanje člana Partije partiskoj organizaciji; 2) potčinjavanje manjine većini; 3) potčinjavanje nižih instancija višim; 4) potčinjavanje čitave Partije Centralnom komitetu. Ko gazi ova pravila partiske discipline, taj potkopava jedinstvo Partije. Iskustvo pokazuje da izvesno narušavanje partiske discipline dolazi zbog nerazumevanja šta je to partiska disciplina. Neki svesni i zlonamerni narušioci discipline, naprimer, Čang Kuo Tao, špekulisali su sa tim neznanjem jednog dela članova Partije. I zato je potrebno sa članovima Partije vaspitno raditi na pitanju partiske discipline kako bi svi članovi Partije, s jedne strane, sami svesno čuvali disciplinu, a s druge strane, da bi mogli kontrolisati i partiske rukovodioce, za koje je čuvanje partiske discipline takođe obavezno, i tako sprečiti ponavljanje slučaja Čang Kuo Taoa.

Da bi se odnosi u Partiji kanalisali pravilnim putem, potrebno je, pored gore pomenuta četiri najvažnija zahteva partiske discipline, doneti podrobnija pravila, koja bi utvrđivala unutrašnji život Partije i samim tim obezbedila jedinstveno tumačenje tih pitanja od strane svih rukovodećih partiskih organa.

UNUTARPARTISKA DEMOKRATIJA

U velikoj borbi koja se vodi Komunistička partija Kine moći će da pobedi samo tako ako svi rukovodeći organi Partije, njeni članovi i rukovodioci budu pokazivali veliku aktivnost. Ta velika aktivnost treba da nađe svoj konkretan izraz u stvaralačkoj delatnosti rukovodećih organa, rukovodilaca i svih članova Partije u njihovom ispoljavanju osećanja odgovornosti i ekspeditivnosti u radu, u smelom i umešnom postavljanju pitanja, u izražavanju svojih pogleda, u kritici nedostataka, kao i u kontroli viših organa i rukovodilaca — kontroli zasnovanoj na pažljivom odnosu prema ljudima. Inače će ono što mi nazivamo aktivnošću ostati prazna reč. Razvijanje te aktivnosti zavisi od demokratizacije unutarpartiskog života. Bez unutarpartiske demokratije ne može se razviti aktivnost. Uzdizanje mnogobrojnih sposobnih kadrova takođe je mogućno samo ako u Partiji ima demokratije. U našoj zemlji u odnosima ljudi preovlađuju patrijarhalni odnosi, svojstveni sitnoj proizvodnji, a pored toga mi ni dosad nemamo demokratije u opštedržavnim

razmerama; ove okolnosti dolaze do izražaja i u našoj Partiji u nedovoljnoj demokratizaciji unutarpartiskog života. Ovakvo stanje je prepreka punom razmahu aktivnosti čitave Partije. Ono se oseća i u nedovoljnom razvijanju demokratije u jedinstvenom frontu i u masovnom pokretu. Zbog toga treba vaspitno raditi u Partiji na pitanjima unutarpartiske demokratije da članovi Partije shvate šta je to demokratija, kakva veza postoji između demokratije i centralizma i kako se ostvaruje demokratski centralizam. Samo je na taj način moguće, s jedne strane, razviti kako treba unutarpartisku demokratiju, a s druge strane, izbeći preteranu demokratizaciju, ne zalutati u liberalnu anarhiju, koja podriva disciplinu.

Partiske organizacije naših vojnih jedinica takođe treba u potrebnoj meri da prošire unutarpartisku demokratiju, da se tako podigne aktivnost članova Partije i poveća borbena sposobnost Armije. Ali unutarpartiska demokratija u armiskim partiskim organizacijama ne treba da bude tako široka kao u mesnim partiskim organizacijama. I u armiskim i u mesnim partiskim organizacijama, unutarpartiska demokratija treba da služi jačanju partiske discipline i podizanju borbene sposobnosti Partije, a ne obrnuto.

Širenje unutarpartiske demokratije treba razmatrati kao nužnu meru za jačanje Partije i širenje njenih redova, kao važno oruđe koje će Partiji obezbediti u velikoj borbi snažan i pun život, lako savlađivanje njenih zadataka, skupljanje novih snaga i odoljevanje teškim iskustvima današnjeg rata.

NAŠA PARTIJA JE IZRASLA I OČVRSLA U BORBI NA DVA FRONTA

Za 17 godina naša Partija je uglavnom naučila da se služi marksističko-lenjinističkim oružjem ideološke borbe za vođenje borbe na dva fronta protiv pogrešnih pogleda u Partiji: s jedne strane, protiv desnog, a s druge, protiv »levog« oportunizma.

Do Petog plenuma Centralnog komiteta 6-tog saziva[2]) naša Partija se borila protiv desnog oportunizma Čen Tu Siua i protiv »levog« oportunizma druga Li Li Sana. Pobede koje smo postigli u toj borbi na dva fronta omogućile su Partiji da učini veliki korak napred. Posle Petog plenuma Centralnog komiteta bila su još dva slučaja kad se u Partiji vodila borba istoriskog značaja: reč je o borbi vođenoj na savetovanju u Cunjiu*), i o borbi u vezi sa isključenjem Čang Kuo Taoa iz Partije.

Zahvaljujući tome što je savetovanje u Cunjiu ispravilo ozbiljne principijelne greške »levo«-oportunističkog karaktera, učinjene za vreme borbe protiv kuomintanškog petog »pohoda«, ono je okupilo Partiju i Crvenu armiju, a Centralni komitet Partije i

---

*) Vidi napomenu 5 uz članak »Strategiska pitanja revolucionarnog rata u Kini« u 1-vom tomu ovoga dela.

glavne snage Crvene armije dobile su mogućnost da pobedonosno završe Veliki pohod, da pređu u prve linije u ratu protiv japanskih zavojevača i da sprovode novu politiku, politiku jedinstvenog antijapanskog, nacionalnog fronta. Zahvaljujući tome što su savetovanja u Pasiju[3]) i Jenanu[4]) osudila desni oportunizam Čang Kuo Taoa (razbijanje linije Čang Kuo Taoa počelo je na savetovanju u Pasiju, a završilo se na savetovanju u Jenanu), sve jedinice Crvene armije sjedinile su se i Partija je, još jače okupivši svoje redove, povela herojsku borbu protiv japanskih zavojevača. Navedene oportunističke greške oba vida pojavile su se u toku građanskog revolucionarnog rata. Njihova specifičnost sastojala se u tome što su to bile greške povezane s ratom.

Kakve smo pouke izvukli iz borbe na dva fronta u Partiji? Ovo su te pouke: 1) Ozbiljne, principijelne greške koje su rezultat nerazumevanja specifičnosti revolucionarnog rata u Kini i koje su se pokazale u toku borbe protiv kuomintanškog petog »pohoda«, bile su izraz levičarskog nestrpljenja, koje nije vodilo računa ni o subjektivnim, ni o objektivnim uslovima. Ovo skretanje nanosi izuzetnu štetu i vođenju revolucionarnog rata, i svakom drugom revolucionarnom pokretu. 2) Oportunizam Čang Kuo Taoa bio je desni oportunizam u revolucionarnom ratu, koji je po svom sadržaju pretstavljao jedinstvo linije Čang Kuo Taoa usmerene na otstupanje, njegovog militarističkog skretanja i antipartiskog držanja. Tek kada je savladan taj oportunizam, bilo je moguće spasti od pritiska oportunizma Čang Kuo Taoa vrlo veliki broj, po svojim kvalitetima inače izvanrednih rukovodilaca i članova Partije 4-tog fronta Crvene armije, koji su prošli dug put herojske borbe, i vratiti ih na pravilnu liniju Centralnog komiteta. 3) U toku ogromnog organizaciskog rada koji smo izvršili za vreme 10-godišnjeg revolucionarnog agrarnog rata, postigli smo velike uspehe kako u oblasti vojne izgradnje i građanske uprave, tako i u oblasti masovnog rada i partiske izgradnje. Bez usklađivanja tog organizaciskog rada s herojskim ratnim operacijama na frontu bilo bi nemoguće izdržati žestoku borbu vođenu u to vreme protiv Čang Kaj Šeka. Ali u poslednjem periodu revolucionarnog agrarnog rata bile su učinjene ozbiljne, principijelne greške u kadrovskoj politici i organizaciskim pitanjima. Te greške došle su do izražaja u sektaštvu, u zloupotrebljavanju disciplinskih kazni i u štetnim krajnostima koje su bile počinjene u ideološkoj borbi. To je bio rezultat još neiskorenjenih ostataka lilisanovske linije, a i principijelnih političkih grešaka iz toga vremena. Sve te greške takođe su bile ispravljene na savetovanju u Cunjiu, što je omogućilo Partiji da se vrati na pravilan put u kadrovskoj politici i na pravilne organizaciske principe. Što se tiče linije Čang Kuo Taoa u organizaciskim pitanjima, treba reći da je ona značila potpuno napuštanje svih principa Komunističke partije i rušenje partiske discipline; počevši sa frakcionaškim radom, Čang Kuo Tao je doterao dotle da je počeo istupati protiv Partije,

protiv njenog Centralnog komiteta, protiv Kominterne. Centralni komitet je učinio sve što je bilo u njegovoj moći da bi ispravio zločinačke greške linije Čang Kuo Taoa i njegovo antipartisko držanje, kao što je pokušavao da spase i njega samog. Ali, pošto Čang Kuo Tao, držeći se dvolično, ne samo što nikako nije hteo da ispravi svoje greške, nego je čak kasnije i izdao Partiju i bacio se u zagrljaj Kuomintangu, Partija je bila prinuđena da odlučno radi i isključila ga je iz svojih redova. Ovu meru je odobrila ne samo cela Partija, nego i svi oni koji su odani stvari nacionalnog oslobođenja. Kominterna je već potvrdila ovu meru i konstatovala da je Čang Kuo Tao dezerter i izdajnik.

Sve te lekcije i svi naši uspesi služe kao neophodan preduslov za dalje okupljanje Partije, za jačanje njenog idejnog, političkog i organizacionog jedinstva, kao i za pobedonosno vođenje rata protiv japanskih zavojevača. Naša Partija izrasla je i očvrsla u borbi na dva fronta.

DALJA BORBA NA DVA FRONTA

U daljem toku rata protiv japanskih zavojevača borba protiv pesimizma u oblasti politike kao i protiv pojava desnog oportunizma biće zadatak prvorazrednog značaja. Ali u isti mah treba kao i ranije sa nesmanjenom pažnjom voditi borbu i protiv levičarskog nestrpljenja. Što se tiče pitanja jedinstvenog fronta i partiskih i masovnih organizacija, tu treba nastaviti borbu protiv »leve« sektaške učaurenosti, s tim da se ostvari saradnja sa svima partijama i grupama koje su za rat protiv japanskih zavojevača, i da se proširuju redovi Partije i masovnih organizacija. Ali, u isti mah treba sa nesmanjenom pažnjom voditi i borbu protiv desnooportunističkih tendencija, izraženih u težnji ka bezuslovnoj saradnji i bezuslovnoj ekspanziji. Smanjiti pažnju prema toj borbi značilo bi ometati saradnju i ekspanziju, što bi dovelo i do opasnosti da se saradnja pretvori u kapitulantsku saradnju, a ekspanzija u besprincipijelnu ekspanziju.

Kad se vodi ideološka borba na dva fronta, treba u svakom konkretnom slučaju prilaziti ljudima različito. Subjektivno prilaženje sasvim je nedopušteno. Ne treba nastavljati rđavu praksu iz prošlosti — praksu proizvoljnog »lepljenja etiketa«.

U borbi protiv skretanja ozbiljnu pažnju treba posvetiti borbi protiv dvoličnosti, jer je dvoličnost naročito opasna zato što može prerasti u frakcionaški rad. Kao dokaz može da posluži slučaj Čang Kuo Taoa. Formalno se potčinjavati, a u suštini se protiviti; na rečima odobravati, a u duši odbacivati; u oči govoriti prijatne stvari, a za leđima praviti pakosti — to su manifestacije dvoličnosti. Partiska disciplina može se učvrstiti samo ako se poveća budnost rukovodilaca i članova Partije u odnosu na pojave dvoličnosti.

UČENJE

Uopšte uzev, svi komunisti koji imaju potrebnu teoretsku podlogu, treba da izučavaju teoriju Marksa-Engelsa-Lenjina-Staljina, da uče istoriju našega naroda, da proučavaju stanje i tendencije razvitka našeg današnjeg pokreta. Pored toga, preko njih treba organizovati školovanje onih komunista čiji je kulturni nivo relativno nizak. Treba naročito podvući da se učenjem moraju mnogo baviti svi partiski rukovodioci, a naročito mnogo članovi Centralnog komiteta i viši rukovodeći sastav. Partija koja rukovodi velikim revolucionarnim pokretom, bez poznavanja revolucionarne teorije, bez poznavanja istorije, bez dubokog poznavanja savremene prakse, ne može postići pobedu.

Teorija Marksa-Engelsa-Lenjina-Staljina vredi za čitav svet. Ali ta se teorija ne može uzimati kao dogma, ona se mora uzimati kao rukovodstvo za akciju. Ne treba izučavanje marksizma-lenjinizma svesti na učenje napamet golih formula, već ga treba izučavati kao nauku o revoluciji. Ne treba samo shvatiti zaključke koji se odnose na opšte zakone, kako su ih dali Marks, Engels, Lenjin i Staljin posle svestranog izučavanja objektivnog života i revolucionarnog iskustva, nego i ovladati načinom i metodom analize i rešavanja pojedinih pitanja. Marksističko-lenjinistička izgrađenost naše Partije danas je, u poređenju sa ranijim stanjem, koraknula napred, ali ona ni izbliza nije obuhvatila čitavu Partiju, a nivo te izgrađenosti uopšte nije visok. Nama je dodeljena misija da se stavimo na čelo velikog milionskog naroda u velikoj borbi kakvu ne pamti istorija. I zato je studiozno izučavanje marksističko-lenjinističke teorije za sve članove Partije danas veoma važan zadatak, koji ćemo moći rešiti samo ako u to uložimo ozbiljne napore.

Nadam se da će se posle ovoga plenuma Centralnog komiteta razviti u čitavoj Partiji takmičenje u učenju, pa ćemo videti ko je zaista nešto naučio, ko ima više znanja, čije je znanje potpunije.

Što se tiče obezbeđenja naše Partije kadrovima sposobnim da se stave na čelo glavnih oblasti rada, može se reći, da, ako bi se u Partiji našlo 100—200 komunista koji bi imali sistematsko, a ne nepotpuno znanje marksističko-lenjinističke teorije i koji bi njom vladali istinski, a ne sholastički, da bi to, u ogromnoj meri podiglo borbenu snagu naše Partije i ubrzalo našu pobedu nad japanskim imperijalizmom.

Drugi zadatak našeg učenja sastoji se u izučavanju našeg istoriskog nasleđa i njegovog kritičkog uopštavanja, primenjujući pritom marksistički metod. Naš narod ima istoriju od više hiljada godina, on ima svoje osobenosti, on je stvorio mnoge vrednosti. U poznavanju svega toga mi smo zasada ne više nego učenici osnovne škole. Današnja Kina je proizvod čitavog razvitka Kine u prošlosti. Mi smo pristalice marksističkog tumačenja istorije, mi ne možemo zanemariti našu istorisku prošlost. Moramo uopštiti svu našu

prošlost — od Konfučija do Sun Jat Sena, — treba da upoznamo sve te vrednosti. To će biti velika pomoć u rukovođenju današnjim velikim pokretom. Komunisti su pristalice internacionalne doktrine — marksizma, ali marksizam ćemo moći pretvoriti u život samo ako uzimamo u obzir konkretne specifičnosti naše zemlje i kroz određenu nacionalnu formu. Velika snaga marksizma-lenjinizma sastoji se upravo u tome što je on neraskidivo povezan s konkretnom revolucionarnom praksom svake pojedine zemlje. Za Komunističku partiju Kine to znači da treba naučiti primenjivati marksističko-lenjinističku teoriju na konkretne uslove Kine. Ako komunisti, koji pretstavljaju deo velikog kineskog naroda, srž i jezgro toga naroda, budu izučavali marksizam odvojeno od specifičnosti Kine, onda će to biti apstraktan, jalov marksizam. Zato, primeniti marksizam na konkretne uslove Kine, tako da on u svim svojim pojavama neizostavno odražava kinesku specifičnost, drugim rečima, naučiti primenjivati marksizam u skladu sa specifičnostima Kine, — to je zadatak koji čitava Partija mora neodložno da shvati i reši. Treba prekinuti sa stranim šablonima[5]) i manje se baviti praznim i apstraktnim pričanjem. Dogmatizam treba staviti u arhivu i usvojiti svež, živ, prijatan za sluh i radostan za oči kineskog naroda kineski stil i kineski metod. Odvajanje internacionalne sadržine od nacionalne forme svojstveno je ljudima koji nemaju pojma o internacionalizmu. Što se tiče nas, mi smo za što tešnju vezu između jednog i drugog. U ovom pravcu mi imamo ozbiljnih grešaka koje se moraju energično otstraniti.

U čemu se sastoji specifičnost našeg sadašnjeg pokreta? Kakve su njegove zakonitosti? Kako rukovoditi tim pokretom? Sve su to praktična pitanja. Mi ni do danas još ne poznajemo potpuno japanski imperijalizam, još ne poznajemo potpuno ni Kinu. Naš pokret se nalazi u procesu razvitka, pred nama je novo, i novo neprekidno niče. Izučavati taj pokret svestrano, izučavati ga u razvitku — je važan zadatak, kome moramo stalno posvećivati veliku pažnju. Onaj ko odbija da sve to izučava ozbiljno i brižljivo, taj nije marksista.

Neprijatelj učenja je zadovoljstvo sa samim sobom. Da se nešto izuči kako valja, potrebno je pre svega odbaciti zadovoljstvo sa samim sobom. Kako se to kaže: »uči da ne znaš kad ti je dosta, uči druge da ne znaš za umor« — eto kako mi treba da radimo.

JEDINSTVO I POBEDA

Zbijanje redova u samoj Komunističkoj partiji osnovni je uslov za okupljanje čitavog naroda radi izvojevanja pobede u ratu protiv japanskih zavojevača i izgradnje nove Kine. Komunistička partija Kine, prekaljena u 17-togodišnjoj borbi, već se u znatnoj meri naučila da se bori za zbijanje svojih redova i postala je mnogo isku-

snija. To nam dozvoljava da postanemo ono čvrsto jezgro kineskog naroda koje će osigurati izvojevanje pobede u ratu protiv japanskih zavojevača i izgradnji nove Kine. Drugovi, mi ćemo, besumnje, postići taj cilj — treba samo zbiti redove!

NAPOMENE

1. — Januara 1934 godine J. V. Staljin je u izveštaju o radu XVII kongresa SKP (b) kazao: »... kad se odredi pravilna politička linija, organizaciski rad rešava sve, pa i sudbinu političke linije, — njeno sprovođenje, ili njen krah« (Dela, tom 13, str. 365—366, — *Prim. red.*). U tom je referatu J. V. Staljin postavio pitanje »pravilnog izbora ljudi« (Dela, tom 13, str. 365. — *Prim. red.*). Maja 1935 godine J. V. Staljin je u govoru svršenim slušaocima Akademije Crvene armije u Kremlju istakao i objasnio parolu »kadrovi rešavaju sve« (Pitanja lenjinizma, izd. 11, str. 491. — *Prim red.*). Vidi i izveštaj J. V. Staljina na XVIII kongresu SKP (b) marta 1939 godine. U tom referatu J. V. Staljin je kazao: »Kad se izgradi pravilna politička linija, proverena u praksi, kadrovi Partije postaju odlučujuća snaga partiskog i državnog rukovodstva« (Pitanja lenjinizma, izd. 11, str. 595. — *Prim. red.*).

2. — Misli se na period između vanrednog savetovanja Politbiroa Centralnog komiteta KPK 5-tog saziva održanog avgusta 1927 godine i Petog plenuma Centralnog komiteta KPK 6-tog saziva održanog januara 1934 godine.

3. — Misli se na savetovanje Politbiroa Centralnog komiteta KPK održanog u Pasiju avgusta 1935 godine. (Pasi se nalazi na granici severozapadnog dela provincije Sečuana i jugoistočnog dela provincije Kansua, severozapadno od okružnog centra Sungpana u provinciji Sečuan.) U to doba je Čang Kuo Tao, nalazeći se na čelu jednog dela snaga Crvene armije, prekinuo sa Centralnim komitetom Partije, nije se povinovao direktivama Centralnog komiteta i pokušavao je čak da se obračuna sa rukovodstvom CK. Na savetovanju u Pasiju Centralni komitet je odlučio da napusti taj opasni rejon i poveo je jedinice Crvene armije koje su ostale verne CK-u u severne rejone provincije Šensija. Čang Kuo Tao se, na čelu jedinica Crvene armije koje je obmanuo, uputio na jug, u rejon Tjenčuan — Lušan — Veliki i Mali Činčuan — Aba, osnovao tamo svoj »centralni komitet« i digao otvorenu bunu protiv Partije.

4. — Misli se na prošireno savetovanje Politbiroa Centralnog komiteta KPK, održano u Jenanu aprila 1937 godine. Glavni deo rukovodilaca i boraca jedinica Crvene armije, koji se nalazio pod komandom Čang Kuo Taoa, još pre savetovanja shvatio je da ih Čang Kuo Tao obmanjuje i otišao na sever, u pravcu Pograničnog rejona Šensi — Kansu. Ali se jedan deo tih snaga, opet zbog pogrešnog rukovođenja, s pola puta vratio na zapad, u rejon Kančou — Ljangčou — Sučou, i tamo ih je, više od polovine, uništio neprijatelj. Mali broj onih koji su ostali u životu došao je posle do provincije Sinkjanga, a zatim stigao u Pogranični rejon Šensi — Kansu. Drugi deo, koji se nije okrenuo na zapad, još se ranije dočepao Pograničnog rejona Šensi — Kansu i tamo se spojio sa Crvenom armijom Centralnog rejona. Sam Čang Kuo Tao takođe je stigao na sever provincije Šensija i učestvovao na tom jenanskom savetovanju. Savetovanje je donelo svestranu ocenu oportunističkih pogleda Čang Kuo Taoa i njegovog antipartiskog rada. Čang Kuo Tao se formalno povinovao tim odlukama, a ustvari se pripremao da konačno izda Partiju.

5. — Vidi članak »Protiv šablonskih shema u Partiji« u 4-tom tomu ovog dela.

* * *

PITANJE NEZAVISNOSTI I SAMOSTALNOSTI U JEDINSTVENOM FRONTU

(5 novembra 1938 godine)

Ovaj članak je deo završne reči druga Mao Ce Tunga na Šestom plenumu Centralnog komiteta KPK 6-tog saziva. Pitanje nezavisnosti i samostalnosti u jedinstvenom frontu bilo je jedno od najozbiljnijih pitanja u vezi sa problemima jedinstvenog antijapanskog fronta, o kojima su se u to vreme pojavila razmimoilaženja između druga Mao Ce Tunga i druga Čen Šao Jua. U suštini, to je bilo pitanje rukovodeće uloge radničke klase u jedinstvenom frontu. Drug Mao Ce Tung je ova razmimoilaženja kratko rezimirao u svom referatu od decembra 1947 godine (»Današnja situacija i naši zadaci«): »U vreme rata protiv japanskih zavojevača naša Partija se borila protiv pogleda sličnih onim kapitulantskim pogledima (misli se na kapitulantske poglede Čen Tu Siua u vreme Prvog građanskog revolucionarnog rata. — Prim. redakciske komisije), *tojest protiv pogleda onih koji su bili gotovi na ustupke antinarodnoj politici Kuomintanga, koji su više verovali u Kuomintang nego u narodne mase, koji se nisu usuđivali da smelo razvijaju borbu masa, koji se nisu usuđivali da proširuju oslobođene rejone i da uvećavaju redove narodne vojske na teritoriji koju su okupirali Japanci, koji su Kuomintangu prepuštali pravo rukovođenja u ratu protiv japanskih zavojevača. Naša Partija je povela odlučnu borbu protiv tih pogrešnih pogleda, koji su išli uraskorak s marksizmom-lenjinizmom i izražavali bespomoćnost njihovih nosilaca, i odlučno je sprovodila političku liniju »razvijanja progresivnih snaga, pridobijanja srednjih slojeva i izolovanja reakcionara«, odlučno je proširivala oslobođene rejone i povećavala brojnost narodnooslobodilačke vojske. Na taj način mi smo ne samo obezbedili našoj Partiji mogućnost da postiže pobede nad japanskim imperijalistima u periodu njihove agresije, nego smo joj stvorili i mogućnost da, u periodu posle kapitulacije Japana, kad je Čang Kaj Šek otpočeo kontrarevolucionarni rat, uspešno i bez gubitaka pređe na put narodnog revolucionarnog rata protiv Čang Kaj Šekovog kontrarevolucionarnog rata i da za kratko vreme postigne velike pobede. Svi članovi Partije treba uvek da imaju na umu ovu istorisku lekciju«.*

POMOĆ I USTUPCI TREBA DA BUDU AKTIVNI, A NE PASIVNI

Za dužu saradnju potrebni su uzajamna pomoć i uzajamni ustupci svih partija i grupa koje ulaze u jedinstveni front, ali i jedno i drugo treba da bude aktivno a ne pasivno. Mi moramo da jačamo i proširujemo našu Partiju i našu Armiju i u isti mah da pomažemo jačanje i razvijanje prijateljskih partija i prijateljskih armija. Narod treba da traži od Vlade da zadovolji njegove političke i ekonomske zahteve, ali u isti mah da i sam pruži Vladi najveću pomoć u interesu borbe protiv japanskih zavojevača; radnici treba da zahtevaju od fabrikanata poboljšanje svojih materijalnih uslova i u isti mah da aktivno rade u interesu borbe protiv japanskih zavojevača; zemljoposednici treba da smanje zakupninu na zemlju i interes na dugove; u isti mah seljaci treba da plaćaju zakupninu i interes na zajam. Sve je to potrebno zato da se čvrsto odupre spoljnom neprijatelju. To su principi, to je orijentacija u uzajamnoj pomoći, orijentacija aktivna, a ne pasivna, ne jednostrana. To isto vredi i za uzajamne ustupke. Ne treba jedan drugom da kopamo jamu, ne treba da stvaramo svoje tajne ćelije u partiskim i upravnim organima i u tuđoj vojsci. Što se tiče nas, mi, radi uspešnijeg otpora japanskim zavojevačima, ne stvaramo svoje tajne ćelije u Kuomintangu, u njegovim upravnim organima i vojsci, da ne izazovemo nemir u redovima Kuomintanga. Upravo to se i naziva »uzdržavajući se od izvesnih akcija, nalaziti mogućnost akcije«.[1]) Da mi nismo reorganizovali Crvenu armiju, promenili režim u crvenim rejonima, da se nismo odrekli politike ustanaka, mi danas ne bismo vodili rat protiv japanskih zavojevača u opštedržavnim razmerama. Napravili smo ustupak u jednom, pa smo dobili u drugom, tojest pasivnim merama postigli smo aktivan cilj. ». . . . prvo poći natrag, onda se zatrčati i još jače skočiti napred«[2]) — to je lenjinski. S gledišta marksizma-lenjinizma nedopušteno je posmatrati ustupak kao čisto pasivan akt. Bilo je i čisto pasivnih ustupaka, naprimer teorija II internacionale o saradnji rada i kapitala,[3]) kada se ustupalo dotle da se ustupila i klasa i revolucija. U Kini su se prvo Čen Tu Siu, a kasnije Čang Kuo Tao pokazali kapitulantima. Mi se moramo svom snagom boriti protiv kapitulantstva. Ustupke, povlačenje na utvrđene položaje, odbranu, zastoj — bilo u odnosu na saveznike ili neprijatelja — mi posmatramo kao deo revolucionarne politike u celini, kao nužnu etapu u opštoj liniji revolucije, kao okuke puta. Jednom rečju, to su aktivni ustupci.

JEDINSTVO NACIONALNE I KLASNE BORBE

Podržati dugotrajni rat dugotrajnom saradnjom, tojest podrediti klasnu borbu interesima današnje nacionalne borbe protiv japanskih zavojevača, to je osnovni princip jedinstvenog fronta.

Ostvarujući ovaj princip, neophodno je sačuvati nezavisnost partija i klasa, sačuvati njihovu nezavisnost i samostalnost u jedinstvenom frontu, ne žrtvovati osveštana prava partija i klasa radi saradnje i jedinstva, nego, naprotiv, u određenim granicama braniti prava partija i klasa. Samo će to biti u interesu saradnje, samo se to i naziva saradnjom. U protivnom slučaju, umesto saradnje dobiće se neka mešavina, i jedinstveni front će biti neizostavno prinet na žrtvu. U periodu nacionalne borbe klasna borba se vodi u obliku nacionalne borbe — u tom obliku se pokazuje njihovo jedinstvo. S jedne strane, politički i ekonomski zahtevi klasa u tom istoriskom periodu treba da budu podređeni uslovu očuvanja saradnje. S druge strane, svi zahtevi koji se postavljaju u toku klasne borbe treba da polaze od potreba nacionalne borbe (borbe protiv japanskih zavojevača). Na taj način, jedinstvo i nezavisnost u jedinstvenom frontu, nacionalna i klasna borba dobijaju jedinstven smer.

PAROLA »SVE TREBA DA SE SPROVODI KROZ JEDINSTVENI FRONT« NIJE TAČNA

Kuomintang, kao vladajuća partija, ni do danas nije dopustio da se jedinstvenom frontu dadu organizaciski oblici. Drug Lju Šao Či je potpuno tačno primetio da ako parola »Sve treba da se sprovodi kroz jedinstveni front« znači da se sve treba sprovoditi preko Čang Kaj Šeka i Jen Si Šana, onda je to prosto jednostrano potčinjavanje, a nikako nije ono što se naziva »sprovođenjem kroz jedinstveni front«. U pozadini neprijatelja nema mogućnosti da se »sve sprovodi kroz jedinstveni front«, pa smo primorani da radimo samostalno i nezavisno, oslanjajući se na to da je Kuomintang to već odobrio (naprimer, »Program otpora Japanu i izgradnje države«), ili da radimo bez prethodnog odobrenja, računajući na moguću saglasnost Kuomintanga, — kako se to kaže »prvo izvršiti, a onda tek tražiti odobrenje«. Ako bi se mere, kao naprimer, postavljanje svojih administrativnih punomoćnika ili odašiljanje vojske u Šantung, prethodno »sprovodile preko nekoga«, onda se te mere ne bi ni izvodile. Kažu da je francuska Komunistička partija isticala ovu parolu, ali se to, najverovatnije, desilo zato što je u Francuskoj, iako je postojao ujedinjeni komitet svih partija, socijalistička partija, ne vodeći računa o opšteprimljenom programu, i dalje radila po svome. I zbog toga je Komunistička partija bila primorana da istakne ovu parolu da bi time ograničila rad socijalističke partije, a ne da bi sebi vezala ruke.

U Kini je situacija ovakva: Kuomintang je sve partije lišio ravnopravnosti i teži da im nametne svoje voćstvo, zahtevajući od njih potčinjavanje njegovim naređenjima. Ako bismo i mi istakli takvu parolu i zahtevali od Kuomintanga da se sve sprovodi uz našu saglasnost, to bi bilo neizvodljivo i smešno. Ako za »sve« što mi nameravamo da učinimo treba dobiti prethodnu saglasnost Kuo-

mintanga, onda šta da se radi u onim slučajevima kad on ne daje svoju saglasnost? Kuomintang želi da ograniči naš razvoj, i, ako bismo mi isticali navedenu parolu, mi bismo time samo sebi vezali ruke i noge; prema tome, ne treba nikako isticati tu parolu.

Danas je potrebno za izvesne akcije dobiti prethodnu saglasnost Kuomintanga, kao što je to bilo, naprimer, s preformiranjem tri divizije 8 armije u tri korpusa i sa određivanjem odgovarajućih brojeva za njih. To se zove »prvo tražiti odobrenje, a onda tek izvršiti«. U nekim slučajevima treba Kuomintang staviti pred svršen čin, pa onda mu javljati, naprimer o povećanju naše Armije na više od 200 hiljada ljudi. To se zove »prvo izvršiti, a onda tek tražiti odobrenje«. U nekim opet slučajevima, naprimer pri sazivanju konsultativnih saveta u pograničnim rejonima, potrebno je »izvršiti«, ali zasada ne »tražiti odobrenje«, s obzirom na to da se danas odobrenje ne može dobiti. A u nekim slučajevima zasada ne treba ni »izvršiti« ni »tražiti odobrenje«; mislim na mere čije bi sprovođenje komplikovalo opštu situaciju u zemlji. Jednom rečju, mi bezuslovno treba da očuvamo jedinstveni front, ali ujedno mi ni u kom slučaju ne treba sebi da vezujemo ruke i noge; eto zbog čega ne treba isticati parolu »Sve treba da se sprovodi kroz jedinstveni front«. Ako treba parolu »Sve podrediti jedinstvenom frontu« shvatiti kao »sve podrediti« Čang Kaj Šeku i Jen Si Šanu, onda je to opet pogreška. Naša orijentacija je samostalnost i nezavisnost u jedinstvenom frontu, tojest jedinstvo i u isti mah nezavisnost.

NAPOMENE

1. — Iz knjige »Min Ci«, u kojoj stoji ovo: »Samo uzdržavajući se od izvesnih akcija, ljudi dobijaju mogućnost akcije«.

2. — V. I. Lenjin, »Govor na plenumu Moskovskog sovjeta 20 novembra 1922 godine« (Dela, t. 33, str. 399. — *Prim. red.).*

3. — Teorija o saradnji rada i kapitala je reakcionarna teorija, koju je u kapitalističkim zemljama propovedala II internacionala, koja je bila za saradnju proletarijata i buržoazije i koja je istupala protiv rušenja kapitalističke vlasti i zavođenja diktature proletarijata putem revolucije.

* * *

RAT I PITANJA STRATEGIJE

(6 novembra 1938 godine)

Ovaj članak je jedan deo završne reči druga Mao Ce Tunga na Šestom plenumu Centralnog komiteta KPK 6-tog saziva. Drug Mao Ce Tung je u svoja dva članka — »Pitanja strategije partizanskog rata protiv japanskih zavojevača« i »O dugotrajnom ratu« — već dao rešenje pitanja o rukovodećoj ulozi Partije u ratu protiv japanskih zavojevača. Drugovi koji su počinili desno-oportunističke greške negirali su potrebu nezavisnosti i samostalnosti naše Partije u jedinstvenom frontu; zbog toga su oni posumnjali i u liniju Partije u pitanjima rata i strategije i radili protivu nje. Da bi savladao taj desni oportunizam u Partiji i da bi pomogao svima članovima Partije da još jasnije shvate glavnu ulogu pitanja rata i strategije u čitavom kompleksu pitanja revolucije u Kini, i da bi mobilisao svu Partiju za što bolje izvršavanje ratnih zadataka, drug Mao Ce Tung se na Šestom plenumu Centralnog komiteta Partije ponovo osvrnuo na to pitanje, potpuno ga osvetlio na osnovu istoriskog iskustva političke borbe u Kini, i u isti mah izveo analizu razvoja ratnih zadataka i konkretne izmene strategiskog kursa Partije. Na taj način je sačuvano jedinstvo čitave Partije kako u pogledu rukovodeće linije, tako i u pogledu praktičnog rada.

1. — OSOBENOSTI KINE I REVOLUCIONARNI RAT

Centralni zadatak revolucije i njena najviša forma jeste osvajanje vlasti oružanim putem, tojest rešenje pitanja pomoću rata. Ovaj revolucionarni princip marksizma-lenjinizma jeste opšta istina; on je bezuslovno istinit kako za Kinu, tako i za druge države.

Ali iako princip ostaje jedan isti, partije proletarijata ga ostvaruju u različitim uslovima na različite načine, u skladu sa uslovima.

U kapitalističkim državama, ako nije reč o onim periodima kada u njima vlada fašizam i kada one vode ratove, uslovi su ovakvi: u zemlji nema više feudalizma, nego postoji buržoasko-demokratsko uređenje; u spoljnim odnosima te zemlje ne osećaju nacionalno ugnjetavanje, već, naprotiv, one ugnjetavaju druge nacije. U skladu sa tim uslovima, zadatak proleterskih partija u kapitalističkim državama sastoji se u tome da putem duge legalne borbe vaspitavaju radnike, da sakupljaju snagu i da se spremaju za konačno rušenje kapitalizma. Tamo ima smisla dugotrajna legalna borba, korišćenje parlamentarne tribine, ekonomski i politički štrajkovi organizacija sindikata i vaspitni rad sa radnicima. Tamo su forme organizacije legalne, a forme borbe — beskrvne (ne ratne). Politika Komunističke partije takve zemlje u vezi sa ratom sastoji se u borbi protiv učešća svoje zemlje u imperijalističkim ratovima; u slučaju izbijanja takvog rata, Partija će svoju politiku usmeriti ka porazu reakcionarne vlade svoje zemlje. Takvoj partiji dovoljno je samo sazrevanje građanskog rata.[1]) Ali sve dok se buržoazija ne pokaže potpuno nemoćna, dok većinu proletarijata ne obuzme rešenost da otpočne oružani ustanak i da povede građanski rat, dok mase seljaštva ne počnu dobrovoljno pomagati proletarijat, dotle oružani ustanak i građanski rat ne treba počinjati. Kad ustanak i rat počnu, onda se u prvom redu osvajaju gradovi, a tek posle se napadaju sela, a ne obratno. Tako su radile komunističke partije kapitalističkih zemalja; to je potvrđeno i iskustvom Oktobarske revolucije u Rusiji.

Drugačije stvar stoji u Kini. Specifičnost Kine sastoji se u tome što ona ne pretstavlja nezavisnu demokratsku državu nego polukolonijalnu, polufeudalnu državu bez demokratskog uređenja, u kojoj postoji feudalno ugnjetavanje i koja u spoljašnjim odnosima nema nacionalne nezavisnosti, nego podnosi ugnjetavanje imperijalizma. Zato u Kini nema parlamenta kojim bi se moglo koristiti, radnici nemaju zakonom utvrđena prava na organizaciju i na vođenje štrajkova. Zadatak Komunističke partije ovde se, uglavnom, sastoji ne u tome da se kroz dugotrajnu legalnu borbu ide ka ustanku i ratu, niti u tome da se ispočetka zauzimaju gradovi, a zatim sela. Ona treba da radi na drugi način.

Za Komunističku partiju Kine pitanje se postavlja ovako: dok imperijalisti ne izvrše oružani napad na Kinu — ili u građanski rat u savezu sa buržoazijom protivu militarista (lakeja imperijalizma), kao što je to bilo 1924—1927 godine za vreme ratova u provinciji Kuangtungu[2]) i za vreme Severnog pohoda, ili u građanski rat u savezu sa seljaštvom i gradskom sitnom buržoazijom protiv zemljoposednika i kompradorske buržoazije (takođe lakeja imperijalizma), kao što je to bilo za vreme revolucionarnog agrarnog rata 1927—1936 godine. Za vreme oružanog napada imperijalista — poći u nacionalno-oslobodilački rat protiv spoljnog neprijatelja u savezu sa svima klasama i slojevima u zemlji koji ustaju protiv inostranih

agresora. Primer za ovo jeste današnji rat protiv japanskih zavojevača.

U svemu tome pokazuje se razlika između Kine i kapitalističkih država. U Kini je glavni oblik borbe — rat, a glavni oblik organizacije — armija. Svi drugi oblici, kao naprimer, organizacija narodnih masa, borba narodnih masa itd., imaju izvanredno veliki značaj, sve su one bezuslovno potrebne i njih nikako ne treba potcenjivati, ali sve te forme su podređene interesima rata. Dok rat ne počne, sve organizacije i sve vrste borbe služe ciljevima pripreme rata, kao što je to bilo, naprimer, u periodu između »Pokreta 4 maja« (1919 godine) i »Pokreta 30 maja« (1925 godine). Posle ulaska u rat sve organizacije i sve forme borbe direktno ili indirektno pomažu vođenje rata, kao što je to bilo, naprimer, u periodu Severnog pohoda, kad su sve organizacije i sve forme borbe u pozadini revolucionarne armije pomagale vođenje rata — neposredno, a u rejonima koji su bili pod vlašću bejanskih militarista — posredno, ili, naprimer, u periodu revolucionarnog agrarnog rata, kad su sve organizacije i sve forme borbe u crvenim rejonima pomagale vođenje rata — neposredno, a izvan crvenih rejona — posredno. I, najzad, danas, u periodu rata protiv japanskih zavojevača, sve organizacije i sve forme borbe u pozadini kineske vojske i u rejonima koje je okupirao neprijatelj isto tako neposredno ili posredno potpomažu vođenje rata.

»U Kini se oružana revolucija bori protiv oružane kontrarevolucije. U tome je jedna od specifičnosti i jedno od preimućstava Kineske revolucije«[3]). Ova postavka, koju je izrekao drug Staljin, potpuno je tačna. Ona je tačna i u odnosu na Severni pohod, i u odnosu na revolucionarni agrarni rat, i u odnosu na sadašnji rat protiv japanskih zavojevača. Svi ti ratovi, revolucionarni ratovi, upereni su protiv kontrarevolucije, a osnovna snaga koja učestvuje u njima jeste revolucionarni narod. Razlika je samo u tome što su to ili građanski ratovi, ili nacionalni ratovi, ili ratovi na čijem je čelu Komunistička partija sama ili ratovi na čijem su čelu Kuomintang i Komunistička partija zajedno. Naravno, to je suštinska razlika. Ovde dolazi do izražaja to da su snage koje vode rat po svom sastavu uže ili šire (savez radnika i seljaka ili savez radnika, seljaka i buržoazije), da je neprijatelj ili unutrašnji ili spoljni (rat protiv unutrašnjeg neprijatelja ili rat protiv spoljnog neprijatelja; rat protiv unutrašnjeg neprijatelja bio je ili rat protiv bejanskih militarista ili rat protiv Kuomintanga), i, najzad, to da su na različitim etapama istoriskog puta revolucionarni ratovi u Kini imali različit sadržaj. Ali sve je to borba oružane revolucije protiv oružane kontrarevolucije, sve su to revolucionarni ratovi, i tu dolaze do izražaja specifičnosti i preimućstva Kineske revolucije. Revolucionarni rat je »jedna od specifičnosti i jedno od preimućstava Kineske revolucije«, — ova postavka u potpunosti odgovara situaciji u Kini. Glavni zadatak Partije kineskog proletarijata — zadatak sa kojim se

Partija suočila gotovo od početka svoga postojanja, — sastojao se u tome da se udruži što je moguće veći broj saveznika i da se organizuje oružana borba, prema situaciji, čas protiv unutrašnje, čas protiv spoljne oružane kontrarevolucije, za nacionalno i socijalno oslobođenje. U Kini proletarijat i Komunistička partija ne bi mogli bez oružane borbe da zauzmu odgovarajuća mesta, ne bi mogli da reše nijedan revolucionarni zadatak.

U toku onih 5—6 godina koje su prošle od osnivanja naše Partije 1921 godine pa do njenog učešća u Severnom pohodu 1926 godine, naša Partija nije dovoljno shvatala tu situaciju. Tada se još nije shvatala izuzetna važnost oružane borbe u Kini, nije se ozbiljno pripremalo za rat, niti organizovala vojska, nije se obraćala ozbiljna pažnja na izučavanje ratne strategije i taktike. Za vreme Severnog pohoda ignorisan je veliki značaj ovladavanja vojskom, i sva pažnja se jednostrano usretsređivala na masovni pokret, zbog čega je, čim je Kuomintang okrenuo u reakciju, čitav masovni pokret bio uništen. Posle 1927 godine mnogi drugovi dugo vreme su, kao i ranije, postavljali pred Partiju, kao centralni zadatak, pripremu ustanaka u gradovima i rad u belim rejonima[4]). Koreniti preokret u tom pitanju kod mnogih drugova izvršio se 1931 godine, posle pobede u borbi protiv trećeg »pohoda« neprijatelja. Ali tada se još nije izvršio preokret i u čitavoj Partiji, i izvesni drugovi, kao i ranije, nisu mislili ovako kako mi sada mislimo.

Iskustvo pokazuje da se problemi koje imamo mi u Kini ne mogu rešiti bez oružane borbe. Biće vrlo korisno shvatiti to radi budućeg uspešnog vođenja rata protiv japanskih zavojevača. Konkretna stvarnost opštenarodne oružane borbe protiv japanskih zavojevača naučiće Partiju da još bolje shvati važnost te osnovne istine. Svaki član Partije treba da bude spreman svakog trenutka da uzme pušku i pođe na front. Odlukom sadašnjeg Plenuma da glavni deo partiskog rada bude rad u rejonima na frontu i u pozadini neprijatelja još jednom je data u tom pogledu potpuno jasna orijentacija. Kao pravilno propisan lek, to treba pozitivno da deluje na izvesne članove Partije koji rado učestvuju u organizaciskom partiskom radu, koji s voljom rade u masovnom pokretu, ali ne žele da proučavaju nauku o ratu, niti da učestvuju u njemu; ovo će isto tako pozitivno uticati na rukovodioce izvesnih škola koji ne potstiču odlaženje đaka na front itd. Na velikom delu teritorije Kine organizaciski rad Partije i njen rad u masama neposredno je vezan sa oružanom borbom; ovde nema niti može biti partiskog rada i masovnog pokreta izolovanih, odvojenih od oružane borbe. Pa i u pozadini, relativno udaljenoj od fronta (kao što su provincije Junan, Kuejčou, Sečuan), i u rejonima koji se nalaze pod kontrolom neprijatelja (kao Pejpingu, Tjencinu, Nankingu, Šangaju), organizaciski rad Partije i njen rad u masama takođe su usmereni na po-

dršku oružane borbe, oni mogu i treba da su podređeni samo potrebama fronta. Jednom rečju, čitava Partija treba da usretsredi svoju pažnju na rat, da ovladava vojnom naukom, da se sprema da ratuje.

2. — RATNA ISTORIJA KUOMINTANGA

Biće korisno da se osvrnemo na istoriju Kuomintanga i da pogledamo koliku je pažnju ta partija posvećivala ratu.

Od trenutka kada je Sun Jat Sen stvorio malu revolucionarnu organizaciju, on je digao nekoliko oružanih ustanaka protiv mandžurske Manču dinastije[5]). Period trajanja »Tunminhueja«[6]) bio je još bogatiji oružanim ustancima, i, najzad, u Revoluciji 1911 godine Manču dinastija je bila svrgnuta oružanim putem. U vreme trajanja »Čung Hua Ke Ming Tanga« bili su organizovani oružani pokreti protiv Juan Ših Kaja[7]), zatim pomorski pohod na jug[8]), Severni pohod iz Kuejlinga[9]), osnovana je vojna akademija Huampoa[10]). Takva je bila vojna delatnost Sun Jat Sena.

Zauzevši mesto Sun Jat Sena, Čang Kaj Šek je otpočeo period u kome je vojska počela igrati glavnu ulogu u životu Kuomintanga. Za Čang Kaj Šeka vojska je njegov život; sa njom je on preživeo period Severnog pohoda, period građanskog rata i period početka rata protiv japanskih zavojevača. Za vreme svih deset poslednjih godina Čang Kaj Šek se borio protiv revolucije. Za borbu protiv revolucije on je stvorio ogromnu »vojsku Centralne vlade«. »Imati vojsku — znači imati vlast«, »rat rešava sve« — ove istine on je potpuno usvojio. U tom pogledu mi treba da od njega učimo. U tom pogledu i Sun Jat Sen i Čang Kaj Šek su naši učitelji.

Posle Revolucije 1911 godine militaristi su uvek cenili vojsku više nego išta na svetu; oni su uvek poštovali istinu: »imati vojsku — znači imati vlast«.

Tan Jen Kaj[11]) bio je mudar državnik; više puta je zauzimao rukovodeće položaje u provinciji Hunanu, više puta je i gubio te položaje, ali nikada nije hteo da bude običan civilni guverner: gledao je uvek da bude vojni guverner, a civilni — samo kao sporedna dužnost uz onu prvu. Docnije, kada je postao pretsednik Nacionalne vlade prvo u Kantonu, a zatim u Vuhanu, on je pored drugih obaveza bio na dužnosti komandanta 2 korpusa. U Kini ima mnogo takvih militarista koji razumeju tu specifičnost Kine.

Kina poznaje i takve partije koje nisu težile da imaju svoju vojsku; jedna od najistaknutijih bila je »Progresivna partija«[12]). Ali i ona je shvatila da se položaji državnika mogu dobiti samo oslanjajući se na nekog militaristu, i ona je našla sebi pokrovitelje u ličnostima Juan Ših Kaja, Tuan Či Juija[13]) i Čang Kaj Šeka (grupa »Političkih nauka«[14]) koja se približila njemu pretstavlja deo »Progresivne partije«).

Nekoliko sitnih partija koje su se nedavno pojavile, kao naprimer, Mladokineska partija[15]) i dr. nemaju vojske i zbog toga one ne znače ništa.

U drugim državama buržoaske partije nemaju potrebe da svaka ima vojsku pod svojim neposrednim rukovodstvom. Druga je stvar u Kini: zbog njene feudalne rascepkanosti vlast dobijaju one grupe ili partije zemljoposednika ili buržoazije koje imaju bajonete, i veću vlast dobija onaj koji ima više bajoneta. Radeći u takvim uslovima, partija proletarijata treba da ima jasnu pretstavu o situaciji.

Komunisti se ne bore zato da pojedinci imaju vojsku (oni ni u kom slučaju ne treba da se bore za to, oni ne treba da podražavaju Čan Kuo Taoa), ali oni treba da se bore za to da naša Partija drži vojsku, da narod ima vojsku. Danas, u nacionalno-oslobodilačkom ratu, oni treba da se bore zato da nacija drži vojsku. Dečja bolest u pitanju zapovedanja vojskom, razume se, ne vodi ničem dobrom. Radnom narodu, koji je vekovima bio žrtva obmane i zastrašivanja od strane reakcionarnih vladajućih klasa, nije lako da se uzdigne do shvatanja kako mu je važno da ima pušku u svojim rukama. Ugnjetavanje japanskog imperijalizma i opšti narodni rat protiv japanskih zavojevača gurnuli su radni narod na arenu rata, i komunisti treba, potpuno svesni svoje odgovornosti, da postanu rukovodioci toga rata. Svaki komunista treba da usvoji onu istinu da »puška daje vlast«. Naš princip je: Partija komanduje puškom; sasvim je nedopustivo da puška komanduje Partijom. Ali, zajedno s tim, imajući pušku mogu se doista stvarati partiske organizacije; 8 armija stvorila je tako na severu Kine moćnu partisku organizaciju. Tako isto se mogu stvarati kadrovi, mogu se stvarati škole, kultura, masovni pokret. Sve što postoji u Jenanu stvoreno je pomoću puške; pomoću puške sve se postiže. Sa gledišta marksističkog učenja o državi, vojska pretstavlja najvažniji sastavni deo aparata državne vlasti. Ko želi da osvoji državnu vlast i da je zadrži, taj treba da ima moćnu vojsku. Poneko nas gleda sa ironijom, nazivajući nas pristalicama »teorije o svemogućnosti rata«. Da, mi smo pristalice teorije o svemogućnosti revolucionarnog rata. To nije rđavo, to je dobro, to je marksistički. Uz pomoć pušaka ruski komunisti su stvorili sovjetsku socijalističku vlast; mi hoćemo da stvorimo demokratsku republiku. Iskustvo klasne borbe u eposi imperijalizma pokazuje da radnička klasa i radne mase mogu da pobede naoružanu buržoaziju i zemljoposednike samo pomoću pušaka; u tom smislu može se reći da se svet može preobraziti samo pomoću pušaka. Mi smo za uništenje rata, nama rat nije potreban, ali rat se može uništiti samo ratom. Ako hoćeš da pušaka ne bude više, onda uzimaj pušku u ruke.

3. — RATNA ISTORIJA KOMUNISTIČKE PARTIJE KINE

Mada naša Partija u toku tri-četiri godine — od 1921 godine (godine osnivanja Komunističke partije Kine) do 1924 godine (Prvi svekineski kongres Kuomintanga) — nije shvatala važnost neposredne pripreme za rat i organizovanje vojske, mada od 1924 do 1927 godine, pa čak i neko vreme posle toga, ona još uvek nije dovoljno to shvatala, ipak je Partija, od momenta kada je 1924 godine uzela učešća u organizaciji i radu Vojne akademije Huampoa, stupila u novu etapu i počela shvatati važnost vojske. Pružajući pomoć Kuomintangu u vođenju rata u Kuangtungu i u Severnom pohodu, Partija je uzela u svoje ruke jedan deo vojske[16]). Poraz revolucije Partiji je poslužio kao gorka lekcija; organizovavši Nančanški ustanak, Ustanak jesenje žetve i Kantonski ustanak, ona je stupila u novi period, period stvaranja Crvene armije. U istoriji naše Partije to je bio izvanredno važan period: upravo tada ona je potpuno shvatila sav značaj vojske. Da nije bilo Crvene armije i njene borbene delatnosti u to vreme, drugim rečima, da je Komunistička partija pošla likvidatorskom linijom Čen Tu Sjua, ne bi se danas moglo ni misliti na rat protiv japanskih zavojevača, a još manje bi se mogao izdržati dugotrajni rat.

Vanredno savetovanje Politbiroa Centralnog komiteta 7 avgusta 1927 godine počelo je borbu protiv desnog oportunizma u politici, i to je dalo snage Partiji da učini krupan korak napred. Januara 1931 godine Četvrti plenum Centralnog komiteta 6-tog saziva i formalno je istupio protiv »levog« oportunizma u politici, ali je stvarno ponovio greške »levog oportunizma«. Sadržaj i istoriska uloga ta dva savetovanja različiti su, ali nijedno od ta dva savetovanja nije ozbiljno dodirnulo pitanja rata i strategije. To je bila posledica toga što težište rada Partije tada još nije bilo preneto na pitanja rata.

1933 godine, posle prelaska Centralnog komiteta u crvene rejone, stanje se korenito izmenilo; ali u pitanju rata (a takođe i u svim ostalim najvažnijim pitanjima) ponovo su činjene greške principijelnog karaktera, koje su revolucionarnom ratu nanele ozbiljne štete[17]). Na savetovanju u Cunjiu 1935 godine borba se, uglavnom, vodila protiv oportunizma u vođenju rata, i pitanje rata bilo je istaknuto u prvi plan; to je bio izraz ratne situacije. Danas možemo sa sigurnošću da kažemo da je u toku 17-godišnje borbe Komunistička partija Kine povukla ne samo čvrstu marksističku političku liniju, nego i čvrstu marksističku vojnu liniju. Mi se nismo naučili da primenjujemo marksizam samo u rešavanju političkih pitanja, nego smo se naučili da ga primenjujemo i u rešavanju pitanja rata; mi nismo stvorili samo snažno jezgro sposobno da upravlja Partijom i državom, nego i snažno jezgro sposobno da upravlja Armijom. To su plodovi revolucije izrasli na tlu obilno natopljenom vrelom krvlju mnogih palih heroja; to je ponos ne samo Komunističke partije Kine i kineskog naroda, nego i komuni-

stičkih partija i naroda čitavog sveta. U svetu danas postoje samo tri Armije kojima rukovode komunističke partije, — to su Armije Sovjetskog Saveza, Kine i Španije; one pripadaju proletarijatu i radnom narodu. Komunističke partije drugih zemalja još nemaju ratnog iskustva, i zato pomenute Armije i ratno iskustvo komunističkih partija tih triju zemalja imaju naročitu vrednost.

Za pobedonosno vođenje današnjeg rata protiv japanskih zavojevača izvanredno veliki značaj ima povećavanje brojnosti i jačanje 8 armije, Nove 4 armije i svih partizanskih odreda kojima rukovodi naša Partija. Polazeći od toga, Partija treba da pošalje na front dovoljan broj najboljih svojih članova i rukovodećih radnika. Sve za pobedu na frontu! Organizaciski zadaci treba da budu podređeni političkim zadacima.

4. — PROMENE I PREOKRETI U RATNOJ STRATEGIJI PARTIJE U GRAĐANSKOM I NACIONALNOM RATU

Pitanje promene stava, preokreta u ratnoj strategiji naše Partije zaslužuje brižljivo proučavanje. Razmotrićemo ih odvojeno — prvo, u građanskom, zatim u nacionalnom ratu.

Tok građanskog rata može se, uglavnom, podeliti na dva strategiska perioda. U prvom periodu glavno mesto zauzimao je partizanski rat, u drugom — »regularni«. Ali takozvani »regularni« rat bio je rat kineskog tipa: njegov »regularni« karakter ispoljavao se samo u vođenju manevarskih dejstava koncentrisanim snagama, i u izvesnoj centralizaciji i planiranju kako u komandovanju vojskom tako i u njenoj organizaciji; uostalom, vojna dejstva su, kao i ranije, sačuvala partizanski karakter, tojest pretstavljala su nižu formu dejstava, i ona se ne mogu staviti u isti red sa dejstvima stranih vojski; ona su se unekoliko razlikovala i od dejstava kuomintanške vojske. Zbog toga je takav »regularni« rat bio u izvesnom smislu partizanski rat, samo podignut na viši stupanj.

Razmatrajući tok rata protiv japanskih zavojevača sa gledišta ratnih zadataka naše Partije, taj rat se može takođe podeliti, uglavnom, na dva strategiska perioda: prvi (koji obuhvata dve etape — strategisku odbranu i strategisku ravnotežu), u kome glavno mesto ima partizanski rat, i drugi (etapa protivofanzive), u kome će glavno mesto imati »regularni« rat. Ali partizanska dejstva prvog perioda rata protiv japanskih zavojevača, po svom sadržaju, znatno se razlikuju od partizanskih dejstava prvog perioda građanskog rata, pošto se sada, za vođenje partizanskih operacija, koristi dekoncentrisana 8-ma armija, koja ima (u izvesnoj meri) karakter regularne vojske. Dejstva regularne vojske u drugom periodu rata protiv japanskih zavojevača tako isto će se razlikovati od dejstava regularne vojske u drugom periodu građanskog rata. Mi ovde polazimo od pretpostavke da će posle snabdevanja vojske oružjem novoga tipa

kako sama vojska, tako i njena dejstva pretrpeti velike promene. Tada će vojska steći visoki stepen centralizacije i organizovanosti, njena dejstva će u visokom stepenu imati regularni karakter, a njen partizanski karakter će znatno oslabiti, doći će do prelaza od nižih ka višim formama. Namesto kineskog tipa rata doći će do tipa rata uobičajenog u drugim zemljama. To će se dogoditi u etapi protivofanzive.

Na taj način, u toku četiri strategiska perioda u dva rata, građanskog rata i rata protiv japanskih zavojevača, — mi pravimo tri zaokreta u našoj strategiji. Prvi je bio prelaz od partizanskih dejstava u građanskom ratu na »regularna« dejstva; drugi — prelaz od »regularnih« dejstava u građanskom ratu na partizanska dejstva u ratu protiv japanskih zavojevača; treći će biti prelaz od partizanskih dejstava u ratu protiv japanskih zavojevača na »regularna« dejstva.

U prvom od ta tri zaokreta mi smo se sukobljavali sa vrlo velikim teškoćama. Zadatak je ovde bio dvojak: s jedne strane, bilo je potrebno boriti se protiv desnog skretanja — lokalističkih tendencija i partizanštine, izraženih u insistiranju na partizanskim dejstvima i u odbijanju da se preorijentišemo na regularni oblik dejstva. Ovo skretanje pojavilo se zbog toga što su rukovodeći kadrovi potcenjivali promene stanja i uslova koje su se dogodile kod neprijateljskih snaga, kao i promene u njihovim sopstvenim problemima. A što se tiče Centralnog crvenog rejona, u njemu smo postepeno uspeli da ostvarimo zaokret tek pošto smo sproveli vaspitni rad koji je zahtevao mnogo truda. S druge strane, trebalo se boriti i protiv »levog« skretanja, izraženog u težnji za preteranom centralizacijom i u avanturizmu, u preteranom forsiranju prelaza na »regularnost«. Ovo skretanje pojavilo se zato što je izvestan deo rukovodećih kadrova precenjivao promene stanja i uslova kod neprijateljskih snaga, što je postavljao sebi suviše široke zadatke, i, ne vodeći računa o stvarnoj situaciji, mehanički usvajao iskustvo drugih zemalja. Zbog ovoga skretanja Centralni crveni rejon u toku tri duge godine (do savetovanja u Cunjiu) podneo je ogromne žrtve, i stanje se popravilo tek posle tih krvavih lekcija. Poboljšanje situacije bilo je zasluga savetovanja u Cunjiu[18]).

Drugi zaokret bio je između dva rata različitog karaktera, u jesen 1937 godine (posle događaja u Lukoučjaou). Sada imamo novog neprijatelja — japanski imperijalizam, a novi saveznik je — Kuomintang, naš bivši neprijatelj (koji se kao i ranije drži prema nama neprijateljski); bojno polje su ogromna prostranstva Severne Kine (tu je zasada još naš front, koji uskoro može postati neprijateljska pozadina za dugo vreme). Zaokret u našoj strategiji, izvršen u toj posebnoj situaciji, izvanredno je važan. U toj specifičnoj situaciji trebalo je reorganizovati našu, dotada regularnu vojsku u partizansku (u smislu njenog dekoncentrisanog korišćenja, ali nikako ne u smislu njene organizovanosti i discipline) i od manevar-

skog rata regularne vojske sa njegovim metodima preći na partizanski, čim to bude odgovaralo stanju neprijateljskih snaga i našim zadacima. Budući da taj zaokret spolja izgleda kao zaokret unazad, to su se u vezi s tim mogle očekivati izuzetne teškoće. Ovde se moglo pojaviti i skretanje u vidu potcenjivanja neprijatelja i u vidu straha od Japanaca, a u redovima Kuomintanga bilo je i jednog i drugog. Kad je Kuomintang sa poprišta građanskog rata prešao na poprište nacionalnog rata, on je pretrpeo mnogo nepotrebnih gubitaka, uglavnom, zbog potcenjivanja snaga neprijatelja, a isto tako i zato što se uporedo s tim javio strah od Japanaca (naprimer, Han Fu Ču i Lju Či[19]). Mi smo, naprotiv, taj zaokret ostvarili prilično uspešno i ne samo da nismo pretrpeli neuspehe, nego smo postigli velike pobede. To je zasluga naših kadrova koji su u većini blagovremeno počeli sprovoditi direktive Centralnog komiteta i elastično prišli oceni situacije, — mada je između Centralnog komiteta i jednog dela vojnih rukovodilaca oko toga bilo ozbiljnih sporova. Ovaj zaokret ima izvanredan značaj za istrajno vođenje, širenje i pobedonosno završavanje čitavog rata protiv japanskih zavojevača i za budućnost Komunističke partije Kine. To će biti jasno ako se setimo istoriske uloge partizanskog rata protiv japanskih zavojevača u stvari nacionalnog oslobođenja Kine. Partizanski rat Kine protiv japanskih zavojevača po svom izvanrednom razmahu i dugotrajnosti biće nešto neviđeno ne samo na Istoku, već, možda, i u istoriji čitavog čovečanstva.

Što se tiče trećeg zaokreta, od partizanskih dejstava u ratu protiv japanskih zavojevača na »regularna dejstva«, to je stvar budućnosti, stvar daljeg razvoja rata, koji će stvoriti novu situaciju i nove teškoće; mi zato sad o tome ne možemo govoriti.

5. — STRATEGISKA ULOGA PARTIZANSKIH DEJSTAVA PROTIV JAPANSKIH ZAVOJEVAČA

U ratu protiv japanskih zavojevača, u celini, dejstva regularne vojske igraju glavnu, a partizanska — pomoćnu ulogu, pošto konačan ishod toga rata može da bude rešen samo dejstvima regularne vojske. Od tri strategiske etape rata naše zemlje protiv japanskih zavojevača (odbrana, ravnoteža snaga, protivofanziva) u prvoj i trećoj etapi dejstva regularne vojske igraju i igraće glavnu ulogu, a partizanska dejstva — samo pomoćnu. U drugoj etapi, stoga što će neprijatelj početi da učvršćuje okupiranu teritoriju i što ćemo mi, u nemogućnosti da odmah izvedemo protivofanzivu, otpočeti sa pripremama za nju, — partizanska dejstva postaće glavna forma, a dejstva regularne vojske — pomoćna. Ali tako će biti samo u jednoj od tri etape rata, iako će ona, možda, najduže trajati. Zbog toga će u ratu, u celini, dejstva regularne vojske igrati glavnu, a partizanska dejstva — pomoćnu ulogu. Ako se to ne shvati, ako se ne uvidi da

dejstva regularne vojske pretstavljaju ključ za konačan ishod rata, ako se ne posveti dovoljno pažnje izgradnji regularne vojske, a i izučavanju dejstava regularne vojske i rukovođenju njima, ne može se postići pobeda nad japanskim zavojevačima. To je prva postavka.

Ali partizanska dejstva igraju važnu strategisku ulogu u toku čitavog rata. Ako ne bude bilo partizanskih dejstava, ako se ne bude posvećivala pažnja organizaciji partizanskih odreda, partizanskoj vojsci, a i izučavanju partizanskih dejstava i rukovođenju njima, onda se ni pobeda nad japanskim zavojevačima neće moći postići. To će se desiti zato što će se veći deo Kine pretvoriti u pozadinu neprijatelja; ako ne budemo vodili partizanski rat najupornije i na najširoj osnovi i ako dozvolimo neprijatelju da se učvrsti na zauzetoj teritoriji bez brige za svoju pozadinu, tada će naše glavne snage na frontu neizbežno trpeti velike gubitke, napadi neprijatelja neizbežno će postati još ogorčeniji, ravnoteža snaga će se teško postići, i dalje pružanje otpora japanskim zavojevačima može biti dovedeno u pitanje; ako se čak to i ne desi, ipak će iskrsnuti razne nepovoljne pojave: može se desiti da snage koje smo pripremili za protivofanzivu budu nedovoljne, da za vreme protivofanzive ne dobijemo podršku iz neprijateljske pozadine, da neprijatelj uspe da nadoknadi svoje gubitke i rashode itd. Ako nas slične pojave zadese i mi ih ne savladamo uz pomoć partizanskog rata blagovremeno započetog, vođenog uporno i na širokoj osnovi, onda će i pobeda nad japanskim zavojevačima biti nemogućna. Zato, iako partizanska dejstva igraju u toku čitavog rata pomoćnu ulogu, ona stvarno imaju veoma veliki strategiski značaj, i potcenjivati partizanska dejstva u ratu protiv japanskih zavojevača bilo bi, nesumnjivo, najgrublja greška. To je druga postavka.

Da bi se mogao voditi partizanski rat, dovoljan je samo jedan uslov: da zemlja ima veliku teritoriju, i zato je bilo moguće voditi partizanske ratove i u prošlosti. Ali uporno vođenje partizanskog rata mogućno je samo pod rukovodstvom Komunističke partije. I zato što nije bilo takvog rukovodstva, ti su se partizanski ratovi u prošlosti uvek završavali porazom. Pobedonosni partizanski rat mogućan je samo u savremenoj velikoj državi gde postoji Komunistička partija, naprimer, u takvim državama kao što je bio SSSR u eposi građanskog rata ili u Kini. U ratu protiv japanskih zavojevača, sa gledišta konkretnih i opštih uslova, potrebna je i celishodna takva raspodela rada između Kuomintanga i Komunističke partije u vođenju rata, u kojoj bi Kuomintang uzeo na sebe vođenje rata snagama regularne vojske na frontu, a Komunistička partija — partizanskim dejstvima u neprijateljskoj pozadini; to je potrebno za obe strane, i to pretstavlja koordinaciju dejstava i uzajamnu pomoć.

Jasno je, prema tome, koliko je važna i potrebna vojno-strategiska linija, koju je prihvatila naša Partija: prelaz od »regularnih« dejstava drugog perioda građanskog rata na partizanska dejstva

prvog perioda rata protiv japanskih zavojevača. Partizanska dejstva pružaju nam niz preimućstava koja se svode na sledeće:

1) ona dovode do smanjivanja teritorije koju je okupirao neprijatelj; 2) dovode do proširivanja uporišnih baza naše Armije; 3) u etapi odbrane — sadejstvuju operacijama na frontu, zadržavajući napredovanje neprijatelja; 4) u etapi ravnoteže — omogućavaju da se čvrsto drže uporišne baze u pozadini neprijatelja, olakšavajući regularnoj vojsci koja dejstvuje na frontu da se sredi; 5) u etapi protivofanzive — sadejstvuju operacijama na frontu i pomažu vraćanje izgubljene teritorije; 6) pružaju mogućnost da se najbrže i najefikasnije povećava brojnost naše Armije; 7) potpomažu široko razvijanje organizacija Komunističke partije, omogućavajući da se stvaraju ćelije u svakom selu; 8) obezbeđuju najšire razvijanje masovnog pokreta i mogućnost organizovanja čitavog stanovništva u pozadini neprijatelja, izuzimajući stanovništvo njegovih uporišta; 9) omogućavaju da se stvore organi antijapanske demokratske vlasti na najširoj teritoriji; 10) omogućavaju da se u najširim razmerama razvija kulturno-prosvetni rad, podređen zadacima borbe protiv japanskih zavojevača; 11) dovode do poboljšanja životnih uslova naroda na najširoj teritoriji; 12) stvaraju najpovoljnije uslove za dezorganizaciju neprijateljske vojske; 13) imaju najširi i najtrajniji uticaj na raspoloženje čitavog naroda i potpomažu podizanje borbenog duha cele Armije Kine; 14) pružaju najširu pomoć progresu prijateljskih armija i prijateljskih partija; 15) u slučaju kad je neprijatelj snažan, a mi slabi, omogućavaju nam da svoje gubitke svedemo na minimum i da postižemo maksimalan broj pobeda; 16) u slučaju malobrojnosti neprijateljske vojske i velike brojnosti naše vojske omogućavaju nam da nanosimo neprijatelju maksimalne gubitke i da njegove uspehe svodimo na minimum; 17) potpomažu najbržem i najefikasnijem stvaranju mnogobrojnih rukovodećih kadrova; 18) stvaraju najpovoljnije uslove za rešavanje pitanja snabdevanja.

U dugoj borbi partizanski odredi i partizanski rat ne treba da stagniraju u svom prvobitnom obliku. Oni treba da se razvijaju, prelazeći na viši stepen, da se postepeno pretvaraju u regularnu vojsku i u »regularni« rat. Ovo takođe stoji van svake sumnje. U toku partizanskog rata mi ćemo sakupiti takve snage koje će nas učiniti jednim od odlučujućih faktora za uništenje japanskog imperijalizma.

6. — TREBA POSVETITI PAŽNJU IZUČAVANJU VOJNIH PITANJA

Sva pitanja, zbog kojih dolaze u sukob dve vojske, rešavaju se na bojnom polju, i sudbina Kine — njen opstanak ili propast — zavisi od ishoda rata. Zbog toga proučavanje vojne teorije, proučavanje strategije i taktike, proučavanje političkog rada u Armiji

jeste za nas doista neodložan zadatak. Iako smo taktiku izučavali nedovoljno, ipak su za 10 godina drugovi koji se bave vojnim pitanjima postigli velike uspehe, i mi već imamo mnogo novog, razrađenog na bazi kineskih uslova; u toj oblasti nemamo samo još uopštavanja. Izučavanjem pitanja strategije i teoretskih pitanja rata i sad se još bavi vrlo mali broj ljudi. U proučavanju pitanja političkog rada postigli smo izvanredne rezultate: po bogatstvu iskustva, po broju i kakvoći novih poduhvata mi se nalazimo na prvom mestu u svetu posle Sovjetskog Saveza. Ali, naš propust je nedovoljno uopštavanje i nedovoljna sistematizacija toga iskustva. U svetlosti potreba cele Partije i cele zemlje popularizacija vojnih znanja postaje neodložan zadatak. Ubuduće svemu tome treba posvetiti potrebnu pažnju, u centru svega treba da stoje rat i pitanja strategije. Ja smatram kao preku potrebu da zainteresujem sve članove Partije za vojnu teoriju i da pozovem Partiju da posveti ozbiljnu pažnju izučavanju vojnog dela.

NAPOMENE

1. — Vidi: V. I. Lenjin, »Rat i ruska socijaldemokratija«, »Konferencija stranih sekcija RSDRP«, »O porazu svoje vlade u imperijalističkom ratu«, »Poraz Rusije i revolucionarna kriza« (Dela, tom 21 — *Prim. red.*). Ova dela napisao je Lenjin 1914—1915 godine u vezi sa imperijalističkim ratom koji se vodio u to vreme. Vidi takođe »Istorija SKP (b) — Kratki kurs«, glava VI, odeljak 3: »Teorija i taktika boljševičke partije u pitanjima rata, mira i revolucije«.

2. — 1924 godine Sun Jat Sen u savezu sa Komunističkom partijom i revolucionarnim radnicima i seljacima razbio je »trgovačke družine« — oružane odrede kompradora, tuhaoa i lešena, koji su, pomognuti od engleskih imperijalista, vodili kontrarevolucionarnu delatnost u Kantonu. Početkom 1925 godine revolucionarna armija, u kojoj su sarađivali Kuomintang i Komunistička partija, krenula je iz Kantona u pohod na istok, uz podršku seljaka nanela poraz vojsci militariste Čen Čjung Minga, zatim se vratila u Kanton i tamo uništila snage junanskih i kuangsiskih militarista, koje su tamo bile uhvatile korena. Ujesen iste godine ta revolucionarna armija izvršila je drugi pohod na istok i konačno razbila vojsku Čen Čjung Minga. U tim kampanjama članovi Komunističke partije i članovi Saveza komunističke omladine herojski su se borili u prvim linijama. Ove operacije omogućile su ujedinjenje provincije Kuangtunga, a samim tim bila je stvorena i baza za organizovanje Severnog pohoda.

3. — J. V. Staljin, »O perspektivama revolucije u Kini«. (Dela, tom 8, str. 363. — *Prim. red.*)

4. — Vidi: »Odluka o nekim pitanjima istorije naše Partije«, glava 4 u 4-tom tomu ovoga dela.

5. — 1894 godine Sun Jat Sen je stvorio u Honoluluu malu revolucionarnu organizaciju i dao joj ime »Sinčunhuej« (»Savez preporoda Kine«). Posle poraza vlade mandžurske Manču dinastije u Kinesko-japanskom ratu 1895 godine Sun Jat Sen je, oslanjajući se na »tajna društva« koja su postojala u to vreme u narodu, organizovao na teritoriji Kuangtunga dva oružana ustanka protiv mandžurske vlade: u Kantonu 1895 godine i u Huejčouu 1900 godine.

6. — 1905 godine savez »Sinčunhuej« ujedinio se sa drugim dvema antimandžurskim organizacijama — »Hua Sing« (»Savez za obnovu Kine«) i »Kuang Fu« (»Savez za restauraciju Kine«). Njihovim spajanjem obrazovana je »Tunminhuej« (»Savezna liga« — organizacija ujedinjenog fronta buržoazije, sitne buržoazije i onog dela šenši koji je istupao protiv mandžurske vlade), koja je istakla program buržoaske revolucije sa sledećim zahtevima: »Isterivanje tuđinaca porobljivača (tojest mandžurske Manču dinastije), preporod Kine, stvaranje republike, izjednačavanje prava na zemlju«. U periodu postojanja »Tunminhueja« Sun Jat Sen je, privukavši na svoju stranu tajna društva i jedan deo nove Manču armije, organizovao niz oružanih ustanaka protiv mandžurske vlade. Najveći su bili: ustanak 1906 godine u okruzima Pingsjangu, Ljujangu, Lilingu; ustanci 1907 godine u rejonu Čaočou — Huangkang, u Činčouu i u Čenanu; ustanak 1908 godine u Hokouu u provinciji Junanu i ustanci 1911 godine u Kantonu i Vučangu.

7. — 1912 godine liga »Tunminhuej« bila je pretvorena u Kuomintang i napravila je kompromis sa bejanskim militaristom Juan Ših Kajem, koji je tada vladao na severu. Kad je 1913 godine vojska Juan Ših Kaja krenula na jug da uguši snage koje su se pojavile u provincijama Kjangsiju, Anhueju i Kuangtungu kao rezultat Revolucije 1911 godine, Sun Jat Sen je organizovao oružani otpor toj vojsci, ali je ubrzo bio potučen. 1914 godine Sun Jat Sen je, polazeći od žalosnog iskustva pogrešne politike kompromisa, organizovao u Tokiju novu partiju i nazvao je »Čung Hua Ke Ming Tang« (»Kineska revolucionarna partija«), da tako pokaže da se ona razlikuje od Kuomintanga. Faktički nova partija je bila savez političkih pretstavnika jednog dela sitne buržoazije i jednog dela nacionalne buržoazije za borbu protiv Juan Ših Kaja. Oslanjajući se na taj savez, Sun Jat Sen je 1914 godine organizovao manji ustanak u Šangaju. 1915 godine, kad se Juan Ših Kaj proglasio za cara, vojska pod komandom Caj Ngoa i drugih političkih radnika neprijateljski raspoloženih prema Juan Ših Kaju, krenula je iz provincije Junana u rat protiv Juan Ših Kaja. Jedan od aktivnih inspiratora i učesnika oružane borbe protiv Juan Ših Kaja bio je Sun Jat Sen.

8. — 1917 godine Sun Jat Sen je na čelu jednog dela ratne mornarice, koja se nalazila pod njegovim uticajem, stigao iz Šangaja u Kanton. Iskoristivši provinciju Kuangtung kao svoju uporišnu bazu i stupivši u savez sa jugozapadnim militaristima, koji su se u to vreme borili protiv bejanskog militariste Tuan Či Juija, on je organizovao vojnu vladu koja je istupila protiv Tuan Či Juija.

9. — 1921 godine Sun Jat Sen pripremao je u gradu Kuejlinu Severni pohod, ali usled izdaje njegovog potčinjenog, Čen Čjung Minga, koji je sklopio sporazum sa bejanskim militaristima, njegovi su napori propali.

10. — 1924 godine, posle reorganizacije Kuomintanga, Sun Jat Sen, uz pomoć Komunističke partije Kine, kao i Sovjetskog Saveza, stvorio je na ostrvu Huampoau u blizini Kantona vojnu školu, poznatu pod imenom Vojne akademije u Huampoau. Do kontrarevolucionarnog Čang Kaj Šekovog prevrata 1927 godine rad u ovoj Akademiji zasnivao se na principu saradnje Kuomintanga i Komunističke partije. Komunisti Ču En Laj, Je Čjen Jing, Jun Taj Jing, Sjao Ču Nu i mnogi drugi zauzimali su u različito vreme u toj Akademiji odgovorna mesta. Među slušaocima takođe je bilo mnogo komunista i članova Saveza socijalističke omladine (koji je kasnije postao Savez komunističke omladine). Oni su pretstavljali revolucionarno jezgro Akademije.

11. — Tan Jen Kaj, Hunanac, član carske akademije Han Lin za vreme mandžurske Manču dinastije. Najpre je zastupao uvođenje ustavne monarhije, a zatim se prikačio uz Revoluciju 1911 godine (Sinhajska revolucija). Njegov kasniji prelaz u tabor Kuomintanga objašnjavao se suprotnostima između mesnih hunanskih zemljoposednika i bejanskih militarista.

12. — »Progresivna partija« (»Cinbudan«) bila je organizovana prvih godina postojanja Kineske republike od strane grupe ljudi na čelu sa Ljang Či Čaoom uz podršku Juan Ših Kaja.

13. — Tuan Či Jui, nekadašnji pristalica Juan Ših Kaja, vođa anhuejske grupe u sastavu bejanske militarističke klike. Posle smrti Juan Ših Kaja mnogo puta je dobijao vlast u pekinškoj vladi.

14. — Grupa »Političkih nauka« bila je politička grupacija sa krajnje desnice, stvorena 1916 godine od jednog dela članova »Progresivne partije« i Kuomintanga. Njeni lideri u trci za državničkim položajima lavirali su između južnih i severnih militarista. U vreme Severnog pohoda, 1926—1927 godine, jedan deo članova grupe »Političkih nauka«, kao, naprimer, projapanski elementi tipa Huang Fua, Čang Čuna, Jang Jung Taja, sklopili su sporazum sa Čang Kaj Šekom i, koristeći svoje iskustvo reakcionarne političke akcije, pomogli mu da uspostavi kontrarevolucionarnu vlast.

15. — O takozvanoj Mladokineskoj partiji ili Savezu nacionalističke omladine Kine vidi napomenu 1 uz članak »O klasama kineskog društva« u 1-vom tomu ovoga dela.

16. Ovde se, uglavnom, misli na samostalni puk, na čijem se čelu u vreme Severnog pohoda nalazio komunista general Jeh Ting. Vidi napomenu 14 uz članak »Borba na Čingkangšanu« u 1-om tomu ovoga dela.

17. — Vidi članak »Strategiska pitanja revolucionarnog rata u Kini« u 1-vom tomu ovoga dela i članak »Odluka o nekim pitanjima istorije naše Partije«, glava 4 u 4-tom tomu ovih dela, II knjiga našeg izdanja.

18. — Vidi članak »Odluka o nekim pitanjima istorije naše Partije«, glava 3 u 4-om tomu ovih dela, II knjiga našeg izdanja.

19. — Han Fu Čus, kuomintanški militarista, koji je upravljao provincijom Šantungom. Militarista Liu Či, koji je pripadao Čang Kaj Šekovoj kliki, upravljao je provincijom Honanom, a posle početka rata protiv japanskih zavojevača njemu je bila poverena odbrana rejona Paotinga u provinciji Hopeju. U momentu napada japanskih zavojevača ova dva militarista su pobegla ne prihvativši borbu.

* * *

KINESKE NOVČANE JEDINICE I JEDINICE ZA MERU

Novčane jedinice:

Juan — osnovna novčana jedinica u Kini (takozvani kineski dolar)

Cao ili mao — novčana jedinica, jednaka 0,1 juana

Fin — novčana jedinica, jednaka 0,01 juana

Ven — sitan bakarni novac; u juanu je bilo oko 2.800 vena

Mere za težinu:

Dan = 100 cina = 59,68 kilograma
Cin = 16 lijana = 596,8 grama
Lijan = 10 cjana = 37,3 grama

Mere za zapreminu:

Dan = 10 doua = 103,54 litara (1 dan nečišćenog pirinča teži oko 60 kilograma)

Dou = 10 šena = 10,35 litara

Mere za dužinu:

Li = 576 metara
Čan = 10 či = 3,2 metra
Či = 10 cuna = 32 santimetra

Mere za površinu:

Mu = 0,06 hektara (6 ari).

ALFABETAR

Imena i geografskih naziva u *Izabranim delima* Mao Ce Tunga

Na srpskohrvatskom	Na ruskom	Na engleskom
Aba	Аба	Ahbah
Ah K	А-Кью	Ah Q
Anfu	Аньфу	Anfu
Anhua	Аньхуа	Anhwa
Anhuej	Аньхузй	Anhwei
Anjuan	Аньюань	Anyuan
B		
Baj Čun Si	Бай Чун-си	—
Bao Gun	Бао-Гун	His Excellency Pao
Buda	Будда	Buddha
C		
Cajki	Чайси	Tsaiki
Cajlihuej	Цзайлихуэй (Общество нравственности)	The Society of Rational Life
Caj Ngo	Цай Э	Ts'ai Ngo
Caj Ting Kaj	Цай Тин-кай	Tsai T'ing-K'ai
Cangčou	Цанчжоу	Tsangchow
Cao Cao	Цао Цао	Ts'ao Ts'ao
Caočou	Цаочжоу	Tsaochow
Cao Jun	Цао Юнь	Ts'ao Yun
Cao Kuej	Цао Гуй	Ts'ao Kuei
Cao Kun	Цао Кунь	Ts'ao K'un
Caolin	Цаолиньсюй	Tsaolin
Caoping	Цаопин	Tsaoping
Cao Vu	Цао У	Ts'ao — Wu
Cečing	Цзыщзингуан	Tzeching pass
Cefan čoukan	Цзефан чжоукань	The Liberation Weekly
Cefanžibao	Цзефанжибао	The Liberation Daily
Cehing	Цзысин	Tzehing
Cekičjao	Цзысицяо	Tzekichiao
Ceping	Цыпин	Tzeping
Cin	Цзинь	Catty

Na srpskohrvatskom	Na ruskom	Na engleskom
Cinan	Цзинань	Tsinan
Cinban	Цинбан (Синий клан)	The Blue Band
Cingsing	Цзинсин	Tsingsing
Cingtao	Циндао	Tsingtao
Cinian	Цинъян	—
Ci Si	Цы Си	The Empress Dowager
Cjan han šu	Цянь хань шу	—
Cjao	Цзяо	—
Cjaoco	Цзяоцзо	Tsiaotso
Cjuj Juan	Цюй Юан	—
Co Čiu Ming	Цзо Цю-мин	Tso Ch'iu-ming
Co Čuan	Цзочжуань	Tso Chuan
Cou Tao Fen	Цзоу Тао-фэнь	Tsou T'ao-fen
Coše	Цзошэ	—
Cu Čih Tung Čjen	Цзычжи тунцзянь	Tsu Chih Tung Chien
Cunji (Cuni)	Цзуньи	Tsunyi
Č		
Čahar	Чахар	Chahar
Čaj Čin	Чай Цзинь	Ch'ai Chin
Čaling	Чалин	Chaling
Čan	Чжан	—
Čangan	Чанъань	Changan
Čang Co Lin	Чжан Цзо-лин	Chang Tso-lin
Čang Čen	Чжан Чжэн	Chang Chen
Čang Čing Čjang	Чжан Цзин-цзян	Chang Ching-chiang
Čang Čun	Чжан Цюнь	Chang Ch'un
Čang Fa Kuej	Чжан Фа-куй	Chang Fa-k'uei
Čang Hu Can	Чжан Хуэй-цзань	Chang Hui-tsan
Čang Jang	Чжан Ян	Chang-Yang
Čang Kaj Šek	Чан Кай-ши	Chang Kai-shek
Čang Kuo Tao	Чжан Го-тао	Chang Kuo-t'äo
Čang Naj Či	Чжан Най-ци	Chang Nai-ch'i
Čangning	Чаннин	Changning
Čango	Чжаньго	—
Čangpaj	Чанбошань	Changpai
Čang Suh Ljang	Чжан Сюэ-лян	Chang Hsueh-liang
Čangša	Чанша	Changsha
Čangšuo	Чаншао	Changshuo
Čangting	Чантин	Changting
Čankang	Чанган	Changkang
Čao	Чжао	Chao
Čaočou	Чаочжоу	Chaochow
Čao Gun Min	Чжао Гун-мин	Marshal Chao
Čao Heng Ti	Чжао Хэн-ти	Chao Heng-t'i
Čao Kuan Tao	Чжао Гуань-тао	Chao Kuan t'ao
Čao Po Šeng	Чжао Бо-шэн	Chao Po-sheng
Čao Siej	Чжао Се	Chao Hsieh
Čekjang	Чжэцзян	Chekiang
Čen	Чэньсянь	Chen
Čen (Čenčou)	Чэньчжоу	Chen

Na srpskohrvatskom	Na ruskom	Na engleskom
Čenanguan	Чжэньнаньгуань	Chennan pass
Čenbao	Чэньбао	Chen Pao
Čen Čeng	Чэнь Чэн	Ch'en Ch'eng
Čen Čeng Jen	Чэнь Чжэн-жэнь	Ch'en Cheng-jen
Čen Či Tang	Чэнь Цзи-тан	Ch'en Chi-tang
Čen Čjung Ming	Чэнь Цзюн-мин	Ch'en Chiung-ming
Čengkao	Чэнгао	Chengkao
Čengpu	Чэнбу	Chengpu
Čengpu	Чэнпу	Chengpu
Čengting	Чжэндин	Chengting
Čen Ji	Чэнь И	Ch'en Yi
Čen Kung Po	Чэнь Гун-бо	Ch'en Kung-po
Čen Kuo Huj	Чэнь Го-хуэй	Ch'en Kuo-hui
Čen Li Fu	Чень Ли-фу	Ch'en Li-fu
Čen Ming Šu	Чэнь Мин-шу	Ch'en Ming-shu
Čen Tu Siu	Чэнь Ду-сю	Ch'en Tu-hsiu
Čen Šao Ju	Чэнь Шао-юй	Ch'en Shao-yu
Čen Ših Či	Чэнь Ши-цзи	Ch'en Shih-chi
Česo	Чэяо	Cheso
Či	Сышуй	Chi river
Či	Ци	Ch'i
Čih	Чи	Ch'ih
Čihlo	Чжилочжэн	Chihlo
Čili	Чжили	Chihli
Čin	Цзинь	Chin
Čin	Цинь	Ch'in
Činčou	Циньчжоу	Chinchow
Činčuan	Цзиньчуань	Chinchwan
Činghaj	Цинхай	Chinghai
Čingkangšan	Цзинганшань	Ching Kang
Čingping	Цзинпин	Chingping
Čin Han Ting	Цзинь Хань-дин	Chin Han-ting
Čin Pang Sjen	Цинь Бан-сян	Ch'in Pang-hsien
Čintjen	Цзиньтяньцунь	Chintien
Čipi	Чиби	Chihpi
Čjang Kuang Naj	Цзян Гуан-най	Chiang Kuang-nai
Čjang Po Čeng	Цзян Бо-чэн	Chiang Poch'eng
Čjang Ting Ven	Цзян Дин-вэнь	Chiang Ting-wen
Čou	Чжоу	—
Čou Čia Kan	Чжоу Цзя-гань	Chou Chia-kan
Čou Hunjuan	Чжоу Хунь-юань	Chou Hunyuan
Čou Tjen Ču	Чжоу Тянь-цзюэ	Chou T'ien-chuch
Ču	Чу	Ch'u
Ču	Чжузячжуан	Chu village
Ču	Лю Бан	Ch'u
Čuang	Чуан-Ван	Ch'uang
Čuan Gun	Чжуан-гун	—
Ču Čang Čjeh	Чжу Чан-цзе	Chu Ch'ang-chieh
Ču Čao Fin	Чжу Чао-фын	—
Ču Čing Laj	Чжу Цин-лай	Chu Ch'ing-lai
Ču Čiu Paj	Цюй Цю-бо	Ch'u Ch'iu-pai
Ču Čou	Чжучжоу	Chu-chow
Ču De	Чжу Дэ	Chu Teh

Na srpskohrvatskom	Na ruskom	Na engleskom
Ču En Laj	Чжоу Энь-лай	Chou En-lai
Čujang	Цюйань	Chuyang
Čuncin	Чжунцзин	Middle Well
Čuncju (Doba proleća i jeseni)	Эпоха Чуньцю	The Era of Spring and Autumn
Čung Hua Ke Ming Tang	Чжунхуа гэминдан	The Chinese Revolutionary Party (Chung Hua Ke Ming Tang)
Čungji	Чунъи	Tsungyi
Čungmou	Чжунмоу	Chungmow
Ču Šao Ljang	Чжу Шао-лян	Chu Shao-liang
Ču Ven	Чжу Вэнь	—
D		
Dacin	Дацзин	—
Dadaohuej	Дадаохуэй (Общество больших мечей)	The Society of Big Swords
Dan	Дань	—
Dao	Дао	—
Ducjun	Дуцзюн	The military governor
Ducun	Дуцзун	—
DŽ		
Džehol	Жехэ	Jehol
Džujkin	Жуйцзинь	Juikin
F		
Fang Čih Min	Фан Чжи-минь	Fang Chih-min
Fan Ših Šeng	Фань Ши-шэнь	Fan Shih-sheng
Fejšuj	Фейшуй	Feishui
Feng Čih An	Фын Чжи-ань	Feng Chih-an
Feng Ju Sjang	Фын Юй-сян	Feng Yu-hsiang
Fenglingtu	Фынланду	Fenglingtu
Fengtjen	Фынтянь	Fengtien
Fu	Фушуй	The Fu river
Fu Čjen	Фу Цзянь	Fu Chien
Fučou	Фучжоу	Foochow
Fu Hsing	Фусиншэ	Fu Hsing
Fukien	Фуцзянь	Fukien
Fupohil	Фуболин	Fupohill
Fusjan	Фусянь	—
Fu Tao Nan	Фу Дао-нань	Fu Tao-nan
Futien	Футянь	Futien
Futjenpu	Футяньпу	Futienpu

Na srpskohrvatskom	Na ruskom	Na engleskom
Huang Čao	Хуан Чао	Huang Ch'ao
Huang Fu	Хуан Фу	Huang Fu
Huangkang	Хуанган	Hwangkang
Huang Kung Lueh	Хуан Гун-люэ	Huang Kung-lueh
Huangpej	Хуанпи	Hwangpei
Hua Sing	Хуасинхуэй	The Hua Hsing Society
Huejčang	Хуэйчан	Hweichang
Huejčou	Хуэйчжоу	Hweichow
Hu Feng Čang	Ху Фын-чжан	Hu Feng-chang
Hu Han Min	Ху Хань-минь	Hu Han-min
Huluho	Хулухо	—
Hunan	Хунань	Hunan
Hung	Хун	Hung
Hung	Хунху	Hung
Hungce	Хунцзэху	Hungtze
Hung Siu Čuan	Хун Сю-цюань	Hung Hsiu-ch'uan
Hupej	Хубэй	Hupeh
Huti	Хути	Huti
Hu Ven Tou	Ху Вэнь-доу	Hu Wen-tou
Hvajho	Хуайхэ	—
I		
Ičang	Ичжан	Ichang
In	Инь	—
Istočna Mongolija	Восточная Монголия	Eastern Mongolia
I ven či	И вэнь чжи	—
J		
Jalu	Ялуцзян	The Yalu river
Jangce (Jangcekjang)	Янцзы	Yangtze
Jang Čih Ce	Янь Чжи-цзэ	Yang Chih-tse
Jang Čih Šeng	Ян Чи-шен	Yang Ch'ih-sheng
Jang Čing Ju	Ян Цзин-юй	Yang Ching-yu
Jangfang	Янфанкоу	Yangfang
Jang Hu Čeng	Ян Ху-чэн	Yang Hu-ch'eng
Jang Jung Taj	Ян Юн-тай	Yang Yung-t'ai
Jang Kaj Ming	Ян Кай-мин	Yang K'ai-ming
Jangsin	Янсинь	Yangsin
Jang Sju Čing	Ян Сю-цин	Yang Hsiu-ch'ing
Jangstang	Янтан	Yangstang
Jao	Яо	Yao
Je (Jeh)	Есянь	Yeh
Jeh Kaj Hsin	Е Кай-синь	Yeh K'ai-hsin
Jeh Ting	Е Тин	Yeh T'ing
Jej Čjen Jing	Е Цзянь-ин	Yeh Chien-ying
Jen	Яньщань	Yen
Jenan	Яньань	Yenan
Jen Čung Ju	Янь Чжун-син	Yen Chung-ju
Jen Jung Čiu	Янь Жун-цю	Yen Yung-ch'iu
Jenmen	Яньмыньгуан	Yenmen

Na srpskohrvatskom	Na ruskom	Na engleskom
Jen Si Šan	Янь Си Шан	Yen Hsi-shan
Ji	И	Yi
Jihuang	Ихуан	Yihwang
Jijang	Иян	Yiyang
Jiling	Илин	Yiling
Jin Džu Keng	Инь Жу-гэн	Yin Ju — keng
Jingpanju	Инпаньсюй	Yingpanyu
Jintjen	Иньтяньчжэнь	Yintien
Jočou	Юэчжоу	Yochow
Jojang	Юэян	Yoyang
Jošidžiro Umezu	Иосидзиро Умэцу	Yoshijiro Umezu
Ju	Юй	Yu
Ju	Юсянь	Yu
Juan	Юань	Dollar
Juan	Юань	—
Juan	Юань Шао	Yuan
Juan Cu Ming	Юань Цзу-мин	Yan Tzu-ming
Juan Čung Čuan	Юань Чун-цюань	Yuan Chung-ch'uan
Juan Pan Ču	Юань Пань-чжу	Yuan P'an-chu
Juan Ših Kaj	Юань Ши-кай	Yuan Shih-kai
Juan Te Šeng	Юань Дэ-шэн	Yuan Te-sheng
Juantou	Юаньтоу	Yuantow
Juan Ven Caj	Юань Вэнь-цай	Yuan Wen-t'sai
Jujlincjao	Юйлиньцзяо	—
Jujsjan	Юйсян	The county town of Wei
Junan (Jinan)	Юньнань	Yunnan
Jungfeng	Юнфын	Yungfeng
Junghing	Юнсин	Yunghing
Jungsin	Юнсинь	Yungsin
Jungting	Юндин	Yungting
Junjan	Юнъян	—
Jun Taj Jing	Юнь Дай-ин	Yun Tai-ying
Jutu	Юйду	Yutu
Južna Mandžurija	Южная Маньчжурия	Southern Manchuria
K		
Kajfeng	Кайфын	Kaifeng
Kajlan	Кайлуань	Kailan
Kajping	Кайпин	Kaiping
Kalgan	Чжанцзякоу (Калган)	Kalgan
Kan	Ганъцзян	The Han river
Kančou	Ганьчжоу	Kanchow
Kang Ju Vej	Кан Ю-вэй	K'ang Yu-wei
Kansu	Ганьсу	Kansu
Kanton	Кантон	Canton
Kaohsing	Гаосинсюй	Kaohsing
Kao Jing Sjang	Гао Инь-сян	Kao Ying-hsiang
Kina	Китай	China
Kirin	Гирин	Kirin
Kjamo	Цзямучжэн	Kiamo
Kjan	Гуанчан	Kian

Na srpskohrvatskom	Na ruskom	Na engleskom
Kjan	Цзиань	Kian
Kjangsi	Цзянси	Kiangsi
Kjangsu	Цзянсу	Kiangsu
Kjaoho	Цзяхэ	Kiaho
Kjaotung	Цзяодун	Kiaotung
Kjening	Цзяньнин	Kienning
Kjulung	Цзюлун	Kiulung
Kjulung	Цзюлуншань	Kiulung mountains
Kjukjang	Цзюцзян	Kiukiang
Konfučije (Konfuce)	Конфуций	Confucius
Kuafu	Куафу	K'uafu
Kuang Fu	Гуанфухуэй	The Kuang Fu Society
Kuangling	Гуанлин	Kwangling
Kuangsi	Гуанси	Kwangsi
Kuangsu	Гуан Сюй	Kuanghsu
Kuangtung	Гуандун	Kwangtung
Kuantu	Гуаньду	Kwantu
Kučeng	Гучэн	Kucheng
Ku Čeng Hung	Гу Чжен-хун	Ku Cheng-hung
Kuejčou	Гуйчжоу	Kweichow
Kuejling	Гуйлин	Kweiling
Kuejping	Гуйпин	Kweiping
Kuling (Lušan)	Лушань	Kuling (Lushan)
Kunglue	Гунлюэ	Kunglueh
Kung Ping Fan	Гун Бин-фань	Kung Ping-fan
Kunjang	Куньян	Kunyang
Kunming (Jinan)	Куньмин	Kunming (Yunnan)
Kuo Feng Ming	Го Фын-мин	Kuo Feng-ming
Kuo Hua Cung	Го Хуа-цзун	Kuo Hua-tsung
Kuomintang	Гоминдан	Kuomintang
Kuši	Гушуй	Kushi
L		
Lajuan	Лайюань	Laiyuan
Lančou	Ланьчжоу	Lanchow
Laošan	Лаошань	—
Lejang	Лэйян	Leiyang
Li	Ли	Li
Li	Лицзячжуан	Li village
Liao Čaj či i	Ляо Чжай чжи и	The Strange Tales From the Carefree Studio
Lianšanbo	Ляньшаньбо	—
Li Cu Čeng	Ли Цзы-чэн	Li Tzu-ch'eng
Li Čung Jen	Ли Цзун-жэн	Li Tsung-jen
Li Či Šen	Ли Цзи-шэнь	Li Chi-shen
Li Čuang	Ли Чуан	Li Chuang
Li Čueh Fej	Ли Цюэ-фэй	Li Chueh-fei
Li Fu Jing	Ли Фу-ин	Li Fu-ying
Li Ke Jun	Ли Кэ-юн	—
Li Kung Pu	Ли Гун-пу	Li Kung-p'u
Liling	Лилин	Liling

Na srpskohrvatskom	Na ruskom	Na engleskom
Li Li San	Ли Ли-сань	Li Li San
Li Ming	Ли Мин	Li Ming
Li Ce Hsu	Линь Цзэ-сюй	Lin Tse-hsu
Lin Čung	Линь Чун	Lin Ch'ung
Linfen	Линьфын	Linfen
Ling	Линсянь	Ling
Lingling	Линлин	Lingling
Lin Pej	Лю Бэй	Lin Pei
Lin Pjao	Лин Бяо	Lin Piao
Lin Po Ču	Линь Бо-цюй	Lin Po — Ch'u
Linvu	Линьу	Linwu
Li Tao Čao	Ли Да-чжао	Li Ta-chao
Li Ven Pin	Ли Вэнь-бинь	Li Wen-pin
Ločien	Лоцзянь	Lochien
Lo Čo Jing	Ло Чжо-ин	Lo Cho-ying
Ločuan	Лочуань	Lochwan
Lofu	Лофу	Lofu
Lojan	Лоян	—
Lokou	Локоу	Lokow
Lo Lin	Ло Линь	Lo Lin
Losjao	Лосяошань	Losiao Mountain range
Lo Šu Lin	Ло Шу-линь	Lo Shu-lin
Lo Žun Huan	Ло Жун-хуань	—
Lu	Лу	Lu
Luančou	Луаньчжоу	Lwanchow
Lufeng	Луфын	Lufeng
Lukou	Лукоу	Lukow
Lukoučjao	Лугоуцяо	Lukouchiao
Lung Čao Čing	Лун Чао-цин	Lung Ch'ao — ch'ing
Lungfeng	Лунфынъань	Lungfeng
Lunghih	Лунши	Lungshih
Lungjen	Лунъянь	Lungyen
Lingjuankou	Лунъюанкоу	Lungyankow
Lunkang	Лунган	Lungkang
Lungki	Лунси	Lungki
Lun Van	Лун Ван	—
Lu Sun	Лу Сунь	Lu Sun
Lu Sun (Hsun)	Лу Синь	Lu Hsun
Lu Ti Ping	Лу Ди-пин	Lu Ti-p'ing
LJ		
Ljangcun	Лянцунь	Liangtsun
Ljang Či Čao	Лян Ци-чао	Liang Ch'i-ch'ao
Ljangčou	Лянчжоу	Liangchow
Ljaoning	Ляонин	Liaoning
Ljaosi	Ляоси	Liaosi
Ljaotung ili Antung	Ляодун	Liaotung
Ljenhua	Ляньхуа	Lienhwa
Ljentang	Ляньтан	Lientang
Lju An	Лю Ань	Liu An
Lju Bo Čen	Лю Бо-чэн	—

Na srpskohrvatskom	Na ruskom	Na engleskom
Lju Čao	Лю Чжао	Liu Chao
Lju Či	Лю Чжи	Liu Chih
Lju Ho Ting	Лю Хэ-дин	Liu Ho-ting
Ljujang	Люян	Liuyang
Lju Jo Čih	Лю Юэ-чжи	Liu Yo-chih
Lju Sjang (Hsjang)	Лю Сян	Liu Hsiang
Lju Šao Či	Лю Шао-ци	Liu Shao-ch'i
Lju Ših Ji	Лю Ши-и	Liu Chih-yi
Lju Tjen Čjen	Лю Тянь-цянь	Liu T'ien-ch'ien
Lju Vej Juan	Лю Вэй-юань	Liu Wei-yuan
M		
Ma Čan Šan	Ма Чжань-шань	Ma Chan-shan
Mačeng	Мачэн	Macheng
Manču dinastija	Цинская династия	The Manchu régime
Mandžurac	Маньчжур	The Manchu
Mao	Маошань	Mao
Mao Ce Tung	Мао Цзэ-дун	Mao Tse-tung
Maoergaj	Маоэргай	—
Maogun	Маогун	—
Mao Ke Ven	Мао Кэ-вэнь	Mao K'o-wen
Maopin	Маопин	Maopin
Mao Ping Ven	Мао Бин-вэнь	Mao Ping-wen
Mej	Мэйсян	Mei
Min Ci (Mencius)	Мын-цзы	Mencius
Mičeh (Mičej)	Мичжи	Micheh
Ming	Мин	Ming
Ming	Минская династия	The Ming Dinastv
Mintuan	Миньтуань	The defence corps
Mu	Му	—
Mukden	Шэньян (Мукден)	Mukden
N		
Namjung	Наньсюн	Namyung
Nančang	Наньчан	Nanchang
Nanfeng	Наньфын	Nanfeng
Nanking	Нанкин	Nanking
Nankou	Нанькоу	Nankow
Ninghua	Нинхуа	Ninghwa
Ningkang	Нинган	Ningkang
Ningsija	Нинся	Ningsia
Ningsjang	Нинсян	Ningsiang
Ningtu	Нинду	Ningtu
Ningvu	Нинъу	Ningwu
Nušan	Нашань	Nushan
NJ		
Nje Žun Čen	Не Жун-чжэнь	—

Na srpskohrvatskom	Na ruskom	Na engleskom
P		
Pajkuo	Байго	Paikwo
Pajnihu	Байниху	Painihu
Pakung	Багуншань	Pakung
Pan Ku	Бань Гу	Pan Ku
Paoking	Баоцин	Paoking
Paoting	Баодин	Paoting
Pasi	Баси	Pasi
Pejping	Бэйпин	Peiping
Peking	Пекин	Peking
Pen De Huaj	Пэн Дэ-хуай	—
Peng Čih Fan	Пын Чжи-фань	P'eng Chih-fan
Peng Paj	Пын Бай	P'eng Pai
Pi Čan Jun	Би Чжань-юнь	Pi Chan-yun
Pingkjang	Пинцзян	Pingkiang
Pinglu	Пинлу	Pinglu
Pingsing	Пинсингуань	Pingsing
Ping Sjang	Пинсян	Ping-siang
Pinjuan	Пинъюань	—
Pogranični rejon Šensi-Kansu-Ningsija	Пограничный район Шэнси-Ганьсу-Нинся	The Shensi — Kansu-Ningsia border region
Po Ku	Бо Гу	Po Ku
Progresivna partija	Цзиньбудан	The Prograssive Party
Pu	Пусянь	Pu
Pučou	Пучжоу	Puchow
Pukou	Пукоу	Pukow
Pu Sung Ling	Пу Сун-лин	P'u Sung-ling
S		
Sabjaoduj	Собяодуй	Spear corps
Sakija Muni	Сакья-Муни	—
Sango jani	Саньго яньи	The Tale of Three Kingdoms
Sanhehuej	Саньхэхуэй	The Triune Society
Sato	Сато	Sato
Sečuan	Сычуань	Szechwan
Se Sjuan	Се Сюань	—
Severni pohod	Северный поход	The Northern Expedition
Si	Си-гун	Duke Hsi
Si Cun	Си-цзун	—
Sičou	Сюйчжоу	Hsuchow
Sijan	Сиань	Sian
Si Ju Ci	Си ю цзи	The Pilgrimage to the West
Sikang	Сикан	Sikang
Sikjang	Сицзян	Sikiang
Sin	Ван Ман	Hsin
Sincinjan	Синьцинньнянь	New Youth

Na srpskohrvatskom	Na ruskom	Na engleskom
Sinčeng	Синчэн	Sincheng
Sinčunhuej	Синчжунхуэ	The Hsing Chung Society
Singčou	Синчжоу	Singchow
Singkuo	Синго	Hsingkuo
Sinhajska revolucija	Синьхайская революция	The Revolution of 1911
Sinkang	Синьканчжэнь	Sinkang
Sinkjang	Синьцзян	Sinkiang
Sinkou	Синькоу	Sinkow
Sin Su (Hsin Hsu)	Синь Сюй	Hsin Hsu
Si Si	Си-си	C. C. Chigue
Siu (Sju)	Шу	Siu
Sjacin	Сяцзин	Lowe Well
Sjacun	Сяцунь	Siatsun
Sjačuang	Сячжуан	Siachuang
Sjakan	Сяогань	Siakan
Sjan	Сян	—
Sjangho	Сянхэ	Siangho
Sjangjin	Сянъинь	Siangyin
Sjangsjang	Сянсян	Siangsiang
Sjangtan	Сянтань	Siangtan
Sjanjan	Сянъян	—
Sjaocin	Сяоцзин	Small Well
Sjao Ču Nu	Сяо Чу-нюй	Hsiao Ch'u-nu
Sjao Jao Nan	Сяо Яо-нань	Hsiao Yao-nan
Sjaokjang	Сяоцзян	Siaokiang
Sjaopangpu	Сяобэнпу	Siaopangpu
Sjaopu	Сяобу	Siaopu
Sjaoših	Сяоши	Siaoshih
Sjuj Sjan Cjan	Сюй Сян-цянь	—
Sjung Ših Huj	Сюн Ши-хуэй	Hsiung Shih-hui
Sjušju	Сюшуй	Siuchiu
Sučou	Сучжоу	Soochow
Suičuan	Суйчуань	Suichwan
Suijuan	Суйюань	Suiyuan
Su Ke Sjang	Сюй Кэ-сян	Hsu K'e-hsiang
Sun Cu	Сунь-цзы	Sun Tzu
Sun Čuan	Сунь Цюань	Sun Ch'uan
Sun Čuan Fan	Сунь Чуань-фан	Sun Ch'uan-fang
Sung	Сун	Sung
Sung Če Juan	Сун Чжэ-юань	Sung Che'yuan
Sung Čing Ling	Сун Цин-лин	Soong Ching-ling
Sung Čjang	Сун Цзян	Sung Chiang
Sung Čjao Šeng	Сун Цяо-шэн	Sung Ch'iao-sheng
Sung Ji Jo	Сун И-юэ	Sung Yi-yo
Sungkjang	Сунцзян	Sungkiang
Sun Jat Sen	Сунь Ят-сен	Sun Yat-sen
Sun Lien Čung	Сунь Лянь-чжун	Sun Lien-chung
Sunkou	Сюнкоу	Sunkow
Sunpan	Сунпань	—
Sun Pin	Сунь Бинь	Sun Pin
Sun Po Šu	Сунь Бо-чжу	Sun Po-shu

Na srpskohrvatskom	Na ruskom	Na engleskom
Sun Sjao Šan	Сунь Сяо-шань	Sun Hsiao-shan
Sunua	Сюньу	Sunwa
Sun U Ci	Сунь У-цзы	—
Sun U Kun	Сунь У-кун	Monkey
Sun Vu	Сунь У	Sun Wu
Sun Vu Kung	Сунь У-кун	Sun Wu-k'ung
Suo	Шосянь	Suo
Svatou	Сватоу	Swatow
Š		
Ša Čjen Li	Ша Цянь-ли	Sha Ch'ien-li
Šamen	Шамян	Shameen
Šan	Шань	—
Šancin	Шанцзин	Upper Well
Šanfinsjuj	Шанфынсюй	—
Šangaj	Шанхай	Shanghai
Šangajguan	Шаньхайгуань	—
Šangan	Шанхан	Shanghang
Šangju	Шанъю	Shangyiu
Šangsi	Шанси	Shangsi
Šan Haj Cin	Шань хай цзин	The Book of Mountains and Seas
Šansi	Шаньси	Shansi
Šantung	Шаньдун	Shantung
Šaošan	Шаошань	Shaoshan
Šatjen	Шатянь	Shatien
Šato	Шато	—
Šeh	Е-гун	Lord Sheh
Šen Čun Ju	Шэнь Цзюнь-жу	Shen Chun-ju
Šen Pao	Шэньбао	Shen Pao
Šensi	Шэньси	Shensi
Šenši	Шэньши	Gentry
Šihertung	Шиэрдун	Shihertung
Ših Nai An	Ши Най-ань	Shih Nai-an
Šihtu	Шиду	Shihtu
Šoujang	Шоуян	Showyang
Šuikou	Шуйкоу	Shuikow
Šuikoušan	Шуйкоушань	Shuikowshan
Šuj	Шуй	—
Šujhučuan (Obalski ljudi su braća)	Шуйхучжуань	Water Margin All Men Are Brothers
Šujkousjuj	Шуйкоусюй	Shuikow fair-ground
Šu Pej Teh	Чжу Пэй-дэ	Shu P'ei-teh
T		
Tafen	Дафэнь	Tafen
Taiju	Тайишань	Taiy
Taijuan	Тайюань	Taiyuan
Taj	Тайшань	Tai

Na srpskohrvatskom	Na ruskom	Na engleskom
Taj	Тайху	Tai
Taj Či Tao	Дай Цзи-тао	Tai Chi-t'ao
Tajerčuang	Тайэрчжуан	Taierchuang
Tajhang	Тайханшань	Taihang
Tajho	Тайхэ	Taiho
Taj Jo	Дай Юэ	Tai Yo
Tajkjapu	Дайцзяпу	Taikiapu
Tajning	Тайнин	Taining
Tajping (Tajpinški rat)	Война Тайпинов	The War od the T'aiping
Tajuan	Даюань	Tayuan
Talung	Далун	Talung
Tan	Тан	—
Tan Čen Lin	Тань Чжэнь-лин	T'an Chen-lin
Tang	Тан	T'ang
Tang	Тансянь	Tang
Tang Čun Jen	Тан Цзюнь-янь	T'ang Chun-yen
Tang Šeng Čih	Тан Шэн-чжи	Tang Sheng-chih
Tan Jen Kaj	Тан Янь-кай	Tan Yen-k'ai
Tan Ping	Тань Бин	T'an Ping
Tan Su Cung	Тань Сы-цун	T'an Szu-ts'ung
Tan Su Tung	Тань Сы-тун	T'an Szu-t'ung
Tanška dinastija	Танская династия	T'ang dynasty
Tan Tao Juan	Тань Дао-юань	T'an Tao-yuan
Tatung	Датун	Tatung
Tejan	Дэань	Teian
Teng Jing	Дэн Ин	Teng Ying
Tingčou	Тинчжоу	Tingchow
Tjanven	Тянвэнь	—
Tjencin	Тяньцзин	Tientsin
Tjen Či	Тянь Цзи	T'ien Chi
Tjenčuan	Тяньцюань	Tienchuan
Tjenlung	Тяньлун	Tienlung
Tou	Доу	Tou
Toupej	Тоупи	Towpei
Tu	Ду	Tu
Tuan	Туань	T'uan
Tuancun	Туаньцзун	—
Tuancun	Туаньцунь	Tuantsun
Tuan Či Jui	Дуань Ци-жуй	Tuan Ch'i-jui
Tuhao i lešen	Тухао и лешэнь	The local bullies and bad gentry
Tuicečien	Дуйцзыцянь	Tuitzechien
Tung Čen Tang	Дун Чжэнь-тан	Tung Chen-tang
Tung Čung Šu	Дун Чжун-шу	Tung Chung-shu
Tung Jin Pin	Дун Ин-бинь	
Tungku	Тунгу	Tungku
Tungku	Дунгу	Tungku
Tungku	Дунгучжэн	Tungku
Tungpej	Тунбошань	Tungpeh
Tungšao	Дуншао	Tungshao
Tunguan	Тунгуань	—
Tunkfu	Дунфусы	Tungfu

Na srpskohrvatskom	Na ruskom	Na engleskom
Tunminhuej	Тунмынхуэй	The Revolutionary League
Tu Siu Čing	Ду Сю-цзин	Tu Hsiu-ching
T. V. Sung	Сун Цзы-вэнь	T. V. Soong
U		
Unutrašnja Mongolija	Внутренняя Монголия	Inner Mongolia
Ucin	Уцзин	Small Wall
V		
Vajaopao	Ваяобао	Wayaopao
Vanan	Ваньань	Wanan
Vang Cao Ših	Ван Цзао-ши	Wang Tsao-shih
Vang Co	Ван Цзо	Wang Tso
Vang Co Nung	Ван Цзо-нун	Wang Tso-nung
Vang Čing Vej	Ван Цзин-вэй	Wang Ching-wei
Vang Čin Ju	Ван Цзинь-юй	Wang Chin-yu
Vang Čun	Ван Цзюн	Wang Chun
Vang Erh Čo	Ван Эр-чжо	Wang Erh-cho
Van Hsi Hsien	Юань Си-сянь	Wan Hsi-hsien
Van Ji	Ван И	—
Vannjenšan	Ваньняньшань	Wannienshan
Van Sjan Či	Ван Сянь-чжи	—
Vansuj	Ваньсуй	Long Live
Vej	Вэй	Wei
Vejci	Вэйци	An old chinese game of che-s
Vej Čeng	Вэй Чжэн	Wei Cheng
Vejho	Вэйхэ	—
Vej Li Huang	Вэй Ли-хуан	Wei Li-huang
Veliki i Mali Čincuan	Большой и Малый Цзиньчуань	The Big and Small Chinchwan
Veliki pohod	Великий поход	The Long March
Ven	Вэнь	One hundred cash
Ven	Вэнь-ван	Wen
Vu	У	Wu
Vu	У-ди	Emporor Wu
Vu	У-ван	Wu
Vučang	Учан	Wuchang
Vuhan (Hankou)	Ухань	Wuhan (Hankow)
Vuhu	Уху	Wuhu
Vu Pej Pu	У Пэй-фу	Wu P'ei-fu
Vu San Kuej	У сань-гуй	Wu San-kuei
Vu Šang	У Шан	Wv Shang
Vutaj	Утайшань	Wutai
Vutoukjang	Удоуцзян	Wutowkiang
Ž		
Žen Pi Ših	Жэнь Би-ши	Jen Pi-shih

KRATKA OBJAŠNJENJA ISTORISKIH DOGAĐAJA, LIČNOSTI I GEOGRAFSKIH NAZIVA*)

A

Anhuej, provincija u Istočnoj Kini; površina 192.900 km², sa oko 27,3 miliona stanovnika. Administrativni centar grad Hvajning (Anking) na reci Jangcekjangu.

B

Buda, osnivač budističke religije. Prema predanju bio je sin bogatog indiskog kneza u severoistočnom delu Indije, a živeo je u VI/V veku pre n. e. U svojoj 29-toj godini napustio je očev dvor i počeo da propoveda novo učenje koje zahteva povlačenje iz aktivnog društvenog života, asketizam, neprotivljenje zlu i pokornost prema sudbini.

C

Cinan, grad u istočnom delu Kine, na reci Hoanho, administrativni centar provincije Šantunga; oko 680.000 stanovnika.

Cingjuan (Paoting), grad u severoistočnom delu Kine u provinciji Hopeju, na železničkoj pruzi Peking—Hankou, preko 100.000 stanovnika.

Cingtao, veliki grad i luka na Žutom Moru u provinciji Šantungu; oko 917.000 stanovnika.

Cjuj Juan (340—287 g. pre n. e.), veliki kineski pesnik i državni radnik. Njegove se pesme odlikuju ljubavlju prema narodu i prisno su vezane sa narodnom poezijom.

Č

Čang Co Lin (1876—1928), kineski general, eksponent japanskog imperijalizma i vođa mukdenske militarističke klike. 1915 godine postao je diktator Mandžurije čiju je vlast 1918 zvanično priznala pekinška Vlada. Od 1920 godine vodio je borbu za prevlast protiv drugih severnih militarista (Vu Pej Pua, Feng Ju Sjanga i dr.). 1926 godine je sklopio savez sa Vu Pej Puom protiv Feng Ju Sjanga, potukao je njegovu vojsku i zauzeo Peking. Iste godine je na konferenciji severnih militarista bio iza-

---

*) Svi podaci za ova objašnjenja, kao i skice, uzeti su iz Большая Советская Энциклопедия, a u nedostatku poslednjih svezaka korišćen je Энциклопедический Словарь, izd. 1954 godine. — Prim. red.

bran za komandanta snaga namenjenih za borbu protiv kineske Nacionalno-revolucionarne vojske. Te su snage, pod komandom njegovog sina Čang Suh Ljanga, vodile operacije protiv jedinica vuhanske Vlade, ali su bile potučene i primorane da se povuku na sever. Juna 1928 poginuo je u železničkoj nesreći organizovanoj od strane Japanaca.

Čang Kaj Šek, vođ reakcionarne kuomintanške klike. Rođen 1887 godine. Od 1927 godine nalazi se na čelu protivnarodne Kineske vlade koja je zastupala interese krupne kompradorske buržoazije i krupnih zemljoposednika. Posle pobede Narodne revolucije u Kini povukao se 1949 godine na ostrvo Tajvan (Formozu) sa ostacima svojih trupa i pristalica, odakle i danas vrši provokacije i diverzije protiv NR Kine.

Čangša, grad u Kini na reci Hsiangkjangu, administrativni centar provincije Hunana; oko 660.000 stanovnika.

Čekjang, provincija u Kini na obali Istočnog Kineskog Mora. Površina 102.700 km², sa oko 22,8 miliona stanovnika. Administrativni centar je grad Hangčou.

Čen Ji, kineski maršal, rođen 1901 godine. U KP Kine stupio je 1923 godine. Učestvovao je u Nančanškom ustanku 1927 godine. Od 1928 do 1934 godine nalazio se na odgovornim dužnostima u kineskoj Crvenoj armiji. Kada su glavne snage kineske Crvene armije 1934 godine napustile centralne baze, onda je Čen Ji po naređenju KP ostao sa svojim jedinicama na toj teritoriji i tokom tri godine rukovodio partizanskim dejstvima protiv mnogo nadmoćnijih Čang Kaj Šekovih snaga.

Od 1937 do 1945 godine u ratu protiv japanskih zavojevača komandovao je Novom 4 armijom koja je tukla Japance i koumintanške snage i proširila bazu u Istočnoj Kini. Od 1945 do 1949 godine, za vreme Trećeg građanskog rata, Čen Ji komandovao je 3 armijom kineske Narodnooslobodilačke vojske. Njegova je armija odbila nastupanje Čang Kaj Šekovih snaga u severnom delu provincije Kjangsua i u provinciji Šantungu, a zatim je prešla u pobedonosnu ofanzivu. Čen Jiove jedinice učestvovale su u oslobođenju Istočne Kine, gradova Šangaja i Nankinga.

1949 godine Čen Ji izabran je za člana Centralnog saveta narodne vlade i određen za člana Narodno-revolucionarnog vojnog Saveta i za komandanta Istočnokineske vojne oblasti, a 1954 godine za pretsednika Državnog komiteta odbrane i za zamenika pretsednika Državnog saveta NR Kine. 23 septembra dobio je čin maršala NR Kine i odlikovan najvišim odlikovanjima.

Činghaj, provincija u Kini; zahvata severni deo Tibetske Visoravni. Površina 670.600 km²; oko 1,2 miliona stanovnika. Administrativni centar je grad Sining.

Ču Čiu Paj (1899—1935), istaknuti rukovodilac KP Kine i književnik. 1923 izabran za člana CK KP Kine, a 1927—1928 bio je sekretar CK. U vremenu od 1931 do 1933 godine radio je na popularisanju dela klasika marksizma-lenjinizma. Od 1933 godine do smrti nalazio se na dužnosti narodnog komesara prosvete u Centralnoj radničko-seljačkoj demokratskoj vladi Kine.

Ču De, kineski maršal, rođen 1886 godine. 1922 godine otputovao je u Berlin gde je stupio u redove KP Kine. U saradnji sa Ču En Lajem, Ho Lungom, Jeh Tingom i drugima organizovao je 1927 godine poznati ustanak u Nančangu. Docnije je bio postavljen za vrhovnog komandanta kineske radničko-seljačke Crvene armije i za komandanta Prvog fronta. Kada je Čang Kaj Šekova kontrarevolucionarna klika, počev od 1930

godine, preduzela niz krupnih operacija za opkoljavanje centralne revolucionarne baze, Ču De je vešto ostvarivao Mao Ce Tungove strategiske planove. On je mnogo doprineo radu na stvaranju kineske Crvene armije i odigrao ogromnu ulogu u razbijanju neprijateljskih snaga. Za vreme Velikog pohoda Crvene armije Ču De je vodio nepomirljivu borbu protiv Čang Kuo Taovog izdajničkog rada usmerenog na cepanje Partije i Crvene armije. 1937 godine, kada je počeo rat protiv japanskih osvajača, a glavne snage kineske Crvene armije bile pretvorene u Osmu armiju, Ču De je bio postavljen za njenog komandanta. Rukovodeći se uputstvima Partije, 8 armija je otpočela narodni partizanski rat i stvorila veliki broj baza u pozadini japanske vojske u Severnoj Kini, a to je bio glavni uslov za konačnu pobedu kineskog naroda nad japanskim osvajačima. Za vreme Narodnooslobodilačkog rata Ču De je 1946 godine bio postavljen za vrhovnog komandanta kineske Narodnooslobodilačke vojske.

U septembru 1954, na prvom zasedanju Svekineskog kongresa narodnih pretstavnika Ču De je bio izabran za zamenika pretsednika NR Kine i određen za zamenika pretsednika Državnog komiteta odbrane. 23 septembra 1955 dobio je čin maršala NR Kine.

Ču En Laj, pretsednik Vlade NR Kine (rođen 1898 godine). Istaknuti kineski političar i državnik, jedan od rukovodilaca KPK i najbližih saradnika Mao Ce Tunga. Aktivno je učestvovao u Revoluciji 1924—1927 godine. Na V kongresu KPK 1927 godine izabran je za člana CK KPK. Bio je jedan od rukovodilaca Nančanškog ustanka. 1928 godine je izabran za člana Politbiroa i sekretara CK KP Kine. Aktivno je radio na stvaranju narodnih oružanih snaga. U periodu od 1936 do 1946 godine više puta je vodio pregovore sa Kuomintangom, kao pretstavnik CK KPK, po pitanjima stvaranja jedinstvenog antijapanskog fronta i demokratskog političkog uređenja. 1945 godine je ponovo izabran za člana Politbiroa i sekretara KPK. Posle stvaranja Narodne Republike Kine, od 1949 do 1954 godine, bio je zamenik pretsednika Svekineskog komiteta Narodnog političkog konsultativnog saveta, pretsednik Državnog administrativnog saveta Centralne narodne vlade, ministar inostranih poslova i zamenik Narodnog revolucionarnog vojnog saveta Centralne narodne vlade. Od 1954 godine je pretsednik Državnog saveta NR Kine, ministar inostranih poslova i pretsednik Svekineskog komiteta Narodnog političkog konsultativnog saveta Kine.

D

Drugi građanski revolucionarni rat u Kini (1927—1936, v. skicu 2) počeo je 1 avgusta 1927 ustankom većeg broja jedinica iz sastava trupa Severnog pohoda u gradu Nančangu (vidi **Nančanski ustanak**) i nizom drugih ustanaka na jugu Kine. On se odlikuje dugotrajnom i upornom borbom kineskih revolucionarnih snaga protiv kontrarevolucionarne kuomintanške klike Čang Kaj Šek — Vang Čing Vej i inostranih imperijalista, vođenom u teškim uslovima belog terora koji je vladao u zemlji posle privremenog poraza Revolucije u Prvom građanskom revolucionarnom ratu (1924—1927). Težište revolucionarne delatnosti u Drugom revolucionarnom ratu bilo je, iz objektivnih razloga, preneseno na selo.

Uskoro posle Nančanškog ustanka, septembra 1927, u provinciji Hunanu i Kjangsiju digli su se na ustanak seljački partizanski odredi, odredi pingsjanških rudara i bivši puk za osiguranje vuhanske Vlade. Ovim je ustankom, koji je poznat pod nazivom »Ustanak jesenje žetve«, rukovodio Mao Ce Tung. Od ustaničkih snaga bila je formirana 1-va divizija 1-vog korpusa radničko-seljačke revolucionarne vojske. Oktobra 1927 ona je došla u rejon Čingkangšana (Čing Kanga), gde je KPK pri-

stupila stvaranju organa nove demokratske vlasti. Novembra iste godine, Mao Ce Tungovom inicijativom bila je obrazovana prva radničko-seljačka Vlada u Čalingu i stvorena revolucionarna baza — Pogranični rejon Hunan-Kjangsi — koja je odigrala važnu ulogu u daljem razvoju Revolucije. Krajem oktobra 1927, KPK je organizovala ustanak u okruzima Hajfengu i Lufengu. Ustanici su zauzeli navedene gradove, formirali jedinice Crvene armije i osnovali revolucionarnu vlast koja se održala sve do aprila 1928. U Kantonu je 11—13 decembra 1927 takođe izbio ustanak, ali je bio ugušen snagama kuomintanške reakcije i inostranih imperijalista.

Kuomintanški militaristi, a naročito Čang Kaj Šek, bespoštedno su uništavali radničke i seljačke organizacije. Pod teškim uslovima vladine reakcije, KPK se junački borila za slobodu i nezavisnost kineskog naroda. Revolucionarna baza u Čingkangšanu, kojom je rukovodio Mao Ce Tung, postala je najvažniji centar okupljanja demokratskih snaga za borbu protiv kontrarevolucije. Aprila 1928 u rejon Čingkangšana pristigle su jedinice Nančanškog ustanka pod komandom Ču Dea. Formiran je 4-ti korpus kineske Crvene armije. Istovremeno su bile stvorene revolucionarne baze u drugim provincijama Južne Kine. Tokom 1929 godine postignuti su značajni uspesi u radu na uređenju revolucionarnih baza i izgradnji oružanih snaga. Kineska Crvena armija, na čelu sa Mao Ce Tungom i Ču Deom, vodila je uspešne operacije u provincijama Kjangsiju i Fukienu. Tokom 1930 godine u južnom delu provincije Kjangsija i zapadnom delu provincije Fukiena bila je, od dotadašnjih manjih baza, stvorena centralna revolucionarna baza, a u maju iste godine održana je prva konferencija pretstavnika svih revolucionarnih baza.

U toku 1930—1931 godine revolucionarna borba kineskog naroda postigla je nove uspehe. Zahvaljujući pravilnoj strategiji i taktici Crvene armije, junaštvu njenih boraca i pomoći naroda, odbijena su tri Čang Kaj Šekova pohoda protiv revolucionarnih baza. 7 novembra 1931 je u gradu Džujkinu održan I svekineski kongres radničkih i seljačkih delegata na kome su usvojeni: privremeni ustav radničko-seljačke demokratske republike, agrarni zakon, zakon o radu i dr. i formirana Centralna radničko-seljačka demokratska vlada na čelu sa Mao Ce Tungom.

18 septembra 1931, kada su Japanci okupirali Mukden (Šenjang), a nankinška Čang Kaj Šekova Vlada nije se suprotstavila agresoru i omogućila mu osvajanje cele Mandžurije, KPK je istupila kao organizator svenarodne borbe protiv japanskih zavojevača. U severoistočnim provincijama, uprkos Čang Kaj Šekovih naređenja, pojedine jedinice kineske vojske i narodni dobrovoljački odredi pružili su otpor napadaču. Počeo je narodni partizanski rat kojim je rukovodila KPK. Sve antijapanske snage na severoistoku Kine bile su svrstane u ujedinjenu severoistočnu antijapansku vojsku, kojom je rukovodila KPK. Brojna jačina 1933 godine iznosila je 250.000 — 300.000 ljudi.

28 januara 1932 japanski zavojevači otpočeli su operacije za osvajanje Šangaja. Šangajski trudbenici, predvođeni šangajskom ilegalnom komunističkom organizacijom, pružili su im jak otpor. Pod uticajem ovih događaja i uprkos Čang Kaj Šekovih naređenja da se povuče iz Šangaja, 19 armija je otpočela borbu protiv Japanaca. Uz podršku šangajskih trudbenika ona je tokom celog februara branila grad i tek je početkom marta morala da se povuče na novu odbranbenu liniju. Tada je između kuomintanške Vlade i japanskog komandovanja bio zaključen sporazum na štetu Kine, što je izazvalo buru negodovanja u zemlji.

Tokom 1932 godine Kuomintang je izvršio »četvrti pohod« protiv revolucionarnih baza. Kineska Crvena armija razbila je kuomintanške snage koje su u njemu učestvovale.

1933 godine Japanci su preduzeli veliku ofanzivu protiv Kine. Oni su januara 1933 osvojili Šangajguan, a u martu provinciju Džehol i ugrozili grad Peking. Kuomintanška Vlada je i ovog puta kapitulirala i 31 maja 1933 potpisala sraman sporazum o pretvaranju severoistočnog dela provincije Hopeja u demilitarizovanu zonu. Centralna radničko-seljačka demokratska vlada, koja je još aprila 1932 objavila rat Japanu, januara 1933 izjavila je da je spremna da sarađuje sa bilo kakvim oružanim snagama u borbi protiv japanske agresije. Ova izjava, usmerena na obustavljanje građanskog rata i ujedinjavanje svih snaga za borbu protiv japanskih zavojevača, naišla je na širok odjek u zemlji, jer je odgovarala težnjama kineskog naroda. Partizanski odredi na severoistoku zemlje pojačali su borbenu aktivnost protiv japanskih zavojevača, a razvio se i partizanski rat u istočnom delu provincije Hopeja. General Feng Ju Sjang i drugi generali su maja 1933 u Kalganu (provincija Hopej) obrazovali ujedinjenu antijapansku vojsku koja je povela borbu protiv japanskih zavojevača.

Nastavljajući borbu protiv demokratskih snaga Kine, Čang Kaj Šek je oktobra 1933 otpočeo »peti pohod« protiv revolucionarnih baza. Protiv centralne revolucionarne baze angažovane su snage od oko 700.000 ljudi. Komanda 19 armije, koja je prema Čang Kaj Šekovom naređenju trebala da nastupa iz provincije Fukiena, ne želeći da se bori protiv Crvene armije, obrazovala je 20 novembra 1933 u provinciji Fukienu »Narodnooslobodilačku vladu Kineske republike« i objavila demokratski politički program. Komanda kineske Crvene armije i Vlada u Fukienu potpisale su »antijapanski sporazum o primirju«. Čang Kaj Šek je bio primoran da zaustavi nastupanje i da baci jake snage protiv 19 armije koja je januara 1934 pretrpela poraz. Februara 1934 Šang Kaj Šek je produžio operaciju protiv centralne revolucionarne baze. Jedinice kineske Crvene armije ogorčeno su se borile protiv kuomintanških snaga, ali je dalji otpor bio onemogućen zbog vojnih grešaka i nepravilne politike levih oportunista u partiskom rukovodstvu. Tada je CK KPK doneo odluku da se napusti centralna revolucionarna baza i izvrši prebaziranje glavnih snaga Crvene armije na severozapad zemlje sa ciljem da se obezbedi pozadina i stvore nove baze za dalji razvoj revolucije i pružanje otpora japanskim zavojevačima. Prema ovoj odluci, oktobra 1934, glavne snage kineske Crvene armije otpočele su pokret — Veliki pohod na severozapad (v. Veliki (severozapadni) pohod). Posle uspešnog završetka ovog pohoda stvorena je nova revolucionarna baza — Pogranični rejon Šensi — Kansu — Ningsija. Ovaj pohod je pokrenuo nove mase u borbu protiv japanskih zavojevača. 1 avgusta 1935 CK KPK objavio je proglas u kome poziva kineski narod u borbu i predlaže osnivanje svekineske vlade nacionalne odbrane i jedinstvene antijapanske vojske za borbu protiv japanskih zavojevača. Međutim, nastavljajući kapitulantsku politiku prema Japanu, Kuomintang je potpisao nove nepovoljne ugovore po kojim je Kina izgubila znatan deo svojih suverenih prava u provinciji Hopeju. Ovo je izazvalo revolt kod masa i masovne demonstracije protiv Japana u gradovima Tjencinu, Šangaju, Nankingu, Vuhanu i dr.

Tokom 1936 godine odvijao se proces konsolidovanja nacionalnih snaga. Krajem maja stvoreno je Svekinesko udruženje za spas otadžbine koje je okupilo u sebi razne društvene klase. U severoistočnim provincijama uspešno su se razvijala partizanska dejstva. 25 avgusta 1936 CK KPK poslao je Centralnom izvršnom komitetu Kuomintanga otvoreno pismo, predlažući stvaranje jedinstvenog antijapanskog nacionalnog fronta, osnivanje kineske demokratske republike u čiji bi sastav ušle i revolucionarne baze. Kuomintang je odbio ovaj predlog.

Avgusta 1936 Japanci su počeli invaziju provincije Suijuana. Kineska vojska u toj provinciji pružila je otpor japanskim zavojevačima.

Vest o uspešnom otporu Japancima sa radošću je primljena u Kini. Razvio se pokret za pružanje pomoći suijuanskom frontu. Međutim, kuomintanška Vlada je počela da priprema novi pohod protiv kineske Crvene armije. Radi toga je Čang Kaj Šek početkom decembra 1936 došao u grad Sijan (provincija Šensi) gde se nalazio Štab Severoistočne i 17 armije. Na savetovanju on je odbio predlog komandi pomenutih armija da stupi u savez sa KPK radi pružanja otpora japanskim zavojevačima i pokušao je da ih primora da uzmu učešća u pohodu protiv kineske Crvene armije. Ne želeći da se bori protiv Crvene armije, komandant Severoistočne armije Čang Suh Ljang je 12 decembra 1936 uhapsio Čang Kaj Šeka i njegov štab i postavio kuomintanškoj Vladi niz zahteva: reorganizovanje Vlade, prekid građanskog rata, organizovanje otpora Japanu, itd. KPK je podržala ove zahteve.

Posle Čang Kaj Šekovog hapšenja projapanski elementi u Kuomintangu, na čelu sa Vang Čing Vejom, pokušavali su da otpočnu operacije protiv Severoistočne i 17 armije i na taj način prodube građanski rat, što bi išlo u prilog Japancima. Imajući ovo u vidu, KPK se izjasnila za mirno rešenje ovog pitanja, poznatog pod nazivom »Sijamski događaji«, na bazi prekida građanskog rata i ujedinjenja svih snaga zemlje za otpor protiv japanskih zavojevača.

Pošto je prihvatio uslove za prekid građanskog rata i organizaciju otpora japanskoj agresiji u saradnji sa KPK, Čang Kaj Šek je bio pušten na slobodu. Posle »Sijamskih događaja«, Kuomintang je bio primoran da prekine otvoreni građanski rat i da odustane od javne kapitulantske politike prema japanskim zavojevačima, što je bio važan preduslov za stvaranje jedinstvenog antijapanskog fronta i pružanje oružanog otpora japanskim zavojevačima za vreme Narodnooslobodilačkog rata 1937—1945 godine.

Drugi građanski revolucionarni rat je važan period narodnooslobodilačke borbe. U tom periodu KPK je likvidirala leve i desne oportuniste, stekla iskustvo u rukovođenju agrarnom revolucijom, stvorila i ojačala Crvenu armiju, organizovala revolucionarne baze i udarila temelje narodne vlasti.

DŽ

Džehol, provincija u Severoistočnoj Kini. Zahvata teritoriju od 113.700 km² sa oko 4,9 miliona stanovnika. Administrativni centar je grad Čengte.

Džujkin, grad u Kini u južnom delu provincije Kjangsija. Od 1931 do 1934 godine bio je glavni grad centralne revolucionarne baze u pomenutoj provinciji i sedište Centralne radničko-seljačke demokratske vlade na čelu sa Mao Ce Tungom.

F

Fučou, grad u Kini, administrativni centar provincije Fukiena i luka na ušću reke Minkjanga u Istočno Kinesko More; ima oko 553.000 stanovnika.

Fukien, provincija u Kini na obali Istočnog Kineskog Mora. Zahvata površinu od 120.100 km² sa oko 13,1 miliona stanovnika. Administrativni centar je grad Fučou.

G

Ganci (Kance), treći po veličini grad u Tibetu (oko 15.000 stanovnika); nalazi se na nadmorskoj visini od 4.026 m; važna raskrsnica puteva koji iz Tibeta vode u Indiju.

H

Hajlungkjang, provincija u Kini na desnoj obali reke Amura; površina oko 490.000 km² sa oko 12 miliona stanovnika. Posle administrativne reforme u NR Kini u sastav ove provincije ušla je i provincija Sungkjang.

Hajnan, kinesko ostrvo u Južnom Kineskom Moru; sastavni je deo provincije Kuangtunga. Površina 34.000 km²; oko 2,5 miliona stanovnika.

Hangčou, grad u Kini, administrativni centar provincije Čekjanga; oko 696.000 stanovnika, krajnja tačka Velikog Kanala.

Hankou, grad u Kini na reci Jangceu (deo grada Vuhana) u provinciji Hupeju, oko 800.000 stanovnika.

Ho Lung, kineski maršal, rođen 1896 godine. Učestvovao je u Severnom pohodu 1926 godine, a zatim je bio komandant 1 divizije 9 armije Nacionalno-revolucionarne vojske i komandant 20 armije, kao i na drugim odgovornim dužnostima. Avgusta 1927 komandovao je jedinicama koje su učestvovale u Nančanškom ustanku, a tada je stupio i u redove KP Kine. 1930 godine komandovao je 2 korpusom i radio na proširenju revolucionarne baze u zapadnim pograničnim rejonima provincije Hunana i Hupeja.

1934 postavljen je za komandanta Drugog fronta formiranog od 2 i 6 korpusa kineske Crvene armije u istočnom delu provincije Kuejčoua, a zatim je rukovodio stvaranjem baza u graničnim rejonima provincija Hunana, Hupeja, Sečuana i Kuejčoua. Učestvovao je i u Velikom pohodu. U ratu protiv Japana komandovao je 120 divizijom 8 armije i čitavo vreme rukovodio radom na stvaranju i učvršćenju baza u provinciji Šansiju i Suijuanu. Od 1940 do 1945 godine komandovao je vojnom oblašću pomenutih provincija. Od 1945 do 1949 godine, za vreme Trećeg građanskog rata, komandovao je Severozapadnom vojnom oblašću. 1949 godine rukovodio je operacijama za oslobođenje provincije Sečuana. Iste godine Ho Lung je bio izabran za člana Centralnog saveta narodne vlade i određen za člana Narodnorevolucionarnog vojnog saveta i za komandanta Jugozapadne vojne oblasti, a 1954 godine postavljen je za zamenika pretsednika Državnog komiteta odbrane i zamenika pretsednika Državnog saveta NR Kine. 23 septembra 1955 dobio je čin maršala NR Kine.

Honan, provincija u Istočnoj Kini; površina 136.700 km², sa oko 44,2 miliona stanovnika. Veći gradovi: Kajfeng (administrativni centar provincije), Lojan, Čengčou.

Hongkong, britanska teritorija (pomorska baza) na jugoistočnoj obali Kine. Obuhvata ostrvo Hongkong (83 km²), manju teritoriju na poluostrvu Kaulun, tzv. Stari Kaulun (41 km²) odvojen od Hongkonga uskim moreuzom i Novi Kaulun koji zahvata rejon Kauluna sa obližnjim ostrvima (888 km²). Ima oko 1,9 miliona stanovnika (pretežno Kineza).

Hopej, provincija u Kini severno od reke Hoanghoa; površina 133.200 km², sa oko 35,9 miliona stanovnika. Veliki gradovi: Peking (glavni grad NR Kine), Cingjuan (Paoting) — admin. centar provincije, Tjencin.

Hunan, provincija u Južnoj Kini; površina 201.500 km², sa oko 33,2 miliona stanovnika. Veći gradovi: Čangša (administrativni centar provincije), Čangte, Hengjang. Za vreme Severnog pohoda 1926—1927 godine ova provincija je bila centar seljačkog pokreta u zemlji.

Hupej, provincija u Kini na srednjem toku reke Jangcea; površina 186.600 km^2; ima oko 27,8 miliona stanovnika. Veći gradovi i pristaništa na reci Jangceu: Vučang (administrativni centar ove provincije), Hankou, Hanjang, Ičang.

Hvajho, reka u Kini u južnom delu Kineske Nizije; uliva se u Hangce Jezero; duga je oko 900 km. Poznata je po katastrofalnim poplavama.

J

Jalu, reka na granici između Kine i Koreje, duga oko 790 km.

Jangce (Jangcekjang), najveća reka u Kini i jedna od najvećih reka na svetu. Duga je 5.200 km. Površina sliva iznosi oko 2 miliona km^2. Plovna je na dužini oko 2.500 km, a do grada Hankoua i za morske brodove.

Jeh Ting (1895—1946), kineski general i poznati rukovodilac narodnooslobodilačke borbe u Kini. Učesnik u Revoluciji 1924—1927 godine i jedan od rukovodilaca Nančanškog ustanka protiv kontrarevolucije. Za vreme rata sa Japanom (1937—1945) komandovao je Novom 4 armijom. Januara 1941 bio je ranjen u borbi sa kuomintanškim snagama, zarobljen i zatvoren. U martu 1946 pušten na slobodu na zahtev KP i naroda. 4 aprila iste godine poginuo je u avionskoj nesreći.

Jej Čjen Jing, kineski maršal, rođen 1896 godine. Od 1924 do 1927 godine za vreme Prvog građanskog revolucionarnog rata aktivno je učestvovao u borbama u provincijama Kuangtungu i Kuangsiju, kao i u Severnom pohodu. U tom periodu vršio je dužnosti načelnika štaba armije, komandanta divizije itd. U KP Kine stupio je septembra 1927 i iste godine, kao komandant školskog puka, istakao se u Kantonskom ustanku. 1932 godine Jej Čjen Jing upućen je u centralnu revolucionarnu bazu u provinciji Kjangsiju gde je bio na dužnosti načelnika štaba Centralnog vojno-revolucionarnog komiteta, načelnika Vojne akademije i na drugim dužnostima. Za vreme Velikog pohoda kineske Crvene armije učestvovao je u borbi CK KP Kine protiv izdajničkog Čang Kuo Taovog rada usmerenog na razbijanje Partije i Crvene armije.

U ratu protiv Japana (1937—1945) Jej Čjen Jing je bio načelnik štaba 8 armije i učestvovao u rukovođenju radom na stvaranju jedinstvenog nacionalnog antijapanskog fronta u rejonima koji su se nalazili pod vlašću Kuomintanga.

Posle kapitulacije Japana Jej Čjen Jing se neumorno borio protiv intriga kuomintanških reakcionara usmerenih na stvaranje građanskog rata. Za vreme Trećeg građanskog rata bio je zamenik načelnika Generalštaba Narodno-revolucionarnog vojnog saveta. 1954 godine određen je za zamenika pretsednika Državnog komiteta odbrane i za načelnika Inspekcione uprave oružanih snaga kineske Narodnooslobodilačke vojske. 23 septembra 1955 dobio je čin maršala NR Kine.

Jenan, grad u Kini u provinciji Šensiju. Ima oko 30.000 stanovnika. Od decembra 1936 do marta 1947 godine ovaj grad je bio sedište CK KP Kine i vlade Pograničnog rejona Šensi — Kansu — Ningsija.

Juan, mongolska carska dinastija; vladala je Kinom od 1280 do 1368 godine. Osnovali su je mongolski zavojevači posle osvajanja Kine u XIII veku. Zbačena je posle narodnih ustanaka u XIV veku.

Junan (Jinan), provincija u Južnoj Kini; površina 420.100 km², ima oko 17,4 miliona stanovnika. Administrativni centar je grad Kunming (Jinan).

Jun Taj Jing (1859-1931), poznati partiski rukovodilac KP Kine. Počev od 1923 godine rukovodio je odeljenjem za agitaciju i propagandu CK Socijalističkog saveza kineske omladine. Aktivno je učestvovao u Revoluciji 1924—1927 godine. Član CK KP Kine. Učestvovao je u organizaciji Nančanškog i Kantonskog ustanka. 1930 godine bio je uhapšen, a 1931 ubijen po nalogu kuomintanških vlasti.

K

Kajping, grad u Kini u provinciji Hopeju na pruzi Peking — Mukden (Šenjang), centar krupnog ugljenog bazena.

Kalgan, grad u Severnoj Kini u provinciji Hopeju; oko 230.000 stanovnika.

Kan, reka u Istočnoj Kini u provinciji Kjangsiju, duga 815 km; uliva se u Pojang Jezero; plovna je od ušća do grada Kančoua.

Kančou, grad u Kini u provinciji Kjangsiju na reci Kanu, trgovački centar razvijenog poljoprivrednog rejona na komunikaciji Kanton — Nančang, ima oko 300.000 stanovnika.

Kang Ju Vej (1858—1927), kineski politički radnik, publicista i filozof. Vođa reformatorskog pokreta u Kini krajem XIX veka. Nastojao je da sprovede niz reformi koje bi trebalo da stvore izvesne uslove za kapitalistički razvoj Kine, kao i da pojačaju otpor zemlje protiv inostrane agresije. Pošto je 1898 godine pretrpeo neuspeh u svojoj delatnosti, napustio je zemlju.

Kansu, provincija u severozapadnom delu Kine; površina 391.000 km² sa oko 10,1 miliona stanovnika; administrativni centar je grad Lančou. Severoistočni deo ove provincije 1936 godine bio je uključen u sastav Pograničnog rejona Šensi — Kansu — Ningsija koji je pretstavljao centar demokratskih snaga Kine i novu bazu otpora protiv japanske agresije. Ostali deo ove provincije nalazio se pod kontrolom Čang Kaj Šekovih snaga sve do oktobra 1949 kada ga je kineska Narodnooslobodilačka vojska oslobodila.

Kanton, jedan od najvećih gradova i luka u Južnoj Kini; administrativni centar provincije Kuangtunga; važan politički, kulturni, ekonomski i industriski centar Kine. Ima 1,2 miliona stanovnika. U XIX veku postao je jedan od najvećih centara revolucionarnog pokreta u Kini.

Kirin, provincija u Kini na granici sa SSSR i Korejom. Površina 119.500 km²; ima oko 6,9 miliona stanovnika. Administrativni centar je grad Kirin.

Kjangsi, provincija u jugoistočnom delu Kine; površina 170.800 km², sa oko 16,7 miliona stanovnika. Administrativni centar je grad Nančang; veći gradovi: Kjan, Kjukjang.

Kjangsu, provincija u Istočnoj Kini na donjem toku reke Jangcea; površina 90.800 km²; 41,2 miliona stanovnika. Administrativni centar je grad Šangaj.

Konfučije (Konfuce) (551—479 godine pre n.e.), stari kineski filozof poznat po svome etičko-političkom učenju čija je osnovna ideja humanost u uza-

jamnim odnosima ljudi. Konfučije je zahtevao da svaki čovek radi strogo u skladu sa položajem koji zauzima u porodici i društvu. U svoje vreme njegovo je učenje bilo napredno, ali su ga docnije vladajuće klase iskoristile za vaspitavanje naroda u duhu pokornosti feudalnom poretku.

Kuangsi, provincija u južnom delu Kine; na jugozapadu graniči se Vijetnamom; površina 219.900 km²; stanovnika oko 14,7 miliona. Administrativni centar je grad Naning; veći gradovi: Kuejling, Vučou (Cangvu), Maping (Ljučou) i dr.; najveća reka Sikjang.

Posle Revolucije 1911 godine nalazila se pod vlašću militarista koji su istupali protiv Sun Jat Sena — poznatog kineskog revolucionara i njegove vlade u Kantonu. Pod pritiskom narodnih masa kuangsiski militaristi su 1926 godine prešli na stranu kantonske Vlade i obrazovali desnicu ujedinjenog nacionalnog fronta. Za vreme kontrarevolucionarnog prevrata, koji je izvršio Čang Kaj Šek u aprilu 1927, u ovoj provinciji je stradao veliki broj komunista i radnika, koji su istupili protiv kontrarevolucije. Za vreme Drugog građanskog rata (1927—1936) u provinciji Kuangsiju stvorena je revolucionarna baza pod rukovodstvom KP Kine. Posle kapitulacije Japana, za vreme Trećeg građanskog rata (1945—1949) seljaci iz mnogih okruga provincije Kuangsija podizali su ustanke protiv reakcionarnog Kuomintanga, pomažući kinesku Narodnooslobodilačku vojsku koja je krajem 1949 oslobodila ovu provinciju.

Kuangtung, provincija u južnom delu Kine na obali Južnog Kineskog Mora; obuhvata ostrvo Hajnan i niz manjih ostrva u severnom delu Južnog Kineskog Mora. Površina 220.000 km²; stanovnika oko 27,5 miliona. Administrativni centar je grad Kanton. Veći gradovi: Fatšan, Svatou, Hajkou (na ostrvu Hajnanu) i dr. Ova provincija je bila prva revolucionarna baza Prvog građanskog revolucionarnog rata 1924—1927 godine.

Kuejčou, provincija na jugozapadu Kine. Zahvata teritoriju od 170.000 km² sa oko 10,1 miliona stanovnika. Veći gradovi su Kuejang (administrativni centar ove provincije), Cunji (Cuni), Čenjien i dr.

Kuomintang, kontrarevolucionarna partija kineske krupne kompradorske buržoazije i krupnih zemljoposednika, agentura inostranog imperijalizma u Kini. Bila je na vlasti od 1927 do 1949 godine. Ovu partiju je osnovao Sun Jat Sen 1912 godine. U to vreme Kuomintang je pod Sun Jat Senovim rukovodstvom pretstavljao nacionalno-buržoasku organizaciju čiji je zadatak bio da pretvori Kinu u republiku. Posle reorganizacije izvršene 1923—1924 godine, Kuomintang postaje partija proletarijata, seljaka, sitne gradske i nacionalne buržoazije, a u njen sastav ulazi i KP, zadržavajući političku i organizacisku samostalnost. Posle izdaje nacionalne buržoazije u aprilu 1927 godine i sitne gradske buržoazije u julu iste godine, komunisti su napustili Kuomintang koji od tada postaje centar borbe protiv naroda i revolucije. Sprovodeći teror protiv narodnih masa i vodeći rat protiv demokratskih snaga Kine kojima je rukovodila KP, Kuomintang na čelu sa Čang Kaj Šekom i Vang Čing Vejem vodio je kapitulantsku politiku prema Japanu, koji je posle osvajanja Mandžurije počeo rat za osvajanje cele Kine. Posle završetka Drugog svetskog rata Kuomintang je počeo građanski rat uz pomoć američkih imperijalista. Narodnooslobodilačka vojska Kine, pod rukovodstvom KP, razbila je kuomintanške snage i 1 oktobra 1949 Kina je proglašena za Narodnu Republiku.

Kuomintanški reakcionari pobegli su sa delom trupa na ostrvo Formozu (Tajvan) odakle ometaju mirnu izgradnju i razvoj NR Kine.

L

Lančou, grad u Kini na gornjem toku r. Hoanghoa u provinciji Kansuu; oko 230.000 stanovnika. Krupan trgovački i industriski centar i čvor komunikacija koje vode iz Istočne Kine u provinciju Sinkjang i iz Mongolske NR u Tibet.

Lejang, industriski grad u Kini na jugu provincije Hunana, na železničkoj pruzi Kanton — Hankou.

Li Či Šen, kineski politički radnik. Rođen je 1886 godine. Zauzimao je visoke vojne i upravne položaje u Kuomintangu. 1931 godine počeo je da istupa protiv Čang Kaj Šeka. Januara 1948 postao je pretsednik Revolucionarnog komiteta Kuomintanga — političke organizacije koja je usvojila program Narodnog demokratskog fronta. 1949 godine izabran je za zamenika pretsednika Centralne narodne vlade NR Kine.

Lin Ce Hsu (1578—1850), kineski državnik. Vršio je niz važnih upravno-administrativnih dužnosti. 1839 godine bio je određen za namesnika provincija Kuangtunga i Kuangsija i za rukovodioca borbe protiv anglo-američke trgovine opijumom u Kini. U prvom »opijumskom ratu« protiv Kine (1839—1842) Lin Ce Hsu rukovodio je odbranom Kantona. Zbog neuspeha bio je prognan iz zemlje (1840), a po povratku (1845 godine) ponovo je zauzimao visoke administrativne položaje.

Linfen, industriski grad u provinciji Šansiju na reci Fenhou.

Lingling, industriski grad u Kini u južnom delu provincije Hunana na drumu Čangša — Kuejling.

Lin Pjao, kineski maršal, rođen 1907 godine. U KP Kine stupio je 1925 godine. Aktivno je učestvovao u Severnom pohodu 1926 i u Nančanškom ustanku 1927 godine. U periodu od 1929 do 1935 godine uspešno je radio na stvaranju revolucionarne baze u provinciji Kjangsiju, na učvršćivanju snage Crvene armije, razvijanju borbe za razbijanje neprijateljskih ofanziva i pobedonosno okončanje Velikog pohoda.

1936 godine bio je na položaju načelnika Vojnopolitičke akademije u Jinanu gde je osposobljen veliki broj političkih radnika. 1937 godine bio je postavljen za komandanta 115 divizije 8 armije koja je kod Pingsinga odnela prvu pobedu nad japanskom vojskom. Za vreme Trećeg građanskog rata on komanduje Narodnooslobodilačkom vojskom u Severoistočnoj Kini. Ostvarujući Mao Ce Tungove direktive, Lin Pjaove snage oslobodile su Severoistočnu Kinu i izvojevale pobedu koja je imala odlučujući značaj za oslobođenje čitave Kine. U novembru 1948 godine Narodnooslobodilačka vojska Severoistočne Kine pretvorena je u 4 operativnu armiju, a Lin Pjao je postao njen komandant i politički komesar i pobedonosno završio operacije za oslobođenje Pekinga i Tjencina. U periodu od 1949 do 1950 godine Lin Pjao komanduje 4 armijom koja je u sadejstvu sa 2 armijom oslobodila Centralnu i Južnu Kinu sve do ostrva Hajnana. 1954 godine Lin Pjao je određen za zamenika pretsednika Državnog komiteta odbrane i za zamenika pretsednika Državnog saveta NR Kine. 23 septembra 1955 dobio je čin maršala NR Kine uz najviša odlikovanja.

Lin Po Ču, istaknuti politički radnik Kine, član Politbiroa CK KP Kine, rođen je 1886 godine. Učestvovao je u Revoluciji 1911 i 1924—1927 godine. Od 1933 do 1936 godine bio je ministar narodne privrede, a zatim ministar finansija Centralne radničko-seljačke demokratske vlade Kine. 1937—

1938 godine bio je pretsednik vlade Pograničnog rejona Šensi — Kansu — Ningsija. Član je CK KP Kine i generalni sekretar Centralne narodne vlade NR Kine.

Li Tao Čao (1888—1927), jedan od osnivača i prvih rukovodilaca KP Kine. 1920 godine osnovao je u Pekingu prvi kružok za izučavanje marksizma i jednu od prvih komunističkih ćelija. Za vreme Prvog građanskog rata (1924—1927) rukovodio je partiskom organizacijom u Severnoj Kini i dizao narodne mase na borbu protiv domaćih militarista i inostranih imperijalista. U aprilu 1927 godine uhapšen je po naređenju Čang Co Lina i pogubljen u pekinškom zatvoru.

Lojang grad u Kini u severnom delu provincije Honana; oko 100.000 stanovnika; važan industriski centar i komunikaciski čvor. Osnovan je u XII veku pre n.e. i spada u red najstarijih gradova sveta.

Lo Žun Huan, kineski maršal. Rođen je 1902 godine. Član KP Kine od 1927 godine. U periodu od 1930 do 1937 godine bio je na dužnosti političkog komesara 4 operativne armije i načelnika Političkog odeljenja 1 korpusa, a zatim na dužnosti načelnika Političkog odeljenja 8 korpusa kineske Crvene armije.

U ratu protiv japanskih zavojevača Lo Žun Huan je bio određen za načelnika Političkog odeljenja 115 divizije 8 armije, zatim za politkomesara i vršioca dužnosti komandanta pomenute divizije, a docnije je bio postavljen za komandanta i politkomesara Šantunške vojne oblasti.

Za vreme Trećeg građanskog revolucionarnog rata od 1946 do 1949 godine Lo Žun Huan je bio na dužnosti politkomesara Narodnooslobodilačke vojske u Severoistočnoj Kini, a zatim na dužnosti politkomesara 4 operativne armije kineske Narodnooslobodilačke vojske. Docnije je zajedno sa Lin Pjaoom komandovao 4 armijom koja je razbila kuomintanške snage u Severoistočnoj Kini i učestvovala u oslobođenju Tjencina i Pekinga, a zatim je sa jedinicama koje su oslobađale provincije Centralne i Južne Kine stigla do ostrva Hajnana.

1950 godine Lo Žun Huan je bio određen za načelnika Političke uprave i Glavne uprave za kadrove kineske Narodnooslobodilačke vojske, a 1954 za zamenika pretsednika Državnog komiteta odbrane NR Kine i za načelnika Glavne političke uprave kineske Narodnooslobodilačke vojske. 23 septembra 1955 dobio je čin maršala uz najviša odlikovanja.

Lufeng, grad u Kini u provinciji Kuangtungu; oko 50.000 stanovnika.

Lukoučjao, industriski grad u Kini u severnom delu provincije Hopeja; oko 50.000 stanovnika.

Lungjen, grad u Kini na jugu provincije Fukiena; oko 40.000 stanovnika.

LJ

Ljang Či Čao (1873—1929), kineski politički radnik i jedan od rukovodilaca liberalno-reformatorskog pokreta u Kini krajem XIX veka, a docnije rukovodilac niza reakcionarnih zemljoposedničko-buržoaskih partija i grupa. Odlučno je istupao protiv revolucije i širenja marksističkih ideja u Kini.

Ljaosi (Ljaoning), provincija u Severoistočnoj Kini na obali Ljaotunškog Zaliva; zahvata dolinu reke Ljaohoa; površina 56.100 km², sa oko 7,4 mi-

liona stanovnika. Administrativni centar grad Činhsien; važna luka — Hulutao.

Ljaotung, provincija u Severoistočnoj Kini koja se zove i Antung; zahvata Poluostrvo Ljaotung. Površina 103.800 km², sa 8,5 miliona stanovnika. Glavni grad Antung. Veće luke su Dajren i Port Artur.

Lju Bo Čen, kineski maršal, rođen je 1892 godine. Službu u vojsci počeo je za vreme Revolucije 1911 godine i učestvovao u borbi za obaranje mandžurske (Manču) dinastije i Juan Ših Kajeve vlasti. U KP Kine stupio je maja 1926. Za vreme Nančanškog ustanka 1927 godine bio je član Frontovskog partiskog komiteta i načelnik štaba Revolucionarnog komiteta. Zatim je otputovao u Sovjetski Savez gde je završio Višu pešadisku školu i Frunzeovu vojnu akademiju. 1932 godine Lju Bo Čen postaje načelnik Glavnog štaba osnovnih snaga kineske Crvene armije. Za vreme Velikog pohoda sarađivao je sa Ču Deom u borbi protiv intriga izdajnika Čang Kuo Taoa usmerenih na cepanje Partije i Crvene armije. Za vreme rata protiv japanskih zavojevača Lju Bo Čen je bio postavljen za komandanta 129 divizije 8 armije i zajedno sa Teng Sjao Pinom stvorio pogranični oslobođeni rejon u provincijama Šansiju, Hopeju, Šantungu i Honanu. Za vreme Trećeg građanskog rata (1945—1949) 2 armija pod Lju Bo Čenovom komandom zaustavila je neprijateljsko nastupanje na ovaj rejon. Jula 1947 ona je forsirala reku Hoangho, izbila na reku Jangce i prešla u ofanzivu protiv kuomintanških snaga. 1949 godine Lju Bo Čenova armija je pomogla 3 armiji da ostvari velike pobede i oslobodi Istočnu Kinu, a 4 armiji da oslobodi Centralnu i Južnu Kinu. Zatim je 2 armija ušla u jugozapadne provincije i očistila ih od ostataka kuomintanških jedinica. 1951 godine Lju Bo Čen je postavljen za načelnika Vojne akademije kineske Narodnooslobodilačke vojske, a 1954 godine određen za zamenika pretsednika Državnog komiteta odbrane i za načelnika Glavne uprave za borbenu i političku pripremu kadrova kineske Narodnooslobodilačke vojske. 23 septembra 1955 dobio je čin maršala NR Kine uz najviša odlikovanja.

Lju Šao Či, istaknuti kineski državni i javni radnik, jedan od rukovodilaca KP Kine i najbližih Mao Ce Tungovih saradnika. Aktivno je učestvovao u Revoluciji 1924—1927 godine. Zajedno sa Mao Ce Tungom borio se protiv desnog oportunizma u Partiji. Posle propasti Revolucije Lju Šao Či prešao je u ilegalan rad i rukovodio radničkim pokretom u Severnoj Kini. 1931 godine izabran je za člana Politbiroa CK KP Kine. Za vreme Velikog pohoda kineske Crvene armije (1934—1936) bio je načelnik Političkog odeljenja njenog 8, 5 i 3 korpusa. 1941 godine određen je za političkog komesara Nove 4 armije i organizovao je baze za otpor protiv japanskih zavojevača u Centralnoj Kini. Posle kapitulacije Japana aktivno je radio na oslobođenju zemlje od vlasti Čang Kaj Šekove klike. 1949 godine izabran je za zamenika pretsednika Centralne narodne vlade NR Kine.

M

Mandžurija, geografski naziv Severoistočne Kine. Kinezi su za ovaj deo Kine obično upotrebljavali naziv »Tri istočne provincije« (Tun San Šen), koji je tridesetih godina XX veka bio zamenjen nazivom Dunbej, tj. severoistok.

Posle administrativne podele Kine 1949 godine Dunbej postaje pokrajina koja obuhvata 6 provincija: Kirin, Džehol, Ljaotung (Antung), Ljaosi (Ljaoning), Sungkjang i Hajlungkjang. Površina 887.000 km² sa

41,6 miliona stanovnika. Administrativni centar je grad Mukden (Šenjang).

Ming, kineska carska dinastija. Vladala je Kinom od 1368 do 1644 godine. Porast klasne borbe za vreme njene vladavine i naglo pogoršanje položaja seljaka doveli su do seljačkog ustanka koji je trajao od 1628 do 1645 godine. Ustanici su 1644 godine osvojili glavni grad Peking i oborili dinastiju. Međutim, deo kineskih zemljoposednika prešao je na stranu Mandžuraca koji su tada ratovali sa Kinom, pomagao im je da uguše ustanak i da ustanove (osnuju) u Kini svoju dinastiju.

Mukden (Šenjang), grad u Severoistočnoj Kini, administrativni centar i važan komunikaciski čvor provincije Ljaoninga; oko 2,3 miliona stanovnika.

N

Nančang, grad u Kini, administrativni centar provincije Kjangsija, važan industriski grad i komunikaciski čvor pomenute provincije; oko 200.000 stanovnika. 1927 godine postao je centar revolucionarnog ustanka protiv kuomintanške kontrarevolucionarne klike poznatog u istoriji pod nazivom »Nančanški ustanak 1927 godine«.

Nančanški ustanak — ustanak vojnih jedinica u gradu Nančangu (provincija Kjangsi) pod vođstvom KP Kine sa ciljem borbe protiv kontrarevolucionarne kuomintanške klike Čang Kaj Šek — Vang Čing Vej, a za produženje revolucije. Ustanak je počeo 1 avgusta 1927. U njemu je učestvovalo preko 30.000 vojnika i oficira iz sastava 24 divizije, 15 samostalne divizije i iz drugih jedinica trupa Severnog pohoda, kao i radnički i seljački odredi. Ustankom su rukovodili Ču En Laj, Ču De, Ho Lung i Jeh Ting. Ustanici su krenuli u provinciju Kuangtung i 24 septembra 1927 zauzeli grad i luku Svatou, ali su ga 30 septembra morali napustiti pod pritiskom jačeg neprijatelja. Deo jedinica se probio u planinski rejon Čing Kang u aprilu 1928, gde se spojio sa Mao Ce Tungovom 1 divizijom 1 korpusa radničko-seljačke revolucionarne armije.

Dan početka ovog ustanka — 1 avgust 1927 — uzet je za dan osnivanja Kineske Crvene armije koja je docnije nazvana Narodnooslobodilačka vojska Kine.

Nanking, grad u Kini na reci Jangceu; administrativni centar provincije Kjangsua i krupan industriski, privredni i kulturni centar zemlje; oko 1,000.000 stanovnika.

Nanking je bio jedan od centara Revolucije 1911 godine. U Prvom građanskom revolucionarnom ratu 1924—1927 godine jedinice nacionalne revolucionarne vojske zauzele su Nanking koji posle Čang Kaj Šekove izdaje (27 marta 1927) postaje sedište njegove vlade. 1937 godine osvojen je od Japanaca, a od 1940 do 1945 godine bio je sedište marionetske vlade koju su oni obrazovali. Oslobođen je u aprilu 1949 za vreme Trećeg građanskog rata.

Narodnooslobodilački rat Kine protiv Japana (1937—1945)

(v. skicu 3)

Napadom japanskih trupa 7 jula 1937 na most kod Lukoučjaoa (oko 11 km jugozapadno od grada Pekinga) počela je nova etapa agresije japanskog imperijalizma sa ciljem osvajanja Kine. Kineske jedinice

koje su osiguravale Lukoučjao, pružile su Japancima jak otpor. Pokret protiv japanskih zavojevača, rukovođen KPK, u to doba je bio zahvatio najšire narodne mase.

Potukavši u više mahova kuomintanške snage, japanska vojska je tokom jula 1937 zauzela Peking, Tjencin i druge gradove u Severnoj Kini, a polovinom avgusta otpočela operacije za osvajanje Šangaja.

Pod pritiskom narodnih masa Kuomintang je bio primoran na saradnju sa KPK u borbi protiv japanskih zavojevača, o čemu su krajem septembra 1937 bila objavljena obostrana saopštenja. Glavne snage kineske Crvene armije u severnom delu provincije Šensija bile su reorganizovane u 8 armiju pod komandom Ču Dea. Krajem 1937 godine od jedinica Crvene armije koje su dejstvovale u Južnoj i Centralnoj Kini formirana je Nova 4 armija pod komandom Jeh Tinga. Ovim armijama, kao i organima vlasti u Pograničnom rejonu, rukovodila je KP Kine. 8 armija krenula je na front. Krajem septembra 1937 njena je prethodnička divizija potukla Japance u rejonu planinskog prelaza Pingsinga (istočni deo provincije Šansija), a u oktobru su jedinice 8 armije odigrale rešavajuću ulogu u ozbiljnom porazu Japanaca u rejonu Sinkoua (severni deo provincije Šansija). Pobedama 8 armije počela je postepena stabilizacija fronta u Severnoj Kini; japansko nastupanje bilo je zadržano.

U Centralnoj Kini, gde su kuomintanške snage trpele poraz za porazom, Japanci su 12 novembra 1937 zauzeli Šangaj, a u decembru je pao i Nanking. Čang Kaj Šekova Vlada prešla je u grad Hankou (Vuhan). Gubici kuomintanških snaga do kraja 1937 godine iznosili su oko 300.000 poginulih i ranjenih.

Početkom 1938 godine Kuomintang je još morao da se do izvesne mere zadrži na politici otpora Japanu. KPK su bile ostavljene krajnje ograničene mogućnosti legalnog rada i učešća u nekim vojnim i političkim organima kuomintanške Kine. Na vanrednom Kongresu Kuomintanga (mart–april 1938), koji se održavao u situaciji svenarodnog patriotskog raspoloženja, usvojen je tzv. program antijapanskog rata i državne izgradnje da bi se lažnim obećanjima smirile narodne mase. Rešeno je da se pri kuomintanškoj Vladi obrazuje Nacionalno-politički savet od pretstavnika svih partija, uključujući tu i Komunističku. Međutim, Kongres je u isto vreme ojačao Čang Kaj Šekovu diktaturu, proglasivši ga za vođu Kuomintanga i odredivši za njegovog zamenika Vang Čing Veja.

I pored smetnji koje su im činili kuomintanški reakcionari, komunisti su produžili da mobilišu mase u borbu za spas otadžbine. U pozadini japanskih zavojevača 8 i Nova 4 armija, kao i partizanski odredi, pod rukovodstvom KP osvojili su znatne teritorije, stvarajući oslobođene rejone. Najveći oslobođeni rejoni 1938 godine bili su na granicama provincija: Šansija, Čahara i Hopeja; Šansija i Hopeja; u provinciji Šantungu i drugim. Još od samog početka rata u Kini su postojala dva samostalna fronta: kuomintanški front i front oslobođenih rejona koji je postao glavni front antijapanskog rata.

Krajem 1937 i početkom 1938 godine japanska vojska je bez teškoća osvojila provinciju Šantung i uproleće počela borbe za grad Sičou. Aprila meseca kineska vojska je potukla Japance kod Tajerčuanga (u južnom delu provincije Šantunga), ali kuomintanška komanda nije iskoristila ovaj uspeh, te su u maju Japanci uspeli da osvoje grad Sičou. Oktobra 1938 pali su Kanton i Hankou (Vuhan). Kuomintanška Vlada prešla je iz Hankoua u grad Čungking, gde je ostala do završetka rata.

Period Japansko-kineskog rata od oktobra 1938 do avgusta 1945 karakteriše se žestokim borbama između japanske vojske i fronta oslobođenih rejona. U toku uspešne borbe rasle su snage 8 i Nove 4 armije. Stvoreni su oslobođeni rejoni na granicama provincija Hopeja, Honana i Anhueja (1938), Šansija i Suijuana (1940), u rejonu Kantona, na ostrvu

Hajnanu, itd. 5 decembra 1940 snage 8 armije pod komandom Ču Dea izvršile su napad na japanske položaje, koji je poznat pod imenom »Bitka 100 pukova«.

Uspesi kineskih demokratskih snaga izazvali su strah i nezadovoljstvo reakcije. Čang Kaj Šekova klika je prekinula operacije protiv japanskih zavojevača i obnovila politiku fašističkog terora nad demokratskim snagama. Decembra 1938 počeli su izdajnički napadi kuomintanških jedinica na jedinice 8 i Nove 4 armije. Krajem 1939 godine Čang Kaj Šekove snage su blokirale Pogranični rejon Šensi — Kansu — Ningsija, sa ciljem da ga unište glađu; januara 1941 napale su Novu 4 armiju u južnom delu provincije Anhueja i uništile jednu njenu kolonu sa kojom se kretao štab armije.

Japanska vojska je 1941—1942 godine preduzela veliku ofanzivu protiv oslobodilačkih rejona, ali je uspela da uz velike gubitke ovlada samo jednim delom oslobođenih rejona u Severnoj Kini. Teritorija oslobođenih rejona u Centralnoj i Južnoj Kini proširivala se i u ovom periodu. Snage fronta oslobođenih rejona prešle su 1944 godine u ofanzivu protiv japanskih zavojevača i ne samo da su vratile teritoriju oslobođenih rejona izgubljenu 1941—1942 godine, nego su je još više proširile. 1943 godine front oslobođenih rejona vezao je za sebe 64% svih japanskih snaga u Kini i 95% snaga Vang Čing Vejeve marionetske Vlade.

U to doba se kuomintanški front gotovo raspao. Po tajnim Čang Kaj Šekovim naređenjima kuomintanški generali su prelazili na stranu Japanaca da bi u njihovoj službi produžili borbu protiv 8 i Nove 4 armije. Leti 1943 godine kuomintanško komandovanje privuklo je nove snage granicama Pograničnog rejona, pripremajući nastupanje na njegov glavni grad Jenan.

Aprila 1944 Japanci su ponovo preduzeli nastupanje na kuomintanškom frontu, zauzeli su železničku prugu Peking — Kanton i spojili se sa grupom svojih snaga u rejonu Kantona. Kuomintanška vojska je bila do nogu potučena, a njeni su se ostaci dali u panično bekstvo. Međutim, odabrane Čang Kaj Šekove trupe u to vreme produžavale su blokadu Pograničnog rejona i ugušivale demokratski pokret u provinciji Sinkjangu. Decembra 1944 japanske prethodnice podišle su provinciji Kuejčouu, ugrozivši Čungking — privremeni glavni grad Kine. Neuspesi i poraz na frontu izazvali su buru narodnog gneva, što je primoralo kuomintanške reakcionare da ponovo stupe u pregovore sa KPK.

9 avgusta 1945 Sovjetski Savez je počeo rat protiv Japana. Sovjetska armija razbila je Japance i oslobodila Mandžuriju. 8 i Nova 4 armija 10 avgusta 1945 su, po Ču Deovom naređenju, prešle u ofanzivu protiv japanskih zavojevača i oslobodile skoro celu Severnu i deo Centralne Kine. 2 septembra 1945 Japan je kapitulirao.

Narodnooslobodilački rat kineskog naroda protiv japanskih imperijalista jasno je pokazao da je KPK bila rukovodeća snaga borbe protiv zavojevača i podigao njen ugled kod narodnih masa. U početku rata (1937) KPK je brojala 40.000 članova, a na kraju rata taj se broj popeo na 1,210.000. 8 i Nova 4 armija imale su 1937 godine svega oko 90.000 ljudi, dok su 1945, zajedno sa narodnim jedinicama koje su dejstvovale u Južnoj Kini, imale 1,300.000 ljudi. U narodnoj vojsci i partizanskim odredima bilo je oko 2,700.000 ljudi.

Ukupna površina oslobođenih rejona iznosila je 1945 godine preko 950.000 km² sa oko 100 miliona stanovnika. Oslobođeni rejoni protezali su se sa severa na jug, od Mandžurije do ostrva Hajnana. Centar svih ovih rejona bio je grad Jenan — sedište CK KPK.

Ningkang, grad u Kini u zapadnom delu provincije Kjangsija; oko 30.000 stanovnika.

Ningsija provincija u Severozapadnoj Kini; površina 279.900 km², sa oko 806.000 stanovnika. Administrativni i privredni centar je grad Ningsija. Jugoistočni deo ove provincije bio je 1935—1936 godine oslobođen od vlasti Kuomintanga i sve do obaranja kuomintanškog režima nalazio se u sastavu Pograničnog rejona Šensi — Kansu — Ningsija.

Ningsjang, grad u Kini u provinciji Hunanu na drumu Čangte — Čangša; oko 20.000 stanovnika.

Ningtu, grad u Kini u provinciji Kjangsiju; oko 40.000 stanovnika.

NJ

Nje Žun Čen, kineski maršal, rođen je 1899 godine. Krajem 1919 godine otputovao je u Francusku gde je radio i školovao se. 1922 godine stupio je u Savez kineske komunističke omladine, a 1923 primljen je u KP Kine. 1924 godine otišao je na školovanje u Moskvu. Po povratku, ujesen 1925 godine, određen je za odgovornog sekretara Političkog odeljenja vojne škole i nastavnika socijalno-političke nastave.

Za vreme Severnog pohoda 1926 godine Nje Žun Čen je bio punomoćnik Vojnog komiteta KP Kine kod trupa koje su učestvovale u tom pohodu. 1927 godine, posle Kuomintangove izdaje, bio je određen za sekretara nančanškog Frontovskog komiteta KP Kine, a posle Nančanškog ustanka — za pretstavnika KP Kine kod 11 armije. Iste godine učestvovao je i u Kantonskom ustanku. 1931 godine određen je za zamenika načelnika Glavne političke uprave radničko-seljačke Crvene armije, a zatim za politkomesara 1 korpusa kineske Crvene armije.

U ratu protiv Japana Nje Žun Čen bio je zamenik komandanta i politkomesaera 115 divizije 8 armije. Posle borbi kod Pingsinga po nalogu Partije ostao je u neprijateljskoj pozadini gde je organizovao partizanski rat. Novembra 1937 postavljen je za komandanta i komesara vojne oblasti Šansi — Čahar — Hopej. U toku Narodnooslobodilačkog rata komandovao je vojnom oblašću Severne Kine. 1949 godine, posle proglasa Kine za narodnu republiku, Nje Žun Čen je bio izabran za člana Centralnog saveta narodne vlade i određen za člana Narodno-revolucionarnog vojnog saveta, za zamenika, a docnije i za vršioca dužnosti načelnika Generalštaba. 1954 godine određen je za zamenika pretsednika Državnog komiteta odbrane. 23 septembra 1955 godine dobio je čin maršala NR Kine uz najviša odlikovanja.

P

Pejping, naziv Pekinga — glavnog grada Kine — koji mu je 1928 godine dala reakcionarna Čang Kaj Šekova vlada, proglasivši grad Nanking za svoju prestonicu. U septembru 1949 Narodni politički konsultativni savet Kine vratio mu je njegov stari naziv i proglasio za glavni grad NR Kine.

Peking, glavni grad NR Kine, privredni, politički i kulturni centar zemlje. Nalazi se u Severnoj Kini u provinciji Hopeju i ima oko 2,8 miliona stanovnika. Peking je jedan od najstarijih gradova Kine. U XII i XIII veku bio je prestonica države Cin, a zatim prestonica Kine. U njemu je 1920 godine bila osnovana jedna od prvih marksističkih grupa u Kini. Posle uvođenja diktature Kuomintanga (1927 godine) prestonicom Kine postao je grad Nanking, dok je Peking bio preimenovan u Pejping. Od 1937 do 1945 godine nalazio se pod japanskom okupacijom. Oslobođen je

u januaru 1949, a u septembru iste godine proglašen za glavni grad NR Kine, kada mu je vraćen i stari naziv.

Pen De Huaj, kineski maršal, rođen je 1898 godine. Član KP Kine od aprila 1928 godine. U julu iste godine rukovodio je pobunom u jednoj kuomintanškoj armiji u provinciji Hunanu i stvorio 5 armiju kineske radničko-seljačke Crvene armije koja je docnije obrazovala pograničnu bazu u provincijama Hunanu, Hupeju i Kjangsiju. Peta armija je učestvovala u odbrani revolucionarne baze Čing Kang, kao i u stvaranju baze u južnom delu provincije Kjangsija. Juna 1930 godine 5 armija bila je pretvorena u 3 korpus Crvene armije, a Pen De Huaj određen za komandanta toga korpusa i za sekretara Frontovskog partiskog komiteta. Avgusta iste godine 3 korpus i 1 korpus Crvene armije pod Mao Ce Tungovom i Ču Deovom komandom spojili su se i obrazovali Prvi front. Od 1930 do 1935 godine Pen De Huaj je pod Mao Ce Tungovim i Ču Deovim rukovodstvom vodio ogorčene borbe protiv Čan Kaj Šekovih snaga i učestvovao u Velikom pohodu.

Od 1937 do 1945 godine, za vreme rata protiv japanskih zavojevača, on je bio zamenik komandanta 8 armije i zajedno sa njenim komandantom Ču Deom organizovao u Severnoj Kini, u neprijateljskoj pozadini, narodne oružane odrede i proširivao baze za borbu protiv Japanaca. Od 1946 do 1949 godine, za vreme Trećeg građanskog revolucionarnog rata, kada su kuomintanške snage nastupale na Pogranični rejon Šensi — Kansu — Ningsija, Pen De Huaj je pod neposrednim rukovodstvom CK KP Kine i druga Mao Ce Tunga, kao komandant Narodnooslobodilačke vojske u Severozapadnoj Kini, osujetio nastupanje Kuomintangovih snaga, prešao u ofanzivu i doprineo oslobođenju severozapadnih oblasti zemlje, uključujući tu i provinciju Sinkjang.

Pen De Huaj, kao komandant kineskih dobrovoljačkih jedinica, oktobra 1950 odlazi u Koreju gde ukazuje pomoć korejskoj Narodnoj armiji u borbi protiv američkih agresora.

1954 godine Pen De Huaj je postavljen za zamenika pretsednika Državnog komiteta odbrane, za zamenika pretsednika Državnog saveta i za ministra odbrane NR Kine. 23 septembra 1955 dobio je čin maršala NR Kine uz najviša odlikovanja.

Pingkjang, grad u Kini u severoistočnom delu provincije Hunana; oko 30.000 stanovnika.

Pingsing, prevoj u Kini u provinciji Šansiju kojim prolazi drum koji spaja grad Tanjuan sa železničkom prugom Peking — Pukou.

Kod ovog je prevoja 115 divizija 8 kineske armije u septembru 1937 veštim i odlučnim manevrom izvojevala krupnu pobedu nad 15 japanskom divizijom u situaciji kada su kuomintanške snage u neredu otstupale na celom frontu ispred japanske vojske. To je bila prva pobeda kineske vojske nad japanskom i značajna po tome što je razbila mišljenje o nepobedivosti japanske vojske.

Ping Sjang, grad u Kini u zapadnom delu provincije Kjangsija, krupan centar proizvodnje uglja (oko milion tona godišnje).

Pogranični rejon Šensi — Kansu — Ningsija, teritorija na granici provincija Šensija, Kansua i Ningsije u severozapadnoj Kini koja je od oktobra 1935 do 1947 godine bila baza Narodne revolucije i sedište CK KP Kine. Ovaj je rejon postao od manje revolucionarne baze stvorene 1932—1933 godine za vreme Drugog građanskog revolucionarnog rata na granici provincija Šensija i Kansua. Posle Velikog pohoda ovamo su bile prebačene glavne snage kineske Crvene armije a sa njima i CK KP Kine.

Tako se Pogranični rejon pretvorio u štab svekineske revolucije odakle je KP Kine na čelu sa Mao Ce Tungom povela ogorčenu borbu za prekid građanskog rata koji je raspirivao Kuomintang i za okupljanje svih snaga zemlje u jedinstveni antijapanski nacionalni front za pružanje otpora japanskim imperijalistima.

Pogranični rejon obuhvatao je 23 okruga (100.000 km² sa 1,5 miliona stanovnika) sa centrom u gradu Jenanu. Decembra 1939 bio je opkoljen kuomintanškim snagama, koje su 1947 godine uspele da osvoje jedan njegov deo sa gradom Jenanom. Kineska Narodnooslobodilačka vojska oslobodila je ovaj rejon u aprilu 1948.

Prvi građanski revolucionarni rat u Kini (1924—1927)

(v. skicu 1)

Na I kongresu Kuomintanga, januara 1924, na kome su kao pretstavnici KPK učestvovali Mao Ce Tung, Lin Po Ču, Ču Čiu Paj i drugi, usvojen je novi program u kome su se odrazile političke promene u Kini kao i promene nastale u radu Kuomintanga. Za osnov ovog programa uzeta su tri poznata Sun Jat Senova narodna principa (obaranje mandžurske dinastije, osnivanje republike i izjednačenje prava na zemlju), kao i tri njegove osnovne političke postavke — savez sa SSSR-om, savez sa KPK i podrška radnika i seljaka.

Posle I kongresa proširila se saradnja Kuomintanga sa KP Kine. Zajedničkim naporima KPK i Kuomintanga stvoren je jedinstven nacionalan front u zemlji, obrazovana revolucionarna baza u provinciji Kuangtungu, a maja 1924 na ostrvu Vampu osnovana je vojna škola pod rukovodstvom Ču En Laja. Isto tako, stvorena je i Nacionalno-revolucionarna vojska (NRV). To su bili najvažniji uslovi koji su omogućili uspešan razvoj Prvog građanskog revolucionarnog rata u Kini.

Jačanje narodnooslobodilačkih snaga izazvalo je nezadovoljstvo stranih imperijalista. Oktobra 1924 engleska laburistička Vlada je organizovala kontrarevolucionarnu pobunu u Kantonu kojom je rukovodila reakcionarna kompradorska organizacija. Kantonski radnički odredi i odredi NRV ugušili su ovu pobunu. Snažan razvoj narodnooslobodilačkog i antiimperijalističkog pokreta u Kini izazvao je promene i na severu zemlje. Feng Ju Sjang, jedan od generala militarističke klike iz provincije Čili, pod uticajem narodnooslobodilačkog elana, izdvojio se, proglasio svoju armiju nacionalnom i oktobra 1924 njegove su jedinice proterale čiliske militariste Cao Kuna i Vu Pej Pua iz Pekinga. Posle toga je u Pekingu bila obrazovana nova vlada na čelu sa Tuan Ci Juiom. Da bi učvrstio svoj položaj, on je, koristeći popularnu parolu saziva Nacionalnog kongresa, sazvao konferenciju za rešenje pitanja reorganizacije vlasti, na koju je bio pozvan i Sun Jat Sen. Ali ova konferencija nije dala, niti je mogla dati, pozitivne rezultate, jer usled protivljenja Tuan Ci Juia nije sazvana na demokratskim načelima, nego je ustvari pretstavljala kongres generala-militarista, te je Sun Jat Sen odbio da učestvuje na njoj.

U periodu februar-mart 1925 godine kantonska revolucionarna vojska uspešno je izvršila prvi pohod na istok protiv snaga militariste Čen Čjung Minga, koje su se bile prikupile u istočnom delu provincije Kuangtunga i ugrožavale Kanton. U drugom pohodu, novembra iste godine, Čen Čjung Mingove snage bile su razbijene.

Narodnooslobodilački revolucionarni pokret u Kini se širio. Glavnu snagu ovog pokreta sačinjavali su radnici i seljaci. U Šangaju je 30 maja 1925 došlo do masovne demonstracije radnika i studenata protiv japanskog terora i zverstava učinjenih u Cingtaou i Šangaju. Otvaranje vatre

na demonstrante od strane policije engleskog naselja (Setlmenta) bio je signal za sveopšti štrajk koji je trajao sve do septembra 1925. Štrajkovi su vođeni i u svim inostranim fabrikama. 19 juna 1925, pod rukovodstvom komunista, počeo je štrajk radnika u Hongkongu i Kantonu i trajao je čitavih 16 meseci. Kantonska revolucionarna Vlada podržavala je štrajkače.

U prvoj etapi Revolucije — etapi ujedinjenog nacionalnog fronta — oštrica revolucionarne borbe bila je okrenuta protiv inostranih imperijalista i njihovih militarističkih slugu. No, iako je postojao jedinstven nacionalan front, u njemu je bilo neslaganja, vođena je borba između radničke klase i buržoazije za rukovođenje Revolucijom, i ona se sve više zaoštravala. Još 1925 godine bila je formirana grupa desnih kuomintangovaca čiji je cilj bio prekid saveza sa komunistima, razbijanje jedinstvenog fronta i ugušivanje radničko-seljačkog pokreta. Na zahtev desnog krila Kuomintanga, Čang Kaj Šek je 20 marta 1926 u Kantonu preduzeo ozbiljne mere da uguši Revoluciju. On je izvršio hapšenje niza komunista, smenio komuniste sa komandnih dužnosti u vojsci, primio u rukovodstvo Kuomintanga desne kuomintangovce — pretstavnike kompradorske buržoazije i zemljoposednika, itd. Ali, u to vreme desni kuomintangovci nisu smeli da razbiju jedinstven front, jer je nacionalna buržoazija, koja je sačinjavala znatan deo Kuomintanga, i dalje ostala na poziciji jedinstvenog fronta.

Aktivizaciju desničarskih elemenata unutar Kuomintanga pratilo je jačanje delatnosti reakcionarnih militarističkih snaga na severu zemlje. Čang Co Lin i Vu Pej Pu su na zahtev imperijalista ujedinili svoje snage za borbu protiv demokratskog pokreta, i aprila 1926 potisnuli Feng Ju Sjangove snage iz Pekinga i Tjencina.

U ovom periodu inostrani imperijalisti su pomagali reakcionare. Njihova je intervencija bila prikrivena i ogledala se u organizovanju kontrarevolucionarnih istupanja, finansiranja reakcionarnih snaga i sl.

I pored jačanja delatnosti reakcionara i poraza Feng Ju Sjangove vojske, borba radnika i seljaka za svoja prava i dalje se širila. Autoritet KPK rastao je. Jula 1926 NRV kantonske Vlade preduzela je pohod na sever (vidi **Severni pohod**) u cilju političkog ujedinjenja zemlje i obaranja vlasti imperijalista i njihovih militarističkih slugu. U organizaciji Severnog pohoda, koji pretstavlja najvažniju etapu Prvog građanskog revolucionarnog rata, najveću je ulogu odigrala KPK. Kineska buržoazija je nastojala da Severni pohod ograniči na čisto vojne ciljeve, ali ga je KPK usmerila na buđenje svesti kod narodnih masa i za njihovo organizovanje. S druge strane, podrška naroda je obezbedila uspeh ovog pohoda.

12 aprila 1927 Čang Kaj Šek je izvršio kontrarevolucionarni prevrat u Šangaju. Saradnja KPK sa Kuomintangom bila je prekinuta. Počela su masovna hapšenja i ubijanja revolucionara i komunista. Kontrarevolucionarni prevrati su izvršeni takođe i u Kantonu i u drugim gradovima Jugoistočne Kine. Etapa ujedinjenog fronta bila je završena.

Posle Čang Kaj Šekovog prevrata, revolucionarna borba u Kini ulazi u višu fazu razvitka i njena se oštrica okreće protiv unutrašnjih neprijatelja, pre svega protiv feudalnog režima, a agrarna revolucija postaje njen glavni cilj.

Provincije Hunan, Hupej, Kjangsi i Honan ostale su pod vlašću nacionalno-revolucionarne vuhanske Vlade. Tamo je pod rukovodstvom mesnih komunističkih organizacija počela podela zemljoposedničke zemlje, a naročito velika aktivnost u ovome zapažena je u provinciji Hunanu. Seljački savezi na teritoriji vuhanske Vlade okupili su do 10 miliona ljudi, KPK povećala se od 5.000—6.000 na 50.000—60.000 članova, sindikalne organizacije brojale su oko 3 miliona članova. Hegemonija proletarijata postajala je odlučujući faktor političke situacije.

Međutim, u vuhanskoj Vladi bilo je rukovodilaca nesposobnih da vode doslednu revolucionarnu borbu, sklonih izdaji i sporazumaštvu sa reakcijom, kao što su, naprimer, bili Čen Tu Siu i njegove pristalice koje su bile protiv političke aktivnosti masa i protiv agrarne revolucije. Tako je, u periodu maj-jun 1927, na teritoriji vuhanske Vlade došlo do kontrarevolucionarnog istupanja niza generala. Feng Ju Sjangove snage, koji je tada sarađivao sa vuhanskom Vladom, razbijajući militarističke jedinice, uspešno su nastupale sa severa prema provinciji Honanu. 31 maja vuhanske snage spojile su se sa snagama Feng Ju Sjanga, ali on je jula 1927 zaključio sporazum sa Čang Kaj Šekom. Razvoj agrarne revolucije, pritisak zemljoposednika i imperijalista odveli su vuhanski Kuomintang na put kontrarevolucije. Situacija u Vuhanu pogoršavala se. 15 jula 1927 Vang Čang Vej i njegovi potčinjeni počeli su krvav obračun sa komunistima i drugim revolucionarnim elementima. Objavljena je deklaracija o prekidu odnosa između vuhanskog Kuomintanga i komunista, a KPK je bila oterana u ilegalnost i počeo je beli teror.

Revolucija je 1927 godine pretrpela privremeni poraz, jer su u to vreme snage imperijalista i zemljoposednika bile jače od revolucionarnih snaga. Porazu je doprinela i oportunistička politika kapitulantske Čen Tu Siuove grupe. Bez obzira na poraz, uticaj revolucije na sudbinu Kine bio je ogroman. Revolucija je digla u borbu protiv imperijalizma i feudalizma ogromne mase, raskrinkala kontrarevolucionarni stav generalske klike i kuomintanške reakcionare, učvrstila autoritet KPK kod radnih masa i u celini proširila revolucionarni pokret. Iskustvo iz Prvog građanskog revolucionarnog rata pokazalo je da je pobeda Revolucije u Kini nemoguća bez jedinstvenog fronta osnovanog na savezu radnika i seljaka na čelu sa radničkom klasom, kao i bez revolucionarne vojske, pod rukovodstvom Komunističke partije.

Pukou, grad u Kini u provinciji Kjangsuu; krajnja tačka železničke pruge Tjencin — Pukou; oko 30.000 stanovnika.

S

Sečuan, provincija u Kini u slivu gornjeg toka reke Jangcea (Jangcekjang); važna poljoprivredna i industriska oblast Kine. Površina 550.000 km², sa oko 66 miliona stanovnika. Administrativni centar je grad Čengtu, a veći gradovi: Čungking, Ipin (Sunfu), Nančung (Šunking). Po odluci Državnog saveta NR Kine 1955 godine u sastav ove provincije uključena je i bivša provincija Sikang (sem oblasti Čamdoa).

Za vreme Prvog građanskog rata (1924—1927) u provinciji Sečuanu se razvijao masovni antiimperijalistički pokret, a u Drugom građanskom ratu (1927—1936) ova oblast je postala poprište borbe revolucionarne vojske protiv reakcionarnih Čang Kaj Šekovih snaga. Januara 1933 snage 4 fronta Crvene armije ušle su u Sečuan i, potukavši jedinice mesnih imperijalista, stvorile revolucionarnu bazu na granici provincija Sečuana i Šensija. 1934 godine oslobođeni istočni deo ove provincije ušao je u sastav revolucionarne baze Pograničnog rejona Hunan—Hupej—Sečuan—Kuejčou koji su branile jedinice Drugog fronta. Juna 1935 u zapadnom delu Sečuana spojile su se snage Prvog fronta kineske Crvene armije, koje su vršile Veliki pohod, sa snagama Četvrtog fronta, pa su zajedno krenule na sever i ujesen 1936 stigle u rejon Šensi—Kansu gde su se sastale sa snagama Prvog fronta Crvene armije.

Za vreme rata protiv Japana (1937—1945) grad Čungking je krajem 1938 godine bio sedište kuomintanške Vlade. Odvojena od centralnog dela Kine visokim planinama, ova provincija je bila oslobođena od Čang Kaj Šekove vlasti krajem 1949 godine.

Severni pohod (1926—1927, v. skicu 1) izvršila je kineska Nacionalno-revolucionarna vojska (NRV) iz provincije Kuangtunga na sever protiv severnih militarista koji su vladali teritorijom u slivu reke Jangcea i Hoanghoa. Severni pohod je bio najvažnija etapa Prvog građanskog revolucionarnog rata (1924—1927). Uslovi koji su omogućili preduzimanje ovog pohoda bili su: stvaranje jedinstvenog nacionalnog fronta i revolucionarne vojske na bazi saradnje Kuomintanga i KP Kine; porast uticaja KPK na narodne mase; pretvaranje provincije Kuangtunga u revolucionarnu bazu i porast oslobodilačkog pokreta u celoj Kini posle događaja od 30 marta 1925.

Glavne snage NRV krenule su iz provincije Kuantunga na sever 9 jula 1926, dok je jedan deo još u maju prešao granicu provincije Hunana. Avgusta 1926 završeno je oslobođenje provincije Hunana, a u septembru su bili oslobođeni gradovi Hankou i Hanjang, važni centri na reci Jangceu. 10 oktobra je osvojen na juriš Vučang — glavni grad provincije Hupeja. Ostaci razbijenih snaga militarista Vu Pej Pua povukli su se na sever u provinciju Honan. Posle oslobođenja grada Vuhana NRV produžila je operacije za oslobođenje provincija Istočne Kine sa gradovima Šangajem i Nankingom. Slomivši otpor Sun Čuan Fanovih snaga, jedinice NRV su 8 novembra 1926 oslobodile Nančang — glavni grad provincije Kjangsija, a 18 novembra — Fučou — glavni grad provincije Fukiena. Do kraja 1926 godine pod kontrolom nacionalno-revolucionarne Vlade, koja je prešla u Vuhan, nalazile su se provincije Kuangtung, Kuangsi, Kuejčou, Hunan, Hupej, Kjangsi i Fukien. U periodu februar—mart 1927 oslobođeni su provincija Čekjang, deo provincije Anhueja i otpočelo je nastupanje na Šangaj i Nanking.

Nastupanje NRV stvorilo je povoljne uslove za razvoj radničko-seljačkog pokreta i osnivanje sindikalnih, seljačkih i drugih demokratskih organizacija na oslobođenoj teritoriji, a KP Kine bio je omogućen slobodan rad na okupljanju masa za izvojevanje konačne pobede. Seljački pokret u provinciji Hunanu kojom je rukovodio Mao Ce Tung dobio je naročito širok zamah.

Jedan od krupnih uspeha Revolucije bilo je oslobođenje grada Vuhana (3 januara 1927) od strane narodnih masa pod rukovodstvom Lju Šao Čia. Da bi ubrzali oslobođenje Šangaja, šangajski radnici su dvaput dizali ustanak, ali oba su bila ugušena. Najzad, u trećem ustanku kojim su rukovodili komunisti na čelu sa Ču En Lajem, Šangaj je bio oslobođen od vlasti militarista 22 marta 1927 kada su u oslobođeni grad ušle jedinice NRV. 24 marta 1927 bio je oslobođen i grad Nanking od strane jedinica NRV u kojima su političkim radom rukovodili Lin Po Ču i Li Fu Čun. Oslobođenje Šangaja i Nankinga pretstavljalo je najveću pobedu revolucionarnih snaga Kine. Ali, ova pobeda nije bila čvrsta. Dok je revolucionarno jezgro KPK na čelu sa Mao Ce Tungom provodilo politiku razvijanja revolucionarnih snaga, saveza sa seljacima i učvršćivanja pozicija KPK u NRV, dotle je desni oportunista Čen Tu Siu sa svojim pristalicama, koji su tada zauzimali rukovodeće položaje u CK KPK, vodio kapitulantsku politiku pred buržoazijom koja je težila da obuzda revoluciju. Oni su minirali rad na širenju uticaja KP u vojsci, naoružavanju narodnih masa i širenju seljačkog pokreta. Većinu komandnih dužnosti u NRV zauzimali su desni kuomintangovci na čelu sa Čang Kaj Šekom — njenim vrhovnim komandantom. Zbog prelaza velikog broja militarističkih jedinica na stranu NRV (posle njenih pobeda u provinciji Hunanu, Hupeju i Kjangsiju) njen se kvalitet znatno pogoršao. Posle ulaska jedinica NRV u Šangaj i Nanking, američki i engleski imperijalisti počeli su otvorenu intervenciju protiv Revolucije da bi je ugušili uz pomoć desnih kuomintangovaca. Oni su 24 marta 1927 bombardovali Nanking sa svojih ratnih brodova, što je reakcionarnim elementima Kuomintanga poslužilo kao signal za otvoreno istu-

panje protiv Revolucije. Koristeći svoj položaj u NRV, Čang Kaj Šek i njegove pristalice uspostavljali su vezu sa imperijalistima i militaristima i 12 aprila 1927 izvršili prevrat u Šangaju, a zatim i u drugim gradovima Jugoistočne Kine. Jedinice NRV koje su ostale verne Vuhanskoj vladi (vuhanska NRV), potukavši snage militariste Čang Co Lina, produžile su pohod na sever i oslobodile provinciju Honan. Međutim, generali iz sastava vuhanske NRV, zajedno sa kuomintanškom vladom u Vuhanu na čelu sa izdajnikom Vang Čing Vejem, jula 1927 istupili su protiv Revolucije. Posle kontrarevolucionarnih prevrata uspesi Severnog pohoda bili su poništeni, Revolucija je pretrpela privremeni poraz, a klika kuomintanških reakcionara osvojivši vlast postala je instrumenat inostranih imperijalista za porobljavanje Kine. Važnu ulogu u porazu Revolucije 1924—1927 godine odigrao je i kapitulantski stav desnih oportunista u KP Kine.

Severni pohod je imao vanredno veliki značaj za Kinesku revoluciju. KP Kine i narodne mase, naročito južnih i centralnih provincija, stekle su revolucionarno iskustvo koje je korisno poslužilo za organizaciju kineske Crvene armije i za stvaranje revolucionarnih uporišnih baza u toku Drugog građanskog rata 1927—1936 godine i razvijanje agrarne revolucije.

Sičou, grad u Kini u provinciji Kjangsuu. Oko 373.000 stanovnika. Važan privredni i saobraćajni centar.

Za vreme Narodnooslobodilačkog rata Kine protiv Japana (1937—1945) u rejonu ovog grada je 1938 godine došlo do velike bitke između kineskih i japanskih snaga. Za vreme Trećeg građanskog revolucionarnog rata u bici kod Sičoua kineska Narodnooslobodilačka vojska razbila je krupne kuomintanške snage i 1 decembra 1948 oslobodila grad.

Sijan, grad u Kini u dolini reke Vejhoa; administrativni i važan industriski centar provincije Šensija. oko 800.000 stanovnika. Do oslobođenja zemlje od kuomintanške vlasti dugo je pretstavljao vojnu bazu Kuomintanga za napade na Pogranični rejon Šensi—Kansu—Ningsija.

Sikang, provincija u zapadnoj Kini; površina 457.200 km² sa oko 1,8 miliona stanovnika; administrativni centar je grad Jačou (Jan). Ukinuta je 1955 odlukom Državnog saveta NR Kine a njena teritorija uključena u provinciju Sečuan.

Sikjang, reka u Jugoistočnoj Kini, protiče kroz provincije Junan, Kuangsi i Kuangtung. Uliva se u Južno Kinesko More, a duga je oko 2.000 km. Površina sliva iznosi oko 400.000 km². Plovna je od ušća do grada Vučoua, a do Kantona i za morske brodove. U njenoj se delti nalazi jedna od najvećih luka i važan industriski centar zemlje grad Kanton.

Sinkjang, provincija u Severozapadnoj Kini, na granici sa SSSR-om, Avganistanom, Indijom i Mongolskom NR; površina 1,707.200 km², sa oko 5 miliona stanovnika. Administrativni centar je grad Tihua (Urumči). Odlukom Stalnog komiteta Svekineskog kongresa narodnih pretstavnika preimenovana je 1955 godine u Sinkjanšku ujgursku autonomnu oblast.

Sjangjin, grad u Kini u provinciji Hunanu na reci Hsiangkjangu; preko 17.000 stanovnika.

Sjangtan, industriski grad u Kini u provinciji Hunanu na reci Hsiangkjangu; oko 184.000 stanovnika; važan komunikaciski čvor pomenute provincije.

Sjuj Sjan Cjan, kineski maršal, *rođen je 1902 godine. U redove KP Kine stu*pio je 1927 godine. Posle učešća u Kantonskom ustanku bio je koman-

dant i načelnik štaba 4 divizije kineske Crvene armije. Od 1929 do 1932 godine Sjuj Sjan Cjan učestvuje u stvaranju revolucionarnih baza u graničnom delu provincije Hupeja, Honana i Anhueja, kao i u rukovođenju radom u njima. Pored toga, rukovodio je stvaranjem 4 fronta Crvene armije i bio određen za njegovog komandanta. 1933 godine snage 4 fronta ušle su u severni deo provincije Sečuana i u južni deo provincije Šensija gde su organizovale pograničnu revolucionarnu bazu. 1935 i 1936 godine Sjuj Sjan Cjan učestvovao je u Velikom pohodu Crvene armije.

1937 godine, kad je počeo rat protiv japanskih zavojevača, Sjuj Sjan Cjan bio je postavljen za zamenika komandanta 129 divizije, a zatim za komandanta Prve grupe jedinica 8 armije. Tada on stvara antijapansku bazu u južnom delu provincije Hopeja i učestvuje u stvaranju baze za rat protiv Japana u provinciji Šantungu i rukovođenju njenim radom.

Od 1946 do 1949 godine, za vreme Trećeg građanskog rata, Sjuj Sjan Cjan je bio na dužnosti zamenika komandanta vojne oblasti Severne Kine. Od 1949 godine on je član Centralnog saveta narodne vlade NR Kine, član Narodnorevolucionarnog vojnog saveta i načelnik Generalštaba kineske Narodnooslobodilačke vojske, a 1954 godine određen je za zamenika pretsednika Državnog komiteta odbrane. 23 septembra 1955 godine dobio je čin maršala NR Kine uz najviša odlikovanja.

Sučou, grad u Kini u provinciji Kjangsuu na Velikom kanalu. Ima oko 600.000 stanovnika. Veliki industriski i trgovački centar. Od 1937 do aprila 1949 nalazio se pod japanskom okupacijom.

Suijuan, provincija u Severoistočnoj Kini; površina 329.400 km², sa oko 2,7 miliona stanovnika. Administrativni centar je grad Kuejsui (Suijuan). Posle administrativne reforme 1954 godine uključena je u sastav Autonomne oblasti Unutrašnje Mongolije.

Sung, carska dinastija koja je od 420 do 478 godine vladala južnim delom Kine u doba kada su na jugu i severu zemlje postojala samostalna carstva. Za vreme njene vladavine vođena je dugotrajna borba protiv severnog carstva kojim je vladala dinastija Vej, a posebno rat za povratak teritorije sadašnje provincije Honana, koju je dinastija Sung bila izgubila. Ovaj rat, kao i unutrašnja neslaganja i česti pučevi, dovelo ju je do propasti, posle čega je vlast u Južnoj Kini prešla u ruke dinastije Či.

Sung Čing Ling, poznata kineska državna i javna radnica, Sun Jat Senova supruga i najbliža saradnica u njegovoj revolucionarnoj delatnosti. Rođena je 1890 godine. Učestvovala je u Revoluciji 1924—1927 godine. Za vreme rata protiv Japana i Narodnooslobodilačkog rata rukovodila je nizom patriotskih organizacija. Posle rata (1949) izabrana je za zamenika pretsednika Centralne narodne vlade NR Kine, a od septembra 1954 godine je zamenik pretsednika Stalnog komiteta Svekineskog kongresa narodnih pretstavnika. 1952 godine objavljeno je njeno delo *Borba za novu Kinu* koje obuhvata njene članke, govore i izjave.

Sungkjang, provincija u Severoistočnoj Kini; površina 205.000 km², sa oko 5,4 miliona stanovnika. Administrativni centar je grad Harbin. Ukinuta je 1954 godine, a njena teritorija priključena provinciji Hajlungkjangu.

Sungpan, grad u Kini. Nalazi se u severnom delu provincije Sečuana, na gornjem toku reke Mina kod prevoja Banlanga, na visini od 4.000 m. Ima oko 4.000 stanovnika.

Sun Jat Sen (1866—1925), veliki kineski revolucionar i demokrata. 1894 godine osnovao je revolucionarnu organizaciju »Sinčunhuej« (»Društvo za preporod Kine«), a 1905 još masovniju revolucionarno-demokratsku organizaciju »Tunmenhuej« (»Saveznu ligu«) koja je okupila napredne krugove kineske buržoazije i inteligencije. 1907 godine formulisao je tri narodna principa: nacionalizam (obaranje mandžurske dinastije), narodna vlast (osnivanje republike) i blagostanje naroda (izjednačenje prava na zemlju). U Revoluciji 1911 godine, koja se odvijala pod rukovodstvom Savezne lige, oborena je mandžurska dinastija, a Sun Jat Sen je bio izabran za pretsednika Republike. Ali, ubrzo su vlast osvojili feudalci — militaristi — agenti imperijalističkih zemalja i kineskih zemljoposednika i kompradora.

Velika oktobarska revolucija, masovni pokret u Kini i osnivanje KP Kine (1921) mnogo su uticali na Sun Jat Senovu delatnost. KPK pomogla mu je da izvrši reorganizaciju Kuomintanga (1923—1924), na čijem se on čelu tada nalazio. Sun Jat Sen tada formuliše tri osnovna načela svoje politike (savez sa SSSR-om, saradnja sa KPK, podrška radnika i seljaka) i na nov način definiše svoja tri narodna principa, dajući im antiimperijalističku i doslednu antifeudalnu sadržinu.

Svatou, grad i veća luka u Južnoj Kini, u provinciji Kuangtungu na obali Južnog Kineskog Mora; ima oko 300.000 stanovnika.

Š

Šangaj, grad i luka u Kini, u provinciji Kjangsuu, najveći grad Kine — preko 6 miliona stanovnika. Važan industriski, finansiski, trgovački i komunikaciski centar Kine.

Šansi, provincija u Severnoj Kini; površina 104.900 km², sa 14,3 miliona stanovnika. Administrativni centar je grad Taijuan.

Šantung, provincija u Istočnoj Kini na obali Žutog Mora. Površina 149.100 km²; ima oko 48,8 miliona stanovnika. Administrativni centar je grad Cinan. Veće luke: Cingtao, Čifu, Vejhajvej.

Šen Čun Ju (rođen 1875 godine), kineski političar i pravnik. Bio je član revolucionarne organizacije Tunminhuej kojom je rukovodio Sun Jat Sen. Počev od 1931 godine energično je istupao za pružanje otpora japanskoj agresiji. Šen Čun Ju je jedan od organizatora i rukovodilaca kineske Demokratske lige. 1949 godine bio je izabran za zamenika pretsednika Svekineskog komiteta Narodnog političkog konsultativnog saveta Kine i određen za pretsednika Vrhovnog narodnog suda. Septembra 1954 izabran je za zamenika pretsednika Stalnog komiteta Svekineskog kongresa narodnih pretstavnika.

Šensi, provincija u severnoj Kini. Površina 188.000 km²; ima 15,8 miliona stanovnika. Administrativni centar je grad Sijan.

T

Taijuan, grad u Kini na obali reke Fenhoa; administrativni centar provincije Šansija i važan industriski i privredni centar zemlje. Ima oko 721.000 stanovnika.

Od kraja 1937 do avgusta 1945 godine nalazio se pod japanskom okupacijom. U njemu je 1937 godine organizovan Glavni radnički sin-

dikat provincije Šansija, koji je počeo da formira oružane odrede za borbu protiv japanskih zavojevača.

Taj, plovno jezero u Kini u provinciji Kjangsuu i Čekjangu; nalazi se južno od reke Jangcea (Jangcekjang), a zapadno od Velikog kanala sa kojim je vezano nizom reka. Dugo je 60, a široko 45 km.

Tajho, grad u Kini u provinciji Kjangsiju na reci Hanu i drumu Nančang — Kanton. Ima 6.000 stanovnika.

Tang, kineska carska dinastija, vladala je od 618 do 907 godine. Prva polovina njene vladavine karakteriše se učvršćivanjem centralne vlasti, proširenjem teritorije i porastom moći carstva. 780 godine izvršene su reforme i priznato je vlasništvo nad zemljom krupnim zemljoposednicima. Jačanje eksploatacije i naglo pogoršanje ekonomskog položaja narodnih masa dovelo je do Seljačkog rata (874—884 godine) u kome je dinastija bila oborena, a na teritoriji Kine osnovano nekoliko carevina.

Tjencin, grad u Kini na reci Pejhou, u provinciji Hopeju. Važan industriski, privredni i komunikaciski centar zemlje i jedna od najvećih luka Kine. Po broju stanovnika (oko 2,7 miliona) je treći grad u Kini.

Od 1937 do januara 1949 nalazio se pod japanskom okupacijom.

Treći građanski revolucionarni rat u Kini (1945—1949)

Posle završetka Drugog svetskog rata i poraza Japana, kuomintanška Vlada je, u uslovima svenarodnog pokreta za mir i demokratiju u zemlji, morala da stupi u pregovore sa KPK. Pregovori su otpočeli u Čungkingu 28 avgusta 1945. Delegaciju KPK predvodio je Mao Ce Tung. Na pregovorima je bio postignut sporazum u nizu pitanja, a za rešenje pitanja u kojima nije bila postignuta saglasnost trebalo je da se sazove Politički konsultativni savet od pretstavnika svih partija i organizacija.

Čang Kaj Šek je otpočeo pregovore sa KPK, misleći da na taj način prikrije svoje namere da otpočne građanski rat i nadajući se da će postignuti sporazum oslabiti budnost demokratskih snaga u zemlji. Iako je sporazum bio potpisan, reakcija je pokušavala da uništi oružane snage KPK i da likvidira oslobođene rejone, pa su u tom cilju kuomintanške snage izvršile napad na jedinice 8 i Nove 4 armije. Borbe između kuomintanške vojske i jedinica 8 i Nove 4 armije krajem 1945 vođene su u provincijama: Džeholu, Suijuanu, Hopeju, Honanu, Šantungu i dr. Poraz kuomintanških snaga u borbi sa 8 i Novom 4 armijom i jak otpor kineskog naroda primorali su Čang Kaj Šekovu Vladu da otpočne nove pregovore sa KPK i na taj način dobije vremena za pregrupisavanje snaga za novi napad na oslobođene rejone. Decembra 1945 u Čungkingu je počelo zasedanje Političkog konsultativnog saveta. Delegaciju KPK predvodio je Ču En Laj. 10 januara 1946 objavljen je zajednički komunike pretstavnika Kuomintanga i KPK u kome se kaže da je svima jedinicama naređeno da 13 januara 1946 prekinu borbena dejstva, i da se za izvršenje sporazuma o prekidu operacija u Pekingu stvara štab od pretstavnika Kuomintanga, KPK i diplomatske misije SAD, čija će se naređenja objavljivati pod Čang Kaj Šekovim potpisom.

Na ovom zasedanju, koje je završeno 31 januara 1946, usvojeni su predlozi o reorganizaciji Vlade, o vojnim pitanjima, o projektu Ustava i Nacionalnom kongresu. Vođa delegacije KPK Ču En Laj je izjavio da je, iako donesene odluke ne odgovaraju u potpunosti gledištima KPK, ona ipak spremna da se bori za njihovo ostvarenje.

Kineska javnost pozdravila je sporazum, ali je kuomintanška klika zauzela neprijateljski stav prema njemu i na II plenumu Centralnog izvršnog komiteta Kuomintanga usvojila niz odluka koje su se kosile sa odlukama Političkog konsultativnog saveta, težeći da po svaku cenu očuva jednopartiski karakter Vlade, da spreči prijem demokratskih snaga u organe vlasti i da u zemlji uguši pokret protiv kuomintanške reakcije i širenja američkog imperijalizma.

Kuomintang je tada imao široku vojno-političku podršku agresivnih krugova SAD. Do kraja 1945 Amerikanci su obučili i naoružali 39 kuomintanških divizija, a i docnije su obilno snabdevali kuomintanšku vojsku ratnim materijalom mešajući se u unutrašnje stvari Kine što je bilo u suprotnosti sa odlukama Moskovske konferencije.

Oslanjajući se na podršku agresivnih krugova SAD i raspolažući ogromnom vojskom od 4,300.000 ljudi, kuomintanška Vlada je odlučila da jula 1946 otpočne opštu ofanzivu protiv demokratskih oružanih snaga. Ofanziva kuomintanške vojske počela je napadom na oslobođene rejone u Centralnoj Kini, a zatim su demokratske oružane snage napadnute u južnom delu provincije Šansija, severnom delu provincije Kjangsija, jugozapadnom delu provincije Šantunga, istočnom delu provincije Hopeja i Suijuana, u južnom delu provincije Čahara, u provinciji Džeholu i južnom delu provincije Ljaoninga.

U Severoistočnoj Kini dejstva protiv ujedinjene demokratske vojske Severoistočne Kine vođena su tokom čitavog leta 1946 sa ciljem da se ona odvoji od Narodnooslobodilačke vojske Severne Kine.

16 oktobra 1946 Čang Kaj Šek je objavio svojih 8 tačaka mira. Pre početka pregovora po ovim tačkama, KPK je zahtevala da se prekinu operacije i uspostavi situacija na frontovima obeju strana od 13 januara u Unutrašnjoj i od 7 jula 1946 u Severoistočnoj Kini. Kuomintanška vlada je odbila ovaj zahtev i na taj način otkrila svoju nameru da zadrži osvojenu teritoriju za dalje operacije protiv oslobođenih rejona.

Saziv jednopartiskog »Nacionalnog kongresa« (15 novembra 1946), čije je delegate izabrao Kuomintang, doveo je do konačnog prekida pregovora između kuomintanške Vlade i KP Kine. Za vreme zasedanja »Nacionalnog kongresa«, kuomintanške snage stezale su obruč oko Pograničnog rejona Šensi — Kansu — Ningsija i vodile nastupne operacije u Šantungu, severnom delu Honana i Kjangsua, kao i u Severoistočnoj Kini.

Političku situaciju u Kini u drugoj polovini 1946 i prvoj polovini 1947 godine otežavala je ne samo rušilačka delatnost domaće reakcije, nego i pojačana intervencija SAD, koje su i dalje davale ogromnu vojnu pomoć kuomintanškoj vojsci. Kuomintanška politika raspirivanja građanskog rata u Kini uz pomoć agresivnih elemenata SAD postajala je sve očiglednija, što je još više pojačalo mržnju prema kuomintanškoj Vladi kod narodnih masa koje su, pod rukovodstvom KP, vodile aktivnu borbu protiv ujedinjenih snaga domaće i međunarodne reakcije.

U oslobođenim rejonima uspešno se odvijala demokratska izgradnja. U julu 1946 teritorija oslobođenih rejona iznosila je 2,285.000 km², odnosno oko 23,8% od ukupne teritorije Kine, sa preko 136 miliona stanovnika. Suprotno tome, u kuomintanškoj Kini se produbljivala ekonomska i politička kriza. Cene prehranbenih artikala i robe za široku potrošnju su neprekidno rasle. Povećao se broj nezaposlenih. Oko 50 miliona ljudi gladovalo je. Trudbenici Kine su na takvu politiku Kuomintanga odgovarali štrajkovima, seljačkim ustancima i demonstracijama. Talas seljačkih ustanaka je 1947 godine zahvatio 17 provincija. U samom Kuomintangu takođe je raslo nezadovoljstvo zbog avanturističke politike vladajuće klike, usmerene na produženje građanskog rata i savez sa američkim imperijalistima. Krajem 1947 godine održan je Kongres kuomintanške opozicije na kome je donesena odluka o istupanju iz Čang

Kaj Šekovog Kuomintanga. Dok je izdajnička, protivnarodna politika Kuomintanga izazivala sve veće gnušanje i negodovanje kineskih patriota, dotle je politika KPK postajala sve popularnija. Učvršćivao se savez kineskih radnika i seljaka.

Oktobra 1947 Narodnooslobodilačka vojska objavila je deklaraciju u kojoj poziva sve klase stanovništva da se ujedine u cilju stvaranja nacionalnog fronta, obaranja diktature Čang Kaj Šekove Vlade i osnivanja demokratske koalicione vlade. Ova deklaracija, kao i parole istaknute na proslavi 1 maja 1948, jasno su određivale krajnji cilj narodnooslobodilačke borbe u Trećem građanskom revolucionarnom ratu, kao i taktiku njegovog ostvarenja.

Posle početka opšte ofanzive kuomintanških snaga u julu 1946, Narodnooslobodilačka vojska Kine (čije su jezgro bile jedinice 8 i Nove 4 armije, kao i jedinice armije Severoistočne Kine) tokom čitave godine dana vodila je odbranbene operacije. Primenjujući taktiku koncentracije nadmoćnijih snaga za uništavanje neprijatelja po delovima, Narodnooslobodilačka vojska je iznuravala i slabila neprijateljske snage, dok su njene snage stalno rasle. Jula 1947 Narodnooslobodilačka vojska je prešla u ofanzivu, nanela neprijatelju niz poraza i oslobodila Severoistočnu Kinu. Oslanjajući se na solidnu pozadinu u Severoistočnoj Kini, Narodnooslobodilačka vojska je otpočela krupne operacije u Severnoj i Centralnoj Kini, gde je uništila jake kuomintanške snage i krajem 1948 godine izbila na reku Jangce. Januara 1949 ona je oslobodila Tjencin i Peking. Uproleće 1949 godine front se približio severnoj obali reke Jangcea. 20 aprila 1949 izvršeno je forsiranje ove reke na nekoliko mesta i 23 aprila oslobođen grad Nanking; u maju mesecu oslobođeni su gradovi: Šangaj, Sijan i Hankou (Vuhan), a u junu grad i luka Cigtao. Na severozapadnom frontu su jedinice Narodnooslobodilačke vojske krajem avgusta oslobodile grad Lančou, a na južnom frontu grad Čangšu.

Kuomintangovci su u ovom ratu pretrpeli ogromne gubitke; njihove su se snage do juna 1949 smanjile na 1,5 milion ljudi, dok su se snage Narodnooslobodilačke vojske povećale do 4 miliona ljudi. Uspešno nastupanje Narodnooslobodilačke vojske dezorganizovalo je front i pozadinu kuomintanške vojske. U njenoj pozadini su jake partizanske snage kontrolisale velike rejone u provincijama Kuangsiju, Kuangtungu, na ostrvu Hajnanu i u drugim delovima Južne i Jugozapadne Kine. Kuomintanška vojska se raspadala. Čitavi pukovi i divizije prelazili su na stranu Narodnooslobodilačke vojske. Stanovništvo je na sve moguće načine izbegavalo stupanje u kuomintanšku vojsku, a seljaci su sabotirali snabdevanje hranom.

Odlučujuće pobede Narodnooslobodilačke vojske i poraz kuomintanških snaga doveli su do korenitih promena političke situacije u zemlji u korist demokratskih snaga. Uproleće 1949 teritorija oslobođenih rejona iznosila je preko 30% od ukupne teritorije Kine sa 280 miliona ljudi, tj. sa više od polovine ukupnog broja stanovnika Kine.

U vremenu od 21 do 30 septembra 1949 u Pekingu je na inicijativu KPK održana plenarna sednica Narodnog političkog konsultativnog saveta na kojoj je učestvovalo preko 600 delegata — pretstavnika svih društvenih slojeva, klasa, partija, narodnih organizacija, vojske itd. Na Plenumu je usvojen Zakon o organizaciji Centralne narodne vlade NR Kine, izabran je Svekineski komitet Narodnog političkog konsultativnog saveta Kine i Centralna narodna vlada na čelu sa Mao Ce Tungom, i odlučeno je da Peking bude glavni grad NR Kine. 1 oktobra 1949 u Pekingu je proglašena Narodna Republika Kina.

Do kraja 1949 godine uspešnim operacijama Narodnooslobodilačke vojske oslobođena je čitava kontinentalna Kina, sem Tibeta. U aprilu i maju 1950 oslobođeno je i ostrvo Hajnan. Ostaci kuomintanških jedinica povukli su se u Indokinu, odakle su se prebacili na ostrvo Formozu.

Tuan Či Jui (1864—1936), kineski militarista, osnivač i rukovodilac projapanske reakcionarne vojno-političke grupe koja je postojala u Kini od 1917 do 1926 godine. Posle Juan Ših Kajeve smrti (1916) sve do jula 1920 potpuno je kontrolisao pekinšku Vladu.

Tungku, grad u Kini u severozapadnom delu provincije Kjangsija na reci Sjušjuu.

Tunguan, prevoj u Kini na severnim ograncima planine Cinling, na granici provincija Honana i Šensija. Preko prevoja, čija je nadmorska visina oko 400 m, vodi železnička pruga Lančou — Sijan — Hajčou.

U

Unutrašnja Mongolija, autonomna oblast u Kini zapadno od Mandžurije, na granici sa SSSR-om i Mongolskom NR. Površina 660.000 km², sa oko 2,4 miliona stanovnika. Administrativni centar je grad Ulan Hoto.

V

Vang Čing Vej (1881—1944), kineski reakcionar, jedan od vođa Kuomintanga. Za vreme osvajačkog rata Japana protiv Kine otvoreno je prešao na stranu japanskih imperijalista i 1940 godine bio je na čelu marionetske vlade u Nankingu na okupiranoj teritoriji.

Van Sjan Či, jedan od rukovodilaca seljačkog antifeudalnog rata u Kini u drugoj polovini IX veka. On je 874 godine stao na čelo seljačkog ustanka na jugu provincije Hupeja i do kraja 876 godine uspeo da sa ustanicima ovlada znatnim teritorijama u provincijama Šantungu, Honanu, Anhueju i Hupeju. 877 godine bio je zarobljen od strane vladine vojske i pogubljen, a seljački rat je nastavljen pod voćstvom njegovog saradnika Huang Čaoa.

Vejho, reka u Kini, najveća desna pritoka reke Hoanghoa. Duga je 700 km i u donjem toku plovna. Na njoj se nalazi grad Sijan — administrativni centar provincije Šensija.

Veliki (severozapadni) pohod (1934—1936)

(v. skicu 2)

Jednu od najznačajnijih etapa Drugog građanskog revolucionarnog rata čini onaj pohod koji je izvršen u cilju strategiskog prebaziranja glavnih snaga kineske Crvene armije iz revolucionarnih baza severno i južno od reke Jangcea, na severozapad zemlje, u provincije Šensi i Kansu.

Ujesen 1934 godine postojale su tri glavne operativne grupe kineske Crvene armije: snage Prvog fronta, koje su branile centralnu revolucionarnu bazu u južnom delu provincije Kjangsija i zapadnom delu provincije Fukiena; snage Drugog fronta, koje su dejstvovale u graničnom rejonu provincija Hunan, Hupej, Kuejčou i Sečuan i snage Četvrtog fronta, koje su bile raspoređene u revolucionarnoj bazi na granici provincija Sečuana i Šensija.

Nastavljajući borbu protiv demokratskih snaga Kine, reakcionarna Čang Kaj Šekova vlada je oktobra 1933 godine preduzela »peti

pohod« protiv revolucionarnih baza, odredivši za tu svrhu ogromne snage. Jedinice Prvog fronta uspešno su se borile čitavu godinu dana protiv nadmoćnijih Čang Kaj Šekovih snaga čija je jačina iznosila oko 700.000 ljudi. Međutim, dalji otpor je bio onemogućen zbog vojnih grešaka u organizaciji odbrane kao i zbog nepravilne politike levih oportunista u partiskom rukovodstvu. Tada je CK KP Kine odlučio da se napusti centralna revolucionarna baza i da se snage Prvog kao i ostalih frontova povuku na severozapad zemlje u cilju stvaranja novih baza za dalji razvoj revolucije i pružanje otpora japanskim zavojevačima, koji su još 1931 bili prodrli u Mandžuriju.

Jedinice Prvog fronta tajno su se povukle sa položaja i prikupile u južnom delu provincije Kjangsija. Na njihovo mesto su došle partizanske jedinice pod komandom Sjang Jina i Čen Jia sa zadatkom da zaštite povlačenje snaga Prvog fronta, a potom da razviju partizanska dejstva u tom rejonu. 21 oktobra 1934 jedinice Prvog fronta su iznenadnim napadom probile obruč okruženja, krenule na zapad i u periodu oktobar-decembar 1934, u vrlo teškoj i složenoj situaciji, savladale četiri uzastopna obruča okruženja, forsirale nekoliko velikih reka, teško prohodne planinske lance i prešle provincije Kjangsi, Kuangtung, Hunan, Kuangsi i Kuejčou, odbijajući napade kuomintanške »goneće armije« i mnogobrojnih mesnih militarističkih jedinica. Pošto su razbile snage kuejčouskih militarista, jedinice Prvog fronta, januara 1935 godine, zauzele su grad Cunji (Cuni). Tu se održalo istorisko savetovanje Politbiroa CK KP Kine. »Levi« oportunisti bili su uklonjeni sa rukovodećih položaja Partije i oformljeno je novo rukovodstvo na čelu sa Mao Ce Tungom.

Posle savetovanja u gradu Cuni, snage Prvog fronta pod Mao Ce Tungovim rukovodstvom uspešno su izvršile niz složenih i teških manevara na ogromnom prostoru između Čungkinga, Kuejanga i Kunminga (Jinana) sa ciljem da pocepaju neprijateljske snage i izbegnu okruženje. Zatim su ušle u zapadni deo provincije Sečuana, gde su se sastale, 16 juna 1935, sa jedinicama Četvrtog fronta, koje su marta 1935 krenule iz svoje baze na granici provincija Sečuana i Šensija. Tada je CK KP Kine doneo odluku da se produži pohod i izvrši prebaziranje glavnih snaga Crvene armije u severni deo provincije Šensija gde su dejstvovale snage Crvene armije pod komandom Lju Či Tana i obrazovale tamo manju bazu. Prema ovoj odluci trupe Prvog i Četvrtog fronta krenule su na sever u dve kolone. Međutim, u toku marša oportunista i izdajnik Čang Kuo Tao poveo je jedinice Četvrtog i deo jedinica Prvog fronta na jug i povukao se s njima u rejon Tjenčuan — Kuling (Lušan) na granici provincije Sečuana i Sikanga. Glavne snage Prvog fronta pod Mao Ce Tungovim rukovodstvom nastavile su pokret na sever vodeći teške borbe s neprijateljem. Savladavši teško prohodne i neispitane planine i močvare u rejonu Šava — Pasi, one su došle u južni deo provincije Kansu. Zatim su se savladavši neprijateljska utvrđenja na planini Ljupanšanu i razbivši neprijatelja koji im je preprečio put, spojile, u oktobru 1935, sa jedinicama Crvene armije koje su pod komandom Lju Či Tana dejstvovale u severnom delu provincije Šensija. Ovim je završen Veliki pohod Prvog fronta u kome su njegove jedinice prošle 11 provincija prevalivši preko 12.000 km.

Uskoro su, novembra 1935 godine, i jedinice Drugog fronta preduzele pohod na severozapad. One su bile formirane posle spajanja 6 armiske grupe sa 2 armiskom grupom u istočnom delu provincije Kuejčoua i do novembra dejstvovale su na granici provincija Hunana, Hopeja, Kuejčoua i Sečuana. Pošto su probile obruč okruženja, jedinice Drugog fronta su pod borbom prešle provincije Hunan, Kuejčou i Junan i u junu 1936 kod grada Gancija (Kanela, provincija Sikang) sastali su se sa jedinicama Četvrtog fronta, koje su se povukle ovamo iz rejona

Tjenčuan — Kuling (Lušan). Jedinice Četvrtog fronta krenule su na sever zajedno sa jedinicama Drugog fronta uprkos Čang Kuo Taovoj volji. Ujesen 1936 godine jedinice Drugog fronta su zajedno sa delom snaga Četvrtog fronta, pod rukovodstvom Ču Dea, Žen Pi Šiha i Ho Lunga, prošavši pod borbom provinciju Sikang i zapadni deo provincije Sečuana, izbile u rejon Šensi — Kansu gde su se spojile sa jedinicama Prvog fronta. Ovim je završen Veliki pohod kineske Crvene armije na severozapad. Za vreme ovog Pohoda jedinice kineske Crvene armije su prešle 12.500 km, savladale 18 planinskih lanaca od kojih su neki bili pod snegom, forsirale 24 velike reke, razbile 10 obruča okruženja i oslobodile 62 grada u 11 raznih provincija. Posle uspešnog završetka Pohoda bila je stvorena nova revolucionarna baza — Pogranični rejon Šensi — Kansu — Ningsija — koji je odigrao ogromnu ulogu u daljem razvoju Narodne revolucije u Kini i omogućio pružanje neposrednog otpora japanskim zavojevačima.

Vu, kineski car iz dinastije Han. Vladao je od 140 do 87 godine pre n.e. Za učvršćenje svoje vlasti široko je koristio Konfučijeovo učenje. Uspešnim ratovima znatno je proširio svoje carstvo. Zbog povećanja raznih dažbina i poreza naglo se pogoršao položaj radnih masa, što je izazvalo narodne ustanke u provinciji Sečuanu i Šantungu.

Vučang, grad u Kini, u provinciji Hupeju. Od 1953 godine postao je deo grada Vuhana. Ima oko 400.000 stanovnika. Poznat je po ustanku od 10 oktobra 1911 kojim je počela Revolucija 1911 godine. Cilj ustanka je bio obaranje dinastije Manču. Ustanici su zauzeli grad Vučang i u njemu obrazovali revolucionarnu vojnu vladu. Ustanak je bio znak za razvijanje revolucionarnog pokreta u Srednjoj i Južnoj Kini. Ovom Revolucijom svrgnuta je dinastija Manču, ali je zemlja i dalje ostala u vlasti inostranih imperijalista i domaćih zemljoposednika.

Vuhan (Hankou), grad u Kini, administrativni centar provincije Hupeja. Jedan od najvećih gradova Kine — oko 1,9 miliona stanovnika. Sastoji se iz tri grada: Hankoua, Vučanga i Hanjanga; nalazi se na obema obalama reke Jangcea i njene leve pritoke Hankjanga. Vuhan je važan privredni i kulturni centar i komunikaciski čvor zemlje. Za njegovo su ime vezani važni događaji iz istorije revolucionarne borbe kineskog naroda: Vuhanski ustanak 1911 godine kojim je počela Revolucija 1911 godine; u Revoluciji 1924—1927 godine radnički pokret u Vuhanu dobio je široke razmere, naročito posle njegovog oslobođenja (1926) od strane jedinica koje su učestvovale u Severnom pohodu. Krajem 1926 godine u Hankou je prešla iz Kantona ondašnja nacionalna Vlada. I posle prevrata koji je izvršio Čang Kaj Šek u aprilu 1927, Vuhan je i dalje ostao centar revolucionarnog pokreta. Od 1938 do 1945 nalazio se pod japanskom okupacijom. Oslobođen je u maju 1949.

Vuhu, grad u Kini, u provinciji Anhueju, na reci Jangceu. Krupan privredni, industriski i saobraćajni centar zemlje. Ima oko 243.000 stanovnika.

MAO CE TUNG

IZABRANA DELA I

*

Jezički redaktor
DOBRIVOJE ALIMPIĆ, prof.

*

Tehnički urednik

pešadiski major
SLOBODAN MITIĆ

*

Korektori

VOJISLAV VUJANIĆ

RUŽICA JANKOVIĆ

*

Štampanje završeno aprila 1957 god.

Tiraž: 7000

Štampano u Vojnoštamparskom preduzeću Beograd — Mije Kovačevića 5

VOJNA BIBLIOTEKA

U svojoj seriji **klasika** izdala je dosada ova dela:

I knjiga: **Klauzevic**

O RATU

Opšte priznato klasično vojno delo u kome je nemački vojni pisac general Karl fon Klauzevic početkom XIX veka filozofski razradio suštinu rata i postavio temelje ratnoj veštini.

Delo ima 582 strane, staje 340 din.

II knjiga: **Žomini**

PREGLED RATNE VEŠTINE

Učesnik u Napoleonovim ratovima, general Anri de Žomini je otkrio i razradio osnovne principe ratne veštine i visoko uzdigao vojnu nauku prošloga veka. Stoga se pri izučavanju savremene vojne nauke ne mogu obići dela vojnih klasika XIX veka: Klauzevica i Žominija.

Delo ima 380 strana, staje 250 din.

III knjiga: **Erl**

TVORCI MODERNE STRATEGIJE

Delo pretstavlja esej vojne misli za poslednjih pet stoleća koji je obradila grupa od 20 američkih pisaca. Od značajnijih tvoraca moderne strategije koji su ušli u ovo delo pominju se: Makijaveli, Voban, Fridrih Veliki, Napoleon — Žomini i Klauzevic; Adam Smit, Marks, Engels i Lenjin; Moltke i Šlifen; Ardan Di Pik i Foš; Čerčil, Lojd Džordž i Klemanso; Ludendorf, Mahan, Duet i Hitler — kao pretstavnik nacističkog shvatanja rata.

Delo ima 603 strane, staje 380 din.

IV knjiga: **Engels**

IZABRANA VOJNA DELA

(I knjiga)

Knjiga sadrži Engelsove radove o razvoju rodova vojske kroz istoriju i o stanju evropskih vojski polovinom prošlog veka, članke o dobrovoljačkom pokretu i nekoliko studija, kao što su: **Po i Rajna, Savoja, Nica i Rajna, Mogućnosti i preduslovi za rat Svete alijanse protiv Francuske 1852 godine, Planinski rat nekad i sad,** zatim opis nekoliko bitaka i biografije nekih značajnijih istoriskih ličnosti.

Delo ima 551 stranu, staje 400 din.

V knjiga: **Šlifen**

KANA

Generalfeldmaršal fon Šlifen, dugogodišnji načelnik nemačkog Generalštaba pre Prvog svetskog rata, obradio je bitku za okruženje i uništenje tipa Kane na osnovu kritičke analize niza primera iz Napoleonovih i Moltkeovih ratova. Ova studija, koja je korisno poslužila ne samo nemačkim generalima, već i mnogim ostalim vojskovođama za planiranje i izvođenje operacija za okruženje i uništenje neprijatelja, i danas je značajna i aktuelna.

Delo ima 380 strana, sa posebnim atlasom skica, staje 400 din.

VI knjiga: **Mering**

OGLEDI IZ ISTORIJE RATNE VEŠTINE

Ovo delo pretstavlja zbirku Franc Meringovih odabranih radova koji rasvetljavaju sa marksističke tačke gledišta pojedine ratne događaje, obuhvatajući: Maraton, Termopile, Peloponeski rat Hanibala, Cezara, a zatim Srednji vek, Sedmogodišnji rat i nešto detaljnije ratove Francuske revolucije. Pored toga, u ovo delo ušli su i članci koji tretiraju pitanja milicije i stalne vojske, suštine rata, kao i druge istoriske probleme. Na kraju knjige data su kratka objašnjenja istoriskih događaja, ličnosti i geografskih naziva sa skicom stare Grčke.

Delo ima 384 strana, staje 420 din.

VII knjiga: **Engels**

IZABRANA VOJNA DELA

(II knjiga)

Ova knjiga obuhvata zbirku Engelsovih kritičkih radova i članaka koji se odnose na ratna zbivanja u svetu u drugoj polovini XIX veka, kao što su: Krimski rat 1853—56, Ustanak u Indiji 1858, Italijansko-austriski rat 1859, Američki građanski rat 1861—65, Rusko-austriski rat 1866 i Fracusko-pruski rat 1870—71.

Delo će se uskoro dati u štampu.

VIII knjiga: **Žofr**

RATNI MEMOARI

Maršal Žofr, potpretsednik Višeg ratnog saveta i načelnik Generalštaba uoči rata, a u ratu vrhovni komandant francuske vojske do kraja 1916 godine, opisao je u svojim **Memoarima** stanje francuske vojske i njene pripreme uoči Prvog svetskog rata, zatim pokretne operacije 1914, stabilizaciju 1915, stvaranje Solunskog fronta i izvođenje savezničkih ofanziva u 1916 godini. Delo je dokumentovano mnogobrojnom arhivskom građom.

Delo ima 676 strana, cena 900 dinara

IX i X knjiga: **Mao Ce Tung**

IZABRANA DELA

Sa predgovorom general-pukovnika Pavla Jakšića

Pod ličnom redakcijom autora izašla su **Izabrana dela** Mao Ce Tunga na kineskom jeziku u četiri knjige. Mi ih objavljujemo u prevodu sa ruskog. Ona sadrže najvažnije radove Mao Ce Tunga iz vremena Kineske revolucije i rata protiv Japana. Radovi su raspoređeni hronološki, u skladu sa pet perioda istorije Komunističke partije Kine. U ova dela ušli su i oni važni radovi kojih nije bilo u ranijim izdanjima. Prvi tom originala odnosi se na period Prvog i Drugog građanskog revolucionarnog rata; drugi i treći na rat sa Japanom, a četvrti tom sadrži radove iz vremena Trećeg građanskog revolucionarnog rata, kao i radove napisane posle stvaranja Kineske Narodne Republike.

U našem izdanju dela izlaze u dve knjige.

I knjiga ima 572 strane, cena 1.200 dinara.

II knjiga je u pripremi.

XI knjiga: **Mahan**

POMORSKA STRATEGIJA

Klasično delo koje pretstavlja pravu filozofiju rata na moru. Svojom pojavom još početkom ovog stoleća ono je udarilo solidan temelj pomorskoj strategiji kao nauci, te i danas zauzima vidno mesto u vojno-pomorskoj literaturi.

Delo je u pripremi.

XII knjiga: **Kasteks**

STRATEGISKE TEORIJE

Delo je pisano između dva prošla svetska rata i sadrži 5 knjiga. Peta knjiga ovog dela je ranije prevedena na naš jezik i objavljena pod nazivom **More protiv kopna.** Mi sada pripremamo I knjigu koja sadrži: Opšta razmatranja o strategiji, Zadatak pomorskih snaga i Vođenje operacija. Ova I knjiga čini celinu za sebe, a pretstavlja i uvod za ostale knjige ovog klasičnog dela.

VOJNOIZDAVAČKI ZAVOD JNA »VOJNO DELO«

Poštanski fah 692. Tel. 20-421 — lokal 27-73

Beograd, Neznanog junaka ul. br. 38

ISPRAVKE

Uz I knjigu *Izabranih dela* Mao Ce Tunga

Strana	*Stoji*	*Treba*
19	15 red odozgo: Likjangu	Ljujangu
27	16 red odozgo: Bao Jijang	kao Jijang
48	4 red odozdo: E Kaj Sin	Jeh Kaj Hsin
54	4 red odozgo: svje hegemonije	svoje hegemonije
67	7 red odozdo: Dajuan	Tajuan
68	10 red odozdo: Šuikoušaua	Šuikoušana
88	11, 12, 16 i 21 red odozgo: Ljutanga(u)	Ljujanga (u)
104	13 red odozgo: kod reči »obračuna« staviti napomenu 7)	
114	21 red odozgo: komfora	kamfora
129	poslednji red odozdo: dodati: v. nap. 4.	
136	16 red odozgo: raspec	rascep
184	3 red odozgo: Co Čin Ming	Co Čiu Ming
184	20 red odozgo: iznad reči »Či« staviti napomenu 23)	
190	12 red odozdo: Han	Kan
196	7 i 10 red odozgo: Fungku	Tungku
199	7 red odozgo: Cjan Din Vena	Cjang Ting Vena
199	5 i 6 red odozdo: brisati Ven	
220	5 red odozgo: Ljujan	Ljujang
356	7 red odozgo: rasporele	raspodele
392	22 red odozgo: Hsučoua	Sičoua
392	22 red odozgo: posle reči »ne«, dodati »bi«	
398	23 red odozdo: avanturistički rut	avanturistički rat
423	8 red odozgo: Cingaj	Činghaj
455	2 red odozdo: Han Fu Ču	Han Fu Čus
464	24 red odozgo: Cjin	Cin
464	26 red odozgo: Čena	Cina
522	18 red odozgo: »Sijamski događaji«	»Sijanski događaji«
527	13 red odozgo: (1578—1850)	(1758—1850)
544	27 red odozgo: Cigtao	Cingtao
545	13 red odozdo: onaj pohod	ovaj pohod
546	2 red odozdo: Kanela	Kancea

Na karti Narodne Republike Kine

— Tehničkom greškom izostalo je razgraničenje između Severne i Južne Koreje (na 38 uporedniku, severno od Seula), kao i između Severnog i Južnog Vijetnama (na 17 uporedniku, severno od Huea).

— Deo granice između Kazaške i Ruske SSR osenčen je jače nego što je trebalo.

SKICE
UZ IZABRANA DELA OD MAO CE TUNGA

PRVI GRAĐANSKI REVOLUCIONARNI RAT U KINI (1924 – 1927)

200 0 200 400 km

- Centri radničkog i masovnog antiimperijalističkog pokreta
- Pohod Kantonske revoluc vojske 1924 – 1925 godine
- Severni pohod NRV 1926 - 1927 godine
- Intervencija imperijalističkih zemalja
- Nančanški ustanak
- Revolucionarna baza u provinciji Kuangtungu
- Teritorija provincija koje su priznale vlast kantonske Vlade do početka Severnog pohoda
- Teritorija pod vlašću vuhanske Vlade u periodu april – juli 1927 godine
- Najvažniji rejoni seljačkog pokreta

Skica 1

DRUGI GRAĐANSKI REVOLUCIONARNI RAT U KINI (1927 – 1936)

150 0 150 300 km

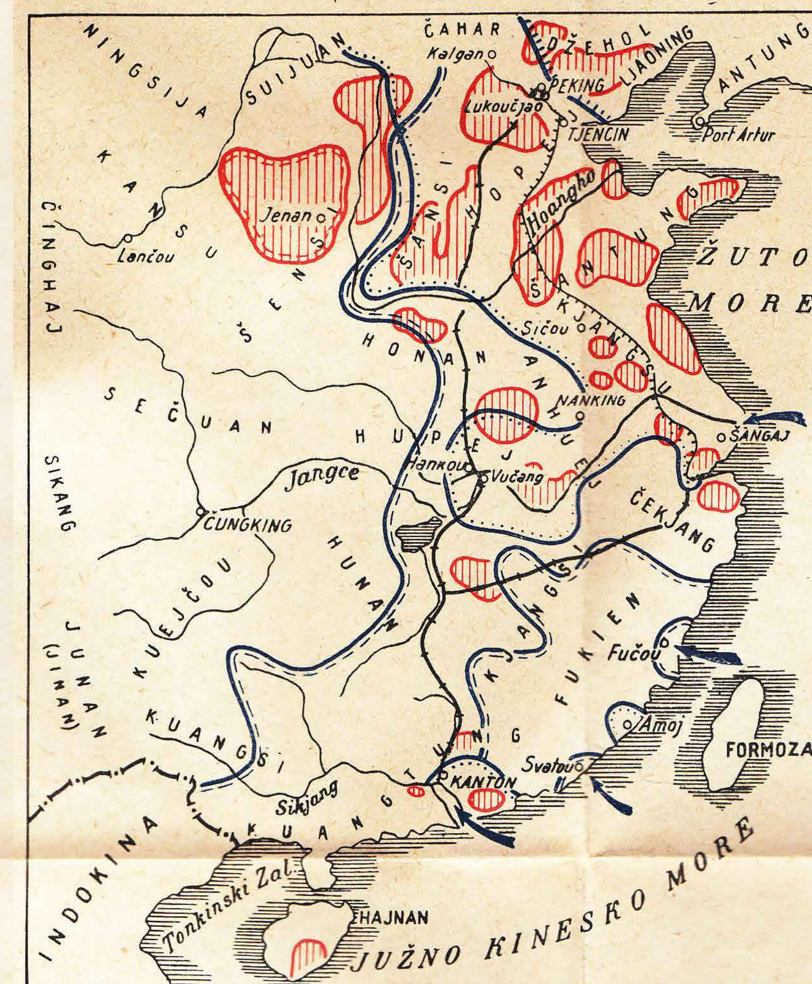
- Ustanak u Nančangu (1.VIII.1927) i pravac kretanja ustaničkih jedinica
- Revolucionarne baze 1927 – 1928 g.
- Revolucionarna baza u Čingkangšanu (Čing Kangu)
- Revolucionarne baze 1929 - 1931 g.
- Revolucionarne baze 1932 - 1933 g.
- Pohod antijapanske Fang Čih Minove kolone

VELIKI POHOD KINESKE CRVENE ARMIJE:

- Pravac kretanja snaga Prvog fronta
- Pravac kretanja snaga Drugog fronta
- Pravac kretanja snaga Četvrtog fronta
- Pogranični rejon Šensi - Kansu - Ningsija početkom 1937 godine
- Teritorija osvojena od Japanaca, pravac japanske agresije

Skica 2

NARODNOOSLOBODILAČKI RAT KINE PROTIV JAPANA (1937 – 1945)

200 0 200 400 km

GRANICE TERITORIJE POD JAPANSKOM OKUPACIJOM:

- Početkom 1937 g
- 1.6.1939 g.
- Krajem 1944 g
- Glavni pravci dejstva japanske mornarice
- Oslobođeni rejoni (1945)
- Pogranični rejon Šensi-Kansu-Ningsija

Skica 3

NARODNA REPUBLIKA KINA

Izradio: kapetan geodetske službe KEKIĆ B. MIODRAG

Štampa „GEOKARTA" 1957